Godigo dwagi yai po buku

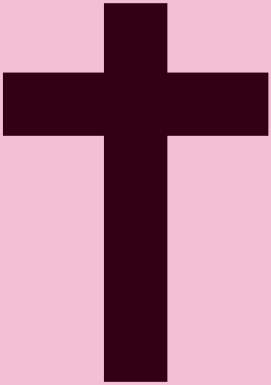

The Holy Bible in the Dadibi Language of Papua New Guinea

Godigo dwagi yai po buku
The Holy Bible in the Dadibi Language of Papua New Guinea
Buk Baibel long tok ples Dadibi long Niugini

copyright © 1987, 2001 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Dadibi

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-08-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023
f3fb5335-7c77-5120-883d-cc05478d7362

Contents

Dwagi Yai Gesi Po Matyugo Asęani 1
Dwagi Yai Gesi Po Makgo Asęani 115
Dwagi Yai Gesi Po Lukgo Asęani 184
Dwagi Yai Gesi Po Jongo Asęani 295
Tpi 378
Polgo Po Pas Rom Dabeba Asęani 488
1 Korin 546
2 Korin 599
Polgo Galesia Dabeba Pas Asęani 635
Polgo Efesus Dabeba Pas Asęani 658
Polgo Filipai Dabeba Pas Asęani 679
Polgo Kolosi Dabeba Pas Asęani 693
1 Tesalonaika 706
2 Tesalonaika 718
1 Timoti 725
Polgo Si Wali Pas Timotiba Asęani 742
Polgo Pas Taitusbolo Asęani 753
Polgo Pas Filemonba Asęani 760
Hibru Dabeba Tolali Pas 764
Jemsgo Asęani Pas 808
Pitago Hasia Pas Deli Asęani 824
Pitago Si Sogo Asęani Pas 839
Jongo Hasia Deli Sogo Asęani Pas 848
Jongo Si Sogo Pas Asęani 861
Jongo Sela Sogo Wabo Asęani Pas 863
Jutgo Asęani Pas 865
Ped 871

Dwagi Yai Gesi Po Matyugo Asęani Hasia nedebo tau sabo po

Te bidi Matyu aga te Juda hani bidi bidai, tama agai homugo te Juda we bidi augwaligo agai asęani po nedama tama augwaligo hania koneaibao, Jisas da te Godigo te we bidi tau somainu sa muani bidi Krais dao, te Juda dabego Mesaia bidi mu dao. Tama Matyugo homugo me te Juda dabego e me konea somainu yali, Jisas da te moni genuai Tuni Bidi dao. Te Juda bage mebago Jisasde dwagi yai homu eyu aga sali goli, te augwali hauwa umabo bidi augwaligo aga me sabeo. Matyugo dabolo hania ola mobao, te Jisas agai te Godigo te we bidi tonalubo kolesaga tede po hauwa ola mani.

Matyugo asęani gesi dwagi yai po te buk dabe me si me si elalubo te buku me deli wali e buku da te buku dabego te Jisas e tọde bidibadi pedelali sę dabede po pusalio. E bukude te wegi Mariago Jisas ame nani sogo yali sę po pusali, te po pususu pali, te Jisas augwaligo elama, tama te gụ pagede ma hodaluali sogoba te po usu nigi palio, tama aga hani dabe tagalama, tama aga dagaluba holai dao.

Te genuai sę me deli te Matyugo ola maiabo homu yali, te e tiwai sę, Jisasde yali sęgo te Godigo polobadu po dạụ weyu, te po asęani buku dabe nogi Olpela Testamen ma Polobadu Kontrak dabede wali po dabeba mu usu nani. Godigo bomo yai po dạụ weyu, te bidi me deli tagala palama, te Israel dabe ma saibao po wali, tama e bukude te ola mayu, te Jisas te bidi tama dao po walio. Te buk Matyu hauwa pedai tomode te pogo ola mayu, te Jisasgo yali sę e tiwai da po ola mani, te po dabe augwaligo te Godigo po pusali bidi profet dabego polobadu pusali po dabeba mu usu nai dao. *

Te gasa genuai sę mede te buku Matyugo te po wai, te dagalu tomode elalubo genuai bomo ma te Godigo genuai bomo elalubo te tama po wali. Te Jisasgo yali sęde naga God te tigidali we bidi dabego king mu pedelabo homu elalubao, tama agai homugo tigidali we bidigo agai homu kolesaga naga wali mu pomainogo homu ebo dao. Te buku Matyu pedai a nagade te Jisasgo pusali bobage po dabe a naga elalubao. Hasia pusali po te Dạị 5-7 tede elalubao, tama Jisas te bulu du me deli daide bidu pusali po dabe te elalubao. Tede wali pogo te God aga we bidi hani dabe mu bidibo we

---

* **::** Te Dạị 1:22-23; 2:4-6; 2:14-15; 2:23; 4:13-16; 8:16-17; 12:15-21; 13:34-35; 21:2-5; 21:16; 26:24; 26:31; 26:54; 27:6-10, te tama dạị dabede te tiwai po elalubo suao.

bidi dabego yabo kolesaga po ola mawai. Te si wali bobage po te Dąị 10de elalubao. Te wali po te Jisas aga wali bilali sę bidi dabeba mani po da, te augwali pelama, te gasa we bidi hani dabeba te Jisasgo po pusigi pabo side yabo sę dabede po olama wali po dao.

Te sela wali bobage pogo te po wali, te Dąị 13de te tiwai po wali, Jisasgo te God agai genuai bomo tomode elalubo kolesagade po begelama, te we bidi dabe augwaliba ola mabo po pusai. Te me si me si wabo bobage po, te Dąị 18de te po elalubao. Jisasgo te aga wali mu pelama bidibo we bidi dabego ebo kolesagade po pusali. Te a naga wabo bobage po, te Dąị 24-25 tede elalubao. Jisasgo te tama wali, te e tọ me dagalu te silabo side yabo sę dabe po wali. Te e bukude digi weyu te mena bidi mugo te e buku asęani po wali te me elalubao. Tiali goli e bukugo nogi te tiwai sali, Matyugo asęani gesi dwagi yai po dao. Augwaligo homugo e Matyu homude koneani, aga te takis mone sabo sę ebo bidi bidali, te Dąị 9:9-13 tede te po elalubo suao.

Jisas Kraisgo nọụ wąị hani dabe augwaligo nogi (Luk 3:23-28)

1 E te Jisas Kraisgo nọụ wąị hanigo nogi nedada pabo po e dao. Jisas aga te Devitgo hani, tama Devit aga te Abrahamgo bidi hani dao.

2 Te Abraham aga ogwa Aisak. Tama Aisak aga ogwa Jekop. Tama Jekop aga ogwa Juda te aga ama dede dali dao.

3 Juda aga ogwa Peres me Sera te si da. Te augwa si ida Tamar dao. Tama Peres aga ogwa Hesron. Tama Hesron aga ogwa Ram.

4 Tama Ramgo ogwa Aminadap. Tama Aminadapgo ogwa Nason. Tama Nasongo ogwa Salmon.

5 Tama Salmongo ogwa Boas, tama Boas aga ida te aga Rahap. Tama Boasgo ogwa Obet, tama Obet aga ida te Rut.

6 Tama Obetgo ogwa Jesi. Tama Jesi aga ogwa te tuni bidi Devit dao.

Tama Devitgo ogwa Solomon, te Solomon aga ida te polobadu te bidi Uriago we dao.

7 Tama Solomon aga ogwa Rehoboam. Tama Rehoboam aga ogwa Abiya. Tama Abiya aga ogwa Asa.

8 Tama Asa aga ogwa Jehosafat. Tama Jehosafat aga ogwa Joram. Tama Joram aga ogwa Usia.

9 Tama Usia aga ogwa Jotam. Tama Jotam aga ogwa Ahas. Tama Ahas aga ogwa Hesekia.

10 Tama Hesekia aga ogwa Manase. Tama Manase aga ogwa Amos. Tama Amos aga ogwa Josaia.

11 Tama Josaia aga ogwa Jekonia te aga ama dede dali dao.
Te sogo, te augwali bidibadi, te boi bidi dabe augwaligo
te Israel dabe aiyaba elaluama, tama augwali te Babilon
buluba kalabus sę emainogo sela pali. *
12 Te augwali Babilon buluba kalabus egi pai, tialima Jeko-
nia aga ogwa Sealtiel. Tama Sealtiel aga ogwa Serubabel.
13 Tama Serubabel aga ogwa Abiut. Tama Abiut aga ogwa
Eliakim. Tama Eliakim aga ogwa Asor.
14 Tama Asor aga ogwa Sadok. Tama Sadok aga ogwa
Akim. Tama Akim aga ogwa Eliut.
15 Tama Eliut aga ogwa Elesar. Tama Elesar aga ogwa
Matan. Tama Matan aga ogwa Jekop.
16 Tama Jekop aga ogwa Josep. Tama Josep te we Maria
aga bidi dao. Tama Mariago Jisas ame nai, augwaligo aga
nogi te Krais da wabo dao. Te aga sa muyu asaiba wali bidi
dao.
17 Tama te tiwai nedada pelama, tama Abrahamgo hani
tigidalide gagalasa aselama Devitgo haniba sabolali, te nogo
si olama sągą badu me si me si hani dao. Tama tigidali
Devitgo hanide gagalama asali augwali te Babilon buluba
kalabus egi pali sogo, te me te nogo si olama sągągo me si
me si hani dao. Tama augwali Babilonba kalabus egi pali
sogo, te Godigo sa muani bidi Krais pedalabo sogo me, te
hani tigidali me te nogo si olama sągągo me si me si hani
bidi dao.

Mariago Jisas Krais ame nani
(Luk 2:1-7)

18 Te Jisas Krais aga ame nani po, e tiwai dao. Aga
ida Maria augwaligo Josepbolo noma po wai. Tiali goli
augwali si taluama bidisiąbadi digi, tama Mariago suali aga
te Godigo Tedali Mobo Bidigo sę yalima haliga yai elaluai.
19 Maria aga bidi Josep, aga te doloba pai bidi da, tama
agai Maria haliga elalubo po odobaso, tama agai Mariabolo
hale mabo hagela homu yai. Tama agai dua digi naga tama
aga tagalai homu yai.
20 Tama Josepgo te homu idubadi, tama nade Genuai
Bidigo ensel mobo bidi me deli agaba pedelai. Ensel bidigo
te po wali, “Josep, Devitgo ogwa, nago naga we Maria sabo
wi egio. Odao. Te wai aga haligade sali, te Godigo Tedali
Mobo Bidigo aga mawai dao.
21 Te agai te wai ogwa ame naibao, tama nago aga nogi
Jisas poao. Magi baso meni, agai te we bidi augwaligo sęgę
elalubo sela sąnama tama augwali ma saibao,” te po wali.

---

* **1:11:** 2 Kin 24:14-15; 2 Sto 36:10; Jer 27:20

22 Te tigidali pedelali sę te tiwai te po me deli te Genuai
Bidigo te agai po pusubo profet bidigo pedauwalidu wali po
usu nanio. Te po pusubo profet bidigo te polobadu mu pusai
po e tiwai wai,
23 “Odao, wegi me deli te bidi dali me pisąwai, te
wegi aga haliga elama, te wai ogwa ame naibao.
Tama augwaligo te wai nogi Emanuel nogi yaibao,”
te po wai.
Tama te nogi page e tiwai dao, God aga da dali bidibao. *
24 Te Josep godege pilama hodaluama, tama agai te Genuai
Bidigo ensel mobo bidigo aga dali wali po gilama te tiwai sę
yai. Agai aga we sai.
25 Tiali goli te wai ame nisiąbadi agai aga te we dali me
pibe, tama aga te wego wai ogwa ame nabo te sogo pedelai.
Tama agai te wai aga nogi Jisas poai.

2

Po page koneai bidi dabe augwali aselama, Jisas suagasai

1 Te Mariago Jisas te Betlehem bulude ame nani, te Judia
tǫde. Tama te sogo te moni gavman tuni bidi nogi Herot aga
bidali. Tama Mariago te wai Jisas ame nai digi, tama nosali
te sia ge pedalobo badu bidali po page koneai bidi dabe
augwali meba te Jerusalem moni hanuba sabolali. Tama
augwali te dagalu hǫde haniani po page mu koneai dao.
Tama augwali Jerusalem hanuba sabolama, tama augwaligo
te po wai,
2 “Wai me deli aga te Juda dabego tuni bidi pedalainogo
ame nani, aga menade bidibowe? Da te sia ge pedalobo
badude bidibadi dago aga hǫ pedalobo sulama, tama agade
kidu sugunama dago agade lotu po wainogo digibulu asai
dao,” te po wai.
3 Tama te gavman tuni bidi Herotgo te po wabo odama,
tama aga noma siyu moni homu mu yali. Tama tigidali
Jerusalem we bidi augwali me noma siyu moni homu yai.
4 Tama Herot agai te pris tuni bidi dabe me, te Israel
dabego bomai po page koneai bidi dabe dali deliba sisi-
nama, tama agai augwalibolo hanalu wali, “Te Godigo sa
muani nosali asaibao wali bidi Krais aga mena bulude ame
naibawe?”
5 Herotgo te po wai. Augwaligo agabolo te po wali, “Te
Betlehem bulude, te Judia tǫde dao. Te Godigo po pusubo
profet bidigo po polobadu asęyu te po wai,
6 ‘Te Betlehem hanu, te Juda tǫ tomode, te Juda
bagego tuni bidi dabego gedude nago nogi te

* **1:23:** Ais 7:14

dwasianunu elalugobeo. Te mu menio. Te nagede genuai tuni bidi me deli pedelaibao, tama agai eno hani Israel tonaluabo bidi dao,' te po asęani,"

augwaligo te po Herotbolo wai. *

7 Tama te po odolama, tama Herotgo geme te sia ge pedalobo badu asali te po page koneani bidi dabe augwali i wai. Tama augwali aga pageba aselama, tama dua dua eyu agai augwalibolo "Te dagego suali họ te mena sogo pedalaliwe?" te po hanalu wali. Tama augwaligo agabolo te họ pedalali sogo pusali.

8 Tama tilama, agai augwali te Betlehem buluba tagala paliyu, tama te po wali, "Dage pelama, tama bomo elama te wai gegao. Tama dagego gegelama subaso da, teda dagego po enaba ma sela asao. Tama ena me pelama, agade kidu sugunama, eno agade lotu po wagi paibao," Herotgo te po wai.

9 Te augwaligo te tuni bidigo po odama, tama augwali pai. Tama pobadi, te họ polobadu augwali te sia ge pedalubo badude bidibadi suali họ, te họ augwali asobodu polasa pelama, tama te wai bidibo be pedu ugwadu dolo dolaluai.

10 Tama augwaligo te họ sulama, tama augwali wiegi yai homu genuai pemene mu yai.

11 Tama augwali te be tomoba pelama, tama augwaligo te wai aga ida Maria dali suai. Tama augwali tobolu basi gulama, tama kidu sugunama, te waiba lotu po wai. Tama augwaligo augwa wa dabe dalama, tama augwaligo te waibolo wiegi yai nai meba olo mawai, te kapa nogi gol me, te wiegi yai denami ebo pauda nai me, te tigide wiegi yai denami ilibo nai, te tama nai te wai olo mawai.

12 Tama tilama, tama Godigo nade augwalibolo te po pusali, tama augwa te moni gavman tuni bidi Herot bidibo digi ma pigio te po wai. Tama augwali gasa tụdu peyu, augwa buluba ma pai.

Josep aga we dali wai bọụ augwali Isip buluba pai

13 Te Jisas suagasali po page koneai bidi dabe pela silai digi, tama Genuai Bidigo ensel mobo bidi Josepba nade pedalai. Ensel mobo bidigo te po wai, "Nage hodaluama te wai bọụ aga ida dali selama, tama Isip tọba wi pao. Te genuai gavman tuni bidi Herot agai te wai bọụ te ela muabo homu eyu, aga gegebo tamadi gagalaibao. Tama tibaso, megi wi pao. Tama nage Isip tọde bidibadi te eno ma asao obaso nage asao," te po wai.

14 Tama Josep hulide digi hodaluama te wai aga ida dali selama, tama aga Isip buluba pabo gagalali.

---

* **2:6:** Mai 5:2

15 Tama Josep te Isip tọde bidibadi tama te moni gavman
tuni bidi Herot isabo sogo tonaluyu bidali.
Te pedalali sẹ te tiwai te po me deli te Genuai Bidigo
te agai po pusubo profet bidigo pedauwalidu wali po usu
numainogo yai. Agai te po wali, “Eno ogwa aga Isipde
bidibadi, tama eno aga tedu asomainogo i wai dao.” *

Herotgo pode augwaligo wai bọụ dabe hauwa ela muai

16 Tialima te genuai gavman tuni bidi Herotgo koneama,
te giliga pedalobo badu asali po page koneai bidi augwaligo
agai wali po tudiba munama, tama gasa tụdu geme pai
homu yali, tialima aga sębę mu yai. Tama agai enesigi
bidi dabe tagala paliyu, augwalibolo te po wai, “Dagego te
Betlehem bulude me te pạde elalubo bulude me tede bidibo
ogwa wai dabe te kibu be si yabo tomode augwali tigidali ela
muao,” te po wali. Agai te po page koneai bidi augwalibolo
te họ hasia pedelali sogode hanalu badi, tama augwaligo aga
dali te wali po homugo ma koneama, agai kibu be si weyu
tama tiwai dao.
17 Tama te sẹ ebogo te Godigo po polobadu pusali profet
bidi Jeremaiago wali po me deli usu nanio. Agai te po wai,

18 “Augwaligo po me deli te Rama hanude odali.
Augwaligo te genuai gela wabo me te hobede yabo
i wabo me odali. Te we Resel aga wai dabe hagede
gela obao, tama te we bidi augwaligo aga homu
wiegi yai me ilibo usu ebe. Magi baso meni. Aga wai
dabe augwali tigidali isalio.” *

Josep aga me aga we me te ogwa dali augwali ma asai

19 Te nosali te moni gavman tuni bidi Herot isai. Tialima
Isip buluba te Genuai Bidigo ensel mobo bidi Josep bidibo
digi nade pedelai.
20 Tama agai te po wai, “Nage hogodolama, te wai aga
ida dali selama, tama nage te Israel tọba ma pao. Te wai
elainogo yali bidi dabe, augwali isai dao,” te po wai.
21 Tama tibaso Josep hogodolama, tama te ogwa wai aga
ida dali oda selama, tama augwali te Israel tọba pai.
22 Tiali goli agai odali, te bidi Arkelausgo te aga aya
gavman genuai bidi Herotgo yali sẹ selama, tama te Judia
genuai tọde gavman tuni bidi sẹ eyu bidibo po wai. Tama
aga te po odobaso, aga te Judia genuai tọba bidigi pabo wi
yali. Tama nade gasa po me Godigo agabolo olama, tama
aga te Galili genuai tọba pai.
23 Tama te tọba sabolama, tama aga te hanu me nogi
Nasaret te hanuba bidigi pai. Tama te sẹ yaligo da te

* **2:15:** Hos 11:1 * **2:18:** Jer 31:15

Godigo po pusali profet dabego wali po usu nubao, “Tama augwaligo aga te Nasaret hanu te bulu bidi dao, te po waibao,” te po wali. *

3

Jon te we bidi baptais mabo bidi agai po pusai
(Mak 1:2-8; Luk 3:1-18; Jon 1:19-28)

1 Te nosali augwali te Nasaret hanude bididubadi te Jon, te baptais mabo bidi aga pedelai. Aga te Judia tọ tomode te bidi meni yai bulude bidali, tama agai te po augwalibolo pusali,
2 “Dage dwai kolesaga yalide ge neyu, homu geasa peyu bidiạo. Magi baso meni. Te dagalude bidibo bidi God agai we bidi tonalubo sẹ yabo bomo te pạba asai dao, dage te bomo dologoba asiạo,” te po wali.
3 Jon da, te agade Godigo te aga po pusali bidi Aisaia te profetgo pedauwalide wali po usu nani bidi dao. Aisaiago polobadu e po weyu asẹani,

“Te bidi meni yai bulude bidi me deligo i weyu,
bomonama te po obao, ‘Genuai Bidigo asabo tụ
sisi ilao. Aga tụ dabe dodolao,’ ” te po asẹani.*

4 Jongo te moni kibu kamel nisigo te augwaligo nigai bobage ugwa munama, tama agai tigide te kugulu gudai. Tama agai te mano tiwai nai me te mege ạị te nai si tuyu bidai.
5 Tama te sogo te Jerusalem moni hanude bidai we bidi dabe me, te Judia genuai tọ we bidi me, te Jordan pabo ạị pạde bidali we bidi me, te augwali tigidali Jon bidibo digi asai.
6 Tama augwaligo augwa yali sẹgẹ dabe pusuyu, tama Jongo augwali te Jordan ạịde baptais mani.
7 Tiali goli Jongo suali, te lotu po wabo bidi hani si te Farisi bage me te Sadyusi bage me te augwali me baptais somainogo asali, tama agai augwalibolo te sesanobo po weyu te po wali, “Dage te dwai hasamani dabego wai dabe, te Godigo te dwai sẹ yali we bidibolo dene ilabo sogo mu asaibao. Tama tialima mena bidigo dage dali po obaso, tama megi dage wi painogo ebawe?
8 Tama dagego homu kolesaga begelebaso da, teda dagego dwagi yai kolesaga naga yao. Tama tiyu da, dagego duga homu kolesaga mu begelali te dago hania koneaibao.
9 Dagego eno pode geda siyu, dagego homude te homu me egimio: ‘Te Abraham da, te dago aya da, tama tibaso da bugagia bidibao, te dago dena homu magi baso

* **2:23:** Ais 11:1; Mak 1:24; Luk 2:39; Jon 1:45 * **3:3:** Ais 40:3

begelaibawe,’ te wagio. Eno dagebolo te po obao, God agai
da e masigi dabego te Abrahamgo wai pedala wali da te
pedalobo usu yaibao.
10 Tama megi te sigi hwą ni pagede muai elalubao, te ni
gelemainogo. Tama te nigo wiegi yai nai du walisiąbaso da,
te tobage ni tigidali augwaligo gelama siaba sąwaibao.”
11 “Te eno dage olo ąigo baptais mabo te dage homu
begelai elalubo te dąi tiwai dao. Tiali goli ena tudi
badu nosali asobo bidi, te agai bomogo eno bomo aiyaba
elaluaibao. Ena da, te wiegi yai bidi meni, tama tiyu eno
agai sągą nadoba tolabo te usu egobeo. Agai dage te Godigo
Tedali Mobo Bidi me te sia dali si dagebolo mawaibao, te
baptais mabo sę tiwai.
12 Te nai dagalobo bidi tiwai agai aga savol te aga
nogode tolalubao, tama agai te tubo nai wit ge dagalobo
sę emainogo ebao. Tama agai te wit hogomu te tigidali sela
sąwaibao. Tama agai te wiegi yai wit ge naga aga wit ge
muabo beba sisinaibao. Tiali goli agai te dwai wit hogomu
te isisąbo siaba ulaibao,” Jongo te po wai.

Jongo Jisas baptais mawai
(Mak 1:9-11; Luk 3:21-22)

13 Te Jon agai te we bidi baptais mabo sogo Jisas aga te
Galili genuai tǫ tagalama te Jordan węba pai. Aga Jonba
pali, tama aga te Jon nogode baptais sainogo tiwai.
14 Tiali goli Jongo aga te paliainogo yali, tama te po wali,
“Te ena nago baptais mabo te usu egi dao. Tiali goli nage
enaba asalio,” te po wai.
15 Tiali goli Jisasgo agabolo po wei ponoyu te po wali,
“Woo, te nago eno wabo po wali peyu, te sę yao. Tama
tiyu, te dago doloba pai kolesaga naga usu nama inao,” te
po wai. Tama tialima Jongo agai po wali pai.
16 Tama Jisas baptais selama, tama polo aga te wę
tagalama te wę sesegeba holai. Tama dagalu tomode buga
palima, te Godigo Mobo Bidi te aiyaba dulubo te agai suali,
te ba hi tiwai tama aselama, te Jisasgo tigiba bidagasali.
17 Tama pedauwali me delide te dagaludu i weyu, te tiwai
po wai, “Te aga eno Ogwa dao. Eno aga godolo mu ebao.
Tama eno homu agade te pemene wiegi yai ebo dao,” te po
wai.

4

Satango Jisas usu sai
(Mak 1:12-13; Luk 4:1-13)

1 Te sogo Jisas baptais selama, tama Godigo Mobo Bidigo
Jisas te bidi meni yai buluba odasa pali, te Satango aga dwai
sę yanama sinawainogo yai. *
2 Tama Jisas nai tusiąbadi aga te bidi sese si siade me
hulide me bidai. Tama nosali aga nasi yai.
3 Tama te usu sabo bidi agaba pedelama, tama aga dwai
sę tomoba kegainu agai te po wali, “Nage te Godigo Ogwa
da wida, teda nago po obadi e elalubo masigi dabego te
begelama, te tubo nai bret pedalomainao, nago tumainogo
yao,” te po wai.
4 Tiali goli Jisasgo e tiwai wali, “Godigo po bukude te
po asęani, ‘Te tubo nai bretgo naga te bidi bidabo ula
magobeo. Te bidigo bidibo ula te Godigo pedauwalide
pedalobo tigidali pode sabo dao.’ ” *
5 Agai te po obaso, tama Satango aga selasa te moni wiegi
yai tedali hanuba pali, tama aga te Moni Lotu Be tempel
pedu te ugwaba mu dodolali.
6 Tama agai agabolo po weyu te po wali, “Nage Godigo
Ogwa da wida, teda nage te Moni Lotu Be pedu tedu aiyaba a
tǫba samonao. Godigo po bukude te po wai, ‘Agai aga ensel
mobo bidi dabebolo nagede po olama, tama nage augwaligo
nogo daide ugwaba saibao. Tiyu te nago sągą te masigigo
me selidali weyu tama tiaibao,’ te po asęani,” Satango te po
wai. *
7 Jisasgo agabolo te po wali, “Tiali goli te bukude te po ma
wai, ‘Nago Genuai Bidi God olo subigila usu sigio, sinagio.
Aga te nago God dao.’ Te po elalubao,” wali. *
8 Te Satango Jisas ma selama, tama te bulu du me ugwanu
yai me deli teba sela holai. Tama Satango agabolo te tǫde
genuai ula yai bomo me, te tǫde tigidali elalubo wiegi yai
nai dabe dali tigidali agabolo ola mani.
9 Tama agai Jisasbolo te po wali, “Tama nago kidu sugu-
nama tama basi gulama, ena dologoba peyu enabolo lotu
po obaso da, teda eno te tigidali nai nagebolo mawaibao,”
wali.
10 Tama Jisasgo aga dali te po wali, “Satan, nage gedao.
Godigo po bukude te po wai, ‘Nago naga Genuai Bidi God
dali naga lotu po weyu, aga dologode bidao. Tama nago agai
sę deli naga dąų olama yao.’ Te po elalubao,” Jisasgo te po
wali. *
11 Tama te Satango Jisas aga taga pali. Tama ensel mobo
bidi dabe meba aselama Jisas tau sai.

---

* **4:1:** Hib 2:18; 4:15 * **4:4:** Bom 8:3 * **4:6:** Tib 91:11, 12 * **4:7:** Bom 6:16
* **4:10:** Bom 6:13

Jisasgo sę ebo te Galili moni tǫde gagalai
(Mak 1:14-15; Luk 4:14-15)

12 Te Jisasgo te po odali, augwaligo Jon te we bidi baptais
mani bidi kalabuside muani po wali, tialima aga Galili moni
tǫ teba pai.
13 Tama aga te Nasaret hanude osogo bidama, tama
tedu pelama, te Kaperneam buluba pelama bidigi pai. Te
Kaperneam hanu te sigi wę sesegede elaluali, te Sebulun
bidi hanigo tǫ me te Naptali bidi hanigo tǫ me te tǫ si te
badu elalubo dao.
14 Tama tiyu, te po me deli te Godigo po polobadu pusali
profet bidi Aisaiago pedauwalide wali po usu nani, tama
Aisaiago te po wali,

15 "Tama te Sebulun hanigo moni tǫ badu, me
te Naptali hanigo moni tǫ te badu me, te sigi wębа
pabo tų badu, te Jordan pabo ąį badu, te Juda hani
isiąwai bidi dabe hauwa bidibo tǫ nogi Galili,
16 te
tǫ tigidalide bidibo we bidi augwali hulide bidaluali,
tama augwaligo te genuai ula nanobo suai dao. Te
we bidi augwali te isabo be hulia sai digi bidaluali
tama te wiegi yai ula augwaliba pedelai dao."*

17 Tama te sogo Jisasgo agai po pusubo sę ebo gagalai.
Agai te po oduali, "Dage dwai kolesaga yalide ge neyu, homu
geasa piąo. Te Godigo te we bidi tonalubo sę yabo sogo pąde
dao."

Jisasgo bidi me si me si i olama augwali aga wali asa wai
(Mak 1:16-20; Luk 5:1-11)

18 Te me sogo Jisas te Galili sigi wę sesegedu pobadi, tama
agai te augwali ama name si suali, te bidi me nogi Pita, me
aga ama, Andru, augwali sigo te sųgų sabo wa te sigi wębа
sąbo sę yai. Te augwali sigo te sųgų selama mone sabo bisnis
sę yai dao.
19 Jisas agai augwali sibolo te po wai, "Dage si ena wali
asao, tama eno dage si te bidi sabo sę ola mawaibao."
20 Tama polo augwali sigo te sųgų sabo wa tagalama, tama
Jisas aga wali pai.
21 Tama Jisas aga ma pobadi, tama agai gasa ama name si
me suali, te Jems, te Sebedigo ogwa, te aga ama Jon dali. Te
augwali si augwa si aya Sebedi dali te moni gebade bidibadi,
tama augwa te sųgų sabo wa dodolobo sę iduai. Tama agai
augwali si i wai.
22 Tialima tama polo augwali sigo te augwa si aya me te
geba me tagalama, tama Jisas wali pai.

---

* **4:16:** Ais 9:1-2

Jisasgo po pusulama we bidi hauwa usu ilai
(Luk 6:17-19)

23 Te Jisas aga te moni tǫ Galili te tigidali sesege badu aga
biligi pai. Agai aga ola mabo po te Juda dabego bomo yai
po ola mabo be tomode te we bidibolo ola mawai. Tama ola
mayu, agai augwalibolo te Godigo we bidi tonalubo sęde te
gesi dwagi yai po pusali, tama te tigidali haniani gasi dabe
me te tigidali dwai naigo te tigi dolai we bidi augwali tigi
usu ma ilai dao.
24 Tama augwaligo agai te sę yali po tigidali te Siria
genuai tǫde bidibo we bidibolo me te po pusai. Tama te
po augwaligo odama, tama augwaligo te tigidali dwai gasi
haniani eyu, te dwai dene sali bidi dabe me selasa asali,
tama te dwai noma bidi elalubo bidi me, te esela pabo bidi
dabe me, tama te sągą dili bomo isai bidi dabe me, te sela
asai. Tama agai augwali wiegi yai ma ilai dao.
25 Tama te genuai we bidi hani hauwa, te genuai tǫ
Galilide bidibo we bidigo me, te Dekapolis tǫde bidibo we
bidigo me, te moni hanu Jerusalem we bidigo me, te Judia
genuai tǫde bidibo we bidigo me, te Jordan pabo ąi te tǫ u
badu bidibo we bidigo me, te tǫ tigidalide bidibo we bidi
mebago naga te aga wali pai.

5

Jisasgo po te bulu du bageba holama ola mani

1 Te Jisasgo te genuai we bidi hani aga wali asobo suali,
tama aga te bulu du me deli bageba holai. Tama aga te bulu
dude dulalubadi, tama aga wali bilali bidi dabe augwali aga
pageba asali.
2 Tama agai po augwalibolo weyu te po ola mani,
3 “Te kolesaga koneani we bidi augwali te Godigo
gedude augwa digi usu elama aiyaba elaluama
bidibo we bidi dabe, te augwali homu wiegi yai
pemene ebao. Te Godigo obo tomode augwaligo
bidabo madi elalubao.
4 Tama te gela udubo we
bidi dabe, te augwali homu pemene yaibao. Te
Godigo augwali mumanama homu wiegi yai pemene
ma ilaibao.
5 Tama te nagamea pai homu eyu
augwa dene bugagia tolobo we bidi, te augwali
homu wiegi yai pemene emainao. Te Godigo tǫ
tigidali augwalibolo mawaibao.
6 Tama te doloba
pai kolesaga sainogo bomo eyu godolo ebo we bidi
dabe augwali wiegi yai homu pemene emainao.

Te homu tiwai ebo we bidi dabe augwaligo homu
kolesaga te Godigo augwali mu usu nama te tiwai
pedelaibao.
7 Te gasa bidi dabe augwali dali homu
dene eyu augwali olo mu tau sabo we bidi dabe,
te augwali homu pemene wiegi yai emainao. Te
Godigo augwalibolo me te homu dene eyu olo mu
tau sabo kolesaga yaibao.
8 Tama te wiegi yai
kolesaga eyu, te meda isąma doloba pai we bidi
dabe augwali, te augwali homu pemene wiegi yai
emainao. Te augwaligo augwa gedugo God sueibao.
9 Tama te wado po wabo me te hwịbo po te isilibo
bidi dabe, te augwali wiegi yai homu pemene
emainao. Te tama tebo bidi dabe augwalibolo te
augwali Godigo ogwa dabe da wabo nogi waibao.
10 Te bidi dabego te doloba pai kolesaga wali
pabode sulama, te kolesagade te dwai sę ebo bidi
dabego augwalibolo sęgę sobaso da, teda augwali
homu pemene emainogo inao. Tama te Godigo obo
tomode augwaligo augwa bidabo madi elalubao.”*
11 “Tama dagebolo sęgę mabo bidi dabe augwaligo suali dagego ena wali pabo subaso da, te augwaligo dage dali dwai posobo po weyu, tama dene mobadi augwaligo te kedu meni yai tibo po haniani weyu ebaso da, teda dage homu pemene wiegi yai yao. *
12 Tama dage homu bugagia wiegi yai elama, pemene mu eyu bidiąo. Te genuai wiegi yai nai mugo dage dagalude tonalubao. Te tiwai naga te bidi dabe augwaligo te Godigo po pusali profet bidi dabebolo hasia polobadu dene mawai tiwai dagebolo me tama tibao.” *

Konealubo po dąụ wabo bidi aga te tamu dali sole ula tiwai si dao
(Mak 9:50; Luk 14:34-35)
13 “Te dage konealubo po dąụ wabo we bidi dabe, dage e tọde bidibo we bidi tomode bidiyu, tama dage te tamu aga sę ebo tiwai eyu bidiąo. Te tamu aga pusu te tubo naibolo mabo dao. Tama dagego dwagi yai kolesaga ebogo te gasa we bidi augwaligo ebo kolesaga dwagi yai ilao. Tiali goli, tamu halia peyu pusu ebo tagaliyu da, teda dago magi ilama te tamu aga pusu yali ma saibawe? Menio, te tamugo da, te sę ma egobeo. Te bidi dabego sela sąyu naga eyu, tama augwaligo sągągo agabo dao.”

---

* **5:10:** 1 Pi 3:14 * **5:11:** 1 Pi 4:14 * **5:12:** 2 Sto 36:16; Tpi 7:52

14 “Te dage te tigidali tǫde ula tiwai dao. Te hanu me deli
te bulu du bagede elaluyu, tama be hulide te augwaligo sole
lam ula ebadi, tama te hanu aga duala sabo te usu egobeo.
15 Tama te bidi dabe augwaligo te sole lam domonama te
baket dologoba me mubo menio. Te meni. Augwaligo te
sole ula te tebol saiba munama, tama te sole ulago te bede
bidibo we bidi ula mabo dao.
16 Tama te tiwai naga dagego wiegi yai kolesaga ebo te
sole ula ebo tiwai dao. Tama tibaso dagego ebo dwagi yai
sę te we bidigo sumainao. Tama augwaligo sulama, tama
augwaligo duga Aya te dagalude bidibo bidi nogi ugwaba
saibao.”

Jisas te Godigo bomo yai po usu numainogo asai

17 “Dagego homugo ena asali eno te Godigo bomo yai po
me te Godigo po pusali bidi profet dabego ola mani po dali
sela sąwainogo asali homu egimio. Menio. Te eno te po sela
sąwainogo asobe, te eno te po mu usu nainogo ena asai dao.
18 Te eno mu po dagebolo obao. Te dagalu dali tǫ si
silisąbadi da, tama te asęani bomo yai po dwasianunu me
deli munu me siligobeo. Menio. Te po tigidali augwali
elaluaibao. Tama elalubadi te bomo yai pogo aga sę tigidali
silaibao. Tama aga sę silibaso da, te sogo naga te bomo yai
po me silaibao.
19 Tama tibaso bidi me deligo te bomo yai po dwasianunu
me deli tagaliyu, tama agai gasa bidi dabebolo te tiwai
kolesaga ola mobaso da, teda te bidi aga nogi me te
Godigo we bidi tonalubo sogode, te bidigo nogi dwasianu
pedelaibao,. Tiali goli te bomo yai po wali pelama te we
bidigo te po wali pomainogo ola mabo bidi, agai nogi da te
Godigo we bidi tonalubo sogo genuai pedelaibao.
20 Tama tibaso, eno dagebolo obao, te dagego doloba
pai kolesaga ebogo te bomo yai po koneani bidi me te
Farisi dabe dali augwaligo kolesaga dagego aiyaba me
elalusiąbaso da, teda dage te Godigo we bidi tonalubo obo
tomoba pogobeo.”

Jisasgo te gesi usu ni mawai
(Luk 12:57-59)

21 Te Jisasgo te po wai, “Te Mosesgo dagego wąi dabebolo
polobadu ola mani po te po dagego odai dao. Agai te po wai,
‘Te nago bidi me ela mugio. Tama bidi mego bidi me deli
ela mubaso da, teda dagego te bidi aga te po tụ ebo bidiba
odasa pao,’ te po wai. *
22 Tiali goli megi eno po dagebolo obao: Tama bidi mego
aga ama dali sębę eyu da, te bidi aga po tuba odasa paibao,

* **5:21:** Sai 20:13; Bom 5:17

tama dene saibao. Tama bidi mego aga ama dali dwai po obaso da, teda te bidi aga te polalubo kaunsil bidibo digiba pelama, po tụ emainogo yao. Tama bidi mego aga ama dali nogi posobo po weyu, nage sę isiąbo homu meni yai dwai bidi dao weyu da, teda te bidi aga te dwai madigi sia dabo dene sabo buluba paibao.

23 Tama tibaso, nago Godibolo maiabo nai ofa te Moni Lotu Be tempelba sela aselama, tama te maiabo nai muabo saide bidibadi, tama te sogo polo ma homugo koneani naga amago po me deli elalubo homu nago ebaso da,

24 teda nago te Godibolo mawainogo yali nai ofa tede munalubadi taga soao. Tama nage pelama, hasia naga ama dali po bolo dodolao. Te po dodola silama, tama megi da nage pelama, tama Godibolo ofa nai magi pao."

25 "Tama bidi me deligo nage po tụ ilainogo ebaso da, tama te po tụ yabo sogo dage si tụdu pidubadi, tama polo nago po duga si te po dola sao. Te sogo nago aga dali dodola sisąwani da, te po tụ yabo bidigo nage te po tụ dodolobo bidi jasgo nogoba muaibao, tama jasgo nage enesigi bidigo nogoba munama, tama enesigi bidigo nage kalabusiba muaibao.

26 Tama eno mu po dagebolo obao, nago te po tụde sali negeli wei tigidali masiąbadi, teda nage kalabuside bidibo tagalogobeo," Jisasgo te po wai.

We sabo kolesaga dolobo kolesagade po wai

27 Te Jisasgo te po wai, "Te Mosesgo dagego wąị dabebolo polobadu ola mani po te po dagego odai dao. Agai te po wai, 'Penani egio.' *

28 Tiali goli megi eno po dagebolo obao: Te bidi me deligo agai te we me deli olo naga agai homude godolo ebo homu eyu, tama te we dali penani sę yabo homu eyu tonono eyu da, te bidi agai homude te bomo yai po bolama, tama agai homude te penani sę ebo tiwai yali dao.

29 Tama tibaso, nago dolo nogo badu elalubo gedugo nage te dwai sęgęba kegebaso da, teda nage hagaidali weyu nago te gedu gudama sąyao. Tama nago tigi me badu te tiwai hagabaso, te dwai dao. Tiali goli nago tigi sese bidibadi tama nago dwai sę edubaso da, teda augwaligo nago tigi sese te dwai dene sabo madiba sąwaibao. Te dwai mu dao.

30 Tama nago dolo nogogo me nage te dwai sę ilibaso da, teda nago te nogo togolama sąyąo. Tama nago tigi me badu te tiwai hagabaso, te dwai dao. Tiali goli nago tigi sese bidibadi tama nago dwai sę edubaso da, teda nago tigi tigidali te dwai dene sabo madiba paibao. Te dwai mu dao," Jisasgo te po wai.

---

* **5:27:** Sai 20:14; Bom 5:18

We tagalobo kolesaga
(Mat 19:9; Mak 10:11-12; Luk 16:18)

31 “Po me polobadu augwaligo te po wai dao: ‘Te bidi me
deligo aga we tagalobaso da, agai te we tagalobo po page
asęnama, tama te pepa te webolo mao.’ *
32 Tiali goli megi eno dagebolo te po obao: bidigo aga sai
we tagaliyu, tama te wego dwai penani sę me isąbadi, teda
te bidigo te wego te penani sę ilibao, te we gasa bidigo siyu
da. Tama te tobage we sabo bidi me agai te penani sę tama
ebao.”

Mu po da wabo kolesaga

33 Jisasgo te po wai, “Te Mosesgo dagego wąi dabebolo
polobadu ola mani po me te po dagego odai dao, agai te po
wai, ‘Nago te Genuai Bidi Godibolo te eno te sę mu yaibao
po weyu, tama nago te po dąu olama, tama nosali nago te
dąu wali po togogio. Menio. Nago te po dolo wali peyu te
sę yao,’ Mosesgo te po wai. *
34 Tiali goli megi eno e po dagebolo obao: dagego te duga
nosali yabo sęde po weyu, tama we bidi augwaligo te mu po
dao homu emainogo dagego te po dąu wabo po munu me
wagio. Mu menio. Dagego po me deli dąu waliyu, dagalu
me nogi ilamuo. Magi basowe, dagalu da, te God dulalubo
sia sai dao.
35 Tama dagego te tǫ nogi elama, te po me deli dąu
waligio. Magi basowe, tǫ te dwasianu sai te Godigo sągą
mubo madigi dao. Tama dagego te moni hanu Jerusalemde
te po me deli dąu waliyu te nogi wagio. Magi basowe, te
Jerusalem te genuai tuni bidigo moni tedali hanu dao.
36 Tama nago naga tobolu nogi elama te nago po wabo me
deli te me dąu waligio. Magi basowe, te nago tobolu nisi me
te tedela yai me te sisi yai te pedalainogo ilibo te me nage
usu egobeo. Te Godigo sę naga dao.
37 Tama dagego ‘Awe’ obaso da, teda ‘Awe’ naga waiyąo.
Me ma, dagego ‘Menio’ obaso da, teda ‘Menio’ naga waiyąo.
Teda usu yaibao. Tiali goli dagego duga wabo po mu dąu
omainogo te gasa po me obaso da, te po te dwai bidi Satan
aga te po page bidi dao,” Jisasgo te po wai.

Jisasgo te dwai sę wei ponobo kolesagade po wai
(Luk 6:29-30)

38 “Te Mosesgo dagego wąi dabebolo polobadu ola mani
po me te dagego odai dao, te po e dao, ‘Te bidi me deligo
nago gedu dolobaso da, teda nago agai gedu me dolao. Tama

---

* **5:31:** Bom 24:1-4; Mat 19:7; Mak 10:4 * **5:33:** Prs 19:12; Nam 30:2; Bom 23:21

bidi me deli agai nago kele me deli togobaso da, teda nago
aga kele me deli me togwao.’ *
39 Tiali goli megi eno dagebolo obao, te bidi mego dwai sę
dagebolo ebaso da, te dagego agabolo te sę ebo wei ponogio.
Menio. Te bidi me deligo nage nabo gede me badu nogogo
elebaso da, teda nago gasa me badu nabo ge me te begelao,
agai tede elemainao.
40 Tama bidi mego nage dali po tų elama, tama nago
holobo ugwa sainogo ebaso da, teda nago holobo ugwa te
agabolo mao, te nago kedau sogo gudubo kol siot te me mao.
41 Tama bidi me deligo bomonama nage dali nago agai
walu te dąį deli te digibulu gana sela pina obaso da, teda
nago agai walu te dąį deli wali tagalama tama nage aga dali
te dąį si ugwanu gana mu pao.
42 Tama bidi me deligo nage dali te nai me deli po hanalu
obaso da, teda nago te nai aga mao. Tama bidi mego
nage dali negeli sainogo homu ebaso da, teda nago te bidi
aga tudiba munama tama nage gesabi gasaba gegi pigio.
Agabolo te nai osogo mao,” Jisasgo te po wai.

Jisasgo te boi bidi godolo ebo kolesaga po wai
(Luk 6:27-28, 32-36)

43 Jisasgo te po wai, “Te dagego odai, polobadu augwaligo
te po wai dao, ‘Nago naga abagi godolo eyu, tama nago naga
boi bidi dali dwai homu yao.’
44 Tiali goli megi eno dagebolo obao, dagego duga boi bidi
dali dwagi yai homu eyu tama godolo eyu yao. Tama bidi
meba augwaligo dagebolo dene mobaso da, teda dagego
gedu haluasa po Godibolo wao, te agai augwali dali dwagi
yai sę emainogo.
45 Tama tiyu da, dage te duga Aya dagalude bidibo bidigo
wai puluba mu bidaibao. Agai te tobage dwagi yai sę naga
eyu, tama agai sia nanobo te dwai sę ebo bidi dabeba me te
dwagi yai sę ebo bidi dabeba dali si te sia nanobo ula ilibo
dao. Tama te tulubage tulubo me te doloba pai bidi dabeba
me, te doloba pesiąwai bidi dabeba me te tulubage tuluyu
ilibo dao.
46 Tama te bidi dabe augwaligo dage godolo ebo bidi
dabe te augwali dali naga dagego dwagi yai homu elama
godolo eyu da, te Godigo dagebolo dwagi yai nai magi baso
mawaibawe? Te takis mone sabo bidi dabe augwaligo te
tiwai sę ebo dao. Tiali goli dagego homu augwali dwai bidi
dabe dao.
47 Tama dagego duga abagi dedebolo naga te siade da po
weyu da, teda dagego te sęde te gasa bidi augwali aiyaba

* **5:38:** Sai 21:24; Prs 24:20; Bom 19:21

elaluaibawe? Te menio. Te Godigo po odosiąwai we bidi augwaligo me te tiwai kolesaga ebo dao.
48 Tiali goli dage, te dage wiegi yai kolesaga dali bugagia doloba pai mu bidiąo, te duga dagalude bidibo Aya aga bugagia doloba pai mu bidibo tiwai gilama yao,” Jisasgo te po wai.

6

Jisasgo te we bidi tau sabo kolesaga te po wai

1 Te bulu du daide bididubadi, Jisasgo te po me wai, “Dage dua dao. Te we bidi dabe augwaligo dagego te wiegi wiegi yai kolesaga ebo sulama, tama augwaligo dagego nogi ugwaba somainogo te bidi dabe augwali gedude te duga wiegi yai kolesaga egimio. Te dagego tama kolesaga eyu da, te duga dagalude bidibo Aya agai te dage mawainogo sisi elama elalubo te wiegi yai nai te dagego me sogobeo.”
2 “Tama tibaso, dagego tama tiao. Nago te magi nai meni yai bidi tau siyu, te masigi madu gebo si, te nago polasa te bu wabo nai biugel bu wabo bidi bolo tagala paligio, te ugwadu homugo naga po wabo bidi dabego ebo tiwai egio. Te we bidigo augwali nogi ugwaba somainogo tama augwaligo te we bidi gesabidide te nai meni yai we bidibolo masigi mabo dao, te bomo yai po ola mabo bede me, te pabo tụde me te kolesaga augwaligo ebo dao. Eno mu po dagebolo obao, augwaligo te tobage sę elama, tama we bidigo augwaligo nogi ugwaba sai goli, te tama dao, te Godigo te sę ebode augwalibolo wiegi yai nai mu me magobeo.
3 Tiali goli nago te magi nai meni yai bidi dabe augwali tau sabo si, teda te sę geme yao, tama nago pobase nogogo te dolo nogogo ebo sę koneabuo.
4 Tama tiyu da, nago augwalibolo nai mabo sę te geme dulaluao. Tama nago Ayago te nago geme dulalubo sę dabe subo dao, tama agai te wiegi yai nai wei nagebolo ponaibao,” Jisasgo te po wai.

Gedu haluasa po wabo kolesaga
(Luk 11:2-4)

5 “Tama dagego gedu haluasa po wabo sogo, dagego te ugwadu homugo naga po wabo bidi dabe augwaligo ebo kolesaga tiwai egimio. Augwaligo te bomo yai po ola mabo be tomode dolaluyu, gedu haluasa po wabo godolo eyu, me te genuai pabo tụ bagu badu me, te we bidi dabego augwali sulama, tama augwali nogi ugwaba somainogo tiwai ebo dao. Eno mu po dagebolo obao, augwaligo te tobage sę elama, tama we bidigo augwaligo nogi ugwaba sai goli, te

tama dao, te Godigo te sę ebode augwalibolo wiegi yai nai
mu me magobeo.
6 Tiali goli nago gedu haluasa po wainogo da, te naga be
tomode dąị togali digi pelama, tama tụ paliama, naga Ayaba
gedu haluasa po geme te be tomode nagaduba wao. Tama
naga Ayago te nago geme dulalubo sę dabe subo dao, te agai
te wiegi yai nai wei nagebolo ponaibao," wali.
7 "Tama dagego gedu haluasa po wabo sogo, te olo po
hauwa widu geyu, te Godigo po odosiąwai bidi dabego wabo
po tiwai egio. Augwaligo homu augwaligo po hauwa widu
gebaso, te Godigo te po odama, tama agai augwalibolo te
hanalu wali nai mawaibao.
8 Te dagego augwaligo ebo kolesaga wali pigio. Te sogo
dagego duga Ayabolo po hanalu wasiąbadi, agai dage te
tigidali nai habuge ebo te agai koneai dao.
9 Tama dagego gedu haluasa po e tama wao,
'Dago Aya, nage dagalude bidibo bidi, dago homugo
nago nogi wiegi yai tedali mu bideibao.
10 Dago
homugo te nago te we bidi mu tonalubo sogo
daba asomainao. Tama te dagalude bidibo bidi
augwaligo nago homu kolesaga wali pabo tiwai
gilama, tama nago homu kolesaga e tọde bidibo
we bidi augwaligo wali pao.
11 Dago homugo
nago megi e sogode usu nama te da tuabo nai mao.
12 Tama dago homugo nago dago dwai sę yali
sela sąyao. Te bidi dabe augwaligo da dali dwai sę
elama, tama dago augwaligo te dwai sę yali sela
sąbo tiwai yali gilama tama nago dago sęgę sela
sąyao.
13 Te da te dwai sę yanama sinawainogo
ebo sogo daba asidali weyu, nago te habu selao.
Tama te dwai sę page bidi agai da dolidali weyu te
nago da tau sao. [Tama nago te genuai bomo me
ula, te genuai nogi me te nagede sesemane sogo
bidada paibao. Mu dao, te tama tiwai pedalomainao,
te dago homugo dao.]' Te tiwai eyu, gedu haluasa
po wao," wali.
14 "Odiąo. Te dagego gasa we bidi augwaligo dage dali
dwai sę ebo sela sabaso da, teda duga Aya dagalude bidibo
bidi agai te dagego dwai sę ebo me te sela sąwaibao.
15 Tiali goli, dagego te gasa we bidi augwaligo dage dali
dwai sę ebo sela sasiąbaso da, teda duga Aya agai me te
dagego dwai sę te sela sagobeo," Jisasgo te po wai.

Tubo nai osogo gisilibo kolesaga po

16 “Te dagego Godibolo po wainu tama nai osogo gisilidu
gebo si, teda dagego dwai gesabi siyu, te hulia sabo te
tiwai te ugwadu homugo naga po wabo bidi dabego nai
osogo gisilama gesabi hulia sabo tiwai egimio. Te menio.
Augwaligo gesabi doloyu, hulia sabo te we bidigo augwaligo
nai gisilali sulama konemainogo ebo dao. Eno mu po
dagebolo obao, augwaligo te tobage sę elama, tama we
bidigo augwaligo nogi ugwaba sai goli, te tama dao, te
Godigo te sę ebode augwalibolo wiegi yai nai me magobeo.
17 Tiali goli dage da, te dagego God dali po wainu te nai
osogo gisilidu gebo si, te dagego gesabi dologio, te dagego
duga tobolude wel munama, tama dagego gesabi wę tela
yao,
18 te we bidi augwaligo dagego tubo nai gisilibo koneidali
weyu tama yao. Te duga Aya te bidigo gedugo susiąbo bidi
agai naga dagego ebo sę sueibao. Tama duga Ayago te geme
dulalubo nai subo dao, agai dagebolo te wiegi yai nai wei
ponaibao,” Jisasgo te po wai.

Wiegi yai doado bage dagalude sisinibo kolesaga po
(Luk 12:33-34)

19 “Dagego duga wiegi yai doado bage e tǫde sabogimio. E
tǫde dwai asibago me te yaba ilibo nai dabego te nai doloyu,
me te nai wi sabo bidi dabego te be tomode munalubadi
aselama, nai wi sabo dao. Tama tibaso, te nai e tǫde
sabogimio.
20 Te menio. Te dagalude te dwai asiba dabego me te
doloyu, te dwai yaba ebogo te nai me dologobeo, tama te nai
wi sabo bidi dabego te be aluama te nai wi me sagasogobeo.
Tama tibaso, dagego duga wiegi yai doado bage te dagaluba
naga saboama muiąo.
21 Te dagego wiegi yai doado bage elalubo bulu, te bulude
naga dagego homu konea palaibao,” Jisasgo te po wai.

Tigigo ula ebo po wai
(Luk 11:34-36)

22 “Gedu da, te tigide lam tiwai dao. Tama nago gedu wiegi
yai elalubaso da, teda nago tigi me te tigidali te ula yaibao.
23 Tiali goli nago gedu dwai yaibaso da, teda nago tigi me
te tigidali be hulia saibao. Tama nage tomode elalubo ula te
be hulia sabo tiwai yaibaso da, teda te hulia sali te genuai
mu yaibao,” Jisasgo te po wai.

Bidi deligo te genuai bidi side sę ebo usu egobeo
(Luk 16:13; 12:22-31)

24 “Te bidi deligo genuai bidi sigo sę ebo usu egobeo. Agai
me deli dali dwai homu eyu, tama me dali te agai wiegi yai
homu yaibao. Te agai me deli wali peyu, tama agai gasa
bidi me aga homude bo weyu, te tudiba muaibao. Te tiwai
dagego te Godigo sę dali te mone sabo sę dali yainogo ebo
te usu egobeo. Te dage te mone dali doado bage dali si sabo
sę ebo homu dologode bidiyu da, teda dagego duga homu
te Godigo sę ebode bugagia mugobeo,” wali.

25 “Tama tibaso, eno e po dagebolo obao, dagego duga
bidibo ula tigi tau mabo naide homu hauwa eyu, te po
wagimio, ‘Da magi nai tugowe?’ ma ‘Da magi wę tueibawe?’
Tama dagego duga tigi tau siyu gudabo ugwade homu
hauwa elama te po olamuo, ‘Da magi ugwa gudugowe?’ Te
bidabo ula elalubogo te tubo nai aiyaba elalubo dao. Me te
tigi elalubogo te gudabo ugwa aiyaba elalubo dao.
26 Dagego te ba dabe suao, te dagalude bola pobao.
Augwaligo nai bulusiąma, tama te nai sisinama te nai mubo
beba me mubo meni goli, augwali nai te Godigo mabo dao.
Tama tiyu, God agai gedude te ba dabe augwali genuai nai
meni yai goli, agai augwali bugagia tonalubo dao. Tama
dage da, dage agai gedude genuai dao. Tama tibaso, agai
dage me bugagia tonaluaibao.
27 Mu tama dao, dage tomode niwai bidigo moni homu
ebogo te aga digi aga bidabo bubuga bobobage ma ilabo
usu yaibawe? Te menio, usu me egobeo.”

28 “Tama magi baso dagego homu hauwa te tigide gudubo
ugwade ebawe? Dagego te gide holobo plaua noswai suiąo,
te augwali da magi ilama pedalobo dawe? Augwali da te sę
dene ebeo. Te augwaligo ugwa me nigibo menio.
29 Tiali goli eno dagebolo obao, polobadu te tuni bidi
Solomon agai tigidali au dobage muyu, aga wiegi wiegi yai
gudubo ugwa guduai goli, agai tigide muani au dobage te
noswai plauago augo aga aiyaba elaluai dao. *
30 Tama te gide megi elaluali noswai, tama do da te noswai
augwaligo togolama, siaba sąwaibao. Tama te tiwai olo
noswai te Godigo au ilibo dao. Tama dage te konealubo
po dwasianu naga dąų wabo we bidi, dagego mu koneiąo.
Godigo dage me bugagia tonaluyu, te ugwa dabe dagebolo
me mu mawaibao.
31 Tama tibaso, dagego homu hauwa eyu te po wagimio,
‘Te da magi nai tugowe?’ ma ‘Da magi wę tugowe?’ ma
‘Dago gudubo ugwa dabe menade saibawe?’ Te dagego
tama moni homu egimio.

---

* **6:29:** 1 Kin 10:4-7; 2 Sto 9:3-6

32 Menio. Te kolesaga tigidali te Godigo po odisąbo we
bidigo wali pabo homu kolesaga dao. Tama duga Aya dagalu
bidi agai dage te haniani nai habuge ebo si agai koneyu,
tama agai dage tau saibao.
33 Tama tibaso, te naide moni homu isiąma, tama dagego
hasia bolo te Godigo we bidi tonalubo sę dali, me te wiegi yai
doloba pai kolesaga sabo sę bolo wali piduama sao. Dagego
te tama kolesaga ebaso da, te nosali agai gasa nai dabe
tigidali me dagebolo mawaibao.
34 Tama tibaso, dagego do yabo sęde homu hauwa mu
egio. Te do pedalabo sęgę te augwa digi do dodololaibao. Te
deli sogo ebo sęgę te sogo naga usu nama yaibao," Jisasgo
te po wai.

7

We bidi osola subo kolesaga po
(Luk 6:37-38, 41-42)

1 "Te Godigo dage osola suidali weyu tama dagego gasa
we bidi dabe augwali osola subo kolesaga ebo tagaliąo.
2 Te dagego gasa we bidigo ebo kolesaga osola sulama,
tama augwali sęgę mabo tiwai gilama tama God agai
dagego ebo kolesaga me osola sulama, tama dagebolo sęgę
mawaibao. Dagego augwali usu sali usu nigo naga te Godigo
dage me usu saibao.
3 Tama tibaso, magi baso nago naga amago gedude
elalubo dwasianu pobele bage suai, tiali goli nago naga
gedude elalubo genuai pobele bage te bọ nami tiwai te nago
magi baso subo meniwe?
4 Nago naga gedude te genuai bọ nami tiwai elalubo
pobele bage sela sasiąbadi, te nago magi baso naga amabolo
te po weyu, 'Ama, nago gedude elalubo pobele bage eno sela
sąwaio,' te po obawe?
5 Nage ugwadu homugo naga po wabo bidi, hasia bolo
nago naga gedude te bọ nami tiwai elalubo pobele bage
guda sąyao. Tama tiyu nosali te nago gedu bugagia wiegi
yai ebaso, teda naga amago gedude elalubo pobele bage sela
sąyu guda sabode nage usu yaibao," Jisasgo te po wai.
6 "Te dagego te wiegi yai tedali nai te yowi dabebolo
magimio. Tama dagego duga wiegi wiegi yai au yabo bis
tiwai nai dabe te kibu dabeba sągimio. Tiyu augwaligo te
nai dabe sągago agalama, tama augwali ma begeleyu, tama
dage ma tuidali weyu tama egimio," Jisasgo te po wai.

Gedu haluasa po bomo ebo sę ebo bidi po
(Luk 11:9-13)

7 “Te dagego gedu haluasa po Godiba hanalu da, teda agai
dagego te hanalubo nai te dageba mawaibao. Dagego te nai
gegebo sę idu da, teda te nai dagego sueibao. Tama dagego
be tuba eliyu bebego wedu da, teda Godigo dagebolo te tụ
dalaibao.
8 Magi baso meni. Tigidali bidigo gedu haluasa po God
dali hanalubo po wabo bidi dabe, augwaligo te nai saibao.
Te nai gegebo sę ebo bidi, agai te nai sueibao. Tama te be
tuba elibo bidi, teda Godigo te bidibolo tụ dalobo dao.
9 Tama dage tomode bidi me deligo waigo aga ayabolo te
tubo nai bret mao po obaso da, teda aga ayago te waibolo
te masigi me deli sela mawaibawe? Menio.
10 Tama te nasi ebo waigo aga ayabolo te sụgụ mao po
obadi da, teda aga ayago te waibolo te dwai hasamani me
deli sela mawaibawe? Te me menio.
11 Tama dage dwai bidi dabe bidibo digi, tama dagego te
wiegi yai nai duga wai dabeba mabo koneyu da, teda dagego
mu koneiąo, te duga Aya dagalude bidibo bidi agai wiegi
yai nai te agabolo gedu haluasa po wabo bidi dabebolo mu
mawaibao. Tama agai te dwagi yai nai mabo kolesagago
dagego mabo kolesaga aiyaba mu elaluaibao,” wali.
12 “Te dagego homugo te gasa we bidi dabe augwaligo
dagebolo yabo dwagi yai kolesaga tiwai gilama tama dagego
me augwali dali te tiwai dwagi yai kolesaga naga iyąo. Te
Mosesgo polobadu asęani bomo yai po tigidali me, te Godigo
po pusali profet bidi dabego pusali po tigidali me, te po
tigidali te page deli naga elalubao, te eno megi tama wali
po naga dao,” Jisasgo te po wai.

Bidibo ula sabo tụ dwasianu dao
(Luk 13:24)

13 “Te da we bidi pabo tụ si elalubao. Tama te sunumi
me deli te dwasianu dao. Tama gasa sunumi te genuai
dao, tama tedu pelama tama te pabo tụ da te pobele bage
meniama te noma yai dao. We bidi augwali te genuai tụdu
pabo te hagela isiąwai tụ dao. Tama we bidi umabo te tụdu
wali pabo dao. Tiali goli te genuai tụ te dwai sia elalubo
madigi haga yabo tụba pabo tụ dao. Tama tibaso, dage te
gasa dwasianu sunumidu pao.
14 Tama te dwasianu sunumi tomodu pelama, tama te
dwasianu tụdu peyu, tama te bidibo ula elalubo madigi
painogo te sinabo sę ebo dao. Tama deli deli we bidigo naga
te tụ gegelama subo dao,” Jisasgo te po wai.

Dagego te ili po ola mabo bage bugagia suao
(Luk 6:43-44; 13:25-27)

15 “Te tibo lotu po ola mabo po wabo bage augwali asidali
weyu bugagia suao. Augwali dageba asobo si, te augwali
kibu sipsip tiwai asaibao, te augwali dwai sę isąbo bage
tiwai augwaligo dagede dwai sę yabo homu geme dualama,
tama augwali dageba asaibao. Tiali goli, augwaligo homude
dage mu dolabo homu kolesaga ebo dao, te dwai bulu yowi
tiwai dao.
16 Tama augwaligo ebo dwai sę te dagego subo si da,
te dagego augwaligo ebo homu kolesaga te kuna mu
koneaibao. Te sesani yai bono te pusu ebo wain bono du
dabe dali gelama walogobeo. Me te sesani yai bono elalubo
digi te ni kaya du elalubaso te bidi dabego sabo dawe?
Menio.
17 Tama te bugagia pua pai holai nigo aga dwagi yai
du naga walobo dao. Me ma te ni bugagia holosiąwai
haganawai nigo dwai du naga walobo dao.
18 Tama te bugagia pua pai holai nigo te dwai nedu du
dabe walogobeo, te menio. Me ma, te bugagia holosiąwai
haganawai nigo wiegi yai nedu du dabe me walobo menio,
usu egobeo.
19 Tama te wiegi yai du walosiąwai ni te augwaligo
gelama, tama siaba ulubo dao.
20 Tama tibaso, dagego te tibo lotu po ola mabo po wabo
bage te dagego augwaligo ebo sę subo si da, te augwali
dagego kuna mu koneaibao,” Jisasgo te po wai.
21 Te Jisas agai po me weyu, te po wai, “Te we bidi hauwa
augwaligo enade bomonama te po wabo dao, ‘Dago Genuai
Bidi, dago Genuai Bidi,’ te po augwaligo enade wabo dao.
Tiali goli, augwali tigidali te Godigo we bidi tonalubo madi
te dagalu tomoba pogobeo. Tigidali menio, meba we bidi
naga tomoba paibao. Eno Aya aga bidibo madi dagalude
bidibo dao. Tama niwai bidi agai eno Ayago homu wali
pabo bidi, te bidi naga te Godigo we bidi tonalubo madi
tomoba bidigi paibao.
22 Tama te genuai sogo asobo si, te we bidi hauwa
augwaligo enabolo te po waibao, ‘Genuai Bidi, Genuai Bidio,
dago nago nogi weyu, dago Godigo po te we bidibolo pusai
dao. Nago nogigo bomogo dago te dwai haubo te we bidide
elaluali sela sąwai dao, dago te we bidi noma sabo bomai
sę yai dao,’ augwaligo te po waibao.
23 Tama te sogo eno augwalibolo te po hanilama waibao,
‘Eno dage munu me konebeo. Dage dwai sę ebo bage, dage
piąo,’ eno te po te sogo waibao,” Jisasgo te po wai.

Be sę ebo kolesaga si po wai
(Luk 6:47-49)

24 “Te niwai bidi agai eno e wabo po odama wali pabo bidi,
teda te bidi me deli agai homu te wiegi yai tiwai elalubo
bidi, tama agai be te masigi daide ugwadu sę yai dao, te be
bugagia dąų omainogo yai.
25 Tama tulubage tuluyu, tama wę bomo yai asiyu,
tama bomo yai wali pedaliyu, tama te nai dabego te be
degelainogo yai dao. Tiali goli te be aga degebeo. Magi
basowe, te be dąų mu walali te tǫ tomode genuai genuai
masigiba dąų mu wai dao.
26 Tiali goli bidigo eno e po wabo odama wali pisąwani
bidi, aga te esela pabo bidi tiwai elama, tama agai be tǫ dąų
wasiąma, te kemi tǫde naga ugwadu sę yai dao.
27 Tama tulubage tuluyu, te wę bomo yai asiyu, tama
bomai wali pedaliyu, tama te nai dabego te be degelama,
tama te be degelai dao. Te be dolama mu degai dao,” Jisasgo
te po wai.
28 Jisasgo wali po silagasu te po wali, tama tibaso te genuai
we bidi hani augwaligo te po odama, augwali te pode noma
mu siyu bidai dao.
29 Magi basowe, agai augwali ola mani po te augwaligo
bomo yai po page koneai bidi dabego po wabo tiwai wabeo.
Menio. Agai augwali po ola mani te po page bidi, bomo
elalubo bidi bidiyu, te po augwalibolo ola mani.

8

Jisasgo te tigiwalide dwai gasi yai bidi me deli ma wiegi yai ilai

(Mak 1:40-44; Luk 5:12-16)

1 Te Jisas aga te bulu dude bidali tagalama, tama aba
dulama, tama we bidi hauwa aga wali asai.
2 Tama te tigiwalide dwai gasi yai bidi me deli aga Jisas
pąba aselama, tama tǫba kidu sugunama, tama agai te po
wali, “Nogi elalubo bidi, te nago homugo usu dao wida, teda
nago ena wiegi yai ma ilama, tama ena te meda meni yai
tiwai ma bidaibao,” te bidigo te po wai.
3 Te Jisasgo nogo te bidi tigiba munama, tama aga nogogo
tigiba diąyu te po wali, “Ao, eno homugo nage gasi usu
ilaibao. Tama nage wiegi yai pedalao, te meda meni yai
bidi bidao.” Tialima, megi naga tama agai tigiwali dolali
gasi silama, tama te bidi aga tigi wiegi yai yai.
4 Tama Jisasgo te bidi aga dali te po wali, “Bugagia dua
dao. Nago bidi me deli dali eno nagede yali sę po me wagio.
Menio. Nage dolo pelama, tama nago tigi te pris bageba
waseligi pelama, tama agai nago tigi osola sumainao. Tama
tilama, tama polobadu Mosesgo wali po gilama Godibolo nai

ofa yao. Tama tiyu te bidi dabego koneyu, te nago gasi silali, nage te meda meni yai bidi tiwai megi ma bidibao, te homu augwaligo yaibao," Jisasgo te po wai.

Jisasgo te Rom ami genuai bidigo sę ebo bidi gasi usu ma ilai
(Luk 7:1-10)

5-6 Jisas te Kaperneam hanu tomoba pobadi, tama te ami bidi hauwa 100 tonalubo genuai bidi aselama, agabolo bomo elama hanaluyu te po wali, "Nogi elalubo bidi, eno sę ebo bidi gasi yai bede pila mubao. Agai nogo sągą dili tigidali bomo isai, tama aga dwai mu bidibao," te po wai.

7 Jisasgo te po wai "Te eno aga geseligi paibao," wali.

8 Tiali goli te ami genuai bidigo po wei ponoyu, aga dali te po wali, "Nogi elalubo bidi, ena wiegi yai bidi meni, tama tiyu nage eno be tomoba pogobeo. Nago pogo naga po olama, tama eno sę ebo bidi aga gasi usu ilao.

9 Ena me te ena genuai nogi elalubo bidigo tonaluyu bidibo dao. Tama eno digi te ena ami bidi dabe te ena dologode augwali bidibo dao. Tama eno me delibolo te po weyu, 'Nage pao' obaso da, teda aga pabo dao. Tama eno gasa bidi me dali te po weyu, 'Nage asa' wali da, teda aga asobo dao. Tama eno ena sę ebo bidibolo te po weyu, 'Nago te sę yao' obaso, teda agai te sę ebo dao," te ami genuai bidigo te po wai.

10 Jisasgo te po odama, tama aga homu noma siyu, tama agai aga wali asobo we bidi dabebolo te po wali, "Eno mu po dagebolo obao, eno te Israel we bidi hanide te tobage konealubo po dąų wai bidi tiwai me deli eno subeo. Menio.

11 Eno dagebolo obao, te sia pedalobo badu me, te sia aiyaba dega sigi pabo badu me, te si badu te we bidi hauwa aselama, tama augwali te polobadu e tǫde bidali bidi te Abraham me Aisak me Jekop te bidi dabe dali deliba dualama, tama dagalude te Godigo we bidi tonalubo madi tomode bidiyu moni nai tueibao.

12 Tiali goli, Godigo hasia bolo te dwai tigi dene sabo buluba muabo sa muani we bidi augwali da, te augwaligo te bulu badu te be hulia sai dwai madigi sela sąwaibao. Tede augwali dwai gela weyu, tama augwa kele ma halua tueibao."

13 Tama Jisasgo te ami genuai bidibolo te po wai, "Naga beba pao. Eno homugo nago konealubo po dąų wali pode te sę nageba pedalaibao," wali. Tama Jisasgo te po wali sogo naga tama te ami genuai bidigo sę ebo bidi gasi usu ma yai dao.

Jisasgo Pitago we aga ida gasi usu ma ilai
(Mak 1:29-31; Luk 4:38-39)

14 Tama Jisas Pitago be tomoba pobadi, tama Pitago we
aga ida gasi eyu pila mubo suai. Aga tigi posolo gasi yai.
15 Tialima Jisasgo aga nogogo te wego nogo diąyu, tama te
gasigo aga tagalali. Tama aga hodaluama, tama Jisasgo nai
sisi ebo sę ebo gagalali.

Jisasgo gasi yai we bidi hauwa wiegi yai ma ilai
(Mak 1:32-34; Luk 4:40-41)

16 Tama te sogo pio naga augwaligo te dwai haubo
augwalide elalubo we bidi hauwa augwali odasa aselama,
tama Jisas pageba pedalai. Tama agai pogo naga po obadi
tama te dwai haubo noma bidi dabe sela sąwai. Tama agai
tigidali gasi yai bidi dabe wiegi yai ilai dao.
17 Tama tiyu, agai te po me deli te Godigo po pusali bidi
profet Aisaiago pedauwalidu wali po te usu nanio. Agai te
po polobadu wai, “Aga digi dago gasi sai, tama agai dago
tigi dolobo sęgę tolasa pai dao.” *

Jisas wali painogo ebo bidi
(Luk 9:57-60)

18 Jisasgo te genuai we bidi hanigo aga bagulubo sulama,
tama agai te aga wali asobo bidi dabebolo te po wai, “Da te
sigi ąi u badu sesege badu te gebadu pinao,” te po wai.
19 Tama te Juda dabego bomo yai po ola mabo bidi me
deli aselama, aga dali te po wali, “Po ola mabo bidi, ena
nage pabo bulu tigidali te nage wali ena paibao,” te po wai.
20 Jisasgo te po agabolo wali, “Te uni yowi dabe da,
augwali pibo dedage te tǫde elalubao, tama te ba dabe da, te
augwali me pibo be elalubo dao. Tiali goli Godigo Bidi Mu
da, te aga tobolu munama piabo digi te bulu pesage menio,”
wali.
21 Tama Jisas aga wali pabo bidi me deligo agabolo te
po wali, “Genuai Bidi, nago usu da po wai wida, teda ena
pelama, te eno aya bolo pubuligi paibao, tama nosali ena
nage wali ma asaibao,” te po wali.
22 Tiali goli Jisasgo agabolo te po wali, “Nage da, ena wali
asao. Te Godigo po odisąbo isai bidi tiwai bidi dabe augwa
digi te isai bidi dabe pubalomainao,” Jisasgo te po wai.

Jisasgo te genuai wali isilali
(Mak 4:36-41; Luk 8:22-25)

23 Jisas te gebaba holobaso, tama aga wali pabo bidi dabe
me augwali aga wali pai dao.

---

* **8:17:** Ais 53:4

24 Tama augwali te gebadu te sigi ąi daidu pobadi, te genuai wali mu polo tama hodaluama pedaliyu, tama te moni wę dini asobogo te geba haluainogo yai. Tiali goli Jisas aga da te gebade godege pila mudai dao.

25 Tama augwaligo aga pila mubadi hodoligi pali, tama augwaligo te po wai, “Genuai Bidi, nago da tau sao. Da megi e gebade dolama isiebao,” wali.

26 Tama agai augwalibolo te po wali, “Magi baso dage wi ebawe? Dagego homugo enade konealu po dąu wabo te dwasianu naga dao.” Tama aga hodaluama, te wali dali te moni wę dini te sia sao po wai. Tama te wali yali sia siyu, tama te wę memenege dwasianu me ebeo.

27 Tama augwali moni noma siyu, tama augwaligo te po wali, “E bidi da, aga te mena tiwai bidi weyu, tama te wali de te wę sigo agai po odali dawe?” augwa hasi te po hanalu wai dao.

Jisasgo bidi side dwai haubo noma bidi sela sąwai (Mak 5:1-17; Luk 8:26-39)

28 Te Jisas te gebadu pelama, te sigi wę u badu sabolali, te Gadara bidi hanigo tǫba pedelai. Tama te sigi wę tagalama, tama tǫdu pobadi te dwai haubo bidigo dąu wai bidi si te bidi si aga tiąba asai. Te bidi si te gu page elalubo madide bidama asai. Te bidi si te dwai uni yowi bidibo tiwai ebaso, tama te we bidi augwali te tudu bilainogo ebo te usu me yai menio.

29 Tialima, te bidi sigo bomonama i weyu, te po wai, “Nage Godigo Ogwa dao, nago magi sę da dali megi yainogowe? Te bodolu mani sogo me elalubadi digi, te nage eba asali te nago da dene mawainogo ebawe?” wali.

30 Tama tede genuai kibu hani augwali te dwasianu digibulu gana nai tuyu bidaluai.

31 Tama te bidi si dąu wabo te dwai haubo mobo bidi dabego Jisas dali bomonama i weyu, te po wali, “Nago da sela sąyu da, teda nago da te kibu dabe tomoba tagala palao.” Te po wai.

32 Tama agai augwalibolo te po wai, “Dage pao.” Tialima, te bidi si dąu olaluali te dwai haubogo te bidi si tagalama, tama augwali te kibu dabe tomoba pai. Tama te kibu hani dabe tigidali augwali bomonama udulama, tama te dwai saoba pai. Tama augwali te sigi węba tulaluama, tama augwali te wę tulama, poma peyu isila pai dao.

33 Tama te kibu tonaluali bidi dabe augwaligo te sę ebo sulama augwali wi pai. Augwali pelama, te hanuba sabolama, tama te po dabe tigidali pusai. Tama augwaligo

te dwai haubogo dąų wali bidi side ebo suali sę po pusai dao.
34 Tialima te hanude bidali we bidi tigidali palima, Jisas tiąba pai. Tama augwaligo aga sulama, tama augwaligo po bomonama aga dali te po hanalu weyu, tama aga te tǫde bidibo tagalama, tama aga gasa buluba pao, te po wai dao.

9

Jisasgo te nogo sągą dili isai bidi usu ma ilai
(Mak 2:1-12; Luk 5:17-26)

1 Te Jisas te geba me deliba holama, tama te sigi wę e badu ma aselama, tama aga buluba ma pedelai.
2 Tama augwaligo gasi bidi me deli aga pageba tolasa asali, te bidigo sągą tigi dili tigidali mu isai, tama aga te gologobe wade pila muai. Tama augwaligo konealubo po agade dąų wali sulama, tama agai te gasi bidibolo te po wai, “Ogwa, nago homu ma tegaluama bidao. Eno nago yali dwai sę sęgę sela sąbao,” Jisasgo te po wai.
3 Tialima te Juda dabego bomo yai po page koneai bidi meba augwaligo augwa digi homude po weyu, te po wali, “Te bidi agai te Godigo nogide posobo po obao,” te po wai.
4 Tama Jisasgo augwaligo homude wabo po koneama, tama agai augwalibolo te po wali, “Magi baso dagego dwai homu eyu, te duga homude te dwai dwai po obawe?
5 Eno po bomo elalubo dagebolo ola mawainu, te eno magi po wagowe? Eno e bidibolo te po naga wabo si, ‘Nago dwai sę dabe sela sąbao,’ teda eno pogo bomo elalubo dagego hania konegobeo. Me ma, eno e bidibolo te po wabo si, ‘Nage hodaluama, bilao,’ tama aga hodaluama agai aga pibo somo selama bilibaso da, teda dagego eno pogo bomo elalubao waibao.
6 Ena da, te Godigo Bidi Mu da. Bidigo dwai sę sęgę e tǫde sela sąbo bomo eno elalubo, te dagego suiąo.” Tama weyu, agai te sągą dili tigidali isai bidibolo te po wai, “Nage hodaluama, naga somo selama, tama naga beba pao,” te po wai.
7 Tama te bidi aga hodaluama, tama aga beba pai dao.
8 Tama te hanude bidali we bidi augwaligo te tebo bomai sę sulama, tama augwali wi yai. Tama augwaligo Godigo nogi ugwaba sai. Magi baso meni, agai te tobage bomo yai sę yabo bomo te we bidibolo mawai dao.

Jisasgo Matyu i wai
(Mak 2:13-17; Luk 5:27-32)

9 Te Jisas te bulu tagalama, tama aga pobadi agai bidi me deli te nai sela asobo we bidide takis mone sabo bede

dulalubo suali, te bidi nogi Matyu da. Tama Jisasgo agabolo te po wali, “Nage ena wali asao.” Tama aga hodaluama, sisi elama, tama aga wali pai.

10 Tama Jisas te be me delide dulaluyu nai tubadi, tama te we bidide takis mone sabo bidi dabe me, te Juda dabego bomo yai po bugagia wali pesiąwai bidi dabe me, augwali hauwa asai. Tama augwali Jisas me aga wali pabo bidi dabe dali dulaluyu nai hodobo tuai.

11 Tama te Farisi hani bidi dabe meba augwaligo sulama, tama augwaligo aga dali wali pabo bidi dabebolo te po wali, “Magi baso duga po ola mabo bidi agai te takis sabo bidi dabe dali, me te dwai sęgę sai bidi dabe dali hodobo nai tubo dawe?” te po wai.

12 Jisasgo te po wabo odoyu, tama agai te po wali, “Te gasi meni yai bidi dabe augwali te haus sikba dokta bidibo digi pabo menio. Menio. Te gasi yai bidi dabe naga te haus sikba pelama, te doktago munamuna mabo dao.

13 Tama dage pao, te Godigo po bukude asęani po me deli nedama, tama te po page bugagia koneiąo. Te po e dao: ‘Dagego te hasa elama tama enabolo olo mabo kolesaga, te tobage tebo ofa sę eno godolo menio. Te dagego gasa we bidide homu dene eyu tau sabo kolesaga te eno godolo ebo dao,’ te po asęani. Tama ena asali, eno te we bidi augwa digi augwa homugo da doloba pai we bidi dao wabo we bidi i wainogo asobeo. Menio. Ena asali te eno dwai sęgę sai bidi dabe i wainogo asai dao,” Jisasgo te po wai. *

Nai osogo gisilibo kolesaga po
(Mak 2:18-22; Luk 5:33-39)

14 Tama te sogo te we bidi baptais mabo bidi Jon aga wali pabo bidi dabe augwali Jisas bidibo digi aselama, te po wali, “Te da me, te Farisi hani bidi dabe dali dago te nai osogo gisilibo dao. Tiali goli nage wali pabo bidi dabe augwali magi baso nai gisilibo meniwe?” te po hanalu wai.

15 Tama Jisasgo te po digi begelai po me deli augwalibolo weyu te po wai, “Te gesi we tamadi sai bidi te aga abagi dabe dali bidibaso da, teda augwali homu te sogo homu sęgę elaluaibawe? Menio. Tiali goli nosali te we sai bidi augwaligo selama, gasaba pabo sogo da, tama aga abagi dabe dali me bidigobeo. Tama te sogo augwali homu sęgę eyu nai osogo gisilaibao,” wali.

16 “Tama te bidi mego te gesi ugwa pedai selama, te poloba gudubo ugwa peda pali te me hobolobo menio. Ma agai tama tiyu da, teda te gudubo ugwa dedage hobolali te ugwa ma peda peyu, tama dedage genuai ma ebo dao.

---

* **9:13:** Hos 6:6; Mat 12:7

17 Tama me, te bidi mego te gesi wain ąị te poloba kibu
meme waligo nigai botol tomoba mubo menio. Ma agai
tama tiyu da, teda nosali te wain wę du pągąna pelama,
tama te meme wali botol peda peyu, tama te wain wę tǫba
olo gea peyu, tama te meme wali me doyu hagawaibao.
Tama tibaso augwaligo te gesi wain wę te gesi meme wali
botolde buliyu, tama te si dali si te bugagia munalubo dao,”
Jisasgo augwalibolo te po wai.

Jisasgo te genuai tobolu bidigo wegi ma hodoliyu, te agai ugwa dią yagasali we me usu ilali po
(Mak 5:21-43; Luk 8:40-56)

18 Te Jisasgo te Jon wali pabo bidi dabebolo te po odubadi
yaide, tama te Juda hani genuai tobolu bidi me deli aselama,
aga pageba kidu sugunagasu agai te po wai, “Te eno
wegi megi tama isalio. Tiali goli nage eno beba aselama,
tama nago nogo aga tigiba muagasiyu, tama eno wegi ma
bidaibao.” Te Juda hani genuai bidigo te po wai dao.

19 Tama te po obaso, Jisas hodaluama, tama Jisas dali aga
wali pabo bidi dabe me aga dali hodobo peyu, te bidi wali
pai.

20-21 Tama augwali pobadi yaide, we me deli augwali wali
asai. Tama te we aga moni kaneme pidubadi, kibu be 12
kibu be bidai. Te we Jisas aga pabo wali asiyu, tama aga
homude te wego te po wali, ‘Te eno agai ugwa sabi badu
nogogo diąyu da, teda ena usu yaibao,’ te wego te homu
yai. Tama te homu elama, te we Jisas tudi badu pelama,
tama agai ugwa sabi badu nogogo dią yani.

22 Te Jisas begelama, te we suali. Agai te webolo te po wai,
“Eno wegi, nago homu te tegaluama bidao. Nago konealubo
po enade dąụ waibaso, nago tigi ma usu ilali.” Tama Jisasgo
te po obadi yaide, polo tama te we dwagi yai ma yali.

23 Tama Jisas ma pelama, te Juda hani genuai bidigo beba
sabolama, tama Jisas te be tomoba pai. Te be tomode agai
te diligide ona elebo bage suali, te we bidi augwaligo moni
gela weyu, genuai kiligili wabo agai odali.

24 Tama te sulama, Jisasgo augwalibolo te po wai, “Dage
we bidi tigidali buluba piąo. Te wegi isibe dao, aga olo pila
mubao.” Tama Jisasgo te po obaso, te bede bidali we bidi
aga dwai gisugu mawai.

25 Tama te we bidi augwaligo te bedu buluba gudulama,
tama te wegi tigi munalubo be dąị togali tomoba pelama,
tama Jisasgo nogogo te wegigo nogo tubaso, tama te wegi
ma hodaluali.

26 Tama Jisasgo te sę yali po polo odada pelama, tama
te genuai tǫde bidali we bidi tigidali augwaligo te po polo
odali.

Jisasgo te gedu widai bidi si usu iliyu, te pedauwali pania sai bidi deli me usu ilali po

27 Te Jisasgo te be tagalama pai. Tama aga pobadi te gedu
widai bidi si aga wali asiyu, i olama po weyu, te po wai,
“Nage Devitgo Ogwa dao, tama nago da si homu dene eyu
tau sao.” Te po wai.
28 Tama aga pelama, be tomoba bidigi pali, tama te gedu
widai bidi si agaba asali. Tama Jisasgo augwali sibolo te po
wai, “Dage sigo duga homu tigidali enaba munama, tama
eno te dage si tau sabo usu ebo te homu dagego ebawe?”
Tama te bidi sigo agabolo te po wali, “Awe, Genuai Bidi.”
29 Tama agai te bidi si geduba nogo muyu te po wai, “Dage
sigo konealubo po enade dąụ wai. Tama tialigo da, te tiwai
sę megi dage siba pedalomainao, te eno homugo.”
30 Tama te bidi sigo gedu widai elaluali te ma pedai.
Tama Jisasgo bomonama te augwali sigo te yali sę po hogwa
somainogo te po wai, “Te bidi me deligo te sę yali po
koneidali weyu wagimio.”
31 Tiali goli agai te po wali digi te bidi si Jisas bidibo digi
tagalama, tama buluba soyu, tama Jisasgo te bomai sę ebo
po te genuai tǫde bidibo we bidi tigidalibolo pusali.
32 Te bidi si Jisas tagalama painogo ebadi, tama gasa bidi
dabe augwaligo bidi me deli te pedauwali pania sai bidi
te dwai haubo mobo elalubo bidi sela aselama, tama Jisas
pageba sela asai.
33 Tialima, Jisasgo te bidide elalubo dwai haubo mobo te
sela sąnama, tama polo te pedauwali pania sai bidi aga po
wabo gagalali. Tama te tǫde bidali we bidi augwali noma
selama, tama te po wai, “Polobadu te tiwai megi yali bomai
sę te Israel tǫde munu me pedalai menio,” te po wai.
34 Tiali goli te Farisi hani dabe augwaligo te po wai, “Agai
te dwai haubo mobo sela sąbo sę ebo te dwai haubo mobo
tobolu bidi dabego bomode te dwai haubo mobo te sela sąbo
dao,” te po wai.

Jisasgo te we bidi augwali homu dene yali po

35 Te Jisas te genuai hanuba me te dwasianu buluba me
biligi piduai. Agai te we bidi augwali te augwa bomo yai po
ola mabo be tomode te agai aga po ola mani. Agai te Godigo
we bidi tonalubo sęde dwagi yai gesi po pusali, tama agai
augwali tigide elalubo haniani gasi tigidali usu ma ilai dao,
te tigi bomo meni yai gasi me silama, te we bidi dwagi yai
ma ilai dao.

36 Tama bilidubadi, agai te genuai we bidi hani augwali
sulama, tama agai homu dene augwalide genuai mu yali.
Magi basowe, augwaligo homu dolo elalusiąwai baso, tama
augwaligo augwa digi tau sabo usu isiąwai bidibo suali.
Augwali dwai mu bidiyu, te kibu sipsip dabe augwa aya
meni yai tiwai bidai. *
37 Tama agai aga wali pabo bidi dabebolo te po wali, "Te
nai hauwa mu te gide tau yai elalubao, tiali goli te tau yai
nai sabo sę ebo bidi hauwa menio.
38 Tama tibaso, dagego te gi aga ayabolo gedu haluasa po
waiyąo, tama agai aga sę bidi tagala palama, te gide elalubo
nai sisinigi pomainogo wao," Jisasgo te po wai.

10

Jisasgo wali pabo bidi nogo si olama sągągo si te agai sęba tagala palali po
(Mak 3:13-19; Luk 6:12-16)

1 Te Jisasgo aga wali pabo bidi dabe nogo si olama sągą
badu si bidi asa olama i wali, tama agai augwalibolo bomo
mani, te dwai haubo mobo bidi dabe sela sąmainogo, tama
te we bidi tigidali te haniani gasi me, te tigi bomo meni yai
gasi me usu ilimainogo yai dao.
2 Te 12 bidi nogi te e dao: hasia bidi aga nogi Saimon, te
aga gasa nogi Pita, tama me aga ama nogi Andru dali. Tama
Jems me aga ama Jon dali, augwali si te Sebedigo ogwa si
dao.
3 Tama Filip me Bartolomyu dali. Me Tomas, me Matyu,
te takis mone polobadu sai bidi. Me Jems, te Alfiusgo ogwa,
me Tadius dao.
4 Tama gasa Saimon te Selot hani bidi, augwaligo te Rom
gavman bidi dabe sela sąbo homu yai bage dao. Tama Judas
te Keriot bulu bidi, te Jisas boi bidi augwali nogoba nosali
muani bidi dao.

Jisasgo te 12 bidibolo te po sela pabo sę mani po
(Mak 6:7-13; Luk 9:1-6)

5 Te Jisasgo te 12 bidi sęba tagala palali, tama agai po
augwalibolo ola mayu, te po wai, "Dage te Israel hani
isiąwai bidi dabeba me pelamuo. Tama dage te Samaria
dabego genuai hanu tomoba me pigimio. Menio.
6 Dage te Israel hani we bidiba naga pao, te augwali te
hagawai kibu sipsip tiwai dao.
7 Dage pelama, te dagego e tiwai po wao, 'Te dagalude
bidibo God agai we bidi tonalubo sę yabo sogo pąba yagasai
dao, megi e dao,' te po waiyąo.

---

* **9:36:** Nam 27:17; 1 Kin 22:17; 2 Sto 18:16; Ese 34:5; Sek 10:2; Mak 6:34

8 Dagego te gasi we bidi dabe augwali usu iligi pao, tama
isai bidi dabe ma hodoliyu, tama oiyabe gasi sai bidi dabe
wiegi yai meda isiąwai ma iliyu, tama dwai haubo mobo
sela sąyu yao. Tama dage te sę yabo bomo te dagego olo
sali, tama monego abelai menio. Tama tibaso, dagego te we
bidi te bomogo olo tau sao, tama dagego augwalide mone
sigio.
9 Tama dagego te nai abelabo nai gol me, te mone ge silva
me, te kapa mone me te dagego mouwadagede sabiligio.
10 Tama dage bilibo sogo dagego te wa sabiligio, ma te
holobo ugwa si me te sągą nadoba olo si me, te bilibo dono
olo si me tolasa biligio. Menio. Te dagego tau sabo we bidi
augwaligo dagebolo te tobage tigi tau sabo nai momainao."
wali.
11 "Tama dage si si te hanu me deliba ma te dwasianu
bulu tomoba me pobaso da, teda dagego bugagia sulama
koneyu, mena bidi aga te bulude wiegi yai ma te doloba pai
bidibo weyu suao. Tama te tiwai bidigo bede dage bidao,
tama tede bididubadi te dage te gasa buluba pabo sogode te
usu yaibao.
12 Tama dage te be tomoba pobadi, dagego te bede bidibo
we bidi augwalibolo dwagi yai homu eyu te po wao, 'Te
dago homugo te wiegi yai sogo mu dageba asomainao.'
13 Tama dagego te po olama, tama te bede bidibo we
bidigo dage dali wiegi yai homu eyu usu da po obaso da,
teda dagego wiegi yai po augwali dali bidimainao. Ma,
augwaligo dagebolo wiegi yai homu me isąbaso da, teda
te wiegi yai pogo augwali tau sisiąma te po dagebolo ma
asaibao.
14 Tama bidi me deligo beba dage me sela pisąma, tama
dagego po me odisąbaso da, teda te be dali te hanu si
tagalama, tama dagego duga sągąde pu elalubo pobele bage
sela sąyąo, te augwaligo konemainogo te Godigo me augwali
tagalai.yabo te homu emainogo yao. *
15 Eno mu po dagebolo obao, te tigidali we bidi po tụ
ebo bodolu muani sogo, te dagego po odobo hagela yai we
bidi augwaligo sabo sęgę te genuai mu saibao, te sęgęgo te
hanu si Sodom me Gomora side polobadu bidali dwai dwai
kolesaga yali we bidigo sabo sęgę aiyaba elaluaibao," Jisasgo
te po wai. *

Haniani sęgę pedalabo po
(Mak 13:9-13; Luk 21:12-17)

16 "Odao, eno dage te sipsip tiwai te uni yowi augwali
tomoba tagala palobao. Tama tibaso dagego te hasamanigo

* **10:14:** Tpi 13:51 * **10:15:** Gag 19:24-26; Mat 11:24

ebo kolesaga tiwai wali peyu, tama hasia bolo dagego yabo
sę bolo homugo kone palao. Tama dagego te ba higo ebo
nagamea pai kolesaga tiwai wali peyu, tama dwai sę me
deli yabo homu kolesaga egimio.
17 Tama dage te dwai kolesaga ebo bidi dabede dua dao.
Te augwaligo dage augwa kaunsil bidi dabede po tụ ilainogo
sela peyu, tama augwaligo dage te bomo yai po ola mabo be
tomode te keloago elaibao.
18 Te dagego ena wali pobaso, dage augwaligo te gavman
bidi dabebolo me te genuai tuni bidiba me selasa paibao,
te po tụ tede ilimainogo yaibao. Tama dagego augwali dali
me, te Israel hani isąwai bidi dabe dali augwalibolo eno gesi
wiegi yai po pusao.
19 Tama augwaligo dage po tụba odasa pabode, tama dage
wi elama te homu egimio, ‘Dago po mena tama wagowe?
Tama dago magi po wei ponogowe?’ te homu egimio.
Menio. Te sogo naga digi te Godigo dagego pusabo po ola
mawaibao.
20 Te duga digi naga te po pusugobeo. Menio. Te duga
Ayago Mobo Bidigo, agai te po dagego pedauwalide ola
mobaso, dagego te po waibao.” wali.
21 “Tama bidi mego aga ama te boi bidigo nogoba
munama, tama augwaligo aga ela muaibao. Tama ayago
aga ogwa dali tama naga tiaibao. Tama ogwa wegi dabe
augwaligo augwa aya ida si dali boi bidi homu elama,
tama augwali ela mumainogo te gasa bidi dabego nogoba
muaibao.
22 Tama tigidali we bidigo dwai homu mu dage dali
yaibao. Magi basowe, dage eno hani bidi mu bidibaso
tiaibao. Tiali goli, te bodolu muani sogo tonaluyu
bomonama bidibo bidi, teda te bidi aga te Godigo ma dobola
siyu, tama te dwagi yai madiba muaibao.
23 Tama augwaligo dage te hanu me delide dene mobaso
da, teda dage wi peyu, gasa hanuba pao. Eno mu po
dagebolo obao, te tigidali Israel hanude te dagego sę ebo
silisąbadi yaide, tama te Godigo Bidi Mu aga ma asaibao.”
wali.
24 “Augwaligo ena dali yali dwai kolesaga, te kolesaga
naga augwaligo dage dali me yaibao. Te skul ogomani agai
aga po ola mabo tisa bidi te aiyaba me elalugobeo, tama te
sę ebo bidi te aga ugwadu elaluyu te sę tonalubo bidi aga
aiyaba elalugobeo.
25 Tama te skul ogomanigo te aga tisago ebo kolesaga tiwai
ebo usu ebaso da, te usu dao. Tama te sę ebo bidigo aga
tonalubo bidigo kolesaga tiwai ebo usu ebo si da, teda te
me usu dao. Te augwaligo te nogi posobo po weyu, ‘Nage

te dwai haubo bidigo tobolu bidi Belsebul dao’ po te hani tobolu bidibolo obaso da, teda dago koneao, te augwaligo dwai dwai nogi weyu posobo po wabo te aga dali bede bidibo bagebolo mu waibao,” Jisasgo te po wai.

Bidigo Godide naga wi yao po
(Luk 12:2-7)

26 “Te bidi dabe augwaligo dage dali te tobage sę nosali yaibao, te dagego konebaso, tama dagego te dwai sę ebo bidi dabe augwalide wi egimio. Te tigidali geme halualuali nai te bulu ulaba hania pedelaibao. Tama tigidali te geme dualaluali po te we bidigo hania koneaibao.
27 Tama te hulide eno dagebolo ola mabo po, te po dagego te giligade we bidibolo pusao. Tama dagego te olode duadigi odali po, te dagego te be daiba holama, te po augwalibolo pusao.
28 Dagego tigi naga ela mubo bidi dabe te dage wi egio. Augwaligo dagego po wabo mobo noma bidi te dali me ela mugobeo. Menio. Te Godigo dagego tigi me noma bidi dali te genuai dene sabo te siade mu dolobo bomo elalubaso, te dage agade naga wi yao.
29 Te we bidi augwaligo dwasianu bu ba tiwai si te mone ge deligo naga abelebo dao. Te ba dabe augwali dwasianunu olo nai dao. Tiali goli duga Aya God agai te tiwai ba bugagia tonalubo dao. Tama tonalubadi, te tiwai dwasianu ba me deli olo isigobeo, te Godigo bodolu mani isabo sogo naga te isaibao.
30 Tama dage da, te Godigo dage bugagia tonaluyu, te dagego tobolude elalubo tobolu nisi tigidali deli deli agai neda silai dao.
31 Tama tibaso, dage wi me egio. Agai gedude te dage te bu ba dabe aiyaba mu elalualigo da, teda agai dage mu tau saibao,” Jisasgo te po wai.

Jisasgo nogi hogwa sabo kolesaga ebo po
(Luk 12:8-9)

32 “Niwai bidigo eno nogi te we bidi augwali gedude pusuyu, ‘Te ena Jisas wali pabo bidi dao’ wabo bidi, te eno te bidi agai nogi me te eno Aya dagalude bidibo bidi gedude pusaibao.
33 Tiali goli mena bidi agai te we bidi augwali gedude ena nogi tudiba mubo bidi, te eno me eno Aya dagalude bidibo bidi gedude aga nogi tudiba muaibao.” Jisasgo te po wai.

Jisas aselama, we bidi dagalagasali po
(Luk 12:51-53; 14:26-27)

34 “Dagego homugo ena asali te e tǫde wąbi hwịbo tigidali isilainogo asali homu dagego egio. Ena asali eno te hwịbo

isilainu asobeo. Menio. Eno te bobobage ge hwą selasa asai tiwai dao, te we bidi dagalaibao.
35 Te deli hani augwa hasi boi bidi ebo kolesaga pedelain-
ogo te ena asali. Tama bidigo aga aya dali boi bidi eyu, tama wegigo me aga ida dali boi bidi yaibao, tama we aga bidigo ida dali me boi bidi yaibao.
36 Tama bidi me deli aga bede bidibo we bidi dabe, te aga hani we bidi, augwali te bidi dali boi bidi eyu bidaibao.
37 Tama niwai bidi agai aga aya me ida naga mu godolo eyu tama ena kuna godolo me isąwani da, te bidi aga eno abagi bidigobeo, te usu menio. Tama bidi mego aga ogwa ma wegi naga godolo eyu, tama ena kuna godolo me isąbo bidi, te aga eno abagi bidigobe dao.
38 Tama bidi aga ena wali peyu, tama gasa bidi dabe augwaligo agabolo dene me sęgę dali mayu, tama te aga isilabo ni pedai tiwai dao. Tama agai te ni pedai selama, ena wali asisąwani da, teda te bidi aga eno abagi bidigobeo.
39 Tama niwai bidi aga tigi me aga tǫde bidibo ula dali naga bugagia tonaluyu bidibo bidi, te bidi aga nosali wiegi yai mu bidabo ula hagawai bidi pedelaibao. Me ma, bidi aga tigi me aga tǫde bidibo ula dali agai eno sęba munama tama aga isiyu da, teda te bidi te nosali wiegi yai bidabo ula mu saibao, te bidada paibao," Jisasgo te po wai.

Bidigo wiegi yai nai sabo po
(Mak 9:41)

40 "Bidigo dagego eno sę ebo sulama, tama wiegi yai kolesaga dagebolo ebaso da, teda agai te tiwai kolesaga dagebolo naga ebo meni, te ena dali me ebao. Tama bidigo wiegi yai kolesaga ena dali ebo bidi, agai te God dali me te wiegi yai kolesaga ebao, te agai ena tagala palobaso ena asai dao.
41 Bidi mego te homu eyu, 'Eno te Godigo po pusubo bidi profet bidi tau sabo' homu elama, tama te profet bidi sela pelama, aga bede te bidi bugagia nai gesebo dao, te bidi agai te profetgo nosali sabo wiegi yai nai me badu agai buga selama saibao. Tama bidigo homugo 'Te bidi doloba pai bidi bidibaso, eno aga tau saibao' homu eyu, tama te doloba pai bidi aga beba sela pelama, nai mayu bugagia gesebaso da, teda te Godigo te doloba pai bidibolo nosali maiabo nai me badu te bidi agai buga selama saibao.
42 Tama bidigo te ena wali pabo olo nogi meni yai bidi me deli ąi nogone ebo sulama, tama aga tau siyu. tama te kedau wai wę naga mabo bidi da, teda eno mu po dagebolo obao, Godigo te bidibolo te wiegi yai nai mu mawaibao, te nai te munu me hagagobeo," wali.

11

Jongo aga wali pabo bidi Jisas bidibo digi tagala palali po (Luk 7:18-35)

1 Te bidi Jisas aga wali pabo bidi nogo si olama sągą badu si bidi dabebolo te sę ebo po mawai. Te po silibode teda agai te bulu tagalama, te tọ badu elalubo genuai hanu dabeba pelama, tama te we bidi augwalibolo agai po ola mayu, tama Godigo po pusai dao.

2 Tama Jon te we bidi baptais mani bidi, te bidi aga te kalabuside bidibadi tama te sa muyu asaiba wali bidi Kraisgo te tigidali sę ebo po odai. Tama tibaso, Jongo aga wali pabo bidi dabe meba te Jisas bidiboba tagala palai dao.

3 Tama augwaligo agabolo te po hanalu wagasai, “Nage da, nage te sa muyu asaibao wali te bidi dawe, ma dago gasa bidi asobo tonaluaibawe?” augwaligo te po hanalu wali.

4 Te po obaso, Jisasgo augwalibolo te wei ponoyu, te po wai, “Dage pelama, Jonbolo te tigidali sę dagego odali po me, te suali sę me, te po tigidali agabolo wagi pao.

5 Dagego e subao, te gedu widai bidi dabe augwali gedu usu ma iliyu, te sągą dwai bidi dabe augwali bugagia ma bilibo dao. Te oiyabe yai bidi dabe augwali tigi wiegi yai pedaliyu, tama olo degai bidigo po ma odobo dao. Te isai bidi dabe augwali ma hodoliyu, tama te magi nai meni yai bidi dabe augwaligo te Godigo wiegi yai gesi po odobo dao. *

6 Tama bidi enade homu si isiąma tama ena aga tudiba musiąbo bidi, te bidi aga wiegi yai homu pemene yao,” Jisasgo te po wai.

7 Tama Jon wali pabo bidi dabe augwaligo te po odama, tama geasa ma pobadi yaide, tama Jisasgo te we bidi augwalibolo te bidi Jonde po wai, “Polobadu dage te bidi meni yai buluba pali, te bidi Jon dagego sugi pali, te dagego magi nai sugi paliwe? Ma, dagego te awi dili me deli te waligo memenege ilibaso sugi paliwe? Menio.

8 Dagego magi nai sugi pai dawe? Ma, dagego te bidi me deligo te wiegi wiegi yai ugwa tigide muai yaibaso sugi paliwe? Menio. Te wiegi wiegi yai ugwa muai bidi dabe augwaligo te tuni bidigo wiegi yai bede naga bidibo dao.

9 Tiali goli, dage magi baso pai dawe? Ma, te Godigo po pusubo profet bidi me deli sugi pai dawe? Awe, eno dagebolo obao, e Godigo po pusubo profet bidigo da, agai te gasa te Godigo po pusali profet bidi dabe te tigidali aiyaba elalualio.

---

* **11:5:** Ais 35:5-6; 61:1

10 Te Jon agade te gasa profet bidigo Godigo wali po
polobadu asęai dao,
‘Suao, te eno po pusabo bidi tagala palobaso, tama
aga nage asabo digi polasa paibao. Agai nago tụ sisi
iligi paibao.’ *
11 Eno mu po dagebolo obao, Jon te we bidi baptais mani
bidi agai te tọde pedelali tigidali bidi aiyaba elaluai dao.
Tiali goli te Godigo we bidi tonalubo madide bidibo nogi
meni yai olo bidi, te bidigo Jon aiyaba elalubao.
12 Tama te baptais mani bidi Jon agai aga sę ebo gagalali
sogo dąi elama, tama aga sę edubadi megi asama, te Godigo
we bidi tonalubo sę te bomonama tama pąba yagasai dao,
tama te sesena pai bomai bidi dabe augwali tola sainogo
ebo dao.
13 Tama te Jon aga pedalisiąbadi te Godigo po pusali bidi
profet bidi dabe me, te bomo yai po me, te augwali tigidaligo
te nosali yabo sę po pusai dao. Tama nosali Jon agai po
pusagasali.
14 Tama dagego odai wida, teda te po odao: te polobadu
bidali profet bidi dabe augwaligo te genuai profet bidi Elaija
ma asaibao po wai dao. Tama Jon da, Jon aga te bidi Elaija
dao po wali.
15 Tama te olo elalubo bidigo agai te po odao,” wali.
16 “Te eno te megi bidibo we bidi augwali magi nai tiwai
dao wagowe? Augwali te wai puluba tiwai dabe te maket
bulu tomode bidaluyu, tama gagali eyu, tama augwaligo te
gasa wai puluba dabebolo i bomonama weyu, te po obao,
17 ‘Dago dage ona sulubadi, tiali goli dagego tęąbi ebo
hagela ebao. Dago homu dene ebo tęąbi obadi, tiali goli
dagego gela wabo hagela ebo dao.’
18 Tama tiwai, te Jon asali, tama agai te nai osogo gisiliyu,
te bomai wain wę me tuai menio. Tama tibaso augwaligo
agade te po wai, ‘Te dwai haubo mobo bidi agade bidibao,’
te po wai dao.
19 Me ma, te Godigo Bidi Mu asali, tama agai nai dali ąi
dali tuyu yai, tama augwaligo agade te po wai, ‘Suao, aga
te nai hauwa mu tubo bidi, tama agai te bomai wain wę
me hauwa mu tubo dao. Aga te takis mone sabo dwai bidi
dabe dali te sęgę sai bidi dabego kisasa bidibo abagi dao,’ te
po wai dao. Tiali goli te God aga mu konebo homu kolesaga
ebo po te we bidigo odama, tama te kolesagago yali sę nosali
subaso da, teda augwaligo koneaibao, te homu kolesaga mu
dao,” Jisasgo te po wai.

---

* **11:10:** Mal 3:1

Te bulu meba bage augwali homu begelebeo
(Luk 10:13-15)

20 Te Galili tǫde Jisasgo te hanu mebade te bomai sę hauwa
mu yali goli, te hanude bidibo hani augwaligo augwa dwai
kolesaga yalide ge neyu, homu begelama dwai kolesaga yali
tagalasiąbaso, te Jisasgo augwali sesanobo po weyu te po
wali,
21 "Auo, dage Korasin dabe, homu deneo, te dwai dwai
sogo dageba pedelaibao. Dage Betsaida hani bage me, homu
deneo, te dwai dwai sogo dageba pedelaibao. Tama bidi me
deligo bomai sę te hanu si nogi Tair dali Saidon te hanu
side te eno dagego e bulude yali sę tiwai egi sogo da, teda
te sogo digi polobadu te Tair hanude me Saidon hanu side
augwaligo te beg dage te ugwa tiwai gudama, tama augwali
te sia nogani kelide dualama, tama te sogo te hani sigo dwai
sę yali tagalama, homu begelegi dao. *
22 Tiali goli, eno dagebolo obao, te we bidi po tụ yabo sogo
bodolude, te Godigo dagebolo sęgę genuai mu mawaibao. Te
dagego sabo sęgęgo te Tair me Saidon hanu sigo sabo sęgę
aiyaba mu elaluaibao.
23 Tama dage Kaperneam hanude bidibo bage, te dagego
homu te dagego nogi ugwaba siyu, te sigiba mu, te dagaluba
paio, te homu yali. Tiali goli, mu menio. Te dage tigi dene
ebo dwai sia dabo dedage pageba sąwaibao. Tama bidi me
deli agai bomai sę dabe te eno dagego hanude yali bomai sę
dabe tiwai te bomai sę te Sodom hanude egi sogo da, teda
megi me te Sodom hanu elalugi dao. *
24 Tiali goli eno dagebolo obao, te we bidi po tụ ilabo
sogo te Godigo dagebolo sęgę genuai mu mawaibao. Te
dagego sabo sęgęgo te Sodom we bidigo sabo sęgę aiyaba
mu elaluaibao," Jisasgo te po wai.

Dage enaba aselama toma tuabo po
(Luk 10:21-22)

25 Tama te sogo Jisasgo Godibolo te po wai, "Ayao, nage
te dagalu dali tǫ dali nigila tonalubo Genuai Bidi dao. Eno
nage dali deli homu eyu, nagebolo usu da po obao. Tǫde
homu kolesaga koneai bidi dabe augwaligo koneidali weyu
tama nago te eno tamadi pusali po page nago geme dualai
dao. Tiali goli te tǫde elalubo homu kolesaga konesiąwai we
bidi augwalibolo nago te po page ola mawai dao.
26 Awe, Aya, nago te tiwai yaibao homu elama, tama tede
dwagi yai homu eyu, nago tama tiwai naga yai dao." Jisasgo
te po aga Ayabolo wali.

---

* **11:21:** Ais 23:1-18; Ese 26:1–28:26; Jol 3:4-8; Amo 1:9-10; Sek 9:2-4 * **11:23:** Gag 19:24-28; Ais 14:13-15

27 Te we bidibolo Jisasgo te po wai, “Eno Aya agai tigidali
nai eno nogoba muai dao. Tama niwai bidi me deli agai
te Ogwa mu konea silai menio. Aya agaduba deligo naga te
Ogwa konea silai dao. Tama niwai bidi me deligo agai te Aya
me konea silai menio. Ogwago naga konea silai dao, tama
te we bidi dabebolo te Ogwa aga digi te Aya augwalibolo ola
mobaso da, te augwaligo me te Aya konea silaibao,” wali.
28 “Dage we bidi dabe sę dene genuai eyu sęgę yai nai
tolobo tiwai we bidi dabe, dage tigidali enaba asao, te eno
dage tau siyu, tama dagego toma tueibao.
29 Dage ena dali hodobo wali asiąo. Tama dage ena
dali bididubadi eno dagebolo po ola mawaibao. Tama
dagego kolesaga enade sao. Magi basowe, eno nagamea
pai kolesaga te bidi dabe augwali dali eyu, tama ena digi
ena aiyaba elalubo dao. Tama dage enaba asobaso da, teda
dagego homude te toma tuagameo.
30 Dage ena wali asiyu, tama eno dagebolo dene magobeo,
te sęgę yai nai me eno dagebolo magobeo,” Jisasgo augwal-
ibolo te po wai.

12

Te Sabat sogode sę habu selebo po
(Mak 2:23-28; Luk 6:1-5)

1 Te po olama nosali me sogo Sabatde Jisas te tubo nai wit
gi tomodu pai. Tama aga wali pabo bidi dabe augwali nasi
ebaso, tama augwaligo te wit ge selama, tama augwaligo
tuai. *
2 Tama te Farisi bage augwaligo te kolesaga ebo sulama,
tama augwaligo agabolo te po wai, “Suao, te kolesaga nage
wali pabo bidi dabe augwaligo ebo, te Sabat sogode habu
selai dao,’ wali.’
3-4 Tama Jisasgo augwalibolo te po wai, “Te dagego te dena
nǫų bidi nogi Devitgo yali sę po dagego nedebewe? Me
sogo aga me, aga dali bidali bidi dabe me, augwali nai sili
bidibadi tama moni nasi ebaso, tama Devitgo Godigo lotu
be tomoba pelama, te Godigo gesabide muani bret selama
tuali. Aga hani dabego me tuali. Tiali goli, te bret te habu
selai elaluai, tama te pris dabego naga tubo usu yaibao, te
bomo yai pode te po wai. Tiali goli te bret augwaligo me
tuali digi Godigo gedude dwai sę ebeo. Dagego te asęani po
nedebewe? *
5 Ma dagego te bomai po asęani bukude elalubo po me
deli nedebewe? Te po e dao, te pris bidi dabe, augwaligo
te Moni Lotu Be tempel tomode te Sabat sogo tigidali me

* **12:1:** Bom 23:25 * **12:3-4:** Prs 24:9; 1 Sml 21:1-6

augwa sę ebo dao. Tama tiyu, augwaligo te Sabat sogo sę
egio wabo bomo yai po augwaligo bolobo dao. Tiali goli
Godigo augwalibolo sęgę magobeo. Dagego te po nedebewe?
6 Eno megi te Moni Lotu Be tempelde po wali. Tialima eno
dagebolo obao, te ede megi elalubo nai, agai te Moni Lotu
Be tempel te aiyaba elalubo dao.
7 Tama bukude Godigo wali po me deli augwaligo asęani,
'Eno te dagego enabolo olo mabo nai ofa te godolo ebo
menio. Dagego gasa we bidi dali homu dene eyu tau sabo
kolesaga ebo, te eno godolo ebo dao.' Tama dagego te po
page bugagia konegi sogo da, teda dagego te dwai sę meni
yai bidi dabebolo sęgę magi menigi dao.
8 Magi baso meni. Ena da, te Godigo Bidi Mu da. Ena
da te Sabat sogode te genuai bidi dao. Tama tibaso, bidigo
Sabatde mena sę yagameo wabo po te eno digi waibao,"
Jisasgo te po wai.

Te Sabat sogode Jisasgo nogo dili isai bidi usu ilali po
(Mak 3:1-6; Luk 6:6-11)

9 Te Jisas aga te badu bidali tagalama, tama augwaligo
Juda dabego bomo yai po ola mabo be tomoba pai.
10 Tama bidi me deli tede bididuai, te bidi aga nogo dili
bomo isai elaluai. Tama bidi meba augwaligo Jisas po tụ
ilainogo homu elama, tama augwaligo aga hanalu wai, "Ma,
dago te Sabat sogode te gasi yai bidi usu ilibaso, te bomo yai
po bolaibawe ma meniwe?" te po wai.
11 Tama Jisasgo augwalibolo te po wai, "Te dage tomode
bidi me deli agai kibu sipsip me deli elaluyu, tama te sipsip
te dedageba Sabat sogode tulaluai yaibaso da, te bidigo te
sipsip ugaba ma kegelama ma saibawe, ma meniwe? Ao, te
Sabat sogo digi te ma saibao.
12 Tama te bidi da, bidigo da te sipsip aiyaba mu elalubo
dao. Tama tialigo da, dago te Sabat sogode we bidi tau sabo
dwagi yai sę eyu da, teda tama tiyu dago te bomo yai po
bologobeo, te usu dao." wali.
13 Tama te po olama agai te nogo dwai bidibolo te po
wai, "Nago nogo dodolao." Tialima agai nogo dodolali, tama
nogo wiegi yai ma pedelai, te gasa me nogo tiwai yai.
14 Tiali goli te Farisi dabe augwali te be tagalama, tama
augwali deliba sisinama po miyu, tama Jisas elabo po miai
dao.

Jisas aga Godigo sę ebo bidi mu dao

15 Tiali goli Jisasgo augwaligo te po wabo koneama, tama
agai te bulu tagalama gasaba pai. Tama te we bidi hauwa
aga wali pai, tama agai augwali tomode tigidali gasi we bidi
usu ma ilai dao.

16 Tama augwali usu ma ilama, tama agai augwalibolo
agai nogi me agai ebo bomai sę po te gasa we bidibolo
pusidali weyu habu selai dao.
17 Tama tebogo te po me deli te Godigo te agai po pusali
profet bidi nogi Aisaiago pedauwalide wali po usu nanio.
18 Te po e dao,
"E bidi da, te eno sę ebo bidi dao, eno aga sa muai
dao. Eno aga godolo mu elama, tama eno homu
aga dali wiegi yai ebao. Te eno Mobo Bidi te agaba
mubaso, tama agai te doloba pai kolesaga ebo te
po te gasa Israel hani isąwai bidi dabe augwalibolo
te po pusaibao.
19 Tiali goli agai te konila ebo po me te genuai po dagą
me wagobeo. Te augwaligo agai pedauwalidu genuai dagą
olama i wabo te genuai tụde me odogobeo.
20 Te awi dili me deli dwasianu togwa painogo yali, te
tigidali me agai togwa pogobeo. Tama te lamde mubo hobi
dwasianu bogoli idubo, te me agai tigidali te isiligobeo.
Menio. Agai te tobage bomo kimi meni yai we bidi tau sabo
sę iduaibao, tama bomonama elama, te doloba pai sęgo te
dwai sę aiyaba elaluaibao.
21 Tama te gasa hani dabe, te Israel hani isąwai we
bidi dabe augwaligo konealubo po agade dąụ olama
tonalueibao,"
te bidi Aisaiago te po polobadu asęnama, tama Jisasgo te
po usu nanio. *

Augwaligo te po weyu Jisasgo Belsebul dali sę ebo da wali po
(Mak 3:20-30; Luk 11:14-23)

22 Tama te sogo augwaligo bidi me deli agaba sela asali,
tama te bidide dwai haubo mobo bidi bidai. Aga gedu dali
pedauwali dali te si pania sai. Tama Jisasgo aga usu ma
ilali, tama te pedauwali pania sali bidi po ma weyu gedu
ma pedeyu yai dao.
23 Tama tigidali genuai we bidi hani augwali noma mu sai,
tama augwaligo te po wai, "E bidi da aga te Devitgo Ogwa
yaliwe, ma meniwe?"
24 Tiali goli te Farisi dabe augwaligo te po odolama, tama
augwaligo te po wai, "Woo, te dwai haubo mobo bidi te
Belsebulgo bomode naga te bidigo te dwai haubo sela sąbo
dao. Te Belsebul aga te dwai haubo mobo bidi dabego
tobolu bidi dao," te Farisi bagego te po wai.
25 Tama agai augwaligo homude ebo kolesaga koneama,
tama agai augwalibolo te po wai, "Te tuni bidigo bomo

* **12:21:** Ais 42:1-4

tomode bidali bidi dabe augwali hani si te bugulama, tama augwa hasi wąbi hwįyu da, teda te hani si dolaibao. Tama te hanu me delide bidali bidi dabe, ma te deli bede bidali hani, te augwali te si bugulama, tama augwa hasi wąbi hwįani da, te hanu ma te be me elalugobeo, te tulolueibao.
26 Tama tibaso, Satango te Satan aga ma sela sąyu da, teda aga hani te buga sai elaluai dao. Tama agai tonalubo hani augwali bomo me elalusiąbaso, te dolaibao, te tulolueibao.
27 Te mu tama te Belsebulgo ena tau sobaso tama eno te dwai haubo mobo bidi augwali sela sągi sogo da, teda dego te dage wali pabo bidi dabe augwali tau selama, tama augwaligo te dwai haubo mobo bidi augwali sela sągowe? Tama tiyu da te duga digi duga hanigo po tų ilibo dao, te dage geda muani po hania ola mawaibao.
28 Tiali goli, Godigo Mobo Bidigo ena te dwai haubo mobo bidi sela sąyabo bomo mabo dao. Tama tibaso dagego koneiąo, te Godigo we bidi tonalubo kolesaga te dageba asai dao.
29 Tama te sę e tiwai dao. Te bidi me deli aga te bomai bidigo be tomoba pelama, tama agai bede elalubo doado bage sai hagede, agai te bomai bidi aiyaba elaluama, tama te dila pai bonogo te bidi kęyu bolo yao. Agai tama tilama, tama agai te bidigo bede munalubo nai dabe saibao," wali.
30 "Bidigo ena dali abagi me wasiąbo, te bidi aga eno boi bidi dao. Bidigo nai ena dali sisinisąbo bidi, te bidi agai te nai subigila sąsą bilibo dao.
31 Tama tibaso, eno dagebolo obao, te Godigo te we bidi augwaligo dwai sęgę ebo te tigidali me te posobo po me, te sela sąbo usu yaibao. Tiali goli bidigo te Godigo Mobo Bidibolo posobo po obaso, te bidigo sęgę te Godigo me sela sągobeo.
32 Tama bidi mego dwai po me deli te Godigo Bidi Mu dali obaso da, teda Godigo te bidi agai sęgę te sela sąbo usu yaibao. Tiali goli bidigo dwai po te Godigo Mobo Bidi dali weyu da, te bidi agai sęgę te megi e tǫde bidibo sogo me te nosali me munu me te sęgę me sela sągobeo. Te sęgę me elalua peyu, bidada paibao," Jisasgo te po wai.

Ni dwaigo nai dwai walobo po
(Luk 6:43-45)

33 "Te wiegi yai nigo da, te nai me wiegi yai walaibao. Ma, te dwai nigo da, teda te nai me dwai walobo dao. Tama te bidi dabe augwaligo te nai bolo sulama, tama augwaligo koneaibao, te ni wiegi yai yaliwe ma dwai yaliwe naga osola subo dao.

34 Dage te dwai bidi dabe, dage te dwai hasamani dabe
tiwai dao. Tama tialigo da, magi ilama dagego wiegi yai
po waibawe? Tama bidigo pedauwalidu te tiwai po aga
homude elalubo po pusubo dao.
35 Wiegi yai bidigo homude te wiegi yai po hauwa elalubo
dao. Tama agai kolesaga wiegi yai pedalobo dao. Bidi
dwaigo agai homude dwai homu kolesaga hauwa elalubo
dao. Tama tiyu, agai dwai kolesaga pedalobo dao,' wali.'
36 "Eno dagebolo obao, te genuai po tụ pedalobo sogo
te Godigo te we bidi dabe augwaligo tigidali subigila wali
dwagi yai sę isiąbo po te po tụ ebode dagalaibao, tama te
pode sęgę mawaibao.
37 Tama naga pode digi te Godigo nage doloba pai bidi
nogi poaibao, te nago yali kolesagade te sęgę sisąwai bidi
dao. Tama naga pode naga digi te agai nage dwai bidi nogi
poaibao, tama nage sęgę mawaibao," Jisasgo te po wai.

Meba bidi augwaligo te bomai sę ebo suainogo wali po
(Mak 8:11-12; Luk 11:29-32)

38 Tama agai te po obaso, te Juda dabego bomo yai po page
ola mabo bidi meba me, te Farisi dabe meba dali augwaligo
te po agabolo wai, "Po ola mabo bidi, dago homugo nago
bomai sę me deli ebode, tama dago sumainogo nago te sę
yao," te po wai.
39 Tiali goli agai po wei augwalibolo ponoyu bomonama
te po wai, "Te God tagalama tama dwai sę ela bilibo megi
bidibo we bidi hani dabe, augwaligo te bomai sę ebo
suainogo i wabo dao. Tiali goli, eno dagebolo te bomai sę
me deli eno ola magobeo. Te polobadu Godigo po pusali bidi
profet Jona agade pedelali bomai sę tiwai naga pedelama,
tama dagego te sueibao.
40 Tama polobadu te tiwai yai te bidi Jona sela sogo
giligade me sela sogo hulide te genuai sụgụ haliga tomode
bidai, tama te tiwai yali gilama naga te Godigo Bidi Mu aga
me te sela sogo giligade me sela sogo hulide e tọ tomode
bidaibao, te isai we bidi bidibo madide. *
41 Tama Godigo we bidi augwali dagalobo sogode te Ninive
hanu we bidi dabe augwali te po tụde dolaluyu, tama dage
megi bidibo we bidibolo te augwaligo dwai kolesaga yali
po pusaibao. Magi baso meni. Polobadu mu Godigo po
pusa mani bidi nogi Jona agai te Ninive we bidibolo Godigo
po pusa mobadi yaide, augwaligo odama, dwai dwai sę
yalide ge neyu, tama tagalama homu begelai dao. Tiali goli
Jona aiyaba elalubo bidi me deli pedelama, tama megi dage
tomode bidibao. *

---

* **12:40:** Jna 1:17 * **12:41:** Jna 3:5

42 Tama polobadu bidali te genuai bidi nogi Solomongo
wabo wiegi yai kolesaga ebo po odai hagede, digibulu
bulude bidiyu genuai bulu tonalubo we asai dao. Tiali goli
Solomon aiyaba elalubo bidi me deli pedelama, tama megi
dage tomode bidibao. Tama dagego agai po odisąbaso, te
Godigo te we bidi po tų ebo sogo te digibulu bulude asali
genuai wego 'Dagego te dwai sę yai dao' po waibao," Jisasgo
te po wai. *

Dwai haubo noma ma geasa asobo po
(Luk 11:24-26)

43 Jisasgo te po ma gagaliyu, te po wali, "Te dwai noma
haubogo bidi me tagalama, te dwai tulubage meni yai
buluba toma nabo pesage gegegi pabo dao.
44 Tiwai pesage me susiąbaso da, aga homugo tama tebao,
'Ena taga soali beba ma geasa paibao' homu yaibao. Tama
aga pelama, te be sugi pali, augwaligo bugagia dodolama,
pobele bage meni yai au ma ilai beba ma pabo ąǫ te bidi
pageba, dwai noma ma peyu tebo dao.
45 Tama aga pelama, gasa dwai noma te a naga olama me
si sigi pali. Tama te gasa dwai noma haubo dabego te dwai
dwai sę ebo kolesaga tebogo te hasia dwai mobo haubogo
ebo dwai kolesaga aiyaba elalubo dao. Tama augwali aga
dali aselama, tama augwali tomoba pelama, tama augwali
te bede bidibo dao. Polobadu te bidi dwai bidai, tiali goli
megi me te aga dwai mu bidibao. Te tiwai naga megi e
sogo dwai sę eyu bidibo we bidi augwalibolo me te tiwai sę
pedelaibao," Jisasgo te po wai.

Jisasgo ida me Jisasgo ama dede dali po
(Mak 3:31-35; Luk 8:19-21)

46 Jisasgo po te we bidi augwalibolo madubadi, tama aga
ida ama dede dali augwali aselama, bulu badu dolaluagasai.
Augwaligo aga dali po miainogo asai.
47 Tama bidi me deligo agabolo te po wai, "Odao, naga ida
me naga ama dede augwali bulu badu aselama dolalubao,
tama augwaligo nage dali po miai hagede ebao." wali.
48 Tiali goli Jisasgo po wei te bidibolo ponoyu te po wai,
"De aga eno ida dawe? De eno ama dawe?" Jisasgo te po
wai.
49 Tama agai aga wali pabo bidi dabe nogo du eyu, te po
wali, "Suao, eno ida me eno ama dede dali, te e dao.
50 Eno Aya dagalude bidibo bidi agai homu wali pabo we
bidi da, te eno ama dabe me, abe dabe me ida dabe dao,"
Jisasgo te po wai.

---

* **12:42:** 1 Kin 10:1-10; 2 Sto 9:1-12

13

Bidigo tubo nai wai gide sąsą bilibo po begelama po digi wali po
(Mak 4:1-9; Luk 8:4-8)

1 Tama Jisasgo te po ola silama, tama te sogo naga aga te
be tomode bidali tagalama, te bedu buluba soai. Tama aga
pelama, te sigi ąị sesege badu dulalugi pai.
2 Tama we bidi hani hauwa aselama. aga pageba
sisinagasobaso tama aga te geba me deli daiba holama
duagulali, tama te asali we bidi augwali tigidali te sigi ąị
sani sesegede bidaluai.
3 Tama agai po digi po hauwa begelama augwalibolo wai.
Agai te po wali, “Te bidi me deli pelama, te giba nai wai ge
telala biligi pai.
4 Tama agai te nai wai ge telala pobadi, tama te nai wai ge
me badu te soabo tụde tudulaluali. Tama te tụde tudulaluali
nai ge te ba dabego tuagasai.
5 Tama te nai wai ge me badu te tọ ili hauwa meni yai digi
te masigi elalubo madigi daiba tudulalualio. Te tọ aiyanu
dulisąwai madi tama te tedelaluali nai wai ge polo holali.
6 Tiali goli giliga pedaliyu posologo te nai wai ge te giligago
ulai. Tama te nai wai sele meniama, tama tigidali sasia
pelama, tama isali.
7 Tama meba te tedelawali nai wai ge te sesane yai bono
elalubo madi tomoba tudulaluali. Tama te sesane yai bono
elalubo madi tomodu te nai wai ge holali digi, te sesani yai
bonogo haluama, tama te nai isilali.
8 Tiali goli te telala pali nai wai ge me badu te wiegi yai
tọba tudulaluali, tama te nai du walali. Meba te 100, tama
me badugo te 60 walali, tama me badugo 30 tama waliyu
yai,” wali.
9 “Duga po odobo olo elalubo bidigo da, te po bugagia
odiąo,” Jisasgo te po wai.

Magi baso Jisasgo po digi po begelama waliwe?
(Mak 4:10-12; Luk 8:9-10)

10 Te Jisas aga wali pabo bidi dabe aga pageba aselama, te
po wai, “Magi baso nago po digi po begelama augwalibolo
obawe?”
11 Agai po wei ponoyu te po wai, “Godigo agai we bidi
tonalubo sę geme dualaluali po page haninama te agai
dagebolo ola mawai dao. Tiali goli e bidi dabebolo te geme
dualali po page te haninai menio.
12 Magi baso menio. Bidi me deligo nai meba elalubaso
da, teda Godigo agabolo te nai umabo mayu, tama aga
nai hauwa elaluaibao. Tama bidi me deligo te dwasianu

nai naga elalubaso da, teda Godigo te dwasianu nai dagala
sąwaibao.
13 Tama tebo sęde eno te po digi po begelama augwalibolo
obao: augwaligo gedugo da tonono bilibadi, tiali goli
augwaligo magi nai me deli subo menio. Augwaligo olo
mubadi, tiali goli augwaligo po me odisąyu tama kolesaga
sabeo.
14 Te tiwai sę ebo we bidi augwalide te po me deli te
Godigo po pusali profet bidi Aisaiago wali po te usu nanio.
Agai te Godigo wali po asęai dao:
‘Te dagego po odobo sę ebadi, tiali goli dagego te po
page konegobeo. Te dagego tonono bilibo sę ebadi,
tiali goli dagego magi nai me deli sugobeo.
15 Magi baso meni. E we bidi hanigo homu kolesaga
te puna pai dao. Tama augwaligo ologo po odobo te
hagela eyu, tama augwaligo augwa gedu palia sai. Tiyu
augwaligo gedugo te magi nai me deli suidali weyu tiali,
tama augwaligo ologo po odidali weyu tiali, tama augwaligo
homude te po page ma koneama, tama augwali begesa
enaba ma aselama, te eno augwali usu ma ilidali weyu
augwaligo tama kolesaga yai dao,’ *
Aisaiago Godigo wali po augwalide tama asęai dao.
16 Tiali goli dage da, te wiegi yai homu pemene yao. Magi
baso meni. Dagego gedugo te nai dabe te subo dao, tama
dagego ologo po odobo dao.
17 Eno mu po dagebolo obao, polobadu te Godigo po pusali
bidi hauwa dabego me, te doloba pai bidi hauwa augwaligo
me te megi dagego te subo sę suainogo godolo yai, tiali goli
augwaligo me subeo. Tama augwaligo me megi dagego te
odobo po odainogo godolo yai, tiali goli augwaligo te po me
odai menio,” Jisasgo te po wai. *

Tubo nai wai gede po digi po page begelama wali po
(Mak 4:13-20; Luk 8:11-15)

18 “Te megi da dagego te bidigo nai wai ge te giba tededalo
bilagasali po digi po page odiąo, bugagia koneao.
19 Te Godigo we bidi tonalubo kolesagade po wabo odobo
digi te po page koneyu dąų wasiąwai bidi, te bidi te aga da
te soabo tųba olo tudulaluali nai wai ge tiwai dao. Tama te
Satan agaba aselama, tama polo te po Godigo aga homuba
budali po te Satango te dagala sabo dao.
20 Tama te gi page bidigo te telala biligi pali nai wai ge
meba te masigi elalubo madigi tudulaluali po wali da, te
tiwai te bidigo te po odama tama polo selama, tama te pode
wiegi yai homu pemene ebo.

---

* **13:15:** Ais 6:9-10 * **13:17:** Luk 10:23-24

21 Tiali goli aga da te sele meni yai nai tiwai dao. Tama
tibaso, aga homu daide naga te odali po te dwasianu sogo
naga elaluaibao. Tama nosali bidi mebago te Godigo po
aiyaba elaluabo homu eyu da, teda te bidibolo augwaligo
sęgę menama, tama dwai kolesaga agabolo eyu, tama agai
konealubo po dąų wali te polo tagalama, tama tulalubo dao.
22 Tama meba te tedela palali nai wai ge te sesani yai bono
elalubo madi tomoba tudulaluali, te bidigo po sabo tiwai
yali, tiali goli agai homu hauwa te tǫde naiba pelama, tama
agai mone dabe te doado bage hauwa sabobo homu hauwa
yali, tama te homu ebogo te Godigo po mesegelama, tama
agai nai ge walobeo.
23 Tiali goli te tedela palali nai wai ge te wiegi yai ili yai
elalubo tǫba tudulaluali po wali da, te bidigo po odama
tama te po page bugagia koneani dao. Te tobage we bidi
augwaligo nai ge walaibao, te 100, ma 60, ma 30 tama
walobo dao," Jisasgo te po wai.

Te gide dwai noswai pedalobo po begelama po digi po wali

24 Te Jisasgo gasa po digi po begelama, augwalibolo te po
wai, "Te Godigo we bidi tonalubo sę e tiwai dao. Te bidi me
deligo aga wiegi yai nai wit wai ge te aga giba telala bilali.
25 Tama elama, tama me sogo hulide we bidi augwali
godege piai digi yaide, te bidi aga boi bidi aselama, tama
agai te nai wai telawali wit gi tomoba te dwai noswai wai
ge sąsą bilagaselama, tama aga paialio.
26 Tama nosali te wit holama, tama nai ge walainogo
ebadi, tama augwaligo te nai wai telawali gide te dwai
noswai dali holobo suai.
27 Tama te gide sę ebo bidi dabe pelama, te gi aga ayabolo
wagi peyu, augwaligo te po wai, 'Genuai bidi, dago homugo
nago gide wiegi yai nai wai ge naga tedelalo bilali homu
yai dao. Tama magi ilama te tiwai dwai noswai dali
pedalaliwe?' te po wai.
28 Tama agai te sę bidi dabe augwalibolo te po wai, 'Te
boi bidi me deligo te tiwai sę yali dao.' Tama te sę ebo bidi
dabego agabolo te po wali, 'Tama tibaso, nago homugo usu
wida, teda da pelama, te dwai noswai gudama, sisinigi pabo
te usu yaibawe?'
29 Tiali goli, agai augwalibolo te po wai, 'Mu menio. Tiyu
dagego te dwai noswai gudama sisinibo sę eyu, dagego te
wit dali gudabuo,' te po wai.
30 'Dagego te si dali si holomainao, te si holama, tama te
nai sabo sogode te usu naibao. Tama te nai sabo sogo eno
te nai togwa sabo sę ebo bidi augwalibolo te po waibao,
"Dagego te dwai noswai bolo hasia sisinama, tama dunama,

siade ulainogo kęnama muao. Tiali goli, dagego te wit da, te te sisinama te eno nai mubo beba muao,” eno te po waibao,’ te bidigo te po wali,” Jisasgo te po wai.

Te nai wai mastet me, te bret bo dabo nai yis te side po digi po begelama wali po
(Mak 4:30-32; Luk 13:18-21)

31 Te Jisasgo gasa po digi po begelama, augwalibolo te po wai, “Te Godigo we bidi tonalubo sę te nai wai me deli tiwai, te nai mastet wai tiwai dao. Bidi me deligo te nai wai selama, aga gide bulubo dao.
32 Te nai mastet wai ge da, te kemeni ge tiwai sabi si dwasianunu mu dao. Tiali goli nosali te nai ge genuai hola silama, agai te gide holali haniani nai tigidali te aiyaba elalubo dao. Te ni tiwai holama, tama te ni nologoba te ba dabe duayagasobo dao,” wali.
33 Tama agai gasa po digi po me ma begelama, te po augwalibolo wai, “Te Godigo we bidi tonalubo sę te bret bo dabo nai yis tiwai dao. Te we me deligo te dwasianu yis selama, tama te genuai dramde munalubo tubo plaua dali taluama begelaibao. Tama nosali te plaua tigidali te bo dai subo dao,” Jisasgo te po wai.

Jisasgo po begelama naga po digi pogo pusali po
(Mak 4:33-34)

34 Te ola mabo po tigidali tama odubadi, Jisasgo te we bidi augwalibolo te po digi po begelama naga wai. Agai te po me deli haninama augwalibolo me pusubeo. Menio. Agai po digi po begelama naga augwalibolo te po wai dao,
35 te Godigo po pusali bidi profet me deligo pedauwalide pusali po usu numainogo. Te profet bidi agai polobadu te po wai,

> “Te eno augwalibolo po weyu, tama eno te po digi po wabo tiwai yaibao. Te eno augwalibolo te polobadu mu geme dualaluali po te megi e sogo me geme dualaluali po te po eno augwalibolo pusaibao,” te po wai. *

Dwai noswai po digi po page po

36 Te sogo Jisasgo te we bidi augwali tagalama, tama aga te be tomoba pelama bidai. Tama aga wali pabo bidi dabe augwali agaba aselama, te po wai, “Nago te dwai noswai te gide pedalobo po olama po digi po begelama wali po page te dabolo haninama ola mao,” te po wai.

---

* **13:35:** Tib 78:2

37 Te Jisasgo po wei ponoyu te po wai, “Te wiegi yai nai
ge telala pali bidi po wali da, te bidi da te ena dao, Godigo
Bidi Mu dao.
38 Tama te nai ge tedelalo pali gi da, te e tọ dao. Tama te
wiegi yai nai ge da, te Godigo obo tomode bidibo we bidi
dao. Tama dwai noswai da, te Satango we bidi dabe dao.
39 Te boi bidigo dwai noswai ge tedela bilagasali, te bidi
da Satan dao. Te nai sabo sogo bodolu wali, te e tọ silabo
sogo dao. Te gi nai sabo bidi dabe augwali da, te Godigo sę
ebo ensel mobo bidi dabe naga dao.
40 Te gi sę ebo bidi dabe augwaligo dwai noswai sisinama
siade ulubo, te tiwai naga augwaligo e tọ silibo sogo muani
bodolude te tiwai yaibao.
41 Te Godigo Bidi Mu agai aga sę ebo ensel mobo bidi dabe
tagala palama, tama augwaligo te Godigo tonalubo we bidi
tomode elalubo dwai dwai sę ilabo kolesaga me, te haniani
gasa dwai sę ebo we bidi me, augwali tigidali sisinama
42 tama augwaligo te we bidi dabe augwali te moni tigi
dene ebo siaba sąwaibao. Tama te siade te augwali dwai
gela mu weyu, tama augwa kele gąụgo halua tuyu bidaibao.
43 Tama te sogo te doloba pai we bidi augwali augwa
Ayago we bidi tonalubo madide bidiyu, tama augwali tigide
te giliga ula tiwai eyu bidaibao. Odo elalubo bidi dabego te
po bugagia odiąo,” Jisasgo te po wai.

Bidigo te geme dualali wiegi yai doado bage gegebo po digi po begelama wali po

44 “Te Godigo obo tomode bidibo kolesaga te wiegi yai
mu dao, te gide geme dualaluali dila pai nai mu tiwai dao.
Bidi mego te nai subaso, tama agai ma dualali. Agai wiegi
yai homu pemene yai, tama aga pelama, aga doado bage
tigidali te bidi dabebolo menama, mone selama, tama te
gi tọ abelegi paibao, te aga suali dila pai nai somainogo,”
Jisasgo te po wai.

Te wiegi yai bis po begelama wali po digi po

45 “Te po me e dao. Te Godigo obo tomode bidibo kolesaga
te wiegi yai mu dao, e tiwai dao. Bidi me deligo aga mone
sabo bisnis sę eyu, te wiegi yai bis gegi bilibo dao.
46 Agai te bis wiegi wiegi yai mu me deli subaso, te bis
gasa bis tigidali aiyaba elalubaso, teda aga pelama, te aga
doado bage tigidalide te mone sigi pelama, tama te wiegi
yai bis abelegi paibao,” Jisasgo te po wai.

Te sụgụ sabo wade po digi po begelama wali po

47 “Ma, te Godigo we bidi tonalubo sę e tiwai dao. Bidi
dabe augwaligo te sụgụ sainu te genuai sụgụ sabo wa te sigi

ąiba sąnama, tama haniani sụgụ te wa tomoba pabo te tiwai dao.
48 Tama te sụgụ sabo wa pągą baso, teda augwaligo te wa kegasa te ąi saniba tuagasobo dao. Tama augwali dualama, te wiegi yai sụgụ naga te genuai pede mebaba sisinaibao. Tiali goli te dwai sụgụ dabe da, te augwaligo te sela sąbo dao.
49 Tama e tọ de dagalu si silibo sogo te tiwai gilama naga yaibao. Te Godigo sę ebo ensel mobo bidi dabe augwali aselama, te dwai kolesaga yali bidi dabe te doloba pai bidi dabe tomode bidibo te dagalama, sela sąwaibao.
50 Tama augwaligo augwali te genuai tigi dene yabo siaba sąwaibao. Tama te siade augwali dwai gela weyu, tama augwa kele gąụgo ma halua tueibao," Jisasgo te po wai.
51 Te Jisasgo augwalibolo hanalu wali, "Te eno megi pusali po page tigidali dagego koneaniwe?" Tama augwaligo agabolo te po wai, "Awe."
52 Agai augwalibolo te po wali, "Awe, te Juda dabego polobadu bomo yai po page koneani bidi aga te Godigo we bidi tonalubo kolesaga tede te po te skul wai tiwai pedalobaso da, teda agai te Godigo polobadu wali po me, te megi elalubo gesi wiegi yai po dali, te po si aga homude elaluaibao. Tama te dwagi yai po hauwago agai gasa we bidi ola mabo usu mu yaibao," Jisasgo te po wai.

Te Nasaret dabe augwaligo Jisas tudiba muani po (Mak 6:1-6; Luk 4:16-30)

53 Jisasgo te po digi po wali te po dabe ola silama, tama agai te bulu tagalama pai.
54 Tama aga page buluba pali, tama Godigo po agai te augwa bomo yai po odobo be tomode ola mawai. Tama augwali noma mu siyu, te po augwa hasi wai, "Te kolesaga koneani, me te bomai sę tigidali, te bidi agai magi ilama te tigidali kolesaga saliwe?
55 Te bidi da te kamda bidigo ogwa naga dao. Aga ida nogi Maria dao. Agai ama dabe te Jems, me Josep, me Saimon, me Judas, te augwali dao.
56 Agai abe dabe tigidali da dali bidibao. Te kolesaga koneani me te bomai sę tigidali agai magi ilama saliwe?"
57 Augwaligo te po olama, tama augwaligo aga dali dwai homu yai. Tiali goli Jisasgo augwalibolo te po wai, "Te Godigo po pusubo bidi profet agai nogi te tigidali bulude elalubo dao. Tiali goli aga page bulude me, aga bede me, te aga nogi meni yai elalubo dao," te po wai.
58 Augwaligo agade konealubo po dąụ wasiąbaso, agai bomai sę hauwa te aga page bulude ebeo.

14

Te we bidi baptais mani bidi Jon isali po
(Mak 6:14-29; Luk 3:19-20; Luk 3:7-9)

1 Te Jisas aga page bulude bidali sogo te Juda hani genuai
gavman tuni bidi nogi Herot agai te Jisasgo sę ela bilibo po
odai.
2 Tama agai aga sę ebo bidi dabe augwalibolo te po wai,
“Te bidi aga te baptais mani bidi Jon dao. Aga te gụ pagede
ma hodaluali dao. Tama tibaso, te tobage genuai bomai sę
te aga nogodu pedalobo dao,” te po wai.
3 Te tiwai pedelali. Polobadu te gavman tuni bidi
Herotgo bidi dabe tagala palama, tama augwaligo Jon
pageba pelama, tama aga bonogo nogo dụnama, tama “Aga
kalabusiba muao,” po obaso, te aga kalabusiba muani. Te
tuni bidi Herot aga ama Filipgo we nogi Herodias, te wego
“Aga kalabusiba muao” po obaso, teba muani.
4 Magi baso meni. Polobadu Jon agai Herotbolo te po widu
geai, “Nago te we sali sę te dolo menio.”
5 Tama Jongo te po obaso, Herotgo Jon ela muabo homu
yali goli, aga te Juda we bidi augwalide wi yai. Augwaligo
homugo te Jon aga da, te Godigo po pusubo bidi profet da
te homu yai dao.
6 Tama me sogode bidi meba augwali te tuni bidi Herot
dali aga beba sisinani, te aga idago aga ame nani sogo
pedalobo koneama tiwai. Tama te sogo te we Herodiasgo
wegi, te gesi we, te aga te augwali tomode tęąbi ela bilai.
Tama Herotgo godolo mu ebaso,
7 tama agai po dąụ weyu, te gesi webolo te po wai, “Mu
tamao, magi nai nago enabolo hanalu obaso da, teda te nai
eno nagebolo mawaibao,” te po wai.
8 Tama te wegi aga idago agabolo te homu kolesaga
mani, tama agai te Herotbolo te po wai, “Nago te we bidi
baptais mani bidi Jon elama, aga mage togolama, tama aga
tobolu te pou me delide munama, tama selama, enabolo eba
magasao,” te gesi wego te po wai.
9 Agai tama po wai, tama tuni bidigo homu sęgę yai. Tiali
goli agai po dąụ weyu po mu po da wali te homu elama,
tama aga dali dualama nai tuali bidi dabe augwaligo me
te po wabo odai. Tama tibaso, agai te po aga sę ebo bidi
dabebolo wai, “Te nai agabolo mao,” te po wai.
10 Tama agai bidi me deli te kalabus beba tagala palama,
tama Jongo tobolu togogi pai.
11 Tama augwali aga tobolu te pou me delide munama
sela asali, tama augwaligo te wegibolo mawai. Tama agai
aga ida bidibo digi selasa pai dao.

12 Tama Jon aga wali pali bidi dabe augwali aselama,
aga tigi naga selama pubulai. Augwaligo pubulama, tama
augwali pelama, Jisasbolo te po wagi pai dao.

Jisasgo 5,000 bidi dabe mu te nai mani po
(Mak 6:31-44; Luk 9:10-17; Jon 6:1-13)

13 Te Jisasgo te Jon isali po wabo odama, tama agai te
bulu tagalama, tama geba me deli selama, tama ąị daidu
peyu, aga te bidi meni yai bulu badu pali, aga wali pabo
bidi dabe augwali naga aga dali pali. Tiali goli te we bidi
augwaligo aga pali po odobaso, tama augwali te hanude
bidali tagalama, tama augwali aga pali wali pai dao.
14 Tama nosali Jisas aga te gebadu pelama, te wę u badu
tugi pelama, tama agai genuai we bidi bidalubo suali. Tama
agai augwali homu dene mu ebaso, tama agai augwaligo
gasi sai bidi dabe usu ma ilali.
15 Tama pio aga wali pabo bidi dabe augwali agaba
aselama, te po wai, “Te ede bidi meni yai madigi dao, tama
be pio yalio. Tama nago e we bidi augwali tagala palama,
pomainao. Augwa te be nani dabeba tedela pelama, tama
augwa nai abela tugi pomainao,” te po wai.
16 Tiali goli Jisasgo augwalibolo te po wai, “Magi baso
augwali pomainogowe? Duga digi augwali nai mao.”
17 Tama augwaligo agabolo te po wai, “Dago nai hauwa
ede munalubeo. Te a naga bret badi, te sụgụ si naga
munalubao,” te po wali.
18 Agai te po wai, “Te nai enabolo edaba sela asao.”
19 Tama agai te we bidi augwalibolo po olama, augwali te
noswaide duada pao te po wai. Tama agai te a naga bret
badi te sụgụ si dali selama, tama agai dagaluba ugwaba
tonaluyu, aga Ayabolo nage usu dao po wai. Tama agai te
bret pedama, tama aga wali pabo bidi dabebolo menama,
tama aga wali pabo bidi dabego te we bidi augwalibolo te
nai dobaba pai.
20 Tama augwali tigidaligo te nai tulama, tama augwali
te naigo tabiai. Tama augwaligo te nai meba munalubaso,
tama te Jisas wali pabo bidi dabe augwaligo te munalubo
nai sisinama, tama bonou wa 12 pągąwai dao.
21 Te tiwai te 5,000 bidi dabego te nai tuai. Augwaligo
te we me te wai puluba dabe augwaligo te nai tuali goli,
augwali nedebeo.

Jisas te sigi ąị daidu pali po
(Mak 6:45-52; Jon 6:16-21)

22 Tama te nai tula silama da, tama megi da Jisas aga
wali pabo bidi dabe augwalibolo te po wali, tama augwali te

gebaba holama, te augwali polasa te sigi ąị u badu pao wai.
Tama agaduba digi te we bidi augwali tagala palainogo yai.
23 Agai te we bidi augwali tagala pala silama, tama
agaduba deli naga te bulu duba holama, Godibolo po
wainogo yai. Tama pio agaduba naga te bulude bidai.
24 Aga tede bidibadi, te geba te sigi ąị digibulu tomodu
pobadi, tama moni bomai wali te geba sabi badu asiyu, tama
te ąị dini ugwaba holoyu, tama augwaligo ąịdu todogo pabo
sę dene yali.
25 Tama te be posabo magade Jisas te sigi ąị daidu pelama,
aga wali pabo bidi dabe augwali bidibo gebaba pedalainogo
pai.
26 Tama augwaligo aga te sigi ąị daidu asobo sulama, tama
augwali moni wi mu yai. Augwaligo te po wali, “Te isi bidi
me deli dao.” Augwali wi eyu, tama augwaligo hwa wali.
27 Tialima polo Jisasgo te po augwalibolo wali, “Dagego
homu kęna sao. Te ena dao. Dage wi egimio.”
28 Pitago agabolo po wei ponoyu, te po wai dao, “Genuai
Bidi, te nage tama da wida, teda nago enabolo olama, tama
ena me te wę daidu nage pageba asao wao,’ ” te po wai.
29 Jisasgo te po wai, “Nage asao.” Tama te po obaso, Pitago
te geba tagalama, tama te sigi ąị daidu te Jisas bidiboba pabo
gagalali.
30 Tiali goli agai te wali asobo sulama wi yali, tama aga
te ąị tomoba tigi dwasianu hoasainogo yai. Tama agai
bomonama i weyu, te po wai, “Genuai Bidi, nago ena tau
sao,” te po wai.
31 Tama polo mu Jisasgo nogo munama, Pita nogogo tola
sali, tama agabolo te po wai, “Nago naga homu tigidali
enaba mubeo, dwasianu naga mawai. Magi baso nago
homu si ebawe?”
32 Tama augwali si te gebaba hola soabo side da, tama te
moni wali sia sai dao.
33 Tama te gebade bidali bidi dabe augwaligo agabolo aga
nogi ugwaba sabo po weyu, augwaligo te po wai, “Mu tama,
nage te Godigo Ogwa dao,” wali.

Jisasgo gasi yai we bidi hauwa te Genesaretde usu ma ilali po

(Mak 6:53-56)

34 Augwaligo te sigi ąị nogolama, tama augwali pelama, te
Genesaret te badu tugi pai.
35 Tama te bulude bidibo bage augwaligo koneani, te aga
Jisas dao. Tama augwaligo te pąde elalubo be nani tigidali
dabeba po todolo pela silama, tama augwaligo haniani gasi
yai we bidi dabe tigidali aga pageba selasa asai.

36 Tama augwaligo agabolo hanaluyu, te gasi yai we bidi
augwaligo nogo naga te agai ugwa sesegeba mumainao wai.
Tama te gasi yai we bidi dabe augwaligo te tiwai yali bage
tigidali augwaligo gasi usu ma ela silai dao.

15

Te Godigo bomai pogo te wąi nǫų dabego po aiyaba elalumainao po wali
(Mak 7:1-13)

1 Te Farisi hani bidi meba me, te Juda dabego bomai po
page koneani bidi hani bage me, augwaligo te moni hanu
Jerusalem tagalama, Jisas agaba aselama, augwaligo te po
hanalu wagasai dao,
2 "Magi baso nage wali pabo bidi dabe augwaligo te wąi
nǫų dabego dabolo mani kolesaga te augwaligo bolobawe?
Te augwaligo nai tuainogo ebo sogo, augwaligo te augwa
nogo ąi me telabo menio, te dena wąi dabego nogo ąi telabo
gasagi yai sę ebo augwaligo wali pabo menio." Te bagego te
po hanalu wali.
3 Jisasgo po wei ponoyu, augwalibolo bomonama te po
wai, "Te dage, dage magi baso duga digi duga kolesaga wali
peyu, tama dagego te Godigo bomo yai po bolobo dawe?
4 Te Godigo te po wai, 'Nago naga aya de ida sigo nogi
ugwaba siyu, augwali sigo po wali pao' wali, tama me 'Te
bidigo aga aya de ida si dali dwai po obaso da, teda te bidi
aga ela muao,' Godigo te po si wai. *
5 Tiali goli te bomo yai po geda siyu, dagego te po wabo
dao, 'Te bidi me deli agai aga aya me ida tau sabo mone me
doado bage me elaluali digi, agai augwali sibolo "Eno e nai
te Godibolo mawainogo sa muai nai dao" weyu da,
6 te usu da, te agai aga aya ida tau sabo tagalama, agai
augwali sigo nogi ugwaba sabo bomo yai po bolobo sę te
usu dao,' te dagego te po ola mabo dao. Te tebo kolesagago
dagego te Godigo po aiyaba elaluama, tama duga ebo
kolesaga digi te ugwaba sabo dao, te naga wali pomainogo.
7 Dage homu ugwadu naga po wabo bidi dabe dao. Te
Godigo po pusali profet bidi Aisaia agai dagede polobadu
mu wali po te mu po tama dao. Agai dagede te Godigo po
tama wai,

8 'Te hani we bidi augwaligo eno nogi te
pedauwaligo naga ugwaba sabo dao, tiali goli
augwaligo homu kolesagago augwaligo ena dali
abagi homu ebo menio.
9 Augwaligo te bidi dabego ola mani bomo yai po

* **15:4:** Sai 20:12; 21:17; Prs 20:9; Bom 5:16

naga pusuyu te po wabo dao, “E te Godigo po dao.”
Tama tibaso augwaligo olo naga enabolo lotu po
wabo dao,’ *
Godigo te po wali,” Jisasgo te po wai.

Te bidi meda ilisiąbo nai po
(Mak 7:14-23)

10 Te Jisasgo te po te tuni bidi dabebolo olama, tama te
gasa olo we bidi augwali aga pageba asomainogo i olama,
tama augwali aselama, tama agai augwalibolo te po wai,
“Dagego e po bugagia odama, homude kuna koneao.
11 Te bidi deligo agai aga nogo wę telasiąbadi te agai nai
sela tubaso da, te kolesagago te bidi meda me iligobeo,
tebogo aga Godigo gedude dwai bidi me iligobeo. Menio.
Tiali goli te po bidigo pedauwali tomodu te buluba soabo
pogo, tego naga te bidi meda ilibo dao,” Jisasgo te po wai.
12 Tama te sogo te aga wali pabo bidi dabe augwali
aselama, agabolo te po wagasai, “Nago te Farisi dabe
augwaligo nago megi tamadi wali po odoyu, tama augwaligo
dwai homu ebo koneaniwe?” te po wai.
13 Agai po wei ponoyu, te po digi po begelama te po wai,
“Eno Aya dagalude bidibao, agai gi tiwai elalubao. Tama
tigidali nai dabe te agai digi me bulusąwani nai da, te nai
tigidali deli deli agai te sele dabe dali page guda sąwaibao.
14 Dagego te Farisi dabe augwali sula tagalama elaluao.
Augwali te gedu widai, tama te gedu widai mego te gasa
gedu widai bidi te pabo tų ola mawainogo ebao. Tiali goli,
te me gedu widaigo te me gedu widai bidi te tų ola mayu da,
teda bidi talua si te ąį gamia pageba tulaluaibao,” Jisasgo te
po wai.
15 Pitago te po wai, “Nago te hasia wali po digi po
begelama wali po page pusao, tama dago odaio.”
16 Jisasgo te po bomonama wai, “Dage me te homu
kolesaga meni yai bidi dabe dawe?
17 Te dagego konebo meniwe? Te tigidali nai pedauwali
tomodu te tabiba pelama, tama te tabigo nosali te di beba
sela sągi pabo dao.
18 Tiali goli te po pedauwalide bidama tama te buluba
asobo, te po te bidigo homu kolesagadu pedalobo dao. Tama
te pogo naga te bidi meda ilibo dao, tebogo aga Godigo
gedude dwai bidi ilibo dao.
19 Tama bidigo homu kolesagadu te haniani dwai sę ilabo
homu pedalobo dao. Tama te tobage homu eyu, augwaligo
po weyu, tama augwaligo te bidi ela mubo kolesaga me, te
we sabo sę dolobo kolesaga me, te hale ilibo penani kolesaga

* **15:9:** Ais 29:13

dabe me, te nai wi sabo kolesaga me, te po tụde tibo po wabo kolesaga me, te bidi nogi posobo po wabo kolesaga me, te tobage dwai dwai sę ebo dao.
20 Tama te tebo kolesaga dabego te bidi Godigo gedude te dwai meda ilibo dao. Tiali goli bidigo duga wąigo ola mani nogo wę telabo kolesaga isiąbadi te nai tubo, tebo kolesagago te bidi meda iligobeo," Jisasgo te po wai.

Kenan tọ we agai konealubo po Jisasde dąụ mu wali po (Mak 7:24-30)

21 Te Jisasgo te Genesaret tọ tagalama, tama aga gasa tọba pai, te hanu si nogi me Tair, me Saidon, te hanu si pąba pai.
22 Tama te Kenan tọdu asai we me deli te bulude bidai, te we da te Israel hani isiąwai we dao. Tama te we Jisas pageba asama, tama te po wedu geai, "Genuai bidi, nage te polobadu bidali bidi Devit aga hani bidi, nage ena dali homu dene eyu, tau siyu yao. Eno wegi te dwai haubogo mu dagana sai, tama te dwai haubogo te wegibolo dene mu mabo dao," te wego te po wedu geai.
23 Tiali goli Jisasgo te wego po wei ponobeo, sagia sai. Tama aga wali pabo bage augwali agaba aselama, tama aga homu begelemainogo te po wai, "Te we aga tagala palao. Aga da wali asiyu, da dali bomonama i weyu ebao," augwaligo te po wai.
24 Tama Jisasgo augwalibolo po wei ponoyu, te po wai, "Te Israel we bidi hani augwali te hagawai kibu sipsip tiwai dao. Tama God agai ena tọba tagala palali, te eno augwali naga tau somainogo asai," Jisasgo te po wai.
25 Tiali goli te wego te po odolama, tama Jisas aga sągąde kidu sugunagaselama, tama yalima, te wego te po wai, "Genuai bidi, nago ena tau sao."
26 Tama Jisasgo te wego po wei ponoyu, te po digi po begelama, te po wai, "Te wai pulubago tubo nai te nai dago te dwasianu yowi dabebolo menamuo, te dolo menio," Jisasgo te po wai.
27 "Te po mu dao, genuai bidi," te wego te po wai. "Tiali goli te yowi dabe me augwaligo te ni nami sai dologoba tulaluali tubo nai kagali, te nai te yowi dabego tubo dao, page bidigo bede," te wego te po wai.
28 Tama Jisasgo te wego po wei ponoyu, te po wai, "We, nago naga homu tigidali enaba mani sę, enade konealubo sę, te sę genuai mu dao. Tama tibaso, nago ena dali hanalu wali nai po te pedalaibao," te po wai. Tama Jisasgo te po wabo side, tama te sogo polo tama te wego wegi gasi sana pelama, bidai.

Jisasgo gasi yai bidi hauwa geselali po

29 Te megi da, Jisasgo te hanu si tǫ tagalama, tama te sigi
ąị Galili tǫ pąba pai. Tama aga te tǫde te bulu du me deliba
holama, tama te bulu dude dulaluai.
30 Tama we bidi hani hauwa augwali aselama, aga pageba
sisinagasai. Tama augwaligo te sągą dwai we bidi dabe
me, te gedu widai bage me, te dili gagea pai bage me, te
pedauwali pania sai bage me, te gasa gasi yai bidi dabe
hauwa me, tama augwaligo te bidi dabe Jisas sągą pageba
muagasai. Tama agai augwali ma usu ilama, gesela silai
dao.
31 Tama te we bidi augwali noma siyu, augwali homu
hauwa yai. Magi basowe, augwaligo suali, te pedauwali
pania sai we bidi dabe po ma weyu, te dili gagea pali bage
te usu ma eyu, tama te sągą dwai bage me te ma biliyu yai,
tama te gedu widai bage te gedu pedeliyu yai. Tama tibaso,
augwaligo te Israel bagego God nogi ugwaba mu sai dao.

Jisasgo te 4,000 bidi dabe nai mani po
(Mak 8:1-10)

32 Te Jisasgo aga wali pabo bidi dabe i olama asobode,
tama agai te po wai, “Eno e we bidi augwali homu dene
ebuo. Augwali sela sogo ena dali bidali, te augwa sesali nai
tula silali. Te eno augwali nasi ebadi pao po weyu tagala
palogobeo. Tiyu augwali tǫde nasigo sidalio,” Jisasgo te po
wai.
33 Tama aga wali pabo bidi dabe augwaligo agabolo te po
wai, “Te ede te bidi meni yai digi dao. Te dago te tubo nai
bret hauwa te menade selama, te e tiwai bidibo genuai we
bidi hani hauwa magowe?” te po wai.

34 Jisasgo augwalibolo te po wai, “Dagego nisu naga bret
elalubawe?” Augwaligo te po wai, “Dago bret nogo a naga
me badu nogo si badi, tama dwasianu sǫgǫ si sela badi tama
dago munalubao,” te po wai.

35 Tama Jisasgo te we bidi augwalibolo te po olama, tama
augwali te tǫde duda pai.
36 Tama agai te bret a naga olama me badu nogo si badi,
te sǫgǫ dabe sobadi elama, tama agai Godibolo nage usu da
po olama, tama te nai pebedelama, tama aga wali pabo bidi
dabebolo madubadi, tama augwaligo te we bidibolo te nai
dobaba pai.
37 Tama tigidali augwaligo te nai tuali usu ela silai. Tama
Jisas aga wali pabo bidi dabe augwaligo te me badu elaluali
nai tigidali sisinani, tama te naigo te genuai bonou wa a
naga olama me si pągąwai.

38 Tama te we dabe sibi me te wai puluba me augwaligo
te nai me tuali goli, augwali nedebeo, te nai tuali bidi dabe
naga nedali e tiwai te bidi sese hauwa 4,000 bidi dao.
39 Te augwaligo te nai tula silama, tama Jisasgo te we
bidi augwa buluba tagala palama, tama aga te geba holama,
tama aga te ąį daidu pelama, te Magadan tǫ badu pai dao.

16

Augwaligo te bomai sę suainogo hanalu wali po
(Mak 8:11-13; Luk 12:54-56)

1 Te Farisi hani dabe mebago me, te Sadyusi hani dabe
mebago me, augwali Jisas pageba aselama, tama aga
augwaligo usu sainogo yai. Augwaligo agabolo te dagalude
bomai sę ebo me deli te augwaligo suainogo te sę yao te
po wai. God agai te Jisasde dwagi yai homu egowe ma
egobewe, te konemainogo augwaligo te po agabolo wai.
2 Tiali goli agai po wei ponoyu, bomonama te po wai, “Te
be pio ebode dagego te po wabo dao, ‘Dagalu mama ebao,
tama tibaso do te wiegi yai be posaibao,’ te po wabo dao.
3 Tama be posobode kigamu dagego te po wabo dao, ‘Te
pǫ sisi elama tama dagalu mama ebao. Tama tibaso megi
da, te wali me tulubage tulaeibao,’ te po wabo dao. Awe,
dagego te dagalu sulama, tama te magi be nosali pedalabo
be te dagego konebo dao, te dagego dagalobo dao. Tiali goli
dagego megi e sogo da te bodolu koneama dagalobo menio.
4 Dage dwai we bidi hani, te aga bidi tagalai we agai
penani sę ebo gilama, te dagego God tagaliyu ebo we bidi
dabego te bomai sę suainogo i obao. Tiali goli eno bomai sę
te dagego sumainogo me egobeo. Menio. Te dagego Jonago
polobadu mu yali bomai sę naga suagameo,” wali. Tama
Jisasgo augwali tagalama, gasaba pai.

Ola mabo po bugagia suao po
(Mak 8:14-21)

5 Te augwali te sigi ąį nogali, tiali goli te Jisas wali pabo
bidi dabe augwaligo te tubo nai bret meba dali sela asainogo
yali te homugo kegeda pai.
6 Tama Jisasgo augwalibolo te po wai, “Dage dua bugagia
dao. Dage te Farisi hani dabe me te Sadyusi hani dabe dali
sigo bret bo dabo nai yisde dua dao,” wali.
7 Te augwa digi augwa hasi po miyu, te po wai, “Dago te
bret sela asisąbaso, agai te po obao.”
8 Tama Jisasgo augwaligo wabo po koneama, tama agai te
po wai, “Aua, dage da te enaba duga homu dwasianu muani
bidi dabe da. Magi baso duga digi te po weyu, ‘Te da bret
menio’ te po obawe?

9 Ma, dagego me konebo meniwe? Te bidi sese hauwa
5,000 bidigo te a naga bret sela tuali te augwali tabibaso,
tama te bonou wa basket nisu naga pągąwai dawe? Te tiali
sę dagego konesiąma gegeda pai dawe?
10 Ma, te a naga olama me si tama bret te bidi sese hauwa
4,000 bidi dabebolo menama tuali, te dagego homugo te
naigo nisu naga basket wa pągąwani, te dagego gegeda
pisiąma konealusiąyu ebawe?
11 Te eno bret po dagebolo wabe. Magi baso dagego te
konebewe? Dage te Farisi hani dabe me te Sadyusi hani
dabe dali sigo bret bo dabo nai yisde dua dao," Jisasgo te po
wai.
12 Tama te po odama, tama augwaligo koneai, agai
augwalibolo te bret bo dabo nai yisde te po olama wabeo.
Menio. Agai te po wali, te augwali te Farisi dabe me te
Sadyusi dabe dali sigo ola mabo pode te bugagia dua dao
te po olama wali.

Pitago Jisas aga te Krais da po haninama pusali po
(Mak 8:27-30; Luk 9:18-21)

13 Te Jisas te gasa tǫba pali, te tǫde te hanu me deli nogi
Sisaria tede elaluali, te gavman bidi nogi Filip agai te bulu
tonaluali. Tama te badu pelama, tama te sogo Jisasgo agade
digi te aga wali pabo bidi dabe augwalibolo hanaluyu, te po
wai, "Te we bidi augwaligo homu te Godigo Bidi Mude aga
de dawe, augwaligo magi po agade wabo dawe?" Jisasgo
aga digi te po wai.
14 Tama augwaligo te po wai, "Mebago te po wabo dao,
te nage te baptais mani bidi Jon da po wabo dao. Tama
mebago nage ma te polobadu bidali profet bidi Elaija da
wabo dao. Tama mebago te po weyu, nage te Jeremaia da
po weyu, ma gasa te Godigo po polobadu pusali profet bidi
da te po wabo dao."
15 Tama Jisasgo augwalibolo te po wai, "Tiali goli dagego
da, te dagego homugo ma ena de da wabo dawe?"
16 Tama Saimon Pitago po wei ponoyu, te po wai, "Nage
da, nage te Godigo te we bidi tau sabo sa muani bidi Krais
dao, te nage bidibo ula elalubo Godigo Ogwa dao," Pitago te
po wai.
17 Jisasgo po wei ponoyu, agabolo te po wai, "Saimon,
Jongo ogwa, God agai nage dali wiegi yai sę mu yai dao,
tama nage wiegi yai homu pemene yao. E tǫde bidi me
deligo te po nagebolo me ola mabeo. Menio. Eno Aya
dagalude bidibo bidi agai te po nagebolo ola mani dao.
18 Tama eno nagebolo te po obao, nage Pita dao, te nogi
page te masigi dao, tama eno ena po wali pabo we bidi hani

te masigi daide pedalaibao, te be me deli te genuai masigi
daide sę ebo tiwai. Tama te we bidi hani augwali te dwai
mobo bidi Satango we bidi ela muabo bomogo augwali me
aiyaba elalugobeo.
19 Te eno nagebolo te we bidi Godigo augwali tonalubo
madi tomoba pabo tụ dabo ki, te ki eno nagebolo mawaibao.
Tama menama, tama nago te tọde ebo niwai kolesaga dąụ
weyu habu selebaso da, teda Godigo me te aga bidibo
madide te kolesaga dąụ weyu habu selaibao. Tama nago
e tọde niwai kolesaga yoga sisąma pisigina sąbaso da, teda
Godigo me te aga bidibo madide te kolesaga yoga sisąma
pisigina sąwaibao," Jisasgo te po Pitabolo wai.
20 Tama te po olama, agai po bomonama aga wali pabo
bidi dabebolo wali, augwaligo gasa bidi dabebolo te aga digi
te Godigo sa muani Krais bidi da wali po me wagio, hogwa
sao, te po wai.

Jisasgo aga dene selama, isama, ma hodalueibao wali po (Mak 8:31–9:1; Luk 9:22-27)

21 Tama te sogo, te Pitago nage Krais dao po wali sogo,
te sogo Jisasgo gagalama, aga wali pabo bidi dabebolo te
po haninama ola mawai, "Te mu tama, ena te moni hanu
Jerusalemba paibao. Tama pelama, tama tede nosali te Juda
dabe genuai bidi dabego me, te pris tobolu bidi dabego me,
te Juda dabego bomo yai po page ola mabo bidi dabego me,
te augwaligo ena dene genuai mu mawaibao. Augwaligo
ena isilama, tama nosali te sela sogo wabo side ena ma
hodalueibao," Jisasgo te po wai.
22 Tama Pitago aga te gasaba odasa aselama, tama
bomonama yoga sabo po wabo gagalai, "Genuai Bidi, mu
menio. Eno homugo God agai nage dali homu dene eyu,
tau siyu yao, te sę nageba pedalidali weyu. Te sę nageba
me pedalogobe dao, te homu ebao," Pitago te po wai.
23 Tama Jisas begelama, Pitabolo te po wai, "Satan, nage
ena tudi badu soao. Nago eno pabo tụde tụą palobo nai
tiwai dao. Nago Godigo homu kolesaga wali pabeo. Menio.
Nago e tọde bidigo homu kolesaga naga wali peyu, enabolo
te po wai," Jisasgo Pita dali te po wai.
24 Tama te sogo Jisas aga wali pabo bidi dabe augwalibolo
te po wai, "Te ena wali niwai bidi me deli asainu da, aga
tobade aga digi aga homu aiyaba elaluama, tama agaba
asobo niwai sęgę bugagia tolalu ena wali asao.
25 Magi baso meni. Bidi me aga e tọde bidibo sogo aga
tobade aga tigi sese yai da homu eyu da, teda dwaibao,
hagawaibao. Me ma, niwai bidi me deli agai homugo ena

koneyu, tama ena tobade aga bidibo ula tagaliyu da, teda aga bidabo ula mu saibao.
26 Bidigo e tǫde elalubo tigidali nai aga sai goli, tama te nai sobadi aga mu bidabo ula doloyu da, teda te tigidali sali naigo aga tau sabo usu egobeo. Te bidigo te bidibo ula ma abelainu te mena nai mobaso, te usu me egobeo. Te menio.
27 Magi baso meni. Nosali Godigo Bidi Mu te aga Ayago genuai bomo me, ula me dali, te ensel mobo bidi dabe dali hodobo si asaibao. Te sogo te agai tigidali we bidigo yali kolesaga usu nama wei ponaibao.
28 Eno mu po dagebolo obao, dage megi ede bidalubo bidi dabe me badu isisąbadi, dagego te Godigo Bidi Mu aga we bidi tonalubo sę yabo bomo dali asobo sueibao," Jisasgo te po wai.

17

Jisasgo tigi gasagi yai pedalai
(Mak 9:2-13; Luk 9:28-36)

1 Te nosali me sela sogo silama, tama Jisasgo Pita badi, te Jems de Jon ama name si badi, te bidi sela naga Jisasgo selama, tama aga polasa peyu, augwali te moni bobage bulu duba holai. Tede augwa naga bidaluai.
2 Tama augwali te bulu dude bidibadi, te bidi sela augwaligo gedugo Jisas tonalubadi yaide, tama Jisasgo tigi augwaligo gedude gasagi yai pedalai. Aga gesabidi te giliga ge nanobo tiwai yai. Aga ugwa dabe me te gegemani eyu, tama ba nala nisi tiwai mu pedalai dao.
3 Tama tilama, tama teba gasa bidi me si pedalali, te Jisas wali pabo bidi sela augwaligo te bidi si gedugo suai. Te polo pedalali bidi si me bidi nogi Moses, bidi me aga nogi Elaija, te tǫde polobadu mu bidai bidi si dao. Tama augwali si Jisas dali po mibo te bidi selago suali.
4 Tama tibaso, Pitago Jisasbolo te po wai, "Genuai Bidi, da ede bidibo te wiegi yai mu dao. Tama nage te homu eyu da, eno te osogo bidabo be sela sę yaibao, me nage bidabo be, me Moses bidabo be, me Elaija bidabo be tama sę yaibao," Pitago te po wai.
5 Tama Pitago te po odubadi yaide, tama ula mu ebo pǫ me deligo augwali tigidali polo mesega sagasali. Te pǫgo augwali mesega sagaselama, tama te pǫ tomodu po me weyu te po wali, "E bidi da, eno Ogwa dao, te eno aga godolo mu ebo dao, eno aga dali dwagi yai homu mu ebo dao. Agai wabo po dagego mu odiąo," te po wai. *

* **17:5:** Gag 22:2; Bom 18:15; Tib 2:7; Ais 42:1; Mat 3:17; 12:18; Mak 1:11; Luk 3:22

6 Tama Jisas wali pabo bidi sela augwaligo te po wabo
odobo si, augwali wi genuai mu eyu, augwa tigi tǫba basi
guluyu, augwa gesabidi tǫba mugulama, tama augwali wi
mu yai dao.
7 Tama Jisas augwali pąba asiyu, agai nogogo augwali
diąyu, augwalibolo te po wai, “Dage hodaluao. Dage wi
egimio,” te po wai.
8 Tama augwaligo ugwaba tonono holali, te bidi si subeo.
Te Jisas agaduba naga dolalubo suali.
9 Te augwali te bulu dude bidali tagalama dulubadi,
Jisasgo bomo elama, augwalibolo te po wai, “Dagego megi
suali sę po te gasa bidi dabebolo wagio. Dagego te po osogo
hogwa sao. Tama nosali te Godigo Bidi Mu aga isama, tama
ma hodalobode, tama te sogo dagego megi suali sę po te we
bidibolo wagameo,” Jisasgo te po wai.
10 Tama Jisas aga wali pabo bidi dabego agabolo hanalu
wali, “Tiali goli, magi baso te da Juda dabego bomo yai po
page koneai bidi dabe augwaligo te polobadu e tǫde bidali
bidi Elaija bolo hasia asaibao po obawe?” *
11 Tama agai po wei ponoyu, te po wai, “Awe, mu dao,
Elaija aga ma asama, agai tigidali nai hasia dodolagasaibao.
12 Tiali goli eno dagebolo obao, Elaija aga asali goli, tama
te bidi dabe augwaligo aga konebeo. Menio. Augwa digi
augwaligo augwa ebo haniani dwai kolesaga wali peyu, aga
dali dwai sę yai. Te tiwai kolesagago naga augwaligo te
Godigo Bidi Mu dali me dwai sę eyu agabolo dene mayu
yaibao,” te po wai.
13 Jisasgo te po tiwai po obaso, tama aga wali pabo bidi
dabe augwaligo koneani, agai augwalibolo te baptais mani
bidi Jonde po wai, te Jon aga Elaijago sę yagasai dao.

Jisasgo dwai haubogo touai ogwa me deli usu ilali
(Mak 9:14-29; Luk 9:37-42)

14 Te Jisas dali, aga wali pabo bidi me sela hodobo augwali
te bulu du dulama, tama te genuai we bidi hani bidalubo
madi sabolali. Tama augwali teba sabalobadi, tama bidi me
deli Jisas pąba kidu sugunagaselama,
15 tama te bidi agai te po wai, “Genuai bidi, nago eno
ogwade homu dene eyu tau sao. Aga te esela pelama, tama
aga tigi dwai mu bidibao. Awe, hauwa sogo aga te siaba
tulaluyu, tama hauwa sogo me aga te ąiba tulaluyu ebo dao.
16 Tama naga wali bilibo bidi dabego te aga usu ilimainogo
eno aga augwali pageba sesai dao. Tiali goli augwaligo aga
geselainogo yali usu isąbaso tagalai dao,” te po wai.

---

* **17:10:** Mal 4:5

17 Te Jisasgo te po wei ponoyu, bomonama te po wai,
“Dagego homu enaba begi pisąwai we bidi hani, tama
dagego homu gagea pidubao. Ena dage dali nisu naga sogo
me bidigowe? Nisu naga sogo eno dagego sęgę tologowe?
Dagego te ogwa eba sesao,” wali.
18 Tama te ogwa sesama, tama Jisasgo te dwai haubo noma
bidibolo wado ilibo po obaso, tama agai te ogwa dali bidali
tagalama pabo si da, tama megi naga tama te ogwago gasi
sia sai dao.
19 Te nosali te Jisas aga wali bilibo bidi dabe naga agaba
aselama, te po wai, “Magi baso dago te dwai haubo sela
sąwainogo ebo te usu ebewe?”
20 Tama agai te po augwalibolo wai, “Dagego homu
Godiba dwasianu naga begi pobaso, dagego te sę yainogo
ebo te usu meni dao. Awe, eno mu po dagebolo obe
dao, te dagego Godiba duga homu begi pabo kolesaga te
dwasianunu, te kemeni ge tiwai usu elalubaso da, teda
dagego e bulu dubolo te po weyu da, ‘Nage hodaluama tama
u badu pao’ wabo si da, tama aga teba paibao. Tama dagego
te tiwai bomai sę tigidali ebo te usu yaibao.
21 [Tiali goli dagego te gedu haluasa po wabo me, te osogo
nai gisilibo sę me, te sę si isiąbaso da, teda dagego te tobage
gasa dwai haubo noma bidi sela sąwainogo ebo te usu
egobeo. Menio.]” Jisasgo te po wai.

Jisasgo aga isama ma hodaloabo po ma wai
(Mak 9:30-32; Luk 9:43-45)

22 Augwali hodobo te Galili tǫde deliba sisinama, tama
Jisas aga wali pabo bidi dabebolo te po wai, “Augwaligo ena
te Godigo Bidi Mu e tǫde bidigo nogoba mawaibao.
23 Tama augwaligo aga ela muaibao. Tama sela sogo
wabode te Godigo bomogo aga ma hodolobaso, te aga ma
hodalueibao,” Jisasgo te po wai. Tama aga wali pabo bidi
dabe augwali homu sęgę mu te pode yai dao.

Jisasgo te Moni Lotu Be tempel beba takis mone muani po

24 Te nosali te sogo augwali te Kaperneam hanuba
sabolama, tama te Moni Lotu Be tempel tau sabo takis mone
sabo bidi augwali te Pita pageba aselama, agabolo te po wai,
“Te dagego po ola mabo bidi agai te Moni Lotu Be tempelba
te takis mone mubo dawe?” te po wai.
25 Tama Pitago te po wai, “Awe, magiai, te mabo dao.”
Tama aga te po olama, tama aga beba palima, te be tomoba
pelama, tama agai po wasiąbadi hasia bolo Jisasgo agabolo
hanalu wai, “Saimon, nago magi homu ebawe? Te e tǫde
tuni bidi augwaligo te mone sabo haniani takis sę niwai

bidide sabo dawe? Augwaligo augwa hani we bidi dali siyu, ma gasa hani we bidide sogowe?”

26 Tama Pitago te po wai, “Te gasa we bidi hanide sabo dao.” Tama Jisasgo agabolo te po wai, “Awe, tama tibaso te tuni bidi aga hani bidi augwaligo te takis mone magobeo,” agai te po wai.

27 Aga homu agai te takis mone masiąbaso da, te usu da, te homu eyu tama agai Pitabolo po me wai, “Tiali goli, e takis sabo bage augwaligo da si dali dwai homu idali weyu, tama nage te sigi ąįba pelama, te sųgų sabo huk te ąįba sągi pao. Tama nago hasia sabo sųgų, te nago selama penane pedegao, tama nago te sųgų tomode te mone ge me deli sueibao. Te mone ge nago selama, augwalibolo mao, te dadi si talua sigo takis mone usu nama muaibao,” Jisasgo te po wai.

18

De te Godigo we bidi tonalubo madide genuai bidi dawe? (Mak 9:33-37; Luk 9:46-48)

1 Tama te takis mabo po wali sogo aga wali pabo bidi dabe augwali Jisas pageba pelama, te po wai, “De mu te Godigo we bidi tonalubo madi genuai bidi mu dawe?”

2 Tama Jisas agai te wai bǫų me deli i olama asobo si, te wai bǫų agai augwali tomoba sela aselama dodolali.

3 Tama agai te po wai, “Eno mu po dagebolo obao, te dage e wai bǫų tiwai pedelama hasegelesiąbaso da, ta dage te Godigo we bidi tonalubo bomo tomoba munu me pogobeo.

4 Te mena bidi aga digi te aga ebo kolesaga dabe dali aga aiyaba elaluama aga nagamea homu eyu, e wai bǫų tiwai gagawali da, te tiwai kolesaga ebo bidi agai te gasa Godigo tonalubo we bidi dabe augwaligo yali kolesaga aiyaba elaluaibao.

5 Tama mena bidigo enade homu beagasu wiegi yai homu eyu, tama e tiwai wai bǫų me tau sobaso da, teda agai te wai bǫų naga tau siyu ebeo. Te ena agai tau siyu ebao.

6 Tiali goli bidi mego e tiwai wai pulubago enaba homu begagaselama, te konealubo po dąų wali te aga dwai sę ebo tomoba kegeyu tulaluyu da, tebo bidigo dwai sęgę mu saibao. Tama aga te dwai sę idali weyu, te bidi dabe augwaligo aga magede moni sęgę yai masigi te bonogo kęnama, te bidi te tamu ąį moni ge tomoba sela sąyu aga tede wę tuyu poma peyu elama isigi sogo da, teda te usugi dao. Te sę agaba pedaligi sogo da, aga te moni dene sigi menigi da.”

7 “Magi baso meni. Te tǫde bidi dabe augwaligo te bidi meba te dwai sę ebo kolesaga tomoba kegelama, te bidi meba tulalubo dao. Te augwali kegali bidi dabego moni dene mu saibao. Mu dao, te tobage haniani dwai kolesaga pedalaibao. Tiali goli te dwai sę ebo kolesaga tomoba gasa bidi kegebo bage, augwalide hobede mu yao, augwaligo moni dene mu saibao.
8 Me ma, te naga nogo ma sągągo te nage dwai sę eboba kegeyu tama nage te kolesagaba tulaluainogo idali weyu, tama nago te nogo ma sągą te togwa sąyao. Tama tiyu te nago nogo me deli naga elaluyu, ma nago sągą me te me deli naga elaluyu, tama nago te sesemane sogo bidada pabo ula sabo te usu dao. Tiali goli nago nogo si ma te nago sągą si me elaludu da tama augwaligo dwai sę eyu, nage te genuai dene mu siyu bidada pabo te isisąbo sia dabo madi teba peyu da, te dwai mu dao.
9 Tama me ma, naga gedu mego nage te dwai sę eboba kegeyu, tama nage tulaluainogo ebaso da, teda nago te gedu guda sąyao. Tama nago gedu deli naga elaluyu, te naga sesemane sogo bidada pabo ula sabo, te usu dao. Tiali goli nago gedu si elaluyu, tama augwaligo nage te dedage page sia dabo madiba sąyu da, te dwai mu dao.
10 Dage dua bugagia dao. Tiyu dagego te homu eyu, e dwasianu we bidi tomode me deli te olo nai tiwai da wagimio, augwalide tagala wagimio. Menio. Eno dagebolo te po obao, te Godigo bidibo madide bidibo ensel te mobo bidi dabe augwaligo sesemane sogo te eno Aya dagalude bidibo subo dao. Tama tiyu, te ensel mobo bidi dabego e tiwai dwasianu we bidi hani tonalubo dao.
11 [Magi baso meni. Te Godigo Bidi Mu agai te hagawai we bidi dabe augwali ma sagasu asai dao.]” Jisasgo te po wai.

Te po digi po begelama, te kibu sipsip hagawali po wai (Luk 15:3-7)

12 Jisasgo te po wai, “Dagego magi homu ebowe? Ma, te bidi me deligo kibu sipsip te 100 sipsip elaluai baso da, tama te sipsip me deli hagabaso da, teda te bidigo magi yaibawe? Te agai te 99 sipsip te bulu dude nai tuyu bidibadi tagalama, tama agai te hagawali sipsip me deli gegebo sę gagalaibawe?
13 Awe, eno mu po dagebolo obao, te agai gegali sipsip subaso da, teda agai te hagasiąwani bidibo sipsip dali wiegi yai homu yai goli, agai te hagawai sipsip ma sali te sipsip delide wiegi yai homu pemene mu yaibao.
14 Tama te tiwai naga duga Aya dagalude bidibo bidi agai e dwasianu wai puluba me deli hagaidali homu ebo dao,” Jisasgo te po wai.

Amago ebo dwai kolesaga dodolobo po

15 “Te nago ama agai dwai kolesaga nage dali ebaso da,
teda nage pelama dugaduba si digi bidiyu, tama nago aga
dwai sę yali kolesaga te agabolo haninama ola mao. Tama
agai nago po odobaso da, teda naga ama te dwai sęba kegali
te nago aga ma oda sabo tiwai ebo dao, te dage si deli homu
naga yaibao.
16 Me ma, agai nago po wabo odobo hagela ebaso da, teda
nago te gasa bidi deli ma bidi si selama, tama agaba ma pao.
Magi baso meni. Te Mosesgo asęani bomo yai pogo te tama
po wabo da, ‘Te dwai kolesaga dodolobo po te bidi si selago
odiąo, augwaligo “Te mu po dao” nosali omainogo te tama
yao.’ *
17 Tiali goli agai augwaligo po odobo me hagela ebaso
da, teda dagego te Godigo po odobo we bidi hanibolo te
po pusao. Tama agai te Godigo po odobo we bidigo po me
odisąbaso da, teda dagego homugo aga te Godigo po odisąbo
bidi, ma te takis mone sabo sę ebo dwai bidi tiwai da homu
eyu, aga sula tagalao,” Jisasgo te po wai.
18 “Eno mu po dagebolo obao, dagego e tǫde dąų weyu
habu selali nai te nai tigidali te Godigo me te aga we bidi
tonalubo madide me dąų weyu habu selaibao. Ma, dagego
e tǫde pisigina sąbo nai te nai tigidali te Godigo me te aga
we bidi tonalubo madide me pisigina sąwaibao.
19 Tama eno po me dagebolo obao, e tǫde dage tomode
bidi me sigo deli homu kolesaga eyu, tama nai me deli
sainogo augwali sigo gedu haluasa po obaso da, teda
eno Aya dagalude bidibo bidi agai te nai te bidi sibolo
mawaibao.
20 Awe, te bidi si ma selago eno nogide bulu me deliba
sisinabaso da, teda ena augwali tomode bidaibao,” Jisasgo
te po wai.

Te po digi po begelama bidi mego gasa bidigo negeli sela sąsiąbo po wai

21 Tama te sogo Pita Jisas pageba asama tama aga dali te
po wai, “Genuai Bidi, nisu naga sogo ena amago dwai sę
enabolo emainogo yai, tama agai enabolo dwai sę yali te
sęgę eno nisu naga sogo sela sągowe? Ma a naga olama
me badu nogo si tama sogo te sęgę sela sąbo usu egowe?”
Pitago Jisas dali te po hanalu wai.
22 Tama Jisasgo Pita dali te po wai, “Eno nagebolo te a
naga me badu nogo si tama sogo te po wabeo. Menio. Eno
te po obao, nago naga amago dwai sę yali te nago sesemane
sogo agai te dwai sęgę sela sąyao, eno te po nage dali obao.

* **18:16:** Bom 19:15

23 Magi baso meni. Te God agai we bidi tonalubo sę e tiwai
dao, te tǫde gavman tuni bidi me deligo aga sę tonalubo bidi
dabego negeli sali nai dodolainogo yai.
24 Tama agai te nai negeli sali dodolobo sę ebo gagalama,
tama augwaligo bidi me deli aga pageba sela asai, tama te
sela asali bidigo negeli sali mone te genuai mu tama te mone
nogi hauwa mu dao.
25 Tiali goli te bidi agai te negeli sali mone wei ponabo
mone usu mu menio. Tama tibaso, te gavman tuni bidigo
augwalibolo te po olama, ‘Te bidi me aga we wai dabe dali
tama aga doado bage dali tigidali munama, tama gasa bidigo
abelama, tama te negeli sali me badu ponabo mone sao. Aga
gasa bidigo masigi sasiąbo sę ebo bidi bidaibao,’ te po wai.
26 Tama te sę tonalubo bidi aga te tuni bidigo sągą pagede
tǫba kidu sugunama, tama te tuni bidigo homu bedegau
iliyu, gonobo po weyu, te po widu geai, ‘Nago ena hobede
elama, ena tonaluao. Tama eno nage dali negeli sali tigidali
nagebolo wei ponaibao,’ wali.
27 Tama genuai bidigo te sę tonalubo bidi aga hobede
ebaso tagalai, tama agai te olo negeli sali mone me tagalai.”

28 “Tama te sę tonalubo bidi buluba solama, tama aga
te gasa sę tonalubo bidi me deli aga abagi me suali, tama
agai te bidibolo negeli polobadu mane pololai masigi nogo
si elaluai. Tama agai aga abagi te bidi dogoniba kęą sigi
pelama, tama bomo eyu, te bidi poma peyu, tama agai
agabolo te po wai, ‘Nago negeli sali mone tigidali wei
enabolo ponao.’
29 Tama aga abagi te bidi tǫba kidu sugunama, tama
agabolo homu bedegau ilibo po weyu te po wai, ‘Nago ena
hobede elama tonaluao. Eno nago mone negeli sali wei
ponaibao,’ wali.
30 Tiali goli te bidi aga hagela yai. Tama agai aga abagi
te bidi kalabusiba mugi pai, tama te bidi tede bidibadi agai
negeli sali wei usu numainogo tiwaibao.”

31 “Tama te tuni bidigo sę ebo bidi meba augwaligo te
kolesaga ebo sulama, tama augwali dwai homu mu yai.
Tama augwali pelama, augwa genuai bidibolo te po tigidali
pusigi pai.
32 Tama tibaso, te genuai bidigo te bidi i olama, tama aga
dali te po wai, ‘Nage dwai kolesaga ebo sę tonalubo bidi dao.
Hasia nage ena dali gela obaso, tama nago te negeli sali nai
tigidali eno olo mu tagalao po wai dao,’ te genuai bidigo te
sę bidi dali te po wai.
33 ‘Tama te sogo eno nage hobede yai dao. Tama magi
baso nago me naga abagi te gasa sę tonalubo bidi hobede

yai meniwe?’ wali.
34 Tama genuai bidigo aga te dene maiabo bidi dabego
nogode muai, te kalabuside, tama te bidi tede bidibadi agai
nai negeli sali tigidali usu numainogo tiwaibao.
35 Te tiwai me, dagego homu mu esiąyu, dagego duga ama
dabego dage dali yali dwai sę sela sąsiąwani da, teda eno
Aya dagalude bidibo bidi agai me te dagego dwai sę ebo te
aga sela sągobeo,” Jisasgo te po wai.

19

Jisasgo te bidigo aga sai we sela sąbo kolesaga ebo po wai (Mak 10:1-12; Luk 16:18)

1 Te Jisasgo te sę tonalubo bidi dabede po digi po begelai
po wali silama, tama agai te Galili tǫde bidali tagalama,
tama te moni pabo ąį Jordan bolama, te Judia tǫ badu pai.
2 Tama we bidi hauwa augwali aga wali asai. Tama tede
agai augwaligo gasi dabe usu ma ilai.
3 Tama te Farisi hani dabe meba agaba aselama, tama
augwaligo agai geda mubo po wagowe te homu eyu, tama
augwaligo aga usu sagasai. Augwaligo te po wai, “Nago
magi homu ebowe? Ma, dago bomo yai pode te bidigo aga
homu naga wali peyu, tama aga we te tigidali magi sęde sela
sąbo te usu egowe?” te po wai.
4 Jisasgo po wei ponoyu, te po wai, “Te dagego polobadu te
asęani po me nedai meniwe? Agai te po wai dao, ‘Polobadu
mu Godigo tigidali nai nigali sogo agai te bidi me we augwali
nigilama pedelai dao.’ *
5 Tama agai te po me wai, ‘Tama tiyu, bidigo aga aya ida
tagalama, tama aga we dali mu kęą pelama, tama augwa si
te deli tigi tiwai mu pedeliyu bidaibao,’ te po wai. *
6 Tama tibaso, augwa si hasia tedali tedali bidali tiwai
egobeo. Menio. Augwa si te dedeli tigi tiwai mu yaibao.
Tama Godigo te dąų olama kęnani nai te bidigo me
togolamuo,” Jisasgo te po wai.
7 Tama te Farisi dabe augwaligo agabolo te po wai, “Tama
tiyu da, te magi baso Mosesgo polobadu te bomai po mayu,
te bidigo we sela sąbo po te pasde asęnama te webolo
menama, tama aga sela sąyao po magi baso wai dawe?”
*
8 Te Jisasgo augwalibolo te po wai, “Dage te masigi homu
tomoba sąwai elalubo bidama dobaso, tama tiyu Mosesgo
suali dagego te tiwai kolesaga ebaso, agai dagego wąį

* **19:4:** Gag 1:27; 5:2 * **19:5:** Gag 2:24 * **19:7:** Bom 24:1-4; Mat 5:31

dabebolo te we sela sąbo po wai dao. Tiali goli te Godigo tigidali nai nigali sogo te tiwai kolesaga meni yai dao.
9 Eno, eno e tiwai po dagebolo obao, te bidi mego wego te dwai penani sę me isąbadi, tama bidigo te we aga sela sąnama gasa we sobaso da, teda te bidi aga digi te dwai penani sę ebo kolesagaba kekebo sę tiwai ebo dao," Jisasgo te po wai.
10 Tama aga wali bilibo bidi dabego agabolo te po wai, "Te bidi aga we dali bidibo kolesaga te tiwai ebaso da, teda te bidigo we sabo sę te tagalabo digi dao, aga olo bidao," te po wai.
11 Tiali goli agai augwalibolo te po wai, "Te bidi tigidaligo te we sisąbo po me sabo usu egobeo. Menio. Godigo te bidi mebabolo naga te po mabo dao.
12 Magi baso meni. Te haniani bidi augwali te we me sogobeo, te usu egobeo. Augwali meba bidi te augwa idago ame nani sogo te augwali tama tiwai naga ame nai, aga tigi dwali. Tama meba ma te gasa bidi dabego augwaligo domo ge dinama, tama augwaligo we me sogobeo. Tama mebago te Godigo we bidi tonalubo sę asomainogo tiyu, te we sabo sę habu selebo dao. Bidigo te po agai sainogo usu ebo bidi da, teda agai te po somainao," Jisasgo te po wai.

Jisasgo te wai puluba bugagia bidabo po mobo mani po (Mak 10:13-16; Luk 18:15-17)

13 Te sogo te we bidi augwaligo te dwasianu wai puluba meba te Jisas agaba odasa asai. Augwaligo agabolo te po wainogo te nago nogo te e wai puluba tobolude munama, bugagia bidimainogo gedu haluasa po wao. Tiali goli te Jisas wali pabo bagego te bidi dabego te po wainogo asobo sulama, tama te we bidibolo wado po weyu, te sę ebo tagalao te po wai.
14 Tiali goli Jisasgo te po wai, "Dagego te wai puluba augwali ena pageba asomainao," po wali. "Dagego augwali dąụ me wagimio. Menio. Te e wai pulubago ebo homu kolesaga tiwai ebo we bidi te augwali Godigo we bidi tonalubo madigi tomoba asagameo," wali.
15 Tama agai nogo augwali tobolude munama, bugagia bidabo mobo mabo po wai. Tama nosali aga te bulude bidali tagalama, gasaba pai.

Gesi bidigo doado bage hauwa elalubo po (Mak 10:17-31; Luk 18:18-30)

16 Te me sogo bidi me deli Jisas pageba sabolama, te po wai, "Po ola mabo bidi, eno mena tiwai wiegi yai kolesaga elama, tama ena te bugagia sesemane sogo bidada peyu, bidada pabo ula sogowe?" Te bidigo te po wai.

17 Tama Jisasgo agabolo te po wai, “Te enabolo magi baso
nago te wiegi yai sęde hanalu obawe? Te me deli digi naga
te aga wiegi yai dao, te God dao. Tama nage te wiegi yai
bidabo ula sabo homu ebo wida, teda nago te Godigo bomo
yai po wali pao.”
18 Tama te bidigo agabolo te po wai, “Mena bomai po
dabewe?” Tama Jisasgo te po wai, “Te e po dabe dao: ‘Nago
bidi ela mugio. Nago te penani sę egio. Nago nai wi sigio.
Nago gasa bidide tibo po ola magio. *
19 Nago naga aya idago po wali pao. Tama nago gasa bidi
dabe dali dwagi yai homu eyu godolo yao, te nago naga digi
naga dwagi yai homu eyu godolo ebo tiwai kolesaga te gasa
bidi dabe dali me tama naga tiao,” wali. *
20 Te gesi bidigo agabolo te po wai, “Te tigidali bomai po
eno wali pela silai dao. Eno magi sę me deli yabo te habuge
elalubowe?”
21 Tama Jisasgo agabolo te po wali, “Te nage doloba pai
mu pedalabo homu ebaso da, teda nage pelama, nago doado
bage tigidali te bidi dabego abelemainogo munama, tama
nago te sali mone te magi nai meni yai we bidi augwalibolo
te mone mao. Teda nago nosali sabo wiegi yai nai hauwa
mu te Godigo bidibo madide sisi ilai elaluaibao. Tama
tilama, nage ena wali asao,” Jisasgo te po wai.
22 Te gesi bidigo te po wali odolama, tama aga homu sęgę
mu yali, tama aga beba ma pai. Magi basowe, te agai doado
bage hauwa mu elaluai.
23 Tama Jisasgo aga wali pabo bidi dabebolo te po wai,
“Eno mu po dagebolo obe dao, te mone hauwa munalubo
bidi aga te Godigo we bidi tonalubo kolesaga te tomoba
painogo te sinabo sę mu yaibao.
24 Eno dagebolo te po ma obe dao, te moni kibu kamel
te ugwa hobolo medabu dedage tomoba painogo te sinabo
sę yaibawe? Awe, tiali goli te mone hauwa elalubo bidi te
Godigo we bidi tonalubo kolesaga tomoba painogo sinabo
sę genuai mu yaibao,” te po wai.
25 Te aga wali bilibo bidi dabe augwaligo te po wabo
odama, augwali te pode noma mu sali. Tama augwaligo
te po wai, “Tama te tiwai ebaso da, teda de Godigo aga
ma selama, tama aga te bugagia sesemane sogo bidada
pogowe?”
26 Tama Jisasgo augwali dolo mu ponama tonalu, tama te
po augwalibolo wali, “Te e tǫde bidi dabe augwaligo te sę
ebo te usu me egobeo. Tiali goli God da, te tigidali sę ebo
usu yaibao,” wali.

---

* **19:18:** Sai 20:13-16; Bom 5:17-20 * **19:19:** Sai 20:12; Prs 19:18; Bom 5:16

27 Jisas agai te po olama, tama Pitago agabolo po wei
ponoyu, te po wai, “Da suao, te dago tigidali nai dabe
tagalama, nage wali asobao. Te dago magi nai saibawe?”
28 Tama Jisasgo augwali dali te po wali, “Eno mu po
dagebolo obao, te tigidali nai gesi noma ma pedalobo sogo,
te Godigo Bidi Mu aga genuai nogi me bomo dali te sogo te
tuni bidi duabo sia saide dulaluyu, te sogo te dage, dage ena
wali asali bidi dabe me, dage tuni bidi dabe bidiyu, tama te
12 wali te duabo sia saide dualama, tama te 12 te Israel hani
augwali tonalubo sę yagameo.
29 Tama tigidali we bidigo eno nogiba homu tia sagase-
lama, tama augwaligo augwa be dabe me, augwa ama
dede me, abe dede me, te augwa ida aya me, augwa wai
puluba me, gi dabe me tagalama, tama ena wali asali we
bidi da, te augwaligo te tagalali nai wei genuai mu ma
saibao. Augwaligo nosali sabo naigo te polobadu tagalali
nai edelaibao. Tama te sesemane sogo bugagia bidada pabo
wiegi yai ula me saibao.
30 Tiali goli, te megi polasa pali bidi dabe hauwa augwali
nosali badu ma igisulama, te nosali badu asali we bidi dabe
hauwa te pologi soaibao,” Jisasgo te po wai.

20

1 “Magi baso menio. Te Godigo we bidi tonalubo kolesaga
te bidi me deligo tọ hauwa elalubo bidigo yali kolesaga tiwai
dao. Te kigamu digi mu te bidigo aga du walobo bono gide
sę yabo bidi sesa biligi pai.
2 Te augwaligo te mone ge nogo si sabo usu da olama, te
mone ge nogo si te sogode saiba po usu da obaso, tama agai
wain bono du giba sę egi pomainogo augwali tagala palai.
3 Tama te giliga nanobode aga asiyu suali, te bidi meba
olo te bidi sisinama bidibo digi dodolalubo suai.
4 Agai augwalibolo te po wai, ‘Dage me pelama, te wain
giba sę egi piąo, tama te sę ebogo sabo mone tiwai usu nama,
te eno dagebolo mawaibao,’ wali.
5 Tama po obaso, augwali pai. Tama te giliga tomode me
te be pio ebode me aga ma peyu, tama naga tiwai.
6 Tama be pio giliga dega sabode aga ma pelama suali, te
bidi dabe meba olo dodolalubo suai. Tama agai augwalibolo
te po wai, ‘Magi baso dage moni e giligade olo mu
dolaludubadi geaniwe?’ te po wai.
7 Tama augwaligo po wei ponoyu, te po wai, ‘Te dabolo sę
maiabo bidi me menio.’ Tama agai augwalibolo te po wai,
‘Dage me te wain giba pelama, sę egi piąo.’
8 Tama te be pio yai digi, tama te wain bono du gi page
bidigo te aga sę ebo bidi dabe tonalubo bidibolo te tiwai po

wai, ‘Nago te sę egi pali bidi dabe augwali i olama, mone mao. Nago te nosali badu mu sę yagasali bidi dabe gagalasa, tama nago augwali mone mena mena pelama usu nigibu, tama te polasa kigamu sę egi pali bidi dabe mone simaniyu augwali mone nosali mao,’ te po wai.
9 Tama i olama, tama te giliga dega sigi pabode sę gagalama yali bidi dabe, augwali pedalama, tama augwali deli deligo te mone ge nogo si, nogo si mone ge sai.
10 Tama te sę kigamu digi polasa pelama sę gagaligi pali bidi dabe, te augwali aselama, te augwaligo homugo te augwali mone hauwa saibao homu yai. Tiali goli menio. Augwaligo me te mone ge nogo si, nogo si, mone ge naga sesa palio.
11 Augwaligo te mone selama, tama augwaligo te gi page bidi dali dwai homu eyu, po wabo gagalali.
12 Augwaligo dwai homu eyu, te po wai, ‘Te nosali mu aselama sę yagasali bidi dabe, augwaligo sę te hauwa sogo ebeo. Tiali goli dago kigamu mu sę egi pali te megi e sogoba usu nagasobao, tama giligago da tigide ulali dene yalio. Tama tiali digi nago augwalibolo mani mone te dabolo megi e mani mone tiwai si manio,’ wali.
13 Te gi page bidigo augwali tomode bidi me delibolo po wei ponai. Agai te po wai, ‘Abagio, eno nage dali dwai sę ilibeo. Te dadi sigo te mone ge nogo si sabo po dodolama, usu da po wai meniwe?
14 Nago naga mone selama, tama nage pao. Eno homugo te eno nagebolo mani mone, tiwai naga eno te nosali sę yagasali bidi agabolo mawainogo ebao.
15 Te mone te eno sę ebo nai dao. Ma, eno te ena monede digi te tiwai homu egobewe? Eno wiegi yai kolesaga aga dali ebaso, nago homu dwai ebawe?’ gi page bidigo te po wali,” Jisasgo te po wai.
16 Te Jisasgo te po silagasu wabo po weyu, te po wai, “Awe, tama tiwai te nosali mu yali bidi dabe augwali te pologi soaibao. Tama te polali bidi dabe augwali nosali badu ilaibao,” te po wai.

Jisasgo aga isabo sogode sela sogo po wali
(Mak 10:32-34; Luk 18:31-33)

17 Te Jisas te moni hanu Jerusalemba pobadi, te aga wali pabo bidi dabe nogo si olama sągągo si bidi dabe augwali naga agai selama, tama olo we bidi tagalama tedali pai. Te tụdu pelayu, Jisasgo augwali dali po weyu, te po wai,
18 “Odiąo, te megi da te moni hanu Jerusalemba holobao. Tama tede augwaligo te Godigo Bidi Mu te pris tobolu bidi dabebolo badi, te bomo yai po page koneai bidi dabe dali,

augwaligo bomoba aga mawaibao. Tama augwaligo aga po tụ ilama, tama aga ela muabo po mia saibao.
19 Tama augwaligo aga te Juda hani isąwai bidi dabe augwaliba mawaibao, te bagego agabolo te dwai usubo sę eyu, te posobo po weyu, tama aga bigo eliyu elama, tama aga ni pedaiba daganama, te neligo enama isaibao. Tama bidama, te sela wali sogode te aga ma hodaluaibao." Jisasgo te po agade tiaibao olama te po wai.

Jems de Jon dali si genuai bidi bidaiba wali po (Mak 10:35-45)

20 Tama te sogo te bidi Sebedi aga ogwa sigo ida, te we aga ogwa si dali te Jisas pageba asai. Tama te we aga te tọba kidu sugunama, tama agabolo te nai me deli sainu te po agabolo te po hanalu wagasai.
21 Tama Jisasgo agabolo te po wai, "Nago magi nai godolo ebowe?" wali. Tama agai Jisasbolo te po wai, "Nago po obaso da, teda eno e ogwa si te nago we bidi tonalubo madigi nage pạde dulalumainogo, te me nago dolo nogo badu bidiyu, te me nago pobase nogo badu bidiyu emainao." Te bidi sigo idago te po wai.
22 Agai te tiwai po obaso, tama Jisasgo te po wei ponoyu, te po wai, "Dage sigo te nai po page bugagia konesiąma dagego te hanalu obao. Dage sigo eno te ąị tuainogo ebo kapde te ąị dage sigo me tubo usubo gilama, te eno sabo dene tiwai gilama te dage sigo sabo usu egowe?" Tama augwali sigo agabolo te po wali, "Te da sigo tubo usu yaibao."
23 Tama Jisasgo augwali sibolo te po wai, "Mu dao, te dage si eno kapde ąị tueibao. Tiali goli de mu te eno dolo nogode me pobase nogode me dua yabo, te sę eno egobeo. Menio. Te tobage bidi dabe bidabo bulu dabe te eno Ayago naga augwali dua yabo digi sisi yai elalubao," Jisasgo te po wai.
24 Tama te nogo si bage augwaligo te po wabo odolama, tama augwaligo te ama name si dali dwai homu eyu, wado po weyu yai.
25 Tiali goli Jisasgo augwali i olama, tama aga pageba asobo si, tama agai te po wai, "Dagego koneani, te Israel hani isąwai bagego tuni bidi dabe augwaligo bomonama augwa hani we bidi dabeba sęgę muyu, tama naga tiyu augwali tonalubo dao. Tama me te genuai bidi dabe augwaligo bomo mu elama, te we bidigo augwaligo po wali pomainogo ebo dao.
26 Tiali goli te tobage sę ebo kolesaga dage tomode me elalugobeo. Menio. Te bidi mego aga te genuai bidi te dage tomode bidainogo da, aga te dagego sę ebo bidi bidao.

27 Tama bidi me aga te dagego genuai polalubo bidi
bidainogo da, aga te dagego masigi sisąbo sę ebo bidi tiwai
bidao.
28 Te tiwai naga gilama te Godigo Bidi Mu aga te bidi mego
tau somainogo me asobeo. Menio. Aga asali te augwali
digi tau somainogo asali, tama agai bidibo ulago te we bidi
hauwa mu ma abelemainogo asai dao," Jisasgo te po wai.

Jisasgo te gedu widai bidi si geselai
(Mak 10:46-52; Luk 18:35-43)

29 Te augwaligo te Jeriko hanu tagalama, te Jerusalem
hanuba pabo ma gagalali. Tama we bidi hani genuai mu
augwaligo Jisas wali aselawai.
30 Tama gedu widai bidi si te tụ pąde dulalulai. Tama te
bidi sigo Jisas asobo po odama, tama te bidi sigo bomonama
i weyu te po wai, "Genuai bidi, nage te polobadu bidali bidi
Devitgo hani bidi dao, nago dadi si dali homu dene eyu, da
tau siyu yao," wali.
31 Tama te we bidi augwaligo te bidi si hagea siyu, po
bomonama penane pania sao po wai. Tiali goli te bidi sigo
po dagą geninama mu weyu, bomonama te po wai, "Genuai
bidio, nage te polobadu bidali bidi Devitgo hani bidi, nago
dadi si homu dene elama tau sao."
32 Tama Jisas pelama, sagia sigi pelama dolaluali, te bidi
si i weyu te po wai, "Dage sigo homugo eno magi sę dage
sibolo emainogowe?"
33 Tama te gedu widai bidi sigo agabolo te po wai, "Genuai
bidio, da sigo homugo nago da si gedu ma pedalao," wali.
34 Tama Jisasgo augwali si homu dene yali, tama agai nogo
te bidi si geduba muani, tama megi naga tama te bidi sigo
gedu pedama wiegi yai ma yai. Tama augwali sigo Jisas aga
wali pai.

21

Jisas te Jerusalem hanu tomoba tuni bidi tiwai pai
(Mak 11:1-11; Luk 19:28-40; Jon 12:12-19)

1 Te augwali Jerusalem pąba sabolama, te dwasianu hanu
nogi Betfage teba sabolali, te Oliv bulu du pąde elaluai.
Tama Jisas aga wali pabo bidi si tagala paliyu, tama augwali
sibolo te po wai,
2 "Dage sigo te pąde elalubo dwasianu bulu tomoba
pelama, suao. Tama polo dage sigo te kibu donki me
deli augwaligo te bonogo gebelai dolalubo sueibao, tama
te donki aga wai dali dao. Tama dage sigo te gebelali bono
pisiginama, te kibu donki si ena pageba selasa asao.

3 Tama dage sigo te donki si sela sobadi, bidi me deligo
dage si dali po me obaso da, te bidi dali dage sigo te po wao,
‘Woo, Genuai Bidigo sę e donki side elalubo’ po wao. Tama
te po olama, tama polo agai te kibu donki si dage sigo sela
piąo te po waibao,” Jisasgo te po wai.
4-5 Te sę pedalobo si te Godigo sę nosali pedalabo po pusali
bidigo polobadu wali po usu numainogo yai. Agai te po wali,

> “Te Saion bulu we bidi dali te po wao, ‘Suao, dagego
> tuni bidi duga pageba asobao. Agai nagame yai
> kolesaga dali, te aga kibu donki daide naga dualasa
> asobao. Tama aga te walu sabilibo donkigo wai tede
> dualasa asobao,’ te po wao,” *

profet bidi me deligo te po polobadu wai.
6 Tama aga te wali pabo bidi sigo te Jisasgo augwali si dali
wali po wali pelama tama tiwai.
7 Tama tega sigo te donki aga ida dali te wai dali me sela
asai, tama augwa si gudubo ugwa te donki si tudiba muai.
Tama Jisas aga te donki wai tudide dualasa pabo gagalai.
8 Tama aga pobadi we bidi hauwa augwaligo augwa
gudubo bobobage ugwa dabe te tụde wawa sili pelama,
muna muna pai. Tama bidi meba augwaligo yabe elalubo ni
nologo togolama, tụde muna muna pai. Genuai bidi asobao
homu eyu tama tiwai.
9 Tama te bidi Jisas tomoba ilama peyu, tama we bidi
meba augwali polasa pabo bage dali, nosali asobo we bidi
dali augwaligo bomo elama i weyu, te Jisasgo nogi ugwaba
siyu, te po wai,

> “Dago nage dali dwagi yai homu pemene ebao, te
> nage Devitgo hani bidi dao. Godigo nage dali dwagi
> yai sę yao, te nage te Genuai Bidigo nogide asali
> bidi dao. Dagalude bidibo bage me augwaligo aga
> nogi ugwaba sao.” *

10 Te aga te Jerusalem hanu tomoba pali, tama te hanu
tomode bidali we bidi augwali noma mu selama, tama te
po wai, “Te bidi aga te de dawe?” te po wai.
11 Tama aga dali asali we bidi augwaligo te po wai, “Aga
te Jisas dao, te Godigo po pusubo profet bidi, te Nasaret
hanudu te Galili tọdu asai dao,” augwaligo te po wai.

Jisasgo te Moni Lotu Be tempelde bisnis sę yali bidi dabe sela sąwani

(Mak 11:15-19; Luk 19:45-48; Jon 2:13-22)

12 Te Jisas aga te Jerusalem hanu tomoba pelama, tama
aga te Moni Lotu Be tempel tomoba peyu suali, te nai muani

---

* **21:4-5:** Sek 9:9 * **21:9:** Tib 118:25, 26

bage dali me, te nai abelebo bage dali me sulama, tama agai augwali tigidali buluba sela sąwai. Tama agai te Godibolo ofa mabo gasagi yai masigi ge dobu si ebo bagego tebol sai dali mone ge dali gelali. Bidi meba augwaligo ba hi dabe te be tomode muagasai, te olo we bidi augwaligo te ba hi abelama, te Godibolo ofa olo mawainogo te ba dabe muani. Tama agai te bagego duabo sai dabe gea palali.

13 Tama tilama, agai te po augwalibolo wai, “Bukude Godigo e po asęai dao, ‘Eno be da, te we bidigo gedu haluasa po wabo be dao,’ te po elalubao. Tiali goli dagego te be te nai wi sabo bidigo be tiwai te ilibao,” Jisasgo te po wai. *

14 Tama aga te Moni Lotu Be tempel tomode bidibadi, tama te gedu widai we bidi dabe me, te sągą dwai bidi dabe me augwali aga bidibo pąba asali, tama agai augwali wiegi yai ma ilali.

15 Tiali goli te genuai pris bidi dabe me, te bomo yai po page koneai bidi dabe me augwaligo agai te bomai sę ebo sulama, tama odali te wai puluba augwaligo te Moni Lotu Be tempel be tomode bomonama i weyu te po wai, “Te Devitgo hani bidi dali wiegi yai homu pemene yao,” te wai puluba augwaligo te po wai.

16 Tama tibaso, te genuai bage augwaligo homu dwai eyu, agabolo te po wai, “Te nago augwaligo te wabo po nago odaliwe?” Tama Jisasgo augwalibolo te po wai, “Ao, eno odalio. Tiali goli dagego te bidi me deligo te Godide polobadu asęani po me deli nedebewe? Te po e dao, ‘Nago te gilama, tama te dwasianu wai puluba augwaligo nago nogi ugwaba sabo wiegi yai po wai dao.’ Dagego te po nedebewe?”

17 Tama agai augwali tagalama, tama aga te moni hanu buluba pelama, tama te dwasianu hanu Betani te badu hulide bidigi pai.

Jisasgo pode te ni kaya sasia pai
(Mak 11:12-14, 20-24)

18 Te sogo kigamu digi mu aga te moni hanu tomoba ma pobadi tama aga nasi yai.

19 Tama aga pelama, te tų sesegede elaluali ni kaya sulama, tama te ni pąba pali, aga du sela tuainogo yai. Tiali goli tede nai me deli walai elalubo subeo. Menio. Yabe naga elaluai. Tama agai te ni kayabolo te tiwai po wali, “Nago nai ma walogobeo. Mu menio.” Tama polo mu te ni kaya aga sasia pai dao.

---

* **21:13:** Ais 56:7; Jer 7:11

20 Te aga wali pabo bidi dabe augwaligo te sę ebo sulama,
tama augwali noma mu sai. Augwaligo te po wai, “Magi
baso e ni kaya te polo sasia paliwe?”
21 Tama Jisasgo po wei ponoyu, augwalibolo te po wai,
“Eno mu po dagebolo obao, dagego te Godide konealubo po
mu dąų olama, tama dagego homu si me isąbaso da, teda
dagego eno e ni kayade yali tiwai sę dagego me ebo te usu
yaibao. Tama dagego te sę naga egobeo. Menio. Te dagego e
elalubo bulu dubolo te po weyu, ‘Nage hodaluama, nage te
tamu ąiba samonao’ po obaso da, teda agai te tiwai yaibao.
22 Tama dagego konealubo po dąų olama gedu haluasa po
weyu da, teda te nai dagego sainogo gedu haluasa po wabo,
te nai dagego saibao,” Jisasgo te po wai dao.

Augwaligo Jisasbolo hanalu wali dego te sę aga nogoba mani po wai
(Mak 11:27-33; Luk 20:1-8)

23 Te Jisas te Juda dabego Moni Lotu Be tempel tomoba
pelama, te wiegi yai po te we bidibolo ola maduai. Tama te
genuai pris bidi dabe dali, te Juda bagego tobolu bidi dabe
augwali dali agaba aselama, tama te po wai, “Nago magi
bomo elaluyu, nago naga ebo sę ebawe? Tama dego te bomo
nagebolo mayu te sę yao weyu yaliwe?”
24 Tama Jisasgo po wei ponoyu, augwalibolo te po wai,
“Eno me eno magi nai po me deli naga dagebolo hanalu
waibao. Tama dagego eno po wei ponebaso da, teda eno
me eno dagebolo te eno magi bomo elaluyu, eno e sę ebo te
po dagebolo waibao.”
25 Tama agai te po wali, “Te Jongo we bidi baptais mani
sę te menade pedalaliwe? Te Godigo te sę agabolo maniwe,
ma bidi dabego mani sę nagawe?” wali.

Augwaligo te po wabo odolama, tama augwa digi augwa
hasi po miyu te po wai, “Ma, dago e tobage po wabo si, ‘Te
Godigo te sę agabolo mani’ po obaso da, teda agai dabolo
e tiwai tobage po waibao, ‘Teda magi baso agai wali poba
dagego duga homu muyu dąų wabewe?’ Te po da dali
waibao.
26 Tama te po obaso, dago te po waibao, ‘Bidi dabego naga
te sę Jonbolo mani’ obaso da, teda da te e bidalubo we bidi
wi yaibao. Magi baso meni, tigidali bage augwaligo te Jon
aga te Godigo po pusali bidi profet da te homu naga ebo
dao,” te po wai.
27 Tama tibaso, augwaligo te po wei ponoyu, Jisasbolo te
po wai, “Dago konebeo.” Tama Jisasgo augwalibolo te po
wai, “Eno me eno dagebolo te eno magi bomo elaluyu, eno

e sę ebo po te dagebolo me wagobeo,” Jisasgo te po te Juda bage genuai bidi dabe dali wai dao.

Bidi deligo ogwa side po digi po begelama wai

28 “Tiali ma, dagego magi homu ebowe? Bidi deligo ogwa si bidai. Aga te me ogwa pageba pelama, agabolo te po wai, ‘Ogwao, te megi e sogode nage pelama, te wain bono du giba sę egi pao,’ te po wai.
29 Tama aga ogwago te po wai, ‘Ena hagela palio.’ Tiali goli nosali aga homu ma hasegelama, tama aga te sę egi pai.
30 Tama te bidi aga gasa ogwa pageba pelama, te wali po tiwai naga agabolo wai. Tama agai te po wai, ‘Awe, aya.’ Tiali digi aga pabeo.
31 Tama tilama, te ogwa sigo te mena ogwago mu te aga ayago homu kolesaga wali paliwe?” Jisasgo te po hanalu wai. Tama augwaligo te po wai, “Te aga hasia ogwago agai po wali pali.” Tama Jisasgo te Juda bage genuai bidi dabebolo te po wai, “Eno mu po dagebolo obe dao, te takis mone sabo dwai bidi dabe augwali badi, te penani yali we dabe dali, augwaligo ge neyu homu ma hasegelama, tama augwali dage aiyaba elaluama tama polasa te Godigo we bidi tonalubo kolesaga tomoba peyu, tama dage nosaliba ilalio.
32 Magi baso meni, Jon dageba pedalama, tama agai te doloba pai kolesaga ebo te po dagebolo ola mani, tama dagego aga wali poba homu dąų wabeo. Tiali goli te takis mone sabo dwai bidi dabe badi, te penani yali we dabe augwaligo homu te poba dąų wai. Tama te tama tebo dagego suali goli dagego ge neyu, homu hasegelama, agai wali poba homu dąų wabo kolesaga munu me ebeo,” Jisasgo te po augwali dali wai.

Te po digi po begelama te dwai bidi dabego te wain bono du gi tonaluali wali

(Mak 12:1-12; Luk 20:9-19)

33 “Dagego te gasa po digi po begelama wali po me odao. Bidi me deligo genuai tǫ elalubo bidigo agai te bono du wain gi bulama, tama obo bagulali. Tama te gi tomode agai te wain bono du agayabo te tank nai nigilali, tama te gi tonalubo bidigo bobobage be me me deli sę yani. Tama agai te gi te sę yabo bidi meba augwaligo nogoba muani, te augwaligo te gi tonalubo sę eyu, te gi nai meba naga somainogo yai. Tama te gi page bidi aga digi digibulu bulu me deli teba pai.
34 Nosali, te wain bono wai sisinabo sogo bodolu pąba yagasali, tama agai te sę bidi dabe augwali tagala palama,

augwali te wain bono giba pelama, te gi page bidigo nai sigi
pomainogo yai.
35 Tama te gide sę yali bidi dabego te tagala palali sę bidi
dabe selama, tama augwaligo me deli ela tagaliyu, tama
gasa sę bidi me te mu ela muani, tama gasa sę bidi mebolo
te masigigo naga elainu te masigi sąyani.
36 Tama te gi page bidigo te sę bidi meba ma tagala palali.
Agai sę bidi hauwanu gana tagala palali, te polobadu yali
tiwai ebeo. Tama te gide sę ebo bidi dabego te hasia yali
kolesaga tiwai naga augwali dali yai.
37 Tama nosali agai aga ogwa mu te augwalibolo tagala
palai. Ayago e tiwai po wai, 'Te augwaligo eno ogwago po
mu odaibao,' te homu yai.
38 Tiali goli te gide sę ebo bidi dabe augwaligo te ogwa
asobo sulama, tama augwa hasi po miyu te po wai, 'Te aga
aya isibo si, e bidigo te aga ayago nai tigidali saibao. Asao,
te dago aga ela muiąo, tama dago agai sabo gi saibao,' te
gide sę ebo bidi dabe augwaligo te po wai.
39 Tama augwaligo aga selama, tama aga augwaligo te
gidu te buluba ma sela sąyani, tama augwaligo aga ela muai
dao.
40 Tama tibaso, nosali te wain bono du gi page bidi asiyu,
tama mena tiwai kolesaga te gide sę yali bidi dabe augwali
dali egowe? Dagego magi homu ebawe?" Jisasgo te po wai.
41 Te augwaligo agabolo te po wai, "Teda augwali te
dwai sę yali bidi dabe bidibaso, agai augwali dwagila mu
dolaibao. Tama agai te wain gi gasa hanigo te gi sę
tonalumai hagede mawaibao, tama te gide nai sabo sogo
augwaligo aya agabolo nai mawaibao," augwaligo te po wai.
42 Te Jisasgo augwalibolo te po wali, "Te bukude polobadu
asęani te po te dagego nedebewe? E tiwai dao,

> 'Te masigi be sę yabo masigi me deli te sę bidi
> dabego sela sąyani masigi, megi da polalubo masigi
> pedalama, te be dąų walali elalubao. Genuai Bidigo
> agai te tiwai sę elama pedalali, tama dago suali te
> wiegi yai mu dao.' *

43 Tama tibaso eno e po dagebolo obao, te Godigo we
bidi tonalubo sę dagede elaluali dagalama, tama te Godigo
we bidi tonalubo sęde doloba pai kolesaga ebo we bidi
augwaliba eno te nai mawaibao.
44 [Tama bidi te masigi daiba ugwadu tulalubo bidi da,
teda te bidi aga te dwasianu dwasianunu mu pebeda paibao.
Ma, te masigi te bidi deli daiba ugwadu tulalu baso da,

---

* **21:42:** Tib 118:22-23

teda agai aga mu dolama, tama pobele bage naga tiwai pedalaibao.]”

45 Te genuai pris bidi dabe badi, te Farisi dabe dali, augwaligo Jisasgo te po digi po begelama wabo po odama, tama augwaligo koneani, agai te po augwalide wai.

46 Tama augwaligo aga dąụ wabo tụ kegali, tiali goli augwali te we bidi augwalide wi yali. Te we bidi augwaligo homugo Jisas aga te Godigo po pusubo bidi dao te homu yalio.

22

We sabode genuai nai da tubo pode po digi po begelama wai

(Luk 14:15-24)

1 Te Jisasgo po digi po begelama augwalibolo te po ma weyu te po wai,

2 “Te Godigo we bidi tonalubo kolesaga te tuni bidi me deligo yali kolesaga tiwai dao. Te aga ogwa we sainogo ebaso, tama tuni bidigo te genuai nai da sisi elama muai dao.

3 E me te tiwai yainogo tama hasia bolo agai te bidi meba te we sabode nai tuagasomainogo i wai. Tama te nai tubo sogode te aga sę ebo bidi dabe tagala palama, te nai tuagasiyu asomainogo i wagi pali. Tiali goli augwali asobo hagela elama me asobeo.

4 Tama agai gasa sę ebo bidi meba ma tagala paliyu, augwalibolo te po wai, ‘Dage eno te asomainu i wali bidi dabe augwali bidiboba pao, tama dagego augwalibolo e tiwai po wao, “Odiąo, te we sabo bidide eno te nai sisi yai elalubao. Te omai bulmakau dabe badi, te eno wiegi yai nisai bulmakau wai dabe me, dago elalio. Tama tigidali nai sisi yai elalubao. Dage te we sabode da tubo naiba asiąo,” te po wao,’ te tuni bidigo te po wai.

5 Te sę ebo bidi dabego te po augwalibolo wagi pai, tiali goli augwaligo te po odobo hagela yali, tama augwali gasaba tedela pai. Me deli te aga giba pali, tama me te aga mone sabo sę egi pali.

6 Te bidi dabe mebago te tuni bidigo tagala palali sę bidi pageabi elama, dene menama elama, tama augwali ela muai dao.

7 Tama te tuni bidi sębę elama, tama aga te enesigi bidi me te ami bidi dabe tagala palama, augwali pelama, te sę ebo bidi dabe elali bidi dabe augwali tigidali mu ela siligi pai. Tama be me bulu dabe tigidali sia tulama ula silai.

8 Tama te tuni bidigo aga sę bidi dabe augwalibolo te po wai, ‘Te we sabode tuabo nai sisi yai elalubadi, tiali goli eno

te i wali bidi dabe, augwali te asobo usu menio, te dwai bage
dao.
9 Tama tibaso, dage te tigidali tụ tunu magi siba pao,
tama dagego te suali we bidi dabe tigidali, dagego augwali i
olama, te we sabo sogode te nai megi tuagasao, te po wao.’
10 Agai tama tiwai po wai, tama te sę bidi dabe augwali te
tigidali tụ tunu magiba tedela pelama, tama te suali we bidi
dabe tigidali augwali sisinao, te dwai bidi dabe me te wiegi
yai bidi dabe augwali dali sisinagasai. Tama augwali te we
sabo madi aselama, mu pągąna sagasai.”
11 “Te we bidi augwali duada pai digi, tama te tuni bidigo
augwali suainogo te be tomoba pai. Tama agai suali, bidi
me deli te we sabo digi asainogo wiegi yai ugwa gudama
asisąwai suali.
12 Tama te tuni bidigo agabolo te po wali, ‘Abagio, magi
ilama nago e we sabo sogode asainu nago ugwa wiegi yai
gudama eba asai meniwe?’ Tiali goli agai sagia sai, po me
wabeo.
13 Tama te tuni bidigo aga sę ebo bidi dabe augwalibolo
te po wai, ‘Dagego aga nogo sągą dunama, te bedu buluba
sąnama, tama te be hulia side digibulu bidimainao. Te be
hulia side aga dwai gela weyu, tama aga kele ma halua
tumainu yaibao,’ te tuni bidigo te po wali,” Jisasgo te po
wai.
14 “Awe, te tama tiwai Godigo te we bidi hauwa i wabo
dao, tiali goli agai bidi deli deli naga sa munama, tama aga
te we bidi tonalubo kolesaga tomoba asomainogo tebo dao,”
Jisasgo te po wai.

Augwaligo Jisasbolo te Sisarbolo takis mabo kolesaga po hanalu wai
(Mak 12:13-17; Luk 20:20-26)

15 Te Farisi hani dabe augwali Jisas taga pelama, po migi
peyu te po wai, “Dago magi ilama te aga wabo pode aga dąụ
omainogo eyu aga usu sogowe?” te po miani.
16 Tama augwaligo augwa wali pabo bidi dabe augwali
dali, te genuai gavman bidi Herotgo bidi dabe me tagala
palama, tama augwaligo Jisas pageba pedalama, te po wai,
“Po ola mabo bidi, dago koneani, nage te doloba pai bidi mu
dao. Tama nago mu pode naga te we bidi augwalibolo te
Godigo te yao wali wiegi yai kolesaga po ola mabo dao. Bidi
me deli aga genuai nogi elaluyu da, te nage aga wi menio,
nago deli po tiwai naga te tigidali bidibolo wabo dao.
17 Tama tibaso, nago po dabolo wao. Nago magi homu
ebawe? Dago te Rom gavman tuni bidi Sisar agabolo takis
mone mobaso da, teda tama tiyu dago te Mosesgo mani

bomo yai po dago bolaibawe, ma meniwe?” augwaligo te
po Jisasbolo hanalu wai.
18 Tialima, Jisasgo augwaligo dwai tibo homu ebo konea
pelama, tama agai te po wai, “Dage tibo po wabo bidi dabe
dao, magi baso dagego ena dąụ omainogo eyu usu sobawe?
19 Dagego te takis Sisarbolo mabo mone ge me deli
enabolo waselao.” Tama augwaligo mone me deli sela
aselama, agabolo ola mani.
20 Tama agai augwalibolo hanalu wali, “Te e masigi daide
elalubo gesabidi noma me, e asęani nogi me, te dego dawe?”
21 Tama augwaligo te po wali, “Te Sisargo dao.” Tama
agai augwalibolo te po wai, “Tama tibaso, te Sisargo nai, te
dagego te Sisar agabolo wei ponoyu mao. Tama Godigo nai
da, te dagego Godibolo mao,” wali.
22 Augwaligo te po wabo odolama, tama augwali noma
mu sai. Tama augwali aga tagalama, pai dao.

Augwaligo Jisasbolo te bidi isama ma hodalobo po hanalu wai
(Mak 12:18-27; Luk 20:27-40)

23 Tama te sogo naga te Sadyusi bidi meba te Jisas pageba
sabolai. Te bidi hanigo homugo te isai bidi augwali ma
hodalogobeo te po wabo dao. Te Sadyusi bage augwali Jisas
pageba sabolama hanalu wai,
24 “Tisa, po ola mabo bidi, te polobadu mu bidali bidi
Mosesgo te po wai, ‘Te bidi me deli aga we selama, wai
meni ebadi isibaso da, teda aga amago te we selama, tama
aga ama tau selama, te wai ame nao.’ Mosesgo te po wai. *
25 Tama polobadu te ama solo te nogo a naga me si te da
tomode bidai. Tama gomunai bidi aga we selama, bidama,
isai, tiali goli agai wai meni yai. Tama aga ama mego te ama
isiyu taga pali we sai.
26 Tama tomo bidigo me te tiwai naga yali, tama te tomo
bidi tudi badu bidigo me tiali, tama naga tede pelama, te a
naga olama me badu nogo si wali bidiba usu nigi pai dao.
27 Tama te bidi dabe tigidaligo wai meni badi isila silali,
tama nosali mu te we me isai.
28 Tialima, nago po wao. Te isali bidi dabe ma hodalobo
sogo, te we dego we mu te bidi a naga olama me badu nogo
si augwalide bidigowe? Nago koneani, tigidaligo te we naga
sai dao,” Sadyusi bagego te po wai.
29 Tiali goli Jisasgo augwalibolo po wei ponoyu, te po wai,
“Dagego te Godigo bukude wali po konebeo. Tama dagego te
Godigo bomo me konebeo. Tama tibaso, dagego geda muyu,
te po obao.

---

* **22:24:** Bom 25:5

30 Magi baso meni. Te isali bidi dabe augwali ma hodalobo
sogo, te bidi dabego te we sabo sę me egobeo. Menio.
Te augwali olo te dagalude bidibo mobo bidi ensel bidibo
gilama tiwai bidaluaibao.
31 Tiali goli, te isai bidi dabe ma hodaluaibao wali po, te
pode eno dagebolo ma hanalu obao, ma Godigo te dagebolo
wali po te dagego me nedebewe? Agai te po wai dao,
32 'Ena da, te Abrahamgo God me, ena te Aisakgo God me,
ena te Jekopgo God me bidalubo dao,' Godigo te po wai.
Tama te po page e dao, God aga te isila silali bidi dabego
God menio. Aga te ula dali megi bidibo bidi dabego God
dao," Jisasgo te po wai. *
33 Tede sisinagasali we bidi hauwa augwaligo te po wabo
odolama, tama augwali agai te wali pode noma mu salio.

Godigo polalubo bomo yai po
(Mak 12:28-31; Luk 10:25-28)

34 Jisasgo te wali pogo te Sadyusi bagego pedauwali paniai.
Tama te Farisi dabego te po odama, tama augwali aga
pageba sisinagasali.
35 Tama augwali tomode te bomo yai po page koneai bidi
me deli bidali. Agai Jisas usu siyu hanalu wainogo yali,
36 "Tisa, po ola mabo bidi, te Godigo bomai po tigidali
tomode mena pogo te tigidali gasa bomai po te aiyaba
elaluama, tama te genuai mu dawe?"
37 Tama Jisasgo agabolo te po wai, " 'Genuai Bidi da aga
nago God dao. Te nago aga godolo ebo te nago homu tigidali
me, te nago noma tigidaligo me, te nago homu kolesaga
tigidali agaba munama, tama aga nago godolo mu yao.' *
38 Te bomai po aga te genuai elalubo, tama aga te polalubo
mu dao.
39 Tama te bomai poba daganalubo po aga te tiwai dao.
Te e dao, 'Nago naga digi godolo ebo te kolesaga tiwaigo
te nago bidi hasi dabe augwali dali wiegi yai homu elama
godolo yao.' *
40 Te bomo yai po side te tigidali bomo yai po page me, te
Godigo po pusali bidi profet dabego po page me, te po side
naga elalubo dao," Jisasgo te po wai.

Jisasgo te Farisi dabebolo te Krais po hanalu wai
(Mak 12:35-37; Luk 20:41-44)

41 Te Farisi dabe augwali Jisas pageba sisinama
bidalubadi, tama agai augwalibolo hanalu wai, "Dagego
magi homu te Godigo sa muani bidi Kraisde ebawe?

---

* **22:32:** Sai 3:6 * **22:37:** Bom 6:5 * **22:39:** Prs 19:18

42 Aga te dego hani bidi dawe?” Tama augwaligo agabolo
te po wai, “Te Devitgo hani bidi dao.”
43 Tama agai augwalibolo te po wai, “Tialima magi baso
Godigo Mobo Bidigo Devitbolo e homu kolesaga menama,
tama Devitgo aga Genuai Bidi da nogi waliwe? Agai e po
wai,
44 ‘Genuai God agai eno Genuai Bidibolo weyu,
te po wai, “Nage eno dolo nogo badu duayao, tama
te eno nago boi bidi dabe nageba munama, tama
nago dologoba mubo sogo pedelabo tonaluao.’*
45 Dagego suao. Devit aga digi aga Genuai Bidi da nogi
waligo da, teda magi baso dagego aga te Devitgo hani bidi
naga da po waliwe?”
46 Tama niwai bidi me deligo Jisasgo te po wei ponabo
te usu menio. Tama te side augwali agade wi ebo gagalali,
tama nosali augwaligo agabolo te magi nai po me hanalubo
menio.

23

Te bomai po page ola mabo bidi dabe dali, te Farisi dabe dali sigo ebo kolesaga

(Mak 12:38-39; Luk 11:43, 46; 20:45-46)

1 Te Jisas agai te Farisi dabego po aiyaba elaluama, tama
te sogo tama agai po te we bidi dabe dali, aga wali bilibo
bidi dali, augwalibolo te pusali.
2 Agai e tiwai po wai, “Te bomai po page ola mabo bidi
dabe dali, te Farisi dabe dali, augwaligo dagebolo te bomo
yai po ola mabo dao, te Mosesgo yali gilama ebo dao.
3 Tama tibaso, te tigidali po augwaligo dagebolo ola
mabo po te dagego odama, wali pao. Tiali goli augwaligo
ebo kolesaga, te kolesaga dagego wali pigimio. Menio.
Augwaligo po hauwa obadi, tiali goli augwa digi augwaligo
te po me wali pabo menio.
4 Tama tiyu, augwaligo te mesegaluai sęgę te bidi dabe
augwali nageba ugwadu muaibao, tiali goli augwa digi
augwaligo dwasianunu me nogo danigo naga me te tola
selama, te sęgę tolobo bidi dabe augwali tau me sogobeo.
5 Augwaligo ebo kolesaga tigidali te we bidi dabego
augwali genuai nogi yai bidi da olama sumainogo tibo dao.
Awe, te bomo yai po wali peyu, augwaligo te Godigo po
asęani nogo mo dali, te wiani dali, augwa tigide mubo dao.
Tama augwa gudali ugwa sesegede te sesemo elalubo dao.
Tiali goli te we bidigo augwali sumainogo augwaligo te nogo

* **22:44:** Tib 110:1

mo me te wiani me te sesemo me, augwaligo te nai genuai
mu nigilama mubo dao. *
6 Augwaligo te genuai nai da tubo side te polalubo ni
namide duabo godolo elama, te nai hasia sabo homu ebo
dao, tama te bomai po ola mabo bede me te polalubo wiegi
yai ni namide naga duabo dao.
7 Augwaligo te we bidi dabego augwali te bidi sisinama
bidibo madi tomode te augwalibolo te we bidigo siade
da wabo godolo elama, tama augwaligo augwalibolo nogi
weyu, te po ola mabo bidi eno tisa da po wabo godolo ebo
dao."
8 "Tiali goli, te bidi dabe augwaligo dage nogi eyu, 'Tisa,
po ola mabo bidi da' olamuo. Menio. Te bidi me deli naga
te aga dagego te po ola mabo bidi dao, tama dage tigidali te
ama dede ama dede naga bidibo dao.
9 Tama e tǫde te bidi me delibolo te dagego aya da po
me wagio. Te bidi me deli naga te dagego Aya dao, te aga
dagalude bidibo dao.
10 Tama augwaligo dagebolo nogi nogi eyu 'Tobolu bidi'
po me olamuo. Dagego tobolu bidi deli bidibao, aga te sa
muani bidi Krais dao.
11 Dage tomode dagego genuai bidi aga te dagego sę bidi
bidao.
12 Magi baso meni, bidi mego aga digi aga nogi ugwaba
sabo bidi, te bidi Godigo aiyaba muaibao. Tama bidigo aga
digi aga nogi aiyaba elalubo bidi, te aga genuai nogi Godigo
agabolo mawaibao," Jisasgo te po wai.

Jisasgo te bomai po page ola mabo bidi dabego dwai kolesaga ebo po augwalibolo wali
(Mak 12:40; Luk 11:39-42, 44, 52; 20:47)

13 "Dage te bomai po page ola mabo bidi dabe me, dage
Farisi dabe me, hobede ya. Dageba te dwai sogo mu
pedelaibao, dage tibo po wabo bage. Te Godigo we bidi
tonalubo kolesaga tomoba pabo tụ te dagego te we bidi
augwaligo gesabidiba te tụ palibo dao. Duga digi te tomoba
me pabo meni, tama te we bidi augwali te tomoba painogo
ebadi, te dagego augwali pabo tụ palibo dao.
14 [Dage bomai po page ola mabo bidi me, dage Farisi dabe
dali, hobede ya. Dageba te dwai sogo mu te pedelaibao, dage
tibo po wabo bage. Dage te augwa bidi isai we dabe pageba
pelama, tama dagego te ugwadu homugo naga po augwali
dali olama, tama augwaligo be me doado bage wi sabo dao.
Tama dagego gedu haluasa po bobobage weyu, duga te dwai
sę yali po geme dualiyu tebo dao. Tama tibaso, te dwai

* **23:5:** Nam 15:38; Bom 6:8; Mat 6:1

sę wei ponabo sogode te dageba asabo sęgę te dwasianu menio.]” Jisasgo te po wai.

15 “Dage bomai po page ola mabo bidi dabe me, dage Farisi dabe dali, hobede ya. Dageba te dwai sogo mu pedelaibao, dage tibo po wabo bage. Dage te tamu ąide badi, te tǫde dali bilibao, te bidi me deli gegelama, tama te bidi me deli aga dage dali bilabo bidi sainogo dagego bomonama gegebo dao. Aga te dage dali bilibo bidi pedalama, tama dagego aga te moni sia dabo buluba pomainogo ilibo dao, te duga tiwai ilibao. Dagego aga te dwai sę ebo tomoba kegelama, tama agai ebo dwai sęgo dagego ebo dwai sę aiyaba mu elalubo dao,” wali.

16 “Dage gedu widai bagego te bidi dabe augwali tų ola mawainogo ebao, hobede ya. Dageba te dwai sogo mu pedalaibao. Dagego e tiwai po te bidi dabebolo ola mabo dao, ‘Te nago po dąų omainogo eyu da, te Moni Lotu Be tempel nogi olama, tama mu po dao wao. Tiali goli nosali nago te dąų wali po togoyu da, te usu dao, te sęgę menio. Tialima, nago te Moni Lotu Be tempel tomode elalubo wiegi yai kapa gol nogi ilama, tama mu po da wabo si da, teda nago te po wali sę tiwai yao, togolamuo.’ Dagego augwalibolo te po ola mabo dao.

17 Dage esela pelama gedu widalio. Magi nai da te polalubo nai dawe? Ma, te gol da, te polalubawe? Ma, te Moni Lotu Be tempelgo te gol wiegi yai ilali, ma te da te polalubo nai dawe? Te be tempel polalubo dao.

18 Tama dagego te po me augwalibolo ola mabo dao, ‘Te bidigo aga po dąų omainogo eyu da, te Godibolo olo mabo ofa ebo sai nogi ilama, mu po dao wao. Tiali goli nosali agai te dąų wali po togoyu da, te usu dao, te sęgę menio. Tiali ma, agai te ofa saide muani olo mabo nai nogi ilama, tama mu po da obaso da, teda agai te dąų wali po wali sę tiwai yao, togolamuo.’ Dagego te tobage po augwalibolo ola mabo dao.

19 Dage gedu widalio. Magi nai te polalubo naiwe? Ma, ofa polalubawe? Ma, te ofa ebo sai yaligo te ofa wiegi yai ilaligo, te polalubo naiwe? Te ofa ebo sai te polalubo nai mu dao.

20 Tama tibaso, bidigo aga po dąų omainogo eyu, tama te Godibolo olo mabo ofa ebo sai nogi ilama, mu po dao obaso da, teda agai aga po te ofa ebo sai nogi dali, te saide muani nai tigidali dali side agai po olama dąų walali.

21 Tama bidigo te Moni Lotu Be tempel nogi ilama, mu po da obaso da, teda aga po me te tempel be dali, te tempel bede bidibo bidi God dali, te side te po dąų walobao.

22 Tama bidi mego dagalu nogi ilama, mu po da wali da,
teda agai te po badi, te Godigo duabo sia sai dali, te sia
saide dulalubo bidi dali, te side te wali po dąụ walobo dao.”
Jisasgo te po wai.

23 “Dage bomai po page ola mabo bidi me, dage Farisi
dabe dali, hobede ya. Dageba te dwai sogo mu pedelaibao,
dage tibo po wabo bage. Dage te dwasianu bomai po wali
peyu, te tigidali gide elalubo dwasianu nai te kaya dabe
dagego nogo si bugulama, deli te Godibolo menama, tama
nogo a naga olama me badu nogo me si me si dagego sabo
dao. Ao, te usu dao. Tiali goli dagego te bomo yai po genuai
tigidali me badu sula tagalali, te bidi dagalobo doloba pai
kolesaga me, te bidi homu dene eyu tau sabo kolesaga me,
te bidi dabe dali dolo sę naga ebo kolesaga me dao. Te
Godibolo nogo si nai bugulama deli mabo bomai po badi,
te po dagego tagaligio, tiali goli e tobage te genuai bomai po
te sę dagego mu iyąo. *
24 Dage gedu widai bagego te bidi dabe augwali tụ ola
mawainu ebao. Dagego te ąị te dwasianu dinai dali tuidali
weyu, dagego te ąị osola suainogo te nami ugwaba gelebo
dao. Tiali goli te kibu kamel dagego sese dalobo dao,” wali.

25 “Dage bomai po page ola mabo bidi me, dage Farisi
dabe dali, hobede ya. Dageba te dwai sogo mu pedelaibao.
Te daide dage te dwagi yai bidi dabe tiwai dao. Tiali goli
dagego homu kolesaga tomode te nai wi sabo kolesaga me
te tigigo ebo kolesaga pągąnama, te kolesaga wali pabo dao.
Dage da, te ąị tubo kap me plet pou te bulu badu naga
penebo bidi tiwai dao.
26 Nage Farisi, nage gedu widai. Hasia bolo nago te kap
tomode elalubo pobele bage penao, tama te kap bulu badu
me te hogomu meniama usu elaluaibao.”

27 “Dage bomai po page ola mabo bidi me, dage Farisi
dabe dali, hobede ya. Dageba te dwai sogo mu pedelaibao.
Dage te gụ page ola be augwaligo te tedela yai pengo pilali
tiwai dao. Bulu badu da, te bidigo subo dwagi yai ilali, tiali
goli tomode da, te isai bidi dabego dili dabe me te tigidali
dwai meda yai mobia pai nai te pągąnalubo dao.
28 Dagego me te tiwai naga elalubao. Te bidi dabego dage
tigi subo da, augwaligo da dage doloba pai bidi dabe da te
homu ebao. Tiali goli tomode da, dagego te tibo po wabo
kolesaga me te bomai po sela sąbo kolesaga pągąnalubo
dao,” Jisasgo te po augwali dali wai.

---

* **23:23:** Prs 27:30

Jisasgo te bomai po page ola mabo bidi dabe augwali dwai dene sabo po wali
(Luk 11:47-51)

29 Po ma weyu, agai te po wai,” Dage bomai po page ola
mabo bidi me, dage Farisi dabe dali, hobede ya. Dageba te
dwai sogo mu pedelaibao. Dagego te polobadu po pusali
bidi profet dabe gụ pagede masigi be sęnama, tama te
polobadu bidali doloba pai bidi dabe muani gụ page au ilibo
dao.
30 Tama tiyu, dagego e tobage po obao, ‘Da te polobadu
wąị dabe bidali sogo da bidigi sogo da, teda dago te Godigo
po pusali bidi profet dabe augwali elibo me tau sigi menio.’
31 Dagego te pogo ola mani, dage da te polobadu po pusali
bidi dabe elali te bidi dabego wai dabe te dage megi e
bidalubao.
32 Tama tibaso, megi da dage pelama, duga wąị dabego
yali dwai kolesaga usu nigi pao.
33 Dage dwai hasamani dabe dao. Dage dwai hasamanigo
wai puluba dao. Godigo dage po tụ ilibaso, tama dage
te dwai sia dabo madi pageba paibao. Mena tama dage
menadu wi paibawe? Menio.
34 Tama tibaso, eno te Godigo po pusabo bidi meba badi,
tama te wiegi yai homu konea palobo bidi me, te Godigo po
ola mabo bidi augwali dageba tagala palaibao. Tama te bidi
dabe meba dagego ela muyu, tama meba te ni pedaide eliyu,
tama meba dagego bomo yai po ola mabo be tomode bigo
eleyu, dene mawaibao. Tama dagego augwali te hanu me
delide ela gudulama, tama gasa hanu meba dagego augwali
pobasa pabo sę yaibao.
35 Tama tibaso, te doloba pai bidi dabe augwali e tǫde
bidaluali, tama te bidi dabego augwali ela silalio, te sęgę
dugade naga elaluaibao. Augwaligo te doloba pai bidi dabe
ela silali, te wiegi yai bidi Abel gagalasa pelama, te Sekaraia
teba usu nigi palio, te Berekiago ogwa, aga dagego te Moni
Lotu Be tempel tomode ela muani, te dwasianu be dąị togali
me te ofa muabo sai te si tomode dagego Sekaraia ela muani.
36 Eno mu po dagebolo obe dao, te dwai sę yali sęgę tigidali
te megi e tǫde bidalubo we bidi haniba mu pedelaibao,”
Jisasgo te po wai.

Jisasgo te Jerusalem hanude gela walali
(Luk 13:34-35)

37 “Jerusalem, Jerusalem, nago te Godigo tagala palali bidi
profet dabe augwali ela munama, tama nago te Godigo
nageba tagala palali sę bidi masigi sąnama, augwali me
ela muanio. Hauwa sogo mu eno nago we bidi sisinainogo

ebadi, te so ba kakarukgo te aga wai dabe augwali te bogo
dologoba sisinibo tiwai, tiali goli dagego hagela yai dao.
38 Dagego odao, megi da, dagego bulu da te olo elaluaibao,
tagalai dao.
39 Awe, eno dagebolo obao, te dagego ena ma sugobeo,
tama bidama nosali sogo usu nigi pelama, tama te sogo
dagego te po enade waibao, 'Dago homugo te Godigo te
Genuai Bidigo nogide asali bidi dali wiegi yai sę yao,' dagego
te po waibao," Jisasgo te po wai.

24

Jisasgo te Moni Lotu Be tempel dolaibao po wali
(Mak 13:1-2; Luk 21:5-6)

1 Jisasgo te Moni Lotu Be tempel tagalama pobadi, tama
aga wali pabo bidi dabe augwali aga pageba asai. Augwaligo
te tempel bego haniani be dabe agabolo ola mawainu yai.
2 Tiali goli agai po augwalibolo wei ponoyu, te po wai,
"Awe, dagego te haniani be dabe tigidali suao. Eno mu
po dagebolo obao, augwaligo e gasa masigi daide ugwadu
manama elalubo masigi dabe, te me gogolama me sula
tagalogobeo. Te tigidali augwali pebedelama, te tǫba aiyaba
sąsąwaibao." Jisasgo te po wai.

Jisasgo sęgę hauwa pedalabo po wai.
(Mak 13:3-13; Luk 21:7-19)

3 Te aga pelama, tama te dwasianu bulu du Oliv teba
sabolama, aga tede dualaluyu, tama aga wali bilibo bidi
dabe naga augwali aga pageba aselama, augwaligo te po
wai, "Nago dabolo wao, nisu sogo te Moni Lotu Be tempel
dolobo sę pedelaibawe? Magi sę bolo hasia pedelama, dago
koneai elalubadi, nage ma asiyu e tǫ siligowe?"
4 Te Jisasgo augwaligo po wei ponoyu, bomonama te po
wai, "Bidigo dagebolo tibo po olama, tama dagego te mu po
dao homu idali weyu, dage dua dao.
5 Magi baso meni. Bidi hauwa aselama, augwaligo eno
nogi nogi ilama, tama augwaligo te po waibao, 'Ena digi
ena te Godigo sa muani bidi Krais dao.' Tama augwaligo te
we bidi hauwa ili po ola mawaibao, te augwali gasa tǫba
paibao.
6 Tama dagego te moni wąbi hwįbo kulukulu dali te wąbi
hwįbo po sabilibo po odaibao. Dagego odama, dage midigi
polo selama noma sigio. Te sę bolo pedelaibao, tiali goli
te tǫ de dagalu si silabo sogo me elalubao. Te nosali mu
pedelaibao.
7 Awe, tama genuai hwįyu, bidi hani me deligo te wąbi te
gasa genuai bidi hani dali hwį yaibao. Tama me tuni bidigo

bidi hani te gasa tuni bidigo bidi hani dali wąbi hwįyu hwį
yaibao. Tama haniani bulu habu badu genuai nai nasi ela
ela paibao, tama tọ me mali ela ela paibao.
8 Te tigidali sę te wego wai ame nainogo hasia dene ebo
te tiwai pedalaibao," wali.
9 "Te tebo sogo augwaligo dage selama, dene ilama, sęgę
mobadi yaibao, tama augwaligo dage ela muaibao. Tama
tigidali we bidi hani augwaligo dwai homu mu dagebolo
yaibao. Magi baso meni, eno nogi dagede elalubaso
augwaligo dage dali tama tiaibao.
10 Tama tebo sogo te we bidi hauwa augwaligo enade
konealubo po dąụ wali tagalama, tama augwaligo augwa
ama dabe boi bidigo nogoba munama, tama augwa me
augwa digi augwa ama dabe dali boi bidi yaibao.
11 Tama te tibo po pusubo bidi profet dabe hauwa
pedelama, tama we bidi hauwa tibo po ola mawaibao,
augwali gasa tụdu kegasa pomainogo yaibao.
12 Tama te dwai kolesaga ebo hauwa mu pedeliyu, tama te
bidi hauwago gasa we bidi dali dwagi yai homu eyu godolo
ebo kolesaga kedauwa saibao.
13 Tiali goli, mena bidi aga te tọ dagalu silibo side
bomonama bidali bidi da, teda Godigo aga ma dobola
saibao.
14 Tama augwaligo te Godigo we bidi tonalubo kolesaga
po, te wiegi yai po te tigidali tọ habu badu pusaibao, te po
tigidali tọde bidibo we bidi augwaligo odomainogo, tama
nosali gana digi te tọ, de dagalu si silabo sogo te pedelaibao,"
Jisasgo te po wai.

Dwai nai mu pedelaibao
(Mak 13:14-23; Luk 21:20-24)

15 Jisasgo te po me wai, "Te polobadu bidali bidi Daniel
agai Godigo po pusuyu, te dolobo gasa dwai naide po pusali,
polobadu. Tama dagego te dwai nai te magi dwai sę isąwai
wiegi yai bulude bidibo sueibao. (Bidigo te po nedebaso da,
agai homugo bugagia koneao.) *
16 Tama te sę pedelabo sogo te Judia tọde bidibo we bidi
augwali te bulu duba wi pao.
17 Tama te be daide ugwadu bidibo bidi te aga be aiya
dulama, te doado bage me sigilugobeo, aga wi naga pao.
18 Tama te sogo gide bidibo bidi, te aga tudiba begelama,
aga gudubo ugwa bede me sigi pelamuo, olo wi pao.
19 Te haliga yai we dabe me te sogode te we dabego wai
ame mobadi te augwali hobede mu dao.

---

* **24:15:** Dan 9:27; 11:31; 12:11

20 Dagego gedu haluasa po waiyąo, te dage te kedau ebo
sogo ma te Sabat sogode wi pidali weyu tama tiao.
21 Te sogo da, te sęgę genuai mu elaluaibao. Te e tọ gesi
sogo elalubadi te megi e sogode te usu nagasu, te tiwai sęgę
te polobadu munu me pedalobeo. Tama nosali me te tiwai
sęgę munu me ma elalugobeo. Menio.
22 Tama Godigo te genuai sęgę elalubo sogo togogi menigi
da, teda te tigidali we bidi mu doligi dao. Tiali goli God aga
te sa muani we bidi augwalide homu konealua. Tama tiyu,
augwali tobade agai te sogo togwaibao" wali.
23 "Te sogode, te bidi me deligo dagebolo e tobage po
waibao, 'Suao, te Godigo sa muani bidi Krais ede bidibao,'
ma 'Ude bidibao' obaso da, teda dagego homu te poba me
dąụ olamu dao.
24 Magi baso meni, te bidi meba aselama, tibo po e tiwai
waibao, 'Ena Krais, te sa muani bidi dao,' ma 'Ena te Godigo
po pusubo profet bidi me deli dao,' te tobage po waibao.
Tama augwaligo bidi noma sabo bomai sę genuai eyu, tama
haniani haniani sę yaibao. Augwaligo te we bidi God aga
sa muani bage tibo po olama, te dwai sę ebo tomoba kegai
hagede tebo dao. Tiali goli, te usu egobeo.
25 Odiąo, te sę pedelasiąbadi eno dagebolo te po hasia bolo
wai dao.
26 Tama tibaso, augwaligo dagebolo te po waibao, 'Suao,
aga u badu te bidi meni yai madi bidibao,' obaso da, te dage
te badu me sugi pelamuo. Ma, augwaligo te po waibao,
'Suao, aga te be tomode geme dualalubao,' obaso da, te
dagego te poba homu dąụ me olamu dao.
27 Magi baso meni, te dagalude te be sele ula ebo sogo, te
ula te sia ge pedalobo badu pedalama, tama te ula ebogo
te sia ge dega saboba me pabo dao. Tama te Godigo Bidi
Mu ma asobo sogo te tiwai naga pedelaibao, hania mu
pedalaibao," te po wai.
28 "Te isali hasa tigi elalubo madi, te pesageba te tigi mi
tubo ba dabe augwali deliba sisinagasaibao," Jisasgo te po
wai.

Godigo Bidi Mu nosali asaibao
(Mak 13:24-27; Luk 21:25-28)

29 "Te sogo te genuai sęgę yali te silai madi, tama polo te
sia ge hulia selama, tama te polua ula me egobeo, tama te
họ dabe dagalude tulaluaibao. Tama te dagalude bomai nai
te tọ mali tiwai elama, gęọ page yaibao. *
30 Te tebo sogo te Godigo Bidi Mugo dąị te dagalude
pedelaibao, tama te tọde we bidi hani tigidali augwali

* **24:29:** Ais 13:10; 34:4; Ese 32:7; Jol 2:10, 31; 3:15; Ped 6:12, 13

augwa nogo pagasa moni gela waibao. Tama augwaligo te
Godigo Bidi Mu te dagalu pǫ daide ugwadu dualasa asobo
sueibao, tama aga genuai bomo me genuai ula dali dulaibao.
31 Tama aga mobo bidi ensel dabe tagala palama, aug-
waligo te bu wabo nai biugel bomonama mu bu ola asaibao,
tama augwaligo aga te sa muani we bidi dabe sisinaibao.
Te augwali te tǫ bogo me si me si yali badu te we bidi sesa
asiyu, tama te dagalu sesege badu mu usu nigi paibao, te
we bidi sigi paibao," Jisasgo te po wai.

Ni kayago te tǫ de dagalu si sisąbo sogo bodolu muani kolesaga yai
(Mak 13:28-31; Luk 21:29-33)

32 "Dagego te ni kayade koneiąo. Te agai nologode te wę
elaluyu, te gesi yabe pedalabo sogo, dagego koneaibao, te
sogo te dwagi yai giliga nanobo si pedalainogo ebao, te po
wabo dao.
33 Te tiwai naga, nosali dagego te eno megi pusali sę
tigidali pedalobode subo si, teda dagego koneagameo, te tǫ
dagalu si silabo sogo te pąba yagaselama, te e tǫde elalubao
po waibao.
34 Eno mu po dagebolo obao, te megi e sogode te tǫde
bidalubo we bidi augwali me isisąbadi, tama te sę tigidali
pedalaibao.
35 Te dagalu de tǫ si da, te silaibao, tiali goli eno po da, te
munu me sia sogobeo," Jisasgo te po wai.

Niwai bidi mego te asobo sogo te bodolu me konegobeo
(Mak 13:32-37; Luk 17:26-30, 34-36)

36 "Tiali goli mena bidi mego te asabo sogo te bodolu
munu me konebeo. Te dagalude bidibo mobo bidi ensel
dabe augwaligo me konebeo. Ogwago me konebeo. Aga
Aya deligo naga te bodolu konealubo dao.
37 Te polobadu mu bidali bidi Noa aga tǫde bidali sogo
augwaligo yali kolesaga, te kolesaga tiwai naga te Godigo
Bidi Mu ma asobo sogode me augwaligo tama tiaibao. *
38 Te polobadu te genuai ąị asisąbadi, we bidi augwali te
nai tuyu, te wę dabe tuyu, te we siyu ela bidalubadi yaide,
tama Noa te moni geba tomoba pai dao.
39 Augwaligo homu kone me isąma, te augwali tama naga
bidiba homu yali, tama polo te genuai ąị asiyu, te we bidi
tigidali dagalasa pela silali. Te yali tiwai naga te Godigo Bidi
Mu ma asobo sogo tiaibao, augwaligo te asabo sogo bodolu
konesiąbadi.tama tiaibao *

---

* **24:37:** Gag 6:5-8 * **24:39:** Gag 7:6-24

40 Tama te bidi si gide sę ebadi, tama Godigo me deli naga
siyu, tama gasa me da, tede bidibadi tagalaibao.
41 Tama te we sigo te keli gagawai nai plaua nigibadi,
tama Godigo me deli naga saibao, tama me da, tede bidibadi
tagalaibao.
42 Tama tibaso, dagego bugagia tonaluao. Duga Genuai
Bidi ma asobo sogo, te dagego konegobeo.
43 Dagego homugo te sęde koneao, te be page bidigo hasia
bolo te nisu sogo hulide te nai wi sabo bidi asobo te agai
konegi sogo da, teda agai bugagia tonalugi baso, tama te
nai wi sabo bidigo agai be aluama, te tomoba soabo si te
me gogolama me sula tagaligi menigi da.
44 Tama tibaso, dage me sisi elaluao. Te Godigo Bidi Mu
te me sogo dagego homugo konesiąbo sogo te aga asaibao,”
Jisasgo te po wai.

Wiegi yai sę bidi dali, dwai sę bidi dali side po digi po begelama wai
(Luk 12:42-46)

45 “Mena sę bidigo wiegi yai homu elama, tama agai
aga genuai bidide homu kęą pai bidi dawe? Te bidi aga
genuai bidigo aga sa munama, te gasa sę ebo bidi augwali
tonalumainogo, tama augwalibolo aga te nai mabo sogo te
nai momainogo yai.
46 Tama aga genuai bidi gasaba pelama, tama nosali ma
asobode, tama te sę bidigo polobadu agai wali po selama, te
sę bugagia yai suali da, teda te sę bidi aga homu wiegi yai
pemene yagameo.
47 Eno mu po dagebolo obao, teda agai te sę bidi aga te
tigidali agai nai tonalubo bidi munama bidaibao.
48 Tiali goli, te sę bidi dwai bidi bidibaso da, teda aga
homugo digi aga te homu elama, te eno genuai bidi te polo
me asogobe da homu eyu,
49 tama agai aga dali deli sę ebo bidi dabe augwali elibo sę
gagalaibao, tama agai te nai me te wę me te bomai ąi tubo
bidi augwali dali te ąi tubo sę gagalaibao.
50 Tama te sę bidi aga genuai bidi ma asabo sogo sisi
isąbadi, tama me sogo agai te bodolu konesiąbo sogo te aga
genuai bidi ma asaibao.
51 Tama ma aselama, te genuai bidigo te sę bidi mu
dolama, tama agai aga te tibo po wabo bidi dabe dali te
dwai buluba munama bidaibao. Tede te augwali dwai gela
weyu, tama augwa kele halua tuyu bidaibao,” Jisasgo te po
wai.

25

Nogo si wegi manide po digi po begelama wai

1 Jisasgo te po wai, “Te aga ma asobo sogo te Godigo we
bidi tonalubo madi tomoba painogo ebo we bidi augwali te
wegi mani nogo si tiwai dao. Te bidi me deli megi tama
we sabo bidi, aga asaiba wali. Tama te gesi wegi mani
augwaligo augwa lam sole selama, tama augwali te gege
peyu, te tụdu tiąba pelama, tama aga odasa asainogo yai.
2 Tama a naga wegi mani homu kolesaga meni yai, tama
me a naga wegigo wiegi yai homu kolesaga elaluai.
3 Te homu kolesaga meni yai wegi mani augwaligo lam
sole sela asali, tiali goli augwaligo te ąị manabo wel dali me
sela asobeo.
4 Tiali goli te homu kolesaga elalubo wegi mani augwaligo
te ąị manobo wel te augwa botolde pągąnama tama aug-
waligo te dali sela asai.
5 Te bidi te we sabo bidi aga polo asobe, tama te wegi mani
tigidali gedu sęgę elama tama augwali godege piai.”

6 “Tama huli tomode mu i me deli ola asai, ‘Te we sabo
bidi aga asobao. Dagego aga te tụdu tiąba pelama tama aga
odasa asao.’
7 Tama olama, tama te wegi mani augwali tigidali hodalu-
ama, tama augwa lam sole sisi elama dodolai.
8 Tama te homu kolesaga meni yai wegi manigo te wiegi
yai homu kolesaga elalubo wegi dabebolo te po wai, ‘Dagego
wel ąị me badu dabolo mao. Dago sole lam ąị sula sainogo
ebuo.’
9 Tiali goli te kolesaga yai wegi manigo po wei augwalibolo
ponoyu, te po wai, ‘Te e wel ąịgo te da me te dage dali
usu egowe, egobewe, te dago konebeo. Te duga stua beba
pelama, duga tedali abelegi pao,’ wali.
10 Tama augwali pelama, te wel ąị abelegi pai digi, tama
te we sabo bidi aga asali. Tama te sisi elama bidali wegi
mani augwali te be tomoba aga dali te we sabo genuai nai
tubo madi pali. Tama bede bidibo bage augwaligo te be tụ
bugagia paliai.”

11 “Nosali te wel ąị abelegi pali te gasa a naga wegi ogwa
we augwali aselama, tama augwaligo bego bego weyu te po
wai, ‘Genuai bidi, genuai bidi, nago da be tụ dalao.’
12 Tiali goli agai po wei ponoyu, bomonama te po wai,
‘Eno mu po dagebolo obao, eno dage konebeo,’ wali.”

13 “Tama tibaso, dagego bugagia tonaluao. Dage me, te
dagego te aga asobo sogo me te bodolu me konebe dao,”
Jisasgo te po wai.

Te po digi pode begelama te sę bidi dabego mone sali po wai
(Luk 19:11-27)

14 Te Jisasgo te po me wali, “Te Godigo Bidi Mu aga ma
asobo sogo e tiwai yaibao. Te genuai bidi me deli aga te
digibulu bulu painogo ebo. Agai aga sę ebo bidi dabe i
olama, asobo si, tama agai nai dabe augwali nogoba osogo
muai, augwaligo bugagia tonalumainogo yai.
15 Agai te sę bidi deli deli augwaligo kolesaga me bomo
homugo koneama, tama augwalibolo te mone dobawai. Me
delibolo agai te bidi sese mone hauwa 5,000 kina mani,
tama mebolo agai te bidi sese mone hauwa te 2,000 kina
mani, tama mebolo agai te bidi sese mone hauwa 1,000 kina
mawai. Agai tama tilama, aga pai.
16 Aga pai madi, tama polo te 5,000 kina sali bidigo te
monede bisnis sę elama, tama gasa mone te 5,000 kina sali,
te moneba ugwadu daganani mone te profit mone dao.
17 Tama te 2,000 kina sali bidigo, agai me te monede bisnis
sę elama, tama gasa mone 2,000 kina te moneba ugwadu
daganama sai.
18 Tiali goli te bidigo te mone 1,000 kina sali bidi aga
pelama, tama agai te tǫ dedage dogolama, tama aga genuai
bidigo mani mone te dedagede geme dualigi pai.”

19 “Bobobage sogo bidada pai madi, tama nosali te sę bidi
dabe augwa genuai bidi ma asai. Tama agai augwalibolo te
mani mone po dodolainogo yai.
20 Tama te 5,000 kina sali bidi asali, tama agai te moneba
ugwadu te 5,000 kina daganama sesali, tama te po wai,
‘Genuai bidi, nago mone 5,000 kina eno nogoba osogo muai
dao. Suao, eno bisnis sę elama, gasa mone 5,000 kina ma
sela muai dao,’ wali.
21 Aga genuai bidigo agabolo te po wai, ‘Nage wiegi yai sę
bidi dao, nago enade homu kęą pai bidi dao, nago wiegi yai
sę mu yai. Nago dwasianu nai bugagia tonalualigo da, tama
eno homugo nage te nai hauwa tonalubo bidi nigilaibao.
Nago wiegi yai homu pemene ena dali yagasao,’ wai.
22 Tama bidigo te 2,000 kina sali bidi me aselama, tama
agai te po wai, ‘Genuai bidi, nago te 2,000 kina enabolo
mawai. Suao, eno bisnis sę ma elama, te eno gasa mone
2,000 kina ma sela muai dao,’ wali.
23 Aga genuai bidigo agabolo te po wali, ‘Nage wiegi yai sę
bidi dao, nago enade homu kęą pai bidi dao, nago wiegi yai
sę mu yai. Nago dwasianu nai bugagia tonalualigo da, tama
eno homugo nage te nai hauwa tonalubo bidi nigilaibao.
Nago wiegi yai homu pemene ena dali yagasao,’ te po wai.”

24 “Tama te 1,000 kina sali bidi, te bidi me aselama,
tama te po wai, ‘Genuai bidi, eno koneani, nago te nai ge
bulasiąwai goli, nago te nai sabo dao. Tama gasa bidi mego
tǫ badu te nai wai telawai digi, tede nago te nai dabe sabo
dao. Nage sesena pai bidi dao.
25 Tama ena wi ebaso, nago enabolo te mani mone te 1,000
kina, te eno tǫ dedageba geme dualai. Te naga mone e dao,’
te sę bidigo te po wali,” Jisasgo te po wai.

26 “Tiali goli aga genuai bidigo po agabolo wei ponoyu, te
po wai, ‘Nage dwai sę bidi dao. Nage sę hagela ebo bidi. Ma,
nago bugagia koneani eno te nai ge bulasiąwai goli, te nai
siyu, tama gasa bidigo tǫde telawai nai sabo te nago konebo
dao.
27 Tialima, nago magi baso eno mone te benkba muai
meniwe? Nago te eno mone te benkba mugi sogo da, teda
ena ma asobode te ena nai dali te gasa ugwadu daganani
nai te profit mone dali sigi da.
28 Tialima, dagego te mone 1,000 kina te bidi agade
selama, te mone 10,000 kina munalubo bidibolo mao.
29 Magi baso meni, te nai meba elalubo bidi augwali
tigidali, te eno meba ma augwalibolo mawaibao, tama
augwaligo nai umabo mu elaluaibao. Tiali goli, te dwasianu
nai naga elalubo bidi, te agade eno te dwasianu nai me ma
saibao.
30 Tama e dwai olo bidi, dagego aga te be hulia si madi
buluba sela sąyao. Tama tede augwali dwai gela weyu, tama
augwa kele ma halua tueibao,’ te genuai bidigo te po wali,”
Jisasgo te po wai.

Te Godigo Bidi Mugo tigidali bidi hani dagalaibao wali

31 Te po ma weyu, Jisasgo te po wai, “Nosali te Godigo
Bidi Mu te tuni bidi ma asobode, tama tigidali ensel mobo
bidi aga dali, te sogo aga te tuni bidigo wiegi yai sia saide
dualagasaibao.
32 Tama tigidali tǫde bidibo we bidi hani augwali aga
gesabidiba sisinaibao. Tama agai augwali dobolama, tama
hani si bugulama muaibao, tama te sipsip me meme
tonalubo bidigo te sipsip hani tedaliba muyu, te meme hani
tedaliba mubo gilama tiwai yaibao.
33 Agai te sipsip dabe aga dolo nogo badu muyu, te meme
dabe pobase nogo badu muyu ebo tiwai yaibao.
34 Tama te tuni bidigo aga dolo nogo badu bidibo bidi
dabebolo po weyu, te po waibao, ‘Dage da, te eno Ayago
dage dali wiegi yai sę mu yai dao. Polobadu mu agai te
tǫ nigali sogode agai we bidi tonalubo kolesaga sisi ilama,

tama tede dage bidabo madi sisi ilali elalubo. Dage aselama,
te bulu tomoba dage asiąo.
35 Magi baso meni, polobadu ena nasi dali bidibadi,
dagego ena nai mawai. Ena ąị nogone ebadi, tama dagego
ena ąị mawai. Ena gasa bulu bidi asobaso, tama dagego
duga beba ena odasa pai.
36 Ena ugwa meni badi, tama dagego ugwa ena mani. Ena
gasi ebadi dagego ena bugagia tonaluai. Ena kalabuside
bidibadi, tama dagego ena suagasai dao,’ te tuni bidi agai te
po waibao.
37 Te po obaso, tama te doloba pai we bidi dabego po
agabolo wei ponoyu, te po waibao, ‘Genuai Bidi, nisu sogo
dago suali, nage nasi elalubadi, tama dago nage nai mawai
dawe? Tama nisu sogo nage ąị nogone ebadi, dago nage ąị
maniwe?
38 Nisu sogo dago suali, nage gasa bulu bidi asama, tama
dago beba odasa paliwe? Tama nisu sogo nage ugwa meni
baso, tama dago ugwa nage mawai dawe?
39 Tama mena sogo dago suali, nage gasi elalubaso, ma
nage kalabuside bidibadi, tama dago nage suagasu tau
saliwe?’ te doloba pai we bidi augwaligo te po hanalu
waibao.
40 Tama tuni bidigo po wei ponoyu, augwalibolo te po
waibao, ‘Eno mu po dagebolo obao, te tigidali sę dagego
te eno amanu e tiwai te nogi meni yai bidi dali yali wiegi
yai sę, te sę dabe te dagego ena dali te yali dao.’ Tuni bidigo
te po waibao.”

41 “Tama tuni bidi agai te pobase nogo badu bidibo we
bidi augwalibolo e tobage po waibao, ‘Dage haga yabo bidi
dabe dao. Dage enade geda selama, tama dage te munu me
sula sisąbo siaba pao, te sia te Ayago sisi ilali elalubo, te
dwai sę yali tobolu bidi Satan aga wali bilibo mobo ensel
bidi dabe augwali dali mumainogo yai.
42 Magi baso meni, polobadu ena nasi idubadi, dagego
ena nai mabeo. Ena ąị nogone idubadi, tama dagego ena
ąị mabeo.
43 Ena gasa bulu bidi digi, tama dagego beba ena odasa
pabeo. Ena ugwa meni badi, dagego ugwa ena me
mabeo. Ena gasi elalubadi, ma ena kalabuside bidibadi,
tama dagego ena suagaselama tau sabe,’ tuni bidigo te po
waibao.”

44 “Tama augwaligo me agai po wei ponoyu, te po waibao,
‘Genuai Bidi, nisu sogo nage nasi ebadi dago suali, ma nage
ąị nogone ebadi, ma nage gasa bulu bidi, ma nage ugwa
meni yai me, ma nage gasi elalubadi, ma nage kalabuside

bidibadi, tama dago nage me tau sabewe?’ augwaligo te po
waibao.”
45 “Tama agai augwaligo po wei ponoyu, te po waibao,
‘Eno mu po dagebolo obao, te dagego eno megi e wali tobage
sę te e tiwai nogi meni yai bidi aga dagego tau me sabeo, te
tobage sę dagego enabolo me te ebeo,’ te tuni bidigo te po
waibao.
46 Tama te bidi hani augwali te dwai dene genuai sigi
paibao, te sesemane sogo dene iduabo bulude bidaibao.
Tiali goli te doloba pai we bidi dabe augwali da, te sesemane
sogo bidada peyu, bidada pabo ula selama bidaibao,”
Jisasgo te po wai.

26

Te tobolu bidi dabe augwaligo Jisas elabo po minama dąų wai
(Mak 14:1-2; Luk 22:1-2; Jon 11:45-53)

1 Te Jisasgo te po wali tigidali silama, tama te sogo agai
aga wali pabo bidi dabebolo te po wali,
2 “Dagego koneani, si sogo naga bidilama, tama te bo
disąwai nai tubo si nogi Pasova te pedelaibao. Tama
augwaligo te Godigo Bidi Mu te boi bidi dabego nogoba
munama, tama augwaligo aga te ni pedaide walaibao,” wali.
*
3 Tama te sogo tama te genuai pris bidi dabe me, te Juda
tobolu bidi dabe badi, augwali te pris tobolu bidigo wiegi
yai genuai beba sisinani, te aga nogi Kaiafas dao.
4 Tama augwaligo Jisas geme dąų olama, tama aga ela
muabo po miai dao.
5 Tiali goli augwaligo e tiwai po wai, “Dago te sę te toma
tuyu olo bidibo wiegi yai side me egobeo. Tiyu te we bidi
augwaligo wąbi hwįbo sę hodolabuo,” te po wai.

Wego te denami ebo nai wel te Jisas toboluba gelali
(Mak 14:3-9; Jon 12:1-8)

6 Te moni hanu Jerusalem pąde te dwasianu hanu nogi
Betani elalubao, tama tede te bidi me deli nogi Saimon bidai.
Polobadu te oiyabe gasi yai bidi bidama, tama te gasi silai
dao. Tama Jisas aga te bidi Saimongo bede bididubadi,
7 tama we me deli aga pageba asali, tama gasagi yai
denami ebo wel wiegi yai mu te wego te botol masigi elalubo
sela asai. Te wel abelabo mone te genuai mu da. Tama agai
te denami ebo wel te Jisas toboluba gelali, te aga nai tubo
saide dulalubo sogo tiai dao.

---

* **26:2:** Sai 12:1-27

8 Tama aga wali pabo bidi dabe augwaligo te tebo sulama,
tama augwaligo homu dwai yai. Augwaligo te po wai, “Magi
eyu te wiegi yai denami ebo wel olo dali hagawaliwe?
9 Tama te wiegi yai denami ebo nai wel te bidigo
abelemainogo magi sogo da, tama dago genuai mone te
naide selama, te magi nai meni yai bidi dabe augwalibolo
magi dao.” Augwaligo te po wai.
10 Te Jisasgo augwaligo te po wabo koneama, tama agai
augwalibolo te po wai, “Magi baso dagego sęgę te e webolo
mobawe? Agai wiegi yai kolesaga mu enabolo yalio.
11 Tama te magi nai meni yai bidi dabe dage dali sesemane
sogo bidaibao. Tiali goli ena da, te ena dage dali sesemane
sogo me bidigobeo.
12 Te e wego te wiegi yai denami ebo wel ena tigiba gelali,
te agai ena te gụ pagede muabo sę te megi e sisi ilali dao.
13 Eno mu po dagebolo obao, te tigidali tọ habu badu
te augwaligo Godigo dwagi yai gesi po pusigi pobaso da,
tama tede augwaligo te megi e wego enade yali sę po me
augwaligo pusaibao. Tama agai yali sę kegeda pidali weyu,
augwaligo teba homu munama koneaibao,” Jisasgo te po
wai.

Judasgo Jisas te tobolu bidi dabego nogoba maiabo po dąụ wai
(Mak 14:10-11; Luk 22:3-6)

14 Te Jisas wali bilibo bage te nogo si olama sągągo si bidi
te me deli, aga nogi Judas aga bulu nogi Keriot dao. Tama
te wego te wel Jisasgo toboluba gelali sogo te bidi aga te
pris tobolu bidi dabe pageba pelama, tama augwalibolo te
po wai,
15 “Dagego magi nai enabolo mobaso, tama eno dage
nogoba te Jisas mawaibawe?” wali. Tialima augwaligo te
mone ge 30 agabolo mawai. Te masigi dabe te wiegi yai
kapa nogi silva tego nigai masigi dao.
16 Tama te sogo agai Jisas te boi bidi dabe augwali nogoba
mawainogo te deli sogo me sogo gegebo sę gagalama yai.

Jisas aga wali bilibo bidi dabe dali Pasova nai tuali po
(Mak 14:12-21; Luk 22:7-14, 21-23; Jon 13:21-30)

17 Te polali side te bo disąwai nai bret tubo sogo olo bidibo
side, Jisas aga wali pabo bage augwali aga pageba aselama,
tama augwaligo te po wai, “Nago homugo dago nago Pasova
tuabo nai menade sisi ilagawe?”
18 Tama agai te po wai, “Dage te moni hanu tomoba
pelama, tama dage te bidi me deli bidibo digi pelama,
agabolo te po wao, ‘Te po ola mabo bidi agai te po walio,
“Eno bodolu mani sogo te pąba yagasalio. Nago bede te eno

nai Pasova te ena wali pabo bidi dabe dali tuaiba,” te po walio.’ Te be page bidibolo te po wao,” Jisasgo te po wai.
19 Tialima, aga wali pabo bidi dabego te Jisasgo augwali-
bolo wali po selama, te tiwai yali, tama augwaligo te Pasova
tubo nai sisi ilali.
20 Tama be pio ebode aga te aga wali pabo bidi te 12 bidi
dabe dali te nai tubo tebol sai pąde dualama bidai.
21 Augwali nai tuyu bidibadi, tama agai te po wai, “Eno
mu po dagebolo obao, dage tomode me deligo ena te boi
bidi dabego nogoba mawaibao,” wali.
22 Tama augwali te pode homu sęgę mu ebaso, tama deli
deli bidibo bage augwaligo agabolo hanaluyu, te po wai,
“Genuai Bidi, ma ena dawe?”
23 Tiali goli agai po wei ponoyu, te po wai, “Te ena dali
tubo nai sainu e pouba aiya nogo mubo bidi, agai ena te boi
bidi dabego nogoba mawaibao.
24 Te Godigo Bidi Mu aga pabo tụ po augwaligo te bukude
polobadu asęani, tama te tụdu aga peyu, tama isaibao. Tiali
goli te Godigo Bidi Mu te boi bidi nogoba muabo bidi da,
hobede mu ebao. Te aga idago te bidi aga me ame negi
menigi sogo da, te usugi da,” Jisasgo te po wai.
25 Judas aga te boi bidi nogoba mani bidi, agai po wei
ponoyu, te po wai, “Po ola mabo bidi, ma ena dawe?”
Jisasgo agabolo te po wai, “Awe, nago te tiwai po obao.”
Jisasgo te po wai.

Jisasgo bret me wain ąị aga wali bilibo bidi dabebolo mani
(Mak 14:22-26; Luk 22:15-20; 1 Ko 11:23-25)

26 Augwali nai tudubadi, tama Jisasgo te bret selama, tama
Godibolo nage usu da po olama, tama nogogo pebedelama,
tama aga wali bilibo bidi dabebolo mani. Tama agai te po
wai, “Dagego selama tuao. Te eno tigi dao.”
27 Tama agai te wain ąị munalubo kap me deli selama,
tama Godibolo nage usu da po olama, tama augwalibolo
mani, tama te po wai, “Dage tigidaligo te ąị naga tuao.
28 Magi baso meni, te eno kaneme dao. Augwaligo ena
ela muyu, tama eno kaneme gelebogo te Godigo te we bidi
ma dobola sabo gesi po te bomo menama mu dąụ walaibao.
Eno te kaneme gelebogo te hauwa we bidigo dwai sę ebo te
tagaliyu dagala sąwaibao. *
29 Eno dagebolo obao, eno te wain ąị munu me ma
tugobeo, te sogo eno te gesi wain ąị dage dali te eno
Ayago we bidi tonalubo madi tomode bidibo sogoba usu
nagasaibao,” Jisasgo te po wai.

---

* **26:28:** Sai 24:8; Jer 31:31-34

30 Jisasgo te po silibo si, tama augwaligo Godigo nogi
ugwaba sabo tęąbi po ola silama, tama augwali te bedu
buluba solama, tama augwali te Oliv bulu duba pai.

Jisasgo te Pitago aga tudiba muaibao po wali
(Mak 14:27-31; Luk 22:31-34; Jon 13:36-38)

31 Te augwali te Oliv bulu duba sabolama, tama Jisasgo
augwalibolo te po wai, “Megi e sogo hulide dage da, te
dage tigidali te enaba duga homu tigidali mubo sę tagalama
tuloluaibao. Magi baso meni. Te Godigo polobadu wali po
augwaligo te bukude asęani, te po tama wai, ‘Eno te sipsip
tonalubo bidi elibaso, tama te sipsip hani dabe augwali
tedali tedela wi paibao.’ Te asęani po elalubao. *
32 Tiali goli ena isąma tama ma hodaluama, tama ena dage
asabo madi polasa te Galili tǫba paibao,” Jisasgo te po wai.
33 Pitago po wei ponoyu, bomonama agabolo te po wai,
“E bage augwali tigidaligo te nageba augwa homu mubo
kolesaga tagalama tolalueibao nago te tama po wabo digi,
te ena da, ena tama me tegobeo,” Pitago te po wai dao.
34 Jisasgo agabolo te po wali, “Eno mu po nagebolo obe
dao, e sogo megi hulide, te ba kakaruk po wasiąbadi tama
sela sogo nago po weyu, nago ena konebeo te po waibao.”
35 Pitago agabolo te po wai, “Bidi dabe augwaligo ena me
nage dali ela muyu da, teda te usu dao. Tiali goli, eno nage
konebeo po munu me wagobeo. Mu menio,” Pitago te po
wai. Tama tigidali aga wali pabo bidi dabego te tiwai po
naga wai.

Jisasgo gedu haluasa po te Getsemani gide wali
(Mak 14:32-42; Luk 22:39-46)

36 Tialima, Jisas augwali dali gasa badu te augwaligo
nogi yali te Getsemani teba pai. Tama aga wali pabo bidi
dabebolo te po wai, “Dage ede dualama bidaluao, tama ena
u badu pelama, gedu haluasa po wagi pobao,” te po wai.
37 Tama agai Pita dali te Sebedigo ogwa si selama, augwali
hodobo pai. Tama megi da, aga homu sęgę elama, tama aga
homu dene dwai mu yalio.
38 Agai augwalibolo te po wali, “Eno homu sęgę mu ebaso,
pąde ena isainogo ebao. Dage ede bidiyu, tama ena dali
tonaluyu, godege pigimio.”
39 Tama aga dwasianu gana obaba pelama, tama aga pabo
gesabidiba degasa dulama, tama gedu haluasa po weyu,
bomonama te po wai, “Eno Aya, te usu da wida, teda nago
enade te elalubo kap dagala sąyao. Tiali goli nago eno

* **26:31:** Sek 13:7

homu kolesaga wali me pelamuo. Menio. Nago naga homu kolesaga naga wali pao,” wali.

40 Tama aga wali pabo bidi dabe bidiboba aga pelama, tama suali, augwali godege pila muai. Tama agai augwali hodolama, tama Pitabolo agai te po wai, “Magi yaliwe, dagego ena dali te dwasianu sogo tonalugobewe?

41 Dagego tonaluyu, gedu haluasa po wao. Tiyu dage usu sabo dwai kolesagago te dage aiyaba elalugobeo. Mu tama, dagego homugo te wiegi yai sę naga yaibao. Tiali goli, te dagego bomo usu egobeo,” wali.

42 Aga si sogo ma pelama, gedu haluasa po te aga dene sabode te tiwai po wai, “Eno Ayao, tama te kapgo ena ela soabo usu me egobe da homu elama, tama eno te kap selama, te ąi tumai da wida, teda nago naga homu kolesaga wali naga pao.,” te po wai.

43 Tama aga ma aselama suali, augwali pila mubo suai. Augwali gedu sęgę yalio.

44 Tama agai augwali ma tagalama, tama aga pelama, gedu haluasa po sela sogo wagi pai. Te gedu haluasa po aga hasia wali tiwai, te naga agai ma walio.

45 Nosali aga wali pabo bidi dabe pageba aselama, augwalibolo te po wai, “Dage me pila mudu toma tudubawe? E dao odiąo, te sogo megi pedalalio, te augwaligo Godigo Bidi Mu te dwai sęgę sai bidi dabego nogoba mawainogo ebao.

46 Dage hodaluao, tama da augwali tiąba pinao. Suao, ena augwaligo nogoba maiabo bidi aga te pąba megi yagasobao,” Jisasgo te po wai.

Judasgo Jisas te boi bidi dabego nogoba mawai
(Mak 14:43-50; Luk 22:47-53; Jon 18:3-12)

47 Te Jisasgo po udubadi yaide, tama Judas, te aga wali pabo bidi te 12 wali bidi me deli, aga asali. Tama genuai bidi hani aga dali asali, tama augwaligo te bobobage hwą ge me wąbi me nogode tulama asai. Te genuai pris tobolu bidi dabe dali, te Juda dabe tobolu bidi hani dabego augwali tagala palobaso asalio.

48 Tama aga te augwali nogoba maiabo bidigo, agai e tiwai po me deli augwalibolo usu selama mani, “Te eno bidi me deli aga dali ena kisa sigi paibao. Te bidi aga Jisas dao. Dagego aga naga dąų olama, pageabi yao.” Te po wai.

49 Tama aga polo Jisas pageba dolo aselama, tama te po wali, “Hulide dao, po ola mabo bidio.” Tama agai aga dali gesabi sebedi usu sagasai.

50 Jisasgo agabolo te po wai, “Abagio, te nago aselama yainogo yali sę, te sę nago polo tama yao,” wali. Megi da

augwali aselama, nogo Jisasba munama, tama aga pageabi
elama dąụ wai.
51 Tialima, Jisas dali bidali bidi me deligo agai aga
bobobage hwą ge kega sai. Tama agai te hwągo te pris
tobolu bidigo sę bidigo olo togwa sąnama, tǫba tulaluai.
52 Tiali goli Jisasgo agabolo te po wai, “Te nago hwą ge aga
muani madi ma bulao. Tigidali bidi te bobobage hwą gego
hwịbo kolesaga ebo bidi dabe, augwali te gasa bidi dabego
moni hwą gego ela muaibao.
53 Nago eno bomo konebeo. Eno ena Ayabolo hanaluyu
da, teda agai te ensel mobo bidi hani umabo mu tagala
palama, tama augwali dulama, ena tau sagasaibao.
54 Tiali goli, eno te tiwai ebaso da, teda te megi enade
pedelabo sę pedalogobeo. Polobadu Godigo po asęani
bukude te enade megi pedelabo sę po asęai dao. Pedalo-
mainao,” wali.
55 Tama te sogo naga Jisasgo te aga sagasai bidi hanibolo
te po wai, “Dagego ena sagasiyu, tama dagego te bobobage
hwą ge me wąbi dabe tolasa asali, te dage te nai wi sabo bidi
sainogo asobo tiwai yali. Magi baso te tiwai yaliwe? Tigidali
sogo ena te Moni Lotu Be tempel tomode bidiyu, tama eno
po te we bidi augwalibolo ola madu geai goli, te dagego te
sogo tama dagego ena me nogo dąụ me wabeo.
56 Tiali goli te sę tigidali enade megi pedalobo te polobadu
Godigo po pusali bidi profet dabego bukude asęani po usu
nainogo ebao,” Jisasgo te po wai. Tama aga wali pali bidi
dabe augwaligo Jisas taga peyu, tama augwali wi pela silai.

Augwaligo Jisas po tụ ela mani
(Mak 14:53-65; Luk 22:54-55, 63-71; Jon 18:13-14, 19-24)

57 Te bomai po page koneai bidi dabe dali, te Juda
dabe tobolu bidi dabe dali, augwali te bidi Kaiafasgo beba
sisinama bidaluai. Te Kaiafas aga te pris bage tuni bidi
mu dao. Tama te Jisas nogo tulama dąụ wali bidi dabe
augwaligo aga te Kaiafasgo beba odasa palio.
58 Tama Pita Jisas aga wali pai, tiali goli aga digibulu gana
dwasianu bidai. Aga te tuni bidi Kaiafasgo obo tomoba
pelama, tama te enesigi bidi dabe dali te be mesalode
dulaluai. Agai te magi sę Jisasde pedalobo te agai sula
sainogo yali.
59 Te pris tobolu bidi dabe dali, te tigidali kaunsil dabe
dali, augwaligo te Jisasde tibo po omainogo yabo bidi dabe
gegebo sę yali, tama augwaligo aga ela muabo po dąụ wabo
tụ gegemainogo yalio.
60 Tama bidi hauwa pedelama, tama tibo po dabe agaba
walio. Tiali goli augwaligo aga elabo te dwai sę yali te po

gegali te usu me ebeo. Tiali goli nosali bidi me si aselama
sabolali.
61 Tama te bidi sigo te po walio, “Te bidigo te po wai dao,
‘Eno te Godigo Moni Lotu Be tempel aluama degebode, tama
sela sogo eno ma sę ebo usu yaibao,’ agai te po wai dao,”
augwali sigo te po wai.
62 Tama te pris tuni bidi doligulama Jisasbolo te po wai,
“Nago te po me deli wei ponosiąma ebawe? Magi yaide
augwaligo te po dabe nagebolo togolobawe?” wali.
63 Tiali goli Jisasgo po me wabeo. Tama te pris tuni bidigo
agabolo te po wai, “Te nago dabolo mu po naga omainogo
eno nagebolo te bidibo ula elalubo Godigo nogide te po
hanalu obao, nage te Godigo sa muani bidi Krais, te Godigo
Ogwa dawe, ma meniwe?”
64 Jisasgo agabolo te po wali, “Awe, nago po wali ena
te tiwai dao. Tiali goli eno dagebolo obao, nosali dagego
te Godigo Bidi Mu te Tigidali Bomo Elalubo Godigo dolo
nogo badude dualalubo sueibao. Tama aga te ugwadu daide
elalubo pǫde bidama asobo, te me dagego sueibao,” wali. *
65 Jisasgo te tiwai po wali, tama te pris tuni bidigo te po
odama, tama dwai homu mu eyu, tama aga gudali bobage
ugwa pisilama, te po wali, “Agai Godibolo posobo po walio.
Tama te bidi meba bolo agai e bidide po pusumainogo i
wabo tagalao. Agai Godibolo posobo po walio. Megi tama
te po wali dagego odali dao.
66 Dagego magi homu ebowe?” Tama augwaligo po wei
ponoyu te po wali, “Agai dwai sę yalio, tama aga isimainao,”
wali.
67 Tama megi da augwaligo pesa Jisas gesabiba sąwani,
tama augwaligo nogo sugunama aga elali, tama mebago
nogo kalago aga elama, *
68 tama augwaligo te po wai, “Nage Krais, te Godigo sa
muani bidi, nage te Godigo po pusubo bidi profet da wida,
megi wao. Dego nage elaliwe, te nogi nogi ya,” augwaligo
te Jisas dali wai.

Pitago te po wali, “Eno Jisas me konebeo”
(Mak 14:66-72; Luk 22:56-62; Jon 18:15-18, 25-27)

69 Te augwaligo te sę Jisas dali ebadi, tama Pita te be
mesalode dulaluai. Tama tede sę ebo we me deli aga pąba
aselama, tama te po wai, “Nage me te Galili tǫ bulu bidi Jisas
dali bidai dao,” wali.
70 Tiali goli Pitago po weyu, menio po te tigidali bidigo
gedude bomonama, te po wai, “Eno nago te wabo po page
konebeo.”

---

* **26:64:** Dan 7:13 * **26:67:** Ais 50:6

71 Tama aga solama, te be bagulali obo mabo pąde bidai.
Tama gasa sę we mego aga sulama, tama te pąde bidalubo
we bidi augwalibolo te po wai, “Te e bidi da, te Nasaret bulu
bidi Jisas dali bidali bidi dao.” Te po wai.
72 Tama Pitago po geme ma dualiyu, bomonama te po wai,
“Mu tamao, eno te bidi me konebeo.”
73 Nosali gana dwasianu, tama te dolaluali bidi meba
augwali aselama, Pitabolo te po wali, “Mu tama, nage
augwali hani bidi dao. Naga pogo nage haninani dao, nago
po te Galili bidigo po wabo tiwai wabo dao,” wali.
74 Tialima megi da Pitago po bomo mu elama weyu, agai
tibo po obaso da, teda Godigo aga ela mumainogo eyu te po
wai, “Mu tamao, eno te bidi munu me konebeo. Mu menio.”
Agai te po ola silai madi, tama polo te ba kakaruk po walio.
75 Tama megi da Pitago Jisasgo aga dali wali po homugo
ma koneanio, “Te ba kakaruk po wasiąbadi, tama nago po
sela sogo olama, te nago ena konebeo waibao.” Tama Pita
aga te bedu buluba solama, gela geninama mu wai dao.

27

Augwaligo Jisas te Pailat bidibo madi odasa pai
(Mak 15:1; Luk 23:1-2; Jon 18:28-32)

1 Te be posa pabode, tama te tigidali Godibolo nai ula
mabo pris genuai bidi dabe badi, te Juda hani tobolu bidi
dabe dali, augwaligo po minama, Jisas elabo po olama, tama
deli homu elama te po dąụ wai.
2 Augwaligo aga te aligabo bonogo kęnama, tama aug-
waligo aga selama, te polalubo genuai gavman bidi Pontius
Pailat bidibolo magi pai.

Judas isalio
(Tpi 1:18-19)

3 Megi da Judas, te Jisas boi bidi dabego nogoba mani bidi,
agai Jisas augwaligo po tụ ebode aiyaba elaluama tama aga
ela muabo homu ebo suai. Tama aga ge neyu, tama homu
hasegeleyu yai, tama te sali mone ge bidi sese olama nogo si
silva mone te pris genuai bidi dabe dali te Juda dabe tobolu
bidi dabe augwalibolo te mone sela pelama, ma magi palio.
4 Tama agai augwalibolo te po wai, “Eno dwai sę elama,
sęgę salio. Eno te magi dwai sę me isąwai bidi te boi bidi
dabego nogoba manigo, tama aga isaibao,” wali. Tiali goli
augwaligo te po wai, “Te dago sę menio. Te naga sę tali
dao.”
5 Tama Judasgo te silva mone ge dabe te Moni Lotu Be
tempel tomode sąnama, tama aga pelama, aga digi te ba
bonoba waligi pelama isai.

6 Te genuai pris bidi dabe augwaligo te Judasgo sąwani
mone ge selama, tama augwaligo augwa hasi te po wai, “Te
e monede da, te bidi elai mone dao. Tama tibaso, dago te
mone ge te Moni Lotu Be tempel mone dali muyu da, teda
dago te bomai po bolaibao. Te dali me mugobeo,” wali.
7 Tama tibaso, augwaligo po me dedeli minama dąụ wali,
tama nosali augwaligo te monego te bidi dabego te sene
nigabo mama tọ sabo madi te tọ abelali. Augwaligo te homu
yali, te digibulu bulu bidi dabe ede isiyu da, teda te tọ
augwali muabo gụ page nigilama elalumainogo homu yali.
8 Tama augwaligo te tọ te bidi elai monego abelebaso, te
we bidi augwaligo te tọ nogi poali, te Kaneme Tọ nogi wai.
Tama megi tama me, te nogi me elalubo dao.
9 Tama augwaligo te tọ tama abeleyu, tama po me deli
polobadu Godigo aga po pusali bidi profet Jeremaiago
pedauwalide wali po te megi mu usu nanio. Agai te po
polobadu wai,

> “Te Israel dabe meba augwaligo te bidi me deli
> abelabo mone ge noma dodolama tama te silva
> mone ge bidi sese olama nogo si te tama po dąụ
> wali.
> 10 Tama augwaligo te mone ge selama,
> tama augwaligo te sene nigabo mama tọ sabo tọ
> abelali, te Genuai Bidigo enabolo wali po tiwai dao.”*

“Nage te Juda dabego tuni bidi dawe?”
(Mak 15:2-5; Luk 23:3-5; Jon 18:33-38)

11 Te bidi Jisas te gavman polalubo bidi gedude te be
tomode dodolai. Tama genuai polalubo gavman bidigo
agabolo hanalu wali, “Nage Juda dabego tuni bidi dawe?”
Tama Jisasgo te po wali, “Naga digi naga te po obao.”
12 Tama te genuai pris bidi dabe badi, te Juda bage tobolu
bidi dabe dali, augwaligo aga po tụ ilibo sẹ yali. Tiali goli
agai po me deli wei me ponebeo.
13 Tama te gavman genuai bidi Pailatgo agabolo te po wali,
“Ma, nago te tigidali po augwaligo nage po tụ ilibo po te
nago odobewe?”
14 Tiali goli Jisasgo po me deli te gavman bidi Pailatbolo
wei me ponebeo. Tama tibaso, te polalubo gavman bidi aga
homu hauwa eyu noma sali.

Pontius Pailatgo Jisas ni pedaide elabo po wai
(Mak 15:6-15; Luk 23:13-25; Jon 18:39–19:16)

15 Te tigidali kibu bede te Pasova side bodolu munama
olo bidali sogo, te polalubo gavman bidigo te kalabus bidi

---

* **27:10:** Jer 19:1-13; Sek 11:12-13

me deli olo tagala palobo dao. Te we bidi augwa digi te bidi me deli tagala palomainogo aga nogi obaso, teda te tuni bidi Pailatgo augwaligo homu wali peyu, te bidi me deli te augwaliba tagala palobo dao.

16 Tama te sogo agai dwai sę yai dwai bidi mu me deli te kalabuside bidai, te aga nogi Jisas Barabas dao.

17-18 Tama megi da Pailat aga te be tagalama, buluba pelama, tama we bidi augwali sisinagasali. Agai koneani, te tobolu bidi dabe augwaligo Jisas dali naga dwai homu elama, tama augwaligo Jisas aga gesabidide po tų ilainogo eyu, odasa asai dao. Tama tibaso, Pailat agai te we bidibolo te po wai, "Dagego homugo eno de dageba tagala palagawe? Ma, eno te Jisas Barabas, ma eno te Jisas, augwaligo te Krais nogi ebo bidi te dageba tagala palagawe?"

19 Tama me, te bidi Pailat aga te po tų odobo bidi jas dugabo siade aga dualalubadi, tama aga wego po agabolo toliyu te po wai, "Nago magi sę me deli te doloba pai bidi dali me elamuo. Te eno hulide nade aga sulama, tama eno genuai homu elalubao." Te po wai.

20 Te genuai pris bidi dabe badi, te Juda dabe tobolu bidi hani dali, augwaligo te we bidi homu hodolama, augwaligo te Pailatbolo i weyu, te bidi Barabas tagalama, te Jisas ela muao, te po omainogo yai.

21 Tama te genuai gavman bidigo po augwalibolo ma naga wali, "Dagego homugo eno te e bidi sigo te mena bidi dageba tagala palomainogo homu ebawe?" Augwaligo te po wai, "Barabas."

22 Pailat agai augwalibolo te po wai, "Eno tama tiyu da, teda e bidi da Jisas, augwaligo Krais nogi ebo bidi, agabolo eno magi sę yagawe?" Tama augwali tigidaligo te po wai, "Aga ni pedaide elao."

23 Tama Pailatgo te po wali, "Magi basowe? Agai magi dwai sę yaliwe?" Tiali goli augwaligo bomonama ma i wali, "Ni pedaide aga elao," wali.

24 Tama megi da Pailatgo koneani, agai po usu ebeo. Menio. Tama wąbi genuai hwịainogo yai. Tama agai augwali ola momainogo agai wę te poude meba selama, tama aga nogo te we bidigo gedude wę telawai. Tama nogo wę teladubadi agai te po wai, "Te e bidi elibo da, te eno sęgę menio. Te duga sę naga dao."

25 Tama tigidali we bidi augwaligo po wei ponoyu, te po wai, "Te aga elebo sęgę te daba me te dena wai dabeba asomainao," wali.

26 Tama te sogo Pailatgo te bidi Barabas augwaliba olo tagala palali. Tama agai po olama, tama gasa bidigo Jisas

te dwai bigo elidu gelama, tama te ami bidi dabe nogoba mani, te augwaligo aga te ni pedaide elimainogo yalio.

Ami bidi dabe augwaligo Jisasbolo posobo po wai
(Mak 15:16-20; Jon 19:2-3)

27 Tama megi da, te ami bidi dabego Jisas te gavman tuni bidigo be tomoba odasa pali, tama augwali tigidali aga pageba sisinagasai.
28 Tama augwaligo agai gudali ugwa pedela munama, tama augwaligo bobobage mama ugwa me deli aga tigiba muanio, te genuai polalubo bidigo ugwa tiwai dao.
29 Tama augwaligo sesani yai bonogo madi me deli nigilama, tama augwaligo Jisas toboluba muai. Tama elama, tama augwaligo te awi dili me deli agai dolo nogode muai. Tama augwaligo agaba kidu sugunama, tama augwaligo posobo po agabolo e tiwai wai, “Siade dao, Juda dabego tuni bidi dao.”
30 Tama olama, tama augwaligo agabolo pesa sąyani, tama augwaligo te awi dili ma dobola selama, aga toboluba elidu geai.
31 Augwaligo te dwai posobo po dabe agabolo ola silibo si, megi da agai te gudali mama ugwa te augwaligo peda sali, tama augwaligo aga ugwa ma tigiba muai. Tama augwaligo aga te ni pedaide elainogo sela palio.

Augwaligo Jisas ni pedaide daganama enani
(Mak 15:21-32; Luk 23:26-43; Jon 19:17-27)

32 Augwali te moni hanu buluba pobadi, tama augwaligo te Sairini bulu bidi me deli suali, aga nogi Saimon. Tama augwaligo bomonama agai te Jisasgo tolali ni pedai tolao wali, tama agai tolali.
33 Augwali pelama, dwasianu bulu du me deliba sabolali, aga nogi Golgota. Te bulu nogi page e tiwai dao, tobolu dili tiwai bulu du da wai.
34 Tama augwaligo te wain ąi meba te ha ebo dwai marasin dali gelama, Jisasgo tumainu manio. Tama agai tula suali, tiali goli agai tubeo.
35 Augwaligo Jisas aga te ni pedaide elama daganai madi, tama agai gudali ugwa dabe augwa dobola sainogo augwa hasi satu gagali bolo yalio. *
36 Tama elama, tama augwali te bulude dualama, tama augwaligo aga tonaluyu bidalio.
37 Te aga tobolude ugwadu augwaligo aga te po tų ilali po asęai. Augwaligo e tiwai po asęanio: ‘Te e bidi Jisas, te Juda dabego tuni bidi dao.’

---

* **27:35:** Tib 22:18

38 Te Jisas pąde augwaligo te nai wi sai bidi me si te ni
pedaide walali, me deli te dolo nogo badu waliyu, me te
pobase nogo badu waliyu yalio.
39 Tama te we bidi augwali iba soyu, oba soyu eyu,
augwaligo dwai posobo po agabolo walio. Tama augwaligo
augwa tobolu bebegeliyu, *
40 tama te po wai, “Nago te Moni Lotu Be tempel aluama,
tama sela sogo naga ma sę yaiba po wali bidi, megi da, te
naga digi naga tau sao. Tama nage te Godigo Ogwa da wida,
teda nage te ni pedaide daganalubo tagalama, tama nage te
tǫba aiya dulao,” augwaligo te tiwai posobo po wai.
41 Te genuai pris bidi dabego me, te bomo yai po page
ola mabo bidi dabe dali, te Juda dabe tobolu bidi dabe
badi, augwaligo me dwai posobo po weyu, bomonama te
po augwa hasi wai,
42 “Agai gasa bidi dabe augwali naga tau sali, tiali goli
aga digi aga tau sainogo ebo usu egobeo. Ma, aga da te da
Israel bagego tuni bidi da wida, teda aga te nide daganani
tagalama, aiyaba dulubaso, teda dago bomo yai homu agaba
munama dąų waibao.
43 Agai homu Godiba tinama te po wali, ‘Ena Godigo Ogwa
dao’ wai. Tialima, Godigo aga godolo eba wida, agai aga
megi tau somainao.” Augwaligo te po wai.
44 Te nai wi sai bidi me si augwaligo te Jisas walali ni
pedaide pąde ela daganai, te bidi sigo me te tiwai dwai
posobo po naga agabolo walio.

Jisas isalio
(Mak 15:33-41; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30)

45 Tama te sia ge tomode mu, te tigidali tǫ badu te be hulia
sabo tiwai elama, te be hulia si mu elama, tama telalubadi
te be pio yabo magaba usu nanio.
46 Tama be pio ebo pąde Jisasgo i bomonama weyu, te po
wai, “Eli, eli, lama sabaktaniwe?” Te po page e tiwai dao:
“Eno God, eno God, magi baso nago ena tagaluwe?”
47 Tialima meba te pąde dolaluali bidi, augwaligo te wabo
po odama, tama augwaligo te po wai, “Te bidi agai te
polobadu bidali bidi Elaija te i obao,” te po wai.
48 Tama polo te bidi dabe augwali me deli udada pelama,
te tamu ąide elalubo wawi yai nai me deli sigi pali, tama
te nai te wain ąi dali taluama, tama te nai awi dili donode
kęnama, tama te nai Jisasgo tumainogo manio.
49 Tiali goli gasa bidi dabe meba augwaligo te po wai,
“Meo, dago bolo sueibao. Ma, te bidi Elaija aselama, aga
tau sagasobowe, ma menigowe?” te po wai.

* **27:39:** Tib 22:18

50 Te Jisasgo i bomonama ma olama, tama aga noma bidi
mobo tagala palalio, te aga mu isalio.
51 Tama te sogo naga te Moni Lotu Be tempel tomode
walaluali genuai bobage dąị ilali nami ugwa te ugwadu
gagalasa aiyaba mu pedasa dulama, tama pedai si pedalali.
Tama tọ mali ebadi, tama genuai masigi dabe me pebeda
palio. *
52 Tama gụ page palialuali tụ dala pelama, tama Godigo
we bidi hauwa, polobadu augwali isali, megi augwali tigi
elalubadi tama ma hodalualio.
53 Augwaligo te gụ page tagalali, tama nosali Jisas ma
hodaloai madi, augwali te Godibolo hogea sali moni hanu
tomoba palio. Tama bidi hauwago te sogo augwali suai dao.
54 Tama te enesigi bidi dabego tobolu bidi aga ami bidi
dabe aga dali te Jisas tonaluali bage, augwaligo te tọ mali
ebo me te sę dabe pedalobo sulama, tama augwali moni wi
mu yalio. Augwaligo te po wai, “Mu tamao, te bidi aga te
Godigo Ogwa mu dao,” te po wai.
55 Tama we hauwa bidali, augwali te Galili tọdu Jisas tau
sainogo aga wali asai. Te we dabe augwali te dwasianu
digibulu gana dolalu tononaluai.
56 Te we me deli augwali dali tomode bidali we te Maria
aga bulu Makdaladu asai. Tama we me te aga Maria, te bidi
si Jemsde Josep sigo ida. Tama we me deli te bidi Sebedigo
we, te aga ogwa sigo ida dao.

Augwaligo Jisasgo tigi te masigi ola be dedageba muai
(Mak 15:42-47; Luk 23:50-56; Jon 19:38-42)

57 Te pio te Arimatea bulu bidi me deli te masigi hauwa
elalubo bidi, aga nogi Josep, aga asai. Aga me te Jisas wali
pali bidi dao.
58 Tama aga te gavman polalubo bidi Pailat pageba
sabolama, te Jisasgo tigi sabo po hanalu wai. Tama te
Pailatgo te ami bidi dabebolo olama, tama augwaligo te tigi
Josepbolo sela mawai.
59 Tama Josepgo te Jisas tigi selama, tama aga te meda
meni yai tedela yai gesi nami ugwade bebe pelama mesege-
lai.
60 Tama agai te Jisas tigi te aga digi nigai gụ pageba mugi
palio. Agai te genuai masigi tomode te ola be me deli tamadi
nigai. Tama agai te tigi te ola be tomoba munama, tama agai
te genuai masigi me deli hogogo bele pelama, te tigi muani
gụ page ola be sunumi te masigi mego paniani. Agai tama
tilama, tama aga palio.

---

* **27:51:** Sai 26:31-33

61 Maria te Makdala bulu we badi, te gasa we Maria
dali, augwali si tede bidali. Augwali si te gụ page dolo si
pạde dualaluali, tama augwali sigo te gụ pageba tononaluyu
bidalio.

Te ami bidi dabe augwaligo te gụ pagede tonaluai

62 Tama nosali sogode, te Sabatde nai sisi ebo sogo te silai
madi, tama te genuai pris bidi dabe badi, te Farisi dabe
dali, augwali te genuai gavman bidi Pailat pageba pelama,
sisinigi palio.
63 Augwaligo te po wali, “Genuai bidi, dago po me deli te
tibo po wali bidi aga bidali sogo wali po me deli megi ma
koneani. Agai te po wai, ‘Nosali te sela sogo wabode te ena
ma hodaluaibao’ wai dao.
64 Tama tibaso, nago po olama, tama augwaligo te gụ page
sela sogo bugagia tonalumainao. Tiyu yaide aga wali pali
bidi dabego aga tigi geme wi sagaselama, gasaba mugi pidali
weyu te bugagia tonaluao po wao. U bagego aga tigi selama,
tama augwaligo tibo po te we bidi augwalibolo weyu, ‘Aga
te gụ pagede ma hodalualio’ waibao. Tama tiyu da, te nosali
wabo tibo pogo te polobadu wali tibo po aiyaba elaluaibao,”
augwaligo te po wai.
65 Tama Pailat agai augwalibolo te po wai, “Dagego te
tonalubo bidi dabe meba elalubao. Tama dage pelama, te gụ
page bomonama tonaluao, te duga ebo tiwai gilama yao.”
66 Tama te po obaso, augwali pelama, te gụ page panialugi
pai. Augwaligo te gụ page sunumi paniani masigi daide te
habu selebo dạị me deli ilama, tama augwaligo ami bidi
dabe mebago te gụ page tonalumainogo muanio.

28

Jisas ma hodaloai
(Mak 16:1-10; Luk 24:1-12; Jon 20:1-10)

1 Te Sabat side silai madi, te Sarere hasia polali sogo te
giliga pạde pedelainogo ebadi, tama te Makdala bulu we
nogi Maria badi, te gasa we Maria dali, augwali si te gụ
page suagasainogo asai.
2 Tama polo mu genuai tọ mali pedalai. Magi baso meni.
Te Genuai Bidigo mobo bidi ensel te dagalu tagalama, tama
e tọba aiya dulali, tama agai te ola be gụ page sunumi
paniani masigi hogogo bele pelama, tama aga te masigi
daide ugwadu dulalualio.
3 Aga gesabi ula te be sele ula tiwai yali, tama aga gudali
ugwa te tedela yai te dagalu pọ ula tiwai yalio.
4 Tama te gụ page tonaluali ami bidi dabe augwaligo te
tebo sulama, tama augwali agade wi elama, tama augwali

tigi didibili eyu, tama augwali te isai bidi tiwai gagawalio, te tǫba tulalio.
5 Tiali goli te mobo bidi enselgo te we sibolo te po wai, “Dage si wi tagalao. Eno koneani, dage sigo Jisas gegagasu asali, te bidi augwaligo te ni pedaide walali bidi dao.
6 Aga ede me bidibeo. Aga ma hodaluali, te tiwai po polobadu agai wali. Dage sigo aga munaluali madi suagasao.
7 Tama sulama, tama dage si polo pelama, aga wali pali bidi dabebolo te po wao, aga gụ pagede ma hodalualio. Odiąo. Aga dage asabo madi polasa te Galili tǫ teba paibao, tama dagego aga tede sueibao, augwalibolo te po wao. Te eno po tama dao,” te ensel bidigo te po wai.
8 Tama te we si wi homu dali elaluyu, tama wiegi yai homu pemene dali te geninama mu eyu, tama polo augwali sigo te gụ page ola be tagalama, tama te ensel bidigo wali po te aga wali pali bidi dabebolo wagi painogo udulama polo palio.
9 Tama polo Jisasgo augwali si te tụde pobadi tiąba asai, tama te po wai, “Kigamu mu dao.” Tama te we si pąba pelama, tama aga sągą page tola selama, te we sigo agabolo lotu po walio.
10 Jisasgo po weyu te we sibolo te po wai, “Dage si wi elamuo. Dage sigo eno ama dede augwalibolo wagi pelama, tama augwali te Galili buluba pao wao. Tama augwaligo ena tede sumainogo yaibao,” Jisasgo te we sibolo te po wai.

Ami bidi dabego wali po

11 Te we si te tụdu pidubadi yaide, tama te gụ page tonaluali ami bidi meba augwali te Jerusalem hanu tomoba pelama, tama augwaligo te po te genuai pris bidi dabe augwalibolo te tigidali sę pedalali po walio.
12 Tama te genuai bidi dabe augwali te Juda dabe tobolu bidi dabe dali sisinama, tama augwaligo po me deli mianio, tama augwaligo yabo sę po dąụ wali. Augwaligo genuai mone te ami bidi dabebolo menama, tama augwaligo te po wai,
13 “Dagego e tiwai po wao, ‘Da hulide godege piai digi, tama aga wali pali bidi dabe augwali geme aselama, tama augwaligo aga tigi wi sela pai yalio,’ dagego we bidibolo te po wao.
14 Tama polalubo genuai gavman tuni bidigo te pedalali sę po odobo si, teda dago po meba agabolo weyu, tama dagego magi dwai sę yali homu me elalugobeo.” Te Juda dabe tobolu bidi dabego te po wai.

15 Tama te ami bidi dabe augwaligo te moni mone selama,
tama augwaligo te wali po augwaligo wali palio. Tama te po
te Juda we bidiba pelama odali, tama augwaligo te po naga
ola pali te megi tama me augwaligo te po me wabo dao.

Jisasgo misin sę aga wali pali bidi dabebolo manio
(Mak 16:14-18; Luk 24:36-49; Jon 20:19-23)

16 Te aga wali pali bidi dabe nogo si olama sągą badu deli
augwali te Galili buluba pali, tama augwali te bulu duba
sabolali, te Jisasgo augwali te polobadu bodolu mani bulu
duba.
17 Tama augwaligo tede Jisas sulama, tama augwaligo
agabolo lotu po wai. Tiali goli mebago homu si elaluama
te homu yali, te aga mu ma hodalualiwe?
18 Tama Jisas pąba aselama, augwalibolo e tiwai po wali,
“Godigo enabolo te tigidali dagalude me tǫde elalubo nai
tonaluabo bomo mawai dao.
19 Tama tibaso, dage pelama, tigidali we bidi hani ena wali
asobo we bidi pedelao. Tama dagego augwali te Aya me
Ogwa me Mobo Bidigo nogide baptais mao.
20 Tama dagego eno dagebolo te mani po tigidali aug-
waligo wali pomai hagede ola mao. Odiąo. Ena dage dali
tigidali sogo bidaibao, tama te dagalu de tǫ si silibo sogoba
usu naibao,” Jisasgo te po wai.

Dwagi Yai Gesi Po Makgo Asęani
Hasia nedebo tau sabo po

pi Te bidi Mak aga te Juda hani bidi da, tama agai te Jisas Kraisde po asęnama, tama te Juda hani isiąwai Grik po wabo we bidi dabebolo mani. Jisasgo agade digi te nogi poai, “Ena Godigo Bidi Mu dao,” te po wai, tama agai te we bidigo yali dwai sę sęgę sela sąmainogo asali. Agai te we bidide elaluali dwai haubo noma sela sąbo bomode me, te agai ola mani pode me, te we bidigo sali sęgę sela sąbode me, tede dago Jisasgo bomo hania konea sabo dao. Makgo te Jisasgo yali sęde po hauwa pusali, tiali goli agai te Jisasgo te we bidi dabe aga po ola mani sęde po hauwa me wabeo. Te hasia bolo Makgo te baptais mani bidi Jongo po pusali, tama te Jisas aga baptais selama pobadi te Satango aga usu sali po me pusali. Nosali dago suali, te haniani sęgę dabe tolali we bidi dabe augwalide Jisasgo olo mu homu dene eyu tau sabo sę eyu, tama agai augwali po ola mani. Te hasia bolo aga wali pali bidi dabego Jisasgo yali sę page kuna konesiąbaso, te dua dua augwaligo agade konea sabo sę yai dao. Te bidi dabego me te Jisasde boi bidi pedalubo sę eyu, tama augwaligo agaba sęgę hauwa mani. Tama te silagasu agai asęani buku pedaide, te Makgo te po weyu, te Jisas isilama, ma hodaluali po walio.

Te we bidi baptais mani bidi Jongo po pusali
(Mat 3:1-12; Luk 3:1-9, 15-17; Jon 1:19-28)

1 E po da te Jisasde gesi dwagi yai po dao. Jisas da, te Godigo te we bidi tau sainu dąi̧ ilai bidi Krais da, te God aga ogwa dao.

2 Te gesi dwagi yai po pusubo sę e tiwai hasia bolo pedelai elaluali. Godigo agai Kraisde wali po te Godigo po pusa mabo profet bidi Aisaiabolo polobadu mu pusali. Tama Godigo agabolo po olama, tama te profet bidi Aisaiago Godigo po te bukude asęai. Te bukude asęani po tomode Godigo aga ogwabolo te po wai, “Edao. Eno po sela pabo bidi tagala palama, tama aga nage pabo badu poligi soaibao. Agai te nago pabo tų sisi yaibao,” te po wai. *

3 Godigo te polasa pabo bidide te po me wai, “Bidi meni yai bulude aga i bomonama weyu, te po waibao, ‘Te dago Genuai Bidi aga pabo tų sisi eiyąo, te agai dage tonalubo sę yabo sunumi bugagia dodolao,’ te polasa pabo bidigo te

* **1:2:** Mal 3:1

po waibao,” Godigo te po olama, tama bidi me deligo te po
bukude asęani. *
4 Te po polobadu obaso, te gesi dwagi yai po pusubo sę te
tiwai nosali gagalali, te we bidi baptais mabo bidi Jon dią
holali side. Tama te bidi meni yai bulude pedelama bididu,
tama Jongo e po te agaba asali we bidibolo pupusu pai, “Te
dagego duga yali dwai sęde ge neyu tama homu begeleąo,
te Godigo dagego dwai sęde sali sęgę wei ponogobeo, sela
sąwaibao, te eno dage węgo baptais mawaibao,” Jongo te po
wai.
5 Tama te Judia tǫ pedai provinsde bidali we bidi dabe
umabo mu Jon pageba sisinigi pai, te Jerusalem moni hanu
we bidi dabe umabo me agaba asali. Tama augwali deli
deligo augwa dwai sę yali sęgę hania hanilama, tama te po
wai, “Eno dwai sę dabe yai dao.” Tama tibadi Jongo augwali
te Jordan pabo ąide baptais mani.
6 Tama Jongo gudubo ugwa te moni kibu kamel nisigo
nigai dao, tama aga tabide te kibu wali kukulu gudai. Tama
aga te bulu tomode bidibo kuli mano me hanamu dali si
tuyu bidai dao.
7 Tama agai po bomo elama pusuyu, te po wai, “Te ena
tudi badu asobo bidi me deligo, tama agai bomogo te eno
bomo aiyaba elaluaibao. Ena wiegi yai bidi weyu, tama
ena aga sę ebo bidi bidiyu, ena duagulama te eno agai sągą
nadoba bono me pisagagobeo.
8 Eno dage węgo naga baptais mani dao. Tiali goli agai
dagebolo Godigo Tedali Mobo Bidi dobawaibao, dage dali
bidimainu tama tiaibao,” Jongo te we bidi dabebolo te po
wai.

Jongo Jisas baptais mani
(Mat 3:13-17; Luk 3:21-22)

9 Te side Jisas te Nasaret dwasianu hanu te Galili tǫde
bidali taga soyu asali. Tama Jongo aga te Jordan pabo ąi
tomode baptais mani.
10 Tama polo aga te we tagasu, te bulu wę sesegeba
doligulubadi, tama agai te dagalu dala pabo suali, tama te
Godigo Tedali Mobo Bidi te ba hi tiwai gagalasa agaba dulali.
11 Tama te dagalude pedauwali me delidu bomonama i
weyu, te po wai, “Nage eno Ogwa dao. Eno nage godolo mu
ebao. Eno homu nagede wiegi yai ebo dao,” te po wai. *

Satango Jisas usu sali
(Mat 4:1-11; Luk 4:1-13)

---

* **1:3:** Ais 40:3 * **1:11:** Gag 22:2; Tib 2:7; Ais 42:1; Mat 3:17; 12:18; Mak 9:7; Luk 3:22

12 Tama te po ola silama, tama polo te Godigo Tedali Mobo
Bidigo bomonama te Jisas bidi meni yai buluba polo tagala
palai.
13 Tama aga te bidi meni yai bulude bididubadi, te bidi
sese si sogo bidali, tama te usu sabo dwai mobo bidi Satan
asama, tama sesemane sogo aga usu sagasali, Jisasgo dwai
sę emainogo tama usu sali. Tama Jisas te bulu hasa dabe
dali bidali. Tama Godigo dagalude sę ebo ensel mobo bidi
dabego aga tau sali.

Jisasgo sę ebo te Galili tǫde gagalali
(Mat 4:12-17; Luk 4:14-15)

14 Te Jongo te gavman bidi Herotbolo "Dwai sę egio" po
obaso, te Herot sębę eyu, tama agai Jon kalabusiba muani.
Tama te sogo Jisas te Galili moni tǫ pedai tomoba pelama,
tama Galili tǫde biliyu, agai Godigo gesi dwagi yai po pusa
mena mena bilai, te po wai,
15 "Te megi da, te bodolu sogo mu pedalubao. Te Godigo
te we bidi mu tonalubo sogo pąba yagasalio. Tama tibaso,
dagego duga yali dwai sęde ge neyu, tama homu begelama,
tama duga homu te gesi dwagi yai poba begi pao," Jisasgo
te we bidi dabebolo te po pususu bilai dao.

Jisasgo bidi me si me si aga wali asiąo wali
(Mat 4:18-22; Luk 5:1-11)

16 Te Jisas te Galili sigi ąi sane sesegedu pobadi, tama agai
te Saimon aga ama Andru dali si suali. Augwali si te sigi
węba te sǫgǫ hagani togobo wa sąbo sę iduai. Augwali sigo
te sǫgǫ sabo sęde te mone sabo bisnis sę eyu bidai.
17 Tama Jisasgo augwali sibolo te po wai, "Dage si ena wali
asiąo, tama eno dage sibolo te bidi sabo sę ola mawaibao,
te sali bidi dabe ena wali asomainogo yaibao," te po wai.
18 Tama polo te augwa si te sǫgǫ hagani togobo wa
tagalama, tama Jisas aga wali pai.
19 Aga dwasianu ma pelama gana, tama agai Jems suali, te
bidi Sebedigo ogwa, te aga ama Jon dali bidibo suai. Augwali
si me te augwa gebade bididu, te sǫgǫ sabo hagani togobo
wa dodolobo sę idubadi suali.
20 Tama agai augwali si polo i olama, tama augwali sigo
te augwa si aya Sebedi te gebade te aga sę bidi dabe dali
bidibadi taga peyu, tama augwali si te Jisas wali pali.

Jisasgo te dwai haubo noma bidi te bidi me delide sela sąwani
(Luk 4:31-37)

21 Te Jisas dali, aga bidi me si me si dali, augwali te
Kaperneam hanuba pelama, tama teba sabolali. Tama te

Sabat sogo dwasianu Sarere Jisas te Juda dabego bomo yai po ola mabo be tomoba polo pelama, tama agai po te we bidi augwalibolo ola mani.
22 Tama augwaligo agai po odama, tama augwali moni noma siyu, tama midigi sai. Magi baso meni. Agai augwali te Juda dabego bomai po koneani bidi dabego kolesaga ola mabo tiwai gilama me ebeo. Menio. Agai augwali te nogi dali bomo dali si elalubo bidigo kolesaga ola mabo tiwai mu yai.
23 Te sogo bidi me deli te augwaligo bomai po odobo lotu be tomode bididuali, tama agade te dwai haubo noma bidi elaluali. Agai bomonama i weyu, te po wali,
24 “Te Nasaret hanu bidi Jisas, nago da dwai mobo dabebolo mena sę yainogo asaliwe? Te nago da dolainogo homu eyu, asai dawe? Eno nage koneani, nage te Godigo gasagi yai tedali wiegi yai bidi dao,” te po wai.
25 Tiali goli Jisasgo te dwai mobobolo te po wai, “Nago pedauwali pania selama, tama te bidi nago taga soayu, buluba soao,” te po wai.
26 Tama te dwai mobogo te bidigo tigi omagia mu didibili ilai, tama i wabogo po dagą genuai mu olama, tama te bidi taga palio.
27 Tama tigidali we bidi augwali noma siyu, tama augwa hasi tomode digi po miani, “Te e da mena sę dawe? Te gasagi yai gesi ola mabo po dao,” te po wai. “Te bidigo bomo elalubaso, tama agai te dwai haubo noma bidi dabeba po pusubaso, tama augwaligo agai po odali,” te po wai.
28 Tama agai yali sę po Galili tǫ pedaiba polo pelama, te we bidi tigidaligo odali.

Jisasgo te Pitago wego ida usu ilali
(Mat 8:14-15; Luk 4:38-39)

29 Te bidi Jisasgo te dwai mobo bidi sela sąnama, tama te Juda dabego bomai po odobo lotu be taga pelama, tama te Saimon dali Andru dali sigo be tomoba pali. Tama Jems me Jon augwali si me hodobo pali.
30 Tama Saimon aga au te be tomode te pibo be saide pila muai, te tigi posolo gasi elaluali. Tama te we gasi elalubo po augwaligo te Jisasbolo polo wali.
31 Te po olama, tama Jisas agaba pelama, tama aga nogo tola sigi pelama, hodolali. Tama te tigi posolo gasi agade elaluali tagalama, tama te wego augwali nai sisi ilibo sę yai.

Jisasgo te we bidi hauwa usu ilali
(Mat 8:16-17; Luk 4:40-41)

32 Te be pio eyu, giliga dega sigilubode, te we bidi
augwaligo te gasi yai we bidi dabe me, te dwai haubo noma
bidi elalubo we bidi dabe te augwaligo agaba selasa asai.
33 Tama te hanude bidaluali we bidi tigidali augwali te be
sunumi pąba sisinani.
34 Tama agai te gasi haniani elaluali we bidi hauwa usu
ma ilili pali. Tama agai te dwai haubo noma bidi hauwa
elaluali te sela sąwani. Tama te sę ebadi, te dwai haubo
noma bagego aga Godigo Ogwa da konebaso, augwaligo
tede po waidali weyu, agai augwalibolo habu selibo po
bomonama wai.

Jisas te Galili Provins tǫde sę ela bilali
(Luk 4:42-44)

35 Te sogo kigamu digi mu aga hodaluama, tama agaduba
buluba dią solama, tama te bidi meni yai madiba me
pelama, aga Godibolo po wainogo yai.
36 Tama nosali, Jisasgo Godibolo po me odubadi, tama
Saimon dali aga abagi solo me augwaligo Jisas gege pai.
37 Augwaligo aga gegela sulama, tama augwaligo te po
wali, “Te tigidali we bidi augwaligo nage gegainogo ebo
dao,” te po wai.
38 Tama agai augwaliba te po wali, “Te tagalama, te da
meba te gasa pąde elalubo buluba pinao. Eno po augwaliba
me pusainogo. Te sęde naga ena asai dao,” te po wai.
39 Tama olama, aga te Galili tǫ pedai tigidaliba pelama,
tama agai te wiegi yai po te augwaligo bomai po odobo lotu
be dabe tomode pusuyu, tama agai te dwai haubo noma bidi
dabe sela sąyu yai.

Jisasgo te oiyabe gasi yai bidi me deli wiegi yai ilali
(Mat 8:1-4; Luk 5:12-16)

40 Te oiyabe gasi yai bidi me deli agaba asama, bomonama
hanalu wagasali. Aga kidu sugunagasama, tama Jisasbolo
te po wai, “Te nago homugo usu dao wida, teda nago ena
wiegi yai ma ilama, tama ena te meda meni yai tiwai ma
bidaibao,” te bidigo te po wai.
41 Tama Jisasgo aga homu dene mu ebaso, tama agaba
nogo munama dią yu, tama agabolo te po wai, “Awe, eno
homugo nage gasi usu ilaibao. Tama nage wiegi yai pedalao,
te meda meni yai bidi bidao,” te po wai.
42 Tama megi naga tama te oiyabe gasigo agade elaluali
taga palio, tama aga wiegi yai pedelali.
43 Tama Jisasgo te bidi tagala palobadi agabolo po
bomonama weyu, te po wai,
44 “Bugagia dua dao. Nago bidi me deli dali eno nagede
yali sę po me wagio. Menio. Nage dolo pelama, tama nago

tigi te pris bageba waseligi pelama, tama agai nago tigi osola
sumainao. Tama tilama, tama polobadu Mosesgo wali po
gilama Godibolo nai ofa yao. Tama tiyu, te bidi dabego
koneyu, te nago gasi silali, nage te meda meni yai bidi tiwai
megi ma bidibao, te homu augwaligo yaibao," Jisasgo te po
wai. *
45 Tiali goli te bidigo Jisasgo agaba wali po wali pisąma,
agai te sę yali po tigidali we bidi dabeba subigila pususu
bilali, te tigidali hanuba pususu bila silali. Tama tibaso,
te we bidi umabo augwali agaba asidali weyu, Jisas aga te
hanu dabe tomoba hania pabo usu ebeo. Menio. Aga te
hanu bulu badu naga bidali, te bidi meni yai madi naga
bidai. Tama te tǫ pedai tigidali habu badu we bidi dabe te
aga bidibo madi naga asiyu yai.

2

Jisasgo te nogo sągą dwai bidi me deli usu ma ilali
(Mat 9:1-8; Luk 5:17-26)

1 Te meba sogo hododolama bidali silama da, tama aga
te Kaperneam hanuba ma pai. Tama Kaperneam hanuba
sabolama, tama te we bidi augwaligo aga te bede bidibo po
odali.
2 Tama we bidi hauwa sisinama, tama te be pągąna salio.
Tama bulu badu te be sunumi pąde te agebele olo me
elalubeo. Tama agai te gesi dwagi yai po augwaliba pusubo
sę yali.
3 Tama pusubadi, augwaligo gasi yai bidi me deli agaba
selasa asai. Te bidigo nogo sągą dili me te tigidali mu
penelai. Tama bidi me si me si augwaligo te gasi yai bidi
tolasa asai.
4 Te we bidigo te be tomode bidabo pesage mu pągąna
selama, mu pena sai baso, tama augwaligo te gasi yai bidi
aga te Jisas pąba sela asabo usu isąwai. Tama augwali te
be ugwadu daiba holama, tama augwaligo te Jisas bidibo
madi badu te be dąi dawali. Augwaligo te dalama, tama
augwaligo te gasi yai bidi pila mubo bono wa dali selama,
te aiyaba tagalaluama mugulali.
5 Tama Jisasgo augwali sulama koneani, augwaligo agaba
augwa homu tigidali muyu, tama agaba homugo tialubo bidi
dabe dao, te agai koneani. Tama tibaso, agai te gasi yai
bidibolo te po wai, "Eno ogwa, eno nago yali dwai sę sela
sąwanio," wali.
6 Te Juda dabego bomo yai po page koneai bidi dabe
meba augwali tede dulalu bidaluali, tama augwa homude
augwaligo te tiwai homu yai,

* **1:44:** Prs 14:1-32

7 ‘Magi baso te bidigo agai te tiwai po wabowe? Agai te
Godiba posobo po obao. Te mena bidi me deligo te bidigo
dwai sęgę me sela sągobeo. Te God agaduba sę naga dao,’
augwaligo te homu yali.
8 Te Jisas aga homude polo koneani, augwaligo te homu
augwa homude elaluali. Tama agai te po augwaliba
wali, “Magi baso dagego te tobage homu te duga homude
elalubawe?
9 Te eno pogo bomo elalubo te dagego hania konemainogo
eyu, eno mena po waibawe? Eno e bidibolo te po wabo si,
‘Nago dwai sę eno sela sąwani,’ teda eno po bomo elalubo
dagego hania konegobeo. Tiali goli eno e bidibolo po olama,
tama aga hodaluama, agai aga pibo somo selama bilibaso
da, teda eno pogo bomo elalubo te dagego mu koneaibao.
10 Ena da, te Godigo Bidi Mu da, tama eno homugo dagego
konemainogo, eno e tǫde bomo elalubao, te we bidi dabego
dwai sęgę sela sąyabo usu yabo elalubo. Dagego suiąo,” te
po wai. Tama begelama, agai te nogo sągą dili isai bidibolo
te po wali,
11 “Eno nagebolo obao, nage doligulama, tama naga pibo
somo selama, tama naga beba pao,” te po wali.
12 Tama te bidi hodaluama, tama te tigidali we bidi gedude
aga pibo somo polo selama, tama palio. Tama tibaso
tigidali we bidi augwali noma mu siyu, midigi sai. Tama
augwaligo God nogi ugwaba siyu, tama augwaligo te po
wali, “Polobadu dago te tobage tiwai sę ebo me susiąwai
dao,” te po wai.

Jisasgo Livai i wali
(Mat 9:9-13; Luk 5:27-32)

13 Te Jisas te Galili sigi wę saniba ma biligi pai. Tama
genuai hani we bidi agaba asobaso, tama agai te Godigo
wiegi yai po augwaliba pusa mawai.
14 Tama aga pobadi, tama te bidi nogi Livai suali, te Al-
fiusgo ogwa, aga te maket takis mone sabo bede dulalubadi.
Tama Jisasgo agabolo te po wali, “Nage ena wali asao,” wali.
Tama aga hogodama, aga wali palio.
15 Tama nosali Jisas me, aga wali pabo bidi dabe me,
augwali te Livaigo beba duagi pelama, nai tuali. Tama te
takis mone sabo bidi hauwa me te dwai sęgę sai bidi hauwa
augwali Jisas dali me aga wali pabo bidi dabe dali hodobo
dugulama nai tuali. Te tobage tiwai bidi hauwa augwali
sesemane sogo te Jisas wali bilaluai.
16 Te Juda bidi dabe tomode te hani me deli nogi Farisi
hani elaluali. Tama Farisi bage meba augwali te Mosesgo
bomo yai po page koneai bidi dabe, augwaligo suali, te

Jisasgo te dwai sęgę sai bidi dabe dali, me te takis mone sabo bidi dabe dali, nai tubo suali. Tama augwaligo aga wali pabo bidi dabebolo wali, “Magi baso agai te takis mone sabo bidi dabe dali, me te dwai sęgę sai bidi dabe dali nai tubawe?” te po wai.
17 Jisasgo te po wabo odobaso, tama agai te po te Farisi dabebolo wali, “Te gasi meni yai bidi dabe augwali te munamuna mabo bidi pageba pogobeo. Menio. Te gasi yai bidi naga te munamuna mabo bidiba paibao. Ena asali, eno te doloba pai bidi dabe i wainogo me asobeo. Ena asali te eno dwai sęgę sai bidi dabe i wainogo te ena asai dao,” Jisasgo te po wai.

Tubo nai osogo gisilibo kolesaga po
(Mat 9:14-17; Luk 5:33-39)

18 Te we bidi baptais mani bidi Jon wali pali bidi dabego me te Farisi dabe augwaligo me te tubo nai osogo gisilibo kolesaga wali pali. Tama bidi meba aselama, Jisasba wagasiyu, te po wali, “Te Jon wali pabo bidi dabego me, te Farisi wali pabo bidi dabego badi, te nai osogo gisilibo kolesaga ebo dao. Magi baso te nage wali bilibo bidi dabe augwaligo me te nai osogo gisilibo meniwe?” wali.
19 Tama Jisasgo po digi po begeleyu, tama te po augwaliibolo wali, “Te we kębo bidi me deligo abagi dabe te we sainogo ebadi tama te bidi augwali dali bidibadi te nai osogo gisilibo usu egowe? Menio. Te we sabo bidi augwali dali bidibadi, te sogo te augwaligo te nai osogo gisilibo te usu me egobeo.
20 Tiali goli nosali gasa bidi dabego te we kębo bidi bomonama odasa pabo si, teda te sogo aga abagi augwali homu dene eyu, tama augwaligo osogo te nai habu selaibao. Tama ena e tǫde bididubadi eno bidi dabe augwaligo nai osogo gisiligobeo,” Jisasgo te po wai.

Polobadu sę dali gesi sę dali deliba talua palamuo po wali

21 Te sogo Jisasgo gasa po digi po me begeleyu, te po wai, “Bidigo te gesi ugwa pedai selama, te poloba badi ugwa pedai dali me hobologobeo. Te agai te tiwai ebo si da, teda te dedage hobolali ugwa pedaigo te badi ugwa ma dedage ilaibao. Te gesigo te poloba badi ugwa pisilama, tama dedage genuai ma pedalaibao.
22 Tama me, te bidi mego te gesi wain ąį te poloba badia pai kibu meme waligo nigai botol teba tabigobeo. Ma agai tama tiyu da, teda nosali te wain wę genuai bo delama, tama te meme wali botol peda peyu, tama te wain wę tǫba olo gea peyu, tama te meme wali me doyu hagawaibao. Tama tibaso, augwaligo te gesi wain ąį te gesi meme wali botolba

tabibo dao, tama te si dali si te bugagia munalubo dao,” Jisasgo augwalibolo te po wai.

Te Sabat sogode sę ebo habu selebo po
(Mat 12:1-8; Luk 6:1-5)

23 Te Juda dabego Sabat sogo me delide Jisas te wit gi tomodu soai. Tama aga wali pabo bidi dabe aga dali soali, tama augwali nasi baso, tama augwaligo te nai wit meba selama, tama te ge tuali. *

24 Tama Farisi dabe meba tede bidali. Augwaligo te tebo sę sulama, tama Jisasbolo te po wali, “Suao. Magi baso augwaligo te Sabat side habu selali sę bolaliwe?”

25 Tama Jisasgo augwalibolo te po wali, “Te dagego te dena nǫų bidi nogi Devitgo yali sę po dagego nedebewe? Me sogo aga me, aga dali bidali bidi dabe me, augwali nai sili bidibadi tama moni nasi eyu bidali.

26 Te sogo te bidi nogi Abiatar te genuai tobolu pris bidi bidibadi, tama Devitgo Godigo lotu be tomoba pelama, te Godigo gesabide muani bret selama tuali. Aga hani dabego me tuali. Tiali goli, te bret te habu selai elaluai, tama te pris dabego naga tubo usu yaibao wai, te bomo yai pode. Tiali goli te bret augwaligo me tuali digi Godigo gedude dwai sę ebeo. Dagego te asęani po nedebewe?” *

27 Tama Jisasgo te po augwalibolo wai, “Godigo te bidi muani te Sabat sogo tau somainogo me mubeo. Menio. Agai te Sabat sogo muani te bidi tau somainogo muai dao.

28 Ena da, te Godigo Bidi Mu da. Ena da, te Sabat sogode te genuai bidi dao. Tama tibaso, bidigo Sabatde mena sę yagameo, te eno waibao,” Jisasgo te po wai.

3

Te Sabat sogode Jisasgo te nogo penelai bidi usu ma ilali
(Mat 12:9-14; Luk 6:6-11)

1 Te me sogo Sabatde Jisas te bomai po odobo lotu be tomoba ma pali. Tama bidi me deli bididuali, te aga nogo me deli dwai elaluai. Te aga nogo penelama, te wa pai tiwai elaluai.

2 Tama augwaligo Jisasba tonaluali. Augwaligo koneainogo, agai te bidi te Sabatde te wiegi yai ilibowe, ma meni ebowe naga sueinogo yai. Augwaligo te Jisasgo te sę ebode te po tų ilainogo homu yali.

3 Tama Jisasgo te nogo penelali bidibolo te po wai, “Nage eba asao, te we bidi gesabidide dolaluagasao.”

---

* **2:23:** Bom 23:25 * **2:26:** 1 Sml 21:1-6

4 Aga pąba asama, tama Jisasgo augwalibolo te po wai,
“Te eno dagebolo hanalu obao, te dago te Sabat sogo te
wiegi yai kolesaga yabo homu yaibawe, ma dago dwai
kolesaga yaibawe? Dago te Sabat sogo te bidi dabe bugagia
bidimainu tau sabo sę yaibawe, ma dago te bidi ela
mumainogo eyu yaibawe? Dago bomo yai pogo tede magi
po elalubawe?” Tiali goli augwali sagia siyu, po me wabeo.
5 Tama agai augwaliba tonono bilama, tama augwaligo te
nogo dwai bidi homu dene esiąbaso, aga sębę yali. Tama
agai augwaligo tabi dagana sabo sulama, tama aga tede
homu sęgę yali. Tama agai po te bidibolo wali, “Nage nogo
debelao.” Tibaso, aga nogo debelali, tama nogo wiegi yai
ma pedalali.
6 Tama te Farisi dabego te tebo sulama, tama polo te
augwali hogodosa pelama, tama augwali te Herodion hani
dali deliba sisinigi pali. Augwali tigidaligo po miyu, tama
Jisas elabo po miani.

We bidi hani hauwa mu augwali te sigi ąi sane pąba sisinani

7 Te Jisas dali aga wali pabo bidi dabe augwali te bidali
bulu tagalama, tama augwali te Galili sigi ąi saneba pali.
Tama te genuai hani we bidi augwali aga wali asali. Augwali
te Galili tǫ we bidi me, te Judia tǫ me,
8 te Jerusalem moni hanu me, te Idumea tǫ we bidi dabe
me, te Jordan pabo ąi pedai u badu bidibo we bidi me, te
moni hanu si Tair dali Saidon side bidibo we bidi, te genuai
hani we bidi dabe augwaligo te Jisasgo ebo sę po odama,
tama augwali agaba asali.
9 Tama Jisasgo aga wali pabo bidi dabebolo te po wai, “Te
genuai we bidi hani mu bidalubao. Tiyu augwaligo ena gea
sidali, dagego te moni geba me deli dodolama muao. Ena
teba holama, tama bugagia bidaibao,” agai te po wali.
10 Magi baso meni. Agai te gasi yai we bidi hauwa wiegi
yai ma ilali, tama tibaso te gasa gasi yai we bidi dabego
agaba bomonama kęą sai elaluai. Augwaligo agaba nogo
muainogo homu yai.
11 Te dwai haubo noma bidi elaluali bidi dabego aga
subaso da, teda augwaligo agaba kidu sugunama, tama
augwali i bomonama weyu te po wali, “Nage Godigo Ogwa
dao,” wali.
12 Tiali goli agai po bomonama augwaliba wali, augwaligo
te aga nogi hanilama munu me wagio wai.

Jisasgo aga po sela pabo bidi nogo si olama sągągo si bidi sa muani
(Mat 10:1-4; Luk 6:12-16)

13 Jisas te bulu du daiba holai. Agai te bidi meba sa
muainogo yai. Tama agai te bidi dabe i olama, tama augwali
agaba asali.
14 Tama agai nogo si olama sągągo si bidi sa munama, te
augwali aga dali bidimainu yai. Agai augwali te wiegi yai
po pusigi pomainogo tagala palabo homu elama,
15 tama agai augwalibolo te dwai haubo noma bidi sela
sąbo bomo mawainogo yai.
16 Agai te nogo si olama sągągo si sa muani bidi dabego
nogi e dao: te me Saimon, Jisasgo agabolo gasa nogi Pita
mawai.
17 Tama Jems, te Sebedigo ogwa, te aga ama Jon dali, te
agai gasa nogi Boanerges mani. Te nogigo page te e tama
tiwai dao: te be kulukulu wabo dagalugo ogwa dao wali.
18 Tama gasa sa muani bidi dabego nogi Andru, me Filip,
me Bartolomyu, me Matyu, me Tomas, me Jems te Alfiusgo
ogwa, me Tadius, me Saimon te Kenan tǫ bidi,
19 tama Judas te Keriot bulu bidi, te bidigo nosali te Jisas
dali boi ebo bidi dabego nogoba muai dao.

Augwaligo Jisasbolo tibo po kisilali
(Mat 12:24-32; Luk 11:14-23; 12:10)

20 Jisas te beba pai. Tama te genuai we bidi hani augwali
ma sisinani, tama te Jisas aga wali pabo bidi dabe dali
augwaligo te we bidi tau sabo sę hauwa elalubaso, augwali
te nai tuabo sogo meni yani.
21 Te Jisas aga deli kaneme bage augwaligo te po odama,
tama augwaligo aga sagasainogo asai. Magi baso meni, te
olo we bidi dabego “Aga te wabo palio” po wabo augwaligo
odali.
22 Te Juda dabego bomai po page koneani bidi dabe
augwali te Jerusalemde bidaluali tama meba edaba dulama,
tama augwaligo Jisasde te po wai, “Te dwai haubo noma
bidi dabego tobolu bidi nogi Belsebul, tego Jisasde dagana
siyu bididubao. Tama te Belsebulgo agabolo mani bomogo
Jisasgo te dwai haubo noma bidi dabe sela sąbo dao,”
augwaligo te po wai.
23 Tama te po obaso, Jisasgo augwali aga pąba asomainogo
i olama, tama agai te po meba habu sugunama te po
begelama wali. Agai te po wai, “Te magi ilama tama
te Satango te Satan aga digi te sela sąwainogo ebo usu
yaibawe? Woo, te Satango aga digi me sela sagobeo.
24 Te genuai tǫde bidi me deligo bomo tomode bidibo bidi
dabe augwa hasi te hani si bugulama tama hwįbaso da,
teda te bomo elaluali te usu me elalugobeo, te moni hani
tulaluaibao.

25 Tama te deli bede bidaluali bidi hani te augwa hasi
bugulama, tama augwali hwịbaso da, teda te bede bidali
bage te bomo elama me bidigobeo, te pebeda paibao.
26 Tama te tiwai me, te Satan agaba digi boi bidi elama,
tama aga hani te peda siyu da, teda aga bomo elama bidabo
te usu me elalugobeo. Menio. Te aga sia saibao.
27 Me ma, te bidi me deli aga olo tama te bomai bidi me
deligo beba pelama, tama agai nai selama dobawainogo
ebo te usu me egobeo. Menio. Agai te bomai bidibolo
hasia te nogo sągą duaibao. Agai tama tilama, tama agai
te bidigo bede elaluali doado bage tigidali dobola selama
selasa paibao," wali.

28 Tama Jisasgo te po olama, po me weyu agai te po wai,
"Eno mu po dagebolo obao. Te we bidigo magi magi dwai
sę ebo, ma augwaligo magi dwai posobo po Godibolo wabo,
te tigidali dwai dwai kolesaga te God agai sela sąbo bomogo
sela sąbo usu mu yaibao.
29 Tiali goli bidigo dwai posobo po te Godigo Tedali Mobo
Bidi dali obaso da, teda Godigo agai te sęgę me sela sąsiąma
elaludu, te megi me nosali me te munu me sela sągobeo.
Menio. Te sęgę agade me tama elalua pidu pidubadi
geaibao," Jisasgo augwalibolo te tama po wai.
30 Magi baso meni. Augwaligo aga dali te po wai, "Te
agade dwai haubo noma bidi elalubao," wali.

Te Jisasgo ida dali te ama dede dabe dalide po
(Mat 12:46-50; Luk 8:19-21)

31 Te po wabo silama, tama te sogo te Jisasgo ida me ama
dede dabe dali augwali sabolali. Augwali te be bulu badu
dodolalu, tama augwaligo po agaba ola tolali. Augwaligo
homugo te aga augwaliba asomainu homu yai.
32 Tama genuai we bidi hani duada solama, te aga
bagulama tomode bidibaso, tama augwaligo te po agabolo
wali, "Odao, te naga ida me ama dede badi, te augwali bulu
badu bidaluagaselama, te augwaligo nage i obao," wali.

33 Tama agai te po wei augwaliba ponani, "De dede te eno
ida me ama me dawe?"
34 Agai te aga bagulama duada pali we bidiba tonono
bilama, tama agai te po wai, "Te eno ida dede, ama dede
dabe ena dali bidalubo suiąo," wai.
35 "Te bidigo te Godigo homu kolesaga wali pabo bidi
bidibaso da, aga te eno ama abe me ida dao," Jisasgo te
po wai.

4

Bidigo te giba nai wai tedela palali po
(Mat 13:1-9; Luk 8:4-8)

1 Te nosali me sogo Jisasgo te we bidi augwali te Galili sigi
wę sane pąde po ola mabo sę ebo ma gagalali. Tama genuai
we bidi hani mu te augwali agaba sisinagasali. Tama aga
te geba me deliba holama, tama tede dulaluai. Tama geba
te sigi we tomode elaluali. Tama tigidali we bidi augwali te
we sane pąde duada pelama bidaluai.
2 Tama agai ola mani po hauwa te po habu sugunama, te
begelebo pogo naga augwali dali wali. Agai e tama tiwai po
augwaliba mawai.
3 "Dagego odiąo! Te bidi me deli pelama, te giba nai wai
tedelalo biligi pai.
4 Agai tedelalo palio, tama te nai wai ge meba te sunumide
tudulaluali. Tama ba dabe asiyu, te nai wai ge tuali.
5 Tama meba nai wai te masigi elalubo badu tudulaluali,
tama te tǫ hauwa meni yai madi. Te tǫ aiyanu igilusiąwai
madi weyu, tama te nai wai polo holai.
6 Tiali goli giliga ugwadu naniyu, tama te giligago ulali.
Tama te wit nai aga sele meniama, tama tigidali wa pelama,
tama sasia pelama isali.
7 Tama meba nai wai te sesani bono elalubo tomoba
tudulaluai. Tama te sesani bono me holama te mesegelali,
tama agai nai me walobeo.
8 Tiali goli te nai wai meba te wiegi yai tǫ ili yai madiba
tudulaluama, tama genuai holama, tama nai du walai.
Mebago ge dwasianu te 30 walali, mebago te 60 walali, tama
mebago geninama mu tama te 100 walalio."
9 Tama agai te po me augwalibolo wali, "Te olo elalubo
bidi agai te po odiąo," te po wai.

Jisasgo po digi po begelebo sę page po
(Mat 13:10-17; Luk 8:9-10)

10 Te nosali te we bidi hauwa aga dali menibadi, Jisas
agaduba naga bididuali, tama aga wali pabo bidi nogo si
olama sągągo si badi, te meba Jisas aga dali bidalubo bidi
dabe dali, augwaligo agabolo te begelama wali po pagede
hanalu wali.
11 Tama agai te po augwalibolo wai, "Godigo dagebolo te
agai te we bidi dabe tonalubo sę page geme dualaluali po
page te dagebolo ola mawai dao. Tiali goli te Godigo po
odisąma bulu badu bidibo bidi dabe augwaligo da, te eno
pusubo po te po digi po begelama, tama wabogo naga te po
odobo dao. Te po page augwaligo odobo menio.

12 Te Godigo po bukude te gasa we bidide polobadu asęani
po, te po page te megi bidalubo we bidide elalubao, te e tiwai
dao:
‘Te augwaligo tonono bilibadi, tiali goli te augwaligo
te subo nai page hania konegobeo. Te augwaligo
po odobadi, tiali goli te po page augwaligo me
konesiąwani. Tama augwaligo konegi sogo da, teda
augwaligo homu begeleyu, tama Godigo augwaligo
dwai sę yali sęgę sela sągi da,’ *
te po polobadu asęani,” Jisasgo te po wai.

Te nai waide po page begelama wali po
(Mat 13:18-23; Luk 8:11-15)

13 Tama Jisasgo augwalibolo te po hanalu wai, “Dagego
te eno po digi po begelama wali po page me konebe dawe?
Tama tiyu da, teda dagego mena tama te begelama wabo po
page tigidali koneaibawe?
14 Te bidigo nai wai bulai po wali agai te Godigo po
haniani we bidibolo pusuyu te bulali tiwai dao.
15 Te sunumide tudulaluali po wali te Godigo po odali we
bidi hani dabe, tama te sogo naga Satan asama, te Godigo
augwali homude bulali po dagala sąwai.
16 Tama meba we bidi augwali te masigi elaluali tǫba
tudulaluali nai wai tiwai yai. Augwaligo Godigo po odama,
tama polo augwali kolesaga sali, tama augwali tede wiegi
yai homu pemene yali.
17 Tiali goli augwaligo sele te dąų me olalubeo. Augwali
te dwasianu sogo naga elaluali. Te nosali Godigo po aiyaba
elaluainogo ebo bidi mebago te we bidi augwaliba sęgę
dali dene dali mobaso da, teda augwaligo te po wali pabo
kolesaga tagalaibao.
18 Tama meba we bidi augwali te sesani yai bono elalubo
tomoba tudulaluali nai wai tiwai yai. Te hani augwaligo te
Godigo po odali,
19 tiali goli augwaligo homu hauwa te tǫde naide elama,
tama augwaligo te mone hauwa sisinabo homu elama, tama
haniani doado bagede godola pelama pesa yali. Te doado
bage dabede homu ebogo te Godigo po mesegelama, tama
tebo we bidi hani augwali te nai du me walisiąwai.
20 Tiali goli meba we bidi augwali te wiegi yai tǫba
tudulaluali nai wai tiwai gilama yai. Te augwaligo Godigo
po odama, tama augwaligo selama tama tolaluali, tama
augwaligo nai du walali. Mebago te ge dwasianu walu, te
mebago hauwa walu, te mebago geninama mu tama waliyu
yalio,” Jisasgo te po wai.

---

* **4:12:** Ais 6:9-10

Te ulade po digi po begelali po
(Luk 8:16-18)

21 Tama agai te po me augwalibolo wai, “Te bidigo lam
sole domonama bogoli ebadi tama sela asama, te baket
dologoba ma te pibo sai bet dologoba te mubo dawe? Menio.
Agai te tebol sai daiba mubo dao.
22 Te tigidali geme dualaluali nai nosali te hania haninama
pedalaibao. Tama bidigo te mesegaluali tigidali nai, nosali
te ulaba hanilama pedalaibao.
23 Te olo elalubo bidi agai eno te po odiạo!”
24 Tama agai te po me augwalibolo wai, “Te dagego
odali po, tede dagego bugagia kone palao! Te dagego bidi
dabebolo te mabo nai usu nama, te usu si naga dageba
wei ponaibao. Tama agai meba ma wadolama te dageba
mawaibao.
25 Te bidi me deligo nai tolalubo bidi, te Godigo agabolo
geninama ma mawaibao. Tiali goli, te bidi me deligo
dwasianu nai naga me elalubo bidi da, teda agai te elalubo
nai, te hagawaibao,” Jisasgo te po augwalibolo wai.

Te nai wai holobo po begelama wali

26 Tama agai te po me wai, “Te Godigo we bidi tonalubo
sẹ tomoba pabo tụ te e tiwai dao, te bidi me deligo te nai
wai tọba tedelalo pabo tiwai dao.
27 Tama tigidali sogo be hulibo usu nama te bidi godege
piduali, tama be posobode aga hogodama bilidu yai. Tama
te tedelalo pali nai wai holama, tama mena tama genuai ebo
me, te bidi agai me konebeo.
28 Te tọ aga digi sẹ ebaso tama te nai wai holama, tama
nosali te nai wai du walaibao. Hasia bolo te nai honu
pedalama, tama nosali te nai tobolu tomode te nai genuai
pedalaibao.
29 Tama nosali te nai genuai elama te nai inabo si da, teda
te bidigo te hwạ ge dali sẹ yaibao. Te nai sabo sogo bodolu
te pedalali dao,” Jisasgo te po wai. *

Te mastet nai waide po begelama wali po
(Mat 13:31-32; Luk 13:18-19)

30 Tama Jisasgo te po wali, “Dago te Godigo we bidi
tonalubo sẹ te mena tama usu saibawe? Tama dago tede
mena usu sabo po begelama waibawe?
31 Te tiwai nai wai me deli te nogi dago te mastet wabo.
Te nai mastet wai ge da te e tọde gasa tigidali elalubo nai
wai ge tiwai me elalubeo. Menio. Te dwasianunu mu tama.
Bidigo te nai wai ge te tọba bulaibao.

---

* **4:29:** Jol 3:13

32 Bidigo te mastet nai wai ge bulama, tama holama
tama genuai igulama, tama te kaya te tobage tigidali ni
aiyaba elaluaibao. Te aga nologo genuai igulama, tama te
ni nologode te ba dabe te tịwại madi dologoba duayagasu
yaibao," Jisasgo te po wai.
33 Jisasgo te we bidi augwalibolo te po digi po hauwa
begelama, te tama tiwai agai po pusali, te augwaligo homu
kolesagaba muabo usu po naga wai dao.
34 Agai te po te we bidi augwalibolo hanilama me pusubeo.
Menio. Agai te po begelama naga pusali. Tama aga te
wali pabo bidi dabe naga aga dali bidibadi, agai te po page
tigidali hanilama augwali dali pusuyu yai dao.

Jisasgo po obaso, tama genuai wali sia sali
(Mat 8:23-27; Luk 8:22-25)

35 Tama te silama te sogo digi te be pio ebode, agai te aga
wali pabo bidi dabebolo weyu, te po wai, "Da te sigi ạị u
badu pedai badu pinao," po wai.
36 Tama augwaligo te genuai we bidi hani bidaludubadi
taga peyu, te augwali Jisas dugulaluali gebaba holama,
tama augwaligo aga dali selama pali. Tama gasa bidi dabe
augwali meba gasa geba dabe me tedu augwali dali pai.
37 Tama augwali te sigi ạị tomodu pobadi, te moni genuai
wali me deli hogodama, tama wę dini te geba tomoba asali,
tama te geba te wębа hoa sigulama, te węgo geba pągạna
sainogo yai.
38 Tama Jisas te geba dugi badu bidali, tama aga tobolu te
geba dugiba munama, godege pila muani. Augwaligo aga
hodoligi pelama, tama augwaligo te po wai, "Tisa po ola
mabo bidio, te pạde da węba hoa selama hagainogo ebao,
tama nago homugo te kone palobewe?"
39 Tama Jisas hodasa holama, tama te waliba wado po
obadi, tama wębolo po weyu te po wali, "Megi da, usu dao.
Nage sia sao! Nage megi tama silama isao!" Tama wali
kekasa peyu, tama te wę me dwasianu memenege munu
me ebeo.
40 Tama agai aga wali pabo bidi dabebolo te po wai, "Magi
baso dage te tiwai wi ebawe? Te dagego enade te konealubo
po dạụ weyu enaba duga homu me tialubo meniwe?" te po
wai.
41 Tiali goli augwali wi dwai mu elama, tama augwa hasi
tomode po mia siyu, te po wali, "Te bidi aga niwai bidi, tama
te wali de wę dali sigo agai po odaliwe?" te po wai.

5

(Mat 8:28-34; Luk 8:26-39)

1 Te Jisas dali aga bidi dabe dali augwali te gebadu pelama,
tama te sigi wę u badu pedai badu te Gerasa dabego tǫba
sabolali.
2 Agai te geba taga soai madi, tama polo te wabo pabo
dwai haubo elalubo bidi me deli te Jisas tiąba asali. Te bidi
te gụ page hauwa elalubo tǫde subigila biliduai bidi tama
asali.
3 Aga te gụ pagede pilala bilai. Tama te bidi me deligo aga
dąụ wabo te usu me isąwai. Te sengo me usu me ebeo.
4 Te hauwa sogo augwaligo te hankapgo me sengo nogo
sągą duyu yali. Tiali goli agai te hankap me sen me togwa
sąwani. Agai te moni bomo mu eyu, tama bidi mego aga
tuainu ebo te usu me isąwai.
5 Te sesemane sogo giligade me hulide me aga te gụ
pagede me bulu dude bidada biliduai. Tama agai i dwai
olama, tama aga tigi te aga digi masigigo tologobo sę iduai.
6 Te agai Jisas te digibulu bidibadi digi sulama, tama aga
udada asama, tama aga pageba kidu sugunagasali.
7 Agai bomo elama mu i weyu, te po wai, “Jisas, nage
ugwade bidibo Godigo ogwa mu, nago magi sę enade
yainogo ebawe? Eno te Godigo nogide nagebolo hanalu
obao, nago te dene enabolo me magio,” te po wai.
8 Magi baso meni, te Jisasgo agabolo wali, “Nage dwai
haubo noma bidi, nago te bidide bidibo taga pao,” wali.
9 Tama Jisasgo agabolo hanalu wali, “Nago nogi dewe?”
Tama agai te po wai, “Ena nogi Ami dao. Magi baso meni,
da hani genuai hauwa dao.”
10 Tama agai Jisasbolo i bomo elama weyu, Jisasgo te dwai
haubo noma bidi dabe te moni tǫde munu me sela sągio po
widu geai.
11 Te genuai kibu hani sibi dabe augwali te dwasianu bulu
du pąde nai tuduladu bidaludai.
12 Tama te dwai haubo noma bidi dabe augwaligo te
bomonama i weyu, Jisasbolo te po wali, “Nago da te kibu
dabe tomoba tagala palao,” te po wai.
13 Tama Jisasgo augwali teba pao olama usu da wai. Tama
te dwai haubo noma bidi dabe augwaligo te bidi taga peyu,
tama augwali te kibu dabe tomoba bula sigi pali. Tama te
kibu hani dabe bomonama mu udada pelama, tama te dwai
bulu sau pado me deliba samonani. Te tigidali kibu umabo
mu te bidi sese hauwa 2,000 dao. Tama augwali te sigi ąịba
tulaluama, tama augwali te wę tulama poma peyu isila silai
dao.
14 Te kibu tononaluali bidi wi pelama, tama augwaligo po
te hanuba me tede elalubo bulu dabeba sela pali. Tama te
we bidi augwali te sę ebo suagasali.

15 Augwali te Jisas bidiboba sabolama, tama augwaligo
suali, te dwai haubo noma bidi hauwa polobadu agade
bidali bidi, te bidi Jisas dali bidibo augwaligo suali. Megi da,
aga ugwa gudama, tama aga homu kolesaga peda pelama,
tama aga bugagia dualaludali. Tama te we bidi augwaligo
te sulama, tama augwali wi yai.
16 Tama te bidi dabe te Jisasgo yali sę suali bage, augwaligo
te hanudu tamadi asali we bidibolo te bidide pedalali sę po
pususu pali, polobadu te dwai haubo noma bidi agade bidai.
Tama augwaligo te kibu dabede yali sę po me pusali.
17 Tama tibaso, te we bidigo bomonama weyu, te Jisas
augwaligo bulude bidibo tagalama, te gasaba pao wai.
18 Tialima, Jisas te gebaba holobadi, tama polobadu te
dwai haubo noma bidi sela sąwani bidi, agai te tiwai po
Jisasba hanalu wali, “Ena nage dali paio,” wali.
19 Tiali goli Jisasgo hagela homu yali. Agai agabolo te po
wali, “Nage naga beba me naga deli hani bidibo madiba
pao. Tama nago te tigidali sę Genuai Bidigo nagede yali sę
po pusugi peyu, tama agai nage homu dene eyu tau sali po
me pusao,” Jisasgo te po wai.
20 Tama tibaso te bidi pelama, tama agai te sę yali po te
hanu nogo si elalubo tọ pedai badu te Jisasgo agade yali
sę po tigidali pususu bilali. Tama tigidali we bidi augwali
homu hauwa eyu noma sali.

Te isali wegi dali gasi yai we dali side po
(Mat 9:18-26; Luk 8:40-56)

21 Te Jisas te gebadu peyu, te sigi ąi ma nogeali. Aga te
wę u badu pedai badu tugi pali, tama genuai we bidi hani
augwali aselama agaba sisinagasali. Tama Jisas aga te sigi
ąi sane pąde bidali.
22 Te Juda dabego bomai po odobo lotu be tonalubo tobolu
bidi me deli asali, aga nogi te Jairus. Agai te Jisas sulama,
tama aga sągą pąba basi gulama kidu sugunagasali.
23 Tama agai bomonama agabolo te tiwai po hanalu wali,
“Te eno dwasianu wegi te pąde isabo homu yai. Nago agaba
nogo muagaselama, tama aga usu ma igulama bidimainogo
obao,” te bidi Jairusgo te po wai.
24 Tama Jisas aga dali hodobo pali. Tama genuai we bidi
hani augwali aga wali pali, tama aga pabo madi te augwali
mu pena sali.
25 Tama we me deli bididuali, tama aga tigide kaneme
sesemane sogo idubadi, tama te kibu be nogo si olama
sągągo si bidai.
26 Te hauwa dokta bidigo te hauwa sogo agaba dene
madubo sę iduali, tama te wego aga mone tigidali te

augwaliba mena silali. Tiali goli agai gasi te dwasianu usu me ebeo. Menio.
27 Te wego te Jisasgo ebo sę po odai. Tama aga aselama, tama aga te genuai we bidi hauwa bidalubo tomode bididuai. Aga te Jisas pabo wali nosali asidu, tama agai ugwa sabi badu diąna asiduai.
28 Agai te tiwai homu eyu te po wali, 'Te eno nogo agai ugwa sabi badu naga diąbaso da, te ena usu ma yaibao,' agai te homu yai.
29 Tama te deli sogo naga, te aga kaneme yali te togwa siyu tama wa sali, tama aga tigide te gasi pela silali homu yai.
30 Tama polo Jisasgo koneani, te meba bomo agade taga pabo koneani. Tama tibaso aga begelama, te we bidi dabebolo te po wali, "Dego eno ugwaba nogogo diąyaniwe?"
31 Tama aga wali pabo bidi dabego agabolo te po wali, "Nago suao, te genuai we bidi hani te nage pąde pena sali dao. Tama magi baso nago te po weyu, 'Dego eno ugwaba nogogo diąbo' po obawe?"
32 Tama dego te tialiwe nama, Jisasgo te we bidi tomode tonono bilali.
33 Tama te wego te sę agade pedelali koneama, tama aga wi eyu didibili dali yali. Tama tiyu aga asama, Jisas pąba kidu sugunagasama, tama te tigidali sę agade yali po te hanilama pusali.
34 Tama Jisasgo agabolo te po wai, "Eno wegi, te naga enade konealubo po dąų weyu, enaba homu tialubo kolesaga ebogo te nage usu ma ilali dao. Nage pao, tama naga homu nagame wiegi yai elaluao. Nago gasi silimainogo yai," te po wai.
35 Jisasgo te po odubadi, tama te bomai po odobo lotu be tonalubo tobolu bidigo bede bidibo bidi dabe meba aselawali. Augwaligo te po wali, "Te nago wegi isalio. Magi baso nago te sę dene yabo po te po ola mabo tisa bidibolo obawe?"
36 Tiali goli Jisasgo augwaligo te wabo poba olo me musiąma, odola tagalali. Agai te bidi Jairusbolo te po wali, "Nage wi egio. Nago enade konealubo po naga dąų weyu naga homu enaba tialuama bidao," te po wai.
37 Tama agai te we bidi dabe augwali habu selama, te augwali aga dali me pelamuo wali. Pita me Jems me Jon, te Jems aga ama, te augwali sela naga aga dali pali.
38 Augwali te tobolu bidi Jairus aga beba sabolama, tama Jisasgo suali, augwaligo te genuai po kulukulu wabo suali. Augwali te homu dene ebaso dwai gela mu oladuali.

39 Tama aga te be tomoba pelama, tama augwalibolo te
po wali, “Magi baso dagego te genuai po kulukulu weyu, te
gela weyu ebawe? Te wai te aga mu isibeo. Aga te godege
naga piali dao,” agai te po wai.
40 Tiali goli augwaligo aga gisugu mani. Tama tibaso agai
te be tomode bidali tigidali we bidi buluba gudula silali.
Tama agai te wai aga aya de ida dali si naga selama, tama
aga wali pabo bidi sela sobadi elama, tama augwali te isali
wai munalubo madi te be habu tomoba pali.
41 Tama agai te wegi nogo tolalu, tama agabolo weyu, te
po wali, “Talita kumi.” Te po begelama tama dena pogo te
po page e tiwai dao, “Dwasianu wegi, eno nagebolo obao,
nage hodaluao,” wali.
42 Tama polo te dwasianu wegi hodaluama tama soali.
Agai kibu be 12 elaluai. Tama augwaligo te sę ebo sulama,
tama midigi siyu noma mu salio.
43 Tama Jisasgo po bomonama augwalibolo weyu, te po
wai, “Dagego te sę ebo suali po te bidi me delibolo munu
me olamuo.” Tama agai augwalibolo weyu, te nai meba
selama te dwasianu wegibolo maiąo po wai.

6

Te Nasaret dabe augwaligo te Jisas tudiba muani
(Mat 13:53-58; Luk 4:16-30)

1 Te silama tama Jisas te bulude bidali tagalama, te aga
page bulu Nasaret hanu teba pali. Tama aga wali pabo bidi
dabe augwali aga wali pai.
2 Te Sabat sogo aga te bomai po odobo lotu be tomoba
pelama, tama te we bidi augwalibolo te Godigo po pusa
mani. Tama augwali hauwago agai po odolama, tama
augwali dwai noma siyu midigi sali. Augwaligo te po wali,
“Te bidigo te ola mani po menade saliwe? Te agade koneani
elalubo kolesaga, te menagiai kolesaga dawe? Mena tama
tilama agai te bomai sę ebowe?
3 Te bidi aga te be sę ebo kamda bidi naga dao, te dago
koneani. Aga te we Mariago ogwa, tama aga ama dede da te
Jems, me Josep, me Judas, me Saimon, te tama bagego ama
gomunai bidi dao. Te aga abe dabe da dali ede bidibao.”
Augwaligo te tiwai po olama, tama augwaligo aga dali dwai
homu ela mani.
4 Tama Jisasgo augwalibolo te po wali, “Te Godigo po
pusubo profet bidigo nogi tigidali bulude elalubao. Tiali goli
te aga page bulude me, te aga deli kaneme hanide me, te aga
be mude me, te aga nogi meni yaibao,” te po wai.

5 Tama agai te bomai sę me deli te bulude me egobeo.
Agai nogo te gasi bidi si selaba naga munama tama augwali
wiegi yai ma ilali.
6 Tama te we bidi augwaligo agade konealubo po dąu
wasiąyu, tama augwa homu agaba tialusiąbaso, te aga noma
siyu midigi sali.

Jisasgo aga bidi dabebolo sę mani
(Mat 10:5-15; Luk 9:1-6)

Te Jisasgo te Nasaret hanu tagalama, tama aga te bulu
pedai dabeba biligi pelama, tama agai te Godigo po te we
bidi dabe augwalibolo ola mena mena bilai dao.
7 Tama agai te aga wali pabo bidi nogo si olama sągągo si
bidi dabe i olama asali, tama agai augwali bidi si si tagala
palali. Agai te dwai haubo noma bidi sela sąyabo bomo te
augwalibolo mawai.
8 Tama agai te po augwalibolo wai, te bilibo dono
augwaligo tolasa bilao wali, tiali goli augwali te biligi pabo
sogo gasa doado bage dali me sabiligio wali. Augwaligo te
bret me sabiligio wali. Te wa brasbel me augwaligo me sigio
po wali, tama augwaligo gudali ugwa agebelede te mone
bulama me sela pelamuo. Menio.
9 Augwaligo te sągą nadoba mumainogo yao wali, tiali goli
augwaligo te holobo ugwa si munamuo wali.
10 Tama agai augwalibolo te po me wali, “Te dage bulu me
deliba sabolama tama te be me deli tomoba pobaso da, teda
dage te be tomode naga bidiąo, te gasa gasa beba pigimio.
Tama nosali dagego te be tagalama te dage piąo.
11 Tama te meba bulude te augwaligo dage te augwa
beba dage sela pisąma, tama augwaligo dagego po odisąyu
ebaso da, teda dagego te bulu taga peyu, tama te dagego
sągąde elalubo pobele bage sela sąyao. Tama tiyu augwaligo
te augwa dage dali yali dwai kolesaga homugo kone
palomainao,” agai te po wai.
12 Tama tibaso te po sela pabo sę bidi dabe si si pelama,
tama augwaligo te tiwai po te we bidi dabebolo haniani
bulude pusali, “Dagego duga dwai sę tagalao, tede ge neyu
duga homu kolesaga begeleąo,” te tobage po wali.
13 Tama me augwaligo te dwai haubo noma bidi hauwa
sela sanama, tama augwaligo te hauwa gasi yai bidi tigide
wel munama tama augwali usu ma iliyu yai dao.

Te we bidi baptais mani bidi Jon isali po
(Mat 14:1-12; 9:7-9)

14 Tama megi da, te gavman tuni bidi Herot agai te sę
ebo po dabe odali, magi baso meni, te tigidali tǫ pedaide
te Jisasgo nogi usu elalualio. Te meba we bidi augwaligo

te po Jisasde wali, “Te we bidi baptais mani bidi Jon aga te
gụ pagede ma hodalualio, te aga Jisas dao. Tama tibaso te
genuai bomo aga nogode pedalubao,” te po wai.
15 Tama meba augwaligo te po wali, “Woo, te meni. Jisas
da, te aga te polobadu bidali profet bidi Elaija dao.” Tama
mebago te po wali, “Aga te profet dao, te polobadu Godigo
po pusubo sę ela bilali profet dabe tiwai dao.”
16 Tama te gavman tuni bidi Herotgo te wabo po odama,
tama agai te po wai, “Polobadu eno bidi me tagala palama,
tama agai Jon dogoni togolama tama aga isai dao. Tiali goli
megi da, aga ma hodaluali dao,” te po wali.
17-19 Polobadu Herot aga ama Filip me bidibadi, te Herotgo
Filipgo we nogi Herodias dagala sai. Tama tibaso Jongo
hauwa sogo te Herotbolo te po wai, “Nago te naga amago
we sali, te dolo me ebeo,” wali. Tama te we Herodias agai
homu dwai mu te Jon dali elama, tama aga ela muabo homu
yali, tiali goli agai te tiabo sę usu ebeo. Herotgo te bidi meba
tagala palama, tama augwaligo te Jon pageabi elama, tama
te kalabus bede aga te sengo kęani. Tiali goli agai Jon ela
mubeo.
20 Magi baso meni, Herot aga te Jonde wi yai. Agai
koneani, Jon aga te wiegi yai tama doloba pai bidi bidali.
Tama agai te aga bugagia tonaluali. Agai te Jongo pusubo
po odama, tama aga homu hauwa elama, tama aga homu
sęgę iduali. Tiali goli agai te agai po odobo te godolo mu
yai.
21 Nosali te we Herodiasgo te tiwai sunumi elalubo
pedalali. Herot aga idago aga ame nani side pedalubaso,
te agai genuai nai ulaiba wali. Agai te nai da tueinu ebo te
aga dali gavman sęde tau sabo bidi dabe dali tueinogo yali,
tama te polalubo ami tuni bidi me, te Galili tọde bidalubo
genuai bidi dabe dali te nai da tueinogo yai.
22 Tama te we Herodias aga wegi aga te nai tubo madi
tomoba aselama, tęąbi yagasali. Tama Herot dali te aga
dali nai tuali bidi dabe me, augwali godolo mu yali. Tama
Herotgo te gesi wegibolo weyu, te po wai, “Nago magi
nai saiwe? Nago enabolo po obaso, te eno nagebolo mu
mawaibao,” te po wai.
23 Tama Herotgo agai po dąụ wabo po bomonama weyu,
agai agabolo te po wai, “Mu tama dao, nago mena nai po
enabolo hanalu wali, te eno nage mawaibao. Te nago eno te
we bidi tonalubo te bomo tomode togolama, te nage mao po
obaso da, teda eno nage mawaibao,” agai te gesi wegibolo
te po wali.
24 Tama te wegi buluba solama, tama aga idabolo hanalugi

soali, “Te eno mena nai sai po wagawe?” Tama aga idago te po wai, “Nago te we bidi baptais mani bidi Jongo tobolu sabo po wao,” te po wali.
25 Tialima, te gesi wegi polo ma te tuni bidi pageba ma asama, tama te po agabolo wali, “Megi naga tama eno homugo nago te baptais mani bidi Jongo tobolu te pou me delide munama, tama nago enabolo mao,” wai.
26 Agai te tama po obaso, tama te tuni bidigo homu sęgę mu yalio. Tiali goli agai homude te agai mu po da dąụ wali te aga dali hodobo te duada pelama nai tudu pabo bidi dabe gesabidide wali po, te pode homugo kone palali. Tama agai te wegigo po sela sągobeo homu yalio.
27 Tialima, polo tama te tuni bidi Herot agai te ami bidi me deli tagala palama, te Jongo tobolu togogi pelama sela asomainogo yali. Te ami bidi te kalabus beba pelama, tama Jongo tobolu mage togwai.
28 Tama agai te Jongo tobolu togwali te pou me delide munama, tama selasa aselama, tama te gesi wegibolo magasali. Tama te wegigo aga idabolo mawai.
29 Te Jon aga wali pabo bidi dabego te wabo po odama, tama augwaligo aga tigi sagaselama, tama augwaligo te gụ pageba pubaligi pai.

Jisasgo bidi dabe umabo 5,000 bidi nai mani
(Mat 14:13-21; Luk 9:10-17; Jon 6:1-13)

30 Te Jisasgo tagala palali po sela pali sę bidi dabe augwaligo sę silama, tama ma begasa aselama, tama augwali Jisas dali deliba sisinani. Tama augwaligo te egi pali sę po miani, tama tigidali po augwaligo te we bidibolo ola mani po wai.
31 Te we bidi hauwa eda asiyu, ugwa soyu yali, tama Jisas dali aga wali pabo bidi dabe dali augwaligo te we bidi tau sabo sę ebaso, augwali nai tuyu toma nabo sogo meni yani. Tama tibaso Jisas aga wali pabo bidi dabebolo te po wali, “Ae, tegobao, dena naga te bidi meni yaiba me deli pelama, tama dage toma dwasianu tuiagameo,” te po wai.
32 Tama augwali te geba selama, tama augwali te sigi ąị daidu te bidi meni yai habu me deli badu pali. Augwa naga palio.
33 Tiali goli te we bidi hauwago augwali pabo suali, tama augwaligo te augwali koneani. Tama tigidali hanu we bidi augwali teba pedai badu tọdu udada pelama, tama augwali te Jisas pali sunumi te badu polasa pedaligi palio.
34 Tama Jisas te gebadu pelama, te wę pedai badu tugi pelama, tama agai te we bidi hauwa bidalubo suali. Tama agai augwali homu dene genuai mu yali. Augwali te sipsip

kibu tonalubo bidi meni yai tiwai bidaluali. Tama tibaso
agai gagalama, te wiegi yai po hauwa augwaliba ola mawai.
*
35 Te giliga dega sigulainogo yali, tama te Jisas aga wali
pabo bidi dabe te agaba aselama, tama augwaligo te po
wai, “Te ede da, te bidi meni yai madi tama te giliga dega
sigulainogo ebao.
36 Nago te we bidi augwali tagala palao. Augwali peyu, te
be nani dabeba pomainao, tama augwa tuabo nai abelegi
pomainogo tagala palao,” te po wali.
37 Jisasgo augwaliba te po wei ponani, “Duga digi te
augwali nai maiąo.” Tama augwaligo agabolo te po wali,
“Te nago homugo dago te bidi sese a naga 200 kina monego
dago te bret abelegi pomainogo eyu obawe?”
38 Tama agai augwalibolo te po wali, “Dagego nisu naga
bret munalubowe? Dage pelama sugi piąo.” Augwaligo sula
selama, tama augwaligo te po wai, “Dago te bret a naga, me
te sụgụ si te tama elalubao.”
39 Tama agai augwalibolo te po wali, “Tigidali augwali te
wiegi yai nosaide wasisi pelama, duada piąo wao,” te po
wali.
40 Tama te we bidi tigidali augwali duada pali, tama te
wasisi pelama, duada pali hani me badu te bidi sese a naga
100 bidi duada pobadi, te meba duada pali hanide te bidi si
olama nogo si 50 bidi bidada pali.
41 Tama agai te a naga bret dali te sụgụ si me sali. Tama
agai te dagaluba tonaludama, tama puba hwi po Godibolo
walio. Tama agai te bret pebedama, tama te aga wali
pabo bidi dabebolo menama, tama augwaligo te we bidiba
dobaba pali. Tama te sụgụ si me tologolama, tama te tigidali
we bidiba dobaba palio.
42 Tama tigidali augwali te nai tudu pali te usu mu yalio.
43 Tama te bret me sụgụ te me badu tigidali munalua pali,
te augwaligo sisinama, tama te bonou wa basket te nogo si
olama sągągo si pągąwani.
44 Te bret me sụgụ tuali bidi dabe, augwali te bidi sese
umabo te 5,000 bidi dao.

Jisas te sigi ąị daidu pali
(Mat 14:22-33; Jon 6:16-21)

45 Te nai mabo sẹ silama, tama Jisasgo aga wali pabo bidi
dabe augwali te asesa piąo olama, te augwali polo te gebaba
holomainogo elama, tama augwali te aga asabo badu te sigi
ąị pedai badu polasa te Betsaida buluba piąo wali. Agaduba
digi te we bidi dabe augwa beba tagala palu pomainogo yai.

* **6:34:** Nam 27:17; 1 Kin 22:17; 2 Sto 18:16; Ese 34:5; Sek 10:2; Mat 9:36

46 Agai te we bidi augwali tagala palama, tama aga te
bulu du bageba ugwa holai. Aga tede agaduba bididubadi
te Godibolo po wainogo tiali.
47 Te be pio ebode te geba te sigi ąi tomode elaluali, tama
Jisas agaduba te tǫde me bididuai.
48 Tama agai suali, te waligo augwali degelainogo ebaso,
tama augwali te wę togobo sę dene mu yai. Te be posabo
pąde, teda Jisas te sigi ąi daidu augwali bidiboba pali. Agai
te augwali ela soainogo yai.
49 Tiali goli te aga wali pabo bidi dabe augwaligo aga te
sigi ąi daidu asobo sulama, tama augwaligo homugo aga te
isi bidi me deli da te homu yai. Tama augwali homu dwai
noma sabo i dali walio.
50 Magi baso meni, tigidali augwaligo aga sulama, tama
augwali wi mu yai.

Tama polo Jisasgo augwalibolo weyu te po wai, “Dage
homu tegaluiąo, bomo elama bidiąo. Te ena tama dao. Dage
wi egimio,” te po wai.
51 Tama aga te gebaba holama, tama augwali dali bidibo
si, tama te moni wali asali sia salio. Tama augwali midigi
eyu noma mu selama, tama augwaligo homu hauwa yalio.
52 Magi baso meni. Te Jisasgo te we bidi hauwa tebolo bret
dabe dobawali sę page tede augwaligo bugagia homu kone
me palobeo. Menio. Augwa homu me hulialuama tama usu
ebe.

Jisasgo te Genesaretde gasi bidi hauwa wiegi yai ma ilali (Mat 14:34-36)

53 Te silama, tama augwali te sigi ąi nogolama, tama
augwali te Genesaret pedai badu tugi pali, tama augwaligo
te geba tede gebelali.
54 Augwaligo te geba taga sobadi, tama polo te we bidi
dabe augwaligo te Jisas sulama, tama aga konea palio.
55 Tama te bidi dabe udada pelama, te pąde elalubo
tigidali bulu dabeba tedela pali. Tama tigidali bagego te
Jisas bidibo po odama, augwaligo te gasi yai bidi dabe te
gologobe wade munama, tama augwaligo te augwali tolama
tama aga pageba tolasa pelawali.
56 Tama tigidali bulude me te tigidali hanude me te tigidali
tǫ pedaide te Jisas sabaligi pabo digi, augwaligo te gasi
yai we bidi dabe sela asama, te maket ebo pesage tomoba
muagasiyu yai. Te augwaligo i bomo elama Jisasbolo weyu,
tama te gasi yai we bidi dabego te agai ugwaba nogogo
diąmainogo gogoliyu sula tagala wali. Tama tigidali gasi
bidi dabego te agai ugwaba nogo munama, te augwali
tigidali wiegi yai elama, usu ma ela pai dao.

7

Bidi mebago Godigo kolesaga tudiba muani
(Mat 15:1-9)

1 Te meba Farisi hani bage meba dali, te Juda dabego
bomai po page koneai bidi dabe meba dali, augwaligo te
mone hanu Jerusalem taga soyu, te augwali Jisas bidibo
madiba sisinagasai.
2 Tama augwaligo te aga wali pabo bidi dabe mebago
nai tubo suali, te augwaligo nogo bolo hasia węgo te nogo
habuba mu tugulama telasiąma te nai sela tuali.
3 Te Farisi dabego me te tigidali Juda dabe augwaligo te
augwa wąį nǫų dabego polobadu yali kolesaga wali pelama,
tama augwali te nogo ąį hasia nogo habuba usu nama
telasiąbadi da, te augwaligo nai tusiąwai dao.
4 Te augwali te Juda hani isąwai bagego maket elaluboba
pelama ma asiyu, tama augwaligo nogo wę telasiąbadi da, te
augwaligo nai me tuai menio. Tama augwaligo te wąį nǫųde
sali gasa kolesaga hauwa me wali peyu yai. Augwaligo te
wę tubo kap me, sene me, genuai pou me, te pibo bet sai
me wę telayu yai dao.
5 Tama tibaso te Farisi dabe me te Juda dabego bomai po
page koneai bidi dabe augwaligo te Jisasbolo hanalu wali,
“Magi baso te nage wali pabo bidi dabe augwaligo te dago
wąį nǫų dabe augwaligo kolesaga wali pabo meniwe? Te
augwaligo dago nogo wę telabo kolesaga isąma, tama nogo
meda elalubadi nai tubo dao,” te po wai.
6 Tama Jisasgo augwalibolo te po wai, “Te polobadu bidali
profet bidi Aisaia agai dagede te po meba dolo mu weyu,
tama te dage ili po wabo bidi dabe da wai. Agai te e tama
tiwai po polobadu asęani,
‘Godigo te po wai, “Te hani bidi augwaligo eno
nogi te pedauwaligo ugwaba sabo dao, tiali goli
augwaligo homu te enade digibulu elalubo dao.
7 Augwaligo enade olo dali lotu po weyu ebo
dao. Magi baso meni, augwaligo te bidigo nigali
bomai po naga ola mayu te po wali, ‘Te e da Godigo
po dao’ wai,” ’
Aisaiago te po asęani.” *
8 “Tama dagego te Godigo bomai po tagalama, tama
dagego te bidi dabego ola mabo po naga dąų olama tolalubo
dao,” Jisasgo te Farisi bage dali te Juda dabego bomai po
page koneani bage me augwalibolo wai.

---

* **7:7:** Ais 29:13

9 Tama agai augwalibolo te po me wali, “Dagego te Godigo
bomai po tagalabo bugagia koneama, tama duga digi ebo
kolesaga wali pabo dao.
10 E tiwai dao. Polobadu Mosesgo te bomo yai po pusali,
‘Nago te naga aya idago po wali pao,’ wai, tama me po
wali, ‘Bidigo dwai po te aga aya idabolo wabo bidi te aga
isimainao,’ te po si Mosesgo ola mani. *
11 Tiali goli dagego te po si tagalama, dagego e tiwai po
dabolo ola mabo da, te bidi me deligo aga aya ma ida
tau sabo mone ma doado bage elalubadi, tiali goli agai te
po augwali sibolo waibao, ‘Te e mone da, te eno Godiba
mawainogo sa muani elalubao’ po obaso da,
12 teda agai te aga ida bugagia wiegi yai ilibo sę te tama
tagaliyu da, te usu dao, dagego te tobage po ola mabo dao.
13 Tama naga tiyu, tama dagego te duga wąị nǫụde sali
kolesaga wali pelama, tama dagego te Godigo po dolobo
ąǫ ebo dao. Tama dagego te tobage tiwai kolesaga hauwa
ebao,” Jisasgo te po wai.

Te bidi meda ilibo naide po wai
(Mat 15:10-20)

14 Tama Jisasgo te we bidi augwali i ma olama, tama agai
te po augwalibolo wali, “Dage tigidaligo eno po odama tama
homugo konea sao!
15 Te bidi me delide te nai bulu badu elaluali tama te nai
aga tomoba pelama, tama te naigo te bidi meda ilibo te
usu me egobeo. Menio. Te bidi tomode elaluali nai dabe
te buluba soyu, tama tego naga te bidi dwai meda ilaibao.
16 [Te olo elalubo bidigo agai te po odiąo.”]
17 Agai te we bidi bidalubadi taga peyu, te aga beba pai.
Tama aga wali pabo bidi dabego agabolo te begelama wali
po digi po page hanalu wali.
18 Tama agai te po augwalibolo wali, “Dage me te homu
kolesaga meni eyu, obawe? Te dagego konebewe? Te
tigidali bulu badu elaluali nai te bidi tomoba pelama, tego
te bidi dwai meda ilibo usu egobeo.
19 Magi baso meni, te tiwai naigo te bidi homu tomoba
mu pogobeo. Menio. Te haliga tomoba peyu, tama te di
tabo sunumidu naga pelama, tama nosali te di beba paibao,”
agai te po wai. Te pode Jisasgo te tigidali haniani tubo nai
te wiegi yai da, te habu selebo menio, te po wai.
20 Tama agai te po me wai, “Te dwai nai te bidi tomode
elaluama tama buluba asobo, tego te bidi meda ilibo dao.
21 Te bidi tomode, te homu kolesaga tomode pedalubo nai
dabe te e tiwai: te dwai homu kolesaga dabe, te penani ebo

* **7:10:** Sai 20:12; 21:17; Prs 20:9; Bom 5:16

kolesaga, me te nai wi sabo kolesaga me, te bidi ela mubo kolesaga me,
22 te we sabo dolobo kolesaga me, te mena nai sainu homu hogodama pesa dalobo kolesaga me, te haniani dwai dwai kolesaga me, te tibo po weyu te hagoma ebo kolesaga, me te bidi nogi posobo po wabo kolesaga ebo, me te hagoma homu elama te esela pabo bidigo kolesaga tiwai eyu ebo dao.
23 Te tobage tigidali dwai kolesaga te bidi tomode elaluali te buluba asiyu, tama te bidi meda ilibo dao," Jisasgo te we bidi dabebolo te po wai.

Te Fonisia hani wede po
(Mat 15:21-28)

24 Te Jisas hogodama tama aga te bidali bulu taga soali, tama te Tair hanu pedaiba pai. Aga te be me deli tomoba pali, tama aga tede bidibo te bidi me deligo aga koneidali homu yali. Tiali goli aga geme duala sainogo ebo te usu me egobeo.
25 Menio. Te we me deligo aga bidibo po odali. Te we aga wegi elaluali, tama te dwai haubo noma bidi te wegide bidai. Tama te we aga polo tama asama, te Jisas sągą pąba kidu sugunagasali.
26 Te we aga te Juda hani isąwai we da, aga te Fonisia hani we, te Siria moni tǫde elalubo bulu da. Agai te Jisasba i weyu, te agai wegide elalubo dwai haubo noma bidi sela sąyao wai.
27 Tiali goli Jisasgo agabolo po wei ponoyu, te Juda hani dali te Juda hani isąwai bage me te side po digi po begelama tama te po wai, "Dago te wai dabebolo te hasia nai mao. Tiyu dago te wai dabego nai sela tuyu tama te yowi dabeba te nai sąyabuo," te po wai.
28 Tiali goli te wego agabolo po wei ponoyu, te po wali, "Genuai Bidi, nago te mu po obao. Tiali goli te yowi dabego te wai dabego nai kagali te tebol sai dologoba tulalubo nai sela tubo dao," te wego te po wai.
29 Tama Jisasgo agabolo te po wali, "Nago te tiwai po obaso da, teda nage ma geasa pagameo. Te dwai haubogo nago wegi dąų elaluali te taga palio," te po wai.
30 Tama te we aga beba ma geasa pelama, tama aga wai te bet saide pila mubo suali, tama mu tama, te dwai haubogo dąų elaluali te taga pai sualio.

Jisasgo te olo degai bidi wiegi yai ma ilali

31 Te silama, megi da Jisas ma hogodama, tama te Tair tǫ pedaide bidali tagalama, tama te Saidon bulu tomodu pai.

Tama aga te hanu nogo si elalubo genuai tǫ tedu pelama gana, tama te sigi ąį Galili pąba sabolali.
32 Tama augwaligo bidi me deli agaba selasa asali, te aga olo degebadi te hamena begelebadi yai elaluai. Tama augwaligo Jisasba hanalu te bidiba nogo diąyao po wai.
33 Tama tibaso, Jisasgo aga selasa pelama, tama te we bidi taga soali, tama augwaduba si naga bidigi pali. Tama Jisasgo nogo dani te bidigo oloba munama, tama pesa sąnama, tama te pesa nogo daniba muyu, te bidigo hamenaba muanio.
34 Tama agai te dagaluba tonaludu, tama mobo bomonama ponani, te aga homude gela wabo tiwai elama, tama agai agabolo weyu te po wai, "Efata!" po wai. Te tiwai wali, "Nago olo dala pao," wai.
35 Tama te bidigo olo degai elaluali te dala pali, tama aga te hamena panialuali nai te polo taga pali, tama aga po bugagia wai.
36 Tama Jisasgo augwaliba habu seleyu, bomonama wali, augwaligo te sę yali po te bidi me delibolo munu me wagio po wai. Agai bomonama augwali habu selali, tiali goli menio, augwaligo bomo mu elama, te po pususu palio.
37 Tama te sę yali po odali we bidi tigidali augwali midigi siyu, tama noma mu sali, tama augwaligo te po wai, "Tigidali sę agai ebo, te agai wiegi yai sę naga ebo dao. Agai te olo degai bidi me, te bidigo po odomainogo iliyu, tama te pedauwali pania sai bidigo po ma omainogo eyu yai dao," te we bidi dabego te po wai.

8

Jisasgo te we bidi hauwa umabo 4,000 nai mani (Mat 15:32-39)

1 Te silama, tama nosali me sogo te genuai we bidi hani ma sisinani, tama augwali tuabo nai tula silama tama nai meni yai. Tama tibaso, Jisasgo aga wali pabo bidi dabe i olama asobo si, tama agai augwalibolo te po wali,
2 "Eno te e bidalubo we bidi augwalide homu dene ebao. Augwali ena dali sela sogo bidalio, tama megi augwali nai meni yai dao.
3 Tama augwali nai sili bidai elalubadi te eno augwali te augwa beba pomainu tagala palali da, teda augwali tomode pobadi te gedu te gęǫ page elama, te augwali sunumiba tulaluaibao. Meba augwali te digibulu asiyu asalio," te po wai.
4 Tama aga wali pabo bidi dabego agabolo te po wei ponoyu, te po wai, "Te ede da, te bidi meni yai madi bidibao.

Tama dago menade te bret tubo nai selama, te we bidi augwali mawaibawe?” Te po wai.

5 Jisasgo augwaliba hanalu wali, “Dagego nisu naga bret munalubowe?” Tama augwaligo te po wali, “Te a naga olama me badu si munalubo,” wai.

6 Tama agai te we bidi augwalibolo olama, tama augwali te tǫba duada pao wali. Tama agai te a naga olama me badu si bret selama, tama agai Godiba puba hwi olama, tama te nai pebedama, tama aga te wali pabo bidi dabebolo menama, te augwaligo dobaba pomainogo yali. Tama augwaligo te we bidiba dobaba palio.

7 Tama augwaligo te dwasianu sụgụ si sela me elaluali. Tama agai te me selama, te Godiba puba hwi olama, tama aga wali pabo bidi dabebolo te me dobayao po wai, tama augwaligo te me dobaba pali.

8 Nosali te we bidi augwali te nai tula silama usu ebaso, tama aga wali pabo bidi augwaligo te elalubo nai meba dwasianu delage sisinama, tama te bonou wa basket te nogo a naga me si tede bulama pągąwani.

9 Te nai tuali we bidi augwali bidi sese hauwa umabo 4,000 bidi usu tama. Tama Jisasgo augwali pomainu tagala palalio.

10 Tama elama, polo aga te aga wali pabo bidi dabe dali te gebaba holama, tama augwali te Dalmanuta te badu pedaiba pai.

Te Farisi meba augwaligo te bomai sę ebo suainogo yai (Mat 16:1-4)

11 Te Farisi dabe meba augwali aselama, tama augwaligo te Jisas dali te wado po tiwai weyu konila po wai. Augwaligo te Jisasbolo bomai sę me deli yao po wali. Augwaligo aga te usu sabo sę senayu naga yai.

12 Jisasgo aga homu noma bidide sęgę ebo ąǫ ebaso, tama agai te po wai, “Magi baso te we bidi hanigo e sogode te bomai sę yao obawe? Eno mu po dagebolo obe dao, te e sogode te bidalubo bidi dabego suabo bomai sę me deli eno me egobeo. Mu menio!” wali.

13 Tama agai te Farisi bidi dabe augwali tede bidaludubadi taga peyu, tama aga te gebaba ma holama, tama te sigi ą̨i pedai u badu pabo gagalali.

Jisasgo te nai yisde po digi po begelama wai (Mat 16:5-12)

14 Tama te Jisas wali pabo bidi dabe augwaligo te homu gegeda peyu, tama augwaligo te tubo nai bret meba dali sela asisąwai. Augwaligo te bret deli digi naga te gebade augwaligo munaluai.

15 Tama Jisasgo po bomo elama augwaliba weyu, te po
wai, “Dage bugagia tonaluiąo! Dage te Farisi dabego yisde
me te gavman tuni bidi Herotgo yisde te dage dua dao!” te
po wai.
16 Tama augwa digi augwa hasi po mia siyu, te po wai,
“Dago te bret meni baso, tama agai te po da dali obao,” te
po wali.
17 Jisasgo koneama, tama agai augwalibolo te po wali,
“Magi baso dagego te tiwai po duga hasi mibawe, ‘Dago te
bret menio,’ te magi baso obawe? Te dagego homude kone
palai elalubo meniwe? Te dage homu kolesaga meni yai
elalubawe? Te dagego homu puna paliwe?
18 Dagego gedu elalubo, tama dagego te nai subo meni da,
agawe? Dagego olo elalubao, tama dagego te po odobo meni
da, agawe? Dagego homugo te bretde gegeda palai dawe? *
19 Eno te a naga bret te bidi sese hauwa umabo 5,000 bidi
te nai pebedama mani sogo, dagego te nisu naga bonou wa
basket te me badu munaluali bretgo pągąwai dawe?” Tama
augwaligo te po wai, “Te nogo si olama sągągo si da,” wali.
20 “Tama eno te bidi sese hauwa umabo te 4,000 bidi te nai
bret te bidi meni yai bulude pebedama mani sogo, dagego
te nisu naga bonou wa basket te me badu munaluali naigo
pągąnai dawe?” Tama augwaligo te po wai, “Te a naga
olama me badu si dao,” te po wai.
21 Tama agai augwalibolo te po wai, “Tama dagego me
konesiąma ebawe?”

Jisasgo te gedu widai bidi wiegi yai ilali

22 Tama augwali te Betsaida hanu teba sabolali. Tama te
we bidi augwaligo bidi me deli te agaba selasa asali, te aga
gedu widai. Tama augwaligo Jisasbolo weyu, te bidiba nogo
muao po walio.
23 Tialima, Jisasgo te gedu widai bidigo nogo tola selama,
tama agai aga te buluba odasa soali. Tama agai te bidi
geduba pesa sąnama, tama aga geduba te nogo ugwadu
munama, tama agabolo hanalu wali, “Nago te nai me deli
subowe, ma meniwe?”
24 Tama te bidigo tonono bilama, tama agai te po wai,
“Awe, eno te bidi meba suali. Eno augwali te ni tiwai suali,
tama augwali bilaluali,” te po wai.
25 Tama Jisasgo nogo aga geduba ma muai. Tama te
bidigo bomo elama tonono bilali, tama agai gedu wiegi yai
pedelama, tama aga tigidali nai hania sula silai.

---

* **8:18:** Jer 5:21; Ese 12:2; Mak 4:12

26 Tama Jisasgo te bidi aga te aga beba tagala palu, tama te
po wai, “Nage te bidi dabe bidibo be nani tomoba ma pigio,
naga beba dolo pao,” te po wai.

Pitago Jisas aga te Krais da po haninani po
(Mat 16:13-20; Luk 9:18-21)

27 Te Jisas aga te aga wali pabo bidi dabe dali hogodama,
tama augwali te tǫ pedai Sisaria Filipai teba pali. Tama te
sunumidu peladu te agai aga wali pabo bidi dabe augwaliba
hanalu, te po wali, “Te we bidi dabe augwaligo ena de nogi
ebo dawe?”
28 Tama augwaligo agabolo te po wai, “Te meba augwaligo
nage te we bidi baptais mani bidi Jon nogi ebao. Tama
mebago nage te polobadu bidali bidi Elaija nogi ebao. Tama
mebago te po weyu, nage te Godigo po pusali polobadu
bidali profet bidi me deli da po obao.”
29 Tama Jisasgo te augwalibolo hanalu wali, “Duga digi
te ena de nogi ebo dawe?” Tama Pitago agabolo po wei
ponoyu, te po wai, “Nage Krais dao, e we bidi tau somainu
Godigo nage sa muyu asaiba wali bidi dao,” te po wai.
30 Tama agai augwali habu seleyu, te augwaligo bidi me
delibolo olamu da po wai.

Jisasgo te aga isąma ma hodaluaibao po wali
(Mat 16:21-28; Luk 9:22-27)

31 Te Jisas agai te aga wali pabo bidi dabe augwalibolo te
tiwai po ola mabo gagalali, “Te Godigo Bidi Mu te aga dene
hauwa tolomainu yaibao, tama te Juda dabego tobolu bidi
dabe, me te genuai pris bidi dabe, me te Juda dabego bomai
po page koneai bidi dabe augwaligo te aga tudiba munama,
tama aga ela muaibao. Te nosali sela sogo bidama te aga
ma hodaluaibao,” te po wai.
32 Agai te po augwalibolo hania haninama wai. Tama
tibaso, Pitago Jisas te sesege badu odasa solama, tama aga
dali te tobage po wagio po wali.
33 Tiali goli Jisasgo begelama, tama aga wali pabo bidi
dabeba tononalu, tama agai Pitabolo wado iliyu, te po wai,
“Satan, nage ena tudi badu soao! Nago te Godigo homu
kolesaga wali me pabo menio. Te meni. Nago te tǫde bidigo
ebo homu kolesaga naga te wali pobao,” te po wai.
34 Tama agai te we bidi agaba asomainu i weyu, te aga
dali wali pabo bidi dabe me asomainu yai. Tama aselama,
tama agai augwalibolo te po wai, “Te bidi me deligo ena wali
asainogo da, te aga digi aga aiyaba elaluama, tama agai e
homu yao, aga ena wali pobadi aga dene sobaso da, teda te
usu da, te homu ebo bidigo agai aga ni pedai tolasa pabo
tiwai eyu, aga ena wali asao.

35 Magi baso meni, te bidi me deligo aga digi aga bidabo
ula bugagia tonalubo homu ebaso da, te aga bidabo ula te
hagawaibao. Tiali goli te bidigo enade te Godigo wiegi yai
gesi pode te homu kone palama, tama aga bidabo ula tagalu
da, te aga bidabo ula mu saibao.
36 Te bidigo te tigidali tǫde doado bage siyu, te aga digi
aga bidibo ula tagaluyu da, teda te bidigo genuai wiegi yai
nai tama saliwe? Te meni.
37 Te bidigo mena mone mayu, te aga bidabo ula dobola
siyu ma abelaibawe? Te menio.
38 Tama te megi e sogo tǫde bidibo we bidi dabe augwali
da, te aga bidi taga soayu penani ebo we tiwai da, augwaligo
Godigo po taga soali, tama haniani dwai sę ebo dao. Te bidi
augwali bidalubo tomode bidiyu, tama agai enade me te
eno ola mabo pode me hale eyu ebaso da, teda nosali ena
te Godigo Bidi Mu, ena me te bidide hale eyu aga nogi geme
dualaluaibao, te eno ena Ayago genuai bomo yai ula dali, te
wiegi yai tedali ensel mobo bidi dabe dali e tǫba ma asobo
sogo tama tiaibao," Jisasgo te po wai.

9

1 Te po silama, tama agai augwalibolo te po wai, "Eno
mu po dagebolo obao, te ede dolalubo bidi dabe meba te
augwali me isisąbadi, tama te Godigo te we bidi tonalubo
sę te aga bomo dali pedalubo augwaligo sueibao," agai te
po wai.

Jisasgo tigi te gasagi yai hasegelali
(Mat 17:1-13; Luk 9:28-36)

2 Nosali te Sarere deli bidai madi, Jisasgo Pita me Jems
me Jon selama, tama agai augwali te ugwanu holai bulu
du me deli te bageba odasa holali. Tama augwa naga tede
bidaluali. Tama augwali gedude Jisasgo tigi hasegelama,
tama aga gasagi yai pedalai.
3 Tama agai ugwade te dula gegemani ebo tiwai pedalali,
tama te nala nisi tedela tiwai mu yai. Te tǫde bidi me deligo
ugwa te tiwai gilama pedalubo usu me egobeo.
4 Tama te polobadu bidali bidi si Elaija dali Moses dali
si pedalama, tama augwali sigo te Jisas dali po mibo te
augwaligo suali.
5 Pitago te sulama, tama agai Jisasbolo weyu, te po wai,
"Tisa, po ola mabo bidi, da ede bidibo, te wiegi yai ebao.
Dago te bola yano be sela sę yainogo, te me deli nago, te me
deli Mosesgo, te me deli Elaijago dao," Pitago te po wai.
6 Magi baso meni, te augwali wi mu ebaso, te agai mena
po wagawe weyu, te Pitago konesiąma te homu yai.

7 Tama te dagalu pọ me deli pedelama, te augwali mesega
sagasali. Tama te pọ tomodu te pedauwali me delidu te po
waida wai, “E bidi da, te eno Ogwa da, eno aga godolo mu
ebao. Dagego agai po odiąo,” wai.
8 Tama polo tama, te augwaligo tonono bilali, tama
augwaligo te gasa bidi me si te subeo, polo pali. Te Jisas
agaduba deli naga te augwali dali bidibo suali.
9 Augwali te bulu dude bidali tagalama tama aiyaba
dudulayu, tama Jisasgo augwali habu seleyu, te tiwai po
wai, “Te dagego suali sę, te dagego bidi me delibolo munu
me wasiąma, te ena Godigo Bidi Mu te gụ page tagalama ma
hodalobo sogoba usu naibao,” wali.
10 Tama tibaso te po augwa homuba dąụ ola selama, tama
augwa hasi digi te e tama po miani, “Te gụ page tagalama
ma hodaluaiba po wali, te mena sę dawe?” te po miani.
11 Tama augwaligo agabolo hanalu wali, “Magi baso te
bomai po page koneani bidi dabe augwaligo te po weyu,
te hasia bolo te Elaija asaibao, tama nosali naga te Godigo
tagala palabo bidi asaibao, te po magi baso wabo dawe?”
augwaligo te po hanalu wali. *
12-13 Tama Jisasgo augwalibolo te po wali, “Awe, mu tama,
te Elaija bolo hasia asama, tama te Godigo tagala palabo
bidi asobode te tigidali nai ma dodolagasomainu yaibao.
Awe, eno dagebolo obao, Elaija te asalio. Tama te bidi
dabe augwa homugo digi wali peyu, augwaligo dwai sę aga
dali yali, te Godigo po bukude polobadu asęani po tiwai
gilama yai dao. Tiali goli te Godigo po bukude te ena Godigo
Bidi Mude magi po tede elalubawe? Te po e tiwai dao,
ena te dene hauwa toloyu, tama te bidi dabego ena tudiba
muaibao,” Jisasgo te po wai.

Te ogwa esela pabo sę ilibo dwai haubo noma bidide po wali
(Mat 17:14-21; Luk 9:37-43)

14 Augwali pelama, tama te bulu du pageba dulama, te
wali pabo bidi dabe meba bidalubo madi sabalubadi, tama
te genuai we bidi hani te augwaliba sisinai elalubo suai.
Tama te Juda dabego bomai po page koneani bidi dabe meba
augwaligo te wado po konila po augwali dali oduai.
15 Te po odobo we bidi tigidali augwaligo te Jisas asobo
sulama, tama polo te augwali midigi siyu te noma sali.
Augwali te aga pageba udada pelama, tama augwaligo siade
da po aga dali wali.

---

* **9:11:** Mal 4:5; Mat 11:14

16 Tama agai te aga wali pabo bidi dabebolo hanalu wali,
“Dagego te konila po wabo te bomai po page koneani bage
dali te mena pode obawe?” te po wai.

17 Tama te we bidi hani tomode bidali bidi me deli agai te
po Jisasbolo wei ponoyu, te po wai, “Tisa, po ola mabo bidi,
te eno ogwade te pedauwali panialubo dwai haubo noma
bidi me deli elalubaso, tama eno aga te nageba odasa asai.
18 Te hauwa sogo te dwai haubogo aga dạụ olaluyu, tama
agai aga te tọba sạdubao. Tama aga pedauwalide te pesa
dini pedaliyu, tama aga kele penane dagana selama, tama
aga tigi te tigidali boma peyu didila pai. Tama eno te nage
wali pabo bidi dabebolo te dwai haubo sela sạyao po hanalu
wali, tiali goli te augwaligo usu ebeo.” Te bidigo te po wai.

19 Jisasgo te po odama, tama agai te we bidi augwalibolo
wai, “Te dage hani we bidigo enade konealubo po dạụ
olama, duga homu enaba tialubo menio! Nisu naga sogo
ena dage dali me bididuaibawe? Nisu naga sogo te eno
dagego sẹgẹ tolomainogo ebawe? Dagego te ogwa enaba
odasa asao,” wali.
20 Tama augwaligo te ogwa agaba odasa pali. Te dwai
haubogo Jisas sulama, tama polo te ogwa degelainu mu
yali, tama te wai te tọba degasa dulama, tama hogogo bele
pelama, tama te dini pesa me deli te aga pedauwalidu
pedalali.
21 Tama Jisasgo aga ayabolo hanalu wali, “Nisu naga sogo
aga te tiwai elaluai dawe?” Tama agai te po wai, “Te aga
dwasianu elalubadi te tama tiai elaluai dao.
22 Tama hauwa sogo te dwai haubogo aga te siaba sạyu, te
wẹba sạyu yai, tama aga ela muabo homu yai. Tiali goli te
nago usu ilabo homu yaiba wida, teda nago da homu dene
elama, tama da tau sao!” wali.

23 Jisasgo agabolo te po wali, “Awe, mu da, te nago enade
te po wali, ‘Nago usu yaiba wida,’ nago te po wali. Tiali
goli te tiwai meni. Te nago enade konealubo po dạụ olama,
tama nago homu enaba tialubo usu elalu da, te nago tigidali
nai sabo te usu yaibao.”
24 Tama polo te ogwa aga ayago i weyu, te po wai, “Eno
nagede konealubo po dạụ wali, tiali goli tede ena te habuge
tiwai yai! Nago ena tau sao!”
25 Jisasgo te genuai we bidi hani augwali sisinagasobo
suali. Tama tibaso agai te dwai haubo bidiba wado iliyu,
te po wali, “Nage te pedauwali pania sai, me nage te olo
degai haubo bidi, eno nagebolo obe dao, nago te ogwa taga
pao! Tama nage aga tomode munu ma bidilamu dao,” te po
wai.

26 Tama te dwai haubogo te dwai i weyu, tama agai te
ogwa degelai sedu genama, tama te dwai haubogo te aga
taga peyu tama palio. Tama te ogwa te isai bidi tiwai
munaluali. Tama bidi hauwa augwaligo te po weyu, “Aga
te isali dao,” wai.
27 Tiali goli Jisasgo aga nogo tola selama, tama aga
hodolobaso, tama aga doligulalio.
28 Nosali Jisas te be tomoba pelama, tama te aga wali pabo
bidi dabe naga bidalubadi tama augwaligo agabolo hanalu
wali, “Magi baso dago te dwai haubo sela sąwainu yali te
usu meni yaniwe?”
29 Tama agai te po augwalibolo wai, “Te Godibolo gedu
haluasa po wabogo naga te tobage dwai haubo noma bage
sela sąbo te usu yaibao. Te gasa sę ebogo da, te usu me
egobeo,” te po wai.

Jisasgo te aga isąma ma hodaluaiba po te si sogo wali
(Mat 17:22-23; Luk 9:43-45)

30 Augwaligo te bidali bulu taga peyu, tama augwali te
Galili tọ tomoba pali. Tama Jisasgo te aga menade bidibo,
te we bidi augwaligo aga koneidali homu yai.
31 Magi baso meni, agai te aga wali pabo bidi dabe ola
mabo sę yainogo yai. Tama agai augwalibolo te po wai,
“Te augwaligo ena Godigo Bidi Mu te bidi dabego nogoba
muaibao. Tama augwaligo ena ela muaibao. Augwaligo
ena ela munama, tialima sela sogo bidama nosali te ena
ma hodaluaibao,” te po wai.
32 Tiali goli augwaligo te po page konesiąwai. Tama
augwaligo agabolo hanalu wabo wi yalio.

De aga genuai bidi bidigowe po
(Mat 18:1-5; Luk 9:46-48)

33 Tialima, augwali te Kaperneam hanuba sabolali. Aug-
wali te be tomoba pela siali madi, tama Jisasgo aga wali
pabo bidi dabeba hanaluyu, te po wai, “Te da asobadi, te
sunumide dagego duga hasi mena po miai dawe?”
34 Tiali goli augwaligo po me wabeo. Magi baso meni, te
sunumide augwaligo te augwali tomode de polalubo bidi
bidaibawe te po miai.
35 Tama aga duagulama, tama te wali pabo bidi nogo si
olama sągągo si bidi i wai. Tama agai augwalibolo te po wai,
“Te bidi me deli aga te polalubo bidi bidabo homu ebaso da,
teda aga te nosali sabi badu mu bidama, te tigidali bidi tau
sabo sę ebo bidi tiwai bidao,” wai.
36 Te po olama, tama agai te dwasianu wai me deli selama,
tama aga te augwali tomode dolalumainogo ilali. Tama agai
aga nogo tolasa, tama augwalibolo te po wai,

37 “Te bidigo eno nogide homu kone palama, tama te tiwai
dwasianu ogwa wai me deli tau sobaso da, te agai ena tau
sobao. Tama ena tau sabo bidi, agai te ena naga tau me siyu
me ebeo. Menio. Agai te eno Aya me tau sobao, agai ena
tagala palobaso te ena asai dao,” Jisasgo te po wai.

Te da dali boi bidi isiąbo bidi, te aga dago abagi da
(Luk 9:49-50)

38 Te aga wali pabo bidi me deli, aga nogi Jon, tego agabolo
weyu, te po wai, “Tisa, po ola mabo bidi, te bidi me deligo
nago nogide te dwai haubo noma bidi sela sąbo sę ebo dago
suali. Tiali goli aga te da wali me asobeo. Tama tibaso, dago
aga habu selali,” te po wai.
39 Jisasgo agabolo te po wai, “Dagego te aga habu me
selamuo. Te bidi me deli agai eno nogide te bomai sę me
ebaso da, teda agai polo tama te eno nogi posobo po me
wainogo me egobeo.
40 Te dade boi bidi homu me isiąbo bidi da, aga te dago
abagi dao.
41 Te bidi me deligo dage sulama, tama agai te homu
elama, ‘Eno te Kraisgo bidi dabe tau saiba’ homu elama,
tama agai te kapde wę dage mobaso da, teda eno mu po
dagebolo obao, te bidigo nosali sabo wiegi yai nai da, te me
hagagobeo,” Jisasgo te po wai.

Te dwai sę tomoba gegebo kolesaga po
(Mat 18:6-9; Luk 17:1-2)

42 Te Jisasgo po me weyu, te ola mabo po wai, “Te bidi me
deligo e tiwai wai pulubago enaba homu begagaselama, te
konealubo po dąų olalubadi, te aga dwai sęba tulalumainu
iligi sogo da, teda te tebo bidigo dwai sęgę mu sigi da. Tama
aga te tiwai dwai sę te wai dali idali weyu, te bidi dabe
augwaligo te bidigo magede moni sęgę yai masigi te bonogo
kęnama, tama aga te tamu ąį moni ge tomoba sela sąyu aga
tede isigi sogo da, teda te usigi dao. Te sę agaba pedaligi
sogo da, aga te wai dali dwai sę isiąma tama moni dene sigi
menigi da.
43 Tama tibaso, dage deli delide e tiwai dao. Te nago
nogogo te nage dwai sęba tulalumainu ilibaso da, te nago
te nogo aga togolama sela sąyao. Teda nago nogo deli
naga elaluyu, tama nago te dwai sę isiąbo te sesemane sogo
bidada pabo ula sabo, te usu dao. Tiali goli nago nogo si
me elaludu da, tama augwaligo dwai sę eyu, nage te genuai
dene mu siyu bidada pabo te isisąbo sia dabo madi teba
peyu da, te dwai mu dao.
44 [Te bulude te dwasianu isisąbo kigi dabe te augwa tigide
elalubao, tama te sia dabo munu me sula sogobeo.]

45 Tama naga sągągo te nage dwai sęba tulalumainu
ilibaso da, nago te sągą aga togwama sela sąyao. Teda nago
sągą te deli badu naga elaluyu, tama nago te dwai sę isiąbo
te nago te bidabo ula mu saibao, te usu dao. Tiali goli nago
sągą te si elaludu da, tama augwaligo dwai sę eyu nage te
genuai dene mu siyu bidada pabo te isisąbo sia dabo madi
teba peyu da, te dwai mu dao.
46 [Te bulude te dwasianu isisąbo kigi dabe te augwa tigide
elalubao, tama te sia dabo munu me sula sogobeo.]
47 Ma, nago gedugo nage te dwai sęba tulalumainu ilibaso
da, te nago aga gudama sąyao. Teda nago gedu deli naga
elaluyu, tama nago te dwai sę isiąbo te sesemane sogo
bidada pabo ula sabo, te usu dao. Tiali goli nago gedu si
me elaludu da, tama augwaligo nage dwai sęba tulalumainu
iliyu da, augwaligo nage te dwai isisąbo sia dabo madi saoba
sąwaibao, te dwai mu dao.
48 Te bulude te dwasianu kigi dabe te augwali tigide bidalu
te augwali me isisąma, tama te sia dabo te me sula sogobeo,”
Jisasgo te po wai. *
49 Te agai po me weyu, te po wai, “Te bidi mego tamu aga
tubo naide mubo tiwai gilama, Godigo te we bidi dabeba te
dabo sia mawaibao.
50 Tamu te wiegi yai nai dao. Tiali goli, te tamu te halia
pobaso da, teda dagego mena tiwai ilama tama te tama ha
ma elalugowe? Te usu egobeo. Te tamude elalubo tubo nai
te pusu tiwai gilama, tama dage bugagia bidiąo, duga hasi
nagamea homu eyu tama bugagia bidiąo,” Jisasgo te po wali.

10

Jisasgo te we sabo sę togobo kolesagade po wai
(Mat 19:1-12; Luk 16:18)

1 Te Jisas hogodama, te bidali bulu taga peyu, tama aga
te Judia provins tǫ pedai badu te pabo ąi Jordan pedai
u badu pai. Tama we bidi hauwa agaba ma sisinagasali.
Tama agai te aga ebo kolesaga wali peyu, tama Godigo po
te augwalibolo ola mawai.
2 Tama te po ola mobadi, te Farisi dabe meba agaba
aselama, tama augwaligo usu sinayani. Augwaligo te po
wali, “Te da Juda dabego bomai pode te bidigo aga we sela
sąbode, te usu da wali elalubowe, ma meniwe?”
3 Jisasgo augwaliba po wei ponoyu, te po wai, “Mosesgo
mena bomai po dagebolo mawai dawe?”

* **9:48:** Ais 66:24

4 Augwaligo te po wali, “Moses agai te po wai, bidigo we
sabo togobo nogi pepa asęnama, tama te we sela sąwainu
eyu da, te usu da po wai dao.” *
5 Tiali goli Jisasgo augwalibolo te po wai, “Te dagego
hagoma ebaso, tama Mosesgo te tobage bomai po dagebolo
polobadu asęai dao.
6 Tiali goli polobadu mu, hasia bolo te Godigo tigidali nai
nigali sogo, agai te bidi me we augwali si nigai dao. *
7 Tama tibaso, megi bidigo te aga aya de ida si tagalama,
tama aga we dali kęą pelama bidaibao.
8 Tama tiyu, augwali si tigi te deli mu naga pedelaibao.
Tama tibaso, augwali si te tedali bidu tedali bidu yali tiwai
gilama ma elalugobeo. Menio. Augwali si tigi te dedeli mu
tiwai naga bidaibao.
9 Tama tibaso, te Godigo tama kęnani nai, te bidigo me
togolamu dao,” Jisasgo te po wai.
10 Te po olama, nosali augwali te be tomoba ma geasa
pelama, tama aga wali pabo bidi dabego agabolo te wali
pode hanalu wali.
11 Agai te po augwalibolo wali, “Te bidi me deligo aga we
tagalu, tama gasa we sobaso da, te bidigo aga hasia sali we
doloyu tama penani ebo kolesaga yai dao.
12 Te tiwai me, te we me deligo aga bidi tagalu, tama gasa
bidi dali pobaso da, te we agai te penani ebo kolesaga yai
dao,” Jisasgo te po wai. *

Jisasgo te dwasianu wai puluba augwali te wiegi yai po mani
(Mat 19:13-15; Luk 18:15-17)

13 Te we bidi meba augwaligo te augwa dwasianu wai
puluba meba te agaba odasa asali. Augwaligo homugo
te agai nogo augwaliba muyu, te augwaliba dwagi yai sę
pedalabo po omainu homu yai. Tiali goli te aga wali pabo
bidi dabego augwaliba wado ilali.
14 Jisasgo te tebo sulama, tama agai homu dwai yai.
Agai augwalibolo te po wai, “Dagego te dwasianu wai
puluba augwali enaba asomainu emainao. Dagego augwali
panigimio. Te Godigo bomo dologoba peyu tede bidabo we
bidi, augwaligo homu kolesaga te e wai pulubago homu
kolesaga tiwai si dao.
15 Eno mu po dagebolo obe dao, te bidi me deli aga te
dwasianu wai puluba tiwai gagayu, te God bidibo madi
tomoba pabo homu me isiąwani bidi, aga te tomoba painu
ebo usu me egobeo. Mu menio,” te po wai.

---

* **10:4:** Bom 24:1-4; Mat 5:31 * **10:6:** Gag 1:27; 5:2 * **10:12:** Mat 5:32; 1 Ko 7:10-11

16 Tama olama, tama agai nogogo te wai puluba tolalu,
tama augwali deli deliba nogo ugwadu munama, tama
augwaliba te wiegi yai mobo mawai.

Doado bage hauwa elalubo bidide po
(Mat 19:16-30; Luk 18:18-30)

17 Te Jisas hogodama tama ma pobadi, tama bidi me
deli udada asama, tama agaba kidu sugunagaselama, tama
agabolo hanalu, “Te po ola mabo wiegi yai tisa bidio, te
eno magi ilama tama eno te bidabo ula selama, bugagia
sesemane sogo bidada peyu bidada pogowe?” Te po wai.
18 Jisasgo agabolo te po wai, “Magi baso nago ena wiegi
yai da nogi obawe? God agaduba deli naga te wiegi yai dao.
19 Nago te bomai po koneanio: ‘Nago te bidi ela mugio.
Nago te penani sę egio. Nago nai wi sigio. Nago gasa
bidibolo tibo po me olamuo. Nago tibo pode gasa bidigo
doado bage anoma elama sigio. Nago te naga aya de ida
sigo po wali pao,’ te bomai po dabe nago koneanio, te wali
pao,” Jisasgo te po wai. *
20 Tama te bidigo Jisasbolo weyu, te po wai, “Tisa, po ola
mabo bidi, te ena wai bǫụde digi gagalasa megi e sogoba
usu nagasali, eno te bomai po tigidali wali pai dao.”
21 Jisasgo agaba tonaludama, tama aga dali dwagi yai
homu eyu godolo mu yai. Agai agabolo te po wai, “Nage
te nai me deli digi habuge yai elalubao. Nage pelama, te
nago doado bage tigidali munama, tama nago tede mone
selama, tama te magi nai meni yai bidi dabeba dobayao.
Tama tiyu da, te nago wiegi yai nai mu te Godigo bidibo
madide elaluaibao. Tama nage ena wali asao,” te po wali.
22 Te bidigo te po odama, tama aga gesabidi hulia selama,
tama aga homu sęgę ebaso, tama aga pai. Magi baso meni,
te agai doado bage hauwa elalubaso te homu yai.
23 Te bidi taga pelama, tama Jisasgo aga wali pabo bidiba
tonono bilama tama te po wai, “Te doado bage hauwa
elalubo bidi dabe augwali te God bidibo madi tomoba pabo
te sinabo sę yaibao,” te po wai.
24 Tama aga wali pabo bidi dabe te pode midigi siyu noma
sai. Tiali goli Jisasgo po wei augwalibolo ma ponoyu, te
po wai, “Te eno ogomani dabe, te God bidibo madi tomoba
painu ebo bidi, aga te sinabo sę dene yaibao.
25 Te moni kibu kamel te ugwa hobolobo medabu agebele
tomodu dula painu da, aga te sinabo sę dene me isiąma
te doado bage hauwa elalubo bidi te Godigo bidibo digi
tomoba painu sinabo sę ebo tiwai gilama me egobeo,” te
po wai.

---

* **10:19:** Sai 20:12-16; Bom 5:16-20

26 Tiali goli te aga wali pabo bidi dabe augwali te pode
homu midigi mu selama, tama augwa hasi po mia siyu te
po wali, “Te tiwai elalubaso da, teda de te Godigo aga ma
dobola somainogo usu yaibawe?”
27 Tama Jisasgo augwaliba dolo ponama tonalu, te po wai,
“Te we bidi dabe augwa digi tede augwali usu egobe, tiali
goli God agai da, te usu yaibao. Godigo te tigidali sę yainu
ebo usu dao.”
28 Tama Pitago po me deli Jisasbolo weyu, te po wai, “Suao,
da nage wali pabo bidi dabe, dago te tigidali doado bage
tagalama, tama da nage wali bilibao,” te po wai.
29 Jisasgo te po wai, “Eno mu po dagebolo obao, tigidali
bidigo enade homu kone palu, tama te Godigo wiegi yai gesi
pode me koneama, tama te be, ma ama, me abe, me ida, me
aya, me wai, me gi, te tigidali nai taga peyu da,
30 teda Godigo augwaliba te tobage nai te 100 nedama
tama wei ponaibao. Tama augwali te tǫde bidalubo sogo
teda augwaligo be hauwa siyu, te ama me hauwa siyu, te
abe me hauwa sobadi, te ida me hauwa sobadi, te wai
puluba me hauwa siyu, te gi me hauwa sobadi yaibao. Tama
te bidi mebago te dwai kolesaga hauwa augwaliba yaibao.
Tama te nosali bidabo sogo augwali te sesemane bugagia
bidada peyu, bidada pabo ula me saibao.
31 Tiali goli te sogo te megi polali bidi dabe hauwa mu
augwali nosali tudi badu yaibao. Tama te megi tudi badu
yali bidi dabe hauwa augwali poligi soaibao,” Jisasgo te po
wai.

Sela sogo wali Jisasgo aga isibode po wali
(Mat 20:17-19; Luk 18:31-34)

32 Augwali te sunumidu pelayu, tama augwali te
Jerusalem moni hanuba pabo homu yai. Te Jisas poligi
pelama pali. Tama aga wali pabo bidi dabe augwali homu
hauwa yai. Tama augwali wali asali we bidi, augwali wi
yali. Jisasgo aga wali pabo bidi te nogo si olama sągągo si
te augwali tedali ma selama, tama agaba pedelabo sę po te
po augwaliba wabo gagalali.
33 Agai te po wali, “Odiąo, megi da te Jerusalem hanuba
paibao. Tama da teba sabolama, tama bidi me deligo ena
Godigo Bidi Mu te genuai pris bidibolo me, te Juda dabego
bomai po page koneai bidi dabe augwaligo nogoba muaibao.
Tama augwaligo ena po tụ ilibo sę elama, tama ena ela
muabo po minama dąụ waibao. Tama augwaligo ena te
Juda hani isąwai bidi dabeba mawaibao.
34 Tama te bage augwaligo posobo po enaba weyu, tama
enaba pesa sąyu, te ena subigila eliyu elama, tama ena ela

muaibao. Tama sela sogo ena te gụ pagede bidama, tama nosali ena Godigo Bidi Mu ena ma hodaluaibao," Jisasgo te po wai.

Jems de Jon augwali si te genuai bidi bidabo homu yali (Mat 20:20-28)

35 Te bidi Sebedigo ogwa si, Jems me Jon, augwali si te Jisasba aselama, te po agabolo wai, "Tisa bidi, da sigo te magi nai po deli nagebolo hanalu waibao, tama da sigo homugo nago te sę da sibolo emainu homu ebao."

36 Tama agai augwali sibolo te po wai, "Dage sigo homugo eno mena sę dage sibolo emainogowe?"

37 Augwali sigo agabolo te po wali, "Nosali te nage genuai tuni bidi pedalubo side, da sigo homugo te da si me deli te nago dolo nogo badu dugayu, te me nago pobase nogo badu dugayu emainu te homu yai dao," te po wai.

38 Tiali goli Jisasgo te aga tamadi tama dene sabode me, te aga isibo side yabo sę po, te side agai po digi po begelama, weyu, tama augwali sibolo te po wali, "Dage sigo te enabolo hanalubo naide po te dage sigo bugagia konesiąma te obao. Te dage sigo eno tamadi e ąị tuainu ebo kap tede te dage sigo homugo tuabo te usu dawe? Ma, te dage sigo eno megi sainu ebo baptais te dage sigo me te sabo homu usu dawe?"

39 Tama augwali sigo agabolo te po wai, "Te da si usu yaibao," wai. Jisasgo augwali sibolo te po wai, "Mu dao, te megi eno ąị tubo kapde te dage sigo me tueibao. Te megi eno baptais sabo, te dage sigo me saibao.

40 Tiali goli de te eno dolo nogode ma pobase nogode duayabo sę, te sę eno me egobeo. Menio. Godigo digi te duabo sia sai te bidi mebabolo mawainu agai sisi ilai elalubao," Jisasgo te po wali.

41 Te wali pabo bidi dabe nogo si bage augwaligo te tiali po odama, tama augwaligo te Jems de Jon si dali dwai homu mu yai dao.

42 Tiali goli Jisasgo augwali i olama asobo si, tama agai augwalibolo te po wai, "Dagego koneani, te Juda hani isąwai we bidi hani tomode te augwa tobolu bidi dabego augwali aiyaba elaluabo bomo hauwa elalubao, tama augwa genuai bidi dabego te augwali bomo elama mu tonalubo dao.

43 Tiali goli te kolesaga dage tomode munu me elalugobeo. Menio. Te bidi aga te dage tomode genuai bidi bidabo homu eyu da, te aga dagego sę ebo bidi tiwai bidao.

44 Tama bidi te polalubo bidi bidabo homu eyu da, teda aga te tigidali bidigo sę ebo nogi meni yai bidi tiwai bidao.

45 Magi baso meni, te ena Godigo Bidi Mu tama, tama ena me te bidigo ena tau sabo sę emainu me asobeo. Menio. Ena

asali, te eno augwali tau sabo sę yainu asai, tama eno bidibo ulago digi te hauwa we bidi ma abelagasai dao," Jisasgo te po wai.

Te Jeriko hanu gedu widai bidi po
(Mat 20:29-34; Luk 18:35-43)

46 Te Jisas dali, aga wali pabo bidi dabe dali, augwali te Jerusalemba pabo tụdu pobadi, tama augwali te Jeriko hanuba sabolali. Tama agai te Jeriko tagalama pali. Tama aga wali pabo bidi dabe, te genuai we bidi hani dali, augwali aga dali pali. Tama bidi me nogi Bartimeus, te Timeus aga ogwa, aga te sunumi bogo sese badu dulaludai. Aga te gedu widai, tama te sunumidu soabo we bidi dabe augwalibolo te mone ge me doado bage momainu i udubo sę iduai.
47 Agai te Nasaret bidi Jisas asobo po odama, tama agai i wabo gagalama bomonama wai, "Jisas, nage te Devitgo Ogwa dao, nago ena homu dene eyu tau sao!" te po wai.
48 Te bidi hauwa augwaligo aga wado iliyu, te po wali, "Nago pedauwali pania sao," wai. Tiali goli agai po dagą genuai olama i wali, "Devitgo Ogwa, nago ena homu dene eyu tau sao!"
49 Tama Jisas dolagaselama, tama te po wai, "Te aga i olama asomainao." Tama augwaligo te gedu widai bidi i olama, tama augwaligo agabolo te po wai, "Nago haliga bomo emainao. Nage hodaluao. Agai nage i obao."
50 Tialima, aga genuai holobo ugwa peda sąnama, tama polo doligulama, tama Jisas bidiboba pali.
51 Tama Jisasgo agabolo te po wali, "Nago homugo te eno magi sę nagebolo emainuwe?" Tama te gedu widai bidigo agabolo te po wai, "Tisa bidi, te ena gedu ma pedelimainu elama, bulu ula ma suainogo yai."
52 Tama Jisasgo agabolo te po wai, "Nage piduao. Te naga enade konealubo po dąụ olama, naga homu enaba tialubo kolesaga ebogo te nage wiegi yai ma ilibao." Te tama polo te aga gedu usu elama, tama aga bulu ula ma suali. Tama agai te Jisas dali te sunumidu wali pai.

11

Jisas te Jerusalem tomoba tuni bidi tiwai pedalama pali
(Mat 21:1-11; Luk 19:28-40; Jon 12:12-19)

1 Augwali te Jerusalem moni hanu pąba sabolama, tama augwali te Betfage me Betani te be nani siba sabolali, te oliv ni sili elalubo bulu du nogi Oliv te pąde elaluai. Tama sabolama, tama Jisasgo aga wali pabo bidi si tagala palu,
2 tama augwali sibolo te po wai, "Dage si te e pąde elalubo te be naniba piąo. Dage si te be nani tomoba pabode, tama

polo dage sigo te megi tama holobo gesi kibu donki me deli
augwaligo te haliga bonogo gebelai elalubo sueibao. Te bidi
me deli tede dualasa bilisiąwai elaluaibao. Te aga gebelali
haliga bono pedalama, sela asao.
3 Tama bidi me deligo dage sibolo te po weyu, 'Magi baso
dage sigo te sę ebawe?' obaso da, teda dage sigo te po
waiyąo, 'Te Genuai Bidigo agade te sę elalubo, tama agai
te aga polo ma tagala palaibao' po waiyąo," Jisasgo augwali
sibolo te po wai.
4 Te po obaso, augwali pai, tama augwali sigo te gesi ogwa
bidi donki me deli suali, augwaligo te be me deli te sunumi
pąde bulu badu gebelama elaluai. Tama augwali pelama, te
haliga gebelai elalubo bono pedali.
5 Tama te pąde dolaluali bidi meba augwaligo te po
augwali sibolo wai, "Dage sigo magi baso te ogwa bidi donki
kibu haliga pedebawe?"
6 Tama augwali sigo te Jisasgo wali po tiwai gilama
augwalibolo wali. Tama augwali sibolo te donki sela pao
olama, augwaligo usu da po wai.
7 Tialima, augwali sigo te ogwa bidi donki Jisasba sela
asali. Tama augwali sigo te augwa bulubo ugwa te donki
tudi daiba pasugulama, tama te daide Jisas duayali.
8 Tama bidi hauwa augwaligo te augwa holobo ugwa dabe
te sunumide wawa sili pai. Tama meba augwali te giba
pelama, tama te yabe hauwa elalubo ni nologo togolama,
tama te sunumiba muna muna pali, aga soabo sunumi au
iliyu tama yali.
9 Tama te polasa pabo we bidi augwaligo me, te nosali
asobo we bidi augwaligo me, te augwaligo bomo elama i
wali, "Te Godigo nogi ugwaba mu sinao! Godigo te Genuai
Bidigo nogide asali bidi te wiegi yai bugagia ilao! *
10 Godigo megi te asobo bomo te wiegi yai ilao, te dago wąị
nọụ te Devitgo bomo dao. Te Ugwade Mu Bidibo Godigo nogi
ugwaba sao!" augwaligo te po bomo elama weyu bilali.
11 Tama te tiwai eyu, Jisas te Jerusalem tomoba sabolama,
tama te Moni Lotu Be tempel tomoba pelama, tama tede
elalubo tigidali nai tonono bila silalio. Tiali goli te giliga
dega sigulai. Tama tibaso, aga wali pabo bidi nogo si olama
sągągo si bidi dabe dali augwali te Betani be naniba pigi pai.

Jisasgo te Moni Lotu Be tempel bede te bisnis sę iduali bidi dabe ela gudulali
(Mat 21:18-19)

12 Te nosali sogode augwaligo te bulu Betani tagalama,
tama Jerusalemba ma asobadi, tama Jisas aga nasi yali.

---

* **11:9:** Tib 118:25, 26

13 Agai te ni kaya me deli te dwasianu digibulu gana
dolalu, tama yabe te hauwa elalubo suali. Aga te ni pąba
pelama, te du meba walai elalubowe naga gegainu yai.
Tama aga te ni pageba sabolali, tiali goli tede te nai du walai
elalubo me deli subeo. Menio. Te yabe naga elaluali. Magi
baso meni, te ni fikgo du walobo sogo pedalubeo.
14 Tama Jisasgo te niba te po wai, “Nago te du munu me
walamuo. Mu menio,” te po wai. Tama aga wali pabo bidi
dabe augwaligo te po wabo odai.
15 Augwali ma pelama, te Jerusalemba ma sabolali. Tama
Jisas te Moni Lotu Be tempel be tomoba pelama, tama te be
tomode bisnis sę ebo bidi dabe sela sąyu, ela gudulubo sę
gagalali. Agai te mone ge dobu si ebo bidi dabego tebol sai
gea palobadi, te ba dabe dobu si ebo bidi dabego duabo sai
dali gelibadi yai.
16 Tama augwalibolo agai te tobage nai dabe tolasa biliyu,
te tempel Be tomodu bilibo po te augwaliba habu selali.
17 Tama agai augwalibolo te po ola mani, “Te Godigo po
bukude te asęani pode e tiwai po Godigo wai po elalubao,
‘Eno be da, te tigidali we bidi hanigo te enabolo gedu
haluasa po omainu ebo be da’ po wai. Tiali goli dagego te
geme nai wi sabo bagego be pedalubo tiwai gilama ilibao,”
Jisasgo te po wai. *
18 Te genuai pris dabe dali, te Juda dabego bomai po
page koneai bidi dabe dali, augwaligo te sę ebo po odama,
tama augwaligo aga ela muabo sunumi gegebo sę gagalali.
Augwali agade wi yali. Magi baso meni, te tigidali we bidi
augwali te agai ola mani pode te midigi eyu noma mu sai.
19 Tama te be pio ebode Jisas dali, te aga wali pabo bidi
dabe badi, te augwaligo te Jerusalem tagalama palio.

Te kaya nide konea sali po
(Mat 21:20-22)

20 Te nosali sogode te kigamu mu augwali Jerusalemba ma
pobadi, tama augwaligo te ni kaya sasia pai suali. Te yabe
me te ni pedali dali tigidali te sasia pali.
21 Pitago tede homugo ma kone palama, tama agai te po
wai, “Tisa bidi, suao. Te do sogode nago te ni kaya dolaiba
po wai. Megi te aga sasia pali dao,” Pitago te po wai.
22 Tama Jisasgo augwaliba po wei ponoyu, te po wai, “Te
dagego Godiba konealubo po dąų olama, tama duga homu
agaba tialubaso da,
23 teda dagego te bulu dubolo po weyu, ‘Nage hogodama,
tama nage te tamu ąiba samonao,’ te po wagameo. Tama
homu si me isąyu, tama duga homude Godide konealubo

* **11:17:** Ais 56:7; Jer 7:11

po dąụ naga olama, te po weyu, ‘Eno te wali po te mu po pedalaibao,’ te homu mu eyu da, teda dagego te bulu dude wali po gilama te sę mu pedalaibao.
24 Tama tibaso, eno dagebolo obe dao, dagego te nai me deli sainogo te Godibolo po weyu, te naide hanalu wabo po wabo side, tama dagego homude te Godide konealubo po dąụ olama tama te homu eyu da, ‘Awe, mu da, dago te nai saibao,’ te sę te dagego wali po tiwai gilama pedalaibao.
25 Tama dage doligulama gedu haluasa po wabo sogo, tama te duga Aya dagalude bidibo bidi agai te dagego dwai sę yali sela sąwainogo eyu, tama dagego te bidi me deligo te dagebolo dwai sę ilali te homu kone palobaso da, teda dagego te bidigo dwai sę yali te sela sąyao.
26 [Tiali goli te dagego gasa bidigo dwai sę sela sasiąbaso da, teda duga Aya dagalude bidibo bidi agai te dagego dwai sę te me sela sagobeo.”] Jisasgo augwalibolo te po wai.

Jisasgo aga sę yabo bomo menade saliwe?
(Mat 21:23-27; Luk 20:1-8)

27 Tama augwali te Jerusalemba ma sabolai. Jisas te Moni Lotu Be tempel tomode bilibadi, tama te genuai pris bidi dabe dali, te Juda dabego bomai po page koneai bidi dabe dali, te tobolu bidi dabe me, augwali te agaba asali.
28 Augwaligo agabolo te po wai, “Nago magi bomo elalu, tama nago te sę dabe ebawe? Tama dego te bomo nageba menama, tama nagebolo weyu, te sę yao po waliwe?”
29 Jisasgo augwalibolo te po wali, “Eno me te eno magi nai po me deli te dagebolo hanalu wabo homu ebao. Tama dagego eno po wei ponobaso da, teda eno me te eno magi bomo elalu, eno te sę dabe ebo po dagebolo waibao.
30 Te Jongo te we bidi baptais mani sę, dagego homugo te dagalude nai da homu ebowe, ma te bidigo sę naga te homu ebawe? Dagego te po enabolo wei ponao.”
31 Tama te tobolu bidi dabe augwa digi augwa hasi po miani, “Dago te mena pogo agai po wei ponaibawe? Dago te po weyu, ‘Te dagalude nai da’ po obaso da, teda agai te po waibao, ‘Magi baso dagego homu aga poba begi pabewe?’ te po waibao.
32 Tama dago te po obadi, ‘Te bidigo nai naga da’ po obaso da, teda te po usu meni yaibao,” wali. Magi baso meni, augwali te we bidide wi yai. Tigidali we bidigo homugo te Jon da, te Godigo po pusubo profet bidi da, te homu yai.
33 Tama tibaso, te tobolu bage augwaligo Jisasba po wei ponoyu, te po wai, “Dago konebeo.” Tama Jisasgo augwalibolo te po wai, “Eno me te eno magi bomo elalu, te eno te sę dabe ebo po te dagebolo eno me wagobeo,” wali.

12

Te bono du gi tonalubo bagede po digi po begelama wali po

(Mat 21:33-46; Luk 20:9-19)

1 Tama Jisasgo te po meba begelama, te Juda dabego genuai bagebolo wai. Agai te po wali, “Te bidi me deli agai te bono du wain gi bulama, tama obogo bagulali. Tama agai te wain bono du ąį sabo agabo madi nigilama, tama te gi tonaluabo bidigo bobage sigi be me deli sę yani. Tama agai te gi te bisnis sę yainogo ebo bidi dabe mebago nogoba muai. Tama aga digi te aga digibulu bulu habuba palio.

2 Te nosali aga te bodolu sogo pedalubaso, teda agai te sę bidi me deli te wain gide sę ebo bidi dabe bidalubo madiba tagala palai. Agai homugo te gide nai meba te agaba momainu yai.

3 Tama augwaligo te sę bidi pageabi elama, tama aga dodolagia elama, tama aga olo ma tagala palalio.

4 Tama te gi page bidi agai gasa sę bidi me te augwaliba tagala palali. Tama augwaligo aga tobolude gagai ilama, tama agaba dwai sę ilali.

5 Tama agai sę bidi me dedeli ma tagala palai. Tama augwaligo te bidi aga ela muai. Tama agai sę bidi hauwa mu ma tagala palai. Tama augwaligo meba olo eliyu, tama meba te augwaligo ela muyu yali.

6 Tama agai bidi deli mu ma elalualio. Te aga ogwa, agai godolo mu yai. Nosali mu agai te ogwa te wain gi sę ebo bidi dabe bidalubo digi ma tagala palali. Agai te tiwai homu yai, ‘Te augwaligo eno ogwago po odaiba’ homu yai.

7 Tiali goli te gide sę yali bidi dabego augwa hasi tomode po mia siyu, augwaligo te po wai, ‘Te e bidigo te aga ayago doado bage tigidali nosali saibao. Te bageo, dago te aga ela muinao. Tama dena digi te gi tolaluaibao,’ te po wai.

8 Tama olama, te augwaligo aga selama, ela muai. Tama augwaligo aga tigi te gi sesege bulu badu sąwani.”

9 “Tialima, te wain gi page bidi agai magi yaibawe? Te aga aselama, tama te gide sę yali bidi dabe te augwali ela muaibao. Tama agai te gi te gasa bidi meba augwaligo nogoba mawaibao.

10 Dagego te Godigo po bukude asęani po me deli dagego nedebewe? Agai e tiwai po wali dao:

Te sę bidi dabego sela sąwani masigi, megi da aga
te be polalubo kele ni tiwai dąų elalubo masigi
pedalai elalubao.

11 Genuai Bidigo digi te sę
pedalumainu ilali, tama dago sulama, te wiegi yai

mu yai.’ *
Dagego te po polobadu nedebewe?” Jisasgo te po wali.

12 Te Juda dabego tobolu bidi dabe augwaligo Jisas
pageabi elama tuainu yali, tiali goli augwali te we
bidide wi yai. Augwaligo koneani, Jisasgo te po digi
po begelama, te augwali tobolu bagede wai. Tama
augwaligo aga taga peyu, tama augwali palio.

Te gavmanibolo takis mabo sęde po
(Mat 22:15-22; Luk 20:20-26)

13 Tama nosali te Juda dabego tobolu bidi dabe augwaligo te Farisi meba dali, te Herot wali pali bidi meba me augwali tagala palama, te augwali Jisas bidiboba pali. Augwaligo te Jisas usu sabo po meba wainogo yai.
14 Augwali aselama, tama augwaligo agabolo te po wai, “Tisa, po ola mabo bidi, dago koneani, nage mu po wabo bidi dao. Tama nago homugo te bidi delide homu naga me egobeo. Nago te nogi yai bidi dali gasa po me tedali weyu, te nogi meni yani bidi dali gasa po me tedali weyu me egobeo. Menio. Nago te mu pode naga te Godigo kolesaga te we bidi augwali ola mayu ebao. Nago mena homu ebawe? Te dago takis te Rom gavman tuni bidi mu Sisar agabolo mobaso, tebogo dago te Godigo bomai po bolobowe, ma meniwe? Dago mawaibawe, ma dago magobewe?” Augwaligo te po wai.
15 Tiali goli Jisasgo augwaligo te tibo po wabo te agai koneama, tama agai augwalibolo te po wai, “Magi baso dagego ena usu sobawe? Te mone ge me deli sela aselama, eno sueibao,” te po wai.
16 Tama augwaligo te mone ge me deli sela asali. Tama agai augwalibolo hanalu wali, “Te e mone gede elalubo noma me te asęani nogi te dego dawe?” Tama augwaligo te po wai, “Te gavman tuni bidi Sisargo dao.”
17 Tama Jisasgo augwalibolo te po wei ponani, “Te Sisar gavmanigo nai, te dagego Sisarbolo maiąo. Tama Godigo nai, te dagego Godibolo maiąo,” wali. Tama augwali te pode noma mu sali.

Te bidi isąma ma hodalobo po
(Mat 22:23-33; Luk 20:27-40)

18 Megi da te Sadyusi hani bidi meba augwali te Jisasba asali. Te hani augwaligo te homu yai, te isali bidi ma hodalogobeo wai. Tama augwaligo agabolo hanalu wagasali.

---

* **12:11:** Tib 118:22-23

19 “Tisa, po ola mabo bidi, Mosesgo te po me deli asęyu,
dabolo te tiwai bomo yai po wai: te bidi me deli isąma, tama
agai wai meni yani, tiali goli aga we te bididubaso da, teda
te bidi aga amago te we selama, tama aga isali ama tau siyu,
te wai ame nomainogo yao, te Mosesgo dabolo te bomai po
mawai dao.
20 Tialima, te ama a naga olama me badu si bidai. Te
gomunai bidigo we sali, tama nosali aga isali, tama wai me
ame nisiąwai.
21 Tialima, tomo bidigo te we sali, tama aga me isai, tama
wai me ame nisiąwai. Tama te tudi badu bidigo me tiwai
yai.
22 Te tiwai naga ela pidubadi, tama te a naga olama me
badu si ama dabe tigidaligo te we sesa pali goli, te wai me
ame nisąma, tama augwali isila pai. Tama nosali mu, te we
me isali.
23 Tialima nosali te isai we bidi dabe ma hodalobode, te
sogo te we aga te dego we mu bidigowe? Nago koneani, te
bidi a naga olama me badu si bidi dabego te we te augwaligo
selama bidai,” te Sadyusi bagego te po wai.

24 Tama Jisasgo augwalibolo te po wai, “Dagego te Godigo
po bukude elalubo po page me konebeo. Tama te Godigo
bomo me dagego konebeo. Tama tibaso, dagego te we bidi
ma hodalobode wabo po geda muyu obao.
25 Te isai bidi dabe te gụ page tagalama ma hodalobo
sogode, te isai we bidi augwali te bidigo we ma siyu me
egobeo. Menio. Te augwali te dagalude bidalubo ensel
mobo bidi dabe bidalubo tiwai gilama bidaluaibao.
26 Tiali goli te isai bidi dabe ma hodaluaiba po wabo,
te dagego te Mosesgo asęani bukude te dwasianu nide sia
dali po wali te po nedebo meniwe? Te wali pode Godigo
te po Mosesbolo te polobadu isali bidi dabede wai, ‘Ena te
Abrahamgo God, me Aisakgo God, me Jekopgo God te dao,’
te po wai.
27 Tama te po page e dao, ma te bidi dabe selago mobo
noma isigi sogo da, teda God da augwaligo God me menigi
da. Tiali goli te tiwai elalubeo. Menio. Aga da, te bidibo ula
elalu bidalubo bidi dabego God dao. Te dagego po te mu
geda muanio,” Jisasgo te Sadyusi bidi dabebolo te po wai.

Godigo hasia polalubo bomai po
(Mat 22:34-40; Luk 10:25-28)

28 Te Juda dabego bomai po page ola mabo bidi me deli
aga asama, tama agai te augwa hasi konila po wabo odali.
Tama agai odobadi, te Jisasgo wiegi yai po augwaliba wei
ponobo po odali. Tama agai Jisasbolo hanalu wali, “Mena

bomai po agai te tigidali bomai po aiyaba elaluama, tama
te polalubo dawe?”
29 Jisasgo po wei ponoyu, agabolo te po wai, “Te polalubo
bomai po te e dao:
‘Dage Israel hani we bidi, dagego odiąo! Genuai
Bidi, dago God, aga deli digi naga te dago Genuai
Bidi dao.
30 Tama nago te Genuai Bidi godolo
mu yao, te nago God dao, te nago homu tigidaligo
me, te nago noma bidi tigidaligo me, te nago homu
kolesaga tigidaligo me, te nago bomo tigidaligo me
te aga godolo mu yao.’ *
31 Tama te si wabo bomai po te e dao:
‘Nago gasa bidi godolo eyu, te nago naga godolo
ebo tiwai gilama yao.’
Te gasa bomai po te genuai elama, tama te bomai po si te
aiyaba me elaluai me elalubeo,” Jisasgo te po wai.
32 Tama te bomai po page ola mabo bidi agai te tiwai po
Jisasbolo wai, “Tisa, po ola mabo bidi, nago po te wiegi yai.
Mu dao, God agaduba deli naga te Genuai Bidi, tama gasa
bidi me bidibeo.
33 Dago aga godolo mu ebo, te tigidali homugo me, te
tigidali kolesagago me, te tigidali dago bomogo tama tiao.
Tama dago gasa bidi godolo yainu te denade godolo ebo
tiwai gilama yao. Dago te bomai po si wali pali da, teda te
kolesagago te dago te Godibolo siaba tigidali te hasa ulubo
ofa ilibo te tigidali aiyaba elaluama, tama te gasa ebo ofa
tigidali me te aiyaba elalua silaibao,” te bidigo te po wai. *
34 Jisasgo te bidigo po wei ponobo po odali, te wiegi yai
kolesaga koneai bidigo po wabo tiwai gilama yali, tama
Jisasgo agabolo te po wali, “Nage te God dologoba pabo te
nagede digibulu me elalubeo,” te po wai.
Te sogo gagalama tama tigidali bidi dabe augwaligo usu
sabo po meba te Jisasbolo hanalu wabo te augwali wi yai
dao.

Jisasgo te Krais po augwaliba hanalu wali
(Mat 22:41-46; Luk 20:41-44)

35 Jisas te Moni Lotu Be tempel tomoba pelama bidiyu,
tama te we bidi dabe augwaliba po ola mabo sę yai. Tama
ebadi, agai te po hanalu wali, “Magi baso te Juda dabego
bomai po page ola mabo bidi dabego te po wabo, te Krais,
Godigo te we bidi tau somainu dąi ilali bidi, te aga te Devitgo
ogwa da po magi baso wabo dawe?

---

* **12:30:** Bom 6:4-5 * **12:33:** Hos 6:6

36 Te polobadu Godigo Tedali Mobo Bidigo te Devitbolo te
homu kolesaga mobaso, tama Devitgo digi te po wai,
‘Genuai Bidi agai te eno Genuai Bidibolo te tiwai po
wai dao: “Nage eno dolo nogo badu duayagasao, te
nosali te eno nago boi bidi dabe aiyaba elaluama,
tama augwali nago dologoba muabo sogo usu
nagasaibao,” te po wai.’
37 Devitgo digi aga te Genuai Bidi nogi yali. Tama tibaso,
te mena tama te Genuai Bidi aga te Devitgo bulai wai
pedalaibawe?” Jisasgo te po wai.

Te bomai po koneai tisa dabego kolesagade dua dao po wai
(Mat 23:1-36; Luk 20:45-47)

Te genuai we bidi hani augwaligo te Jisasgo ola mani po odoyu, wiegi yai homu pemene yai.

38 Tama Jisasgo augwali ola mayu, tama agai te po wai, “Dage te bomai po page koneai bidi dabe dua dao. Augwali te bobage gudubo ugwa belama pabo homu godolo ebo dao. Te we bidi sisinibo pesagede te we bidi augwalibolo te siade da wabo te augwaligo godolo naga ebo dao.

39 Augwali te bomai po ola mabo lotu bede te we bidi gesabidi badu te polalubo ni namide duayabo godolo ebo dao, tama te genuai nai da tubo sogode te augwali te polalubo ni namide duayabo homu godolo ebo dao.

40 Augwaligo te augwa bidi isai we dabe tibo po weyu, tama augwaligo be dabe wi siyu ebo dao. Tama te ebo kolesaga mesegelainogo eyu, tama augwaligo tibo gedu haluasa po bobage weyu ebo dao. Te Godigo po tụ ebo sogode te bidi dabe augwaligo genuai sęgę mu saibao,” Jisasgo te po wai.

Doado bage meni yai wilawe we agai Godiba ofa mani
(Luk 21:1-4)

41 Jisas te Moni Lotu Be tempel tomode bidiyu, tama aga te Godibolo ofa maiabo mone ge mubo halobage pąde dulaluai. Tama agai te we bidi dabego te halobageba mone ge tulagasobo suali. Tama doado bage hauwa elalubo bidi dabego masigi hauwa tulagasu yai.

42 Tama aga bidi isai wilawe we, te doado bage meni yai we me deli, aga aselama, tama te dwasianu nogeai mone ge si te halobage tomoba bulagasali, te mama yai dwasianunu masigi si naga dao.

43 Tama Jisasgo aga wali pabo bidi asomainu i olama, tama augwalibolo agai te po wai, “Eno mu po dagebolo obao, te aga bidi isai wilawe we, te doado bage meni yai wego,

agai te mone ge muani, te tialigo te tigidali we bidigo te halobageba mone muani mone te aiyaba elalualio.
44 Magi baso meni, te tigidali we bidi augwaligo te mone ge hauwa elalu, tama augwaligo meba naga te halobageba muani. Tiali goli te we aga te mu menia sai digi, tama agai aga mone tigidali te halobageba muani, tama aga nai me badu abela tuabo te mu meni dao," Jisasgo te po wai.

13

Te tigidali nai silabo sogo asobo po
(Mat 24:1-2; Luk 21:5-6)

1 Jisasgo te Moni Lotu Be tempel tagalama sobadi, tama aga wali pabo bidi me deligo agabolo te po wali, "Tisa, po ola mabo bidi, te e Moni Lotu Be tempelde elalubo genuai genuai masigi me te masigigo nigali wiegi wiegi yai be dabe elalubao suao," te po wali.
2 Tama Jisasgo agabolo te tiwai po wei ponani, "Nago te elalubo genuai be dabe suyu, obe dawe? Te nosali augwaligo te masigi me daide te gasa masigi manalubo te gogoloyu me sula tagalogobeo. Menio. Te augwali tigidali pebedama, aiyaba sąsąwaibao," te po wai.
3 Tama nosali Jisas te Oliv bulu dude dualalu, tama te Moni Lotu be tempel u badu pedaide elalubo suali. Tama Pita, me Jems, me Jon, me Andru, te augwali naga agaba aselawali. Tama augwaligo agabolo hanalu wali,
4 "Nago dabolo wao, nisu sogo te sęgę te Moni Lotu Be tempelba pedalugowe? Mena dąi bolo hasia pedalubo si, tama dago koneai elalubadi, megi da te sę dabe te pąde pedalaiba homu elalugowe?"
5 Tama Jisasgo po augwaliba pusa mayu, te po wai, "Dage dua dao. Tiyu te bidi me deligo dage ili po ola mayabuo.
6 Te bidi dabe hauwa augwali aselayu, tama ena nogi ilama, tama augwaligo te po waibao, 'Ena digi ena te bidi dao.' Tama augwaligo te we bidi hauwa tibo po ola mawaibao.
7 Tama me, nosali dagego te boi hwįabo kulukulu wabo po me, te boi hwįabo po sabilibo po me odobaso da, teda dage asesa polo tama noma siyu, midigi munu me elamuo. Te sę dabe pedaliyu da yaibao, tiali goli te dagalu de tǫ si silabo sogo bodolu te me elaluaibao.
8 Te bidi hani me deligo te gasa bidi hani me dali wąbi hwįaibao. Tama me tuni bidi hani me deligo te gasa tuni bidi mego hani bidi dali te wąbi hwįaibao. Te me badu pedai badu te tǫ mali eyu, tama augwali nasi genuai elaluaibao.

Te sę ebo te wego hasia wai ame nainu dene pedalubo tiwai gilama te hasia pedalaibao.”
9 “Duga digi te bugagia tonaluiąo. Te augwaligo dage te augwa kaunsilba po tų ela mawaibao. Tama augwaligo dage te Juda dabego bomai po odobo lotu be tomode elaibao. Te augwaligo ena nogi aiyaba elaluabo homu elama, tama augwaligo dage te gavmaniba me te tuni bidi gesabidiba dodolaibao. Tama tebode te dagego te Godigo gesi wiegi yai po te augwaliba pusa mao.
10 Te tigidali tǫde bidibo hani bidigo te Godigo gesi wiegi yai po pusubo bidigo po hasia odoyu bolo yaibao.
11 Tama augwaligo dage nogo tulama, tama dage te po tųba odasa pabo sogo, dage wi eyu te homu me elamuo, ‘Te dago te po tųde mena po wagowe?’ Menio. Tigidali po Godigo dagebolo te sogode digi menama, te dagego pusumainu yaibao. Magi baso meni, te duga digi te po me pusugobeo. Menio. Te Godigo Tedali Mobo bidi agai te po pusaibao.
12 Tama tobage sę pedalubo sogo te bidi dabego augwa ama dabe te boi bidi dabego nogoba munama, te augwali ela mumainu yaibao. Tama te aya dabego me te ogomani augwali te boi bidi nogoba muyu, te tama tiaibao. Tama te ogwa me wegi me augwaligo me te augwa aya ida dabe te boi bidi nogoba munama, tama augwali ela mumainu yaibao.
13 Tama tigidali bidi dabe augwaligo dage dali dwai homu mu yaibao. Eno nogi dagede elalubaso, tama augwaligo te tiwai kolesaga yaibao. Tiali goli te mena bidigo bomo elama dolaludubadi te dagalu de tǫ dali si siligi pabo sogoba usu nagasali bidi, te aga da, Godigo ma dobola saibao,” Jisasgo te po wai.
14 “Tama te bulu dolabo dwai dwai nai mu dagego sueibao. Aga da, te habu selai elalubo bulu te badu doligi soaibao.” (Te po nedebo bidi agai homude bugagia kone palao.) “Tama te sę ebo sogode te Judia tǫ pedai badu bidibo we bidi augwali te bulu duba wi pelawaibao. *
15 Tama te aga be daide ugwadu bidibo bidi aga te aiyaba dulama, te be tomoba doado bage sigulainu ebo te usu munu me egobeo, aga olo naga wi pao.
16 Tama te sogo aga gide bidibo bidi, aga begasa pelama, te kedaude gudubo ugwa me beba sigi pelamuo, te aga olo naga wi pao.
17 Te haliga elalubo we dabe, me te sogo wai ame mabo we dabe, te augwali hobede mu dao!

* **13:14:** Dan 9:27; 11:31; 12:11

18 Tama dagego te Godibolo gedu haluasa po waiyąo, te sę
dabe te moni kedau sogode pedelabuo.
19 Magi baso meni, te sogode te genuai sęgę mu elaluaibao.
Te Godigo tigidali nai nigali sogo gagalasa, te megi e sogoba
usu nagasu, te tiwai sęgę te polobadu me pedalisiąwai.
Tama nosali me te tiwai sęgę meni yaibao. *
20 Tama Genuai Bidigo te sogo bodolu te hagana selama,
pęwadage iligi menigi da, teda te tigidali we bidi hagagi
dao. Tiali goli agai te sa muyu dąị ilali we bidi augwalide
homu kone palama elaluali. Tama tibaso agai te bodolu sogo
pęwadage sogo ilama elalubo dao."
21 "Te sogode, te bidi me deligo dagebolo weyu, 'Suao, te
Krais ede bidibao,' ma 'Suao, aga ude bidibao,' te po obaso
da, dagego te pode homu dąụ me olamuo.
22 Magi baso meni, te bidi meba te sogo aselama, tama
tibo po weyu, te tiwai po waibao, 'Ena Krais da,' ma 'Ena te
Godigo po pusubo profet bidi me deli dao,' tama augwaligo
te bidigo susiąwai bomai sę eyu, tama gasagi gasagi yai sę
dabe yaibao. Mu tama, te augwali usu yali homu ebogo da,
teda augwaligo te Godigo augwali sa muyu dąị ilali we bidi
tibo po ola menama, tama augwali tulalumainu yaibao.
23 Tama tiyu dage dua dao. Te sę me pedalisiąbadi eno te
tigidali sę yabo po te dagebolo wai dao," Jisasgo te po wai.

Nosali te Godigo Bidi Mu asaibao
(Mat 24:29-31; Luk 21:25-28)

24 Jisasgo po me weyu, te po wai, "Tiali goli te genuai
sęgę hasia bolo ela silama, tama te sogode te giliga ge hulia
selama, tama te polua me ula isiąma, *
25 tama te dagaludu họ dabe tudulaluaibao. Te dagalude
elalubo bomai nai tigidali te mumunu yaibao.
26 Tama te tebo sogode teda augwaligo te Godigo Bidi
Mu te dagalu tomodu te pọ me deli daide ugwadu dualasa
asobo sueibao, te aga genuai bomo me genuai wiegi yai ula
elalubadi te asaibao. *
27 Tama te sogo te aga ensel mobo bidi dabe augwali tagala
palama, tama augwaligo te aga sainu sa muani we bidi
augwali sisinigiluaibao. Te agai te tigidali tọ pedai badu
sesa biligiluama, te dagalu de tọ dali si ununani te sesege
tigidali habuba mu usu nama augwali sisinaibao," Jisasgo
te po wai.
28 Tama agai po me weyu, te po wai, "Dagego te ni kayade
kolesaga konea sao. Te ni aga nologo ąị elalu, tama te gesi

---

* **13:19:** Dan 12:1; Ped 7:14 * **13:24:** Ais 13:10; Ese 32:7; Jol 2:10, 31; 3:15; Ped 6:12 * **13:26:** Dan 7:13; Ped 1:7

yabe hogonu pedalubo sogo, dagego koneani, te poi pibo
sogo wiegi yai giliga nanobo sogo pedelainu ebo, te homu
ebo dao.
29 Te tiwai gilama naga, nosali dagego te suali te sę
pedalubaso, teda dagego koneaibao, te ena ma asobo sogo
te pąba yagaselama, tama te sunumide elalubao.
30 Eno mu po dagebolo obe dao: te megi e sogode bidalubo
we bidi dabe augwali me isisąbadi, tama te sę tigidali
pedalubo sueibao.
31 Te dagalu de tọ dali si da, te mu sia saibao, tiali goli eno
po da, te munu me hagayu, te sia siyu me egobeo. Te me
elalua paibao," agai te po wai.

Te bidi me deligo Krais asabo sogode te bodolu me konebeo (Mat 24:36-44)

32 Te Jisasgo po ma weyu, te po wai, "Tiali goli te
bidi me deligo te asabo sogode te bodolu me konegobeo.
Te dagalude ensel mobo bidi dabe augwaligo me te me
konebeo. Te Godigo Ogwago me agai me konebeo. God
Ayago naga agai te asabo sogo bodolu koneai elalubao.
33 Dage dua dao. Dagego tonalu bidiąo. Te nisu sogo
pedalabo te dagego me konebe dao.
34 E tiwai elaluaibao. Te bidi me deligo te aga be tagalama,
te gasaba pelama biligi pali. Hasia bolo agai te sę ebo bidi
dabebolo te agai doado bage tolaluabo po wali, tama agai
te sę bidi deli deli augwalibolo te sę dobayali. Tama agai
te be sunumi tonaluabo bidibolo te po wali, agai te sunumi
bugagia tonaluao po wai.
35 Tama te dagego me te tiwai gilama bugagia tonaluiąo.
Te be page bidi aga nisu sogo asabo te dagego konebe. Te aga
pio asogowe, ma huli tomode asabo me, ma te be posainuba
po obadi me, ma te kigamu asabo me, te dagego konebe dao.
36 Tiyu aga te deli sogo naga mu polo tama asiyu, te dage
pila mubadi aga asidali weyu, tama dage tonaluyu bidiąo.
37 Eno dagebolo te mabo po, te po eno tigidali we bidibolo
obao, dage tigidaligo te bugagia tonaluao!" Jisasgo aga wali
pabo bidi me si me si augwalibolo te po wai.

14

Te tobolu bidi dabe augwaligo te Jisas ela muabo po wai (Mat 26:1-5; Luk 22:1-2; Jon 11:45-53)

1 Te sogo te Juda dabego olo bidiyu, te bo disąwai bret nai
tuabo sogo nogi Pasova, te tuabo side te pedelabo bodolu si
elaluali. Tama te genuai pris dabego me te bomai po page
koneai bidi dabe augwaligo te po wai, "Mena tama tilama,

te dago Jisas geme pageabi elama, tama aga ela muaibawe?” *
2 Augwaligo te po miyu, tama te po me wai, “Dago te tiwai
sę te olo bidibo Pasova side me egobeo. Tiyu te we bidi
augwaligo wąbi hwịabo sę hodolabuo,” te po wai.

Wego Jisas toboluba te denami ebo nai sanda gelali
(Mat 26:6-13; Jon 12:1-8)

3 Te Jisas hogodama, te Betani be nani teba te oiyabe gasi
sai bidi nogi Saimongo beba pali. Aga te tebol saide duagi
pelama, tama nai tuyu bidibadi, tama we me deli asali, tama
agai te gasa sawi yai botol masigide te wiegi yai denami ebo
nai sanda elaluali, te nai abelabo mone te genuai mu dao.
Tama agai te botol dalama, tama te denami yai sanda te
Jisas toboluba gelali.
4 Tiali goli meba te bidaluali bidi, augwaligo homu dwai
yali. Augwa hasi po mia siyu, te tiwai po wai, “Magi baso te
wiegi yai denami ebo sanda olo dali hagamainu ebowe?
5 Dago te nai te bidi dabego abelemainogo egi sogo da,
teda dago te mone te 300 kina sigi sogo da, tama te doado
bage meni yai we bidi dabe augwaliba magi dao.” Tama te
homu elama, augwaligo te webolo wado po wali.
6 Tiali goli Jisasgo te po wai, “Dagego te we sęgę mabo
tagalao. Magi baso dagego agabolo sęgę mobawe? Te agai
wiegi yai kolesaga enabolo ebao.
7 Sesemane sogo te doado bage meni yai bidi dabe te
augwali dage dali bididuaibao. Tigidali sogo dagego augwali
tau siduabo homu idubaso da, teda tụ elaluaibao. Tiali goli
te ena da, te dage dali sesemane sogo me bidigobeo.
8 Te wego yabo homu yali sę, te agai te sę yalio. Agai ena
tigiba te denami wel muani te ena gụ pageba mumainogo
sisi iliyu yai.
9 Eno mu po dagebolo obao, te tigidali tọ pedaide
augwaligo te Godigo gesi wiegi yai po pusubo sę ela pabode,
te augwaligo e wego te yali sęde po mimi peyu, tama
augwali tede homu kone palaibao,” Jisasgo te po wai.

Judasgo Jisas te boi bidi dabego nogoba maiabo po dąụ wai
(Mat 26:14-16; Luk 22:3-6)

10 Te wego te sanda nai Jisasgo toboluba gelali sogo, te
sogo te 12 wali pabo bidi me deli, te Judas te Keriot bulu
bidi, aga te genuai pris dabe augwali bidibo digi pai. Agai
te Jisas augwali nogoba mawainu yai.
11 Augwaligo te wabo po odama, te augwali wiegi yai
homu pemene yai. Tama augwaligo agabolo te masigi meba

* **14:1:** Sai 12:1-27

maiabo po dąų wai. Tama Judasgo te me sogo te Jisas augwali nogoba muabo sunumi me deli gegebo sę ebo te sogo gagalali.

Jisas aga wali pabo bidi dabe augwali dali te Pasova nai tuali
(Mat 26:17-25; Luk 22:7-14, 21-23; Jon 13:21-30)

12 Te Juda dabego te yis meni yai bo disąwai bret nai tuabo si pedalali. Tama te polasa gagalobo sogode augwaligo te Pasova nai tuabo sipsip kibu wai eliyu ebo dao. Tama Jisas aga wali pabo bidi dabego Jisasbolo po weyu, te po wai, “Nago homugo dago te tubo nai menaba sisi iligi pelama, tama nago te Pasova nai tuaibawe?”
13 Tialima, Jisasgo te augwali si naga tagala palu, tama augwali sibolo te po wai, “Dage si te Jerusalem hanu tomoba piąo. Tama te sene wę tulama sela asobo bidi me deligo dage si te sunumide sueibao. Dage sigo aga wali piąo.
14 Aga te be me deli tomoba pabo si da, teda dage sigo te be page bidi agabolo te tiwai po waiyąo, ‘Te Tisa, po ola mabo bidi, agai te po wali, “Te eno ena wali pabo bidi dabe dali te Pasova nai tuabo madi te be habu nigilali te menade elalubowe?” te po wao.
15 Tama agai dage sibolo te ugwadu sigide elalubo te be habu ola mawaibao, tede te tebol sai me, duabo sai me te sisi ilai elaluaibao. Dage sigo da tuabo nai te be habude sisi ilao,” Jisasgo te po wai.
16 Tialima, te wali pabo bidi si palio. Augwali si te hanuba sabolama, tama augwali sigo te Jisasgo augwali sibolo wali po tiwai gilama yai. Tama augwali sigo te tuabo nai Pasova sisi ilali.
17 Te sogo be pio ebode Jisas aga wali pabo bidi dabe dali aselawai.
18 Augwali te tebol saide dudulaluyu tama nai tutuladu, tama Jisasgo te po wai, “Eno mu po dagebolo obao, te dage tomode bidi me deli agai ena te ena dali boi bidi ebo bidi dabe augwaligo nogoba mawaibao. Te ena dali megi nai tubo bidi me deligo tama tiaibao,” te po wai.
19 Te wali pabo bidi dabe augwali homu sęgę elama, tama augwali deli deligo aga hanalua pabo gagalali, “Te enawe?” te po wai.
20 Jisasgo augwalibolo te po wai, “Te dage nogo si olama sągągo si bage te me dedeli tomode dao. Te ena dali te nogo talua te pou tomoba muyu, tubo nai sabo bidi te dao.
21 Awe, mu tama, te Godigo Bidi Mu aga isaibao, te agade te tiwai po te Godigo po bukude asęani po tiwai isaibao. Tiali goli te Godigo Bidi Mu te boi bidi dabe nogoba muani

bidi da, te aga hobedagia mu ebao! Te bidi aga idago aga me ame nagi menigi da, te usu egi da, aga bugagia bidigi da," Jisasgo te po wai.

Jisasgo te komunion nai augwalibolo mani
(Mat 26:26-30; Luk 22:14-20; 1 Ko 11:23-25)

22 Augwali te Pasova nai tutuladubadi, tama Jisasgo te bret me deli selama, tama Godiba puba hwi olama, tama pebedama, tama augwalibolo mani. Tama agai te po wai, "Dagego sela tuao. Te eno tigi dao."
23 Tama agai te wain wę tabiali kap me deli selama, tama Godiba puba hwi olama, tama augwalibolo mani. Tama augwali tigidaligo tede wain ąį tudu pela silali.
24 Tama agai augwalibolo te po wai, "Te da, te eno kaneme dao, tama te kanemego te Godigo aga we bidi tau somainogo eyu mani po te dąų walobao. Eno te kaneme gelebogo te we bidi hauwa umabo mu tau saibao. *
25 Eno mu po dagebolo obao, eno te wain du kaneme ąį munu ma tusiąbadi te eno gesi ąį te Godigo we bidi tonalubo madide tubo sogoba usu nigi paibao," Jisasgo te po wai.
26 Tama augwaligo te Godigo nogi ugwaba sabo tęąbi po me deli olama, tama augwali te be tagaluyu, tama Jerusalem hanu bulu badu pelama, tama te Oliv bulu duba pelawai.

Jisasgo te Pitago aga tudiba muaibao po wai
(Mat 26:31-35; Luk 22:31-34; Jon 13:36-38)

27 Te Jisasgo augwalibolo te po wai, "Te dage tigidaligo ena taga peyu, tama wi paibao. Magi baso meni. Te Godigo po bukude elalubo po me deli tiwai dao, te Godigo wali po e dao, 'Eno te kibu sipsip tonaluali bidi elibaso, tama te sipsip dabe wi tedela paibao,' te po wai dao. *
28 Tiali goli ena te gų pagede ma hodaluama, tama dage asomainu ena polasa te Galili tǫ pedai teba paibao," Jisasgo te po wai.
29 Pitago agabolo te po wai, "Te e bidi tigidali augwaligo nage taga peyu wi pobaso da, tagalao, magigo meni, te eno nage taga pogobeo," te po wai.
30 Tama Jisasgo agabolo te po wai, "Eno mu po nagebolo obao, megi e sogo hulide, te ba kakaruk po si sogo wasiąbadi, tama nago ena konebeo po te sela sogo waibao." wali.
31 Tiali goli Pitago po bomo elama mu weyu, "Tagalao, te ena nage dali isibaso, te usu dao. Tiali goli eno te nage konebeo po munu me wagobeo. Mu menio!" Tama Jisas

---

* **14:24:** Sai 24:8; Jer 31:31-34 * **14:27:** Sek 13:7

wali pabo bidi dabe tigidali augwaligo me te tiwai po naga ola pai.

Jisasgo te Getsemani gide Godibolo gedu haluasa po wai (Mat 26:36-46; Luk 22:39-46)

32 Te augwali peyu, tama te gi me deliba sabolali, te gi bulu nogi Getsemani. Tama Jisasgo aga wali pabo bidi dabe augwalibolo te po wai, “Dage ede bidaluiąo. Ena God dali po wagi painu homu ebao.”
33 Tama agai te Pita, me Jems, me Jon, te bage sela selama, tama augwali aga dali pali. Megi da, te aga homu moni sęgę eyu, tama aga kone palu te aga dwai homu mu yai.
34 Tama agai augwalibolo te po wai, “Te eno homu sęgę mu eyu, te pąde ena isabo homu ebao. Dage ede bidaludu tama bugagia tonaluao,” wali.

35 Tama aga dwasianu pelama gana, tama tǫba basi gulama, tama agai gedu haluasa po wai. Te Godigo usu da wida, te dwai denego aga te sogo ela somainu homu yai.
36 Agai te po wali, “Aya, nago te tigidali sę ebo usu dao. Eno homugo nago enaba megi te pedalainu ebo te dene dagala samainu homu ebao. Tiali goli nago te eno homu wali me pelamuo. Menio. Nago te naga homu wali naga pao,” Jisasgo te po wai.

37 Tama aga ma geasa pelama, tama te wali pabo bidi dabe pila mubo suali. Tama agai Pitabolo te po wai, “Saimon, nage pila mudubawe? Nago te bodolu pąde yagasobo te tonaluabo te usu esiąyu egobe dawe?”
38 Tama agai te augwali selabolo te po wai, “Dagego bugagia tonaludu, gedu haluasa po waiyąo. Tiyu te dage usu sabo naigo te dage gege asabuo. Mu tama, duga noma bidi dabe te dwagi yai sę yabo homu ebo dao. Tiali goli duga tigigo bomo sǫą pobao,” agai te po wai.

39 Tama aga ma pelama, gedu haluasa po wagi pai. Te aga hasia gedu haluasa po wali tiwai ma wali, te gedu haluasa po tiwai naga Godibolo ma weyu yai dao.
40 Tama aga ma aselama suali, te aga wali pabo bidi dabe augwali godege pila mubo suai. Te augwaligo gedu sęgę mu elaluai. Tama augwaligo agabolo te mena po agabolo wainogo yabo te augwaligo me konebeo.

41 Jisasgo te sela sogo aga Ayabolo po wagi peyu yali silama, ma aselama, tama agai augwalibolo te po wai, “Dage pila mudu tama toma nedu edubawe? Tama dao! Suao, megi da bidi me deligo te ena Godigo Bidi Mu te dwai sęgę sai bidi dabego nogoba muaibao.

42 Dage hodaluama, tama da pinao. Suiąo, te boi bidigo
nogoba ena mawainogo ebo bidi te augwali aga dali asai
dao," Jisasgo te po wai.

Augwaligo Jisas nogo tuali
(Mat 26:47-56; Luk 22:47-53; Jon 18:3-12)

43 Jisasgo po odubadi, tama polo te Judas, te wali pabo bidi
12 te augwali me deli, aga asai. Te genuai bidi hani aga dali
asai, tama augwaligo te poa pai hwą bobage hwą ge bainat
me sesemone wąbi me te tolasa asai. Te genuai pris dabego
me, te Juda dabego bomai po page koneai bidi dabego me,
te Juda dabe tobolu bidi dabe badi, te augwaligo te tagala
palobaso te augwali Judas dali asai.
44 Tama te Jisas augwali nogoba maiabo bidi agai te dąi
me deli augwali mawaibao po weyu, te po wai, "Te eno bidi
me deliba kisa sigi pelama nono naibao. Te bidi aga te Jisas
dao. Dagego aga pageabi elama tulama, tama aga bugagia
amua elama, tama aga selasa piąo," wai.
45 Tialima, Judas aga sabolama, tama Jisasba polo pelama,
tama te po wai, "Tisa, po ola mabo bidi," te po wai. Tama
agai Jisasba kisa sagaselama, nono nai.
46 Tama tibaso, augwaligo nogo Jisasba munama, tama
aga pageabi yai.
47 Tiali goli te Jisas wali pabo bidi dabe pąde te dolaluali
bidi me deli, agai te aga elaluali bobage ge hwą kega selama,
tama te tobolu pris bidigo sę ebo bidi elama, tama aga olo
togolama, tama tǫba tulaluali.
48 Tama Jisasgo te asali bidi dabebolo te po wai, "Dagego
ena sagasu, tama dagego te poa pai bobage hwą me
sesemone wąbi me tolasa asali, te dagego nai wi sai bidi me
deli sagasobo tiwai gilama yainu te yali da, agawe? Magi
basowe?
49 Tigidali sogode te ena dage dali te Moni Lotu Be tempel
tomode dulalu, tama eno te Godigo po dagebolo ola mawai,
tama dagego ena nogo tulama pageabi me ebeo. Tiali goli
dagego enade megi ebo sę ebogo te Godigo po bukude
elalubo po meba te mu pedalumainu ebao," Jisasgo te po
wai.
50 Tama aga wali pabo bidi dabe tigidali augwaligo aga
taga peyu, tama augwali wi pelawai.
51 Tama gesi bidi me deli te Jisas wali asudai, tama agai
tigide te tedela yai nami ugwa naga gudasa asiduai. Tama
augwaligo aga pageabi elama tuali.
52 Tiali goli aga te tedela nami ugwa taga peyu, tama aga
tigi olo naga elalubadi te aga wi pai.

Augwaligo Jisas te kaunsilgo gedude po tụ ilali
(Mat 26:57-68; Luk 22:54-55, 63-71; Jon 18:13-14, 19-24)

53 Tama augwaligo Jisas te tobolu bidi prisgo beba odasa pai. Tama tigidali genuai pris me te Juda dabego tobolu bidi dabe me te augwa bomai po page koneai bidi dabe, te augwali aselama, te beba sisinagasali.

54 Tama Pita te Jisas pabo wali pali, tiali goli aga te dwasianu digibulu gana bidai. Aga te tobolu pris bidigo be bagulali obo tomoba pai. Tama aga te enesigi bidi dabe dali dualalu, te augwaligo kedau nainu nogani siade te aga tigi kedau neduali.

55 Tama te genuai pris dabego me te tigidali kaunsil dabe augwali te bidi dabe meba i olama asobo side, te augwaligo te Jisasgo yali kolesaga po pusumainu yai. Augwaligo te aga ela muabo homu ebaso, tama te dwai sę yali sunumi me deli te gegali. Tiali goli te augwaligo agai dwai sę yali te me gegebeo.

56 Te bidi dabe hauwa augwaligo agade te tibo po kisilali, tiali goli augwaligo po te tiwai si me ebeo.

57 Tama te bidi meba augwali doligulama, tama tibo po te Jisasba kisilama weyu, te po wai,

58 “Dago odali, agai te tiwai po wai, ‘Te eno digi eno te bidi dabego nogogo sę yani te Moni Lotu Be tempel te aluaibao. Tama nosali te be eno te sela sogode gasa dodolama sę yaibao, tiali goli te be te nogogo me sę egobeo,’ agai te po wabo dago odalio,” augwaligo te po wai.

59 Tiali goli augwaligo te wali po te me geda muyu, tama te po tiwai si me ebeo. Bidi mego pusali po te gasagi yai tedali dwasianu yai, tama gasa bidigo po me tedali gasagi yai po wai, te tiwai si meni. Te usu ebeo.

60 Tama te tuni bidi pris mu te tomode dolaluyu, tama Jisasbolo hanalu wali, “Nago te po deli me wei begelesiąma ebawe? Te nageba kisilama wabo pode te nago magi ebawe?”

61 Tiali goli Jisas aga pedauwali panialu, tama te agabolo po me deli wei me ponobeo. Te tuni bidi pris bidigo agaba ma hanalu wali, “Nage Krais, te magi dwai sę deli me isiąwai te Godigo Ogwa dawe, ma meniwe?”

62 Tama Jisasgo te po wai, “Te ena tama dao. Tama nosali dagego te Godigo Bidi Mu te Tigidali Bomo Elalubo Godigo dolo nogode dualama asobo dagego sueibao. Tama aga te dagalu tomodu te pọ me deli daidu dualasa asaibao,” wali.

63 Tama Jisasgo te po wabode te tuni bidi pris bidi sębę eyu, tama aga gudaluali ugwa pisila sąyu, tama te po wai, “Dago te gasa bidigo e bidigo yali sęde po wabo me odogobeo. Te tagalao.

64 Dagego odalio, agai te Godiba posobo po wai. Dagego
mena homu ebawe?" Tama augwali tigidaligo te tiwai
po Jisasde wai, "Agai dwai sę yai elalubaso, tama aga
isimainao."
65 Megi da augwali mebago gagalama, te aga pesa sąyu
yai. Tama augwaligo te nami ugwa pedaigo te aga gedu
paniama, tama augwaligo aga elama, tama augwaligo te po
wai, "Nago te haniani sęde koneai profet bidi tiwai eyu tama
po wao. Dego nage elaliwe?" Tama te ami bidi dabego aga
selama, tama aga subigila dodolama elali.

Pitago te po wali, "Eno Jisas konebeo," wai
(Mat 26:69-75; Luk 22:56-62; Jon 18:15-18, 25-27)

66 Pita te aiyadu bidali, te be bagulali obo tomode bididuai.
Tama te tuni bidi pris bidigo sę ebo we me deli asali.
67 Tama te we agai te Pita aga te siade tigi kedau nedubo
suali. Tama te sę ebo wego te aga dolo ponama tonalu, tama
te po wai, "Nage me, nage te Nasaret bulu bidi Jisas dali
bidai dao."
68 Tiali goli Pitago po weyu, menio te tiwai po wai, "Eno
nago te wabo po eno me konebeo." Tama aga te be obo
sunumi pą badu buluba doligi soali. Tama ba kakaruk po
me deli wai.
69 Tama tede me te sę ebo wego aga ma sulama, tama agai
te pąde dodolalubo bidi dabe dali po ma weyu, te po wai,
"Te e bidi da, aga te Jisas wali pabo bidi me deli dao."
70 Tiali goli Pitago po ma weyu, "Menio," wali. Nosali
dwasianu bidama gana, te aga pąde dodolaluali bidi dabe
augwaligo te po ma Pitabolo wai, "Mu tamao, nage te
augwali hani bidi dao. Nage te Galili bulu bidi naga dao,"
te po wai.
71 Tialima, megi da Pitago po bomonama weyu, te po wai,
"Te eno megi te mu po naga wasiąyu da, teda Godigo ena
elimainao. Eno dagego te po wabo bidi me konebeo."
72 Tama polo te ba kakaruk hwa si sogo wai. Tama Pitago
te Jisasgo agabolo wali po te homugo ma kone palali, "Te
ba kakaruk po si sogo wasiąbadi, tama nago po sela sogo
wagi soyu, nago ena konebeo po waibao," wai. Tama Pita
aga dwai gela mu wai.

15

Te Rom gavman tuni bidi Pailat agai Jisas osola suali
(Mat 27:1-2, 11-14; Luk 23:1-5; Jon 18:28-38)

1 Te kigamu mu te genuai pris dabe dali, te tobolu bidi
dabe me, te bomai po page koneai bidi dabe me, te tigidali
kaunsil dabe badi, te augwaligo po me deli miani. Tama

augwaligo Jisas te bonogo nogo si dunama, tama augwaligo
aga selama, tama aga te Rom gavman polalubo tuni bidi
Pailat agabolo mawai dao.
2 Tama Pailatgo agabolo hanalu wali, “Nage te Juda
dabego tuni bidi da, agawe?” Jisasgo po wei ponani, “Naga
digi nago te tiwai po obao.”
3 Tama te genuai pris bidi dabe augwaligo agaba te po
hauwa kisilama wali.
4 Tama tibaso, Pailatgo agaba ma hanalu wali, “Nago te
po me deli wei me ponosiąma, ebawe? Odao, augwaligo te
po hauwa nageba kisilama obao,” te po wai.
5 Tiali goli Jisasgo te po deli wei me ponobeo. Tama tibaso,
te Pailat aga noma mu sali.
6 Te tigidali kibu bede te Juda dabego te Pasova olo bidiyu
toma nabo side, te gavman bidi Pailat agai te kalabus bidi
me deli te olo tagala palu yai. Te Juda we bidi augwa digi te
bidi me deli nogi nogi ilama tagala palumainu i obaso da,
teda Pailatgo te bidi augwaliba tagala palu yai.
7 Tama te sogo te bidi me deli te kalabuside bidai, te aga
nogi Barabas. Aga te gavman bidi dabe dali wąbi hwįai bidi
dabe augwali dali kalabus yai bidai. Te hani augwaligo te
wąbi hwįnama, tama augwaligo te bidi meba ela muai.
8 Tialima, te we bidi augwali sabalu, tama augwaligo te
Pailatba i waliyu, te agai polobadu te augwalibolo ebo tiwai
te emainu i wai.
9 Tama Pailatgo po wei augwaliba ponoyu, te po wai, “Te
dagego homugo eno te dage Juda dabego tuni bidi Jisas te
dageba tagala palumainu homu ebawe?”
10 Magi baso meni. Agai koneani, te genuai pris bidi
dabego te homu dwai Jisas dali naga elama, tama augwaligo
aga te po tụba odasa asai.
11 Tiali goli te genuai pris bidi dabego te we bidi dabe
augwaligo homu hodoloyu, te augwaligo Pailatba i waliyu,
te Barabas augwaliba tagala palao po wai.
12 Tama Pailatgo po augwaliba ma wali, “Tama dage
te Juda dabego tuni bidi nogi ebo, eno te bidi aga magi
yaibawe?”
13 Augwaligo te i ma wai, “Aga te ni pedaide elao!”
14 Tama Pailatgo augwalibolo te po wai, “Magi basowe?
Agai magi dwai sę yaliwe?” Tiali goli te we bidi augwaligo
po dagą weyu i bomonama wai, “Te aga ni pedaide elao,”
wali.
15 Tama Pailatgo homugo te we bidi augwaligo aga dali
dwagi yai homu emainao homu yali. Tama tibaso agai
te kalabus bidi Barabas te augwaliba tagala palali. Tama
agai Jisas te ami bidi dabe augwali nogoba menama, te

augwaligo aga dene mayu, dwai bigo eliyu elama, tama aga te ni pedaide elimainu yai.

Te Rom ami bidi dabe augwaligo Jisasba te dwai posobo po wai
(Mat 27:27-31; Jon 19:2-3)

16 Te Rom ami bidi dabe augwaligo Jisas te gavman bidi Pailatgo be obo bagulali tomoba odasa pelama, tama te be mesalode augwaligo te tigidali ami bidi dabe asomainu i wai.
17 Augwaligo te mama yai nami ugwa me deli selama, te Jisasba gudulali. Tama augwaligo te sesani yai bono me deligo te madi nigilama, tama augwaligo te Jisas toboluba muai.
18 Tama augwali hodalu, doligulama, tama agaba nogo dodoloyu, te po wai, “Giligade dao, te Juda dabego tuni bidi dao!”
19 Tama augwaligo aga toboluba te wawi yai sigi dili me deligo elali. Tama augwaligo agaba pesa sąwai. Tama augwaligo kidu sugunu gulama, tama augwaligo tibo po naga weyu, te aga genuai bidibolo ebo kolesaga tiwai yali.
20 Augwaligo te gisugu mabo sę me te dwai posobo po dabe aga dali ola silibo si da, teda augwaligo agaba te gudulali mama ugwa te augwa peda selama, tama augwaligo aga ugwa te agaba ma gudulali. Tama augwaligo aga te ni pedaiba walainu selasa palio.

Augwaligo Jisas te ni pedaide walali
(Mat 27:32-44; Luk 23:26-43; Jon 19:17-27)

21 Bidi me deli, Saimon te Sairini bulu bidi, te Aleksander me Rufus sigo aya, aga aselama, tama te Jerusalem hanu tomoba painu soali. Tama te ami bidi dabe augwaligo agade bomo eyu, agai te Jisas elabo ni pedai te agai tolao wai. Tama agai te ni pedai tolasa pabo gagalali.
22 Tama peyu, augwaligo Jisas te bulu du me deli teba sela pali, te aga nogi Golgota. Te nogi page te e tiwai dao, te tobolu dili tiwai bulu du dao.
23 Augwaligo te Jisasbolo te wain ąi dali taluali marasin ąi mawainu yai, te aga tigi dene silabo marasin tiwai elalubao. Tiali goli agai me tubeo.
24 Tialima, augwaligo aga te ni pedaide ela daganama, tama te ami bidi dabe augwaligo te agai gudali ugwa tigidali te augwa dobola sai. Augwaligo te satu gagali elama, dego te mena ugwa te dąi elama sainu tiali.
25 Te giliga ula dąi ebo kigamu tama, te augwaligo aga te ni pedaide daganama walali.

26 Tama te ni pedaide ugwadu te augwaligo aga po tụ ilali
po asęai. Augwaligo e tiwai po asęai dao, “Te Juda dabego
tuni bidi dao,” te po asęnama te ni pedaide elaluali.
27 Te Jisas walali ni pedai pąde augwaligo te nai wi sai
te dwai sę yai bidi augwali si te gasa ni pedai side walali.
Augwaligo te bidi me aga te dolo nogo badu waliyu, tama
me agai pobase nogo badu waliyu yai.
28 [Tama tialima te Godigo po bukude asęani po me deli
te mu pedalai. Te e tiwai po wai dao, “Augwaligo aga dali
te dwai bidi dabe dali nedali.”]
29 Tama te augwali eda soyu, ugwa peyu ebo we bidi
augwaligo dwai posobo po agabolo weyu yai. Augwaligo
tobolu pemeyu, tama po wai, “Ia, nago te Moni Lotu Be
tempel aluama tama te sela sogo naga ma sę yaiba wali bidi
dao. Behede! *
30 Megi da, naga digi naga tau sao. Nage te ni pedaide
daganalubo tagalama, tama nage aiyaba dulao,” te po wali.
31 Te genuai pris bidi dabe dali te Juda dabego bomai po
page koneai bidi dabe, augwaligo me te dwai posobo po wai.
Augwaligo te augwa hasi tomode digi te tiwai po wai, “Agai
te gasa we bidi dabe tau sali, tiali goli aga digi aga tau sabo
usu ebe.
32 Te bidi Krais wabo, te da Israel dabego tuni bidi,
aga te ni pedaide daganalubo tagalama tama te tọba aiya
dulubaso, tama dago sulama, tama dago agade konealubo
po dąụ waibao,” genuai bage augwaligo te po wai. Te bidi
si augwaligo te Jisas pąde te ni pedaide walali, te bidi me
deligo me te dwai posobo po agabolo wai.

Jisas isalio
(Mat 27:45-56; Luk 23:44-49; Jon 19:28-30)

33 Te nai tubo belo wabo giliga tomode, te tigidali tọ badu
be huli si ela selama, te giliga dega sigi painu ebo teba usu
nani.
34 Tama te giliga dega sainu ebode te Jisasgo po dagą
bomonama weyu, te po wai, “Eloi, Eloi, lama sabaktani?”
E tiwai po wai, “Eno God, eno God, magi baso nago ena
tagalubawe?”
35 Tama te pąde dodolaluali bidi meba augwaligo te po
odama, tama augwaligo te po wali, “Odiąo, agai te Elaija i
obao.”
36 Tama bidi me deli udada pelama, tama te wawi yai bola
tiwai nai selama, tama te nai te olo wain ąị te naiba gelama,
tama te sigi dili me delide munama, tama Jisas agabolo te
tumainu ugwaba mawai. Tama te bidigo te po wai, “Meo,

* **15:29:** Tib 22:7; 109:25; Mak 14:58; Jon 2:19

dago suyu bolo yaibao. Te bidi Elaija asama, aga te tǫba aiya sela dulaiba homu egowe, ma meni egowe?” te po wai.
37 Tama Jisasgo po dagą bomonama mu olama, tama aga isalio.
38 Te sogo naga tama te Moni Lotu Be tempel tomode dąi tiwai walalobo genuai nami ugwa, te ugwa te ugadu pedasa dulali te aiyaba sabolali, tama te moni nami ugwa pedai si pedelai.
39 Tama te ami bidi dabe augwa genuai bidi aga te Jisas pąde dolalubadi aga te tiwai elama isibo suali. Tama agai te po wai, “Mu tama, te bidi aga te Godigo Ogwa dao.”
40 Te we dabe meba me te digibulu gana dwasianu dodolalu, tama augwaligo me tononaluali. Te augwali tomode bidali we me deli te Makdala moni tǫ we Maria dao. Tama we me deli te Maria, te nogi sabi si wali, te bidi Jems me Joses tega sigo ida. Te bidi Jems aga nogi me Gesi Bidi dao. Tama we me deli aga te Salome dao.
41 Polobadu Jisas te Galili tǫde bidibadi, tama te we dabe augwali aga wali biliyu, tama aga tau sai. Tama te gasa we dabe hauwa me bidali, augwali te moni hanu Jerusalemba Jisas dali asai dao.

Augwaligo Jisas pubulali
(Mat 27:57-61; Luk 23:50-56; Jon 19:38-42)

42 Te be pio ebode te Arimatea tǫ bidi nogi Josep aga asali. Aga te Juda dabego genuai kaunsil hani bidi me deli, tama agai nogi wiegi yai elaluali. Agai me te Godigo we bidi tonaluabo sogo asobo tonaluyu bidali.
43 Do tama da wabo side te Sabat sogo pedelabo elalubaso, tama megi pio te haniani nai sisi ebo sogo elaluali. Tama tibaso Josep aga te Pailat bidibo be tomoba pelama, te aga gesabidiba doligi pelama, tama aga wi me ebeo. Menio. Agai te Jisasgo tigi sabo po agabolo hanalu wali.
44 Te pode Pailat aga noma sali, tama te po wai, “Aga polo isai dawe?” Tama agai te ami polalubo bidi kepten i olama asobo side, tama agabolo hanalu wali, “Te Jisas isaliwe, ma meniwe?”
45 Agai te ami tuni bidi keptengo po odama, teda agai Josepbolo te po wai, agai te tigi somainao.
46 Tama Josepgo te tedela moni nami ugwa abelama, tama agai Jisas tigi te ni pedaide daganaluali te aiyaba sela dulai. Tama agai aga te tedela ugwago bebe pelama, tama aga te gụ page me deli tomoba muai. Augwaligo te gụ page te genuai ola be masigi tomode nigai. Tama Josepgo te moni masigi me deli hogogo bele pelama, tama te ola be gụ page dedage elalubo te paniai.

47 Te Maria Makdala tǫ we me te gasa we Maria dali, te
Josesgo ida, augwali sigo tononaluali, tama augwaligo te
Jisas mubo pesage augwali sigo suali.

16

Jisas ma hodaluali
(Mat 28:1-8; Luk 24:1-12; Jon 20:1-10)

1 Sabat sogo bidama silai madi, tama Maria te Makdala
tǫ we, te gasa Maria dali, aga da te bidi Jems aga ida, tama
te gasa we nogi Salome, te we sela augwaligo te wel me
te gasa wiegi yai denami ebo nai me abelai. Augwaligo te
Jisas tigiba piligi pabo homu yai, aga tigi polo daumua pidali
weyu tama yai.
2 Te kigamu mu te wik polasa gagalobo sogo augwali te
gǫ pageba pai.
3-4 Tama pobadi augwa hasi po mia siyu, te po wai, “Dego
da tau selama, tama te gǫ page paniani masigi hogogo bele
pogowe?” Magi baso meni, te masigi te genuai bage mu dao.
Tama pąba sabolama, tama augwaligo tonono pobadi, tama
augwaligo suali, te gǫ page paniani masigi te me elalubeo.
Menio. Bidi me deligo te masigi hogogo bele pai.
5 Augwali te gǫ page tomoba pobadi, tama augwaligo te
gesi ogwa bidi me deli te dolo nogo badu dualalubo suai.
Aga te bobage tedela ugwa gudai elaluai. Tama augwali
noma siyu midigi siyu wi yali.
6 Tama agai augwalibolo te po wai, “Dage midigi siyu
noma me selamuo. Eno koneani, dage asali te Nasaret bidi
Jisas gegagasali, aga augwaligo te ni pedaide walali. Aga
hodalualio! Aga te ede me bidibeo! Te augwaligo aga muani
pesage te elalubo suiąo.
7 Tiali goli dagego te aga wali pali bidi dabebolo wagi piąo,
tama Pitabolo wao, ‘Jisas aga te dage asabo madi te Galili
tǫba polasa pobao. Te agai polobadu wali po tiwai gilama,
te dagego aga te Galili tǫde sueibao,’ ” agai te po wai.
8 Tama te we dabe augwali te gǫ page tomoba pali te
buluba solama, tama augwaligo te gǫ page tagalama wi soai.
Augwali didibili elama, tama augwali homu te midigi siyu
dwai noma sali. Tama augwaligo te bidi me deli dali te po
deli me wabe, magi baso meni, te augwali wi yai.

Maria te Makdala tǫ we agai Jisas suali
(Mat 28:9-10; Jon 20:11-18)

9 [Jisas te kigamu mu te sę polasa gagalobo sogo tede
hodaluali. Tama aga hasia te Makdala bulu we Mariaba
pedelai. Te we polobadu Jisasgo te dwai haubo noma bidi

te nogo a naga olama me badu si elalubadi sela sąwani te we dao.
10 Te we Maria agai Jisas sulama, tama aga pelama, te Jisas dali wali bilali bidi dabebolo te aga suali po wagi pai. Te bidi dabe augwali homu sęgę elama, tama augwali gela weyu bidaludai.
11 Maria agai te po augwalibolo wai, “Jisas aga te bidibo ula elalu bidibo tama eno sualio.” Tama augwaligo te po odama, tama augwaligo homu te poba dąų me wabeo.

Te wali pali bidi sigo Jisas te sunumide suali (Luk 24:13-35)

12 Tama nosali te wali pali bidi sigo te moni hanu Jerusalem tagalama, tama te sunumidu pai. Tama Jisas te gasagi yai hasegelama, tama augwali siba pedaligi pai.
13 Tama augwali sigo aga sula koneama, tama augwaligo te po te gasa wali pali bidi dabeba pusugi pai. Tiali goli augwaligo te augwali sigo wali poba homu dąų me wabeo.

Jisasgo augwalibolo te Godigo po pusugi pabo sę mani (Mat 28:16-20; Luk 24:36-49; Jon 20:19-23)

14 Nosali badu te wali pali bidi dabe nogo si olama sągągo deli te augwali dugulama nai tubadi, tama Jisas te augwaliba pedalai. Te augwaligo agai wali poba augwa homu dąų me wasiąbaso, tama agai augwaliba wado ilali. Magi baso meni, augwaligo olo te palialu, tama te we bidi augwaligo suali, aga te ma hodaloai yali po wabo te augwaligo homu teba dąų me wabeo.
15 Tama agai po augwaliba weyu, te po wai, “Dage te tigidali tǫ habu pedaiba pelama, tama te enade gesi wiegi yai po te tigidali we bidiba pusa mao.
16 Te enade konealubo po dąų olama, tama aga homu enaba tialuyu tama te baptais sabo bidi, aga te Godigo ma dobola selama, tama aga bidi da waibao. Tiali goli te enade te konealubo po dąų me wasiąwani bidi, aga te po tų ebo sogode hagawaibao.
17 Godigo te bomai sę meba te enade homu dąų wabo bidi dabego nogode pedalumainu ilaibao. Te eno nogide augwaligo te dwai haubo noma bidi dabe sela sąbo sę yaibao, tama augwaligo te bidi dabego odisąwai gesi noma po te pusuyu yaibao.
18 Te augwaligo augwa nogo te bidi gąų kelebo dwai hasamaniba mubaso, ma te konesiąbadi augwaligo te bidi isibo nai tubaso da, teda te hasamanigo me te isibo naigo me augwali dologobeo. Tama augwaligo nogo te gasi sai we bidiba mubo si da, tama te gasi sai bidi dabe usu ma yaibao,” Jisasgo te po wai.

Godigo Jisas selama te dagaluba pai
(Luk 24:50-53; Tpi 1:9-11)

19 Genuai Bidi Jisas agai po augwaliba pusa silama, tama
Godigo aga selasa te dagaluba holai. Tama megi da, aga te
Godigo dolo nogo badude dualalu bidibao. *
20 Tama te wali pabo bidi dabe augwali pelama, tama
augwaliba te ola mani po te tigidali tǫ pedai badu pelama,
te po pususu biligi pai dao. Tama Genuai Bidi te augwali
dali sę eyu, tama te augwaligo nogode te haniani bomai sę
ebogo agai hania hanilali, te augwaligo ola mabo po te mu
po naga dao.]

* **16:19:** Tpi 1:9-11

Dwagi Yai Gesi Po Lukgo Asęani
Hasia nedebo tau sabo po

Te Jisasde po asęani bidi nogi Luk aga te Israel hani isąwai bidi bidiyu, tama agai Grik po wali. Agai te munamuna mabo sę yali, te dokta bidi bidai. Tama me sogo aga Pol dali te haniani tǫba pali. Agai e bukude elalubo po te Grik bidi me delibolo asęna tolali. Lukgo te Jisasgo te haniani sęgę dali dene tolobo olo we bidi dali homu dene eyu godolo eyu, tama agai augwali tau sali sę te Lukgo dabolo waselebo dao.

Lukgo Jisasde asęani po meba te gasa bidi dabe Matyu me Mak me Jon augwali selago asębeo, te Luk agaduba naga te po asęani. Te Jisas aga ame nane sogode pedelali sę po me, te aga ogwade bidali po me, te agai pusali po digi po begelali po meba me, te tobage po te Lukgo naga asęani. Te bidi Lukgo po te bukude naga asęnama silibeo. Menio. Luk agai naga dago te nogi ebo "Godigo sęba tagala palai bidigo po" nogi wabo buku te me Lukgo asęani

Lukgo Tiofilusbolo asęnama mawai po

1 Genuai bidi Tiofilus, polobadu te bidi hauwa augwaligo te Godigo polobadu da tomode yali sę po asębo homu eyu bugagia sina wai dao.

2 Augwaligo te sę gagalobo te gedugo suali bidi dabego po siyu wali pai dao. Te gedugo suali bidi dabe augwaligo te po pupusu bilai dao.

3 Tama tibaso, eno me te po naga asęnama, nagebolo tolainu te ebao. Hauwa sogo mu te sę pagede eno te sę gedugo suali bidi dabebolo hanalu wai dao. Megi eno bugagia dodolama, te asęyu te ebao. Tialima, deli po naga tama dao.

4 Tama nago polobadu augwaligo nagebolo ola mani po mu yai daba homu emainu, eno te po ma te asęna tolobao.

Enselgo Sekaraiabolo Jon ame naibao wali

5 Te bidi nogi Herot te Juda bagego gavman tobolu bidi bidibadi, polobadu Israel hani augwa pris bidi me nogi Sekaraia bididualio. Agai hani sibi nogi Abiya sibi da, te hanide pris bidai bidi dao. Te Sekaraiago Aron hani sibi we nogi Elisabet sai. Te Aron hani sibi me te pris sę ebo hani bidi bidai. *

6 Te bidi Sekaraia dali aga we dali si te God gedude dolasa bidiyu, te God tonaludubadi, te augwali sigo dwai sę me

* **1:5:** 1 Sto 24:10

ebeo. Augwa si Godigo bomo yai po tigidali wali pidu digi, te
Genuai Bidigo po dabe me tigidali wali palio, tama augwali
sigo dwai sę me ebeo.
7 Tiali goli augwali si wai menio. Te we Elisabet aga haliga
dąų wai. Te Elisabet dali Sekaraia dali augwali si monu dabe
mosi dabe eyu, wai ame nabo usu meni yai.
8-10 Te Sekaraia aga dali deli sę ebo bage sęba asaialio,
te Moni Lotu Beba, te Sekaraia aga pągą wali bodolude, te
sęde dagalali. Tama tibaso, Sekaraia agai aga pris sę eyu,
tama aga te denami yai nai siago ulubo sę egi palio, Godigo
gesabidide. Te ebo sę page da, te Godibolo gedu haluasa
po pusubo tiwai. Tama tibaso, aga te Moni Lotu Be tempel
tomoba pelama, tama te denami yai nai siago uludubadi,
we bidi te bulu badu tonaludu, augwaligo Godibolo gedu
haluasa po weyu bidali.
11 Tebadi yaide, Godigo ensel bidi me deli dulama, te
denami yai hano holobo pesage doloba polo badu dolalubo
suali.
12 Tama Sekaraiago Godigo ensel bidi dolalubo sulama,
moni noma sali, wi yali.
13 Tiali goli, te enselgo agabolo te po wali, “Sekaraia, nage
wi tagalao. Te Godigo nago agabolo hanalu wali po odalio.
Naga we Elisabetgo nago ogwa me deli ame naibao.
14 Nago te ogwa nogi Jon poao. Aga ame nabo si, dage si
me gasa we bidi hauwa me bugai homu naga yaibao. Magi
baso meni.
15 Godigo gesabidide agai nogi genuai elaluaibao. Agai
diluai wę dabe tulamuo. Te Jon aga ame nabo sogo
gagalama, Godigo Dwagi Yai Mobo Bidi aga dali bidaibao.
*
16 Te Jon agai te Israel we bidi dabe hauwa te God augwa
Genuai Bidiba ma begasa asao po wabo bidi dao.
17 Agai te Godigo po polobadu pusa mawai bidi Elaijago
yali sę me, bomo me tigidali selama, Genuai Bidi nosali
asaibao obaso, te Jon aga polasa paibao. Agai te aya dabego
homu hasegelama, wai bǫų hobede emai yaibao. Me agai te
po sela sąbo bidi dabego homu hasegelama, augwali doloba
pai bidigo homu somai yaibao. Agai bidi hauwa sisi elama
elaludu, Genuai Bidi asabo tonalu mai yaibao. Tama tibaso,
te we bidi augwaligo te Jonde bugai homu mu yaibao,” te
ensel bidigo te po wali. *
18 Te po olama, Sekaraiago te ensel bidibolo hanalu te po
walio, “Te eno we me, ena me, te da si mosi dabe monu dabe
yai dao. Mena tama ma nago te po eno mu dao wagowe?”

---

* **1:15:** Nam 6:3 * **1:17:** Mal 4:5-6

19 Tama ensel bidigo te po wei ponoyu te po wai, “Ena
nogi Gebriel dao. Ena God gesabidide dolalubo dao. God
aga digi ena tagala palama, nagebolo dwagi yai po pusigi
pa tobo obaso, nagebolo te po pusagasiyu te obao. *
20 Nago odao. Nago eno wali po mu dao homu isąbaso
da, nago pedauwali dagana saibao. Dagana selama, nago
po me wasiąbadi, eno po tụ sisu pabo bodolude nage doloa
paibao. Te eno po tụ sisu pao wali bodolude te sę yaibao,”
ensel bidigo te po wali.

21 Te gasagi yai nai pedalobaso, Sekaraiago u be tomode
tonalubadi, te we bidigo aga magi yaliwe homu yali, aga
magi baso gesegebawe homu yali.
22 Tama nosali aga buluba asama, po wabo usu ebeo. Agai
nogogo naga bagi ela bilali. Tama augwaligo te tama tebo
sulama, “U be tomode magi nai sualiwe namao,” wali.

23 Te Sekaraia aga sę silabo bodoluba yagasobaso, aga
buluba soali.
24 Tama nosali aga we Elisabet haliga yalio. Aga bede
dualalubadi, polua a naga palio.
25 Elisabet agai te po wai, “Te Genuai Bidigo ena olo dali
tau selama, isabo magade eno wai saibao. Tama tialigo we
bidi gesabidide ena hale yai goli, megi agai te hale sela sąwai
dao,” Elisabet agai te po wali.

Ensel bidigo Mariabolo Jisas ame naibao po walio

26 Te we Elisabet haliga elama, polua a naga olama, me
badu nogo deli wagisu, tama Godigo te ensel bidi nogi
Gebriel te bulu me nogi Nasaretba pao walio.
27 Gesi wegi me te bidi Josepbolo noma po wai, te wegi
nogi Maria dao, “Te wegi pageba po pusigi pao,” te Godigo
te enselbolo te tama po wali.
28 Te bidi Josep te Devitgo hani bidi dao. Tama te ensel
bidi Gebriel te Maria pageba pelama, “Giligade dao,” te po
wali. “Genuai Bidigo nage megi hobede yalio, nage bugai
homu yabo sę yalio. Aga nage dali bidibao,” wali.

29 Te wegi Mariago te po odobo si, aga homu tụą palio.
Agai homugo e bidigo magi po nama wabowe, te homu yali.
30 Tama te ensel bidigo Mariabolo “Nage wi egio,” te po
wali. “Godigo nage dali dwagi yai homu ebao.
31 Edao! Nage haliga yaibao. Nage haliga elama, ogwa
tega paibao. Te ogwa nogi nago Jisas poao. Aga genuai bidi
bidaibao.

---

* **1:19:** Dan 8:16; 9:21

32 Tama Godigo te po waibao, ‘Aga nogi Genuai Godigo
Ogwa dao,’ waibao. Godigo aga genuai bidi nigilaibao, aga
nǫų Devitgo yali gilama. *
33 Te tigidali sogo Jekopgo hanigo genuai bidi bidaibao.
Aga te we bidi sesemane sogo tonaluaibao,” te enselgo te po
wali.
34 Tama Mariago enselbolo te po hanalu wali, “Ena bidigo
we menio. Tama magi ilama, tama tiwaibawe?”
35 Tama te ensel mobo bidigo po wei ponoyu, te po
walio, “Te Godigo Mobo Bidi asama, tama agai bomogo
nage mesegalueibao. Tama tibaso, nago tega pabo wai nogi
Godigo nogi poaibao, ‘Dwai sę isąbo ogwa dao,’ waibao, ‘Te
Godigo Ogwa dao,’ waibao.
36 Edao. Naga be bidi we Elisabet mosi dabe mu bidai goli,
agai ogwa haliga elalubao. Polobadu augwaligo te wego wai
ame nogobeo wai dao. Tiali goli, megi aga haliga elalubadi,
polua a naga olama, me badu nogo deli polo pai dao.
37 Godigo me isiąwai sę me menio,” te ensel bidigo te po
wali. *
38 Tama Mariago te po wali, enselbolo, “E. Ena Genuai Bidi
agai sę ebo we dao. Eno homugo nago enabolo wali po tų
sisu pomai yaiba,” te po wali. Tama te enselgo Maria taga
palio.

Mariago Elisabet sugi pali

39 Te tamadi ganama, ensel dali po miani elalubadi, Maria
aga Judia hanude bulu du meba palio.
40 Teba sabolama, aga Sekaraiago beba sabolama, Elisa-
betbolo “Giligade dao” wali.
41 Tama Mariago “Giligade dao” wali po obadi, Elisabetgo
haligade elaluali wai mobodo yalio. Te Godigo Dwagi Yai
Mobogo Elisabet beasagasalio.
42 Tama Elisabetgo midigi sali, Mariabolo dagą olama, te
po wai, “Te Godigo nage dali dwagi yai homu mu ebe yabao,
gasa we dabe aiyaba elalualio. Nago uda haliga elalubo
ogwago me tama naga te waibao, olo bidi dabe aiyaba
elaluaibao.
43 Godigo ena te moni dwagi yai sę magi baso maniwe, te
eno Genuai Bidi aga idago ena suagasali. Te ena genuai we
menio.
44 Edao! Nago enabolo ‘Giligade dao’ wabo odama, eno
haligade elalubo waigo dwagi yai homu eyu, mobodo yalio.
45 Genuai Bidigo nagebolo wali poba nago homu begi pai
yabao. Tama teyu, nage bugai homu mu te ebao. Nosali

* **1:32:** 2 Sml 7:12, 13, 16; Ais 9:7 * **1:37:** Gag 18:14

Genuai Bidigo yaibao wali sę tụ sisu paibao,” Elisabetgo te po wali.

Mariago wali tęąbi po

46 Te Mariago te po wali, “Eno homugo da Genuai Bidigo nogi ugwaba sobao.
47 Tama eno nomago ena tau sabo Godibolo bugai homu mu ebao. Te ena agai sę ebo we da.
48 Tiali ena da, olo bage da. Tama agai ena kegeda pabo menio. Te megi me, nosali me bidibo we bidigo Godigo enabolo bugai homu mani po naga ola paibao. Magi baso meni.
49 Moni Bomai Godigo enabolo te genuai sę yali pode te obe dao. Agai nogi gasagi yai mu tedali dao.
50 Te God agai po tụ sisu pabo we bidibolo agai olo tau sabo sę me, te iba bidada pabo bidigo ogwago ogwa dabego me, agai po tụ sisu pidubaso da, agai tama tede piduabo tolai dao. Agai nogogo bomai sę yai dao.
51 Po sela sąyu augwaligo augwa nogi kegenanu ebo bage agai augwali besela sąwai dao.
52 Agai gavman tobolu bidi dabe aiyaba elaluama, te nogi meni yai bidi nogi ugwaba sabo dao.
53 Agai te nasi ebo bidi dwagi yai naigo tabi pągąlobo dao. Agai te sibage hauwa mubo bidi olo dali gudula palobo dao.
54 Polobadu mu Godigo dago nọụ dabebolo bodolu mawani. Tama megi agai bodolu tụ sisu pobao. Da Israel dabe agai sę ebo we bidi dabe dao, tama megi agai da tau magasalio.
55 God agai dago nọụ dabebolo te po wali, ‘Te eno Abraham hobede eyu, te aga hani me, ibaba ame nabo ogwa me, tama naga tede paibao.’ Tama te wali po agai kegeda pabeo,” Mariago te po wali. *
56 Te Maria Elisabet dali bidibadi, polua sela bidama da, tama nosali aga buluba ma pali.

Elisabetgo Jon tega pali

57 Te Elisabet agai wai tega pabo bodolu asobaso, te agai ogwa tega pai dao.
58 Aga hani dabe me, te deli bulu bage me tigidaligo Godigo Elisabet aga olo dali tau sali po odama, tigidali Elisabet dali bugai homu ela silai dao.
59 Te Sarere deli silama, tama augwaligo te ogwa tigiwali togwagasali, te tebo Juda dabego polobadu tama tolai sę dao. Tama augwaligo homugo “Agai aya nogi Sekaraia ma poaibao,” te po wali.

---

* **1:55:** Gag 17:7; 1 Sml 2:1-10

60 Tiali goli te ogwa aga idago po weyu,” Te egobeo. Dago
e wai nogi Jon poaibao,” te po wali.
61 Tama augwaligo te po weyu,” Te naga deli hani bagede
te tiwai nogi nago awa dabede me, hai dabede me tiwai nogi
elalubo menio,” te po wali.
62 Augwaligo nogogo bagi eyu, Sekaraiabolo “E wai nogi
de poaibawe?” te po wali.
63 Tama Sekaraia agai nogogo bagi eyu, “Te buku asębo
nai me sesao,” olama, tama agai e tama asęanio, “Agai nogi
Jon dao.”
64 Tama augwaligo homu tụą palio. Polo tama Sekaraia
agai po wabo ma usu yalio. Tama agai hamena ma usu yali.
65 Te po weyu, agai Godigo nogi ugwaba sali. Tama augwa
deli bulu bidi dabe me wi kisu dali. Augwali tigidaligo te po
ola silama, pomo mu yalio, te Judia dabego bulu bageba me
bulu agebele me.
66 Augwaligo te po odobo si, monu pomo mu ebaso,
augwaligo te po wali, “Te wai nosali mena tama tiwai wai
bidigowe?” wali. Genuai Bidigo bomo aga dali bidibo
augwaligo koneanio.

Sekaraiago wali tęąbi po

67 Godigo Tedali Mobo Bidigo Sekaraia beasagaso baso, te
Godigo po pusuyu, te po walio,
68 “Dena Genuai Bidi Israel dabego God nogi kegenaninao.
Agai aga we bidi da tau sagasalio.
69 Tilama, agai da ma abelai dao. Polobadu aga sę yali
bidi Devitgo eda dadalo asali hanide bomai bidi me deli
pedelama, te bidi Godigo da ma sabo bidi nigilai dao.
70 Polobadu agai po pusa mani bidi dabego waligia te
yaliao.
71 God agai polobadu agai da boi bidigo nogode ma saibao
wali po te sabao, te da dali dwai homu ebo bidigo nogode
me agai da sali.
72 Agai dago wąị dabe moni hobede eyu, tau saibao wali
bidi te asalio. Tama agai polobadu bodolu mani aga me
konealubao.
73 Agai dago wąị Abrahambolo bomai bodolu mu mawai
dao. Tama megi agai polobadu yaibao waligia yainu te ebao.
Boi bidigo nogode agai da ma sainu ebao wai.
74 Tama agai sę dago dąụ olama, tulama, wi egobeo.
75 Da e tọde bidibo sogo dago dwai sę isąma, dolo tụdu
pelama, agai sę inao. Tama aga gesabidide da dolasa
bilinao,” Sekaraiago te po wali.
76 Agai te po me Jonde wali, “Eno ogwa, ‘Nage nosali Moni
Godigo po pusa mabo bidi mu dao,’ Godigo te po waibao.

Nage bolo polasa paidigi Genuai Bidi nosali asaibao. Nage polasa pelama, aga asobo tụ sisi ela muaibao. *

77 Agai we bidibolo nago po ola menama, konealueibao. Agai augwaligo dwai sę dabe sela sąnama, augwali ma sai hagede ebao homu yaibao.

78 Dago God da dali hobede mu elama, agai e tama tiwaibao. Te dagalu be posobo ula elalubo e tǫba dabolo tagala palaibao.

79 Tama te hulide bidalubo bageba ula ilimainu, me isabo pąde elalubo bage me, te bage tau somainu tiwaibao. Agai da te dwagi yai homude bilibo tụdu pabo po agai dabolo mobo ola mawaibao," Sekaraiago te po wali. *

80 Nosali e wai Jon genuai elama, te aga noma bidi me bomo yai pedalumainu ilali. Tama aga te we bidi meni yai bulude bidali. Tama nosali aga te Israel we bidigo gesabidiba hanilagaselama, bidali.

2

Mariago Jisas ame nani
(Mat 1:18-25)

1 Te sogo gavman tobolu bidi Sisar Ogastus bidibo sogo, te tigidali we bidi nogi sabo sogo bodolu muani.

2 Te sogo hasia mu augwaligo nogi sabo gagalali. Te Siria tǫgo gavman tobolu bidi nogi Sairinias te sogo bidai dao.

3 Tama tibaso, tigidali we bidi augwa page buluba nogi sai hagede pela silalio.

4 Tama te bidi Josep me aga bidali odogo bulu te Galili tǫ pedaide elaluali bulu Nasaret taga pelama, te aga wąị Devitgo te Judia tǫde nigali hanu nogi Betlehem hanuba holalio.

5 Josep dali aga daganasa bidibo we Maria dali augwali si me nogi sai hagede holalio.

6 Tama Mariago haliga elalualio. Augwali si Betlehem tede bidibadi yaide, Mariago wai tega pabo bodolu maga yalio.

7 Tama Maria agai hasia ogwa ame nani. Tama pedai ugwa nanamenu dabego belama, tama kibu bulmakaugo nai tubo halobageba te ogwa wai pilagalama elalualio. Magi baso menio. We bidi osogo pibo be pągąna saide.

Ensel dabego kibu sipsip tonalubo bagebolo po pusali

8 Te bulu bogu badu kibu sipsip tonalubo bage me badu bidaluai, tama augwaligo hulide me kibu sipsip tonalubo dao.

---

* **1:76:** Mal 3:1 * **1:79:** Ais 9:2

9 Genuai Bidigo ensel bidi aga augwali pageba aselama, te
Genuai Bidigo ula augwaligo tigide te moni ula yali. Tama
augwali moni wi mu yali.
10 Tiali goli "Wi egio," enselgo te po wali. "Ena dage
pageba dwagi yai po sela sobao, te we bidigo te po odama,
bugai homu mu emainu ebao.
11 Megi pio hulide Devitgo hanude wai me tega pai dao,
te agai dage ma dobola saibao, aga te we bidi tau somainu
sa muani Genuai Bidi dao.
12 Dagego gegegi peyu da, te wai bǫụ me ugwa nana-
menu dabego mesega galama, tama bulmakaugo nai tubo
halobage tomode pilai elalubo sueibao. Telalubo sulama,
dagego te po mu daba homu yaibao," te enselgo te po wai.
13 Te enselgo te po obadi, polo tama dagalu badu ensel
hauwa mu dulama, te ensel dali dololalubo sualio. Aug-
waligo Godigo nogi ugwaba siyu, tama walio,
14 "God agai nogi ugwanu mu kegenanao. Tǫde bidibo we
bidi homu tegaluama, bidiąo. Augwalibolo Godigo dwagi
yai homu ebao," te ensel dabego te po wali.

Kibu sipsip tonalubo bagego Jisas sugi pali

15 Te ensel dabe dagaluba ma pebelawaide, te sipsip
tonalubo bagego te po wali, "Da Betlehemba pelama, megi
Genuai Bidigo dabolo wali po page sugi pebelawaibao,"
wali.
16 Tama augwali polo pali. Gege pelama, Maria me Josep
dali augwali si suali, te wai bǫụ me bulmakaugo tubo nai
halobage tomode pila mubo suali.
17 Sulama da, te waide augwaligo odali po dabe te bidi
Josep dali Maria dali augwali sibolo te po dabe pusa mani.
18 Tigidali we bidigo te sipsip tonalubo bidi dabego wali
pode noma mu salio.
19 Tama Mariago te po odobo si, agai te po page me,
agai gedugo suali sę me, mena tama yaliwe te homu idu
konealudu geani.
20 Tama te sipsip tonalubo bage te sipsip tonalubo sęba
ma geasa peyu, Godigo nogi kegene nalani. Te augwaligo
gedugo suali sę dabe me, te augwaligo odali po dabe me, tụ
sisu pela silali. Tama tibaso, augwaligo bugai homu elama,
augwaligo Godigo nogi ugwaba kegenanali.

Jisas nogi poali

21 Te Sarere deli bidama, nosali augwaligo te wai tigiwali
togolama, aga nogi Jisas polali. Te wai aga idago tabide
menibadi, hasia te enselgo te nogi ola mawai.

Augwaligo Jisas te Moni Lotu Be tempel teba magasali

22 Te wai dali aga ida dali si habu selali bodolu ela soaide,
Mosesgo waligia, tama aga ida dali aya sigo Jerusalemba
Genuai Bidibolo mawainu sela pali.
23 Genuai Bidigo bomo yai pode asęani yaligia, “Wego
hasia ogwa ebaso da, Genuai Bidigo nogoba muiąo,” tama
po asęani, te augwali sigo te po wali pali. *
24 Tama augwali sigo te Godibolo maiabo ba hi si ma ba
ni sasi si sela pelama, te Godiba maiabo pogo me asai dao.
Te Genuai Bidigo bomo yai pode wali yaligia tialio.
25 Te sogo bidi me nogi Simeon Jerusalemde bidalio. Te
aga doloba pai kolesaga eyu, te Godiba lotu wabo bidi bidai
dao. Aga te Israel dabe tau sabo bidi asobo tonaludu gesege
yai dao. Godigo Tedali Mobo Bidi aga dali bidibaso, tama
Godigo Mobo Bidigo agabolo weyu, te aga polo isigobeo po
wai dao.
26 “Te Genuai Bidigo we bidi tau somainu sa muani bidi
Krais sulama, nage isaibao,” te po wali.
27 Tama Godigo Mobo Bidigo Simeon hodolama, tama
Moni Lotu Be tempel tomoba pali. Godigo bomo yai pode
wali po yaligia emainu, te aga ida de aya sigo Jisas te be
tomoba sela pali.
28 Simeongo nogogo te wai dobola selama, tama agai
Godigo nogi ugwaba siyu, e tama te po wali,
29 “Genuai Bidi, megi nago sę ebo bidi pomainao, megi
ena homu tegaluama, bidaio, polobadu nago wali yaligia.
30 Eno gedugo nago da ma sainu yali sę eno sualio.
31 Nago te tigidali tǫde bidibo we bidi gesabidide sisi ela
muai dao.
32 Sole ula deli dao, tego deli te Israel hani isąwai we
bidibolo ula ola mawaibao. Tama agai moni nogi te Israel
hani we bidi dabebolo mawaibao,” Simeongo Jisasde te po
wali. *
33 Te ogwa aga aya de ida si Simeongo te ogwabolo wali
pode augwali si noma sali.
34 Simeongo Godigo bugai homu Jisas dali aga aya de ida si
augwalibolo me ilao wali. Agai Jisas aga ida Mariabolo te po
wali, “Odiąo. E waigo pode Israel we bidi hauwa augwaligo
God taga paibao. Tama hauwa bage me augwali God pąba
asaibao. Te aga dąi tiwai me deli nigalueibao, tama bidi
hauwago agabolo dwai po waibao.
35 Tama tibaso, we bidi hauwago geme dualaluali homu
te pebeli diliba pedelaibao. Tiali goli nage da, te bainat hwą
ge tiwai me deli elalu, te nago hoboludu togwalubo tiwai
ebaso, te homu dene tiwai yaibao,” Simeongo te po wali.

---

* **2:23:** Sai 13:2, 12 * **2:32:** Ais 42:6; 49:6; 52:10

36-37 Te Simeon agai wali po silibo si, te mosi dabe we me
deli te Godigo po pusa mani profet we tiwai we bididuali,
te we aga nogi Ana dao. Aga te Fanuelgo wegi dao, te Aser
hani we dao. Te we mosi dabe mu dao. Te mosi we te Moni
Lotu Be tempel tomoba asali. Te mosi we gesi tigi elalubadi
bidigo selama bidali, te kibu be nogo a naga me badu nogogo
si te 7 yia dao. Tama nosali aga bidi isaide, te agaduba naga
bidali kibu be 77 bidali. Te aga bidi dali bidali kibu be dali
deliba taluyu, te bidi sese me si me si tama me si me si, te 84
yia dao. Te we agai te Moni Lotu Be tempel taga pabo menio.
Aga nai habu selama, Godibolo gedu haluasa po hanaludu
bidama, Godigo sę me ulade eyu, hulide eyu yai dao.
38 Te sogo me aga pąba aselama, Godibolo "Nage usu dao"
wai dao, Godigo te wai mawai baso. Te Godigo Jerusalem
bage ma sai hagede tonalubo we bidi dabebolo te ogwa wai
bidibo po pusa mani, te mosi we Anago.

Josep Nasaretba ma pali

39 Te Josep dali Maria dali sigo Godigo bomo yai pode yao
wali sę dabe ela silama, augwa te Galili tǫ pedai tomode
elalubo bulu Nasaret be naniba ma pali,.
40 Tama te ogwa gawabulu elama, bomo mu yali. Godigo
aga olo mu tau sabo kolesagade olo dali mu tau selama,
dwagi yai kolesaga elalualio.

Jisas wabo ogwa Moni Lotu Be tempel tomoba pali

41 Te Jisas aga aya dali ida si Genuai Bidigo te Juda dabe
augwali dąi ilalide Godigo enselgo augwali ela soali te kone
palu tubo nai tubo sogode tigidali kibu be tomode augwali
si Jerusalemba holoduai dao.
42 Jisas kibu be nogo si olama, sągągo si digi peda sai
elalubadi, augwali te nai tubo sogo Jerusalemba holodubo-
gia holali.
43 Tama te nai tubo bodolu ela sobaso, augwa buluba
pebelabo gagalali. Tiali goli, te ogwa Jisas Jerusalemde
me biduali. Aga bidibo aga ida dali aga aya sigo konebe.
Augwali sigo te homu yai, "Aga te pebelabo bage tomode
pabe yaba" homu yali.
44 Tama deli sogo augwali palio. Te sogo pio augwali sigo
augwa be bidi dabe, augwa abagi dabe tomode Jisas gegali,
mu menio.
45 Susiąbaso, augwali si Jerusalemba geasa ma pali, tede
gegali.
46 Augwa si gegedubadi, sela sogo hulide usu nama
gegalio, nosali augwali sigo aga te Moni Lotu Be tempel
tomode suali. Te Juda dabego po ola mabo bidi dabe

tomode duguladubo suali. Augwaligo po wabo odalu, agai me ugwaba hanalu idubo suali.
47 Agai po odali we bidi dabe tigidali noma sali, “Agai homu poa pelamubao, agai pusali po dwagi yai po dao,” wali.
48 Aga ida dali aya sigo sulama, noma sali. Aga idago agabolo te po wali, “Idao, magi baso nago tama te ebawe? Naga aya dali dadi si homu adaladu baso, gegaligo sai dao,” te po wali.
49 Tama agai augwali sigo po wei ponoyu, te po wali, “Magi baso dage sigo ena gasa bulude gegeduai dawe? Eno ayago bede bidabo da, dage sigo konebewe?”
50 Tiali goli augwali sigo agai te wali po page konebe.
51 Tama aga ida de aya si dali Nasaretba aiyaba ma dulali. Tama tigidali sogo agai ida dali aya sigo po wali piduali. Tama aga idago tigidali po aga homuba munama, te dąụ olaluali.
52 Tama Jisas genuai elama, agai homu kolesaga dwagi yai mu yali. Godigo me e tọde bidigo me Jisas godolo mu elama, kua pali.

3

Te we bidi baptais mabo bidi Jon agai Godigo po pusali (Mat 3:1-12; Mak 1:1-8; Jon 1:19-28)

1-2 Te Sekaraiago ogwa Jon te bidi meni yai bulude bidibadi, Godigo agai po agabolo konelali. Tama te sogo tr gavman genuai tobolu bidi me nogi Taiberius, me sogo Sisar wabo da, agai sę gagalali kibu be nogo si olama, me sągą sese silali. Bidi me nogi Pontias, me sogo Pailat wabo, te Judia bulude aga gavman tobolu bidi bidai dao. Me Herot aga Galili tọde gavman tobolu bidi bidali. Aga ama Filip te bulu me nogi Ituria dali Trakonitis dali si tonaluali. Bidi me nogi Lisanias agai te bulu me nogi Abilene tonaluali. Te sogo te pris bidigo tobolu bage nogi Anas dali Kaiafas dali si bidibadi dao.
3 Godigo po Jonbolo ola mobaso, Jon aga te pabo ąị nogi Jordan sesege bulu dabeba pali. Agai te bulu we bidi dabebolo po pusuyu, tama te po wali, “Dagego dwai sę eboba tudi ilama, dage tigidali baptais sao, tama Godigo dagego dwai sę yali gegeda palomainu,” tama po pusudu geani.
4 Jongo yali sę te Godigo po pusali profet bidi Aisaiago polobadu bukude asęani yaligia te ebao. Aisaiago te polobadu bukude asęyu, tama te po wai dao, “Te bidi me deligo bidi meni yai bulu tomode i udubao, ‘Genuai Bidi asobo tụ geselao. Aga bilabo tụ dolo mu nigao.

5 Tigidali odogo dabe mu pągąnao. Tigidali bobiabi dabe
du dabe kigila palao. Gagila bilai tụ dabe me dolo ma
dodolao.
6 Tigidali we bidigo Godigo olo hobede elama, tau
sabo kolesaga augwa gedugo sueibao,' " te Aisaiago te po
polobadu asęai dao. *
7 Tama we bidi hauwa mu Jon agai augwali baptais mo-
mainu Jon aga pageba beasagasali. "Dage dwai hasamani
dabe," agai augwalibolo te po wali. "Godigo dage dali yabo
sębęde dage sana pagameo po tego dagebolo waliwe?
8 Dagego dwagi yai sę ebo sulama, dagego dwai sę dabe
tudiba sąwai yabao po waibao, te gasa bidigo te po waibao.
'Abraham da dago wąị mu da, dago dwai sę meni,' te homu
ebo gagali igimio. Eno dagebolo megi mu po tama obe
dao. Godigo e elewi dabego Abrahamgo bulai wąị hani sibi
nigilabo homu eyu da, te agai tegi dao.
9 Ni gelabo bidigo te ni tigide sae ilama, te sae nide hwą
munalubaso da, te ni tamadi tama gelaibao homu yaibao.
Ni dabe du gesego walisiąwani ni dabe da, gelama, isiba
sąwaibao. Dage te tobage sae ilali ni tiwai dao," Jongo te po
wai.
10 Te bagego agabolo hanalu wali, "Dago megi magi sę
egowe?"
11 Jon agai te poba wei ponoyu, te po wali, "Holobo
ugwa si munalubo bidigo me deli te holobo ugwa meni yai
bidibolo mao. Me tubo nai munalubo bidigo me te meni yai
bidibolo dobayao," Jongo te po wali.
12 Takis sesa bilibo bidi dabe me badu Jon pageba te
baptais sainu asama, hanalu wali, "Po ola mabo bidi, dago
magi yagawe?" wali.
13 "Te takis mone sa wali gilama dolo tama naga
weli pelama siyu, te dagego homugo edelama obanu sigi
pigimio," Jongo te po wali.
14 Enesigi bidi dabe me badu Jon pageba asama, hanalu
wali, "Da da, magi yaliwe? Dago da magi egowe?" Jongo
augwalibolo te po wali, "Dagego gasa bidigo mone bomo
elama, sigimio, me tibo po tụ elama, sigimio. Duga mabo
mone deli naga sabo homu elasa siąo," wali.
15 Te we bidigo bugai homu mu hodolali. Augwaligo
homugo Jon te Godigo we bidi tau somai hagede sa muani
bidi Krais yaliwe homu yali.
16 Tama tibaso, Jongo augwali tigidalibolo te po wali, "Eno
dage da ąịgo naga baptais mobao. Tiali goli ena ela holai
bidi deli nosali asobao. Eno agai sągą nadoba pedabo me
usu me egobe. Tama te bidi agai te Godigo Tedali Mobo Bidi

* **3:6:** Ais 40:3-5

dage me badubolo mawaibao, te baptais mabo tiwai. Agai
dage me badubolo sia mawaibao, te baptais mabo tiwai.
17 Nai dagalobo bidi aga savol selama, tubo nai wit ge dali
sabea dali si dagalaibao. Tilama, aga te nai ge naga aga beba
muyu, sabea naga te siaba muaibao. Tama te nosali asobo
bidi agai te we bidi dagalu me te hasi yaibao, augwali me
badu agai te sula sisąbo siaba mawaibao," Jongo te po wali.
18 Te hauwa sogo haniani tụdu Jongo dwagi yai poba asiąo
nama, te Godigo po pusubo sogo agai mobo maduali, te we
bidibolo, dwai ebo kolesaga hasegelemai hagede Jongo tama
odualio.
19 Tiali goli, Jongo pogo gavman tobolu bidi Herot guni
pagede mu ela paludali. Te magi baso menio. Aga amago
we Herodias aga dagala selama, me hauwa sogo dwai dwai
sę mu iduali.
20 Tama Herot aga Jon kalabusiba ma muanigo Herot
agadi dwai sę tomoba mu togwa pai dao.

Jongo Jisas baptais mani
(Mat 3:13-17; Mak 1:9-11)

21 Te Jongo tigidali we bidi baptais menama, tama nosali
agai Jisas me baptais mani. Tama baptais selama, Godibolo
po odubadi yaide, dagalu tomode si buga pali.
22 Tama Godigo Tedali Mobo Bidi dagaludu dulali. Te
Godigo Mobo Noma Bidi ba hi tiwai aga toboluba dugaya-
gasali. Dagalu badu i weyu, te po wali, "Nage eno homu
kęąlubo Ogwa mu dao. Eno nage dali dwagi yai homu
elalubao," te po wai.

Jisas aga nọụgo nogi dabe e dao
(Mat 1:1-17)

23 Te bidi Jisas agai kibu be bidi sese deli olama, me bidigo
nogo si wagi sobadi, te 30 yia wabode aga sę ebo gagalalio.
Tigidali we bidigo homugo Jisas Josepgo ogwa daba homu
yali. Tama Josep aga aya Heli. Heli aga aya Matat, Matat
aga aya Livai.
24 Livai aga aya Melki, Melki aga aya Janai, Janai aga aya
Josep.
25 Josep aga aya Matatias, Matatias aga aya Amos. Amos
aga aya Nehum, Nehum aga aya Esli, Esli aga aya Nagai.
26 Nagai aga aya Mat, Mat aga aya Matatias, Matatias aga
aya Semen, Semen aga aya Josek, Josek aga aya Joda.
27 Joda aga aya Joanan, Joanan aga aya Resa, Resa aga aya
Serubabel, Serubabel aga aya Sealtiel, Sealtiel aga aya Neri.
28 Neri aga aya Melki, Melki aga aya Adi, Adi aga aya
Kosam, Kosam aga aya Elmadam, Elmadam aga aya Er.

29 Er aga aya Josua, Josua aga aya Elieser, Elieser aga aya
Jorim, Jorim aga aya Matat, Matat aga aya Livai.
30 Livai aga aya Simeon, Simeon aga aya Juda, Juda aga
aya Josep, Josep aga aya Jonam, Jonam aga aya Eliakim,
31 Eliakim aga aya Melea, Melea aga aya Mena, Mena aga
aya Matata, Matata aga aya Natan, Natan aga aya Devit,
32 Devit aga aya Jesi, Jesi aga aya Obet, Obet aga aya Boas,
Boas aga aya Salmon, Salmon aga aya Nason.
33 Nason aga aya Aminadap, Aminadap aga aya Atmin,
Atmin aga aya Arni, Arni aga aya Hesron, Hesron aga aya
Peres, Peres aga aya Juda.
34 Juda aga aya Jekop, Jekop aga aya Aisak, Aisak aga aya
Abraham, Abraham aga aya Tera, Tera aga aya Nahor,
35 Nahor aga aya Seruk, Seruk aga aya Reu, Reu aga aya
Pelek, Pelek aga aya Eber, Eber aga aya Sela.
36 Sela aga aya Kainan, Kainan aga aya Arpaksat, Arpaksat
aga aya Siem, Siem aga aya Noa, Noa aga aya Lamek.
37 Lamek aga aya Metusela, Metusela aga aya Enok, Enok
aga aya Jaret, Jaret aga aya Mahalalel, Mahalalel aga aya
Kainan.
38 Kainan aga aya Enos, Enos aga aya Set, Set aga aya
Adam, Adam aga aya God dao.

4

Satango Jisasbolo dwai sę yanama, sinayani
(Mat 4:1-11; Mak 1:12-13)

1 Jisas tigide Godigo Tedali Mobo Bidi pągąnaluali. Tama
Jisasgo te Jordan pabo ąi taga pelama, ma geasa pali. Tama
Godigo Mobogo aga te bidi meni yai buluba odasa pali.
2 Jisas te bidi meni yai buluba pelama bidibadi yaide,
Sarere a naga olama, a naga sogo, te 40 dei bidai elalubadi,
Satango Jisasbolo dwai sę yanama sinayagasali. Te sogo usu
nama Jisasgo nai munu me tubeo. Tama te sogo silibo si,
Jisas nasi yali.
3 Tibaso, Satango agabolo wali, “Nage Godigo Ogwa da
wida, teda nago wele elewibolo po olama, tubo nai gagagi
sobaso da, nage tuao.”
4 Tiali goli, Jisasgo agai po wei ponoyu, te po wali, “Woo,
Godigo bukude wali po e tiwai po wai dao, ‘Te tubo nai
bretgo naga te bidi bidabo ula magobeo.’ ” *
5 Nosali Satango Jisas odasa holama, polo tama tigidali we
bidi tǫde bidibo ola mani.
6 Satango te po wali, “Te tigidali we bidi tonalubo bomo
me, genuai nogi me, nagebolo naga mawaibao. Te tigidali

* **4:4:** Bom 8:3

nai eno tonalubo dao. Eno gasa bidibolo maiabo homu
ebaso da, mawaibao.
7 Nago enabolo kidu tǫba polama, enabolo lotu po weyu
da, teda te nai dabe naga saibao,” Satango te po wali.
8 Tibaso, Jisasgo wei ponoyu, te po wali, “Woo, Godigo
bukude wali po e tiwai po wai dao, ‘Nago naga Genuai Bidi
God dali naga lotu po weyu aga dologode bidao. Tama nago
agai sę deli naga dąụ olama yao,’ te po wai dao,” Jisasgo te
po wai. *
9 Nosali Satango Jisas Jerusalem Moni Lotu Be tempel poa
pali daiba mu sela holali. Tama Satango te po wali, “Nage
Godigo Ogwa da wida, edu aba samanao.
10 Godigo po wali bukude te po wai dao, ‘Godigo aga ensel
dabebolo olama, nage saboa sagasaibao,’ te po wai dao. *
11 Tama te bukude me te po wai dao, ‘Augwa nogogo nage
tola selama, elewigo nage me sągąde me selegobeo,’ wai
dao,” te po wali. *
12 Tiali goli, Jisasgo wei ponoyu, te po wali, “Te bukude
po tama telalubao, ‘Nago Genuai Bidi God olo subigila usu
sigio, sinagio. Aga te nago God dao,’ ” te po wali. *
13 Satango tama sinana bilali dobaso, Jisas aga taga pali,
me sogo ma sinawainu yai.

Jisasgo Galili tǫde sę ebo gagalali
(Mat 4:12-17; Mak 1:14-15)

14 Te Godigo Tedali Mobo Bidigo bomode Jisas ma pelama,
Galili tǫba sabolali. Aga asali po te bulude mu pagia pali.
15 Hauwa sogo Jisas agai po te Juda dabego bomo yai po
ola mabo be dabede te we bidibolo ola madu geani. Tama
tibaso, tigidali we bidigo aga nogi ugwaba sali.

Nasaret bagego Jisas tudiba ilali
(Mat 13:53-58; Mak 6:1-6)

16 Te bidi Jisas polobadu aga dwasianu badi bidama,
gomunai yali pesage te Nasaret be nani tomoba palio. Te
Sabat sogo aga te Juda dabego bomo yai po ola mabo beba
pidu bogia. Tama tede aga te Godigo wali po buku po nedai
hagede, dolalugulali.
17 Augwaligo agabolo polobadu Godigo po pusa mabo
profet bidi nogi Aisaiago asęani po buku nedao olama
mawai. Tama agai te buku dagalama, po e tama asęai suali,
augwalibolo haninama nedali.
18 “Genuai Bidigo Mobo Bidi ena dali bidibao.
Agai dwagi yai po eno te nai meni yai we bidibolo

---

* **4:8:** Bom 6:13 * **4:10:** Tib 91:11 * **4:11:** Tib 91:12 * **4:12:** Bom 6:16

ola momainu ena sa muai dao. Agai ena tama po
pupusu bilimainu tagala palai dao, ‘Dage kalabus
yali bage kalabus tagala piąo. Gedu widai bage,
dage duga gedugo ma sueibao.’ Kalabus sęgo tabibo
bage augwaligo sę togolomainu agai ena tagala
palai dao.
19 Genuai Bidigo e tǫde bidibo we
bidi ma sagasabo bodolu magayagasobaso, pupusu
bilimainu ena tagala palali,” *
te asęani po Jisasgo haninama nedali, aga digi aga homugo
tiyai.
20 Te Jisasgo te buku ma mesegelama, te buku tonalubo
bidibolo menama, aga dugagulali. Tama te be tomode bidali
we bidigo aga naga tonono yali.
21 Tibaso, agai te po wabo gagalali, “Megi tama te eno nedali
po dolo tụ sisu pabo po duga te odali dao,” te po wali.
22 Te we bidi tigidali augwaligo Jisas nogi ugwaba sali,
tama Jisasgo dwagi yai po pusalide augwali tigidali noma
sali. Tiali goli, augwaligo te po wali, “Mena tamawe, e bidi
da, Josepgo ogwa meni yali wenagao,” te po wai dao.
23 Te Jisasgo augwalibolo te po wali, “Mu tama, dagego
enabolo hasia bolo te po waibao, ‘Dokta bidi, naga digi naga
ma geseleyu yao. Nago bulu me nogi Kaperneamde yali sę
po dago odai dao. Tama naga te yaligia nage e pesagede me
ma tama tiao,’ dagego enabolo waibao.”
24 Jisasgo wei ponoyu, te po wali, “Eno dagebolo mu tama
te obe dao, Godigo po ola mabo bidigo po aga bulude bidu
wabo, aga te bulu bidigo mu tama odobo menio.
25 Eno dagebolo mu tama obe dao, Godigo po pusa mabo
bidi Elaija bidali sogo, kibu be sela olama, me kibu be
tomode togolama, tulubage munu me tulai menio. Tigidali
pesagede nasi ela pai dao. Te sogo Israel hani wilawe we
hauwa mu bidai dao. *
26 Tiali goli, Godigo Elaija te Israel hani wilawe we me
tau somainu teba pao wai menio. Tiali goli, te Israel hani
isąwai bage Saidon tǫde, Sarefat be nani we wilawe deli
bidibo madi naga tau sigi pao wai dao, Godigo.
27 Me Godigo po pusa mabo bidi Elaisa bidali sogo, Israel
bage oiyabe bidi hauwa bidai dao. Tiali goli, augwali me
deli ma geselai menio. Me ma, te Israel hani isąwai oiyabe
bidi me deli bidai, te Siria tǫde. Agai nogi Naman. Te oiyabe
bidi deli digi Elaisago ma geselai dao,” Jisasgo te po wali.
28 Te Juda dabego bomo yai po ola mabo bede bidali
bagego te po odoyu, moni sębę yali.

---

* **4:19:** Ais 61:1-2 * **4:25:** 1 Kin 17:1

29 Augwali hodaluama, Jisas nogo tuluama, aga te be
nanidu kegasa pelama, buluba sąyani. Te be nani dude sę
yai dao. Tama augwaligo te sau mabo dageba Jisas odasa
pali, te sauba sąwai hagede.
30 Tiali goli, Jisas aga te bidi hauwa tomo agebeledu dią
sesa palima, aga polo palio.

Jisasgo bidi me tigide dwai haubo sela sąyani
(Mak 1:21-28)

31 Te bidi Jisas Galili bulude be nani me nogi
Kaperneamba dulali. Tama te Sabatde we bidi Godigo po ola
maduali, te Juda dabego bomo yai po ola mabo be tomode.
32 Tama agai po bomo yai mu wabo odama, te we bidi
noma sali.
33 Te be tomode bidi me dwai haubo dagawai bidi
bididuali. Agai moni hai olama, te po wali, “Tega Jisas, nage
Nasaret bidi da.
34 Nage dabolo magi sę yainu asaliwe? Nage da dolainu
asaliwe namao. Eno nage koneani. Nage Godigo gasagi yai
tedali wiegi yai bidi da,” wali.
35 Tama Jisasgo agai po tomode togwa sąyu, te po wali,
“Nage sagiasa peyu, te bidi taga soao,” wali. Tama te dwai
haubogo te bidi augwali tomode te tǫba sąyani. Tama te
dwai mobogo taga pelama, te bidigo tigi me dolobe.
36 Tibaso, tigidali we bidi midigi yali. Augwa hasi ugwa
tono, eda tono eyu, te po wali, “E ma, magi po wagawe?
Dwai haubobolo bomo elalubo bidigo wabo po gagawai
wabo yabao. Te po odama, wabo po selama, te dwai
haubogo te bidi taga pobao,” te po wali.
37 Jisasgo tama tiali po te bulu tigidali bila similali.

Pitago aga augo gasi Jisasgo pogo silali
(Mat 8:14-15; Mak 1:29-31)

38 Te Jisasgo te Juda dabego bomo yai po ola mabo be
taga pelama, tama Saimongo be tomoba pali. Saimon aga
au tigi moni posolo gasigo mu isai sęai pila muani. Te we
tau somainu eyu, augwaligo Jisas i wali.
39 Te we pageba Jisas aga dolalugi pelama, “Te dwai gasi,
nago te we taga pao,” Jisasgo te po wali. Te po obaso, te
gasigo te we taga pali. Tama tilama, te we polo tama ma
hogoda sanama, be page asali bidi dabe nai ula mabo sę ela
bilali.

Jisasgo we bidi hauwa geselali
(Mat 8:16-17; Mak 1:32-34)

40 Te giliga ge aba degasaide, te gasi yali bidi aga abagi
dedego augwali Jisas aga pageba odasa aselawali. Tama

agai nogo te gasi we bidi dononama, mumuna bilali. Tama augwali tigidali ma gesa pali.
41 Dwai haubo dabego we bidi hauwa taga pali. Tama te dwai haubo dabego hai olama, te po wali, “Nage Godigo Ogwa dao.” Augwaligo koneani, Jisas te Godigo we bidi tau somainu sa muani bidi Krais da. Tama tibaso, augwaligo te po te we bidibolo waidali weyu, agai augwaligo po tomode togwa sąyani.

Jisasgo be nani dabede sę ela bilali
(Mak 1:35-39)

42 Te sogo do kigamu hulide mu Jisas hogoda sanama, bidi meni yai buluba mu pali. Nosali te we bidi augwaligo gegali digi sulama, augwali taga pidali weyu, “Jisas, nage ede bidao,” wali.
43 Tiali goli, agai wei ponoyu, te po wali, “Godigo eno sę emai hagede, tagala palali sę gasa hanuba me egi pabo elalubo. Godigo we bidi tonaluabo po pupusa memena bilabo sę elalubo,” te po wali.
44 Tama aga te po Juda dabego bomo yai po ola mabo be dabe tomode ola maduali, te Juda dabego tǫde.

5

Jisasgo te bidi dabe me badubolo ena wali asiąo wali
(Mat 4:18-22; Mak 1:16-20)

1 Te me sogo Jisas te Genesaret sigi ąį sesegede dolalubadi, Jisas aga pageba Godigo po odainu we bidigo mu odoga sagasalio.
2 Tama Jisasgo te geba si sigi ąį bogo badu gebeadubo suali. Tiali goli te sųgų sabo bagego geba osogo tagalama, augwa te agane togobo nai umben ąį teladualio.
3 Jisas aga Saimongo geba meba hola pali. Agai te Saimonbolo “Te geba sigi ąį tomoba ugwaba dwanu pogwa palao,” te po wali. Tama aga te geba daide duguladu, te we bidibolo Godigo po pusa mabo dage ma wadolali.
4 Agai te po pusa silama, Saimonbolo te po wali, “E geba sigi ąį tomoba ugwanu ma nogelama, duga sųgų sainu da, te agane togobo wa umben te ąįba tuliagameo.”
5 Saimongo wei ponoyu, te po wali, “Genuai Bidi, moni huli sesabi dago yabo sę iduali goli, te sųgų deli munu me sai menio. Tiali goli, nago po obaso da, eno agane wa te ąįba tuluaibao,” wali.
6 Tama augwaligo te agane togobo wa dabe ąįba tulama, sųgų umabo mu tualigo te agane wa pąde togwa pai sę yanio.

7 Tama tibaso, augwa gasa gebade bidali age dabe me
badu ma augwali tau sagasomainu i wali. Tama augwali
aselama, te geba si sụgụgo pągąnani. Tebadi yaide, te geba
si te węba hoa sigulainu sę yanio.
8 Tama Saimon (me sogo Pita wabo bidi) agai te tebo
sulama, Jisasgo sągą pagede aga kidu sugunama, Jisasbolo
te po wali, “O Genuai Bidi, nago ena taga pao. Ena da, dwai
sę ebo bidi dao,” te po wai.
9 Agai augwaligo te sali sụgụ sulama, noma mu sali. Aga
dali bidali bidi dabe me noma mu sali.
10 Bidi me nogi me Sebedigo ogwa si Jems dali Jon dali si
me, Saimon aga age solo da. Augwali si me moni noma sali.
Tama Jisasgo Saimonbolo te po wai, “Nage wi egio. Nosali
nago we bidi siyu tama tiwaibao,” te po wali.
11 Tama te geba si ąị saniba ma nogelama, tigidali nai dabe
tede tagalama, augwali tigidali Jisas wali pela sialio.

Jisasgo oiyabe bidi me deli geselali
(Mat 8:1-4; Mak 1:40-45)

12 Me sogo Jisas be nani me delide bidibadi yaide, oiyabe
gasi sai bidi aga pageba asali. Te oiyabe gasigo aga tigi sibi
tigidali mu usu nai bidi da. Te bidigo Jisas sulama, kidu
sugunama, agai Jisasgo bomo gonobo po weyu, te po wali,
“Genuai Bidi, nago homugo usu dao wida, teda nago ena
wiegi yai ma ilama tama ena te meda meni yai tiwai ma
bidaibao,” te bidigo te po wai.
13 Tama Jisasgo nogo debelama, te bidi tigiba diąyu, te po
wali, “Awe, eno homugo nage gasi usu ilaibao. Tama nage
wiegi yai pedalao, te meda meni yai bidi bidao,” Tama te
sogo polo tama te bidi dwagi yai ma yali.
14 Tama Jisasgo te bidi aga dali te po wali, “Bugagia dua
dao. Nago bidi me deli dali eno nagede yali sę po me wagio.
Menio. Nage dolo pelama, tama nago tigi te pris bageba
waseligi pelama, tama agai nago tigi osola sumainao. Te
elama, tama nago te Godibolo te ofa mao, te bidi Mosesgo
te kolesaga yao wali po tiwai gilama emainogo yao. Tama
tiyu te bidi dabego koneyu, te nago gasi silali, nage te meda
meni yai bidi tiwai megi ma bidibao, te homu augwaligo
yaibao,” Jisasgo te po wai. *
15 Jisasgo agade “Po pusulamuo” po wai goli, agai yali sę
po pususu paligo ugwa genia palio. Tama umabo we bidi
aselama, agai wabo po odagasali, agai augwaligo gasi dabe
sela sąmainu yai.

---

* **5:14:** Prs 14:1-32

16 Tiali goli, hauwa sogo agai te we bidi dabe bidalubadi pali. Aga te bidi meni yai sesawai digiba pelama, agai Godibolo gedu haluasa po wagi pidu geduai dao.

Jisasgo nogo sągą isai bidi dwagi yai ma ilali
(Mat 9:1-8; Mak 2:1-12)

17 Me sogo Jisas be me tomode bidai. Agai te we bidibolo aga po pusa mawai. Tama te Farisi hani sibi dabe me, te Godigo bomo yai po konebo bidi dabe me, augwali bidibadi, augwaligo aga tonaluali. Augwali te Galili bulu tǫ bulu tigidalidu asai, te Judia tǫdu me, te Jerusalem be nanidu me asai. Tama Genuai Bidigo te gasi dabe silabo bomo Jisasbolo mani.
18 Bidi mebago te nogo sągą dili kimi isai bidi te aga gologobe ni wade munama, tolasa asali. Te sela asali, te be tomoba sela pelama, te Jisas pageba muwainu yai.
19 Tiali goli, te we bidi hauwa mu te be tomode pągąna sai elaluali. Augwaligo sunumi gegali. Meni baso, be peduba te togobilidu holali. Te be asege be dao. Te be pedu haluali nai dagala munama, tama augwaligo te bidi aga te ni gologobe wa dali te we bidi bidibo tomoba, te Jisas bidibo digi gesabidi badu aiyaba tagalaluama mugulalio.

20 Jisas agai suali, te bidi dabe agai poba homu begi pai bidi dabe da. Sulama, agai te nogo sągą isai bidibolo te po wali, “Abagi, eno nago yali dwai sę sela sąyanio,” te po wali.
21 Tama Godigo bomo yai po page konebo bidi dabe dali, te Farisi hani sibi dabe dali, augwa hasi ugwa tono, eda tono eyu, te po wali, “E bidi magwai bidi yaliwe? E bidigo Godigo nogi dolobo po olamuo. God deligo naga bidigo dwai sę sela sąbo da.” Te po wai.
22 Tama Jisasgo augwaligo ebo homu koneama, agai augwalibolo po wei ponoyu, te po wali, “Dagego magi baso tama homu ebawe?
23-24 Eno po bomo elalubo dagebolo ola mawainu, te eno mena tama wagowe? Eno e bidibolo te po naga wabo si, ‘Nago dwai sę dabe sela sąyani,’ teda eno pogo bomo elalubo dagego hania konegobeo. Me ma, eno e bidibolo te po wabo si, ‘Nage hodaluama, bilao,’ tama aga hodaluama agai aga pibo somo selama hogodasa pobaso da, teda dagego eno pogo bomo elalubao waibao. Ena da, Godigo Bidi Mu da. Bidigo dwai sę e tǫde sela sąbo bomo elalubo dagego suyaganio,” wali. Tama agai te nogo sągą isai bidibolo te po wali, “Eno nagebolo obe dao, hodaluama, nago somo selama, beba pao.”

25 Polo tama, tigidali we bidigo tonalubadi yaide, te nogo
sągą isai bidi hodaluama, agai odobe wa selama, beba pai.
Aga beba peyu, Godigo nogi ugwaba sali.
26 Tama tigidali we bidi gegemani mu selama, Godigo nogi
ugwaba sali. Augwali wi elama, te po wali, “Megi dago
gasagi yai sę mu ebo sualio.”

Jisasgo bidi me nogi Livai i wali
(Mat 9:9-13; Mak 2:13-17)

27 Te nosali Jisas te be nani taga pobadi yaide, agai te
maket takis sabo bidi me deli suali, aga ofis bede. Te bidi
nogi Livai. Tama sulama, Jisasgo agabolo “Nage ena wali
asao,” wali.
28 Livai hodaluama, agai ebo sę tagalama, Jisas wali pali.
29 Tama Jisas moni nogi elalubaso, Livaigo agai bede nai
ulubaso, te takis sabo bidi hauwa mu dali, te gasagi yai bidi
dabe me, augwali te nai tuagasali.
30 Tama te Farisi hani sibi bidi dabe me, te Godigo bomo
yai po konebo bidi dabe me, augwaligo te sulama, Jisas wali
pabo bidi dabebolo wado po weyu, te po hanalu wali, “Dage
te takis sabo dwai bidi dabe me, te dwai sę ebo dabe me, te
augwali dali hodobo magi baso nai tubawe?”
31 Jisasgo augwalibolo po wei ponai. Dwai dwai sę ebo
bidi dabe te gasi bidi dabe ąo elalubaso, Jisasgo tama po
digi sugunuyu te po wali, “Gasi meni yai bidi te dokta bidi
pageba pabo menio. Gasi yai bidi naga te dokta bidi pageba
pabo dao.
32 Ena te homu doloba pai bidibolo ‘Nage homu begalao’
po wagasobeo. Te meni. Ena te dwai sę ebo we bidibolo
‘Duga homu begeleąo’ po wagasali,” te po wali.

Tubo nai gisilibo sę
(Mat 9:14-17; Mak 2:18-22)

33 Te Farisi hani sibi me, te Godigo bomo yai po konebo
hani bage dabe me, augwaligo Jisasbolo te po wali, “Te bidi
Jon aga wali pabo bidi dabe augwaligo tubo nai gisilama,
Godibolo po wabo dao. Tama te Farisi hani sibi wali pabo
bidi dabe me, augwaligo me tebo sę gilalma ebo dao. Tiali
goli, nago bidi dabe augwaligo te nai gisilibo sę ebo menio.
Augwa nai me wę me tudubo dao,” wali.
34 Tama Jisas aga dali aga wali pabo bidi dabe me, tebadi
agai te we sabo bidide po begelama, wai. “Te bidi mego we
sabo sogode, dagego aga abagi solobolo ‘Nai osogo gisiliąo’
po wabo menio. Magi baso meni. Te we sabo bidi augwali
dali bidibo sogo augwali bugai homu ebo dao.

35 Tama nosali me sogo te boi bidi dabego te we sabo bidi
gasa buluba sela pelama, aga age solo homu dene ebaso, te
sogo nai osogo gisilabo sogo pedelaibao," Jisasgo te po wali.
36 E po begelai po digi po me Jisasgo augwalibolo pusa
mayu, te po wali, "Bidi mego me gesi ugwa nami pisalama,
pobidi badia pai ugwa nami me hobologobeo. Mego tama
teyu da, aga te gesi ugwa pisawaiba, tama gesi ugwa te
pobidi ugwa ma gagagobeo.
37 Ma mego me te gesi bomai wain wę te poloba sipsip
tigiwaliba tabigobeo. Mego te eyu da, te gesi bomai wain
węgo te sipsip wali aulua sanama, buluba gea paibao. Tama
te sipsip wali aulua pelama, doaibao.
38 Gesi bomai wę te gesi sipsip waligo nigali botolba
tabiao.
39 Te bidi mego te polobadu muai bomai ąį tulama, gesi
bomai ąį ma tuabo homu ebo menio. 'Polobadu muani
bomai ąį da usu da,' te po wabo da," Jisasgo te po wali.
Te po weyu, agai te Farisi bagebolo te po page wąį hagede,
te poloba po dali, te gesi po dali te si augwaligo taluamuo.

6

Sabat side sę ebo po
(Mat 12:1-8; Mak 2:23-28)

1 Me sogo Sabatde te Jisas me aga dali bidali bidi dabe me,
augwali te gi tomodu pali. Tama te gide te rais tiwai nai wit
holobo gi dao. Tama augwali pobadi, te bidi dabe augwaligo
te wit ge togolama, nogogo pelegelama, te sabea wali ma te
agau buluba tedela sąnama, te ge dabe tubo gagalali.
2 Tama Farisi hani sibi dabe me badu tede bidali. Aug-
waligo te sulama, te po hanalu wali, "Te dena bomo yai
pode tama po wabo da, 'Sabat sogode sę egio.' Tama te po
wai goli, dagego e sę magi baso ebawe?" wali.
3-4 Tama Jisasgo augwalibolo te po wali, "Te dagego te
dena nǫų bidi nogi Devitgo yali sę po dagego nedebewe?
Me sogo aga me, aga dali bidali bidi dabe me, augwali nai
sili bidibadi tama moni nasi eyu bidali. Tama tibaso Devitgo
Godigo lotu be tomoba pelama, te Godigo gesabide muani
bret selama tuali. Aga hani dabego me tuali. Tiali goli, te
bret te habu selai elaluai, tama te pris dabego naga tubo usu
yaibao wai, te bomo yai pode. Tiali goli te bret augwaligo
me tuali digi, Godigo gedude dwai sę ebeo. Dagego te asęani
po nedebewe?" *
5 Tama Jisasgo augwalibolo te po wali, "Ena da, te Godigo
Bidi Mu da. Ena da, te Sabat sogode te genuai bidi dao.

* **6:3-4:** Prs 24:9; 1 Sml 21:1-6

Tama tibaso, bidigo Sabatde mena sę yagameo te eno waibao," wali.

Nogo penenai bidi Jisasgo Sabatde dodolai po
(Mat 12:9-14; Mak 3:1-6)

6 Te me sogo Sabatde Jisas te Juda dabego bomo yai po ola mabo be tomoba pelama, we bidibolo po ola mani. Tama tede te dolo nogo penenai bidi me deli bidai.

7 Tama te Juda dabego bomo yai po konebo bidi dabe me, te Farisi sibi dabe me, augwaligo Jisas gedu diliasa tonaluali. Magi ebowe weyu, te Jisas po tụ ela mawai hagede te page gegali. Augwaligo Jisasgo te Sabatde te nogo dwai bidi dodologowe weyu, tonaluali.

8 Tiali goli, aga digi te bidi dabego ebo homu koneani. Tama agai te nogo penenai bidibolo te po wali, "Nage holaluao, te we bidi bidiboma teba tomoba dolaluagasao," wali. Tama te bidi hodaluama, we bidi tomode dolaluagasali.

9 Tama Jisasgo te tonaluali bagebolo te po wali, "Te eno dagebolo hanalu obao, dago Sabatde dwagi yai sę yaibawe? Dago bomo yai po dabego mena po wabo dawe? Dago bidi dolabo sę yaibawe, ma dago tau saibawe?" te po hanalu wali.

10 Tama agai te bidi dabe gedu tonono biliama, te nogo penenai bidibolo te po wali, "Nago nogo debelao." Tama te bidigo tama tilama, agai nogo bugagia ma gesa soali.

11 Te bidi Jisasgo te nogo dwai bidi ma dodolobo sę ebo tononaluali bidi dabe da, te bomo yai po konea pai bidi dabe me, te Farisi hani me augwaligo te sę ebo sulama, moni sębę eyu, guni bula salio. Augwa hasi augwaligo te bidi Jisas mu ela muabo sunumi gegabo po mibo po gagalobo sę yalio.

Jisasgo aga tagala palabo bidi dabe sa muani
(Mat 10:1-4; Mak 3:13-19)

12 Te sogo Jisasgo Godibolo po wainu eyu, tama bulu duba holama, moni huli sesabi Godibolo po udali.

13 Tama te be posobo si, aga wali pabo we bidi aga pageba i olama, agai te bidi dabe nogo si olama, sągą me badu si dąị ilali. Tama nosali agai te bidi dabe "Eno tagala palabo bidi dabe da" wali.

14 Tama te bidi dabe nogi e dao, me Saimon (Jisasgo aga nogi Pita poai), me bidi nogi Andru, te Saimon aga amanu. Me bidi si nogi Jems me Jon.

15 Me bidi si nogi Filip, me Bartolomyu, me bidi si nogi me Matyu, me Tomas. Me bidi nogi Jems, te Alfiusgo ogwa da. Me bidi nogi Saimon, agai nogi me Selot.

16 Bidi me aga nogi Judas, te gasa bidi Jems aga ogwa dao.
Gasa bidi aga nogi Judas, aga te Keriot bulu bidi dao. Nosali
te bidigo Jisas te boi bidi nogoba muani, Jisas po hwa pabo
bidi.

Jisasgo we bidi dabebolo agai po pusa mani
(Mat 4:23-25)

17 Te Jisas te bulu dude bidama aiyaba ma dulai, aga tagala
palabo bidi dabe dali dulali. Tama dulama, augwali te bulu
odogo tǫ maluba sabolama, te aga hanide po pusali. Tama
umabo we bidi aga pageba asali. Augwali me badu te Judia
tǫdu asai, me badu Jerusalem be nanidu asai, me badu te
nabis bulu sidu asai, me nogi Taia, me nogi Saidon, tedu me
asali.
18 Augwali Jisasgo ola mabo po odagasai. Te gasi yai bidi
dabe bugagia dodolomai hagede asai. Me badu we bidi dwai
haubo bidibo we bidi aselama, Jisasgo te dwai haubo sela
sąyu, “Te dage pao,” wali.
19 Jisas agai bomogo gasi yai we bidi hauwa usu ilibaso,
mebago me Jisas agai tigi diąwainu yali, augwali dwagi yai
ma emai hagede.

Bugai homu dali hobede dali si
(Mat 5:1-12)

20 Te Jisasgo aga hani bidi dabeba tonono bilama, te po
wali, “Te dage nai meni yai we bidi, bugai homu iyąo. God
da dagego tobolu bidi dao.
21 Dage megi nasi ebo bage, dage bugai homu iyąo. Dage
nosali tabiaibao. Dage megi gela wabo bage, dage bugai
homu iyąo. Nosali duga gisugu waibao.
22 Megi dagego ena te Godigo Bidi Mu wali pobaso gasa
bidigo dage dali sesanobo po weyu, dage buluba gudula
palu, dage bidasabo po dwai weyu, dage dwai bidi dao
obaso da, teda dage bugai homu pemene yao.
23 Magi baso meni, dage bugai homu elama, gawi iyąo.
Tama tibaso, dagebolo maiabo nai genuai mu te dagalude
elalubo. Dagebolo tama sę ebo bage augwa nǫų dabego me
Godigo po ola mabo bidi dabebolo me polobadu tama teduai
dao.
24 Tiali goli, dage megi nai hauwa munalubuo we bidi
dabe dwai side bidaibao. Duga homu tegaluama, bugagia
bidali sogo te ela pali dao.
25 Te nai dabe megi elalubo bage, dage dwai side bidaibao.
Nosali duga nasi yaibao. Te megi gisugu wabo bage, dage
dwai bede bidaibao. Nosali dage moni homu dene elama,
gela waibao.

26 Tama tigidali we bidigo dage kegenano baso da, nosali
dwai bede bidaibao. Augwa nǫǫ̨go me te tiwai po naga tibo
po pusa mabo profet bidibolo tebo po udai dao," Jisasgo te
po wali.

Boi bidi dali bugai homu iyąo
(Mat 5:38-48)

27 Te Jisasgo te po ma wadolu, te po wali, "Megi dage
eno pusubo po odalubo bidi dabe, dagebolo eno megi e po
pusubao. Dagego boi bidi dali dwagi yai homu eyu, dage
sesalubo bidi dabebolo dwagi yai sę eyu iyąo.
28 Dage i ola mabo bidi dabebolo dwagi yai homu elama,
dage dali dwagi yai homu isąbo bagede Godibolo po olama,
dwagi yai homu ilabo po waiyąo.
29 Bidi mego nago nabogode ele baso da, me badu me
elemainao. Bidi mego eda badu gulali holobo ugwa saket
bomo elama sobaso da, te ugwadu tomode gudali holobo
ugwa me somainao.
30 Mena bidi augwaligo nagebolo magi nai me mao obaso
da, te nago mao. Bidi mebago nago nai bomonama sobaso
da, te ena ma mao wagio, somainao.
31 Nagebolo gasa bidigo te dwagi yai sę emainao homu
ebogia, te nago gasa bidibolo me tama tiyąo," wali.

32 "Dagebolo dwagi yai homu ebo bidi dabebolo naga
duga dwagi yai homu eyu da, magi baso Godigo te dagebolo
dwagi yai homu yao po waibawe? Dwai dwai sę ebo bidigo
me augwalibolo dwagi yai homu ebo bidi dali dwagi yai
homu ebo dao.
33 Ma, te dagebolo dwagi yai sę ebo bidi dabebolo naga
duga dwagi yai sę eyu da, magi baso Godigo dagebolo dwagi
yai homu yao po waibawe? Dwai dwai sę ebo bidi dabego
me te tama naga te tiwai sę ebo dao.
34 Dugabolo wei maiabo homu ąǫ ebo bidibolo naga te
nai osogo mayu da, te magi baso Godigo dagebolo dwagi
yai homu ilao po obawe? Dwai dwai sę ebo bidi dabego me
te tama naga tebo dao.
35 Tegio. Boi bidibolo dwagi yai homu elama, augwalibolo
dwagi yai sę iyąo, nai olo menama, wei ma sigimio. Genuai
Godigo te agabolo nage usu dao wasiąwai bidi dabebolo
me, te dwai sę ebo bidi dabebolo me dwagi yai sę ebo da.
Tama tibaso, dagego te sę yalide, dage maiabo nai genuai
mu nosali elalubo. Tama dage Genuai Godigo ogwa dabe
yaibao.
36 Duga Ayago we bidi hobede elama, tau sabogia, dagego
me we bidi hobede elama, tau siąo," Jisasgo te po wali.

We bidi dagalabo habu selali po
(Mat 7:1-5)

37 Jisasgo po ma wadolama weyu, te po wali, “Dagego gasa
bidi dabe dagalama, augwali dwai bidi dabe da po weyu,
posobo po wagimio. Tama tiyu da, Godigo dage dagalama
posogobeo. Sęgę yai po dagego dobagio. God agai dagebolo
sęgę yai po dobaidali weyu, dagego gasa bidibolo sęgę yai po
wagimio. Gasa bidigo dagebolo dwai sę yali te sela sąnama,
kegeda paliąo. Tama tiyu da, teda Godigo dagego dwai sę
yali kegeda palaibao.
38 Gasa bidibolo nai maiąo. Godigo dagebolo me tiwaibao.
Te wei Godigo dagebolo edelama, duga nogoba gelaibao.
Duga gasa bidibolo mani tiwai, Godigo dagebolo ma tama
mawaibao,” Jisasgo te po wali.
39 Jisasgo e po digi po augwalibolo pusali, “Gedu widai
bidi mego me gedu widai bidi tụ ola magobeo. Tama tiyu
da, augwali si dali si te ąị gamia soabo dedageba tulalueibao.
40 Skul wai mego aga tisa ela holai elalubeo. Tiali goli, aga
skul silama, sę usu selama, aga tisa dali usu si yaibao.
41 Magi baso nago naga amago gedude elalubo dwasianu
pobele bage suai, tiali goli nago naga gedude elalubo genuai
pobele bage te bọ nami tiwai te nago magi baso subo
meniwe?
42 Nago naga gedude te genuai bọ nami tiwai elalubo
pobele bage sela sąsiąbadi, te nago magi baso naga amabolo
te po weyu, ‘Ama, nago gedude elalubo pobele bage eno sela
sąwaio,’ te po obawe? Nage ugwadu homugo naga po wabo
bidi, hasia bolo nago naga gedude te bọ nami tiwai elalubo
pobele bage guda sąyao. Tama tiyu nosali te nago gedu
bugagia wiegi yai ebaso, teda naga amago gedude elalubo
pobele bage sela sąyu guda sabode nage usu yaibao,” Jisasgo
te po wali.

Ni aga du dwai walobo po
(Mat 7:16-20; 12:33-35)

43 Jisasgo te po digi po ma wadolali, “Bugagia pua pai holai
nigo du dwai walobo menio. Ma, haganawai nigo du geswai
walobo menio.
44 Ni aga du dagego subaso da, te ni dagego konebo dao.
Magi baso menio. Bidigo te sesani yai bono dilibide siga du
togobo meni.
45 Sesani yai bono dilibide me bobi dabe togobo meni.
Geswai bidigo aga homude pągąnalubo dwagi yai sę ebo
dao. Dwai bidigo da, aga homude pągąnalubo dwai sę ebo
dao. Bidi aga homude pągąnaluai po aga pedauwaligo wabo
dao,” Jisasgo te po wali.

Be sę ebo bidi si
(Mat 7:24-27)

46 Te Jisasgo te po digi po ma wadolu, te po wali, “Te
dagego eno yao wali sę isąnama, magi baso enabolo ‘Dago
Genuai Bidi dao’ po ola obawe?
47 Eno wabo po odagasama, wali pabo bidi da, mena tama
tiwai yali wenama sumainu, ola mawaibawe?
48 Aga be sę eyu, be beli ni aiyanu mu diganama, masigi
daiba bululama, sę yani bidi ąọ, te elalubao. Te be sęnama,
nosali te pabo ąị asobo si, te be degelebe, te be degebe. Magi
baso meni. Te be sę yani bidigo gisiga sę yai eyu, degebe.
49 Tiali goli, eno po odama, wali pisąbo bidi da, te bidi aga
be beli ni bugagia bulisiąwai digi, wę asiyu pogolobode polo
mu pagesa soali. Tama te be mu dolali,” Jisasgo te po wali.

7

Jisasgo te Rom genuai bidigo sę ebo bidi tau sali
(Mat 8:5-13)

1 Te Jisasgo we bidibolo te po pusa silama, nosali
Kaperneam be nani tomoba pali.
2 Te Rom ami genuai bidigo te 100 ami bidi dabe tonalubo
bidigo te aga dali homu kęą pelama sę ebo bidi isai hagede
seanio.
3 Tama te ami genuai bidigo Jisas te Kaperneam hanude
bidibo po odama, te Juda dabe tobolu bidi me badu tagala
palali. Jisas asama, aga sę ebo bidi dwagi yai ma ilaimainu,
te bidi dabebolo Jisas oda sigi piąo wai.
4-5 Tama te Juda tobolu bidi dabe Jisas pageba sabolama,
Jisasbolo hanalua suali. Augwaligo agabolo te po wali, “Te
Rom ami genuai bidi dwagi yai bidi da. Agai da Juda dabe
dali homu kęą pabo da. Agai dago bomo yai po ola mabo
be sę ebo agai masigigo da tau sali. Tama tibaso, nago agai
dwagi yai sę wei ponao,” augwaligo te po wali.
6 Tama Jisas augwali hodobo pali. Jisas te bidigo be
pąde asobadi yaide, te bidigo aga abagi dabe tagala palama,
Jisasbolo te po wagi pali, “Genuai Bidio, nage eno beba
asomaina homu ebo tiwai egobeo. Ena geswai wiegi yai
bidi menio. Ena genuai bidi meni yai baso, nage eno beba
asobo usu egobeo.
7 Tama tibaso, ena me ena digi nage pageba asobo homu
ebeo. Tiali goli, nago po naga wao, eno sę ebo bidi dwagi yai
eyu gesa paibao. Ena me gasa bidi dabego bomo dologode
bidibo bidi dao.
8 Ena me te ena genuai nogi elalubo bidigo tonaluyu
bidibo dao. Tama eno digi te ena ami bidi dabe te ena
dologode augwali bidibo dao. Tama eno me delibolo te po

weyu, ‘Nage pao’ obaso da, teda aga pabo dao. Tama eno
gasa bidi me dali te po weyu, ‘Nage asa’ wali da, teda aga
asobo dao. Tama eno ena sę ebo bidibolo te po weyu, ‘Nago
te sę yao’ obaso, teda agai te sę ebo dao,” te Rom ami genuai
bidigo te po wai.
9 Tama te po wali Jisasgo odama, noma sali. Tudiba
begelama, aga wali asali we bidibolo te po wali, “Te Israel
bage tomode me Godibolo tama tiwai homu ebo bidi eno me
suai menio. Megi dagebolo te mu po obe dao,” te po wali.
10 Te ami genuai bidi aga po sela asali abagi dabe te
ami genuai bidigo beba ma begasa pelama, te sę ebo bidi
bugagia ma bidibo suali.

Wilawe wego ogwa Jisasgo hodolali

11 Te bidi tau sali, te sogo do Jisas be nani me nogi Nainba
pali. Aga wali pali bidi dabe me, umabo we bidi me aga dali
pali.
12 Te be naniba sabaligi pobadi, te isai bidi me deli te
pubaligi peyu tolasa soabo sualio. Te isali bidi wilawe wego
ogwa deli digi tama pubaligi su sobaso, aga ida me we bidi
me hauwa wali asali.
13 Tama Genuai Bidigo te wilawe we sulama, moni hobede
mu eyu, “Gela wagio” wali.
14 Nosali Jisas aga pelama, te isai bidi muani ni gologobe
wa diąbadi, te ni gologobe wa tolasa asali bage dolaluali.
Tama “Ogwa bidi, hodaluao, eno mu po nagebolo tama obe
dao,” Jisasgo te po wali.
15 Tama te isali bidi hodaluama, po wabo gagalobadi,
Jisasgo aga idabolo ma mani.
16 Tama te tigidali we bidi moni wi elama, augwaligo
Godigo nogi ugwaba sali. Augwaligo te po wai, “Moni
Godigo po ola mabo bidi da tomode megi e pedaligulai
yabao. God aga we bidi tau sagasu, te asai yabao.”
17 Jisasgo te tiali po tigidali Juda dabego buluba me, te
bogo badu elalua pabo buluba me, pela silali.

Baptais mani bidi Jongo Jisasbolo po wagi pabo bidi dabe tagala palali

(Mat 11:2-19)

18 Te Jon aga wali bilibo bidi dabego Jisasgo ebo sę suali
po Jonbolo pusa mani.
19 Tama Jon aga wali bilibo bidi si i wali. Tama te bidi
sibolo “Genuai Bidibolo hanalugi pao,” wali, “ ‘Nage Jongo
te nosali asaibao wali bidi dawe, ma gasa bidi me asobo
dago tonaluaibawe?’ ” Jongo tama Jisasbolo wao po wali.
20 Tama tega si Jisas pageba asiyu, “Te we bidi baptais
mani bidi Jongo dadi si nage pageba nage te asaibao wali

bidi nage tama dawe, ma gasa bidi me tonaluagawe, po
omainu dadi si tagala palalio,” te po wali.
21 Te sogo naga tama Jisasgo olo gasi me, dwai gasi mu
me, te dwai noma bidi elalubo bidi me dwagi yai ma ilali.
Tama gedu widai we bidi me gedu ma pedalali.
22 Te po obaso, Jisasgo augwalibolo te wei ponoyu te po
wai, “Dage pelama, Jonbolo te tigidali sę dagego odali po
me te suali sę me te po tigidali agabolo wagi pao. Dagego
e subao, te gedu widai bidi dabe augwali gedu usu ma
iliyu, te sągą dwai bidi dabe augwali bugagia ma bilibo
dao. Te oiyabe yai bidi dabe augwali tigi wiegi yai pedaliyu,
tama olo degai bidigo po ma odobo dao. Te isai bidi dabe
augwali ma hodaluyu, tama te magi nai meni yai bidi dabe
augwaligo te Godigo wiegi yai gesi po odobo dao.
23 Tama bidi enade homu si isiąma tama ena aga tudiba
musiąbo bidi, te bidi aga wiegi yai homu pemene yao,”
Jisasgo te po wai.
24 Tama tede bidali we bidibolo Jisasgo te po hanalu wali,”
Polobadu dage te bidi meni yai buluba pali, te bidi Jon
dagego sugi pali, te dagego magi nai sugi paliwe? Ma,
dagego te awi dili me deli, te waligo memenege ilibaso sugi
paliwe? Menio.
25 Te menio. Magide suainu pai dawe? Wiegi yai ugwa
gudali bidi dagego sugi paliwe? Te menio. Te tobage
ugwa gudalubo bage, te doado bage umabo munalubo dabe,
augwali te genuai gavman tuni bidigo wiegi yai be dabede
bidibo dao, te bidi meni yai bulude meni.
26 Tiali goli dage magi baso pai dawe? Ma, te Godigo
po pusubo profet bidi me deli sugi pai dawe? Awe, eno
dagebolo obao, e Godigo po pusubo profet bidigo da, agai te
gasa te Godigo po pusali profet bidi dabe te tigidali aiyaba
elalualio.
27 Te Jon agade te gasa profet bidigo Godigo wali po
polobadu asęai dao,
‘Suao, te eno po pusabo bidi tagala palobaso, tama
aga nage asabo digi polasa paibao. Agai nago tų sisi
iligi paibao.’ *
28 Ma wadolu, Jisasgo te po wali, “Eno dagebolo obe dao, e
tǫde ame nabo we bidi tigidali Jongo aiyaba elalualio. Tiali
goli, te Godigo obo tomode bidibo moni nogi meni yai bidi
me agai nogigo te Jon aga moni nogi aiyaba elaluaibao,”
Jisasgo te po wali.
29 Te bidi Jongo baptais mani we bidi dabe me, te baptais
sali te takis sabo bidi dabe me, augwaligo Jisasgo wali po

* **7:27:** Mal 3:1

odolama te homu yai, Godigo mu po dolo wali da homu yalio.
30 Tiali goli, te Godigo augwali tau sainu yali homu Farisi sibi dabe me, Juda dabego bomo yai po ola mabo bidi dabe me, augwaligo te homu sela sąnama, “Jongo da baptais mabo hagelabo,” te po wai dao.

31 Ma wadolu, Jisasgo te po wali, “Dage megi bidalubo bage magideba usu nagawe? Dage magi nai tiwai yagawe?
32 Dage da, te maketde gagali ebo wai puluba ąǫ, te elaluba. Te wai puluba mego hai ulugu weyu, ‘Dago ona sulubadi goli, dagego tęąbi ebe. Me ma, dago gela obadi goli, dagego gela wabe.’ Magi baso meni.
33 Te we bidi baptais mabo bidi Jon asama, nai gisilu, bomai wę gisilu yali goli, dagego te agade ‘Aga da, te dwai noma bulalubo bidi dao,’ te po wali.
34 Me ma, ena Godigo Bidi Mu asama, nai tuyu, ąį tuyu ebadi goli, dagego enabolo ‘Buluba sela sąwai bidi dabe, takis sabo bidi dabego abagi dao,’ wai dao. Me dagego enade ‘Bomai ąį me nai e tudu gebo dwai bidi dao,’ wai dao.
35 Tiali goli, Godigo po wali pabo we bidi dabebolo Godigo kolesaga mu augwalibolo mu ola mabo dao,” Jisasgo te po wali.

Jisas te Farisi sibi bidi nogi Saimongo bede nai tuali

36 Te Farisi bidi mego Jisas agai beba nai tuagasomainu eyu, i wali. Tama Jisas agai beba pelama, nai tuainu, ni nami daide dulalu tiąluali, Juda dabe augwaligo nai tubo sę ebogia.
37 Te be nanide dwai dwai sę idubo we me deli bidai. Te wego Jisas te Farisi bidigo bede bidibo po odama, masigigo nigai genagi deli denami yai wel pągąnalubadi, te beba sisali.
38 Jisasgo sągą pagede tudi badu dolaludu, gela weyu, aga gela guago Jisas sągą sawali nadugwali. Tama te we aga bobobage tobolu nisigo Jisasgo sągą sawali holama, sągą sawali si nono nenama, te denami wel aga sągąde pilali.
39 Tama Jisas i wali Farisi bidigo aga homude ‘E bidi Godigo po ola mabo bidi tigi sogo da, teda te mena tama bilibo wego ena dią yagasobo we homu egi dao, ma mena tama bidibo we yaliwe wagi dao,’ te Farisi bidigo te homu yali.

40 Jisasgo te Farisi bidibolo te po wali, “Saimon, nagebolo eno pusabo po me deli elalubao.” “Tisa bidi, enabolo pusao,” Saimongo te po wali.

41 Jisasgo tama gagalali, “Gasa bidigo bidi me sibolo mone
negeli mani. Bidi mebolo 100 kina mobadi, mebolo 10 kina
mayu yali.
42 Tama nosali tega sigo te mone wei ponabo ąǫ isąbaso,
agai mone negeli si sela sąwani. Mena bidigo te mone negeli
munani bidi dali homu mu kęąluaibawe?”
43 Saimongo te po wali, “Eno homugo mone genuai mu
sali bidigo te bidi dali homu mu kęąluaibao,” wali. “Nago
po dolode walao,” Jisasgo te po wali.
44 Te sogo naga Jisas te we pageba ugwaba begegi soyu,
Saimonbolo te po walio, “E we nago subawe? Ena nago
beba asali goli, nago ena bugagia gesesiąwai, eno sągą ąi
tela yabo ąi me mawai meni. Tiali goli, e wego gela guago
eno sągą sawali ąi tedalama, aga bobobage tobolu nisigo
eno sągą holali.
45 Nago beba ena asobadi, dwagi yai homu elama, nago
ena nono nabe. Tiali goli, e wego da, ena asobode gagalama
eno sągąde nono nabo togobeo.
46 Nago wel eno toboluba me mube. Tiali goli, e wego
dwagi yai denami welgo eno sągą sawali usu nani.
47 Eno nagebolo obe dao, agai enade mu tia pabogo agai
dwai dwai sę yali mu sela sąwani nama e ola maniąo. Mego
ena dali homu dwasianu kęąluba, ta dwai dwai sę yali
dwasianu sela sąwani te ola mobao,” Jisasgo te po wali.
48 Tama Jisasgo te webolo te po wali, “Nago dwai dwai sę
yali polo sela sąwani,” wali.
49 Me badu ni namide dugulaluali we bidi augwa homugo
te po wali, ‘E niwai bidi yaliwe? Agai we bidigo dwai dwai
sę yali sela sąbo dao,’ augwaligo te po wali.
50 Tiali goli, Jisasgo te webolo “Nago enaba homu bea-
gasaligo nage sana palali dao. Nage dwagi yai homu dali
pao,” wali.

8

Jisas dali pali we dabe

1 Te tiali magede, Jisasgo Godigo we bidi tonalubo dwagi
yai po pupusu biligibu genuai be nani dabe dali, dwasianu
be nani dabeba pali. Aga dali bilibo nogo si olama, sągą si
peda sigisu tama bidi dabe aga dali pali.
2 Te we dabe, me badu dwai haubogo tuaide Jisasgo sela
sąyani we dabe me, me badu gasi ebaso, te gasi sela sąyani
we dabe me, augwali Jisas wali bilali. Te we me nogi Maria,
aga bulu nogi Makdala. Polobadu dwai haubo nogo a naga
olama, me badu nogo si peda selama, te tama haubo noma
bidigo te we tolalubaso, Jisasgo sela sąyani.

3 We me nogi Joana, Herotgo bede sę ebo genuai bidi
Kusago we dao. We me nogi Susana. Me badu we dabe
hauwago augwa monego Jisas me, Jisas aga dali bilibo bidi
dabe me tau sali.

Tubo nai ge sasa bilibo bidiba elasa soali po digi po pusali
(Mat 13:1-9; Mak 4:1-9)

4 We bidi dabe hauwa moni be nani dabedu aseselama,
Jisas pageba moni pesage odogolama bidibadi, Jisasgo te po
digi po augwalibolo pusali.
5 "Me sogo bidi me deligo aga tubo nai wai ge te giba
telaligi pai. Tama aga te nai ge tedelalo bilibadi, me badu
tụde tulaluali. Tama nosali te tụde tulaluali nai wai me badu
bidigo sągągo agayu, me badu ba dabego tuali.
6 Tama aga te nai ge tededalo bilibadi, me badu elewi
elalubo tọ daiba tulaluali. Tama nosali te nai ge kulubi
holali goli, tọ ili meni duama, sasia pelama, isali.
7 Tama te bidigo nai ge me badu sesani yai bono siliba
tedelaluali. Tama nosali holobadi yaide, te sesani yai bono
dabe dali talua holama mesegelali, tama te nai isila pali.
Tama me badu ge dabe dwagi yai tọba tulaluali.
8 Te nai dabe holama, du umabo walali. Duga po odabo
olo elalubaso da, bugagia odiąo," Jisasgo te po wali.

Te po digi po dabego sę
(Mat 13:10-17; Mak 4:10-12)

9 Jisas aga dali bilali bidi dabego hanaluyu," Nago wali po
digi po mena po olama, obawe?" wali.
10 Jisasgo wei ponoyu, te po wali, "Godigo te we bidi
tonalubo bomo geme dualalubo po page dagebolo da hanilai
dao. Tiali goli, gasa we bidi dabebolo eno te po digi pogo
naga ola mobe dao. Augwaligo gegali goli, te susiąmainu
eyu, te odali goli, te konesiąmainu tebo dao," Jisasgo te po
wali. *

Jisasgo te tubo nai wit ge tedelabo bilali bidiba ela sigi soali po digi po page hanilani
(Mat 13:18-23; Mak 4:13-20)

11 Jisasgo te po ma wadolu, te po wali, "Te po digi po e
tama po weyu, te walio. Te tubo nai ge da, te Godigo po
dao.
12 Te tubo nai ge tụde tulaluali da, te bidi dabe augwaligo
po odali goli, Satan asama, te poba homu begi pelama, sana
pidali weyu, agai sela sąyagasali po olama waliao. Satango
homugo tiali, teyu te augwaligo homude konealubo po dąụ
obaso da, te Godigo augwali ma saiba homu yali.

---

* **8:10:** Ais 6:9-10

13 Te tubo nai ge elewi elalubo tǫ daiba tulaluali po wali
da, te bidi dabe augwaligo dwagi yai homu elama, te po
odali tiwai yali. Tiali goli, augwa homu tomoba te po
mu musiąma, olo ugwadu homugo te poba begi pelama
elalubadi, te Satango dwai sę yanama sinabo sogo augwali
tulalu, te Godiba homu muani tagalobo dao.
14 Te tubo nai ge sesani yai bono sili elalubo tomoba
tudulaluali po wabo da, te da te bidi dabe augwaligo te
Godigo po odali tiwai yali goli, e tǫde ebo naide moni homu
hauwa eyu, te nai doado bage hauwa elalu, te monede me,
e tǫde ebo sęde bugai homu pemene eyu, tama te nai doado
bagego augwali homu hogodabo mesegelama, te augwaligo
Godigo po bugagia me odobeo. Augwali te nai du bugagia
walama, te inawai nai tiwai elalube dao.
15 Te tubo nai ge te ili elalubo dwagi yai geswai tǫde
tudulaluali po wali da, te da te bidi dabego po odama, te
augwa bugagia wali pelama, te homude dąų ola sali tiwai
yali. Te augwa haliga bugagia dolasa elalubadi, te augwa
bomo elama bidu, te augwa nai du walobo tiwai te elaluali
dao," Jisasgo te po wali.

Bidi dabe augwaligo lam sole ula te baket dologoba gemi dualigio po wali, te po nogo habu sugunama wali
(Mak 4:21-25)

16 Jisasgo po ma wadolama weyu, te po wali, "Bidi mego
te lam sole domonama bogoli ebadi, tama sela asama, te
senego mesegelu, ma pibo bet dologoba mugibu me egobeo.
Menio. Te bidi dabe augwaligo te tebol sai daiba ugadu
dugulaibao, te be tomoba asobo we bidi dabe augwaligo te
ula sumainogo tebo dao.
17 Te tigidali magi magi nai geme dualaluali, te nosali
pebeli diliba hanilaibao. Te tigidali magi magi po te bidi
dabego geme mesegaluali, te po te hania pebeli diliba
pedelama, we bidigo odaibao.
18 Dagego te po odoyu, mu dua dao. Bidi mego nai meba
tolalubo bidi yai baso da, teda Godigo agabolo gasa nai me
ugadu daganama mawaibao. Tiali goli, bidi mego nai me
deli menibadi goli, te dwasianu aga tobade munaluba homu
yali nai sela paibao," Jisasgo te po wali, te bidi dabe augwa
homu agaba muani bidi dabeba magi paibao po wali.

De dede te Jisasgo ida me ama dabe dawe?
(Mat 12:46-50; Mak 3:31-35)

19 Jisas aga ida me ama dabe me aga pageba asainu yali
goli, tama we bidi dabego sesela selama, te Jisas suabo ąǫ
ebeo.

20 Mebago Jisasbolo te po wali, “Naga ida me, naga ama
dabego me nage sueo olama, bulu badu e dodoladubao,”
wali.
21 Jisasgo te we bidi augwalibolo te po wali, “Godigo po
odama, wali pabo we bidi da, ta eno ida dabe, ama dabe
dao,” wali.

Jisasgo moni wali tamunani
(Mat 8:23-27; Mak 4:35-41)

22 Me sogo Jisas me aga dali bilibo bidi dabe me moni
geba ugwaba daiba holama, tomoba dualama, tama agai
te po wali, “Da e sigi ąị u badu bogo badu pinao.” Tama
augwaligo nogebo gagalali.
23 Tama augwaligo te wę gebadu hąbesegego todogo
pidubadi, te Jisas godege piali. Moni bomai wali te sigi ąịde
pedelama, te geba tomoba ąị pągela sąwani. Augwali dwai
tụba mu degelali.
24 Augwaligo Jisas hodolagasu, te po wali, “Genuai Bidi,
Genuai Bidi. Da isabo magana pali.” Tama Jisas hodaloama,
wali hageyu, te waligo sabilibo ąị hagelama togoliyu yali.
Te waligo me, ąịgo me moni te bomo hodali tagalama, ma
tamugulali.
25 Tama aga wali bilibo bidi dabebolo te po wali, “Magi
baso enaba homu beagasobewe?” Tiali goli, augwali noma
selama, wi yali. Augwa hasi ugwa tono eda, tono elama,
te po wali, “E magwai bidi yaliwe? Agai te wali dabe, ąị
dabebolo me hage baso, augwali sigo agai wabo po wali
pabo dao,” augwaligo te po wali.

Bidi me delide dwai haubo dabe elalubo Jisasgo sela sąwani
(Mat 8:28-34; Mak 5:1-20)

26 Te augwali te moni gebadu pelama, te u badu bogo badu
Gerasa dabego buluba sabolali. Te bulu te Galili bulu dolo
si dao.
27 Tama Jisas te gebadu asobadi yaide, dwai haubogo toai
bidi Jisas tiąba asali, te ąị saniba. Polobadu te be nanide
bidama, bolu olo te isai bidi mubo ola be dabeba gudasa
pelama, bidai.
28 Te bidigo Jisas suyu, moni hai gela olama, Jisas sągą
pageba degagaselama, moni i hai olama, te po wali, “Jisas,
nage moni genuai Godigo Ogwa dao. Nago enabolo magi sę
egowe? Nago ena dene magio,” wali.
29 Jisasgo dwai haubo pomainu gudulu baso, te bidigo te
po wali. Polobadu hauwa sogo bidi dabego te bidi aligabo
bidilama, kalabuside muani. Mubadi goli, dwai nomago

tulama, dią paludali. Tama te dwai haubogo te bidi te bidi meni yai bulu tomoba sela piduali.

30 Jisasgo agabolo hanalu wali, “Nage nogi de dawe?” te po wali. “Ena nogi Hauwa dao,” te bidigo te po wali. Dwai haubo noma bidi hauwa mu aga tigiba dagawani baso, te nogi “Hauwa” poai.

31 Tama te dwai haubo dabego Jisasbolo hanalu, te po wali, “Da megi dwai bulu te bidibolo dene mabo madiba mugio,” wali.

32 Te kibu dabe umabo ugwadu sau pado pąde nai tuyu bidaluali. Tama te dwai haubo dabe augwaligo u kibu dabe tigiba dagana sigi pai hagede, Jisasbolo gonai. Tama gonobaso, Jisasgo augwa te emainu tagala palali.

33 Tama tibaso, te bidi tagalama, kibu dabe tomoba pali. Moni te kibu dabe tigidali wi peyu, te sigidu sau padoba samonama, sigi ąiba tulaluama, tama augwali te wę tulama poma peyu isila pai dao.

34 Te kibu dabe negeduali bidi dabego te tebo sulama, polo pelama, moni be nani dabeba me, moni gi sę eyu bidalubo bidi dabeba me te sę yali po pupusu bilali.

35 Te we bidi dabe augwaligo te tiali sę po odama, sugibu pebelawali. Augwali Jisas pageba aselama, suali, te dwai haubo dabego tulama wabo pali bidi te dwai haubo bidi sela sąbaso, te aga ugwa ma gudama, Jisas sągą pagede dugulalubo suali. Aga polobadu wiegi yai homu dali ma elama, duguladubo suali.

36 Tama tibaso, augwali moni wi mu yali. Jisasgo te sę ebo suali bidi dabego te we bidibolo te bidi sana palobo suali po pusali.

37 Tama te Gerasa bulu bidi dabe tigidali wi kisu mu dobaso, Jisas pao olama, gudulali. Tama te po obaso, Jisas te geba daiba holama, painu yali.

38 Tama te dwai haubo noma bidi dabego taga pali bidigo Jisasbolo po bomo elama mu hanalu wali, “Ena me nage dali paio,” wali.

39 Tiali goli, Jisasgo te bidi ma geliyu, te po wali, “Nage ma geasa pelama, Godigo nagebolo yali sę po naga pesageba pupusu biligi pao.” Tama te bidigo te be nanide bidibo we bidi tigidalibolo Jisasgo agade yali sę po pupusu bilama, siminani.

Jisas aga ugwa dią yagasali we dali, Jairus aga wegi dali side po

(Mat 9:18-26; Mak 5:21-43)

40 Jisas te sigi ąi me badu pedai bogo badu te moni gebadu ma nogebadi yaide, te we bidi tigidali augwaligo

aga asobaso sulama, te augwa dwagi yai homu pemene yali.
Magi baso meni. Augwaligo aga asobo tonaluai dao.
41 Tama Juda dabego bomo yai po ola mabo lotu be
tonalubo genuai bidi tobolu bidi nogi Jairus sabolali.
Aga Jisas sągą pageba degelagaselama, “Nage eno beba
asaibawe?” olama, hanalu wali.
42 Aga wegi deli digi kibu be nogo si olama, sągągo si peda
sigi soai te wegi isai sinabaso, te po wali. Jisas tụ sisu pobadi
yaide, genuai hani we bidigo aga mu beasa pali.
43 We me deli bididuai, te wego tigide kaneme pidubadi,
kibu be nogo si olama, sągągo si peda sigi soali. Aga mone
dabe tigidali aga tau somainu dokta bidi dabe abeliyu mone
mani goli, augwaligo aga me tau sabo ąọ ebe.
44 Te we bidi tomode te we Jisas tudi badu aselama, Jisas
agai ugwa sabi badu dią yani. Te sogo naga tama agai tigidu
kaneme duludali polo tama togwa salio.
45 Jisasgo te po hanalu wali, “Ena dego dią yaniwe?”
Tigidaligo “Ena menio” ola silali. Tama Pitago te po
wali, “Genuai Bidi, we bidi hauwago nage mu bealu, nage
pogolobao.”
46 Tiali goli, Jisasgo te po wali, “Eno bomo dią si da obaso,
eno koneanio, bidi mego ena dią yani homu ebao.”
47 Tama te wego agai yali sę Jisas agai aga sulama
konebaso, te we didibili dali eyu, Jisas sągą pageba kidu
sugunagasalio. Te we bidi tigidali gesabidide Jisasbolo Jisas
aga tigi dią yani po pusali. Tialigo aga ma polo gesa pali po
pusali.
48 Tama Jisasgo te webolo te po wali, “Eno wegi, naga
enaba homu konealubo homu bealubogo nage te usu ilaliąo.
Dwagi yai homu elasa pao,” wali.
49 Jisasgo te po odubadi yaide, genuai bidi Jairusgo bedu
tolai po wagasobo bidi asali. Te po sesali bidi agai Jairusbolo
te po weyu,” Nago wegi isai dao,” wali. “Te po ola mabo bidi
aga asao po ma wagio,” wali.
50 Tiali goli Jisasgo te po odama, Jairusbolo te po wali,
“Wi egio. Enaba naga homu beaduao. Nago wegi ma
hodaluaibao,” wali.
51 Tama Jisas te beba sabolama, bidi me asa wabe. Tiali
goli, Pita badi, Jems badi, Jon badi, te wegi aga ida de aya si
badi elama naga Jisas dali te be tomoba pali.
52 Te isali wegi diliigi asai we bidi tigidali te wai hagede
moni hobede elama, gela wali. Tama Jisasgo augwalibolo
“Gela wagimio, e wegi isibe dao. Aga olo pila mubao,” te po
wali.
53 Te wegi isai goli, Jisasgo mu isibe da obaso, augwaligo
Jisas gisugu mani.

54 Tiali goli, Jisasgo nogogo te wegi nogo tulama,
bomonama, “E wegi, nage hodaluao,” te wali. Aga noma
ma bula sagasama, te sogo tama polo hodaluali.
55 Tama Jisasgo te wegi aga ida ayabolo “Tubo nai me te
wegibolo mao,” wali.
56 Te wegi aga ida aya moni noma sali goli, Jisasgo “E tama
tiali po gasa we bidibolo pusugio,” wali.

9

Jisasgo te nogo si olama, sągągo si bidi dabeba sę mayu, tagala palali
(Mat 10:5-15; Mak 6:7-13)

1 Te Jisasgo te nogo si olama, sągą badu peda sigi soabo
bidi si te augwali deliba sisinimainu i olama, tama agai
augwaliba te genuai bomo me nogi mayu, te augwaligo
te we bidi dabede dwai haubo noma bidi sela sąyu, tama
augwaligo te tobage gasagi yai gasi dabe tigidali sela
sąnama, usu ma ilabo bomo manio.
2 Tama God agai we bidi tonalubo po me, gasi yai we bidi
tau siyu me emainu, Jisasgo augwali tagala palali.
3 Agai te bidi dabebolo te po wali, “Dage pelayu, magi nai
me sela pigimio. Dono me, nai gonobo wa me, tuabo nai
me, mone ge me, te ugwa si me, te tama nai dabe me sela
pigimio, bede taga pao.
4 Dage mena buluba pobadi, augwaligo dage dali dwagi
yai homu ebaso da, teda dage te bede naga bidao. Te be
nani taga soabo bodolude taga soyu, te gasa buluba me peyu
yao.
5 Te dage hanu me deliba pobadi yaide, te hanude bidibo
we bidi augwaligo beba dage odasa pisąma, tama dagego
wabo pode dwagi yai homu isąbaso da, te hanu bulu
taga soao. Te dage soai hagede, te augwa kolesaga geda
muani koneama sumai hagede, duga sągąde elaluali pu hola
sąnama, taga soao,” Jisasgo te po wali.
6 Tama augwaligo Jisas taga pelama, tigidali be nani sisu
pebelayu, Godigo dwagi yai po pusuyu, gasi bidi tau siyu ela
pali.

Gavman bidi Herot homu kone tụą pali
(Mat 14:1-12; Mak 6:14-29)

7-8 Te Galili tọ tonalubo tobolu bidi Herotgo te Jisasgo
yali sę po dabe odali. Tama aga homu kone tụą pali.
Magi baso menio. Bidi mebago te baptais mani bidi
Jon ma hodaluama, bidibao, wali. Mebago “Te polobadu
bidali profet bidi Elaija ma pedelama, bidibao,” te po wali.
Mebago polobadu Godigo po ola mani bidi ma pedelalio

wali. Te po hauwa obaso, Herot aga homu kone mu tụą pali.
9 Tama Herotgo te po wali, “Eno pode Jongo holo togwa sąwai goli dao, e ma niwai bidi po eno odobo agawe?” Tibaso, Herot agai ‘Jisas da, te polobadu bidali bidi Jon dawe?’ homu eyu, tama ‘Jisas sueibao’ wai.

Jisasgo bidi umabo mu te 5,000 bidi nai mani
(Mat 14:13-21; Mak 6:30-44; Jon 6:1-13)

10 Jisasgo tagala palali bidi dabe augwali Jisas pageba ma sabolama, te augwaligo yali sę po dabe ma pusagasali. Tama Jisasgo augwali oda selama, pali. Te gasa we bidi dabe bidibadi tagalama, te augwali naga te hanu me deliba pali. Te hanu nogi Betsaida dao.
11 Augwaligo te we bidi dabe taga pali. Umabo we bidigo augwali pali po odama, augwali me nosali pali. Aga pageba augwali sabolobaso, Jisasgo dwagi yai homu elama, God agai we bidi tonalubo po pusa mayu, gasi yali we bidi meba tau sali.
12 Giliga aiyaba osoga sobadi yaide, Jisas aga wali pabo bidi dabe augwali aga pageba aselama, agabolo te po wali, “E bidi meni yai digi dao. E we bidi tagala palama, augwa digi tuabo nai me, piabo be me gegemainao, te dwasianu be nani dabede me, te gi dabede me.”
13 Tiali goli, Jisasgo augwalibolo te po wali, “Tuabo nai duga digi mao.” Augwaligo wei ponoyu, te po wali, “Dago bret a naga badi, sụgụ si badi elama naga, munalubao. Moni we bidi dabego tuabo nai dabe dago abelegi pomainu obawe?” (Tama tede bidibo bidi dabe namba nedebo te umabo mu, te 5,000 dao.)
14 Jisasgo aga bidi dabebolo weyu,” Te we bidi dabe dugayao po wao,” po wali. “Bugulama, te haniani nani elama, duga duga pao, te bidi sese si olama nogo si te 50 50 naga nidigi pelama, dugayao wao,” te po wali.

15 Te Jisas aga dali bidibo bagego agai wali po selama, dugaya baso, duga duga pali.
16 Tama Jisasgo te bret a naga badi, sụgụ si badi selama, dagaluba tonalu, Godibolo nage usu dao wali. Nage usu da olama, te nai pebedama, Jisas aga dali bidibo bagebolo menama, te bagego ma te we bidi dabebolo doboba pali. Te tibadi yaide, te tubo nai kua pali. Augwaligo te nai tulama, tabiali.
17 Tama Jisas aga wali pali bagego te we bidigo tulama me badu tagalali nai dabe nedama, bonou wa nogo si olama, sągą si peda sigisu pągą yani.

Pitago Jisas dolo mu nogi ya mani
(Mat 16:13-19; Mak 8:27-29)

18 Te me sogo Jisas agaduba Godibolo po odubadi yaide,
aga wali pali bage aga pageba asali. “We bidi augwaligo ena
da de da wabo dawe?” augwalibolo tama hanalu wali.
19 “Mebago nage da te we bidi baptais mani bidi Jon dao
wabo dao,” augwaligo te po wali. “Mebago ma nage Elaija
dao, te wabo dao. Mebago ma polobadu Godigo po ola mani
bidi ma hodaloai bidi dao wabo dao,” augwaligo te po wali.
20 “Dagego homugo ma ena de da wabo dawe?” wali.
Pitago te po wei ponoyu, te po wali, “Nage da, Krais da,
Godigo da Juda we bidi tau somai hagede tagala palali bidi
dao,” Pitago te po wai.

Jisasgo aga dene selama, isabo po wali
(Mat 16:20-28; Mak 8:30–9:1)

21 Jisas agai augwaligo te po mebolo waidali weyu,
bomona hageali, “Te po mesegeleiąo,” wali.
22 Agai te po me wali, “Ena da, Godigo Bidi Mu da. Tama
nosali te Juda dabego genuai bidi dabego me, te pris tobolu
bidi dabego me, te Juda dabego bomo yai po ola mabo
tobolu bidi dabego me, augwaligo ena buluba ela palama,
dene genuai mu mawaibao. Augwaligo ena isilama, nosali
sela wali sogo ena hodaluaibao,” te po wali.
23 Jisasgo tigidali we bidibolo te po wali, “Te ena wali
me niwai bidi asainu da, aga tobade homu konebo gegeda
pelama, ena tigide ebo dene tiwai aga bidibo donolama
iduabo bidi, ena wali asao.
24 Bidi me aga e tǫde bidibo sogo aga tobade aga tigi sese
yaida homu eyu da, te doaibao. Me ma, bidi me ena wali
asobadi yaide, aga tǫde bidibo sogo sia sobaso da, nosali
bidibo ula selama, ma bidaibao.
25 Bidi mego e tǫde elalubo nai tigidali aga sai goli, aga
digi ma dolu ma aga ma aiyaba elalu, te nai dabego aga
mena tama tau sabo usu egowe? Te menio.
26 Bidi mego enade hale eyu, eno ola mabo pode hale
eyu ebaso da, teda nosali eno te bidide hale yaibao. Nosali
Godigo Bidi Mu aga bomo dabe dali, aga ayago bomo dabe,
moni ensel dabego bomo dabe dali asobo sogo, te hale yai
bidi suyu, ena Godigo Bidi Mu eno me te bidide hale yaibao.
27 Te po koneao. Dage megi e bidalubo bidi dabe me badu
isisąbadi, Godigo we bidi tonalubo sę sueibao,” Jisasgo te po
wali.

Jisasgo tigi osogo hasegelali
(Mat 17:1-13; Mak 9:2-13)

28 Te po olama, Sarere deli bidama, Pita badi, Jon badi,
Jems badi, tama bage Jisasgo selama, bulu duba Godibolo
po wainu holali.
29 Tama agai Godiba gedu haluasa po obadi yaide, aga
megi tama elaluali tigi gesabidi tagalama, gasa tigi yai
gesabidi hasegelama, aga ugwa dabe me te gasa tedela yai
mu gagalama, te ula umagi mu pedelalio.
30 Te sogo naga polo tama bidi si aga dali po udubo suali,
te bidi Moses dali Elaija si dao. Te Moses, polobadu mu te
bidibolo God agai te bomo yai po Juda dabebolo mani. Te
bidi Elaija aga nosali bidiyu, Godigo agabolo ola mani po
agai te Juda bagebolo pusali bidi dao.
31 Te bidi si asali, te Godigo ula dali pedelama, te dagalude
elalubo pǫ tedela mu tiwai yali. Te bidi sigo Jisas dali po
uduali. Godigo polobadu wali po te dolo wali pomai hagede
eyu, Jisas Jerusalemde isabo bodolu maga baso, augwali sigo
te po aga dali miduali.
32 Te sogo Pita me, aga abagi si me gedu magane ebaso,
godege piai goli, hodaluama, te Jisasde te dagalu pǫ tedela
ula tiwai ula Jisasde elalu, te aga dali dolaluali bidi side me
te tiwai ula elalubo suali.
33 Tama te bidi sigo Jisas taga pidali weyu, Pitago Jisasbolo
te po wali, “Genuai Bidi, da ede tama bidibo da usu dao.
Da selago ugwa be sela sęnama, me nage osogo bidabo be
sę eyu, me Moses osogo bidabo be sę eyu, me Elaija osogo
bidabo be sę eyu yaibao,” te po wali. (Pita noma siyu, agai
wali po page kuna konesiąma tama wali.)

34 Pita agai po odubadi yaide, pǫ pedalama, pǫ tiwaigo
augwali mesaga sali. Tama te pǫgo augwali mesaga
sagasobadi yaide, te Jisas dali bilali bage wi yali.
35 Te pǫ tomode po me dagayu te po wali, “E eno Ogwa
dao. Agai eno sę emainu sa muani Ogwa dao. Dagego agai
wabo po odao.”
36 Te po togwa sobadi yaide, Jisas agaduba bidibo suali. Te
pedelali sę dabe augwaligo osogo hogwa selama, tama tiali
po te we bidibolo dwasianu me pusube.

Jisasgo dwai nomago toai ogwa usu ilali
(Mat 17:14-21; Mak 9:14-29)

37 Te sogo do te Jisas aga wali bilibo bidi dabe dali te bulu
bubia bidu aiyaba dulubadi, te we bidi umabo te Jisas tiąba
asali.
38 Te we bidi tomode bidi me deligo moni hai i olama, te
po wali, “Po ola mabo bidi, eno nagebolo hanalube dao, e
suao. Eno ogwa deli digi tama dao.

39 Dwai noma bidigo tuai digi, moni hai olama, nogo sągą didigi ebo dao. Te aga kele dawede pesą dini pągąna pabo dao, kelelaude. Tama tiduama, bomonama, dene ilama, taga pabo da.
40 Naga wali bilibo bidi dabe augwaligo te dwai haubo noma bidi sela sąmainu eno hanalu wali goli, augwaligo usu selama, usu meni baso, tagalai," te po wali.
41 Jisasgo wei ponoyu, te po wali, "Magi baso dagego homu enaba begi pisąma, gagega pidubawe? Ena dage dali nisu naga sogo bidigowe? Nisu naga sogo dagego sęgę eno tologowe?" wali. Tama te ogwa aga ayabolo te po wali, "Nago ogwa eba sesao."
42 Te ogwa Jisas pageba asobadi yaide, te dwai haubo noma bidigo elama, tǫba degasa pelama, aga nogo sągą didigi yali. Tama Jisasgo te dwai haubo noma bidibolo hagebo po weyu, te haubo bidi sela sąyu, te ogwa ma sana palama, aga ayabolo ma mani.
43 Godigo moni bomo sulama, tigidali we bidi noma mu sali.

Jisasgo aga isabo po ma pusali
(Mat 17:22-23; Mak 9:30-32)

Te we bidi Jisasgo te yali sę tigidali sulama, noma sali homu me elalubadi yaide, agai aga wali bilibo bidi dabebolo te po wali,
44 "Megi eno dagebolo wabo po munu me kegeda pigimio. Augwaligo te ena Godigo Bidi Mu e tǫde bidigo bomoba mawaibao." Te po page mena tama waliwe augwaligo konebe.
45 Te po page augwaligo koneidali weyu, Godigo dualali. Tama te po page Jisasbolo ma hanalu wabo augwali wi yali.

De genuai mu dawe?
(Mat 18:1-5; Mak 9:33-37)

46 "Da tomode de genuai mu dawe?" te po olama, Jisas wali bilibo bidi augwa hasi konila yali.
47 Augwaligo te konila ebo homu Jisasgo koneama, dolo po mu oba homu emai hagede, wai bǫų me deli oda selama, aga panogo badu dualali.
48 Augwalibolo agai te po wali, "Bidi mego enade homu kone palu te ena tobade e wai bǫų tiwai dali bugai homu eyu, tau sali da, te agai enade bugai homu eyu, tau siyu tebao. Bidi mego ena asobadi, bugai homu eyu tau sobaso da, teda ena tagala palali bidi dali bugai homu eyu tebao. Magi baso meni, bidi me aga digi nogi elaluama, te dage tigidali tomode aga nogi dwasianu mu elalubo bidi yai baso da, te aga polalubo bidi mu bidaibao," Jisasgo te po wali.

Bidi mego dage boi bidi isiąma hagebaso da, te duga abagi hasi dao
(Mak 9:38-40)

49 Te bidi Jongo po dagalama weyu, “Genuai Bidi,” te po wali. “Bidi mego Jisas nago nogide dwai noma haubo bidi dabe sela sąsą bilibo dago sulama, te bidiba dago hagebo po wai dao. Aga nage wali pabo bidi meni baso, dago aga habu seliyu, hageai dao,” wali.
50 Tiali goli, Jisasgo te po wali, “Dagego te tobage bidi hagegi biligimio. Gasa bidi agai dageba boi bidi ebo sę isąbaso da, te duga abagi hani bidi dao,” wali.

Samaria tǫ bidi dabego Jisas asobaso, dwagi yai homu ebe

51 Te Godigo Jisas dagaluba odasa holabo magabadi yaide, Jisasgo koneama, aga te Jerusalemba pabo homu mu elama, pabo gagalali.
52 Magi magi nai dabe sisi ela mumainu, po wagi pabo bidi dabe tagala palali. Augwali te Samaria dabego be naniba sabolama, tama augwaligo agai nai me doado bage dodolama, sisi ilainu yalio.
53 Tiali goli, Samaria bagego aga Jerusalemba soabo po odama, tama augwali te Jerusalem bage dali boi bidi homu ebaso, augwaligo agade bugagia gesabo homu ebe.
54 Tama Jisas aga wali bilibo bidi si Jems de Jon dali sigo te Samaria bagego te tama tebo kolesaga ebo sulama, augwali sigo Jisasbolo hanalu te po wali, “Genuai Bidi, nago homugo dago dagalu badu isi i olama, te bage isigo domai hagede yaiwe?”
55 Tama Jisas tudiba begelama, augwali siba wado po weyu, hageali.
56 Tama tiyu, aga augwali dali gasa be naniba pali.

Jisas wali pabo bidi dabe nigainu yai
(Mat 8:19-22)

57 Te augwa tǫ sisu pebelabadi yaide, bidi mego Jisasbolo te po wali, “Nage pabo digi, ena me nage wali paibao.”
58 Jisasgo te po agabolo wali, “Te uni yowi dabe da, augwali pibo dedage te tǫde elalubao, tama te ba dabe da, te augwali me pibo be elalubo dao. Tiali goli Godigo Bidi Mu da, te aga tobolu munama piabo digi te bulu pesage menio,” wali.
59 Agai gasa bidibolo te po wali, “Ena wali asao.” Tiali goli te bidigo te po wali, “Genuai Bidi, hasia bolo eno aya isibo tonaluaibao. Isibaso da, pubulaibao. Nosali ena nage wali asaibao.”
60 Tama Jisasgo wei ponoyu, te po wali, “Te Godigo po odisąbo isai bidi tiwai bidi dabe augwa digi te isai bidi dabe

pubalomainao. Nage pelama, Godigo we bidi tonalubo po pupusu biligi pao," te po wai.

61 Bidi mego agabolo te po wali, "Genuai Bidi, ena nage wali pai hagede digi, te hasia bolo ena pelama, ena ida aya dede dabebolo te augwali tobaligi pabo po wagi pabo usu egowe," wali.

62 Jisasgo agabolo te po wali, "Bidigo eno sę gagalama, te sę ebadi tagalo baso da, te Godigo we bidi tonalubo pesagede te bidigo sę ebo usu egobeo," wali.

10

Jisasgo te aga sę yabo gasa bidi dabe te 72 bidi dabe tagala palali

1 Te nosali Genuai Bidigo bidi sese sela olama, me bidi nogo si olama, sągągo si peda sigisu te 72 bidi sa munama, tagala palali. Aga nosali pabo pesage tigidaliba te bidi dabe si si tagala paliyu ela palio.

2 Tama agai aga wali pabo bidi dabebolo te po wali, "Te nai hauwa mu te gide tau yai elalubao, tiali goli te tau yai nai sabo sę ebo bidi hauwa menio. Tama tibaso dagego te gi aga ayabolo gedu haluasa po waiyąo, tama agai aga sę bidi tagala palama te gide elalubo nai sisinigi pomainogo wao.

3 Te sę polo egi piąo. Eno dage moni dwai uni yowi dabe tomoba te sipsip tagala palobo ąo ebo dao.

4 Te mone ge bubo be me, nai gonobo wa me, sągą nadoba dabe sela pigimio. Tų dilide gasa bidi babe dali po weyu gesego igimio.

5 Te dage be me deli tomoba pabo sogo, te dagego hasia bolo te po waiąo, 'E bede bidibo we bidi bugagia bidiąo.' Te tiwai homu nagame ilibo po wao.

6 Homu tegaluama, bugagia bidibo bidi me te bede bidibaso da, nago dwagi yai homu me aga dali elalumainao. Te tobage bidi me meni baso da, nago wali po du wal-isiąbaso da, te po dugaba digi ma asomainao. God agai augwalibolo dwagi yai sę egobeo, te dagego koneaiba.

7 Te sę ebo bidi aga nai sabo dao. Dage te bede deli bidibadi, te tubo nai maiyu, ąi me maiyu ebaso da, te nai tuiąo. Dage te bedu me beba peyu ela biligimio.

8 Dage mena be naniba pobadi yaide, augwaligo dwagi yai homu elama, dawea sobaso da, te dage tumai hagede muani nai tuiąo.

9 Dagego suali digi, te dage pali be nanide gasi yai we bidi bidibaso da, te augwali tau siąo. Tede bidibo we bidibolo 'Godigo we bidi tonalubo sę dage pageba asali dao,' waiyąo.

10 Tiali goli, gasa be nani meba pobadi yaide, dage dali
bugai homu elama, dawea siasąbaso da, te be naniba pabo
tụ dilide dolalu, te po wao,
11 ‘Dagego e bulude elalubo te dago sągąde dagayane te
pobele bage te dago sela sąbo da, te duga konemai hagede
ebao. Tiali goli, dagego bugagia homu kone palao. Godigo
we bidi tonalubo sę ebo bomo dage pageba pąba yagasalio,’
te po waiąo.
12 Eno dagebolo megi obe dao, Godigo we bidi po tụ
ela mabo sogode, te polobadu dwai bulu Sodom we bidi
Godigo hobede elama, dwasianu sęgę mawaibao. Tiali goli,
te dagebolo bugai homu isiąyu dawea sisąyane be nani we
bidi dabeba mabo sęgę te genuagi mu yaibao,” Jisasgo te po
wali.

Homu begi pisąbo be nani we bidi dabede po
(Mat 11:20-24)

13 Te Jisasgo po ma wadolama weyu, te po wali, “Dage te
hanu Korasin we bidi dabe, hobede mu yaibao. Betsaida
bage, dage me hobede mu ebao. Magi baso menio. Te
bidi me deli te hanu si Tair me Saidonba pelama, te eno
dage tomode yali bidi noma sabo bomai sę tiwai me igi pigi
sogo da, teda te polo tama te Tair me Saidon, te hanu side
bidali we bidi dabe homu begeligi dao. Tama augwa homu
hasegeliyu, augwa dwai dwai sę yalide moni homu eyu,
dwai homu dene elama, te homu dene ebaso gudubo ugwa
dabe gudulama, te augwa tobolude keli pilama dugulalugi
dao. Te augwa yali dwai sęde homu kone palama tama tigi
dao. *
14 Tiali goli, te Godigo e tọde we bidi po tụ ilabo bodolu
muani sogo pedalubo side, te dageba pedalubo sęgęgo da,
te Taia hanu dali me te Saidon te hanu side bidali we bidi
dabeba pedalubo sęgę aiyaba elalu, te yalawainu yaibao.
Tiali goli, dagebolo da, te genuai sęgę pedelaibao.
15 Tama dage Kaperneam hanude bidibo bage, te dagego
homu te dagego nogi te we bidi augwaligo te sigiba dagaluba
ugwanu mu holobao, te homu eba, agawe?. Tiali goli, mu
menio. Te dage tigi dene ebo dwai sia dabo dedage pageba
sąwaibao,” Jisasgo te po wali.
16 Jisasgo aga wali bilibo bidi dabebolo te po wali, “Bidi
mego dagego pusubo po odobaso da, te agai eno po odoyu
tebao. Bidi mego dage buluba ela palobaso da, te agai ena
buluba ela palu tebao. Bidi mego ena buluba ela palobaso
da, te ena tagala palali bidi me buluba ela palu tebao.”
Jisasgo te po olama, te bidi dabe pali.

---

* **10:13:** Ais 23:1-18; Ese 26:1–28:26; Jol 3:4-8; Amo 1:9-10; Sek 9:2-4

Te 72 bidi dabe Jisas pageba ma geasa asali

17 Te nosali Jisasgo te tagala palali bidi dabe dwagi yai
homu mu dali Jisas pageba ma asali. Augwaligo te po wali,
"Genuai Bidi, dwai noma haubo bidi dabego dago nago nogi
olama, hage baso, dago po wali pali."
18 Jisas agai te dwai haubo polalubo bidi nogi Satan agai
bomo polobadu dolai dao homu eyu, te po wali, "Satan be
sole gagawai dagaludu kegasa dulubo eno polobadu suai
dao.
19 Edao. Eno dagebolo bomo mawai dao, dagego te Boi
Bidigo bomo mu aiyaba elalumainu. Te hwą dabe me,
te bidi gąų kelebo hasamani me, sągągo agabaso da, te
dage gąų kelebaso da, dene isąwai, te tiwai dagego te Boi
Bidi Satan aiyaba elaluaibao. Agai bomo tigidali tego dage
aiyaba elalugobeo. Augwaligo dagebolo magi sę me elama,
dene mugobeo.
20 Dagego tama te ebo sęde dwagi yai homu egimio. Te
po tagalu, ma dagego nogi te dagalude te buku mede asęai
dao, tede dwagi yai homu iyąo," Jisasgo te po wali.

Jisasgo dwagi yai homu eyu, God Ayabolo usu da po wali (Mat 11:25-27; 13:16-17)

21 Te sogo naga tama Godigo Dwagi Yai Mobogo Jisas
dwagi yai homu mu ilali. Tama agai te po wali, "Ayao, nage
te dagalu dali tǫ dali nigila tonalubo Genuai Bidi dao. Eno
nage dali deli homu eyu nagebolo usu da po obao. Tǫde
homu kolesaga koneai bidi dabe augwaligo koneidali weyu
tama nago te eno tamadi pusali po page nago geme dualai
dao. Tiali goli te tǫde elalubo homu kolesaga konesiąwai
we bidi augwalibolo nago te po page ola mawai dao. Awe,
Aya, nago te tiwai yaibao homu elama, tama tede dwagi yai
homu eyu nago tama tiwai naga yai dao," wali.
22 Te we bidibolo Jisasgo te po wai, "Eno Aya agai tigidali
nai eno nogoba muai dao. Tama niwai bidi me deli agai te
Ogwa mu konea silai menio. Aya agaduba deligo naga te
Ogwa konea silai dao. Tama niwai bidi me deli agai te Aya
me konea silai menio. Ogwago naga konea silai dao, tama
te we bidi dabebolo te Ogwa aga digi te Aya augwalibolo ola
mobaso da, te augwaligo me te Aya konea silaibao," wali.
23 Tama aga wali bilibo bidi dabeba ibaba gelama, geme
te po wali, "Te dagego megi subo sę tiwai te bidi dabe
augwaligo me subaso da, te dwagi yai homu pemene iyąo.
24 Polobadu Godigo po pusa mabo profet bidi dabe me, te
genuai tuni bidi king dabe me, augwaligo te ebo sę suainu
yai goli me suai menio. Augwaligo dagego odobo po odainu
yai goli me odai menio," wali.

Samaria bidigo dwagi yai kolesaga yali po elasa soyu pusali po

25 Te Juda dabego bomo yai po ola mabo bidi me asama,
Jisas usu sai hagede, agai po hanalubo po wagasali. Agai te
po wali, “Po ola mabo bidi, eno noma te bugagia gamonabo
pesageba painu, magi sę yagawe?”
26 Jisasgo po wei ponoyu, te po wali, “Te Godigo po wabo
bukude magi po wali elalubawe? Te wali po dabe nago
nedama suali, mena page konebo dawe?”
27 Te bidigo te po wali, “Te Godigo po wabo bukude te
po wabo dao, ‘Nago Genuai Bidi God naga homu sese badi,
naga noma sese badi, naga bomo sese badi, naga kolesaga
sese badi elama, tigidaligo naga Godibolo homu kęąluao,’
wabo dao. ‘Me ma, naga digi naga homu godolo mu eyu
kęąlubogia, te nago te bidi naga abagi hasi me godolo homu
eyu me tama nage tiao,’ te po wabo dao,” wali. *
28 Te Jisasgo po wei ponoyu, agabolo te po wali, “Te usu
dao. Nago po dolo obao. Nago tama tiyu da, te naga bidabo
noma bidigo ula te gamonabo bulu selama, bidada peyu,
bidada paibao,” te po wali.
29 Tiali goli, te Juda dabego bomo yai po ola mabo bidi aga
hale idali weyu, Jisas agade doloba pai bidi dao homu emai
hagede, agai Jisasbolo ma hanaluyu te po wali, “Eno abagi
hasi da, te de dawe?” wali.
30 Jisasgo te po wali, “Bidi me Jerusalemdu te Jeriko be
naniba dulubadi yaide, nai wi sabo bidi dabe te geme
sunumide dula selama, te bidi asobadi pageabi elama
tulama, te bidi aga ugwa dabe pepedama, elama, tama
augwaligo aga doado bage tigidali wi sali. Tama te bidi
isabo pąde magawai te aga mesena isai tiwai munalubadi,
taga palio.
31 Tebadi yaide, te pris bidi me deli te tụdu naga pali.
Tama agai te elali bidi te tama telalubo sulama, te tụ bogo
badu bogelama ela soyu pali. Te bidi tau sabeo.
32 Tama nosali te tụdu naga Livai sibi bidi me deli teba
sabolali. Te bidi munalubo sulama, te tụ bogo badu me ela
solama pali.
33 Tiali goli, Samaria bidi me te tụdu naga asiyu, te bidi
suali. Te sulama, tama te boi yai bidi dao, te homu elama,
tagalobe, moni homu dene yali.
34 Te bidi pageba pelama, wel dabe, bomai wę dabe keni
idaliyu te elali pesageba gelama, te ugwa bogogo kęnama,
te bidi ąobo kibu daiba muani. Tama bidi osogo pibo beba
sela pelama, tede agai tonaluali.

---

* **10:27:** Prs 19:18; Bom 6:5

35 Te sogo do agai mone ge si selama, te osogo pibo be
page bidibolo mani. Te bidibolo te po wali, ‘Nago bugagia
tonaluao. E mone ge si ususąbaso da, ena ma asobo sogo
nago e bidide pali mone eno nagebolo wei ma mawaibao,’
te Samaria bidigo te po wai,” Jisasgo te po wali.
36 Te Jisasgo te po hanalu wali, “Te bidi sela tomode nago
homugo mena bidigo te elali bidi te bidi aga abagi da homu
yaliwe?”
37 Tama te bomo yai po ola mabo bidigo wei ponoyu, te
po wali, “Homu dene elama, tau sali bidi dao,” te bidigo te
po wali. Jisasgo ma te po wali, “Te yaligia te nago me tiao.”

Jisas te Marta dali Maria dali sigo beba pai

38 Te Jisas aga wali pabo bidi dabe dali pobadi yaide, be
nani me deliba sabolali. Tama tede te we me nogi Martago
Jisas asobadi, dwagi yai homu elama, bugagia gesali.
39 Te we aga ama nogi Maria aga te Genuai Bidi sągą
pagede dugulalu, agai ola mabo po odaludalio.
40 Tama Marta agai te nai ulubo sę dabe sulama, homu
tụą pali. Tama tibaso, aga Jisas pageba aselama, te po wali,
“Genuai Bidi, eno amago e sę dabe enaduba emainu taga
soali nago konebewe? Ena tau sigi pao po wao.”
41 Genuai Bidigo wei ponoyu, te po wali, “Marta, Marta,
nage da te tigidali nai sulama, homu te tụą pobao.
42 Tiali goli, sęgę yai nai deli mu te elalubao. Tama
Mariago homugo te saiba homu yali te segąị nai te saleao.
Mego me dobagobeo,” Jisasgo te po wai

11

Jisasgo Godibolo gedu haluasa po wabo ola mabo po (Mat 6:9-15; 7:7-11)

1 Me sogo Jisas te bulu me deli badu pelama, te Godibolo
gedu haluasa po olama, silama, te aga wali bilibo bidi mego
agabolo te tama po wai, “Genuai Bidi, te nago dabolo me te
Godibolo gedu haluasa po wabo sę ola mao. Te bidi Jongo
aga wali bilibo bidi dabe ola manigia yao,” wali.
2 Tama Jisasgo augwalibolo te po wali, “Godibolo po weyu,
e tama waiyąo,
‘Dago Aya, dago homugo nago dwagi yai nogi ugwaba
somainao. Dago homugo nago we bidi tonalubo sę
asomainao.
3 Da bidibo dononama dago homugo
tubo nai mao.
4 Gasa bidigo dabolo dwai sę ebaso
da, dago te sela sąbo dao. Tama dago homugo nago
te dago dwai sęde sali sęgę me sela sąyao. Nago da

te dwai sę emainu bomona sinabo pesageba sela
pigio,’ te po waiyąo,” wali.
5 Te Jisasgo aga wali bilibo bidi dabebolo te po wadolama
ma weyu, te po wali,” Dage me duga abagigo beba huli
tomode pelama, agabolo weyu, ‘Abagi, ena te tubo nai bret
negeli sela mao.
6 Eno abagi me eno beba asali goli, eno maiabo nai menio,’
waibao.
7 Te be tomode bidibo bidi naga abagigo po wei ponoyu,
te po waibao, ‘Ena hodoligio. Be tụ polo paiyai dao. Ena me,
ena wai me te pibo bedugude ugwa banuama piai dao. Ena
hodaluama, nage eno magi nai me magobeo,’ te po waibao.
Megi da, magi yaliwe?
8 Eno dagebolo obe dao, aga naga abagi goli, aga homugo
eno magobeo homu yali. Tiali goli, aga abagi hale isąnama,
hauwa sogo hanaludu geyu bidibaso da, te aga ma hodalu-
ama, te tuabo nai mawaibao. Te po page tama telalubo.
9 Godibolo po weyu tama tiao. Nago mu meni ebo
nai sainu da, hanaludu bidama, nosali Godigo nagebolo
mawaibao. Hauwa sogo gegedu bidibaso da, Godigo
nagebolo ola mawaibao. Be tụba nogogo begobego udu
bidibaso da, ta nagebolo dala munaibao.
10 Magi baso meni. Tigidali bidigo gedu haluasa po God
dali hanalu wabo bidi dabe, augwaligo te nai saibao. Te nai
gegebo sę ebo bidi, agai te nai sueibao. Tama te be tụba
elebo bidi, teda Godigo te bidibolo tụ dalobo dao,” Jisasgo
augwalibolo te po wai.
11 Te Godibolo po wabode, Jisas agai augwalibolo te po
me wali, “Dage meba duga ogwago sụgụ tuainu hanalu badi
yaide, dwai hasamani mawaibawe? Menio.
12 Ba ge tuainu hanalu badi yaide, bidi gąụ kelebo nai hwą
mawaibawe? Menio.
13 Dage dwai dwai sę ebo bidi dabe goli, duga wai
dabebolo dwagi yai nai mabo dao. Dagalude bidibo Aya
me aga Dwagi Yai Mobo Bidi sainu hanalubo bidibolo mu
mawaibao. Tama agai te dwagi yai nai mabo kolesagago
dagego mabo kolesaga aiyaba mu elaluaibao,” Jisasgo te po
wali.

Augwaligo po weyu, Jisasgo te Belsebul dali sę ebo da po wali
(Mat 12:22-30; Mak 3:20-27)

14 Me sogo Jisasgo te po wasiąbo dwai noma haubo bidi
sela sądubadi, te dwai noma haubo bidigo te bidi tagala
palobadi, te bidigo nosali po ma wabo gagalali. Tama te
we bidi dabego te sę ebo sulama, noma mu salio.

15 Tiali goli, mebago ma “Te dwai noma tobolu bidi
Belsebulgo bomo menama, te dwai noma te sela sąbo dao,”
wali.
16 Te bidi mebago Jisas tola sabo bono gaga muyu te aga
habela palomainu, te po wali, “Godigo bomo nagebolo mani
dago sumainu wida, te nago da noma sabo bomai sę me deli
ela suao,” te po wali.
17 Tiali goli, Jisasgo augwaligo ebo homu koneama, te po
wali, “Te deli bulu tǫ kantri pedai bidi hani si ma bugulama,
te boi hwįbaso da, teda polo tama te bulu tǫ pedai dolaibao.
Ma, te deli ayago togwali hani sibi tomode bugulama digi
hwįbaso da, teda te deli hani sibi bidibo page dolaibao.
18 Tama te Satango hani bage si bugulama, hwįgi sogo da,
teda magi ilama agai te tobage sę ebo bomogo te nai dabe
tonalugi dawe? Dagego enabolo dwai noma haubo tobolu
bidi Belsebulgo te enabolo bomo mawai digi eno te sę ebao,
te po dagego obao.
19 Mu tama ena te Belsebulgo bomo ena dali elalubaso,
eno te dwai haubo noma bidi dabe sela sąsą bilibao te homu
ebaso da, teda dego dage wali pabo hani bage augwali me
te tau sabo sę egi dawe? Tiali goli, te duga hani dabego
digi te dagebolo te po dolo ola mobaso, te dagego konebao,
augwaligo te agai bomogo te sę ebo menio.
20 Te sę ebogo te dagego geda muani sę te ola mobao.
Dagego geda mubo po obao. Eno e sę ebo te Godigo bomogo
naga te dwai haubo noma bidi dabe sela sąsą bilibo dao. Te
sę ebogo te Godigo we bidi tonalubo sę dage pageba asai
elalubo te ola mobao,” wali.
21 Jisasgo te po ma wadolali. “Bomai bidi me deligo aga te
boi hwįbo bainat hwą te nai dabe dali te aga bede sisi elalu,
aga be tonalubadi yaide, te bede mubo nai dabe bugagia
munalubo da.
22 Tiali goli, te boma pai bidi me deli pedelama, te
boi sulama te bidi dali hwįnama, te bidigo bomo aiyaba
elalubaso da, teda te be page bidi aga tobade tiąduali te
boi hwįbo nai dabe tigidali te bomai bidigo sela pabo dao.
Tama te be page bidigo polobadu wi sali nai te bomai bidigo
ma selama, tama dobabo dao.
23 Bidi mebago ena dali homu muisąbo bidi da, te bidigo
ena dali te boi bidi tiwai te ebao. Ena sipsip tonalubo tau
sisąbo bidi da, te agai eno sipsip dabe osalubo bidi tiwai eyu
te ebao,” Jisasgo te po wali.

Dwai noma ma geasa asobo po
(Mat 12:43-45)

24 Jisasgo te po wabo ma gagalali, “Te dwai nomago bidi
me taga pelama, wa pai buluba toma nabo pesage gegegi

pobao. Tiwai pesage me susiąbaso da, aga homugo tama te ebao, ‘Ena taga soali beba ma geasa paibao.’

25 Tama tibaso, bugagia ma dodolama, pobele bage meni yai beba ma pabo ąǫ te bidi pageba peyu te ebo dao.

26 Tama ma pelama, te 7 te tama dwai haubo noma bidi dabe agai odasa asobo da. Tama te gasa dwai noma haubo bidi dabego dwai dwai sę ebo kolesaga te ebogo te hasia dwai mobo haubogo ebo dwai kolesaga aiyaba elalubo dao. Augwali asama, aga dali te bidi ma te tuagasobao. Tama tibaso, polobadu yali sę tagalama, ugwanu mu te egi pobao,” Jisasgo te po wali.

27 Te Jisasgo te genuai we bidi hani tomode te po dagayu, te po obadi yaide, te we me deli augwali tomode bididuali wego te po dagą olama, te tiwai po wali, “Nage ame nenama negali we da, bugai homu ebadi bogo dao,” te po wali.

28 Tiali goli, Jisasgo wei ponoyu, te po wali, “Te mu dao. Tiali goli, Godigo po odama, wali pabo we bidi augwali dwagi yai homu mu ebadi bogo dao,” wali.

Bidi mebago Jisasbolo bomai sę yao po wali
(Mat 12:38-42)

29 Te we bidi umabo Jisas odoga sagasobaso, agai te po wali, “Dage megi e sogo bidalubo hani we bidi dabe da, te dwai mu da. Dagego enabolo te ‘Godigo bomode te bomai sę ebao te koneainogo te sę ola mao,’ po wabo yabao. Tiali goli, dagego te bomai sę yabo dąi tiwai ilibo dagego me sugobeo. Menio. Te Godigo te profet bidi Jonabolo polobadu yaligia enabolo me te sę ebo dagego sueibao.

30 Polobadu Godigo po ola mabo bidi Jona aga isali tiwai. Tama ma hodolama, agai Godigo po te moni hanu te be nani nogi Ninive tede bidali we bidibolo Godigo po pusigi pali. Tama te tiwai ena te Godigo Bidi Mu te dage megi bidibo bagebolo pedelaibao.

31 Te Godigo te we bidi augwali po tụ ilabo dąi ilali side, te e tǫ pedai saut badu bidali genuai nogi yai we kwin agai te megi e sogo bidalubo we bidi dabego dwai sę yali po hania hanilama pusaibao. Magi baso meni. Te kwin we bogo badu mu bidali goli, te aga polobadu te Juda dabego king bidi nogi Solomongo dwagi yai kolesaga ebo po odai hagede, digibulu buludu genuai bulu tonalubo we asai dao. Tiali goli, eno Solomon aiyaba elalualio. Eno nogigo me agai nogi aiyaba elaluali goli, dagego eno po odobe dao. Tama dagego eno po odisąbaso, te Godigo te we bidi po tụ ebo sogo te genuai wego ‘Dagego te dwai sę te yaliao’ po waibao. *

---

* **11:31:** 1 Kin 10:1-10; 2 Sto 9:1-12

32 Polobadu Godigo po pusa mabo bidi nogi Jona agai te
Ninive we bidibolo Godigo po pusa mobadi yaide, augwaligo
odama, dwai dwai sę tagalai dao. Tama eno Jona aiyaba
elaluali goli, dagego eno po odobe dao. Nosali Godigo we
bidi po tụ ela mabo sogo te Ninive we bidigo dagebolo 'Dwai
sę dagego te yaliao' po waibao," Jisasgo te po wali.

Sole poba elasa soali po
(Mat 5:15–6:22-23)

33 Jisasgo te po ma wadolama weyu te po wali, "Te bidi
dabego te lam sole udulama, te be dedageba aiya muyu, ma
te baket me deli tomoba dualogobeo. Menio. Te tebol daiba
ugadu munama, tama te be tomoba asobo bidi dabego te
sole sumainu, sole mubo tebol daiba mubo dao.
34 Naga tigigo sole te naga gedu da. Naga gedugo be ula
bugagia suyu, naga homu kolesaga dwagi yai yaibao. Tiali
goli, naga gedu doyu da, teda nago homu kolesaga me te be
hulia selama dwaibao.
35 Naga tolalubo sole ula sula sidali weyu, bugagia tonalu
dua yao. Tiyu nagede te elalubo ula te be hulia sai
pedelabuo.
36 Te naga tigide tigidalide te genuai ula usu nai eladu da,
te me badu hulia sisąma, te naga tigi tigidalide ula naga usu
nai elaluaibao, te lam sole ula elalubogia yaibao," Jisasgo te
po wali.

Jisasgo Farisi sibi dali Juda dabego bomo yai po ola mabo bidi dabe dali augwaligo dwai sę ebo wali
(Mat 23:1-36; Mak 12:38-40)

37 Te Jisasgo te po silama, Farisi bidi mego agai beba aga
dali nai tuagasao wali. Tama tibaso, Jisas te be tomoba
pelama, nai tuainu dugulaluali.
38 Jisas agai te Farisi dabego nogo wę telabo sę wali
pisąma, nai polo tubaso, te Farisi bidi noma sai.
39 Tama Genuai Bidigo te po wali, "Dage Farisi dabego te
kap dabe me, pou dabe me te eda badu bulu badu meda
elalubaso, te bugagia dua digi me te ąide telabo dao. Tiali
goli, dagego homude dwai sę yabo konealubao, gasa bidigo
nai sulama, eno somainawe homu ebo bage dao. Tama te
ebogo homu dwai dao ola mabo dao.
40 Dage da, te mu umawai bage te yabao. Te nai dabe bulu
badu nigali Godigo te nai dabe tomo badu me nigibe homu
eba, agawe?
41 Tiali goli, te duga munalubo pou dabe, kap dabe tomode
munalubo nai dabe te nai meni yai bidi dabebolo menama,
dagego te tiwai kolesaga eyu da, te dage magi dwai meda
meni yai wiegi yai mu ma yaibao.

42 Dage Farisi dabego duga gide ebo yalawai nai dwasia-
nunu selama, Godibolo mabo dao. Te tama sę da dagego
ebadi goli, te dagego doloba pai kolesaga ebo tagalu, te sęgę
sai we bidi tau sabo menio, me dagego te God godolo mu
ebo kolesaga ebo menio. Te tama tebo sę ebogo dage dene
genuai mu saibao," wali.
43 "Dage Farisi dabe, dage dua dao. Te dage te Juda dabego
bomo yai po ola mabo beba pelama, te nogi elalubo bidi
duayabo pesageba dugawai homu ebo dao. Me ma, we
bidigo maketde dage sulama, genuai bidi dao omaina homu
ebo dao. Tama te ebogo dage dene genuai mu saibao.
44 Dage dua tama dao. Dage da, te isai bidi te gụ pagede
pubulai madi elalubo te konesiąma, te bidi dabe te daide
ugadu bilibo tiwai ebo dao. Te dage bulu badu tonobo te
wiegi yai da homu ebao. Tiali goli, tomo badu da, dage mu
dwaliao. Tama dagego gasa we bidi meda ilibo sę yai dao.
Te sę ebogo nosali dage dene geswai saibao," Jisasgo te po
wali.
45 Te Juda dabego bomo yai po ola mabo bidi mego
agabolo te po wali, "Po ola mabo bidi, nago te tama po
wabogo te dago nogi me dolobao."
46 Jisasgo wei ponoyu, te po wali, "Dage te bomo yai po
ola mabo bidi dabe me nosali dene genuai saibao. Dagego
gasa we bidi tudiba sęgę yai walu mu te abilibo ąọ te ebao.
Tiali goli duga nogo dwasianu debalama, tau sabe dao.
47-48 Polobadu duga nọụgo God aga po pusa momainu
tagala palali profet bidi dabe ela muai dao. Tama dagego te
pubulali madigi gụ page ma aulubao. Tama te ebogo dage
nosali genuai dene saibao.
49 Tama tibaso, Godigo dwagi yai kolesagago te po
polobadu wai dao, 'Te eno po pusa maiabo profet bidi dabe
me, te eno po pusigi pomainu tagala palobo te aposel bidi
dabe me, te eno augwalibolo tagala palaibao. Tama telama,
augwaligo te bidi dabe me badu elu, me badu olo sesanama,
osogo elaibao,' te po wai dao.
50 Tama tibaso, megi bidalubo bage te tigidali Godigo po
pusa mabo bidi dabebolo polobadu bidali we bidigo yali sę
wei siyu, dene saibao. Te Godigo e tọ nigali sogo gagalasa
asali, te megi e bidibo sogoba usu nagasu, te yali dwai sęgę
te megi bidalubo we bidi dabede wei ponaibao.
51 Polobadu augwaligo te Godigo po pusa mani profet
dabe ela muani. Te bidi me nogi Abel elali. Te sogode
gagalasa elala asali, te siminagasu, te bidi Sekaraia ela
muani. Te bidi Sekaraia te Moni Lotu Be tempel tomoba
pelama, dolalugi pali. Aga te Godibolo nai ula mabo sia
nogobo alta pesage pagede bidali. Te habu mu selali pesage

si tomo agebelede bidibadi yaide, augwaligo aga ela muani.
Te tiali pode eno mu tama obe dao. Te tiali wei siyu megi
bidibo we bidi dabe augwali moni dene mu saibao.
52 Dage bomo yai po ola mabo bidi dabego te mu po
dualigi menigi sogo da, teda te we bidigo bugagia konegi
da. Tiali goli, dagego te po dualali. Dagego te po bugagia
odisąwai, gasa we bidigo odainu sinabadi yaide, dagego
augwali togolaliao," Jisasgo te po wali.
53 Te Jisas te bulu tagalama pobaso, te bomo yai po ola
mabo bage me, te Farisi bage me, augwaligo agade dwai
homu eyu, te aga nogi dolobo posobo po wabo gagalali.
Augwaligo agabolo te haniani po hauwa bage mu hanalu
walio.
54 Te augwaligo te bidi Jisasgo wabo po me geda mubo
wenaga suai hagede, te hanalubo po hauwa bage unula
dogia sąwanio.

12

Jisasgo dage ugwadu homugo tibo po wabo te Farisi bidi dabe gagayabuo po wali
(Mat 10:26-27)

1 Te sę ebadi yaide, te umabo tausen we bidi Jisas pageba
mu odogwa sagaselama, augwa hasi ma agaga bilalubo ąo
yalio. Tama Jisasgo hasia bolo aga wali bilibo bidi dabebolo
te po wali, "Dage te Farisi bage te ugwadu homugo tibo po
wabo bidi dabego ebogia yabuo. Dage te tiwai gagaidali
weyu, bugagia dilasa bidiąo. Bidi mego bret nigibo sogo,
tomoba dwasianu bomonobo nai mubo dao. Tama nosali
te bret boma pabo dao. Te Farisi dabego ugwadu homugo
po wabo sę, te dwai sę dage tomoba asiyu da, dage tomode
genia paibao, te bret bo dai tiwai yaibao.
2 Magi magi nai tigidali mesegaluali, te daiba hania
hanilaibao. Tigidali mesegalubo po me konea sialibao. Magi
po me dagego hulide wali, te po ulade odaibao.
3 Dage mego te bidi meni yai be tomode bidu, te hulide te
oloba pomu po olama dua digi wali po, te bidi mebago te be
peduba holama, hai olama waibao," Jisasgo te po wali.

Bidigo te God delide naga wi yao po wali
(Mat 10:28-31)

4 Te Jisasgo po ma wadolama weyu te po wali, "Eno abagi
dedeo, eno dagebolo te tiwai po obe dao. Te bidi dabe
augwaligo dage te olo tigi busi bulu elebaso, wi elamuo. Te
nosali augwaligo magi sę me isiąyu, te dagego noma bidi
me isiligobeo.

5 Te eno po hanilama, dage dali obe dao. Te dagego mena
bidide wi yaibawe? Te dagego wi yabo bidi dagebolo eno
ola mawaibao. Te God dali dagego wi iyąo. Te Godigo bidi
elama, te noma bidi dali siaba sąbo bomo agai usu yaibao.
Eno mu tama dagebolo obe dao. God dali naga wi iyąo,”
wali.
6 “Te dagego koneiąo, te dwasianu a naga banu dabe te
bidi dabego te nogeai mone ge 2 toea sigo te banu sabo
meniwe? Tiali goli, Godigo te tiwai dwasianu banu deli me
te homu kone me gegeda palogobeo.
7 Tama te ba dabe diluai bage meni goli, Godigo augwali
konealubo dao. Te dage bidi dabe da, te genuai diluai
bage dao. Godigo duga tobolu nisi dabe tigidali nedama,
konea silai elalubo dao. Tama tibaso, God agai dage bugagia
tonalubaso, dage gasa bidide wi egimio,” Jisasgo te po wali.

Dago bidi sabode Jisasgo nogi wabo hale egio
(Mat 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

8 Jisasgo te po ma wadolali, “Eno dagebolo obe dao. Bidi
sabode bidibadi ‘Ao, ena da te Jisas wali pabo bidi dao’ wabo
bidi, te bidi Godigo Bidi Mu eno dagalude Godigo ensel dabe
sabode eno te po waibao, ‘Ao, te bidi ena wali asobo bidi
dao.’
9 Tialima, bidi sabode ‘Woo, ena Jisas wali pabo bidi
menio’ wabo bidi, te Godigo tagala palai bidi eno me
dagalude Godigo ensel dabe sabode eno te bidide ‘Woo, te
ena wali asobo bidi menio,’ waibao.
10 Bidi mego Godigo Bidi Mu dali dwai posobo po obaso
da, Godigo te bidigo dwai posobo po wali te agai homu kone
isiąyu gegeda palu tagalubo usu yaibao. Tialima, bidi mego
Godigo Dwagi Yai Mobo Bidide dwai posobo po obaso da,
Godigo te dwai po wali sela sąbo usu egobeo.
11 Dagego Godigo po pusubaso, augwaligo dage te Juda
dabego bomo yai po ola mabo beba odasa selama, po tụ ela
mawainu eyu, ma te gavman tobolu bidigo gesabidide me
po tụ ela mawainu ebaso da, eno mena po obaso, te ena
sana pabo po wagowe te homu eyu, te nago moni homu
egimio. Magi baso menio.
12 Te sogo tama te Godigo Dwagi Yai Mobo Bidigo nago
wabo po ola mawaibao, te nage tau sai hagede tiaibao,”
Jisasgo te po wali.

Jisasgo te nai doado bage hauwa munalubo te umawai bidibolo po digi po elasa soali po wali

13 Te bidi sabode bidi mego te po wali, “Po ola mabo bidi,
eno amabolo dena aya isu dabolo taga pali nai duga si te
doado bage buga siao po wao.”

14 Jisasgo wei ponoyu, te po wali, “Bidi mego te nai
bugulabo bomo enabolo mabe, te nai bugulabo eno usu
egobeo. Te eno sę menio.”
15 Te we bidi dabebolo agai te po wali, “Dua dao, duga
tobage nai yogo idali weyu. Nai hauwa mu mubo te bidi
geswai bidibo menio. Nai hauwa mu mubo te bidi te aga
bidibo ula sabo te usu menio,” wali.
16 Te Jisasgo te po digi po pusali, “Nai hauwa mubo bidi
mego tǫde nai bugagia holama hauwa walobo gi me deli
elaluali.
17 Aga homude te po wabo gagalali, ‘Ena gide holali nai
muabo pesage dabe usu egobeo. Eno magi yagawe?
18 Eno te ebao,’ agai te po weyu, aga homugo tiali, ‘Eno
gide ebo nai me, olo dwagi yai nai me muai hagede te
eno hasia nai mudali be dabe hǫginama, genuai be ma sę
yaibao,’ te homu yai.
19 ‘Ena digi enabolo ma te po waibao, “Kisu bidi dao, ena
homugo mu tuali, te nai dabe kibu be hauwade sę ela pali
nai munalubao. Te tiali ena sę ebo tagalama, nai tuyu, ąį
tuyu, elama, bugai homu eyu bidao.” Eno te po enabolo ma
waibao,’ agai te homu yai.
20 Tiali goli, Godigo te bidibolo te po wali, ‘Nage da, mu
umawai bidi dao. Megi hulide tama nage isaibao. Nage
isaide, mena bidigo naga tobade yogwaluali nai dabe tigidali
saibawe?’ ” Jisasgo te po wali.
21 Jisasgo te po silu, te po wali, “Te da e tǫde bidi dabego
augwa tobade nai umabo selama, sabobo ąǫ te ebao. Tiali
goli, Godigo gedude augwali te magi nai meni yai bidi
bidaibao. Te nai dabe agade me elalugobeo,” Jisasgo te po
wali.

Godiba homu tialubo kolesaga po wali
(Mat 6:25-34)

22 Jisasgo aga wali bilibo bage dabebolo te po wali,
“Tama tibaso, eno dagebolo te tama po obao, dagego te po
begelama pusali pode te homu hauwa elama, te tigi tau sabo
nai tulama bidabo te naiba homu dogia pigio, ‘Te mena nai
tugowe?’ Te dagego tigi tau sabo sęde homu hauwa dogia
pelama, te po wagio, ‘Te dago mena ugwa dabe gudugowe?’
te homu me dogia pigio.
23 Tubo nai da, sęgę menio. Tialima, bidi bidibo ula
elalubode te sęgę elalubao. Gudabo ugwa dabede da, sęgę
menio. Tialima, duga bidibo tigi elalubo da, te sęgę te ebao.
24 Te ba dabe suao. Augwaligo nai me bulama, nogogo
sabe dao. Augwa tubo nai muabo be me meni dao. Tialima,

Godigo augwali gesebo dao. Ba dabe da sęgę menio. Dage
bidi da, sęgę ebaso, Godigo tubo nai mawaibao.
25 Dage bidi mego moni homu ela pabogo aga isabo bodolu
didigili pabo usu egowe? Menio. Dagego te tama homu eyu
da bugagia bidada piduaiba te homu ebo usu egobeo.
26 Te dagego te tama tiwai dwasianu sęnu me yabo usu
isąbaso da, teda magi baso dagego te gasa me me naide moni
homu ebawe?
27 Te bulu wel noswai duduli walobo dagego suiąo.
Augwaligo sę dene bomo elama, augwa au ebo menio.
Augwaligo te ugwa dabe me nigibeo. Tiali goli, te eno
dagebolo obe dao. Te polobadu bidali king bidi nogi
Solomongo te nai hauwa mu muani bidi agai aga tigide
me te ugwa wiegi wiegi yai au yali goli, te e noswai dabe
duduligo yali augo te Solomongo au yali aiyaba elaluali. *
28 Te noswai dabe Godigo aulubo dao. Te noswai dabe
megi tama elalubo nago suali goli, te do da sasia pelama,
te bidi dabego togolama, isiba ulaibao. Te olo noswai
tiwai da, te Godigo aulubo da. Dage we bidi dabego homu
dwasianu mu Godiba te begi pobao. God agai dagebolo
ugwa maiabogo te noswai aulubo aiyaba elaluaibao.
29 Te dagego moni homu elama, te da tuabo mena nai
dabe tueibawe, ma dago te mena ąi dabe tugowe, te homu
ebo dao. Dagego te tama homu elama, te nai gegegimio.
30 Te God wali pisąbo te tǫde we bidi hani dabe tigidaligo
te tama tebo moni homu elama, tigidali sogo gegebo dao.
Dagego homugo tuabo homu ebo nai da, te duga Ayago agai
dage maiabo homu konealubao.
31 Te nai dabe gegegebo tagalama, Godigo we bidi
tonalubo sę wali bugagia pobaso da, ta nago homugo tubo
nai me, ugwa me God agai mawaibao," Jisasgo te po wali.
32 Jisasgo po ma wadolama, "Te dage ena dali bilibo bidi
dabe, dage te dwasianu hani sipsip tiwai dao. Te dage wi
egimio. Magi baso meni. Duga Ayago dagebolo po weyu, te
aga dagego king bidibao po olama, Godigo dagebolo te we
bidi tonalubo sę mawainu, dwagi yai homu elalubao.
33 Duga munalubo nai dabe tigidali gasa bidibolo
menama, mone ge selama, nai meni yai we bidibolo maiąo.
Dagego tama tiyu da, ta duga wiegi yai nai dabe dagalude
muiąo. Tama tede te nai me dologobeo, bidi mego wi
sogobeo, mano dabego me tugobeo.
34 Duga homu me duga te wiegi yai nai dabe munalubo
digi elaluaibao," Jisasgo te po wali.

Te wiegi yai sę ebo bidi dabe dabego sisi elalubo po

---

* **12:27:** 1 Kin 10:4-7; 2 Sto 9:3-6

35 Jisasgo te po wali, “Magi magi nai asobo tonalu, sisi
elaluao. Duga ugwa dabe hagana selama, te kukulu dąụ
walama, te lam sole udulama tolalu, sisi elaluiąo.
36 Sę ebo bidi dabego augwa genuai bidi we kębo digi pai
asobo tonaluali yaligia iyąo. Te genuai bidi sabalu, tụba
bego bego wabo si, polo tama tụ dawai dao.
37 Te genuai bidi asu suagasali, te sę ebo bidi dabe te
godege pisąma, te gedu dila pai bomonama bididubadi
yaide, augwa genuai bidigo suagasobaso da, teda te sę
ebo bidi dabe da dwagi yai homu pemene mu yaibao.
Eno dagebolo obe dao, te genuai bidi agai digi te sę ebo
bidi dabego sę ebogia, aga ugwa haganama, te kukulu
dąụ walama, ‘Dage dua yao’ olama, tubo nai augwalibolo
mawaibao.
38 Te genuai bidi huli tomode me, ma be posabo magade te
ba gogolo po hasia sogo obadi me, te aga asabo konesiąbaso,
te augwali sisi elasa bidibadi yaide, aga te huli tomode me,
ma be posabo magade me aga asobo si, te augwali dwagi
yai pemene mu yaibao. Tama te po konealu iyąo.
39 Dagego te sę homu kone palao. Te be page bidigo
te nai wi sabo bidi te mena sogo asobo te konegi sogo
da, te da tonalubadi, te nai wi sabo bidi aga be aluama,
te be tomoba asobo sulama gogolama tagaligi menio. Te
tonalubadi ebaso, te nai wi sagasigi menio.
40 Ena da Godigo Bidi Mu dao. Dagego ena ma asabo
bodolu konesąbaso da, dage me olo sisi tama elalu yao,”
Jisasgo te po wali.

Genuai Bidigo homu tialubo wiegi yai sę bidi ma homu tiąlusiąbo dwai sę bidi te po olama wali
(Mat 24:45-51)

41 Te Pitago Jisasbolo hanalu te po wali, “Genuai Bidi, nago
te wali po digi po dabolo naga obawe, ma tigidali bagego me
odomainu waliwe?” te hanalubo po tama Pitago wali.
42 Tama Genuai Bidigo wei ponoyu, te po wali, “Te eno te
kolesaga elama, dwagi yai sę ebo bidibolo obao. Aga genuai
bidigo te bidi te sę tigidali tonaluabo genuai bidi me ma
nigilaibao. Te bidi te gasa sę ebo we bidi dabe nai dobayabo
sogo dobayabo genuai bidi me nigilaibao.
43 Te sę ebo bidigo aga genuai bidigo mani sę idubadi
yaide, aga genuai bidigo ma suagasobaso, te sę ebo bidi
dwagi yai homu mu yaibao.
44 Eno dagebolo mu tama obe dao, te genuai bidigo aga
te sę bugagia ebo bidi genuai bidi agai nai dabe tonaluabo
bidi nigilaibao.

45 Tialima, te sę ebo bidigo aga homude te tama homu
yali, ‘Eno genuai bidi polobadu pai goli, gesege ebo’ olama,
agai te gasa sę ebo bidi dabe me, gasa sę ebo we dabe me
elu yali, tama agai nai hauwa tubadi, te bomai ąį me hauwa
tuyu elama, te aga tobolu gęǫ elama, te esela pai bidi tiwai
eyu, te tama sę idubadi da,
46 me sogo te sę ebo bidi agai gegeda pelama, te agai
konesąbo sogo me, te genuai bidi asama, te genuai bidigo te
sę ebo bidi hwągo todogolama, denelege milama, muaibao.
Tama agai te bidi te po odisąbo bidigo pesageba muaiba.”
47 “Te sę ebo bidi me aga genuai bidigo sę ya po wai goli,
sisi elama, ya wali sę isąwai bidi, te genuai bidigo te sę bidi
bįgo dwaigila mu elaibao.
48 Me ma, gasa sę ebo bidibolo aga genuai bidigo ya wali
sę agai bugagia konesąnama, aga te bįgo elabo homu yabo
sęba usu nama ebaso da, teda te sę ebo bidi te bigo te
yalawagia dua digi elaibao. Te genuai nai mu sali bidigo
te genuai nai wei ma ponabo sę yabo te elalubao,” Jisasgo
te po wali. “Te we bidi augwaligo nai hauwa te bidi me deli
te bidigo nogoba muaeibaso da, teda augwaligo te bidibolo
te genuai nai mu wei ponabo te genuai te elalubao,” Jisasgo
te po wali

We bidi bugulubo bidi Jisas dao
(Mat 10:34-36)

49 Te Jisasgo po ma wadolali, “E tǫba sia nogagasu, ena
asai dao. Tiabo homu eno polobadu yai dao.
50 Baptais sabode te ąįgo eno tigi siminibo tiwai, te nosali
dene me eno tigi siminaibao. Eno baptais sabo gilama te
ena dene sabo sę elalubao. Te dene siminasąbadi yaide,
ena dwai homu mu ebao.
51 Dagego homugo eno e tǫba te tigidali we bidi dwagi
yai homu ilagasali waliwe? Dagebolo eno mu po obao, te
menio. Eno da te we bidi bugulagasu ena asai dao.
52 Tama we bidi bugulama, te tiwai me badu e badu
bidaibao, me badu u badu bidaibao. Megi dąį elama, deli
bede a naga bidai yabaso da, bugulama, selago te me si
dali boi bidi eyu, te me sigo te me sela bage dali boi bidi
eyu yaibao. Aya dabego augwa ogwa dali dwai homu eyu
yaibao.
53 Ogwa dabego me augwa aya dali dwai homu yaibao.
Ida dabego me augwa wegi dali dwai homu yaibao. Wegi
dabego me augwa ida dali dwai homu yaibao. Ida dabego
me augwa ogwago we dali dwai homu yaibao. Tama
ogwago we dabego me augwa auwa dali dwai homu
yaibao,” Jisasgo te po wali.

Jisasgo te po weyu, te megi pedalubo sę bodolu page koneao po wali
(Mat 16:2-3)

54 Jisasgo te we bidi dabebolo te po wali, “Sia ge pabo badu dagalu sisili ela sobaso da, ‘Tulubage tulaibao,’ dagego te po polo wabo da, tama nosali tulubage tulubo dao.
55 Tama me badu habu badu wali asobaso da, ‘Teda te giliga nanobo moni posolo yaibao,’ duga tama wabo dao. Tama moni posolo ebo dao.
56 Dage ugwadu homugo po wabo mu umawai bage mu dao. Duga tǫgo me dagalugo me ebo sę sulama, konebo goli dao. Magi baso megi e ebo sę page dagego konebewe?” Jisasgo te po wali.

Nage po tụ ilibo bidi dali polo po dodolao wali
(Mat 5:25-26)

57 Jisasgo te po ma wadolali, “Magi baso dagego te mena kolesaga te doloba pai te dwagi yai kolesaga dawe, te homu elama dagalobo meniwe?
58 Bidi mego nago dwai sę yali olama, nage po tụ ebo pesageba odasa pobadi yaide, te bidi dali dage si te sunumidu pobadi yaide te po tụ bugagia dodolao. Meni baso da, nage po tụ ebo bidi pageba kekasa pelama, te bidigo nage enesigi bidigo nogoba muaibao. Augwaligo nage kalabuside muaibao.
59 Eno nagebolo te po dolo mu tama obe dao, te po tụ abelisąbaso, nage kalabus bede bididubadi yaide, te nageba dąị ilali monego nage te kalabus bede abelama simanisiąbadi yaide, nage munu me te bulu dią soagobeo,” Jisasgo te po wali.

13

1 Te Jisas agai po obadi yaide, hasia asisąwai we bidi me pageba asali. Tama augwaligo Jisasbolo te po wali, “Te Galili tǫ we bidi me badu augwa sipsip kibu ela munama, Godibolo ofa olo mobadi yaide, tama te moni gavman tobolu bidi nogi Pailat agai po olama, gasa bidi dabego te we bidi ela muai. Tama ela munama, agai augwaligo kaneme me, te sipsip kibu kaneme me si taluali, tamadi,” augwaligo te po wali.
2 Tama te po odama, Jisasgo augwalibolo te po wei ponani, “Te Galili tǫ we bidi augwali te tiwai isibaso, tama dagego homu augwaligo yali dwai sę te gasa Galili tǫde bidibo we bidigo yali dwai sę aiyaba elaluali, dagego te homu ebawe? Te tebeo.
3 Eno dolo dagebolo obao, duga dwai sę ebo kolesaga tagalasiąbaso, teda dage me isaibao.”

4 “Te bulu nogi Siloam, tede moni bobobage sigi be degasa
pai. Tama te sigi be degeyu yaide, we bidi hauwa te 18
elalio, augwali mu isali. Te be degali po dagego polo odali.
Tama dagego e homu yali bogo, te Jerusalem be nani we
bidi me badu augwaligo dwai sę dwasianu yali, tialima te
sigi be degeyu elali we bidi augwali dwai dwai sę mu yali.
Dagego te homu yali bogo. Te tebeo.
5 Eno dagebolo e po obao, duga dwai sę ebo kolesaga
tagalasiąbaso, teda dage me isaibao,” Jisasgo te po wali.

Jisasgo nedu duba po digi po begelama pusali

6 Te po olama, Jisasgo augwalibolo e po digi po pusali.
Agai te po wali, “Bidi mego agai wain gide ni haga elaluali.
Tama nosali te bidigo te ni du walaliwe naga suagasali.
Tialima, haga du walobeo.
7 Du walisiąbaso, agai te gi sę ebo bidibolo te po wali,
‘Edao. Kibu be selade ena e haga du suagasidu geani. Tiali
goli, du walobeo. E ni gelao. E nigo te tǫ ili magi baso olo
sabo dawe?’
8 Tama olama, te gi sę ebo bidigo te po wei ponani,
‘Genuai bidi, meo, e ni haga elalumainao. Kibu be delide
elalumainu yaibao. Te kibu be tomode eno e ni haga pagede
tǫ diganama, te tǫ ili mabo nai munama, tama taga paibao.
9 Tama nosali, du walobaso, usu da. Tiali goli e ni haga
walisiąbaso, eno gelaibao,’ te gi sę ebo bidigo te po wali,”
Jisasgo te po wai.

Te Sabat sogode Jisasgo te tudi basia sali we usu ma ilalio

10 Te Sabat sogo mede Jisas te Juda dabego bomo yai po
ola mabo be tomoba pelama, te we bidi dabebolo Godigo po
ola mani.
11 Tama agai wabo po odali we bidi bidali tomode te tudi
basia sali we bidali. Te dwai kauwa bidi mego te we dąụ
olama, te dwai gasi te we tigide munama elalubadi, tama te
kibu be hauwa 18 te tama kibu bede te we tudi basia selama
elaluali, te aga bugagia dolo ma dolalugobeo.
12 Tama Jisasgo te we sulama, agai te webolo i dwasianu
weyu, asao wali. Tama te we asobo si da, Jisasgo te po wali,
“We, nagede te elalubo gasi te silali dao, nage olo bidao,”
wali.
13 Te Jisas agai nogo si te tudi basia selama te sugą sali
wego tigide mubaso, tama polo tama te we tudi debela palu
bugagia dolugulualio. Tama te wego Godigo nogi ugaba sali.
14 Te Juda dabego bomo yai po ola mabo be tobolu bidi
agai sębę yali, Jisasgo te gasi yai we Sabat sogode dwagi yai
ma ilalide. Tama tibaso, te tobolu bidigo te we bidibolo te
po wali, “Nogo a naga bidama, e badu nogo deli sogo dago

sę ebo usu da. Tama te sogode e bidigo pageba asiąo, agai dagego gasi sia somainu. Tialima, Sabat sogode asigimio,” wali.
15 Te Genuai Bidi Jisasgo te tobolu bidibolo te po wei ponani, “Dage magi ebo bidi dawe? Dagego po mobo mabo da, tiali goli duga po mobo mabo te dagego tibo po dali weyu, te wabo po wali pabo meni. Te dagego wabo po me te ebo kolesaga me deli tigi tiwai si me elalubeo. Te Sabat sogode, dage tigidaligo te duga kibu hos me, te kau kibu me muani madi pelama, te wę tumainu, te duga augwali muani pesage tagalama, te węba odasa pabo da, te Sabat sogode tiaibao. Tama te sę ebo si, dage moni homu ebo meni dao.
16 Me ma, e we da, te polobadu genuai bidi Abrahamgo hani we da. Tama e we te dwai kauwa bidi Satango dąų wali, kibu be hauwa 18 bidali. Eno e we tau salio, e we bugagia sese bidimainu sana palalio. Dwagi yai sę yalio. Eno dwai sę ebeo. Dagego homugo te eno dwai sę yalio, te homu ebawe? Te menio,” Jisasgo te po wali.
17 Tama Jisasgo wali wei ponani po te boi bidi dabe kone palama, tama augwaligo geda muani po me koneama, augwali hale yali. Tiali goli, te we bidi tigidali augwaligo Jisasgo bomai sę yali sulama, augwaligo dwagi yai homu mu yali.

Tubo nai ge mastet dwasianunu tede te po digi po begelama wali
(Mat 13:31-33; Mak 4:30-32)

18 Te Jisasgo te we bidibolo e nai mastetde po digi po weyu, te po wali, “Te Godigo we bidi tonalubo sę, te magi sę tiwai dawe? Mena sę agai ebo sę tiwai dawe?
19 Godigo we bidi tonalubo sę te tubo nai nogi mastet ge tiwai dao. Te mastet ge da, te kemeni ge sabi si dao, dwasianunu mu dao. Tama bidi mego te mastet ge selama, agai gide tela yali. Tama te nai wai tedelama, te koliali. Koliama, te genuai holama, te ni tiwai pedelali. Tama te ba dabe augwa be te ni nologode sę yani,” Jisasgo te po wali.

Jisasgo te bret bo dabode po digi po elasa pusali po
(Mat 13:33)

20 Te Jisasgo po wadolama weyu, te po ma hanalu wali, “Te Godigo we bidi tonalubo sę te mena sę tiwai dawe?
21 Godigo we bidi tonalubo sę te tubo nai nogi bret bo dabo nai yis tiwai da. We mego te yis selama, tama tubo plaua hauwa selama, te yis dali plaua dali si taluali. Tama taluama, te plaua tigidali bo dalio,” Jisasgo te po wali.

Jisasgo te po weyu, dage te dwasianu sunumi tomoba paibao po wali
(Mat 7:13-14, 21-23)

22 Te Jisas te Jerusalem be naniba pabo ma gagalali. Tama peyu, tomode dwasianu be nani dabeba saboloyu, tama agai te we bidi dabebolo Godigo po ola mani.
23 Tama ebadi yaide, bidi mego aga hanalu wali, “Genuai Bidi, te Godigo ma sabo we bidi nisu nagawe? Hauwa ma sogowe? Deli deli ma sogowe?” wali.
24 Te Jisasgo te we bidibolo te po wali, “Te be tụ dwasianu goli, dage bomo elama, te sunumi tomoba piąo. Magi baso meni. Eno dagebolo obao. We bidi hauwa Godigo we bidi tonalubo madigi tomoba pai hagede, ebadi, tiali goli te augwali usu egobeo.
25 Tama te be page bidi hodaluama, te be sunumi palia sai madigi, tama dage te be mesalode bulu badu dolalueibao. Tama dolalubadi, dagego te be sunumiba bego bego wabo gagalama eyu, te po waibao, ‘Genuai Bidi, tụ dayao, da tomoba asaio.’ Tiali goli, agai dagebolo te po wei ponaibao, ‘Dage menadu asaiwe, eno konebeo. Dage eno konebeo.’
26 Tama te sogo dagego e po wabo gagalaibao, ‘Woo, dago nage dali nai tuyu, wę tuyu yali. Nago dago be nanide da po ola mani,’ waibao.
27 Tiali goli, te be page bidigo dagebolo te po waibao, ‘Eno dagebolo obao, dage menadu asaiwe, eno konebeo. Dage piąo, dage tigidali dwai dwai sę ebo bage, dage enade gedao,’ waibao
28 Tama olama, dage tede bidiyu, te polobadu bidali bidi dabe te Abraham me, Aisak me, Jekop me, te Godigo po ola mabo profet bidi dabe me, augwali tigidali Godigo we bidi tonalubo madigi tomode bidibo dagego sueibao. Tiali goli, dage te bulu badu bidaibao. Dage bulu badu bidibaso, dage hwa waibao, duga kele gąụgo ma halua tueibao, te duga sębę ebaso tieibao.
29 Tama we bidi augwali te giliga asobo badu me, te giliga dega sabo badu me, te not bogo badu me, te saut bogo badu me, te tigidali bulu badu we bidi augwali deliba aselama, Godigo we bidi tonalubo madigi tomoba pelama, nai tueibao.
30 Suao. Me badu bidi megi te nosali sabi badu mu bidali bidi dabe da, te polasa pabo bidi yaibao. Me ma, megi me badu polasa pabo bidi goli, nosali te menio, te nosali tudi badu bidibo bage yaibao,” Jisasgo te po wali.

Jisasgo te Jerusalemde bidali we bidi godolo mu yali
(Mat 23:37-39)

31 Te Jisasgo te we bidi dabebolo te po obadi yaide, te Farisi
sibi bidi me badu aga pageba asai. Tama augwaligo agabolo
te po wali, “Te genuai gavman bidi nogi Herot agai nage
isilai hagede homu ebao. Tama tibaso, nage e bulu taga
pelama, pao,” te Farisi bidi dabe augwaligo te po wali.
32 Tama Jisasgo augwalibolo te po wali, “Dage pelama, te
bidi muma sabo te dwai uni yowi tiwai bidi Herot pageba
pao, agabolo te po wao, ‘Edao, eno te dwai kauwa bidi sela
sąyu, te gasi yai we bidi dwagi yai ma ilibao, megi me, do
me, te sę yaibao. Tama duba eno sę siminaibao.’ Agabolo
te po wao.
33 Tiali goli, eno pabo tų megi me, do me, duba me ena
wali paibao. Magi baso meni. Godigo po ola mabo bidi
me deli te gasa bulude isibaso da, te dwali. Tede isilamuo.
Jerusalemde isigi sogo da, teda usu igi da.
34 Aua, dage Jerusalem bage dao. God agai po ola mabo
bidi dabe dageba tagala palali. Tialima, dagego augwali ela
muani, te masigi dabe sąyu, eleyu yali. Tama hauwa sogo
eno homugo eno dage deliba sisinai hagede, pagia somainu,
te ba kakaruk kimi aga gou dabe bogo dologode munama,
bogogo bea sabo ąo tiwai. Tiali goli dagego hagelabo wali.
35 Edao! Megi dagego bidibo be nani Godigo tagalali, olo
elalubao. Tama eno dagebolo obao, nosali dagego ena ma
sugobeo. Dagego ena susiąma bidu, hauwa sogo sia saibao.
Tama sia selama, nosali me dagego ‘Dago te Godigo nogide
asobo bidigo nogi ugwaba sao’ wabo si, teda dagego ena ma
sueibao,” Jisasgo te po wali.

14

Jisasgo te tigi bo dabo gasi yai bidi dwagi yai ma ilali

1 Me sogo Sabat Jisas pelama, te Farisi dabe augwa genuai
tobolu bidigo beba nai tugi pai. Tama te bidi aga te Farisi
sibigo genuai tobolu bidi bidibo dao. Agai bede me te Juda
dabego bomo yai po mu koneai bidi dabe me, Farisi sibi
dabe me, augwali bidiyu, augwaligo Jisas agai magi sę ebo
weyu, tonaluali.
2 Tama te bede me, nogo sągą tigi bo dae bidi me te Jisas
pagede bidali.
3 Jisasgo te bidi sulama, te Juda bagego bomo yai po mu
koneai bidi dabe me, te Farisi sibi dabe me, te hanibolo te
po hanalu wali, “Te Sabat sogode dago te gasi yai bidi dabe
usu ma iliyu dodolobo sę ebaso da, usu yaibawe?”
4 Tiali goli, augwaligo po wei ponebe. Tama Jisasgo te
nogo sągą tigi bo dae bidi selama, dodolama, tagala palali.

5 Te bidi dodolama, tagala palama, Jisasgo te tonalubo
bidi dabebolo te po wali, “Te dage tomode bidi mego ogwa
me, kau kibu me wę geba te Sabat sogode tulalueibaso, te
bidi me agai sulama, te aga ogwa isidali weyu, polo peyu,
saibawe, ma te meniwe? Te kibu kau me, te wę geba
tulalubaso, page bidigo sulama, te aga pelama, te Sabat
sogode agai saibawe?.
6 Ma, te sogobewe?” wali. Tiali goli, augwaligo agai wali
po wei ponogobeo. Augwaligo po me wabeo.

7 Te be page bidigo gasa bidi dabebolo nai tuagasiąo wai
dao. Tama te bidi dabe augwali te be tomoba aselama,
augwaligo te nogi elalubo bidi duga yabo madigiba polo
pelama, tede bidali. Tama Jisasgo augwaligo te kolesaga ebo
sulama, augwalibolo e po digi po wali. Agai te po wali,
8-9 “Bidi mego we sabo side, tama augwali nage nai
tuagasao wabo side, nage pelama, te nogi elalubo bidi duga
yabo madigiba dugwagi pigio. Magi basowe? Nage te nogi
elalubo bidi duga yabo madigiba dugwagi pigi sogo da, te be
page bidigo te genuai nogi yai bidi i olama, te bidi aselama,
be page bidigo nagebolo e duga yabo madigi tagalao, e bidi
ede dugwamainao, nage gasa be badu bidigi pao wagi da.
Tama agai nagebolo te po wagi sogo da, nage hale eyu, te
olo bidi duga yabo madigiba pigi da.
10 Te tiwai egimio. Augwaligo nage i wabo si, olo bidi duga
yabo madigiba dugwagi pao. Tama tilama, te be page bidi
aselama, sulama, agai nagebolo te po waibao, ‘Abagi, nage
te nogi elalubo bidi bidibo madigiba asao, tede duga yao.’
Te wabo si yaide, te nai tuagasali we bidi tigidaligo gedude
nago nogi ugwaba saibao. E po peni e dao.
11 Niwai bidi aga nogi ugwaba sobaso da, teda Godigo te
bidi nogi aiyaba elaluaibao. Ma, aga nogi ugwaba sisąma
bidali bidi, Godigo te bidigo nogi ugwa saibao,” Jisasgo te
po wali.

12 Te Jisasgo te aga i wali bidibolo te po wali, “Naga nai
hauwa te giligade uluyu, ma te piode uluyu elama, te naga
abagi dede, ama dede, naga hani bidi me, kisalubo bidi dabe
me, augwaligo nai hauwa elalubo bage, te tobage bidi dabe
i wagio. Augwaligo nage nosali i olama, wei ponodali weyu,
nago augwali i wagio.
13 Tiali goli, naga nai hauwa nogeainu ebaso, te nai meni
yai bidi me, te nogo dwai bidi me, sągą dwai bidi me, gedu
widai bidi me, te tobage we bidi i wao.
14 Te tobage we bidi nago i wabo si, Godigo nagebolo
dwagi yai sę yaibao. Magi baso meni. Augwaligo nage
ma wei mabo usu egobeo. Tama te doloba pai we bidi

te gụ pagede ma hodolobo sogode, Godigo nage ma wei ponaibao,” Jisasgo te po wali.

Tubo nai hauwa nogeai po digi po
(Mat 22:1-10)

15 Te nai tuabo saide duga yali bidi mego Jisasgo ola mani po odama, te bidigo Jisasbolo te po wali, “Te bidi me Godigo we bidi tonalubo madi tomoba pelama, tede nai tubaso da, teda dwagi yai homu pemene elama, tama bugagia bidada peyu, bidada paibao,” wali.
16 Bidi mego te po wali. Tialima, Jisasgo agabolo te po wali, “Te bidi mego tubo nai hauwa selama, nogeaiyu, we bidi hauwabolo agai po ola tolali, ‘Eno nai sisi ebo si, dage tuagasiąo,’ te po ola tolali.
17 Tama nosali te tubo nai sisi elama, te bidigo aga sę ebo bidi tagala palali, te polobadu i wali we bidibolo e po omainu, ‘Megi asiąo. Te tubo nai sisi ela munama, tue hagede, megi dage asiąo wali.’
18 Tiali goli, augwali deli deligo ena hagelabo homu eyu, ili po wali. Bidi mego te sę ebo bidibolo te po wali, ‘Megi tama eno gi tọ abelali. Tama te tọ megi eno sugi paibao. Nago genuai bidibolo te po wao.’
19 Bidi mego te po wali, ‘Eno sę ebo kibu kau nogo si megi tama abelali. Tama eno te kibu dabe bomo elama, sę bugagia ebowe weyu, sugi pobao. Nage pelama, nago genuai bidibolo te po pusao. Megi ena asogobeo.’
20 Tama bidi mego e po wali, ‘Eno we tamadi kęwae dao. Tibaso, ena asogobeo,’ wali.
21 Tama tibaso, te sę ebo bidi aga genuai bidi pageba ma pelama, augwaligo wali po pusigi pali. Tama te genuai bidi sębę elama, dwai homu yali, te i wali bidi augwalibolo. Aga sę ebo bidibolo te po wali, ‘Polo pao. E moni taun genuai pabo tụde me, dwasianu pabo tụde me, tede bidibo nai meni yai we bidi oda sigi pelama, asao. Te tigi dwai we bidi me, gedu widai we bidi me, sągą dwai we bidi me, tigidali oda sigi pelama, eba asao,’ te po wali.
22 Tama te sę ebo bidi pelama, aga genuai bidigo yao wali sę elama, genuai bidi pageba ma aselama, te po wali, ‘Genuai bidi, nago enabolo wali sę eno yalio. Tialima, be pągąbeo, habuge yali,’ wali.
23 Te po odama, te genuai bidigo te po wali, ‘Moni taun taga pelama, te moni pabo tụde bidibo we bidi me, te dwasianu pabo tụde bidibo we bidi me gegegi pelama, eno beba asiąo po bomo elama wao, eno be pągąmainu, eno sisi yali nai augwaligo tumainu yao.

24 Eno nagebolo e po obao, eno hasia i wali bidi tigidali
augwaligo eno sisi yali nai tugobeo,’ te po wali,” Jisasgo te
po wai.

Bidi te Genuai Bidi Jisas wali peyu da, te bomo yai sę elalubao
(Mat 10:37-38)

25 Te bidi Jisas te Farisi hani bidigo be taga pelama,
Jerusalem be naniba pabo ma gagalali. We bidi me hauwa
aga dali wali pai. Tama Jisas hobolu begelama, augwalibolo
po pusali, te po wai,
26 “Niwai bidi ena wali pai hagede homu ebaso da, te ena
godolo mu tama eyu, ena wali pai hageda, te usu da. Tama
agai aga ida aya dali, aga we wai puluba dali, aga ama dede,
abe dede godolo mu eyu, tama agai ena dwasianu godolo
homu eyu da, tea te tobage bidi ena wali pogobeo. Tama te
agai aga digi aiyaba munama, agai ena ugwaba muyu, aga
ena wali pabo, te usu dao.
27 Niwai bidi ena isibo hagelabo weyu tama aga ena wali
pabo meni, te tobage bidi te eno hani bidi menio. Te ena
wali pabo sę e tiwai dao.
28 Bidi mego sigi be sę yainu da, hasia aga digi aga
homude homu kone palobo, ‘E be sę ebo ena usu egowe,
usu egobewe? Eno mone ge usu egowe, usu egobewe?’
29 Tama te bidi te homu hasia kone palisiąbadi, te sigi be ni
bulali da, tama agai te be sę ebo sę ebaso, te be sę siligobeo.
Tama gasa bidi dabego te sę yali sulama, te agade posobo
po weyu, te bo wabo po gagalama,
30 te po waibao, ‘Te bidigo e sigi be sę ebo gagalali. Tiali
goli, agai e sigi be sę yani simanobeo.’ Augwaligo te tobage
po waidali weyu, agai hasia te be sę ebo bugagia koneama,
usu baso, te be sę yao,” Jisasgo te po wali.

31 Jisasgo e po me wali, aga wali pabo sęde, “Te gasa
bulude bidibo boi hwįbo genuai tuni bidi dali agai enesigi
bidi dabe dali, augwali hwį yagasobo si, teda ede bidibo
hwįbo tuni bidi hwįgi paibao, aga enesigi bidi dabe hodobo
paibao. Tiali goli, hasia aga homude te po mobo waibao, ‘Te
asobo boi bidi aga hwįbo bidi hauwa mu 20,000 elalubao.
Tama eno hwįbo bidi hauwa mu menio, 10,000 naga
elalubao. Sabi si menio. Te bidi eno aiyaba elalugowe,
elalugobewe, te eno konebe,’ waibao.
32 Tama agai homude ena usu egobe wabo si, teda aga
boi bidi digibulu bidibadi, agai po digi bidi tolaibao, boi
pimainu yaibao.

33 Eno tamadi wali po deliba taluyu, tama te tiwai yaibao.
Bidi mego aga doado bage tigidali tagalabo hagela baso, teda
te bidi eno hani bidi menio," Jisasgo te po wai.

Halea pali tamu po
(Mat 5:13; Mak 9:50)

34 Te Jisasgo te po wali, "Te tamu da, pusu ebo wiegi yai
nai dao. Tialima, te tamu pusu ebo te mu halea pobaso da,
mena tama ma pusu yaibawe?
35 Te mu halea pali tamu te olo nai tiwai dao, sę menio.
Aga ili te tǫba magobeo. Te gide holobo nai tau sabo sę me
egobeo. Te kibu bulmakau di dali taluama, te gide muainu
ebaso, usu me egobeo. Te bidi dabe augwaligo te tobage
tamu olo sela sąbo dao. Eno wabo po konebo bidi, agai eno
po bugagia odao," Jisasgo te po wali.

15

Kibu sipsip me deli hagawai po
(Mat 18:12-14)

1 Te takis sabo bidi dabe dede, dwai kolesaga ebo bage me,
augwali hauwa Jisas pageba asali, agai ola mabo po odainu
hagede yali.
2 Tama te Farisi bidi hani dabe me, te Juda dabego bomo
yai po koneani bidi dabe me, augwaligo hagelabo po weyu,
te po wai, "E bidigo te dwai sę ebo we bidi pagebo dao,
augwali hodobo beba pelama, nai tugi pabo dao," wali.
3 Augwaligo te po obaso, tama Jisasgo augwalibolo e po
begelama pusuyu, te po wai,
4 "Dage tomode bidi mego te kibu sipsip bidi sese nogo a
naga te 100 elalubadi, tama te sipsip me deli hagabaso, te
bidigo mena sę yaibawe? Te kibu sipsip page bidi agai te
bidalubo sipsip te tubo nai sabo madide osogo taga pelama,
tama te hagawai sipsip gegegi paibao, nono ebo menio,
bugagia gegebo.
5 Gegegi pelama, subaso, teda dwagi yai homu eyu, te kibu
sipsip nagede auwasa paibao.
6 Tama pelama, aga beba sabolama, aga hani bidi dabe
me, abagi dabe me i olama, deliba sisinama, augwalibolo te
po waibao, 'Ena dali dwagi yai homu yao. Eno kibu sipsip
hagawai. Te eno gegelama, eno salio. Dagego ena dali dwagi
yai homu yao,' te sipsip page bidigo te po waibao.
7 Eno dagebolo obao, te tiwai te doloba pai we bidi hauwa
olo bidibadi, teda dagalude te ensel dabe dwagi yai homu
ebo dao. Tialima, dwai sę ebo bidi me deli aga homu
begelama, te aga dwai sę yali tudiba mubaso da, teda te

dagalude ensel dabego te moni dwagi yai homu pemene mu yaibao,” Jisasgo te po wali.

Mone ge hagawai po

8 Jisasgo te po me wali, “Me ma, we mego mone ge nogo si elalubadi, te mone ge me deli te be tomode hagabaso, tama te wego magi sę yaibawe? Te wego sole domonama, te hagawai masigi te be tomode gegebo gagalaibao. Tama agai te be hogomu poalama, te pobele bage dabe deliba sisiniyu, gegaibao, nono ebo menio, bugagia gegebo.
9 Gegelama, subaso, teda dwagi yai homu eyu, aga hani dabe me, abagi dede me i olama, deliba sisinama, augwalibolo te po waibao, ‘Ena dali dwagi yai homu yao. Ena hagawai masigi ma sali,’ te wego te po waibao.
10 Eno dagebolo obao, dwai sę ebo bidi me deli aga homu begelama, dwai sę tudiba sąbaso da, teda Godigo ensel bidi dabe augwali dwagi yai homu mu ebo dao, te wego te hagawai masigi ge gegelama ma sali gilama tiwai,” Jisasgo te po wali.

Gesi bidi hagayali po

11 Te Jisasgo te we bidi dabebolo po me weyu, te po wai, “Te bidi mego ogwa si bidali.
12 Tama te i badu bidigo aga ayabolo te po wali, ‘Aya, nago doado bage dobayao. Eno nosali saibao homu yali doado bage enabolo megi tama mao,’ te nosali sabo hagela ebo homu elama, te po wali. Te i badu bidigo te po olama, aga ayago aga doado bage tigidali aga ogwa sibolo dobolama, mani.”
13 “Te dwasianu bidama, i badu bidigo aga sali doado bage munama, tama gasa bidigo abelama, te i badu bidibolo masigi dabe mani. Tama te i badu bidi aga doado bagede sai mone tigidali selama, gasa digibulu tǫba mu pelama, bidigi pai. Tede bidibadi, aga dwai dwai haniani sę eyu, hagoma homu ebo kolesaga elama, aga mone tigidali besela sąnama dolama tagalalio.
14 Tama aga mone tigidali sia sali. Masigi sia selama, tama te sogo te tǫde moni nasi yali. Tama te gesi bidi nai meni yai bidi bidali.
15 Nai meni baso, aga tede bidali tǫ page bidi me deli pageba pali, tubo nai sabo sę emainu yai. Tama te tǫ page bidigo te gesi bidi aga giba tagala palali, te aga kibu tonalubo sę emainu yai.
16 Tama te gesi bidi moni nasi baso, agai te homu yali, ‘Eno te kibu dabego tubo ni du dabe tugi sogo da, teda usu igi da,’ wali. Tialima, bidi mego agabolo tubo nai mabe.”

17 “Te aga homu kolesaga ma hasegelama, aga tedali homu
ma yali. Aga te homu yali, ‘Eno aya aga sę ebo bage
augwaligo tubo nai hauwa mu munalubadi goli, ede ena
nasigo tama isaibao.
18 Ena edu taga pelama, eno aya pageba paibao. Teba
pelama, eno agabolo te po waibao, “Aya, eno Godigo gedude
dwai sę yali, nago gabidide me eno dwai sę yalio.
19 Hasia ena nago ogwa bidali goli, ma eno dwai kolesaga
yali. Te megi nago enabolo ogwa olamuo. Enawe nago sę
ebo bidi bidagawe?” ’ te gesi bidigo te homu yali.”
20 “Te homu elama, te bulu taga pelama, tama pelama,
aga aya pageba painu yai. Tialima, digibulu aga tomode
asodubadi, aga ayago aga asobo suali. Tama ayago agabolo
homu dene eyu, aya aga ogwanu pageba udulama pali, te
nogogo pageali, te gesabide nono nani.
21 Tama te gesi bidigo aga ayabolo te po wali, ‘Aya, eno
Godigo gedude dwai sę yali, nago gabidide me eno dwai sę
yalio. Ena gesuai bidi menio, dwai bidi dao. Tama tibaso,
nago enabolo te ogwa da po olamu dao,’ te po wali.
22 Tiali goli, aga ayago aga wabo po togwali, te sę ebo
bagebolo te po wali, ‘Polo pao, te dwagi yai bobobage ugwa
sela asao, aga tigide bulao. Dwagi yai nogo mou sela asao,
aga nogode holoyu yao, sągą nadoba me aga sągąde buluyu
yao.
23 Te sa muani kibu kau wai selama, elao. Da dwagi yai
homu eyu, genuai nai tuinao,’ wali.
24 ‘Magi baso meni. E bidi eno ogwanu isigi pai tiwai yai
goli, tama megi ma bidibao. Aga hagawai, tama megi eno
ogwanu ma sualio,’ ayago te po wali. Tama olama, augwali
genuai dwagi yai homu ebo gagalali.”
25 “Te bidigo gomunai ogwa gide bidali, te i badu bidi beba
asali sogode. Tama te gomunai bidi aga be pąba asiyu, te
tęąbi eyu habidi elebo odali.
26 Te tęąbi ebo po odama, agai te sę ebo bidi me deli i
olama, agabolo hanaluyu, te po wai, ‘Te dagego e tęąbi magi
baso ebawe?’ te gomunai bidigo te tama po hanalu wali.
27 Tama te sę ebo bidigo agabolo te po wei ponani, ‘Te
nago amanu ma asali. Nago aya aga ogwanu sese ma
asobaso, agai te sa muani tuabo kibu kau wai elao tuinao
wali, dabolo,’ te sę ebo bidigo te po wali.
28 Tama te po odama, te gomunai bidi sębę yali. Be
tomoba pabo aga hagela yali. Aga aya te be bulu badu asai,
aga homu dene baso, ‘Nage be tomoba asao’ wedu gebadi.
29 Aga ayago ‘Nage asao’ wali goli, te gomunai bidigo aga
ayabolo te po wei ponani, ‘Nage eno wabo po homugo suao.

Kibu be hauwade eno nago sę yalio. Nago enabolo wali po
eno sela sąbe, odalio. Ena tama tiali goli, ena dali, eno abagi
dede da moni nai tumainu, nago kibu meme wai naga ena
munu me mabe.
30 Tiwai goli, u bidi nago ogwanu, agai nago mani doado
bage te penani sęde bilibo we dabede olo silama, bidali. Aga
te dwai sę yali goli, aga eba ma asobo si, naga sa muani
tuabo kibu kau wai ela mani, tumainu, nage dwagi yai
homu ebaso,' te gomunai bidigo te po wali."
31 "Tama aga ayago te gomunai bidibolo te po wei ponai,
'Eno ogwa, tigidali sogo nage ena dali bidibo dao. Eno doado
bage tigidali nago nogode mawai dao.
32 Megi da dwagi yai homu eyu, tęąbi yabo si dao. Magi
baso menio. E bidi nago amanu aga isigi pai tiwai yai yali,
tama megi ma bidibao. Aga hagawai, tama megi eno ma
suali,' te ayago te po wali," Jisasgo te po wai.

16

Sę ebo bidi tonalubo bidigo aga genuai bidigo negeli elalubo bidide wei ponabo po begelama pusali

1 Te Jisasgo aga wali asobo we bidi dabebolo e po begelai
po pusa mayu, te po wai, "Te sibage siyu, genuai bidi me
deli bidali. Tama aga doado bage genuai mu elalubaso,
aga doado bage tonalubo bidi nigilai dao. Tama nosali
gasa bidigo te genuai bidibolo te po wali, 'Nago doado bage
tonalubo bidi agai sę bugagia esiąbadi, nago nai dabe olo
sela sąbo dao,' wali.
2 Tama te po odama, te genuai bidigo te doado bage
tonalubo bidi i olama, agabolo te po wali, 'Te nago sęde
bugagia ebo menio po eno odalio. Nago te bidigo wei
ponabo po asęani buku tigidali dodolama, ena mao, eno
sueio. Nago te sę ma egobeo, eno nage sela sąwaibao,' te
po wali."
3 "Te aga genuai bidigo wali po odama, te doado bage
tonalubo bidigo e homu yali, 'Te genuai bidigo ena te sęde
sela sąwanego da, eno magi masigi sabo sę yagawe? Gi
sę yabo eno bomo usu egobeo. Te ena we bidibolo masigi
gonobadi, ena hale yaibao. Magi sę yagawe?
4 E, eno konebao. Te genuai bidide negeli mani bage eno
tau saibao. Tama nosali te genuai bidigo ena e sęde sela
sąnama, tama te negeli mani bage augwaligo enade dwagi
yai homu eyu, ena te sese sana bidaibao,' agai homude te
po wali.
5 Tama te homu elama, agai te genuai bidide negeli mani
bage deli deli i wali. Tama te hasia asali bidibolo agai te po

hanalu wali, ‘Te eno genuai bidide te negeli mani nai nisu naga maniwe?’
6 Te negeli mani bidigo te po wai, ‘Te eno nago genuai bidibolo te 100 dram wel eno negeli sali elalubao. Te eno denama hauwa wei ponaibao, te moni genagi nogo si olama, sągą sese, me badu sągą deli, denama pągąnama, wei ponaibao,’ te po wali. Tama te doado bage tonalubo bidi agai te po wali, ‘E bukude e pepa yabe da, nago negeli wei ponabo po asęani pepa yabe dao. Tama nago e pepa yabede asęani namba po sela sąyao, te denama genagi a naga olama, me badu nogo sela asęao, nago mani negeli te tiwai togwao,’ wali.”
7 “Te negeli mani bidigo te tiwai elama, tama te doado bage tonalubo bidi agai te genuai bidide negeli mani bidi mebolo te po hanalu wali, ‘Nage me, eno genuai bidibolo te negeli mani nai nisu naga maniwe?’ Te negeli mani bidigo te po wei ponani, ‘Te moni kobi wa hauwa mu 1,000 selama, tubo nai nogi wit ge te wa dabe pągąnama, tama eno te genuai bidibolo mayu, wei ponaibao,’ te po wali. Tama te doado bage tonalubo bidigo agabolo te po wali, ‘E bukude e pepa yabe da, nago negeli wei ponabo po asęani pepa yabe dao. Tama nago e pepa yabede asęani namba po sela sąyao, te gasa namba asęąo, hauwa mu meni, hauwa naga 800. Te tiwai nago polobadu mani negeli togwao,’ wali.”
8 “Te genuai bidi agai aga doado bage tonalubo bidigo yali sę po odama, te nai tonalubo bidi nogi ugwaba siyu, te po wali, ‘U bidi aga homu tedali yali, te negeli mane bage wi idali weyu, aga digi aga tigi bugagia tau sali,’ wali. Te peni e dao. Te augwa homu wali pabo we bidi augwali homu bugagia mu eyu, augwa hasi tau siyu, augwa tigi tau sabo dao. Tialima, te ulade bidibo we bidi augwali homu eyu, augwa tigi bugagia tau sabo menio,” Jisasgo te po wali.
9 Te po olama, Jisasgo po me maneyu, te po wali, “Te eno dagebolo e po obao, te sibage me doado bage me, me sogo te naigo we bidi te dwai kolesaga tomoba kekebo dao. Tiali goli, duga doado bagego we bidi bugagia tau siyu, abagi hauwa nigiliyu, bidao. Tama te tiwai elama, tama nosali te doado bage sia sobaso da, Godigo dage pageyu, ‘Eno bidibo madi tomoba asia,’ waibao.
10 Bidi mego dwasianunu nai bugagia tonalubaso da, teda te bidi da, genuai nai me bugagia tonalubo bidi dao. Ma, bidi mego dwasianunu nai tonaluyu, tama tibo po obaso da, teda te bidi da genuai naide me tibo po wabo bidi dao.
11 Tama tibaso, nage e tǫde bidibo doado bage bugagia tonalusąbaso da, teda bidi mego nage te doado bage mu me magomeo.

12 Tama, gasa bidigo doado bage nago nogode munama,
tama nage te nai bugagia tonalusąbaso da, teda bidi mego
nago nai nage me magomeo.
13 Nage te genuai bidi sigo tedali sę egomeo. Te menio.
Nage te genuai bidi me godolo mu eyu, aga wabo po
odaibao. Tiali goli, nage te i badu genuai bidide dwai homu
eyu, agai wabo po nago odogobeo. Nago homu Godide
mubaso da, teda naga homu te doado bagede me mugomeo.
Ma, naga homu te doado bagede mubaso da, teda naga
homu Godide mugobeo. Nago homugo me deli sabo ąǫ baso
da, deli sao," Jisasgo te we bidibolo te po wali.
14 Te Farisi bidi hani dabe augwaligo Jisasgo wali po odali.
Augwali te mone dali pesa ebo bage bidali. Tama tibaso,
Jisasgo agai po obadi yaide, augwaligo bo weyu bidali.
15 Tialima, Jisasgo augwalibolo te po wai, "Dagego ho-
mugo we bidi augwaligo dagede e homu yaibao, dage
doloba pai bage dao. Tiali goli, God agai dagego homu
kolesaga mu konebo dao. Tama we bidigo gedude wiegi
yai nai dabe, te nai dabe Godigo gedude meda yai nai naga
dao," Jisasgo te po wali.
16 Te Jisasgo te po me wali, "Te polobadu bidali bidi Moses
agai Godigo bomo yai po bukude asęani. Tama Godigo
wali po pusa mani bage augwaligo agai wali po me bukude
asęani. Tama bidaluama, te po kibu be hauwa bidabo po mu
dao. Tama te pogo dage ola mani. Tiali goli, te bidi nogi Jon
ame nenama, genuai elama, tama agai Godigo po pusa mabo
gagalali. Agai te we bidibolo gesi po dwagi yai po ola mayu,
God agai we bidi tonaluyu, augwali aga bomode bidaibao,
wali. Tama Jongo te po pusa mabo gagalama, hauwa we bidi
Godigo be tomoba pai hagede bomo elama, tomoba pabo
dao.
17 Eno te wali goli, te dagalu me, te dagalude bidibo nai
dabe me, e tǫ me, augwali tigidali olo hagawaibao. Tiali
goli, Godigo bomo yai po me dwasianunu te munu me olo
hagagobeo."
18 "Niwai bidi aga we sela sąnama, gasa we sobaso da,
teda te bidigo penani ebo dao. Me ma, niwai bidi agai
te gasa bidigo sela sąwai we sobaso da, teda te bidi mego
penani ebo dao," Jisasgo te po wali.

Aga masigi daide bidali bidi me, te nai meni yai bidi me, te bidi side po
(Mat 5:31-32; Mak 10:11-12)

19 Te Jisasgo augwalibolo te po wali, "Polodi te aga masigi
daide bidali bidi bidali. Aga ugwa dabede wiegi yai daide

bidai. Aga be dwagi yai bede bidu, te pusu nai me dwagi
yai tuyu bidali, tigidali sogo.
20 Tama te nai meni yai bidi me bidali, aga nogi Lasarus,
te hobedagia bidai bidi. Aga tigide moni hai yai bidi. Te nai
meni yai bidi nogi Lasarus gasa bidigo aga pagasa selama,
te masigi daide bidali bidigo moni be tụ mabo badu te
sesegeba dualagasali.
21 Tede bididubadi, te genuai bidigo tubo nai sesemo dabe,
te kagali dabe aga tuyu bidali. Te haego elae gasi bidi
bididubadi, te yowi dabe aselama, te keni bole te hamenago
awela tudu bidali, tigidali sogo.
22 Tama te tiwai bidama, tama te nai meni yai bidi isali.
Te bidi isąma, Godigo ensel bidi dabe augwaligo te isai
bidi dagaluba tolasa pali, te polobadu bidali genuai bidi
Abraham bogo badu bidigi pali, moni da tumainu yali. Te
nosali aga masigi daide bidali bidi me te isali. Isama, aga
hani bidigo aga pubulali.
23 Aga noma te dene ebo buluba bidigi pali. Tede dene
dwasianu meni, moni dene mu eyu bidali. Tama te tiwai
bidu, aga gedu ugwaba tonama, Abraham digibulu bidibo
suali, te nai meni yai bidi Lasarus aga bogo badu bidibo me
suali.
24 Tama sulama, agai i weyu, te po wali, ‘Eno aya Abra-
ham, nago ena homu dene eyu, tau mao. Te bidi Lasarus
nago tagala palama, agai nogo daniba wę mumainu, te eno
hamenaba me yalawai wę muao, eno tigi kedau emainu.
Magi baso meni. E siade eno tigi dene genuai mu ebuo,’ te
po wali.”
25 “Tiali goli, Abrahamgo te po wei ponani, ‘Woo. Eno
ogwa, polobadu bidali te kone palao. Nage tọde bidali
sogode naga te dwagi yai nai dabe tigidali siyu, e bidi
Lasarus aga te dwai nai dabe naga sali. Tiali goli, megi aga
ede bugagia bidibao. Nage tede dene mu siyu bidibao.
26 Peni me elalubao. Dage bidibo madi me, da si ede
bidibo madi me, te si tomode te moni genuai sau pado
elalubao. Te moni genuai sau elalubaso, niwai bidi aga edu
peyu, nage bidibo madiba sabolabo usu egomeo. Me ma,
nago bidibo madide bidibo bidi te da bidibo madi asabo me
usu egomeo, te moni sau tomode elalubao,’ wali.”
27 “Abrahamgo te po olama, tama te masigi daide bidali
bidi agai gela weyu, te po wali, ‘Eno ma bomo elama,
nagebolo hanalu obao, te bidi Lasarus eno ayago beba
tagala palao.
28 Tede eno ama a naga bidibao. Tama te bidi teba pelama,
po mobo momainao, augwali e dene sabo buluba asidali,’

wali.”
29 “Tiali goli, Abrahamgo po wei ponoyu, te po wali, ‘Woo,
te menio. Polobadu Mosesgo bukude asęani po augwaligo
elalubao. Te polobadu bidali bidi dabe me badu, augwaligo
Godigo wali po we bidibolo ola mayu, te po bukude asęani.
Te asęani po me nago ama dedego elalubao, konealubao. Te
asęani po si augwaligo odoyu, bidimainao,’ Abrahamgo te
po wali.
30 Te aga masigi daide bidali bidi agai te po wali, ‘Eno aya
Abraham, te menio, usu egobeo. Tiali goli, te bidi Lasarus
te isi bidi bidibo madidu hodaloyu, eno ama dedeba pabo
si, teda augwa homu begelama, dwai sę tudiba mawaibao,’
te po wali.
31 Abrahamgo agabolo po wei ponoyu, e po wali, ‘Mosesgo
asęani po me, te Godigo po ola mani profet bidi dabego
polobadu asęani po me, te po si nago ama dedego odisąbaso
da, teda bidi me gụ pagedu hodaloyu, augwaliba pedaluyu,
tama ebo si, te usu egobeo, homu begelegobeo,’ Abrahamgo
te tama po wali,” Jisasgo wali.

17

(Mat 18:6-7, 21-22; Mak 9:42)

1 Te Jisasgo aga wali asobo bagebolo te po wali, “Te
haniani dwai sę ebo kolesaga mu elalubo. Tiali goli, dwai
sę ebo sunumi dayabo bidi nosali moni dene mu saibao.
2 Aga te tobage sę eidali weyu, augwaligo aga magede
moni masigi bonogo kęyu, te bidi te tamu ạị tomoba sąyu,
aga tede isigi sogo da, teda te usu igi dao. Aga te tiwai
isibaso, tama dwasianu dene saibao. Me ma, te bidi bidiyu,
agai e nogi meni yai we bidi me deli te dwai sę ebo kolesaga
tomoba gegeyu egi sogo da, teda agai te dwai sę mu egi dao.
Te dwai sę eyu da, tama nosali Godigo agabolo moni dene
mu mawaibao. Duga digi tobade te koneama, tonaluiąo,
dwai sę edugio menio, bugagia bidiąo,” wali.
3 “Te kisalubo bidi agai nagede dwai sę ebaso da, teda
nago agabolo ‘Te dwai sę igio’ wao. Tama olama, te dwai sę
yali bidi aga homu begelebaso, agai yali dwai sę nago sela
sąyao.
4 Tama agai nagede dwai sę elama, tama nosali ‘Te ena
nagede dwai sę yalide, te ena hobede ebao’ nageba wagasu
da, teda nago aga yali dwai sę sela sąyao. Te bidi deli sogode
te tiwai sę me badu nogo a naga olama, me badu nogo si
ebaso da, teda nago aga yali dwai sę tigidali sela sąyao, wei
ponogio,” Jisasgo te po wali.
5 Te po sela pabo bidi augwaligo Genuai Bidi Jisasbolo te
po wali, “Dena homu kolesaga nageba muani digi, da usube.

Da tau sao, dena homu kolesaga tigidali nageba mumainu.
Te tiwai munama, te usu yaibao,” te po wali.
6 Tama te Genuai Bidi Jisas agai augwalibolo te po
wali, “Edao. Dagego kolesaga enaba mu dąụ wabo sę te
dwasianunu kemeni ge tiwai dwasianu elalugi sogo da, teda
e gasa nigo dagego wabo po odigi da. Dagego e gasa niba
‘Nage naga pedali dabe tọdu gudama, tama te tamu ąịba
pelama, naga digi teba buligi pao’ obaso da, teda te nigo te
po odaibao, teba buligi paibao,” wali.
7 Jisasgo te po me wali, “Dage tomode bidi me deli agai
sę ebo bidi elaluyu, tama te sę ebo bidi agai te gi tọ elebo
sę ebo da, ma te kibu sipsip tonalubo dao. Tama te sę ebo
bidi te sę silama, tama beba asobo si, nago agabolo ‘Naga
nai polo tuao’ wabo dawe? Menio.
8 Me ma, nago agabolo te po waibao, ‘Eno tubo nai nogeao.
Nai nogeama, tama tubo nai mabo ugwa gulama, tama
eno nai ena magasu, tau siyu, tiao. Tama nosali naga nai
tuagameo,’ te po waibao.
9 Te sę ebo bidi agai genuai bidigo nage te sę yao wabo
po odoyu, te sę ebaso da, te genuai bidi agai nage usu da
wabowe? Meni.
10 Te dage dali yaligiama, ‘Te sę yao’ po olama, tama te
sę dagego silibo si, te po wao, ‘Da da, sę ebo bage naga dao.
Dabolo dage usu da po olamuo. Dago nogode muani sę naga
dago yalio,’ te po wao,” Jisasgo te po wali.

Jisasgo oiyabe gasi sai bidi nogo si sese ma ilali

11 Te Jisas te moni taun Jerusalemba pabo ma gagalama,
te Samaria tọ me, Galili tọ me te bulu si tomo te dąịba pali.
12 Tama aga dwasianu be nani tomoba pai hagede, te
oiyabe gasi sai bidi nogo sigo aga sunumide suali. Tama
te oiyabe gasi sai bage digibulu gana dolaluali.
13 Tede dolalubadi, augwaligo i wali, “Jisas, Genuai Bidi,
nago da homu dene eyu, da tau mao,” wali.
14 Tama Jisasgo augwali sulama, tama agai augwalibolo
te po wali, “Dage piąo, te pris bidi dabe pageba piąo. Te
bageba pelama, duga tigi augwalibolo waseligi piąo,” te
po wali. Tama odama, te oiyabe gasi sai bidi dabe pabo
gagalali. Augwali pebelayu subadi, augwa tigi sese ma yali
suali, tomode.
15 Tama augwa tigi sese ma yali sulama, tama bidi me deli
aga geasa pelama, i bomona wali, aga Godigo nogi ugwaba
siyu, Jisas pageba ma asali.
16 Tama Jisasgo sągą pagede aga kidu pogulama, nage usu
da weyu, “Nage dwagi yai bidi mu dao,” wali. Te gasi meni

yani, sese ma yali bidi da, te Samaria bulu bidi dao, Juda hani isąwai bidi.
17 Te Jisas agai te we bidi dabebolo te po hanalu wali, “Eno te oiyabe gasi sai bage nogo si sese ma ilali. Tama te bidi me badu menadewe?
18 E Juda hani isąwai bidi naga agaduba geasa aselama, Godibolo nage usu dao wagasali. Te eno sese ma ilali Juda dabe augwali magi baso nage usu da wagasobewe?”
19 Tama Jisasgo te nage usu dao wagasali bidibolo te po wali, “Nago naga homu kolesaga tigidali enaba mubaso, teda nago tigi sese ma yali dao. Tama tibaso, hodaloyu, naga beba pao,” wali.

Godigo we bidi tonalubo sogo asaibao
(Mat 24:23-28, 37-41)

20 Te Farisi hani bidi me badu augwaligo Jisas hanalu weyu, te po wali, “Te Godigo we bidi tonalubo sogo nisu asogowe?” wali. Tama Jisasgo te po wei ponani, “Te Godigo we bidi tonalubo sogo asobo sunumi te bidigo polo konegobeo, bidigo gedugo susiąbo nai dao.
21 Godigo we bidi tonalubo sę dage tomode pedalubo te gagalai dao. Tama bidi dabe augwaligo ‘Ede pedelali’ ma ‘Ude pedelali’ po wagomeo,” Jisasgo te po wali.
22 Te Jisasgo aga wali asobo bidi dabebolo te po wai, “Ena da Godigo Bidi Mu da. Te nosali sogode dagego ena deli sogo ma sue hagede, tiali goli dagego ena sugobeo.
23 Tama bidi dabe augwaligo geda muyu, dagebolo ‘Aga ede bidibao’ ma ‘Aga ude bidibao’ po augwaligo waibao. Tama dage augwali wali pigimio, sugi pigimio. Augwaligo wabo po odogimio. Dage kone dao.
24 Te be sele eyu, te dagalude moni ula eyu ebo dao. Tama te tiwai Godigo Bidi Mu ma asobo sogo hania te tiwai yaibao,” wali.
25 “Tiali goli, hasia ena e tǫde bidibadi, te megi bidibo we bidi augwaligo enabolo dene hauwa menama, ena sela sąwaibao, tudiba muaibao.
26 Ena da Godigo Bidi Mu dao. Tama ena pelama, tama ma asobo sogode, te tǫde bidibo we bidi augwali te polobadu bidali bidi Noa aga tǫde bidali sogo bidali we bidigo yali sę tiwai yaibao. *
27 We bidi dabe augwaligo te sogo God homu isąyu, nai tuyu, wę ma tuyu, bidali. Augwa we kęyu, we ma mayu, bidali. Tama augwali te tiwai bidibadi yaide, te bidi Noa te moni geba tomoba peyu, tama te moni ąi polo asiyu, te węgo te we bidi tigidali eleyu yali. *

---

* **17:26:** Gag 6:5-8 * **17:27:** Gag 7:6-24

28 Ena e tǫba ma asobo si, te polobadu bidali bidi me aga
nogi Lot, aga tǫde bidali sogo me tiwai yaibao. We bidi
augwaligo God homu isayu, nai tuyu, wę dabe tuyu, bidali.
Augwaligo haniani nai dobuyu, gide haniani nai buluyu, be
dabe sę eyu, bidali. Augwaligo God tama homu isayu, bidali.
29 Tiali goli, te bidi Lot aga te be nani nogi Sodom taga
pabo sogode, te moni sia dabe me, bogoli ebo posolo masigi
dabe me, dagaludu tulali, te Sodom bulu we bidi tigidali ela
muani. *
30 Te tiwai pedelaibao, nosali, ena e tǫba ma asobo sogode.
*
31 Tama te sogode niwai bidi aga be pedude bidiyu, agai
doado bage be tomode munalubaso, tama aga sai hagede
aba tǫba dulama, be tomoba pelamuo. Me ma, aga gide
bidibo bidi me, aga bede muani doado bage sai hagede ma
geasa pelamuo.
32 Te polobadu bidali bidi Lot aga we, tede koneao, te
yaligia yabuo. Te we aga beba ma tonaluyu, isali.”
33 “Niwai bidi aga e tǫde bidibo sogo aga tobade aga digi
sese yai da homu eyu da, teda dowaibao. Me ma, niwai bidi
ena tobade aga tǫde bidibo sogo sia sobaso da, teda nosali
ma bidaibao.
34 Eno dagebolo obao, te Godigo tagala palai bidi ma asobo
sogo hulide te bidi si be saide pila mubadi yaide, me naga
oda siyu, me naga tagalaibao, te ensel dabe augwaligo.
35 Te sogo ulade me, we si tubo nai sisilubadi yaide, me
naga oda siyu, me tagalaibao,” Jisasgo te po wali.
36 [“Bidi si gide bididubadi yaide, me naga oda siyu, me
tagalaibao,” Jisasgo te po wali.]
37 Tama Jisasgo aga wali po simanama, aga wali asobo
bagego aga hanalu wali, “Genuai Bidi, te sę yaibao wali
menade yaibawe?” wali. Jisasgo augwalibolo te po begelai
po weyu, te po wali, “Te ba kemodage dabe augwali te isali
tigi munalubo madiba sisinaibao,” wali.

18

Te wilawe we dali, po tụ dodolobo bidi dali po begelama wali po Jisasgo pusali

1 Te Jisasgo aga wali asobo we bidibolo po begelai po me
pusali. “Dagego sesemane sogo Godibolo gedu haluasa po
weyu, nono meniama, tagalidali weyu, eno e po begelai po
dagebolo pusubao,” wali.

---

* **17:29:** Gag 18:20–19:25 * **17:30:** Ena da Godigo Bidi Mu dao.

2 Jisasgo te po wali, “Te be nani mede te po tụ dodolobo
bidi me deli bidali. Te bidigo Godide wi isąyu, we bidide me
wi isąyu bidali.
3 Tama te be nanide te bidi isai wilawe we me deli bidali.
Tama te wilawe we te po tụ dodolobo bidi pageba asidu
geali. Asiyu, ‘Nago eno po tụ odao, eno boi bidigo po aiyaba
elaluaibao,’ te po wagasidu geali.
4 Tama te po tụ dodolobo bidi hauwa sogo te wilawe wego
wali pode ‘Menio’ wedu gebadi yali. Tiali goli, nosali aga
homu begeleyu, aga homugo koneama, te po wali, ‘Eno God
me, bidi me wi isąbadi goli,
5 e we hauwa sogo asidu gebaso, eno aga po tụ odama,
tau mawaibao. Eno aga tau magi menigi sogo da, teda aga
sesemane sogo asiyu, eno bomo sia sagi dao,’ te homu yali,”
Jisasgo te po wali.
6 Tama Genuai Bidi Jisasgo te po wali, “Dagego te gagea
pai po tụ dodolobo bidigo wali po odiąo.
7 Te God aga sa muani we bidi augwaligo ulade me, hulide
me aga hanalu wabo si, te God agai augwali tau magowe,
ma magobewe? Agai bobenu bidama, tau sogowe?
8 Eno dagebolo obao, menio, augwaligo hanalu wabo po
agai odoyu, tama te tau sabo bodolu asobo si, agai tau
mawaibao. Tiali goli, ena Godigo Bidi Mu ena e tọba ma
asobo si, enaba homu kolesaga mani we bidi eno sugowe?”
Jisasgo te po wali.

Te Farisi hani bidi dali, takis sabo bidi dali sigo po Jisasgo begelama pusali,

9 Te Jisas agai po begelai po me pusali. Te we bidi me
badu augwaligo te tiwai homu yali, ‘Da naga doloba pai we
bidi mu dao. Tiali goli, gasa we bidi tigidali te dwai we
bidi dao,’ augwaligo te homu yali. Tama te homu yali we
bidibolo Jisasgo e po begelai po pusali.
10 Agai te po wali, “Te bidi si te Moni Lotu Be tempel be
tomoba pali, Godibolo augwa po omainu yai. Te bidi me te
Farisi hani bidi da. Bidi me, te gavman takis sabo bidi dao.
11 Tama te Farisi hani bidi doligulama, aga homu tomode
te po wali, ‘O God, ena da te gasa bidi dabe tiwai meni baso,
eno nagebolo nage usu dao obao. Gasa bage augwaligo
doado bage pesa ebo dao. Augwaligo te gavmanigo bomo
yai po sela sąbo dao. Augwaligo penani ebo dao. Ena da u
takis sabo bidi tiwai meni baso, eno nagebolo nage usu dao
obao.
12 Te Sarere deli tomode si sogo ena tubo nai gisilibo dao.
Tama eno doado bage nogo si selama, te me deli nagebolo

mabo dao, me badu nogo a olama, me badu nogo me si me si ena sabo dao,’ te Farisi hani bidigo te po wali.”
13 “Tiali goli, te gavman takis sabo bidi digibulu uba doligi pelama, tama aga gedugo dagaluba ogwaba tonalubeo. Ena dwai dwai sę yalio te homu eyu, homu dene eyu, aga hagawiaba nogogo eledu bidali. Agai te po wali, ‘God, enade homu dene eyu, tau mao. Ena dwai dwai sę ebo bidi dao,’ te po wali.
14 Eno dagebolo obao, e bidi aga beba ma peyu, Godigo aga yali dwai sę sela sąwai bidi dao. U Farisi hani bidi te tiwai menio. Mena bidigo te aga nogi me ugwaba sobaso, Godigo te bidi aiyaba elaluaibao. Ma, mena bidi imilasa bidibaso, teda Godigo te bidigo nogi ugwaba saibao,” Jisasgo te po wali.

Jisasgo te wai pulubabolo bugagia bidabo po te wali dao (Mat 19:13-15; Mak 10:13-16)

15 Te we bidi augwa wai puluba Jisas pageba magasali. Augwaligo agabolo te po wai hagede, ‘Nago nogo e wai puluba tobolude munama, bugagia bidabo po wao.’ Tiali goli, te Jisas wali pabo bagego te wai puluba dabe sela asobo sulama, tama te we bidibolo “Te sę ebo tagalao” po wali.
16 Tiali goli, Jisasgo te wai puluba aga pageba i wali, te aga wali pabo bidi dabebolo te po wai, “Te wai puluba enaba asomainao. Tagala wagio. Eno wabo po e wai pulubago odalio. Te baso augwaligo ena tia sali. Tama te tobage homu ebo we bidi augwali Godigo we bidi tonalubo madigi tomoba asagameo. Konealuao.
17 Ogwa dali wegi dali augwaligo Godigo wabo po odama, tia sali. Tama te tobage homu isąwai we bidi augwali Godigo we bidi tonalubo madigi tomoba pogobeo,” Jisasgo te po wai.

Masigi daide bidibo bidide po (Mat 19:16-30; Mak 10:17-31)

18 Te Juda dabe tomode bidai nogi yai bidi me Jisas pageba asali. Agai Jisas hanalu wali, “Po ola mabo dwagi yai bidi, eno mena sę ebaso, ena tigidali sogo bidibo ula selama bidaibawe, ma gamonabo ula selama, bidada paibawe?” wali.
19 Tama Jisasgo te bidigo po wei ponoyu, te po hanalu wali, “Enabolo magi baso dwagi yai bidi waliwe? Te dwagi yai bidi me menio. Te God deli naga te dwagi yai bidi dao.
20 Nago te Godigo mani bomo yai po koneani. Te bomo yai po te da, penani sę egio, bidi ela mugio, bidi nai wi sigio, tibo

po wagio, naga aya ida nogi ugwaba sao,” Jisasgo te po wali. *
21 Tama te nogi yai bidigo te po wei ponani, “Ao, ena gesi
ogwade bidibadi, te bomo yai po te eno wali pabo gagalali.
Tama wali pelama, megi me tama te pode me bidibao,” wali.
22 Te Jisasgo te bidigo wali po odama, tama agabolo te po
wali, “Magi nai me deli elalubuo, te sę nago ebeo. Nago beba
pelama, naga doado bage tigidali selama, maketba munama,
tama gasa bidi dabego abelaibao. Tama te doado bagede sali
mone sobaso, te nai meni yai we bidi dobayao. Nago te sę
ebaso, Godigo bidibo madide nago doado bage hauwa mu
elaluaibao, nosali. Tama nago te sę elama, nage ena wali
asao,” Jisasgo te po wali.
23 Tiali goli, te nogi yai bidi agai Jisasgo wali po odama,
aga homu sęgę mu yali. Magi baso meni. Agai sibage me,
doado bage me, kisu delalubo, te nai tagalogobeo.
24 Tama Jisasgo te bidi aga homu sęgę mu ebo suyu, te
po wali, “Te walu hauwa munalubo we bidi, sibage hauwa
munalubo bidi, augwali Godigo bomo tomoba pai hagede,
te moni sinabo sę mu yaibao, tabiaibao.
25 Te moni kibu kamel te ugwa hobolobo medabu agabele
tomodu dula pabo si, teda sinabo sę eyu, tabigobeo, te
masigi hauwa kisu munalubo bidi Godigo bomo tomo
dologoba dula pai hagede, moni sę mu yaibao, tabiaibao,”
Jisasgo te po wali.
26 Jisasgo wali po odali we bidi noma siyu, augwaligo aga
hanalu, te po wali, “Tama tibaso, Godigo mena we bidi ma
dobola somainogo usu yaibawe?”
27 Jisasgo te po wei ponani, “Te sę ebo, bidigo te sę yabo
usu egobeo, te Godigo te sę ebo usu yaibao.”
28 Tama te bidi nogi Pita agai Jisasbolo te po wali, “Suao.
Dago be dabe tagalama, nage wali asobao,” wali.
29 “Ao,” Jisasgo wali, “tama eno dagebolo e po obao, bidi
mego aga be dabe, aga we, aga ama dede, aga ida aya, aga
wai puluba tagalama, Godigo we bidi tonalubo sę tobade,
30 tama te bidigo te tagalali nai genuai mu ma saibao,
e tǫde bidibo sogode. Agai nosali sabo nai te polobadu
tagalali nai te edelaibao. Tama nosali aga bida bida paibao,
gamonaibao,” Jisasgo te po wali.

Jisasgo aga isabo sogo po sela sogo wali
(Mat 20:17-19; Mak 10:32-34)

31 Te Jisasgo aga wali asobo bidi nogo si olama, sągą me
badu si selama, augwali te we bidi tagalama, augwa tedali
bidali. Agai augwalibolo te po wali, “Edao. Da Jerusalem be

* **18:20:** Sai 20:12-16; Bom 5:16-20

naniba pobao. Tama da tede bidibadi, te polobadu bidai bidi dabego enade asęani po mu po pedelaibao. Ena da Godigo Bidi Mu dao. Augwaligo te Godigo enade wali po asęani, te po mu po pedelaibao, Jerusalem be nanide.
32 Te Juda dabe augwaligo ena te Juda hani isąwai bagego nogoba mawaibao. Tama menama, te Juda hani isąwai bagego enabolo usu saibao, dwai po weyu, ena tigiba pesa sąwaibao.
33 Augwaligo kibu wali bigo ena tudi badu elaibao. Tama augwaligo ena ela muaibao. Tiali goli, giliga sela sogo elama, ena ma hodaluaibao, bidaibao," Jisasgo te po wali.
34 Jisasgo te po olama, aga wali asobo bidi augwaligo te po page gisiga konebeo. Te po page geme dualali, tama Jisasgo magi naibolo waliwe augwaligo konebe.

Jisasgo gedu widai bidi gedu pedelama usu ma ilali (Mat 20:29-34; Mak 10:46-52)

35 Te Jisas tụdu pobadi yaide, te dwasianu taun nogi Jeriko te pąba sabolama, te gedu widai bidi deli te tụ sesegede dulaluyu, masigi gonodu bidali.
36 Tama te gedu widai bidi agai te we bidi hauwa ela soabo u wabo odama, te po hanalu wali, "Magi ebawe?" wali.
37 Tama augwaligo agabolo wali, "Te Nasaret bulu bidi nogi Jisas ela sobao," wali.
38 Te gedu widai bidigo i wali, "Jisas, te polobadu nogi yai bidi Devitgo Ogwa. Nage enade homu dene eyu, tau mao," wali.
39 Te polalubo bidi dabe augwaligo agabolo "Te po tagalao, sagia sao," wali. Tiali goli, agai bomonama ma i wali, "Devitgo Ogwa, enade homu dene eyu, tau mao."
40 Tama tibaso, Jisas bilibo tagalali. "Te gedu widai bidi nogo tolasa asao," wali. Tama te gedu widai bidi Jisas pąba asama, tama Jisasgo hanalu wali, "Nage eno magi sę emainuwe?"
41 Te gedu widai bidigo po wei ponani, "Genuai Bidi, nago eno gedu ma dodolobaso, te eno gedu ma bulu ula bolo ma sueibao," wali.
42 Tama Jisasgo te po wali, "Suao. Nago enade tia sobaso, nago gedu dwagi yai ma ilai dao," wali.
43 Polo te bidigo gedu si dwagi yai ma pedelalio. Agai Godigo nogi ogwaba siyu, Jisas wali pabo gagalali. Tama te we bidi augwaligo Jisasgo agade yali sę sulama, tama augwaligo me Godigo nogi ogwaba sali.

19

Te Jisas dali, Sakius dali si po

1 Te Jisas te be nani nogi Jerikoba sabolama, tama tomoba
pai, te be nani ela pomainu yali.
2 Te be nanide bidali bidi me agai nogi Sakius. Agai mone
sabo sę te Rom gavman takis sabo sę yai. Tama aga te takis
sabo bagego polalubo bidi dao, agai mone me doado bage
me kisu delalubo.
3 Tama te bidi Sakius te Jisas asobo po odama, agai homu
Jisas eno sueibao. Tiali goli te bidi Sakius te pęwadage bidi
yai elalubaso, Jisas te agai subeo. Magi basowe? Te we
bidi hauwa ugwanu polasa dolalubaso, te sesela salio, tama
Sakius agai Jisas subo usube.
4 Tama tibaso, Sakius polo udalama, pelama, polo te ni me
deliba pai. Agai homu, ena e ni holama, te Jisas e ni pąba
asobaso, eno aga sueibao.
5 Tama Jisas te ni pąba sabolama, ni sigiba ogwa tonali,
Sakius suali. Jisasgo te po wali, “Sakius, nage polo dulao.
Megi da si nago beba pinao, tede bidaibao,” wali.
6 Tama te po baso, Sakius polo dulali. Dwagi yai homu
mu eyu, te Jisas agai beba odasa peyu, geseyu yai.
7 Te we bidi augwaligo te sulama, tama hagelabo po weyu,
te po wali, “Jisas te dwai sę ebo bidigo beba nai tugi pali.”
8 Tama Sakius doligulama, agai te Genuai Bidi Jisasbolo te
po wai, “Genuai Bidi, suao. Eno masigi dabe, doado bage
tigidali si bugwaibao. Si bugulama, nai meni yai we bidi
dobawaibao. Tama bidi mebolo eno ili po olama, agai nai
wi sali da, tama megi te nai eno me si me si elama, wei
ponaibao,” wali.
9 Te Jisasgo te bidi Sakiusgo wali po odama, tama Jisasgo te
po wali, “Megi tama Godigo e bede bidibo we bidi tau mayu,
ma sali. Magi baso meni. E bidi da te polobadu bidali nogi
yai bidi Abrahamgo ogwa mu dao. Polobadu Abrahamgo
Godigo wali po odama, agai mu koneani, tia sali. Megi me,
eno wali po odama, nago mu konealualio, tia sali.
10 Ena Godigo Bidi Mu da, tama Godigo ena tagala
palobaso, ena asali. Te olo hagawai we bidi eno gegi asai,
te eno augwali tau mayu, ma somainu ebao,” Jisasgo te po
wai.

Nogo si sę ebo bidi dabebolo mone ge dobayali po digi po (Mat 25:14-30)

11 Te we bidi augwaligo Jisasgo wabo po odobadi, agai
gasa po me augwalibolo pusali, te po digi po. Tama
Jisas te be nani nogi Jerusalem pąba sabalobaso, tama
augwaligo geda muyu, te homu yali, Jisas te Jerusalem be
naniba sabalobo si, Godigo we bidi tonalubo sę tamadi tama
gagalaibao, augwaligo te homu yali.

12 Tama tibaso, Jisasgo augwalibolo e po digi po pusali,
agai te po wai, “Te nogi yai bidi me deli digibulu gasa
buluba osogo pai hagede. Tama tede bidibadi, te gavman
genuai polalubo bidigo aga te aga bulu genuai gavman
bidi nigilaibao. Tama nigilama, aga page buluba ma
bidagasaibao.
13 Tama te bidi aga pisąbadi, agai sę ebo bage nogo si i
olama, augwali deli delibolo mone ni yabe nogo si mawai.
Agai augwalibolo te po wai, ‘Te ena gasa digibulu bulude
bidibadi, dagego te mone sabo sę yao, eno mawai masigigo
tama tiao, tama nosali eno masigi hauwa ma saibao,’ te po
wai.
14 Tama te po olama, tama te digibulu gasa buluba pabo
gagalali. Tiali goli, te genuai bidi dologode bidaibao wabo
bagego bidi me badu tagala palu, te po wai, ‘Dagego te
gavman genuai polalubo bidibolo te po wao, “E bidi dago
buludu asai bidi, da tonalubo bidi nigibo hagelabo” wao,’
te po wali.”

15 “Tiali goli, te bidi digibulu buluba sabolama, te genuai
polalubo bidigo aga genuai gavman bidi nigali. Tama agai
gavman sę ebo bomo selama, aga buluba ma pali. Teba
sabolama, agai polobadu masigi menama sę yali bidi dabe
i wali, augwaligo gasa masigi nisu naga sali te suai hagede.
16 Te hasia asai bidi aga pageba asama, te po wai, ‘Genuai
bidi, nago enabolo mani ni yabego te eno sę ma elama, te
200 kina ma ugwadu daganabo profet mone salio,’ te po
wali.
17 Tama te genuai bidigo agabolo te po wei ponani, ‘Nage
dwagi yai sę ebo bidi dao. Nago te sę bugagia yalio. Eno
nago nogode te dwasianu mone menama, tama nago te
dwasianu naigo bugagia tonalubo sę ebo bidi mu dao, te eno
koneanio. Tama tibaso, megi te be nani nogo si tonalubo
bomo eno nagebolo mobao,’ te po wai.
18 Tama i badu sę ebo bidi aselama, te po wai, ‘Genuai
bidi, nago enabolo mani monego te sę ma elama, te eno
mone te 100 kina sai dao,’ wali.
19 Tama te genuai bidigo agabolo te po wai, ‘Nago me te
be nani a naga te nago tonaluao.’ ”

20 “Te nosali bidi asiyu, te po wai, ‘Genuai bidi, nago en-
abolo mani mone e dao. E masigi eno ugwade tomogolama,
bugagia muani. Magi baso meni.
21 Eno nagede wi yalio. Nage da, homu sesena pabo bidi
dao. Te gasa bidi dabego munalubo nai, te nago sabo dao.
Naga gide nai bulisąma, te gasa bidigo gide bulali nai sabo
bidi dao,’ wali.

22 Te genuai bidigo agabolo po wei ponoyu, te po wai,
‘Nage dwai sę ebo bidi, nago megi wali pogo eno nage
aiyaba elaluaibao. Ena da homu sesena pabo bidi dao, nago
koneani. Gide nai bulisąma, eno te tubo nai naga sabo bidi
dao, te me nago koneani. Gide nai bulisąma, ena tubo nai
sabo bidi dao, te me nago koneani.
23 Nago koneani, ena te tiwai bidi yaibaso, te nago eno
masigi te benkde magi baso mubewe? Nage eno masigi te
benkde mugi sogo da, teda ena ma asali sogode ena gasa
masigi me badu ma sigi da,’ wali.”

24 “Tama te genuai bidigo tede dolalubo bagebolo te po
wai, ‘Te ni yabe nogo si masigi selama, te u bidi mao, te
masigi bidi sese a naga 200 kina sali bidibolo mao,’ wali
25 Tama tede dolalubo bagego te po wai, ‘Genuai bidi, te
bidi agai bidi sese nogo a naga 200 kina polo sai dao,’ wai.
26 Te genuai bidigo te po wali, ‘Eno dagebolo obao, te nai
elalubo bidi agai nai me saibao. Tiali goli, te dwasianu nai
elalubo bidigo nai gasa bidigo saibao.
27 Tama eno boi bidi odasa asao. Augwali ena dologode
bidibo hagelabo wali. Tama te bage odasa asao, eno
gabidide hwągo ela muao,’ te genuai bidigo te po wali,”
Jisasgo te po wai dao.

Jisas te Jerusalem be nani tomoba pali
(Mat 21:1-11; Mak 11:1-11; Jon 12:12-19)

28 Te Jisas agai po ola mena silama, tama agai te Jeriko
be nani tagalali. Te aga te we bidi polasa peyu, Jerusalem
moni taunba pabo ma gagalali, ogwaba.
29 Tama pelama, tama te dwasianu be nani si pąba
sabolali. Be nani me nogi Betfage, te be nani me nogi Betani,
te si pąba sabolali. Tama sabolama, augwali te bulu du nogi
Oliv te bulu duba sabolali. Teba sabolama, tama Jisasgo bidi
si i wali, augwali si tagala palama pomainu yali.
30 Augwali sibolo te po wali, “U be naniba pao. Tama
te be nani tomoba pelama, tede dage sigo kibu donki wai
sueibao, page bidigo haliga gebelalio. Te gesi donki wai te
bidi munu me duasiąwai donki dao. Te donki wai gebelali
haliga pisigina sąyao, ena pageba sesao.
31 Bidi mego dage sibolo dage te donki wai magi baso
bono pisigawaniwe te po obaso, agabolo te po wei ponao,
‘Te Genuai Bidigo te donki waide sę elalubo,’ te po wao,”
Jisasgo te po wai.

32 Tama tibaso, te tagala palai bidi si u be naniba pelama,
Jisasgo wali po mu salio, augwali sigo te donki wai suali.

33 Tama te bidi sigo aga gebelali haliga pisigabadi, te donki
wai page bidi dabego hanalu wali, “Dage sigo te hos wai
magi baso pisigabawe?”
34 Tama augwali sigo te po wei ponani, “Te Genuai Bidigo
te donkide sę elalubuo,” wali.
35 Tama augwali sigo te kibu donki wai Jisas magasali.
Augwa holobo ugwa dabe dilama, donki wai tudide pasug-
ulali. Tama munama, augwaligo Jisas tau selama, te tudide
dualai.
36 Tama Jisas te tiwai pobadi, te we bidi aga soabo sunumi
au iliyu, augwa holobo ugwa dabe te pabo gesabi badu tụde
dodolama, muani. Magi basowe? Genuai bidi asobaso tama
muani.
37 Te Jisas te Jerusalem be nani pąba sabolali, te bulu
du nogi Oliv a odogoba pabo gagalali. Tama teba pobadi,
aga wali asobo we bidi hauwa mu tigidali augwali dwagi
yai homu mu eyu, bomonama i weyu, Godigo nogi ugwaba
siyu yali. Augwaligo Jisasgo polobadu yali bomai sę subaso,
Godigo nogi ugwaba sali.
38 Augwali e tobage po wali, “Dago te genuai bidigo nogi
ugwaba mu sobao. Aga te Godigo nogide asali bidi dao.
Dago homugo dagalude boi pibo sogo asomainao. Dago
Godigo nogi ugwaba mu sinao,” augwaligo te tobage po
wali.
39 Te we bidi tomode te Farisi bidi dabe me badu bidali.
Tama augwaligo Jisasbolo te po wali, “Po ola mabo bidi, te
nage wali asobo bidi dabebolo ‘Te po tagalama, sagia sao’
wao,” wali.
40 Jisasgo te po wei ponani, “Eno dagebolo obao, e we
bidigo sagia sobaso, teda e masigi dabego te tobage po wabo
gagalaibao, Godigo nogi ugwaba saibao,” wali.
41 Te Jisas te Jerusalem moni be nani pąba asiyu, te be
nani suyu, agai te be nanide bidibo we bidide homu dene
eyu, gela wali.
42 Agai te po wali, “Ena wali asobo we bidi dabe augwaligo
te boi pibo sunumi konebao. Megi eno homugo boi pibo te
page Jerusalem bage dagego megi koneaibao. Tiali goli, te
page God agai geme dualali, dagego sube.
43 Nosali te dwai bidibadi te asaibao. Boi bidi dabe
augwaligo e be nani bobegelaibao, dage wi pidali weyu.
Augwaligo te be nani moni obode te tọ hauwa diganama, te
tọ hobolu badu dagana saibao. Tigidali badu bobegelaibao.
44 Augwaligo dage Jerusalem dabe ela silaibao, te be
dabe tigidali augwaligo mu hụgiaibao. Be nigali masigi
me deli ugwadu me munalugobeo, tigidali pepedelama, aba
sąwaibao, meba me tedali, tedali, besala paibao. Magi baso

te sę yaibawe? Woo, te Godigo dage suagasu tau sabo sogo asali side te dagego konebeo," Jisasgo te po wai.

Jisas te Moni Lotu Be tempelba pai
(Mat 21:12-17; Mak 11:15-19; Jon 2:13-22)

45 Te Jerusalem be nani tomoba pelama, Jisas te Moni Lotu Be tempel teba pali. Teba sabolama, te lotu be tomoba peyu, te maket tiwai nai dabe te tempel be tomode muduali bidi dabe agai buluba ela gudulu sela sąbo gagalali.

46 Agai te bidi dabe sela sąbadi, te po wali, "Te bukude te Godigo wali po tede noma muanio, te asęani po me deli e dao, 'Eno be te we bidi enabolo gedu haluasa po wabo be elaluaibao,' te po polobadu asęani. Tiali goli, dagego e be te nai wi sabo bagego geme dualubo ola be tiwai nigilalio," Jisasgo te po wai. *

47 Te Jisas agai te sę yali. Te deli deli sogo agai te we bidi dabebolo ola mani po wali, te Moni Lotu Be tempel tomode. Tama te pris tuni bidi dabe me, te Godigo polobadu wali po koneani bage me, augwaligo Jisas elabo tụ gegali. Te Juda dabe tuni bidi dabe me, augwaligo Jisas elabo tụ gegebo gagalali.

48 Tiali goli, te Jisas elabo tụ augwaligo sube. Magi baso meni. Te we bidi tigidaligo bomo mu elama, Jisasgo wabo po odai hagede.

20

(Mat 21:23-27; Mak 11:27-33)

1 Te me sogo Jisas te Moni Lotu Be tempel tomode bidu, agai te we bidi ola mayu, augwalibolo Godigo dwagi yai po pusalio. Tama agai te po pusabadi, te pris tuni bidi dabe me, te Godigo polobadu wali po page koneani bage me, augwali agaba asali. Te Juda dabe genuai bage me asali.

2 Tama aselama, augwaligo agabolo te po hanalu wali, "Nago mena bomogo naga te do yali sę yaliwe? Te sę dego nago nogode maniwe?" augwaligo te po hanalu wali.

3-4 Tama Jisasgo augwalibolo te po wai, "Ena me dagebolo po me deli hanalu waibao. Te bidi nogi Jon, agai te we bidi baptais mani. Dego te bidi Jon te sęba tagala palaliwe, te Godigo tagala palaliwe, ma dego te sęba tagala palaliwe? Dagego ena wei ponao," wali.

5 Augwa hasi te po miyu, te po wai, "Te dago 'Godigo Jon te sęba tagala palali' po obaso, teda Jisasgo dabolo te po hanalu waibao, 'Dage Jongo wali po magi baso gisiga odobewe?'

6 Tiali goli, dago 'Woo, Jon aga homugo te baptais mabo sę sali' obaso, teda e we bidi tigidaligo masigi sąyu, da ela

* **19:46:** Ais 56:7; Jer 7:11

muaibao. Augwaligo homu te bidi Jon da Godigo tagala
palali bidi mu dao," augwa hasi augwaligo te po wai.
7 Tama tibaso, augwaligo Jisasbolo te po wai, "Dego te bidi
Jon aga sęba tagala palaliwe, te dago konebeo," wali.
8 Tama Jisasgo augwalibolo te po wai, "Eno hanalu wali po
dagego wei ponosiąbaso, teda dagego enabolo hanalu wali
po me eno wei ponogobeo. E sę eno nogode muani bidi nogi
dagebolo eno wagobeo," Jisasgo te po wali.

Bono du gi po digi po
(Mat 21:33-46; Mak 12:1-12)

9 Te Jisasgo te Juda dabe tuni bidi dabebolo agai wabo po
silama, tama agai te olo we bidi dabebolo te bono du gi po
digi po pusali. Agai te po wai, "Bidi mego bono du gi bulali.
Tama aga te bono du gi te sę ebo dabego nogoba osogo
muani, augwaligo te gi tonalumainu, te augwaligo masigi
sabo sę dao. Tama elama, aga te gasa digibulu buluba bidigi
pali, tede hauwa sogo bidai hagede.
10 Tama nosali, te bono du dabe tau ebo sogode, te gi page
bidigo aga sę ebo bidi deli i wali, tagala pomainu. Agai te
bidibolo te po wali, 'Nage pao, te eno bono du gi tonalubo
bagebolo te po wao, "Te bono dude sai masigi me badu mao,
ena te gi page bidibolo magi paibao." Te po wao.' Tama te sę
ebo bidi pelama, te giba sabolama, te gi page bidigo wali po
pusali. Tiali goli, te gi tonalubo bidi dabe augwaligo masigi
mabe. Augwaligo aga wąbigo elama, buluba sela sąyu yali."
11 "Te nosali te gi page bidi agai sę ebo bidi me deli tagala
palali, te digibulu giba. Te bidi me te gi tonalubo bagego
wąbigo elali. Augwaligo te bidi hale yabo po weyu, buluba
sela sąyu yali, masigi mabe.
12 Tama nosali sela sogo weyu, aga sę ebo bidi tagala
palali. Te bidi augwaligo elali, elali digi du yai. Tama te
bidi me augwaligo buluba sela sąwai.
13 Te sę yali po odama, te gi page bidigo te homu yali,
'Ena mena sę yaibawe? E, ena eno dwagi yai homu ebo
ogwa mu te tagala palaibao. Te gi tonalubo bagego agai po
sela sągobeo, bugagia odaibao,' te homu yali.
14 Tiali goli, meni. Te ogwa te digibulu giba sabolama,
tama te gi tonalubo bagego aga sulama, augwa hasi te po
wali, 'Aga aya isibo si, e bidigo te gi mu saibao. Tama tibaso,
dago aga ela muinao. Nosali aga aya isibaso, teda dago te gi
mu saibao,' te po wali.
15 Tama olama, augwaligo te gi page bidigo ogwa bono du
gi bulu badu sąwai, tede ela muani. Tama, dagego homu te
gi page bidigo te bagebolo mena sę egowe?

16 Aga te giba asiyu, te gi tonalubo bage agai ela muyu, te
gi te gasa bidi dabego nogoba muaibao, “Jisasgo te po wali.
Tama agai wali po odali we bidigo te po wai, “Daba te sęgę
maiabuo.”
17 Tiali goli, Jisasgo augwali gedu bomonama tonaluyu, te
po wali, “Godigo wali po bukude e po wabo da,
‘Te be sę ebo bagego polobadu sela sąwani masigi, te
masigi nosali te be tolalubo masigi nigali.’
18 Te po page da, te ena te masigi dao. Tama eno dagebolo
obao, niwai bidi te masigiba tulolubaso, aga tigi dwasianu
gagawaibao. Me ma, te masigi bidiba tulolubaso, aga tigi
mia paibao,” Jisasgo te po wali.
19 Te Godigo polobadu wali po page koneani bidi dabe me,
te pris tobolu bidi dabe me, augwaligo suali, Jisas agai po
digi po augwalibolo bomo yai naga walio, augwali aiyaba
elalumainu. Tama tibaso, augwaligo te homu yai, “Megi
tama dago e bidi Jisas nogo si dụwaibao.” Tiali goli, tuni
bidi augwaligo te we bidide wi baso, augwaligo aga nogo si
dụbe.

Takis mabo po
(Mat 22:15-22; Mak 12:13-17)

20 Te genuai tuni bidi pris hani bage, me te bomai po
page koneai bidi dabe augwaligo Jisas nogo si dụsiąbaso,
augwaligo aga te moni gavman tobolu bidigo nogode muai
hagede, te gavman bidi bomo hauwa mu elalubo bidi dao,
we bidi tigidali tonalubo bidi dao. Te Jisas te bidigo nogode
maiabo tụ augwaligo gegali. Te sę eyu, augwaligo sa pabo
bidi dabe Jisasba tagala palali. Tama Jisasba aselama,
augwaligo agabolo tibo muma sabo abagi po weyu, agai
wabo po odai hagede asobo bidi tiwai asali. Jisas agai pode
geda mubaso, augwaligo aga nogo si dụwaibao.
21 Tama augwaligo agabolo tibo po weyu, te po wali, “Po
ola mabo bidi, te nago naga ola mabo po dolo yai po mu
naga wabo dao. Nago homude tigidali we bidi usu si dao.
Nago homude bidi me ugwaba me dią holobo menio, bidi
me aiyaba me elalugobe, tigidali we bidigo kolesaga te deli
tama dao. Godigo bomo yai po nago te we bidibolo dolo mu
ola mabo dao.
22 Te moni Rom gavman tobolu bidi Sisar, dago te bidibolo
te takis moni mabo sę, te sę dwagi yai sę dawe, ma dwai sę
dawe?” te po augwaligo hanalu wali.
23 Tiali goli, Jisasgo augwaligo tibo po nigibo sę ebo homu
agai polo koneani.
24 Agai augwalibolo te po wai, “Te takis abelabo masigi
enabolo waselao, eno sueio. Te masigide dego noma

elalubowe? Mena bidigo po tede asęaniwe?” te po hanalu wali. Tama te sa pabo dabego te po wali, “Te gavman tobolu bidi Sisar agai noma te takis abelabo masigi daide elalubo, agai wali po tede asęani.”

25 Tama Jisasgo augwalibolo te po wali, “Ao. Tama tibaso, te takis mabo sęde, te bidi Sisarbolo agai nai dabe mao, tama te lotude me te Godibolo maiabo nai yai baso da, te God agai nai dabe da agabolo dolo mao,” wali.

26 Tama augwaligo agai pode tugobeo, te we bidi gesabidide. Te sa pabo bagego noma siyu, sagia sai.

Augwaligo Jisasbolo hanalu wali, isai bidi ma hodaluaibawe?
(Mat 22:23-33; Mak 12:18-27)

27 Te Sadyusi bidi hani augwaligo homugo isai bidi ma hodalogobe. Sadyusi dabe me badu Jisas pageba asali. Tama augwaligo agade muma sabo homu eyu, te po wali,

28 “Po ola mabo bidi, te polobadu bidi Mosesgo e bomo yai po me deli dabolo asęani. Tibaso, gomunai bidi me deligo we selama, tama agai sali wego wai ame nisąwai, tama te bidi isibaso, teda aga amago te we ma sao. Te we selama, tama wai ame nobaso da, isai bidigo wai dao wao. Te sę yao, Mosesgo te bomo yai po asęani. Ao. *

29 Me sogo ama a naga me badu si augwali bidai. Gomunai bidigo we sai, agai wai meni, te aga olo isali.

30 Tama nosali aga ama tomo bidigo te we ma sali.

31 Nosali te bidi isilama, te tomo bidi tudi badu bidigo te we ma sali. Ama dede a naga me badu nogo si te we deli naga salio. Tiali, tigidaligo wai me ame nabe. Tilama, tigidali isalio.

32 Nosali te we me isalio.

33 Te a naga me badu nogo si bidi te bage augwaligo te we selama, bidama, isali. Tilama, te isai we bidi ma hodalobo sogode te we mena bidigo we dawe?” augwaligo te po wali.

34 Te Jisasgo te po wei ponani, “Dage we bidi e sogo megi we sabo dao. Megi tǫde bidigo we dali bidi si augwa si sabo dao.

35 Tigidali we bidi megi te tiwai ebo dao. Tiali goli, augwali we bidi Godigo po weyu, augwali hodaluama, te nosali sogode bidibo we bidi, augwali te sogode we sabo sę ma egobeo.

36 Augwali ma isigobeo. Augwali mobo bidi ensel tiwai bidaibao. Godigo augwali gụ pagede hodolali. Tama tibaso, augwali Godigo wai bǫụ bidibo,” Jisasgo te po wai.

---

* **20:28:** Bom 25:5

37 “Te Mosesgo aga po asęani, te po wai, ‘Isai bidi gụ
pagede ma hodalobo dao.’ Agai mena sę elama, tama agai
dabolo te po ola maniwe? Agai asęani po tomode te po
elalubao, me sogo Mosesgo dwasianu ni pagede sia dilubo
suali. Moses agai nọụ dabe polobadu isali goli, agai Godide
te po asęani, ‘Genuai God te Abraham, Aisak, Jekop te
bagego God dao’ wali. *
38 Tama Godigo ‘Ena da te bagego God dao’ obaso, te dago
kone dao, te God da, te isai bidigo God menio. Bidibo bidigo
God dao. Tama Godigo gedude, bidibo we bidi me, isai bidi
dabe me, te bidibao,” Jisasgo te po wai.
39 Jisasgo te po te Sadyusi bagebolo olama, augwali aiyaba
elaluama, gasa bidi hani dabe, te Juda dabego bomo yai po
koneai bage, augwaligo Jisasbolo te po wai, “Po ola mabo
bidi, nago augwalibolo wei ponani po usu dao,” wali.
40 Te Sadyusi dabe augwali agade wi baso, po me deli ma
hanalu wabeo.

Jisasgo augwali te Godigo sa muani bidide hanalu wali
(Mat 22:41-46; Mak 12:35-37)

41 Te Jisasgo augwalibolo te po hanalu wali, “Dagego te
po wabo dao, ‘Te nosali asabo bidi Krais da, te polobadu
bidi nogi Devit aga ogwa da.’ Dagego te po magi baso wabo
dawe?
42 Buku me nogi Sam, te lotu tęąbi po wabo buku tomode
te bidi Devitgo te po asęani,
‘God agai eno Genuai Bidibolo te po wai, “Nage eno
dolo nogo badude duayao.
43 Nage tede duabadi,
eno nago boi bidi dabe nago sągą dologoba muaibao,
nago sągą augwali tobolude agawaibao,” ’
Devitgo te po asęani.
44 Tama te po tomode Devit aga digi aga te Krais, te nosali
asabo bidi, te bidide ‘Eno Genuai Bidi’ wali. Tama tibaso,
Krais te Devitgo ogwa naga te menio, te agai genuai bidi mu
dao,” Jisasgo te po wai.

Te bomo yai po ola mabo bidi dabego yali sę po
(Mat 23:1-36; Mak 12:38-40)

45 Te we bidi tigidali augwali tede bidibadi, Jisasgo wali
po odali.
46 Tama Jisasgo aga po sabo bidibolo weyu, te po wai,
“Dage dua dao, te bomo yai po koneai bidi dabede. Augwali
godola pela bobobage ugwa gudama, bilama pabo dao,
nogi yai bidi tiwai. Augwali godola pela te we bidigo bidi
sisinibo pesagede augwalibolo siade dao omainogo, genuai

* **20:37:** Sai 3:6

bidi tiwai. Augwali mu godola pela lotu be tomode bidi gesabidide naga dualubo, genuai bidi tiwai. Augwali godola pela genuai nai tubo side augwali polalubo ni namide naga duawainogo ebo dao.

47 Augwaligo te wilawe we dabego doado bage gisigilibo dao. Tiali goli, augwaligo tibo gedu haluasa po bobobage wabo dao. Tama nosali Godigo tigidali we bidide po tụ ebo si, te tobage bidi dabe, te bomo yai po koneai dabe, augwaligo moni sęgę mu saibao, te gasa we bidigo dwasianu sęgę saibao," Jisasgo te po wai.

21

Magi nai meni yai wilawe wego aga mone ge dwasianunu Godibolo mani
(Mak 12:41-44)

1 Te Jisas te Moni Lotu Be tempel tomode tonolo bilibadi, agai suali, te mone hauwa munalubo bidi dabego augwaligo Godibolo masigi te halobage tomoba mubo agai suali.

2 Tama Jisasgo suali, te magi nai meni yai wilawe wego dwasianunu nogeai mone ge si te halobage tomoba muani.

3 Tama sulama, Jisasgo tede bidibo we bidi dali te po wai, "Eno mu po dage dali obao, e magi nai meni yai wilawe wego mani masigigo te tigidali we bidigo mani masigi aiyaba elaluali.

4 Te tigidali we bidi augwaligo masigi hauwa me badu munalubo. Augwaligo me badu naga Godibolo manio. Tiali goli, e we da masigi aga mu mina salio. Te we agai masigi tigidali Godibolo manio. Te we aga nai abela tuabo masigi mu mina salio," Jisasgo te po wai.

Jisasgo te Moni Lotu Be tempel nosali dolaibao po wai
(Mat 24:1-2; Mak 13:1-2)

5 Te bidi dabe me badugo te Moni Lotu Be tempel tede po wai, "Augwaligo te be dwagi yai masigigo auluai, te we bidigo Godibolo mani nai dabe me sisinama, te sę yai dao," te po wali. Tialima, Jisasgo te po wali,

6 "E tọde elalubo nai dabe megi dagego subo, te sogo pedalobo side te dage dali boi bidi dabe augwaligo me gogologobeo masigi ugwadu munalubo masigi duluda aiyadu masigi agasi halo olama, tigidali pebedama, aiyaba sąwaibao," Jisasgo te po wai.

7 Te augwaligo Jisas hanaluyu, te po wali, "Po ola mabo bidi, te sę nisu pedalaibawe? E be dolabo maganubo side, te mena tiwai sę hasia pedalubo sulama, dago koneaibawe?"

8 Tama Jisasgo po weyu, te po wali, "Bidi hauwa asiyu, Jisas ena nogi waibao, Jisas asaibao wali, ena te Jisas ena e

asalise, te po waibao, dage dali. Dage dua dao. Augwaligo dage ili po ola mawaibao. Tama augwaligo te po me waibao, ‘Asobo si te pąba maga yagasobao.’ Tiali goli, dagego te po wabo bidi wali pigio.

9 Dagego odoyu da moni wąbi hwịbo po odobo si, teda dage didibili egio. Ma, bidi dabe augwaligo te gavman sela sąwai hagede wąbi hwịbo po odobo si, te dage didibili egio. Te sę polo hasia pedaliyu polo yaibao. Tiali goli, te si polo siligobeo, tigidali nai silabo si polo asogobeo,” Jisasgo te po wai.

10 Jisasgo augwalibolo te po me wai, “Me bidi hanigo me bidi hani dali wąbi hwịaibao. Te genuai bulude bidibo bidi hani mego te gasa genuai bulude bidibo bidi hani me dali hwịaibao.

11 Genuai genuai gęọ e tọde pedalaibao. Me badu habu badu genuai nasi dali genuai gasi dali yaibao. Te dagalude te we bidi wi yabo moni haniani sę pedelaibao.

12 Tiali goli, te tigidali sę pedalisiąbadi, bidi dabe augwaligo dage tulama, dwai sę dage dali yaibao. Augwaligo dage te bomo yai po ola mabo be tomoba odasa pelama, po tụ ela menama, tama augwaligo dage kalabus be tomoba muaibao. Eno nogi tobade dage sę ebadi, augwaligo dage te moni gavman tuni bidi gesabide odasa paibao.

13 Te dagego Godigo po wabo tụ nigilu te ebao.

14 Tama augwaligo dage dali te sę esiąbadi, dagego te homu yao, te po tụ ebo sogode duga digi tau sabo po dagego homude hasia dodola sigio.

15 Ena digi ena koneai bidigo po dage pedauwaliba muaibao. Te baso, dagego boi bidi dabego te po sela sąnama aiyaba elalugobeo.

16 Dagego aya ida me, ama me, deli sibi dabe me, abagi me, augwaligo dage te gavman bidi dabego nogoba muaibao. Augwaligo dage me badu ela muaibao.

17 Tigidali we bidi augwaligo dage dali moni sębę mu yaibao. Magi basowe? Eno nogi dage dali bidibaso augwaligo tama tiaibao.

18 Tiali goli, dage bugagia mu bidaibao, dagego tobolude tobolu nisi me deli hagagobeo. Tama tibaso, wi egimio.

19 Dage bomo elama, bidao. Nono esisąbaso, dagego mu bidabo sogo nosali saibao,” Jisasgo te po wai.

Jerusalem hanu augwaligo dolaibao po Jisasgo wai (Mat 24:15-21; Mak 13:14-19)

20 Te Jisasgo te po me wai, “Te nosali dagego te ami bidi dabego Jerusalem be nani bagulibo maga dagego subaso,

teda te Jerusalem hanu dolabo sogo pąba yagasali, te dagego koneaibao.
21 Tama te sogode te Judia tǫde bidibo bage augwali te bulu duba wi pao. Tama te Jerusalem hanu tomode bidibo we bidi me, augwali te hanu taga peyu, gasa madiba wi piąo. Te bidi dabe hanu sesege badu bidibo bidi, augwali te hanu tomoba pelamuo.
22 Te sogode te Godigo te Juda we bidigo yali dwai sę wei ponabo sogo dao. Tama te side te Godigo bukude asęani po tigidali te nai igibilama walaibao.
23 Tama te haliga yai we dabe dali, wai bǫų ame megi tama mabo we me, te tobage webolo hobede yao. Genuai sęgę mu e tǫde pedelaibao, te Godigo sębę yai we bidi te sogo gegaibao.
24 Tama te boi bidi dabego te Juda dabe me badu moni hwągo ela muaibao, me badu nogo si dųlama, kalabus ilama, odasa pelama, tama tigidali gasa tǫba mugi paibao, tede mu bidimainu yaibao. Tama te boi bidi dabe, te Juda bidi hani isąwai dabe, augwaligo te Jerusalem hanu mu dola silaibao, te aiyaba elaluaibao. Tama nosali te Juda hani isąwai dabego Juda dabe aiyaba elaluabo si silaibao,” Jisasgo te po augwalibolo wai.

Nosali Jisas te Godigo Bidi Mu dagaludu asaibao
(Mat 24:29-31; Mak 13:24-29)

25 Te Jisasgo augwalibolo po me weyu, te po wai, “Te giligade me, te poluade me, te hǫde me te gasagi yai sę pedelaibao, bidigo konesiąbo sę. Tama tǫde tigidali we bidi dwai homu elama, wi eyu, gela weyu, tebo side moni tamu ąį dini asainogo u wabo augwaligo odoyu, wi yaibao. *
26 We bidi augwaligo homugo magi sę e tǫde pedalogowe, te po waibao. Tibaso, augwali homude wi eyu, tigi aiyoge eyu, tibo isaibao. Magi basowe? Te dagalude hǫ dabe augwaligo tų mina sobaso, gegele bilaibao.
27 Tama te ebo sogo ena te Godigo Bidi Mu ena gasa dagalu pǫ medu asaibao, te eno moni bomo dali, moni ula dali asobo augwaligo te sogo sueibao. Te moni ula te giliga sesena pai nanobo tiwai yaibao.
28 Hasia te sę gagalama pedalubo side, te ebo sogo dage tobolu ugwanu elama, dolaluao. Te side dage Godigo sabo silabo side pąba yagasabao,” Jisasgo te po wai.

Kaiya solobo side te ebo sogo bodolu mabo po
(Mat 24:32-35; Mak 13:28-31)

---

* **21:25:** Ais 13:10; Ese 32:7; Jol 2:31; Ped 6:12-13

29 Te Jisasgo po me begelama, augwali dąị wai. Agai te po
wai, “Dagego kaiya dali gasa ni dabe me solobo subo dao.
30 Tama dagego suyu, gesi yabe pedalobaso da, te dagego
konebo dao, te sogo poi pibo si tamadi pedalaibao.
31 Te tiwai me, te eno dagebolo megi pusali sęgę pedalobo
dagego subaso da, te dagego koneaibao, te Godigo we bidi
tonalubo sogo polo pąba asai yabo.
32 Eno mu po dage dali obao, megi e sogo bidibo we
bidi augwali me badu bidibadi, te ebo sogo te sęgę tigidali
pedalaibao.
33 Dagalu dali, tọ dali tigidali pela silaibao, tiali goli eno
po me munu me sia sogobeo,” Jisasgo te po wai.

Bugagia suao po

34 “Te dage dua dao, bugagia suao. Dagego tigidali
sogo bomai wę tulama, aiyoge elamu dao. Tiyu dagego
tigi tau sabo homu naga egio. Te tiwai kolesagago dage
mesegelebaso da, teda te Bidi Mu asobo sogo dage polo
asaibao, te enego hasa enebo tiwai yaibao.
35 Te ena asobo sogo te tigidali tọde bidibo we bidibolo me
te tiwai sę pedalaibao.
36 Sesemane sogo dage bugagia suao, dua dao. Te sę
eyu, tigidali sogo dage God hanalu wao, agai dagebolo aga
bomo momainu yao. Tama tilama, tigidali te sę dageba
pedelainogo yali da, te dage geda munama ela soeibao. Tiyu
da, dage ena gesabide bugagia dolaluaibao, ena da te Godigo
Bidi Mu dao,” Jisasgo te po wai.
37 Te tigidali sogo Jisasgo po augwali we bidi dali Moni
Lotu Be tempel tomode ola mawai. Tilama, te hulide Jisas
aga bulu du me nogi Oliv teba pigi pabo dao.
38 Tigidali we bidi augwali kigamu mu aselama, te Moni
Lotu Be tempel tomoba bulama, Jisasgo po odainogo yai,
tigidali sogo.

22

Bidi me nogi Judas agai Jisas te tuni bidi dabego nogode mabo bodolu mani
(Mat 26:1-5; Mak 14:1-2; Jon 11:45-53)

1 Te olo bidibo sogo me pąba yagasaibao. Tama te sogo
te Juda dabe augwaligo ‘Te polobadu mu Godigo dago wąị
nọụ dabe mu ela soyu, elisąwani sogo da’ weyu, augwaligo
te sogo bo disąwai nai bret tubo dao. Te olo bidibo sogo
nogi Pasova dao.
2 Tama te pris tuni bidi dabe me, te Juda dabego bomo yai
po koneai bidi dabe me, augwaligo te Jisas elabo sunumi
gegali. Tama augwali te we bidigo suidali weyu, wi yali.

Tama tibaso, te we bidi suidali weyu, augwali te po geme miani.

3 Te dwai haubo noma bidi Satan agai te bidi me nogi Judas aga homu tomoba pai. Te Judas aga te Keriot bulu bidi dao. Tama Judas te Jisas wali tigidali sogo pabo bidi nogo si olama, sągą me badu si tomode bidali bidi dao.

4 Tama Satan te bidi Judas aga homu tomoba pelama, tama Judas pelama, te pris tuni bidi dabe me, te Moni Lotu Be tempel tonalubo sę ebo tuni enesigi bidi dabe me augwali dali agai po miani. Agai te Jisas augwaligo nogoba mubo sunumi nigabo po wali.

5 Tibaso, augwali homu dwagi yai yali. Augwaligo po weyu, te po wai, “Nage dago mone ge mawaibao.”

6 Judasgo te po wali, “Dagego po usu dao.” Tama agai te Jisas augwaligo nogoba mubo sunumi gegebo gagalali. Agai tonaluali, me sogo te we bidi hauwa te Jisasde bidisiąbaso, tebo sogo agai Jisas te tuni bidi dabego nogoba muaibao.

Jisas wali pabo bidi sigo te Pasova tubo nai sisi egi pai (Mat 26:17-25; Mak 14:12-21; Jon 13:21-30)

7 Te bo disąwai tubo nai bret tuabo olo bidibo side, deli sogo silama, te kibu sipsip wai elebo bodolu sogo yagasali. Sipsip wai eleyu, te Juda dabego ma koneani, ‘Polobadu Godigo dago nǫų dabe ela soyu, elebe.’

8 Tama Jisasgo aga bidi Pita dali Jon dali “Dage si pao” augwali sibolo weyu, te po wai, “Dage si pelama, te nai sisi egi pao, te dago Pasova tubo nai,” te po wai.

9 Tama augwali sigo te po hanalu wai, “Nago homu da sigo te tubo nai menade sisi yaibawe?”

10 Jisasgo augwali sibolo te po wai, “Dage si te moni be nani tomoba pao. Tama tụdu pobadi, sę ebo bidi me deligo baketgo ąị tulama, tolasa peyu dage si tiąba asaibao. Te bidi wali dage si pao. Tama be tomoba te bidi pobaso da, dage si me te be tomoba pao.

11 Dage sigo te be page bidibolo wao, ‘Po ola mabo bidigo nagebolo te po walio, “Nago be tomode te ena dali, eno bidi dabe dali, dago te Pasova nai tuabo be habu menadewe?” ’

12 Tama te bidigo dage si ugwadu moni be habu ola mawaibao. Tede te nai tuabo ni nami me dua yabo ni nami me agai sę ebo bagego te sisila muai dao. Te be habude dage sigo te tubo nai sisila muao,” Jisasgo te po wai.

13 Tama te bidi si pelama, Jisasgo wali po gilama, te sę pedalali. Tama augwali sigo agai wali po wali pelama, te tubo nai sisila muani.

Jisas aga wali bilali bidi dabebolo diluai nai bret me wain ąi manio

(Mat 26:26-30; Mak 14:22-26; 1 Ko 11:23-25)

14 Te Pasova nai tuabo sogo pedalali. Tama Jisas te beba aselama, te aga te nai tuabo ni namide dua yali, te aga po sela pabo bidi dabe te aposel bage augwali me tede dua yali.
15 Jisas augwalibolo te po wai, “Eno homugo godola pelama, te dago wąi nǫų hani te Israel dabe bugagia bidimainu sula tagalu ela soale side ma kone palu tubo nai Pasova dage dali megi tama tueibao. Tilama, nosali ena dene saibao.
16 Eno mu po dagebolo obao, eno e Pasova nai dage dali ma tugobeo. Tama e nai ma tusiąbadi, te Godigo we bidi tonalubo sogo gagalama, e nai tuabo sę page hania mu pedelaibao. Tama te sogo eno ma tueibao,” Jisasgo te po wai.
17 Te Jisasgo agai te bono du kaneme wain wę pągąwai kap selama, Godibolo usu da po olama, tama aga bidi dabebolo mayu, te po wai, “Dage te bono du kaneme wain wę selama, duga hasi tomode dobola selama, tuao.
18 Eno dagebolo obao, megi tama gagalama, eno bono du wain wę ma tugobeo. Tama tusiąbadi, te Godigo agai we bidi tonalubo sogo pedalabo sogo eno e nai ma tueibao,” Jisasgo te po wai.
19 Te Jisasgo agai te diluai nai bret me selama, Godibolo nage usu dao olama, tama te nai bret nogogo togolama, aga bidi dabebolo dobawai. Agai te po wai, “E nai eno tigi mi dao. Eno dage tau somainogo mobao. Tuao. Ena isilama, dage nosali tama tuyu, ena konealu bidao,” te po wai.
20 Te nosali genuai nai tulama, te Jisasgo agai te diluai nai bret dobayu yali tiwai egi pelama, te bono du kaneme wain wę me tama tiali. Agai te po wai, “E bono du kaneme da, te eno kaneme dao. Gesi tų eno kanemego nigaibao, dage God dali mu kęą somainogo, eno kaneme gelebao. *
21 Dagego suao. Ena te boi bidigo nogoba muabo bidi ena dali ede bidibao.
22 Ena da te Godigo Bidi Mu da. Ena te Godigo polobadu tų nigilai te tųdu paibao. Tiali goli, ena te boi bidi nogoba muani bidi tede ena hobede mu ebao,” wali.
23 Te Jisasgo te po obaso, agai bidi dabe augwa hasi hanalua peyu, dego te kolesaga yaibawe, augwa hasi te po wai.

Da tomode de polalubo bidi dawe?

---

* **22:20:** Jer 31:31-34

24 Te Jisas wali pabo bidi dabe augwa hasi konila yali.
Tama konila po weyu, te po wai, “Da tomode mena bidi te
polalubo bidi dawe?”
25 Jisasgo te po augwali dali wai, “Te Juda bidi hani isąwai
dabego tobolu bidi dabe augwaligo bomo elalu, te we bidi
tonalubo dao. Augwali genuai bidi bidibo dao. Augwaligo
te we bidigo te tuni bidibolo wiegi yai bidi dao omainogo
ebo dao.
26 Tiali goli, te we bidi dabego te wabe. Tiali goli, dagego
te tobage sę egio. Menio. Dage polalubo bidi homu ebaso
da, teda dage nosali bidi tiwai bidao, gesi bidi tiwai. Dagego
tobolu bidi bidabo homu eyu da, dage sę bidi tau sabo bidi
bidao.
27 Mena bidi polalubo bidi dawe? Te saide dualama nai
tubo bidi dawe? Te sę tau sabo bidi nai poude togola
magasobo bidi dawe? Te saide dualama nai tubo bidi naga
te polalubo bidi dao. Tiali goli, ena dage tomode bidiyu dage
sę tau sabo bidi dao,” Jisasgo te po augwalibolo wai.
28 “Te polobadu te sę pedelama, enaba te haniani sęgę
asainogo yai digi, dage ena dali bidai dao. Tama dagego
ena taga soai menio.
29 Eno Ayago we bidi tonalubo sę enabolo mawai. Tiali
gilama, eno te sę dagebolo mobao.
30 Nosali eno tigidali we bidi tonalubo side, dage ena dali
hodobo nai tuagameo. Tama dage te tobolu bidigo duabo
ni namide dualama, tama dagego te Israel bidi hani nogo
si olama, sągą badu si te we bidi hani po dodolobo hani
bidagameo,” Jisasgo te po aga bidi dabe dali wai.

Jisasgo te po wai, “Pita, nago ena tudiba muaibao”
(Mat 26:31-35; Mak 14:27-31; Jon 13:36-38)

31 Te Jisasgo te bidi Saimonbolo weyu, te po wai, “Saimon,
Saimon, nage odao. Te dwai haubo noma bidi nogi Satan
agai dage dayu, usu sainogo, agai God hanalu wali. Tama
Godigo ‘Ao’ wali.
32 Satango te sę yainogo yai digi, eno nage tau sainogo,
God hanalu wali, ‘Saimon tau sao. Agai homu kolesaga
tigidali nageba mubo sę tagalidali weyu, nago Saimon tau
sao.’ Tama Saimon, nosali nage begasa, ma aselama, tama
nago naga ama dabe bomo mayu dąų walao,” Jisasgo te po
wai.
33 Pitago Jisasbolo wai, “Genuai Bidi, ena nage dali
kalabus paibao. Ena nage dali isabo me sisi yalio,” Pitago
te wai, Jisas dali.
34 Jisasgo Pitabolo te po wai, “Pita, eno nagebolo obao,
e sogo hulide te ba kakaruk po wasiąbadi, tama nago sela

sogo waibao, ‘Eno Jisas nogi konebe.’ Te po nago waibao,” Jisasgo te po wali.

Jisasgo sela po wai, gamugi dage masigi po dali, wa po dali, hwą ge po me

35 Jisasgo te po aga wali bilali bidi dabe augwalibolo wai, “Polobadu eno dage te sę egi pao weyu, duga gamugi dage masigi dali, wa dali, sągą nadoba dali sela pigio, te po wai. Tiali sogo, dage nai me deli sǫą paidawe?” Jisasgo augwali dali te po wai, tama augwaligo “Menio,” te po wai.

36 Jisasgo augwali dali te po wai, “Tiali goli, megi te gamugi dage masigi munalubo bidigo te nai sao, te wa munalubo bidi me aga wa sao. Tama hwą ge meni yai bidi da, teda aga ugwa menama, gasa bidigo abelama, te ugwade sai masigigo te moni hwą ge sao,” Jisasgo te po wai.

37 “Magi basowe? Bukude wali po augwaligo te po wai, ‘Augwaligo homude augwaligo aga dali dwai bidi dabe dali sisilai dao,’ wali. Tama eno dagebolo obao, tigidali po bukude wali po tiwai ena dali nai gilama walaibao. Ena tǫde bidibo sogo tamadi sia saibao,” Jisasgo te po aga bidi dabebolo wai. *

38 Augwaligo te po wai, “Genuai Bidi, nago suao, dago moni hwą ge si e dao.” Jisasgo sulama, augwalibolo te po wai, “Te tama usu dao.”

Jisasgo te Getsemani gide Godibolo po wai
(Mat 26:36-46; Mak 14:32-42)

39 Te Jisas te be taga peyu, te bulu du nogi Oliv teba pali, aga polobadu hauwa sogo teba pai dao. Tama aga bidi dabe augwali aga wali pai.

40 Tama Jisas te bulu du Olivba sabolama, aga bidi dabebolo te po wai, “Dagego Godibolo hanalu po wao, te Satango dage dwai sę tomoba gegidali weyu.”

41 Tama Jisasgo augwali taga peyu, aga dwasianu bobenu gana palio. Agai kidu tǫba sugunama, Godibolo po weyu, te po wai,

42 “Eno aya, nago homugo usu da wida, te sęgę enade elalubo dagala sąyao. Tialima, nago eno homu wali pelamuo. Naga homu kolesaga naga wali pao,” Jisasgo te po wai, aga Aya dali.

43 [Tama Godigo sę ebo mobo ensel bidi me deli dagaludu asiyu, pedelagaselama, te Jisasba bomo mayu tau sali.

44 Jisas aga homu sęgę mu ebaso, Godibolo aga hanalubo po bomonama wai. Tama Jisasgo tigide te posolo wę kisu yai, te wę te tǫba tuloluai, te kaneme tiwai.]

---

* **22:37:** Ais 53:12

45 Te Jisasgo aga Godibolo wali po silama, tama hodaluama, tama aga bidi dabe pageba ma pali. Tama augwali godege pibo aga suali. Augwali homu sęgę mu ebaso, tama augwali godege piai.
46 Tama agai augwalibolo te po wai, “Ya, dage magi baso pibawe? Hodaluiąo. Godibolo hanalubo po wao, te Satango dage dwai sę tomoba gegidali weyu,” Jisasgo te po wai.

Judasgo Jisas te boi bidigo nogoba muani
(Mat 26:47-56; Mak 14:43-50; Jon 18:3-11)

47 Te Jisasgo aga po obadi yaide, tama genuai bidi hani pąba asali. Te bidi Judas te Jisas wali pabo bidi nogo si olama, sągą me badu si tomode bidali, te bidi polasa asai. Tama aga aselama, Jisas dali pąba kisa sagasai.
48 Tiali goli, Jisasgo agabolo te po wai, “Judas, ena da te Godigo Bidi Mu dao. Nago kisa sagasu, ena te boi bidi dabego nogoba mubawe?”
49 Jisasgo bidi dabe augwaligo te sę pedalabo maga ebaso, augwaligo te po wai, “Genuai Bidi, nago usu da wida, dago te boi bidi dabe hwą gego elaibao,” te po Jisas dali wai.
50 Tama te tamadi asai bage tomode te pris tuni bidigo sę ebo bidi me deli bidai. Tama Jisas wali pabo bidi mego te bidigo dolo nogo badu olo moni kago hwągo togwa sąwai, tama te olo tǫba tuloluai.
51 Tiali goli, Jisasgo te sulama, te po wai, “Tagalao. Me menio.” Tama agai nogo te boi bidi oloba muai, tama te olo dwagi yai ma yai.
52 Te Jisasgo agai po wai, te pris tuni bidi dabe me, te Moni Lotu Be tempel tonalubo tuni enesigi bidi dabe me, te monu dabe me, augwalibolo agai po wai, augwaligo aga tuainogo asali baso. Agai te po wai, “Dagego moni kago hwą dabe, wąbi dabe sesali da. Te dagego nai wi sai bidi nogo tulama, sela painogo asobo ąǫ yaliwe?” Jisasgo te po boi bidi dali wai.
53 “Tigidali sogo dage dali ena te Moni Lotu Be tempel tomode bidai dao. Te sogo dagego ena me sai menio. Tialima, megi e sogo dagego Godigo bodolu muani side dao, dagego duga homu wali piąo. Megi Satango bomogo sę ebo side dao,” Jisasgo te po te boi bidi dabe dali wai.

Pitago te po wai, “Jisas eno konebeo”
(Mat 26:57-58, 69-75; Mak 14:53-54, 66-72; Jon 18:12-18, 25-27)

54 Te Jisasgo aga po ola silibo si da, augwaligo aga nogo pageabi elama, sela pai. Augwaligo Jisas odasa peyu, te Godibolo te polalubo tuni pris bidigo beba pai. Tama Pita me augwali wali pai. Tiali goli, aga digibulu gana bidai.

55 Te bage augwaligo sia te be mesalode nogai, sia kedau tuenu. Tama Pita me augwali dali dualama, sia te gogo tueinu dua yali.
56 Te be tomode sę ebo wego Pita suai, te sia ulade. Te wego aga gedu diliasa tonaluyu, te po wai, “Te bidi me Jisas dali bidibo eno suai dao,” te po wai.
57 Hogwa siyu, Pitago te po wai, “Ena menio. We, nago wabo po eno te Jisas konebeo,” Pitago te po wai.
58 Nosali gana gasa bidi mego Pita sulama, te po wai, “Nage me te Jisasgo hani dao.” Tiali goli, Pitago te po wai, “Abagi, ena mu menio.”
59 Nosali bidama, gesege elama, gasa bidi mego po bomonama, te po wai, “Mu tama dao. Te bidi me Jisas dali bidai dao. Te bidi Galili tǫ bidi tama dao, Jisas tiwai,” te po wai.
60 Tiali goli, Pitago te po wai, “Abagi, nago te wabo po eno konebeo.” Agai te po tama obadi, ba kakaruk po wai.
61 Tama te kakaruk po ma wabo si, Jisasgo begelama, Pitaba tonani. Tama Pitago Jisasgo aga dali polobadu gana wali po ma koneama, “Te sogo hulide ba kakaruk po wasiąbadi, tama nago sela sogo te po waibao, ‘Eno Jisas konebeo,’ waibao.”
62 Tama Pita agai Jisasgo te wali po ma koneagasu, buluba pelama, moni gela mu wai.

Augwaligo Jisas gisugu maiyu, eleyu yai
(Mak 14:65)

63 Te Jisas tonalubo bidi dabe augwaligo dwai dwai haniani po aga dali weyu, te aga eleyu yai.
64 Augwaligo Jisas ugwago gedu haluama, nogogo elama, agabolo hanalu wali, “Dego nage elaliwe? Te nosali asabo nai konea pai profet bidigo wali po tiwai wao,” te po wai.
65 Tama augwaligo bidi posobo dwai po hauwa Jisas dali wai.

Augwaligo Jisas kaunsil bidigo gedude po tụ ela mawai
(Mat 26:59-66; Mak 14:55-64; Jon 18:19-24)

66 Te nosali te giliga pedelai, tama te Israel bidi hani tobolu bidi dabe dali, te pris tobolu bidi dabe me, te Juda dabego bomo yai po page koneani bidi dabe me, augwali tigidali sisinai, tama augwaligo po kaunsil bidigo po wabo gilama, te po wainogo yai. Tama te Jisas tonalubo bage augwaligo Jisas kaunsil geduba odasa pai. Te kaunsil dabe augwaligo te po wai,
67 “Nago dabolo wao, nage Godigo sa muai nosali asaibao wali bidi Krais dawe?” Tama Jisasgo augwalibolo te po wai,

“Eno dagebolo weyu da, te dagego te po mu po dao homu egobeo.
68 Tialima, eno dagebolo me dagego homu ena da te Godigo sa muai bidi dawe hanalu da, te dagego eno po wei ponogobeo,” Jisasgo te po wai, augwali dali.
69 “Tiali goli, megi me, tigidali sogo nosali me, te Godigo Bidi Mu te bomo tigidali elalubo Godigo dolo nogo badu bidaibao, polalubo bidi bidabo madide. Ena da te Godigo Bidi Mu dao,” Jisasgo te po wai.
70 Te bidi dabe tigidaligo te po wai, “Tama nage te Godigo Ogwa mu dawe?” Jisasgo te po wai, “Dagego enabolo wali po tiwai, ena tama dao.”
71 Augwaligo te po wai, “Dago magi baso gasa bidi i olama, te bidigo Jisasgo dwai sę yali po pusaibawe? Te Jisas aga digi aga pedauwalidu ena da Godigo ogwa da wali dwai po te dago megi tama odalio,” te Juda bagego te po wai.

23

Juda dabe augwaligo Jisas augwa kiap tuni bidi gedude dodolama, po tụ ela mawai
(Mat 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Jon 18:28-38)

1 Te genuai bidi dabe augwali tigidali hodalu, te po wai, “Jisas te kiap tuni bidi bidibo madi selasa pao,” wai. Te gavman tuni bidi nogi Pailat dao.
2 Augwaligo gagalama, Jisas tụ ela mayu, te bidi Pailat gesabide. Augwaligo te po wai, “E bidigo da hanigo ebo kolesaga dolali. Jisasgo da dabe weyu, dago gavman tuni bidi Sisarbolo takis masigi magio homu ebo dao. Tama Jisasgo dabolo habu selebo po weyu, te po wai, ‘Ena da, Godigo sa muyu asaibao wali bidi Krais dao. Te ena tuni bidi dao,’ Jisasgo te po wai dao,” augwaligo te po wai.
3 Tama tuni bidi nogi Pailat agai Jisasbolo hanalu, te po wai, “Nage da, te Juda bagego tuni bidi dawe?” Jisasgo te tuni bidibolo po weyu, te po wai, “Naga digi te po obao, ena tama dao,” Jisasgo te po wai.
4 Tama te tuni bidi Pailat agai te pris tobolu bidi dabe me, te sisinai Juda we bidi me, augwalibolo weyu, te po wai, “E bidi agai dwai sę yali po page eno suali menio.”
5 Tiali goli, augwaligo po bomonama ma weyu, te po wai, “Agai po te Juda we bidibolo mobaso, tigidali we bidi dwai homu hogodolai. Agai te po Galili bulude gagalama, te sę megi eba me sela asalio,” augwaligo te po Jisasde wai, te bidi Pailatbolo.

Augwaligo Jisas Herot bidibo digi odasa pelama, tụ ela mawai

6 Te kiap tuni bidi Pailatgo augwaligo wali po odama,
augwalibolo hanalu wai, “Te bidi Jisas te Galili bulu bidi
dawe?”
7 Augwaligo “Aga te bidi Herotgo tonalubo tǫde bidibo
bidi dao,” wali. Tama te po odama, Pailatgo “Aga Herotba
sela pao, agai te po tụ odomainogo,” wali. Tama te sogo
Herot te Jerusalem be nanide osogo bidibadi dao.
8 Te bidi Herotgo Jisas sulama, agai homu dwagi yai
yali. Agai Jisasgo ebo sę po odai, tama agai Jisas polobadu
suainogo yai, hauwa sogo. Agai homugo eno te bidi Jisas
agai bomai sę ebo eno sueibao, te homu polobadu yai dao.
9 Tama tibaso, Herotgo Jisasbolo po hauwa hanalu wai.
Tiali goli, Jisasgo agai po me wei ponebeo.
10 Tama te pris tuni bidi dabe dali, te Juda dabego bomo
yai po mu koneai bidi dabe me, augwaligo pąba aselama,
augwaligo Jisas po tụ bomonama mu wai.
11 Tama Herot dali, aga enesigi bidi dabe dali, augwaligo
Jisas dali dwai dwai haniani po olama, Jisas mu dolai.
Augwaligo dwagi yai ugwa selama, Jisasbolo sabili mubo
ąǫ yai. Tama te tiwai elama, augwaligo gisugu wai. Tama
elama, Herot agai “Jisas te kiap tuni bidi Pailatba ma odasa
pao,” te po wai, tama augwaligo aga odasa pai.
12 Polobadu Herotgo te kiap tuni bidi Pailat dali augwa si
wado yai. Tialima, megi augwali si abagi gagawai.

Kiap tuni bidi Pailat agai Jisas te ni agede elao wai
(Mat 27:15-26; Mak 15:6-15; Jon 18:39–19:16)

13 Te kiap tuni bidi Pailat agai te pris tuni bidi dabe dali, te
tobolu bidi dabe dali, te olo we bidi dali i wai, tama augwali
sisinai.
14 Tama augwali sisinama, agai augwalibolo te po wai,
“Dagego e bidi Jisas ena pageba sela asali dao. Dagego te po
wai, ‘Jisasgo dago we bidigo ebo kolesaga dolai,’ te po wai.
Eno aga te po hanalu wali, duga gesabide. Tama dagego
odao. Eno Jisasgo yali magi sęgę agai me ebeo. Dagego aga
tụ ela mani te agai sęgę yali eno me subeo,” Pailatgo te po
wai.
15 “Herot agai Jisas dabolo ma tagala palali, dago Jisasde
po tụ odomainogo. Tama tibaso, dago koneani, Herot me
agai Jisas agai sęgę yali me subeo. Tama tibaso, dena Rom
dabego bomo yai pode, e bidi dago elegobeo,” Pailatgo te po
augwali dali wai.
16 “Tama tibaso da, eno e bidi bịgo naga elama, olo tagala
palaibao,” te po wai.
17 [Te tigidali sogo te Pasova nai tuabo olo bidibo side
te Pailatgo kalabus bidi me deli te we bidibolo olo tagala

palobo dao. Pailatgo augwaligo po wali pelama, bidi me augwaligo saibao wabo bidi augwalibolo tagala palobo dao.]

18 Tama tigidali we bidigo moni i mu wai, “Te bidi elao, tama te bidi nogi Barabas dabolo olo tagala palao,” te we bidigo te po wai.

19 Te bidi Barabas agai gavman dali te hanu Jerusalem tomode wąbi hwịai, tama agai bidi me ela muai, tama augwaligo te bidi kalabus tomoba muai dao.

20 Tama Pailatgo te we bidi dali po ma wai, agai Jisas tagala palainogo yai.

21 Tialima, augwaligo i weyu, te po wai, “Te bidi ni nami agede elao, te bidi ni nami agade elao,” te po ma weyu, ma weyu yai, te Juda we bidigo.

22 Tama Pailatgo sela sogo te we bidibolo wai, “Magi basowe? Te e bidi Jisasgo mena dwai sę yaliwe? Eno agai dwai sę yali me subeo. Tama tibaso, dena Rom dabego bomo yai pode, e bidi dago elegobeo. Tama aga eno bịgo naga elama, olo tagala palaibao,” Pailatgo te po wai, te we bidi dali.

23 Tiali goli, augwaligo bomo mu yai, augwaligo moni i bomonama mu wai. Te Pailatgo Jisas elamuo po augwalibolo omainogo, te augwaligo i wabo elabo pogo Pailatgo po aiyaba elaluai.

24 Tama tibaso, Pailatgo po weyu, te po wai, “Te usu dao.

25 Eno dagego po naga odaibao.” Te bidi nogi Barabas te gavman dali wąbi hwịnama, bidi ela muai. Tama te bidi augwaligo kalabus tomoba muai dao. Te we bidigo te bidi Barabas ma augwaligo sainogo te po wai, tama Pailatgo te bidi augwalibolo tagala palai. Tama te Pailatgo te we bidigo homu wali peyu, tama Jisas augwaligo nogoba muai.

Augwaligo Jisas ni pedaide elai
(Mat 27:32-44; Mak 15:21-32; Jon 19:17-27)

26 Te enesigi bidi dabe augwaligo Jisasbolo aga elabo ni pedai tola olama, tama aga tolasa pai, te aga elabo pesageba. Tama augwali Jerusalem be nani taga sobadi, tomode te bidi me nogi Saimon augwaligo suali. Te bidi aga page bulu Sairini, tama megi aga Jerusalem tomoba painogo sobadi, tama te enesigi bidi dabego te bidigo Jisas tau selama, te ni pedai tolao wai. Tama geasa pelama, te bidigo te ni agai nagede tolama, Jisas wali pai.

27 Te hauwa we bidi augwali Jisas wali pai. Tama te wali pabo we dabe hauwago Jisas hagede augwaligo gela weyu, te hobede ebo didigi weyu yai.

28 Tialima, Jisas begelama, te we dabe dali te po wai, “Dage Jerusalem we dabe, dage ena hagede gela wagio. Tiali goli,

duga hagede gela weyu, duga wai bǫụ hagede gela weyu yao.
29 Odao. Nosali te sogo pedelaibao, tama augwaligo te po waibao,
‘We dabe augwali wai ame nisiąbo we dali, te wai
ame nisiąwai we dali, te we dabe augwali wai ame
masiąwai we dali, te augwali dwagi yai homu mu
yagameo.’
30 Tama tebo sogo da, augwaligo te bulu dubolo te po waibao, ‘Te bulu du, dage daba degasa dulao.’ Tama te dwasianu bulu dubolo me te po waibao, ‘Dagego da mesega sao,’ te po waibao. *
31 Megi da dwagi yai si digi, augwaligo enabolo dwai sę ebao. Tama nosali te dwai si dageba asobo si, augwaligo dagebolo dwai sę mu yaibao,” Jisasgo te po wai.
32 Te ami enesigi bidi dabe augwaligo gasa bidi me si te sela asai. Te bidi sigo dwai sę yai, augwaligo te bidi si Jisas dali elainogo sela asai.
33 Augwali bulu meba sabolai, te bulu nogi diligo tobolu dao. Te bulu dude augwaligo Jisas ni nami pedaide neligo enama, te ni nami pedaide dąụ dagana ulai, te ni tǫba bulai. Augwaligo te dwai sę yai bidi si me ni namide neligo enama, te ni pedai si tǫba bulai. Te bidi me Jisas dolo nogo badu muai, me bidi Jisasgo pobase nogo badu muai.
34 Te Jisasgo te po wai, “Aya, nago augwaligo dwai sę yali sęgę sela sąyao. Augwaligo enade ebo sę sęgę augwaligo konebeo.” Tama te ami bidi dabe augwaligo satu gagali elama, Jisasgo gudubo ugwa dabe augwa dobola sai.
35 Tama te Juda we bidi augwali dololaluyu, tigidali sę tonolaluyu bidai. Te tobolu bidi dabego Jisas dali dwai po haniani wai, “Jisasgo gasa bidi dabe naga tau salio. Aga Godigo mu sa muyu asaiba wali te bidi Krais mu da wida, te Jisas aga digi ma tau sao,” te tobolu bidi dabego te po Jisas dali wai.
36 Te ami enesigi bidi dabe augwaligo me Jisas dali dwai haniani po wai. Augwaligo pąba aselama, Jisas dwai ha ebo ąị mawainogo yai.
37 Augwaligo po weyu, te po wai, “Mu tama, nage te Juda we bidigo tuni bidi da wida, teda naga digi naga ma tau sao,” augwaligo Jisas dali te po wai.
38 Tama te dwasianu ni namide asęyu, te po wai, “Te bidi te Juda we bidi dabego tuni bidi dao,” tama olama asęai. Tama te dwasianu ni namide augwaligo asęani po te ni pedai ugwadu daide neligo enai.

---

* **23:30:** Hos 10:8; Ped 6:16

39 Te dwai sę yali bidi me si augwaligo ni namide walai
me bidi deligo Jisas dali dwai po wai, “Jisas, nage da we
bidi tau sai hagede sa muani bidi Krais da wida, naga digi
tau siyu, dadi si me tau sao,” Jisas dali ni namide walai bidi
mego te po wai.
40 Tialima, me bidigo te po odama, te bidi dali wado po
wai, “Nago God dali wi ebewe? Nago sęgę Jisasgo sęgę tiwai
sali.
41 Augwaligo da si elali da, te augwaligo doloba pai
kolesaga yalio. Da sigo sęgę sali da, te usu tama da si yali
sęde tialio. Tiali goli, e bidi Jisas da, agai magi dwai sę deli
ebeo,” Jisas dali elali bidi mego te po wai.
42 Tama te nosali po wali bidigo Jisasbolo te po wai, “Jisas,
nosali nage tuni bidi pedelama bidibo side, nago te sogo ena
kone palao,” te bidi mego Jisas dali te po wai.
43 Tama Jisasgo agabolo weyu, te po wai, “Eno nage dali
mu po obao, megi tama nage ena dali bugagia bida bida
pabo bulude bidaibao,” Jisas te po te bidi dali wai.

Jisas ni pedaide mu isai
(Mat 27:45-56; Mak 15:33-41; Jon 19:28-30)

44 Megi te sia tomode dao, tiali goli te sia ge isai, tama
be hulia sabo ąǫ yai. Tigidali tǫ mu hulia siyu ebo tiwai
elalubadi, sia ge pio mu egi pai yali.
45 Tama te genuai ugwa te Moni Lotu Be tempel tomode
walaluali ugwa te tomode mu togwa pai, tama pedai si nigai.
*
46 Tama Jisasgo i bomonama mu wai, “Aya, ena mobo eno
naga nogoba mubao,” Jisas te po tama olama, tama aga mu
isai.
47 Te enesigi bidi dabego tuni bidigo te sę suai, tama agai
Godigo nogi ugwaba siyu, agai te po wai, “Mu tamao, te bidi
Jisas doloba pai bidi mu dao,” te bidigo te po wai.
48 Tama tigidali we bidi sisinama, te bidi sela elai hagede
baso, tonaluai. Augwaligo te Jisas isibo suali. Tama homu
dene eyu, augwa nogo pagasa, tama augwa beba pai.
49 Tiali goli, Jisas aga abagi dabe dali, te we dabe me
Jisas wali Galili buludu asai, augwali digibulu gana dolaluai.
Tama augwaligo te sę tigidali suai, te we bidi dabego.

Augwaligo Jisas tigi selama, masigi dedage tomoba muai
(Mat 27:57-61; Mak 15:42-47; Jon 19:38-42)

50 Te bidi me deli bidai, te bidi nogi Josep. Te bidi aga
Judia tǫ hanu bidi dao, te hanu nogi Arimatea.
51 Aga dwagi yai doloba pai bidi bidai. Agai te Godigo we
bidi tonalubo sogo asobo tonaluyu bidali. Tama aga te Juda

* **23:45:** Sai 26:31-33

dabego kaunsil digi, agai te meba kaunsil dabego Jisas elabo
homude ao wabeo.
52 Te bidi Josep te gavman tuni bidi Pailat bidibo digi
pelama, te po wai, “Eno Jisas tigi saio,” wai.
53 Tama Pailatgo “Sao,” wai. Tibaso, Josep pelama, Jisas
tigi tǫba sela dulai. Tama Jisas wiegi yai tedela yai nami
ugwago belai, tama Jisas gų page meba mugi pai. Te gų
page augwaligo moni genuai masigi tomode nigai. Tama
polobadu augwaligo bidi me musiąwai digi, gesi mu dao.
54 Te sogo Fraide dao, te Juda dabego Sabatde tuabo nai
sisi ebo sogo dao. Tama te Sabat tamadi tama pedalainogo
ebao.
55 Te we dabe augwali Galili buludu Jisas dali asai, augwali
Josep wali pai. Tama augwaligo te gų page suai. Tama
Josepgo Jisas tigi mena tama mubo, te me te we dabe
augwaligo suai.
56 Augwaligo polo suai, tama te we dabe augwali augwa
beba ma pai. Tama te we dabe augwaligo wel dabe me,
denami yai dwagi yai nai me sisila muai, te Jisas tigide
mumainogo, aga tigi daumua pidali weyu.

Te Sabat sogo gagalali. Tama tibaso, Godigo bomo yai po
wali peyu, augwali olo bidiyu, toma tuali.

24

Jisas gų pagede ma hodaloai
(Mat 28:1-10; Mak 16:1-8; Jon 20:1-10)

1 Te Sabat sogode olo bidama, te sogo kigamu Sande
kigamu augwali te we dabe gų pageba ma pai. Augwaligo
te dwagi yai denami yai nai me, wel dabe me sela pai,
polobadu augwaligo sisila muai.
2 Tama augwali te gų pageba sabolama, te gų page
sunumi dąų wali genuai masigi augwaligo suali, te gų page
sunumide munalubo sube, te masigi augwaligo hogogo bele
pelama bogo badude munalubo suai. Tama tibaso, te we
dabe augwali te gų page tomoba pai.
3 Tiali tama, augwaligo Genuai Bidi Jisas tigi munalubo
subeo, te ola be masigi tomode.
4 Te we dabe augwaligo te tiwai subaso, tama augwali
homu hauwa mu yai. Tama augwali we dabe kolesaga
tųą pelama, umula pela muai. Tama augwaligo tonalubadi
yaide, bidi si polo pedelama, tede dolaluali. Te bidi sigo
ugwa da mu udula pela muai.
5 Tama te we dabe augwali wi elama, augwa gesabidi
tǫba tonolaluai. Tialima, te bidi sigo augwalibolo te po

wai, “Magi baso dagego te bidibo bidi te isai bidi gụ pagede gegebawe? Te Jisas ede bidibeo. Jisas ma hodaloai dao.
6-7 Dagego Jisas agai dagebolo mani po ma kone palao, Jisas Galili bulude bidiyu te po wai, ‘Ena da te Godigo Bidi Mu dao. Tama augwaligo ena te dwai sę ebo bidi dabego nogoba mawaibao. Tama augwaligo ena te age sai nide elama, tama sela sogo gụ pagede munaluama, ma hodaluaibao,’ agai te po wai,” te bidi sigo te po wai, te we dabebolo.
8 Tama te we dabe augwaligo Jisasgo polobadu wali po ma augwaligo koneai.

9 Te we dabe augwali ma pai, tama augwaligo Jisas wali pabo bidi nogo si olama, sągą badu deli bidi dabebolo te augwaligo odali po dali, suali sę dali pusali. Tama augwaligo gasa we bidi dabebolo me te yali sę po wai.
10 Tama te po wagi pali we dabe augwaligo nogi e dao. We me nogi Maria, te Makdala bulu we dao. Te we me aga nogi Joana. Te we me aga nogi Maria, aga ogwa nogi Jems. Te we dabe augwali bidai, augwali te we dabe dali gasa we dabe me bidai, te we dabe augwaligo te po Jisas aga wali pabo bidi dabe dali wai.
11 Tiali goli, Jisasgo bidi dabe augwaligo homu te we dabego wali po olo tama me te obao, homu yai. Tama augwaligo te we dabego po homuba dąụ olama mube, augwaligo homugo tibo po wabao homu yai.

12 Tialima, Pita polo pelama, gụ page sugi pai. Tama Pita te gụ pageba sabolama, tudi basia selama, te masigi tomoba suai. Tama agai suali, te wiegi yai telela ugwa dabe naga munalubo suai. Agai Jisasgo tigi sube. Tibaso, Pita beba ma pelama, te pedelali sęde aga homu hauwa mu yai.

Bidi sigo Emeus buluba pabo tụde Jisas suai (Mak 16:12-13)

13 Te sogo digi tamao, bidi me si te dwasianu bulu me nogi Emeus teba painogo augwali si te tụdu pai. Te bidi si Jisas wali pabo bidi si dao. Te tụ Jerusalem tagalama, Emeusba pabo tụ te pąde naga.
14 Te bidi si te tụdu pai, tama augwali sigo tigidali sę Jisas dali pedelama yali sę te po mimi pai.
15 Te bidi si te po ola peyu, augwa hasi hanalua peyu, pai. Tama Jisas aga digi te bidi si pąde pedelama, augwali hodobo pai.
16 Te bidi si augwaligo gedugo Jisas suali, tiali goli augwaligo konebe, e Jisas te yaba, te homu ebe, te bidi sigo.

17 Te Jisasgo augwali sibolo te po wai, “Dage si magi po
ola peyu pobawe?” te bidi si dali Jisasgo te po wai. Tama te
bidi si dolaluai, tama augwa si homu sęgę mu yai.
18 Tama te bidi me nogi Kliopas, te bidigo Jisasbolo te po
wei ponoyu, te po wai, “Gasa bulu bidi dabe hauwa augwali
megi Jerusalem bulude bidibao. Tama nage deligo nago te
sę Jerusalemde pedalobo nago subewe?” te bidigo Jisas dali
te po wai.
19 Te bidi agai tama wai, tama Jisasgo augwali sibolo
hanalu wai, “Magi sęwe?” Tama te bidi sigo Jisas dali te po
wai, “Te sę te Nasaret bidi Jisasde pedalai. Te bidi Godigo
nosali yabo sę po wabo bidi, Godigo po ola mabo bidi. Tama
te bidigo agai bomai sę dali, bomai po dali Godigo gedude
dali, te we bidigo gedude dali te sę yai,” te bidi sigo Jisas
dali te po wai.
20 “Tama te pris tuni bidi dabe dali, te tobolu bidi dabe
augwaligo te bidi te moni gavman tunibolo augwaligo
nogoba muai. Tama gavmanigo po weyu, ‘Te bidi elao,’ te
po wai. Tama augwaligo te bidi ni pedaide elai.
21 Tiali goli, polobadu dago homu tama yai, te bidigo agai
da Israel we bidi te Rom gavman nogode bidali tagalama,
agai da tonalumai yaibao. Dago te homu polobadu yai dao.
Tiali, menio. Tama gasa po me tama telaluaio, te sę pedelai,
tama megi te bidi duba elali, sela sogo bidibao,” te bidi si
Jisas dali te po wai.

22 “Te sę eyu, gasa sę me pedelali, megi. Tama megi da
hani we dabe me badu augwaligo da midigi sabo sę yai.
Kigamu mu te we dabe augwali te bidi muani gų pageba
augwali pai,” te po Jisas dali te bidi sigo wai.
23 “Tama augwaligo Jisasgo tigi subeo. Tama augwali ma
asai, tama augwaligo te po wai, ‘Dago Godigo sę ebo ensel
bidi dabe naga sualio,’ tama te ensel bidi dabe augwaligo te
po wai,
24 ‘Te Jisas aga ma bidibao,’ wai. Tama da tomode bidi
meba augwali pelama, te gų page sugi pai. Tama augwaligo
te we dabego wali po tiwai tama suali. Tiali goli, Jisas aga
tigi te augwaligo subeo,” te bidi sigo Jisas dali te po wai.

25 Te Jisasgo te tama po augwali sibolo wai, “Ao, dage
sigo homu kolesaga meniwe? Dage sigo homu te polobadu
Godigo sę nosali pedelabo po ola mani bidigo po naga
konealuai dawe?” Jisas po augwali si dali wai.
26 “Magi basowe tama tiyu dage sigo koneai meniwe,
Godigo sa muani bidi Krais aga dene bolo selama, isilama,
tama nosali aga genuai nogi mu saibao,” Jisasgo te po wai.

27 Tama Jisasgo Mosesgo asęani pode gagalama, tama
tigidali Godigo sę nosali pedelabo po ola mani profet bidi
dabego po Jisasgo te bidi sibolo ola mawai. Tigidali po buku
dabede wali po Jisas aga tigide digi yali sę po wai. Te Jisas
aga dali po page mu te bidi si dali ola mawai.
28 Te augwali pelama, te bidi si pabo bulu teba sabolai.
Tama Jisas agai mu pabo ąǫ naga yai.
29 Tialima, te bidi sigo Jisas "Pigio," te po wai, "nage dadi
si dali bidao," wai. "Giliga iba dega sainogo ebo, tama pąde
digi tama be hulia saibao," wali. Tama tibaso, Jisas augwali
sigo be tomoba pelama, augwali si dali bidai.
30 Nosali augwali nai tuainogo, tama Jisas augwali si dali
dulaluai. Tama Jisasgo te giguai nai bret selama, Godibolo
hanaluyu usu da wai, tama te nai togolama, augwali sibolo
mawai, Jisasgo.
31 Jisas agai tama tiwai tama augwali sigo gedu pedelebo
tiwai ilali, tama te bidi sigo Jisas koneai. Tama Jisas polo
hagawai, tama te bidi sigo Jisas ma subeo.
32 Tama te bidi si augwa hasi po weyu, te po wai, "Dadi si
tụdu asai, tama Jisas agai dadi si dali po ola asai, tama Jisas
agai bukude po page dadi si dali hania ola mawai, te sogo
dadi sigo homu mu hogodaluai," te bidi sigo te po wai.
33 Te bidi sigo te po wai, tama te sogo tama te bidi si augwa
si Jerusalem buluba ma pai. Tama te bidi sigo te Jisasgo bidi
nogo si olama, sągą badu deli bidi augwalibolo te bidi sigo te
bage aga abagi dabe dali augwali deliba sisinama, bidalubo
suai.
34 Tama augwaligo te bidi sibolo te po wai, "Mu tamao,
Genuai Bidi ma hodaloai, aga ma pedalobo Saimongo suai,"
augwaligo te bidi si dali te po wai.
35 Tama augwali sigo te tigidali sę augwali sigo tụde suali
po augwali dali wai. Tama te bidi sigo te po wai, "Jisas agai
te giguai nai bret togolama, da si mawai, tama dadi sigo te
sogo megi koneai, te Jisas dao," augwali sigo te po wai.

Jisasgo bidi dabe augwaligo Jisas suai
(Mat 28:16-20; Mak 16:14-18; Jon 20:19-23)

36 Augwaligo te po odubadi, tama Jisas aga te augwali to-
moba polo dolagasai. Agai augwalibolo, "Homu tegaluama,
bugagia bidiąo," wai.
37 Tialima, augwali gegemani siyu, augwali homu hogo-
daluai, tama augwali wi yai. Augwali te homu yai,
augwaligo Jisas isi bidi subo, tama tiyu augwali wi yai.
38 Tama Jisas agai augwalibolo te po wai, "Magi baso
dagego homu hogodalualiwe? Magi baso dagego homu si
ebawe?" Jisasgo te po wai, aga bidi dabe dali wai.

39 “Dagego eno nogo sągą suao. Ena ena digi bidibao.
Dagego nogo ena tigiba munama, suao. Isi bidi da, mi
meni yai, dili meni yai. Tiali goli, ena da dili dali, mi dali
elalubao,” Jisasgo te po aga bidi dabe dali wai.
40 Jisasgo te po olama, tama aga nogo dali sągą dali
augwali bidibolo waselai.
41 Augwaligo Jisasbolo homu munama, te Jisas dao aug-
waligo me konebe. Augwali dwagi yai homu mu yai digi,
augwali noma sai. Tama Jisas agai augwalibolo te po wai,
“Tama dagego tubo nai ede me munalubowe?” Jisasgo
augwalibolo hanalu wali.
42 Tama augwaligo siade ulai sụgụ dage te Jisas manio.
43 Tama Jisas agai te sụgụ selama, tubo tama augwaligo
suai, Jisas wali pabo bidi dabego.
44 Te Jisasgo augwalibolo te po wai, “Polobadu ena dage
dali bidibadi, tama eno dagebolo wai dao, tigidali po te
polobadu bidi Moses bidibo side asęani, te polobadu Godigo
po pusa mani bidi dabego asęani bukude me, te buku nogi
Sam tede me asęani po me, te enade asęani po tigidali nai
igilama mu walaibao wai,” Jisasgo te po wai.
45 Tama Jisasgo augwalibolo homu ula ilai, tama aug-
waligo Godigo asęani po page hania konemainogo yai.
46 Tama Jisasgo augwalibolo te po wai, “Godigo bukude
tama te tobage po wai,
‘Godigo sa muani bidi Krais dene polo selama,
isilama, tama sela sogo aga gụ pagede bidama,
47 tama hodaluama, tama aga nogigo bomogo
aga sę ebo bidi dabe augwaligo agai po tigidali
bidi hanibolo ola mawaibao, te we bidi augwaligo
homu begelemainogo yaibao. Augwaligo homu
begelama, tama Godigo augwaligo yali dwai dwai
sę sela sąwaibao. Te Godigo sa muani bidi agai sę
ebo bidi dabego te tobage po tigidali bidi hanibolo
wagi paibao, te sę augwaligo Jerusalem bulude
gagalaibao.’
48 Te po bukude asęai dao. Tama dagego eno te yali sę
tigidali suali, eno wali po tigidali odali. Tama dagego we
bidibolo eno wali po me, yali sę po me, te pusa mawaibao.
49 Te nai polobadu eno Aya God agai dagebolo mawaiba wali
nai, te eno megi dagebolo tagala palaibao. Tialima, dage te
Jerusalem hanude bidiąo. Dage bidibadi, tama te dagaludu
bomo dageba dulaibao,” Jisasgo augwalibolo te po wai.

Godigo Jisas dagaluba sela holai
(Mak 16:19-20; Tpi 1:9-12)

50 Te Jisasgo agai bidi dabe augwali odasa, bulu me nogi
Betani pąba sabolai. Tama Jisas agai nogo ugwaba selama,
tama bugai homu ilabo po augwalibolo wai.
51 Tama agai te bidi dabebolo te po madubadi, tama
Jisasgo augwali taga pai, tama Godigo Jisas dagaluba sela
holai.
52 Tama te bidi dabe augwaligo Jisasgo nogi ugwaba
munama, tama dwagi yai homu mu eyu, Jerusalem buluba
ma geasa peyu yai.
53 Tama tigidali sogo augwali te Moni Lotu Be tempel te
be tomoba pelama, tama augwaligo Godigo nogi ugwaba mu
sai, Jisasgo sę ebo bidi dabego tama tiwai, God dali.

Dwagi Yai Gesi Po Jongo Asęani
Hasia nedebo tau sabo po

Te Jongo Jisasde asęani pogo te dabolo ola mabo dao, te Jisas da, te Godigo Ogwa mu da, te aga te da tǫde bidibo we bidi ma dobola sabo bidi dao. Godigo agai po dabolo ola mawainu, tama agai aga Ogwa daba tagala palali. Tama tibaso, Jongo Jisasde te po wai, aga da te Godigo po dao, tama te pogo te bidi tigi siyu tama bidi gagawai pedalali. Tama Jongo homugo te agai Jisasde asęani po nedebo we bidi augwaligo homu te poba begi peyu, tama augwaligo te bidada peyu, bidada pabo ula siyu bidaibao.

Te we bidi augwaligo te Jisas te Godigo Ogwa da hania konemainogo eyu, tama Jisasgo haniani bomai sę yali po te Jongo asęani. Tama Jisasgo ola mani po me Jongo asęani, te bobobage po dao. Aga isabo sogo pąba yagaselama, tama te sogo pio Jisasgo po hauwa aga wali pali bidi dabebolo ola mani, te augwali tau somainogo yai.

1 Polobadu polobadu mu, te tigidali nai pedalisiąma, meni yai digi, Po bolo bidai. Po God dali bidai. Tama te Po aga digi God dao.
2 Polobadu polobadu mu, te tigidali nai gagalobo sogode, te Po God dali bidai.
3 Godigo te Pobolo po weyu, tigidali nai nigao wai. Tama Pogo tigidali nai nigai. Tama gasa nai gasa tụdu me pedalobeo. Menio. Tigidali nai pedalali te Po aga digi nigilama, pedalai.
4 Bidabo bomo Po agade elalubo. Tama agai bidabo bomo te we bidi augwaligo ula dao.
5 Te ulago hulia sabobolo te ula mabo dao. Tama hulia sabogo te ula me sogo halubeo.
6 Godigo bidi me deli tagala palai, te bidi nogi Jon.
7 Jon agai te ula po te we bidibolo pusagasai. Te we bidi tigidali augwaligo te po odoyu, augwa homu tigidali te poba konealumainu eyu, te Jongo te po pusagasai.
8 Jon aga digi te ula menio. Tiali goli agai te ula po augwalibolo te po wagasai.
9 Te ula da te ula mu dao. Tama aga te sogo tǫba dulai, tigidali we bidi ula mawainogo yali.
10 Te Po e tǫde bidai. Aga digi e tǫ nigai. Tiali goli tǫde bidibo we bidi augwaligo aga konebeo.
11 Aga bulu muba asai. Tiali goli aga hani augwaligo aga sabeo, gesebeo.

12 Tialima, aga augwali bidi dabe mego sali, gesalio.
Augwaligo augwa homu agaba muani. Tama tibaso, agai
augwalide usu da po olama, tama augwali Godigo wai
puluba pedalai dao.
13 Tama augwali Godigo wai puluba gagawainogo, aug-
wali augwa ida ayago kanemego ame nabeo. Te augwali
Godigo wai te augwa tigigo homugo me ame nabe. Bidigo
homugo menio. God aga digi augwali aga wai puluba
pedalali dao.
14 Te Po aga digi bidi pedalai, tama da we bidi tomode
aga bidai. Dago agai genuai nogi dali agai moni bomo dali
si suai. Te Godigo Ogwa deligo genuai nogi dali bomo dali
si dago suai. Agai te we bidi olo tau sabo sę hauwa eyu, te
agai mu po naga weyu yai.
15 Te we bidi baptais mabo bidi Jon agai te we bidibolo
agai po weyu i tama wai, “Polobadu eno te po wai, ‘Nosali
bidi me asobo bidi agai eno nogi aiyaba elaluaibao. Magi
basowe? Ena ame nesiąbadi, aga polobadu mu bidai. Tama
tibaso, agai nogigo eno nogi aiyaba elalubo dao,’ eno te po
wai. Tama megi te bidi e dao, eno dagebolo polobadu wali
po gilama,” Jongo te po wai.
16 Aga te olo tau sabo sę hauwa mu ebo dao. Tama dabolo
agai ma eyu, ma eyu idu gebo dao.
17 Te bidi nogi Moses agai da Juda dabego wąi mu
augwalibolo agai Godigo bomo yai po ola mawai. Tiali goli,
Jisas Krais agai genuai olo tau sabo sę dali mu po dali si
magasai.
18 Menio. Bidi me deligo God munu me gedugo subeo. Mu
menio. Tialima, te Godigo ogwa deli aga aya pąde bidibo,
agai Godigo page dabolo ola mawai dao.

We bidi baptais mabo bidi Jon agai po pusali
(Mat 3:1-12; Mak 1:1-8; Luk 3:1-18)

19 Te Juda dabe augwaligo pris bidi dabe dali, Livai bage
dali augwaligo bidi dabe te Jerusalemdu te Jon bidibo digiba
tagala palali, augwaligo Jon hanalu omainogo yali. Tama
augwali Jon pageba sabolama, te po hanalu wai, “Nage
dewe?”
20 Tama Jon agai hogwa sabeo, po dualobeo, agai po
hanilama weyu, te po wai, “Ena Godigo sa muyu asaiba wali
bidi Krais menio,” Jongo te po wai.
21 Tama augwaligo Jonbolo hanalu wai, “Magi yaliwe?
Nage te bidi polobadu Godigo po wali bidi nogi Elaija
dawe?” Tama Jongo te po wai, “Ena te bidi Elaija menio.”
Tama augwaligo te po wai, “Dago te Godigo po wabo bidi

asobo tonalubo dao. Nage te bidi dawe?” Tama Jongo te po
wei ponoyu, te po wai, “Ena te bidi menio.” *
22 Tama augwaligo Jonbolo te po wai, “Nage de dawe?
Dago te da tagala palai bidi dabebolo po wei ponainogo,
dabolo wao. Naga digi nage de da wabo dawe?”
23 Tama Jongo te po wai, “Te polobadu bidai bidi nogi
Aisaia, Godigo po polo ola mani profet bidi, agai te tobage
po wai, ‘Bidi me deligo bidi meni yai bulu tomode agai
bomonama i weyu, te po obao, “Te Genuai Bidigo asabo tụ
dodolao.” ’ Te po wabo bidi ena dao,” Jongo te po wai. *
24-25 Tama te Farisi bidi hani dabego tagala palai bidi dabe
augwaligo te po hanalu wai, “Nage Godigo sa muani bidi
menio, tama nage te bidi nogi Elaija menio, nage te Godigo
po polo ola mani bidi menio. Tama nago magi baso te we
bidi baptais mobawe?” te po hanalu wai.
26 Tama Jongo augwalibolo po wei ponoyu, te po wai, “Eno
augwali olo ąịgo naga te baptais mabo dao. Tialima, dage
tomode bidi me deli te dolalubao. Tama dagego te bidi
konebeo.
27 Te bidi aga ena tudi badu nosali asaibao. Ena digi ena
dwagi yai bidi menio. Teyu, eno agai sągą nadoba bono eno
pisigagobeo,” Jongo te po augwali dali wai.
28 Te po bulu me nogi Betani te badu pedalai, te ąị nogi
Jordan sesege badu. Te bulude Jongo augwali Juda we bidi
baptais mawai.

Jisas Godigo kibu sipsip wai tiwai dao

29 Te sogo kigamu Jisas asobo Jongo suai. Tama Jongo te
we bidibolo te po wai, “Suao, te bidi da, aga Godigo kibu
sipsip wai dao. Agai te tigidali tọde bidibo we bidi augwaligo
yali dwai sęgę te sela sąwaibao.
30 Polobadu eno te po wai, ‘Nosali bidi me asobo bidi
agai eno nogi aiyaba elaluaibao. Magi basowe? Ena ame
nesiąbadi, aga polobadu mu bidai. Tama tibaso, agai nogigo
eno nogi aiyaba elalubo dao,’ eno te po wai. Tama megi te
bidi e dao, eno dagebolo polobadu wali gilama.
31 Eno digi eno te nosali asobo bidi mena bidi dawe, te
eno konebeo. Tiali goli, eno aga te dage Israel we bidi dali
ola momainu, eno we bidi baptais magasiyu asai,” Jongo te
po wai.
32 Te Jon agai suali sę te po weyu, te po wai, “Eno suali,
Godigo Mobo Bidi dagalu tagalama, tọba dulubuo, te ba hi
tiwai asobo eno suai. Tama te ba hi Jisasgo tigi dolo dulubo,
te eno suai.

---

* **1:21:** Bom 18:15, 18; Mal 4:5 * **1:23:** Ais 40:3

33 Eno digi te nosali asobo bidi eno me konebeo. Tialima,
Godigo ena tagala palu, we bidi baptais mao weyu, enabolo
te po wai, ‘Te eno Mobo Bidi dulama, bidi mede bidibo nago
sueibao. Te bidi da, te nosali asaibao wali bidi dao. Tama te
bidi agai te we bidibolo te eno Mobo Bidi mawaibao. Agai te
Mobo Bidi augwali we bidi baptais mabo tiwai mawaibao,’
Godigo enabolo te po wai.
34 Tama ena digi eno sulama, tama eno dagebolo te po
obao, te bidi Jisas aga Godigo Ogwa dao,” Jongo po tama
wai.

Jisasgo aga wali pabo bidi me si me si i olama sai

35 Do tama dao wabo side Jon aga wali pabo bidi si Jon
aga dali ma dolaluai.
36 Tama Jon agai Jisas soabo suali, tama Jongo te po wai,
“Suiąo. Te bidi te Godigo kibu sipsip wai tiwai dao,” Jongo
aga wali pabo bidi si dali te po wai.
37 Te bidi sigo agai wali po odama, tama augwali si Jon
tagalama, Jisas wali pai.
38 Jisas begelama suali, te bidi sigo aga wali asai. Tama
Jisas agai te bidi sibolo te po wai, “Dage sigo magi nai
gegebawe?” Tama te bidi sigo te po wai, “Rabai, nage mena
bede bidibawe?” Te po Rabai, te page, po ola mabo bidi te
page elalubo dao.
39 Tama Jisas agai te bidi sibolo te po wai, “Dage si
aselama, suagasao.” Tama te bidi si pelama, Jisas bidibo
digi sugi pai. Te tama giliga dega sabo sogo 4 klok augwali
si Jisas dali pelama, tama te piode augwali si Jisas dali bidai.
40 Te Jongo wali po odali bidi si augwali si Jisas wali pai.
Tama bidi me deli aga nogi Andru, te aga ama nogi Saimon
Pita.
41 Tama polo agai aga ama Saimon gegegi pai, tama
agabolo te po wali, “Dago te Mesaia bidi suali,” Andrugo
aga ama Saimonbolo te po wai. (Dago te nogi Mesaia wali
begelama, tama te nogi poai Krais dao, Godigo sa muyu
asaiba wali bidi dao.)
42 Tama Andru agai aga ama Saimon odasa, Jisas bidibo
madigi pai. Jisas agai Saimon sulama, te po wai, “Nage
Saimon, Jongo ogwa dao. Nosali nago nogi Sifas waibao,”
Jisasgo te po wai. (Dago te nogi Sifas begelama, tama wai,
Pita wali nogi, te nogi page masigi dao.)

Jisasgo Filip dali Nataniel dali ‘Dage si ena wali asao’ wali

43 Do tama da wabo side Jisas aga homugo Galili buluba
paibao wai. Tama Jisas agai Filip suai, tama agabolo te po
wai, “Nage ena wali asao,” te po wai.

44 Filip aga te Betsaida be nanide bidai bidi, te bulu te
Andru dali Pita dali augwali sigo page bulu.
45 Filip pelama, Natanielbolo te po wagi pai, “Te bidi
polobadu Mosesgo te bomo yai po bukude asęani po dali,
tama Godigo polobadu po ola mani profet bidi dabe me,
augwaligo te bidi dali po asęai, te bidi dago suai. Te bidi
Jisas aga Nasaret bulu bidi Josepgo ogwa dao,” Filip agai te
po wai.
46 Tama Nataniel agai te bo weyu, te po agabolo ola
mani, “Teyu da, dwagi yai nai me deli te Nasaret bulude
pedalaibawe?” Filipgo agabolo te po wali, “Nage aselama,
suagasao.” Tama augwali si Jisas pageba pai.
47 Jisasgo Nataniel aga pageba asobo suali. Tama Jisasgo
te bidi dabebolo tama wali, “Suiąo. Te asobo bidi aga Israel
bidi mu dao. Tibo po aga homude me elalubo meni.”
48 Natanielgo Jisas hanalu weyu, te po wai, “Magi ilama,
nago ena koneaniwe?” Jisasgo agabolo po wei ponoyu, te po
wai, “Hasia, Filipgo nage i wasiąbadi, te nage ni kaya pagede
bidibadi, te sogo nage eno suai dao,” Jisasgp te Nataniel dali
te po wai.
49 Natanielgo Jisasgo po wei begelai, “Po ola mabo bidio,
nage Godigo Ogwa dao, nage Israel we bidigo tuni bidi dao.”
50 Jisasgo po wei ponanio, “Eno nagebolo te po wai dao,
‘Nage eno ni kaya pagede suai dao.’ Tama nago te po
odobaso, naga homu tigidali enaba muaniwe? Ao, tama
nosali nago sueibao, genuai sęgo eno megi yali te sę aiyaba
elaluaibao.”
51 Tama Jisasgo agabolo ma naga wai, “Mu tamao, eno mu
po dagebolo obao, nosali dagego dagalu dala pabo sueibao.
Tama dagego Godigo dagalude sę ebo ensel mobo bidi
augwali ugwaba holoyu, aiyaba duluyu ebo dagego sueibao.
Tama augwali enaba asiyu yaibao, ena da te Godigo Bidi Mu
dao,” Jisasgo te po wai.

2

Bidi me deli Kana bulude we sai

1 Te Jisasgo Nataniel dali te po olama, si sogo biliama, sela
sogo wabo side tama bidi me deligo Kana bulude we sai. Te
Kana bulu te Galili tǫ pedai tomode elalubao. Tama Jisas
aga ida te we sabo bede bidai.
2 Augwaligo Jisas aga bidi dabe dali augwali i wai, Jisas
aga bidi dali augwali aselama, te we sabo suagasomainogo,
augwaligo te po wai.

3 Tama te bomai ąị wain silai. Tama Jisas aga idago
agabolo te po wai, “Augwaligo bomai ąị wain meni, te sia
salio,” Jisas dali aga idago te po wai.
4 Tama Jisasgo aga idabolo te po wai, “Ida, nago enabolo
te po magi baso obawe? Eno we bidi augwali tau sabo sogo
te pedalobeo,” Jisasgo aga ida dali te po wai.
5 Jisas aga idago augwali te we sabo be page bidigo sẹ ebo
bagebolo te po wai, “Jisasgo po me deli dage dali obaso da,
teda dagego te po wali pao,” te po wai.
6 Te moni masigi sene a naga olama, me badu nogo deli
badu munalubo. Tama te tobage sene deli deli augwaligo
ąị hauwa pągąwaibao. Godigo augwalibolo dage usu da
omainogo, te Juda dabe augwaligo nai tuainogo eyu, hasia
bolo augwa nogo ąị polo telawai.
7 Tama Jisasgo te sẹ ebo bagebolo te po wai, “Wẹ sigibao,
e moni masigi sene dabe pągą yao.” Tama augwaligo te
masigi sene dabe mu pągąwai.
8 Tama Jisasgo augwalibolo te po wai, “Te ąị me badu
dwasianu genagide manama, tama sela pelama, te tubo
nai tonalubo bidibolo magibao,” te po wai. Tama tilama,
augwaligo te ąị sela pai.
9 Te tubo nai tonalubo bidigo te ąị agai polo tula suai,
megi tama te bomai ąị wain pedalali ąị agai polo tula suai.
Tama agai konebeo, augwaligo menade sali. Tialima, te sẹ
bidi augwaligo te ąị tuali augwaligo koneai. Tialima, te nai
tonalubo bidigo te we sali bidi agai i wai.
10 Tama asama, agai te bidibolo te po wali, “Tigidali bidigo
da, augwaligo dwagi yai bomo ąị wain polo dobabo dao.
Tama nosali, augwali bidi dabego te ąị hauwa tulama, tama
augwaligo dobo ąọ yali ąị te dobabo dao. Tiali goli, nago
naga dwagi yai ąị wain naga dąụ olaluama, tama megi tama
nago sela asalio,” agai te po wai.
11 Te bomai sẹ Jisasgo yali bomai sẹ hasia mu yai. Te Jisas
agai te Galili tọ pedai badu tomode, te dwasianu be nani
nogi Kana, tede te sẹ yai. Tama Jisas aga bomo augwalibolo
ola mawai, tama Jisas aga wali pabo bidi augwa Jisasba
homu tigidali muai.
12 Te sẹ silama, tama Jisas aga Kaperneam buluba pai.
Aga ida me, aga ama dede me, aga wali pabo bidi dabe me,
augwali hodobo pai, tama augwali te bulu Kaperneamde
osogo bidigi pai, si sela sogo bidai.

Jisasgo te bidi dabe augwali Moni Lotu Be tempel tomode nai dabe dobu si ebadi sela sąwai
(Mat 21:12-13; Mak 11:15-17; Luk 19:45-46)

13 Te Juda bage augwaligo bo disąwai bret tuabo side
te pąde tama o, te si nogi Pasova dao. Tama Jisas aga te
Jerusalem moni be naniba pai.
14 Tama Jerusalem be nani tomoba sabolama, tama te
Moni Lotu Be tempel tomode Jisas agai suali, augwali bidi
dabe augwa kibu bulmakau me, kibu sipsip me, ba dabe,
tama augwaligo te naide maket ebo sę eyu, te Moni Lotu Be
tempel tomode yai, we bidi augwaligo te nai si dobu eyu
abelama, Godibolo momainogo yai. Tama Jisasgo suali, ma
gasa bulu masigi dobu si ebo bidi dabe da augwali ni nami
pąde dulalubo suali.
15 Tama Jisasgo te sę sulama, tama agai bono dabe selama,
bị nigai. Bị nigilama, agai te kibu bulmakau dali kibu sipsip
dali tigidali te tempel bede augwali bịgo elama, buluba
gudulai. Tama Jisas agai te masigi dobu si ebo bidi dabego
masigi dali ni nami dali gea palali.
16 Tama agai ba dabe dobu si ebo bidi dabebolo te po wai,
“Te nai sela pao,” wai. “Dagego eno ayago be te nai dobu
ebo be tiwai egio,” Jisasgo augwali dali te po wai.
17 Jisas aga wali pabo bidi dabe augwaligo po me Godigo
po bukude wali po me ma koneai. Te bukude te po wai,
“Eno homugo nago be tonalubo homu bomo ebo dao. Tama
augwaligo enabolo dene mawaibao.”

18 Te Juda dabe augwaligo te sulama, Jisas dali te po wai,
“Mena bidigo nagebolo ‘Te nai sela sąyao,’ obaso, tama nago
te nai dabe sela sąyaniwe? God agai nagebolo te po weyu
da, teda nago naga moni bomai sę me deli yao. Tama dago
nago te sę ebo sulama, Godigo nagebolo ‘Te sę yao’ wali
dago koneaibao,” Juda dabe augwaligo Jisasbolo te po wai.

19 Tama Jisasgo po wei ponoyu, te po wai, “Dagego e lotu
be tempel hụgibaso, tama sela sogo eno polo te be ma sę
yaibao,” Jisasgo te po te Juda dabe dali wai.
20 Tama Juda bage augwaligo te po wai, “Te tempel Moni
Lotu Be sę yani kibu be bidi sese si olama, tama a naga
olama, me badu nogo deli badu kibu be te be sę yai dao,” te
po wai. “Tama dago te be hụgilama, tama sela sogo nago te
be polo me sę yaibawe? Woo, nage usu egobeo,” te po Jisas
dali wai.
21 Tialima, Jisasgo te tempel lotu be po wali aga tigide po
wali, te Moni Lotu Bede meni.
22 Tilama, tama nosali Godigo Jisas gụ pagede ma hodolai,
te sogo Jisas aga wali pabo bidi dabe augwaligo Jisasgo
polobadu te wali po augwaligo ma koneai. Tama augwaligo
Godigo bukude muani po dali, Jisasgo wali po dali, te po
siba augwa homu muai.

Jisasgo tigidali bidi konea silai

23 Te bidi Jisas bo disąwai nai bret tubo side, te Pasova side, aga Jerusalem bulude bidibadi, tama we bidi hauwa augwaligo agai bomo yai sę ebo suai. Tama sulama, tama augwaligo augwa homu tigidali Jisasba muai. Augwaligo te homu yai, aga te Godigo sa muyu, asaiba wali bidi dao.

24 Tialima, Jisasgo te homu yai, augwaligo konesiąbo ąǫ, te homu yai. Tama tibaso, Jisas aga digi augwaligo nogoba mubeo.

25 Magi basowe? Jisas aga digi te tigidali we bidigo homu mu konea silai. Gasa bidi mego agabolo te we bidigo homu me ola magobeo.

3

Jisasgo te bidi Nikodemus dali po miai

1 Bidi me deli bidai, te bidi nogi Nikodemus. Te bidi Farisi bidi hani dao. Tama te bidi Juda bage augwaligo tobolu bidi deli dao.

2 Te bidi Jisas bidibo digi hulide aselama, te po wai, “Po ola mabo bidi, dago koneai, Godigo nage e tǫba po ola mabo bidi nigilama, tagala palai. Tibaso da, Godigo bidi me deli dali bidisiąyu da, agai te sę Jisas nago ebo bomai sę tiwai me egobeo,” te bidigo Jisas dali te po wai.

3 Jisasgo Nikodemusbolo po wei ponoyu, te po wai, “Mu tama, eno nagebolo obao, bidi me te ma ame nabo tiwai eyu, gesi ma pedalisiąyu da, te bidi agai Godigo we bidi tonalubo sę me sugobeo,” Jisasgo te po wai.

4 Nikodemusgo Jisasbolo te po wai, “Magi ilama, monu dabe yai bidi ma ame nabo tiwai eyu, gesi bidi ma pedalaibawe? Teyu da, aga idago haligaba ma bula selama, tama idago ma ame naibawe?” Nikodemusgo Jisasbolo te po hanalu wai.

5 Jisasgo te po wei ponoyu, te po wai, “Mu tama eno nagebolo obao, bidi ąide baptais sabo ąi dali Godigo Mobo Bidi dali gesi ma gagasiąyu da, te bidi God bidibo digi tomoba pogobeo.

6 Tigigo ame nabo nai, te tigi dao. Tama te nai God agai Mobo Bidigo ame nabo nai da, te mobo bidi dao.

7 Eno ‘Dage gesi ma pedelao,’ te po wabo pode nage noma sigio.

8 Te wali asobo da, te aga homu kolesagago te wali gasaba gasaba pabo dao. Nago te wali asobo po naga odobo dao, tialima nago mena badu pedalama, tama ma mena badu ma paliwe, te po wabo dao. Tigidali bidi gesi noma pedalobo augwaligo te tiwai egibi naga ebo dao,” Jisasgo te po wai.

9 Nikodemusgo Jisasbolo te po wei ponai, “Te nai mena
tama pedalaibawe?” te po wai.
10 Jisasgo Nikodemusbolo te po wei ponoyu, te po wai,
“Magi yaliwe? Nage te Israel bidi dabe te bomai po page
ola mabo bidi dao. Tama magi baso nago te nai konebewe?
11 Eno mu po nagebolo obao, dago e wabo po da te dago
koneani po obao, tama dago po pusali da, te dago suali sę po
dao. Tiali goli dagego dago wali po te dagego tudiba muanio.
12 Eno dagebolo eno e tǫde nai po obao, tama dagego me
‘Te mu tama dao’ homu ebeo. Tibaso da, eno dagebolo
dagalude nai po obaso da, te dagego mena tama te poba
duga homu mugowe?
13 Gasa bidi me te Godigo bidibo madigiba me holobeo.
Ena da Godigo Bidi Mu da, tama ena naga te dagalu
tagalama, e tǫba dulai, enaduba deli digio.
14 Polobadu Mosesgo te kapago nigai tibo hasamani te bidi
meni yai bulude ni donogo ugwaba sai. Te tiwai yali gilama,
tama augwaligo te Godigo Bidi Mu ugwaba sela mueibao. *
15 Magi basowe? Tigidali bidi enaba homu mubaso da,
augwali tigidaligo dwagi yai bidibo bomo selama, bidada
peyu, mu bidada paibao,” Jisasgo te po wai.
16 God aga Ogwa deli digi mu bidibao. Tialima Godigo
e tǫde bidibo we bidi godolo mu eyu, tama augwali tau
somainogo eyu, God agai Ogwa te e tǫba tagala palali.
Tama tiali da, tǫde we bidi augwa homu agaba mubaso da,
augwali hagaidali weyu, augwali dwagi yai bidabo bomo
selama, bidada peyu, bidada pomainogo, Godigo te sę yai.
17 Godigo aga Ogwa e tǫba tagala palali te e tǫde we bidi
po tụ dodolomainogo me tagala palobeo. Te menio. God
aga Ogwa tagala palali da, te da tǫde we bidi ma dobola
sagasomainogo yai.
18 Niwai bidigo God aga Ogwaba homu mubaso da, teda
te bidi da aga po tụ menio, Godigo agabolo dene magobeo.
Tiali ma, niwai bidi aga Godigo Ogwaba homu musiąwani
bidi da, Godigo te bidibolo po tụ dodolama, dene mawaibao.
Magi basowe? Te bidi agai God agai ogwa teba homu
mubeo.
19 Tama te po tụ yabo page tama telalubo. Ula yali e tǫde
polo pedalai dao. Tialima, bidi dabe augwaligo homugo
hulia sabo augwaligo godola pai. Augwaligo ula te godolo
ebeo. Magi basowe? Augwaligo kolesaga te dwalio.
20 Dwai kolesaga ebo bidi agai te ulade boi bidi ebo dao.
Agai dwai kolesaga yali hania ugwaba sela muidali weyu,
aga te ulaba asobo menio.

---

* **3:14:** Nam 21:9

21 Tialima, te dwagi yai kolesaga mu ebo bidi, te bidi aga
da te ulaba pedalobo dao. Tama bidi dabe augwaligo te bidi
agai sę yali te Godigo bomode te sę yai bugagia sumainogo,
te bidi ulaba asobo dao.

Jongo Jisas po hanilama wai

22 Te nosali Jisas aga bidi dabe dali augwali hodobo Judia
tǫ pedai teba poloba pai. Jisas augwali dali tede bidiyu,
tama augwaligo Judia we bidi baptais mani.
23 Jongo me te we bidi baptais mani bulu me nogi Ainon,
te Salim bulu pąde o, tede te we bidi baptais mani. Ąi hauwa
te mu te bulude elalubo. Tama we bidi augwali Jon bidibo
digi aselama, baptais sagasali.
24 Bidi Herot tego Jon te sogo kalabusiba me musiąbadio.
25 Te Jon aga wali pabo bidi dali te Juda bidi me deli dali,
augwali tomode konila po wai. Te po konila ebo page te we
bidi baptais mabo kolesagade po wai.
26 Tama augwali Jon bidibo digi pelama, tama augwaligo
Jonbolo te po wai, “Po ola mabo bidio, polobadu nage Jordan
pabo ąi u badu bidibadi, nago bidi me dali bidiyu, nago te
bidide dwagi yai po wai. Tama megi te bidi agai te we bidi
baptais mobao. Agai we bidi baptais mobaso, tama tigidali
we bidi augwali te bidi bidibo digi pabo dao,” Jon wali pabo
bagego Jon dali te po wai.
27 Jongo po wei ponoyu, te po wai, “Te God agai deli
nai deli bidibolo me masiąyu da, te bidi agaduba naga me
sogobeo.
28 Dagego eno polobadu te wali po odai dao, ‘Ena Godigo
sa muyu asaibao wali bidi Krais menio, tiali goli Godigo ena
“Polasa aselama, te bidigo asobo tų dodolao,” te po Godigo
ena dali wai.’
29 Tama tibaso, bidi me deligo we sobaso da, te we te
bidigo sali we dao. Tama te bidi aga abagi dolaluyu, aga
abagigo po odobao. Tama we sali bidigo po wabode, tama
aga abagi megi tama dwagi yai homu ebo dao. Tama te
tiwai, Jisas aga sę megi e baso, tama ena dwagi yai homu
mu ebao.
30 Agai nogi ugwaba dią holoyu, eno nogi da aiyaba
elalumainogo yaibao,” Jongo te po wai.
31 Bidi ogwadu asobo bidi, te bidi agai tigidali bidi aiyaba
elaluai. Tǫde pedalai bidi da, te bidi agai e tǫde nai naga po
wabo dao. Tialima, dagaludu asobo bidi te agai tigidali bidi
aiyaba elaluai dao.
32 Te bidigo agai po wabo da, te nai dabe agai sulama tama
agai odolama te po wai. Tialima, bidi me deligo agai te wali
po selama, tama dąų wabe.

33 Tialima, niwai bidigo agai te po selama, dąụ wali da,
agai te po usu da waibao, God agai mu po naga wabo dao.
34 Te bidi Godigo tagala palali bidi, te bidi agai Godigo po
pusubo dao. Magi basowe? Godigo agai Dwagi Yai Mobo
Bidi agabolo habuge me mabeo, sese mu mawai. Tama
mobaso, te bidigo Godigo po pusubo dao.
35 Godigo aga Ogwa delide dwagi yai homu yai. Tama God
agai tigidali nai aga Ogwago nogoba mawai.
36 Niwai bidi agai homu tigidali te Godigo Ogwaba
mubaso, te bidigo bidabo bomo da bidada peyu, bidada
paibao. Tialima, niwai bidigo Godigo Ogwago po wali
pisąbaso da, te bidi aga bidabo bomo me sogobeo. Menio.
Godigo sębę te bidide elalua paibao.

4

Jisasgo Samaria we dali po miai

1 Te sogo Farisi bage augwaligo po me deli odai, “Jisasgo
te we bidi hauwa selama, tama augwali aga wali pobaso,
augwaligo baptais sali. Tama Jisas agai te sęde Jon aiyaba
elaluai,” te Farisi bage augwaligo te po odai.
2 (Tialima, Jisas aga digi agai te we bidi baptais mabeo.
Jisas aga wali pabo bidi augwaligo naga te we bidi baptais
mawai.)
3 Jisasgo koneai augwali Farisi bagego te po odama, dwai
homu yai. Tama tibaso, Jisas aga te Judia tọ pedai taga
pelama, te Galili tọ pedaiba pai.
4 Tama Godigo homu wali peyu, te tụ Jisas aga pali tụ te
Samaria tọ pedai tomoba pabo tụ dao.
5 Tama tilama, Jisas pelama, Samaria bagego hanuba
sabolai, augwaligo te bulu nogi Sikar wali. Te tọ te polobadu
mu bidai bidi Jekopgo aga ogwa Josep mani tọ te pąde tama
dao. *
6 Ąị sabo tọ dedage polobadu Jekopgo nigai, te bulude
elalubuo. Jisas pelama, aga tigi dene baso, te ąị sabo tọ
dedage pąde dugulaluai. Te giliga tomo yagasobode.
7-8 Jisas aga wali pabo bidi augwali te be nani nogi Sikarba
pelama, nai abelegi pai. Tama Samaria we me deli asama,
ąị tuagasu asai. Jisasgo te webolo po weyu, te po wai, “Ąị
ena mao, ena tueio,” te po wai, Jisasgo.
9 Te Samaria we noma siyu, agai Jisasbolo te po wai, “Ya,
nage Juda bidi dao, te ena Samaria we dao. Magi baso nago
te po obawe, ‘Ąị ena mao, ena tueio,’ magi basowe?” te
Samaria wego te po wai, Jisas dali. (Magi basowe? Juda bidi

* **4:5:** Gag 33:19; Jos 24:32

dabe augwali Samaria bidi dabe dali kisasa gelasa bilibo menio.)
10 Jisasgo te webolo po wei ponoyu, te po wai, “Nago te God agai te we bidibolo olo mabo nai konegi sogo da, tama ena mena bidigo nagebolo ‘Aị ena mao, ena tueio’ obao konegi sogo da, te si nago konegi sogo da, teda nago ena hanalu olama, eno nagebolo te bidabo bomo elalubo ąị mao wagi da,” Jisasgo te po wai.
11 Te wego Jisasbolo te po wai, “Genuai Bidio, nago ąị tuabo nai meni. Tama te ąị tubo dedage aba mu dao. Tama tiyu da, nago te bidabo bomo elalubo ąị menade saibawe?” te wego Jisas dali te po wai.
12 “Dago wąị Jekopgo te ąị dedage dabolo polobadu mawai dao. Tama aga dali, aga wai dabe dali, aga kibu bulmakau sipsip dali tamago tuai ąị dao. Tialima, nago homu nago Jekop aga aiyaba elalualiwe?” te wego Jisas dali te po wai.
13 Jisasgo po wei agabolo ponoyu, te po wai, “Tigidali bidi te ąị naga ede tuyu da, augwali ąị nogone ma yaibao.
14 Tialima, bidi me deli eno mabo ąị tuyu da, tigidali sogo te bidi ąị nogone ma egobeo. Te ąị eno mawainogo ebo ąịgo da, te tama tiaibao, te ąị da bidabo bomo mabo wę ulu pedalubo ąọ te bidi tigi tomode tiwai yaibao. Tama te ąị tigidali sogo pedaliyu, te bidi mu bidada peyu, mu bidada paibao,” Jisasgo te po wai.
15 Tama te wego Jisasbolo te po wai, “Genuai Bidio, nago te ąị enabolo mao, tama nosali ena ąị nogone ma idalio, tama ena eba ąị ma tuagasidalio,” te Jisas dali Samaria wego te po wai.
16 Jisasgo te webolo te po wai, “Nago bidibolo i wagi bilama, tama dage si eba asiąo,” wai.
17 Wego po wei ponoyu, te po wai, “Ena bidi menio.” Jisasgo agabolo te po wai, “Nago ‘Ena bidi meni,’ obawe, te nago mu po wabuo.
18 Magi basowe? Polobadu nago bidi a naga dao. Tama te bidi megi nage dali bidibo bidi da, te naga bidi menio. Nago po te mu tama dao,” Jisasgo te po te we dali wai.
19 Wego Jisasbolo te po wai, “Genuai Bidio, megi eno koneanio, nage da te Godigo nosali yabo sę po ola mabo profet bidi deli dao.
20 Polobadu da Samaria dabego wąị dabe augwali te bulu duba sisinama, tama lotu po wai dao. Tialima, dage Juda dabego te po wabo dao, ‘Te tigidali bidigo lotu po wabo bulu te Jerusalemde, tede naga wao,’ dagego te po wabo dao,” te wego te po wai.
21 Jisasgo te webolo te po wai, “Nago eno po mu po dao

olama, konealuao. Me sogo deli pedaliyu, tama dagego te Ayabolo lotu po te bulu dude wagobeo. Tama dagego Jerusalem tede me lotu po wagobeo.

22 Dagego konesiąwai naibolo lotu po wabo dao. Da Juda dabe dago lotu po wabo da, te dago koneai bidibolo lotu po wabo dao. Magi basowe? Godigo we bidi ma sabo sę page te da Juda dabe tomode pedalaibao.

23 Tialima, te sogo pedaliyu da, megi tama pedalalio, tama tigidali bidigo lotu po mu wabo bidi dabe da augwali lotu po augwa mobo bidigo waibao, augwa dolo ebo kolesagago me lotu po waibao. Tama Aya Godigo te tobage bidi gegebo dao, agabolo lotu po omainogo.

24 God da, te mobo bidi dao. Tama bidigo agabolo lotu po weyu da, te bidigo aga mobo bidigo waibao, aga dolo ebo kolesagago me lotu po waibao," Jisasgo te po wai.

25 Te wego agabolo te po wai, "Eno koneanio, Godigo sa muani bidi asaibao, augwali aga nogi Krais tama wai. Aga asobo sogo da, te agai dabolo tigidali naide po ola mawaibao," wali.

26 Jisasgo te we agabolo te po wai, "Te ena tama dao, megi nage dali eno te po obao."

27 Te Jisasgo te po obadi yaide, tama aga wali pabo bidi dabe augwali ma begasa asai. Tama augwali Jisasgo te Samaria we dali po mibo subaso, augwali noma sai. Tialima, bidi me deligo te webolo "Nage magi nai saiwe?" wabeo. Augwaligo Jisasbolo "Nage te we dali magi baso po obawe?" hanalu wabe.

28 Tama te wego te aga ąi tubo nai tagalama, tama te we aga hanuba ma pai. Tama te wego te we bidi dabe augwalibolo wagi peyu, te po wai.

29 "Dagego bidi me deli suagasiąo. Agai eno polobadu yali sę po tigidali enabolo wai. Te bidi te Godigo sa muani asaibao wali bidi Krais te yaliwe?" te wego te po te we bidi dabe dali wai.

30 Tama te we bidi dabe augwali te hanu tagalama, aselama, Jisas bidibo digi asai.

31 Te we bidi dabe augwali asodubadi Jisas wali pabo bidi augwaligo Jisas dali te po wai, "Po ola mabo bidi, nage nai tuao," wali.

32 Tialima, Jisasgo augwali aga wali pabo bidibolo te po wai, "Eno nai meba elalubo te dagego konebeo."

33 Tama tibaso, augwa hasi po wai, "Bidi me deligo aga nai magasaliwe?" Jisas wali pabo bidi augwaligo te po miai.

34 Jisasgo augwalibolo te po wai, "Eno nai da, e tama dao: eno ena tagala palali bidigo homu wali pabo dao. Tama eno agai ena nogoba muani sę polo silaio," Jisasgo te po wai.

35 Jisas agai giba ela mubo po digi po weyu, te po wai,
“Dagego tama wabo dao: ‘Polua me si me si elalubo, tama
te nai sabo si te pedalaibao,’ Tialima, eno dagebolo obao,
dagego tonono biliyu, tama dagego te gi dabe bugagia suiąo.
Nai inawai yabowe naga, dagego suao. Te asobo we bidi
augwali te inawai nai tiwai dao.
36 Nai sabo bidi da, te bidi aga masigi sabo sę eyu, aga
masigi sabo dao. Tama elama, nai polobadu bulali bidi dali,
te inawai nai sabo bidi dali, augwa talua si dwagi yai homu
yaibao. Tama te tiwai, niwai bidigo we bidi eno po ola mayu
yali bidi, augwaligo homu enaba muani, te bidi te nai sabo
bidi tiwai dao. Godigo te bidibolo dwagi yai nai mawaibao.
Tama te we bidibolo eno po polobadu wagi pali bidi me, te
bidi te nai bulali bidi tiwai dao. Tama te bidi dali, te we bidi
enaba sisinibo bidi dali, augwali si talua dwagi yai homu mu
yaibao. Augwali sigo wali po odali we bidi augwali bidada
peyu, bidada pabo bulu selama, bidaibao.
37 Te tiwai eyu, tama tǫde bidibo we bidigo polobadu wali
po mu po tamao, ‘Bidi me deligo gi nai bulai, tama gasa bidi
mego agai te nai sai.’
38 Tama te tiwai eno dage tagala palali da, te dage we
bidibolo eno po pusugi pomainogo yai. Polobadu dagego te
sę isiąwai. Tialima, gasa bidigo dene yali sęde te nai megi
dagego sabao,” Jisasgo te po wai.
39 Te hanude bidali Samaria we bidi dabe hauwa aug-
waligo te wego wabo po odai. Tama te po odobaso,
augwaligo augwa homu tigidali Jisasba muani. Te wego te
po wai, “Agai enabolo eno polobadu yali sę po tigidali mu
wai.”
40 Tama tibaso, Samaria we bidi dabe augwali Jisas bidibo
digi aselama, tama augwaligo Jisasbolo hanaluyu, po bomo
elama wai, “Nage da dali bidao.” Tama tibaso, Jisas augwali
dali si sogo te bulude bidai.
41 Tama aga tede bidibadi yaide, we bidi hauwa augwaligo
Jisas aga digi wali po odolama, tama augwa homu tigidali
agaba muani.
42 Tama augwaligo te webolo te po wai, “Megi dago nago
po naga odolama, tama dena homu tigidali te bidiba mubo
menio. Dena digi agai po odolama, tama dago homu tigidali
agaba mubao. Te bidigo naga agai tigidali tǫde we bidi ma
dobola sabo bidi dao,” te Samaria bage augwaligo te po wai.

Jisasgo genuai gavman bidigo ogwa gasi yali geselai

43 Te si sogo bidali silalio, tama Jisasgo te Samaria bulu
tagalama, tama aga Galili tǫba pai.

44 (Polobadu Jisas aga digi po weyu, te po wai, “Godigo po
ola mabo bidi aga page bulude nogi menio,” Jisasgo te po
wai dao. Tama te po wali goli, Jisas te Galili tǫba pai.)

45 Tama Jisas pelama, Galili buluba sabolai. Tama Galili
bage augwaligo Jisas asobaso dwagi yai homu yai. Magi
basowe? Augwali meba pelama, Jerusalem bulu sabolama,
bo disąwai nai tubo side tigidali sę Jisasgo te sogo yali sę
augwaligo suai, polobadu.

46 Jisas te Galili tǫ tomoba pelama, tama aga te Kana be
naniba sabolai. Te bulude polobadu Jisas agai ąi mugo
te pusu ebo ąi wain nigai. Tama te be nani me nogi
Kaperneam te digibulu gana. Tama Kaperneam bulude
genuai gavman bidi bidai, te bidi aga ogwa gasi yai.

47 Tama te gasi yai ogwa aga aya agai Jisas Judia tǫ
tagalama, Galili tǫba asali po odai. Tama tibaso, te bidi
Jisas bidibo digi pelama, tama Jisasbolo hanaluyu, po bomo
elama wai, tama Jisas te agai ogwa Jisasgo geselemainogo
yai. Aga homu Jisas te Kaperneamba pelama, tama agai
ogwa ma geselaibao. Te gasi yai ogwa pąde tama isainu
elalubo wai.

48 Tama Jisasgo te gasi ogwa aga ayabolo te po wai,
“Dagego te eno haniani bomai sę ebo susiąwai goli dagego
duga homu tigidali enaba muao.”

49 Te genuai gavman bidigo te po wai, “Genuai Bidi, nage
Kaperneam buluba polo dulao. Eno ogwa isidalio,” te po
Jisas dali wai.

50 Jisasgo agabolo te po wai, “Nage pao. Naga ogwa da,
bidibadi paibao.” Te bidi Jisasgo wali po aga homu te poba
munama, tama pai.

51 Aga begasa aba pidubadi yaide tama aga sę ebo bidi
dabego aga tiąba wagasai. Tama augwaligo agabolo te po
wai, “Naga ogwa bidibuo,” wai.

52 Tama agai augwalibolo hanalu wai, “Nisu te ogwa
dwasianu usu yaliwe?” te po wai. Tama augwaligo te
po wai, “Do giliga tomo ebo, te sogo tama aga tigi posolo
silalio,” te po wai.

53 Tibaso, aga ayago koneai, do tama te sogo Jisasgo
agabolo “Nago ogwa gasi silama, tama bidibadi paibao” wai
dao. Agai te homu yai. Tama te bidi dali aga bede bidibo
bage dali, augwaligo augwa homu tigidali Jisasba muani.

54 Polobadu Jisas Judia tǫ tagalama, tama Galili tǫba
sabolama, tama bomai sę eyu, te agai ąi mugo pusu ebo ąi
wain begelama nigai. Tama megi me agai Judia tǫ tagalama,
Galili tǫde bomai sę me yai, te gasi yai ogwa hodolai.

5

Jisasgo bidi me deli Betesda sigi ąide geselai

1 Te nosali te Juda bagego olo bidiyu lotu po wabo si te pedalai. Tama tebo side Jisas Jerusalem hanuba holai.

2 Tama Jerusalem bagulali obo pąde kibu sipsip dabego genuai soabo tų elalubo madi, tama te tų dolo si te dwasianu sigi ąi ge elaluai. Hibru pogo augwaligo te ąi nogi Betesda wai. Te ąi sesegede be mabo a naga elaluai.

3 Te be mabode gasi yai we bidi hauwa bidai, gedu widai bidi dabe dali, sągą dwai bidi dabe dali, tama nogo sągą dili isai bidi me, augwali te be mabode bidai. (Augwaligo te ąi memenege ebo tonaluyu bidai.

4 Me sogo deli sogo Godigo dagalude sę ebo ensel mobo bidi me deli te ąi tomoba dulama, tama te ąi te ensel bidigo memenege ilai. Te ąi memenege silai digi, tama niwai bidi me deli polasa ąiba dulali bidi da, te bidigo gasi polo silai.)

5 Bidi me deli te be mabode bidai. Te bidigo gasi elalubadi, kibu be te 38 kibu be te bidi gasi elalubadi tama yai.

6 Jisasgo te bidi pila mubo suai, tama Jisasgo koneai, te bidi gasi elalubadi, hauwa sogo mu bidai. Tama Jisasgo te bidibolo te po wai, “Nago homu da, naga tigi dwagi yai yabo homu ebowe?” Jisasgo te bidibolo te po hanalu wai.

7 Gasi yai bidigo Jisasbolo po wei ponoyu, te po wai, “Genuai Bidi, ąi memenege ebo side ena ąiba sela muabo bidi menio,” te bidigo Jisas dali te po wai. “Ena digi tama pobadi digi, gasa bidi dabe polo polasa peyu, ena geanobo dao.”

8 Jisasgo te bidibolo te po wai, “Nage hodaluama, doligulama, naga pibo somo selama, tama nage soao,” Jisasgo te gasi yai bidibolo te po wai.

9 Tama polo te bidigo tigi dwagi yai ma yai. Tama aga pibo somo selama, tama soai.

Te Juda bagego olo bidibo Sabat sogode Jisas agai te bidi geselai.

10 Tama Juda dabe genuai bidi augwaligo te gasi munaluali bidi aga pibo doado bage selama, sobadi yaide, augwaligo agabolo te po wai, “Megi da, te habu olama olo bidibo side dao. Nago pibo somo magi baso sela sobawe? Te nago Sabat sogo sę elamuo wali bomo yai po bolobao,” te Juda bagego te bidi dali te po tama wai.

11 Tiali digi agai po wei augwali dali ponoyu, te po wai, “Te ena geselali bidi agai enabolo te po wai, ‘Naga pibo somo selama, pao,’ enabolo te po wai,” wali.

12 Augwaligo agabolo hanalu wai, “Mena bidigo nagebolo te po weyu, ‘Naga pibo somo selama, pao’ waliwe?”

13 Tialima, te sana pali bidi agai Jisasgo nogi konebeo.
Magi basowe? Te bulude we bidi hauwa mu elalubao, tama
Jisas pai.
14 Nosali Jisasgo te bidi te Moni Lotu Be tempel tomode
ma sulama, te po wai, “Odaliwe? Megi da nage usu yali
dao. Nago dwai sę dabe ebo tagalao. Tiyu moni sęgę nageba
pedalabuo,” Jisasgo te bidibolo te po wai.
15 Tama te bidi pelama, Juda genuai bidi dabebolo wagi
pai, “Ena geselai bidi te Jisas yalio,” te bidigo Juda dabego
tobolu bidi dabebolo te po wagi pai.
16 Tama tibaso, Juda dabe genuai bidi augwaligo Jisas dali
boi bidi homu ebo gagalali. Magi basowe? Jisasgo te bidi
geselali te Juda bage augwaligo olo bidibo side te sę yali.
17 Tialima, Jisasgo po wei ponoyu, te po wai, “Eno Aya agai
sę polobadu yali sę megi tama te ela asobao. Tama eno me
ena sę ebao,” Juda dabe genuai bidi dali Jisasgo te po wai
dao.
18 Tama tialima, Juda genuai bidi augwaligo bomo eyu,
Jisas mu elabo homu yai. Magi basowe? Augwaligo e homu
yali, Jisas agai Juda bagego olo bidibo Sabat sogo bomo yai
po te bolobaso naga menio. Jisas agai te po wabo, ‘God da, te
ena Aya mu da’ wabo dao. Te wabo po da, Jisas aga digi aga
te God tiwai pedalainogo wabuo Tama tibaso me augwaligo
aga mu elabo homu yai.

Godigo Ogwa aga sę yabo nogi elalubuo

19 Te Jisasgo po wei ponoyu, te po wai, “Eno dagebolo mu
po tama obao, Godigo Ogwago agaduba homugo magi sę me
ebo menio. Agai Ayago ebo sę naga sulama, agai ebo dao.
Tigidali sę Ayago ebo, te aga Ogwago tama ebo dao.
20 Aya Godigo homugo aga Ogwa mu godola pabo, tama
God agai ebo sę tigidali aga Ogwabolo ola mabo dao. Aya
agai bomai sę me nosali aga Ogwabolo ola mawaibao. Tama
te sęgo eno hasia yali sę aiyaba elaluaibao. Tama tibaso,
dage noma siyu, homu hauwa yaibao.
21 God Ayago isai bidi ma hodolama, bidabo bomo mabo
dao. Tama tibo gilama, Ogwago me aga homugo we bidibolo
bidabo bomo mabo dao.
22 God agai digi agai bidi me deli agai po tụ dodolobo
menio. Tigidali po tụ ebo sę agai aga Ogwago nogoba mawai
dao.
23 Magi baso meni. Tigidali bidigo Godigo Ogwa nogi
ugwaba samainogo, te Godigo nogi ugwaba sabo gilamao.
God Ayago aga Ogwa e tọba tagala palobaso, tama bidi te
Godigo ogwago nogi ugwaba sisąbo bidi da, agai Godigo
nogi me ugwaba sisąbo bidi da,” Jisasgo te po wai.

24 “Te eno mu po dagebolo obao, niwai bidigo eno po
odama, tama te po wali pelama, tama ena tagala palali
bidibolo te bidi agai bomo yai homu agabolo muyu da, te
aga bidada peyu, bidada pabo bomo selama, bidaibao. Te
bidi aga po tụ aga dali me egobeo. Te agai isibo tagalama,
tama megi aga bidabo bomode bidibao.
25 Eno mu po dagebolo obao, te sogo pedalaibao, tama
te megi polo pedalalio, tama isai bidi augwaligo Godigo
ogwago po odaibao. Tama te po odama wali pabo we bidi
dabe da, augwali mu bidaibao.
26 Eno Aya aga bidabo bomo aga digi elalubo. Tama agai
bidabo bomo aga Ogwabolo mawai. Enabolo. Tama te tiwai
te bidabo bomo te aga Ogwago me elalubo.
27 Aga te Godigo Bidi Mu dao, tigidali we bidi augwaligo
abagi hasi bidi dao. Tama tibaso, Ayago agabolo te we bidi
po tụ yabo sę mawai.
28 Dagego noma selama, tama homu hauwa egimio. Nosali
me sogo pedalobo side da, gụ pagede bidali bidi augwaligo
te Godigo Bidi Mugo wabo po odaibao.
29 Tama augwaligo te po odobaso, tama augwali gụ page
tagalama, buluba dią asaibao. Me badu we bidi augwaligo
dwagi yai kolesaga yali da, augwali hodaluama, bidabo
bomo selama, bidaibao. Me badu we bidi augwaligo dwai
kolesaga yali da, augwali hodaluama, tama po tụde sęgę
saibao.
30 Eno homugo digi eno te sę ebo usu egobeo. Eno Godigo
wali po naga wali pelama, tama eno po tụ ebo dao. Tama
tibaso, eno po tụ ebo sę te dolo mu ebo dao. Magi basowe?
Eno sę ena homugo me ebo menio. Te ena tagala palali
bidigo homu eno wali pabo dao,” Jisasgo te po wai.

Bidi mebago Jisasgo page po pusubo dao

31 Te Jisasgo po ma weyu, te po wai, “Enaduba naga ena
te Godigo Ogwa da weyu da, te po usu egobeo.
32 Tialima, gasa bidi me bidibo. Tama eno Aya God agai
ena tau sabo po te we bidibolo pusubo dao, augwaligo eno
wabo po mu po dao konemainogo ebo dao. Tama eno
koneai, agai te wali po enade wabo da, te po mu po wabo
da.
33 Polobadu dagego te bidi Jonbolo dagego hanalu wali po
tagala palai. Tama agai po pusuyu, eno po mu po dao wai.
34 Bidi mego eno wabo po tau sabo bidi elaluyu da, te
usu da. Me ma, te tobage bidi meni baso da, te me usu da.
Tialima, eno homugo Godigo dage ma somainogo. Tama
teyu, eno Jon badi dagebolo me eno e po obao.

35 Jon da, te sole ula ebo gilama, agai ula we bidi dabebolo
mawai dao. Tama dagego pęwadage side te ulade dagego
dwagi yai homu osogo yai dao.
36 Tialima eno wabo po tau sabo nai me elalubao, te moni
bage mu dao. Eno Ayago enabolo sę mani, ena te sę tigidali
elama, silimainogo ebao. Te sę dabe eno ebo dao. Tama te
ebo sęgo me te we bidi ola menama, augwaligo konebo dao,
Ayago ena tagala palobaso, ena asai dao," Jisasgo te po wai.
37 "Tama Aya Godigo ena tagala palobaso ena asai, aga
digi eno wabo po tau sabo dao. Dagego agai pedauwalidu
wali po me odai menio. Tama dagego agai gesabi me munu
me subeo, tama agai po me dagego homude bidibeo.
38 Magi basowe? Agai tagala palali bidigo wabo poba duga
homu tigidali mubeo," Jisasgo te po wai.

39 "Dagego te homu ebo dao, Godigo asęani po tego
dagebolo te bidabo bomo menama, tama dage bidada peyu,
bidada paibao. Tama te homu eyu, dagego te po tigidali sogo
gegeyu, nedebo dao. Tama te asęani po aga digi enade po
page ola mabo dao.
40 Tiali digi dage enaba aselama, bidabo bomo sagasobo
hagela homu ebo dao," te po wai.

41 "Te ena asali, te we bidi augwaligo enabolo genuai nogi
momainogo asobeo.
42 Tiali digi eno dage koneanio. Dagego God godolo mu
ebo menio, te tiwai homu dagede elalubeo.
43 Ena asali te ena Aya Godigo bomo dali genuai nogi dali
selasa asiyu, asai digi, tama dagego eno po sabeo. Tiali goli,
bidi me deli aga nogi dali asiyu da, teda dagego te bidigo
wabo po saibao.
44 Dagego genuai nogi duga haside sabo dao. Tiali digi,
dagego Godigo dagebolo genuai nogi maiabo sę te bomo
elama, ebo menio. Tama tibaso, dagego eno wabo po mena
tama duga homuba mugowe?
45 Dagego te eno Godibolo po tụ ela mayao po waibao, te
homu egimio. Eno te sę egobeo. Dage po tụ ela maiabo bidi
da Moses dao. Dagego homugo te bidi aga digi dage tau sabo
bidi mu dao. Tiali goli agai dage po tụ ela maiabo bidi dao.
46 Dagego Mosesgo asęani poba homu tigidali mu mugi
sogo da, teda duga homu tigidali eno wali poba mugi da.
Magi basowe? Te bidi Mosesgo enade po polobadu asęani.
47 Tialima dagego agai asęani poba duga homu tigidali
musiąyu da, tibaso magila dagego eno po me mena tama
odama, duga homu teba muaibawe? Dage usu egobeo,"
Jisasgo te po Juda bage dali wai.

6

Jisasgo bidi sese hauwa 5,000 bidi mu agai nai manio
(Mat 14:13-21; Mak 6:30-44; Luk 9:10-17)

1 Te wali po silama, tama nosali me sogo Jisas Galili sigi ąį
te moni gebadu nogelama, u badu pai. Augwaligo te ąį nogi
me Taiberius nogi yai.
2 Tama genuai we bidi hani hauwa augwaligo Jisasgo te
gasi yai bidi hauwa agai dodolobo augwaligo suai. Tama
tebo sulama, augwali Jisas wali pai.
3 Tama Jisas bulu du meba holama, tama Jisas aga wali
pabo bidi dabe dali dulaluai, te bulu dude.
4 Tama bo disąwai nai bret tuabo sogo te pąde tama dao,
te sogo nogi Pasova, te Juda bagego olo bidibo side wai.
5 Jisasgo tonono bilibadi, tama agai suali, genuai we bidi
hani Jisas agaba asai. Tama Filipbolo agai te po wai, “Dago
te we bidi augwali tuabo nai bret menade abelegowe?”
Jisasgo te po wai.
6 Jisasgo Filipbolo te po wai, agai homu magi ebowe naga
suainogo eyu, Jisasgo te po wai. Jisas aga digi yabo sę da te
aga konea selama, te sę yaibao.
7 Filipgo Jisasbolo po wei ponoyu, te po wai, “Tibaso da,
dago bret te masigi umabogo abelama, te we bidi mabo
da, te augwali usu egobeo. Te augwali deli deligo te nai
dwasianu naga siyu da, te me usu egobeo,” Filipgo Jisas dali
te po wai.
8 Aga bidi me deli Andru, te Saimon Pita aga ama, agai
Jisas agabolo te po wai,
9 “Ogwa me deli ede bidibao, te ogwa agai a naga bret dali
sųgų si dali munalubo. Te bret te bali plauago nigai. Tiali
digi, te naigo e genuai we bidi hani usu egobeo,” Andrugo
te po wai.
10 Jisasgo te po wai, “Te we bidi augwali duayao wao,”
te po wali. Noswai hauwa tede elaluai, tama te we bidi
augwali duawai, augwali te bidi hani bidi sese hauwa mu
5,000, te we dali wai puluba dali nedebeo.
11 Augwali duada pao olama, augwali dualaluai, tama
Jisasgo te ogwago bret selama, tama Jisasgo Godibolo nage
usu dao wai. Tilama, te we bidi augwalibolo te nai dobaba
pai. Te sųgų si me agai tama naga tiwai agai augwalibolo
mawai, augwa homugo usu yabo te tiwai naga.
12 Augwali nai tuali usu ela silai. Tama Jisas aga wali pabo
bidi dabebolo te po wai, “Dagego nai me badu munalubo
sisinao,” wai. “Tiyu yaide me badu nai olo tagalobuo,” wai.
Jisasgo te po aga bidi dabebolo wai.

13 Tama tialima, augwaligo te tulama, me badu munalubo
nai dabe sisinama, tama augwaligo bonou wa nogo si
olama, sągą badu si pągąwai. Te a naga bali bret tego bidi
augwali nai tuali usu yalima, tama me badu munaluai, te
nai augwaligo te bonou wade ma buai.
14 Te we bidi augwaligo Jisasgo te bomo yai sę ebo sulama,
tama augwaligo te po wai, “Mu tamao, te aga e tǫba asaiba
wali bidi te aga dao, te Godigo po ola mabo bidi dao,” te we
bidi augwa hasi te po wai.
15 Tialima Jisasgo koneai, augwaligo homugo Jisas aga
dąų olama, tama Jisas aga augwaligo tuni bidi bidimainogo
yaibao, augwali te homu yai Jisas aga dali. Tama tibaso,
Jisas agaduba bulu duba ma pai.

Jisas sigi ąį ge daidu asai
(Mat 14:22-33; Mak 6:45-52)

16 Pio tama Jisas aga wali pabo bidi augwali te sigi ąį geba
dulai.
17 Megi hulia sai, tama Jisas augwali bidibo digi ped-
alobeo. Tama tibaso, augwali moni gebaba holama, te ąįdu
pai. Augwali Kaperneam be naniba painogo yai.
18 Bomo yai wali dali tama genuai ąį gisigi asiyu dali yai.
19 Augwali te gebadu ąį todogo pali, te kilomita a naga
ma te a naga olama me badu nogo deli tama dąį egi pai.
Tama augwaligo suali, Jisas ąį daidu asiyu tama te geba pąba
sabolainogo asai. Tama augwali moni wi yai.
20 Tialima, Jisasgo augwalibolo te po wai, “Ena Jisas tama
asobao,” wai. “Dage wi ebo tagaliąo,” te po wai, Jisasgo.
21 Tama augwaligo Jisas geba tomoba sela asainogo yai.
Tama te geba polo augwali te pabo bulu teba poloba tugi
pai.

Te we bidi augwaligo Jisas gegebo sę yai

22 Te do tama wabo side te we bidi augwali te sigi ąį sesege
badu bidaluai. Augwaligo koneai, te do tama te gasa geba
me menio. “Deli digi e munaluali,” wai. Tama Jisas aga
wali pabo bidi dali te gebaba holobeo. Menio. Te bidi dabe
augwa naga te gebaba holama pai, te we bidi augwaligo te
koneai.
23 Tama augwaligo homu hauwa ebadi yaide, Taiberius
bulu du asai geba meba teba poloba tuagasai, te Genuai
Bidigo Godibolo nage usu da olama, tama te we bidi hauwa
augwaligo nai tuali madigi pąba.
24 Te we bidi augwaligo suali, Jisas dali aga bidi dabe dali
bidibo subeo. Tialima, augwali te tamadi asai geba dabeba
holama, tama augwali Kaperneam buluba Jisas gegegi pai.

Jisas bidabo bomo mabo bret dao wai

25 Te we bidi augwaligo Jisas sigi ąị sesege badu gegai.
Sulama, tama augwaligo Jisasbolo te po hanalu wai, “Po ola
mabo bidi, nage eba nisu asai dawe?” te po wai.
26 Jisasgo po wei ponoyu, te po wai, “Mu tama eno
dagebolo obao, dagego eno yali bomo yai sę page homugo
koneama, ena gegeyu ebeo. Menio. Dage eno te mani bret
tulama, tama dage haliga pągąwai dao. Te tiali pagede
dagego ena gegebo sę ebao,” wai. Jisasgo te po Juda bage
dali wai.
27 “Dagego te mobia pabo nai naga sabo sę tiwai dagego
egimio. Te menio. Dagego te bidada peyu bidabo bomo
mabo nai sabo sę yao. Te tiwai nai Godigo Bidi Mu agai
dagebolo mawaibao. Magi basowe? Aga Aya Godigo te
bidide dwagi yai homu eyu, sa muai,” Jisasgo te po wai.
28 Tama tibaso, augwaligo Jisasbolo te po wai, “Dago mena
tama tilama, tama dago Godigo sę yaibawe?” augwaligo
Jisas dali te po wai.
29 Jisasgo augwalibolo po wei ponoyu, te po wai, “Godigo
sę e tama dao: dagego te Godigo tagala palali bidigo wabo
poba duga homu tigidali muyu bidao,” Jisasgo augwalibolo
te po wai.
30 Tama tibaso, augwaligo Jisasbolo te po wai, “Dena
homu tigidali nageba mumainogo, tama nago magi bomo
yai sę yaibawe? Nago magi sę yaibawe?” te Juda bagego
Jisas dali te po hanalu wai.
31 “Dago wąị dabe augwaligo bidi meni yai bulude ili
isiąwai nai nogi mana tuai dao. Godigo wali po bukude
bidi mego asęani po gilama,
‘Agai dagaludu bret augwalibolo menama, tama
augwaligo tuai dao,’ wai,” augwaligo te po wali.*
32 Tama tibaso Jisasgo augwalibolo te po wai, “Mu tama eno
dagebolo obao. Polobadu Mosesgo dagebolo mani nai te
dagalu bret te dage mabeo. Menio. Eno Aya Godigo da te
dage dagalu bret mu dage megi mabo dao.
33 Te bret Godigo mani, te aga dagalu tagalama, e tọba
dulama, tama agai tọde bidibo we bidi bidada pabo bomo
magasobo dao,” Jisasgo te po wai.
34 Tama tibaso, augwaligo Jisasbolo te po wai, “Genuai
Bidi, nago te bret dabolo tigidali sogo da mao,” wai.
35 Jisasgo augwalibolo te po wai, “Ena digi ena bidabo
bomo mabo bret dao. Bidi agai homu enaba muyu, ena
pageba asobaso da, te bidi aga nasi munu me egobeo. Tama

* **6:31:** Sai 16:4, 15; Tib 78:24

bidigo aga homu tigidali enaba mu baso da, te bidi aga ąị
nogone munu me egobeo,” Jisasgo te po wai.
36 “Tialima, eno dagebolo polobadu wali gilama, dagego
ena suai dao, tiali digi dagego enabolo bomo yai homu dąụ
wabeo.
37 Eno Ayago enabolo mabo we bidi tigidali augwali ena
pageba asaibao, ena wali asomainogo. Ena pageba asobo
bidi te aga eno me sela sągobeo, mu menio.
38 Magi basowe? Eno dagalu tagalama, e tọba dulali, te
eno homu kolesaga wali painogo asobeo. Menio. Ena e tọba
dulali, te ena tagala palai bidigo homu ena wali pomainogo
asai.
39 Tama te ena tagala palai bidi agai homugo tama tiwai,
agai enabolo mani we bidi eno me deli hagalamuo. Menio.
Agai homugo eno augwali te tọ dali dagalu dali sia sabo sogo
augwali tigidali eno ma hodolaibao.
40 Eno Aya agai homu tama telalubo, aga ogwa osola
suyu, agabolo bomo yai homu dąụ olama muyu yai we bidi
tigidali te augwali bidada peyu bidada pabo bomo selama,
mu bidaibao. Tama augwali eno te tọ dali dagalu dali silibo
sogode augwali eno digi ma hodolaibao, ma bidimainogo,”
Jisasgo te po wai.
41 Te Jisasgo te po tamadi wai dao, “Ena digi ena te tubo
diluai nai bret dagalu tagalama, eba dulai.” Jisas agai te po
obaso, Juda bage augwa hasi hagelabo po miani.
42 Augwaligo te po wai, “E bidi da, te Josep aga ogwa dao.
Dago aga aya ida dali koneai dao. Magi baso agai te po megi
wabowe, ‘Ena dagalu tagalama, e tọba duali dao,’ wabowe?
Agai po usubeo,” augwaligo te po wai.
43 Te Jisasgo augwalibolo po wei ponoyu, te po wai, “Dage
duga hasi tomode te hagelabo po wabo tagaliạo.
44 Bidi me deli ena pageba olo me asogobeo. Menio. Ayago
ena tagala palobaso, ena asai dao. Tibaso, agai bidi me deli
kegali da, tiali da, te bidi ena pageba asagameo. Tama te bidi
eno aga nosali tọ dali dagalu dali silibo side ma hodolaibao,
aga ma bidimainogo tama yaibao.
45 Te Godigo nosali yabo sẹ po pusa mani profet bidi
dabe augwaligo te po asęani, ‘Godigo tigidali we bidi
ola mawaibao.’ Mena bidi me Ayago po odolama, tama
koneama, te bidi ena pageba asobo dao. *
46 Tiali goli, bidi me deligo Aya me gedugo subeo. Te bidi
God dali bidilama, asali, te bidigo naga Aya gedugo suai dao.
47 Eno mu po dagebolo obao. Bidigo enabolo aga homu
dąụ olama, enaba tialubo bidi, aga bidada peyu, bidada
pabo bomo selama, mu bidaibao.

* **6:45:** Ais 54:13

48 Ena digi ena te mu bidabo bomo elalubo tubo diluai nai
bret dao.
49 Polobadu duga nǫụ dabe augwali te bidi meni yai
bulude bididubadi, te ili isiąwai nai nogi mana tuali goli,
augwali nosali isali.
50 Tialima, te dagalu tagalama dulali bret, te tedali gasagi
yai. Tama tibaso, bidigo te bret tuali da, te aga te mu bidabo
bomo munu me tagalogobeo.
51 Ena digi ena da, te bidabo bomo elalubo bret da, te ena
dagalu tagalama, e tǫba dulai dao. E bret bidigo tuyu da, te
bidi aga bidada paibao, mu gamonaibao. Tama eno te bret
agabolo mawaibao, te eno tigi dao. E tǫde bidibo we bidi
augwali mu bidimainogo, eno ena tigi mawaibao," Jisasgo
te po wai.
52 Te Jisasgo te wali pode te Juda bage augwa hasi bomo
elama, konila yali. Augwali me badugo te po hanalu wali,
"Mena tama tibaso, te bidi aga tigi da menama, tama dago
tueibawe? Te sę ebo usu egobeo," Juda bage augwaligo te
po wai.
53 Tama Jisasgo augwalibolo te po wai, "Eno mu po
dagebolo obao, dagego Godigo Bidi Mu agai tigi tusiąwani
da, agai kaneme tusiąwani da, tiali da, dagego te bidabo
bomo elalugobeo.
54 Bidigo eno tigi tuyu, tama eno kaneme tuali bidi da,
aga bidada pabo bomo elaluaibao, tama eno aga te tǫ dali,
dagalu dali silibo side aga ma hodolaibao.
55 Magi basowe? Eno tigi te tubo nai mu dao, tama eno
kaneme te mu tubo ąị dao," Jisasgo te Juda bage dali wai.
56 "Bidigo eno tigi dali eno kaneme dali tubo bidi da, aga
enade bidiyu, tama ena agade bidiyu, te bidi dadi si mu kęą
pai elalueibao.
57 Bidada pabo bidi Aya agai ena tagala palai. Te tiwai
gilama, ena me bidada pabo dao. Te tiwai gilama, mena
bidi eno mi tuali bidi da, te bidi mu bidabo bomo te ena
bomode saibao.
58 E bret, eno dagebolo po wabo bret da, te dagalu
tagalama e tǫba dulai bret dao. Duga nǫụ dabego bret tuali
goli, augwali isali. Eno dagebolo wabo bret te tiwai menio.
Bidigo e bret tuyu da, te bidi aga mu bidabo bomo selama,
bidada peyu, bidada paibao," Jisasgo te po wai.
59 Jisasgo augwali te bomo yai po ola mabo be tomode te
po ola mawai, te Kaperneam be nanide.

Jisas aga wabo pogo mu bidada pabo bomo mabo dao

60 Te bidi Jisas agai te bret dagaludu dulali po olama, tama
aga wali pabo we bidi hauwa augwaligo te po odolama,

augwa hasi tomode te po wai, “Te pogo dabolo sęgę mabo, dago te po magi elama, wali pogowe? Mena bidigo te po odolama, wali pabo usu egowe?” augwaligo te po wali.

61 Bidi mego agabolo te po wasiąbadi, Jisas aga digi koneai, aga wali pabo bage hauwa augwa hasi tomode te hagelabo po wai. Tama tibaso, agai augwalibolo te po wai, “Eno wali pode dage sębę elama, dagego ena tagalaibawe?

62 Tialima, dagego suali ma te Godigo Bidi Mu aga polobadu bidali buluba hodobo suyu da, magi yaibawe?” Jisasgo te po wai.

63 “Te mu bidabo bomo mabo bidi da, te God agai Mobo Bidi naga dao. Bidigo bomogo dwasianu me tau sogobeo, usu egobeo. Te po eno dagebolo polo wai dao, te pogo dagebolo God agai Mobo Bidi mabo dao, agai dagebolo te mu bidabo bomo momainogo.

64 Tiali digi, me badu bidi dage tomode augwaligo enade bomo yai homu dąų olama, mube,” Jisasgo te po wai. Polobadu digi, aga sę ebo gagalali sogode, Jisas aga koneai agade bomo yai homu dąų olama, musiąbo bage. Tama aga koneai me, te aga te boi bidigo nogoba sela maiabo bidi, te me agai polobadu koneai.

65 Tama Jisasgo po me wadoloyu, te po wai, “Te pagede eno dagebolo te po wai dao, Ayago bidi mebolo usu dao wasiąyu da, teda te bidi ena pageba asobo usu egobeo,” Jisasgo te po wai.

66 Te po silama, tama Jisas aga wali pabo we bidi hauwa augwaligo te po odama, Jisas tagalama, augwa ma geasa pai, tama augwali Jisas dali me bidibeo.

67 Tama tibaso Jisas aga bidi nogo si olama, sągą badu si bidibolo te po hanalu wai, “Dagego me ena tagalama, paibawe?” te po hanalu wai.

68 Saimon Pitago Jisasbolo po wei ponoyu, te po wai, “Genuai Bidi, dago nage tagalama, da mena bidi pageba pogowe? Nago po da, te bidada peyu bidada pabo bomo elalubuo.

69 Tama dago te pode bomo yai homu dąų olama, bidibo dao. Me dago nage koneai, naga digi naga Godigo doloba pai bidi mu dao, Godigo tagala palai bidi dao, te dago konebao,” Pitago Jisas dali te po wai.

70 Jisasgo te po wei ponoyu, te po wai, “Eno dage nogo si bidi selama, sągą badu si bidi dage eno sai dao. Tialima, dage tomode me deli dwai haubo bidi te bidibao,” Jisasgo te po aga bidi dali wai.

71 Jisas agai te Judasde te po wai, te gasa bidi Saimon tego ogwa, aga bulu nogi Keriot. Te aga nogo si olama sągą badu

si bidi te tomode, tialima, nosali te Judas agai Jisas boi bidi nogoba sela muaibao.

7

Jisas aga ama dede dabe dali pelama, te Juda bage olo osogo bidibo bede bidibo sugi pali

1 Te silama, tama Jisas aga Galili genuai tǫba pelama, tede bidiyu, te me me buluba bilalio. Juda bage augwaligo Jisas elainogo yai, tama tibaso Jisas aga te Judia genuai tǫ te badu me bilibo te hagela yai.
2 Tama Juda bage olo bidibo side, te augwaligo nogi te nami ugwa bede bidabo side, te olo bidibo si te pąba yagasai.
3 Tama tibaso aga ama dabe augwaligo Jisas agabolo te po wai, “Nage e bulu tagalama, tama nage Judia moni tǫba pao, te nago ebo sę te naga wali pabo we bidi augwaligo te sę sumainogo yao.
4 Bidi me deli agai homu te tigidali we bidigo aga sumainogo, te agai ebo sę me geme dualama ebo menio. Te tiwai, nago te sę eyu da, tiali da, nage tigidali we bidi gedude augwaligo nage sumainogo, waselao,” aga ama dedego te po wai.
5 Magi basowe? Aga ama dede augwaligo agabolo bomo yai homu dąų olama, mubeo, tama tibaso augwaligo te nage te moni Judia tǫba pao po wai.
6 Jisasgo augwalibolo te po wai, “Eno side te polo pedalobeo. Tialima, tigidali sogo te dagego side dao,” wai.
7 “Tǫde we bidi augwaligo dage dali sębę elama, boi bidi me ebo menio. Tialima, augwaligo ena dali sębę elama, boi bidi mu ebo dao. Magi basowe? Eno augwaligo ebo dwai kolesaga bolo eno augwali dali po wabo dao.
8 Dage naga ugwaba holiąo, te Juda bage augwaligo olo bidibo side te dagego sugi pao. Tialima, ena teba pabo me elalubo. Eno bodolu mani si te me elalubo,” Jisasgo te po wai.
9 Jisasgo agai tama po augwali dali wai, tama aga Galili bulude bidai.

Jisas pelama, Juda bage augwali ugwa bede bidabo olo bidibo side sugi pai

10 Tialima, Jisas aga ama dede augwali Juda bagego olo bidibo side ebo sę sugi pai. Sugi pelama, tama nosali Jisas aga me holai. Aga teba hania me holobeo. Jisas aga geme pai.
11 Te Juda hani tobolu bidi dabe augwaligo te side aga gegebo sę yai. Tama augwaligo te po wai, “Te bidi mena bidibowe?” te po te Juda bagego hanalu wali.

12 Tama te we bidi augwa hasi pomu po hauwa Jisasde wali. Mebago te po wai, “Te dwagi yai bidi dao,” wai. Tialima, mebago te po wai, “Agai augwali we bidi ili po ola mabo dao,” Jisasde te we bidi augwa hasi te pomu po wai.

13 Tialima, augwaligo te Juda tobolu bidi dabe suyu, wi yai. Tama bidi deligo Jisasde aga po hanilama me wabeo.

14 Te Juda bagego olo bidibo si tomode mu Jisas te Moni Lotu Be tempel tomoba holama, te we bidi po ola mabo gagalali.

15 Tama te Juda bage tobolu bidi dabe augwaligo agai ola mabo pode noma sali. Augwaligo te po wai, “Te bidi aga te skulba pisąwai bidi dao. Te tiwai bidama, tama agai mena sę ilama, te po page hauwa konebo dawe?” augwa hasi te po wai.

16 Te Jisasgo augwalibolo te po wei ponoyu, te po wai, “Te po eno dagebolo ola mani po da, te eno po menio. Te God agai po dao, agai ena tagala palobaso, ena asai dao.

17 Niwai bidigo Godigo homu kolesaga wali pabo bidi agai eno ola mabo po page koneagameo. Eno te we bidibolo ola mabo po menade saliwe? Te Godigo po dawe? Ma eno homugo naga te po obawe? Niwai bidigo Godigo homu kolesaga wali pabo bidi agai eno ola mabo po page koneagameo.

18 Bidi mego agai homugo digi po wabo bidi da, te bidi aga genuai nogi aga digi sainogo tibo dao. Tialima, bidi homugo tego ena tagala palama, ena asai da olama, agai Godigo nogi ugwaba siyu da, te usu yaibao, te tebo bidi da doloba pai bidi da, agade tibo dwai sę me isiąwai bidi dao.

19 Polobadu Mosesgo dage te Godigo bomo yai po mawai dao. Tialima, dage tomode bidi mego te bomo yai po wali pabo menio. Magi baso dagego ena elainogo ebawe?” Jisasgo te po hanalu wai.

20 Te we bidi augwaligo Jisasbolo po wei ponoyu, te po wai, “Dego nage elainogo ebawe? Woo, noma bidi dwai me deli nagede bidibaso, nago te po wali,” te olo we bidi augwaligo te po wai.

21 Jisasgo augwalibolo po wei ponoyu, te po wai, “Ena bomai sę me deli te Sabat sogode ebaso, dage tigidali noma sali.

22 Moses agai dagebolo te bomo yai po polobadu mawai dao, ogwa ame nenama, a naga bidama me badu nogo sela wabo side, aga tigiwali togwa, dąi ilao wali. Duga wąi mu te po me wai dao, tama nosali Moses me agai te bomo yai po

asęani. Tama te bomo yai po bolidali weyu, me sogo Sabat
sogode dagego ogwa tigiwali togobo sę ebo dao. *
23 Dagego te tigiwali togobo bomai po wali peyu, te Sabat
sogode me sogo te sę eyu da, teda dagego enade magi baso
sębę ebawe, ena te gasi yai bidigo tigi eno dodolobo sę
yalide.
24 Dagego gedugo naga ena olo dali osola sulamuo. Dagego
bugagia osola suyu, homu kolesaga dolo mu yao," Jisasgo te
po wai.

Augwaligo te po wai, "Te bidi te sa muyu, asaibao wali bidi dawe?"

25 Te Jerusalem we bidi mebago noma dwasianu siyu, te
po wai, "E bidi te tobolu bidi dabego elai hagede yali bidi
dawe?
26 Suao. Agai po bidi gabidide te wabao. Tialima,
augwaligo Jisas dali po me wabeo. Dago tobolu bidi dabe
augwaligo me e homu ebawe, 'Te bidi Jisas da te Krais da,
te sa muyu asaiba wali bidi,' augwaligo te homu ebawe?
27 Tiali goli te asaiba wali bidi pedalobo si, te bidi me
deligo agai page bulu me konegobeo. Me ma, dago e bidi
Jisas agai page bulu te dago kone dao," te we bidi mebago
te po wai.
28 Tama Jisas agai te Moni Lotu Be tempel tomode te we
bidi agai po ola mobadi, agai i bomo elama weyu, te po wai,
"Ao, dagego ena koneai dao, eno page bulu be dagego koneai
dao. Tiali digi, ena homugo digi ena me asobeo. Ayago ena
tagala palobaso, ena asai dao. Agai kolesaga te mu tama
dao. Dagego aga me konebeo.
29 Tiali digi eno da God aga koneai dao. Ena da aga dali
bidai. Agai ena tagala palai, e tǫba. Tama tibaso, eno aga
mu koneai dao," Jisasgo te po wai, te Juda dabe dali.
30 Tama tibaso, te Juda bage tobolu bidi dabe augwaligo
Jisas aga kalabus ilainogo yai. Tiali digi, agai sogo meba
elalubuo, aga bodolu mani sogo asobeo, tama tialima bidi
me deligo aga nogo me tubeo. Menio.
31 Me ma, te olo we bidi hauwago Jisasbolo augwa
konealubo homu dąų olama, elaluali. Augwaligo te Jisasba
homu musiąwai bagebolo te po wai, "Te God agai sa muyu,
asaiba wali bidi pedalobo si, te bidigo bomai sę hauwa mu
eyu da, Jisasgo yali bomai sę aiyaba elaluaibawe? Menio,"
augwaligo te po wai

Augwaligo Jisas kalabus emainogo enesigi bidi dabe tagala palai

---

* **7:22:** Gag 17:10; Prs 12:3

32 Te Farisi hani bidi augwaligo te olo we bidigo Jisasde
te tobage po pomu po wabo odali. Tama te po odama, te
Farisi hani bidi dabe dede, te pris tobolu bidi dabe dede,
augwaligo enesigi bidi dabe tagala palama, Jisas kalabus
yainogo, “Sigi pao,” wai.
33 Tialima, Jisasgo te po wai, “Dwasianu sogo ena dage dali
bidaibao. Te silibo si, ena te ena tagala palai bidi pageba ma
paibao.
34 Tama dagego ena gegebo sę yaibao, tiali digi dagego ena
me sugobeo. Magi basowe? Dagego ena bidabo buluba me
pogobeo,” Jisasgo te po te Juda dabe dali wai.
35 Tama Jisasgo te po obaso, te Juda dabe tobolu bidi
augwa hasi po weyu, te po wai, “Te bidi Jisas aga menaba
pai digi, dago aga gegelama, sugobewe? Jisas aga te Grik po
wabo bidi dabego moni be naniba pogowe? Tede Juda bage
me badu bidibo dao. Tama Jisas teba pelama, agai te Juda
dabe me, Grik dabe augwalibolo te po ola magi paibawe?
36 Agai dabolo te po wai, ‘Dagego ena gegebo sę yaibao,
tiali digi dagego ena sugobeo.’ Agai te po me wai, ‘Dage ena
bidabo buluba me pogobeo.’ Jisasgo te wali po page mena
tamawe?” te Juda dabe tobolu bidi dabe augwa hasi te po
wai.

Jisasgo te bidabo bomo elalubo ąide po wai

37 Te olo bidibo si silibo side, te genuai side dao, wai. Te
tebo side Jisas dolaluyu, bomo olama, i wai, “Bidi me deli ąį
nogone ebaso da, te bidi ena pageba aselama, ąį tuagasao.
38 Godigo wali po asęani bukude te po asęani po gilama,
‘Bidi mego enabolo homu dąų olama, mubaso da, ta, te
bidigo homu kolesagade te bidabo bomo elalubo ąį hauwa
mu ulu pedalama, bilaibao,’ wai,” Jisasgo te po wai. *
39 Jisas agai te ąį po te Godigo Mobo Bidide wai. Augwa
homu dąų olama, Jisasba mubo we bidi teba Godigo Mobo
Bidi nosali asaibao. Tiali goli te sogo Jisas aga bomo dali
moni nogi dali sisąbadi, God agai Mobo Bidi te we bidibolo
mabe, te nosali mawaibao.

Te we bidi augwali bidi hani si pedai

40 Meba we bidi augwaligo Jisasgo wali po odolama, te po
wai, “Mu tama, te bidi Jisas da te polasa asobo bidi, te Krais
aga asobo sogo te pąde tama dao.”
41 Meba bidigo te po wai, “Te aga da, te Godigo sa muyu
asaibao wali bidi dao.” Tiali digi mebago te po me wai,
“Woo, Godigo asaiba wali bidi te Galili bulude pedalogobeo.

* **7:38:** Ese 47:1; Sek 14:8

42 Godigo nosali yabo sę po ola mani profet bidi mego
bukude asęani po, te po me deli te tiwai dao, Godigo asaibao
wali bidi te Devitgo hani asali digi tedu asaibao, te be nani
nogi Betlehem tedu asaibao, te bulu polobadu Devit aga
page bulu dao," bidi mebago te po wai. *
43 Tama tibaso, te we bidi augwali bidi hani si tomode
bugwai, te Jisasde.
44 Meba bidi hani augwaligo homugo Jisas kalabus yabo
homu yai. Tiali digi bidi me deligo Jisas agaba nogo me
mubeo.

Juda bage tobolu bidi dabego Jisasba homu mubeo

45 Te geasa pelama, enesigi bidi dabe augwali te pris
tobolu bidi dabe dali, te Farisi bidi dabe dali, augwali bidibo
digi sabolai. Tama te tobolu bagego te enesigi bidi dabe
hanalu wai, "Magi yaliwe? Dagego te bidi Jisas sela asai
meniwe?"
46 Te enesigi bidi dabego po wei ponoyu, te po wai,
"Polobadu bidi mego Jisasgo wabo po tiwai munu me wai
menio," te po wai.
47 Tama tialima, te Farisi bagego dwai homu eyu, augwal-
ibolo po wei ponoyu, te po wai, "Agai dage me ili po ola
maniwe?
48 Da tobolu bidi hani dali, Farisi bidi hani dali dago
Jisasgo wabo pode homu musiąbaso, te dagego me agabolo
duga homu mugio.
49 Tialima, te olo we bidi hani augwaligo Godigo bomo yai
po page konebeo. Tama tibaso, augwali Godigo gedude dola
silaibao," Farisi bagego te po wai.
50 Nikodemus te bidi polobadu Jisas pageba pai, te bidi te
Farisi aga hani tobolu bidi me. Tama agai augwalibolo te
po wai,
51 "Dago bomo yai po e tiwai dao, te olo bidi me po tų
odosiąbadi, dago te bidibolo sęgę magobeo. Aga yali sę po
dago odama, te aga dwai sę ebaso, teda dago aga po tų
elama, sęgę mawaibao," Nikodemusgo te po wai.
52 Augwaligo po wei agabolo ponoyu, te po wai, "Nage
me nage Galili bulu bidi dawe? Godigo bukude po bugagia
nedao. Nedelama, koneao, Godigo nosali yabo sę po
ola mabo profet bidi me deli te Galili buludu munu me
pedalogobeo," augwaligo Nikodemusbolo te po wai.

8

Te we me deli penani ebo sulama, augwaligo nogo tulama, Jisas pageba odasa asali

* **7:42:** Mai 5:2

1 [We bidi augwaligo Jisasgo wabo po odama, tama augwa
beba tedela pai. Tialima, Jisas bulu du me nogi Oliv te bulu
duba Jisas pai.
2 Jisas aga kigamu digi mu te Moni Lotu Be tempel teba ma
pai. Tama we bidi hauwa augwali Jisas agaba asai. Tama
Jisas aga dualama, te we bidi po ola mabo ma gagalali.
3 Tama te Juda dabego bomo yai po mu koneai bage
dali, te Farisi hani bidi dabe dali, augwaligo we me deli
magasali. Te we penani ebo sulama, augwaligo aga nogo
tulama, odasa aselama, tama te we tomode dolaluai, te we
bidi gabidide.
4 Tama augwaligo Jisasbolo po weyu, te po wai, “Po ola
mabo bidi, te wego penani ebuo, bidi mego suai,” augwaligo
te po wai.
5 Augwaligo te po me wai, “Te Moses agai asęani bomo
yai pode e tiwai wali, ‘Tiwai we yai baso da, masigi sąnama,
isimainogo elao,’ te po wai dao. Jisas, nago magi po obaso,
dago nago po naga odaibao,” augwaligo Jisasbolo hanaluyu,
te po wai. *
6 Augwaligo tama po obaso Jisas homu magibo yabowe
naga suainogo tiwai. Augwaligo homugo Jisasgo wabo pode
augwaligo po tụ ela maiabo tụ me gegainogo, te Jisasgo po
weyu, aga geda muyu da, teda augwaligo agade nogo tụ
ela mumai hagede. Tialima, Jisas tọba basialuyu, aga nogo
danigo tọba po asęduai.
7 Augwaligo Jisasbolo ma hanaluyu, ma hanaluyu yai.
Tialima, Jisas doligulama, agai te po augwali dali wai, “Bidi
me dage tomode sęgę meni yai bidi aga hasia mu te bidigo
te we masigi sąyao,” wai, Jisasgo te po augwali dali wai.
8 Tama Jisas aga tọba basialuyu, tọde ma asęduai.
9 Augwaligo tama po odolama, tama augwali tomode te
sęgę meni yai bidi meni baso, tama augwali tigidali buluba
deli deli naga buluba pai. Tobolu bidi polasa pai, tama meba
augwali nosali pai, te po tụ ebo tagalama, tama augwali Jisas
taga pai. Tama Jisas agaduba deli digi bidai, tama te we Jisas
aga gesabide dolaluai.
10 Tama Jisas doligulama, te we dali po wai, “Augwali
mena bidibawe? Bidi me deligo nage po tụ ela maiabo bidi
bidibowe?” Jisasgo te we dali te po wai.
11 Te wego te po wai, “Genuai Bidi, me deli me bidibeo.”
Tama Jisasgo te po wai, “Eno me nage po tụ elama, nagebolo
sęgę magobeo. Nage pao. Tama nosali nago dwai sę ma
egio,” Jisasgo te we dali te po wai.]

Jisas aga e tọde ula dao wai

---

* **8:5:** Prs 20:10; Bom 22:22-24

12 Te Jisasgo te Farisi hani bidi augwalibolo nosali te po
ma wai, “Ena te tǫde we bidide ula dao. Bidi ena wali asobo
bidi aga te bugagia bidabo ula aga selama, e tǫde bidaibao,
aga hulide munu me bidigobeo,” wali.
13 Tama te po obaso, te Farisi hani bidi augwaligo Jisas
agabolo te po wai, “Megi nago e pusubo po naga tobade
wabo. Gasa bidi mego nagede te po wabeo. Nago po da, te
mu po menio,” augwaligo te po wai.
14 Tama Jisasgo augwalibolo po wei ponoyu, te po wai,
“Woo, te mu tamao. Ena digi ena tobade te po wali goli, te
po mu dao. Magi basowe? Dagego ena taga soyu asali bulu
te dagego konebeo, ena mena buluba pabowe te me dagego
konebeo. Tialima, ena hogodama, taga soyu asali bulu, te
ena konealubo. Tama ena te buluba ma pabo te me eno
konealubo. Tama tibaso, ena digi ena tobade te ena da tǫde
we bidigo ula dao po wali goli, te mu po dao.
15 Dagego bidi me osola subo si, tama dagego tǫde bidibo
we bidigo kolesagade osola subo dao. Ena da bidi me osola
subo menio.
16 Tialima, eno bidi me osola sugi sogo da, teda eno dolo
mu naga te bidi osola sugi da. Magi basowe? Enaduba naga
te sę ebo menio. Ena tagala palali bidi ena Ayago ena dali
te sę ebo dao.
17 Dagego bomo yai po me deli e tama telaluboo, bidi sigo
gasa bidide wali po deli po tiwai naga weyu da, te po mu
po dao.
18 Ao, te tiwai, eno po da te ena digi ena tobade wabo dao,
tama Ayago ena tagala palobaso, te ena asai dao, te Ayago
agai me ena me da sigo ena tobade po wabo dao. Te ena
tobade po wabo bidi si dao, dagego bomo yai po wali tiwai
dao,” Jisasgo te po wai.
19 Tama tialima, augwaligo Jisasbolo te po wai, “Nago
aya mena bidibowe?” Jisasgo te po wei ponoyu, te po wai,
“Dagego ena page kuna konebeo. Tama dagego eno Aya me
dagego konebeo. Dagego ena konegi sogo da, teda dagego
eno Aya me konegi da,” Jisasgo te po wai.
20 Jisas agai te po te masigi ge mubo be habude bidiyu,
te po wai. Agai te we bidi te Moni Lotu Be tempel tomode
ola mayu, te po wai, te masigi ge mubo be habude. Tama
tialima, bidi me deligo aga kalabus me ebeo. Magi basowe?
Te Jisas agai bodolu mani si te me elalubuo.

“Dage ena pabo buluba pabo usu egobeo,” Jisasgo te po wai

21 Jisas agai augwalibolo po ma wai, “Ena paibao. Dagego
ena gegebo sę yaibao. Tialima dagego yali dwai sęgo sęgę

me elalubadi, dage isaibao. Dage ena pabo buluba pabo usu
egobeo," Jisasgo te po wai.
22 Tama Juda bage tobolu bidi dabe augwaligo te po augwa
hasi wai, "Agai te po wali, da aga pabo buluba pabo usu
egobeo, wali. Te po page e tama tiwai elalubowe, Jisas aga
digi aga ma elainogo waliwe?" Juda bage augwaligo te po
wai.
23 Jisasgo augwalibolo te po wai, "Dagego page bulu
aiyadu dao, eno page bulu ugwadu dao. Dage e tǫde bidibo
bage dao, ena e tǫde bidi menio.
24 Tama tibaso, eno dagebolo po wai dao, dagego yali dwai
sęgo sęgę te me elalubadi, dage isaibao. Tama dage mu tama
te sęgęde isaibao, dage enade ena te tǫba dulali bidi dao po
dagego te pode 'Mu po dao' homu esiąyu da," Jisasgo te po
wai.
25 "Nage dewe?" augwaligo aga hanalu wai. Jisasgo
augwalibolo te po wai, "Hasia sogode eno dagebolo wali
gilamao.
26 Eno dagede wabo po hauwa elalubao, dagego ebo
kolesaga hauwa me eno osola sueibao. Tialima, ena tagala
palali bidi te agai homu kolesaga te mu tama dao. Tama
tigidali po eno Godide odobo po te po naga eno tǫde we
bidibolo wabo dao," Jisasgo te po wai.
27 Augwaligo Jisasgo aga Ayade po wabo te augwaligo me
konebeo.
28 Tama tibaso, agai augwalibolo te po wai, "Nosali dagego
Godigo Bidi Mu ni pedaide daganama, te ugwaba sela
muaibao. Te tebo sogo da, te dagego koneaibao, ena te ena
digi dao. Te sogo me dagego koneaibao, eno haniani sę eyu,
eno homu wali pisiąyu te sę yalio. Eno po Ayago ena ola
mani po naga wabo dao.
29 Agai ena tagala palobaso, ena asai, agai ena dali
bidibao. Agai ena tagalama, enaduba bidibo menio. Magi
basowe? Eno ebo sę te God agai godolo yabo sę naga ebo
dao," Jisasgo te po wai.
30 Jisas agai te po obadi, we bidi hauwa agabolo homu dąų
olama, muai.
31 Tama tibaso, Jisas agai te agabolo homu tamadi muai
we bidi tebolo te po wai, "Dagego eno ola mabo po wali
peyu da, teda dage ena wali pabo we bidi mu dao.
32 Tama dagego te Godigo enade wabo mu po dagego mu
koneaibao. Te mu po dagego mu koneama, tama te po
mugo dage tau selama, tama dage nogo dąų wali kolesaga
tagalama, tama dage olo mu bugagia bidaibao," Jisasgo te
po wai.

33 Tama augwaligo Jisasbolo te po wai, “Woo, da Abrahamgo hani dao. Te tebo side bidi deligo da hani olo sę ebo bidi te nigilama munu me bidai menio. Magi baso nago te po obawe, ‘Dage te nogo dąụ wali kolesaga tagalama, tama dage olo mu bugagia bidaibao’ po magi baso obawe?” augwaligo Jisas dali te po wai.
34 Jisasgo augwali dali te po wai, “Eno mu po dagebolo obao, tigidali we bidi augwaligo dwai sę edu da, augwali te dwai sę sęgę dologode me bididu ebao, te augwali te nogo dąụ wali olo sę ebo bidi dabe gagawai bidibao.
35 Te olo sę bidi aga te be page bidigo hanide mu bidigobeo, osogo tama bidaibao. Tialima, te be page bidigo ogwa aga te bidi hanide tigidali sogo mu bidada paibao.
36 Ena da God agai Ogwa dao. Tama eno dage bonogo nogo kęąluali pisigina sąyu da, teda dage bonogo nogo ma kęąlugobeo, olo mu bugagia bidaibao.
37 Eno koneanio, dage te polobadu bidai bidi Abrahamgo hani dao. Tialima, dagego eno po sabo homu isiąbaso, dagego bomo elama, ena elabo homu naga ebo dao.
38 Eno Aya agai enabolo ola mani sę po naga te tigidali sogo eno wabo dao. Tama tiali goli, dagego da, duga ayago dagebolo ola mani sę selama, te sę ebo dao,” Jisasgo te po wai.

Dagego aya te Satan dao

39 Augwaligo Jisasbolo po wei ponoyu, te po wai, “Dago ayago hani page bidi da te Abraham dao,” te po wai. Jisasgo augwalibolo te po wai, “Dage Abrahamgo wai dabe tigi sogo da, teda dage Abrahamgo yali kolesaga gagawai eyu, Godigo po odigi da.
40 Eno dage dali wabo po te eno Godigo mu po eno odolama, te po naga dagebolo wabo dao. Tialima, dagego ena elainogo ebao. Abraham agai tama tiwai menio.
41 Dagego duga ayago yali kolesaga megi ebao,” Jisasgo te po wai. Augwaligo Jisasbolo te po wai, “Dago idago da penani elama, da ame nai menio. Dago aya deli te God dao,” te Juda bagego te po wai, Jisas dali.
42 Te bidi Jisasgo augwalibolo te po wai, “Te God aga dagego aya mu tigi sogo da, teda dagego ena dali godolo mu egi da. Magi basowe? Ena God dali bidilama asai dao. Ena homugo digi ena asobeo. Godigo ena tagala palobaso, asai dao.
43 Magi baso dagego eno po homugo bugagia konebewe? Te page tama dao. Dagego bomo elama, dagego eno po sabo homu ebo menio.

44 Dage da duga ayago wai dabe dao. Dagego aya te Satan
dao. Tama dage me bomo elama, duga ayago ebo homu
kolesaga wali painogo ebo dao. Polobadu mu, tigidali nai
gagalama nigali, te sogo te bidi Satan agai te bidi elebo sę
tama ela asiyu, megi tama me te sę ela pabo dao. Tama
agai mu po me wali pai menio. Magi basowe? Mu po agade
bidibo menio. Tibo po wabo da te agai po mu dao. Satan
aga tibo po wabo bidi mu dao. Tama aga tibo po wabo page
bidi mu dao.
45 Tialima, ena da mu po obaso, dagego eno po mu po dao
homu esiąyu, tama dagego te pode homu mubo menio.
46 Dage tomode bidi me deligo te enabolo nago dwai sę
yali po weyu, tama te dwai sę page agai hania ola mabo
usu egobeo. Te po kedu enade meni yai po dao. Tialima,
eno mu po obadi, te dagego magi baso homude dąų olama,
mubewe?
47 Godigo wai dabego da augwaligo Godigo po tigidali
odobo dao. Tiali digi, dage Godigo wai dabe menio. Tama
tibaso, dagego bomo elama dagego Godigo po sabo homu
ebo menio," Jisasgo te po wai.

Abraham pedalisiąbadi, te sogo ena bidai

48 Te Juda bagego Jisasgo po wei ponoyu, te nogi posobo po
wai, "Dago nagede tama po wai dao, 'Aga da dwai Samaria
hani bidi dao. Tama dwai haubo mobo bidi agade bidibao,'
dago te po nagede wai dao. Dago mu po tamao," Juda
bagego Jisas dali te po wai.
49 Jisasgo po wei ponoyu, te po wai, "Enade dwai haubo
mobo bidi me bidibeo. Eno ena Ayago nogi ugwaba sabo
dao. Tiali digi, dagego eno nogi posobo dao.
50 Tialima, eno ena nogi ugwaba sabo sę me ebeo. Tialima
bidi me deligo eno nogi ugwaba sabo sę ebo dao. Tama
te bidi aga te ena dali dage dali tomode te po tų ebo po
dodolabo bidi mu dao.
51 Mu po eno dagebolo obao, eno po wali pabo bidi dabe
augwali munu me isigobeo," Jisasgo te po wai.

52 Te Juda bage augwaligo Jisasbolo te po wai, "Megi da
dago mu konebao, nagede dwai haubo mobo bidi bidibao.
Abraham isai dao. Godigo nosali yabo sę po ola mani profet
bidi dabe me augwali isai dao. Te genuai nogi elalubo bage
augwali isai digi, nago te po wai, 'Eno po wali pabo bidi
dabe augwali munu me isigobeo.'
53 Magi yainuwe? Nago dago wąi Abraham aiyaba elaluai
hagede, nago te po waliwe? Te isai dao. Godigo nosali yabo
sę po ola mani profet bidi dabe augwali me isai dao. Naga

digi magi baso naga nogi ugwaba sobawe?” Juda bagego
Jisas dali te po hanalu wai.
54 Jisasgo po wei ponoyu, te po wai, “Ena digi ena nogi
ugwaba sigi sogo da, teda eno nogi olo tǫde nai tiwai egi
dao. Ena Ayago digi eno nogi ugwaba sabo dao. Te bidide
dagego te po wabo dao, ‘Te dago God dao.’
55 Tiali goli, dagego aga munu me konebeo. Eno da aga
hania konebo dao. Eno God aga konebeo po wagi sogo da,
teda ena te dage gilama, tibo po wabo bidi tiwai bidigi dao.
Tialima, te menio. Eno aga koneai, tama eno agai po wali
pabo dao,” Jisasgo te po wai.
56 “Duga wąi mu Abraham agai ena e tǫba nosali bidaga-
saiba, te agai polobadu koneyu tama agai dwagi yai homu
yai. Tama agai ena bidagasobo sulama tama agai tede dwagi
yai homu mu yai dao,” Jisasgo te po wai.
57 Te Juda bage augwaligo Jisasbolo te po wai, “Nago kibu
be bidi sese si olama, nogo si ebeo. Nage gesi bidi dao. Tama
tialima, nago Abraham suali po obawe?”
58 Jisasgo augwalibolo te po wai, “Mu po eno dage dali
obao. Polobadu Abraham tede bidu ame nesiąbadi yaide, te
sogo ena bidai dao, megi tama me ena bidibo dao,” Jisasgo
te po wai.
59 Te Juda bage augwaligo Jisasgo te po wabo odobaso,
tama augwaligo masigi selama, Jisas aga elainogo yai.
Tialima, aga geme duala siyu, ela pelama, tama te Moni Lotu
Be tempel taga peyu, aga buluba teda pai.

9

Gedu widai bidigo po

1 Te Jisas pobadi yaide, agai gedu widai bidi suai. Aga
idago tabide elalubadi, tama aga gedu widai.
2 Jisas aga wali pabo bidi augwaligo aga hanalu wai, “Po
ola mabo bidi, te bidi dego sęgę selama, aga idago gedu
widai ame naniwe? Te bidi aga digi sęgę saliwe, ma aga
aya de ida sigo sęgę saliwe?” te po wai.
3 Jisasgo te po wei ponoyu, te po wai, “Te bidi aga sęgę
dali aga aya de ida sigo sęgę dali tede menio. Te sę pedalali,
te Godigo bomo te bidide hania pedalobo te we bidi dabe
augwaligo sumainogo yai.
4 Megi ulade dao. Tama ulade dago ena tagala palali
bidigo sę yao. Hulia sabo magade, hulia sabode, bidi me
deligo sę me egobeo.
5 Ena e tǫde bidibo sogo, te ena e tǫde we bidigo ula dao,”
Jisasgo aga isabo sogode te po wai.

6 Jisasgo te po olama, tama agai tǫba pesa sąwai. Tama
pesa dali, tǫ dali piligai. Tama Jisasgo te tǫ selama, te bidi
geduba pilali.
7 Tama agai te bidibolo te po wai, “Nage wę ge ąį nogi
Siloam te ąį paugi pao,” wai. (Te wę ge ąį nogi Siloam, te
nogi begelama, te po wai, bidi tagala palai.) Jisas agai te
po obaso, te bidi pelama, ąį paugi pai. Tama aga ma asai.
Tialima, te bidi aga gedu megi tama mu tonobo usu yalio.
8 Tama aga deli be bage aga hasi augwali me, te gasa bidi
me badugo polobadu aga suai, te sogo agai we bidibolo agai
masigi ge gonai, augwaligo augwa hasi te po wai, “Magi
yaliwe? Te bidi te gedu widai dulaludu, masigi gonani bidi
dawe?” augwaligo te po wai.
9 Mebago te po wai, “Te bidi tama dao.” Tama mebago te
po wai, “Te bidi menio. Te bidi tiwai dao, tiali te gasa bidi
dao.” Tama te bidi aga digi te po wai, “Te ena te bidi tama
dao,” te po wai.
10 Augwaligo te bidibolo te po wai, “Magi ilama, nago gedu
dwagi yai yaliwe?” te bidibolo augwaligo te po wai.
11 Te bidigo po wei ponoyu, te po wai, “Te bidi nogi Jisas,
agai tǫ dali, ąį dali piligilama, eno gedude pilai. Tama aga
enabolo te po wai, ‘Nage Siloam wę ge ąiba pelama, te ąį
paugi pao,’ wai. Tama ena pelama, te ąį paugi pai, tama
eno gedu dwagi yai elama, tigidali nai eno subo dao,” te
bidigo te po wai.
12 Augwaligo te bidibolo te po wai, “Te bidi mena
bidibowe?” Tama te bidigo te po wai, “Eno konebeo.”
13 Te bidi polobadu gedu widali bidi augwaligo te Farisi
bidi hani bidi dabebolo odasa pai.
14 Te Juda bagego Sabat sogode Jisasgo aiyana pai tǫ
selama, te bidi gedu pedalai.
15 Tama te Farisi hani bage augwaligo te bidibolo ma
hanalu wai, “Nago gedu mena tama dwagi yai pedalaliwe?”
Te bidigo augwalibolo te po wai, “Te bidi agai aiyana pai tǫ
eno geduba muai, tama ena ąį pauwai, tama eno gedu ula
yai.”
16 Tama te Farisi bidi hani tomode si bugulama, mebago
Jisasde te po wai, “Godigo te bidi tagala palobeo. Agai Sabat
sogode bomo yai po wali pabeo.” Tialima meba bidigo te
po wai, “Dwai sę ebo bidi mego te tiwai bomai sę me ebo
menio. Te bidi dwagi yai bidi dao,” wai.
17 Augwa hasi tama bugulama, tama augwaligo te gedu
widai bidibolo ma hanaluyu, te po wai, “Nago gedu geselali
bidi, te bidide nago magi homu ebowe?” Agai te po wai,
“Aga da, te Godigo nosali yabo sę po ola mabo profet bidi

me deli dao, eno te homu ebao," wali.

18 Polobadu te bidi agai gedu halua sai, megi agai gedu pedai. Tialima, te Juda bage tobolu bidi dabe augwaligo homugo, te mu menio. Tama augwaligo te gedu widai bidi aga aya de ida si i wai.

19 Augwaligo te we de bidi sibolo hanalu wai, "E dage sigo ogwa dawe? Aga idago ame neyu, gedu widai ame nai, dage sigo tama po obawe? Tialima, magi ilama, agai gedu mu pedaliwe?" te po wai.

20 Te gedu widai bidi aga aya de ida sigo te po wai, "Da sigo koneai, e ogwa te da sigo ogwa dao. Aga idago ame neyu, gedu widai ame nai, tama te me da sigo koneai.

21 Tiali, megi agai gedu ula mena tama ilaliwe, te da sigo konebeo. Tama dego agai gedu pedalaliwe, te me da sigo konebeo. Dagego agabolo hanalu wao. Aga genuai yai dao, aga digi dage dali po wabo usu yaibao," augwali sigo te po wai.

22 Aga aya de ida si Juda dabe dali wi eyu, te po peda sai. Magi baso meni, te Juda bagego po mia siyu, te po wai, "Bidi mego te Jisas te sa muyu asaiba wali bidi Krais da weyu da, te dago te po wabo bidi te dago bomo yai po ola mabo be tomoba asidali weyu habu selaibao," te po wai dao.

23 Tama tibaso, te polobadu gedu widai bidi aga aya ida sigo te po wai, "Aga genuai yai dao. Duga agabolo hanalu wao."

24 Tama si sogo te gedu widai bidi i wai. Te tobolu bidi dabe augwaligo te po agabolo wai, "Godigo nogi naga ugwaba sao, te bidigo nogi ugwaba sigio. Dago koneai, te nago gedu dwagi yai ilali bidi aga dwai sę ebo bidi dao. Tama nago agai nogi ugwaba sigio," augwaligo te po wai.

25 Agai po wei ponoyu, te po wai, "Aga dwai sę ebo bidi dawe, te eno konebeo. Eno te sę deli koneai. Polobadu eno gedu widai. Tiali megi eno gedu ula yai."

26 Tama augwaligo agabolo te po wai, "Agai nage dali magi sę yaliwe, agai nago gedu magila pedalaiwe?"

27 Agai augwali dali te po wai, "Eno dagebolo wai dao, tialima dagego odobo hagela yai. Magi baso dagego ma odainogo obawe? Dage aga wali pabo bidi mu pedalainogo ebawe?" te bidigo Juda bage dali te po wai.

28 Tama augwaligo aga dali dwai nogi posobo po weyu, te po wai, "Nage da, aga wali pabo bidi dao. Tialima, da te polobadu bidai nogi yai bidi Moses wali pabo bidi dabe dao.

29 Dago koneai, God agai po Mosesbolo mawai. Tialima, u bidi menade pedalaiwe, te dago konebeo," augwaligo te po wai.

30 Te gedu widai bidigo te Juda bagego tobolu bidi
dabebolo te po wai, “Te bidi noma sabo sę yali bidi dao.
Aga menadu asaliwe, te dagego konesiąwai goli, agai eno
gedu si dwagi yai ilali.
31 Dago koneai, Godigo te dwai sę ebo bagego hanalu wabo
po odobo menio. Tialima, bidi me deligo agai Godide wi eyu,
Godigo po odoyu, Godigo homu wali pabo bidi, te bidigo
hanalu wabo po Godigo odobo dao.
32 Tigidali sogo polobadu bidi me deli aga idago gedu
widai ame nani po dago odai. Tiali digi bidi me deligo te
gedu pedalali po dago munu me odai menio. Dago wąị mu,
augwaligo te tobage po odai menio, dago ayago me, tama
megi dago me odai menio.
33 Godigo te bidi tagala paligi menigi da, teda agai eno
gedu dwagi yai iligi menio,” te polobadu gedu widai bidigo
te po wai.
34 Augwaligo te gedu widai bidibolo te po wai, “Nage ame
neyu, nage dwai sę dali bidai. Nage dwai sęgęde bidai
bidi mu da, nage. Tama tiali goli, magi baso nago da ola
mawainogo ebawe?” augwaligo te po wai. Te po olama,
augwaligo te polobadu gedu widai bidi te augwaligo bomo
yai po ola mabo be tomoba asidali weyu, habu selali.

Homu kolesaga tomode gedu halua sai

35 Te bidi Jisas agai te Juda bagego te polobadu gedu widai
bidi habu selali po odai. Agai te bidi gegelama, sulama, te
po wai, “Nago te Godigo Bidi Mude naga homu dąụ olama,
mubawe?” Jisasgo te po wai.
36 Te bidigo te po wai, “Genuai Bidi, te Godigo Bidi Mu te
de dawe? Nago enabolo wao, agabolo eno homu muainogo
yaibao.”
37 Jisasgo agabolo te po wai, “Nago aga suai. Te megi nage
dali po wabo bidi tama dao,” Jisasgo te bidi dali te po wai.
38 Tama te bidigo kidu tǫba sugunama, Jisasbolo te po wai,
“Genuai Bidi, eno nagebolo homu dąụ olama, mubao,” te
bidigo te po wai.
39 Jisasgo te po wai, “Ena e tǫba asali, tǫde bidibo we bidi
dagalai hagede asai. Te homu kolesaga tomode gedu halua
sai bidi, gedugo ma sumainogo te ena asai. Me ma, we
bidi meba augwaligo homu, ‘Ao, dago koneai dao, te da te
gedugo subo bage dao,’ augwaligo te homu ebo dao. Tama
tibaso, augwaligo Godigo homu koneidali weyu augwali
gedu halua somainogo ena asai dao,” Jisasgo te po wai.
40 Te Farisi bage me badu augwali Jisas dali tede bidai.
Tama augwaligo te po odai. Augwaligo Jisasbolo te po wai,

“Da me homu kolesaga tomode gedu halua sai dawe, nago te po obawe?”
41 Jisasgo po wei ponoyu, te po wai, “Dagego te homu eyu, ‘Ao, da te homu kolesaga tomode gedu halua sai bage dao,’ te dagego te homu eyu, tama dagego eno po sela sągi menigi da, teda dage dwai sęgę menigi da. Tialima, dagego duga gedu ula elalubao po waligo da, teda dagego sęgę me elalubao,” te po wai.

10

Kibu sipsip tomogae tomode bidibo po begelama wai

1 Jisasgo te po wai, “Mu po eno dagebolo obao. Bidi kibu sipsip bidibo bagulali obo tomogae tomoba pabo tụdu dolo pisąbo bidi da, te tialima agai gasa badu tomogae bolama tomoba pabo bidi yai baso da, teda te tebo bidi aga te nai wi sabo bidi dao, mena nai anoma elama sabo bidi dao.
2 Tialima, bidi tụdu tomoba pabo bidi, te aga sipsip tonalubo bidi dao,” te po wai.
3 “Te sipsip tonalubo bidi asobaso, te sipsip tomogai tụ tonalubo bidi agai te tụ dalama, tama te sipsip tonalubo bidi tomoba pelama, tama agai aga kibu sipsip nogi deli deli i wabo dao. Sipsip dabe i olama, tama aga polasa pobaso, tama te sipsip dabe augwali aga wali buluba soabo dao, te tubo noswai gegemainogo tebo dao.
4 Tama augwali tigidali buluba teda soabode, te sipsip tonalubo bidi aga polasa peyu, augwali aga wali pabo dao. Magi basowe? Augwaligo aga po wabo dogoni odoyu, wali pabo dao.
5 Augwali gasa bidi wali me pabo menio. Augwali te bidigo po wabo dogoni odolama, tama konesiąwai dogonigo po obaso, augwali wi pabo dao,” Jisasgo te we bidibolo te po wai.
6 Jisasgo te po begelama, augwali dali wai. Tialima, augwaligo Jisasgo te wali po page augwaligo konebeo.
7 Te augwaligo Jisasgo wali po digi begelai po page konesiąbaso, agai augwalibolo te po ma wai, “Eno mu po dage dali obao, ena digi ena da kibu sipsipgo tomogai tụ palialubo bidi dao,” te po wai.
8 “Te ena nosali asobadi, polasa asali te bidi dabe augwali nai wi sabo bage dao, dage meba tiwai dao, te mena nai anoma elama, nai wi sabo bage dao. Tialima, te sipsip dabe augwaligo te bidi dabego wali po odobeo.
9 Ena digi ena te tomogai tụ tiwai dao. Te kibu sipsip dabe tomogai tomoba pelama, tama bugagia bidiyu, buluba ma soyu, tede nai tuyu elama, bugagia bidibo dao. Te

tiwai egilama yaibao, bidi me ena bidibo digi asobaso da,
aga Godigo tau selama, ma saibao. Tama te bidi dwagi
yai madide bugagia bidaibao, te kibu sipsip bidibo tiwai
egilama.
10 Te tibo po wabo bidi, aga te sipsip wi sabo bidi tiwai
dao, te wi sabo bidi agai te homu deli naga elasa asai, agai te
sipsip dabe wi siyu, ela munama, doloyu yainogo, te homu
naga elasa asai. Tialima eno da, we bidi augwaligo bidabo
bomo somainogo ena asai. Tama te bidabo bomo augwalide
mu pągąna pomainogo, ena asai dao," Jisasgo te po wai.

Jisas aga dwagi yai kibu sipsip tonalubo bidi dao

11 Jisasgo te po me wai, "Ena te kibu sipsip dabe bugagia
tonalubo bidi dao. Te kibu sipsip bugagia tonalubo bidi agai
te homu ebo dao, 'Ena te sipsip tau sabo sę ebadi, tama te
sipsip kibu elainogo asali bidigo ena me elebaso da, te usu
dao,' te kibu sipsip bugagia tonalubo bidigo te homu ebo
dao.
12 Tiali digi sipsip tonalubo masigi sabo sę naga ebo bidi,
tama agai sipsip tonalubo bidi mu meni, te sipsip kibu aya
wasiąwai bidi, aga te uni yowi asobaso, te sipsip dabe taga
peyu, wi pabo dao. Tama tibaso, uni yowigo te sipsip kibu
dabe ela tuyu, me badu wi pabo dao.
13 Magi baso te bidi wi pabo dawe? Te bidigo masigi sabo
sę naga yai. Agai te kibu sipsip dabede homu dene eyu, tau
sabo homu isiąwai bidi dao.
14-15 Ena da, te kibu sipsip dabe bugagia tonalubo bidi
da. Eno Ayago ena konebo dao, te eno ena Aya me konebo
dao. Tama te tiwai egilama, eno ena kibu sipsip konebo dao,
augwaligo me ena konebo dao. Eno te sipsip tau sidubadi,
bidi mego ena ela muiyu da, te usu dao. Eno homu ena te
sipsip tau saibao.
16 Eno gasa sipsip me elalubuo. Megi augwali e tomogai
tomode bidibo menio. Te me eno sigi pelama, odasa
asaibao, e tomogai tomoba muaibao. Tama augwaligo eno
po odaibao. Tama deli kibu sipsip hani bidaibao, tama te
sipsip dabe tonalubo bidi deli digi yaibao.
17 Ena bidabo bomo te eno kibu sipsip tobade tagalaibao.
Tama tibaso, Ayago ena godolo mu ebo dao. Tama nosali
eno te bidabo bomo ma somai hagede eno te homu elama,
ena bidabo bomo te kibu sipsip tobade tau siyu hasia
tagalaibao.
18 Bidi me deligo eno bidabo bomo me sela sągobeo. Magi
basowe? Ena digi ena homugo koneama, tama ena bidabo
bomo ena kibu sipsip tobade tagalaibao. Tama ena bomogo
bidabo bomo tagalama, tama bidabo bomo ena ma sabo

elalubuo. Ena Ayago enabolo te sę ya wai dao," Jisasgo te po wai.
19 Juda bage augwaligo te po odolama, augwali bidi hani si ma bugai.
20 Bidi hauwago te po wai, "Dwai haubo noma bidi agade bidiyu, aga polobao. Magi baso dagego agai po odobawe?" Juda bage me badugo Jisasde te po wai.
21 Meba bidigo te po wai, "Te bidi Jisasde dwai haubo noma bidi bidigi sogo da, teda agai te tobage po wagi menigi da. Dwai noma bidigo gedu widai bidi gedu pedalaibawe?" Juda bage mebago Jisasde te po wai.

Juda bage augwaligo Jisas dali boi bidi homu yai

22 Te kedau side, Jerusalem moni hanude te Juda bagego olo bidibo si pedalali. Te olo bidibo si page e dao. Polobadu boi bidi mego te habu selali bolama, tama te Moni Lotu Be tempel dwai meda ilai, habu selali nai te be tomoba mugi pali. Tama nosali te Juda dabe augwaligo te be ma dwagi yai ilama, tụ ma dawai. Nosali tigidali kibu bede te sogo ma konemainogo eyu, te side augwaligo olo bidibo sogo dao wai.
23 Tama te olo bidibo side Jisas aga te Moni Lotu Be tempel moni mabode bilali. Tama te be mabo te polobadu genuai nogi yali bidi Solomon agai nigali be mabo dao.
24 Jisas te moni be mabode bilibadi, tama Juda bage aselama, Jisas bagulama, te po wai, "Nisu naga sogo nago dago homu si pedemainogo ebawe?" Juda bagego Jisas dali te po wai. "Nage Godigo sa muyu asaiba wali bidi da, te Krais bidi da wida, nago po hanilama, da dali wao," augwaligo te po wai.
25 Jisasgo augwali dali te po wai, "Eno dagebolo polobadu wai dao. Tama tiali goli, dagego eno po mu po dao homu ebeo. Eno Ayago tigidali bomo yai sę eno agai nogide te sę yao obaso, tama tigidali ena konesiąwani we bidi eno te ebo sęde sulama, ena konemainogo, eno te sę ebo dao.
26 Tiali goli, dagego enabolo duga homu dąụ olama, mubeo. Magi basowe? Dage da eno kibu sipsip menio.
27 Eno kibu sipsip dabego eno po wabo dogoni odobo dao. Eno augwali koneai, tama augwali ena wali asobo dao.
28 Tama eno augwali bidada peyu, bidada pabo bomo mobao, tama augwali munu me isigobeo, hagagobeo. Menio. Bidi me deligo augwali eno nogode ma dobola sabo usu egobeo.
29 Magi basowe? Eno Aya agai augwali enabolo mawai. Agai bomo te gasa bidi tigidaligo bomo aiyaba elalubo dao.

Tama tibaso, bidi mego Ayago nogode augwali dobola sabo
usu egobeo.
30 Ena dali Aya dali si page deli tama dao,” Jisasgo te po
te Juda bage dali wai.
31 Te Juda bage augwaligo te po odolama, tama augwaligo
masigi ma selama, tama Jisas tigiba masigi sąwai hagede,
aga elemainogo yai.
32 Jisasgo augwalibolo te po wai, “Eno dagebolo Ayago
dwagi yai bomo yai sę hauwa ola mawai dao. Tama dagego
eno te yali sęde dwai sę me deli ebo sulama, tama dagego
te homu eyu, ena masigi sąnama elainogo ebawe?” Jisasgo
augwali dali te po wai.
33 Tama Juda bage augwaligo Jisas dali po bomo elama
weyu, te po wai, “Dago homugo nago de dwagi yai sę yalide
dago te homu elama, nage masigi sąnama elainogo ebeo.
Nage olo tǫde bidi tiwai digi, nago Godibolo posobo po
weyu, te po wai, naga digi nage te God dao, te po obaso
dago nage masigi sąnama elainogo ebao,” augwaligo te po
wai.
34 Jisasgo te po augwali dali wai, “Dagego bomo yai po
asęani bukude te God agai wali po me deli elalubao, e dao,
‘Eno te po wai, “Dage da God dabe dao,” ’ te bukude te
asęani po elalubao. *
35 Tama dago koneai, Godigo te bukude asęani po te mu
po tigidali sogo mu po dao. Tama te po tomode God agai te
gasa we bidi tonalubo we bidi augwali god dabe dao wai.
Te we bidibolo God agai po mawai dao.
36 Tialima God aga digi ena sa muyu, e tǫba tagala palai.
Tama eno te po wai dao, ‘Ena da Godigo Ogwa dao.’ Tama
tilama, dagego enabolo magi baso ‘Nage Godigo nogi dwai
posobo po wai dao,’ waliwe?
37 Eno Ayago enabolo yao wali sę eno egi menigi sogo da,
teda duga homu enaba mugimio.
38 Dagego duga homu eno wali poba musiąwai goli, eno
Godigo enabolo yao wali sę eyu da, teda dagego duga homu
te yali sęba muiąo. Magi basowe? Te eno yali sęba duga
homu mubaso da, te dagego homu bugagia mu koneaibao,
God Aya enade bidiyu, ena God Ayade bidiyu ebao, te
dagego konemainogo duga homu eno yali sęba muao,”
Jisasgo te po wai.
39 Te Juda bage augwaligo Jisas nogo bono duainogo homu
ma yai. Tialima, agai augwali bidibo digi tagalama, gasa
badu pai.

---

* **10:34:** Tib 82:6

40 Te Jisas ma pelama, Jordan pabo ąi ma togogi pelama,
tama pelama, Jongo we bidi polobadu baptais mani te bulu
sabolama, Jisas te bulude bidai.
41 Tama te we bidi hauwa Jisas bidibo digi asai. Augwaligo
te po wai, “Mu tamao, Jongo e bidigo ebo bomo yai sę me
deli yai menio. Tiali digi tigidali po Jongo Jisasde wali po
mu tama wai,” augwaligo te po wai.
42 Tama tede we bidi hauwa augwaligo augwa bomo yai
homu dąų olama, Jisasba muani.

11

Lasarus isai

1 Bidi me deli nogi Lasarus, te bidi gasi yai. Te Lasarus aga
bulu Betani, te bulude te we si bidali, we me nogi Maria, we
me nogi Marta, augwali si ama name si dao.
2 Te we Mariago Jisas sągąde denami yai wel nosali
pilama, tama aga moni bobobage tobolu nisigo ma holai.
Te Maria aga abe Lasarus gasi yai.
3 Tama tibaso, aga abe sigo Jisas bidibo digi po ola tolai.
Augwali sigo te po wai, “Genuai Bidi, nago godolo mu yali
bidi aga gasi salio,” te po wai.
4 Jisasgo te po odama, te po aga wali pabo bidi dabebolo
wai, “Te gasi page tama telalubuo. Te gasigo sę te bidi
Lasarus isibo gasi naga menio. We bidi augwaligo Godigo
ula yai bomo sumainogo eyu te bidi gasi yai. We bidi
augwaligo Godigo Ogwa me nogi ugwaba somainogo eyu,
te gasigo Lasarus sai,” Jisasgo te po wai.
5 Jisasgo te Marta dali, aga ama dali, Lasarus dali augwali
Jisasgo godolo mu yai goli,
6 agai te Lasarus gasi ebo po odama digi, tama Jisas aga
polo pisąbadi, si sogo te bidibo bulude ma bidai.
7 Nosali si sogo silama, Jisas aga wali pabo bidi dabebolo
te po wai, “Da Judia tǫba ma pebelainao,” wai.
8 Aga wali asobo bage augwali noma selama, tama te po
wai, “Po ola mabo bidi, polobadu gana Juda bagego nage
masigi sąnama elai hagede te homu yai. Nage teba ma
pelamuo,” te po wai.
9 Jisasgo te Godigo bodolu mani sogo naga te aga isaibao
po augwalibolo ola momainogo agai po nogo habu sugu-
nama te po wali, “Te giliga nanobadi yaide, te ula elalubao.
Tama siade bilibo bidi tulamubo menio. Magi basowe? Te
ulade dao, agai aga pabo tų bugagia suagameo.
10 Tiali ma, bidi hulide bilibo bidi, aga tulamubo dao.
Magi basowe? Ula menio, te aga te pabo tų hulia sai
elalubo,” Jisasgo te po wai.

11 Jisasgo te po ma wadolama, te po wai, “Dago abagi
Lasarus godege pibao. Tialima, eno aga hodoligi paibao,”
Jisasgo te po aga wali pabo bidi dabe dali wai.
12 Augwaligo te po wai, “Genuai Bidi, aga piyu da, te aga
usu ma yaibao.”
13 Jisasgo wali po “Lasarus godege pibao,” te po page aga
isai dao wali. Tialima, geda muyu, augwaligo homugo aga
olo godege piali, te homu yai.
14 Tama tibaso, Jisasgo augwalibolo hanilama, te po wai,
“Lasarus mu isalio,” te po wai.
15 “Aga isali sogode ena aga dali bidibeo. Dage tobade
ena agaba pabeo. Magi basowe? Nosali dagego enaba duga
homu mumainogo ena tama tiwai. Te sę ebode eno dwagi
yai homu ebao. Megi da aga bidibo digi pinao,” Jisasgo te
po wai.
16 Tomas, augwaligo aga nogi me Didimus wabo, te nogi
page aga ama name dali deli sogo ame nai bidi, te bidi te
Jisas wali pabo bidi me deli dao. Agai te Jisas wali pabo
bidi mebabolo te po wai, “Da aga dali pinao, da me aga dali
isimainogo pinao,” Tomasgo te po wai.

Isai bidi hodalobo bomo dali, bidabo bomo dali si Jisasde elalubo dao

17 Te augwali pelama, pelama, tama Betani be naniba
sabolali. Bidi mego Jisasbolo “Lasarus pubulama, me si me
si sogo bidali,” te po wai.
18 Te dwasianu be nani Betani te moni hanu Jerusalem
pąde digi tamao, usu ni kilomita sela tamao.
19 Tama Juda we bidi hauwa augwali Jerusalemdu ase-
lama, Marta dali Maria dali si bidibo digi asai, augwali si
dali mumonani po omainogo, augwa si abe isali sogo tiwai.
20 Tama Martago Jisas asobo po odai, tama agai te be nani
tagalama, tama Jisas tiąba pai. Tialima, Maria aga te be
tomode bidai.
21 Martago Jisasbolo te po wai, “Genuai Bidi, nage ede
bidigi sogo da, eno abe isigi menio,” Martago te po Jisasbolo
wai.
22 “Tialima, megi eno koneai, nago Godibolo magi nai me
hanaluyu da, agai nagebolo mawaibao,” Martago Jisas dali
te po wai.
23 Jisasgo Martabolo te po wai, “Naga abe ma hodaluama,
bidaibao.”
24 Martago te po wai, “Eno koneai, aga nosali tǫ dagalu
dali silibo side hodaluama, ma bidaibao. Te sogo tigidali we
bidi ma hodaluaibao,” Martago te po wai.
25 Jisasgo te po wai, “Isai bidi hodalobo bomo dali, bidabo
bomo dali, te ena digi eno tonalubo dao. Bidigo enabolo

homu dąụ olama, muani bidi isali, te aga bidabo bomo selama, ma bidaibao.
26 Bidibo bidi me agai enaba aga homu mu mubo bidi, aga munu me isigobeo. Nago homu te po waboba mubawe?” Jisasgo te po wai.
27 Martago Jisasbolo te po wai, “Ao, Genuai Bidi. Nage da Krais dao. Nage Godigo Ogwa dao. Nage te bidi polobadu Godigo po weyu, e tọba asaibao wali bidi da. Ena homu dąụ olama, nageba muai dao,” Martago te po wai.

Jisas aga gela wai

28 Te we Martago te po olama, aga ama Maria i wagi pai. Te po dua digi wai, “Po ola mabo bidi aselama, bidibao, agai nage i wai dao,” te po wai.
29-31 Tama te Juda dabe Maria dali be tomode bidai. Augwaligo Mariabolo mumanobo po weyu bidai. Mariago te Martago pusali po odolama, aga polo hodaluama, Jisas bidibo digi pabo gagalai. Jisas te be nani Betani sabal-isiąbadi, aga Martago hasia tiąba aselama, suali madigi me bidai. Tama te Juda bage augwaligo Maria polo hodaluama, buluba pabo suyu, tama augwaligo te homu yai, ‘Aga gụ pageba gela wainogo pabo,’ te homu yai. Tama augwali aga wali pai.
32 Te Maria Jisas bidibo digi sabolai. Agai Jisas suyu, polo tama Maria aga tigi tọba pigilubo tiwai yai, Jisasgo sągą pagede. “Genuai Bidi, nage ede bidigi sogo da, eno abe isigi menio,” Mariago te po Jisas dali wai.
33 Jisasgo suai, Maria gela wabo. Tama agai suali, Juda bage aga dali asali bage, augwali me gela wabo suali. Tama Jisas agai me homu dene mu eyu, tama aga pąde gela wabo homu yai, homu hę wai.
34 Jisasgo te po wai, “Dagego aga menade muaniwe?” Augwaligo Jisasbolo te po wai, “Nago suagasao.”
35 Jisas gela wai.
36 Tama tibaso Juda bage augwaligo augwa hasi te po wai, “Suao. Agai te bidi godolo genuai mu yai dao,” te po wai.
37 Tialima, meba bidigo e po wai, “Te bidi agai gedu widai bidi gedu ma pedalai. Agai te isai bidi me tau sigi sogo da, aga isigi menio. Agai magi baso aga tau sabewe?” Juda bagego Jisasde te po wai.

Jisasgo Lasarus ma hodolai

38 Homu hę ma weyu, Jisas te gụ pageba pai. Te gụ page augwaligo moni masigi tomode nigai dao. Tama moni sawali masigi me deli selama, tama sunumi paliali.

39 Jisasgo te po wai, “Dagego te masigi sela sąyao.” Te isai
bidigo abe nogi Marta, te wego Jisasbolo te po wai, “Genuai
Bidi, aga isilama, me si me si tama sogo piai dao. Tama dwai
kugumini ebo,” Martago te po wai.
40 Tama Jisasgo Martabolo te po wai, “Magi yaliwe? Hasia
nagebolo eno wai dao, nago enabolo homu muyu da, nago
Godigo bomo nago sueibao,” Jisasgo te po wai.
41 Te agai te masigi sela sąyao te po obaso, augwaligo
te masigi sela sąwai. Tama Jisasgo dagaluba tonaluyu, te
po wai, “Aya, eno nagebolo nage usu dao obao. Nago eno
hanalu wali po nago odai dao.
42 Eno koneai, tigidali sogo nago eno hanalubo po wabo
odobo dao. Tiali eno e dolalubo we bidi tobade e po megi
nagebolo obao, augwaligo nago ena tagala palali bidibolo
homu mumainogo ebao.”
43 Jisasgo te po olama, tama agai i bomo elama wai,
“Lasarus, nage buluba asao,” Jisasgo te po wai.
44 Tama tilama, isai bidi hodaluama, buluba asai. Aga
sągą dali nogo dali augwaligo nami ugwago bebe pai dao.
Augwaligo dwasianu nami ugwago aga gesabidide haluama
tama kęani. Te kęani tama elalubadi, buluba soai. Jisasgo
augwalibolo te po wai, “Pisigina sąyao, aga pomainao.”
Tama augwaligo te ugwa dabe pisigina sąnama, tama aga
beba pai.

Juda bage tobolu bidi augwaligo Jisas elabo po miai
(Mat 26:1-5; Mak 14:1-2; Luk 22:1-2)

45 Te Juda bage augwali Maria bidibo digi asai dao.
Augwaligo Jisas agai te ebo sę suai. Tama augwali hauwago
homu agaba muai.
46 Tialima, bidi meba pelama, Jerusalem be naniba
sabolama, tama Jisasgo te yali sę po te Farisi bagebolo wagi
pai.
47 Tama tibaso, te Farisi hani bage me, te pris hani tobolu
bage me, augwaligo te kaunsil bage dali sisinama, Jisasde
te po wai, “Dago te bidide magi yaibawe? Agai bomai sę
hauwa mu ebo dao.
48 Tama tibaso, dago aga gogolama, agai te sę me ela peyu
da, tigidali we bidigo agabolo homu munama, tama augwali
aga wali paibao. Tama tiyu da, te da tonalubo Rom gavman
bagego te ebo sę sulama, sębę elama, tama dago Moni Lotu
Be tempel dali, da bidi hani dali, augwaligo dolagasaibao,”
Juda bagego te po wai.
49 Tialima, augwali tomode bidi me nogi Kaiafas, aga
bidai. Te kibu bede aga te pris bage tuni bidi nigai. Agai

augwali dali te po wai, “Dage umunalubo bidi dabe tiwai
dao.
50 Dago hani tigidali dolidali weyu, bidi me deli isilama,
tama aga isibogo te we bidi tau siyu da, te usu yaibao.
Dagego te konebewe?” Kaiafasgo te po wai.
51 Agai po aga homugo digi wabeo. Te menio. Me ma,
te kibu bede aga te pris hani bage tuni bidi bidiyu, agai te
Jisasde nosali pedalabo sę po, te Juda we bidi tau siyu, aga
nosali isabo sę pedalisiąbadi te agai te po wai.
52 Tama Jisas aga isiyu, Juda we bidi naga tau sogobeo,
te Godigo we bidi gasa bulude bidada pali we bidi deliba
sisinama, agai hani deli naga yaibao.
53 Te sogo te Juda bagego tobolu bidi dabe augwaligo po
gagalama, Jisas elabo po miai.
54 Tama tibaso, Jisas te Judia tǫ tomode hania bilibeo. Agai
te bulu tagalama, tama te moni tǫ me nogi Efraim, teba pai,
te bidi meni yai tǫ sesegeba. Tama Jisas te bulude aga wali
pabo bidi dabe dali bidai.
55 Te Juda bagego bo disąwai nai bret tubo si te pąde dao,
te si nogi Pasova. Tama tibaso, we bidi hauwa te haniani
bulu bidi hani augwali Jerusalem te buluba hodali, augwa
yali dwai sęgę hasia sela sąmainogo yai. Nosali te Pasova
nai augwaligo tueibao.
56 Tama Jerusalemde augwaligo Jisas gegainogo yai. Tama
augwali te Moni Lotu Be tempel tomode augwa hasi deliba
sisinama, tama po miyu, te po hanalu wai, “Dagego magi
homu ebowe? Jisas aga e nai tubo si eba asogowe?” Juda
bagego augwa hasi te po wai.
57 Te pris tobolu bage me, te Farisi hani bage me,
augwaligo bomo elama, te po wai, “Bidi mego Jisas menade
bidibo sulama, te bidi dabolo wagasao, tama dago aga
kalabus yaibao,” te po wai.

12

Mariago te dwagi yai denami ebo wel Jisas sągąde gelai (Mat 26:6-13; Mak 14:3-9)

1 Te Sarere deli elalubadi, te Juda bagego bo disąwai nai
bret tubo si, te sogo pedalaibao. Te olo bidibo sogo nogi
Pasova dao. Te Pasova sogo pedalisiąbadi, tama Jisas te
Betani be naniba pai, te Lasarus aga bulu dao. Te bidi
Jisasgo gų pagede hodolali bidi dao.
2 Augwaligo Jisas nai te bulude nogeai. Tama te we Marta
agai te nai dobabo tau sai. Tama Lasarus Jisas dali nai tubo
bidi dabe dali dulaluai.

3 Tilama, te we Maria aga dwagi yai denami ebo wel selasa
asai, dwasianu genagide. Te wel abelabo moni te hauwa
mu, te dila pai nai mu dao. Agai te wel Jisas sągą sawalide
pilai. Tama Jisas sągą Maria aga moni bobobage tobolu
nisigo holai. Tama te bede bidali we bidi tigidali augwaligo
te wel denami odai.
4 Te Jisas aga wali pabo bidi me Judas, aga page bulu
Keriot, nosali te bidigo Jisas boi bidigo nogoba muani bidi,
agai te wede wado po wai.
5 Agai te po wai, "Te we agai te wel dabolo menama, tama
dago te wel munama, gasa bidigo abelegi sogo da, teda dago
masigi hauwa 300 kina sigi dao. Te sę egi sogo da, teda te
masigi ge dago te nai meni yai we bidibolo magi da. Magi
baso agai te tiwai sę ebewe?" Judasgo te po wai.
6 Judas agai te nai meni yai we bidide homu dene elama,
te po wabeo. Menio. Aga nai wi sabo bidi bidai dao. Tama
agai te Jisas wali pabo bagego masigi mubo halobage tolalu,
tama aga te halobagede mubo masigi deli deli sogo meba wi
sai dao.
7 Tialima Jisasgo te po Judasbolo wai, "Te we tagalao,
wado po wagio. Agai te wel tolalubadi, ena gụ pageba
muabo sogo asobo si, te wel ena tigide mumainao.
8 Nai meni yai we bidi augwali dage dali sesemane sogo
bidaibao. Tama tibaso, dagego augwali tau sabo sogo
hauwa elaluaibao. Tialima, ena da dage dali sesemane sogo
bidigobeo," Jisasgo te po wai.

Te pris tobolu bage augwaligo Lasarus elabo po miai

9 Te Juda bage hauwa mu augwaligo Jisas te be nani
Betanide bidibo po odolama, tama teba Jisas sugi pai.
Augwali Jisas naga suainogo asobeo. Augwaligo Lasarus te
Jisasgo polobadu gụ pagede ma hodolali bidi dao obaso, te
Lasarus me augwaligo suainogo asai.
10 Tama tibaso, te pris hani tobolu bidi dabe augwaligo
Lasarus me elabo po miai.
11 Magi basowe? Juda we bidi hauwa augwaligo te Jisasgo
Lasarus dali yali sęde homu elama, tama augwaligo te pris
bage wali pabo tagalama, tama augwaligo augwa homu
tigidali Jisasba naga muani.

Jisas Jerusalem hanu tomoba tuni bidi tiwai pai
(Mat 21:1-11; Mak 1:1-11; Luk 19:28-40)

12 Umabo we bidi augwali Jerusalem moni hanuba asai
dao, te Pasova olo bidibo side. Tama do tama wabo
sogo augwaligo Jisas Jerusalem buluba asaibao wabo po
augwaligo odai.

13 Tama tibaso, genuai bidi asobo homu eyu, augwaligo
te ni sebedi nologo tiwai ni selama, Jisas tụdu tiąba pai.
Augwaligo bomo elama, i wai, “Dago Godigo nogi ugwaba
sao. Dago te bidi nogi ugwaba sao. Aga Genuai Bidigo
nogide asai. Aga da Israel bidi dabego tuni bidi dao,”
augwaligo te po wai, Jisasde. Te genuai bidi dabe augwali
genuai wiegi yai kibu hos tudide dualasa pabo dao.
14 Tialima Jisas aga nagamea pai homu eyu, tama gasa
kibu hos nogi donki, te donki wai selama, tama te donki
wai tudide dualasa pai. Te yali sę te Godigo bukude wali po
egilama, te po tama wai,
15 “Te dage Jerusalem hanu tomode bidiyu te
bulu du nogi Saion tede bidibo bage, dage wi egio.
Suao. Dagego tuni bidi asobo, aga kibu donki waide
dualasa asobao,” *
te po polobadu bukude tama po asęani.
16 Te sę yali sogo Jisas wali pabo bidi dabe augwaligo te sę
page konebeo. Tiali goli nosali Jisas dagaluba hodaluama,
aga genuai nogi dali, genuai bomo dali si ma selama, te
sogo augwaligo te bukude asęani po ma koneai. Te po ma
koneyu, augwaligo te homu yai ‘Jisas te kibu donki wai
tudide dualasa pali me, te we bidi augwaligo wali po me,
te po si polobadu bukude asęani po wali peyu, te sę yai.’
17 Polobadu Lasarus isilama, gụ pagede munalubadi, tama
we bidi hauwa augwali Jisas aga dali bidibadi, tama agai
Lasarus i olama, hodolai, tama augwaligo suai. Megi te we
bidi hauwa augwaligo Jisasgo te yali sę po te gasa buludu
tamadi asai we bidibolo pusai.
18 Te tamadi asai we bidi augwaligo Jisasgo te bomai sę
yali po odobaso, tama augwali Jisas tiąba pai.
19 Tama te Farisi bage augwaligo te we bidigo te sę ebo
sulama, tama augwa hasi po weyu, te po wai, “Megi dagego
koneao. Agade dago yali sę usu ebeo. Tigidali tọde bidibo
we bidi augwaligo aga wali poba,” te Farisi bage augwaligo
te po wai.

Grik bidi dabe augwaligo Jisas suainogo yai

20 We bidi umabo augwali te olo bidibo side Jerusalem
hanuba holama, lotu po Godibolo wainogo yai. Tama Grik
bidi hani bidi me badu augwali me Jerusalem hanuba lotu
po wagasai.
21 Te Grik bage augwali Filip pageba asai. (Te bidi Filip
aga page bulu te Betsaida be nani, te Galili tọde.) Tama te
Grik po wabo bage augwaligo Filipbolo hanaluyu, te po wai,

* **12:15:** Sek 9:9

“Edao, dago Jisas gedugo sulama, te bidi deli dali dago po mieo,” te po wai.
22 Tama tilama, Filip te bidi Andru pageba pelama, tama agabolo te Grik bagego hanalu wali po pusali. Tama pusulama, tama Andru dali, Filip dali augwali si pelama, Jisasbolo te Grik bidi dabego wali po wagi pai.
23 Tama Jisasgo augwali dali po wei ponoyu, te po wai, “Te Godigo Bidi Mu aga moni nogi dali, moni bomo dali, te si sabo sogo mu pedalai dao, megi.
24 Eno mu po dagebolo obao, te nai wit wai tǫba tulaluai, te pedama, kulubi holisiąyu da, te agaduba deli bidaibao, te tǫde daumua paibao. Tialima, aga pedama, kulubi pedaliyu da, te agai nai hauwa walaibao. Te ena me tiwai dao.
25 Tama te tiwai bidi aga tǫde bidibo sogode aga tobade aga digi dąụ obaso da, teda nosali te bidi aga mu bidada pabo sogo mu hagawaibao. Me ma, bidigo e tǫde bidibo sogo aga digi tudiba muyu da, te bidi aga bidibo sogo mu elaluaibao, aga bidada peyu, bidada paibao.
26 Niwai bidi me deligo eno sę yainogo ebo bidi, te bidi aga ena wali asao. Tama ena bidibo bulu, te bulude naga eno sę ebo bidi ena dali bidaibao. Bidigo eno sę ebo bidi, te eno Ayago te genuai nogi mawaibao,” Jisasgo te po wai.

Jisas aga isabo te po wai

27 Agai po ma weyu, Jisasgo te po wai, “Megi eno homu sęgę mu eyu, midigi ebao. Tama eno magi po wagowe? Tiyu eno te po wagawe, ‘Aya, nago te enabolo tamadi pedalainogo ebo sę sela sąyao, enaba asidali.’ Eno te po wagawe? Woo, te po eno wagobeo. Tialima, te tiabo sogo ena pedalagasai dao, te ena dene somainogo yaibao.
28 Aya, naga nogi genuai emainao, eno homugo tama te ebo dao,” Jisasgo te po wai. Te po olama, tama dagaludu po me deli duali, “Eno ena nogi genuai yai dao. Tama eno nogi genuai ma ilaibao,” dagaludu po asiyu, te po Jisas dali wai.
29 We bidi dabe pąde dolaluai, augwaligo te po odolama, mebago te po wai, “Be kulu wai,” tama mebago te po wai, “Ensel mobo bidi me deligo aga dali po wai,” te po wai.
30 Jisasgo po wei ponoyu te po wai, “Te wali pogo ena tau sabo po wabeo. Menio. Te wali po agai dage tobade asai, dage tau somainogo yai.
31 Megi Godigo tǫde we bidi osola suyu, sęgę mabo sogo dao. Megi e tǫde elalubo dwai kolesaga tobolu bidi Satan sela sąbo sogo dao.
32 Nosali augwaligo ena ni pedaide ugwaba selama, elaibao. Tama te sę ebo sogo eno tigidali tǫde we bidi ena pageba gegasa asaibao,” Jisasgo te po wai.

33 Agai augwalibolo aga isabo tụ ola mayu, agai augwali
dali te po wai.
34 Te we bidi augwaligo Jisasbolo po wei ponoyu, te po wai,
“Dago bomo yai pode tama po elalubo dao, Godigo sa muyu,
asaiba wali bidi Krais aga bidada peyu, bidada paibao, te po
wai. Tama tibaso, magi baso nago te po obawe, augwaligo
te Godigo Bidi Mu ugwaba sao, po wai. Te Godigo Bidi Mu
wali te de dawe?” augwaligo te po wai. *
35 Tama Jisasgo augwalibolo te po wai, “Dwasianu sogo
me te ula dage dali bidaibao. Te hulia sabo dageba asidali
weyu, megi dagego te ula elalubo si, te ulade dage bidao. Te
hulide pabo bidi aga mena pabowe te agai konegobeo.
36 Megi ula dagede elalubao. Tama tibaso, duga homu
tigidali te ulaba muao. Tama tilama, dage te ula tiwai
pedalama, bidaibao,” Jisasgo te po augwalibolo wai.

Juda bage hauwa augwaligo homu Jisasba mube

Jisasgo te po olama, tama agai augwali taga peyu, geme
duala sigi pai.
37 Agai yali bomai sę hauwa augwaligo suali goli, aug-
waligo agabolo homu dąụ olama mubeo.
38 Magi basowe? Polobadu Godigo nosali yabo sę po ola
mani profet bidi nogi Aisaia, agai asęani po usu numainogo
yai. Aisaiago polobadu te po wai,
“Genuai Bidi, dago wali po mena bidigo aga homu
te poba mubowe? Bidi menio. Tama Genuai Bidigo
aga bomo yai sę yali goli te bidi mego te homu teba
me mubeo,” *
Aisaiago te po asęani.
39 Tama te we bidi augwaligo homu Jisasba mubo usu
egobeo. Magi basowe? Po me Aisaiago asęani, e dao,
40 “ ‘Augwaligo homu begelegi sogo da, teda eno
augwali usu ma iligi da,’ Godigo te po wai. Tialima,
augwaligo gedugo sulama, homugo koneidali weyu,
Godigo augwaligo gedu haluai dao. Agai augwali
te homu tomoba masigi sąwai gagawai we bidi
ilali,” *
Aisaiago te po polobadu asęani.
41 Aisaiago Jisasgo nosali sabo moni bomo suyu, agai moni
nogi po odoyu yai dao. Tama tibaso Aisaiago agade te po
asęani.
42 Te Juda bage augwaligo Jisasgo yali bomai sę suali goli,
augwaligo agabolo homu tigidali mubeo. Tiali digi, Juda
bage tobolu bidi hauwa augwaligo agabolo augwa homu

---

* **12:34:** Tib 110:4; Ais 9:7; Ese 37:25; Dan 7:14 * **12:38:** Ais 53:1 * **12:40:** Ais 6:10

muai. Tialima, augwali te Farisi bage dali wi eyu, augwaligo augwa homu Jisasbolo muani po gasa bidibolo hanilama te po wabeo. Farisi bagego augwali te bomo yai po ola mabo be tomoba asobo habu selidali weyu, augwaligo gasa bidibolo te po pusubeo.
43 Augwaligo te homu yai, ‘Bidi dabego dabolo “Dage dwagi yai bage dao,” obaso, te usu dao, te genuai dao. Te Godigo naga dabolo “Dage dwagi yai bidi dao,” obaso, te genuai menio, usu egobeo,’ augwaligo te homu yai.

Jisasgo pogo bidi po tụ ela mawaibao
44 Te Jisasgo i weyu, te po wai, “Bidigo homu enaba mubo bidi, agai enabolo naga homu mubeo. Te bidi agai homu te ena tagala palali bidibolo me muani.
45 Tama niwai bidigo aga gedugo ena suali bidi, agai te ena tagala palali bidi me subo.
46 Ena e tọba asali, te ula tiwai dao. Magi basowe? Tigidali bidi enabolo homu muani bidi augwali te hulide bididali weyu, ena te tọde ula tiwai asai dao.
47 Bidi me deligo eno po odolama, wali pisąwani bidi, aga eno po tụ ela magobeo. Ena tọba asali, te eno te tọde we bidi po tụ ela momainogo asobeo. Ena asali eno augwali ma sagasainogo asai.
48 Bidigo te ena tudiba munama, eno po agai sela sąbo bidi, aga po tụ yabo sẹ elalubao. Eno wali po, te pogo nosali te tọ dagalu silibo side te eno wali pogo te bidi dali po tụ yaibao.
49 Magi basowe? Eno po ena digi homugo me wabeo. Te menio. Aya Godigo ena tagala palobaso, ena asai dao. Aga digi enabolo te po wai, ‘Nago te sẹ eyu, po weyu yao,’ te po wai.
50 Tama eno koneai, eno Ayago pogo te bidada peyu, bidada pabo bomo te we bidibolo mabo dao. Tama tibaso, eno wabo po tigidali agai enabolo wali po eno te po tigidali wabo dao,” Jisasgo te po wai.

13

Jisasgo aga wali pabo bidi dabe sągą ąị telawai
1 Te olo bidibo si nogi Pasova pedalisiąbadi, deli sogo naga elalubadi, tama Jisasgo koneai, aga e tọ tagalama, Aya pageba pabo sogo te pąba yagasai. Tama Jisas agai aga te tọde bidibo we bidi tigidali sogo godolo mu eyu bidai. Megi agai te godolo mu ebo sẹ tagalobeo. Agai augwali godolo mu ela pidubadi te aga isibo sogoba usu nai dao.
2 Te dwai haubo mobo bidi Satan agai dwai homu kolesaga te bidi Judas homuba hasia muai dao, agai Jisas te boi bidigo

nogoba muabo po Judasgo homude muai dao. Judas aga aya
nogi Saimon, tama aga bulu nogi Keriot. Te pio hulide Jisas
dali, aga wali pabo bidi dabe dali, augwaligo nai tuyu bidali.
3 Tama Jisasgo koneai, ‘God agai tigidali bomo enabolo
mawai dao. God agai ena tǫba tagala palai, te ena God aga
pageba ma paibao,’ te me aga koneai.
4 Tama tibaso, Jisas aga nai tubo tagalama, hodaluama,
tama aga bulu badu muani ugwa te pedela muani. Tama
tigi holobo ugwa selama, tabide bea sai.
5 Tama tilama, agai ąį moni pouba gelama, tama agai wali
pabo bidi dabego sągą ąį telabo gagalama, tama aga tigi
holobo ugwago sągą ma holai.
6 Tama te sę gagalama, tama Saimon Pita pageba asai.
Pitago te po wai, “Genuai Bidi, nago ena sągą ąį telawaino-
gowe?”
7 Jisasgo wei ponoyu, te po wai, “Eno ebo sę page nago
megi kuna konebeo. Tialima tamadi digi te nago te sę page
koneaibao,” Jisasgo te po wai.
8 Pitago agabolo te po wai, “Nago eno sągą ąį munu me
telagobeo. Te menio,” te po wai. Tama Jisasgo te po wai,
“Eno nago sągą ąį telasiąyu da, teda nage ena wali pabo
bidi bidigobeo,” te po wai.
9 Po wei ponoyu, Pitago te po wai, “Genuai Bidi, eno sągą
naga ąį telagio. Nago eno tobolu me, nogo me ąį telayao,”
te po wai, Pitago.
10 Jisasgo te po wai, “Bidi aga ąį mu pauwai bidi te meda
menio. Aga tigi ma ąį paugobeo, sągą naga ąį telaibao. Tama
te tiwai dage meda meni yai bidi dabe da. Tiali goli, dage
tomode te bidi me deli digi aga te meda yai bidi bidibo,”
Jisasgo te po wai.
11 Jisas aga boi bidi nogoba muabo bidi aga polo koneai.
Tama tibaso, agai te po wai, “Dage tomode te bidi me deli
digi te meda yai bidi bidibo.”
12 Te Jisasgo augwaligo sągą ąį tedela silama, tama aga
holobo ugwa ma tigide ma munama, tama aga augwali dali
ma duayali. Tama agai augwali dali te po hanalu wai, “Eno
dage dali megi tama yali sę sulama, tama te sę page dagego
koneaniwe?
13 Dagego enabolo po ola mabo bidi da weyu, tama Genuai
Bidi dao wabo dao. Ao, dagego te po mu po dao. Ena te bidi
tama dao.
14 Ena te po ola mabo bidi, Genuai Bidi da. Te eno dagego
sągą ąį megi tama tela yali. Tama tibaso, dagego me duga
ama dabego sągą ąį telabo sę tama yao.
15 Tama eno dagebolo ola mobao, dage me te sę ebo
sulama, wali pomainogo yai.

16 Tama te sę page ola mayu, eno dagebolo mu po obao,
sę ebo bidi agai aga genuai bidigo nogi aiyaba elalugobeo.
Tama te po sela pabo bidigo aga tagala palali bidigo nogi
aiyaba elalugobeo.
17 Dagego te po page koneyu da, te sę yao. Tama te sę eyu
da, teda dage dwagi yai homu yagameo," Jisasgo te po wai.
18 Te agai po me weyu, te po wai, "Dage tigidali dali eno
te po wabeo. Ena digi te ena sa muai bidi dabe, te eno
konealubao. Tialima, te Godigo po bukude polobadu wali
po te nai egilama, mu pedalaibao. Te polobadu asęani po
te dao, 'Ena dali nai tuali bidi te bidi agai megi ena dali boi
bidi yaibao.'
19 Te age dolobo sę pedalisiąbadi, megi eno dagebolo te
obao. Tama tibaso, nosali te sę pedalobaso da, teda dagego
te mu koneaibao, te ena da Godigo tagala palai bidi dao.
20 Eno dagebolo mu po obao, eno sę bidi tagala palobao.
Tama gasa bidigo te eno tagala palai bidide dwagi yai
kolesaga ebaso da, te agai enade me te dwagi yai kolesaga
ebo tiwai dao. Te kolesaga me ela pabo. Te bidigo te dwagi
yai sę te ena tagala palali bidibolo me te sę ebo tiwai dao,
te Godibolo," Jisasgo te po wai.

Judasgo Jisas boi bidigo nogoba muabo po
(Mat 26:20-25; Mak 14:17-21; Luk 22:21-23)

21 Te Jisasgo te po olama, tama aga homu sęgę mu yai.
Tama agai po hanilama pusuyu, te po wai, "Eno mu po
dagebolo obao, dage tomode me deligo ena boi bidi nogoba
muaibao," Jisasgo te po wai.
22 Jisas agai te po obaso, te aga wali pabo bidi augwa hasi
deli deligo augwa hasi tonono pai. Augwaligo konebeo, Jisas
agai debolo wabowe, te homu yai.
23 Te augwali tomode bidi me deli te Jisasgo aga dali dwagi
yai homu eyu tama mu godola pabo, te bidi aga pąde bidai.
24 Te bidibolo Saimon Pita agai "Nago agabolo hanalu
wao, agai debolo te po waliwe?" te po wabo tiwai Pitago
te bidibolo guni midigilali.
25 Tibaso, te bidi me Jisas tigiba kisa sagaselama, Jisas dali
te po hanalu wai, "Genuai Bidi, nago mena bidide te po
obawe?" wali.
26 Tama Jisasgo po wei ponoyu, te po wai, "Eno e tubo
nai bret dagego te poude elalubo tubo nai meba selama,
tama bidi me deli mawaibao. Te bidi te tama dao." Tilama,
Jisasgo bret naigo te poude elalubo nai meba selama, tama
Judasbolo mawai. Te bidi Judas, aga aya nogi Saimon, aga
bulu nogi Keriot dao.

27 Judasgo te nai sai, tama tamadi tama te dwai haubo
mobo bidi nogi Satan agai Judasgo homude dwai po mu
muai. Jisasgo agabolo te po wai, “Nago te sę yai wida, te
nago polo yao,” Jisasgo te po Judas dali wai.
28 Te nai tuyu dulaluali bidi dabe augwaligo Jisasgo
Judasbolo wali po page konebeo.
29 Judas agai augwaligo masigi bubo honoli tonalubo bidi
dao. Tama tibaso, mebago te homu yai, Jisasgo Judasbolo
olo bidibo side tubo nai abelabo po agabolo wabo, te homu
yai. Mebago te nai meni yai bidi dabe maiabo nai po wabo,
te homu yai.
30 Tialima, Judas Jisasgo mani nai agai sai, tama polo Judas
aga te be buluba pai. Tama bulu hulia sai.

Gesi bomo yai po

31 Te Judas te be buluba pai digi, tama Jisasgo te po wai,
“Megi tama te Godigo Bidi Mu aga genuai bomo dali genuai
nogi dali te we bidi augwaligo koneaibao. Tama Godigo
Bidi Mu agai Godigo genuai bomo dali genuai nogi dali
augwalibolo ola mawaibao.
32 Tama Godigo nogi te Godigo Bidi Mude siyu da, teda
Godigo te Bidi Mu nogi ugwaba saibao, tamadi tama te sę
yaibao.
33 Abagi dede, dwasianu sogo ena dage dali bidaibao.
Tama dagego ena gegebo sę yaibao. Tama eno Juda
bagebolo wali po gilama, tama megi eno dagebolo me obao,
dage ena pabo buluba me pogobeo.
34 Eno dagebolo gesi bomo yai po mobao, dagego duga
hasi dali dwagi yai homu eyu, augwali godolo mu yao. Eno
dage dali dwagi yai homu eyu, godolo mu yali gilama, tilama
duga hasi dali me dwagi yai homu eyu, augwali godolo mu
yao.
35 Tama dagego duga hasi dali dwagi yai homu eyu,
augwali godolo mu eyu da, teda tigidali we bidigo sulama,
koneaibao, dage da ena wali pabo bidi da waibao,” Jisasgo
te po aga bidi dabe dali wai.

Jisasgo te po wai, “Pitago eno nogi dualaibao”
(Mat 26:31-35; Mak 14:27-31; Luk 22:31-34)

36 Te Jisasgo te po augwalibolo olama, tama Saimon Pitago
agabolo te po wai, “Genuai Bidi, nage mena paiwe?” Jisasgo
Pitabolo po wei ponoyu, te po wai, “Ena pabo bulu nago
ena wali megi pogobeo. Tialima, nosali da, nago ena wali
asaibao,” wali.
37 Pitago agabolo te po wai, “Genuai Bidi, magi baso eno
nage megi wali pogobewe? Eno nage tau somainogo ena
isiyu da, te usu yaibao,” Pitago te po wai.

38 Jisasgo po wei ponoyu, te po wai, “Mu dawe? Ena
tobade nage ena tau siyu, isabo sisi ebawe? Menio. Eno
mu po nagebolo obao, be posisiąbadi, te ba kakaruk po
wasiąbadi, sela sogo nago eno nogi dualaibao,” Jisasgo te
po wai.

14

Tǫde we bidi da te Aya pageba pabo tụ te Jisasde elalubao

1 Te bidi Jisasgo aga bidi dabebolo te po me wai, “Dagego
homu kolesaga midigi sigio. Dagego duga homu God dali
dąụ wabo dao. Dagego ena dali me duga homu dąụ wao.
2 Eno Ayago be tomode dąị habu togwali te bidibo madigi
hauwa elalubo. Te tiwai elalugi menigi sogo da, te eno
dagebolo te po wagi menio. Eno dage bidabo bulu dodoligi
pobao.
3 Tama eno dage bidabo bulu dodoligi peyu da, tama ena
ma aselama, dage selama, ena dali bidigi paibao,” Jisasgo
aga bidi dabebolo te po wai. “Ena bidibo bulude, dage me
ena dali te bulude hodobo bidaibao,” Jisasgo te po wai.
4 “Tama dagego koneai dao, ena te buluba painogo ebo
tụ,” Jisasgo te po aga wali pabo bidi dabe dali wai.
5 Tomasgo Jisasbolo te po wai, “Genuai Bidi, nage mena
paiwe, dago konebeo. Magi ilama, dago te tụ koneaibawe?”
Tomasgo te po Jisas dali wai.
6 Jisasgo Tomasbolo te po wai, “Ena digi ena te pabo tụ
dao, tama ena mu po wabo page dali, bidabo ula page dali
te enade elalubo dao. Tialima bidi me deli Aya pageba gasa
tụdu nogo habu sugunai tụdu me pogobeo. Pabo tụ ena deli
dao.
7 Tibaso, dagego ena kuna koneyu da, te dagego eno
Aya God me koneaibao. Megi tama dagego gagalama, aga
konebao, tama dagego God aga sualio,” Jisasgo te po wai.

8 Te bidi nogi Filip agai te po wai, “Genuai Bidi, nago Aya
dabolo ola mao, tama tiyu da, te da usu yaibao,” Filipgo
Jisas dali te po wai.
9 Jisasgo Filip dali te po wai, “Bobobage sogo ena dage
dali bidali digi, tama nago ena gisiga konebewe? Bidigo ena
suali da, te bidi agai Aya God me sualio. Magi baso nago
‘God dabolo ola ma,’ po waliwe?” Jisasgo te po wai.
10 “Ena eno Aya dali bidibo dao, te aga ena dali me bidibo
dao. Filip, nago te po odama, te mu po dao homu ebo
meniwe? Eno dagebolo wabo po, te ena homugo digi me
wabo menio. Aya ena dali bidiyu, Aya agai sę mu te sę naga
eno ebo dao.

11 Eno tamadi tama e po wali, ‘Ena eno Aya dali bidibo
dao, te aga ena dali me bidibo dao.’ Tama dagego te po
odoyu, tama duga homu te poba begi pao. Te meni eyu da,
eno te yali sę dagego sulama, teba duga homu begi pao, te
ena dali, eno Aya dali hodobo bidibo dao, te poba homu begi
pao.
12 Eno mu po dagebolo obao, bidigo enaba aga homu
muyu da, eno ebo sę te agai me yaibao. Tama agai genuai
sę mu yaibao, tama te sęgo eno yali sę aiyaba elaluaibao.
Magi basowe? Ena eno Aya God bidibo digi paibao.
13 Tama dagego magi nai po hanalu obaso da, Godigo aga
Ogwade moni nogi somainogo, te eno dage tau saibao.
14 Dagego eno magi sę me deli emainogo, eno nogide
gedu haluasa po weyu da, eno te dagego po odolama, te
sę yaibao,” Jisasgo te po wai, aga bidi dabe dali.

Jisas agai Mobo Bidi tagala palaibao, te po wai

15 Te Jisasgo te po wai, “Dagego enabolo dwagi yai homu
eyu, godolo mu eyu da, teda dagego eno bomo yai po wali
paibao.
16 Tama eno te Ayabolo hanaluama, tama agai dage tau
selama, gasa tau sabo bidi dagebolo mawaibao. Tama te
bidi dage dali bidada peyu, bidada paibao.
17 Te bidi da, te mu po naga wabo Godigo Mobo Bidi
dao. E tǫde hulia sai we bidi augwaligo aga sogobeo. Magi
basowe? Augwaligo aga susuąyu, tama augwaligo te Mobo
Bidi aga konegobeo. Tialima, dagego aga koneai, aga dage
dali bidibao, tama aga dage deli deli tomode bidaibao,”
Jisasgo te po aga bidi dabe dali wai.
18 Jisasgo te po me wai, “Eno dage tagalama, duga naga olo
bidigobeo, aya ida meni yai tiana wai bidibo tiwai egobeo.
Ena dage pageba ma asaibao.
19 Nosali gana tǫde hulia sai we bidi augwaligo ena ma
sugobeo. Tialima, dagego ena nosali ma sueibao. Dagego
ena ma subo sogode ena bidibo ula elalubaso, tama dage
dali me te bidibo ula elalu, bidaibao.
20 Tama te sogo asobo si, dagego koneaibao, ena eno Aya
dali bidibo dao, tama dage ena dali bidibo dao, ena dage
dali bidibo, te dagego koneaibao,” Jisasgo te po wai.
21 “Bidigo eno bomo yai po selama, bugagia wali pabo da,
te bidi agai ena godolo mu eyu ebao. Tama niwai bidigo
ena godolo ebo bidi, te eno Ayago me te bidi godolo yaibao.
Tama eno me aga dali dwagi yai homu eyu, godolo eyu, ena
digi te ena agabolo hania ola mawaibao,” Jisasgo te po wai.
22 Te Jisasgo te po obadi, tama gasa bidi Judas, aga
te Keriot bulu bidi menio, te bidi agai Jisasbolo te po

wai, “Genuai Bidi, magi ilama, nage dago gedude hania pedalaibawe, tiali goli, nage tǫde hulia sai we bidi gedude hania pedalogobewe?” Judasgo Jisas dali te po wai.
23 Jisasgo aga dali po wei ponoyu, te po wai, “Ena godolo mu ebo bidi, te bidi agai eno ola mabo po bugagia wali paibao. Tama eno Aya agai me te bidi godolo yaibao. Tama da si talua si aga dali bidagaselama, bidada peyu, bidada paibao.
24 Ena godolo mu isiąbo bidi, agai eno po bugagia wali pabo menio. Tama dagego te odali po, te eno po menio. Te po ena tagala palama asali bidi eno Ayago po dao,” Jisasgo te po wai.
25 “Ena dage dali bidiyu, eno te po dagebolo wai dao.
26 Tama dage tau siyu bomo maiabo bidi mu da te Godigo Mobo Bidi dao. Tama eno nogide Ayago te Mobo Bidi tagala palaibao. Te Mobo Bidi agai dage tigidali sę ola mawaibao. Tama agai dagego homu kolesaga ma hodoloyu, tama eno wali po tigidali dagego homugo ma koneaibao,” Jisasgo te po wai.
27 “Eno dage taga pabo sogo pąde dao. Tama dage wi idali weyu, tama eno dage homu nagame elama, dua bidimainogo eno dagebolo bomo mobao. Eno te dwagi yai homu nagame ebo kolesaga eno dagebolo mobao. Tǫde we bidigo nagame yai mabo homu kolesaga tiwai eno dagebolo mabeo. Dagego homu kolesaga polo midigi siyu, tama dage wi egio.
28 Dagego eno mani po odai dao, eno dage taga peyu, ena pelama, tama ena dage bidibo digi ma asaibao. Dagego ena godolo mu egi sogo da, teda ena Aya pageba ma pabode dagego dwagi yai homu egi da. Magi basowe? Aya God aga genuai bidi mu dao, tama ena aga dali usu menio.
29 Te sę pedalisiąbadi, megi eno dagebolo e po wai dao. Tama tibaso, nosali te sę pedalobaso da, teda dagego enade te duga homu mumainogo yaibao.
30 Eno dage dali po hauwa megi wagobeo. Magi basowe? E tǫde tobolu bidi megi tama asobao. Agai ena dali magi sę ebo usu egobeo.
31 Tialima, eno homugo tǫde we bidi augwaligo eno ena Aya godolo mu ebo, augwaligo sulama, konemainogo, tama eno Ayago wabo po gilama, eno te sę ebo dao. Tialima, dage hodaluama, da pebelainao,” Jisasgo aga wali pabo bidi dabe dali te po wai.

15

Jisas aga naga te bono ni wain mu dao

1 Te Jisasgo te po me aga wali pabo bidi dabebolo pusuyu,
te po wai, “Ena da, te du walobo bono ni wain tigi mu tiwai
dao. Tama eno Aya da, te bono ni wain gi page bidi dao.
2 Tama enade wadolali nologo, te nai walisiąwai nologo
te tigidali eno Ayago togolama, sela sąbo dao. Tialima,
nai walobo nologo tigidali agai te dwai sewa yali nologode
elaluali yabe te pęą sąyu sela sąbo dao, tama aga nai genuai
walomai hagede tiwai.
3 Tama eno dage meda meni yai bidi dabe ilai dao. Eno
dagebolo polobadu wali pogo te dage meda meni yai bidi
dabe ilai dao.
4 Dage ena dali wadoloyu, bidao. Ena dage dali wadoloyu
bidimainao. Te bono ni nologo te ni wain tigide dąụ
wasiąbaso da, nai walogobeo. Tibaso, dage ena dali
wadoloyu, bidisiąyu da, dage te tiwai yaibao, dage me nai
me walogobeo,” Jisasgo te po aga bidi dabe dali wai.
5 Te Jisasgo te po me wai, “Ena da, te bono ni wain tigi
dao, te dage da te bono ni waingo nologo dao. Bidi ena dali
wadolama bidiyu, ena aga dali wadoloyu bidaibao. Tama te
tiwai bidi agai du hauwa walaibao. Tibaso, dagego ena dali
wadoloyu bidisiąyu da, teda dagego te eno dwagi yai sę me
egobeo, usu egobeo.
6 Bidi me deli ena dali wadoloyu bidisiąyu da, te aga da
te sasia pai ni nologo tiwai dao. Te augwaligo te tobage
ni nologo sela sąbo dao. Tama sela sąnama, augwaligo te
sasia pai nologo sisinama, tama augwaligo siaba sąnama,
dabo dao.
7 Dage ena dali wadolama bidiyu, tama eno wali po dage
dali bidiyu da, tiali dagego magi naide hanalu obaso da,
tama te eno dagebolo mawaibao. Dagego homu koneani
gilama, dagebolo tama pedelaibao.
8 Dagego sę yalide du hauwa waliyu da, te kolesagade eno
Ayago genuai nogi saibao. Tama tilama, dage eno po wali
pabo bidi dabe mu yaibao.
9 Tama eno Aya agai ena dali dwagi yai homu eyu, godolo
mu ebo gilama, tama eno dage dali dwagi yai homu eyu,
godolo mu yai dao. Sesemane sogo dage eno te godolo ebo
kolesaga tomode bidiąo.
10 Tama dagego eno bomo yai po bugagia wali peyu da,
teda dage eno te godolo mu ebo kolesaga tomode bidaibao.
Eno ena Ayago bomo yai po bugagia wali peyu, tama agai
dwagi yai homu eyu, godolo mu ebo kolesaga tomode ena
bidibo dao. Tama dagego tebo gilamao.
11 Ena dwagi yai homu mu eyu bidibo. Tama eno homugo
dage me dwagi yai homu mu eyu, te dwagi yai homu
kolesaga ebo dagego homu tomode mu pągąnalu maio.

Tama eno te homu eyu, dage dali te po mobo mabo po wai dao.
12 Eno bomo yai po e tama dao: duga hasi godolo mu eyu, bidiąo, eno dage dali godolo mu yali gilama.
13 Bidi me deli aga abagi dabe dali godolo mu eyu, tau somainogo, aga bidabo ula augwali tobade olo mobaso da, teda te tobage kolesagago gasa kolesaga tigidali aiyaba elalubo dao.
14 Tama dagego eno wali po selama, te po bugagia wali asobaso da, teda dage eno abagi dabe dao.
15 Genuai bidi agai aga sę ebo bidibolo te sę yao po naga wabo dao. Agai te bidibolo te sę yabo po page ola mabo menio. Tiali goli, eno Ayago ena dali wali po tigidali, te po eno dage dali wai dao. Tama tibaso, eno dage sę ebo bidi da wabo nogi naga ma wagobeo, eno dage dali abagi dabe dao wabo.
16 Dagego ena sai olama, sa mubeo. Eno dage sa muyu, dage ena bage dao wai dao. Tama eno dage sęba muai dao, tama dage pelama, du gilama walama, tama dagego du elalumainogo, te da eno dage sa muani page dao. Tama dagego tama du waloluyu da, eno nogide dagego magi sę me yainogo, eno Ayabolo hanalubaso da, agai dage tau siyu, te nai mawaibao," Jisasgo te po wai, aga wali pabo bidi dabe dali.

Tǫde bidi dabe augwaligo Jisas aga wali pabo sę bidi dali boi bidi gagawaibao

17 Te Jisas agai te po me wai, "Te eno bomo yai po e dao, duga hasi dwagi yai homu eyu, godolo mu eyu, bidiąo.
18 Tǫde we bidi, augwaligo dage dali boi bidi yabo homu ebaso da, dagego koneao, hasia augwaligo ena dali boi bidi yabo homu yai dao.
19 Tama dage e tǫde bidi mu tigi sogo da, teda tǫde we bidi augwaligo dage dali dwagi yai homu eyu, dage augwaligo hani da wagi da. Tiali goli dage e tǫde bidi menio. Eno dage saiba olama, sa muyu, dage ena bage dao wai dao. Tama dagego e tǫde kolesaga tagalai dao. Tama tibaso, tǫde we bidi augwaligo dage dali boi bidi yabo homu ebo dao.
20 Eno tamadi wali po dagego bugagia ma koneao. Eno dagebolo te po wai, 'Te nogi meni yai sę ebo bidi agai aga genuai bidigo nogi aiyaba elalugobeo.' Tama te tiwai me, te tǫde we bidi augwaligo ena dali dwai sę yaligo da, teda dage eno sę ebo bage dali me augwaligo dwai sę yaibao. Tama augwaligo eno po wali pigi sogo da, te dagego po me augwaligo wali pigi dao.
21 Tiali goli, augwaligo God konebeo, agai ena tagala palama, ena asai. Tama tibaso, dage eno hani gagalama, te

eno po wali pabo suyu, tama augwaligo dage dali me dwai
sę yaibao.
22 Tama ena aselama, eno augwalibolo te dwai sęde po
wasiąwai tigi sogo da, te augwali sęgę menigi dao. Tialima,
eno augwalibolo te po waligo da, megi augwaligo sęgę
dualabo tų elalubo menio.
23 Bidigo ena dali boi bidi yabo homu eyu da, te bidi agai
eno Aya dali me boi bidi yabo homu ebao.
24 Haniani sę polobadu gasa bidigo esiąwani sę, te sę eno
augwali tomode yai. Tialima eno te sę me esiąyu da, te
augwali sęgę me sigi menio. Tialima, megi augwaligo te
eno yali sę sulama digi, tama augwaligo ena dali, eno Aya
da si talua si dali boi bidi yabo homu ebo dao.
25 Tama polobadu God agai po obaso, te bidi mego te
po bukude asęani, augwaligo bomo yai po bukude. Tama
augwaligo megi ebo boi bidi homu ebo sęde, augwaligo te po
wali peyu, te po usu nuyu nai gilama walobao. Te polobadu
asęani po e dao, ‘Augwaligo olo dali ena dali boi bidi yabo
homu yai dao,’ te po wali,” Jisasgo te po wai. *
26 Te Jisasgo po me weyu, te po wai, “Te tau mabo
Mobo Bidi eno Aya dali bidibo. Tama eno aga dage bidibo
digi tagala palaibao. Aga mu po naga wabo Mobo Bidi
dao. Tama aga aselama, agai te we bidibolo enade po ola
mawaibao.
27 Tama dagego me enade te we bidibolo po pusao.
Magi basowe? Polobadu dage ena dali bidibadi, eno te sę
gagalama ebo dagego suai, tama megi me eno te sę ela asela
dąi yagasobo dagego subao,” Jisasgo aga bidi dabe dali te po
wai.

16

1 “Te dagego ena konealubo bomo yai homu kolesaga me
tagalidali weyu, tama eno te po dagebolo wai dao,” Jisas aga
bidi dabebolo te po wai.
2 “Augwaligo dage te Juda dabego bomo yai po ola mabo
bede mu sela sąwaibao, te dagede habu selebao. Tama te
sę naga egobeo. Nosali sogo pedalobode, tama te dage ela
mubo bage augwaligo homugo Godigo sę augwaligo bugagia
ebao, te homu yaibao. Tama te homu eyu, tama dage dali
tiwai sę yaibao.
3 Tama augwaligo Aya konesiąyu, tama augwaligo ena me
konesiąyu ebaso, te sę dage dali yaibao.
4 Tialima dagebolo eno te sę pedalabo po megi wai dao.
Magi basowe? Nosali te sę pedalobo si, tama dagego eno te

* **15:25:** Tib 35:19; 69:4

sęde polobadu wali po dagego homugo ma koneagameo,” Jisasgo te po wai.

God agai Mobo Bidigo ebo sę

“Te polobadu ena dage dali bidibaso, tama eno te po dage dali wabeo,” Jisasgo te po aga sę bidi dabe dali wai.

5 “Tialima megi ena te ena tagala palai bidi pageba ma pobao. Tama dage tomode bidi me deligo enabolo me hanalu, ‘Nage mena pobawe?’ wabeo.

6 Tialima, dage dali eno te tamadi wali po obaso, tama dagego homu sęgę mu te ebao.

7 Tiali goli, eno mu po dage dali obao. Dage tau somainogo, dage eno taga peyu, ena pobao. Ena pisąyu da, te Tau Mabo Bidi dageba asogobeo. Tialima, ena peyu da, te bidi eno dage bidibo digi tagala palaibao.

8 Tama aga asobo si, tama agai te tǫde we bidi augwaligo te dwai sęde geda muani sę augwalibolo hanilagasaibao. Tama agai augwaligo dwai sę ebo page ola mawaibao. Te doloba pai kolesaga page me, te po tụ ebo page me, te Mobo Bidi agai augwalibolo ola mawaibao.

9 Te tǫde we bidi augwaligo dwai sę page e dao, te augwaligo enaba augwa homu tigidali mubeo.

10 Te Mobo Bidi agai te tǫde we bidibolo ena te doloba pai bidi ena dao te po ola mawaibao. Ena eno Aya pageba pobao. Tama ena teba pobaso, augwaligo koneaibao, ena te doloba pai bidi mu dao, te waibao. Tama dagego ena ma sugobeo.

11 Te Godigo po tụ ebo page me, te Mobo Bidi agai augwali e tama ola mawaibao. Godigo e tǫde dwai we bidigo tuni bidi dali po tụde te bidi aiyaba elaluali po te Mobo Bidigo augwalibolo hanilagasaibao,” Jisasgo te po aga bidi dabe dali wai.

12 “Te eno po hauwa dagebolo maiabo me elalubo. Tialima, te po dagego megi sogobeo, te sęgę yai po mu dao.

13 Tiali goli, te mu po naga wabo Mobo Bidi aga asobo si, tama agai dagebolo tigidali mu po bugagia ola mawaibao. Agai wabo po aga digi homude sabo po me wagobeo. Agai eno wai po aga odolama tama te po naga te agai dagebolo pusaibao, tama agai dagebolo nosali pedalabo sę te po dage dali waibao.

14 Agai eno po selama, dage dali pusaibao. Agai te kolesaga ebode eno nogi genuai pedalumainogo yaibao.

15 Ayago tigidali nai te eno nai dao. Tama tibaso, eno te po tamadi tama wai dao, te Mobo Bidi agai eno po selama, dage dali te pusaibao,” Jisasgo te po aga wali bilali bage dali wai.

Homu sęgęgo begelama, dwagi yai homu pedalaibao

16 “Te nosali ganama dagego ena ma osogo sugobeo. Tama
bidama, nosali ma dwasianu sogo dagego ena ma sueibao,”
Jisasgo te po wai.

17 Jisas aga bidi augwa hasi po weyu, te po wai, “Agai te
wali po magi po page da dali waliagawe? Agai te po wai,
‘Nosali ganama dagego ena ma sugobeo,’ te po wai. ‘Tama
nosali ma dwasianu sogo dagego ena ma sueibao,’ tama agai
te po wai. Te po me wai, ‘Ena Aya pageba pobao,’ agai te
po da dali wai.

18 Te ‘dwasianu sogo’ wali, te wali po page mena tama
dawe? Te po page dago konebeo,” augwaligo augwa hasi te
po wai.

19 Augwaligo Jisas aga dali hanalu wainogo ebo agai
koneai. Tama agai augwalibolo te po wai, “Dagego eno wali
pode tama duga hasi te po page hanalu obawe? Eno te po
wai, ‘Nosali ganama dagego ena sugobeo, tama nosali ma
dwasianu sogo te dagego ena ma sueibao,’ te pode dagego
hanalu obawe?

20 Eno mu po dage dali obao, dage genuai gela weyu,
tama homu dene eyu, gela mu waibao. Tiali goli, enade
konesiąwai we bidi augwali da dwagi yai homu yaibao.
Tama dagego homu sęgę yaibao. Tiali goli dagego homu
sęgę yali ma begelama, dwagi yai homu mu yaibao.

21 Te tiwai dao. Wego wai tega pabo sogo asobo si, te dene
ebo sogo pedalobo koneyu, te we aga homu sęgę ebo dao.
Tiali goli, agai nosali te wai ame nenama, tama agai te dene
homu yali ma agai konebeo. Tama te wai ame nenama,
tama bidibaso, aga idago dwagi yai homu ebo dao.

22 Tama dage dali me te tiwai dao. Tama tiyu, megi dage
homu sęgę ebao. Tiali goli, eno dage ma sueibao, tama dage
dwagi yai homu ma yaibao. Tama niwai bidi mego dagego
te dwagi yai homu ebo me sela sągobeo,” Jisasgo te po aga
bidi dabe dali wai.

23 “Te sogo dagego ena dali magi nai me hanalugobeo. Eno
dage dali mu po obao, dagego gedu haluasa po weyu, Ayago
magi nai me dagebolo mao eno nogide weyu da, teda Aya
agai dagebolo mawaibao,” Jisasgo te po wai.

24 “Polobadu dagego eno nogide magi nai sainogo hanalu
obeo. Tama dagego homu dwagi yai mu emainogo,
tama megi hanalu wao, tama te nai God agai dagebolo
mawaibao,” Jisas aga sę bage dali te po wai.

Jisas agai te dwai noma bidi Satango bomo aiyaba elaluali po

25 Te Jisasgo te po wai, “Te eno te po begelama, dage dali
wai dao. Nosali eno po begelama, dage dali ma wagobeo.
Te meni. Eno po hanilama, Ayade po dage dali waibao.
26 Tama tebo sogo dagego eno nogide aga hanalu waibao.
Tama eno dagebolo te po wabeo, ena digi Ayago dage tau
sabo po eno hanalu waibao. Te menio. Duga digi te Ayabolo
gedu haluasa po dolo wao.
27 Magi basowe? Aya aga digi dage godolo mu ebo dao.
Tama agai dage magi baso godolo mu ebo dawe? Woo,
dagego ena mu godolo eyu, tama dagego bomo yai homugo
koneama, te ena Aya dali bidama asali, te homu dagego yai.
Tama dagego te homu ebaso, Aya agai dage godolo mu eyu,
dagego hanalu wabo po wei ponaibao.
28 Polobadu ena Aya dali bidai, tama eno aga taga soyu,
ena e tǫba dulai. Tama megi ma eno e tǫ taga peyu, Aya
God bidibo digi painogo ebao,” Jisasgo te po aga bidi dabe
dali wai.
29 Jisas aga wali pabo bidi augwaligo te po wai, “E, megi
nago po te begelama po wabeo, tama nago po hania obao.
30 Dago nagebolo hanalu wabo po te dago hanalusiąbadi,
te po nago polo koneai. Megi da dago koneanio, te nago
tigidali nai koneai. Tama tibaso, nage God dali bidilama
asai dao po, te pode dago te mu po dao te homu ebao,” Jisas
aga wali pabo bidi augwaligo te po wai.
31 Jisasgo te bidi augwali dali po wei ponoyu, te po wai,
“Megi da, dagego duga homu enaba mu muaniwe?
32 Edao. Te sogo pąde pedalainogo ebao, te polo pedalalio,
tama augwaligo dage tigidali deli deli pobeasa bilibaso,
tama duga buluba tedela paibao. Tama dagego ena taga
peyu, enaduba deli digi bidaibao. Tialima, enaduba me
bidigobeo. Aya God ena dali bidaibao.
33 Eno homugo dage ena dali wadoloyu, tama dwagi yai
homu nagame elama bidimainogo eyu, eno e po tamadi
tama dage dali wai dao. Dage tǫde bidibadi te tǫde we bidi
augwaligo dwai sę dage dali yaibao. Tialima, dagego homu
bomo elama, bidao. Eno e tǫde kolesaga aiyaba elaluai dao,”
Jisasgo te po aga sę bidi dabe dali wai.

17

Jisasgo gedu haluasa po aga bidi dabe tau siyu wai

1 Te bidi Jisasgo te po aga bidi dabebolo olama, tama agai
dagaluba tonaluyu, te po wai, “Aya, te bodolu muani sogo
pedalalio. Tama eno nagebolo te genuai nogi momainogo,
tama nago enabolo te genuai nogi mao,” Jisasgo aga Aya
God dali te po wai.

2 “Tama nago ena sa muyu, moni bomo mayu yai dao.
Ena te tigidali tǫde we bidigo genuai bidi dao weyu, tama
nago te bomo enabolo mawai dao. Magi basowe? Te bidada
pabo bomo te we bidi nago enabolo mani we bidi augwali
eno te bidada pabo bomo mawaibao, te homu eyu, nago
enabolo te nogi yai sę mawai dao. Tama te bidada pabo
bomo menama, tama augwali bidada peyu, bidada paibao,
gamonaibao.
3 Tama te bidada pabo bomo page e dao. Augwaligo
nage koneyu, nage God deli mu dao. Augwaligo Jisas Krais
koneyu, nago aga tagala palobaso asai bidi dao. Augwaligo
te si mu koneyu da, teda te bidada pabo page te dao.
4 Eno nago genuai nogi dali, bomo dali, te si te tǫde we
bidi augwalibolo ola mawai. Nago enabolo yao olama mani
sę, te sę eno tigidali mu ela silai dao. Tama tiyu, eno nago
nogi dali bomo dali te we bidi augwalibolo ola mawai.
5 Polobadu, te tǫ pedalisiąbadi digi, tama ena nage dali
bidai dao. Tama ena nage dali bidiyu, bomo yai ula elaluai
dao. Aya, ena nage dali bidiyu, tama nago megi enabolo te
bomo yai ula digi ma mao,” Jisasgo te po God dali wai.

6 “Tǫde bidibo we bidi meba nago sa muyu, tama nago
augwali dią sali. Tama nago augwali dią selama, tama nago
augwali enabolo mani. Te augwali nago bidi te elaluama,
tama nago enabolo mani. Tama augwalibolo eno nago nogi
haninai dao. Tama augwaligo nago po bugagia wali pai dao.
7 Megi da augwaligo konebo, tigidali nai nago enabolo
mani nai te nage pagedu te nai asai.
8 Nago enabolo wali po, te po tigidali eno augwalibolo
pusai dao. Tama augwaligo te po sali. Te po selama, tama
augwaligo mu koneai, polobadu ena nage dali bidilama, asai
dao. Tama nago ena tagala palama, ena asai dao, te pode
augwaligo homugo te po wali, ‘Te po mu po da,’ olama, tama
augwaligo konealubo po te pode dąų wabo dao,” Jisasgo te
po wai.

9 “Te nago augwali tau somainogo, eno nagebolo e po
obao. Eno nago te tǫde we bidi augwali tau somainogo me
wabeo. Eno e po nagebolo obao, nago ena mani bidi dabe
augwali tau somainogo, augwali nago bidi hani bidibaso,
eno te po nage dali obao.
10 Tama eno bidi tigidali augwali te nago bidi me dao.
Tama nago bidi tigidali te eno bidi dabe dao. Tama
augwaligo eno nogi ugwaba sai dao.
11 Tama megi da ena tǫde ma bidigobeo. Tialima, augwali
da tǫde me bideibao. Tama ena da nage bidibo madigi
asobao. Aya, nage magi dwai sę me isiąwai bidi, nago

augwali tonaluao. Nago enabolo nago bomo mawai dao. Tama te bomogo nago augwali tonaluao, augwali me deli homu naga elama, bidimainogo yao. Dadi si deli homu elama bidibo gilama, te tiwai augwali me te emainao.
12 Tama ena augwali dali bidibo sogo da, nago nogi elalubo bomogo eno augwali bugagia tonaluali, nago te enabolo mani bomo. Eno augwali bugagia tonaluyu, tama augwali me hagabeo. Hagawali te bidi deli digi hagawai dao. Te nago polobadu bukude asęyu wali, te po nai gilama walomainogo, te dolabo bidi deli naga tamadi hagawalio," wali. *
13 "Megi ena nage pageba asobao. Tama eno te po e tǫde nage dali obao, te eno dwagi yai homu eno bidi dabe augwalide pągąnalumainogo augwali dwagi yai homu mu emainogo ebao.
14 Nago po eno augwalibolo mawai dao. Tama tǫde we bidigo augwali dali boi bidi gagawai dao. Ena da e tǫde bidi menio. Te tiwai augwali me e tǫde bidi menio. Tama tibaso, tǫde we bidigo augwali dali boi bidi gagawai dao.
15 Tama eno e po nage dali weyu, eno nage augwali te tǫde bidibo tagalomainogo hanalu wabeo. Te meni. Nago augwali bugagia tonalumainogo eno te po nagebolo obao, tama te dwai bidi Satan agai augwali dolidali weyu, eno e po nagebolo obao.
16 Ena da e tǫde bidi menio. Te tiwai augwali me e tǫde bidi menio.
17 Tama tibaso, naga digi nago mu po augwalibolo ola mao, augwali gasagi yai tedali bidi dabe bidimainogo, magi sę isiąwai bidi dabe bidimainogo yao.
18 Tama polobadu nago ena tǫba tagala palama, tama ena augwali tǫde we bidi tomode bidai. Te tama tiwai eno e bidi dabe me tagala palama, augwali te tǫde we bidi tomode bidigi pali.
19 Tama eno augwali tobade tau siyu, ena digi ena bidabo ula tagalama, nago po wali peyu, ena isaibao. Tama po mu wabogo augwali nago bidi hani mu bidimainao," Jisasgo te po wai.
20 "Te nago augwali naga tau somainogo eno nage dali e po wabeo. Menio. Nosali augwaligo gasa we bidibolo eno po ola mayu, tama te po odobo we bidi augwaligo augwa homu enaba muaibao. Tama te tibo we bidi augwali tobade me tau siyu, tama eno megi nage dali e po obao,
21 augwali tigidali deli homu naga elama bidimainogo ebao. Aya, nage ena dali wadoloyu, tama ena nage dali

* **17:12:** Tib 41:9; Jon 13:18

wadoloyu bidibo tiwai, eno homugo augwali da si dali homu
deli elama, wadoloyu bidimaio. Tama te tiwai elama, tama
tǫde we bidi augwaligo te nago ena e tǫba tagala palali po
odama, tama augwaligo te mu po dao olama, koneagameo.
Tama te sę pedalomainogo, eno e po nage dali megi obao.
22 Nago enabolo te bomo mani, te bomo eno augwalibolo
manio, augwali deli homu elama, bidimainogo, dadi si deli
homu elama bidibo tiwai, augwali me te deli homu elama
bidimainogo eno te bomo augwalibolo mani.
23 Ena e bidi dabe augwali dali bidiyu, tama nage ena
dali bidiyu yai, tama tiwai eno homugo augwali me deli
homu elama, bidimainao. Tama tiyu, te tǫde we bidi
augwaligo koneaibao, nago ena tagala palama, ena asai. Te
me augwaligo koneaibao, te nago ena godolo mu ebogia,
nago e bidi dabe me godolo mu ebo dao," Jisasgo te po wai.
24 "Aya, eno homugo nago ena mani bidi dabe augwali
ena bidibo bulude ena dali da hodobo nosali bidaio,
augwaligo eno bomo yai ula dali bomo dali sumainogo
yaibao. Polobadu, te tǫ pedalisiąbadi, te sogo nago ena
godolo mu eyu, tama nago te bomo yai ula dali te bomo
dali enabolo mawai dao.
25 Aya, nage doloba pai bidi mu dao. Tama tǫde we bidi
augwaligo nage konebeo. Tiali goli, eno da nage koneai dao.
Tama e bidi dabe augwaligo konebao, te nago ena tagala
palama, ena asai dao.
26 Tama nago nogi eno augwalibolo haninai dao. Tama
tiyu, te sę nosali me eno mu ela paibao. Magi basowe? Te
nago ena godolo mu ebo homu tiwai augwa hasi te godolo
mu ebo homu emainogo eno nago nogi augwalibolo haninai
dao. Tama ena me augwali dali bidimainogo, eno nago nogi
augwalibolo hanilaibao," Jisasgo te po Godigo aga bidi dabe
tau somainogo wai.

18

Judasgo Jisas boi bidi nogoba muai
(Mat 26:47-56; Mak 14:43-50; Luk 22:47-53)

1 Te Jisasgo te po olama, tama Jisas aga bidi dabe dali
augwaligo te bulu tagalama, tama peyu, Kidron ąį odogo
nogogi pai. Te ni oliv sili, te ąį u badu elaluai. Tama Jisas aga
wali pabo bidi dabe dali augwali te oliv ni sili bulu tomoba
pai.
2 Hauwa sogo Jisas aga wali pabo bidi dabe dali augwali
te oliv ni siliba sisinama bidiyu yai, polobadu. Tama tibaso,
Judas, Jisas te boi bidi nogoba muabo bidi, agai me te ni sili
koneai.

3 Tama tibaso, Judasgo ami bidi hani dali, tama meba
pris tuni bidigo enesigi bidi dabe dali, te Farisi bagego
enesigi bidi badi, tama selama, augwali te ni sili giba dolo
asai. Tama augwaligo lam dali sole dali tolasa asiyu, tama
augwaligo hwịabo nai dabe dali sela asai.
4 Tama Jisasgo agade pedalabo sę tigidali koneyu, tama
aga te ni sili gi buluba pelama, tama augwali tiąba pai.
Tama agai augwali dali te po wai, “Dagego de gegagasai
dawe?”
5 Te augwaligo Jisas aga dali po wei ponoyu, te po wai,
“Dago te Nasaret bulu bidi Jisas gegagasai dao,” te po wai.
Jisasgo augwali dali te po wai, “Te bidi ena tama dao.”
Tama Judas, Jisas te boi bidi nogoba muabo bidi me
augwali dali dolaluai.
6 Jisasgo augwali dali “Te bidi ena tama da” obaso, tama
augwali meba gegemani siyu, tudi bulu peyu elama tama
tọba degasa pai.
7 Tama Jisas agai augwali dali ma hanalu wai, “Dagego de
gegagasai dawe?” Tama augwaligo te po wai, “Te Nasaret
bidi Jisas gegebao,” te po wai.
8 Jisasgo po wei ponoyu, te po wai, “Eno dage dali wai
dao, te bidi ena tama dao. Dagego ena naga gegeba wida, e
bidi dabe olo pomainao,” Jisasgo te po wai.
9 Tamadi agai te po God dali wai, “Nago ena mani
bidi dabe augwali eno me tagalobeo,” wali. Tama Jisas
agai te tamadi wali po usu numainogo, agai ‘Augwali olo
pomainao’ po megi wali.
10 Te Saimon Pita agai moni kago hwą munaluai, te kago
hwą bulubo bede. Tama agai te kago hwą kega siyu, tama
agai bidi mego dolo nogo badu olo te kago hwągo togwa
sąwai. Tama te bidi nogi Malkus, aga te pris tuni bidigo sę
ebo bidi da.
11 Tialima Jisasgo Pita dali te po wai, “Nago te kago hwą
aga bulubo beba ma bulama muao. Eno Aya agai enabolo
bodolu mani, te ena tigide dene saibao. Te augwaligo ena
dali yabo sę nago te bodolu didigili painogo ebawe?” Jisasgo
Pita dali te po wai.

Augwaligo Jisas te Anas bidibo digi odasa pai

12 Te ami bidi hani dali, te augwa polalubo bidi dali,
tama te Juda dabego enesigi bidi dabe dali, augwaligo Jisas
nogo tulama, tama augwaligo bonogo agai nogo si tudi badu
munama, kęai.
13 Tama kęnama, tama augwaligo Jisas te bidi nogi Anas
bidibo digi hasia teba sela pai. Te bidi Anas te bidi Kaiafas

aga wąị dao. Tama te kibu bede te bidi Kaiafas agai te pris
tuni bidi bidai.
14 Tama te bidi Kaiafas agai te Juda bage dali te po mobo
mabo po polobadu wai dao. Agai te po wai dao, “Dago hani
tigidali dolidali weyu, bidi me deli isilama, tama aga isibogo
te we bidi tau siyu da, te usu yaibao,” te po wali bidi Kaiafas
aga dao. Tama augwaligo Jisas te Kaiafas aga wąị Anas te
bidi bidibo digiba sela pai.

Pitago “Jisas eno konebeo,” te po wai
(Mat 26:69-70; Mak 14:66-68; Luk 22:55-57)

15 Te augwaligo Jisas sela pobaso, te Saimon Pita dali, te
Jisasgo sę bidi me dali augwali si Jisas wali pai. Tama te
pris tuni bidi agai te gasa bidi konebaso, te gasa bidi te obo
tomoba Jisas dali peyu, te be mesaloba sabolali, te pris hani
tuni bidigo bede.
16 Tialima Pita te tụ sesege pạde dolaluai, bulu badu.
Tama te gasa bidi, Jisas wali pabo bidi, aga te pris tuni
bidigo abagi yaibaso, te bidi aga pelama, agai te tụ tonalubo
webolo po olama, tama agai Pita tomoba odasa asai.
17 Te tụ tonalubo wego Pita dali te po wai, “Nage me te bidi
Jisas wali pabo bidi dawe?” te wego Pitabolo hanaluyu, te
po wai. Tama Pitago te po wai, “Woo, ena te bidi wali pabo
bidi menio,” wai.
18 Te bede sę ebo bage dali, te Jisas odasa asali enesigi
bidi dabe dali, augwaligo te be mesalo tomode sia nogai. Te
kedau ebaso, tama augwali dolaluyu, te siade kedau tuyu,
tigi posolo iliyu yai. Tama Pita me augwali dali dolaluyu,
sia kedau tuai.

Te pris tuni bidi agai Jisas dali po hanalu wai
(Mat 26:59-66; Mak 14:55-64; Luk 22:66-71)

19 Te be tomode, te pris tuni bidi agai Jisas aga wali pabo
bidi dabede po hanalu wai. Tama agai Jisasgo te we bidi
dali ola mani pode me hanalu wai.
20 Jisasgo aga dali po wei ponoyu, tama po wai, “Eno we
bidibolo mani te po eno bulu ulade hania wai dao. Eno te
we bidibolo po ola mabo sę eyu, tama te bomo yai po ola
mabo be tomode te sę eno yali, ma te Moni Lotu Be tempel,
tede me eno te sę yai dao. Te be dabede te Juda bage sisinibo
bulude eno augwalibolo eno po hania ola mawai dao. Tama
eno po geme dualama bulu tomode me wabeo.
21 Tama tibaso, magi baso nago ena dali hanalu obawe?
Nago eno te po odali we bidi dali hanalu wao. Eno wali po
augwaligo koneai dao,” Jisasgo te po te pris tuni bidi dali
wai.

22 Tama Jisas agai te po tama obadi yaide, enesigi bidi me
deli Jisas pąde dolaluali bidi, te enesigi bidi agai Jisas nogo
sawaligo Jisas nabo gede eleyu, te po wai, “Nago te tobage
po te pris tuni bidi dali wei ponoyu obawe? Te dwali,” te
po wai.
23 Jisasgo te enesigi bidi dali po wei ponoyu, te po wai,
“Eno dwai po wagi sogo da, nago te dwai po hania wagi da.
Tialima, eno po dolo naga obadi da, teda magi baso nago
ena elaliwe?” Jisasgo te enesigi bidi dali te po wai.
24 Tama Jisas te aga nogo si bonogo kęani tama elalubadi
yaide, tama te bidi Anasgo Jisas aga te pris tuni bidi Kaiafas
bidibo digi tagala palai.

Pitago te po ma weyu, te po wai, “Jisas eno konebeo,” wai (Mat 26:71-75; Mak 14:69-72; Luk 22:58-62)

25 Te Saimon Pita dolaluyu, sia kedau tudai. Tama
augwaligo aga dali te po wai, “Nage me te bidi wali pabo
bidi dawe?” Tama Pita agai hogwa siyu, “Ena menio,” te po
wai.
26 Tama te pris hani tuni bidigo sę ebo bidi me deli tede
bidai, te Pitago hwągo olo togwali bidi aga deli hani bidi dao.
Tama te bidi agai te po wai, “Eno homu eno nage suali, te
nage te bidi Jisas dali te ni sili gide bidibo eno suali. Te mu
dawe?” te po hanalu wai.
27 Tama Pitago po ma weyu, hogwa siyu, te po wai, “Ena
menio.” Tama Pitago te po obadi yaide, megi tama ba
kakaruk po wai.

Augwaligo Jisas te gavman bidi Pailat bidibo digi sela pai (Mat 27:1-2, 11-14; Mak 15:1-5; Luk 23:1-5)

28 Te be tama posobadi, tama augwaligo Jisas ma selama,
te bidi Kaiafas agai be tagalama, tama augwaligo Jisas te
gavman tuni bidigo beba sela pai. Tama te beba sabolama,
tama te Juda bage augwali digi te gavman tuni bidigo be
tomoba pabeo. Te gavman bidi te Juda hani isąwai bidi
bidibaso, te Juda dabe aga be tomoba pabeo. Te habu
selali bolidali weyu, tama augwali te be bulu badu bidali.
Augwaligo te homu yai, te habu selali bolisiąbadi, dago te
Pasova nai tueibao, te homu yai.
29 Tama tibaso, te Rom gavman tuni bidi nogi Pailat aga
te be tomode bidilama, bulu badu augwali bidibo digi asai.
Agai augwali dali te po wai, “Dagego te bidi magi pode tų
ela mawainogo ebawe?” te gavman tuni bidigo augwali dali
te po wai.
30 Tama augwaligo aga dali po wei ponoyu, te po wai, “Te
bidi dwai kolesaga isąwai bidi tigi sogo da, te dago nage

bidibo digi sela asigi menio,” augwali Juda bidigo te gavman
tuni bidi dali te po wai.
31 Tama Pailatgo augwalibolo te po wai, “Duga digi Jisas
aga selama, tama duga bomo yai po usu gilama, tama duga
digi aga po tụ ela mao,” te Pailatgo Juda bidi dabe dali te
po wai. Tama Juda bagego Pailatbolo te po wai, “Woo, dage
Rom gavman bidi dabego te bomo yai po dabolo mawai, te
po wai, ‘Dage Juda bagego po tụ eyu da, te dwai sę yali bidi
dagego elegio. Da Rom dabego naga te dwai sę yali bidi
ela mubo sę ebo dao,’ dagego da Juda bagebolo te po wai
dao. Tama tibaso, dago e bidi nage pageba sisali, te aga
isimainogo yali,” augwaligo te po wai.
32 Polobadu Jisasgo aga isabo sogode po me weyu, te po
wai, “Juda hani isąwai bagego ena nide walama, tama ena
isaibao.” Tama te po nai gilama walomainogo, megi te Juda
bage augwaligo Jisas te Pailat pageba odasa aselama, tama
te po wai.
33 Te bidi Pailat aga te gavman be tomoba ma pai. Tama
agai Jisas i weyu, asao wai, tama agabolo hanalu wai, “Nage
te Juda we bidigo tuni bidi dawe?” Jisas dali Pailatgo te po
wai.
34 Jisasgo po wei ponoyu, te po wai, “Naga digi te po
homugo koneama obawe? Ma gasa bidigo nagebolo te po
weyu, ena dali te po wao te po waliwe?” Jisasgo te po wai.
35 Pailatgo Jisasgo po wei ponoyu te wai, “Ena da Juda bidi
dawe? Mu menio. Naga hani dali, te pris tuni bidi dabe dali,
augwaligo nage ena bidibo digi sela asai dao. Tama nago
magi sę yaliwe?” te Pailatgo Jisas dali te po wai.
36 Te Jisasgo po wei ponoyu, te po wai, “Eno te we bidi
tonalubo sę te e tǫde yabo menio. Tama eno te we bidi
tonalubo sę te e tǫde elalugi sogo da, teda eno sę bidi
augwaligo ena megi tau somainogo hwịgi dao. Tama tiyu,
ena niwai bidi mego agai ena te Juda dabego nogoba mugi
menio. Tiali goli, eno te we bidi tonalubo sę te e tǫde
menio,” Jisasgo te po wai.
37 Tama tibaso, Pailatgo Jisas dali te po wai, “Nage te tuni
bidi me deli dawe?” Jisasgo agai po wei ponoyu, te po wai,
“Naga digi te po weyu, ena tuni bidi dao, te po wali. Te mu
po page mu hania pedalomainogo, te ena te idago ena ame
neyu, te ena e tǫba asai dao. Tama tibaso, te mu po naga
wali pabo we bidi augwaligo eno po odobo dao,” Jisasgo te
gavman tuni bidi dali te po wai.
38 Pailatgo Jisas dali te po hanalu wai, “Mu po te magide
dawe?”
Te Pailatgo Jisas dali te po olama, tama aga te Juda bage
bidibo digi buluba ma pelama, tama agai augwali dali te po

wai, “Eno Jisas agade magi dwai sę yali sęgę me subeo.
39 Tialima dagego kolesaga tama telalubo dao, te dagebolo
eno te bo disąwai nai tuabo side, te si nogi Pasova, te
side te kalabus bidi me deli eno dageba olo tagala palobo
dao. Tama tiyu, eno dagebolo te Juda bidi dabego tuni bidi
dageba tagala palagawe?” te Pailatgo Juda bidi dabe dali te
po hanalu wai.
40 Tama te bidi dabe augwaligo i hae me po dagą me
genuai mu olama, te po wai, “Te bidi Jisas menio, nago te
bidi Barabas daba olo tagala palao,” te po olama i wai. Te
bidi Barabas agai da te bidi eleyu mena nai anoma elama
sabo bidi bidai.

19

1 Te gavman tuni bidi Pailat agai po olama, tama te ami
bidi dabe augwaligo Jisas selama, tama aga tudide elali, te
kibu waligo nigai dila pai bįgo.
2 Tama augwaligo aga dali gisugu omainogo, augwaligo
sesani yai bono selama, tobolu madi nigilama, tama Jisasgo
tobolude muai. Tama augwaligo te mama yai nami ugwa
selama, aga tigide muai.
3 Tama augwaligo Jisas dali tibo posobo po weyu, “Siade
dao, Juda we bidigo tuni bidi da” olama, tama augwaligo
nogo sawaligo aga nabo gede elali. Augwaligo aga dolobo
sę yainogo, te tiwai te ami bidi hauwago aga elidu geai.
4 Te Pailat te Juda bage bidibo digi buluba ma aselama, te
po wai, “Dagego suao, eno Jisas aga buluba odasa asobao,
tama dagego konemainogo, eno agade magi dwai sę yali
sęgę me subeo,” Pailatgo te po wai.
5 Tama Jisas buluba asai, augwaligo te sesani yai bonogo
nigali madi aga tobolude munaluai. Tama te mama yai nami
ugwa me agai tigide me elaluai. Tama Pailatgo augwali dali
te po wai, “Te olo bidi dagego suao,” te po wai.
6 Te tama tialima, te pris tobolu bidi dabe dali, te enesigi
bidi dali augwaligo Jisas sulama, tama augwaligo po dagą
weyu, te po wai, “Te bidi ni pedaide elao, te bidi ni pedaide
elao,” te Juda bage augwaligo te po wai. Tama Pailatgo
augwali dali te po wai, “Duga digi aga selama, ni pedaide
elao,” te po wai. “Eno agade magi sęgę me subeo,” te
Pailatgo Juda bage dali te po wai.
7 Juda bage augwaligo te gavman tuni bidi Pailat agai po
wei ponoyu, te po wai, “Dago bomo yai po me deli tama
telalubo. Niwai bidi agai ‘Ena da Godigo Ogwa dao’ obaso
da, te bidi ela muao. Te bomo yai po agai bolobaso, aga
isao,” augwaligo te po wai.
8 Te Pailat agai te po odolama, tama aga wi genuai mu yai.

9 Tama tibaso aga te gavman moni be tomoba ma pai.
Tama agai Jisasbolo te po wai, “Nage mena badu bidi nage
asai dawe?” Tiali goli, Jisas agai te Pailatgo po wei ponobeo.
10 Tialima, Pailatgo Jisas dali te po wai, “Magi baso nago
ena dali po wabewe? Eno nage olo tagala palabo bomo
elalubao. Ma, eno nage ni pedaide elabo bomo me, te eno
elalubao. Tama nago te konesiąyu ebawe?” te Pailatgo Jisas
dali te po wai.

11 Te Jisasgo agai po wei ponoyu, te po wai, “Tialima, God
dagalu ugwadu bidibo bidi agai bomo nagebolo magi menigi
sogo da, te nago bomogo ena aiyaba elalugi menio. Tama
tibaso, ena nago nogoba muani bidi, te bidi agai sęgę genuai
mu eyu, tama nago sęgę aiyaba elaluaibao,” Jisasgo te po
wai.
12 Te Pailat agai Jisasgo te po odolama, tama agai Jisas olo
tagala palabo tų gegai yai. Tiali goli te Juda bage augwaligo
bomo elama po dagą weyu, te po wai, “Niwai bidi aga digi
‘Ena tuni bidi da’ weyu da, te bidi agai te Rom gavman tuni
bidi Sisar dali boi bidi dao. Tama e bidi Jisas agai te tobage
po wai dao. Tama tibaso, nago te bidi Jisas olo tagala palu
da, te nage te Rom gavman tuni bidi Sisargo abagi menio,
boi bidi tiwai bidaibao,” Juda bagego Pailat dali te po wai.
13 Pailatgo te po odolama, tama agai te gavman moni be
tomoba ma pelama, tama Jisas buluba sela asai. Tama Jisas
buluba sela aselama, tama Pailat aga po tų odainogo duabo
digi duawai, te bulu augwaligo nogi masigigo bidabo sai
nigai digi dao wai. Tama te Hibru pogo te nogi tama wai,
Gabata, te nogi tama wai.
14 Te tebo sogo te bo disąwai nai tuabo si nogi Pasova te
nai dodolobo side dao. Tama belo nai tubo te giliga tomo
ebode tamao. Tama Pailatgo Juda bagebolo te po wai, “Duga
tuni bidi suiyąo,” wai.

15 Te augwaligo po dagą weyu, te po wai, “Te bidi sela
sąyao, te bidi sela sąyao,” tama po wai, “Te bidi ni pedaide
elao,” te po wai. Pailat tuni bidigo augwali Juda bage dali te
po wai, “Dagego homugo eno duga tuni bidi ni pedaide elao,
te homu ebawe?” Te pris hani tobolu bidi dabe augwaligo
po wei ponoyu, te po wai, “Dago tuni bidi me menio, te dago
tuni bidi te Sisar deli tama dao,” te bidi dabego tama po wai.
16-17 Tama tialima, Pailatgo te Jisas augwali Juda bidigo
nogoba munama, tama augwaligo Jisas ni pedaide elamain-
ogo yali.

Augwaligo Jisas ni pedaide elama daganai
(Mat 27:32-44; Mak 15:21-32; Luk 23:26-43)

Tama tiwai, tama te ami bidi dabe te Jisas augwa nogoba
sai. Tama selama, tama Jisas aga digi te aga elabo ni pedai
tolai, tama aga te Jerusalem hanu tagalama, tǫ me nogi
Tobolu Dili te tǫba pai. Tama te Hibru pogo te bulu du nogi
Golgota wai.
18 Te bulu dude augwaligo Jisas ni pedaide elama daganai.
Tama augwaligo gasa bidi me si me Jisas dali elai. Tama me
bidi Jisas agai dolo nogo badu eleyu, me bidi agai pobase
nogo badu eleyu yai. Tama Jisas aga tomode elai.
19 Tama gavman tuni bidi Pailat agai po me deli asęnama,
tama augwaligo te Jisas elali ni pedaide muai. Te asęani
pode te po wai, ‘Jisas Nasaret bidi te Juda we bidigo tuni
bidi dao,’ te po te ni pedaide asęna muai.
20 Augwaligo te Jisas ni pedaide elama daganani, te
Jerusalem hanu pąde tamao. Tama tibaso, Juda bidi hauwa
augwaligo te asęani po nedai te Hibru pogo. Tama Pailatgo
te po Hibru pogo asęyu, te Rom pogo asęyu, te Grik pogo
asęyu yai, te Jisasgo ni pedaide tama po asęai.
21 Tama te pris tobolu bidi dabe augwaligo Pailatbolo te
po wai, “Nago te po tama asęgio, ‘Juda bidigo tuni bidi dao,’
te po wagio. Nago tama po asęąo, ‘Te bidi Jisas agai te po
wai, “Ena te Juda we bidigo tuni bidi dao,” ’ te po agai wai
dao,” augwaligo te po wai.
22 Pailatgo augwaligo po wei ponoyu, te po wai, “Eno
asęani po te eno polo asęai dao. Te po tama elalumainao,”
te po wai.
23 Te ami bidi dabe augwaligo Jisas ni pedaide elama
daganai. Tama te sę elama, tama augwaligo Jisas aga ugwa
dabe sai. Aga ugwa dabe selama, tama ami bidi me si me si
augwa hasi te ugwa dabe dobola sai, tama te ami bidi deli
deligo Jisas agai te ugwa me deli sai. Tialima agai holobo
ugwa hobolisiąwani bobobage mu nigai ugwa dao.
24 Tama tibaso, te ami bidi dabe augwa hasi po miyu
te po wai, “Dago te ugwa pedegobeo. Dago satu gagali
elama, tama te ugwa sabo bidi nigilaibao.” Augwaligo tama
tiwai tama tiyu, te bukude polobadu wali po usu nanio. Te
bukude te po wai, “Augwaligo eno ugwa dabe dobola sai.
Tama augwaligo eno holobo ugwa sabo bidi nigilainogo, te
satu gagali yai,” te bukude te po polobadu asęani. Tama te
po usu nanio. Te ami bidi dabe augwaligo tama tiwai. *
25 Te Jisasgo ni pedai pąde Jisas aga ida tede dolaluai. Te
Jisas aga ida aga ama dede me tede dolaluai. Te gasa we
me, aga nogi Maria, aga bidi nogi Klopas, te we me Jisas aga
ida dali dolaluai. Tama gasa we te Makdala bulu we nogi

* **19:24:** Tib 22:18

Maria, aga tede dolaluali. Te we dabe me si me si augwali
Jisas elali ni pedai pąde dolaluyu bidali.
26 Tama Jisas aga ida dali, te sę bidi me agai godola pali
bidi me, augwali si te pąde dolaluai. Tama Jisasgo augwali
si tede dolalubo sulama, tama aga ida dali te po wai, “Te
nage dali dolalubo bidi te naga ogwa dao,” Jisasgo te po aga
ida dali wai.
27 Tama Jisas agai te sę bidibolo te po wai, “Te naga ida
dao.” Tama te sogo te bidigo Maria aga beba odasa pelama,
tama Maria aga dali bidai.

Jisas isai
(Mat 27:45-56; Mak 15:33-44; Luk 23:44-49)

28 Te silama, Jisas agai koneai, eno sę tigidali megi tama
siliyu te ebao, te homu yai. Tialima, Godigo polobadu asęani
po me usu numainogo, agai te po wai, “Ena ąi nogonego
sobao,” te po wai. *
29 Ąi tubo nai me deli tede munaluai, tede gasagi yai ąi
pągąnaluai. Tama augwaligo te wawi yai bola tiwai nai
selama, tama te ugwa te ąide munama, tama augwaligo te
ąi sali ugwa awi dilide kęnama, tama augwaligo Jisas agai
te ąi tumainogo te ugwaba selama, mawai.
30 Jisas agai te ąi tulama, tama agai te po wai, “Eno yabo
sę tigidali te silali,” Jisasgo te po wai. Agai tama po olama,
tama aga mage basi gulu, aga noma bidi tagala palama,
tama Jisas aga isai.
31 Te Jisas ni pedaide elali sogo augwaligo te Pasova bo
disąwai nai sisi ebo side dao wai. Te do me te Sabat yabo
sogo dao, tama te Pasova olo bidibo si te do gagalaibao, te
genuai sogo mu dao. Tama tibaso, Juda bage augwaligo
homugo te Sabatde te isai bidigo tigi te ni pedaide me
daganalubo hagelabo wai. Tama augwaligo Pailat tuni
bidibolo te po olama, tama augwaligo te bidi dabe sągą dili
togolama, tama megi augwali polo isimainogo yao. Tama
isai digi, augwaligo tigi te ni pedaide sao, te po wai.
32 Tama tibaso, te ami bidi dabe pelama, augwaligo te Jisas
dali elali bidi si sągą dili togogi pai.
33 Te bidi si sągą dili togolama, tama augwali Jisas
munalubo digi aselama suai, tama augwaligo Jisas aga isai
digi suai. Tama tibaso, augwaligo Jisas aga sągą dili togobeo.
34 Tialima ami bidi me deligo Jisas punali badu sese-
monego enai. Tama polo kaneme dali ąi dali geasa dulai,
tǫba.
35 (Te tebo eno suali, eno po polo wai dao, tama tiyu,
dagego duga homu Jisas agaba mumainogo yai. Tama eno

* **19:28:** Tib 69:21; 22:15

te wali po te mu po tama dao. Tama ena digi koneyu, tama
eno mu po wabo dao.)
36 Te sę tama pedalai, tama Godigo bukude wali po usu
numainogo yai. Te bukude asęani po tama wai, “Augwaligo
agai dili me deli togogobeo,” te po asęani. *
37 Tama gasa po me te Godigo bukude asęyu te po wai,
“Tama augwaligo te enani bidi teba gedugo tonaluaibao,”
te po me asęani. *

Augwaligo Jisas tigi ola be tomoba muai
(Mat 27:57-61; Mak 15:42-47; Luk 23:50-56)

38 Te augwaligo Jisasgo tigide yali sę silama, tama gasa
bidi me nogi Josep, Arimatea bulu bidi, agai te gavman tuni
bidi Pailatbolo olama, “Jisas tigi eno saio,” te po wai. Te bidi
Josep aga Jisas wali pabo bidi dao. Tialima aga te Juda tuni
bidi dabe dali wi eyu, tama agai ‘Ena da Jisas wali pabo bidi
da,’ po hania wabe. Tama Pailatgo “Usu dao, nago sa,” te
po wai. Tama tilama Josep pelama, Jisas tigi sigi pai.
39 Te bidi me, agai nogi Nikodemus, te bidi polobadu hasia
Jisas bidibo digi hulide asali bidi, aga me asai. Agai te ni
kaneme si taluama sesai, te dwagi yai denami ebo nai dao.
Tama te nai dila pai nai mu dao, abelabo mone genuai mu
dao.
40 Tama te bidi si augwali sigo Jisas tigi selama, tama
augwali sigo te denami yai nai aga tigiba muyu, te pedai
ugwago aga tigi bebe peyu yai. Te Juda bidi dabego isai bidi
pubulainogo ebo tiwai gilama yai.
41 Te ami bidi dabe augwaligo Jisas te elali digi tede gi me
deli elaluai. Tama te gide isai bidi musiąwai gų page ola be
elalualio.
42 Do te Sabat sogo dao. Megi da te Juda we bidi augwaligo
Pasova bo disąwai bret nai sisi ebo side dao. Te ola be pąde
elalubaso, te bidi sigo Jisas tigi teba muai.

20

Jisas gų pagede ma hodaloai
(Mat 28:1-8; Mak 16:1-8; Luk 24:1-12)

1 Te Jisas gų pagede munama, si sogo bidilama, tama moni
Sarere dao wabo side, tama te Makdala bulu we nogi Maria,
te we aga gų pageba kigamu asai. Tama te bulu hulialubadi
ganao. Tama agai suali, te ola be tų haluali moni masigi te
halualubo agai subeo.
2 Tama sulama, tama te we aga Saimon Pita dali, te gasa
bidi te Jisas agai godolo yali te bidi dali, te bidi si bidibo digi

* **19:36:** Sai 12:46; Nam 9:12; Tib 34:20 * **19:37:** Sek 12:10; Ped 1:7

te we udawai. Tama Mariago augwali si dali po bomonama
weyu, te po wai, “Augwaligo dago Genuai Bidi te ola bede
sela pai yalio. Tama dago konebeo, augwaligo aga menaba
mugi paliwe naga subeo,” te we Mariago te Jisas wali pabo
bidi si dali te po wai.
3 Tama te wego te po obaso, Pita dali te gasa bidi me dali,
tama augwali si te bidali be tagalama, tama augwaligo te
hanu tagalama, Jisas muani digi ola beba pabo gagalali.
4 Tama augwali si hodobo udawai. Tialima gasa bidigo
Pita geanama, tama aga polasa pai, tama ola beba polo
polasa sabolai.
5 Tama te polasa pali bidi aga basi gulama, bomo elama
suali, te pedai ugwa nami dabe naga munalubo suali.
Tialima aga te ola be gụ page tomoba pabeo.
6 Saimon Pita aga nosali tudi badu asai, tama aga te gụ
page ola be tomoba polasa pai. Tomoba pelama, tama aga
bomo elama suali, te pedai ugwa nami dabe naga munalubo
Pita agai suai.
7 Tama gasa ugwa me munalubo agai suai, te Jisas
tobolude bebe pali ugwa dao. Te ugwa gasa ugwa dabe
dali munalubeo. Tama te ugwa bebe pelama, agaduba tali
munaluai.
8 Tama te gasa bidi aga polo Pita geanama polasa asali,
te bidi aga me te gụ page ola be tomoba pai. Tama agai te
tiwai elalubo sulama, tama te bidi agai te Jisas ma hodaloali
tede te sogo konealuali.
9 (Tama te sogo augwaligo Godigo polobadu asęani po
page konesiąbadi. God agai po te bukude asęyu, te po wai
dao, “Aga gụ pagede ma hodaluao,” te po wai. Te sogo
augwaligo te po page konebeo.)
10 Tama te bidi augwali sigo te sę tigidali sulama, tama
augwali si augwa si beba ma pai.

Maria te Makdala bulu we agai Jisas suai
(Mat 28:9-10; Mak 16:9-11)

11 Te we Maria te gụ pageba ma sabolali, te bidi si augwali
te ola be tomode bidibadi. Tama augwali si augwa si beba
ma pelama, tama Maria te gụ page ola be bulu badu gana
dolaluyu, tama Maria aga gela udai. Aga gela udu digi, tama
aga basi gulama, tama agai Jisas te muani ola be tomoba
tonai.
12 Tama Maria agai Godigo sę ebo ensel mobo bidi si tedela
bobobage ugwa muai bidi si suai, te Jisas muani ola be
tomode dulalubo suai. Tama te ensel mobo bidi me deli
te Jisas tobolu muani digi dulaluyu, me te sągą muani digi
dulaluyu yai, te Maria agai suai.

13 Tama te ensel mobo bidi sigo Maria dali te po wai,
“Te we, nage magi baso gela obawe?” te po wai. Tama
Mariago augwali si dali te po wai, “Augwaligo eno Genuai
Bidi selama, tama augwaligo menaba muaniwe, te eno
konebeo,” Mariago te ensel mobo bidi si dali te po wai.
14 Maria agai te po weyu, tama agai begelama suai, tama
agai Jisas dolalubo suai. Tialima Mariago koneyu, te Jisas
tama dao, te homu agai ebeo.
15 Jisasgo Maria agabolo te po wai, “Magi baso nage gela
obawe? Nago de gegeyu ebawe?” Maria agai te homu yai,
te bidi aga e gi tonalubo bidigo agai te po aga dali wabowe,
agai te homu yai. Tama agai te bidibolo te po wai, “Genuai
bidi, nago te isali bidi tigi sela pali wida, te nago enabolo
aga muani digi ola mao, tama eno aga sela paio,” wali.
16 Jisasgo agabolo te po wai, “Mariao.” Tama Maria aga
ma begelama, Jisas dali agai Hibru pogo weyu, “Rabonai,”
te po wai. Te po page e tama wai, “Po ola mabo bidio,” te
po wai.
17 Jisasgo Maria dali te po wai, “Nago ena diągio. Ena
eno Aya God bidibo digi dagaluba me pabeo. Tama tibaso,
nago ena dąų ola sigio. Tialima, nage eno ama dabe bidibo
digi pelama, augwali dali te po tama wagibao, ‘Ena eno Aya
bidibo madigi dagaluba holobao, tama te aga dagego Aya
me dao. Tama eno ena God bidibo digi pobao, tama te God
dagego God me dao,’ te po eno ama dabebolo pusigi pao,”
Jisasgo Maria dali te po wai.
18 Tama tibaso, te Makdala bulu we nogi Maria aga pai,
tama agai te Jisas wali pabo bidi augwali dali po weyu, te
po wai, “Eno Genuai Bidi Jisas sualio,” te po wai. Tama agai
te Jisasgo agabolo mani te po augwali dali wai.

Agai bidi dabe augwaligo Jisas suai
(Mat 28:16-20; Mak 16:14-18; Luk 24:36-49)

19 Te Jisas wali pabo bidi dabe augwali Juda bidi dabe wi
eyu, tama augwali bidibo te be tų dąų olama, augwali te be
tomode bidai. Te sogo moni Sarere dao wabo sogo giliga
iba dega sigi pai. Tama Jisas augwali bidibo digi tomoba
dolaluagasai, tama augwalibolo te po wai, “Dagego homu
dwagi yai elama, tama dage bugagia bidao,” Jisasgo augwali
dali te po wai.
20 Jisas agai te po olama, tama agai nogo dali punali badu
dali augwalibolo waselai. Tama agai bidi augwaligo Genuai
Bidi sulama, tama augwaligo homu dwagi yai mu yai.
21 Tama Jisasgo augwalibolo te po ma wai, “Dage dwagi
yai homu elama, bidao,” te po wai. “Tama Ayago ena tagala

palobaso, ena asai dao. Tama tialigia, eno me dage tagala palobao," Jisasgo te po aga wali bilali bidi dabe dali wai.
22 Jisas agai te po olama, tama aga mobo augwalibolo ponai, tama augwalibolo te po wai, "Dagego Godigo Dwagi Yai Mobo Bidi te sao," Jisasgo te po wai.
23 "Dagego gasa bidi dabe mego dwai sę yali sęgę sela sąyu da, tama te dwai sęgo sęgę Godigo silaibao. Dagego gasa bidi dabego dwai sę yali sęgę dąų weyu da, teda te sęgę me elaluaibao, te dwai sę sęgę Godigo sela sągobeo," Jisasgo te po wai.

Tomasgo Jisas suai

24 Jisas aga te aga wali pabo bidi augwali bidibo digi pedalai, te sogo aga bidi me deli augwali dali bidisiąwai, te bidi Tomas dao, tama agai gasa nogi me Didimus wai, te nogi page aga idago wai si deli sogo ame nai. Te baso te nogi Didimus wai.
25 Tama Jisas aga wali pabo bidi mebago Tomas agabolo te po wai, "Dago naga Genuai Bidi dago suai dao," te po Tomas dali wai. Tialima Tomasgo augwalibolo te po wai, "Eno aga nogode nel enani digi susiąyu da, tama eno nogo dani te nel enani digi tomoba musiąyu da, te eno nogo aga punali badu palama susiąyu da, teda te eno te poba ena homu mu mugobeo," Tomasgo te po wai, augwali dali.
26 Te nosali a naga olama me badu nogo sela sogo bidai, tama Jisas aga wali pali bidi augwali te be tomode ma bidai, tama Tomas me augwali dali bidai. Augwaligo tigidali tų mu dąų ola silai digi, tama Jisas augwali tomoba dolagasai. Tama agai te po wai, "Dagego homu dua bugagia bidao."
27 Tama agai Tomasbolo te po wai, "Nago nogo dani eba da muao. Tama nago eno nogo me suao. Tama nago nogo eno punali badu palama suao. Nago homu si ebo tagalao. Enade nago homu deli yao, te tiwai bidao," Jisasgo te po Tomas dali wai.
28 Tomasgo aga dali po wei ponoyu te po wai, "Nage eno Genuai Bidi dao, tama nage eno God nage dao," Tomasgo te po Jisas dali wai.
29 Tama Jisasgo Tomas aga dali te po wai, "Nago ena subaso naga, tama nago homu enaba mubawe? Niwai bidi augwaligo ena susiąma, augwaligo homu enabolo mubo we bidi, te augwali dwagi yai homu mu yaibao," Jisasgo Tomas dali te po wai.

Jongo te buku asęani po page e tama po wai

30 Te Jisas agai bomo yai sę hauwa mu aga wali pabo bidi augwaligo gedude agai te sę yai. Tama eno te Jisas agai yali sę po tigidali eno e bukude asębeo, meba naga asęani.

31 Te bidi Jisas da, te Godigo sa muyu nosali asaibao wali
bidi Krais dao, aga da te Godigo Ogwa dao. Tama dagego
te po mu po dao homu emainogo, eno Jisasgo yali bomo yai
sę po meba e bukude asęani. Tama dagego Jisas da te Krais
dao, te aga Godigo Ogwa dao, dagego te homu eyu, aga dali
wadoloyu, mu bidada pabo ula dagego somainogo eyu, eno
agai yali sę po asęani.

21

A naga olama me badu nogo si bidigo Jisas suai

1 Te nosali Jisas aga bidi dabego gedude ma pedalai,
augwali te sigi ąį nogi Taiberias pąde bidibadi te aga ma
pedalai, augwaligo aga suai. Aga augwali pageba te tiwai
pedalai.
2 Te bidi dabe nogi e tama wai, Saimon Pita, te me Tomas
te agai gasa nogi me Didimus, te Nataniel aga bulu nogi
Kana, te Galili tǫ pedai bulu, tama te Sebedigo ogwa si dali,
te Jisas wali pabo bidi me si me, augwali hodobo bidai, te
sigi ąį nogi Taiberias pąde.
3 Tama Saimon Pitago augwalibolo te po wai, “Ena sųgų
gegegibu pobao,” wai. Tama augwaligo Saimon Pita agabolo
te po wai, “Da me nage dali paio,” te po wai. Tama augwali
pelama, te gebaba holai. Augwaligo te sogo hulide te sę yali
goli, sųgų me sabeo.
4 Tama te giliga pedalainogo ebode, tama Jisas te sigi ąį
sanide aga dolalubo augwaligo suai. Tiali goli augwaligo
aga koneyu, tama aga Jisas dao, te homu augwaligo ebeo.
5 Tama Jisasgo augwalibolo hanalubo po olama i weyu,
te po wai, “Abagi dede, dagego sųgų meba saliwe?” te po
wai. Tama augwaligo aga dali po wei ponoyu, te po wai,
“Menio,” te po wai.
6 Augwaligo te po olama, tama agai augwalibolo te po wai,
“Dagego te agane wa te dagego u badu te dolo nogo badu te
sųgų sabo wa te ąįba sąyao,” te po wai, “tama dagego sųgų
meba saibao,” te po wai. Tama tibaso, augwaligo te wa agai
te wali te dolo te wa aiyaba sąwai. Tama sąnama, augwaligo
sųgų hauwa mu sai, tama augwaligo te wa ugwaba ma
kegabo usu ebeo.
7 Te bidi me Jisas agai godolo ebo bidi, agai Pitabolo te po
wai, “Te aga dago Genuai Bidi dao,” te po wai. Tama Saimon
Pita aga ugwa dabe pebeda munama, te sę yai. Tama agai
te po odai, “Te bidi aga dago Genuai Bidi dao” wabo, te
po odobaso, Pita aga ugwa bea selama, tama aga te ąįba
samonai.

8 Tama te Jisas wali pabo bidi meba augwali te gebadu
asai, te ąi saniba. Tama augwaligo te sụgụ dabe te wa
dali kegasa asai. Augwali digibulu gana bidibeo, te augwali
bidali usu sabo te pąde gana tamao, tama te sigi ąi saniba
asai.
9 Tama augwali te gebadu aselama, te ąi sani badu
sabolama, tama augwaligo suali, sia tede dabo suai, tama
te siade sụgụ ulalubo suai, tama te tubo nai bret me tede
munalubo augwaligo suai.
10 Jisasgo augwalibolo te po wai, “Megi dagego te sali sụgụ,
te dagego meba eba sesao,” te po wai.
11 Te Saimon Pita te gebaba holama, tama te sụgụ wa agai
ąi saniba kegasa asai. Genuai sụgụ hauwa mu te wade
pągąnaluai, tama te 153 te tama sụgụ te sụgụ sabo wade
bidai. Te sụgụ hauwa mu 153 tamao digi, te wa bono
togobeo.
12 Tama Jisasgo augwalibolo te po wai, “Dage nai tua-
gasao,” te po wai. Tama Jisas wali pabo bidi me deligo aga
dali me hanaluyu, “Nage de dawe?” te po aga dali wabeo.
Augwaligo koneai, te aga dago Genuai Bidi dao, te homu yai.
13 Tama Jisas aselama, te bret selama, augwalibolo mawai.
Tama te siade ulai sụgụ me tama naga tiwai.
14 Jisas aga gụ pagede ma hodaluama, tama si sogo
Jerusalem hanude aga wali pabo bidi augwaligo gedude aga
pedalai dao. Tama megi me te sela sogo aga augwaligo
gedude ma pedalai, te Taiberias sigi ąi sanide.

Jisas dali Pita dali side po

15 Te augwali nai tula silama, tama Jisasgo Saimon
Pitabolo po weyu, te po wai, “Saimon, nage Jongo ogwa dao,
tama nago ena godolo ebo kolesagago e bidi dabe augwaligo
ena godolo ebo kolesaga aiyaba elalubawe?” Tama Pitago
agabolo te po wai, “Ao, Genuai Bidi, nago koneai dao,
nage eno abagi dao.” Jisasgo agabolo te po wai, “Nago
enaba homu tamadi muani we bidi augwali eno po nago
augwalibolo ola mao,” Jisasgo te po wai.
16 Tama bidama gana, tama Jisasgo Pita aga dali si sogo te
po ma wai, “Saimon, nage Jongo ogwa dao, tama nago ena
godolo mu ebawe?” Pitago aga dali te po wai, “Ao, Genuai
Bidi, nago koneai dao, nage eno abagi dao.” Jisasgo agabolo
te po wai, “Nago enabolo homu muani we bidi augwali nago
tau siyu, tonaluyu yao,” Jisasgo te po wai.
17 Tama bidama gana, tama sela sogo agai Pitabolo te po
ma hanalu wai, “Saimon, nage Jongo ogwa dao, ena da nago
abagi dawe?” Tama agai Pita dali sela sogo “Ena da nago
abagi dawe?” obaso, Pita aga homu sęgę yai. Tama Pita agai

Jisasbolo te po wai, “Genuai Bidi, nago tigidali nai koneai dao. Tama nago koneai dao, nage eno abagi dao,” Pitago te po wai. Tama Jisasgo agabolo te po wai, “Nago enabolo homu muani we bidi augwali eno po nago augwalibolo ola mao.
18 Eno mu po nage dali obao, polobadu nage gesi bidi bidiyu, tama naga digi kugulu gudulama, tama naga pabo mena mena bulu te naga homugo digi te buluba pai dao. Tialima nosali nage monu dabe ebo sogo, tama tebo sogo da te nago nogo ugwaba siyu, tama gasa bidigo nago nogo tulama, nago homugo pisąyabo homu isąwani te buluba nage odasa paibao,” Jisasgo te po wai.
19 Jisasgo te po olama wai, nosali augwaligo Pita ela muaibao. Tama Pita isiyu, tama aga te isibogo tama agai Godigo nogi ugwaba saibao. Jisasgo te po olama wai. Jisas agai te po olama, tama agai Pita dali po weyu te po wai, “Nage ena wali asao.”
20 Te augwali si pabo gagalama, pobadi, tama Pitago begela suali, te Jisasgo godolo ebo bidi, aga augwali si wali asobo suali. Te bidi aga polobadu gana augwali nai tuali sogo aga te Jisas hagawiade tialuyu, tama agai te po hanalu wai, “Genuai Bidi, niwai bidi agai nage boi bidi nogoba muaibawe?” te po wali. Te bidi Jisas dali Pita si wali asobo Pitago megi suali.
21 Pita agai te bidi sulama, tama agai Jisasbolo te po wai, “Genuai Bidi, te bidi dali magi sę yaibawe?”
22 Jisasgo Pita dali te po wai, “Eno homugo ena ma asobo si te bidi aga me bidibadi asomai da wida, te nago sę dawe? Nage ena wali asao,” Jisasgo Pita dali te po wai.
23 Tama Jisasgo te bidide te wali po tama te aga wali pabo bidi mebago te po odolama, usu ela silai. Te pode geda muyu, augwaligo te homu yai, “Jisasgo te po wai, te bidi isigobeo.” Tiali goli Jisas agai te bidi dali nage isilamo dao, te po aga dali wabeo. Jisas agai te po wai, “Eno homugo ena ma asobo si te bidi aga me bidibadi asomai da wida, te nago sę dawe?” te po wai.
24 Tama te Jisas wali pabo bidi agai digi Jisasgo wali po odoyu, tama Jisasgo yali sę suyu yai. Tama te bidi ena dao, tama eno te po dali, te sę dali yali po pusulama, tama eno te po e bukude asęai. Tama dago koneao, agai te wali po mu tama dao.
25 Te Jisas agai sę hauwa mu yai. Meba naga eno e bukude asęai, meba po eno asębe. Tama e po asębo bidi eno te po tigidali deli deli asęyu da, tama te asębo buku hauwa mu yaibao, tama eno homugo tigidali bulu te buku dabe mubo usu egobeo.

Godigo Sęba Tagala Palai Bidigo Po Te hasia nedebo tau sabo po

Te bidi Luk agai hasia te Jisas aga tǫde bidibadi yali sę dali, aga wali po dali, te tigidalide po hasia asęnama, tama nosali agai te Jisasgo po wali pabo we bidi hani dabe geninama pedalobo po me asęani. Agai homugo te aga abagi Tiofilus agai koneaibao, te Jisas wali pali bidi dabe augwaligo te Jerusalem moni hanude gagalama, tama tedu te Judia moni tǫ pedaiba pelama, te Godigo po pusubo sę egi pai. Tama tedu augwali te Samaria moni tǫ pedaiba pususu biligi pali, tama tedu nosali augwali te haniani digibulu tǫba pali. Hasia bolo augwaligo te Juda we bidi dabebolo naga te po ola magi pai. Tiali goli nosali augwaligo koneai, te Godigo homugo te Juda hani isąwai haniani hani we bidi tigidali augwaligo me te Jisasde wabo gesi dwagi yai po odomainao. Tama Godigo aga Tedali Mobo Bidi augwalibolo mayu tama agai tebogo augwali bomo mobaso, augwaligo te Juda dabego moni hanu Jerusalemde gagalama, tama nosali te gesi dwagi yai po te Juda hani isąwai bagego moni hanu Romba me te po pusugi pai dao.

Te aposel dabe augwaligo Jisasgo po te Jerusalemde pusali

(Dąị 1:1–8:3)

Jisasgo bomo yai po dąụ weyu, agai te Tedali Mobo Bidi tagala palabo po wali

1 Eno abagi Tiofilus, te eno hasia bukude eno e po asęani, te Jisasgo yali sę dabe tigidali dali, te agai po ola mawai po tigidali dali, te si asęani. *

2 Jisasgo te tiwai yai, te aga sę gagalobo sogo pelama, Godigo aga dagaluba odasa pali sogoba dąị egi pai. Tama Godigo aga dagaluba odasa pesiąwai madi, Jisas agai sa muani tagala palai bidi dabebolo po pusa mawai. Tama agai Godigo Dwagi Yai Mobogo bomogo te po augwalibolo pusa mawai.

3 Tama Jisas isilama, ma hodaluama, te bidi sese si sogo aga bidi dabebolo agai tigi waselai, hauwa sogo. Tama agai augwaligo gedude sę dabe hauwa yali, te augwaligo aga gesi ma bidibo mu konemainu yai. Tama augwali homu si ebe. Augwaligo aga gedugo suali. Agai Godigo we bidi tonalubo sę po augwalibolo pusa mani.

---

* **1:1:** Luk 1:1-4

4-5 Tama augwali deliba sisinagaselama, Jisasgo augwal-
ibolo te po bomonama wai, “Polobadu Jon agai we bidi
baptais mani. Tialima, tamadi tama dage Jerusalem moni
hanude bidibadi, Godigo agai Tedali Dwagi Yai Mobo Bidi
dageba mawaibao, te baptais sabo tiwai yaibao. Tama
tibaso, dage te Jerusalem hanu taga pelamuo. Meo. Eno
Ayago dagebolo mawaiba wali nai, te Godigo Dwagi Yai
Mobo, aga asobo tonaluiąo, eno dagebolo polobadu pusa
mani nai po,” Jisasgo te po wali. *

Godigo Jisas dagaluba odasa sai

6 Te Jisasgo tagala palabo bidi dabe augwali Jisas dali
hodobo sisinagaselama, augwaligo aga hanalu, te po wali,
“Genuai Bidi, polobadu da Israel hani bidi dabe dena tǫde
bidibo we bidi dabe tonaluali. Te polobadu yali sę yaligia
nago tamadi ma gagalaibawe?”
7 Tama Jisasgo augwalibolo te po wei ponai, “Menio. Te
eno Aya deli naga konealubo, te sę ebo sogo me, te agai
bodolu mabo. Agai homugo. Dagego nai menio, tama tibaso
dagego Ayago bodolu mani sogo si dabe konegobeo.
8 Me ma, e dagego koneagameo, te Godigo Mobo Bidi
dageba asobo si, teda Godigo dage bomo ilaibao. Tama duga
enade po te we bidi dabebolo pusa maiyąo, te Jerusalem be
nanide me, te Judia tǫ pedai tigidalide me, te Samaria tǫ
pedai tigidalide me, te moni digibulu tǫ pedai dabede me te
po pusa mao,” te po wali. *
9 Tama Jisasgo te po olama, Godigo aga te dagaluba odasa
sai, te augwaligo tonalubadi. Tama aga hodaluama, pǫgo
aga halua sagasali, te augwaligo aga ma subeo.
10 Te Jisas holobaso, augwaligo bomo yaigo tonalubadi,
tama polo te nala nisi ugwa gudai bidi si augwali dali
hodobo dolaluagasai.
11 Tama augwali sigo te po hanalu wai, “Dage Galili
tǫ bidi dabe, dage te ugwaba dagaluba magi baso tonalu
dolalubawe? U bidi Jisas, te Godigo dagaluba odasa holali
bidi, te bidi ma asaibao, te aga dagaluba pabo yaligia ma
asiyu me tiaibao, te dagego tonalubadi megi pabo yaligia
tiwai yaibao, ma asobo sogode,” te po wali. Tama te po
olama, tega si ma pali.

Te bidi Matias agai Judasgo sę sai

12 Te Jisasgo tagala palai bidi dabe augwali te Oliv Ni Sili
bulu dudu geasa pelama, Jerusalem be naniba ma pali, te
bulu digibulu meni, pąde bidai, te kilomita deli naga.

---

* **1:4-5:** Mat 3:11; Mak 1:8; Luk 3:16; Jon 1:33 * **1:8:** Mat 28:19; Mak 16:15; Luk 24:47-48

13 Tama augwali Jerusalem tomoba pelama, beba sabo-
lama, augwa osogo bidigi pabo be habuba ugwaba holali.
Tama te bidi dabego nogi e dao, te Pita, Jon, Jems, Andru, te
Filip me, Tomas me, te Bartolomyu me, Matyu me, te gasa
me Jems, aga aya nogi Alfius, te Saimon, te independes sainu
ebo hani bidi me, te gasa Judas me, aga aya nogi Jems.
14 Tama augwali hauwa sogo deliba sisinagasali, Godibolo
po omainu yali. Tama te Jisas wali pai we dabe me, Jisas aga
ida me, Jisas aga ama dede me, te bidi dabe dali hodobo
deliba sisinagasali, Godibolo po omainu yali.
15 Te nosali si sela sogo silibaso, tama te sogo te Jisasde
homu dąụ wai we bidi dabe deliba sisinagasali. Bidi sese
me sela me sela 120 tama bidi sisinagasali. Tama Pita
doligulama, te we bidibolo po me wai.
16 Pitago te po wai, “Ama dede, Godigo bukude polobadu
asęani po mu dią holai dao. Polobadu Godigo Mobogo te
Devitgo pedauwalidu po omainu ilai tiwai, te bidi Judasde.
E Judasgo te Jisas tuabo sunumi te bidi dabebolo ola mawai
bidi da.
17 Jisasgo aga polobadu sa muani, aga da dali sę emainu
yali. Tama tibaso, Judas da dali bilai dao,” te po wai.
18 (Polobadu Judas agai Jisasde dwai sę elama, masigi dabe
sai dao. Tama te masigigo tọ abelama, tede tulaluyu, aga
tabi peda peyu, aga haliga dabe buluba dią soyu, tama isai
dao.
19 Tama te Jerusalemde bidibo we bidi tigidali augwaligo
te sę po odali. Odolama, tama te tọ augwaligo pogo nogi
poai, te nogi Akeldama. Te nogi page e dao, “Kaneme tọ
dao.”) *
20 Te Pitago po ma wai, “Te lotu tęąbi buku asęani bidigo
te bukude te po wai,

‘Aga be olo elalumainao, tede bidi me bidamuo.’*
E po me te bukude asęani, ‘Me bidigo aga sę sao,’ te po
wali,” Pitago te po wali, Judasde.
21-22 Te Pitago po ma wai, “Te bukude asęani po elalubaso,
bidi me deli daba wadolama, da dali hodobo bidimainao.
Te bidigo te we bidi dabebolo te po waibao, ‘Te Genuai
Bidi Jisas isilama, ma hodaluali, ma bidibao,’ te po waibao.
Tama polobadu Jongo we bidi baptais mabo sogode da dali
hodobo bilai bidi me dąị ilinao. Te tama aselama, Jisas
dagaluba peyu dąị yali. Te Jisas dali da hodobo biliyu
bilali bidi, te bidi dago dąị ilaibao, te Judas hasegelainu, te
Judasgo polobadu yali sę tiwai yaibao,” te po wai.

---

* **1:19:** Mat 27:3-8 * **1:20:** Tib 69:25; 109:8

23 Te po obaso, te Jisasde homu dąụ wabo we bidi
augwaligo bidi sigo nogi muai. Me bidi nogi Josep, agai nogi
me si elaluali, me nogi Barsabas, me nogi Jastus. Tama gasa
me bidigo nogi Matias.
24 Tama augwaligo Jisasbolo te gedu haluasa po wai,
“Genuai Bidi, nago tigidali bidi dabego homu kolesaga
konebo dao. Tama tibaso, Genuai Bidi, te bidi si me deli
nago dabolo dąị ilama,
25 da ola mao, te Judasgo yali sę somainu, nago tagala pali
bidigo sę. Te sę Judasgo tagalama, aga digi dwai sę yali.
Tialigo da, aga genuai sęgę mu salio,” te po wai.
26 Tama olama, augwaligo Matias dali Jastus dali sigo nogi
yai nai dabe kapde munama, tama begelali, te Matiasgo nogi
yai nai hasia asali. Tama tibaso, Matias nogo si olama, sągą
deli bidi dabeba wadolai.

2

Godigo Mobo Bidi asai

1 Te nosali te Pentikos sogo asobo si, te Jisas homu dąụ
wabo we bidi tigidali te deli beba sisinagasali.
2 Tama polo augwaligo te u wabo dagaludu odali, te moni
bomo yai wali asobo u wabo tiwai. Tama te bede bidali we
bidi tigidali augwaligo te u wabo odali.
3 Tama augwaligo te nai dabe suali, te dwasianu sia bogoli
dabe tiwai, bidigo hamena gagawai dabe augwaligo suali.
Tama te nai dabe pebeda pelama, bidi deli deliba pelama,
dią yani.
4 Tama Godigo Dwagi Yai Mobogo augwali sali, te tigidali
agada weyu, tama augwali tigidaligo gasagi yai gasagi yai
konesiąwai po dabe wabo gagalali, te me bidigo me po
weyu, tama me bidigo gasa po me weyu yali. Tama Godigo
Mobogo augwali te po dabe omainu te sę ilali, augwaligo
pedauwalidu.
5 Tede, te Jerusalem be nanide, te tigidali tọ pedaidu asai
Israel hani bidi dabe bidai, te augwali Godibolo lotu po
wabo bidi dabe.
6 Tama augwaligo te u wabo odama, we bidi hauwa kisu
deliba sisinagasali, te beba. Tama te Jisasgo tagala palai bidi
dabe augwa tigidaligo te bulu po augwaligo konesiąwai goli
ola bidiyu yali. Tama, tibaso, te tamadi asai bidi deli deli
dabego po odama, augwali noma sali.
7 Tama noma mu selama, augwali moni homu elama, te
po wai, “Te po wabo bidi dabe tigidali augwali Galili tọ pedai
bidi dabe da.

8 Tialima, dago odali, da deli deli bidi hani dabego po dabe
augwaligo wabo dago odali. Dago po augwaligo mena tama
koneaniwe?” te po wali.
9 Tama te po ma wai, “Da tigidali buludu eba asali, e Judia
tǫ pedai me, te Paria tǫ pedai me, Midia tǫ pedai me, Elam
tǫ pedai me, te Mesopotemia me, Kapadosia me, Pontus me,
Esia me,
10 Frigia me, Pamfilia me, Isip me, tama da Rom bidi dabe
eba aselama, bidibo me. Da me badu te Sairini be nanidu
asali, te Libia tǫ tonalubo bidigo be nani.
11 Da me badu Juda dabe mu da, me badu da homu
begelama, Juda dabego ebo sę wali pabo dao. Tama da Krit
me, Arebia me. Tialima, te bidi dabego Godigo bomai sę po
dabe dago po dabego wabo odali,” augwaligo te po wai, te
tamadi asai bidi dabego.
12 Tama augwali noma selama, augwali homu kolesaga
umana pali. Tama augwa hasi ma po miyu, te po wai, “Te
nai mena tama tialiwe?”
13 Tiali goli, bidi dabe me badu augwaligo te posobo po
weyu, te po wai, “E bidi dabego bomai wę tulama, wabo
pabo sę gagawai ebao,” te po wali.

Pitago te we bidi dabebolo pusali po

14 Te bidi Pita dali, te Jisasgo tagala palai bidi nogo si
olama, sągą deli dali, augwali dodulaluali. Tama augwali
dodulalu, Pitago te sisinagasai we bidigo wali po wei ponai,
te po bomona wai, “Dage Juda hani, dagego odiąo, te
Jerusalemde bidibo bidi dabego me, odiąo, te dagego te ede
subo sę page koneagameo.
15 Dagego homu da bidi dabego bomai wę tulama, wabo
pabo sę gagalali. Woo, te meni. Te kigamu giliga tamadi
tama holobao. We bidi augwaligo kigamude bomai wę
tulama, wabo pabo sę ebo menio.
16 Tiali goli, te subo sę page e dao. Te Godigo agabolo po
olama, agai Godigo po pusa mawai bidi nogi Joel, agai e sęde
polobadu te po wai,
17 ‘Te Godigo te po wai, “Te e si sia sainu ebadi
yaide, eno ena Mobo Bidi tigidali we bidibolo olo
mu mawaibao. Tama menama, dagego ogwa dabe,
wegi dabe augwaligo eno po pusa mawaibao. Tama
eno duga gesi bidi dabebolo me me gasagi yai na
dabe ola mawaibao, te monu dabe augwalibolo me.
18 Mu tama, te side eno sę ebo bidi dabe me, eno
sę ebo we dabe me, te siba eno ena Dwagi Yai Mobo
Bidi olo mu mawaibao. Tama menama, augwaligo
eno po pusa mawaibao.

19 Tama eno dagalude me,
tǫde me, te we bidi noma sabo gasagi yai bomai
sę dabe yaibao.
20 Te kaneme me, sia me, sisi yai
hano me yaibao, te giliga eno huli si ilaibao, tama
te polua me kaneme tiwai mama yai ilaibao. Tama
nosali Genuai Bidi Jisasgo si asobo si, te side Genuai
Bidigo genuai sę dabe yaibao, tama tibaso te sigo
moni nogi elaluaibao.
21 Tama te side Genuai
Bidi nogi elama i wabo bidi dabe da, teda Godigo
augwali tau selama, aga we bidi dabe yaibao,”
Godigo te po wai,’ *
Joelgo tama po wai,” Pitago te po wali.
22 Te Pitago po ma wai, “Dage Israel dabe, dage e po odiąo.
Eno Jisas te Nasaret bidide po waibao, te agai bomai moni sę
dabe Godigo agabolo mobaso, agai dagebolo ola mayu tama
Godigo aga tagala palai dao. Dago te kone dao, te bomai sę
dabe Jisasgo dage tomode yali duga kone dao, te bidi Jisas
agai yali.
23 Tama Godigo polobadu mu koneama tiaibao homu
elama, agaduba homugo po polo dąų waluyu homude
tiwai, te Jisas augwaligo dagego nogode muaibao. Tama
dagego dwai bidi dabego Jisas elemainu ola mobaso, tama
augwaligo aga ela muani.
24 Tiali goli, Godigo te bidi ma hodolobaso, tama aga ma
hodaloai dao. Bidi isibo sęgo Jisas kalabus usu isąbaso, aga
dene hauwa dali isama, Godigo agade te dene silali.
25 Tama polobadu Devitgo te Jisas me hodalobo sęde te po
weyu, e tobo wai,
‘Eno Genuai Bidi eno gesabide sesemane bidibo suali.
Tama aga eno dolo nogo badu bidibo. Tama tibaso,
dwai sę hauwa enabolo pedalai ebaso da, augwali
ena aiyaba elalugobeo.
26 Tama tibaso, eno homu
wiegi yai elama, tama eno tede po pusubo sogo eno
bugai homu mu ebo da. Ena bidi tama dao, ena
isaibao. Tiali goli, ena te po wabo da, eno God
agai enabolo dwagi yai sę ebo ena tonaluaibao.
27 Magi baso meni. God, nago eno noma te isi bidi
dabego pesagede olo tagalogobeo. Ena da, te nago
dwagi yai sę ebo bidi da. Tama eno tigi nago damua
pomainu tagalogobeo.
28 Nago bugagia bidiyu

---

* **2:21:** Jol 2:28-32

bidabo tụ enabolo ola mawai dao. Nage ena dali
hodobo bidibaso, ena tego dwagi yai homu mu
ilali,’ *
Devit agai te po wali,” Pitago Jisasde te po wali.
29 Te Pitago te we bidi dabebolo po ma wai, “Ena hani bidi
ama dabe, dago wạị mu Devit, te bidide po eno dagebolo
hania haninama mu pusa momainu, e po obao. Devit
polobadu isali, tama augwaligo aga pubulali. Agai tigi
muani pesage te da bidibo digi pạde e elalubao, te ede me
munalubuo. Tama tibaso, dago konebo dao, te Devitgo agai
wali po agade digi wabe, te Jisasde wali.
30 Tama Devit bidibadi yaide, te agai polo koneai, te magi
sẹ dabe dią holaibao. Tama Godigo agabolo mu tama dao
olama, te po mu dạụ walai, te Devitgo koneai. Godigo
agabolo te po wai,
‘Te eno naga hani bidi dabego bidi me nosali mu
genuai bidi mu ilaibao, te nage tiwai,’
te po wai, Godigo.
31 Tama Devitgo suali, te Godigo nosali yabo sẹ. Tama tibaso,
Devitgo te we bidi tau somainu sa muani bidi Krais ma
hodaloabo, te sẹde te po wai,
‘Te Godigo aga te isi bidi dabego pesagede olo
tagalogobeo. Tama agai tigi damua pogobeo.’
32 Tama te bidi Jisas, Godigo aga ma hodolali. Te sẹ da
Godigo po wali pabo bidi dabego gedugo mu suali.
33 Tama Godigo Jisas ma hodolama, aga dolo nogo badude
muani, tama te nogi yai bidi bidibo madi. Tama Godigo
agabolo aga Dwagi Yai Mobo mawai, te aga aya Godigo
polobadu mawaibao olama polo po dạụ walai. Tama megi
Jisas agai Godigo Dwagi Yai Mobo dabolo olo mu menama,
e dagego suali sẹ me, odali po me pedalali.
34 Tama Devit aga digi dagaluba pai menio, te Jisas yaligia.
Me ma Devitgo e tọba wai,
‘Eno Godigo eno Genuai Bidibolo te po wai, “Nage
eno e dolo nogo badu dugayao.
35 Tama pelama,
eno naga boi bidi dabe aiyaba elaluama, nago sạgạ
dologoba muaibao, te sogo dạị egi paibao,” Godigo
te Genuai Bidibolo tama po wai,’
Devitgo te po wali.” *
36 Te Pitago po ma wai, “Eno dagebolo te po obao, dage
Israel we bidi tigidali, dagego hania koneao, te duga te nide
enani bidi Jisas, te bidi Godigo te Genuai Bidi ilali, te Godigo
we bidi tau somainu sa muani bidi Krais,” Pitago te po wai.

* **2:28:** Tib 16:8-11 * **2:35:** Tib 110:1

37 Te we bidi augwaligo te po odobo si, augwali moni homu mu elama, Pitabolo me, tama me badu Jisasgo tagala palai bidi dabebolo me te po wai, “Hani bidi ama dede, da magi egowe?”

38 Te Pita agai augwalibolo te po wai, “Dage tigidali deli deli dabego tigidali dwai sę dabe tudiba togolama, tama homu begelama, Jisasgo nogide baptais sao, te Godigo dagego dwai sę sela sąnama, boi bidi egobe weyu yao. Tama tilama, Godigo aga Dwagi Yai Mobo dagebolo mawaibao.

39 Tama Godigo polobadu mawaibao olama polo dąų walai po dagebolo me, te duga ogomani dabe nosali ame nabo tebolo me, tama te digibulu bidibo we bidibolo me, te dago Genuai Bidi God aga pąba i wabo we bidi tigidalibolo me, agai te tigidali we bidibolo aga Dwagi Yai Mobo mawaibao,” Pitago te po wali.

40 Te Pitago augwalibolo dwasianu po wabe, te po hauwa wai, te po bomona weyu, te po wai, “Duga digi duga ma tau siąo. Tibaso, dage dene sogobeo, te Jisas ela muai dwai bidi dabe nosali dene sainu ebo yaligia,” te po wai.

41 Tama we bidi hauwa augwaligo agai wali po homude dąų wai. Tama we bidi hauwa mu 3,000 augwali te sogo baptais selama, tama augwali te Jisasde polobadu homu dąų wai we bidiba wadolagasai.

42 Tama augwali wadolali we bidi augwaligo Jisasgo tagala palai sę bidi dabego augwalibolo po hauwa mu ola momaina homu yali. Tama augwali deli hani tiwai bidali. Tama augwali deli madi hodobo nai tubo da, augwali Jisasde homu dąų wai dao weyu yai. Augwali Godibolo hodobo po wabo da.

Jisasde homu dąų wai we bidi augwali bugagia bidai

43 Te bidi Jisasgo tagala palai bidi dabe augwaligo te we bidi noma sabo gasagi yai bomai sę dabe hauwa sogo mu eduali. Tama tibaso, we bidi tigidali noma mu sai.

44 Tama te Jisasde homu dąų wai we bidi tigidali augwali deli hani tiwai pedelama bidali. Godigo po wali pabo bidi dabego homugo te da deli deligo munalubo nai dabe denaduba nai dabe da homu ebe, te Godigo dąį ilai me badu bidi dabe tau sabo nai dabe da, te homu yali.

45 E tiwai yai. Te augwaligo me sogo be dabe me, te tǫde me, te munalubo me badu nai dabe me bidi dabeba menama, tama mone ge selama, me me nai habuge yai bidi dabe tau siyu yali. Tama tilama, augwali tigidali usu yali.

46 Tama augwali te Moni Lotu Be tempel tede sesemane sogo sisinagasu sisinagasobo da, te deli hani tiwai. Tama augwaligo sesemane sogo wiegi yai homu dali nai tuyu

bidali, te augwa be dabede. Tama augwali wiegi yai homu
dali nai tubo da.
47 Augwaligo te po wabo da, “Te God da, aga dwagi yai
mu da.” Tama te olo we bidi tigidali augwaligo te Jisasde
homu dąụ wai we bidi dabebolo wiegi yai homu yai. Tama
Godigo sesemane deli deli sogo te olo we bidi dabe selama,
agai po wali pabo bidi dabeba wadolobo dao.

3

Sągą dwai bidi dwagi yai ma ilali

1 Te me sogo Pita dali Jon dali te bidi si te Juda dabego
Moni Lotu Be tempel teba pali, pioba poloba. Tama te Juda
dabego pioba poloba Godibolo gedu haluasa po wabo sogo
da.
2 Tama te Moni Lotu Be tempelde te moni sunumi deli
elalubo, te sunumi nogi Dwagi Yai Mu. Augwaligo te sągą
dwai bidi me deli te sunumiba sesemane sogo tolasa asama,
teba mugasobo da, mone ge gonomainu yali. Te bidi aga
idago tabide sągą tama dwai ame nai. Tama te bidigo
tigidali sogo “Dwasianu masigi ena mao,” wabo, te Lotu Be
tempelba asobo we bidibolo.
3 Aga Pita dali Jon dali si tomoba asobo sulama, “Dage sigo
dwasianu masigi ena mao,” wabo po hanalu wali.
4 Augwali sigo te bidi dolo tonalu, tama Pitago te po wai,
“Da siba nago tonaluao,” wali.
5 Tama te po obaso, te bidigo augwali si tonaluali, agai
homugo ‘Augwali sigo masigi enabolo mawaibao.’
6 Pitago agabolo te po wai, “Ena masigi menio. Tialima,
eno elalubo nai deli nagebolo mawaibao. Jisas Krais, te
Nasaret bidi, agai te bomo elalubaso, eno nagebolo obao,
nage bilao.”
7 Tama olama, sągą dwai bidigo dolo nogogo Pita nogo
tolasa hodaluali. Tama megi tama sągą si dali si ma dolo
yali, te aga sągą gąụ si me ma dolo yali, tama tigidali sągą
dili ma bomo yai.
8 Tama agai sągągo sasa mano biliyu, posoga palu, posoga
palu elama, aga sągągo dolo dolaluali, tama agai bilalio. Aga
augwali si dali Moni Lotu Be tempel tomoba pobadi yaide,
agai posoga palu elama biliyu, agai Godigo nogi ugwaba
salio.
9 Tama tigidali we bidi te Moni Lotu Be tempel tomode
augwaligo te bidi bilibo suali, agai tama biliyu Godigo nogi
ugwaba sali.
10 Augwaligo te bidi sulama, koneai, te po wai, “Te bidigo e
Moni Lotu Be tempel sunumide dugulalu tigidali bidi hanalu
wai, ‘Masigi enanu mao,’ wabo da, te sunumi nogi Dwagi Yai

Mu,” te po wai. Te mone enanu mao gonudali bidi aga sągą usu elama bilibaso sulama, augwaligo noma mu sai.

Pitago te Moni Lotu Be tempel tomode po pusai

11 Te bidi agai Pita dali Jon dali tagalabo homu meni, tama te bidi si nogogo toalio. Tama bidi sela Moni Lotu Be tempel tomode dolalubo, te be mabode, te mabo nogi Solomongo Be Mabo. Tigidali we bidi augwali noma selama, udulama, te bidi sela pageba sabolali.

12 Tama Pitago te we bidi sulama, augwalibolo te po wai, “Israel dabe, magi baso dage noma sobawe? Magi baso dagego da gedugo bugagia osabawe? Dadi sigo bomogo e bidi bilimai hagede dodolobeo, te menio. Dadi si dwagi yai bidi menio, e bidi dodolobeo. Godigo e sę yali.

13 Dena wąi mu Abraham dede, Aisak dede, Jekop dede polobadu augwaligo koneama, Godibolo lotu po wabo page wai. Tama te Godigo agai ogwa Jisasgo nogi da ola mawai dao, te aga bomo me. Aga da, te da tau sabo bidi dao. Tiali goli, dagego polobadu Jisas te gavman genuai bidi teba odasa pai. Dagego aga po tų elama, te kiap bidi nogi Pailat agai Jisas olo tagalai homu yai.

14 Tiali goli, dagego te bidi Jisas tudiba muani, dwagi yai kolesaga yai bidi, mu doloba pai bidi dao. Dagego te kiap Pailat hanaluyu, ‘Te bidi Barabas olo tagalama, da mao,’ te po wai.

15 Te bidi Barabas da, te bidi ela mubo bidi da. Dagego Jisas agai da bida bida pomai hagede tau sabo bidi, te dagego ela muai dao. Tiali goli, Godigo aga gų pagede ma hodolali. Dadi sigo suali, aga ma bidibo. Tama dadi sigo koneama, te po dagebolo obe dao.

16 Jisasgo bomogo e bidi ma dwagi yai ilali. Dage tigidali gedugo sualio. Te bomo dagego suali te bidi dwagi yai ma ilali. Tiali goli, Jisasgo bomo aselama, dadi sigo te bidi Jisas konealubo homu ebaso te bidi dwagi yai ma ilali, te dagego gedugo sualio,” Pitago te po wali.

17 Te Pitago po me wai, “Eno ama dede, dage dali dago genuai bidi dabe dali, dagego Jisasgo page bugagia konesiąwai baso, te agabolo te dwai sę yali, te eno konebao.

18 Godigo polobadu mu agai po pusa mabo bidi dabe tigidalibolo te po wai, ‘Eno we bidi tau somainu sa muani bidi Krais, aga tigide dene hauwa yaibao, te augwaligo aga ela muaibao,’ te po wai. Tama dagego agabolo dene menama, ela munama, dagego te dwai kolesaga e baso, te polobadu wali po tiwai yaligia megi nai ebigia muani.

19 Tama tibaso, dagego kolesaga begelama, Godigo kolesagadu wali piąo, tama Godigo dagego dwai sęgę sela sąmainu tama yao.
20 Tama te elama, Genuai Bidigo dage dwagi yai toma tuabo sogo mawaibao, te agai dagego kolesaga dąụ walaibao. Tama nosali Jisas tagala palaibao, aga Godigo sa muani bidi Krais, tama da tau somainu yaibao.
21 Megi agai dagalude tonalu bidibo, Godigo tigidali nai gesi ma ilibo sogo, te sogo asobo tonalubo. Te po polobadu Godigo agai po pusa mabo bidigo dabebolo wai, mu dolo yai bidi dabe. Tama augwaligo te po pusa mani.
22 Tama Mosesgo polobadu te Juda dabebolo po wai,
‘Te Genuai Bidi, dago God, agai ena dagebolo tagala
palai dao. Tama nosali agai te tiwai te po pusa
mabo bidi me dagebolo tagala palaibao, dagego
hani bidi deli. Agai wabo po tigidali dagego bugagia
odiąo.
23 Tama te po pusa mabo bidigo po odisąbo
we bidi, teda dagego Godigo po odobo we bidi
tomo agebeledu buluba sela sąnama, elaibao,’ *
Mosesgo te po wali,” Pitago te tama po wai.
24 Pita agai po me wali, te po wai, “Te Godigo po pusa mabo bidi nogi Samuel dali, te nosali asai bidi dabe dali me, te Godigo po pusa mabo bidi dabe tigidali, augwaligo Jisasgo yabo sę po polobadu pusa mawai. Tama megi te sę dią holali.
25 Godigo agai mu po ola tolai dao, te agai po pusa mabo bidi dabego ola mawai, te da tau somainu. Godigo dago wąị dabebolo agai mu po ola mawai dao. Tama Godigo Abrahambolo polobadu wali po megi da pagede me bidibo. Godigo Abrahambolo polobadu te po wai,
‘Eno nago nosali ame nai wąị dabebolo dwagi yai sę
hasia elama, nosali augwaligo tigidali tọde bidibo
we bidi dabebolo dwagi yai sę yaibao,’*
Godigo te po wai.
26 Tama te sę emai hagede, Godigo aga sę ebo bidi sa munama, dabolo hasia tagala palali. Agai homugo dage tigidaligo dwai kolesaga tagalama, dage bugagia bidaibao,” Pitago te po wai.

4

Pita dali Jon si te kalabus elama, te kaunsil gesabide dolaluali po

---

* **3:23:** Bom 18:15, 18 * **3:25:** Gag 22:18

1 Te Pita dali Jon si te we bidibolo po ola mobadi, te pris
bidi dabe dali, te Moni Lotu Be tempel genuai enesigi bidi
kepten dali, te Juda dabe bidi sibi Sadyusi bage dali, augwali
te bidi si pageba sabolali.
2 Jisasgo tagala palai bidi sigo te we bidibolo te po wai,
“Te Jisas isilama, ma hodaloai. Tibaso, dago koneagameo,
te tigidali isibo we bidi ma hodaluaibao,” te po wai. Tama
te po baso, te genuai bidi dabe sębę yali.
3 Augwaligo te bidi side sębę elama, nogo bono dunama,
kalabus beba muai, piode, te do kigamu po tų dodolainu.
4 Tiali goli, augwali sigo po ola mabo po te odali we bidi
te augwali hauwa mugo te po mu konealuali. Tama te bidi
dabe nedelama, te namba hauwa mu 5,000 yali.
5 Te sogo kigamu te Juda dabe genuai bidi dabe dali, te
nogi elalubo monu dabe dali, te Juda dabego bomo yai
po ola mabo bidi dabe dali, augwali Jerusalem buluba
sisinagasali.
6 Tama bidi dabe me sisinagasali, te pris bidi tuni bidi, te
bidi nogi Anas, te bidi dali, aga hani bidi dabe Kaiafas dali,
Jon dali, Aleksander dali, augwali tigidali sisinagasali.
7 Tama te sisinagaselama, i olama, te Jisasgo tagala palai
bidi si tomoba dolagasali. Augwaligo augwali sibolo te po
hanalu wali, “Magi elama, dage sigo te sągą dwai bidi ma
dwagi yai ilaliwe? Mena bomogo aga dwagi yai ilaliwe?
Mena nogigo te aga ma dwagi yai ilaliwe?” te po wai.
8 Godigo Dwagi Yai Mobogo te Pita kolesaga pągąna
sąyani. Te Pitago te po wei ponoyu te po wai, “Genuai bidi
dabe, monu dabe, odao.
9 Dadi sigo te sągą dwai bidi ma dwagi yai ilali baso,
dagego da si po tų ebao.
10 Tibaso, dage tigidaligo koneąo, te Israel we bidi dabe
tigidali me, dagego koneao, ede te sągą dwai bidi dolalubo,
te Nasaret bidi Jisas Kraisgo nogi bomogo e bidi ma dwagi
yai ilama, aga sągągo dolalubo. Te bidi Jisas dagego ni
pedaide elai bidi da. Tiali goli, Godigo aga gų pagede ma
hodolai.
11 Te tiwai Godigo po buku tomode e po asęai elalubao,
‘Dage be sę ebo bidi dabego e masigi sela sąyani.
Tiali goli, megi Godigo te masigibolo genuai nogi
mawai.’*
Te po page Jisasde po wali.
12 Jisas deligo te da tǫde bidi tau sabo te usu yaibao. Tigidali
bulu Godigo da ma dobola sabo sa muani bidi me menio,”
Pitago te po wai.

---

* **4:11:** Tib 118:22

13 Te Pita dali Jon sigo te po tama olama, wi meni baso,
te Judago po tụ ebo kaunsil bidi dabe noma sai. Augwaligo
odai, te bidi si skulba pabe, olo bidi si naga dao, tama tibaso,
augwali noma sai. Augwaligo te sogo koneai, te bidi si Jisas
dali bidai dao.
14 Tiali goli, te polobadu sągą dwai bidi agai te Pita dali
Jon si pąde wiegi yai dolalubo suali.
15 Sulama, te po magi ilama, aiyaba elalugobeo. Tama
tibaso, augwaligo Pita de Jon sibolo "Gasa habuba dage si
osogo piąo," wali. Genuai bidi dabe augwa hasi tega si po
dodolali.
16 Augwa hasi te po hanalu wai, "Dago te bidi side magi
sę yaibawe? Jerusalem tigidali we bidigo koneai, te dwagi
yai bomai sę te bidi sigo yali, tama dago mena tama dualogo
menio.
17 Tiali goli, te po tigidali we bidi dabebolo pususu bilidali
weyu, dago te bidi sibolo te po bomai mu wainao, 'Dage sigo
Jisasgo nogi munu ma pususu pigimio, we bidibolo,' te tiwai
po augwalibolo wainao," augwaligo te po wai.

18 Te po augwa hasi minama, augwaligo tega si i olama,
dolagasali. Augwaligo po bomo elama, augwali sibolo wali,
"Dago dage sibolo habu selebao. Dage sigo Jisas nogi ma
gasa we bidibolo ola magio, agai po wagio," te po wai.
19 Tiali goli, Pita dali Jon si dolalubadi, te Pitago te po wei
ponoyu te po wai, "Dadi sigo Godigo po tagalama, dagego
po wali pobaso, Godigo gedude te dolo yaibawe? Duga digi
gedugo dagaliąo.
20 Dadi sigo gedugo suali sę me, odali po me, te dago
tagalogobeo," te po wai.
21-22 Tama te kaunsil dabego me badu bomai sę yabo po
tega sibolo ma wai. Tigidali we bidigo Godigo nogi ugwaba
siyu bidali, agai bomogo te sągą dwai bidi dwagi yai ma ilai
baso. Te bidi agai kibu be bidi si nogo sągą sese te 40 yia
silai, tama aga da gesi bidi menio. Tama augwali sigo te
sągą dwai bidi dwagi yai ma ilama, tama te we bidi tigidali
Godigo nogi ugwaba sobaso, te kaunsilgo 'Te bidi si dago
mena tama elego menio,' te homu yai. Tama te po olama,
augwaligo te bidi si olo tagala palai.

Godigo po odama wali pabo bidi hanigo Godibolo po pusubo bomo sai hagede hanalu wai po

23 Te kaunsil dabe augwaligo te Pita dali Jon si olo tagala
palama, tega si augwa si haniba polo pai. Tama sabolama,
te po pusa mani, te pris hani genuai bidi dabe dede, monu
dabe dedego tamadi wali po.

24 Tama te Godigo po odama wali pabo bidi hani aug-
waligo te po odama, augwali deli homu ebadi, Godibolo
te po wai, “Genuai Bidi, dago sę Tolalubo Bidi, te dagalu
dede, tǫ dede, te tamu ąį dede, te augwali tomode bidibo
nai tigidali me, nagaduba nigali.
25 Dago wąį Devit, nago sę bidi, tebolo nago Dwagi Yai
Mobogo po me deli e tama po wai. Te po obaso, Devitgo te
po wai.
‘Gasa bidi hani magi baso moni sębę yaliwe? Te
bagego te sę usu isąwai, augwaligo magi baso hwįgi
pabo homu yaliwe?
26 Te tǫ genuai bidi dabe
dali, te bidi tonalubo bidi dabe augwali deliba
sisinagaselama, sisi yai, te God me, te Godigo sa
muani bidi me, te side hwįabo homu yai,’ *
Devitgo te po wai.
27 Tama te Devitgo polobadu wali po yaligia, augwaligo te sę
tamadi yali. Te genuai bidi si, Herot dali, Pontias Pailat dali,
e buluba sisinagasali, te gasa bidi hani me, te Israel we bidi
me. Augwaligo Jisas dali hwįabo homu yali, te nago dwagi
yai tedali sę bidi, te bidi nago polobadu sa muai bidi.
28 Polobadu nago bomogo me, nago homugo me, te po wai,
‘Augwaligo nosali te tigidali sę yaibao,’ wai. Tama tibaso,
tamadi augwali sisinagaselama, te tigidali sę yali.
29 Genuai Bidi, augwaligo da elaibao po wai, te po nago
odao. Da da, nago sę ebo bidi dabe da. Nago da bomo ilao,
tama dago nago po pusubo wi egobeo.
30 We bidigo nago bomo sumainao. Gasi ebo we bidi dwagi
yai ma ilao. Da tagala palama, nago dolo sę ebo bidi agai
nogide we bidigo polobadu susiąwai bomai sę emainao,”
augwaligo te po wai, Godibolo.
31 Te augwaligo Godibolo po olama, silibo si, te sisinagasali
bede tǫ mali yai. Godigo Dwagi Yai Mobo augwali kole-
sagaba asali, tama te sogo gagalama, Godigo po augwaligo
pususu pai, wi ebe.

Godigo po wali pabo bidi augwali homu deli yali

32 Te bidi Jisas konealubo we bidi augwali homu deli,
kolesaga deli elama, bugagia bidali. Bidi mego “Te nai ena
naga dao” po me wabe. Augwali tigidaligo augwa doado
bage dobolama, tigidali we bidi usu yai.
33 Jisasgo tagala palai bidi dabego te po tigidali we
bidibolo pusai, ‘Genuai Bidi Jisas gų pagede ma hodaluali,’
te po bomai mu. Godigo te Jisas konealubo we bidi
tigidalibolo moni dwagi yai sę yali.

---

* **4:26:** Tib 2:1-2

34 Augwali tomode me me nai te bage habuge menio. Be
page bidigo, tǫ page bidigo me augwaligo te po wai, “Gasa
bidigo e nai sabo homu ebaso da, abelagasao.”
35 Abelagaselama, page bidi dabego te masigi selama, te
Jisasgo tagala palai bidi dabebolo mani. Augwaligo selama,
te nai meni yai we bidi tigidalibolo dobayali.

36 Te augwaligo te tobage sę ebadi, te bidi me deli bidali,
agai nogi Josep. Augwaligo nogi me poai, te nogi Barnabas.
Te nogi page, ‘Abagi pogo bidi tau sabo da.’ Agai hani nogi
Livai, agai page bulu te Saiprus tǫde, te tamu ąị tomode
elalubo tǫ dao.
37 Tama te bidi Barnabasgo agai tǫ me bidigo togwa
menama, abelali. Abelama, Barnabasgo te mone ge dabe
te Jisasgo tagala palai bidi dabebolo magasali, augwaligo
dobamai hagede.

5

Ananaias dali Safaira side po

1 Tiali, bidi me deli augwali dali bidali. Agai nogi
Ananaias, agai wego nogi Safaira. Augwali sigo gasa
kolesaga yali. Augwali sigo tǫ gasa bidi togwa menama,
abelali.
2 Tiali goli, te tǫde sali mone bogea siyu, me badu augwali
sigo dualali. Agai wego me te kolesaga koneai. Agai me
badu masigi te Jisasgo tagala palai bidi augwalibolo magi
pelama, te po wai, “Te tǫde sali masigi tamanu dao.”
3 Pitago agabolo te po wai, “Ananaias, magi baso Satango
dwai kolesaga elama, nago te tǫ abelali masigi bogea siyu
tama me badu dualama, te Godigo Dwagi Yai Mobobolo tibo
po waliwe?
4 Te tǫ polobadu te nago tǫ mu da. Te tǫde magi sę yabo
me naga homu naga da. Te tǫ me bidigo abelama, mone
sabo me, te tiabo me naga homu naga da. Te tiali, nago
mena homu elama, te mone me badu bogea sabo sę elama,
tibo po waliwe? Nago bidi dabebolo naga tibo po wabe.
Meni. Nago Godibolo tibo po wali,” Pitago te po wai.
5-6 Ananaias te po odama, polo tama tǫba degasa dulama,
te aga polo tama isalio. Tama gesi ogwa bidi dabe aselama,
augwaligo te bidi te nami ugwade belama, tolasa pelama,
pubaligi pai. Tigidali we bidigo te yali sęde po odama, wi
mu yali.

7 Te nosali nai po sela wai madigi, Ananaias aga we te be
tomoba asali, tiali agai aga bidi isali po agai odobe.

8 Pitago agabolo hanalu wai, “Te tǫ abelali masigi, te tamanu dawe?” te po wai. Ananaiasgo wego te po wai, “Te tǫ abelali mone tamanu dao,” te po wai.
9 Tiali goli, Pitago te po wai, “Magi baso dage sigo homugo te tibo po waliwe, te Godigo Dwagi Yai Mobo usu saliwe? Nago bidi pubulali bidi dabe tụba dolagasobo side, nage me tolasa paibao,” te po wai.
10 Tama te we polo tama te bidi Pita sągą pagede degasa pelama, te aga isali. Te gesi ogwa bidi dabe te be tomoba asai. Augwaligo te we isai munalubo suali. Sulama, augwaligo te we tigi tolasa pelama, aga bidi muani madigi pubaligi pali.
11 Tigidali we bidi Jisasgo po wali pabo bidi te po odali, tama augwaligo moni wi mu yalio. Te olo bidi dabego me sulama, wi mu yali.

Augwaligo bidi noma sabo sę yali

12 Te tibo sogo Jisasgo tagala palai bidi dabego te we bidi tomode augwaligo bomai sę mu yalio, te bidi noma sabo sę me. Tigidali bidi Jisasgo po wali pabo bidi Moni Lotu Be tempel beba sisinagasai, sesemane sogo, te Solomongo Be Mabode.
13 Godigo po wali pisąbo bidi augwaligo wi elama, te bagede nagulagasobeo. Tigidali we bidi augwaligo te po wai, “Te hani da, dwagi yai bidi dabe dao.”
14 Tama tialima, umabo we bidi augwaligo Jisasgo po wali pelama, tama augwaligo Genuai Bidigo haniba nagulagasalio.
15 Jisasgo tagala palai bidi dabego bomai sę mu ebaso, tigidali we bidigo augwa ama me, abe me gasi baso, gologobe wade munama, tụ sesegeba selasa asali. Augwaligo homugo Pita te tụ sesegedu biliyu, agai giligade bilibo noma te gasi yai bidi tigiba bogibaide ma dwagi yai ilimainu.
16 Jerusalem pąde bida bida pabo we bidigo gasi yai we bidi me, dwai mobo haubogo tuai we bidi me, Jisasgo tagala palai bidigo dwagi yai ma ilimaio olama, magasali. Tama augwali tigidali dwagi yai ma yali.

Jisasgo tagala palai bidi dabe augwali ensel mobo bidigo tau selama, kalabus bedu buluba tagala palai

17 Te side te pris hani tobolu bidi dede, agai abagi solo dede, augwaligo lotu hani nogi Sadyusi, augwaligo te Jisasgo tagala palai bidi dabebolo dwai homu mu yali. Tigidali we bidigo te Jisasgo tagala palai bidi dabe dali dwagi yai homu ebaso, te Sadyusi dabego moni sębę elama, elainu yalio.

18 Augwaligo te Jisasgo tagala palai bidi dabe tulama,
kalabus beba muani, dwai sę ebo bidi dabe dali hodobo te
kalabus beba muani.
19 Tiali goli, te hulide Godigo ensel bidi deligo te kalabus
be tụ dayagasali. Tụ dayagaselama, te Jisasgo tagala palai
bidi dabe buluba tagala palama, augwalibolo te po wai,
20 “Te dage Moni Lotu Be tempel teba dolaligi pelama, we
bidibolo te gesi kolesaga po tigidali ola mao,” te po wai.
21 Tama Jisasgo tagala palai bidi dabe augwaligo te po
wali pelama, kigamu hulide te Moni Lotu Be tempel tomoba
pelama, tigidali we bidibolo te po ola mabo gagalali.

Te pris tobolu bidi dali, agai abagi solo dabe dali,
augwaligo te Juda bidi monu dabe i olama, te kaunsilde
moni po tụ miainu yai. Augwali deliba sisinagaselama,
augwaligo enesigi bidi dabe te kalabus beba tagala palama,
“Te Jisasgo tagala palai bage eba odasa asao,” wali.
22 Tiali goli, augwali te kalabus beba sabolama, Jisasgo
tagala palai bidi dabe te be tomode bidibo sube. Tama
tibaso, te bidi dabe kaunsilba ma pelama, augwalibolo te
po wai,
23 “Te da te kalabus beba sabolama, dago suali, be tụ
palialubo suali, te kalabus bidi tonalubo bidi dabe tonalubo
suali, te be tụde. Tiali goli, te be tụ dalama suali, te be
tomode te bidi menio,” te po wai.
24 Tama te Moni Lotu Be tempel genuai enesigi bidi
dali, te pris genuai bidi dabe dali, augwaligo te po odama,
augwaligo moni homu yali. Augwaligo te po wai, “Te magi
sę yaliwe?”
25 Bidi me deli te be tomoba aselama, agai augwalibolo
te po wai, “Odao. Dagego kalabusiba muai bidi dabe,
augwaligo te we bidibolo po ola mobao, te Moni Lotu Be
tempel, tede dolalubo,” wali.
26 Tama te po obaso, te genuai enesigi bidi dali, agai
enesigi bidi dabe dali, augwali pelama, Jisasgo tagala palai
bidi dabe odasa asali. Augwali sesali sogo elebeo. Wi elama,
augwaligo homugo “Dago te bidi dabe elebaso, te we bidigo
masigi sąnama, da elaibao,” te homu yai.

27 Augwaligo te bidi dabe te be tomoba dodoligi pali,
te kaunsil dabe gesabide. Tede dolalubadi, te pris tobolu
bidigo augwalibolo te po wai,
28 “Te dago dagebolo Jisasgo po pusamuo olama, habu
selai. Dagego homugo te da olo nai dao. Megi dagego
tigidali we bidi Jerusalemde te Jisasgo po ola mawai. Dagego
homugo dago Jisas elama, isilai,” agai te po wai.

29 Te tiali goli, Pita dali, me badu Jisasgo tagala palai bidi
dabe, augwaligo te po wei ponoyu, te po wai, “Te dago
dagego wali po wali pogobeo. Godigo dabolo mani genuai
po mu dago wali paibao.
30 Dago wąi dabe augwaligo polobadu Godibolo lotu po
wai dao. Tama dagego Jisas te ni pedaide neligo enama,
isalio. Tiali goli, dago wąigo God, te Godigo digi Jisas ma
hodolali.
31 Tama Godigo selama, ogwaba pelama, Jisas te Godigo
dolo nogo badu bidibo, moni nogi elalubaso. Tama tede
bidibo, te we bidi tobolu elalubo bidi da, te tau sabo bidi
da, te Israel we bidi augwaligo homu begelama, Godigo
augwaligo yali dwai sę dabe sela sąmainu ebao.
32 Tama te Jisasgo polobadu yali sę te we bidigo konemai
hagede, dago tede po sagwa mabo bidi dabe da. God agai
po wali pabo we bidibolo te Dwagi Yai Mobo Bidi mabo da.
Te Godigo Dwagi Yai Mobo Bidi me, te Jisasgo ebo sę konebo
da, te sęde po sagwa mabo dao,” Pitago te po wai.

33 Te kaunsil dabego Pitago po odama, moni sębę mu yali.
Augwaligo homugo ‘Dago te Jisasgo tagala palai bidi dabe
elaibao’ homu yai.
34 Tiali goli, bidi me deli augwali tomode bidali, te Juda
dabego kaunsil bidi doligiluali te Farisi bidi sibi bidi, te bidi
nogi Gamaliel. Te bidi agai Mosesgo bomo yai po pusubo
bidi, tigidali we bidi augwaligo bugagia konemai hagede,
tama te we bidigo te dwagi yai bidi mu augwaligo aga dali
dwagi yai homu elama, te bidi nogi ugwaba sali. Te bidi
Gamaliel te kaunsil tomode dolaluyu tama te po wali, “Te
Jisasgo tagala palai bidi dabe gasa habuba osogo pomainao.”
35 Augwali teba pelama, agai te kaunsil dabebolo te po
wai, “Dage Israel bidi, dagego te bagebolo ebo sę dua yao.
36 Polobadu te bidi nogi Teudas dią holama, te po wali,
‘Ena genuai bidi mu dao.’ Tama bidi hauwa 400 aga wali
pai. Tiali goli, gasa bidigo te bidi elebaso, aga wali pali bidi
me badu wi pela silali, te agai sę silali.
37 Tama nosali te Galili tǫ bidi Judas, agai nogi sabi bidi dią
holali, te gavmanigo we bidi nogi sabo side. Agai te homu
yai tigidali bidi selama, gavmanide moni haụwa hwịebao.
Tiali goli, gavman bidigo enesigi bidigo aga elebaso, aga wali
pali bidi wi pela silali. Tama te bidi si augwaligo yali sę
tuloluali.
38 Tama megi Jisasgo tagala palai bidi dabede, dagego te
dwai sę elamuo. Olo bidimainao. Tama bidigo ebo sę dali
kolesaga side sę eyu da, te polo sia saibao, tega sigo sę
tuloluai tiwai.

39 Tiali goli, te sę Godigo bomogo ebo sę eyu da, teda
dagego te sę aiyaba elalubo usu egobeo. Dagego 'Te bidigo
sę naga dao' wagi sogo da, teda dage God dali hwį egi da,"
te bidi Gamaliel agai te po wai.
40 Te kaunsil dabe augwali Gamalielgo wali po wali pali.
Augwaligo Jisasgo tagala palai bidi dabe i olama, "Asao."
Augwaligo enesigi bidigo bįgo elemainu, tama augwaligo
bįgo elali. Te kaunsil dabego augwalibolo te po wai, "Dagego
Jisasgo nogide po munu ma pusulamuo," te po wai. Te po
olama, augwaligo te bidi dabe olo tagala palali.
41 Tega sigo te kaunsil be tagalama pali. Tama te kaunsil
bagego elali goli, mu ma bugai homu yali. Tama augwaligo
te homu yali, 'Da Jisasgo po wali pobaso, Godigo usu da
olama, da te bidigo gedude naga moni hale mu selama,
Jisasgo sę tau sali,' te homu yai.
42 Tama te Moni Lotu Be tempel tede me, te we bidigo
bede me, augwaligo sesemane sogo te Dwagi Yai Po te we
bidibolo pusa mayu ola mani, te Jisas da, Godigo sa muai
bidi Krais dao po wai.

6

Augwaligo te tagala palai bidi dabe tau sabo bidi a naga olama me badu nogo si bidi sa muani

1 Te nosali Jisas wali pabo we bidi dabe genilama pedelali,
dwasianu hani augwa hasi tomode wado po wali. Me
hanigo te Grik po weyu, me hanigo te Hibru po weyu yalio,
te Juda dabego po mu dao. Tama te hani si da Juda bidi
hani da. Tama te Grik po wabo Juda dabego te po wai, "Te
dagego nai dobabo sogo, dago bidi isai we nai bugagia mabo
meni, deli deli sogo mayu ebo," te po wai.
2 Tama te po obaso, te Jisasgo tagala palai bidi nogo
si olama, sągągo side, augwaligo Jisas wali pabo we bidi
tigidali i olama, augwalibolo te po wai, "Odao. Te nai
dobabo sęgo dago sę mu te aiyaba elalubo. Te dwali. Dago
sę mu te Godigo po tigidali we bidibolo ola mabo sę dao.
3 Tama tibaso, abagi dede, dagego bidi nogo a olama, me
badu nogo si sao. Augwaligo te nai dobabo sę tonalumainao.
Augwali Godigo Dwagi Yai Mobo Bidi augwalide bidibo bidi,
dwagi yai kolesaga ebo bidi, te tobage bidi sao, te nai dobabo
sę emainu yao.
4 Tiali goli, dena te sę egobe. Da da, tigidali sogo Godibolo
gedu haluasa po wabo sę dali, Godigo po pusa mabo sę dali,
te sę si naga yaibao," augwaligo te po wai.
5 Te bidi Jisas wali pabo we bidi augwaligo te Jisasgo
tagala palai bidi dabego po odama, "Usu da" wali. Tama

tibaso, bidi dabe dąị ilali. Hasia bidi agai nogi Stiven, te agai Godigo po mu dąụ olama odobo bidi dao, Godigo Dwagi Yai Mobo agai homude mu pągąwai. Bidi mego nogi Filip, bidi mego nogi Prokorus, bidi mego nogi Nikanor, me Timon, me Parmenas, me Nikolas. Te bidi Nikolas, te agai page bulu Antiokdu asali. Polobadu agai te Juda dabego lotu po wabe, tama tamadi te Juda dabego lotu po agai wabo gagalali.

6 Tama te Jisas wali pabo we bidigo te bidi a naga olama, me badu nogo si te Jisasgo tagala palai bidi dabego gesabide dodolalugi pali. Tiliama, Jisasgo tagala palai bidi dabego augwaligo nogo te bage tobolude munama, Godibolo po wai, agai augwaligo ebo sę tau somai hagede.

7 Tama tibaso, we bidi dabe hauwa augwaligo Godigo po odama, konealuali. Te Jerusalem hanude te Jisas wali pabo we bidi hauwa mu yali. Tama te pris bidi hauwa me augwaligo Jisasgo po wali pali.

Juda bidi dabe augwaligo Stiven po tụ ela mawai

8 Te Godigo te bidi Stivenbolo dwagi yai sę elama, genuai bomo mu mani. Stivengo me me genuai bomai sę yali, te we bidi noma sabo sę tiwai me yali.

9 Tiali goli, me badu bidigo te Stivengo ebo sęde hagelabo homu yai. Polobadu augwali te mone ge sisąbo olo sę ebo bidi bidalio. Tama tomode te sę tonalubo bidigo augwali olo tagala palali. Tama tibaso, augwaligo augwa Juda dabego bomo yai po ola mabo be nogi poai, Olo Tagala Palai Bidigo Be dao wali. Augwali da te Juda dabe da, te bulu sidu asali, te bulu si nogi me Sairini, me bulu nogi Aleksandria. Silisia bulu Juda bidi me, te Esia bulu Juda bidi me, augwali te olo tagala palai bidi dabe dali sisinagasali, Stivende augwaligo hwịai hagede gagalali.

10 Tiali goli, Godigo Dwagi Yai Mobogo dwagi yai bomai po Stivenbolo mani. Tama menama, Stivengo wali po augwaligo aiyaba elalubo usubeo.

11 Tama tibaso, augwaligo me badu bidi abelama, te tibo po Stivende te po ola momainu, “Te Stivengo te Moses dali God dali te side dwai po wabo dago odali.”

12 Augwaligo te sę elama, te we bidi dabe dede, te genuai monu dabe dede, te Mosesgo bomo yai po ola mabo bidi dabe dede, augwali moni sębę yai, Stivende. Augwali pelama, Stiven nogo bono duąsa aselama, te kaunsil gesabiba dolaluagasali.

13 Stivende tibo po wabo bidi dabe me augwali dolaluagasali. Augwaligo te po wai, “Tigidali sogo te bidigo dwai po wabo bidi dao. Agai da dago dwagi yai Moni Lotu Be

tempel dolobo dao, Mosesgo dwagi yai bomo yai po dolobo
dao.
14 Agai te po wabo dago odalio, ‘Te Nasaret bidi Jisasgo te
Moni Lotu Be tempel dolaibao. Mosesgo polobadu dabolo
mani po, te po Jisasgo ma hasegelaibao’ wali,” augwaligo te
po wai.
15 Tama olama, te kaunsil dabe dali dualu tonalubo bidi
dabe augwaligo Stiven bomona tonaluali. Augwaligo te
bidi gesabidi suali da, te Godigo dagalude sę ebo ensel bidi
gesabidi tiwai suali.

7

Stivengo kaunsilde pusali po

1 Te pris tuni bidi agai Stivenbolo te po hanalu wai, “Nago
te po wali mu dawe?” wali.
2 Tama agai te po wei ponoyu te po wai, “Ama dede, aya
dede, dagego eno po odao. Dago wąi mu Abraham aga te
Mesopotemia tǫde bidibadi, te Haran tǫba pisąbadi yaide,
te sogode God aga pageba asai. God da, te genuai dwagi yai
bomo mu elalubo God dao.
3 Tama aselama, Godigo agabolo te po wai, ‘Nage naga
bulu taga pelama, naga hani dabe taga pelama, gasa buluba
pao, te bulu nage eno ola mawaibao,’ te po wai. *
4 Tama te po obaso, Abraham te Kaldia tǫ taga pelama, te
Haran tǫba bidigi pali. Tede Abraham aga aya isali. Isilama,
Godigo aga te Haran tǫdu tagala palama, e tǫba da megi
Israel da bidibo tǫba asali.
5 Tama te sogode Godigo dwasianu tǫ me deli agabolo
mabe, te agai tǫ tiwai elalumainu ebeo, te menio. Tiali goli,
Godigo agabolo bodolu mayu, te po wai, ‘Nosali te tǫ eno
nagebolo mawaibao, te nago hani wai dabe augwaligo te tǫ
aya mu elama, tonaluaibao,’ te po wai. Tiali goli, Godigo te
po mu wali sogode, Abrahamgo wai menibadi dao.
6 Godigo agabolo te po me wai, ‘Naga hani wai te augwali
gasa bulu me delide bidaibao. Tede bidibadi, augwaligo
gasa bidigo sę olo ebo bidi dabe gagawaibao. Te sę tonalubo
bidi dabego augwalibolo dwai sę mawaibao, te kibu be
hauwa 400 tueibao.
7 Tiali goli, eno nosali te sę tonalubo bidi dabe dene
mawaibao,’ Godigo te po wai, ‘Nago hani te tǫ taga pelama,
e tǫba aselama, enabolo lotu po waibao,’ Godigo te po wai.”
*
8 “Tama te po olama, Godigo Abrahambolo po me ola
mayu, te po wai, ‘Te nage dali nago hani dali, dagego ogwa

---

* **7:3:** Gag 12:1 * **7:7:** Gag 15:13-14

dabe ame nabo si, te Sarere deli bidama, te augwaligo
tigide dagego dąị ilibo sę eyu, te tigi wali togwao. Tama
te dąị togobo te Godigo mani bodolu po koneaibao,’ wali.
Tiliama, nosali Abrahamgo wego wai ame nani. Te wai
nogi Aisak. Sarere deli bidama, te wai aga ayago te waigo
tigiwali togwalio. Tiliama, nosali mu Aisakgo we sali. Agai
aga ogwa Jekop agai te yali sę tiwai yalio. Tama Jekop me
aga genuai elama, agai te yali sę tiwai yali. Agai ogwa nogo
si olama, sągą badu si wagi soali bage ame nenama, agai
augwali tigidalibolo te yali sę tiwai yali. Te bidi dabe da
Israel bidigo wąị dabe dao,” Stivengo te po wai.
9 Te bidi Stivengo po ma ola mayu te po wai, “Te dago
wąị nogo si olama, sągą badu deli wagi soali bage augwa
amanu Josep delibolo aga ama dedego aga dali sębę yali,
dwai homu yali. Augwaligo Josep nogogo tulama, gasa bidi
hanibolo menama, mone ge sali, aga Isip tǫde gasa bidigo
olo sę ebo bidi emainu yai. Tiali goli, Godigo aga tagalobeo.
*
10 Tama Godigo aga tonaluali, me me sęgę pedalobaso,
Godigo aga tau selama, bugagia bidali. Te Isip tǫ genuai tuni
bidi, tama Josep te Isip tǫ genuai tuni bidi gesabiba pelama,
tama Godigo aga tau selama, Josepgo dwagi yai kolesaga ebo
te tuni bidigo sulama, aga dwagi yai bidi dao, te tuni bidigo
agade te homu yai. Tama tibaso, tuni bidigo Josep te Isip
tǫ genuai gavman bidi nigilama, bidalio. ‘Tigidali me me
sę nago naga tonaluao, eno bede me,’ Isip tuni bidigo te po
wali.”
11 “Te me sogo tigidali bulude nasi yali, Isip tǫ me, Kenan
tǫ me, augwali tigidali nasigo mu dolalio. Dago wąị Israel
hani, augwaligo nai me gegelama, tubeo. *
12 Tama tibaso, Jekopgo te Isipde te tubo nai elalubo po
odama, tama agai ogwa dabe, dago wąị dabe, agai augwali
tagala palali, Isip buluba hasia sogo mu nai sigi pai, te
augwa buluba ma pali.
13 Tama nosali Isip buluba ma pelama, te sogo Josepgo
agai ama dedebolo ‘Ena da Josep dao’ wali.
14 Te sogo me Isip tuni bidigo agai me Josepgo hani koneai
dao. Tama Josepgo aga ama dedebolo po walio, ‘Dage
pelama, dago aya Jekop aga hani tigidali odasa aselama, da
Isip bulude bidaibao.’ Tama te hani we bidi hauwa mu 75
bidali.
15 Tama tibaso, Jekop dede dago wąị hani tigidali te sogo
Isipba asali. Aga monu dabe bidiyu, tede isai. Nosali dago
wąị dabe me augwali tede isai.

---

* **7:9:** Gag 37:11, 28; 39:2, 21 * **7:11:** Gag 42:1-2

16 Isilama, tama bidi dabego augwaligo tigi sela pelama,
Sekem buluba pubaligi pali. Polobadu Abrahamgo te tọ
Hamor bidi hanide masigigo abelai tọ," Stivengo te po wai.
17 Te bidi Stivengo po ma ola mayu, te po wai, "Tama
dago hani Israel bidi hauwa mu Isip bulude bidali. Tama te
sogo Godigo polobadu Abrahambolo wali po Isip bulu taga
soaibao wali po pạde yagasalio.
18 Tama te sogo Isip bulu tonalubo genuai bidi deli
pedalama, tama agai te Josepgo polobadu mu yali sẹ konebe.
19 Tama te bidigo dago wạị dabe mumuwani. Dago wạị
dabebolo dene mawai. Tama agai augwalibolo te po wai,
'Dagego we dabe sibigo wai ame nobaso da, dagego te
wai dabe digibulu mu olo mugi pao.' Agai homugo, 'Te
isimainao,' te homu yali.
20 Tama olama, te side Moses ame neyu, tama aga te sawi
yai wai mu yai. Tama aga idago bede ame modubadi, polua
sela silali. *
21 Tama aga idago genuai bidigo po wali pelama, tama
Moses buluba mugi pali. Tede munama, tama Isip genuai
tuni bidigo wegi agai asama, suali. Tama agai te wai Moses
negelama, aga wai mu tiwai ạọ yalio.
22 Tama nosali Isip bidi dabego ebo kolesaga page aug-
waligo Mosesbolo ola mani. Moses genuai yali, agai sẹ dabe,
po dabe bomai po mu augwalibolo manio," Stivengo te po
wai.
23 Te bidi Stivengo po ma ola mayu, te po wai, "Te bidi
Mosesgo kibu be te 40 yia olama silibo si, agai homugo aga
Israel hani bidi sugi paiba homu yali.
24 Tama sugi pelama, sabolama, te Isip bidi me deligo
Israel bidi me elebo suali. Tama tibaso, agai aga abagi tau
sali. Tau selama, tama Isip bidi me deli agai wei ponoyu,
ela muai.
25 (Agai homugo eno hani augwaligo koneaibao, te Godigo
ena sa muai, te eno augwali te Isip bidi boi bidi dabego
nogode tagala pomainu yali. Tiali goli, augwaligo te sẹ
konebe.)
26 Do agai Israel bidi si hwịbo suali. Sulama, agai
pedegelebo si, 'Abagi, odao. Dage si da, ama name si dao.
Duga si hwịnamuo,' wali.
27 Tiali goli, te bidi mebolo dwai sẹ ebo bidigo Moses
nogogo dega palali, Mosesbolo te po wai, 'Nage te da
tonalubo bidi menio. Nage da dabolo po tụ dodolabo bidi
menio.
28 Te Isip bidi nago do elali tiwai, megi nago ena elai
hagede ebawe?' te po hanalu wali.

---

* **7:20:** Sai 2:2

29 Mosesgo te po odama, wi elama, aga te Isip bulu
tagalama, digibulu pelama, te Midian tǫba bidigi pai. Tede
bidibadi, we selama, ogwa si ame nai,” Stivengo te po wai.
30 Te kaunsil dabebolo Stivengo po me ola mayu, te po wai,
“Te Moses aga te bidi meni yai bulude bidibadi, te Sainai
bulu du pąde, te kibu be te 40 yia olama silali. Tede Godigo
dagalude sę ebo ensel bidi me deli dwasianu ni tomode isi
dabo digi bididuali, te Mosesgo suali.
31 Te bidi Mosesgo tama tebo sę ebo sulama, aga homu
hauwa tuą pelama, noma salio. Aga te ni page pąba pelama,
bugagia tonama sueinu yali. Tiali goli, agai Godigo po wabo
odali, te po wai, ‘Ena da God dao.
32 Ena naga wąi nǫu dabe dedego God dao. Tama te
bidi Abraham dede, Aisak dede, Jekop dede, naga wąi solo
augwaligo enabolo lotu po wai dao.’ Mosesgo te po odama,
wi mu elama, didibili yali. Tama agai te homu yali, ‘Eno te
nai ma tonalogobeo.’
33 Genuai Bidigo agabolo te po wai, ‘Nago sągą nadoba dią
muao. Magi basowe, ena ede bidibaso, nage te dolalubo tǫ
mu dwagi yai tedali elalubo tǫ dao.
34 Eno we bidi dabego moni sęgę mu sabo te eno suali,
te Isip bulude. Augwaligo gela wabo eno odalio, ę wabo
me. Tama megi eno te sęgę sela sąwai hagede asali. Megi
nage eno te Isip buluba tagala palobao,’ Godigo te po wai,
Mosesbolo,” Stivengo te po wai.
35 Stivengo te po me wali, “Te Mosesgo aga Israel bidi
hani augwaligo polobadu aga sela sąwai, agabolo te po wai,
‘Nage da, da tonalubo bidi menio. Nage da dabolo po tu̧
dodolabo bidi menio.’ Tiali goli, te bidi Godigo aga augwali
tonalumainogo eyu sa muai bidi, augwali te boi bidi nogode
dagala sąnama, Godigo aga te sę emai hagede sa muai. Te
sogo Godigo dagalude sę ebo ensel bidigo te po Mosesbolo
pusa mawai, te isi dabo dwasianu nide.
36 Moses te Isip bulu nosali taga pelama, polasa peyu, te
tigidali Israel we bidi nosali aga wali asalio. Tama te Isip
bulude me, te mama tamu ąi sesegede me, te bidi meni yai
bulude me, tede bidi noma sabo bomai sę mu hauwa yali. E
sę dabe edubadi, kibu be bidi nogo sągą sese si 40 yia silali.
37 Te bidi Moses agai tigidali Israel we bidibolo te po wai,
‘Godigo te po pusabo bidi me deli dagebolo tagala palaibao,
ena tiwai. Te bidi duga hani bidi digi dao,’ te po wai. *
38 Te bidi Moses aga polobadu te Israel we bidi hodobo
sisinani, bidi meni yai bulude. Aga dago wąi dabe dali
bidibadi, tama aga Godigo dagalude sę ebo ensel bidigo

* **7:37:** Bom 8:15, 18

Sainai bulu bagede po miai. Tama Mosesgo Godigo po sai,
te po mu bomai po mu, polo sia sogobeo. Te po dago wąigo
ugwaba ola mayu, ola mayu, ela pomai hagede, dabolo
momainu yali.
39 Tiali goli, dago wąigo Mosesgo po sela sąwai. Augwaligo
aga dega palai. Dega pelama, augwaligo te homu yai, ‘Da
Isip buluba ma paio,’ te po homu yai.
40 Tama tibaso, Moses te bulu du bagede bidibadi yaide,
augwali Moses aga ama gomunai bidi pageba sabolali, te
bidi nogi Aron. Augwaligo agabolo te po wai, ‘Aron, Moses
magi yaliwe? Da Isip bulu tagala aselama, agai da bugagia
odasa asai. Tiali goli, megi aga paliwe, isaliwe, te dago
konebeo. Aron, nago po olama, bidi dabego te gasagi yai
nai dabe nigilama, dago sulama, te naibolo dago lotu po
waibao, God tiwai. Te naigo da bugagia polasa gegasa
bilimai yaibao,’ augwaligo te po wai.”
41 “Augwaligo te po olama, te sogo augwaligo bulmakau
kibu wai tiwai nai me deli nigalio, te augwaligo tibo god.
Tama nigilama, augwaligo hasa dabe elama, te tibo godibolo
lotu po olama, nai ula mani. Augwaligo moni kibu da
tiwai tuali, augwa nogogo nigai nai sulama, dwagi yai homu
elama, moni nai kibu da tiwai tuali.
42 Tialima, te sę ebaso, Godigo augwali tudiba ilalio.
Godigo augwali tagalama, ‘Giliga dede, polua dede, ho dede,
te naibolo lotu po emainao,’ Godigo te homu elama, sula
tagalali. Augwaligo te sę yai hagede, Godigo po pusubo bidi
dabego te po nosali asęani,
‘Godigo te po wai, “Dage Israel we bidi odiąo. Dage
te bidi meni yai bulude bilidubadi, kibu be bidi si
nogo sągą sese silali. Tama te sogode dagego hasa
hauwa mu elama, lotu po olama, dagego enabolo te
lotu po wabe.
43 Te tibo god nogi Molek agai ugwa
be naga dagego tolasa bilu, te dagego tibo god nogi
Refan agai ho noma me tolasa bilali. Augwali si
naga te dagego nogogo nigai nai da, augwalibolo
lotu po omainu yali. Tama tibaso, eno dage digibulu
Babilon bulu tudiba tagala palaibao,” Godigo te po
wai,’ ” *
Stivengo wali.
44 Te bidi Stivengo te kaunsil dabebolo te po me badu ma
wadolama, pusai, “Te polobadu dago wąi dabe te bidi meni
yai bulude bidali. Te bulude bidibadi, Godigo Mosesbolo
‘Te ugwa be tama tiwai sę yao,’ po ola mawai. Augwaligo te

* **7:43:** Amo 5:25-27

ugwa be te tiwai tama sę yani, te God augwali dali hodobo
bidibo ola mawai hagede.
45 Nosali dago wąị augwa ogwago te ugwa be selama, te
tobolu bidi Josua wali pelama, gasa hanigo tǫ sali. Godigo
augwali tau selama, te tǫ sai. Tama te ugwa be tede
elalubadi, genuai bidi Devit bidibo sogo te be me elaluali.
46 Tama Devit agai Godigo bidabo mobo dwagi yai sali.
Tama Devitgo agai Godibolo hanalu weyu, te po wali, ‘Eno
homugo nage bidabo lotu be sę yagawe?’ olama, hanalu
wali. ‘Nage God mu dao, eno wąị Jekopgo nageba lotu po
wai dao,’ te po wai.
47 Tiali goli, nosali Devit aga ogwa Solomon agai Godigo
be sę yai dao.” *
48 Te Stivengo te po me wai, “Te tiali goli, God Genuai Bidi
mu dao, te bidi dabego nogogo nigai bede bidigobeo. Tama
te koneama, Godigo po pusa mabo bidigo polobadu te po
asęai,
49 ‘Te Godigo te po wai, “Te eno tigidali bulu
tonalubaso, te dagalu da, te eno dugulalubo ni nami
sia tiwai dao, te tǫ da eno sągągo diąnalubo ni nami
tiwai dao. Dagego magi be enabolo sę yaibawe?
Ena dulalu toma tuabo be menawe?
50 Ena digi
te tigidali nai nigai dao, te dagalu me, tǫ me ena
digi nigai dao. Dagego ena bidabo be sę ebo usu
egobeo,” ’ *
Godigo te po wai.”
51 Te bidi Stivengo te kaunsil dabebolo te po ma wai, “Dage
da te po sela sąbo bidi dabe dao. Dagego kolesaga da, Godigo
po odisąbo bidigo kolesaga tiwai dao. Dagego Godigo Dwagi
Yai Mobogo po tigidali sogo sela sąbo dao. Polobadu duga
wąị dabego po sela sąyani tiwai megi dagego te tibao.
52 Polobadu duga wąị dabe augwaligo Godigo dwagi yai
po pusa mabo bidi dabe tigidali ela silali. Me deli bidibawe?
Mu menio. Polobadu mu Godigo dwagi yai po odasa pabo
bidi dabe augwaligo te po wai, ‘Nosali God agai dwagi yai
dolo sę ebo bidi asaibao.’ Tialima, duga wąị dabe augwaligo
te po odasa pabo bidi dabe ela muani. Megi tama dagego te
Godigo dwagi yai dolo sę ebo bidi ela muai.
53 Godigo dagalude sę ebo bidi ensel augwaligo Godigo
bomo yai po dugabolo pusa mawai. Tiali goli, te po duga
wali pabe dao,” Stivengo te po wai.

Augwaligo Stiven masigigo ela muani

---

* **7:47:** 1 Kin 6:1-38; 2 Sto 3:1-17 * **7:50:** Ais 66:1-2

54 Te Stivengo te kaunsil dabebolo te po odubadi, augwaligo guni bulama, sębę ebaso, augwa kele halua tuali, agade.
55 Tiali goli, Godigo Dwagi Yai Mobo Bidi aga homu kolesagade pągą yanio. Tama agai ugwaba dagaluba tonalubadi, Godigo dwagi yai ula suali. Tama agai suali, Jisas te Godigo dolo nogode dolalubo suali.
56 Stivengo te po wai, “Suao. Eno megi suba, dagalu dalalubo. Tama tede Godigo Bidi Mu megi Godigo dolo nogo badude dolalubo eno subao,” te po wai.
57 Tama augwa nogogo olo palia sali, tama moni i wali, augwaligo te po odidali weyu. Augwali tigidali aga pageba polo sisinani.
58 Nogogo tulama, moni be nani bogoba sela sąyani. Tede augwaligo masigi dabe Stiven tigiba sąyani, aga ela mumainu eyu yali. Te kaunsilde tibo po wali bidi dabe augwa bulubo ugwa dabe osogo diąni, te masigi dabe bugagia sąmainu eyu, te Stiven tigiba. Te gesi bidi deli, agai nogi Sol, aga pageba te ugwa dabe augwaligo muani.
59 Augwaligo Stiven tigiba masigi sąbo sę ebadi, Stivengo te Godibolo te po wai, “Jisas, Genuai Bidi, nago eno mobo megi sao,” te po wai.
60 Aga kidu sugunama, agai Godibolo i bomo elama, te po wai, “Genuai Bidi, nago augwaligo te enabolo ebo dwai sę sęgę nago sela sąyao,” te po wai. Te po olama, aga isai. 8:1a Tama te bidi Sol agai augwaligo Stiven ela mubo sulama, Sol agai te sęde usu da wali.

8

Te bidi Sol me te bidi dabe augwaligo te Jisas wali pabo we bidi elali

1 Te sogo, Stiven isali sogode, augwaligo Jisas wali pabo we bidi elebo sę gagalali, te Jerusalemde. Te tebo sę genuagi mu yali. Tama Jisas wali pabo we bidi tigidali te Judia tǫ, Samaria tǫ te bulu siba wi tedela pali. Tiali goli, te Jisasgo tagala palai bidi dabe wi pabe.
2 Tama Jisas wali bugagia pabo bidi me badu augwaligo moni homu dene mu elama, diligi aselama, moni gela olama, Stiven pubaligi pali.
3 Tiali goli, Sol agai homugo te Jisas wali pabo we bidi tigidali eno ela silaibao, te homu yai. Tama agai te be deli deliba pelama, Jisasgo po wali pabo we bidi tigidali naga agai augwali nogo aligabo dunama, kalabus beba mugi pali, we dabe me, bidi dabe me.

Te tagala palali bidi aposel augwaligo Jisasgo po te Judia tǫde me Samaria tǫde me pusa mawai

(Dąị 8:4–12:25)

Augwaligo Samaria bulude Godigo po pusubo sę yali

4 Te Jisas wali pabo we bidi augwali wi pelama, tigidali buluba tedela pelama, bidada pali. Tede augwaligo Jisasgo po pusa mani.

5 Me bidi nogi Filip, agai te Samaria buluba dulama, tama agai te we bidi dabebolo te po wai, “Te Jisas da, Godigo we bidi tau somainu sa muai bidi Krais dao,” te po wai.

6 We bidi hauwa augwaligo Filipgo po bugagia odali. Augwaligo agai wali po odama, agai we bidi noma sabo bomai sę ebo me suali.

7 Tama dwai haubo mobo dabe we bidi hauwa tudi badu polobadu aselama, dagą yagaselama elalu tede bidibadi, tama Filipgo po obaso, te dwai mobo haubo dabe te we bidide bidali taga peyu, moni hwą mu wai. Me badu sągą isai we bidi Filipgo ma dwagi yai ilali, sągą dwai we bidi me.

8 Tama tibaso, te Samaria dabe bugai homu mu yali.

9 Te Samaria bulude te bidi me deli nogi Saimon bidali. Agai tede bobobage sogo bidu, dwai pobi wabo sę elama, te Samaria we bidi noma mu sabo sę yali. Agai te po wai, “Ena da, genuai bidi mu dao,” po wali.

10 Samaria we bidi tigidali, te genuai bidi me, te olo we bidi me, augwaligo Saimongo wali po bugagia odali. Tama augwaligo te bidi nogi weyu, “Te bidi agai Godigo mawai bomo gagawai mu elalubao,” wali. Augwaligo “Te bomo nogi Genuai Bomo te bidide elalubo dao,” wali.

11 Bobobage sogo te bidi agai pobi wabo pogo te we bidi dabe noma sobaso, augwaligo agai po wabo bugagia olo munama, odalio.

12 Tiali goli, Filipgo te Godigo we bidi tonalubo sęde dwagi yai po olama, te we bidibolo te Jisas Kraisde po me wali. Tama te po odama, te we bidi augwaligo te poba augwa homu tigidali munama, Filipgo augwali baptais mani, we dabe sibi me, bidi dabe me.

13 Saimongo te Filipgo poba aga homu munama, tama Filipgo aga baptais mawai. Tama baptais menama, tama te Saimon te Filip wali pai. Agai te Filipgo we bidi noma sabo bomai sę mu ebo sulama, agai noma sai.

14 Te Samaria we bidigo Godigo po bugagia odobo po te Jisasgo tagala palai bidi dabego odali, Jerusalemde. Tama

tibaso, augwaligo Pita dali Jon si te Samaria we bidi pageba
tagala palai.
15 Te bidi si sabolama, augwali sigo Godibolo po hanalu
wali, te we bidi augwaligo Godigo Dwagi Yai Mobo Bidi
somainu yali. Godigo Dwagi Yai Mobo Bidi augwaliba
polobadu asobeo.
16 Tama tega augwali sigo koneai, augwaligo Jisasgo
nogide naga baptais sai dao.
17 Tama tibaso, Pita dali Jon sigo Godibolo po hanalu
wali, Godigo Dwagi Yai Mobo augwaligo homuba asomai
hagede. Tama augwali sigo nogo te tigidali we bidi toboluba
muani. Augwali Jisasgo hani tama tibo sogo augwaligo
Godigo Dwagi Yai Mobo Bidi sali.
18 Te tama tibo sogo, te bidi Saimon agai Jisasgo tagala
palai bidi sigo tigidali we bidi toboluba nogo mubo suali,
tama Godigo Dwagi Yai Mobo Bidi augwaliba asali. Agai
masigi selasa asama, tega side te bomo abelai hagede yali,
19 te po wai, “Te mone ge sao. Eno homugo te eno te
Godigo Mobo Bidi sabo bomo dage side eno abelaibao. Tama
eno me we bidi toboluba nogo munama, augwaligo Godigo
Dwagi Yai Mobo Bidi saibao,” te po wai.
20 Tiali goli, Pitago te po wei ponoyu, te po wai, “Te Godigo
olo mabo bomo te nago masigigo abelai hagede, nage dali
nago masigi dali si te moni isiba paibao.
21 Godigo gedude nago homu dolo meni baso, te nage da
dali te sęde me bidigobeo.
22 Tama te dwai sę ebo homu begelao. Begelama, tudiba
muao. Tama nago Godibolo gedu haluasa po wao, agai nago
te kolesaga ebo sela sąmainu yao.
23 Eno nago homu sualio. Nago e sę pesabo kolesagago
nago homu dolo mu menio. Tama nago homu damua pabo
homu tiwai elalubo. Naga dwai kolesaga ebogo nago dwagi
yai kolesaga yaga wali kalabus elalubo,” Pitago te po wai.
24 Te bidi Saimon agai Pita dali Jon sibolo te po wai, “Dage
sigo Genuai Bidibolo po wao, ena tau somainu, nago wali po
ena pageba aselama, ena dolidali,” te po wai.
25 Te Pita dali Jon dali sigo augwalibolo te Godigo sę yai
po pusa menama, te Genuai Bidigo po me olama, augwali si
Jerusalemba ma geasa pali. Tama tomode augwali si peyu,
Godigo dwagi yai po te Samaria bulu hauwade pususu pali.

Filipgo te Itiopia bidibolo Godigo bukude elalubo po pusali

26 Te Godigo ensel bidi me deligo Filipbolo te po wai,
“Nage sisi elama, te saut eba pedai badu soao, te Jerusalem
pabo tụ tagalama, te bulu nogi Gasa teba pabo tụba pao,” te
po wai. Te pabo tụ te kemi tọ naga bega palai elalubo bulu

da. Te sunumi te bidi meni yai badu elalubao. Tama tibaso,
Filip aga sisi elama, polo pali.
27-28 Tama te tụdu te Itiopia bulu kantri moni nogi yai
bidi me deli te hos dabego kegebo karis nai tedu asali.
Tama te bidi agai Itiopia genuai gavman we kwin Kandasigo
masigi tonalubo sẹ ebo tobolu bidi dao. Te bidi aga tigide
nai domoge diąsąwai bidi da. Te bidi aga Jerusalemba
Godigo po odagasai. Tama megi aga buluba ma pai hagede,
kibu hosgo kegebo bidi dulalubo karisde bidibo. Tama agai
pobadi, Godigo polobadu po pusa mani bidi Aisaiago asẹai
po elalubo buku agai nedada pali.
29 Tama Godigo Dwagi Yai Mobo Bidigo te Filipbolo te po
wai, “Nage te kibu hos kegasa pabo te bidi dulalubo karis
pąba pelama, bidao.”
30 Tialima te bidi Filip udulama, pąba pali. Te bidigo te
Godigo po pusa mani bidi Aisaiago po asẹai buku nedada
pabo odali. Tama agai hanalu wali, “Nage te nedebo po
page nago koneaniwe?” wali.
31 Tama te gavman bidigo te po wei ponai, “Tama tiali
bidigo enabolo te po page ola masiąyu da, eno konegobeo.
Tama nage te karisba holama, ena dali dugayagasao,” te po
wali.
32 Te bidigo te bukude nedebo po Filipgo koneama, tama
dao, te po wai,
“Augwaligo te kibu sipsip elai hagede, sela pabo
sogo hwa wabo menio. Te tiwai te bidi agai hwa
wabe. Augwaligo te kibu sipsip wai selama, nisi
togwai hagede baso, te kibu sipsip wai dabe hwa
wabo menio. Te tiwai te bidi agai hwa wabe. Agai
po me wabe.
33 Augwaligo te bidi hale manio.
Augwaligo agabolo dolo yai po tụ ela mabe. Tama
augwaligo aga elama, isilali. Tama tibaso, me bidigo
agai hani sibide po wagobeo, agai bidi hani sibi
sia salio,” *
te po asẹai.
34 Te Itiopia bulu gavman bidi agai Filipbolo te po wai, “Te
bidi Aisaia aga homugo te po aga digide waliwe, ma mena
bidide waliwe? Te po page enabolo wao.”
35 Filipgo agabolo te aga bukude nedali po page bugagia
pusa mobadi, tama agai Jisasde dwagi yai po agabolo pusa
manio.
36 Tama augwali si te tụdu pobadi, te gavman bidigo ąị
sulama, te po wali, “Te ąị ede elalubo. Ena magi baso
baptais sogobewe?” te po wai.

* **8:33:** Ais 53:7-8

37 Filipgo agabolo te po wai, “Jisasba nago homu kolesaga
tigidali agaba muyu da, teda eno nage baptais mawaiba,” te
po wai. Te bidigo te po wai, “Eno te Jisas Krais da te Godigo
ogwa eno mu konealubo homu ebao.”
38 Tama te gavman bidigo i olama, te po wai, te kibu hos
kekasa pabo sai guni tolasa pabo bidibolo, “Tama dolaluao,”
wali. Augwali si tǫba dulama, tama ą̨i tomoba pelama, tama
Filipgo aga baptais mawai.
39 Augwali si te ą̨i taga solama, buluba hola sobadi, Godigo
Dwagi Yai Mobo Bidigo Filip polo te gasa buluba selasa pali.
Tama te gavman bidigo aga ma sube. Tama aga buluba pabo
tụdu peyu, bugai homu yali.
40 Filip te Asdot buluba polo sabolali. Agai te Asdot bulu
taga pelama, te be nani tigidali bilama, Godigo gesi dwagi
yai po pususu bilali, te Sisaria be naniba sabolali.

9

Te bidi Sol aga homu begelama, Godigo po wali pabo po

1 Te bidi Filip te be nani tigidali bilibadi, tama te bidi
Sol agai moni po dagą weyu, te po wai, “Jisasgo hani eno
ela silaibao,” wai. Tama aga te pris hani tuni bidi pageba
pelama, te po hanalu wali,
2 “Nago enabolo pas asęna mao. Te pas selama, ena
Damaskus be naniba pelama, tede Juda dabego bomo yai
po ola mabo be genuai bidi dabebolo te pas mawaibao. Eno
te Jisas wali pabo we bidi subaso da, nogo dụlama, tama
te genuai bidi dabego ‘Usu da’ waibao. Te we bidi eno
Jerusalemba ma odasa aselama, kalabusiba muaibao,” te
po wai.
3 Te pas selama, Sol te Damaskus pabo tụdu pobadi yaide,
pąba sabaligi pobadi, te dagaludu ula polo dulama, te Sol
bologobea sali.
4 Tama Sol aga tǫba tulaluali. Tama agai bidi me deligo
pedauwalidu po weyu, te tama po wabo odali, “Sol, Sol,
nago ena magi baso dolobo sę ebawe?” te po wai.
5 Solgo te po hanalu wali, “Genuai Bidi, nage de dawe?”
“Ena da Jisas da, nago ena dolobo sę ebo bidi da,” agai te
po wai.
6 “Megi nage hogodama, Damaskus hanu tomoba pao.
Tama bidi me deligo agai te nago sę yabo po ola mawaibao,”
te po wai.
7 Te bidi Sol dali pali bidi dabe augwali dwai midigi
selama, augwali te tụde po me wasiąma sagiasa dodolaluali.
Augwaligo te bidigo pedauwalidu po wabo odali, tiali goli,
augwaligo bidi me sube.

8 Tama te bidi Sol agai sągągo doligiluali. Agai gedu si
pedama, suali, agai gedu tigidali hulia sai elaluali. Tama
tibaso, augwaligo nogo tulasa pelama, Damaskus be nani
tomoba pali.

9 Te sela sogo agai gedu me hulia sai elaluali. Tama te sela
sogo agai nai me ąi me tube.

10 Te Damaskus bulude bidi me deli Jisas wali pabo bidi
bidali, agai nogi Ananaias. Aga bidibadi, na gagawai yali.
Tama te na ebadi, Genuai Bidi aga aselama, aga nogi wai.
Tama Ananaiasgo te po wei ponoyu te po wai, “Genuai Bidi,
ena da ede bidibao.”

11 Genuai Bidigo agabolo te po wai, “Nage hogodama,
pelama, te augwaligo doloba pai nogi wabo tụba pao,
Judasgo beba sugi pao. Nago tede hanalu wao, ‘Tarsus bulu
bidi Sol tede bidibowe?’ wao.

12 Te bidi agai enabolo gedu haluasa po weyu, te bidibao.
Tama Sol agai me na gagawai mu yali. Tama agai nage
suali, te nage agai pageba asobo suali. Nago nogogo agai
toboluba muani, agai gedu ma wiegi yai ilimainu ebo, te
suali,” Genuai Bidigo te po wai, Ananaiasbolo.

13 Tama Ananaiasgo te po wai, “Genuai Bidi, hauwa we
bidigo enabolo te bidigo Jerusalemde nago po wali pabo
hani we bidi dwai sę mu ebo bidi dao po enabolo pusai
dao.

14 Tama te pris tobolu bidi dabe augwaligo agabolo pas
asęna manio, te aga Damaskus aselama, te agai nago nogi
wabo we bidi da kalabusiba muainu,” te po wai.

15 Tama Genuai Bidigo agabolo te po wai, “Nage pao, eno
aga dąi ilibaso, agai eno sę yaibao. Sol agai eno nogi te gasa
hani dabe we bidibolo ola mawaibao, te genuai gavman bidi
dabebolo me, te Israel we bidibolo me eno nogi pusa maiabo
bidi dao.

16 Tama ena digi aga ola mawaibao, agai ena nogi selasa
pelama, tigidali we bidibolo pusa mawaibao, te me me sęgę,
me me sęgę aga pageba asaibao,” Genuai Bidigo te po wai.

17 Tama te po obaso, Ananaias pelama, te beba sabolali.
Tomoba pelama, agai nogo te Sol toboluba muani. Agai te po
wai, “Sol, nage da eno ama dao. Tama Genuai Bidi Jisas aga
digi ena nage pageba tagala palai dao. Nage te pabo tụdu
edaba asobadi, Jisas aga digi nagebolo sabolali. Agai ena
tagala palali, nago gedu ma dwagi yai ilimainu yai. Tama
agai homugo Godigo Dwagi Yai Mobo nage tomode bidimai
hagede, te sę yai,” Ananaiasgo te po wai.

18 Tama polo te Solgo gedude abolo tiwai elaluali nai polo
tulaluali. Tulalubaso, te agai gedugo tigidali nai ma bugagia
suali. Tama aga dolaluama, Ananaiasgo aga baptais mani.

19 Tama nosali Sol agai nai tulama, aga bomo ma sali.

Sol agai Godigo po Damaskus bulude pusali

Sol agai te Jisas wali pabo we bidi dali agai sela sogo bidali, te Damaskus be nanide.

20 Agai te Juda dabego bomo yai po ola mabo be dabeba polo pali. Tede agai Jisasgo po pusa mabo gagalali. Agai te po wai, "Jisas da, te Godigo Ogwa dao," wali.

21 Tigidali we bidigo agai wabo po odama, augwali noma mu sai. "Te bidi Jerusalem bulude Jisasgo po wali pabo we bidi agai elebo po wali bidi, te dawe?" augwa hasi hanalu wali. "Tama te bidi agai eba asali, te Jisasgo po wali pabo we bidi agai nogo dunama, Jerusalemba odasa peyu, tama te pris hani genuai bidi dabebolo magi pai hagede aga eba asali," te po wai.

22 Tama Solgo po bomo yai po mu pusali. Agai te po wai, "Te bidi Jisas da, te Godigo we bidi tau somainu sa muai bidi Krais dao." Tama agai po bomo elalubaso, te Damaskusde bidibo Juda dabe augwaligo po wei ponogobeo. Agai pogo tigidali we bidigo po aiyaba elalualio.

23 Te tama hauwa sogo silama, tama te Juda genuai bidi dabe sisinagaselama, Sol elabo sunumi gegali.

24 Tialima, augwaligo aga elaibao wabo po bidi me deligo agabolo pusali. Tama Damaskus tomoba iliama, u badu moni masigi obo elaluali. Sol wi dią pidali weyu, tama pio me, kigamu me, hulide me, te tụba Sol elai hagede, nọ muagasai.

25 Tiali goli, me sogo hulide te Jisasgo po wali pabo bidi dabego Sol te moni bono wa tomoba bulama, bono kẹnama, te obo dwasianu windo tụdu te buluba dilani, tama bono wa aiyaba tagalalulali, tọba sabolama, Sol wi dią pali. *

Sol Jerusalemba pali

26 Te Sol Jerusalemba sabolali. Tama tede agai homugo Jisasgo po wali pabo hani dali sisinai hagede yali. Tiali goli augwaligo agade wi mu yali. Augwaligo te homu yali, 'Te bidi agai Jisas wali pabo bidi mu menio,' te homu yali.

27 Tama te bidi Barnabas agai Sol tau sali. Agai aga odasa pelama, Jisasgo tagala palai bidi pageba tagaligi pali. "Tama agai tụdu pobadi, Genuai Bidi sabolagasali, te Solgo aga suali. Genuai Bidigo agabolo po wali." Barnabasgo te po me wai, "Te Damaskusde Sol agai Jisasgo nogide po pusali, te aga wi me ebeo," te po wai.

28 Tama tibaso, Sol agai Jisasgo tagala palai bidi dabe dali bidama, tama agai te Jerusalem be nani tomode agai Jisasgo

---

* **9:25:** 2 Ko 11:32-33

nogi pusubo po te we bidibolo pususu bilali, wi ebe. Agai te
Grik po wabo Juda dabe dali sisinama, po miani.
29 Tiali goli, augwaligo aga elabo sunumi gegali.
30 Tama te aga elabo sunumi gegebo po te Jisas wali pabo
bidi me badugo odama, tama augwaligo Sol te Sisaria be
naniba odasa pali. Tedu augwaligo aga agai page bulu mu
Tarsus buluba tagala palali.
31 Te side Jisasgo po wali pabo we bidi te Judia tǫde me,
Galili tǫde me, te Samaria tǫ me, te bulu we bidi augwali
bugagia bidali, wi ebe. Godigo Dwagi Yai Mobogo augwali
tau selama, te umabo we bidi Jisasgo poba augwa homu
tigidali munama, bomo yali. Augwaligo Genuai Bidigo nogi
ugwaba mu sali, te augwaligo Genuai Bidigo po wali pali.

Pita agai te bidi Ainias dwagi yai ma ilali

32 Te Pita tigidali buluba bilali. Me sogo aga te be nani
nogi Lida, teba pai, Godigo po wali pabo we bidi sueinogo
yai.
33 Tama te bulude agai bidi me deli suali, te bidi nogi
Ainias. Tama te bidi sągą isa silai, aga bede naga bididubadi,
kibu be nogo a olama, me badu nogo sela olama silali.
34 Pitago agabolo te po wai, “Ainias, Jisas Krais agai nage
dwagi yai ma ilibao. Nage ma hodaluao, naga somo belama,
teba muao.” Tama Ainias polo hodaluali.
35 Tama te Lida bulu we bidi me, te Saron tǫ we bidi me,
augwali tigidaligo Ainias bilibo sulama, augwali tigidaligo
homu begelama, Genuai Bidi wali pali.

Pita agai te we nogi Tabita ma hodolali

36 Te be nani Jopade te we me deli bidali, agai nogi Tabita.
Agai Jisasgo po wali pali. Te Grik pode augwaligo aga nogi
tama nogi wabo Dorkas. Tama tigidali sogo agai tigidali nai
meni yai we bidi me, gasi ebo we bidi me, te agai tau sai
dao.
37 Tama te sogo aga gasi deli sali, te isali. Augwaligo agai
tigi wę pauluama, te be ugwa badu habuba muai.
38 Tama te be nani Jopa te Lida be nani digibulu meni,
pąde mu. Te Jopade bidali Jisasgo po wali pabo we bidigo
Pita te Lidade bidibo po odama, augwaligo bidi si Pita
pageba tagala palali. Augwali si teba sabolama, Pitabolo
te po wai, “Nage polo asao.”
39 Tama te po obaso, Pita sisi elama, aga tega si dali
pali. Tama Jopa buluba sabolama, augwaligo aga te ugwa
badu be habuba odasa pali. Tede te bidi isai we dabe sibi
augwaligo gela wabo suali. Tama Dorkas agai bidibo sogo te
bulubuo ugwa dabe me, te kedau baso bulubuo ugwa dabe

me nigilama, te bidi isai we dabebolo mawai. Augwaligo te ugwa dabe selama, Pitabolo ola mawai.
40 Tama Pitago augwali “Buluba piąo,” wali. Tama agai kidu sugunama, Godibolo po wali. Nosali agai isai we tigiba suali, te po wai, “Tabita, nage hodaluao,” wali. Tama te we agai gedu peda sanama, tonono bilali, tama agai Pita sulama, hodasa holama, duagulali.
41 Pitago agai nogo tola selama, dodolali. Pitago te Jisasgo po wali pabo we bidi me i olama, augwali aselama, agai te we augwalibolo ola mawai, “Dorkas te bidibao,” wali.
42 Pitago te sę yali po tigidali Jopade bidibo we bidi polo oda pela silali. Tama umabo we bidi augwaligo homu te Genuai Bidiba muani.
43 Pita te hauwa sogo Jopa be nanide piali, te bidi me deligo bede, te bidi agai nogi Saimon. Agai ebo sę te isai kibu kau wali nagamea dwagi yai pomai hagede sę ebo bidi da.

10

Ensel mobo bidi te bidi Korniliusba pedelama, agaba po magasai elalubadi, te bidi Pita te bidi Korniliusgo beba pali

1 Te bidi me deli Sisaria be nanide bidali, agai nogi Kornilius. Te bidi aga te Rom ami enesigi bidi dabe tonalubo genuai bidi mu, te 100 ami bidi agai tonalubo da. Augwali te Itali tǫdu asai.
2 Tama te bidi aga hani dabe dali tigidali sogo te Godibolo lotu po wedu te bidigo te Godigo godolo yabo kolesaga yali. Te bidi aga dali deli bede bidibo bagego tigidali te God dologode bidai. Tama te bidi agai te tigidali Juda tǫde bidibo nai meni yai we bidi agai tigidali sogo tau sabo da. Agai Godibolo hanalubo po hauwa sogo wabo bidi dao.
3 Tama me sogo pioba poloba nai po sela wabode, agai na gagawai yali. Tama agai Godigo dagalude sę ebo ensel bidi me deli aga pageba sabalobo hania sualio. Te Godigo ensel bidigo agabolo te po wai, “Kornilius.”
4 Agai te ensel bidi gedugo bomonama tonama, wi mu yai. Tama agai te bidibolo hanalu wali, “Eno genuai bidi, nago homugo magi sę yaiwe?” Tama te ensel bidigo te po wei ponoyu, te po wali, “God agai nago agabolo po wabo me, te nai meni yai we bidi tau sabo kolesaga me, te Godigo sulama, bugai homu ebao.
5 Tama megi bidi me badu te Jopa buluba tagala palao, bidi me deli agai nogi Saimon, agai nogi me Pita, te bidi Pita odasa asomainu yao.

6 Tama te bidi agai nogi sabi bidi Saimongo bede bidibo,
te tamu ąị sesegede. Te nogi sabi bidi Saimon agai ebo sę
te kibu kau waligo haniani nai nigibo sę ebo bidi dao,” te
ensel bidigo te po wai.

7 Te po olama, aga pali. Tama Korniliusgo aga bede sę ebo
bidi si me i wali. Agai te ami bidi me deli me i wali, te bidigo
Godibolo lotu po wabo bidi. Te bidigo Kornilius tigidali sogo
mu tau sali.
8 Tama augwali aselama, Kornilius agai te bidi selabolo te
ensel bidigo wali po pusa mani. Pusa menama, agai te bidi
sela Jopa buluba tagala palali.

9 Te do te bidi sela augwali pelama, te Jopa be nani pąba
sabaligi pobadi, te giligade Pita te be pedu sai yai madigi
teba holama, bidali, te Godibolo po wainu yali.
10 Tama agai nasi mu ebaso, agai homugo nai tuai hagede
yali. Tama augwaligo nai dodolobadi, Pitago naa gagawai
mu yali.
11 Tama agai dagaluba tonobadi, dagalude moni tụ dalalu-
ali. Moni nami ugwade po dunama, dagaludu tọba tula
palali.
12 Tama haniani hasa dabe, me me hasamani me, me me
ba me te ugwa tomode kisu mu elaluali.
13 Pitago te po wabo odali, “Pita, nage hodasa pelama, me
badu hasa dabe ela tuao,” wali.
14 Tiali goli Pitago te po wali, “Genuai Bidi, eno ela
tugobeo. Polobadu eno te habu sai nai dabe tube, megi me
eno tugobeo,” wali.
15 Tama Pitago po me odali, “Godigo agai ‘Tubo nai dao’
obaso da, tama Godigo agai nigai nai nago habu sai nai dao
po wagio,” wali.
16 Tama sela sogo te nami ugwa dulama, te po wali.
Silama, te nami ugwa dagaluba polo kegasali.

17 Tama te bidi Pitago dagaludu te yali sę page homugo
kone palali. Tedubadi yaide, te Korniliusgo tagala palai bidi
dabe augwaligo te Saimongo be menawe po hanaluama,
augwali te be maboba dolagasali.
18 Augwaligo i olama, te po hanalu wai, “Te beba asali bidi
bidibowe?” wali, “agai nogi Saimon dao, agai nogi me Pita
dao,” te po wali.
19 Tama Pita te na gagawai yali sę konealu bidibadi yaide,
Godigo Dwagi Yai Mobogo agabolo te po wai, “Edao, bidi
selago nage gege asalio.
20 Tama tibaso, nage sisi elama, aiyaba dulao. Tama nago
augwali dali pabo homu si egio. Eno augwali sela nage
pageba tagala palai bidi dabe dao,” te po wai.

21 Tama te po obaso, Pita aiyaba dulama, augwali selabolo
te po wai, “Dagego ena gege asali bidi, te ena tama dao,”
agai te po wali.
22 “Dage magi pogo asaliwe?” wali. Augwaligo te po wei
ponoyu, te po wali, “Te Rom ami genuai bidi nogi Kornilius,
agai da nage pageba tagala palali. Te bidi da, aga dwagi yai
bidi mu. Agai tigidali sogo Godibolo lotu po wabo bidi dao.
Te Juda we bidi tigidali augwaligo agai nogi ugwaba sabo
dao. Godigo dagalude sę ebo ensel bidi me deligo agabolo te
po wai, ‘Nago Pita i olama, tama aga nago beba asomainao,
Pitago wabo po nago odomainu tama yao,’ te ensel bidigo
te po wali,” augwaligo te po wai.
23 Tama Pitago augwaligo wali po odobo si, agai augwali
te be tomoba odasa pelama, pigi pai.

Te sogo kigamu, Pita dali Jisasgo po wali pabo Jopa bidi
me badu dali, augwali sisi elama, augwali te sela bidi dabe
dali augwali hodobo palio.
24 Tama tomode pilama, ma pelama, augwali Sisaria
buluba sabolali. Tede Kornilius agai abagi dede, bidi hani
dede i olama, sisinagaselama, Pita asobo tonaluali.
25 Tama Pita agai homugo Korniliusgo be tomoba pai
hagede homu yai. Korniliusgo sulama, agai kidu sugunama,
agai tobolu me, nogo me tǫba ilali, Pita sągąde, agai lotu
wali.
26 Tiali goli, Pita agai te bidi ma hodoliyu, te po wai, “Nage
hodaluao. Ena da bidi naga dao, nage tiwai tama dao.”
27 Augwali si po ola peyu, te be tomoba pobadi, tama
Pitago suali, te be tomode agai te we bidi hauwa sisinama
bidibo suali.
28 Pitago augwalibolo te po wai, “Duga digi koneai dao,
Juda we bidi dena te Juda hani isąwai hani bidi dabe dali
abagi olama, augwaligo beba da bilibo menio, habu sai dao.
Tiali goli, Godigo enabolo te po ola mawai, ‘Nago Judago
lotu po wali pisąbo we bidi nago tudiba menamuo,’ wali.
29 Tama tibaso, nago e bidi sela tagala palama, ena oda
sagasobaso, eno te po ‘Ena hagelabo’ po te eno me wabeo.
Tama megi eno nage hanalu obao, nago ena magi baso i
waliwe?” Pitago te po wai.

30 Te Korniliusgo te po wei ponoyu te po wali, “Te
polobadu sela sogo polo walio, pioba poloba nai po sela
wabode, eno Godibolo po weyu bidibadi, polo te bidi me
deli ena pagede dolalubo suali. Agai ugwa ula genuai mu
yali.
31 Agai ena nogi olama, te po wai, ‘Kornilius, God agai
nago agabolo po wabo me, te nago nai meni yai we bidi tau

sabo dwagi yai kolesaga ebo sulama, Godigo bugai homu ebo.
32 Megi nago me badu bidi te Jopa buluba tagala palao, bidi me deli oda sigi pomainao, te bidi nogi Saimon, agai nogi me Pita. Te bidi aga nogi sabi bidi Saimongo bede bidibo, te tamu ąį pąde. Te nogi sabi bidi Saimon, agai ebo sę te isai kibu kau wali nagamea dwagi yai pomai hagede sę ebo bidi da,' te po wai.
33 Tama tibaso, eno nage pageba po polo te tagala palai dao. Tama nago dwagi yai kolesaga mu elama, da pageba sabolalio. Tama megi da tigidali Godigo gedude bidibao. Tama dago homugo Genuai Bidigo nagebolo mani po te dago odaibao," Korniliusgo Pitabolo te po wai.

Pita agai Korniliusgo bede te po pusai dao

34 Te Pita agai po wabo sę gagalali, "Mu tama dao, megi eno koneanio. God agai deli hani naga homu ebeo. Te mu menio. *
35 Tigidali haniani po wabo bidi hani augwaligo God wi elama, dwagi yai kolesaga ebaso da, tede Godigo 'Usu da' waibao. Duga digi koneai dao.
36 Godigo te dwagi yai po da Israel we bidibolo mawai dao. Tama te dwagi yai po page e tiwai da, Jisas Krais da, te tigidali we bidigo Genuai Bidi da. Da tigidaligo aga godolo eyu da, te da dwagi yai homu elama, bugagia bidaibao.
37 Duga digi koneai dao. Polobadu Jongo dwagi yai baptais mabo po pusa mawai dao. Te sogo te po te Galili tǫde gagalama, tigidali Judia tǫ usu yai dao.
38 Te po duga digi koneai dao. God agai te Nasaret bulu bidi Jisas sa muai. Tama Godigo agai Dwagi yai Mobo Bidi dali, bomo dali si agabolo mawai dao. Tama Jisas aga tigidali bulu bilama, dwagi yai sę ela bilali, tama agai Satango dolai we bidi agai dwagi yai ma ilali. God aga dali bidibaso, te tobage sę yali.
39 Tama dago suai dao, agai te sę Jerusalem tomode me, tigidali Israel bulude me, tama dago te yali sę po pusubao. Tama augwaligo aga ni pedaide walama, elai dao.
40 Tiali goli, sela sogo gų pagede bidama, nosali Godigo aga ma hodolai dao. Tama me badu we bidi augwaligo gedugo aga suali.
41 We bidi tigidali augwaligo aga sube. Da polobadu Godigo agai po pusu maio olama dąį ilai bidi, dago naga aga suai dao. Aga hodaluama, da aga dali hodobo bidu, nai me, ąį me tuai dao.

---

* **10:34:** Bom 10:17

42 Tama dabolo agai bomai po mu mawai dao. Agai ‘Te
dwagi yai po te tigidali we bidibolo ola mao,’ wali. Godigo
Jisas dąi ilama, tigidali bidibo we bidi me, isali we bidi me,
aga po tụ yabo bidi nigilama, bidibo. Te sę ebo po me dago
te we bidibolo pusa mawaibao.
43 Polobadu Godigo po pusa mani bidi tigidali augwaligo
agade po wai. Augwaligo te po wai, ‘Magwai we bidi deli
deligo augwaligo agaba augwa homu tigidali mubaso da,
agai nogigo bomogo augwaligo dwai sę ebo kolesaga God
agai sela sąwaibao,’ te Godigo po pusa mabo profet bidi
dabego te po wali,” Pitago te po wali.

Godigo Dwagi Yai Mobo Bidi gasa bidi haniba asali po

44 Te bidi Pita agai po odubadi, te Godigo Dwagi Yai Mobo
Bidi te po odobo we bidi tigidali tigiba dulali.
45-46 Tama augwaligo gasagi gasagi yai po, me me po
haniani weyu, Godigo nogi ugwaba sali, “God, nage dwagi
yai bidi mu dao,” wali. Tama me badu Juda bidi augwali
Jisasgo po wali pabo bidi dabe Pita dali asai, Jopadu.
Augwali noma mu sai, Godigo agai Dwagi Yai Mobo Bidi
te Juda hani isąwai we bidibolo me olo mawai.
47 Pitago te po wai, “Te we bidi dabe augwali pageba
Godigo Dwagi Yai Mobo Bidi asali dao, da pageba polobadu
asali tiwai dao. Tama tibaso, bidi mebago ‘Te bage baptais
me sogobeo’ wagobeo,” wali.
48 Tama Pitago te hanibolo te po wali, “Megi dage Jisas
Kraisgo nogide baptais sagameo.” Tama tilama, augwaligo
agabolo te po wai, “Nage da dali hodobo si sela sogo bidao,”
wali.

11

Pitago agai ebo sę po te Jerusalemde bidibo Godigo po wali pabo hanibolo ola magasai

1 Te Jisasgo tagala palai bidi dabe me, te Jisasgo po wali
pabo bidi dabe me, augwali tigidali Judia bulu tọde bida
bida pai. Tama augwaligo “Te Israel hani isąwai we bidi
mego Godigo po odobuo,” wabo te po odali.
2 Tama Pita te Jerusalem buluba sabolali, te Judia tọ
tomode. Tialima, Juda we bidi me badu augwaligo homugo
‘Te Israel hani isąwai bidi augwaligo Jisasgo po wali pobaso
da, hasia augwa tigiwali togwao,’ olama, te po bomo yai po
elaluali. Augwaligo te homu elama, Pitabolo wado po wai,
3 “Te nage te tigiwali togosiąwai bidigo beba pelama, tama
nage augwali dali hodobo nai tuyu yalio,” te po wai.
4 Tama te po obaso, Pitago agai yali sę po page tigidali
augwalibolo pusa manio.

5 Agai te po wai, “Te ena Jopa bulude bidibadi, ena
Godibolo po weyu bidibadi, na gagawai yai. Te nade eno
nai me deli nami ugwa belama, dulubo suali. Te moni ugwa
te dagaludu ena pageba sabolagasali.
6 Tama eno tomoba subadi yaide, te haniani hasa, haniani
hasamani me, haniani ba dabe me, te nami ugwa tomode
kisu delalubo suali.
7 Eno po me deli odalio, ‘Pita, nage hodaluama, te hasa
dabe me badu nage ela tuao,’ wali.
8 Tiali goli, eno te po wali, ‘Genuai Bidi, te nai dabe da
Juda we bidigo munu ma tubo nai dabe menio. Te dago
habu sai nai dao. Eno tugobeo,’ te po wai.
9 Tama dagaludu enabolo te po ma dulali, agai enabolo te
po wai, ‘Nago te nai habu sai dao po wagio. God aga digi te
nai dwagi yai da obaso da, teda usu dao,’ wali.
10 Tama te sę enaba sela sogo sabolagaselama, tama nosali
te nai tigidali me dagaluba kegasali.
11 Tama te nai kegasobadi, bidi sela ena pibo beba
sabolali. Sisaria bulu bidi me deligo augwali tagala pelama,
ena oda sagasai.
12 Godigo Dwagi Yai Mobo Bidigo enabolo te po wai, ‘Nage
te bidi sela dali hodobo pao, homu si egio,’ wali. Tama ena
Sisaria buluba pabo sogo, e Jopa bidi Jisasgo po wali pabo
bidi me badu nogo kibisa deli olama, e bage da hodobo pali.
Tama sabolama, da tigidali te bidi Kornilius agai be tomoba
pali.
13 Korniliusgo da dali po pusali, agai te Godigo ensel bidi
me deli aga be tomode dolalubo suali. Tama te ensel bidigo
agabolo te po wai, ‘Nago bidi me Jopaba tagala palao, te bidi
Saimon, aga nogi me Pita, odasa somainu yao.
14 Aga aselama, dage tigidalibolo po pusa mawaibao, naga
hani tigidali Godigo ma somainu eyu yaibao,’ te ensel bidigo
agabolo te po wali.
15 Tama nosali eno po pusubadi yaide, Godigo Dwagi Yai
Mobo Bidi augwali tigiba dulalio, aga dago tigiba polobadu
asali tiwai yai.
16 Tama eno tama homu yali, polobadu Genuai Bidigo
dabolo te po wai, ‘Jon agai te we bidi ąįgo baptais mobao.
Tialima, nosali Godigo agai Dwagi Yai Mobo Bidi dagebolo
mawaibao,’ wali. *
17 Dago te Genuai Bidi Jisas Krais polobadu agaba dena
homu mubo si, Godigo agai Dwagi Yai Mobo dabolo olo
mawai. Tama eno suali, Godigo te Juda hani isąwai
dabebolo me te Dwagi Yai Mobo Bidi mani. Tama agai

* **11:16:** Tpi 1:5

augwalibolo manigo da, teda eno mena tama Godigo tụ
paligobeo,” Pitago te po wai.
18 Te Jisasgo po wali pabo Juda bidi dabe augwaligo Pitago
wali po odama, tama augwaligo wado po wabo tagalali.
Tama augwaligo Godigo nogi ugwaba siyu, te po wai, “E,
Godigo te sunumi dawai, te Israel bidi hani isąwai bidi dabe
augwali me homu begelama, bugagia bidimainu yali,” te po
wali.

Antiok bulu we bidi augwaligo Godigo po odali

19 Te bidi Stiven augwaligo ela munama isali sogo, te
Jisasgo po wali pabo we bidi wi pelama, me badu te Finisia
tọba pali, me badu te tamu ąi tomode elalubo tọ nogi
Saiprus, teba pali, me badu te Antiok buluba sabolali. Tiali
goli, augwaligo po te gasa hani dabe augwaliba me pusubeo.
Menio. Tama augwaligo Godigo po te Juda dabebolo naga
pusa mani.
20 Tialima, te Saiprus bidi dabe me, te Sairini tọ bidi dabe
me badu augwali Antiok buluba sabolama, tama te Israel
hani isąwai bidi dabebolo Jisas Genuai Bidigo dwagi yai po
pusa mani.
21 Tama te Genuai Bidigo bomo augwali dali hodobo
bidama, tama umabo we bidi augwaligo Jisasba augwa
homu mu muani, kolesaga begelama, Genuai Bidigo po wali
pabo gagalali.
22 Te Jerusalemde bidali Jisasgo po wali pabo we bidigo
te Antiok bulude Godigo genuai sę mu ebo po augwaligo
odalio. Tama tibaso, augwaligo te bidi Barnabas tagala
palali, te bulu Antiokba.
23 Tama aga Antiok buluba sabolama, suali, Godigo we
bidibolo dwagi yai sę yali. Barnabas agai bugai homu
pemene mu yali. Agai augwalibolo te po wai, “Dagego
Godigo po wali bugagia piąo. Dagego te po tagalamuo, homu
si egimio,” agai te po mobo mani.
24 Tama te bidi Barnabas aga dwagi yai bidi mu. Agai
Godigo po bugagia konealubo bidi mu, Godigo Dwagi Yai
Mobo Bidi agai kolesagade pągąnaluali. Tama te sogo um-
abo we bidi mu Jisasgo po wali pabo we bidi wadolagasali.
25 Te nosali Barnabas te Tarsus buluba te bidi Sol gegegi
pali. Tama agai gegelama, sulama, Antiok buluba odasa
asali.
26 Tama augwali si te Jisasgo po wali pabo we bidi tomode
bidama, tama kibu be deli yali. Augwali sigo umabo we bidi
Godigo po ola mani. Te Antiok we bidi augwaligo te Jisasgo
po wali pabo we bidibolo te ‘Kristen’ nogi pobo gagalali.

27 Te sogo me, Godigo po pusa mabo bidi te profet dabe
me badu Jerusalem taga pelama, augwali Antiok buluba
sabolali.
28 Tama augwali tomode bidi me deli agai nogi Agabus, te
bidi doligiluama, Godigo Dwagi Yai Mobogo bomogo te po
pusa obaso, te po agai wai, “Tamadi tama tigidali bulu moni
genuai nasi mu yaibao,” wali. (Tama megi dago koneai dao,
te bidi nogi Klodius te Rom gavman tobolu bidi bidibadi, te
moni nasi yali.)
29 Tama te Jisasgo po wali pabo we bidi augwaligo te po
wai, “Bidi deli deli naga masigi munalubaso da, muagasu
yao,” wai, “te dago te masigi sisinama, te Judia tǫde bidibo
Jisasgo po wali pabo hani dabe augwali nasi ebo, dago
augwali tau sinao,” te po wai.
30 Tama augwaligo te masigi sisinama, augwaligo Sol dali
Barnabas sigo nogoba munama, augwali sigo te mone sela
pelama, Jisasgo po wali pabo tobolu bidi dabebolo magi pali,
te Jerusalemba.

12

Herotgo enesigi bidi dabego Jems ela muai, tama Pita naga kalabus ilai

1 Te bidi nogi Herot aga te Juda bidi bidali goli, te Rom
gavmanigo aga te genuai gavman bidi nigilali. Aga bidibadi
te Sol dali Barnabas si Jerusalemba sabolali. Herot agai te
Jisasgo po wali pabo bidi me badu elebo sę ebo gagalali.
2 Tama agai enesigi bidi me deli tagala palama, Jon aga
ama gomunai bidi Jems moni kago hwągo mage togwa
sąyani.
3 Te Jems elebo sulama, Juda bidi hanigo bugai homu yali.
Tama Herot agai te sulama, tama agai Pita gegali. (Tama
agai tilama, te sogo Juda we bidigo moni nai mu udumai
hagede, tama augwaligo homugo ‘Te polobadu Godigo dago
wąi dabe tau sali sogo, te bo disąwai bret tuali sogo da,’ te
homu yai.)
4 Tama augwaligo Pita nogo dulama, aga kalabusiba
muani. Tama augwaligo Pita tonaluabo enesigi bidi nogo
si olama, me badu sągą kibisa deli wagi solama sali. Me si
me si nama bagego giligade me, hulide me, augwaligo me
hasegeleyu, me hasegeleyu ilama, Pita tonaluali. Herot agai
homugo Pita te tigidali we bidi gedude po tų ela mawainu
yaibao, te moni nai nogeai sogo silibo si.
5 Tama tibaso, augwaligo Pita kalabus bede tonaluali.
Tiali goli, Jisasgo po wali pabo we bidi augwaligo Godibolo

gedu haluasa po hauwa sogo mu oduali, te Pita tau somainu yai.

Ensel bidigo Pita kalabus bedu ma sali

6 Te Herot agai homugo ‘Pita te we bidi gesabiba do kigamu odasa asaibao, po tụ yai hagede,’ homu yai. Tama te sogo hulide Pita te tonaluabo enesigi bidi si tomode piai. Augwali sigo nogo dali Pitago nogo dali daganama, aligabo bonogo kẹwai. Tama te kalabus be tụde tonalubo enesigi bidi dolaluali.
7 Tama Godigo dagalude sẹ ebo ensel bidi me deli polo te kalabus be tomoba sabolama dolaluagasali, tama te be tomode ulago sela pali. Tama ensel bidigo Pita pila mubadi, tigiba diạnama, hodolai. Tama agai agabolo te po wali, “Nage polo hodaluao.” Tama tibadi yaide, te aligabo bono si augwa digi tọba tuloluai.
8 Te ensel bidigo te po wai, “Naga ugwa bugagia gudama, kibu wali dạụ wao. Naga sạgạ nadoba bulao,” wali. Pitago tilama, te ensel bidigo agabolo te po wai, “Tama nago moni ugwa homu pagede belama, tama nage ena wali asao,” wali.
9 Pita te ensel bidi wali pelama, te kalabus be taga pelama, buluba pai. Tama Pitago te ebo sẹ konebe, agai homugo ‘Mu ebowe, ma nade ebowe?’ homu yali.
10 Tama augwali sigo tomo tụde tonaluali enesigi bidi bidibadi ela soali. Ela solama, ma pelama, tama tomode me tonaluali enesigi bidi me, te me ela pali. Ma pelama, te moni dila pai aingo nigali tụba sabolali. Tama te moni dila pai aingo nigali tụ sunumi aga digi dalasa pali, te augwali si te kalabus be taga pelama, te be nani tomoba pai. Tama augwali si tụdu dwasianu pabo ạọ elama, ensel bidigo Pita polo taga pali.
11 Tama Pita agai homugo ‘Te yali sẹ te nade ebeo homu eyu, te eno mu koneanio,’ wali, ‘Genuai Bidi agai ensel bidi tagala palama, tama agai ena Herotgo nogode ma sali. Te Juda bidi hani augwaligo ena dali dwai sẹ yai hagede yali, tiali goli te Genuai Bidigo augwaligo homu dolai,’ Pitago te homu yai.

12 Te Pitago te homu elama, aga te we nogi Maria, Mariago beba pali. Te Maria aga ogwa agai nogi Jon, agai nogi me Mak. Tama te bede we bidi umabo sisinagaselama, Godibolo po weyu bidali.
13 Tama Pitago te be tụba bebego wali. Tama te bede sẹ ebo gesi we tụba suagasali, te gesi we nogi Roda.
14 Tama te wego Pitago dogoni koneai, tama agai dwagi yai homu mu ebaso, be tomoba polo ma pali, te tụ dabe

kegeda pali. Agai te we bidibolo te po wai, “Te Pita aga asai,
bulu badu dolalubo,” wali.
15 Augwaligo te webolo “Nage wabo pabo po wabowe?”
wali. Tiali goli, “Eno mu po obao,” wali. Augwaligo te po
wai, “Te da, te Pitago noma dolagasali bogo,” wali.

16 Te augwaligo te po obadi yaide, Pitago te be tụba bebego
oduali. Tama augwaligo tụ dalama, Pita dolalubo sulama,
noma mu sali.
17 Pitago agai nogo paliama, “Dage po tagalao,” te po wai.
Tama Genuai Bidigo aga kalabus bede buluba dią palama
soali po augwalibolo pusa mani. Agai te po augwalibolo
wali, “Te po dagego Jemsbolo pusao, te Jisasgo po wali pabo
tobolu bidi dabebolo me pusao,” wali. Tama olama, Pita te
be tagalama, gasa beba pali.

18 Te sogo kigamu, te kalabus bede bidali enesigi bidi dabe
augwa hasi te po wai, “Pita mena tama paliwe?” Augwaligo
moni homu mu eyu bidali.
19 Tama Herotgo te yali sę po odama, “Pita gegegi piąo,”
wali. Augwaligo gegegi pali, Pita sube. Tama tibaso, Herotgo
te enesigi bidi dabe po tụ elama, tama agai me badu bidibolo
walama, “Augwali ela muao,” wali. Tama augwaligo te
enesigi bidi dabe ela muani.

Te sę elama, Herot te Judia tọ tagalama, te Sisaria bulude
osogo bidali.

Herot isali

20 Te nosali Herotgo te Tair bidi dali, te Saidon bidi dali,
te bulu si bidi dabe dali agai moni sębę yai. Tama tibaso,
tigidali sisinama, aga sugi pali. Hasia bolo augwaligo te
Herotgo be tonalubo sę ebo bidi deli suali, agai nogi Blastas.
Augwaligo te bidi ‘Abagi mu’ wali. Tama augwaligo agabolo
hanalu wali, “Te Herotgo wado po mena tama isilaibawe?”
Tama nosali augwali te Herot pageba pelama, te po wai, “Te
dago nai abelebo nago bulude naga dago nai abelama, tubo
dao. Tama tibaso, dago te hwịbo sę tagalinao,” wali.

21 Te Herot me deli sogo bodolu mani. Tama te bodolu
mani sogode agai dwagi yai ugwa aluama, tama agai genuai
bidigo wiegi yai ni namide dugayali. Tede agai te we
bidibolo bobobage po ola mani.
22 Augwaligo agai po odama, tama augwaligo te po bomo
elama, i hae weyu, te po wai, “Te po wabo bidi, bidi mugo
wabe. Te po te god me deligo obao,” wali. Te po olama,
augwaligo nogo bada olama, Herotgo nogi ugwaba sai.
23 Tama Herot agai Godigo nogi ugwaba sisąbaso, Godigo
ensel bidi me deli agai Herotgo tigide elali. Tama te dwai

gasi agai tigide pedelama, te dwai osoganigo agai tigide tudu pedelama, te nosali aga mu isali.

24 Te sogo Godigo po te umabo we bidigo odama, augwaligo Godiba augwa homu tigidali muani, te haniani bulude.

25 Te Barnabas dali, Sol dali, augwali sigo sę silama, Jerusalem taga pelama, Antiok be naniba ma sabolali. Te bidi Jon, aga nogi me Mak, te bidi si dali hodobo pali.

Polgo te Jisasgo po te haniani tǫ pedai kantride pusali

13

(Dąį 13:1–21:14)

Augwaligo Barnabas dali, Sol dali si Godigo po pusa maiabo bidi si tagala palali

1 Te Antiok bulude, te Jisasgo po wali pabo bidi tomode, te Godigo po pusa mabo bidi profetgo pusubo po tiwai po wabo tiwai bidi me badu te bulude bidali, te Godigo po te we bidi augwaliba ola mabo bidi dabe me badu me bidali. Te bidi dabe augwaligo nogi me Barnabas, me Simeon, agai nogi me Husugo Bidi, me bidi Lusius, agai page bulu Sairini, me bidi Manain, te moni gavman bidi Herot aga age, tama me bidi nogi Sol.

2 Tama augwaligo tubo nai osogo gisilama, Godibolo nage dwagi yai da obadi, tama Godigo Dwagi Yai Mobo Bidigo augwalibolo te po wai, “Te Barnabas dali, Sol dali si te tedali sę emainu tedali muao, te eno dąį ilali sę augwali sigo emai yaibao,” wali.

3 Tama te po odama, augwaligo nai ma osogo tagalama, God dali po olama, augwa nogo tega si toboluba mubadi, augwali sigo te yabo tedali sęde sa muani. Tama tilama, tega si te sęba tagala palali.

Barnabas dali Sol si te Saiprus buluba pelama, Godigo po pusali

4 Te Godigo Dwagi Yai Mobo Bidigo te Barnabas dali, Sol dali si tagala palama, augwali si te Selusia buluba pali. Tama Selusiade moni gebadu pelama, tama te tamu ąį bolama te Saiprus tǫ sabolali, te ąįgo u badu te e badu si bologobea sai tomo yagu tǫba sabolali.

5 Tama tede te be nani Salamis sabolama, augwali sigo te Juda dabego bomo yai po ola mabo be dabede Godigo po pusa mawai. Te bidi Jon, agai nogi me Mak, agai me tega si tau selama, te sę yali.

6 Te nosali augwaligo te Salamis bulu taga pelama, gasa
habu badu, bulu me nogi Pafos, teba sabolali. Tama
augwaligo te bulude Juda bidi me deli suali, agai nogi
Barjisas. Te bidi agai dwai pobi dabe wabo bidi, tama
agai tigidali we bidibolo tibo po ola mayu, “Ena Godigo po
pusubo bidi dao,” wali.
7 Tama te bidi aga abagi te moni gavman bidi Sergius,
aga nogi me Paulus, aga abagi dao. Tama Sergius, aga nogi
me Paulus, agai te Saiprus bulu tǫde bidibo we bidi tigidali
agai tonalubo da. Aga haniani kolesaga koneai bidi da.
Tama te moni gavman bidigo Barnabas dali Sol si i olama,
“Asao,” wali, agai homugo ‘Augwali sigo Godigo po enabolo
ola mabo po odaio,’ te homu yai.
8 Tiali goli, te dwai pobi dabe wabo bidi Barjisas, te Grik
pogo aga nogi Elimas, agai homugo ‘Moni gavman bidigo
Godigo po wali pidali weyu,’ te homu elama, tega sigo wali
po sela sąyani, te agai po ugwaba mu sali.
9 Te yali, te Sol agai nogi me Pol, agai gedugo te pobi wabo
bidi bomonama tonaluali. Tama Godigo Dwagi Yai Mobo
Bidi aga homude pągąnaluali.
10 Pol agai te po wai, “Nage da, te Satango ogwa dao. Te
nago tigidali dwagi yai kolesaga boi bidi homu ąǫ, te ebe
yabao. Nage dwai dwai kolesaga elama, tibo po wabo bidi
me dao. Nago te Genuai Bidigo dwagi yai tụ mu dolobao.
Nago te tibo kolesaga tagalabo homu meniwe?
11 Tama Genuai Bidigo nogogo nage geduba elaibao. Nago
gedu hulia selama, giliga ge osogo sugobeo,” Polgo te po wai.
Tama polo te hano tiwai te bidi Elimas aga gedude halua
selama, hulia si elaluali. Aga nogo dali sągą dali sigo naga
tụ gege pali. Agai homugo ‘Dego ena nogo tolama, tụ ola
magowe?’ te homu elama, bidi gegali.
12 Tama te moni gavman bidigo te ebo sę sulama, agai
homu tigidali Jisasba muani. Aga noma mu sali, te Genuai
Bidigo sę dabe augwali sigo aga ola mobaso tama noma sali.

Augwali te Antiok buluba sabolali, te Pisidia tǫde

13 Te nosali Pol dali aga dali bidali bidi dabe augwaligo
moni geba selama, Pafos bulu tagalama, tama tamu ąị daidu
pelama tama augwali Perga be naniba sabolali, te Pamfilia
tǫde. Tiali goli, Jon aga nogi me Mak, agai tede te bage
tagalama, aga Jerusalemba ma geasa pali.
14 Tama augwali Perga be nani tagalama, augwali pelama,
Antiok be naniba sabolali, te gasa me tedali Antiok, te
Pisidia tǫde. Tama te Juda dabego Sabat sogo augwali te
Juda dabego bomo yai po ola mabo be tomoba pelama,
augwali dugayali.

15 Tama bidi mego Mosesgo bomo yai po asęani buku
nedama, tama nosali bidi mego Godigo polobadu po pusa
mani profet bidigo asęani buku me nedama, tama te tobolu
bidi dabego Pol dali Barnabas sibolo po ola tolali. Augwaligo
augwalibolo te po wai, “Ama dede, dagego dwagi yai po me
elalubaso da, teda da we bidibolo dage sigo megi da ola
maiąo,” te po wai.
16 Tama Pol hodaluama, agai “Dagego odao,” olama, nogo
muani. Agai te po wai, “Eno homugo dage Israel bidi me,
dage Israel isąwai bidi hani me, tiali goli dagego Godibolo
po mu wabo dao, dagego bugagia olo munama, eno po odao.
17 Da Israel we bidi dago God, agai dago wąi dabe
polobadu dąi ilali. Tama augwali te Isip tǫde bobobage sogo
bidibadi, Godigo augwali te genuai hani mu nigilali. Tama
God agai bomogo augwali te Isip tǫ taga solama, *
18 te kemi tǫ bidi meni yai bulude bilidubadi, kibu be bidi
sigo nogo sągą sese te 40 yia silama yali. Tama te kibu be
tomode bidibadi, augwaligo dwai kolesaga ebo sęgę Godigo
selama, agai tonaluali.
19 Tama Godigo te Kenan tǫde bidali hani a nogo olama,
me badu nogo si wagi solama bidai bidi hani ela silali. Tama
ela silama, Godigo te tǫ te Israel hanibolo mani.”
20 “Te augwali te tǫde bidama, te kibu be hauwa mu te 450
yia silali. Tama te silama, nosali Godigo te Israel hani dabe
augwalibolo po tụ dodolobo bidi dabe mawai. Tama me
isibaso, hasegeleyu, hasegeleyu, tama ela pali. Tama bida
bida pelama, te bidi Samuel dią holali sogo sabaligi pali, te
Godigo po pusa mabo profet bidi.
21 Tama te sogo augwaligo Godibolo hanalu wali, ‘Da
gegasa pabo bidi, moni genuai gavman bidi dabolo mao,’
wali. Tama God agai te bidi Kis aga ogwa Sol te sa muani. Te
bidi agai hani nogi Benjamin. Agai augwaligo moni genuai
gavman bidi nigilama, tama bidali. Te sę eyu bidibadi, kibu
be te 40 yia silali.
22 Tama tilama, Godigo Sol hasegelama, Devit te moni
genuai gavman bidi nigilama bidali. Tama Godigo te po
Devitde wai,
‘Megi eno te bidi Devit sualio, te bidi Jesigo ogwa,
eno agade dwagi yai homu ebao. Nosali eno sę
tigidali agai yaibao,’
Godigo te po wai.
23 Tama Jisas, te Devitgo nosali hani bidi, te bidi Godigo
selama, da Israel dabe tau sabo bidi nigilali, Godigo
polobadu wali po tiwai.

---

* **13:17:** Sai 1:7; 12:51

24 Tama Jisas agai yali sę gagalisąbadi, Jon agai te Israel
we bidi tigidalibolo te po wai, ‘Dagego dwai kolesaga ebo
tagalama, homu begelama, eno dage baptais mawaibao,’
wali. *
25 Tama Jon agai sę silabo maga ebadi, agai te we bidibolo
te po wai, ‘Dagego homugo ena de dawe?’ wali. ‘Ena te
dagego tonalubo bidi menio. Tiali goli, dagego odao. Bidi
me deli nosali aga ena tudi badu asaibao. Aga da, te genuai
bidi mu da. Ena da nogi elalubo bidi menio. Eno agai sągą
nadoba bono pisigabo sę yainogo ebaso da, teda te sę ebo
eno usu egobeo,’ Jongo te po wai.”
26 Te bidi Polgo te po olama, po me ola mani, “Ama dede,
abe dede, dage Abrahamgo hani bidi dagego me, odao. Dage
Juda bidi hani isąwai bidi, dage God wali pabo dao, dagego
me odao. Godigo agai da ma dobola sabo tų nigali po te da
tigidalibolo tagala palali.
27 Tama te Jerusalemde bidibo we bidi me, augwaligo
tobolu bidi dabe me, augwaligo te bidi Jisas agai yali sę page
konebe, agai wali po page me augwaligo konebe. Augwaligo
te Godigo po polobadu pusa mani bidi profet dabego wali
po tigidali Sabat sogode odama, tama augwaligo te po
page bugagia konebe. Tiali goli, augwaligo homugo Jisas
elaibao homu e baso, polobadu Godigo po pusubo profet
bidi dabego wali po megi nai gilama mu walalio.
28 Jisasgo dwai kolesaga munu me isąbadi, augwaligo Jisas
olo dali po tų ela mani. Augwaligo te bidi Pailat agabolo
moni po dagą weyu, te po wali, ‘Te bidi Jisas elao,’ wali.
29 Polobadu Godigo po pusa mani bidigo bukude asęani po
tiwai augwaligo te sę Jisasgo tigide ela silama, bidi sigo aga
ni pedaide daganama, agai tigi selasa pelama, moni masigi
dudulawe tomoba mugi pali.
30 Tiali goli, Godigo aga ma hodolama, tama ma bidibao.
31 Tama nosali te polobadu aga dali Galilide bilali hani
bidi dabe me aga dali Jerusalemba pali, agai augwalibolo
hauwa sogo dią holali. Te hani augwali tigidali Israel we
bidi tomode bilu, te ebo suali sę po pusubo dao.”
32-33 “Tama dadi si me dage pageba sabolama, te Godigo
dwagi yai gesi po dagebolo pusa mobao. Tama te bomo
yai po Godigo polobadu dago wąįbolo walai po dao. Tama
megi te po augwaligo wai puluba da pagede mu pedalalio,
da tau somainu yai. God agai Jisas gų pagede ma hodolai
dao. Polobadu bidi me deligo te Godide dwagi yai homu eyu
wabo tęąbi buku yabe side te po asęani,
‘Godigo te po wai, “Nage eno ogwa mu dao. Tama

* **13:24:** Mak 1:4; Luk 3:3

megi nage eno ogwa mu nigilai dao.” ’ *
34 Jisas isilama, Godigo aga gụ pagede ma hodolai, agai
tigi nosali damua pogobe. Tama polobadu Godigo te sę yabo
homu ebadi, te po wai, te bukude asęani,
‘Polobadu eno Devitbolo po ola mawai, agabolo
dwagi yai sę yabo po. Tama megi eno nagebolo
me te po e mobao.’*
35 Tama te asęani buku yabe mede Devitgo te po me
Godibolo wali,
‘Naga dwagi yai sę ebo bidi naga agai tigi gụ pagede
damua pomai hagede tagalogobeo,’ *
wali.
36 Tama Devit agai Godigo sę aga hani we bidi tomode elama,
tama aga nosali isai. Tama isąma, augwaligo aga wąịgo
masigi dudulaweba mugi pai. Tama tede aga tigi damua
pai. Tama dago Devitgo polobadu wali po koneao, te po
wali Devit aga tigide wabe. Agai tigide wabeo.
37 Tiali goli, te Godigo ma hodolali bidi agai tigi damua
pabeo.”
38-39 “Ama dede, dagego te sę bugagia koneao. Dago
dagebolo Jisasgo tigidali yali sę dagebolo pusa mobe dao.
Tama agai dago tigidali dwai sę ebo sela sąyabo tụ nigali.
Duga bugagia koneao. Niwai we bidi augwaligo augwa
homu Jisasba mubaso da, teda Godigo augwaligo yali dwai
sę sela sąwaibao. Tiali goli, Mosesgo bomo yai po dabe
augwaligo dagego dwai kolesaga ebo sę sela sągobeo.
40 Tama dage dua dao. Te Godigo po polobadu pusa
mani profet bidi dabe augwaligo wali po dage pagede mu
pedalidali weyu, dua dao.
41 Augwaligo te po asęani, Godigo te po wai,
‘Odao, dage Godigo po sela sąbo bidi dabe dao.
Dagego tonaluama, moni homu elama, nosali noma
siąo. Tiali goli, dage isaibao. Eno dage pagede
sę ebadi, dagego te sę ebo dagego homugo mu
konegobeo. Tama bidi me deligo dagebolo te sę
page pusa mobadi, dagego agai wabo po page
bugagia konealugobeo,’ *
Godigo te tama po wai,” Polgo te po wali.
42 Te Pol dali Barnabas dali si te Juda dabego bomo yai
po ola mabo bede po pusulama buluba dią sobadi, te we
bidi augwaligo tega sibolo te po wai, “Me Sabatde dage sigo
dabolo te po ma ola magameo,” wali.

---

* **13:32-33:** Tib 2:7 * **13:34:** Ais 55:3 * **13:35:** Tib 16:10 * **13:41:** Hab 1:5

43 Tama te we bidi tedela pelama, te Juda dabe hauwa
augwali si wali pali. Tama te Juda hani isąwai we bidi hani
Juda haniba wadolagasali, augwali me te Pol dali Barnabas
dali wali pai. Tama augwali sigo augwalibolo te po ola
mani, “Dagego Godigo po odoyu, bugagia bidiąo. Tama God
agai bomo dologode bidiąo, agai dage tau somainu, te dage
bugagia bidimainu tama yao,” wali.
44 Te nosali Sabat sogode te be nani we bidi tigidali pąde
sisinagasali, tega sigo Genuai Bidigo po wabo odainu yali.
45 Tama te Juda dabe me badu augwaligo te umabo we
bidi sulama, augwali Pol dali Barnabas side dwai homu
yali. Augwaligo Polgo wabo po sela sąnama, aga nogi aiyaba
elaluali.
46 Tiali goli, Pol dali Barnabas sigo bomo selama, wi isąma,
te po wai, “Dago koneai, Godigo po hasia bolo dage Juda
haniba mawainu yai. Tiali goli, dagego agai po sela sąbaso
da, teda dago dage Juda hani taga paibao. Duga homugo
tama te da, dagego bugagia bida bida pabo kolesaga sogobeo
homu ebaso da, teda da te Juda hani isąwai we bidi haniba
tau sigi paibao. Godigo dabolo te bomo yai po wai dao,
47 ‘Nage eno sole tiwai nigilibe dao, te Juda
hani isąwai te tigidali tǫ pedaide bidalubo we bidi
augwaliba ula ilimai hagede ebao. Tama nago
tigidali tǫde bidibo we bidi tau selama, Godigo
augwali ma somainu yao,’ *
wali,” Polgo te po wai.
48 Tama te Juda hani isąwai we bidi augwaligo Polgo wali
po odama, augwaligo bugai homu mu yai. Bugai homu mu
elama, augwaligo te Genuai Bidigo po ugwaba sai. Tama
tigidali we bidi Godigo sesemane bida bida pabo kolesaga
somai hagede polobadu sa muai we bidi, tama augwaligo
megi Godigo po odama, te po mu po dao homu elama, te
poba augwa homu tigidali muani.
49 Te tǫde bidibo we bidi augwaligo Genuai Bidigo po oda
pela silali.
50 Tama te Antiok be nanide te Juda hani isąwai genuai
we dabe bidali. Tiali goli augwaligo Godibolo lotu po wabo
dao. Tama te Juda dabe augwaligo te nogi yai we dabe dali,
te kaunsil bidi dabe dali tigidalibolo bidi geme posobo po
wali, Pol dali Barnabas si elemainogo yai. Tama augwaligo
tega si gasa tǫba gudulali.
51 Tama tibaso, augwali sigo sągą nadobade elaluali tǫ
hogomu sela sąwani. Te yali sę te page elalubo. Augwali
sigo te bidi dabego dwai kolesaga ebo sulama, te sę yali.

---

* **13:47:** Ais 42:6; 49:6

Tega sigo te po wai, “Duga sę dao.” Tama augwali si te
Aikoniam buluba pali. *
52 Tama te Antiokde bidali Jisasgo po wali pabo we bidi
augwali bugai homu yali, te Godigo Dwagi Yai Mobo Bidi
augwaligo homude pągąnaluali.

14

Barnabas dali Pol si te Aikoniamde bidama po pusali

1 Te bidi Pol dali Barnabas si te Aikoniam be naniba
sabolama, te augwali sigo polobadu te bulu Antiokde yali
sę tiwai ma yali. Augwali si te Juda dabego bomo yai po
ola mabo be tomoba pelama, Godigo po bugagia pusa mani.
Bugagia pusa menama, te Juda dabego me, te Juda hani
isąwai bidi dabego me, te Jisasgo wiegi yai poba augwa
homu tigidali muani, umabo we bidigo tialio.
2 Tiali goli, te Juda dabe me badu augwaligo te po odobo
hagela homu ebaso, augwaligo te Juda hani isąwai dabebolo
bidi posobo po geme walali, augwaligo te Pol dali Barnabas
dali sigo ebo sę dolomainu yai.
3 Augwali si Aikoniamde hauwa sogo mu bidama, augwali
sigo Genuai Bidigo po bomo elama, mu pusali. Augwali sigo
te po wai, “Te Genuai Bidi agai we bidibolo dwagi yai sę ebo
homu ebo dao.” Tama Genuai Bidigo agai bomo augwali
sibolo menama, augwali sigo we bidi noma sabo sę dabe
yali, te we bidigo ‘Te bidi sigo wabo po mu dao’ omainogo
yai.
4 Tama te be nanide bidali we bidi tomode si pedali. Me
badu we bidi augwaligo te Juda dabego po wali pai, me badu
augwaligo te Jisasgo tagala palai bidi sigo wali po wali pai.
5 Te Juda hani isąwai bidi dabe me badu me, te Juda
dabe me badu me, augwaligo genuai bidi dabe me, augwali
tigidaligo te homu yai, “Dago te bidi si tigiba masigi sąnama,
ela muaibao,” homu yali.
6 Tama te bidi sigo tiwaibao wabo po odobo si, tama
augwali si wi pelama, Listra buluba pali. Nosali te Derbe
buluba pali, te bulu si te Likonia tǫde elaluali. Tama te tǫ
pǫde elaluali dwasianu bulu meba pali.
7 Te tigidali bulu tǫde augwali sigo Godigo dwagi yai po
tigidali we bidibolo pususu bilali.

Augwaligo Pol tigiba masigi sąyani

8 Te Listra bulude te sągą dwai bidi me deli bidali. Te bidi
aga idago tabide sągą tama dwai ame nai, tama agai aga
sągągo bilibo menio.

---

* **13:51:** Mat 10:14; Mak 6:11; Luk 9:5; 10:11

9 Tama agai dugulalu, Polgo wabo po odali. Tama Pol agai
suali, te bidi agai homu tigidali te Jisasba bugagia muani
kolesaga te usu yali, aga dwagi yai ma ilainogo elalubo usu
da homu yali. Tama Pol agai te bidi gedugo bomonama dolo
ponama tonaluali.
10 Tama tialima Polgo bomonama tonalu, agai po
bomonama pusuyu te tama wali, “Nage hodaluama, naga
sągą sigo bugagia dolaluao,” te po wai. Tama te bidi agai
polo hodaluama, aga sągągo bilibo gagalali.
11 Tama te Likonia tọ we bidi dabe hauwa augwali
sisinagaselama, Polgo wabo po odali. Augwaligo Polgo
te yali sę sulama, Likonia pogo moni i wali, “Dago god
dabe dagaludu da pageba dulalio. Tama te bidi sigo tigide
bidibo,” te po wai.
12 Tama te we bidi augwaligo Barnabas te Sus nogi poai,
te Sus aga augwaligo genuai tobolu god da. Tama augwaligo
Pol suali, agai po wabo bidi, augwaligo te nogi Hermes poai,
augwaligo po wabo god nogi.
13 Tama te tibo god Sus lotu wabo be te be nani sesege
badu elaluali. Te Susbolo nai ulama mabo pris bidi agai
omai kibu bulmakau dabe magasali. Tama magaselama, te
dwagi yai ni yabe tau dabe selama, kibu bulmakau magede
domonani, au yali. Augwaligo homugo te kibu bulmakau
dabe elama, te bidi sibolo augwaligo lotu po wainogo.

14 Te Barnabas dali Pol si augwaligo te we bidi augwaligo
augwali sibolo lotu po wainogo ebo sulama, augwa si ugwa
pisa yali, augwali sigo te sę hagela baso. Augwali si te we
bidi tomoba polo pelama, te we bidibolo bomona weyu, te
po wali,
15 “Dagego te kolesaga egimio. Dadi si me bidi dage tiwai
tama dao,” wali. “Dadi si dage pageba asali, Godigo dwagi
yai po dagebolo pusa mawainogo asai dao. Tama dagego
te odolali lotu po wabo tibo god tudiba muiyąo. Tudiba
munama, dagego te God mu pageba asiąo, hauwa sogo bida
bida peduabo God pageba asiąo. Agai te dagalu me, tọ me,
tamu ąị me, tigidali tede bidibo nai dabe me agai nigai dao.
16 Tama polobadu Godigo tigidali we bidi hani augwa
kolesagadu pabo sula tagalai.
17 Tiali goli, agai tigidali sogo tigidali we bidi augwaligo
aga bidibo konemainu, dwagi yai nai dabe we bidi tomode
mubo dao. Agai te dagaludu tulubage me, giliga nanobo
sogo me, agai dąị ilibo dao. Tama agai nai pedalama, tama
dage bugai homu emainogo te sę ebo dao,” augwali sigo te
po wai.
18 Tama te we bidi augwaligo te bidi sibolo lotu po

bomonama wainu yali, augwali sibolo nai noga mawai hagede me. Augwali sigo moni sę bomo mu elama, te we bidigp ebo sę paliali.

19 Te nosali te Juda dabe me badu Pisidia tǫde bulu me si elalubo, me nogi Antiok, me nogi Aikoniam. Te bulu side Pol dali Barnabas dali si polobadu osogo bidali. Te Juda dabe augwali tedu te Listra buluba aselama, augwaligo tigidali we bidi homu hodolama, tama augwaligo Pol tigiba masigi sąwai. Masigi sąnama, tama agai mu isai bidi gagayali homu elama, augwaligo aga tigi be nani buluba kegasa pelama, mugi pali.

20 Tialima, te Jisasgo po wali pabo we bidi augwali sisinagaselama, agai tigi bologobea sagasali. Bologobea sagaselama, Pol ma hodolama, te be nani tomoba ma pali. Tama te sogo kigamu aga dali Barnabas dali si te gasa be naniba pali, te be nani nogi Derbe.

Pol dali Barnabas dali si Antiok buluba ma pali, te Siria tǫde

21 Te bidi Pol dali, Barnabas dali augwali sigo te bulu Derbede bidibo we bidibolo Jisasgo dwagi yai po pusa mani. Tama pusa menama, we bidi hauwa mu Jisasba augwa homu mu muani. Tama augwali si te Listra be naniba tǫdu ma geasa pelama, te Antiok be naniba sabolali, te Pisidia tǫde.

22 Augwali sigo te Jisasgo po wali pabo we bidibolo dwagi yai po mobo mani, augwaligo Jisas konealubo homu dąụ walomainu. Augwali sigo te genuai po ola mawai, “Dago te Godigo tụdu pobadi, gasa we bidi augwaligo dabolo haniani sęgę mawaibao, tama nosali Godigo da tonalubo buluba da sabolaibao,” te po wai.

23 Tama tigidali bulude augwali sigo Jisasgo po wali pabo hani we bidi tonaluabo tobolu bidi dąị ilali. Tama nai osogo gisilama, Godibolo po olama, augwali sigo te tobolu bidi dabe Godigo nogode muai, augwaligo aga konealubaso.

24 Te Pol dali, Barnabas dali si augwali te Pisidia tǫ tomodu pelama, te Pamfilia tǫba sabolali.

25 Teba sabolama, augwali sigo Godigo gesi dwagi yai po te Perga be nani we bidibolo pusa mawai. Tama tedu pelama, Atalia buluba sabolali.

26 Tama augwali sigo Atalia bulu taga pelama, moni geba deli selama, tama ąịdu pelama tama Antiok buluba sabolali. Tama te bulude polobadu Jisasgo po wali pabo hanigo augwaligo nogo tega si tobolude munama, agai tega si tau somainu, Godibolo gedu haluasa po wai. Te po olama, augwaligo te bidi si polobadu tagala palali. Tama augwali

si te tǫba ma sabolali, te sę egi pomai hagede, tama augwali
sigo te sę ela bila silama, ma asali.
27 Tama augwali si Antiokba ma sabolama, augwali sigo
Jisasgo po wali pabo we bidi dali deliba sisinagasali. Tama
augwali sigo te sę yali po augwalibolo pusali, tigidali nai
Godigo augwali si tau sali sę me, tama Godigo te Juda hani
isąwai we bidi augwaligo agai po konealubo sunumi dayali.
28 Tama augwali si Jisasgo po wali pabo hani dali
bobobage sogo mu bidali.

15

Augwali Jerusalemba sabolama, genuai po mu miani

1 Te Jisasgo hani we bidi me badu augwaligo Judia tǫ taga
pelama, Antiok be naniba sabolali. Tama augwaligo Jisasgo
hani Juda bidigo lotu po wabo kolesaga wali pomainu ola
manio. Tama augwaligo te po wali, “Moses agai bomo yai
pogo te tigidali bidi Godigo hani mu bidao wali. Tama
tilama, tigiwali togwao, Godigo dąị muao. Tama dagego te
sę isąbaso da, Godigo dage sogobeo,” te po wai.
2 Tama Pol dali Barnabas dali augwali sigo te po wabo
mu hagela yali. Tama augwali sigo te Juda bage dali moni
pogo wąbi hwịani, tama augwali sigo moni wado mu yali.
Tama Antiokde bidali Jisasgo po wali pabo we bidi hanigo
Pol dali Barnabas dali si, te bidi dabe me badu me, augwali
Jerusalemba moni po miboba augwali pomainu homu yali.
Jisasgo tagala palai bidi dabe me, tobolu bidi dabe me,
augwali deliba sisinama, te po dodolomainu yaibao.
3 Tama tibaso, Jisasgo hani Antiok be nani bidigo augwali
Jerusalemba pabo bidi dabe tagala palali. Tama augwali
Fonisia tǫ dali, Samaria tǫ dali, te bulu si tomodu augwali
pali. Tama te sogo augwali Jisasgo hani dali bidu, augwaligo
sę ebo po dali pusali, me badu Juda bidi hani isąwai bidi,
augwali te sogo Jisasba augwa homu mu muani, te po
augwalibolo pusa mani. Tama te sogo augwaligo te po
odama, augwaligo moni bugai homu mu yali.
4 Tama peyu, augwali Jerusalemba sabolali. Tama tigidali
Jisasgo hanigo augwali sulama, dwagi yai homu yai, Jisasgo
tagala palai bidi me, tobolu bidi me, augwaligo moni
dwagi yai homu eyu augwali asobo suali. Augwali sigo
augwalibolo Godigo tigidali sę augwali si bilu yali sę po pusa
mani.
5 Tiali Jisasgo hani bage me badu augwali te Juda dabego
lotu po wabo bidi Farisi sibi da. Augwali doligulama, te po
wali, “Te Jisasgo po wali pabo we bidi me badu, augwali
te Juda hani isąwai bidi dabe dao,” wali. Tama augwaligo

augwali sibolo tama wali, “Dage sigo te hanibolo te po wao, augwaligo Godigo Mosesbolo mani po mu wali pao, tama dage tigiwali togolama, tama Mosesgo yali kolesagadu wali pao,” te po augwali sibolo tama ola mani, te Farisi sibi bidigo.

6 Tialima, nosali te Jisasgo tagala palai bidi me, te tobolu bidi dabe me, augwali sisinagasali, te po dodolomainu. Augwaligo homude elaluali po pususu pali.
7 Pususu pelama, Pita doligulama, te po tama wali, “Ama dede, duga kone dao, Godigo homugo te Juda hani isąwai bidi me augwaligo te Jisasgo dwagi yai po odama, augwa homu te poba mumainu yali. Tama polobadu mu God agai ena dage tomode te dwagi yai po augwalibolo pusumainu sa muani.
8 Tama God agai da dago homu tigidali konebo da. Tama God agai Dwagi Yai Mobo Bidi te agai dabolo hasia mani tiwai, tama nosali augwalibolo me manio, te Juda hani isąwai bidi dabe. Tama menama, dago koneagameo, Godigo augwali dali dwagi yai homu ebo dao.
9 Tama Godigo te Juda hani isąwai bidi hanibolo ebo sę te ebo kolesaga tiwai, agai da dali yali, polobadu. Tialima, augwaligo te Jisasba augwa homu mubo si, agai augwaligo dwai kolesaga yali sęgę sela sąwai dao.
10 Tama dagego te Juda hani gagasiąwai bidi sęgę mabo tagaliąo. Dagego ‘Dage Mosesgo po naga wali piąo’ po augwalibolo wagimio. Magi basowe? Augwali usu egobeo. Suao. Dago wąị me, dago me, te Mosesgo mani bomo yai po wali pabo sę bugagia wali pogobeo. Te tiwai moni sęgę dago tudide tolobo dao. Tama tiwai sęgę dagego augwalibolo mobaso da, dagego God usu saibao.
11 Te dwali. Tialima, dago Jisasba dago homu tigidali mubo dao, tama dago konebo da, Genuai Bidi Jisas agai dago yali dwai sę agai tolai dao. Da tigidali we bidi Godigo da te tụ deligo naga saibao. Tialima, agai te Juda hani isąwai we bidi me te tụdu naga ma saibao,” Pitago augwalibolo te po wai.
12 Te po minama, tigidali bidi po sagia selama, Barnabas dali Pol dali sigo tigidali bomai sę Godigo augwali si nogode yali sę po pusali, te sogo augwali si te Juda hani isąwai bidigo tọde biliyu, te sę yali po pusali.
13 Tama augwali sigo te po silibo si, Jems aga augwa tobolu bidi gagalama, aga dodoligulama, te po wali, “Ama dedeo, dagego eno po odao.
14 Megi te Pita agai po dabolo pusali. Tama dago koneao, hasia sogo mu Godigo te agai hobede ebo homu te Juda hani

isąwai we bidibolo me manio. Tama Godigo me badu aga
hani mu nigimai hagede dąị ilai dao.
15 Tama Godigo pedauwalide po selama pusubo buku da
deli po tama tiwai augwaligo asęai da. Te po e tiwai,
16 ‘Genuai Bidi agai te po wai, “Nosali sogo ena
ma asaibao. Augwaligo be me dodolama bidibo,
polobadu be gagawali, degasa palio. Tiali goli
eno te be ma gesi sę yaibao. Tama te tiwai eno
gesi kolesaga te Devitgo hani ma hodalagasaibao,”
wali.
17 “Tama gasa hani augwaligo me ena
gegebo sę yaibao, ena Genuai Bidi dao, te Juda
hani gagasiąwai bidi me. Tiali goli, eno augwali
eno hani tomoba asomainu eno i wai dao,” wali.
18 “Polobadu mu Genuai Bidi agai te sę pedalabo po
wai dao, tama megi te sę pedalalio.” ’ ”*
19 Te Jems agai te po pusali, “Eno homugo tama tibao.
Dago te Juda hani isąwai Jisas wali pabo bidi dago sęgę
magio. Augwali God pageba asali, tama dago augwali dago
kolesagadu pao olama i wagio.
20 Me ma, dago augwalibolo pas tolinao. Tama te pas
tomode te po wainao, ‘Dagego te augwaligo te tibo godibolo
ula mabo nai te dagego tugimio, dagego kibu me agai
kaneme gelisąwai kibu tugimio, kaneme me tugimio. Te we
sabo bomo yai po bolama, dwai penani sę egimio,’ waibao.
*
21 Te sę po Moses agai aga bukude asęai dao, polobadu mu.
Tama lotu po wabo sogo tigidali augwaligo te Mosesgo po
lotu be tomode nedebo dao. Tialima, augwaligo koneama,
te sę ebo habu mu selai dao,” Jemsgo te po wai.

Augwaligo te Jisasgo po wali pabo hani mebolo te pas tolali

22 Te Jisasgo sa muai tagala palai bidi dabe dali, te tobolu
bidi dabe me, te Jisasgo po wali pabo we bidi tigidali me,
augwaligo deli homu elama, bidi me badu augwaligo Antiok
buluba tagala palabo homu yali. Augwaligo bidi si dąị ilai,
te Pol dali Barnabas si dali pomainu yali. Bidi si dąị ilai, te
bidi nogi me Judas, agai nogi me Barsabas, te gasa bidi nogi
me da Sailas. Jisasgo po wali pabo bidi dabe augwaligo te
bidi side dwagi yai homu yali.
23 Tama augwaligo te pas sela pomainu, augwaligo te po
asęani,
“Da Jisasgo tagala palai bidi dabe me, tobolu bidi dabe
me, te Jisasgo hani me, Jerusalemde bidibo bage, da tigidali

* **15:18:** Amo 9:11-12 * **15:20:** Sai 34:15-17; Prs 17:10-16; 18:6-23

dagego ama da. Dago te pas dage pageba te asęna tolobao
wali, Siria bulu me, Antiok bulu me, Silisia bulu me, dage
Israel hani isąwai bidi, dago dagebolo bugai homu ebao, te
po wali.
24 Tama dago po odalio, dago hani bage me badu augwali
dage pageba aselama, augwaligo dagego homu dolali.
Augwaligo me me po walio, tiali goli dago te hani dage
pageba me tagala palai menio.
25 Tama megi da deliba sisinagaselama, dago deli homu
elama, te bidi si dage pageba tagala palali. Augwali si Pol
dali Barnabas dali si hodobo pali. Pol dali Barnabas dali si
te dago godolo mu ebo da.
26 Tega sigo Genuai Bidi Jisas Kraisgo sę eyu, moni homu
ebe, gasa bidigo augwali elebaso, usu dao homu yali.
27 Tialima, dago Judas dali Sailas dali te augwali si dage
pageba tagala palobao. Augwali sigo dago pasde asęani po
tiwai po dagebolo pusa mawaibao.”
28 “Godigo Dwagi Yai Mobo Bidi dali, da dali si te deli
homu ebo da, dago dagebolo gasa sęgę magobeo, da Juda
hanigo kolesagadu wali pabo sęgę.
29 Dago homugo e po naga dagego wali piąo. Dagego te
augwaligo te tibo godibolo ula mani nai dagego tugimio.
Kaneme me tugimio. Agai kaneme gelisąwai kibu tugimio.
Dagego we sabo bomo yai po bolama, penani egimio. Tama
dago e ola mani po dagego wali peyu da, te dage bugagia
bidaibao. Tama dao. Dage tao,” te po asęani.
30 Augwaligo te pas asęnama, te bidi dabego sela pelama,
te Antiok be naniba sabolali. Tama augwaligo tigidali
Jisasgo po wali pabo hani deliba sisinama, te pas augwal-
ibolo mani.
31 Tama te sogo te Antiok we bidigo te pas asęani po
odama, augwali bugai homu mu yai, te pas tomode elalubo
pogo augwaligo homu tau siyu dąų walali.
32 Te Judas dali Sailas dali te bidi si Godigo pedauwalide
po selama, pusubo bidi da. Augwali si da Jisasgo hani dali
hauwa sogo mu bidali, tama augwali sigo augwalibolo po
pusulama, tau siyu dąų walali.
33 Tama augwali si tede hauwa sogo bidama, tama nosali
Jisasgo po wali pabo hanigo tega si Jerusalemba ma tagala
palali. Tama augwaligo te po wali, “Dage dwagi yai homu
dali pao, te dage tagala palali bidi dabe pageba,” te po wai.
34 Tiali goli, Sailas aga homugo nigilama, te Antiok bulude
bidali.
35 Te Pol dali, Barnabas dali si augwali si Antiok bulude
bidali. Augwali si tede bidu, tama Jisasgo po wali pabo

we bidi dali wadolagasali, we bidi Godigo dwagi yai po
pusubaso bidali.
Augwali si Jisasgo po wali pabo we bidi hani dali bidu,
Godigo dwagi yai po pusubadi, Godigo po odisa yali we
bidibolo Godigo dwagi yai po pusu baso, Jisasgo po wali
pabo we bidi pageba wadolagasali.

Pol dali Barnabas si bobegai po

36 Te nosali me badu polua silama, Pol agai Barnabasbolo
e tama po walali, “Dadi si ma pelama, dadi sigo Genuai
Bidigo po polobadu pusa mani we bidi augwali Godigo po
bugagia wali pabo wenama, sugi pinao,” te po wai.
37 Barnabas agai homugo te bidi Jon, agai nogi me da Mak,
aga dali pai homu yai.
38 Tialima, polobadu Mak aga augwali si dali pai goli,
Pamfilia tǫde bidibadi, ma wi pai. Tama agai augwali sigo
te yali sę silisąbadi yali. Tama tibaso, Polgo aga dali wado
po wali, te Barnabas dali. Pol agai homugo Mak augwali si
dali pogobe homu yali.
39 Tama Pol dali Barnabas dali si deli homu ebe, tama
tilama, augwa si ma wado po olama, bobegali. Tama
Barnabas agai Mak selama, augwali si moni geba selama,
tamu ąį tomode elalubo Saipras tǫ teba pai.
40 Tiali goli Pol agai Sailas dąį ilai dao. Tama Jisasgo po
wali pabo bidi hani augwaligo Godibolo po olama, “Tega
si Genuai Bidi, nago tau sao,” te po wali. Tama olama,
augwaligo tega si tagala palali.
41 Tama augwali si Siria tǫ tomode tǫdu pali, te Silisia tǫ
tomode me. Tama augwali sigo Godigo po wali pabo we bidi
hani tau sabo dąų walobo sę ela bilali.

16

Pol badi Sailas badi augwali si pabode Timoti me hodobo pali

1 Te Pol aga Derbe be naniba sabolali. Tama nosali te
Listra buluba pali. Tede agai bidi me deli suai, te bidigo
nogi Timoti. Aga dali, aga ida dali, augwali si augwa homu
tigidali Jisasba munaluali. Te aga ida da te Juda hani we da.
Tialima aga aya da, te da Grik hani bidi da.
2 Tama te tigidali Listra bulude bidibo bidi me, te Aiko-
niamde bidibo bidi Jisasgo po wali pabo hani, augwaligo
Timoti ‘Te dwagi yai bidi dao’ homu yai.
3 Tama Pol agai homugo Timoti aga dali sęba paibao homu
yali. Tiali goli, agai koneani, te Juda hani bidi augwaligo
Timoti aga ayade moni homu yali, augwaligo te homu yali,
‘Aga aya da Grik bidi da’ homu yali. Tama aga aya agai te

sogo Timoti tigiwali togobe. Tialima, Polgo Timoti tigiwali
togwali, te Juda bidi gagamai hagede dąị ilali da, te Juda
dabego Timoti agai wabo po odomainu yali.
4 Tama augwali te bulude bilali, te sogo Jisasgo po wali
pabo hani dali sisinama bidali, te Jisasgo tagala palai bidi
me, tobolu bidi dali augwaligo Jerusalemde polobadu wali
po ola mani. Augwaligo “Dagego te wali po bugagia wali
piąo,” wali.
5 Tama tibaso, Jisasgo po wali pabo hani tigidali augwaligo
bomo salio. Tama umabo we bidi te Jisasgo po wali pabo we
bidi tomoba tigidali deli deli sogo asali.

Pol agai nade te Masedonia bidi suali

6 Te nosali Pol dali aga dwasianu hani dali, augwaligo
homugo te Esia tǫba pabo homu yali. Tiali goli Godigo
Dwagi Yai Mobo Bidigo augwali si te bulu Esiaba pelamuo
po olama, habu seleyu, tụ sinilani. Tama tibaso, augwaligo
Frigia tǫ dali, Galesia tǫ dali te si tomodu pali.
7 Tama te sogo augwali Misia tǫ dąị sesegeba sabolali.
Augwaligo homugo te Bitinia tǫ tomoba pabo homu yai.
Tiali goli Jisasgo Dwagi Yai Mobo Bidigo te tụ ma paliali.
8 Tama tibaso, augwaligo Misia tǫ tomodu peyu, augwali
te be nani Troasba sabolali, te nabis bulu da.
9 Tama te sogo hulide Polgo na gagawai yali. Agai
Masedonia tǫ bidi me deli dolalubo suali. Aga aselama,
Polbolo bomo elama, hanalu wali, “Nage e Masedonia tǫba
aselama, da tau sagasao,” wali.
10 Te sogo Polgo na gagawai elama, te sogo ena Luk da Pol
dali munasa pali, tama dago walu dabe polo sisi elama, dago
geba gegelama, Masedonia tǫba pai hagede. Dago koneai,
Godigo da i wali, agai dwagi yai po tede bidibo we bidibolo
ola momainu yai.

Te we Lidia agai Jisasgo po wali pai

11 Te tama da te Troas be nani taga pelama, da gebadu
pelama, te Samotres tamu ąị tomode elalubo bulu teba dolo
pali. Da pilama, do kigamu geba selama, da Neapolis be
naniba tagaligi palio, sabolalio.
12 Tama dago Neapolis taga palio, augwaligo moni genuai
taunba pali, te bulu nogi Filipai. Te bulu moni genuai bulu
mu da, Masedonia tǫde te bulu deli tobolu elalubo da. Te
Rom bidi hani tede bidu, tonalubo da. Tama da te bulude
hauwa sogo mu bidali.
13 Tama te Juda bidigo lotu po wabo Sabatde da te be
nani tagalama, buluba pali. Da te moni pabo ąị sesegeba
bidigi pali. Dago te po odali, te pesagede me badu Juda dabe
augwali deliba sisinama, Godibolo po wabo dao wali. Tama

dago we dabe me badubolo te Jisasgo po dago augwalibolo
ola manio.
14 We me deli bidali, dago po wabo agai odali. Te we nogi
Lidia, te Taiataira be nanidu polobadu asali. Te we agai
ebo sę da te nene gagawai nami ugwa agai gasa bidibolo
menama, monego abelebo sę ebo da. Tama te we agai
Godibolo lotu po wabo da, tigidali sogo. Tama agai Polgo
po wabo odalio, tama Genuai Bidigo te wego homu dwagi
yai ilali, te wego Polgo wabo po bugagia odomainu yali. Te
sogo te wego homu tigidali Kraisba muani.
15 Tiali da dago aga dali agai bede bidibo we bidi dali
baptais mani. Tama agai dabolo te po wali, “Dagego
homugo eno Jisas wali pabo homu ebaso da, eno homugo
Jisas mu konealu baso da, teda dage aselama, eno beba
bidagasao, osogo,” te po wai. Tama agai “Dage eno beba
pinao” wali bomo mu yali. Tama tibaso, da aga dali pai.

Pol dali Sailas augwali si Filipai bulude kalabus yali

16 Te me sogo da te Godibolo gedu haluasa po wabo
pesageba pobadi, tama dago wegi me deli asobo suai. Te
wegi te mone sisąbo sę ebo wegi da. Dwai mobo me deligo
te wegi tigide dagawai elaluali. Te dwai mobogo te wegibolo
te we bidigo nosali yabo sę po ola mabo da, te wegigo
pedauwalidu te po wabo da. Tama te wegi sęde bidu, olo
dali aga tonalubo bidigo nai sela tubo da. Umabo we bidi
aselama, augwaligo nosali yabo sę po te wegigo augwalibolo
ola momai hagede asai. Augwaligo mone ge te wegibolo
menama, nosali te wegigo te po pusubo da. Tama elama, te
wegi tonalubo bidi dabe augwaligo umabo masigi mu sabo
dao.
17 Tama te wegigo agai da dali Pol dali sulama, wali asali.
Wali asobadi, agai po bomonama mu wali, agai te po weyu,
we bidi dabebolo te po wali, “E bidi dabe te Genuai Bidi
Godigo sę ebo bidi dao,” wali. “Augwali asali da, dagebolo
Godigo dage ma sabo tų po ola mawai hagede asalio,” te po
wai.
18 Tama te wegigo agai umabo sogo tama naga tiali.
Tibaso, nosali Pol aga hagela mu yali. Pol aga begegi solama,
te dwai mobobolo te po wali, “Eno Jisas Kraisgo bomode
nagebolo obao,” wali, “te wegi tagalama, nage pao.” Pol
agai te po olama, tama te dwai mobogo te wegi polo taga
pali.
19 Tama te wegigo te gasa bidigo nosali yabo sę po ma
pusube. Te sogo te wegi tonalubo bidi dabego koneani,
augwaligo mone sabo sę dolo baso, tama augwaligo Pol
dali Sailas dali nogo tolasa, te tobolu bidi dabego po tų ebo
pesageba odasa pali.

20 Te augwaligo tega si genuai Rom gavman bidi pageba
odasa pali. Tama augwaligo te po wali, “Dagego te Juda hani
bidi si suao. Tama augwali sigo dwai hagoma ebo kolesaga
dago bulu tomode yalio,” wali.
21 “Da Rom bidi da, tiali goli e bidi sigo da gasagi yai
kolesaga ola mabo da. Te kolesaga te da Rom bidi dago
kolesaga tiwai menio. Duga bomo yai po elalubaso, tama
augwali sigo te kolesaga me te wali po tiwai me dago
ilamuo,” te po wai.
22 Tama te tonaluali we bidi augwaligo te bidi sibolo dwai
po wali, tama augwaligo te bidi si elebo gagalali. Tama te po
tụ ebo tobolu bidigo te enesigi bidibolo po wali, “Augwali
sigo gudubo ugwa peda sanama, keloago tudi badu elao,”
wali.
23 Te tiwai obaso, augwaligo te bidi si hauwa sogo mu
keloago elali. Tama nosali augwaligo te bidi si kalabus
beba nogo tulama, sągi pali. Tama te po tụ yali bidi
dabe augwaligo te kalabus bidi tonalubo tobolu bidibolo
bomai po mu wali, “Nago te bidi si bugagia tonaluao,” wali,
“augwali si wi pabuo.”
24 Tama te bomai po odama, te kalabus bidi tonalubo
tobolu bidi agai te Pol dali Sailas dali si odasa pelama, te
moni dąị todogo pai te masigigo nigai be habu muba tagaligi
pali. Tama te bidi si moni ni pedai si dudulaweba sągą si
tagalaluama, ma lok dąụ walali.
25 Te huli tomode mu Pol dali Sailas dali sigo Godibolo po
weyu, aga nogi ugwaba sabo balia dabe weyu bidali. Tama
te kalabus bede bidali bidi dabe me badu augwaligo te balia
po wabo odali.
26 Tama tibadi, moni tọ mali polo yali, te kalabus be ni
dabe togwa pali, te be tụ dabe polo augwa digi dala pali.
Te augwaligo nogode kẹani aligabo bono aga digi pisagana
pali.
27 Tama te kalabus bidi tonalubo tobolu bidi aga hodalu-
ama, suali, te kalabus bede be tụ tigidali dalalubo suali. Agai
tama homu yali, ‘Kalabus bidi tigidali wi pali dao,’ homu
yali. Tama tibaso, agai homugo ‘Genuai gavman bidigo ena
elaibao,’ homu yali. Te homu elama, aga moni ge hwą
kugulude walaluai hwą ugwa dią selama, aga digi tabide
elainu yali.
28 Tiali goli, Polgo agai moni po mu tama wali, “Naga digi
ma elegio,” wali. “Da wi pabeo, da tigidali me bidibao,”
wali.
29 Tama te kalabus bidi tonalubo tobolu bidi agai te
enesigi bidi i weyu, te po wali, “Sole selasa asao,” wali.
Tama sole selama, agai te kalabus be tomoba polo pali. Agai

moni wi mu elama, didibili yali. Didibili ebadi, agai tobolu
Pol dali Sailas dali si sągą pageba muani.
30 Tama agai tega si buluba odasa pelama, hanalu wali,
“Dage si genuai bidi dao. Eno magi sę elama, Godigo eno
yali dwai sę sela sąmainu, Godigo ena ma sogowe?” wali.
31 Tama Polgo agabolo te po wali, “Nago homu tigidali
naga Jisas Genuai Bidi teba muyu da, te nage tigidali sogo
bugagia bidaiba, Godigo nage dali nago bede bidibo we bidi
dali ma saibao,” wali.
32 Tama augwali sigo Jisasgo dwagi yai po aga dali, aga
hani dali augwalibolo pusa mani.
33 Tama te sogo hulide te kalabus tonalubo tobolu bidi
agai homu Jisasba mu muani. Agai tega si selama, te bidi
dabego keloago elali madigi keni te ąigo tedelama, ugwa
nami selama, te kenide kęani. Pol dali Sailas dali sigo te
kalabus bidi tonalubo bidi dali, aga bede bidibo we bidi dali
te sogo tama baptais mani.
34 Tama te bidigo Pol dali, Sailas dali si agai be tomoba
odasa pelama, augwali si agai nai mani. Tama te tobolu
bidi dali, aga bede bidali we bidi dali augwaligo moni bugai
homu mu yali. Magi basowe? Te sogo augwaligo augwa
homu tigidali Godiba mu muani.

35 Te sogo kigamu te Rom gavman genuai bidi dabe
augwaligo te enesigi bidi dabe tagala pelama, te kalabus
bidi tonalubo tobolu bidibolo te po wai, “Nago te bidi si olo
tagala pelama, pomainao,” wali.
36 Tama tibaso, te kalabus tonalubo tobolu bidi aselama,
Polbolo wagasali, “Te Rom genuai bidi dabe augwaligo
enabolo po ola tolalio, ‘Dage si megi pao’ po walio. ‘Dage si
piąo, te po me menio,’ wali,” te po wai.
37 Tiali goli, Pol agai te po selasa asali enesigi bidibolo
te po wai, “Woo,” wali. “Tialima, dadi si kalabus yali,
augwaligo te page me gegebeo,” wali. “Te magi baso
augwaligo da elama, da tigidali we bidi gesabide hale mawai
dawe? Da si Rom bidi mu dao, dadi sigo nogi te Rom
gavmanigo bukude elalubo dao. Te gavman bidi dabego
konebewe? Megi augwaligo homugo dadi sigo pedauwali
paniama, dadi sigo augwali dali po wasiąma, geme paibao.
Augwa dwai kolesaga dadi si dali elama, te ma dualaibawe?
Te menio,” wali. “Dadi si olo me pogobeo,” wali. “Te Rom
gavman genuai bidi dabe augwa digi aselama, dadi si tagala
palomainao,” Pol agai te po wai.

38 Te po selasa asali enesigi bidi dabe ma pelama, te Rom
po tų ebo bidi dabebolo Polgo wali po pusigi pali. Tama te

sogo te po odobo si, Pol dali Sailas dali si Rom bidi mu si da po odobo si, augwali wi mu yai.

39 Tama tibaso, te Rom po tụ ebo bidi dabe augwali te kalabus beba pelama, Pol dali Sailas dali sibolo te po wai, “Dago dwai kolesaga dage side yali ma, da homu dene mu ebao,” wali. “Dage si e bulu tagalama, gasaba pagameo,” te po wali.

40 Tama Pol dali, Sailas dali si te kalabus be tagalama, te we Lidiago beba pali. Tede Jisasgo po wali pabo we bidi hani dali deliba sisinama, tama augwali sigo po pusulama, augwaligo homude dąụ walobo po pusa mani. Tama augwa si peyu, augwali taga pali, te Filipai be nani taga pali.

17

Te Tesalonaika be nani bidi augwaligo Pol dali Sailas dali elai hagede yali

1 Te Pol dali, Sailas dali si pelama, te Amfipolis be naniba sabolali. Te bulu taga pelama, Apolonia be naniba sabolali. Te be nanidu pelama, moni Tesalonaika be naniba sabolali. Tede te Juda dabe augwaligo bomo yai po ola mabo be elaluai.

2 Tigidali bulude bilu, Pol agai te Juda dabego bomo yai po ola mabo beba pabo koneai dao. Tama tibaso, Tesalonaikade me aga bilu, te beba pali. Tama agai Godigo bukude elalubo po nedama, aga Juda dabe dali po miani. Agai te sę Sabat sogode ela bilibadi, Sarere sela silali.

3 Te sogo agai augwalibolo te po hania wali, te Godigo sa muani bidi, te we bidi tau somainu sa muai bidi Kraisde po agai ola mani. “Suao,” wali. “Godigo po elalubo bukude e po elalubo, te bidi Godigo dabolo tagala palaibao,” wali. “Agai moni dene tolama, isaibao. Tama nosali aga gụ pagede ma hodalueibao. Tama megi eno dagebolo Jisas aga digi te Godigo sa muani bidi Krais dao obao,” Pol agai te po wai.

4 Tama bidi me badu augwaligo te po odama, augwa homu te poba mu muani. Tama augwaligo Pol dali Sailas dali side wadolagasali. Tama me badu umabo bidi Grik po wabo bidi hani da, augwaligo Godibolo lotu po wabo, augwali me augwa homu te poba mu muani. Tama te nogi elaluai we dabe hauwa, augwali me augwa homu tigidali te Polgo wali poba muani.

5 Tiali goli, bidi me badu te Juda bidi hani da, te augwaligo umabo we bidi Pol dali Sailas dali si wali pabo sulama, augwaligo sębę mu yali. Tama tibaso, te Juda hanigo te dwai bidi dabe tigidali sogo augwali te sisinabo pesagede

olo bilalubo suali. Tialima, augwaligo te dwai bidi hani deliba sisinani. Tama augwali udulama, bilu, moni po dagą wali, umabo we bidi hodalu, Pol dali Sailas side wado yali. Tama te Juda dabe me, te dwai bidi dabe me, augwali tigidali sisinama, peyu, te bidi nogi Jesongo be bologobea sali, be tų aluama togo sąnama, Pol dali Sailas dali si kekasa painu, te augwali si po tų egi painu tama yali.

6 Tiali goli, augwaligo tega si gegali munu me sube. Tama tibaso, augwaligo Jeson badi, me badu Jisasgo po wali pabo bidi dabe badi, augwaligo te bidi dabe nogo tulama, te bulu page bidi kaunsil bidi pageba odasa pali. Augwaligo moni dagą bomai mu weyu, te po wali, “E bidi dabe augwaligo gasa kolesaga eyu, tigidali bulude bidibo we bidi dolobo dao,” wali.

7 “Megi augwali dago moni be naniba sabolali, e bidi Jesongo agai beba bidagasao wali. Dagego suao,” wali, “augwaligo te dago Rom genuai gavman bidi Sisargo po dolobo. Tama augwaligo te po wali, ‘Dago gasa bidi wali pinao’ wali, ‘te bidi nogi Jisas da,’ ” te po wai.

8 Augwaligo tama po wali, tialima tigidali we bidi me, te kaunsil bidi dabe me, tigidaligo moni po dagą olama, augwaligo te yali sęde dwai homu eyu sębę yali.

9 Tialima, te kaunsil bidi dabe augwaligo Jeson dali aga hani dali side te mone ge sai, tama augwalibolo tama po ola mani, “Nosali te yali sę ma ebaso da, te dagego te mone ge ma sogobeo,” wali. Te po olama, augwaligo augwali tagala palali.

Pol dali Sailas augwali si Beriade sę yali

10 Te sogo be huli asobo si, te Jisasgo po wali pabo hani augwaligo Pol dali, Sailas dali si te Beria be naniba tagala palai. Tama augwali si pelama, te buluba sabolali. Tama sabolama, te Juda dabego bomo yai po ola mabo be tomoba pai.

11 Te Beria bidi dabe te Tesalonaika be nani bidi hani tiwai meni. Te polobadu te Tesalonaika bagego tega sigo po polo sela sąwai dao. Tiali goli, te Beria bidi hani augwaligo da bugai homu elama, te po odali. Tama tigidali sogode Godigo po asęai bukude nedali, Polgo wali po usu niba pabo wenama suali.

12 Tama te Juda we bidi hauwago augwaligo homu te Jisasba muani. Te umabo Grik po wabo nogi elalubo we dabe me, augwa homu Jisasba muani, te Grik po wabo bidi dabe me. (Te augwali Jisasgo po wali pabo hani tomoba asali.)

13 Tiali goli, te Tesalonaika be nanide bidali Juda bidi
dabe augwaligo te Polgo Godigo po Beria be nanide me
ola mani po odobo si, augwali te Tesalonaika taga solama,
Beriaba sabolai. Tede te Tesalonaika Juda dabego te we bidi
dabe sisinama, dwai sębę yabo homu hodolali. Te homu
hodolobo po obaso, augwaligo Pol dali, Sailas dali side dwai
sębę yai.
14 Tama polo te Jisasgo po wali pabo bidi hani augwaligo
Pol dali bidi me badu dali te nabisba tagala palali. Tiali goli,
Sailas dali, Timoti dali te Beria be nanide bidaluali.
15 Tama Pol dali pali bidi dabe augwaligo Pol te Atens
buluba tagaligi pali. Tama augwali Beriaba ma aselama,
Polgo Sailas dali Timoti dali sibolo wali po pusagasali,
" 'Dage si Pol bidibo buluba polo asao,' wali. Tama agai
te po dabolo tama walio," augwaligo te po wai.

Pol agai te Atensde bidibo we bidibolo po pusa mani

16 Te bidi Pol te moni hanu nogi Atensde te Sailas dali
Timoti dali si asobo tonaluali. Tama tonalubadi, agai suali,
te bulude bidibo we bidi dabego tibo god wali pabo kolesaga
umabo yali. Tama tibaso, Pol agai te tibo sulama, moni
homu mu yali.
17 Tama tibaso, Juda dabego bomo yai po ola mabo po
mibo be tomode agai te Juda dabebolo umabo po ola mani,
te Juda hani isąwai bidi dabebolo me, augwaligo Godibolo
lotu po wabo da. Te maketde Pol agai te maketba asobo
we bidibolo sesemane sogo po ola mani. Agai homugo
augwaligo Jisasgo po wali pomai hagede, te po bomo eyu
ola mani.
18 Tama te Epikuria hani po ola mabo bidi dabe me, te
Stoik hani po ola mabo bidi dabe me, augwaligo Polgo po
aiyaba elaluai hagede, pogo wąbi hwịai ąọ yali. Te bidi me
badugo te po wai, "Te bidi aga da, te mu konesiąwai bidi
da. Agai dabolo magi po obawe?" Me badu bidigo te po
wali, "Agai te po wabo gasa habuba bidibo Godigowe?" te
po wai. Pol agai te Jisasde po ola mobadi yaide, isai bidi te
gụ pagede ma hodaloabo po ola mobadi yaide, augwaligo te
tobage po tama wali.
19 Tama tibaso, augwaligo Pol odasa pelama, te Areopagus
bulu duba tagaligi pali. Te bulu dude te kaunsil tobolu bidi
dabe deliba sisinagasobo dao. Augwaligo Polba hanalubo
po weyu, te po wai, "Dago homugo nagebolo hanalubo da,
nago te gesi po nago koneama, tigidali we bidibolo ola mabo
po, nago dabolo me ola mao.
20 Nago te wabo po me badu dali da noma sobao. Magi
basowe? Polobadu dago te tiwai po odai menio. Tama

tibaso, te po page dago bugagia odaio,” augwaligo te po wai. (Tama te sogo te Atens bulu page bidi dabe me, te gasa buludu e buluba asali bidi dabe me, augwali tigidali sogo, giligade me, pio me bidu, augwaligo te gesi sę yabo po mibo dao.
21 Tama te tiwai po augwaligo polobadu me odisąwai po odaio. Tama tibaso, augwaligo u po Polbolo hanalu wali.)
22 Te bidi Pol aga te Areopagus bulu dude sisinagasai kaunsil bidi dabe tomode doligulama, te po wai, “Dage Atens bidi dabe. Dagego ebo kolesaga eno sualio. Tama eno homugo dagego umabo gasagi yai godibolo lotu po weyu, bomo mu ebo dao.
23 Tama ena e be nani tomode bilibadi, eno te dagego umabo godibolo lotu wabo pesage dabe suali. Tama eno dagego te god me delibolo hasa dabe ula mabo pesage me deli sualio. Dagego te hasa dabe ula mabo pesage masigide te po asęani, ‘Te nai dago konesiąwai godigo nai dao.’ Tialima, dagego konesiąwai god, dagego te godibolo lotu po wabo da. Tiali goli, te god de dawe te dagego konebeo. Te god eno megi dagebolo e po pusa mabogo aga dagebolo waselaibao,” wali.
24 “God agai tǫ me, tǫde bidibo nai tigidali me nigai dao. Te God agai tigidali nai dagalude elalubo nai me, te tǫde elalubo nai me, tigidali aga naga tonalubo dao. Tama tibaso, bidigo nogogo sę yai lotu be tomode aga bidibo menio.
25 Me ma, agai dago nogode agai nai tubo mu menio. God aga digi tigidali tǫde bidibo we bidibolo noma mabo dao. Tigidali nai dabe dago gegelama sabo, te Godigo naga mabo dao. *
26 Godigo hasia mu bidi me deli nigai (te bidi nogi Adam). Tama nosali te bidi deligo te tigidali haniani bidi dabe dalali. Tama Godigo tigidali bidi dabe tigidali buluba dobayali, augwa te bulude bidimainu yai. Tama God aga digi polobadu mu augwali te bulu dabede bidabo sogo bodolu munama, dąi ilai dao.
27 God agai te sę ilai da, augwaligo ena gegemainu homu yali, tama augwaligo homugo gogone pelama, ena pageba asomainu homu yali. Tiali goli, suao, God digibulu bidibeo, da pagede deli deli we bidi pagede bidibo.
28 God agai sę ebaso da, da bidibo me, da bilibo me. Tama te page aga naga da. Te yali, duga me badu bidi dabe buku asębo koneai bidigo asęai po tiwai dao, ‘Da bidibo me aga wai naga bidibao,’ te po asęai.
29 Tama da bidibo Godigo wai dabe bidibao. Tama tibaso, dago te homu egio, te God masigi tiwai dao, te bunuwaligo

* **17:25:** 1 Kin 8:27; Ais 42:5; Tpi 7:48

nigai piksa tiwai God da, olamuo. Dago te homu ilamuo,
‘God da dago nogogo nigai dao,’ te homu egio.
30 Tama polobadu te bidi dabe augwaligo te sę ebaso, tama
Godigo po me wabe, moni homu me ebe. Magi basowe? Te
augwaligo agade kuna konesiąbaso. Tiali goli, megi te sogo
God agai bomai po mu tagala palali, tigidali bulude bidibo
bidi dabego me odomainu yali. Agai tama wali, ‘Dagego
dwai kolesaga ebo tagalama, tama dage ena pageba asao,’
wabo dao.
31 Tama agai deli sogo me bodolu mawai. Nosali te
sogo agai tigidali tǫde bidibo we bidi po tụ ela mawaibao.
Augwali po tụ yabo bidi Godigo sa muai dao, te bidi agai
dwagi yai doloba pai po tụ mu yaibao. Tama Godigo te
sa muai bidi agai dabolo hania ola mani. Mena sę elama,
da tigidaligo sualiwe? Agai te bidi isąma, gụ pagede ma
hodaluama, ma gesi bida bida paibao,” Pol agai te po wai.
32 Te sogo Pol agai bidi me deli gụ pagede ma hodaluali
po pusubo da, bidi me badu augwaligo te po gisugu mani.
Tiali goli bidi me badu augwaligo agabolo te po wali, “Dago
homugo nago te po dabolo ma pusa mao,” wali.
33 Tialima, Pol aga te po mibo tagalali.
34 Tama bidi me badu augwali augwa homu Jisasba mu
muani, tama augwali Pol dali pali. Te bidi me deli aga te
Areopagusde bidibo kaunsil bidi, agai nogi Dionisius da, te
we me deli agai nogi Damaris, augwali si me, gasa bidi dabe
me badu me, augwali tigidali augwa homu Jisasba muani.

18

Polgo te Korin taun bulude sę eyu, po pusali

1 Te bidi Polgo nosali te Atens be nani taga pelama, agai
Korin taun be naniba pali.
2 Tama te bulude bidi me deli bidali, te Juda hani bidi,
agai nogi Akwila. Aga bulu mu nogi da, Pontus da. Tama
polobadu gana aga dali aga we dali te Itali tǫde bidali taga
soai. Aga we nogi da, Prisila da. Te Rom gavman tobolu
bidi mu agai nogi Klodius, agai te Juda hani te Rom tǫde
bidali aga sela sąwai dao. Tama agai te po wali, “Dage Juda
hani Romgo tǫde ma bidigimio,” wali. Tama tibaso, augwali
si te Korin be naniba polasa soai madigi, Pol nosali Korin
be naniba asai dao. Pol aga augwali sugi pali. Tama sugi
pelama, agai augwali dali bidali.
3 Tama Pol agai te we de bidi si te hasa waligo ugwa be
hobolama, te mone sabo sę ebo suali. Polobadu Pol aga me
te sę yai. Tama augwali sigo Pol hanalu wali, “Nage dadi si
dali bidu, e sę yaibao,” wali.

4 Tama Pol aga tede bidu, tigidali Sabat sogo Juda dabego
bomo yai po ola mabo beba peyu yali. Tama agai te
Juda hani bidi dabe dali me, te Grik hani bidi dabe dali
me, agai po ola mani. Tama agai homugo augwali homu
begelemainu hagede homu yali.

5 Te nosali Sailas dali, Timoti dali augwali si te Masedonia
tǫ taga solama, Korin be nanide Pol bidibo madigi sabolali.
Tama augwali si asobo si, Polgo te ugwa be hobolobo sę
tagalali. Agai tigidali sogo te Juda hani we bidi bidibo
tomode po ola bilali. Tama agai po bomai mu pusuyu, te
po wali, “Te dagego koneao. Te bidi Jisas aga Godigo aga sa
muai bidi Krais da, te we bidi tau somainu.”
6 Tiali goli, augwaligo homugo te po pusubo po odobe.
Augwaligo agade sębę yali, tama augwaligo aga dali dwai
po mu wali. Tama tibaso, Pol aga tama kolesaga yali, agai
nogogo te aga gudali ugwade elaluali pobele bage tedala
sąyani. Tama tiyu agai te dąį yali, agai nosali augwali ma
homu egobeo olama, te sę yali. Tama agai augwalibolo
po walali, “Tialima, nosali dage hagawai baso da, duga sę
dao,” wali. “Eno sę menio. Tialima, megi eno dage taga
peyu, eno te Israel hani isąwai bidi dabebolo Godigo po pusa
mawaibao,” te po wai.
7 Tama tibaso, Pol aga te Juda hani taga peyu, aga te Israel
hani isąwai bidi me deli, agai nogi Titius, me nogi Jastus,
tego beba bidigi pali. Te bidi Titius agai Godibolo lotu po
wabo dao. Agai be te Juda dabego bomo yai po ola mabo be
sesege badu elalubo.
8 Tama bidi me deli bidibo, agai nogi Krispus, aga Juda
dabego bomo yai po ola mabo be tonalubo genuai tobolu
bidi mu dao. Te bidi dali, aga bede bidibo we bidi dabe
dali, augwali tigidaligo Jisasba augwa homu tigidali mu
muani. Tama Korin we bidi umabo augwaligo Polgo wabo
po odama, augwaligo homu Jisasba mu munama, tama
augwali tigidali baptais mani.

9 Te me sogo hulide Pol agai nai me deli te nade suali.
Tama Genuai Bidigo aga dali po tama wali, “Nage wi egio,”
wali. “Nago po bomo elama, augwalibolo wao. Naga
pedauwali pania sigio,” wali.
10 “Ena nage dali bidibao. Gasa bidigo nage dologobeo.
Magi basowe? E be nanide bidibo we bidi umabo augwali
eno sa muai dao. Augwaligo nago po odama, te augwali eno
hani gagawaibao,” wali.
11 Tama te po obaso, Pol aga Korinde bidibadi, kibu be
deli silama, me tomoba egi pali. Tama agai tigidali we bidi
Godigo po ola mani.

12 Te nosali te bidi me deli nogi Galio, te Rom gavman
genuai mu tobolu bidi dabe augwaligo te bidi Galio te Grik
tǫ tonaluabo tobolu bidi nigilali. Tama te sogo te Juda hani
augwali sisinama, Pol selama, augwaligo aga po tụba odasa
pali.
13 Augwaligo Galiobolo te po wai, “Te bidi agai homugo
dago bomo yai po dolobo. Tama agai te we bidibolo Godigo
lotu po wabo gasa kolesaga elama, bugagia ola mabeo,”
wali.
14 Te bidi Pol aga doligulama, agai po gagalainogo, te
gavman bidi Galio agai te Juda dabebolo te po tama wai, “E
bidi Pol agai dwai sę mu egi sogo da, teda eno tonaluama,
dagego po tụ ebo po page tigidali eno odigi da.
15 Tiali goli, dage dolaga aselama, tama dagego umabo me
me nogi wabo po obaso, te dage Juda hanigo bomo yai po
dabe po me obaso, dagego homugo ena te tiwai po odobo
bidi dawe?” wali. “Menio. Duga digi te po dodolao,” po
wali.
16 Tama agai te Juda hani bidi dabe augwali te po tụ ebo
bede sela sạyani.
17 Augwali te be tagalama, buluba soali. Tede augwaligo te
Juda dabego bomo yai po ola mabo be tonalubo bidi nogogo
tuali. Te bidi nogi Sostenes. Augwaligo te po tụ ebo be
sesegede te bidi osogo elali. Tiali goli, Galiogo sulama, tama
agai te dwai sę ebode moni homu ebe.

Pol aga Antiokba ma geasa pali, te Siria tǫba

18 Te bidi Pol aga te Jisasgo po wali pabo hani dali hauwa
sogo bidali, te Korin be nanide. Tama nosali agai augwali
taga soali. Agai te Prisila dali, Akwila dali augwali sela
te Siria tǫba pabo gagalali. Tama Senkria be naniba tǫdu
sabolama, tede Pol agai Godibolo bodolu mawai. Aga tobolu
nisi poayali, te bodolu mani po dạụ omainu yai. *
19 Tama tilama, augwali sela te moni gebadu pelama, te
tamu ạị bolama tama Efesus moni be naniba sabolali. Tama
Pol aga te Juda dabego bomo yai po ola mabo be tomoba
pelama, te Juda dabe dali umabo po miani.
20 Augwaligo agabolo augwalide hauwa sogo mu bidaimai
hagede hanalu wali. Tiali goli, Polgo “Menio,” wali.
21 Agai augwali taga peyu, te po wai, “Te Godigo ‘Usu da’
obaso da, teda nosali ena dage pageba ma geasa asaibao,”
wali. Te po olama, Pol te moni gebadu pelama, Efesus be
nani taga pali.
22 Te bidi Pol te moni gebadu pelama, te nabis be nani
Sisaria teba sabolali. Tedu tǫdu pelama, Jerusalemba pali.

* **18:18:** Nam 6:18

Tama agai Jisasgo po wali pabo hanibolo “Dage tao,” wali. Tama nosali aga tedu pelama, Antiokba pali.

23 Tede aga hauwa sogonu bidama, aga Antiok taga pali. Tama ma pelama, tǫdu pelama, te Galesia tǫ me, Frigia tǫ me tomodu pelama, Jisasgo po wali pabo hani we bidi suali. Tama agai augwalibolo dwagi yai po pusa mani, augwali bomo somainogo yali.

24 Te Juda bidi me deli Efesus be naniba sabolagasali. Agai nogi da Apolos, agai page bulu Aleksandria be nani da. Tama te bidi aga da po digi wabo bidi, te agai dwagi yai Godigo po asęani bukude ebo po page tigidali koneai bidi mu da.

25 Tama agai koneai, te Genuai Bidigo agai tigidali we bidi ma sabo tụ koneani. Tama tigidali sogo agai homugo dąụ mu eyu Jisasgo yali sę po dabe tigidali pusali, bugagia dolo pusa mani. Tiali goli, agai koneani, te Jongo agai te we bidi baptais mabo sę yali wali po naga agai koneani.

26 Tama te bidi Apolos agai te Juda dabego bomo yai po ola mabo bede agai po bomonama wali, wi ebe. Prisila dali Akwila dali sigo agai po wabo odama, augwali sigo beba aga odasa pali. Tede augwali sigo agabolo Godigo pabo tụ po page bugagia hania ola mawai.

27-28 Tama nosali Apolos agai homugo te Grik po wabo bidi dabego page bulu tǫba pomai hagede homu yali. Tama tibaso, te Efesusde Jisasgo po wali pabo hani we bidigo bugai homu elama, te Grik tǫde bidibo Jisasgo hani dabebolo pas asęani, te Apolos tau somainu yali. Te pas tomode augwaligo te po asęani, “Te bidi Apolos asobo si, dagego aga bugagia tau sao.” Tama Apolos pelama, sabalobo si, tigidali sogo augwali sisinama, po mibo sę yali, augwaligo Godigo po bukude asęani po wali. Te po agai tigidali we bidibolo Jisas ola mani. Aga “Te bidi mu polobadu Godigo agai da tau somainogo sa muai bidi Krais da,” wali. Tama tigidali sogo Apolosgo te Juda hanigo konila po wabo aiyaba elaluali. Tialima, Apolos agai Jisasgo po wali pabo we bidi hani tau mu sali, polobadu Godigo augwali hobede ebo kolesaga olo menama, tau sali.

19

Pol Efesusde sę yali po da

1 Te sogo Apolos te Korin be nanide bidibadi, Pol aga te Galesia tǫ tomoba sabolali, nosali te Efesus be naniba sabolali. Tama te bulude agai Jisasgo po wali pabo bidi me badu bidibo suali.

2 Pol agai augwali te po hanalu wali, “Polobadu sogo dagego homu Jisasba mu muani sogo, te Godigo Dwagi Yai

Mobo Bidi dage pageba asaliwe?” Augwaligo te po wei agade ponoyu, te po wali, “Godigo Dwagi Yai Mobo Bidi elalubo po dago polobadu odobeo,” wali.

3 Tama Pol agai augwalibolo hanalu wali, “Tialima, te sogo augwaligo dage baptais mani sogo, dagego dego po wali pai dawe?” Augwaligo te po wali, “Jon agai we bidi baptais polobadu mayu agai ola mani po, te po bidi me deligo dabolo ola menama, dago te po wali pabo dao,” wali.

4 Tama Pol agai te po wali, “Te polobadu te we bidi augwa dwai sę me, dwai kolesaga me tagalama, tudiba menama, homu begelama, te Jon agai te we bidibolo baptais mani. Tama tilama, agai augwalibolo te po wai, ‘Te ena nosali asobo bidi, te bidi dagego homugo mu koneao,’ wali. Tama eno dagebolo te po obao, te bidi da te Jisas da,” Pol agai te po wai.

5 Tama te Efesus bulude bidali Jisasgo po wali pabo hani we bidi dabe augwaligo te po odama, augwali Jisas wali po baso, baptais sali.

6 Te baptais selama, deli deli bidi toboluba Pol agai nogo mubadi, Godigo Dwagi Yai Mobo Bidi augwaliba asali. Augwaligo gasagi yai haniani po wabo gagalali. Tama augwaligo Godigo augwalibolo mani po pusubo sę yali.

7 Tama augwali te bidi hani nogo si olama, sągą badu si wagi sulama, bidi hani bidibo.

8 Te Pol te polua sela tede bidali. Tede bidibadi, aga te Juda dabego bomo yai po ola mabo beba tigidali Sabat sogode te be tomoba pabo da. Agai augwalibolo te po wali, “Godigo homugo agai te we bidi tonalubo,” wali. Aga wi ebe, te po bomonama wai, augwaligo konemainu te po mu dao.

9 Tiali goli, augwali me badu bidi dabego augwa homude hagela elama, augwa homugo Jisas konebe. Tama augwali tigidali bidi gedude doligulama, Godigo gesi tụde pabo pobolo augwaligo dwai po wali. Tama tibaso, Pol agai te po odama, agai Jisasba homu muani bidi oda selama, te augwaligo Juda dabego bomo yai po ola mabo be taga pali. Tama tigidali sogo agai augwali dali po miani, te bidi me deli agai nogi Tiranus, tego skul be tiwaiba sisinama, po ola mani.

10 Tama Pol agai te sę ebadi, kibu be si silali. Te sę elama, umabo we bidi te Esia tọ tomode bidibo we bidi augwaligo Godigo dwagi yai po odali. Me badu Juda hani we bidi da, me badu te Juda hani isąwai gasa hani dabe we bidi da.

Sevago ogwa dabe dwai mobo augwaligo gagalama, sela sąwai hagede yali, usu isąwai po

11 Te sogo God agai genuai bomo mu Polbolo mani. Tama
Godigo tigidali we bidibolo haniani bomai sę bidigo ebo usu
isąwai sę mu ola mawai.
12 Polgo nami ugwa ugwa kugulu gudai dao, te duga
holobo ugwa gebode kęwai dao. Tama augwaligo te tobage
ugwa dabe Polgo tulama, tama augwaligo te gasi sai bidi
dabe bidibo madigiba selasa pai dao. Augwaligo te ugwa
te gasi sai bidi tigiba mubo si, te gasi sia sai dao. Te dwai
haubo noma elalubo bidi dabe me, te sogo augwaligo te sę
ebo si, te dwai haubo nomago te bidi dabe tagalama, wi pai
dao.
13-14 Tama Juda genuai bidi deli bidali agai nogi Seva da.
Agai sę da, te pris bidi dabe tonalubo dao. Agai ogwa da
nogo a olama, me badu nogo si da. Tama augwali biliyu, te
dwai haubo noma bidibo we bidi dwai noma sela sąyani.
Tiali goli, augwaligo homugo Jisas mu konebe. Tama dwai
noma bidi me badu sela sąyu, Jisasgo nogi ilama, sela
sąwainu yali. Tama augwaligo te dwai mobobolo te po wali,
“Nage dwai haubo noma, eno Jisasgo bomogo nage sela sąbo
dao, te bidi Pol agai wabo po tiwai dao,” te po wai.
15 Tiali goli, te dwai mobogo augwalibolo te po wai, “Eno
Jisas kone dao. Eno Pol kone dao. Tiali goli, dagego mena
bomo eyu, te sę ebawe? Eno dage mu konebeo,” wali.
16 Tama te dwai mobo elalubo bidi agai te bidi dabe
dali bomonama mu hwịnama, agai augwali tigidali aiyaba
elaluali. Tama augwaligo tigi agai mu dolali, augwaligo
ugwa dabe pebeda sąyani, te augwali te be tagalama, wi
pali, tama me badu augwaligo tigi olo wi pali. Magi basowe?
Te bidigo augwaligo ugwa dabe pebeda sana silai dao.
17 Tama te Efesusde bidibo Juda we bidi dabe me, te Juda
hani isąwai hani we bidi me, augwali tigidaligo te yali sę
po odama, wi mu yali. Augwaligo te Genuai Bidi Jisas nogi
ugwaba mu sali.
18 Tama nosali Jisasgo po wali pabo we bidi me badu
augwali aselama, te po te we bidi tigidalibolo wai, “Te dwai
pobi wabo sę dago polobadu yai dao” wali.
19 Tama augwaligo te pobi me, animani ola mabo buku
dabe deliba sisinama, augwaligo tigidali we bidi gedude
isiba ulai dao. Te buku abelebo mone ge te hauwa kisu
50,000 monego abelai dao.
20 Tama umabo we bidi augwaligo te bomai sę yali po
odobo si, augwaligo te Godigo dwagi yai po mu odali. Tama
Godigo dwagi yai po tigidali we bidigo homuba pelama, dąụ
wali.

Efesusde bidibo we bidi dabego Pol dali wado po wai

21 Te nosali augwaligo te sę ela silama, Godigo Dwagi Yai
Mobo Bidigo Polgo homuba menama, aga Masedonia tǫ dali
Akaia tǫ dali te bulu siba pomainu homu ilali. Tedu pelama,
aga Jerusalemba sabaligi pomainu homu yali. Tama Pol agai
homugo bomo eyu te po wali, “Ena teba sabaligi pelama,
nosali ena Rom be nani sugi paibao,” te homu yali.
22 Tama tiali, Pol agai sę tau sabo bidi si te Masedonia tǫba
tagala palali, te bidi si nogi me Timoti, me Erastus. Tama te
bidi si tagala palama, Pol te Esia tǫde osogo bididuali.

23 Te bidi Pol te Efesus be nanide te sogo bidibadi, te
Efesusde bidibo bidi dabe hauwa augwaligo Godigo gesi
tǫdu wali pabo bidi dabe dali konila po weyu, moni sębę
mu yali.
24 Tama te bidi me deli, agai nogi Demitrius, agai tigidali
bidi sębę ebo homu hodolali. Agai te mone sabo sę te
gasagi yai bunuwali tiwai nai geselebo sę ebo bidi da, te
bunuwali tiwai nai nogi silva, te wiegi yai kapa dao. Te
Efesus be nanide te tibo god nogi Artemis moni lotu wabo
be elaluali. Tama te bidi Demitrius me agai tau sabo bidi
dabe me, augwaligo te lotu be dwasianu noma te bunuwali
tiwai naigo nigibo sę elama, tama umabo bidigo sulama,
moni monego abelama, sabo sę ebo da.
25 Tama te bidi Demitrius agai te tibo godigo dwasianu be
sę ebo bidi dabe me, gasa sę ebo bidi dabe me, agai i olama,
sisinama, te po miani. Agai te po augwalibolo tama wali,
“Ama dede, dagego konebo dao, dago e sę ebogo te umabo
masigi selama, da bugagia bidibo dao.
26 Tama dagego te bidi Pol agai ebo kolesaga koneani dao,
dago agai po dabe me odali dao. Agai Efesusde bidibo we
bidi dabebolo wabo po dabe, tama agai Esia tǫde bidibo we
bidigo me agai po tama wabo da, ‘Te tobage bidigo nogogo
nigibo god da, bomo menio, augwali god mu menio, agai
dage tau sogobeo,’ te po walio. Agai tama po wabode tigidali
we bidi augwaligo te po wali pali, te Efesus be nanide me,
te Esia tǫde me.
27 Tama eno dago mone sabo sę dolidali weyu eno wi
ebo, tama tigidali we bidigo dago e ebo sęde dwai po wabo.
Dago bugagia tonalusąyu da, te po genuai mu yaibao. Tama
augwaligo Artemisgo moni lotu be dolaibao,” wali, “agai
dago moni god we, tama augwaligo homugo genuai we god
Artemis usu egobeo, agai dago tigidali Esia tǫ we bidi aga
deliba lotu po wabo dao, te tigidali tǫde bidibo we bidigo
me,” te po wali.
28 Tama te we bidi augwaligo Demitriusgo wali po odobo
si, augwaligo Pol dali moni sębę yali, tama augwaligo moni

po dagą weyu, te po wali, “Artemis, nage da Efesus we
bidigo genuai god da,” te wali.
29 Tama te Efesusde bidibo we bidi augwaligo te po
odoyu, augwaligo moni po dagą wali, tama augwali pelama,
Masedonia bidi Pol tau sali bidi si nogo tuali. Te bidi si me
nogi da Gaius, me bidi nogi da Aristarkus. Tama augwaligo
te bidi si nogo tolasa, augwa moni po tụ ebo pesageba pali.
30 Tama Pol agai homugo da, te bidi hani te po tụ eboba
agai po wagi pai homu yali. Tiali goli, te Jisasgo po wali
pabo hanigo aga pigio wali.
31 Gavman sẹ ebo tonalubo bidi dabe me badu, te Esia
tọde, augwaligo Pol dali abagi wai dao. Tama augwaligo
me Polbolo tama po ola tolali, “Pol, nage te po mibo tomoba
pigio,” wali.
32 Tama te po mibode augwaligo homu agabe selama, te
po dolali. Te moni po dagą weyu, me bidigo aga homugo
konealubo po wali, me bidigo aga homugo konealubo po
tedali me wali. Tama augwaligo umabo po mu dalasa pali.
Te po miboba asali page augwali tigidaligo konebe.
33 Tialima, bidi me deli tede bidali, agai nogi Aleksander
dao. Tama Juda hani augwaligo te bidi te po mibo tomoba
doligi pali. Tigidali we bidigo augwaligo homu, te po mibo
page agai dao, homu yali. Tama agai nogo tigidali bidigo po
odoboba nogo ugwaba muani, augwa po wabo tagalomainu
yali. Agai homugo te sisinama po mibo page te Juda hanigo
menio wąị hagede nogo muani.
34 Tiali goli, te we bidi augwaligo aga Juda bidi dao
konebaso da, agai te Artemisbolo lotu po wabo meni
konenama, tama augwali tigidaligo moni po dagą wali, te
po wali, “Te Artemis, nage da Efesus we bidigo genuai god
we dao,” wali. Te po wabo kigamu gagalama, giliga tomo
yagasali.

35 Te nosali te kaunsil kuskus bidi agai te po togolama,
agai augwaligo te po aiyaba elaluali. Agai te po wali, “Dage
Efesus bidi dabe, odao. Tigidali bulude bidibo we bidi
augwaligo e Efesus bulu kone dao. Augwaligo kone dao,
dago te Artemis genuai we godigo moni lotu be tonalubo
dao. Tama dago te masigi me tonalubo dao, te dagaludu
tuloluai masigi, te masigibolo dago lotu po wabo da. Te me
augwaligo konebo dao. Bidigo te po sela sągobeo.
36 Tama tibaso, dage dua bidiąo. Dagego bugagia kone-
siąwai sẹde wado egimio,” wali.
37 “Suao, dagego te bidi si po tụba odasa asali. Tiali goli,
augwali sigo dago te lotu bede dwagi yai nai munalubo wi
sabeo. Tama augwali sigo dago we god dali dwai po me

wabeo,” wali.
38 “Tialima, Demitrius me, aga dali sę ebo bidi dabe me,
augwaligo bidi me delide wado po wabo elalubaso da, teda
augwa digi te po tụ ebo sogo te po augwaligo dodolomainao,
tama te po tụ ebo bidi augwaligo te po dodolomainao,” wali.
39 “Tama dage me badu po elalubaso da, teda po tụ ebo
pesagede dagego te po wao. Tama te sogo genuai bidi dabe
dugulama, po odama, augwaligo dodolobo da. Megi te po
mibo silao. Magi basowe?
40 Dago megi e po mibo dobo yabo, dwalio. Tama tibaso, te
Rom gavman tobolu bidigo dago te kolesagade da tụ egowe
ma meniwe, te eno konebeo. Suao, da e sisinani po page
menia madigi, dago umabo po mu dalasa pabo wali. Tama
te gavman bidigo da po tụ ebo si, dago magi po te gavman
bidibolo wei begelaibawe? Po mu menio,” te po wai.
41 Tama kuskus bidi agai te po olama, tama agai te bidi
dabe tigidali augwa beba tagala palali.

20

Pol te Masedonia tọ dali te Grik tọ dali side bilali po

1 Te wado po wali dabe sia selama, te hauwa sogonu
bugagia bidama, te Polgo Jisasgo po wali pabo we bidi i
wali. Tama agai dwagi yai po augwali homude dąụ olama
bomo sabo po ola mani. Tama nosali dage tao po olama,
augwali nogo mani. Tama agai augwali taga pelama, aga
moni gebadu Masedonia tọba pali.
2 Tama te Masedonia tọ tomode peyu, Jisasgo po wali pabo
we bidi hani augwali tau sabo dwagi yai po Pol agai hauwa
sogo ola mani. Ola menama, nosali aga te Grik tọba sabolali.
3 Te bulude aga polua sela bidali. Tialima, nosali agai
homugo Siria tọba moni gebadu paio homu yali. Tama
agai nai sisi elama, te Juda dabego aga ela muabo po agai
odali. Tama tibaso, agai te homu yali, ‘Ena Masedonia tọdu
pelama, ma geasa paibao,’ homu yali.
4 Tama te bidi dabe me badu Pol dali hodobo pali. Te bidi
nogi me Sopater, aga aya da Pirus da, aga bulu da Beria.
Bidi me nogi da, Aristarkus, te gasa bidi me nogi Sekundus.
Augwali sigo bulu da Tesalonaika. Tama gasa bidi me nogi
da Gaius, aga bulu da Derbe. Tama gasa bidi me nogi Timoti.
Bidi me nogi Tikikus, te gasa bidi me nogi Trofimus, augwali
si bulu da Esia tọ da.
5 Te bidi dabe tigidali augwali Pol dali pali. Augwali polasa
pali, te Troas be nanide da asobo tonaluali.
6 Tama da Filipai be nanide bidama, nosali te bo disąwai
bret tuali bodolu silibo si, da moni gebadu pali. Tama

pelama, a naga sogo silibo si, da Troasba sabolama, te polasa
pali bidi dabe sulama, ma hodobo muna selama, da Troas
be nanide Sabat deli bidali.

Te Troas be nanide Polgo Yutikus isai ma hodolai po

7 Te dwasianu Sarere pio te da deliba sisinama, te Jisasgo
po wali pabo we bidi dabe me sisinama, nai bolo tuali.
Tama Pol agai te we bidibolo Jisasgo po pusa mani. Agai
te bobobage po pususu pedubadi, huli tomo mu yali. Magi
basowe? Agai homugo do augwali taga paibao.
8 Tama te po mibo be habu badu augwaligo sole umabo
wawalo pali. Tama te be da moni sigi be da, te po mibo
habu da ugwa badu mu.
9 Tama gesi bidi me deli te windo tụ me delide dugulaluali,
agai nogi Yutikus. Tama Pol agai bobobage po pusubadi, te
bidi godege magani elama, piali. Tama aga mu piai madigi,
buluba tula muani, aga digibulu mu tama tọba tuloluali.
Augwali aiyaba dulama, tọba pelama, suali, aga osawali, te
bidi mu isai suali.
10 Tiali goli Pol aga udulama, tọba dulali. Tama agai te bidi
tigiba usu si elama, agai nogogo te bidi nogo si dua elama,
tuali. Tama Pol agai tigidali we bidibolo te po wai, “Dagego
te bidi homu dene baso, gela wagimio. E bidi bidibo. Megi
ma hodaluama, bidaibao,” wali.
11 Pol te habuba ma holali. Tede aga dali te Jisasgo po wali
pabo we bidi dali augwaligo homugo Jisas makone palama,
te bret nai tuali. Tama te Pol aga te wali po wadolama, te
po ola pedubadi, be posobode te po tagalama, aga pali.
12 Tama te gesi bidi Yutikus aga gedu pedalu bidibaso, te
augwali dali hodobo agai beba pali. Tama augwaligo homu
dwagi yai yali, aga ma gedu pedalu bidibo ula elalubaso.

Pol aga Troas be nani taga solama, Miletusba pai po

13 Te bidi Pol agai dabolo te po wali, “Dage gebadu polasa
pelama, te Asos be naniba pao. Asos be naniba sabolama,
ena asobo tede tonaluao. Ena tọdu asaibao, nosali da tigidali
te moni gebadu ma paibao,” te po wai. Te po olama, da te
moni gebadu Asos be naniba sabolali. Tama Pol aga te Asos
pabo tụdu pelama, te buluba sabolali.
14 Tama agai da Asos be nanide bidibadi sabolali, tama da
hodobo moni gebadu pali, te Mitilini buluba sabolali.
15 Tama da Mitilini bulu tagalama, da pelama, Kios buluba
do sabolali. Tama dago do Kios bulu tagalama, me sogo da
Samos buluba sabolali. Tama kigamu ma pelama, te Miletus
be naniba sabolali.
16 Pol agai homugo te Efesus be nani sugobeo, ela soaibao
homu yai. Agai homugo ena Jerusalemba polo paibao

homu yali, ena tede te Juda dabego moni nai tubo bodolu Jerusalemde bidibadi silaibao, te homu yali. Te Juda dabego moni nai tubo bodolu te nogi Pentikos dao.

Pol agai Efesus be nanide bidibo Jisasgo po wali pabo we bidi tobolu bidi dage tao wali

17 Te Pol Miletusde bidu, agai Efesusde bidibo Jisasgo po wali pabo we bidigo tobolu bidibolo agai pas me deli tolali. Te pasde agai te po wali, “Dage aselama, ena pageba asao,” wali.

18 Tama augwali aselama, aga dali sisinama, bidali. Tama agai augwalibolo te po wali, “Ama dedeo, polobadu mu ena dage pageba hasia sogo mu te ena Esia tǫba sabolai dao, dagego koneai dao, eno dage dali bidu tigidali yali sę kolesaga me dagego koneai dao.

19 Tama te sogo te Juda dabe augwaligo moni haniani sęgę enabolo mani, te ena gela gugai yali. Tama augwaligo ena dolabo tụ me gegai dao. Tiali goli, ena digi nogi aiyaba elaluama, tama eno homugo Genuai Bidi Jisasgo sęba naga homu elama, sę yali.

20 Te dage tau sabo po eno yogo yai menio. Duga bede me, duga sisinibo pesagede me, eno te po dugabolo eno umabo sogo pusa mawai dao. Te po duga koneai dao. Dage tau sabo po eno me deli dualai menio.

21 Sesemane sogo eno dagebolo po bomonama weyu, te po wai dao, ‘Te Juda bidi dabe me, te Grik bidi dabe me, dagego dwai sę ebo kolesaga me tudiba tagalama, homu begelama, God pageba aselama, dagego homu Jisasba mu muao.’ Te dage tau sabo po eno dagebolo tigidali sogo konelai dao.

22 Tama megi Godigo Dwagi Yai Mobo Bidigo ena dąụ olama, ena Jerusalemba odasa pabo. Te bulu bidi dabego enabolo magi sę egowe, te eno konebeo.

23 Tialima, eno koneanio. Augwaligo ena elama, sęgę menama, ena kalabus yaibao. Tigidali be nanide te Godigo Dwagi Yai Mobo Bidigo te tobage sęgę sabo po enabolo ola mawai dao.

24 Tama augwaligo ena elama isilibo eno moni homu menio. Te magigo menio. Tiali goli, eno genuai homu mu Genuai Bidi Jisasgo enabolo mani sę bomo elama mu yaibao. Tama te Godigo da homu dene ebo sę, te dwagi yai po eno tigidali we bidibolo augwaligo konealumai hagede bugagia pusa mawaibao,” Pol agai te po wai.

25 Polgo te po me wali, “Mu tama dao, dagego te po odao. Tama eno homugo te po megi silibo dao. Tialima, ena polobadu dage tomode biliyu, dage tigidali we bidibolo eno ola mawai dao, God aga dago Genuai Tobolu Bidi, agai da

tonaluaibao wali. Tama megi eno koneanio, dagego ena
munu ma sugobeo.
26-27 Tama tibaso, megi tama eno homugo e po dagebolo
bugagia ola mabo dao. Tigidali sogo ena dage dali bidu,
Godigo tigidali sę yabo homu ebo po eno dagebolo pusai
dao. Te po eno yogo yai menio. Tama tibaso, bidi me deli
dage tomode nosali aga hagabaso da, teda aga homugo dao,
eno homugo menio," wali.
28 Pol agai te tobolu bidi dabebolo te po wali, "Dua
dao. Duga digi dali, te Godigo Dwagi Yai Mobo Bidigo
dagego nogode muai we bidi dali, bugagia tonaluao. Tama
dagego augwali te kibu sipsip tiwai negebo ąǫ yao. Dagego
kone dao, Godigo aga ogwa Jisasgo kanemego te hani aga
abelama, aga ma sai dao. Tama dagego augwali bugagia
negao. Magi basowe?
29 Eno koneani, nosali te eno dage taga pabo sogode, te
dwai bidi dabe dage tomoba aselama, dage dolaibao. Tama
augwali te bulu yowi asobo ąǫ elama, te sipsip kibu wai
elabo ąǫ yaibao.
30 Tama duga digi tomode bidi me badu hodaluama, ili po
ola maiabo, augwaligo homugo tigidali Jisasgo po wali pabo
we bidi augwali wali asomainu yaibao.
31 Tama dage bugagia suao, te tiwai bidi gegabo. Tama
dagego homugo eno yali sę tagalamuo. Ena dage dali
bidibadi, te kibu be sela silai dao. Tama te hulide me,
kigamu me, eno dagebolo dwagi yai tau selama, dąụ walabo
po ola mawai dao. Tama hauwa sogo eno dage moni homu
dene elama, gela wai dao."
32 "Te megi eno dage God aga digi tonalumainu, God agai
nogoba mubao. Tama Godigo dabolo hobede ebo kolesaga
da olo menama tau sabo da po, te wali pogo me dage
tonaluaibao. God aga usu elama, dage bomo ilaibao. God
agai sa muani we bidi hani bugai homu ilabo sę elalubo da.
Tama agai usu elama, te tobage sę dagebolo mawaibao.
33 Tama dagego mone me, ugwa me, me me dwagi yai nai
eno pesa yai menio. Eno homugo dagego masigi dabe, ugwa
dabe eno dagego ena me mao wai menio. Duga digi koneai
dao.
34 Ena digi te be sę ebo ugwa hobolo sę elama, ena mone
sai dao. Eno te mone selama, eno tubo nai me, eno abagigo
tubo nai me, te eno abelali.
35 Tubo nai sabo sę ebo kolesaga eno dagebolo ola manio.
Dago te sę bomo elama, te gasi yai we bidi tigidali sogo tau
sogụǫ. Te tobage sę ebo kolesaga polobadu Jisasgo dabolo
ola mawai dao, te po wai, 'Bidi mego gasa bidi nai olo mabo,
te agai moni bugai homu ebo. Te nai sabo bidigo agai dwagi

yai homugo te tau sabo bidi aiyaba elalubeo.’ Tama dagego
Genuai Bidi Jisasgo te wali po deli naga konealuao, homugo
tagalamuo,” Pol agai te po wai.
36 Te Pol agai po silibo si, tama agai augwali dali kidu
sugunama, Godibolo po wai.
37 Tama augwali tigidali sisinama, Pol pagea selama,
sebedi usu eyu, gela wali.
38 Tama augwali moni homu dene yali. Magi basowe?
Agai te po wali, “Ena gesabi dagego munu ma sugobeo,”
wali. Tialima, te we bidi tigidali augwaligo aga odasa
pelama, moni gebaba tagaligi pali, te tamu ąį sanide.

21

Pol Jerusalemba pali

1 Te dago te Efesus bidi dabebolo tobalobo po olama, taga
soali. Tama da pabo te moni geba te wali asiyu da te gebadu
Kos buluba solama, dolo mu pali. Tama do kigamu dago te
Kos bulu taga pelama, te Rodes buluba sabolali, tede piai.
Pilama, tama dago te Rodes bulu tagalama, te Patara buluba
pigi pali.
2 Tama te Patara be nanide dago te gasa moni geba
selama, te Fonisia tǫba pabo geba da. Tama tibaso, da me
te gebadu pali.
3 Tama pobadi, tomode dago te tamu ąį tomode dwasianu
bulu suali, te tǫ nogi Saiprus. Tama te Saiprus tǫ ela solama,
te Siria tǫba sabolali. Tama te geba te Tair be naniba
sabolama, te bulude augwaligo walu dabe sela muani, tede
dago te geba tagalama, te be nani tomoba pali.
4 Tama pelama, Jisasgo po wali pabo hani gegelama,
augwali dali bidibadi, Sabat deli bidali. Tama te sogo
Godigo Dwagi Yai Mobo Bidigo augwalibolo po me deli wali.
Augwaligo Polbolo te po tama wali, “Te nage Jerusalemba
pelamuo,” wali. “Augwaligo nage elabuo,” wali.
5 Tiali goli, da tede bidali sogo sia selama, da te bulu
tagalama, moni gebaba ma pali. Te Jisasgo po wali pabo
we bidi, wai puluba me, augwali da hodobo pelama, tamu
ąį sesegeba sabolali. Te kemi tǫde da sisinama, kidu
sugunama, Godibolo gedu haluasa po wali.
6 Po olama, nosali da tigidaligo “Dage tao,” olama, da te
moni geba tomoba pelama, te Jisasgo po wali pabo we bidi
augwa beba geasa pali.

Te bidi Agabusgo nosali yabo sę po Polbolo ola mayu konelai dao

7 Te da te moni gebadu Tair be nani tagalama, pelama, te
nabis be nani nogi Tolemesba sabolali. Tede dago te Jisasgo

po wali pabo we bidi dali deli sogo pilama, da ma peyu,
“Dage tao,” olama pali,.
8 Tama do kigamu da pelama, be nani Sisariaba sabolali.
Tama da pelama, Filipgo beba sabolali. Agai tigidali sogo
Jisasgo dwagi yai po we bidibolo pusa mabo dao. Aga
polobadu nai dobabo sę emai hagede, nogo a olama me
badu nogo si tama dąị ilali bidi da, aga te sę yai bidi da.
9 Tama Filip agai wegi me si me si nama wegi bidali. Tama
augwali genuai yai wegi goli, bidigo sabe. Tama te wegi
dabebolo Godigo dwagi yai bomo menama, tama augwaligo
Godigo po pusa mabo sę yai.
10 Da tede hauwa sogonu Filip dali bidama, te bidi nogi
Agabus aga Judia tǫdu asai bidi da, te Filipgo beba sabolali.
Tama te bidi agai me Godigo pedauwalide po selama, we
bidibolo bomo elama, Godigo po pusa mabo bidi da.
11 Tama aga da pageba aselama, agai Polgo kugulu selama,
tama Agabus aga digi nogo dabe sągą dabe kęnama, agai
dabolo te po ola mani, “Dagego odao, e po Godigo Dwagi Yai
Mobo Bidigo enabolo mawai po eno dagebolo obao,” wali.
“E kugulu page bidi te Jerusalemde te Juda bidi dabego e
ebo tiwai nogo sągą kęnama, kalabus yaibao,” wali. “Tama
augwaligo aga tama tilama, te Juda hani isąwai bidibolo
mawaibao, aga tigide augwaligo dwai kolesaga emainu
yaibao,” Agabus agai homugo koneama, te po dabolo wali.
12 Te dago Agabusgo wali po odobo si, da tigidaligo
homu dene elama, Polbolo te po bomonama wai, “Nage
Jerusalemba pigio,” wali, Sisaria we bidi me dago tigidaligo
te po wai.
13 Tama tiali goli, Polgo te po wei ponoyu te po wali, “Magi
baso dage gela obawe? Dagego gela wagio. Tama dagego te
homu sęgę ena magio. Suao, ena Jerusalemba pobao. Tama
augwaligo ena kalabuside mubaso da, eno wi menio. Eno
Genuai Bidi Jisasgo po pusa mobadi, augwaligo homugo ena
elabo homu ebaso me, elemainao,” te po wai.
14 Dago Polbolo te po wai, “Dago naga homugo pai hagede
ebadi, dago togologobeo. Dago te po tama silali. Tilama,
dago Godibolo po wainao, ‘Genuai Bidi, naga homugo
naga tigidali sę pedalomainao, da wali paibao, dago te aga
pelamuo po ma wagobeo,’ ” dago te po wali.

Pol kalabus ilama te Judia tǫde bidibadi augwaligo agai po tụ odali

(Dąị 21:15–26:32)

Pol agai te Jerusalemde bidibo tobolu bidi dabebolo aga bilu ela bilali sę po pusa mani

15 Te da hauwa sogonu Sisariade bidama, me sogo dago
Jerusalemba pai hagede, dago walu dabe sisi elama, pali.
16 Te Sisaria bidi me badu Jisasgo po wali pabo bidi hani
augwali da dali pali. Tama da augwaligo te bidi me deligo
beba tagaligi pali, tede bidimainu yali. Te bidi nogi Nason,
aga Saiprus buludu polobadu asai bidi da. Te bidi agai homu
polobadu mu Jisasba muai bidi da.

17 Tialima, te sogo da Jerusalemba sabolama, te Jisasgo po
wali pabo we bidi hanigo augwaligo bugai homu elama, da
suagasali.
18 Tama do kigamu Pol dali da pelama, Jems dali po wagi
pali. Tama te Jisasgo po wali pabo hani monu dabe tobolu
bidi augwali me da dali sisinagasali.
19 Pol dali dago te bage dabe nogo menama, bugai homu
yali. Tama tilama, nosali Pol agai te aga te Israel hani isąwai
bidi dabego tǫde bilu ela bilali sę po augwalibolo pusali.
Agai te po wai, “Godigo ena dąų olama, eno te sę tigidali
yali.”

20 Tama Polgo te po ola silama, augwaligo Godigo nogi
ugwaba sali. Bidi me deli hodaluama, Polbolo agai te po
wai, “Dago ama, nage bugagia koneao. Umabo Juda hani
we bidi augwaligo homu Jisasba mu muai elalubao. Tama
augwaligo bomo elama, Mosesgo bomo yai po tigidali wali
pabo da.
21 Tiali goli, gasa bidi dabe me badu augwaligo te hani we
bidibolo nago nogi dolobo po wali. Augwaligo te geda mubo
po tiwai wabo da, ‘Pol aga tigidali buluba pelama, tama agai
Juda hani gegebo da. Tama agai koneama, te po augwalibolo
ola mabo da, “Dagego Mosesgo dago wąibolo mani bomo yai
po wali pigio. Dagego ogwa ame nabode, tigiwali togogimio.
Dago wąigo yali kolesaga tudiba tagalao,” Polgo te tobage
po ola mabo dao,’ augwaligo te po wabo dao, nago nogi
dolomainogo.
22 Tama te tobage po wabo bidi dabe augwaligo nage eba
asali po polo odaibao. Tama dago magi egowe?
23 Te usu dao. Pol, nage dago po wali pao. Da tomode bidi
me si me si nama augwaligo deli bomai po bodolu God dali
sai. Augwa bidibode me badu sę habu sai dao.
24 Naga dali te bidi me si me si nama bidi me nage hodobo
te Moni Lotu Be tempel teba pao. Tama dagego te Juda
dabego lotu po wabode te kolesaga ebode God gedude dwagi
yai yaibao. Godibolo nai mabode nago te bidi me si me
sibolo nago masigi mao. Tama augwa tobolu nisi poala
sąyagameo, te augwaligo bomai po bodolu God dali sai
tiwai. Nago te tibo si te Juda hanigo subo si, nage Juda

dabego bomo yai po wali pobao waibao. Augwaligo nage te sę ebo sulama, augwaligo nage dago bomo yai po dabe bolobo menio koneaibao.

25 Me ma, te Jisasgo po wali pabo hani, te Juda hani isąwai we bidi, te dago augwalibolo te po pas asęnama, tolai dao. Dago augwalibolo te po tama wai dao, ‘Dagego te augwaligo te tibo godibolo ula mabo nai dage tugimio, dagego kibu me agai kaneme gelisąwai kibu tugimio, kaneme me tugimio. Te we sabo bomo yai po bolama, penani sę egimio,’ dago augwalibolo te po wai,” te bidi me deligo te po Polbolo wali.

26 Tama te po obaso, do kigamu Pol agai te bidi me si me si nama bidi oda selama, Moni Lotu Be tempelba pali. Tama augwaligo te Juda hanigo God gedude dwagi yai kolesaga ilabo lotu wali. Tama nosali augwali te Moni Lotu tempel Be tomoba pelama, tama Pol agai te lotu po wabo tobolu bidibolo te po walali, “Te Sabat deli silibo si, nosali da te Godigo gedude dwagi yai ilabo lotu silaibao. Silama, te da deli deligo te Godibolo ula mabo nai dabe magasaibao,” te po wai.

Juda dabego Pol te Moni Lotu Bede nogo tuai po

27 Te Sabat deli silabo maga ebode, te Juda hani bidi me badu augwali Esia buludu aselama, Jerusalemba sabolama, tama augwaligo Pol te Moni Lotu Be tempel tomode bidibo suali. Tama sulama, augwaligo te umabo Juda hani bidi hodolama, Pol nogo tuali.

28-29 Tama augwaligo Pol te Jerusalem be nani tomode Efesus bidi deli dali bilibo polobadu suali, te bidi agai nogi Trofimus, te Israel hani isąwai bidi. Tama augwaligo homugo Polgo te odasa asali bidi Israel hani meni homu yali, aga te Moni Lotu Be tomoba asali, tama te be dolali, augwaligo te geda mubo homu yali. Tama sulama, augwaligo i tama wali, “Hai, dage Israel bidi dabe, asiąo, da tau sagasiąo. Dago koneani. Bidi me deli agai tigidali bulude bidibo we bidi dabebolo po ola mabo, te dago hani nogi me, dago bomo yai po me, dago Moni Lotu Be tempel me agai aiyaba elalubo da. Nogo tuyu, te tibo bidi e dao. Suiąo. Megi dagego aga suao. Agai dwai kolesaga mu yali, Israel hani isąwai bidi dago dwagi yai Moni Lotu Be tomoba odasa asalio. Te dwali. Tama tibaso, megi Pol agai dago Moni Lotu Be tempel dolalio, te be megi da te Godigo gedude dwagi yai mu menio,” augwaligo te po wali.

30 Tama te tobage po tigidali Jerusalemde bidibo we bidigo odobo si, augwali te Moni Lotu Beba sisinagasali. Augwaligo Moni Lotu Be tomode Pol tulama, buluba kega sąyani. Tama augwaligo te Moni Lotu Be tempel tų polo paliali.

31 Tama augwaligo Pol ela mubo sę yali. Tama ebadi,
bidi me deli pelama, te Rom gavman enesigi bidi tonalubo
tobolu bidi pageba aselama, te po wai, “Te Jerusalem we
bidi tigidali augwaligo moni po dagą obao, augwali pąde
hwịabo maga yali.”
32 Tama te po obaso, te ami tobolu bidigo enesigi bidi
hauwa mu me, augwali tonalubo bidi dabe me selama,
te Moni Lotu Be tempel gobeba polo udulama pali. Tede
augwaligo te we bidigo Pol elebo suali. Tama te we bidi
augwaligo te ami tobolu bidi me, te enesigi bidi hauwa
asobo sulama, augwaligo Pol ma elebe, tagalali.
33 Tama te ami tobolu bidi aga Pol pageba aselama, Pol
nogo tuali. Tama enesigi bidi me badubolo te po wali, “Te
bidi dagego aligabo bono si selama, te bidi nogode kęao.”
Tama agai te Juda bidi hanibolo te po hanalu wali, “E bidi
dewe? Agai dwai magi sę yaliwe?” wali.
34 Tialima, umabo bidi augwaligo bomonama po dagą
weyu, augwaligo me me po, me me po wali. Te enesigi bidi
tobolu bidi agai Polgo te yali sę po page agai konebo usube.
Tama tibaso, te tobolu bidigo enesigi bidi me badubolo te po
wai, “Dagego Pol selama, dagego bomai beba tagaligi pao,”
wali.
35 Tama te enesigi bidi dabe augwaligo Pol togobilidu
odasa holainu homu yai, tama te Juda dabego Pol ma sai
hagede bomo yali. Tama tibaso, te ami bidi dabego Pol
nogogo tobolude tolasa pali.
36 Te Juda dabe augwali wali asobadi, augwaligo “Pol ela
muao,” po bomonama wali.

Pol aga digi tau sabo po page te Juda hani dali pusa mani

37 Te ami bidi dabe augwaligo Pol odasa aselama, augwa
bomai be tomoba pai hagede, tụ pobasede, Pol agai te tobolu
bidi hanalu wali, “Eno nagebolo po me deli hanalubo usu
egowe?” Tama te ami tobolu bidigo hanalu wali, “Nage Grik
po wabo dawe?” wali.
38 “Eno homugo nage Isip bidi dao, te homu yali. Te
bidi agai polobadu umabo we bidi homu hodolama, dago
gavman bidigo po sela sąwai dao. Tama augwaligo te
gavman bidigo po wali pabo we bidi me elai hagede yai.
Te bidi agai umabo 4,000 we bidi selama, te bidi meni yai
wa pai buluba pai dao. Eno homugo nage te bidi yaliwe
homu yai dao,” te po wai.
39 Tama Polgo te po wei ponani, “Ena da Juda bidi hani
dao. Ena ame nani bulu da Tarsus da, te Silisia tọ tomode.
Tama tibaso, eno Grik po wabo dao. Tama eno nogi da te
Tarsus bulude bukude asęnama elalubo dao, te moni be

nani. Tiali megi eno homugo nagebolo hanalu obao. Eno homugo tigidali we bidibolo po waio," te po wai.

40 Tama te ami tobolu bidigo "Augwali dali nago po wao," olama, tama Pol aga te be togobilide dolalu, agai nogo tụ yali, te we bidi augwaligo po wabo tagalomainogo. Tama augwali pedauwali pania selama, tama agai Juda pogo po pusubo gagalali.

22

1 Te bidi Pol agai augwalibolo te po wali, "Eno ama dedeo, eno aya dedeo, eno wabo po dagego koneao, eno dwai kolesaga yali menio, dagego bugagia odao."

2 Pol agai augwalibolo te po wali. Augwaligo odali, augwa Juda pogo agai po pusubo suali. Augwaligo po munu me wabe. Magi basowe? Augwaligo agai po bugagia odainu tama yali.

3 Tama Pol agai te po wali, "Ena Juda hani bidi dao. Ena idago ena Silisia tọde Tarsus bulude ame nai dao. Tiali goli, te sogo ena dwasianude skulba pelama, ena genuai bidi ilalio, e Jerusalem be nanide bididuali. Te sogo te genuai bidi Gamaliel agai ena ola mawai dao. Tama eno dago wạị dabego bomo yai po tigidali eno skul mu wai dao. Tama eno bomo elama, Godigo po tigidali eno wali pali, dagego ede wali pabo tiwai tama dao.

4 Tama polobadu eno Godigo gesi tụdu wali pabo we bidi tigidali eno dolai dao. Tama eno dwai sẹ mu elama, we bidi me badu eno aligabo bonogo augwali kẹnama, eno augwali kalabus ilai dao.

5 Tama te pris tobolu bidi me, te Juda lotu po wabo kaunsil bidi tigidali me, augwaligo dagebolo pusabo te yali sẹ po eno tibo po wabeo. Tama augwaligo enabolo pas me deli mawai dao. Eno te pas selasa pelama, te Damaskusde bidibo Juda hanibolo momainu eyu tama pali. Eno homugo ena Damaskusba pelama, Juda bidi hanigo ena konemainu, eno Jisasgo po wali pabo we bidi kalabus yainogo asai yaba homu emainu yali. Tama eno homugo augwali Jerusalemba odasa pelama, augwali moni sẹgẹ me, dene me somainu tiwai dao.

6 Tialima, ena Damaskusba pabo tụdu pelama, tama da Damaskus pạba sabalobadi, giliga tomode, tama moni sole ula gagawai dagaludu polo aselama, te ulago ena tigidali bologobea sali.

7 Tama ena tọba degasa pali. Tọde munalubadi, eno bidi mego enabolo te po wabo odali, 'Sol, Sol, nago ena magi baso dolobo sẹ ebawe?'

8 Eno te po wei ponoyu, tama wali, ‘Genuai Bidi, nage
dewe?’ wali. Tama agai enabolo te po wali, ‘Ena Nasaret
bidi Jisas dao, ena nago te dolobo sę ebo bidi dao,’ wali.
9 Tama ena dali pali bidi dabego te ula suali. Tiali goli, te
bidi me deligo ena dali te po wabo augwaligo odobe.
10 Tama eno aga te po hanalu wali, ‘Genuai Bidi, nago
homugo ena megi magi egowe?’ Tama te Genuai Bidigo
enabolo te po wali, ‘Nage hodaluama, Damaskus tomoba
pao. Bidi me deligo nagebolo Godigo homugo nago yabo sę
po tigidali ola mawaibao,’ wali.
11 Tialima, eno gedu tigidali halua sali. Magi basowe?
Te genuai sole ula gagawai nai eno geduba dolama, eno
gedu hulia selama, hǫsana pai dao. Tama ena dali pali
bidi dabe augwaligo ena nogo tulama, Damaskus be nani
tomoba odasa pali.”

12 “Te Damaskus be nanide te bidi me deli bidali, agai
nogi Ananaias. Te bidi Godibolo lotu po wabo da, da Juda
dabego bomo yai po me agai wali pabo da, tama tigidali
Juda te Damaskus tǫde bidali bidi dabe augwaligo homugo
‘Te dwagi yai bidi da,’ homu yai dao.
13 Tialima, te bidi Ananaias aga ena pageba dolagaselama,
agai ena dali te po wai, ‘Sol, nage dago ama dao. Megi nage
usu elama, gedugo ma suao,’ te po wai. Tama te bidigo te
po ola silibo si, eno gedu usu elama, aga eno suali.
14 Agai enabolo te po wai. ‘Te God dago wąigo lotu po
wai dao, te da, agai homugo agai yabo sę tigidali nago
konemainogo te yali dao. Agai sę ebo dwagi yai bidi nage
sumainu homu eyu, nage sa muai dao. Tama agai homugo
agai pedauwaligo po wabo nago odomainu yali.
15 Tialima, Godigo homugo nage agai po pusabo bidi
nigilali dao, tama nago tigidali we bidibolo nago gedugo
suali nai me, te ologo odali po me pusagameo.
16 Nage magi baso tonalubawe? Nage hodaluama, tama
baptais sao. Nago dago Genuai Bidi i wao, tama agai nago
dwai kolesaga yali sęgę tigidali sela sąmainu tama yao,’
Ananaiasgo enabolo te po wai,” Pol agai te po wali.

17 Te bidi Pol agai te po me wali, te Jerusalem we bidibolo,
“Te nosali ena Jerusalemba geasa asali. Tama ena te Moni
Lotu Be tempel tomoba pelama, Godibolo po obadi, te sogo
eno nai me deli suali, ma nade subo ąǫ yali.
18 Tama eno suali ma, Genuai Bidigo ena dali po mibo
suali. Tama agai te po tama wali, ‘Odao, nage te Jerusalem
be nani megi polo taga pao. Nago e we bidibolo te enade po
wabo si, augwaligo odogobeo.

19 Tama tibaso, nage polo pao,’ te po wai. Eno te po wei
ponoyu, te po wai, ‘Genuai Bidi, augwaligo ena koneai dao.
Polobadu ena te bomo yai po ola mabo be dabe tomoba
pelama, te nago po wali pabo we bidi nogo tulama, elama,
kalabuside muai dao. Tama eno te yali sę augwaligo koneai
dao.
20 Tama me sogo augwaligo nago po wabo bidi Stiven ela
mubo si, ena tede bidu, ena me usu da po wai dao. Te Stiven
elali bidi dabe augwaligo ugwa eno tonaluali, augwaligo
Stiven ela mubo si,’ eno te po wai.
21 Tama te Genuai Bidi agai enabolo te po wai, ‘Nage megi
pao. Eno nage te Israel hani isąwai we bidi pageba tagala
palabo dao, digibulu,’ te wali,” Pol agai te po wali.

22 Te Juda hani we bidi tigidaligo Polgo wabo po odali.
Tiali goli, agai te po wabo augwaligo odali, ‘Te Israel hani
isąwai bidi tau saibao,’ wabo po odama, augwaligo sębę
elama, bomo elama, po dagą wali, “Te tiwai kolesaga ebo
bidi ela muao. Te dwai bidi aga da dali e tǫde mu tama
bidigio,” wali.
23 Tama augwali moni sębę mu ebaso, augwaligo moni po
dagą olama, tǫ hogomu dali augwa gudubo ugwa dabe me
selama, ugwaba sesayani.
24 Tama te Rom ami tobolu bidigo aga enesigi bidi
dabebolo te po tama wali, “Dagego Pol dago bomai be
tomoba odasa asao,” wali. “Dagego aga bono kęnama,
keloago elao,” wali. “Keloago elama, agai te Juda dabego
agade te moni po dagą wabo page agai dabolo pusa
mawaibao, agai tibo po wagobeo,” wali.

25 Tiali goli, augwaligo Pol bono kęnama, bomai be
tomoba pelama, augwaligo aga elai hagede, te ami genuai
bidi me deli agai page pąde dolaluali. Tama te bidibolo Pol
agai te po hanalu wali, “Dagego te po tų isąwai bidi olo dali
elaibawe? Bidi me deli aga nogi Rom gavman bidigo bukude
elalubaso, te dagego te bidi olo elamuo. Te Rom gavmanigo
bomo yai pode tiwai po elalubo dao, hasia po tų bolo ebo
da, te bidi dwai kolesaga yai yabo wenama suenu,” Pol agai
te po wai.
26 Tama te ami genuai bidigo te po odama, aga te enesigi
tobolu bidi dolo pageba mu pelama, te po hanalu wali,
“Nage magi sę yabo homu ebawe? E bidi agai nogi te Rom
gavmanigo bukude nogi elalubo da,” te po wai.
27 Tama te ami tobolu bidi agai Pol sugi pelama, agai
agabolo hanalu wali, “Nago nogi Rom gavmanigo bukude
nogi elalubawe?” Pol agai “Awe” wali, “te mu dao,” wali.
28 Tama te enesigi bidi tobolu bidigo te po wali, “Eno Rom

gavmanibolo mone ge hauwa mugo abelama, eno nogi Rom gavmanigo bukude asęnama tama elalubo dao," wali. Polgo te po ma wali, "Mu tama dao, ena aya dali ida dali sigo nogi te Rom gavmanigo bukude muai dao, polobadu. Tama ena ame nani sogode te bidigo eno nogi me bukude asęani," te po wai.

29 Te ami genuai bidi dabe me, te Pol elai hagede yali bidi dabe me, augwaligo te po odobo si, augwali wi elama, polo habu kilali. Te tobolu bidi me moni wi mu yali. Magi basowe? Te bomo yai po bolama tama agai te enesigi bidi dabebolo megi tama te po wai dao, "Aligabo bono selama, Pol nogode kęao." Tiali goli, agai hasia Pol dali po tų ebe. Tama agai megi tama koneani, te Polgo nogi te Rom gavmanigo bukude elalubo dao.

Pol agai te Juda hani kaunsil bidi dali po pusa mawai

30 Te do te enesigi bidi dabe augwa tobolu bidigo Pol nogode aligabo bono kęani pisagana palali. Tama agai homugo te Juda hanigo Pol po tų ebo po page mu gegai hagede tiali. Tama te ami tobolu bidigo te enesigi bidi dabe augwalibolo te po wai, "Dagego te pris hani tobolu bidi me, te Juda hani kaunsil bidi dabe me, sisinao," wali. Tama augwali sisinagaselama, ami tobolu bidigo Pol te po miboba odasa dulama, doligiluali.

23

1 Tama te moni po mibode Pol dolalu, te kaunsil tobolu bidi dabe bomonama gedugo tonalu, tama agai te po wali, "Dage eno deli hani dao. Eno te tiwai kolesaga Godigo susa aselama, megi eba usu naga sobao. Eno God dali dwai kolesaga me ebeo. Te tibo kolesaga yalide ena ma po tų ela mabeo," wali.

2 Tama Pol agai te po wabode, te pris tobolu bidi agai nogi Ananaias, te bidi agai Pol pagede dolalubo bidibolo te po tama wali, "Dagego te bidi pedauwalide elao," wali, tama augwaligo Pol elali.

3 Tialima, Pol agai Ananaiasbolo te po wali, "God agai nage elaibao," wali. "Nage te nago tigiwali badu naga sawi yai elalubo dao. Tiali goli nago homu kolesaga tomode da, te damua pai elalubao," wali. "Nago homugo nage Mosesgo bomo yai po wali pelama, enade po tų dolo ela mobao homu yali. Tiali goli, megi nago te bomo yai po bolama, nago te bidi dabebolo olama, ena olo dali elao wali. Te dwali," Pol agai te po wali.

4 Tama te Pol pagede dolalubo bidigo Polbolo te po wai,
“Te bidi da, te tuni bidi pris dao. Tama nago magi baso te
dwai po agabolo obawe?”
5 Tama Pol agai te po wali, “Ama dedeo, eno konebeo, te
tuni bidi pris aga bidibadi digi yabuo. Te eno geda muai
yabuo. Magi baso meni, Godigo po wabo asęani bukude te
po me deli elalubo, ‘Duga tonalubo tobolu bidibolo posobo
po wagimio,’ ” wali.
6 Te Pol agai te tama weyu, agai bugagia koneama tonalu
te homu yali. Te po miboba asali te kaunsil bidi dabe agai
koneama, te bidi hani sibi dabe si bidibao homu yali. Agai
suali, te bidi dabe tomode digi te bidi hani sibi si elalubao,
me deli te Juda hani dabe tomode te Farisi bidi hani sibi dao.
Te Juda dabego tomode digi te me badu bidi sibi hani da, te
lotu po wabo tonalubo bidi hani sibi dabe da, te augwali te
hani nogi Sadyusi dao. Tialima, agai augwali sulama, tama
agai po bomo elama te po mibo bidi dabe augwaliba weyu,
te po wali, “Ama dedeo, ena te Farisi hani bidi dao, eno
hani nǫų dabe augwali me te Farisi hani dao. Tama megi
ena dage tomode dolalubadi, dagego ena po tų ela mabo.
Magi basowe? Eno homugo te tigidali we bidi Godigo te gų
pagede ma hodolaibao. Eno te tiabo sogo tonalubo dao. Ena
tama wali pode megi dagego ena po tų ela mobao,” Polgo te
po wali.
7 Te bidi Polgo te po olama silibo si, te bidi hani sibi
si te Farisi me Sadyusi te hani augwa sibi tomode konila
ebo wado po polo olama, te hani si te po miani te besela
sąwanio.
8 (Magi basowe? Te Sadyusi hani sibigo te homu ebo da,
te isai bidi dabe ma hodalogobeo homu elaluali, te Godigo
ensel bidi dabe bidibeo, te homu ebo tiwai, te mobo bidi
dabe me bidibeo, te homu ebo dao. Tiali goli, te Farisi hani
sibi dabego te homu ebo da, te isai bidi dabe gų pagede ma
hodaluaibao, te mobo bidi dabe mu bidibo da, te Godigo
ensel bidi dabe mu bidibao homu yali.)
9 Tama te umabo bidi dabego bomonama, moni po dagą
wali. Me badu te Farisi bidi sibi me, augwaligo te bomo yai
po ola mabo sę eyu, dolaluali. Tama augwaligo sębę ebaso,
te po bomonama wali, “Dago te bidigo dwai kolesaga me yai
subeo. Mobogo me, ensel bidi me agabolo te po wali bogo,”
te po wali.
10 Te hani bidi sibi si augwa te po mibode moni sębę mu
yali. Te ami tobolu bidi agai homugo tama tiali, ‘Te po miani
bidi dabego Pol nogo sągą uga keke, edaba keke elama, agai
tigi polo tologa pabode ela muabo maga dao,’ homu yali.
Tama te homu elama, agai te enesigi bidi dabebolo te po

wali, “Dage me badu te po mibo tomoba pao,” wali. “Tama augwaligo Pol nogo keke baso da, teda dagego aga nogo keka selama, dago aga te bomai be tomoba sela paibao,” wali.

11 Te sę augwaligo elama, te sogo hulide te Genuai Bidi Jisas aga Pol pageba aselama, dolaluali. Tama agai te po wali, “Pol, nago Jerusalem bidibolo eno po pusa mani. Tama nosali nago te pusali po tiwai naga te Rom be nanide me pusa mao. Tama tibaso, nago wi egio, nago homu dąụ olama, bidao,” wali.

Juda dabego Pol elabo po wali

12 Te do kigamu Juda hani bidi me badu sisinani, augwaligo yabo sę po dodolali. Tama augwaligo te po bodolu Godibolo dąụ walama, te po wai, “Dago tubo nai me, ąị me gisilama, Polbolo polasa ela muaibao. Tilama, nosali dago nai me ąị me ma tueibao,” wali.

13 Te po minama mu dąụ wabo bidi dabe te bidi sigo nogo sągą sese te 40 silama bidi bidali.

14 Tama augwali te pris hani genuai bidi dabe pageba pali, tama te tobolu bidi te monu dabe pageba me pelama, tama augwalibolo te po tama wali, “Dago te bomai bodolu po Godibolo wali, megi dago nai me, ąị me tuguo wali. Pol ela muaibao, tama nosali dago nai me, ąị me ma tugo.

15 Tama tibaso, megi dage me, te kaunsil tobolu bidi dabe me, dage tigidali dagego te ami tobolu bidibolo bidi mumubo po ola tolao. Agabolo te po wao, ‘Dago homugo nago Pol eba ma tagala palao. Tama dago homugo agabolo po me badu ma hanalu waio, dago homugo agai mena sę mu yali te dago mu koneaio,’ te po wao. Tiali goli, aga edaba asobadi, dago nọ mugi pelama, aga ela muaibao,” te Juda dabego te po wai.

16 Te bidi Pol aga abego ogwa, te gesi bidigo te Pol nọ mugi pelama elabo po mibo odali. Tama tibaso, aga pelama, ami bidi dabego bomai beba Polbolo te po wagi pali.

17 Tama Pol agai te enesigi bidi genuai bidi me deli i olama, agabolo te po wali, “Nago te gesi bidi duga tobolu bidi pageba odasa pao. E bidi agai po me deli elalubo, agai odomainao,” wali.

18 Tama agai te gesi bidi odasa, aga tobolu bidi pageba pali. Agai te po wai, “Te kalabus bidi Pol agai ena i olama, hanalu wali, eno e bidi nage pageba odasa soao. E bidi agai homude elalubo po me deli nagebolo mawaibao,” wali.

19 Te ami hani tobolu bidigo te gesi bidi nogo tolasa, augwali si gasa habuba bidi meni yaiba pelama, agai te gesi bidibolo hanalu wali, “Nago homugo magi po enabolo waiwe?” wali.

20 Te gesi bidigo agabolo te po wai, “Te Juda hanigo
genuai bidi dabe augwaligo homu deli elama, augwaligo do
nagebolo te tibo po nigilama, hanalu weyu, tama waibao,
‘Dago homugo Polgo yali sę po ma odaio. Da pageba Pol
odasa asao,’ te po tama do augwaligo waibao.
21 Tiali goli, augwaligo wabo po nago ‘Au’ wagio. Te
augwaligo bidi sese si bidi tụba nọ muagasaibao, Pol pabode
elainogo yaibao. Tama augwaligo God gedude Pol elaibao
po polai dao. Augwaligo Pol elainu, te nai me, ạị me osogo
gisilali. Augwaligo te po dola selama, nago ‘Awe, Pol te
kaunsilba pagameo’ po wabo wenama tonalubo,” te gesi
bidigo te po wai.
22 Te ami hani tobolu bidi agai te gesi bidibolo te po wai,
“Nage pedauwali pania sao. Nago enabolo wali po gasa
bidibolo munu ma pusugio, hogwa sao,” wali. Tama agai
te gesi bidi aga beba tagala palali.

Te ami tobolu bidigo Pol te moni gavman bidi Feliks pageba tagala palali

23-24 Te ami hani tobolu bidi agai te ami genuai bidi si
i wali. Augwali si aselama, agai tega sibolo te po wai,
“Dage sigo megi hulide Pol te Sisaria buluba odasa pao.
Eno homugo dage sigo bugagia odasa pelama, Feliks pageba
tagaligi pao. Agai te gavman moni tobolu bidi dao. Tama
dagego enesigi bidi dabe bidi sese nogo si nama 200 bidi
sao. Te kibu hosde duayabo enesigi bidi dabe te bidi sese
sela olama, gasa bidigo nogo si nama 70 bidi me sao. Te bidi
sese nogo si nama 200 bidigo sesemone enabo bidi me sao.
Dage sigo tama bidi dodolama, te Pol aga duayabo hos kibu
dabe dodolao. Tama dodolama, te megi huli tomode nai po
wabo magade 9 klok e bulu taga pagameo,” te po wai.
25 Te po olama, te ami tobolu bidi agai te pas nogogo
asęani, te pasde te po wali, *
26 “Eno nogi Klodius, me nogi Lisias dao. Megi eno te pas
Feliks nagebolo asębe dao, nage gavman genuai tobolu bidi
dao, nogi elalubo bidi dao. Nage tao.
27 Eno te bidi nage pageba tagala palebe dao. Magi
basowe? Te Juda hani bidigo aga nogo tulama, pạde mu
tama elebadi, tama dago tama odali agai nogi dago gavman
bukude nogi elalubo. Tama tibaso, ena eno enesigi bidi dabe
dali pelama, te bidi augwaligo nogode eno salio, tau selama,
bobelai dao.
28 Eno homugo e bidigo mena dwai kolesaga ebaso, te
Juda dabego elainu yaliwe? Tama tibaso, te po page eno

* **23:25:** Sai 22:28

koneainu, eno aga augwaligo kaunsil bagede po miboba
odasa pali.
29 Tama tilama, Pol agai yali po page eno odali. Augwaligo
aga po tụ yali Juda dabego bomo yai po me badu pode.
Tama augwaligo aga elabo dwai kolesaga me ebeo. Tama
augwaligo te dwasianu pode aga kalabus me egobeo.
30 Tama tibaso, eno megi aga nage pageba polo tagala
palobo dao. Magi basowe? Eno te Juda dabe sisinama, te
bidi Pol elabo po eno odalio. Tama eno augwalibolo te po
wali, 'Te bidi po tụ yabo da, e tama dao. Dage megi Sisaria
be naniba pao, te gavman genuai tobolu bidi Feliks agai
pagede te po tụ yao.' Te elama, eno po tama dao," te po
agai asẹani.
31 Te ami enesigi bidi dabe augwaligo augwa tobolu bidigo
wali po wali pali. Tama augwali hulide Jerusalem taga
pelama, augwaligo Pol te Antipatris be naniba odasa pali.
32 Tama do kigamu te tọdu pabo enesigi bidi sibi me, te
sesemone enabo bidi dabe me, augwali Jerusalemba ma
geasa pali. Tialima, hos kibude duga yali bidigo naga
augwaligo Pol te Sisaria be naniba tagaligi pali.
33 Tama te sogo augwali Sisariaba sabolali. Te ami tobolu
bidigo asẹani pas augwaligo te gavman genuai tobolu bidi
Feliksbolo mani. Augwaligo te gavman tobolu bidi pageba
Pol tagalali.
34 Tama te gavman genuai tobolu bidi agai te pas nedama,
agai Polbolo hanalu wali, "Nage mena tọ bidi dawe?" Tama
Pol agai te po tama wali, "Ena Silisia tọdu asai dao," wali.
35 Tama te gavman genuai tobolu bidi agai te po odobo
si, agai Polbolo te po wai, "Nage po tụ yabo bidi dabe eba
sabalobo si, eno te po tụ ebo odaibao." Tama aga enesigi
bidi dabe i wali. "Dagego Pol genuai gavman bidigo dwagi
yai beba tagaligi pao, te polobadu te genuai bidi Herotgo sẹ
yai be dao. Dagego aga bugagia tonaluao," te po wai.

24

Te Juda tobolu bidi dabe augwaligo Pol po tụ yai po da

1 Te a naga sogo silama, te Ananaias aga Sisaria be naniba
asali. Te bidi Ananaias te pris tobolu bidi da. Aga dali Juda
dabego monu dabe me badu me asali. Te bidi me deli agai
nogi Tertulus, aga me asali. Te bidi agai po tụ ebo sẹ mu
koneai bidi da. Tama augwali tigidali te gavman tobolu bidi
Feliks pageba sabolama, tama augwaligo Pol po tụ yabo po
tigidali agabolo pusa mani.
2 Tama te tobolu gavman bidi Feliks agai te Tertulusbolo
"Nago po wabo gagalao," wali. Tama aga doligiluama,

Polgo po tụ yabo po gagalama, agai tama po wali, “Dago genuai bidi, hasia eno nagebolo nage usu da po waibao. Magi basowe? Nago dwagi yai kolesaga mu elalubo. Tama tibaso, da bugagia bidibo da. Nago te bomo yai po bugagia dodolama, me badu sẹ me dago bulu hodolabo sẹ bugagia dolasa pabo.
3 Tama tigidali sogo dago nage dali moni bugai homu ebo dao. Te tama tibaso, dago homu nagebolo nage usu dao po obao.
4 Tialima, eno nage dali bobobage po pusugomeo, nago sẹ yaga wali sągą tola sidalio. Tialima, megi eno nago da homu dene elama, da olo tau sabo po hanalu obao, nago dago pẹwadage ponu pusubo odao.”
5 “Dago te bidi Pol sulama, koneani, agai da te dwai dwai kolesaga hauwa ebo bidi da. Tama dago koneani, te bidi agai tigidali Juda bidi tomode me, tigidali bulude me, hwịbo po page pabo bidi dao. Tama agai te wado po olama, tama te we bidi hani tomode pedebo bidi. Tama aga te Nasaret dwai bidi hani tobolu bidi dao.
6 Tama odao, agai dwai kolesaga dago Moni Lotu Be tempel tomode gagalama yali, te be meda ilainu, te dago Moni Lotu Be tempel bomo yai po agai bolalio. Tama tibaso, dago aga nogo tuali. [Tama dago homugo te dago bomo yai po bolalide, aga po tụ ebao.
7 Tiali goli, te ami hani tobolu bidi nogi Lisias aga dali te enesigi bidi dali aselama, augwaligo te bidi dago nogode bomo mu elama, dobawai dao.
8 Tama nosali te ami tobolu bidi Lisias agai te po wai, ‘Te Pol po tụ yai hagede yali bidi augwali aselama, nage gedude te po wagasao,’ wali.] Tama megi nago agai yali sẹ po page hanalu wabosi, tama aga digi te po page nagebolo pusaibao. Tama nago dago aga po tụ yai hagede yali po page gegao,” te po wai.
9 Tama Tertulusgo te po olama, te Juda dabego me aga tau selama, “Te mu po dao, te Polbolo naga,” te po wali.

Pol agai Feliksbolo po pusali

10 Te genuai gavman bidi Feliks agai nogo sibage elama, “Asao” olama, agai homugo Pol agai po omainu yali. Tama Pol aga dolalu, agai te po tama wali, “Eno nage koneanio, nage e tọde tobolu bidi nigila bidibadi, kibu be hauwa silalio. Tama tibaso, nago dago ebo kolesaga kone dao. Tama tibaso, eno dwagi yai homu eyu, ena digi tau sabo po nagebolo pusuba.
11 Megi te poluade ena Jerusalemba pelama, Godibolo lotu po wainu yali. Te hauwa sogo silibeo, nogo si olama,

sągą badu si wagi solama, sia sali. Tama nago augwalibolo hanalu wabo si, teda nago mu koneaibao, te po mu da.

12 Te sogo augwaligo ena suali, eno gasa bidi dabe dali pogo wąbi hwịyu ebe, te Moni Lotu Be tempel tomode. Tama eno bidi dabe me badu wąbi hwịabo bidi me sisinibe. Eno te tobage kolesaga tigidali bomo yai po ola mabo bede eno me ebe, te Jerusalem tọde me ebe.

13 Tama augwaligo te po megi ena po tụ ela mabo, te po mu po menio. Tama eno te dwai sę yali po page tiwai me augwaligo nagebolo ola magobeo, te po mu da wagobeo."

14 "Tiali goli eno homugo dagebolo augwaligo ena po tụ ela mani po dagebolo eno bugagia konelaibao. Ena te God wali pabo gesi tụ wali pabo da. Ena God mu agabolo lotu po obao, te dago nọụgo te lotu po wali God da. Tiali goli, bidi me badu augwaligo dago gesi tụdu wali pobaso, augwaligo homugo da Juda hani dolobo dao homu ebo. Tiali goli, eno tigidali Mosesgo asẹani po me tagalobeo. Tama eno te polobadu Godigo po bukude asẹnama pusa mani po eno konealubo homugo tagalogobeo.

15 Eno konealubo homugo God koneama, nosali we bidi tigidali gụ pagede ma hodolaibao, te me badu we bidi dwagi yai kolesaga yali we bidi hani da, te me badu dwai kolesaga yali we bidi hani da. Tama te sę yabo sogo asobo eno tonalubao. Tialima, te Juda hani bidi me augwaligo te sę yabo sogo tonalubao.

16 Tama tigidali sogo eno tigidali we bidibolo dwai kolesaga ebo ena mu hagelabo. Eno Godigo gedude me, we bidi tigidaligo gedude me dwagi yai kolesaga naga yai hagede, eno te sę bomo ebo da," Pol agai te po wai.

17 Te bidi Pol agai po me tama wali, "Te polobadu ena Jerusalemde bidama, nosali gasa buluba pelama, kibu be me si me si nama silama, ena Jerusalemba tamadi ma pali. Te sogo ena peyu, eno ama dede Jerusalemde bidibo bidi tau sai hagede, mone ge dali selasa pali. Eno homu me eno Godibolo hasa elama, Godibolo nai ula mabo kolesagadu wali pomainu yali.

18 Tama ena te Moni Lotu Be tempel tomode te sę ebadi, augwaligo ena suali. Te God gedude dwagi yai bidabo lotu sę eno ela silama, augwaligo ena suali. Tama bidi dabe me badu sisinama, po dagą olo dali weyu, te ena dali hwịyu yabo bidi hani me sisinai menio.

19 Tiali goli, Juda hani me badu te Esia tọde bidibo bidi hani aselama, te Moni Lotu Be tempel tomoba asali. Tama augwaligo ena dali te po wabo page bidi dabe da. Tama te Juda dabe augwaligo homu ena po tụ ela magi sogo da,

teda augwali nago pageba aselama, ena po tụ wagasigi da.
Augwa po elalubaso da, magi homu elama, augwali magi
baso nage pageba te po polo wagasobewe? Magi basowe?
Augwaligo po menio.
20 Tiali goli te bidi dabe eba sabolali bidi dabe, augwaligo
nagebolo eno dwai kolesaga yali po pusao wao, te eno moni
kaunsil bidi gedude dolalubadi yali sẹ po pusao.
21 Tiali goli, augwaligo eno dwasianu yali sẹ me delide
wado ebao. Eno te moni kaunsil bidi dabe gesabide tomode
dolalu, eno te po wai dao, ‘Eno homugo God mu konealubo
da, te isali we bidi tigidali Godigo gụ pagede ma hodolaibao.
Tama tibaso, dagego ena po tụ ela mabo,’ eno te po wai,”
Polgo te po wai.
22 Te bidi Feliks agai te Genuai Bidi Jisas wali pabo tụ
po bugagia koneani. Tama agai te Juda bidi hanibolo te
po tama ola mani, “Te ami tobolu bidi Lisias asobode, eno
dagego te po tụ ebo dodolaibao.” Agai te po tama olama, te
po tụ yali tagalama, nosali po tụ ma yainu tonaluali.
23 Tama Feliksgo te ami hani genuai bidibolo te po
wai, “Pol kalabusiba muao. Tiali goli, nago Pol kalabus
bomonama egio. Pol aga abagi dabe aselama, aga suagase-
lama, nai dabe me magasomainao,” te po wai.

Feliksgo Pol kalabus bede bidabo kibu be si mani

24 Te nosali hauwa sogonu silama, Feliks dali aga we dali
asai, te we nogi Drusila, te Juda hani we da. Augwali si
aselama, tama augwaligo Pol i wai. Tama Pol aga pageba
asali. Tama Pol agai augwali sibolo te Jisas Krais teba homu
mubo po page ola mani, tama augwali sigo odali.
25 Tiali goli, Pol agai te po ola mayu, te po wai, “Tigidali
we bidi dwagi yai doloba pai kolesaga mu elama, bugagia
tonaluao, dagego dwai kolesaga egio.” Tama agai te po wali,
“Godigo we bidi tigidali po tụ yaibao,” wali. Tama te sogo
Feliks agai te po odama, agai wi mu elama, agai Polbolo te
po wali, “Nage megi te kalabus beba ma pao. Tama nosali
me sogo eno sẹ meni baso, nage eno i obaso da, te nage ena
pageba asagameo.”
26 Tama Feliks agai homugo Pol agai mone dualama, geme
menama, agai kalabus ebo tagalamainu, te homu yali. Tama
tibaso, agai Pol hauwa sogo i olama, aga dali po wali.
27 Te Feliks agai homugo te Juda hani bidi dabe dali abagi
olama, bugagia bidainu homu yali, tama agai Pol kalabus
bidibadi sula tagalali. Tama kibu be si silama, te bidi
Porsius, aga nogi me Festus, agai Feliksgo sẹ hasegelama
sali, te moni gavman sẹ. Tama Feliks gasa buluba sẹ egi
pali.

25

Pol agai te po wai, te moni gavman bidi Sisargo agai eno po tụ odomainao wali

1 Tama te sogo Festus agai te gesi sẹ selama, te Sisaria buluba asai dao. Tiali goli, tede sela sogo bidama, agai Jerusalemba pai dao.

2 Tama te Jerusalemde te pris tobolu bidi me, te Juda hani tobolu bidi me, augwali dali pai dao. Tama te hani Festus dali deliba sisinama, augwaligo Pol po tụ yai dao.

3 Augwaligo bidi me badu dodolama, tạba nọ mumainu, tama augwaligo homugo Pol elainu, tama augwaligo Festusbolo bomonama hanalu wali, "Dago homugo nago te bidi Pol Jerusalemba odasa asao," wali.

4 Tialima, Festus agai te po wei ponoyu, te po wali, "Pol aga Sisaria bulu kalabus bede bidali. Pạde tama ena Sisaria buluba ma paibao," wali.

5 "Tama dagego duga tobolu bidi dabe ena dali tagala palao. Tama te bidi agai dwai kolesaga yai baso da, te dagego aga te Sisaria bulude po tụ ilagameo," wali.

6 Te Festus aga te Jerusalemde bidibadi, nogo si sogo bidama, aga Sisariaba ma pali. Tama do kigamu aga te po tụ bede bidali. Tama agai ami bidi i olama, "Pol odasa asao," wali.

7 Tama Pol te po tụ ebo be tomoba aselama, te Jerusalemdu asali Juda tobolu bidi dabe aga pageba sisinagasali. Te augwaligo bomai po umabo olama, te bidi Polgo dwai dwai kolesaga dabe haniani ebo bidi da po olama, Pol po tụ ela mani. Tiali goli, te po mu po meni, augwaligo Festusbolo te po mu po ola magobeo.

8 Tiali goli, Pol agai te po wei begeleyu, te po wali, "Eno te Juda dabego bomo yai po me deli bolobeo. Eno dwai kolesaga augwaligo Moni Lotu Be tempel tomode me ebeo, te be tomode meda ilama, me dolobeo. Tama eno dago Rom gavman moni tobolu bidi Sisar agai nogi dolabo po me wabeo," Polgo te po wai.

9 Tialima te gavman bidi Festusgo agai homugo te Juda hani bidi dabego aga dali dwagi yai homu pemene eyu, abagi olama bidai hagede homu yai. Tama tibaso, agai te po Polbolo hanalu wali, "Nago homugo eno te nago po tụ te Juda dabego kaunsil bidi dabe gesabide dodolomainuwe? Tama tiabo homu ebaso da, teda nago homugo eno nago po tụ te bulu Jerusalemba pelama, dodoligi paiwe?"

10 Te bidi Pol agai te po wai, "Eno homugo Jerusalemba pogobeo. Megi ena e dolalu po tụ ebo be, te tigidali bulu tonalubo moni gavman bidi Sisargo po tụ ebo be deli da.

Nago ena e bede po tụ ilao. Naga digi koneai dao, eno te
Juda hani dali dwai kolesaga me ebeo.
11 Eno te moni bomo yai po me deli bolai tigi sogo da,
te ena ela muao wagi da. Nago homugo augwaligo aga
ela muao po wagi sogo da, teda eno 'Ena elamuo' po wagi
menio. Tiali goli, augwaligo tibo pode ena po tụ ebaso,
te gavman bidigo ena augwaligo olo dali elemai hagede
sula tagalogobeo. Tiali megi eno homugo nago ena te Rom
buluba tagala palao, te Sisar pageba pelama, tede agai te
ena po tụ bugagia dodolaibao," Pol agai te po wai.
12 Tama Festus agai te po odama, agai po tụ ebo mu koneai
bidi dabe dali po miani. Tama te po mibo silama, Festus agai
Polbolo te po wai, "Nago homugo nage te Rom gavman moni
tobolu bidi pageba pelama, agai nago po tụ dodolaibao.
Nage teba pao," wali.

Festusgo Pol po Agripabolo hanalu wali

13 Te nosali me sogo te moni gavman bidi me deli, te bidi
nogi Agripa da, aga dali aga abe dali si te Sisaria be naniba
asali. Te aga abe nogi da Bernaisi da. Augwali si Sisaria
buluba aselama, te Festusbolo "Nago te sẹ elama, bidibo,
usu dao," wali.
14 Tama augwali si Sisaria be nanide hauwa sogonu
bidama, te Festus agai te Pol po Agripabolo wali. Agai tama
po wali, "Te kalabus bidi me deli bidibo, agai nogi Pol da.
Tama Feliksgo te agai po tụ silisąbaso, aga te kalabus bede
bidibo.
15 Tama polobadu gana ena Jerusalemba pelama bida-
gasali sogo, te Juda dabego monu dabe me, te genuai pris
tobolu bidi dabego badi, te Juda hani dabe tobolu bidi
dabego me, tama augwaligo te bidi po tụ ilali. Augwaligo
enabolo te po wali, 'Nago te bidi po tụ elama silibo si, enesigi
bidi dabego aga mu ela muao,' wali.
16 Tama tiali goli, eno augwalibolo te po wai, 'Da Rom bidi
dabe dago te tobage sẹ ebo menio. Dago te po tụ yabo sẹ te
tiwai ebo da. Te po tụ yabo page bidi dabe me, te olo bidi
me, augwali tigidali sisinagaselama, te olo bidi agai bilali po
page dabe me, agai yali sẹ po page me pusubo dao. Tama
te tobage po tụ yabo sẹ esiąbaso da, teda da Rom dabego te
bidi aga po tụ yabo page bidi dabego nogoba mubo menio,'
eno te Juda dabebolo te po wali."

17 "Tama augwali ena dali e Sisaria buluba asali. Tama
ena toma tube, tama do kigamu ena te po tụ ebo beba
pali. Tama eno enesigi bidi dabe me badu tagala palama,
augwaligo Pol ena pageba odasa magasali.

18 Tama dago po tụ yali. Te Pol po tụ ilibo bage dolaluyu,
po wali. Tama eno homugo augwaligo te po tụ ilibo Polgo
haniani dwai kolesaga yai digi po tụ ebo yaba homu yali.
19 Tiali goli, meni. Augwaligo aga po tụ ebo po page
augwaligo lotu po wabode naga tama. Tama augwaligo aga
po tụ ilibo po page me deli e tiwai elaluali. Te bidi me deli
isali, agai nogi Jisas da. Tiali goli, Pol agai po bomai mu
weyu, ‘Te bidi Jisas da, te gesi bidibo ula elalu bidibao,’ wali.
20 Tama eno bugagia te po tụ ebo eno konebeo. Tama
tibaso, eno Polbolo hanalu wali, ‘Nago homugo Jerusalemba
pelama, tede nago e po tụ yaibawe?’ wali.
21 Tiali goli, Pol agai homu hagela yali. Tama agai enabolo
te po wali, ‘Nage ena Rom buluba tagala palama, te Sisar
pageba pelama, tede agai digi eno po tụ dodolaibao,’ wali.
Tama te po obaso, eno te enesigi bidi dabebolo te po wai,
‘Aga dagego tonaluao. Nosali eno aga Rom gavman bidi
Sisar pageba tagala palaibao,’ ” Festusgo te po wai.
22 Tama te moni gavman bidi Agripa agai te Festusbolo
po wai, “Ena digi te bidigo po ena odaibao.” Tama Festusgo
agabolo te po wai, “Do kigamu naga odagameo,” wali.
23 Te do kigamu te ami tobolu bidi dabe me, te Sisariade
bidibo genuai nogi yai bidi dabe me, te gavmanigo po
mibo be tomoba pali. Tama Agripa dali, Bernaisi dali
si te be tomoba pabo si, te bede au yai madigi pelama,
augwaligo augwali si bugai homu ilali, nogi ugwaba sali.
Tama aselama, Festus agai ami bidi dabe me badu tagala
palali, augwaligo Pol odasa aselama, te bidi dabe tomoba
asomainu.
24 Tama Festus aga doligi uluama, te po wai, “Te gavman
genuai bidi Agripa me, te gasa genuai bidi dabe me, megi po
miboba asali bidi dabe, dagego te bidi suao. Tigidali Juda
we bidi augwaligo e bidi enabolo elao wali bidi e dao. Tama
Jerusalemde me, ede me, augwaligo te po wali, enabolo
wali, e dao.
25 Tiali goli, ena digi gegali, te aga elabo po page menio.
Tama aga digi enabolo hanaluama, te po wai, ‘Te Rom moni
gavman bidi Sisar pageba ena tagala palao,’ wali. Tama te
po obaso, eno aga Sisar pageba tagala palaibao.
26-27 Te eno homugo moni gavman bidibolo te pas
asęnama, te agai e bidigo po tụ page konemainu yaibao.
Tiali goli, eno te pasde asęabo po page eno konebe. Tama
tibaso, eno e bidi dage pageba odasa asali. Tama duga naga
aga po odao. Tama eno homugo mu te genuai gavman bidi
Agripa, naga digi te agai po odao. Eno e bidi dago gavman
tigidali bulu tonalubo tobolu bidi pageba tagala palu, te agai
te po tụ page bugagia wasiąwai, eno homugo te usu egobeo,

te homu yali. Tama nosali e bidigo po dago odama, eno dwagi yai pas me deli asęnama, te Sisarbolo te po tų page pusa mawaibao,” Festusgo te po wai.

26

Pol agai Agripa dali po pusali

1 Te genuai gavman bidi Agripa agai Polbolo te po wai, “Megi naga digi tau sabo po pusagameo,” wali. Tama Pol agai nogo munama tigidali we bidigo agai po odomainu, aga digi tau sabo po tama wabo gagalama weyu, te po wai,

2-3 “Genuai gavman bidi Agripa, nage gesabidide eno megi e po pusubo, ena dwagi yai homu ebao. Te Juda hani dabe augwaligo ena dali umabo dwai po tų yabo po wali, eno homugo te po wei begelebao. Tiali goli, nago mu koneai dao, tigidali da Juda bidigo haniani ebo kolesaga. Tama bidi dabe me badu augwaligo homu me deli te tiwai ebo dao. Bidi dabe me badu augwaligo pogo hwįbo tiwai elama, gasa homu dali wali pabo da, te me nago koneai dao. Tama eno te po eno nage gesabide pusubo, eno dwagi yai homu ebao. Tilama, megi eno homugo nage bugagia bidama, tonaluao, eno wabo po odao,” wali.

4 Te bidi Pol agai po me deli weyu, te po wai, “Te tama te Juda dabe tigidali augwaligo ena ogwade ena page bulude bidu yali kolesaga te augwaligo koneai dao. Tama ena gesi bidide Jerusalemba pelama, tede skul weyu bidali kolesaga me augwaligo koneai dao.

5 Augwaligo ena polobadu koneai dao. Augwaligo homugo te konegi sogo da, augwaligo eno Godigo po wali peyu te sę yali po nagebolo wagi da. Polobadu ena Farisi bidi sibigo ebo kolesaga wali pai dao. Tama da Farisi sibi dago bomo mu elama, te Juda dabego bomo yai po dabe tigidali dolo wali pabo dao.

6-7 Tama megi ena e po tų ebo bede dolalubo. Magi basowe? Polobadu mu Godigo dago bulai hani bidi nǫų dabe mubolo bodolu po polai dao. Godigo we bidi tigidali gų pagede ma hodolaibao po wali. Eno homugo te po mu po dao. Ena te wali po nai ebogila mubo tonalubo dao. Da Juda hani tomode Jekopgo ame nani hani sibi ogwa dabe nogo si olama, sągą me si elalubo da. Tama da Juda hani tigidaligo Godibolo hulide me, ulade me lotu po obadi, dago homugo agai dago nǫųbolo polobadu wali bodolu po nai ebogilia mubo tonaluyu bidibo dao. Gavman genuai bidi, eno te po konealubadi goli, augwaligo ena po tų ilibo.

8 Dage Juda hani, dagego e homu ebo da, ‘Te Godigo te
isali we bidi gụ pagede ma hodalogobeo.’ Dage magi baso
te homu ebawe?” Polgo te po hanalu wali.

9 Te bidi Pol agai po me weyu, te po wai, “Polobadu
ena digi bomo elama, umabo dwai dwai kolesaga elama,
te Nasaret bidi Jisasgo nogi aiyaba elalubo sę yai dao.
10 Tama eno te sę Jerusalemde yai dao. Te pris hani tobolu
bidi dabe augwaligo usu da olama, tibaso eno Jisasgo po
wali pabo umabo we bidi kalabus ilai dao. Tama me badu
po tụ elama, augwaligo elemai hagede, eno usu dao wai dao.
11 Tama hauwa sogo ena te Juda dabego bomo yai po
ola mabo be dabe tomoba pelama, tama eno te augwali
elemainu, eno bidi dabe me badu tagala palai dao, dene
mawai, augwaligo Jisasba augwa homu mubo sę tagalo-
mainu yali. Tama ena moni sębę mu elama, te Juda hani
isąwai bidigo be nani dabeba peyu, tede te Jisasgo po wali
pabo we bidi augwalibolo sęgę mawainu, gegegi pali,” Pol
agai te po wai.

Pol aga Jisasgo po wali pabo bidi gagayali po pusali

12 Te bidi Pol agai te po wai, “Te eno tama sę yai dao.
Tama te pris hani tobolu bidi dabe augwaligo enabolo pas
asęna menama, usu da olama, tilama eno te pas selasa peyu,
Damaskus buluba pelama, te Jisasgo po wali pabo we bidi
dabe gegegi pai dao.
13 Dago genuai gavman tobolu bidi, bugagia odao. Nai po
wabo pąde, da te Damaskus pabo tụdu pobadi, te moni sole
gagawai ula dagalude asali, te ula da mu udula pali, te giliga
tiwai ulago da bologobea sali, te ena dali pali bidi dabe me,
te ulago mu usu yali.
14 Tama da tigidali tọba degasa pelama, munalubadi, bidi
mego po wabo eno odali, te Hibru pogo wali. Agai enabolo
te po wali, ‘Sol, Sol, nago ena magi baso dolobawe? Nago
ena elebo sę ebadi, te naga digi dene sabao. Nage te kau
kibu tiwai dao. Te kau kibu page bidigo te pua pai ni dagego
te kau kibu dono tigiba tunu pabo si, te dwagi yai tụdu
pomainu, te kau kibu sągą sabologo ibaba sela sąbo da, tama
usu egobeo, aga sągą dili dene sabo da,’ wali.
15 Tama eno te po wei ponoyu, te po hanalu wali, ‘Genuai
Bidi, nage de dawe?’ wali. Tama te Genuai Bidi agai enabolo
te po wai, ‘Ena da Jisas da. Tigidali sogo nago ena dolobo
sę ebo te bidi ena dao,’ wali.
16 ‘Tialima nage hodaluama, doligiluao. Megi ena nage
pageba asali, eno nage eno sę emainu sa mubao. Nage eno
po sela pelama, tigidali we bidibolo nago megi na gagawai

naide ena suali po pusao. Eno nosali nagebolo ola mabo sę po me, augwalibolo pusao.
17 Te Juda hani bidi dabe augwaligo nage ela muainu ebaso da, eno nage tau selama, bobelaibao. Tama eno nage te Israel hani isąwai we bidibolo tagala palaibao. Te hanigo me nage elainu ebaso da, eno nage tau selama, bobelaibao.
18 Tama nago augwali hulide bidibo pesage tagalama, ulaba kegasa asao. Tama nago augwali hulide bidibo kolesaga tagalama, nago augwali ula buluba kegasa asao. Augwali Satango bomode bidibadi, nago augwali ma sao, augwali God pageba asomainu tama yao. Tama augwaligo homugo ena konealu baso da, te augwaligo dwai kolesaga ebo Godigo tigidali sela sąwaibao, te Godigo sa muai we bidi dali wadolagasaibao,' agai enabolo te po wai," Pol agai te po wali.

Pol agai te bidi Agripabolo Jisasgo sę yali po wali

19 Te bidi Pol agai te po wali, "Moni gavman tobolu bidi Agripa, eno moni ula dagaludu asobo sulama, agai po wali eno odama, te po eno sela sąbeo.
20 Tama hasia bolo eno te Damaskus we bidi pageba pali. Eno augwalibolo te po tama pusa mani, 'Dagego dwai kolesaga ebo sę tudiba sąnama, dage God pageba asao. Tama dagego dwagi yai kolesaga ebo tigidali we bidi augwaligo sulama, dwai kolesaga tudiba sąyani konemainao,' wali. Tama eno te po Jerusalem we bidibolo me, te Judia tǫ tomode bidibo we bidi tigidalibolo me, te Israel hani isąwai we bidibolo me, eno te po tama augwalibolo pusali.
21 Tama eno te we bidibolo te po tama pusubaso, te Juda bidi augwaligo homugo hagelabo olama, te po pagede augwaligo te Moni Lotu Be tempel tomode ena tulama, elainogo yalio.
22 Tiali goli, Godigo tigidali sogo agai ena tau sesa aselama, te megi eba sabolalio. Tialima, megi eno e po tụde mu po tigidali we bidi me, te tobolu bidi me, te olo bidibolo me, obao. Te Godigo pedauwalide po selama pusali bidigo asęani po me, te Mosesgo pusali po me, te eno megi e pusubo po me te deli po tama dao. Augwaligo te pusali po tiwai eno ela pelama, gasa pobadi me pusubeo.
23 Tama Moses me, te Godigo pedauwalide po sali bidi me, augwaligo te po wali, 'Te bidi Israel we bidi tau somai hagede Godigo sa muai bidi Krais da, agai moni dene selama, isaibao. Tama aga hasia mu gụ pagede hodalobo polali bidi dao. Tama agai tigidali pogo te Juda hani me, te Juda hani isąwai bidi me, dwai kolesaga sela sąbo sę dwagi yai konelai bidi aga dao, tigidali bidigo agai po odama,

hulide pabo dwai kolesaga tagalomainu yaibao,’ ” Pol agai te po wali. *

24 Te bidi Pol aga digi tau sabo po tama obadi, te bidi Festus agai agabolo i bomonama weyu, te po wali, “Pol, nage wabo pobao. Nage hauwa sogo skul wai bidi dao. Tama te genuai kolesaga sai bidi dao. Tibaso, nage wabo pobao,” wali.

25 Tama Pol agai te po wali, “Festus, nage dago gavman tobolu bidi dao. Ena wabo pabo bidi menio. Eno dwagi yai homu elalu, te po eno mu obao.

26 E moni gavman bidi Agripa agai me ena e wabo po koneani. Tama te sę yali po pusubo eno wi ebo menio. Te tigidali yali sę agai gedude yai sę dao, te dualama me yai sę menio.

27 Moni gavman bidi Agripa, nage Godigo pedauwalide po selama pusali bidigo asęani po nago homugo mu konebawe, te poba naga homu maniwe? Eno homugo naga homu te poba mu muani,” Pol agai te po wali.

28 Te bidi Agripa agai Polbolo te po wai, “Nago homugo te nago dwasianu wabo pogo ena Jisas wali pabo hani tomoba kegasa paibawe?” te po hanalu wali.

29 Tama Pol agai agabolo te po wali, “Dwasianu pogo ma, te bobobage pogo ma, te usu dao, magigo menio. Tiali goli, eno Godibolo po olama, nage dali, e po mibo bede bidibo we bidi me tigidali ena yaligia emainu ebao. Tiali goli, eno homugo dage ena kalabuside bidibo tiwai bididalio,” Polgo te po wai.

30 Te Pol agai po wabo silibo si, te moni gavman tobolu bidi Agripa me, te gavman tobolu bidi Festus me, te genuai nogi we Bernaisi me, te augwali sela dali bidali bidi me, augwali tigidali doligiluama, augwaligo te po tų ebo be tagalama, pali.

31 Tama te be tagalama, augwa hasi tomode po miai, “Te bidi agai kalabus yabo dwai kolesaga me deli ebeo. Tama aga augwaligo elabo dwai kolesaga me ebeo,” wali.

32 Tama Agripa agai te Festusbolo te po wai, “Te bidi agai ‘Te Sisar agai eno po tų odomainao’ wabo po wagi menigi sogo da, teda dago aga olo tagala paligi da,” te po wai.

Pol te Romba pali

27

(Dąi 27–28)

Enesigi bidi dabego Pol moni gebadu Romba odasa pali

---

* **26:23:** Ais 42:6; 49:6; 1 Ko 15:20

1 Te Festus agai Pol dali, gasa kalabus bidi dabe dali te
Itali tọba moni gebadu pabo po dodolali, te Sisar pageba
pomainu yali. Tama gavman tobolu bidi me badu augwaligo
bidi me deli dạị ilali, te bidi nogi Julius da, augwali
tonaluabo bidi dạị ilali. Te bidi Julius agai te ami enesigi
bidi a naga bidi nogo sạgạ sese silama, tonalubo tobolu
bidi da. Tama aga te umabo ami enesigi bidi hani me deli
tomode bidibo bidi da, te hani nogi 'Rom gavman moni
tobolu bidigo enesigi bidi hani da.'
2 Tama da moni geba me deli tomoba pali, te geba Esia
tọ nabisde elalubo bulu tigidali bilibo geba da. Te geba
page bidi aga bulu nogi Adramitium be nani da, te Esia tọde.
Tama te bidi me nogi Aristarkus aga da dali asali. Agai page
bulu nogi Tesalonaika, te Masedonia provins tọde. Tama da
te Sisaria bulu taga pali, te moni gebadu, te tamu ạị daide
pali.
3 Tama pelama, do kigamu geba tuagasabo pesageba
sabolali, te bulu nogi Saidon. Te ami tobolu bidi Julius agai
Polbolo dwagi yai kolesaga yali. Agai Pol tagala palama, Pol
aga abagi dabe sugi pelama, augwaligo agabolo tubo nai
dabe mani.
4 Tama nosali dago te Saidon bulu tagalama, ma pelama,
te moni bomai wali da pabo guni badu asobaso, dago geba
guni tubo bidigo te tamu ạị tomode dwasianu bulu elalubo,
te bulu nogi Saiprus, teba guni dodolali. Te tọ pạde moni
wali meni yai.
5 Tama te Saiprus tọ ela soali, da te moni tamu ạị tomodu
pali, te gebadu. Pelama, te bulu si ela pali, te nabis sesegede,
te bulu si nogi me Silisia tọ, me Pamfilia tọ da. Tama te nabis
sesegede bulu meba sabolali, te be nani nogi Maira, te Lisia
tọde, tama dago geba tede gebelali.
6 Tama tede dago te geba tagalama, te da tonalubo amigo
geba me kegegi suali. Te geba te Aleksandria bulu bidigo
geba, augwaligo Romba pai hagede ebo suali. Tama te ami
bidi dabe augwaligo da te gebadu selasa pali.
7 Te moni geba mudu da Maira tagalama, ma pelama,
dua dua tama pali. Magi basowe? Moni bomai waligo da
bomonama sela sạbaso. Tama da hauwa sogonu tamu ạịdu
bilali, te Nidas buluba polo sabalobeo. Tialima, te waligo
naga dago pabo tụ ma sinia sali. Tama da te tamu ạị tomode
bulu me elalubo, te bulu nogi Krit, te bulu pạba sabolama,
tamu ạị sesege badu pali, tede te moni wali meni baso. Tedu
pelama, Salmone tọ dugulidu bobegegi pali.
8 Tama da te moni tamu ạị sesegedu pali, tama te bulu
sesegedu pali, te geba guni tubo bidigo moni sẹ mu elama,
geba tubo pesageba tugi pali. Tama augwaligo te 'dwagi yai

geba tubo pesage dao’ nogi wabo dao. Te geba tugi pabo pesage Lasia be nani pąde da.

9 Te da tede olo dali bidibadi, hauwa sogo mu tama bidali. Tama tede bidibadi, tamu ąị bọị holobo sogo pąde yagasali. Te poluade tama moni wali asobo dao. Te kibu be yabo pąde yagasali, te Juda dabe augwaligo Godibolo nai ula mabo moni lotu wabo sogo silai dao. Godigo augwa dwai kolesaga yai sela sąmainu, te moni nogi elalubo lotu po wabo side dao, te sogo augwa tubo nai osogo gisilai dao.

10 Tama tebo sogo silibaso, te moni wali asobo sogo pąde yagasobaso, Pol agai te bidi dabe tau selama, bobelabo po wali, “Abagi dedeo, da moni gebadu tedu peyu da, te dwali, te da moni waligo geba dolama, da me, walu dabe tigidali me, da tamu ąị tomode dolama, isilaibao,” wali. “Da ede bolo me bidinao,” wali.

11 Tiali goli te sogo augwaligo Polgo wali po odama, te moni geba page bidi me, te moni geba tobolu bidi me, augwali sigo Polgo po sela sąyani. Tama te ami tobolu bidi agai Polgo wali po tagalama, te bidi sigo wali po wali pali.

12 Tama augwaligo umabo po wali, tama bidi dabe me badu augwaligo homugo ‘E bulu taga pelama, gasa bulu dwagi yai geba tugi pabo pesage te bulu Finiks badu pinao,’ wali, ‘Krit tọba.’ ‘E geba tubo pesagede moni wali asobo sogo bugagia bidigobeo. Tama tibaso, dago geba te Finiks buluba selasa pinao, te dwagi yai geba tubo pesage giliga pabo badu elalubo dao. Te pesagede wali aselama, geba dolobo menio,’ wali. ‘Te moni wali asobo sogo da pelama, te buluba bidigi pinao,’ wali.

Moni waligo te tamu ąị bọị dwai mu hodolai

13 Te tialima, dwasianu dwagi yai wali me deli te saut badu tamu ąịdu asali, te geba tudi badu. Te geba tomode sẹ ebo bidi dabe augwaligo homugo ‘E waligo da te Finiks buluba sela paibao,’ homu yali. Tama tibaso, pomai hagede, augwaligo te geba dąụ walobo moni sęgę yai ain dili tiwai nai tamu ąị pudu ugwaba guduama, geba daiba munama, tama augwa te bulu pąde tamu ąị sesegedu pali, te bulu nogi Kritba.

14 Tiali goli, tama pelama goli, moni wali mu polo asali, te Krit tọba pedai badu asali. Augwaligo te tobage moni wali mu nogi ‘te giliga asoboba polobadu pobase nogo pedai badu asobo wali dao,’ nogi wabo da.

15 Tama te wali polo aselama, te geba bomo elama pogolama sabilali. Tama dago te wali asoboba geba guni dodolai hagede, sẹ bomo yali. Tiali goli, dago usu ebe. Tama te geba te waligo selasa pomai hagede tagalali.

16-17 Tama da te dwasianu bulu me nogi Kauda tǫ pąba
asali, te tamu ąi tomode elalubo tǫ. Tama da uba pedai
badu te bomai wali meni yai madigi pali. Tama te dwasianu
geba moni gebade bono polobadu gebelama, kegasa asobo
dao. Tama te moni gebade sę ebo bidi dabe augwaligo
homugo ‘Te dwasianu geba hagaidali weyu, dago selama,
moni gebaba muinao,’ wali. Tama augwaligo te dwasianu
geba kegebo moni sę mu yali. Tama augwaligo te dwasianu
geba kegelama, moni geba daiba munama, tama bonogo
bugagia kęani. Te kęna silama, tama gasa bono me selama,
te bono ąiba sąnama, a dologo badu solama, te bono gąų
yai naigo selama, te moni gebade kęani, te geba dilide dąų
olama, kęani. Te moni geba bomo te tiwai munama, da ma
pali. Te moni gebade sę ebo bidi dabe augwali te waligo
geba te Libia buluba pobogolo pobaso, augwali moni wi mu
yali. Te nabis bulu dwai nagame yai kemi ebo pesagedu
painu ebaso, wi mu yali. Tama tibaso, augwaligo te moni
ugwa aiyaba dagala muani, te moni geba waligo naga tamu
ąidu olo dali sabilimainu tagalali.
18 Tama te moni wali mu asiyu, ąi bǫi me kisu mu dela
pali. Tama tibaso, do te moni gebade sę ebo bidi dabe
augwaligo te walu dabe me badu tama ąiba sąbo gagalali,
te geba yadala pomainu yali.
19 Tama te sogo ma te gebade sę ebo bidi augwaligo
te gebade muani ni me, te bono me, te nami ugwa me
augwaligo nogogo selama, sąyani.
20 Tama da te moni tamu ąide hauwa sogo bidali, te
tulubage me, te pǫ me kisu dali, dago dagalu sube. Tama
dago te giliga me, hǫ me hauwa sogo sube, te hǫgo dago
bulu te badu elaluba homu ebe. Tama te moni wali agai te
moni ąi bǫi hodolali. Tama tibaso, da gisiga bidibe. Dago
te homu yali, ‘Da tigidali e gebade tamadi isilaibao,’ homu
yali.

21 Te da nai hauwa sogo tube. Tama nosali Pol agai te
geba tomode sę ebo bidi augwalibolo i olama, te po wali,
“Te bidi hauwa, dagego odao. Dagego eno polobadu wali po
sela sąyanio. Dagego eno po odama, te bulu Kritde bidigi
sogo da, teda usu egi dao. Tama da e tiwai sę egi menio.
Tiali goli duga eno po sela sąyanigo da, nai hauwa bage te
hagela silali dao.
22 Tiali goli, megi eno homugo dage dąų walobe dao.
Dagego wi elama, moni homu egio. Magu menio. Da bidi da
me isigobeo. Tiali goli, te moni geba naga dolaibao,” wali.
“Eno koneanio, te po mu dao. Magu menio.
23 Megi piali hulide Godigo enabolo po me olama, todalio.

Te God eno agabolo lotu weyu, eno agai sę eyu ebo da. Te
Godigo enabolo agai ensel bidi me deli ena pageba tagala
palali.
24 Tama agai enabolo tama wali, ‘Pol, nage wi egio. Nage
te moni Rom gavman tobolu bidi agai gedude dolalu, naga
po wao. Tama odao. God da, te dwagi yai bidi mu dao. Tama
tibaso, Godigo nagebolo dwagi yai sę elama, tau selama,
tama te moni gebade nage dali bidibo bidi me deli isigobeo,’
te ensel mobo bidigo enabolo tama wali.
25 Tama tilama, abagi, dage noma sigio. Magu menio.
Eno homu Godiba mubaso, agai dwagi yai kolesaga dabolo
yaibao, tama agai dagalude sę ebo ensel bidigo enabolo te
tiwai po wai dao.
26 Tiali goli, te moni geba te tamu ąį tomode elalubo
bulude sabalobadi, tede dolaibao,” Pol agai te po wali.

27 Te moni waligo da selasa pelama, te tamu ąį nogi Adria
tomode bilibadi, Sarere si silali. Te sogo huli tomode mu, te
geba tomode sę ebo bidi dabe augwa homugo bulu me deli
pąde elalubo homu yali.
28 Tama tibaso, augwaligo moni sęgę yai nai bobobage
bonode gebelama, te tamu ąį tomoba sanama, augwaligo
te tamu ąį degedu usu ni sali, te moni bobobage mu yali 40
mita. Tama da dwasianu pelagalama, te usu ma sali.
29 Tama te sogo, dwasianu pąde tama yali, 30 mita. Tama
te sę elama, augwaligo koneani, te nabis me deli pąde
elalubao homu yali. Tama augwaligo homugo masigiba
taluama, doligi paibao homu eyu, augwali wi yali. Tama
augwaligo moni sęgę yai ain me si me si nama bobobage
bonode gebelama, deli deli te moni geba tudi badu tamu
ąį degeduba tagala palali. Tama tilama, augwaligo homugo
masigiba taluidali weyu, be posomainu augwaligo Godibolo
po wali.
30 Tama Pol agai suali, te gebade sę ebo bidi augwaligo te
dwasianu geba kęani bono pisaganama, te dwasianu geba
tamu ąiba aiyaba tagalobo suali. Augwaligo homugo te
moni geba taga peyu, te dwasianu gebadu buluba wi pinao.
Tiali goli, augwaligo tibode ‘Moni geba gunide moni te sęgę
yai ain walaibao,’ te tibo po tama wali.
31 Tama Pol agai koneyu agai te ami tobolu bidi me, te
enesigi bidi dabebolo me, te po wali, “Te bidi augwali da
dali bidisiąyu da, teda dage tigidali tamu ąide isigi da. Te
bidi dabe augwali wi po baso da, Godigo da tau sogobeo,
agai wali po tiwai.”
32 Tama te po obaso, te ami bidi dabe augwaligo te
dwasianu geba gebelali bono te ge hwągo togwali, te

dwasianu geba te tamu ąigo olo selasa pali.

33 Te be posobo pąde Pol agai augwalibolo “Nai selama, tuao” wali, tama augwalibolo po bomona wali, “Megi dagego moni homu edubadi, dagego nai tusiąma, Sarere si mu silali.

34 Tama tibaso, eno homugo dagebolo po bomonama obao, dage megi nai tuao. Magu menio. Te nai tubode dage bomo selama, dage bugagia bidaibao. Eno koneanio, da tigidali tama bugagia bidaibao, da me deli dwasianu dologobeo, selegobeo,” wali.

35 Tama te po olama, Pol agai te bret nai selama, te bidi dabe gesabidide Pol agai Godibolo nage usu da olama, te nai nogogo pebedama, tubo gagalali.

36 Tama te pogo augwaligo homu dąų olama, tama augwali tigidaligo me te nai tuali.

37 Tama da tigidali te moni gebade bidali bidi dabe hauwa mu da 276.

38 Tama dago te nai tuali, tabiali. Tama dago te tubo nai ge bek hauwa mu geba tabide muai te tigidali dago selama, tamu ąiba sąyani, te geba yadala pomainu yali.

Moni geba dolalio

39 Te be posobo si, te gebade sę ebo bidi augwaligo te nabis bulu tǫ sulama, te konebe. Tiali goli, augwaligo te bagu suai, te dwagi yai geba tubo gebabelede elalubo suali. Tama augwaligo te po wali, “Dago moni geba te bagudu dolo sela pabo usu sinao,” wali, “te geba te tǫ sesegeba dąų waligi pinao,” wali.

40 Tama pomai hagede, augwaligo te ain dilide gebelali bono dabe ge hwągo togolama, tamu ąi tomoba olo tagalali. Tama bidi me badu augwaligo te geba guni dodolobo habesege si bono kęani pisagana sąyani. Tama augwaligo te nami ugwa te geba gunide ma walali. Tama te nami ugwaba waligo sabilibode da nabisba odasa pomainu, tama tiali.

41 Tama tilama, dago geba te baguba pabo gagalali. Tiali goli, tamu ąigo geba selasa pelama, te tamu ąi dologode dwasianu kemigo du elaluali. Tama te geba guni te kemi duba tųą paligi pabo si, te geba tudi badu tigidali pebeda pali. Magu menio. Moni tamu ąi bǫi dabe asiyu, te geba ni tologa sąyani.

42 Te ami bidi dabe augwa homugo te kalabus hani me ela muaibao homu yali. Magi basowe? Augwaligo te homu yali, augwaligo tamu ąidu paubo pelama, te nabis buluba sabolama, duala sigi pelama wi dią paibao homu yali.

43 Tiali goli, te ami tobolu bidi agai te ami dabego yali homu tagalao wali. Magu meni. Agai homugo augwaligo

Pol elidali. Tama agai da tigidali i olama, agai te po wali, “Tialima, duga tamu ąị paubo kone baso da, te duga samonama, paubo pelama, nabisba piąo,” wali.

44 “Tama duga me badu nogo ąị togobo konesiąbaso da, dage te ni nami dabe me selama, te moni geba nigai ni hodigi selama, dage nosali ąị pauluama, nabisba piąo,” te po wali. Tama dago tama tilama, da tigidali te nabis buluba bugagia sabola silali, da me dolobe.

28

Pol te tamu ąị tomode elalubo bulu nogi Maltade bidali

1-2 Te da tigidali te nabis buluba bugagia sabola silali. Tama te bulu page bidi dabe augwaligo dwagi yai kolesaga elama, da tau sali. Tama augwaligo dabolo te po wali, “Te e tamu ąị tomode elalubo bulu nogi Malta dao,” wali. Tama augwaligo moni sia nogwani. Te sogo tulubage be yali, da tigidali kedau mu yali, tama te siade da kedau tuali.

3 Te Pol agai dwasianu isi dabe sesa bilama, te isiba ulagasali. Te dwasianu ni me si tomode hasamani me deli bidali, agai sube. Tama te isigo hasamani tigide dabo si, tama te hasamani posoga palunama, Pol nogode gạụ kelanani. Te tobage hasamanigo kelanai bidi polo isibo da.

4 Tama te sogo te bulu page bidi dabe augwaligo te hasamani Pol nogode walalubo sulama, augwali moni noma selama, augwa hasi tomode po umabo weyu, te po wali, “Te bidi agai gasa bidi elabo bidi dao,” te homu geda muani. “Tamu ąigo aga elebe. Tiali goli, te god me deli, agai nogi Dwai Kolesaga Dodolobo god, agai homugo aga elainu yali, te hasamani bidi isibo nabi aga tigide munalubo hasamani gạụ kelali,” te po wai.

5 Tiali goli Pol agai nogogo te dwai hasamani hogola sạnama, te hasamani isi tomoba tuloluali. Tama Pol tigide dene ebe, aga bugagia bidali.

6 Tama te bidi dabe augwaligo tonaluama, augwaligo aga te hasamanigo kelali madigi dabe delama, aga polo degasa pelama, isibowe naga suenu tonaluali. Tiali goli, augwaligo tonalubadi, bobobage sogo mu bidibadi, te Pol aga tigi dene ebe, tama aga isibe. Tama te we bidi augwaligo moni homu elama, augwa homu begelama, te po wali, “Te bidi aga god me deli dao,” wali.

7 Te bulu pạde te me badu tọ deli elalubo, te tọ te bidi me deli agai tọ da. Tama te bidi te Malta tọde bidibo we bidi augwa tobolu bidi deli da, te bidi nogi Publius. Tama te bidigo da agai beba odasa pelama, da agai bugagia nai ula mayu bidali. Tama da sela sogo aga dali bidali.

8 Tama te sogo te Publius aga aya moni gasi selama, bede
pila mubo. Aga te gasi si sali, me haligadu kaneme yali,
me tigide moni posolo yali. Tama Pol aga pelama, aga
suali. Tama Polgo Godibolo po olama, agai nogo te gasi bidi
toboluba muani.
9 Agai te gasi sela sąnama, ma dwagi yai bidali. Augwaligo
Polgo te tibo sulama, te Malta tǫde bidibo gasi yai we bidi
tigidali Pol pageba sisali. Tama Pol agai te gasi yai bidi gasi
sela sąsą pela silama, augwali ma dwagi yai ilali.
10 Augwaligo dabolo dwagi yai kolesaga elama, haniani
dwagi yai nai da olo mani. Tama nosali da pabode
augwaligo tigidali nai dago habuge yali nai augwaligo
selama, te moni gebaba munai.

Pol agai Malta tǫ taga pelama, Romba sabolali

11 Te hasia da te Malta tǫde bidibadi, polua sela silali.
Tama nosali da te gasa moni gebaba holali. Te moni geba
page bidi te Aleksandria be nanide bidali. Tama agai tibo
god nogi koneama, te tibo god nogi te moni geba sip gesabi
badu daganai elaluali, “Deli sogo ame nai ogwa si da,” te po
wali. Tama te Malta tǫde bidu, te moni wali dabe, te moni
tulubage me sia sabo tonalu tede bidali. Tama dago augwali
taga pali.
12-13 Tama da te moni gebadu pelama, te moni be nani
nogi Sirakyusba sabolama, tede sela sogo bidali. Tama da
Sirakyus tagalama, moni gebadu ma palio olama, te bulu
me nogi Regiumba sabolali. Tama do kigamu wali me da
asali badu geba tudi badu asali. Tama tego da tau selama,
da pidubadi, be me huliama, me sogo kigamu da bulu me
nogi Puteoliba sabolali.
14 Tama te bulude Jisasgo po wali pabo we bidi tede
bidalubo suali. Tama augwaligo da augwali dali bidao wali.
Te po baso, da augwali dali Sarere deli bidali. Tama da,
dago augwali taga pelama, tǫdu naga pidubadi, moni genuai
hanu nogi Rom teba sabolali.
15 Da Romba sabalisiąbadi, Jisasgo po wali pabo we bidi
augwaligo da asobo po odama, da tų tomoba augwaligo
tiąba asali. Tama me badu digibulu bobenu gana aselawali,
maket me nogi Apiusde dago suali. Tama me badu aselama,
te bidigo osogo abelama pibo be sela elalubo digide dago
suali. Pol agai Jisasgo po wali pabo we bidi suyu, Godibolo
nage usu dao wali, tebogo aga homu dąų walobao, te homu
yali.
16 Te da Rom tomoba sabalobo si, gavman tobolu bidi
dabego Pol agaduba bidabo pesage osogo abelama, bidi-

mainu yali. Tiali goli, tigidali sogo enesigi bidi deligo tonaluali, Pol wi pidali weyu tiali.
17 Te bidi Pol aga Romde sela sogo bidama, Romde bidibo Juda hani tobolu bidi dabe “Dage ena pageba asiąo,” Pol agai te po wali. Tama augwali aselama, Polgo te po wali, “Abagi dede, polobadu ena Jerusalemde bidai dao. Tama dago hani dali eno dwai sę me yai menio. Tama dago nǫụgo po me sela sąwai menio. Tiwai goli, te pode ena kalabus yai dao, Jerusalemde. Tama augwaligo ena Rom gavman genuai bidi pageba ena po tụ emainu sela pao wali.
18 Tama Rom gavman genuai bidigo enabolo te yali sę po augwaligo odalio. Tama Rom gavman genuai bidigo eno magi sę me, ena isabo sę me yai sube, te po wali. Augwaligo homugo ena buluba tagala palainu yai digi.
19 Tiali goli, Juda bagego ena kalabus emaina olama, bomo mu yalio. Ena te Juda dabego nogode dią pabo tụ me meni yani. Tama tibaso, eno te po wai, ‘Ena Rom gavman genuai bidi Sisar pageba tagala paliąo, agai ena po tụ ela momainu,’ wali. Tiali goli, ena te Juda bagego po tụ ela mawainu eba asai menio.
20 Tama tibaso, eno dage megi asomainu hanalu obao. Magi baso menio. Enade augwaligo yali sę dagego me konemainu obao. Megi dagego e konemainu, ena e aligabo bonogo ena nogo si megi augwaligo kęai dao, kalabus bidi ebo ąo yalio. Magi basowe? Eno homugo te da Israel bage tonalubo bidi te Godigo dabolo nosali mawaibao, tama te sogo pedalobo eno tonaluyu bidibo dao. Tama tibaso, augwaligo ena kalabus mawai dao,” te po wai.
21 Te Juda dabe mego Polbolo te po wai, “Te Juda bidi dabe augwaligo nagede po pusumainu dabolo pas me tolobe. Be bidi me Jerusalem badu asama, nagede dwai po me pusagasobe.
22 Tiali goli, bidi hauwa mu me badu asama, dabolo tama pusalio, te Jisasgo po wali pabo bage da mu hagela ebo po pusali. Tiali, Jisasgo hanigo ebo homu kolesaga dago sueo,” te po wali.
23 Tama augwaligo Polgo wabo po ma odomainu, dua yabo bodolu me muani. Tama we bidi hauwa mu Polgo bodolu mani digi asali. Pol agai te Godigo homugo we bidi tonalubo sę po augwalibolo pusali. Tama Pol agai Mosesgo polobadu asęani po dabe me, polobadu Godigo po sela bilali bagego asęani po dabe me, pusa mani, te po dali daganama pusali, te augwaligo Jisasde po mu daba homu emainu. Tama te po pusubo kigamu mu gagalama, pio muba sabolali.
24 Tama we bidi me badu augwaligo Polgo wali po mu dao homu yali goli, meba we bidigo te mu da homu ebe.

25 Tama augwaligo po hauwa dogia pali. Tiyu augwaligo
haliga digi deli ebe. Tama tibaso, Pol agai po me deli pusali,
“God agai Dwagi Yai Mobo Bidi agai te Godigo po sela bilali
profet bidi nogi Aisaia te bidibolo po me deli olama, tolalio,
dagego nǫụ mu dabebolo. Te po dageba me dolo te wabose,”
te po wali.
26 “Godigo Aisaiabolo te po pusa wali,
‘Nage te Juda bageba pelama, tama te po pusao.
“Dagego eno po oduda yaibao, tiali goli dagego te
po page konegobeo. Dagego suyuda yaibao, tiali goli
dagego munu me sugobeo,” te po wai.
27 Te magi
baso menio. Te po page da, te we bidigo homugo eno
po odogobeo. Tama augwaligo olo dega salio. Tama
te ebogo, eno po odabo ąǫ ebe dao. Augwaligo gedu
me halua sali dao. Te tibogo, eno ebo sę suabo ąǫ
ebe dao. Augwaligo te sę egi menigi sogo da, teda
enaba augwaligo dwagi yai kolesaga sigi dao, tama
augwaligo ologo eno wali po me odigi dao. Me
augwaligo eno yali sę me bugagia sugi dao. Tama
tigi sogo da, augwali homu digi begelama, tama eno
ma augwali dodoligi dao,’ *
Godigo Aisaiabolo tama po wai,” Pol agai te tama po pusa
mani.
28 “Tama te po dage dolo mu te waliao. Tiali, dagego
koneao. Tama Godigo da we bidi sela pabo tụ po tama
te Israel hani isąwai we bidibolo tolai yali. Tama te po
augwaligo mu odaibao,” Pol agai te po wai.
29 Tama tilama, Polgo te po silama, augwa pebelayu,
konila bomonama mu ela pali.
30 Te kibu be si Rom bulude agai osogo abelai bede bidali.
Tama aga te bidibo bede mone gego aga digi abeleduali.
Tama aga pageba te we bidi hauwa asobaso, dwagi yai
homu yali.
31 Tama agai Godigo homugo we bidi tonalubo sę po te we
bidibolo pusa mani. Tama agai te Genuai Bidi Jisas Kraisgo
po pusa mayu, aga hale me ebe. Tama agai te po pusubadi,
bidi mego ‘Nago te wabo po tagalao,’ te po wagasobe, bidi
mego habu selebe.

* **28:27:** Ais 6:9-10

Polgo Po Pas Rom Dabeba Asęani Hasia nedebo tau sabo po

Te Kraisgo po sela pabo bidi Pol agai e pas asęani. Magi baso meni. Te aga digi te moni hanu Romba polobadu pabeo, te gasa bidigo Kraisgo po augwalibolo hasia polobadu pusugi pai dao. Te bidi Pol agai homugo te Romba pelama augwali dali tamadi bidigi paibao homu elama, tama te Rom bagego aga teba asobo kolesaga page hania konemainu eyu, agai e pas tolali. Tama nosali aga te bulu tọ kantri Spenba pelama, te Kraisgo po wali pabo we bidibolo po pusigi paibao homu yali. Agai homugo me te agai gasa haniani bulu we bidibolo ola mani po page te Rom bagego konea saibao. Te po page e tiwai dao: te Juda hani we bidi dali te Juda hani isąwai haniani bulu hani we bidi dali, da tigidali te God pąba asobo usu mu egobeo. Magi baso meni, da tigidaligo dwai sę eyu sęgę sai bage bidibo dao. Tiali goli Godigo aga Ogwa tagala palama, tama tialigo da te da aga pąba asobo tụ sunumi dawai dao. Te Krais wali pabo we bidi augwaligo yabo kolesaga po me te bidi Polgo e asęani pas tomode ola mani.

Hasia mu Polgo te Romde Jisasgo po wali pabo we bidibolo siade da po weyu, agai e tama po wali, te augwali tau somainu Godiba sesemane sogo gedu haluasa po hanalubo da. Tama nosali agai te pasde asęani homude po page pusa mani, te konealubo po dąụ wabo sunumi delide naga te God gedude doloba pai we bidi pedelaibao, te tobage wali po te Dąị 1:17 tede elalubao. Polgo te tama po wali, tigidali we bidi, te Juda hani dabe augwali me, ma te gasa hani dabe me te tagalao, augwali me te sęgę sabo we bidi dao. Tama tialima Godigo olo tau sabo wiegi yai kolesaga eyu augwali ma sali. Te Jisas Kraisba konealubo homu dąụ wabo bidi yai baso da, te Godigo aga ma selama, tama aga te Godigo abagi pedaliyu, te Jisas Kraisgo ama bidai dao. Te bidi me deli Godigo ma sobaso da, teda agai bidabo ula te gesi noma pedelaibao. God aga dali bidibaso te Godigo Mobo Noma Bidi Ogwa Wai aga dali pągąnalu bidibao. Tama tialima te sęgę me isibo sęgo bomogo aga aiyaba elaluama tonalubaso, te usu me egobeo.

Tama te bidi Polgo pusali po tigidali te aga tau sabo bidi Tertius agai te po asęnama tama augwali sigo e pas te Rom moni hanuba tolali. Te tiwai me te bidi Pol agai te haniani tọde bidali te Kraisgo po wali pali we bidi hanibolo aga pas asęna tolobo sę eyu, tama me sogo aga digi te pas tolobo po

olama, tama gasa bidigo te Polgo pusali po asęani. Tama tiyu, tama Pol agai nogi aga digi nogogo te pasde aiyadu asęani, tama gasa bidigo te pas iba sela pali.

Te konealubo homu dąų wabo sunumi delide naga da te God gedude doloba pai we bidi pedelaibao

(Dąị 1–4)

Polgo te Godigo po sela pabo sę yali

1 Ena Pol da, tama eno e po asęna tolobao. Ena te Krais Jisasgo sę bidi dao. God agai ena i olama tama te po sela pabo sę bidi nigilali. Eno te Godigo wiegi yai gesi po te we bidibolo pusumainu agai ena hagea selama tedali muai.

2 Tama polobadu digi mu agai te wiegi yai gesi po nosali maiabo po dąų olama, tama aga po pusali sę bidi profet dabe augwaligo te dąų wali po te Godigo po bukude asęai dao.

3 Tama te wiegi yai gesi po te aga Ogwade wabo po dao. Te aga bidi mu pedalama bidibode, te aga wąị mu Devitgo hanide pedalali.

4 Tama me ma te wiegi yai kolesaga ebo Tedali Mobo Bidigo bomo eyu aga sa hania muani, aga te Godigo Ogwa da wai. Godigo aga te gų pagede ma hodolama, tama tebogo agai te we bidibolo aga Godigo Ogwa mu dao ola mayu waselai dao. Aga dago Genuai Bidi Jisas Krais dao.

5 Te aga nogi delide naga te Godigo da olo mu tau sabo wiegi yai kolesaga eyu, tama aga nogide me agai ena te po sela pabo sę bidi nigilali. Te Krais aga nogi tobade Godigo tama tiali, te Juda hani we bidi dali naga meni, te tigidali tǫde bidibo we bidigo konealubo po agade dąų weyu tama agai po wali pomainogo tama tiai dao.

6 Dagego me te Godigo i wabo odama, tama dage te Jisas Kraisde wadolali we bidi pedalali.

7 Eno e pas te dage Rom moni hanude bidibo we bidibolo asęna tolobao. Dage Rom bage, te God agai dage dali dwagi yai homu eyu, godolo eyu elama, tama dage te aga we bidi mu bidimainogo eyu agai dage i wali. Tama eno homugo dago Aya God dali, Genuai Bidi Jisas Krais dali sigo te dage dali te olo mu tau sabo kolesagago eyu tama dage homu wiegi yai ilama dage dua bugagia bidaibao.

Polgo Rom dabe sugi pabo homu yali

8 Hasia eno e po bolo dagebolo wainogo ebao: te tigidali gasa tǫ badu bidibo bidi dabe augwaligo dagego Kraisde konealubo po dąų olama bidibo po mibo dao. Tama tibaso

eno te po mibode homu koneyu, tama Jisas Kraisgo nogide
te eno usu da po weyu, te eno Godibolo gedu haluasa po
wabo dao.
9 Eno Godigo sę eno bomo tigidaligo eyu, tama eno te
aga Ogwade te wiegi yai gesi po te we bidibolo pusubo sę
ebo dao. Tama te God aga digi koneani, eno mu po obao,
sesemane sogo eno gedu haluasa po wabo si te eno dagego
nogi nogi ebo dao.
10 Tama sesemane sogo eno agabolo gedu haluasa po
weyu, eno te tiwai hanalubo dao, “Hauwa sogo augwali
pageba pabo tų elalusiąbadi ena tonaluali goli, megi nago
usu da olama, te ena pabo tų nigilama, ena augwaliba
pomainao,” te po wabo dao.
11 Magi baso meni. Eno dage suainogo ebo homu mu
godolo yai. Eno te Godigo Mobo Bidigo tau sabo po mobo
meba te dagebolo mayu, te dage bomo ilimainogo homu ebo
dao.
12 Te e tama tiwai dao: eno homugo dagego te Kraisde
konealubo po dąų wabogo te ena tau siyu, te eno te Kraisde
konealubo po dąų wabogo dage tau siyu emainogo eno te
dageba pabo homu ebo dao. Tama te tiwai ebogo te da
tigidaligo homu bomo ilimainogo homu ebo dao.
13 Eno ama dedeo, eno homugo dagego e po bugagia
koneiąo, hauwa sogo eno te dage bidibo madi asaibao homu
yali. Tiali goli sesemane sogo nai me deligo te ena tų
palialubo dao. Te eno sęgo gasa bulude bidibo Juda hani
isąwai we bidi augwali tau selama te augwaligo Godigo po
wali pabo we bidi pedalali, tama eno dage tomode me te tau
sabo sę egi pabo homu hauwa sogo yai dao.
14 Magi baso meni. Tǫde we bidigo gedude te Grik po
wabo bage augwali te haniani naide kolesaga page tolalubo
bage dao, nogi elalubo dao. Me ma, te Grik po wasiąbo bage,
augwali nogi meni yai bage dao. Tiali goli agai enabolo te
wiegi yai gesi po pusubo sę mayu, “Te Grik dabe dali, te Grik
hani isąwai we bidi dabe dali si augwali tigidaliba pusao”
weyu yai. “Te kolesaga koneai bidi dabe dali, te kolesaga
konesiąwai bidi dabe me, tigidalibolo pusao,” wai.
15 Tama tibaso eno homu me hodaloyu, te wiegi yai po te
dage Rom hanude bidibo bidi dabebolo me te po pusainogo
te homu bomo ebo dao.
16 Magi baso meni. Ena te wiegi yai gesi po wabode te ena
hale me ebo menio. Te wiegi yai po Godigo bomo elalubao,
te tigidali konealubo po dąų wali bidi dabe ma sabo te po
usu dao, te hasia Juda dabe ma selama, te nosali gasa hani
dabe me ma dobola sabo te wiegi yai po usu mu dao.
17 Odiąo. Te wiegi yai gesi pogo te Godigo te dwai sę

yali we bidi te doloba pai we bidi ilabo sę page te dabolo hania ola mabo dao. Te sę page e dao: bidigo aga homu tigidali Kraisba munama tama agade naga tialuyu da, teda te Godigo gedude te bidi te doloba pai bidi pedalaibao. Gasa sę ebo te usu egobeo, te Kraisde tialubo kolesaga naga usu yaibao. Tama te doloba pai bidi ilabo sę page hania ilimainogo te Godigo po pusali profet bidi agai polobadu mu te Godigo wali po me deli tama asęai, "Te bidigo aga homu tigidali enaba muyu, te enade tialubo bidi, te bidi eno gedude doloba pai bidi pedalama, tama bugagia bidada peyu bidada paibao," te po asęai. *

Tigidali we bidi sęgę sabo we bidi dao

18 Te Godigo sębę ebo te aga bidibo madidu hania pedalalio. Agai te God tudiba muyu, te dwai kolesaga eyu bidibo bidi dabe dali sębę ebo dao. Te tobage dwai sę ebo bage augwaligo te dwai kolesagago te mu pogo sę idali weyu te mu po hogwa sabo dao.

19 Augwaligo te mu po page konebo tų elaluali, tiali goli augwaligo te tų wali pisiąbaso, Godigo augwali dali sębę ebo dao. Magi baso meni, te tigidali Godigo kolesaga te geme me dualalubeo. Te augwaliba hania hanilani, God aga digi augwalibolo ola mawai dao.

20 E tiwai dao: polobadu mu Godigo tigidali nai nigali, tama te sogo gagalama megi e sogoba usu nagasali, tama te bidi dabe augwaligo agai nigali nai dabe suali. Tama augwaligo tede te Godigo kolesaga meba koneani, te bidi dabego gedugo susiąbo kolesaga te augwaligo koneagameo. Te aga gasagi yai tedali mu da, aga God dao, te augwaligo hania koneagameo. Tama agai genuai bomo te sesemane sogo bidada pabo bomo dao, silisiąbo bomo mu dao, te me augwaligo agade koneagameo. Tama tibaso, te bidi dabe augwa dwai sę ebo kolesaga te geme dualiyu tama augwaligo te po wei ponabo tų menio, "Dago te God konebeo," te po me wagobeo.

21 Magi baso meni, augwaligo God koneali goli augwaligo aga te God mu da te homu me isąyu, tama augwaligo aga nogi ugwaba me sabeo. Tama augwaligo gedu haluasa po weyu agaba puba hwi me wabeo. Menio. Te augwaligo augwa homu kolesaga te olo naiba muani, te augwaligo God gegeda peyu, tama augwaligo homu te be hulia sabo tiwai pedalai. *

---

* **1:17:** Hab 2:4 * **1:21:** Ef 4:17-18

22 Augwaligo hagoma eyu te po wai, “Dago kolesaga koneani,” tiali goli augwali esela pai bidi dabe mu pedalai dao.
23 Tama tiyu, augwaligo te isisąbo Godigo moni ula yai bomo tudiba muyu, tama augwaligo lotu po agabolo me wabeo. Menio. Augwaligo aga hasegelama, tama olo isabo bidigo piksa nomabolo me, tama ba noma me, te kibu piksa noma me, tama hasa yogai hani dali, te hasamani hani dali noma me, te tama piksa dabe selama, tama “Te nai dago god dao,” weyu, tama augwaligo te nai piksa noma dabeba lotu po wabo gagalama ebo dao. *
24 Tama tibaso Godigo augwali tagalali. Augwa dwai kolesagago digi augwa te dwai meda yai kolesagaba kegeyu, tama augwa digi augwa tigi doloyu yainogo ebaso, agai augwali tagalali.
25 Da bidi dago te Godigo nogi sesemane bidada pabo sogo ugwaba sidu geao. Mu dao. Tiali goli te tobage bidi dabe augwaligo te Godigo mu po tagalama tama hasegelama tibo po sali. Tama tiyu, augwaligo te tigidali nai nigali God tagalama, tama augwaligo agai nigali naiba naga lotu po weyu, tama augwaligo teba sę yali.
26 Augwaligo aga tagalobaso, Godigo augwali te dwai meda kolesagaba tagalama bidai. Augwa we dabe augwaligo te bidigo augwali sabo te dolo kolesaga augwaligo te tagalama, tama te we dabe augwa hasi te wego isiąbo dwai meda yai kolesaga wali pai dao.
27 Tama bidi dabego me augwaligo te we sabo dolo kolesaga ebo te tagalama, tama augwaligo homu te sia dabo tiwai eyu, tama augwaligo dwai meda yai kolesaga te augwa ama hasi dabe dali yainogo yai. Te bidi dabe augwaligo te bidi aga hasi isiąbo hale ebo kolesaga te gasa bidi dabe dali yai. Tama te we bidi dabe augwa digi augwa te tobage dwai dwai sę yali kolesaga usu nama wei ponoyu, te augwali dwai dene mu sai dao.
28 Augwaligo te God augwa homude dąų ola sabo hagela homu yaligo da, teda Godigo augwali te augwa dwai kolesaga page tolalubo bidigo kolesaga wali pomainogo sula tagalalio. Tama tibaso, augwaligo te bidigo isąwai doloba pisąwai haniani kolesaga yai.
29 Tama augwaligo te doloba pai kolesaga me isąyu, tama dwai kolesaga mu eyu, tama mena nai pesa eyu, tama boi bidi ebo kolesaga yali. Augwaligo te doado bage hauwa elalubo bidi dali dwai homu eyu sębę sabo homu elama, tama bidi ela muyu yai, tama wado po weyu, tama tibo po weyu elama, tama gasa bidi dali dwai sę yabo homu kone

* **1:23:** Bom 4:16-18

palobo dao, tama augwaligo po tola sabilibo po wabo dao.
Te tigidali dwai kolesaga augwalide mu pągąnaluai.
30 Te augwaligo posobo po olama tama hanilama me po
pusuyu tama bidi mebago nogi dolali. Augwaligo God dali
boi bidi eyu, tama po dagą weyu, tama hagoma elama, tama
augwa digi augwa nogi ugwaba sai. Augwaligo dwai gesi
noma kolesaga pedalai. Tama augwaligo augwa aya de ida
sigo po sela sąyu yai dao.
31 Te augwaligo kolesaga me konebeo. Tama augwaligo
gasa bidibolo te dąụ wali po wai, tiali goli augwaligo te
augwa po wali me pisąwai. Augwaligo te augwa deli
kanemego ame nani bage augwali me godolo me egobeo.
Augwaligo te gasa bidi dabe homu dene eyu tau me
magobeo.
32 Te Godigo te tobage dwai sę ebo bage dali ebo homu e
tiwai dao: “Te tobage haniani dwai kolesaga ebo bidi dabe
augwali isimainao, te dolo mu dao,” agai te homu ebo dao.
Te dwai kolesaga ebo bidi dabe augwaligo te Godigo ebo
homu bugagia koneai goli, koneama tagalama, augwaligo
te tiwai dwai kolesaga yai. Tama augwaligo te sę naga me
ebeo. Menio. Te augwaligo te tiwai dwai kolesaga ebo gasa
bidi dabe augwali nogi me ugwaba siyu, te sę usu dao weyu
yai.

2

Godigo po tụ te dolo mu ebo dao

1 Te Godigo te tobage dwai dwai kolesaga ebo we bidi dabe
dali sębę ebo dao. Tama agai te sębę ebo homu haninanigo
da, teda dage tigidali bidi dabego gasa bagebolo po ela
palobo da, eno dage deli delibolo e po obao, nago te naga
yali dwai sę te geme dualobo usu me egobeo. Nago po wei
ponainogo yali usu egobeo. Odao, nago gasa bidi dali naga
po weyu yali, tama tebo kolesagago nago po nagaba digi
te po obao. Magi baso meni, nago gasa bidi agabolo naga
“Nago dwai kolesaga yai,” po wai, tiali goli naga digi nago
me te tobage dwai kolesaga ebo dao.
2 Tiali goli dago koneani, Godigo te tiwai dwai kolesaga
ebo bidi augwalibolo te dwai dene sabo sę wei ponobo dao.
Tama tiyu Godigo po tụ ebo te dolo mu naga ebo dao.
3 Odao. Nago te tobage dwai kolesaga ebo bidi dabe
augwalibolo te po weyu yali, tiali goli naga digi nago me
te tiwai kolesaga yai, nago magi homu ebo dawe? Naga digi
te Godigo po tụ gedelama wi pabo usu yaibawe?
4 Te ma, nago e homu ebawe, “Te Godigo ena wiegi
yai bugagia iliyu, tama ena bobobage sogo tonaluyu, tama

agai te dwai sę ebo wei enabolo polo me ponogobeo.”
Te homu egio. Te Godigo wiegi yai polo wei ponosiąbo
kolesaga ebode, te nago homugo te olo nai tiwai da, te homu
ebawe? Godigo homugo nage homu begelemainogo, tama
agai dwagi yai kolesaga naga nagebolo eyu tonalubo dao.
Te kolesaga page nago konebewe?
5 Tiali goli nago naga homu mu palia selama, tama nago
homu me begelebeo. Tialima tebo kolesagago te nago te
dwai dene sabo sę ebo te pesage genuai holobao, te mone
ge sabobo piduai tiwai. Te nosali te bodolu mani side te
Godigo doloba pai po tụ ebode te agai sębę hania haninama
pedalaibao, tama nage te dwai dene te sogo saibao.
6 Godigo te tigidali bidigo yali kolesagade usu nama
dobawaibao. *
7 Tama mebago da, te dwagi yai kolesagade bomo elama
bidiyu, tama tebo kolesagago augwaligo te genuai nogi me
te wiegi yai nogi me te me dolisąbo bidada pabo ula te
tụ gegebo sę ebo dao. Tama Godigo te tama kolesaga ebo
bidi dabe augwalibolo te bugagia bidada peyu, bidada pabo
bidibo ula mawaibao.
8 Tama mebago homugo augwade naga koneyu, tama
augwaligo mu po wabo te tudiba munama, tama dolo isąwai
kolesaga wali pabo dao. Teda Godigo te bidi dabe augwali
dali dwai homu mu eyu, tama genuai sębę eyu yaibao.
Tama tiyu agai te dwai dene mu sabo sę augwaliba wei
ponaibao.
9 Te dwai denede augwaligo hwa mu waibao, te dwai
kolesaga yali bidi dabe tigidali, te Juda dabe augwaligo te
dwai dene hasia selama, tama nosali te Juda hani isąwai
bidi dabe augwali me tama naga tiaibao.
10 Tiali goli Godigo te wiegi yai kolesaga ebo tigidali
bidibolo te genuai nogi me, te wiegi yai nogi me augwalibolo
mayu, tama augwali aga dali hodobo bugagia bidaibao. Te
Juda dabe augwalibolo hasia menama, tama nosali te Juda
hani isąwai bage augwalibolo me mawaibao.
11 Magi baso meni. God agai te we bidi dabe dagalobo si,
agai te nogi yai we bidi tedali dagaloyu, te nogi meni yai we
bidi tedali dagaloyu ebo menio. Aga da te tobage kolesaga
ebo bidi menio.
12 Te e tiwai yaibao: God agai te Juda hani isąwai bagebolo
aga bomo yai po mabe. Tama tibaso, agai te augwaligo yali
dwai kolesagade augwali po tụ ebo si, augwaligo te bomo
yai po bolali sęde agai augwali osola sulama dene magobeo.
Tiali goli augwaligo augwa digi bomai po bolo baso, agai
augwali dene mawaibao. Me ma, te Juda dabe augwaligo te

* **2:6:** Tib 62:12; Prs 24:12

Godigo augwalibolo mani bomo yai po konebo dao. Tama te bomo yai po koneyu dwai sę yali bage augwali Godigo te bomo yai pogo osola sulama tama dene mawaibao.
13 Magi baso meni. Te bidi dabe augwaligo bomai po odolama, tama te po augwaligo homuba musiąwani da, augwali te God gedude doloba pai bidi me pedalogobeo. Menio. Te tigidali bomai po tigidali sogo wali pali bidi, te bidi dabe augwali naga te Godigo augwali te doloba pai bidi nogi yaibao.
14 Eno te kolesagade po me elalubao. Te Juda hani isąwai gasa hani bidi dabe augwaligo te Godigo te Juda hani dabebolo mani bomai po meni yani, tiali goli augwa digi augwa homude augwaligo te bomai po wali pabo kolesaga wali peyu da, teda te kolesaga ebo bidi dabe augwaligo te bomai po meni yai goli, augwa tama tilama tama augwa homu aga digi te augwa bomai po tiwai elalubo dao.
15 Augwa tama kolesaga ebode, te bomai pogo page te Godigo augwaligo homude asęani te hania mu pedalai. Tama te homude elalubo bomai pogo augwaligo ebo kolesaga osola subo dao. Tama me sogo augwa homugo augwa yali sęde po tų iliyu ebo, tama me sogo augwaligo yali kolesagade te augwa homugo te kolesaga usu da homu ebo dao.
16 Eno te Godigo wiegi yai gesi po te we bidibolo pusubo si eno e po me pusubo dao. Odao, te Godigo te aga bomai po mani bage me, te bomai po sisąwani bage me augwali tigidali dali Godigo te po tų nosali yaibao. Tama tiyu agai te po tų dodolobo sę te Krais Jisasgo nogoba muyu, tama te bidi dabego geme ebo kolesaga osola suyu yaibao.

Juda dabe augwaligo te gasa bidi dabebolo ola mani po te augwa digi augwa me te po wali pabe

17 Dage Rom dabe tomode te bidi dabe meba te Juda dabe da. Te dage Juda dabe deli delibolo eno po obao. Nage da, nago nogi Juda elaluyu tama nago homu te bomai poba tialuyu, tama Godigo nagebolo te bomai po mobaso, tebogo nage te po tųde tau saibao, te homu ebo dao. Naga digi naga nogi ugwaba siyu tama nago te po wabo dao, “Ena Godigo bidi dao,” te wabo dao,
18 “Te Godigo homu kolesaga eno koneai, agai enabolo ‘Te kolesaga yao’ po eno odali,” nago te po weyu tama naga digi naga nogi ugwaba sabo dao. Augwaligo nage te bomai pode usu da olama, tama nago te doloba pai kolesaga koneyu godolo ebo dao.
19-20 Nago e tiwai homu ebo dao: “Te bomai pode eno te kolesaga page badi te mu po me sali da,” te homu eyu, tama

“Eno te gedu widai bidi dabe augwali te eno tụ me ola mabo usu dao. Ena te hulide bidibo bidi dabe augwaligo ula tiwai bidibao. Ena te kolesaga meni yai bidi dabe augwali po ola mabo bidi. Ena te bugagia konesiąwai dwasianu wai puluba tiwai bidibo bage po ola mabo tisa bidi da” wai.

21 Odao. Nago te gasa bidi dabe ola mobaso da, teda magi baso nago naga digi naga ma ola mabo meniwe? Nago po pusuyu te bidigo nai wi me sigio po wali, tiali goli naga digi nago magi baso nai wi sabo dawe?

22 Nago te po wali, “We bidigo te dwai penani ebo kolesaga me igimio” wali, tiali goli nago naga digi te penani sę ebo kolesaga magi baso ebo dawe? Gasa we bidi augwaligo te tibo god dabebolo lotu po weyu tama augwalibolo masigi me haniani dwagi yai nai me mabo dao. Nago te sęde te po wabo dao, “Eno te tibo godibolo lotu wabo kolesaga mu hagelabo.” Tiali goli magi baso nago te tibo godigo lotu beba pelama, te mani nai wi sabo dawe?

23 Nago naga nogi ugwaba siyu, tama nago te po wai, “Eno Godigo bomai po koneai dao” wai. Tiali goli nago naga digi te bomai po boloyu yali, tama te kolesagago nago te Godigo nogi dolai dao.

24 Te nago te kolesaga dolali, tede te bukude te tama tiwai po elalubao, “Te Juda hani isąwai bagego dwai posobo po weyu te po wabo dao, ‘Te Juda dabego God aga bomo meni yai bidi mu dao,’ augwaligo te posobo po Godigo nogide wabo dao,” te po te bukude asęna elalubao. *

Te dwasianu tigiwali togwa sąbo kolesaga ebo po

25 Te Godigo nogi dolobo sęde eno po me elalubao. Odiąo. God agai dagede sa muyu, tama dagego aga dąị ilimainogo duga tigiwali togolama, tama dagego te bomai po tigidali bugagia wali pobaso da, teda te tigiwali togobo sę ebogo aga du mu walaibao. Tiali goli dagego te bomai po bolali da, teda augwaligo dage tigiwali togwali digi, dage te tigiwali togosiąwai bidi dabe tiwai pedalai dao. Te tigiwali togobo sę ebogo dage tau sogobeo.

26 Me ma, te tigiwali togosiąwani Juda hani isąwai bidi dabe augwaligo te Godigo bomai pogo kolesaga tigidali bugagia wali pobaso da, teda te bidi dabego nogi te tigiwali togwali Juda dabego nogi tiwai mu elaluaibao.

27 Mu tama, dage Juda dabe dagego te bomai po elalubao, tama augwaligo dage tigiwali togwai. Tiali goli dagego te bomai po boloyu yai. Tama te Juda hani isąwai bage augwali olo bidibao, augwa tigiwali togosiąwani bidi dabe bidibo dao. Tiali goli augwaligo te Godigo bomai po wali

* **2:24:** Ais 52:5

mu pai yaibaso da, teda augwaligo ebo kolesagago dagego
kolesaga aiyaba elaluyu tama po dagebolo naga waibao.
28 Magi baso meni. Te bidi aga tigi daide naga te Juda
bidi bidibo bage, te tobage bidi aga te Juda bidi mu menio.
Tama te tigiwali togobo sę ebogo te tigiwali togwali bidi te
Godigo gedude te doloba pai bidi nigigobeo, te usu egobeo.
Te menio.
29 Te mu Juda bidi mu bidibo bidi, aga agai homu
kolesagade te God wali pabo bidi bidibo dao. E tiwai dao,
aga homude te dwai kolesaga togwa sąwai bidi, te tobage
bidi te Juda bidi mu dao. Tama Godigo Mobo Bidigo aga
dali te sę ebo dao, te bomai po wali pabo kolesagago te
tobage sę ebo usu menio. Tama te dwai kolesaga togwa
sąwai bidi, aga te e tǫde bidi gedude nogi ugwaba sabo bidi
tiwai bidigobeo. Menio. Agai nogi te Godigo ugwaba saibao.

3

Bidigo dwai kolesaga ebogo te Godigo po aiyaba me elalugobeo

1 Te tigiwali togobo sęde te tamadi wali po eno waligo
da, te sęde dago ma kone palao. Te Juda dabe augwaligo te
kolesaga wali peyu, tama augwaligo te Juda hani isąwai bidi
dabe augwali mena tama aiyaba elaluaibawe? Te tigiwali
togobo kolesaga ebogo augwali tau saibawe?
2 Tegoba! Te wiegi yai haniani sęde te Juda dabe
augwaligo te gasa hani bage aiyaba elalubo dao. Te hasia
nai e dao: Godigo agai wiegi yai po te Juda dabe augwaligo
bugagia tonalumainogo mawai dao.
3 Mu dao, augwali mebago te pode te po mu po dao homu
me isiąyu tama augwa homu tigidali te poba mubo meni.
Tiali goli magigo menio. Ma augwaligo Godigo pode te
tobage homu ebogo te Godigo digi te agai te Juda dabego
wąi mubolo mani dąų wali po tagalomainogo ilaibawe?
4 Mu menio. Tigidali we bidi augwaligo tibo po wabo
bage bidibogo da, God agaduba deligo mu po sesemane sogo
wabo dao. Polobadu te genuai bidi Devit agai dwai sę elama
tama Godigo agade po tų dolo mu elama tama Devitgo te
sogo asęani pogo te eno megi tama wali po tau sabo dao.
Agai te we bidigo dwai sę ebogo Godigo po tų dolo mu naga
ebo kolesaga hania waselebo po te bukude asęyu tama e po
asęani,
“Nago po wabo si, tigidali sogo te we bidi augwaligo
koneaibao, nago po te dolo po naga dao. Tama
augwaligo nage po tų ila mobaso da, teda nago po
tų ebogo augwali aiyaba mu elaluaibao,”

te po asęani. *
5 Te bidi dabe mebago e tǫde bidigo homu kolesaga wali
peyu augwaligo e po obao, “Magi yaliwe? Te dago dwai
kolesaga ebogo te Godigo doloba pai kolesaga hanilibaso da,
teda Godigo te dago yali dwai sęde dene wei ponobo, tama
agai te tama tebo kolesaga te dolo ebo menio.”
6 Woo, mu menio. Te God dolo me egi menigi sogo da, teda
mena tama agai te tigidali tǫde bidibo we bidigo kolesaga
dagaligi dawe?
7 Tama gasa bidigo e po enabolo wei ponaibao, “Te eno te
God dali kęą pisąwai kolesaga ebogo te Godigo aga we bidi
dali kęą pabo kolesaga mu hanilama, te tama tialigo te aga
genuai nogi mu pedalobaso da, teda magi baso agai enabolo
te dwai sę ebo bidi nogi polali tama enabolo te dwai sę yali
wei ponaibawe?”
8 Tama we bidi augwaligo te po tama weyu e po me wabo
dao, “Ao, Godigo te dwagi yai kolesaga pedalumainogo te
dago dwai sę inao. Te bidi Pol agai te tiwai po naga wabo
dao,” augwaligo enade nogi posobo po weyu te po wabo
dao. Nosali te bidi dabe augwalibolo te Godigo dwai dene
wei ponoyu, te agai dolo mu naga wei ponaibao.

Te doloba pai kolesaga ebo bidi deli me bidibeo

9 Te Godigo te Juda dabe dali yali kolesagade dago magi
homu egowe? Te ena me, te dage Rom we bidi meba me,
te da te Juda hani bage dao. Te dago te Juda hani isąwai
we bidi dabe augwali aiyaba elalubo dawe? Te me tegobeo.
Mu menio. Eno tamadi te po walio, te dwai kolesaga sęgęgo
da tigidali badi, te Juda me te Juda hani isąwai bage dali te
sęgęgo mesegelai dao.
10 Te Godigo po bukude te tiwai po wali e elalubao:
“Te doloba pai bidi deli me bidibeo. Mu menio. Te
bidi me deligo wiegi yai kolesaga me konebeo.
11 Te bidi me deligo God gegebo sę me ebo
menio.
12 Tigidaligo te tų wali pabo tagalali.
Augwali tigidali bidi dali te Godigo gedude te
olo bidi naga mu pedalai. Te wiegi yai kolesaga
ebo bidi mu menio. Awe, me deli me elalubeo.*
13 Te ma dala muai gų pagede polobadu pubulali
tigi dwai dwai kugumini ebo tiwai, te bidi dabe
augwaligo pedauwaligo wabo po te dwai mu dao.
Augwaligo tibo po hauwa wabo dao. Augwaligo
te bidi dolobo haniani po hauwa weyu, te dwai

* **3:4:** Tib 51:4 * **3:12:** Tib 14:1-3; 53:1-3

hasamanigo te bidi ela mubo tiwai ebo dao.*
14 Sesemane sogo augwaligo dwai
dwai i ola mabo po odu geyu, te bidibolo sęgę mayu
tebo dao. *
15 Augwaligo asesa polo gasa bidi dali boi bidi
homu elama tama ela mubo dao.
16 Augwaligo
augwa dwai sę ebo kolesaga wali peyu, tama te
bidi dabe hauwabolo te dene me sęgę me te si naga
mabo dao.
17 Augwaligo te gasa bidi dabe dali deli
homu elama me bidibeo. *
18 Augwaligo
te God dali wi dwasianu me ebo menio,”
te po te bukude polobadu asęani. *
19 Tama dago koneani, te tigidali bomai pogo ebo sę agai te da te bomai po dologode bidibo Juda bidi dabe dali te sę ebo dao. Godigo bomai pogo te da Juda bagebolo me te dena yali dwai sę ola mabo dao. Tama tialigo da, bidi me deli agai “Te ena doloba pai bidi dao,” te po wabo usu egobeo. Te Godigo bomai po te pogo sę si elalubao. Te bomai pogo dago ebo dwai sę dabolo ola mabo dao, tama dago wei ponobo po menio. Tama me, da tigidali bidi te da tigidali gasa haniani tǫde bidibo we bidi dago te Godigo gedude dwai sę yali elaluai, te Godigo da tigidali dali po tų yaibao. Dago te me konemainogo, te bomai po elalubo dao.
20 Magi baso meni, te bomai po wali pabo kolesagade te bidi deli agade Godigo ‘Aga doloba pai bidi dao’ po me wagobeo. Te bomai pogo dena dwai sę ebo kolesaga denabolo hania mu ola mayu ebo dao, te tama sę naga te bomai pogo ebo dao.

Bidigo konealubo po Kraisde dąų wali bidigo doloba pai nogi elaluaibao

21 Te bomai po wali pabo kolesagade te bidi me deli aga Godigo gedude te doloba pai bidi munu me pedalogobeo. Tiali goli megi da te Godigo te bidi doloba pai bidi ilibo kolesaga hania pedalali. Te bomai po wali pabo tǫdu me pedalobeo. Menio. Te gasa tǫdu pedalai. Tama te bomai po asęani po me, te Godigo po polobadu pusali sę bidi profet dabego pusali po me, te po sigo Godigo te bidi doloba pai bidi ilibo kolesagade nosali yabo sę po wai dao.
22 Te bidi doloba pai bidi ilibo kolesaga e dao: te bidigo konealubo po Jisas Kraisde dąų wali bidi, aga Godigo

* **3:13:** Tib 5:9; 140:3 * **3:14:** Tib 10:7 * **3:17:** Ais 59:7-8 * **3:18:** Tib 36:1

doloba pai nogi poaibao. Tama tigidali haniani we bidigo
konealubo po dąụ obaso da, Godigo augwali doloba pai we
bidi nogi waibao. Magi baso meni, te Juda hani bidi doloba
pai bidi ilibo kolesaga, te Juda hani isąwai bidi doloba pai
bidi ilibo kolesaga tedali tedali meni.
23 Magi baso meni. Da tigidali bidi dago dwai sę yai dao,
tama da tigidali te Godigo wiegi yai usu niba kadu wabo usu
menio.
24 Tiali goli Godigo da olo mu tau siyu mabo kolesaga
yalio. Tama Krais Jisasgo yali sęgo da ma abelama, tama
Godigo da doloba pai we bidi nogi poai. Dago te me
abelebeo. Godigo olo mu dabolo te Krais Jisasgo yali sęde te
doloba pai we bidi nogi poai.
25-26 Polobadu Godigo Jisas sa muyu, te aga isąma tama
agai ni pedaide te dulubo kanemego te agade konealubo po
dąụ wali bidi dabego dwai sę yali te sela sąwaibao wai. Te
kolesagago Godigo te agai ebo doloba pai kolesaga dabolo
ola mani. Polobadu Godigo te we bidi augwali dali dua
nagame eyu tama augwaligo dwai sę suali goli, agai aga
nosali yabo sęde homugo kone pelama agai te dwai sę wei
ponebeo. Tiali goli megi e sogode agai te dwai sę ebo
sula tagalobo menio. Aga ogwa isalide agai te dwai sę wei
ponobo doloba pai kolesaga dabolo hania ola mawai dao.
Tama tibaso dago koneani, God digi tigidali doloba pai mu
bidibao. Tama dago e me koneani, te tigidali we bidigo
konealubo po Jisasde dąụ obaso da, agai augwali doloba pai
we bidi nogi nogi yaibao.
27 Tama tibaso, dena digi dena nogi ugwaba sabo tụ mena
tama elalubawe? Te meni dao. Te tụ palia salio. Magi
naigo te tụ palialiwe? Te Godigo augwali doloba pai we
bidi nogi nogi yai hagede augwaligo te bomai po wali pabo
kolesagago augwali doloba pai bage ilibo meni. Te menio.
Te Kraisde te konealubo po dąụ wabo kolesagago naga te we
bidi doloba pai we bidi ilibo dao. Tama tibaso, dena nogi
ugwaba sabo tụ meni dao.
28 Tama koneyu, dago e tiwai po wabo dao: bidigo
konealubo po dąụ naga obaso tama Godigo aga doloba pai
bidi nogi yaibao. Te bomai po wali pabo bidi da, agai te
bomai po tigidali dolo mu wali pabo usu meni baso, te
Godigo aga doloba pai bidi nogi me wagobeo.
29 Nago te po mu meni homu eyu, nago e po wabo dawe,
“Te God aga te Juda dabe augwaligo God naga dao. Aga
da, te Juda hani ąọ isąwai te gasa hani dabe augwaligo God
meni,” nago te homu ebo dawe? Te po mu po menio. Aga
da te gasa hani augwaligo God me dao, agai augwali me ma
dobola selama dwagi yai madiba mubo dao.

30 God aga deli naga dao. Tama tialigo da, te tigiwali
togolama Kraisde konealubo po dąụ wabo Juda bidi, te
Godigo aga doloba pai bidi nogi yaibao. Tama tigiwali
togosiąma Kraisde konealubo po dąụ wali bidi, te Godigo
te bidi aga me te doloba pai nogi nogi yaibao. *
31 Dago e po wabo dao: we bidi augwaligo Kraisde
konealubo po dąụ obaso, te Godigo augwali aga gedude
doloba pai we bidi ilaibao. Tama te po wabogo dago te
bomai po dolobo dawe? Mu menio. Dago te bomai po page
hania haninama tama te page da bugagia wali pabo dao.

4

Godigo Abraham doloba pai bidi nogi poai

1 Awe, te Abrahamde me te tiwai pedalali. Abraham aga
te da tiwai bidi, tama aga da Juda dabego wąị mu dao. Tama
dago agade homu kone paluyu, tama Godigo bidi doloba pai
bidi ilibo kolesaga page dago bugagia koneagameo. Agade
magi sę pedalaliwe?
2 Te mu tama Abrahamgo te dwagi yai kolesaga ebaso
tama tede aga te doloba pai bidi pedaligi sogo da, teda aga
digi aga nogi ugwaba sainogo tigi dao. Tiali goli God gedude
aga digi aga nogi ugwaba sigi meni.
3 Tama te sęde te Godigo po bukude e tiwai po wai dao,
“Te Abrahamgo Godigo wali pode te mu po dao aga homu
tomode weyu, tama Godigo po homude dąụ wali. Tama
tibaso, Godigo ‘Te Abraham te doloba pai bidi dao’ wali,”
te bukude te po elalubao. *
4 Dago koneani, bidigo sę elama sabo mone, te mone dago
te olo sabo dao te nogi nogi egobeo. Menio. Te sę ebo wei
naga ponobo nai dao.
5 Tiali goli te Godigo te bidi dabe doloba pai bidi ilibo
kolesaga te tiwai menio. Te menio. Bidi me deligo homu eyu
‘Eno te Godide konealubo po dąụ obaso, agai ena te doloba
pai bidi nogi poaibao. Eno ena ebo sęde te nogi sogobeo.’
Te homu ebo bidi agai homugo te God da te dwai sę yali
we bidi te doloba pai bage ilibo God dao. Tama te homu
ebo bidigo homugo konealubo po Godiba dąụ obaso, teda
Godigo gedude te tiwai konealubo po dąụ wali bidi te doloba
pai bidi dao. Tama Godigo agabolo te nogi olo mawai, te
bidigo aga yali sęgo abelebeo.
6 Tama te polobadu bidai bidi nogi Devit agai te tobage
bomai po wali pisąwani doloba pai bidi nogi sai bidide

* **3:30:** Bom 6:4; Gal 3:20 * **4:3:** Gag 15:6; Gal 3:6

homu kone paluyu, tama Devitgo te bidi aga wiegi yai homu
pemene ebo koneai dao.
7 Tama te koneama, tama tede Devitgo te po asęani,
“Te Godigo bidi dabego te bomai po bolali dwai
kolesaga sela sąnama, tama augwaligo dwai sę yali
kolesaga mesegelali, te bidi dabe augwali wiegi yai
homu pemene mu ebo dao.”
8 “Te Genuai Bidigo bidi me deligo dwai sę yali
te homu me konesiąbaso da, te bidi aga wiegi yai
homu pemene mu ebo dao.” *
9 Tama te tigiwali togwali Juda bidi dabe augwali
naga augwali te tiwai wiegi yai homu pemene emainogo
yaibawe? Ma te tigiwali togosiąwai bidi dabe, te Juda hani
isąwai bage, augwali me te wiegi yai homu pemene egowe?
Woo, te tigiwali togosiąwai bidi dabe augwali me te wiegi
yai homu pemene yaibao. Magi baso meni. Dago te po tama
wabo dao:
“Abrahamgo homugo te Godigo agabolo nai maiabo
dąų walali po te mu po dao. Tama tiyu, Abrahamgo
te agade konealubo po dąų wali kolesaga te Godigo
sulama, tama Godigo homugo ‘Te Abraham te
doloba pai bidi dao,’ te po wali.”
10 Tialima, Abraham te mena tama bidibadi tama Godigo
aga doloba pai bidi da homu yaliwe? Ma aga tigiwali togwai
elalubadi, ma aga tigiwali togosiąbadi dawe? Te aga tigiwali
togosiąbadi tama Godigo homugo aga te doloba pai bidi da
te homu elama, tama aga doloba pai bidi nogi wai dao.
11 Aga te tigiwali togosiąbadi, tama agai Godide konealubo
po dąų obaso, tama Godigo aga doloba pai bidi nogi wai.
Tama nosali te sa muyu, te tigiwali togobo kolesaga mayu
tebogo Godigo hania hanilali, te agai Abraham te doloba
pai bidi nogi polali dao. Abraham agai hasia tama tilama,
tama nosali gasa bidi dabe augwa tigiwali togosiąbadi goli,
te Godigo augwalibolo te doloba pai bidi nogi omainogo
eyu, tama augwaligo Godide te konealubo po dąų wai.
Tama Abraham aga te kolesagade polasa pai bidi dao, tama
augwali nosali wali asai. Tama tibaso aga da augwaligo
hasia wąį monu bidai. *
12 Tama aga te tigiwali togosiąwani bagego wąį naga ebeo.
Menio. Aga da te da Juda dabego wąį mu me dao, te da te
dena tigiwali togolama tama Abrahamgo sągądu wali pabo
Juda bage, dago te konealubo po dąų wali. Tama tiyu te aga
tigiwali togosiąbadi te sogo agai tama tiwai kolesaga dago
yai dao.

---

* **4:8:** Tib 32:1-2 * **4:11:** Gag 17:10

Godigo dąụ wali po te tigidali konealubo po dąụ wabo bidibolo wali po dao

13 Polobadu Godigo po Abraham dali me te aga bulai wai
dali po dąụ wali elaluai, te agai te tigidali bulude bidibo we
bidigo tọ tigidali augwalibolo mawaibao po wai. Tiali goli
Abrahamgo te bomai po wali pobaso Godigo te po agabolo
dąụ me wabeo. Menio. Abrahamgo Godide konealubo po
dąụ obaso tama Godigo aga doloba pai bidi nogi nogi yali,
tama tibaso Godigo aga dali te tọ maiabo po dąụ wai dao. *
14 Te e tiwai dao: te bidi augwaligo te bomai po wali
pobaso, augwaligo tede naga te tigidali nai sabo tigi sogo
da, teda te konealubo po dąụ wabo kolesaga te olo nai tiwai
elalugi da, tama te Godigo dąụ wali po me te bomo menigi
dao. Magi baso meni. We bidigo te bomai po tigidali bugagia
wali pabo usu meni baso, tama sęgę sai we bidi bidibo dao.
15 Bomai po elalubaso da, teda dago koneani, te bomai po
bolobo bidi aga Godigo nogode dene sabo tụ te me elalubao.
Tama te bomai po menigi sogo da, teda dago te bidigo bomai
po bolobo te po me wagi menigi dao.
16 Tama tibaso, Godigo e homu ebo dago hania
koneagameo, Godigo agai te nai maiabo dąụ wali po mu
po pedalomainogo eyu, te we bidi augwaligo te sa muani
nai sabo homu eyu da, te augwaligo konealubo po agade
dąụ obaso da, augwaligo te nai saibao. Tama tiyu, tama
te Godigo agai olo tau sabo kolesagago te polobadu dąụ
wali po mu po pedalobo dao. Tama elama, tama Godigo
nai maiabo dąụ wali po te bomo elalubao, te tigidali
Abrahamgo bulai wai dabe nosali pedalabo bage augwalide
te po bomo elalubao, tulalugobeo. Te bomai po elalubo
Godide konealubo po dąụ wabo Juda we bidi augwaligo
naga te nai me sogobeo. Menio. Te bomai po elalusiąbo Juda
hani isąwai bage me, augwaligo Abraham tiwai eyu tama
Godigo dąụ wali poba homu begi pobaso da, teda augwaligo
me te Godigo maiabo nai mu saibao. Abraham aga da, te
Godide konealubo po dąụ wali we bidi da tigidaligo hasia
wąị monu mu dao.
17 Tama tede te Godigo po bukude e tiwai po wai dao:
“Eno nage te geninama pedalabo bidi hani hauwago wąị
mubao” wai. Te dąụ wali po Godigo obaso, Godigo gedude
te po te bomo elalubao. Abraham te dago aya dao. Tama
Abrahamgo konealubo po te dąụ wali po wali peyu Godiba
homu dąụ wai. Te Godigo naga te isali bidi dabebolo te
bidibo ula mayu, tama te pedalisiąwani nai dabe me i weyu,
te augwali pedelainu ebo dao. Tama tibaso Abrahamgo e

* **4:13:** Gag 17:4-6; 22:17-18; Gal 3:29

homu mu yali, te Godigo aga yaibao po wali sę te mu yaibao. *

18 Abrahamgo Godigo te sę yaibao po wabo tụ te agai me susiąbadi, tiali goli agai konealubo po mu dąụ weyu, te tụ suai bidigo ebo tiwai yalio. Tama aga te bidi hani hauwago wąị monu bidi pedelali, te Godigo wali po tiwai yalio, "Te nago bulai wai hani dabe e tiwai geninama tama pedalaibao," te po wai dao. *
19 Te Abrahamgo kibu be te bidi sese a naga te 100 kibu be pąde elalubadi, tama aga tigi te monu dabe tiwai elalualio. Tama aga we Sarago tigi me te mosi dabe tiwai yalio, augwali sigo wai ame nabo usubeo. Abrahamgo tede te homu yali, tiali goli agai Godigo wali pode konealubo po dąụ wali te bomo kimi me isibeo. Te agai konealubo po dąụ mu wai dao. *
20 Godigo po weyu, te nai nosali pedalaibao po wali, tama Abrahamgo tede homu elama, tama homu si eyu, tama agai te konealubo po tagalabo te homu me ebeo. Menio. Agai homu te Godigo poba begi pai, tama tebogo aga bomo ilali. Agai tama tiyu, te Godigo nogi ugwaba selama,
21 tama kuna koneanio, God agai te sę yabo usu yaibao, te agai polobadu wali po tiwai wali pelama te sę mu yaibao.
22 Tama Godigo homugo 'Te Abrahamgo enade te konealubo po dąụ obaso, te aga doloba pai bidi dao.'
23 Te po te Godigo po bukude elalubao, "Godigo homugo aga te doloba pai bidi da te homu yali," agai te Abraham dali naga te po me wabeo.
24 Menio. Agai te po dabolo me walio. Te Godigo dago Genuai Bidi Jisas te gụ pagede ma hodolali. Tama te sęde dago konealubo po dąụ obaso da, teda Godigo homugo da te doloba pai we bidi dao, te homu agai da dali me yaibao.
25 Godigo Jisas e tọba tagala palali te aga isąma dago dwai sę yali sęgę sela sąmainogo yai. Tama tiyu me, Godigo aga te gụ pagede ma hodolaligo te agai da doloba pai we bidi nogi emainogo tiai dao.

Da te Krais dali isilama, tama da aga bidibo ulade bidibao

5

(Dąị 5–8)

Godigo da doloba pai we bidi nogi poali po wai

---

* **4:17:** Gag 17:5 * **4:18:** Gag 15:5 * **4:19:** Gag 17:17

1 Te dago konealubo po Godide dąụ waibaso tama Godigo
da doloba pai we bidi nogi polaligo da, teda dago Genuai
Bidi Jisas Kraisgo da God dali deli homu ilama pedalalio.
2 Aga me agaduba deligo da megi te bidibo te wiegi yai
olo tau mabo kolesaga tomoba pomainogo tụ dalalio. Dago
agade konealubo po dąụ weyu, tama agai te tụ tama dalama,
tama Godigo dabolo aga genuai nogi tiwai genuai nogi me
maiabo sogo asobo dago tonalubao. Tama te asobo sogo
tonalubadi dago wiegi yai homu pemene ebo dao.
3 Tama dago tede naga wiegi yai homu pemene me
egobeo. Menio. Te sęgę dali, dene dali daba pedalubode
me te dago wiegi yai homu pemene ebo dao. Dago koneani,
dago te sęgę toloyu tama tebogo da homu bomo ilibo dao,
tama dago te sęgę bugagia tolaluyu bidibo dao.
4 Tama dago te sęgę tolabo bomo te tiwai dali me bidibaso
da, teda da te usu sabo kolesagade dolalubo usu yaibao.
Tama da dolalubo si da, teda Godigo da dali dwagi yai homu
ebo dao. Tama agai da dali dwagi yai homu ebaso da, teda
Godigo nosali da selama tama dabolo aga genuai nogi tiwai
genuai nogi me maiabo sogo asobo te dago wiegi yai homu
eyu tonaluyu bidibo dao.
5 Tama tiyu, tama te dago aga bugagia tonalubo kolesaga
te tulalugobeo, te kolesaga ebogo da guni bula sabo bidi
tiwai pedalogobeo. Magi baso meni. Godigo aga Tedali
Mobo Bidi dabolo mani, tama agai te Godigo da dali wiegi
yai homu eyu tama godolo mu ebo kolesaga te da homude
gisiga ola mawai dao, te kolesaga dwasianu menio.
6 Awe, polobadu da bomo meni yai elalubadi, te da te
Godigo gedude doloba pai we bidi bidabo usu yai menio,
te sogo naga Krais isilama, agai te da dwai sę yali we bidi
ma dobola sai dao.
7 Edao. Te doloba pai bidi tau siyu te bidi hauwa te isabo
homu me egobeo. Tialima deli deli bidigo da, te aga homu
bomo ilama tama te dwagi yai bidi me delide dwagi yai
homu eyu tau siyu isabo homu elama tama isaibao.
8 Tiali goli, Godigo kolesaga e tiwai dao. Da dwai sę ebo
we bidi naga bidai digi, Kraisgo da tau somainogo homu eyu
aga isali. Te kolesagade Godigo da ola mani, te God aga digi
agai da dali dwagi yai homu eyu godolo mu ebo dao.
9 Tama tialigo da, megi dago mu koneani, te agai da me
mu dobola sesa pidubadi geyu, tama dago te dwai sę ebode
aga sębę tagalama tama dago dene me sogobeo. Krais agai
kaneme gelama tama da penama, tama megi Godigo da
doloba pai we bidi nogi obao.
10 Polobadu dago God dali boi bidi homu elama bidibadi,
tama te sogo Godigo Ogwa isai. Tama te isaligo agai te dago

boi bidi yali kolesaga silama, tama da God dali deli homu ilama pedalali. Tama agai tama tialigo da, teda dago mu kuna koneani, te dago dene sidali weyu, te Ogwago bidibogo te Godigo da ma dobola sainogo tiaibao.

11 Tama tede naga me egobeo. Menio. Dago Genuai Bidi Jisas Krais agai da te God dali deli homu pedalumainogo ilali, tama agai te yali sęde te megi dago Godibolo wiegi yai homu pemene ebo dao.

Adamgo isabo sę nigilai, tiali goli Kraisgo bidabo ula nigilali

12 Edao. Eno asęani po page e tiwai dao. Bidi deligo dwai sę hasia polobadu yali, tama te kolesagade te dwai sę ebo kolesaga e tǫba pedalalio. Tama te dwai sęgo te isibo sę sela asai. Tama te isibo sę tigidali we bidibolo mena mena pali. Magi baso meni, tigidali we bidigo dwai sę yai dao. *

13 Te Godigo bomai po me pedalisiąbadi, tiali goli te sogo te dwai sę ebo kolesaga e tǫde elaluai. Tialima, te bomai po te sogo meni baso, Godigo te dwai sę yali we bidi dali te ‘Augwali da te negeli elalubo bage dao,’ te homu yai menio.

14 Tiali goli te isibo sę te Adam bidali sogo dąi elama asiyu, te Moses bidali te sogoba usu nagasai, tama te sogo tigidali te dwai sęgo dolobo kolesagago tigidali bidi aiyaba elalualio. Te bidi mebago te Adamgo te Godigo agabolo dolo wali bomai po bolali tiwai me isąwani, tiali goli isibo sęgo te augwali me aiyaba elaluai.

Te Adam dali Krais sigo yali kolesagago te we bidi umabode du walali. Tama tibaso, te Adam da te piksa noma tiwai te nosali pedalabo bidi me deligo piksa noma te hasia pedalai dao.

15 Tiali goli Adamgo dwai sę yali dali te Godigo olo tau siyu mabo wiegi yai kolesaga dali, te tiwai si me ebeo. Mu menio. Te bidi deligo dwai sęde te bidi hauwa isai. Awe, te mu po dao. Tiali goli Godigo te olo mabo wiegi yai kolesaga dabolo eyu, tama te olo tau siyu mabo wiegi yai kolesaga yali te bidi Jisas Krais delide dago te olo mabo nai sai. Tama te olo tau siyu mabo wiegi yai sę me, te olo mabo wiegi yai nai dali sigo te bidi deli Adamgo yali sęde walali du aiyaba mu elaluama, tama we bidi umabobolo te sę pedaludu gebo dao.

16 Te Godigo olo mabo nai dali te bidi deligo dwai sę yali dali te tiwai si me ebeo. Mu menio. Te bidigo dwai kolesaga yaligo du walama tama Godigo te po wali, “Agai dwai sę yali, aga dali aga bulai wai dali augwali mu dolomainao” wai. Tiali goli bidi hauwago dwai sę ebo goli, tama megi

* **5:12:** Gag 3:6

Godigo augwalibolo te olo tau mabo wiegi yai kolesaga eyu
tama augwali doloba pai we bidi nogi obao. Te Godigo olo
mabo naigo te tiwai aiyaba elalubo dao.
17 Te bidi deligo te po sela sąwanigo, tama te bidi deligo
yali dwai sęgo te isabo kolesaga te tuni bidi tiwai bidibo
ilali, tama tigidali bidi aiyaba elaluai. Te mu po dao. Tiali
goli Godigo olo tau mani wiegi yai kolesaga badi te olo
tau siyu mabo naigo me, agai da doloba pai we bidi nogi
polali, tego te isibo kolesaga aiyaba elaluama tama genuai
mu ilalio. Tama dago mu koneani, tigidali bidigo te doloba
pai bidi ilibo olo mabo sę siyu da, teda augwali bidibo ula
dali bidiyu, te Jisas Kraisgo sęde tama aga dali tuni bidi dabe
bidaibao.
18 Tama tibaso, dago homugo te pode bugagia koneao.
Bidi deligo te Godigo po bolaligo, tama te dwai sę yaligo
te da tigidali bidi da sęgę sai bidi ilai digi dao. Tama tiali
goli, gasa bidi deligo doloba pai kolesaga yaligo te da tigidali
bidigo elaluali sęgę sela sąwai, tama da te wiegi yai bidibo
ulade megi bidibo dao.
19 Tama te bidi deligo po sela sąwainogo, tama agai te
kolesagade te bidi hauwa te dwai sę ebo bidi ilalio. Tama
te tiwai naga me, te gasa bidi me deligo te Godigo po wali
paligo, tama agai te tiali kolesagade te bidi hauwa te doloba
pai bidi te Godigo gedude pedalaibao.
20 Te we bidi tigidali augwaligo augwa ebo dwai sę te
Godigo gedude genuai mu dao konemainogo eyu, tama
Godigo te bomai po dabe Mosesbolo ola mawai. Tama mayu,
tama augwaligo te bomai po me bolodu mu geanio. Te bidi
dabe augwaligo dwai sę umabo mu iduali, tiali goli Godigo
te olo tau sabo wiegi yai kolesaga te augwalibolo me mu idu
gebo dao.
21 Tama tiyu te olo tau sabo wiegi yai kolesagago te dwai
sę aiyaba mu elalubo dao. Magi baso meni, te dwai sęgo te
isibo kolesaga nigilama, tama te isibo kolesagago da tigidali
aiyaba elaluyu bidai. Tiali goli te tiwai me megi Godigo te
olo tau mabo wiegi yai kolesaga te ugwadu daide bidibao.
Te kolesagago da megi tonalubo dao. Godigo te olo tau mabo
wiegi yai kolesaga elama tama da doloba pai we bidi nogi
obaso, dago te sesemane sogo bidada peyu, bidada pabo ula
elalubao. Dago te ula dago Genuai Bidi Jisas Kraisgo sęde
sai dao.

6

Da te Krais dali isali

1 Te dago te Godigo bomai po dabe bugagia wali pesiąbadi
goli, agai da olo mu tau siyu, agai da ma dobola sali. Te agai

da dali te wiegi yai sę ebaso, dago magi po waibawe? Bidi
mego e tiwai po weyu, “Te Godigo olo tau mabo wiegi yai
kolesaga dabolo me hauwa geninama idumainogo eyu, dago
dwai sę hauwa idu geinao,” te po weyu da, te po usu dawe,
ma meniwe?
2 Mu menio. Magi baso meni. Da te dwai kolesaga ebode
te isai bidi tiwai mu elama tama dago te dwai kolesaga ebo
tagalalio, te dago isiabo kolesaga mu dao. Tama tibaso, dago
te dwai sę hauwa yabo homu mu egobeo.
3 Da te Krais Jisas dali tiasiyu tama baptais sali, te
kolesagade da tigidali te aga isalide me tiasiyu tama baptais
salio. Te sęde dagego homugo me konebewe?
4 Te baptais saligo da te Krais isalide da tede dali kęą
selama, tama Godigo da te Krais dali gų pagede pubulai
tiwai yali dao. Tama Ayago genuai bomogo agai te Krais gų
pagede ma hodolali. Tama te tiwai me da me te gesi noma
bidibo ula selama bidimainogo eyu, da te baptais salio.

5 E tiwai eyu dago te gesi noma bidibo ula sabo dao: da
aga dali kęą pelama tama da te aga isali tiwai isai. Tama
tialigo da, da te aga dali kęą pelama tama hodaloyu, me
te aga hodaluali tiwai gilama te dago isali noma dabe ma
hodaluama te gesi noma bidibo ula sabo dao.
6 Tama dago koneani, te dago poloba homu kolesaga te
ni pedaide Krais dali isama tama te dwai sęgo da tigide sę
yali bomo te silimainogo yalio, te da te dwai sę ebo kolesaga
dologode me bidamu dao.
7 Magi baso meni, te isali bidide te dwai sę ebo kolesaga
me daganalugobeo.
8 Awe, da Krais dali isali tiwai gilama yaligo da, teda dago
konealubo po dąų mu weyu e homu ebo dao, te da aga dali
hodobo te gesi noma bidibo ulade me da bidaibao.
9 Magi baso meni. Dago koneani, Godigo Krais te gų
pagede ma hodolali, tama aga munu me isigobeo. Te isibo
bomogo te aga aiyaba me elalugobeo, te usu menio.
10 Awe, te aga deli sogo naga isali, munu me ma isigobeo.
Tama te isaligo agai te dwai sę ebo bomo aiyaba elaluai.
Tiali goli megi aga bidibo ulade ma bidibao, tama te
bidibode agai Godigo nogi ugwaba somainogo eyu bidibo
dao.
11 Tama tibaso, duga me duga digi isama tama dwai sęgo
bomo dologode ma bidibeo. Menio. Dage te Krais Jisas
dali kęą selama, tama dage bidibo ulade God dali bidibao.
Dagego duga digi dali te homu yao. Tama te homugo ebo
te usu ni tiwai dao, tama dagego ebo kolesaga te usu niba
kadu wao.

12 Te tama tiyu, dwai sęgo dage isabo tigi tonalumainogo gogolamuo. Tiyu te dwai sęgo dage kegeyu tama tigigo dwai kolesaga wali pabo homu yabuo.

13 Tama dagego duga nogo sągą te dwai sę ebo madi menama, te dwai kolesaga emainogo elamuo. Te menio. Godigo dage te gụ pagede ma hodolali tiwai yaligo da, teda dagego duga tigi tigidali badi, te dagego homu kolesaga me te Godibolo mayu, te doloba pai kolesaga naga eyu bidiąo.

14 Dagego koneani, te dwai sę ebo kolesagago te dage tonaluamuo. Magi baso meni. Te Godigo dage ma dobola somainogo eyu dagego te bomai po bugagia wali pabo homu ebo meni. Te meni. Tede dagego koneani, me sogo dagego geda muyu dwai sę eyu ebo dao. Te usu egobeo. Tama dagego homugo te Godigo olo tau sabo wiegi yai kolesaga tego naga dage ma dobola sobaso dage te wiegi yai kolesaga dologode bidabo homu yao.

Da te doloba pai kolesagago sę bidi dabe dao

15 Tama da te bomai po dologode me bidisiąyu, tama da te Godigo olo tau sabo wiegi yai kolesaga dologode megi bidibaso, dago magi yaibawe? Dago te dwai sę ebo usu egowe? Mu menio.

16 Te dagego duga tigi te bidi me deligo nogoba menama tama agai po naga wali pobaso da, teda dage agai sę ebo bidi bidibo dao. Koneaniwe? Ma dage te dwai sę ebo kolesagago sę bidi bidiyu tama dage agade duga noma mu isabo sę saibao. Ma dage Godigo po odoyu tama te pogo sę ebo bidi dabe bidiyu tama dage doloba pai kolesaga eyu bidibo dao.

17 Mu tamao, polobadu dage te dwai sę ebo kolesagago sę bidi bidali, tiali goli nosali augwaligo dagebolo Godigo po ola menama, tama dage homu mu eyu te po wali mu pabo gagalali. Te tama tebode dago Godibolo usu da po olama gedu haluasa po wao.

18 Tama Godigo dage te dwai sę ebo kolesaga dologode bidali te dagala sanama, tama dage te doloba pai kolesaga dologode bidibo we bidi dabe bidibo dao.

19 Te dagego homu kolesaga bomo menibadi, tama eno te da bidigo homu wali peyu, tama sę ebo bidide po digi po begeleyu, tama eno e po obao: polobadu dagego duga tigi tigidali te meda yai kolesagade sę ebo bidi bidiyu, tama dagego yali dwai dwai sę geninama mu pedalali. Tiali goli megi dagego te duga tigi dabe me homu kolesaga te doloba pai kolesagaba munama sę ebo bidi bidiyu, tama dage te dwai sę me isąwai te wiegi yai tedali kolesaga naga pedalomainogo yao.

20 Magi baso meni. Polobadu dage te dwai sęgo sę ebo
bidi bidibadi, te sogo dage te doloba pai kolesagade sę ebo
sę bidi me bidibeo.
21 Tialima te dwai sę ebode dagego magi nai saliwe? Woo,
te megi te sęde dage hale ebo dao. Te kolesagago te bidigo
noma isibo sę naga pedalubo dao.
22 Tiali goli megi Godigo dage te dwai kolesagade kalabus
elaluali te agai dagala sąnama, tama dage aga sę ebo bidi
munama bidibao. Tama dagego e tiwai wiegi yai nai saibao,
God agai dage te wiegi yai tedali te dwai sę me isąwai we
bidi ilibao, tama dagego te wiegi yai sesemane sogo bidada
pabo te bidibo ula saibao.
23 Magi baso meni. Te dwai sęgo te aga sę ebo bidi
augwalibolo te pe mabo dao. Te mabo pe te isibo sę naga
dao, augwali te God dali dagalama tama aga dali bidada
peyu bidada pogobeo. Tiali goli te da te ula sabo dolo meni
yai goli, Godigo dabolo te wiegi yai olo mabo kolesaga eyu,
te sesemane sogo bidibo ula mawaibao, te da te dago Genuai
Bidi Krais Jisas dali wadolali we bidi dabolo agai te ula olo
naga mawaibao.

7

Megi da te gesi homu kolesagade bidibao

1 Eno ama dedeo, eno e po dage te bomai po bugagia
koneani bidibolo obao. Te bidi bidibo ula elaluyu bidibadi,
te sogo naga aga te dago elalubo bomai po dologode bidao
wabo dao. Eno homugo dagego te tiwai ebo kolesaga
koneani homu yalio.
2 E tiwai dao, te bidigo sai we tama aga bidi bidibadi da,
teda te bomai pogo aga te aga bidi dali kęnanio. Tiali goli,
aga bidi isai digi yai baso da, teda aga bidi dali te kęnani
bomai pogo te aga ma kęąlubeo.
3 Tama te bidi bidibadi tama we gasa bidi dali pobaso da,
teda te we sabo kolesaga te wego dolobo nogi waibao, te
penani ebo we dao te waibao. Tiali goli, te bidi isai digi
yaibaso da, te bomai pogo aga ma kęąlubeo. Tama te we
aga gasa bidi dali pobaso da, teda agai te we sabo kolesaga
me dolobeo, aga te penani we dao wagobeo.
4 Tama te tiwai me dage dali pedalalio, eno ama dedeo.
Dagego tigi te Krais dali kęą selama, tama te dali dage isalio,
tama te bomai pogo dage me tola sabeo. Tama bidi isai
we gasa bidi dali bidigi pabo tiwai, dage gasa bidi dali bidi
pelama agai dage sali, aga te Godigo aga te gų pagede ma
hodolali bidi. Tama dago te Godigo homu kolesaga wali

peyu tama wiegi yai sę emainogo eyu, tama Godigo aga te
gụ pagede ma hodolali.
5 Da te poloba meda yai kolesagade bidali sogo, te bomai
po elalubaso, tede dwai homu eyu, tama dago tigigo ebo
dwai kolesaga hodoliyu tama dena tigigo dago dwai sę eyu
bidai dao. Tama te sę dago elaluama, tama dena noma isabo
sę naga pedalainogo yai dao, te da God dali bidisiąbo sę naga
pedalai dao.
6 Tiali goli megi da, megi te Godigo da ma dobola
somainogo eyu, te da te Mosesgo mani bomai po wali pabo
sę, te sę tagalama tama da olo bidibao. Magi baso meni. Da
te isai bidi tiwai bidibao, te dago tigi me homu me augwali
sigo ebo dwai sęgo da me tonalubo menio. Tama tiyu, dago
te Godigo sę ebo dao, te bomai po dologode bidibo meni. Te
meni. Dago te gesi noma kolesaga te Tedali Mobo Bidigo te
sę hodolama dago te sę ebo dao.

Dwai sęgo da dolali

7 Tama tibaso dago magi po waibawe? "Te bomai pogo
digi dabolo te dwai sę ilibo page pedalai dao," ma dago te
tiwai po waiba agawe? Mu menio. Te bomai pogo te eno
yali sęde te dwai sę ebo po me ola magi menigi sogo da,
teda eno me konegi meni dao. E tiwai yali, bomai pogo
te po wai, "Nago gasa bidigo nai sabo homu eyu pesa me
elamuo." Tama bomai pogo te tiwai po me wasiąwai tigi
sogo da, teda eno te gasa bidigo nai pesa ebo kolesaga te
dwai kolesaga dao me konegi menio. *
8-9 Awe, te bomai po menigi sogo da, teda te dwai sę ebo
kolesaga te isai bidi tiwai elalugi dao. E tiwai dao. Polobadu
te ena ogwade bidibadi te sogo eno te bomai po konebeo,
tama ena bugagia olo bidali, eno homu ena sęgę sai bidi
meni. Tiali goli nosali Godigo bomai po eno kone selama,
tama eno homu tomode elaluali dwai sę ebo kolesagago eno
dwai sę yabo homu hodaluama, tama haniani naide pesa
ebo sęgo ena homu hodolai. Tebogo eno koneani, eno te
bomai po bolama tama dwai sę yalio, te eno koneanio.
10 Tama eno me koneani, eno te dwai sę ebaso, ena isali
tiwai yalio, ena God dali bidibeo. Hasia sogo Godigo te
bomai po sa muyu te enabolo bidibo ula mawaibao po wai.
Tiali goli eno te bomai pode bidibo ula me sabeo, agai ena
ela muyu naga yai dao.
11 Magi baso meni, te dwai sę ebo kolesagago te bomai
pogo tụ gegelama, tama ena ili po ola mani, tama te
kolesagade te bomai pogo ena ola mani, te ena dwai sę ebaso
ena isali tiwai yalio, ena God dali bidibeo.

---

* **7:7:** Sai 20:17; Bom 5:21

12 Tama tibaso dago koneani, te Godigo bomai po aga digi
te magi dwai sę me isąyu te wiegi yai naga elalubao. Tama
te Godigo dabolo tama tiao wali po tigidali me te dwai sę me
isąwai wiegi yai elaluali, tama doloba pelama, tama wiegi
yai naga dao.
13 Tialima megi dago magi homu yagawe? Ma te wiegi
yai bomai po agai ena te Godide dagalaliwe? Mu menio. Te
eno dwai sę ilabo kolesagago naga ena te Godide dagalali,
tego ena isai bidi tiwai ilalio. Te dwai sę yabo kolesagago te
bomai pogo ena te isai bidi tiwai ilalio. Magi baso meni, te
dwai sę ebo te hania pedaluyu tama te bomai pogo da ola
mani, te dwai sę ebo te dwai dwai kolesaga mu dao.

Dwai sę ebogo dago homu kolesaga kalabus elaluali

14 Dago koneani, te bomai pode te Godigo Tedali Mobo
Bidigo te Godigo homu kolesaga dabolo ola mabo dao. Tiali
goli ena, eno poloba homu me elaluyu tama te homu ena
wali pabo dao. Te dwai sę ebogo ena kalabus ilama tama
eno agade sę iduai dao.
15 Hauwa sogo eno ebo kolesaga page te eno me kone-
siąma ebao. Tama eno homugo godolo mu elama yainogo
ebo kolesaga, te eno ebo meni. Tiali goli eno homugo hagela
mu yali kolesaga, te eno ebo dao.
16 Tama eno homugo hagela mu yali kolesaga te eno yali
goli, eno koneani, te dwai sę dao, tama te kolesaga ebo eno
hagela yalio. Tama tialigo da, eno homu me te bomai po me
te deli dao, te eno te po obao, “Awe, te Godigo bomai po te
wiegi yai naga dao.”
17 Tama tibaso megi eno koneani, te ena digi eno te dwai
sę me ebo meni. Menio. Te ena tomode bidibo dwai sę ilibo
homu kolesaga agai naga te sę ebo dao.
18 Eno koneani, ena tomode te wiegi yai nai deli me bidibo
menio. Eno tǫde bidibo tigide me te homude me, te side te
wiegi yai nai me deli bidibo menio. Mu tama, eno wiegi yai
kolesaga yabo homu ebo, tiali goli eno te kolesaga yabo usu
me ebeo.
19 Awe, te wiegi yai kolesaga eno yainogo homu ebadi goli,
te kolesaga eno me ebo meni. Me ma, eno ebo hagela homu
yali dwai kolesaga, te kolesaga eno ebo dao.
20 Tiali goli eno ebo hagela homu ebo dwai kolesaga eno
yaligo da, teda ena digi eno te dwai sę ebo menio. Eno te sę
yao homu ebeo. Menio. Te ena tomode bidibo dwai sę ilibo
homu kolesaga agai naga te dwai sę ilibo dao.

21 Tama tibaso, enade te tiwai kolesaga bidibo eno sulama
konebao: eno wiegi yai kolesaga yabo homu ebaso da, teda

te eno homude elalubo dwai sę ebo kolesagago te homu aiyaba elalubo dao.
22 Mu tama, eno homude eno Godigo bomai po mu godolo ebo dao.
23 Tiali goli eno subao, gasa bomai po te eno tigi tomode elalubao, te gasa bomai pogo eno tigi tonalubo dao. Tama te gasa bomai pogo te eno Godigo bomai po mu godolo ebo homu dali hwịbo dao. Tama te gasa bomai pogo ena te ena tomode bidibo dwai sę ilibo homu kolesaga wali pomainogo ilibo dao.
24 Ena da te hobedagia bidibo bidi mu dao. Dego ena te eno tigigo yainogo ebo kolesaga dagala sągowe?
25 Eno Godibolo usu da po olama gedu haluasa po obao. Te dago Genuai Bidi Jisas Kraisgo nogode agai ena dagala olo muanio. Tama ena e tiwai bidibao. Ena digi ena homugo te ena Godigo bomai po dologode bidiba homu ebo dao. Tiali goli poloba homu kolesagade ena te dwai sę ebo kolesaga dologode bidibo dao.

8

Kraisgo te dago yali dwai sę sela sąnama, te Tedali Mobo Bidi dabolo mani

1 Te da Kraisde tialubaso, God agai da aga gedude te doloba pai we bidi dao te po wabo dao. Tama tibaso, Godigo da Krais Jisas dali wadolali we bidi dali po tụ eyu tama sęgę dabolo magobeo.
2 Magi baso meni, ena megi da Krais Jisasde tia selama tama Godigo Tedali Mobo Bidigo tụ dalali. Te da te dena homude elalubo dwai sę ilibo kolesaga dologode me bidibadi, tama da te isai bidi tiwai bidiyu tama da Godide tedali bidai dao. Tama da te tama tiwai me bidibo tagalomainogo eyu, tama Tedali Mobo Bidigo gasa tụ dawai, te da olo bugagia bidimainogo agai tama tiai dao.
3 E tiwai yai dao. Te dena tigi tomode bidibo dwai sę ilibo kolesaga elalubaso, dago te Godigo bomai po dolo wali peyu tama da doloba pai we bidi pedalisiąbo dao. Tiali goli God aga digi da doloba pai we bidi aga gedude pedalalio. Agai aga Ogwa naga tagala palai, te aga tigi te da dwai sę ebo bidi tigi tiwai elaluali. Aga dago dwai sę yali sęgę sela sąwainogo asai, tama da bidigo dwai sę yali dene te Godigo aga delide naga wei ponai dao.
4 Agai tama tialigo te da te bomai pogo usu niba kadu walainogo yai. Magi baso meni, megi da te poloba yali dwai homu kolesagade me bilibeo. Menio. Dago te Tedali Mobo Bidigo wiegi yai kolesagade bilibo dao.

5 Te augwa homude elalubo dwai sę ilibo kolesagade
bilibo bidi dabe, augwali te augwaligo homu kolesaga te
poloba yali sęde naga homu dąų weyu tebo dao. Tiali goli te
Tedali Mobo Bidigo ebo kolesagade bilibo bidi dabe augwali
da, te augwaligo homu kolesaga te Tedali Mobo Bidigo naiba
homu dąų wabo dao.
6 Te augwa homude elalubo dwai sę ilibo kolesagaba naga
homu dąų wabo we bidi, augwali da dwai sęgo dolama te
bidada peyu bidada pogobeo. Tiali goli bidigo homugo te
Mobo Bidigo wiegi yai kolesagaba homu dąų weyu da, te
bidi te bidibo ula bidiyu, tama homu nagame elama bidada
peyu, bidada paibao.
7 Te bidigo homugo te dwai sę ilibo kolesaga wali pobaso
da, te tebo bidigo God dali boi bidi ebo bidigo tibo dao.
Magi baso meni, aga te Godigo bomai po dologode me bidibo
menio. Mu tama, agai te bomai po wali pabo usu egobeo.
8 Te dwai sę ilibo homu kolesagade bilibo bidi dabe,
augwali te bidi augwaligo te Godigo godolo yabo kolesaga
me egobeo, augwali tede usu egobeo.
9 Tiali goli dage da, dage te dwai sę ilibo homu kolesagade
me bidibeo. Menio. Te Godigo Mobo Bidi dagede bidibaso,
dage te Mobo Bidigo kolesagade bidibo dao. Tiali goli, te
bidi me delide te Kraisgo Mobo Bidi meni baso da, te bidi
aga te Kraisgo bidi menio.
10 Te dagego dwai sę ebaso, te dagego tigi te isabo sogo
elalubao. Tiali goli, te Krais dage tomode bidiyu da, teda
Godigo dage te doloba pai we bidi nogi nogi ebaso, dagego
homu noma bidi te bidibo ula elaluaibao.
11 Godigo Jisas te gų pagede ma hodolai. Tama te sę yali
Godigo Mobo Bidi dage tomode bidaligo da, teda te Krais
te gų pagede ma hodolali bidi agai te dagego osogo bidibo
isabo tigiba te bidibo ula me mayu tama dage me gų pagede
ma hodolaibao. Te agai tama tiwai sę emainogo te aga Mobo
Bidi dage tomode bidibo dao.

Tedali Mobo Bidigo da Godigo wai dabe pedalumainu nigilali

12 Eno ama dedeo, Godigo Mobo Bidigo dago tigi ma
hodolaibao. Tama tibaso, agade dago negeli elalubao, te
agai kolesagade da wali pao. Tiali goli dago te dena tigigo
homu kolesagade me negeli elalubeo, te dago poloba bilali
homu kolesagade wali pelamuo.
13 Te dagego tigigo dwai sę ilibo homu kolesagade me
bidibaso da, teda dage isabuo. Tiali goli, te Tedali Mobo
Bidigo bomogo te dagego tigide dwai kolesaga dabe ebo te
ela mubaso da, teda dage bidada peyu, bidada paibao.

14 Te Godigo Mobo Bidi wali bilibo we bidi augwali tigidali
te Godigo wai dabe bidibo dao.
15 Magi baso meni, te Godigo dagebolo mani Mobo Bidi
da, te dage olo sę ebo bidi bidiyu God ma wi ilibo Mobo
Bidi meni. Te menio. Te mani Mobo Bidigo dage Godigo
wai dabe ilibo Mobo Bidi dao. Te Tedali Mobo Bidigo dago
i olama tama Godibolo "Aya, Aya" wabo dao.
16 Te Mobo Bidigo digi agai dago mobo noma bidi tau siyu
tama dago homu tomode hania hanilama, da te Godigo wai
puluba bidibo po wabo dao.
17 Tama da te Godigo wai dabe bidaligo da, teda nosali
dago te Ayago nai me saibao. Awe, te dago Godigo nai
saibao, te nai me dago Krais dali saibao. Te megi dago
Godigo sę eyu tama Krais dali dago te dene tolobaso da,
teda dago aga dali te genuai nogi me te ula yai bomo me, te
me dago aga dali nosali saibao.

Nosali da bugagia bidabo digi mu te dagalude saibao

18 Te da e tǫde bidibadi te da God wali pabo we bidi dali
dwai homu ebo bagego dabolo dene dali sęgę dali mabo dao.
Tiali goli eno te Godigo dabolo nosali maiabo ula yai bomo
dali, haniani wiegi yai nai dali, te naide eno homugo kone
palobo si, te eno e po wabo dao, "E, te eno megi tolobo sęgę
te genuai menio, te dwasianunu naga dao, te olo nai tiwai
dao," eno te homu ebo dao.
19 Te nosali Godigo da ugwaba selama, tama da agai wai
dabe te hania hanilaibao. Tama te sę yabo sogo asobo te
Godigo nigali tigidali naigo tonaluyu bidibo dao, te bidi aga
homu memenege eyu, tama aga wiegi yai nai asobo sogo
tonalubo tiwai gilama.
20 Megi e sogo tigidali nai dabe dwai bidiyu tama dolobao.
Te augwa homugo digi me ebeo. Menio. Godigo digi augwali
te tiwai kalabus elama bidibo. Te augwaligo te Godigo
augwalibolo nosali yabo sę tonaluyu bidibo dao. *
21 Tama megi augwali te dolama bidibo kalabuside te
tigidali nai Godigo dagala sąnama, tama te tigidali bugagia
mu te da Godigo wai dabe dali bidaibao. Te tigidali nigali
nai te sę yabo sogo asobo tonaluyu bidibao.
22 Dago koneani, tigidali nai Godigo nigali, te tigidali dene
eyu te hę wabo tiwai ebo dao, te wego wai ame nainogo
dene ebo tiwai ebao. Tama Godigo nigali nai tigidali te dwai
hę weyu bidali, te megi e sogoba usu nagasobo dao.
23 Tama te nai dabe augwali naga me tebeo. Menio. Dago
te Tedali Mobo Bidi salio, te tiwai Godigo hasia mu dabolo te
olo mu manio, te agai dabolo nosali gasa nai me mawaibao.

---

* **8:20:** Gag 3:17-19

Tama da me, dago homu tomode dene elama hę weyu, tama
Godigo te da aga wai dabe pedalabo kolesaga te silimainogo
ebo sogo tonalubao, te agai dago tigi ma dobola selama olo
bidabo sogo dao.
24 Magi baso meni, Godigo da ma selama, tama megi dago
agade konealubo homu dąụ olama tama agai da dali te wiegi
yai sę mu nosali usu numainogo dago megi tonalubo dao.
Tiali goli dago tonaluali nai te nosali dago subo si da, te
dago aga ma tonalugobeo. Bidigo te nai me deli suali da,
magi baso te agai ma tonalugowe? Te egobeo.
25 Tiali goli megi te nai dago sisąbadi da, dago homu dąụ
mu olama te nai dago mu saiba homu yali da, teda dago
homu bomo te naiba elama tama bugagia tonaludubo dao.

26 Te bugagia tonalubo kolesagago da tau sabo dao. Te
tebo kolesagade me te Godigo Tedali Mobo Bidigo te da
bomo meni yai bidi me tau sabo dao. E tiwai dao, dago te
God dali gedu haluasa po wabo tụ te kuna gisiga konebo
menio. Tiali goli Godigo Mobo Bidigo digi da tau siyu,
Godibolo gedu haluasa po wabo dao. Agai homude bomo
eyu tama te hę wabo tiwai eyu, te pusisąbo pogo agai
Godibolo te po wabo dao.
27 Tama te bidigo homu tomode elalubo nai subo bidi God,
agai te Tedali Mobo Bidigo ebo homu konebo dao. Magi baso
meni, te Tedali Mobo Bidigo te Godigo homu kolesaga wali
peyu tama da Godigo we bidi tau siyu te gedu haluasa po
hanalubo dao.

28 Tama dago koneani, te augwaligo aga dali dwagi yai
homu eyu godolo mu ebo we bidi, te we bidibolo pedalabo
sę tigidali te Godigo digi dodolama, tama te sę tigidali te
we bidi dabeba pedaluyu augwali tau sabo dao. Te we bidi
augwali te Godigo ma saiba po wali we bidi augwali tama
agai augwali sa munama i wai dao.
29 Magi baso meni, te Godigo augwali polo koneani bidi
dabe, agai augwali me hagea siyu tedali muani, te aga Ogwa
tiwai pedalomainogo yai, tama ama name hauwa bidimai
hagede yali, tama Krais te augwaligo ama gomunai bidi
bidaibao.
30 Tama God agai te polobadu hagea sali we bidi augwali,
te agai augwali me i walio. Tama agai te i wali we
bidi augwalibolo te agai augwaligo yali dwai sę sęgę sela
sąnama, tama augwali me te doloba pai bidi nogi poali. Te
agai doloba pai nogi wali we bidi augwalibolo agai te aga
digi elalubo ula yai bomo dali genuai nogi dali augwalibolo
mani.

Godigo wiegi yai homu eyu godolo mu ebogo da munu me tagalogobeo

31 Te Godigo te da tau sabo sę hauwa po odobaso, tama
dago magi po Godigo te ebo sę dabede waibawe? E tama
naga dao, te Godigo da tau sobaso, teda dego da dali boi bidi
elama tama da aiyaba elalugowe? Woo, bidi mu menio.
32 Agai aga Ogwa digi te dabolo mawainogo homu si me
ebeo. Menio. Agai aga tagala palali te agai da tigidali tau
sagasomainogo olo tagala palalio. Agai aga Ogwa digi da
tau somainogo mobaso, teda mu tama dao, agai homugo te
gasa nai me tigidali te olo mu dabolo te aga dali mawaibao.
33 God aga digi da doloba pai we bidi nogi pobaso, te da
God aga digi hagea sali we bidi bidiyu, te mena boi bidigo
da kisiliyu po tụ ebo usu egowe? Woo, bidi mu menio.
34 Te dego da dali te dwai sę yali bidi te dwai dene sabo
po wagawe? Menio. Magi baso meni. Krais Jisas aga digi
isąma, tama ma hodalubadi yai. Tama aga digi te Godigo
dolo nogode genuai bidi bidiyu, tama God hanalu wabo po
wabogo me da tau sabo dao.
35 Te Kraisgo da dali dwagi yai homu eyu godolo mu ebo
kolesagade te da mena nai mugo dagala sąyabo nai menio.
Ma te sęgę daba pedalobo si da, ma dago dene tolobaso, ma
bidigo da dolobo si da, ma augwaligo da nasi ilabo sę ebaso,
ma da gudubo ugwa meni baso, ma augwaligo da te dwai
bulude bidimainogo ilibo sę ebaso, ma augwaligo da hwągo
ela mubo si da, tama te tobage sę ebo dabego da te Kraisgo
da dwagi yai homu eyu godolo mu ebo sęde dagala sągobeo.
36 Mu tama, dago koneani, te tobage sę dabe te daba
pedalaibao, te Devitgo Godibolo polobadu e tiwai po wali
gilama te tiwai sę yali, *
"Da te nago we bidi bidibaso, tama tigidali sogo
augwaligo da ela muabo homu eyu, da pobeasa
bilibo dao. Augwaligo da sulama, 'Te ela muabo
kibu sipsip wai tiwai naga yai dao,' augwaligo dade
te homu ebo dao."
37 Tiali goli, te augwaligo da dali te tobage dwai sę yali goli,
Godigo da dali dwagi yai homu eyu godolo mu ebaso, tama
agai da tau selama, tama dago te tobage sę tigidali aiyaba
mu elaluaibao.
38 Awe, eno tede konealubo homu mu dąụ wali, te magi nai
me deligo da te Godigo godolo ebo sęde munu me dagala
sągobeo. Ma te augwaligo da ela mubo, ma da bidibadi dago
sęgę tolobo, ma ensel mobo bidi dabe, ma te dwai haubo
mobo bidi dabe, ma te tọde bidibo tobolu bidi dabe, ma
megi elalubo nai, ma te nosali pedalabo nai,

---

* **8:36:** Tib 44:22

39 ma te dagalude bomo elalubo dwai bage, ma te moni sia
dabo bulude bomo elalubo bage, ma te meba gasade elalua
pabo Godigo nigali nai, te tigidali nai dabego te Godigo
dade dwagi yai homu eyu godolo mu ebo kolesaga te dagala
sąwainogo ebo usu me egobeo. Te dago Genuai Bidi Krais
Jisasgo yali sęgo te Godigo aga dade ebo godolo ebo kolesaga
dabolo ola mawai dao.

Te Godigo te Israel dabede yali kolesagade Polgo po wali

9

(Dąị 9–11)

Polgo Israel dabe augwalide homu sęgę mu yali po wai

1 Ena Kraisde wadolai bidi bidibaso, tama eno megi wabo
po te mu po naga waibao, tibo po wagobeo. Tama Godigo
Tedali Mobo Bidigo te eno yabo kolesaga dagalobo homu
tonaluyu, tama agai eno po me tau selama tama eno mu po
naga obao.
2 E tiwai dao, eno homu sęgę mu elama tama sesemane
sogo ena dwai dene ebo dao. Magi baso meni, te eno hani
Juda bage augwali meba hauwago Krais tudiba muanio.
3 Eno homugo te Godigo eno ama dede augwali ma dobola
somainogo ebo homu godolo ebao, augwali ena dali deli
kaneme elalubao. Tama te tụ elalugi sogo da, augwali
tobade te eno Kraisba gedu haluasa po olama agai ena i
ola mayu tama sela sąnama tama ena hagamainogo elama
tama augwali tau somainogo hasegeligi da. Eno te homu
bomonama ebo dao.
4 Augwali da, te Abraham aga ogwago ogwa Jekop aga
hani dao, tama Godigo augwali aga wai dabe nogi poali.
Tama tiyu aga agai ula yai bomo augwali dali bidagasidu
geai dao, te bidi meni yai kemi tọ bulude. Aga digi agai dąụ
wali po augwalibolo madu geai. Godigo agai bomai po me
augwalibolo mani. Tama agai te augwaligo agabolo lotu po
wabo kolesaga te agai ola mani. Tama agai aga sa muani
bidi Krais nosali augwaligo hanidu pedalaibao po augwali
dali dąụ walali. *
5 Augwaligo wąị mu Abraham dali, Aisak dali, te Jekop
dali, augwali polobadu bidiyu te genuai nogi sai bidi dabe
hasia bidali, tama augwali te augwa bulai wai dabe naga
bidai. Tama Krais aga e tọba dulama tama da bidi tiwai tigi
sali sogo, agai te Juda hanide naga te bidi mu pedalali. Aga
te tigidali nai tobolu bidi bidibao. Aga te God dao, te aga

* **9:4:** Sai 4:22

nogi dago sesemane bidada pabo sogo ugwaba sinao. Mu dao.

6 Te eno hani Juda bage augwali hauwago Krais tudiba muai goli, te Godigo polobadu dąụ wali po te olo hagabo tiwai me egobeo. Menio. E tiwai dao, te Jekop aga nogi me Israel, te bidi aga hanide pedalali bidi augwali tigidali te Godigo hagea sali Israel dabe mu me ebo meni.

7 Tama dago e tiwai po me olamuo, “Augwali te Abrahamgo kanemede pedalama, tama tigidali augwali te aga wai dabe mu bidibao,” te wagio. Menio. Polobadu Godigo e tiwai po Abrahambolo wai dao, “Te nago hani bidi nogi nosali nedada pabo si, te Aisakgo hani augwali naga nedada paibao.” *

8 Te po page e dao, te Godigo gedude te tigigo ebo kolesagade naga pedalali wai dabe augwali te Godigo wai dabe me egobeo. Menio. Te Godigo Abraham dali dąụ wali pode ame nani wai dabe, te augwali Abrahamgo hanide nogi elaluai dao.

9 Tama te kolesagade homu paliyu, Godigo te dąụ wali po e tiwai hasia polobadu te Abrahambolo wai, “Te eno te bodolu mani sogo ena ma asaibao, tama nago we Sarago te wai ogwa ame naibao,” te po wai. *

10 Tama Godigo te naga me ebeo. Te Sarago ogwa Aisak ame nenama, tama genuai elama, tama agai aga we Rebeka sali. Tama Rebekago tabi elama tama te wai si deli sogo elaluali. Tama te wai sigo aya deli naga, te Aisak, da Juda dabego wąị monu dao.

11-12 Tiali goli, Godigo homude bidi sa muabo kolesaga yalio. Agai te bidigo sę ebode homu me ebeo. Aga digi aga homu naga wali peyu, te bidi i olama tama aga sa muaibao. Tama te wai si Jekop dali, Iso dali, augwali si ame nesiąbadi, tama augwaligo te wiegi yai kolesaga ma te dwai kolesaga me isąbadi, Godigo Rebekabolo te aga tamadi ame nabo wai side te po wai, “Te nago ogwa si deli sogo ame nenama, tama nosali te gomunai bidi te i badu bidi dologode bidaibao,” te po wai. *

13 Tama te tiwai naga pedalali, te Godigo po pusali bidi nogi Malakai agai nosali asęani Godigo wali po tiwai gilama yalio, “Eno Jekopde dwagi yai homu eyu godolo mu yali, tiali goli eno Iso hagela homu mu yali,” Godigo te po wai. *

14 Tama tibaso, dago te sęde magi po waibawe? “Godigo aga homu wali peyu, te bidi deli naga sa mubaso, agai te

---

* **9:7:** Gag 21:12 * **9:9:** Gag 18:10 * **9:11-12:** Gag 25:23 * **9:13:** Mal 1:2-3

dolo me isąwai kolesaga yalio,” te dago te tiwai po omainogo yagawe? Mu menio.
15 Magi baso meni. Godigo e tiwai po Mosesbolo polobadu wai, “Te ena digi eno bidi me delibolo te olo tau siyu mabo wiegi yai kolesaga yabo homu ebaso da, teda eno homu naga wali peyu, eno olo mabo wiegi yai kolesaga agabolo yaibao. Te eno bidi me deli homu dene yainogo da, teda eno homu naga wali peyu, aga eno homu dene ebo dao,” Godigo te po wai. *
16 Tama te po obaso, dago koneani, te Godigo bidi sa mubo page, te bidigo homugo me te aga sę denego me ebaso Godigo aga sa mugobeo. Menio. Te Godigo te bidide homu dene eyu, olo tau siyu mabo wiegi yai kolesagago naga te bidi sa mubo dao.
17 Tama Mosesgo te bukude asęani Godigo e tiwai po te Isip tǫ tuni bidibolo wali, “Eno bomo tigidali bidibolo ola mawaio wali, te augwaligo eno nogi te tigidali tǫba sela pelama pusugi pomainogo obao. Tede naga eno nage hodolama, tama tuni bidi nigilama, tama eno te nage dali hwịbo dao,” Godigo te wali po asęani. *
18 Tama tibaso dago koneani, te Godigo aga homu naga wali peyu te olo tau siyu mabo wiegi yai kolesaga te bidi me delibolo yainogo da, teda agai te olo mabo wiegi yai kolesaga te agabolo yaibao. Me ma, te bidi me deli agai te po odosiąbo bidi ilainogo homu eyu da, teda agai te bidi te po odosiąbo bidi ilibo dao.

Godigo sębę dali te Godigo wiegi yai kolesaga ola mabo po dali wai

19 Tiali goli, bidi mego enabolo e tiwai po wagi da homu yali da, “Te Godigo aga homu naga wali peyu, tama bidi me deli sa munama tama gasa bidi meni. Tama tiyu da, teda magi baso agai te bidigo dwai kolesaga ebo po me odubadi geaibawe? Dego te Godigo ebo homu kolesaga gisilainogo usu egowe? Bidi menio.”
20 Bidi me deligo te tiwai po hanalu weyu da, teda eno te po wei ponoyu te po waibao, “Abagi, nage de da weyu, tama nago te po Godibolo ela palamuo. Ma te mama tǫgo nigali senego te aga nigali bidigo geda muani homu eyu, tama te bidibolo te po wai, ‘Magi baso nago ena te tiwai nigali’ po waibawe? Menio. *
21 Te sene nigibo bidigo te agai mama tǫ pedai me deli selama, tama te tǫgo te sene si nigali, me deli te wiegi yai sę yabo sene te wiegi yai nigali, tama me deli te olo sę yabo

---

* **9:15:** Sai 33:19 * **9:17:** Sai 9:16 * **9:20:** Ais 29:16; 45:9

dwai sene nigai. Aga homu naga wali peyu, tama te tiwai
ebaso da, te usu da, po meni, te aga sę dao.”
22 Te Godigo me te tiwai yai. Agai te aga sębę homu
ebo te bidi dabebolo hania hanilabo homu yali, te tigidali
bidigo agai bomo me konemainogo yai. Tama te dwai sę
yali dene sabo we bidi augwali dolabo sę te sisi yai elalubo,
tiali goli agai augwali gogolama polo elebeo, tama bobage
sogo tonaluali.
23 Magi baso meni, agai homugo te agai homu dene eyu
tau sabo sa muani we bidi augwalibolo mabo wiegi wiegi yai
ula yai bomo, te bomo augwali ola momainogo agai bobage
sogo tonaluali. Augwali agai polobadu hagea sai dao, tama
agai bomo yai ula augwaligo saibao.
24 Te da dao. Agai da i wali, te da Juda hani naga i me
wabe, menio, te gasa hani dabe dali me i walio.
25 Te Godigo aga homu naga wali peyu, te we bidi meba
naga hagea sabo kolesagade te polobadu Godigo po pusali
bidi Hoseago asęani pode Godigo wali po me te e tiwai po
asęani,
“Te eno hani isąwai we bidi hani, te augwali eno
hani nogi poaibao. Tama te eno augwalide dwagi
yai homu eyu godolo isąwai hani, te hani eno ‘Te
eno godolo mu ebo hani’ nogi poaibao.*
26 ‘Dage eno hani meni,’ tama eno te po wali
madi, te bulude naga te eno augwali nogi olama, ‘Te
bidabo ula elalubo Godigo wai da’ po waibao,” *
Godigo te po olama, tama Hoseago asęani.
27 Tama te gasa polobadu Godigo po pusali bidi Aisaiago
te Israel hanide po olama tama te tiwai i wali, “Tama te
Israel dabe augwaligo hani nedebo namba te ąi sanede
elalubo masigi kemi tiwai pedalubaso da, tagalao, teda
Godigo augwali meba naga dią selama, tama dwasianu hani
naga ma dobola saibao.
28 Magi baso meni. Genuai Bidigo po tų silibo si tama te
po polo togwa sąnama tama te tǫde we bidi augwalibolo te
dene wei ponaibao,” Aisaiago te po wai. *
29 Tama polobadu Aisaiago te po olama po wai tiwai. Agai
te po wai, “Te tigidali bomo elalubo Genuai Bidi agai te
dago dwasianu hani bidimainogo egi menigi sogo da, teda
da mu doloyu, te bulu si nogi Sodom dali Gomora dali si
tiwai pedalama, tama da mu dolai bidigi dao.” Aisaiago te
po asęani. *

---

* **9:25:** Hos 2:23 * **9:26:** Hos 1:10 * **9:28:** Ais 10:22-23 * **9:29:** Ais 1:9

Te Israel dabe augwaligo Kraisde konealubo po dąų mu olama, te doloba pai we bidi pedelabo homu elama konealubo po dąų wabe

30 Tama tibaso dago koneani, te gasa hani dabe augwaligo
te doloba pai bidi nogi sabo sę dene me ebe, tiali goli
augwaligo te doloba pai bidi nogi salio. Te e doloba pai
kolesaga te augwaligo konealubo po dąų olama sai.
31 Me ma, te Israel dabe augwali da, te Godigo augwalibolo
doloba pai bidi nogi pomainogo eyu, tama augwali te bomai
po bugagia wali pabo tų gegali goli, te tų augwaligo subeo,
te augwali te bomai pogo usu niba kadu wabeo.
32 Augwali te Godigo gedude te doloba pai we bidi
magi baso pedalebewe? Augwaligo te Kraisgo yali sęde te
konealubo po dąų wasiąyu, tama augwaligo te Godigo te
doloba pai bidi nogi poaibao homu eyu yali. Te po digi
po begelama te tiwai yali, te sągąde dolobo masigigo te
augwaligo sągąde dolama tama augwali tulaluai dao.
33 Te tiwai po me deli te Godigo po bukude polobadu
asęani, te po e tama wai,
“Odao. Te Saion hanude eno te bidi sągą dani tuą
palama tulaluabo masigi me deli mubao. Eno te
bidi me deli tede mubao, tama we bidi augwaligo
aga dali dwai homu yaibao, te augwali dani tuą
palama tulaluabo masigi tiwai dao. Tama tiali goli
we bidigo agaba konealubo po dąų wabo bage, agai
augwali tau mu sabo usu mu yaibao, te augwali
tulaluama hale me sogobeo,”
te po asęani. *

10

Te Israel dabe augwaligo te Godigo bidi doloba pai bidi ilibo kolesaga wali pabe

1 Eno ama dede dabeo, eno homu dene eyu tama te Godigo
te eno hani Israel bage augwali ma dobola somainogo ebo
homu godolo mu elama, tama sesemane sogo eno Godibolo
gedu haluasa po tede bomonama wabo dao.
2 Eno augwali bugagia koneama tama eno hanilama
augwalide mu po obao, augwaligo te Godigo kolesaga wali
pabo sę bomo elama mu ebo dao. Tiali goli augwaligo me
gisiga konesiąma tama tibo dao.
3 Te Godigo da we bidi doloba pai nogi pobo te kolesagade
augwaligo konesiąbaso, tama augwa digi augwa kolesaga
doloba pai pedalumainogo ebo sę yai. Tama tibaso, augwali

* **9:33:** Ais 28:16

te God dologode me bidisiąyu, tama agai augwali nogi
doloba pai nogi omainogo me ebeo.
4 Dago koneani, te bomai po wali peyu tama Godigo bidi
doloba pai bidi nogi pobo tụ, te tụ te Krais asali sogo silali.
Megi te gesi tụ elalubao. Te Kraisde konealubo po dąụ wabo
we bidi, te Godigo augwali doloba pai we bidi nogi poaibao.
5 Te bomai po wali peyu tama Godigo bidi doloba pai bidi
nogi pobo tụde te Mosesgo polobadu te po asęani, “Bidi te
kolesaga tigidali eyu da, teda aga te bidada pabo ula saibao,”
te po asęani. *
6 Tiali goli te bidigo Godide konealubo po dąụ obaso
tama Godigo aga doloba pai bidi nogi wabo kolesaga,
te kolesagade augwaligo polobadu tama asęani, “Nago
naga homude te po olamuo, ‘Te agai dabolo Godigo po
pusumainogo, te Krais edaba sela dulamainogo eyu, de te
dagaluba pogowe,’ te po olamuo,” te po asęani.
7 Po me asęani, “Tama nago te po me olamuo, ‘De te isai
bidi dabego buluba dulaibawe,’ ” te po asęani. Te Krais tedu
selasa asomainao homu eyu te po olamuo.
8 Tiali goli te asęani pogo magi po wabowe? Agai e po
wabo dao, “Te Godigo po nage pąde mu elalubao. Te nago
pedauwalide me te nago homude me te po elalubao,” te po
bukude polobadu asęani. Te dago hanilama te we bidibolo
pusubo po te Kraisde konealubo po dao. *
9 Tama nago po hanilama pusuyu Jisas aga te Genuai Bidi
da po olama, tama nago naga homude te Godigo aga te gụ
pagede ma hodolali sęde konealubo po dąụ weyu da, teda
Godigo nage ma dobola saibao.
10 Magi baso meni, te dago homugo te konealubo po dąụ
obaso, tama Godigo da doloba pai we bidi nogi poaibao.
Tama dago pedauwalidu te dena konealubo po we bidi
gesabide pusubaso, tama te Godigo da ma saibao.
11 Tama Godigo po bukude te sęde te tama po wai dao, “Te
bidigo konealubo po agaba dąụ obaso da, teda aga hale me
sogobeo.” *
12 Tama te pode te Juda dabe me te gasa hani dabe dali
augwali te deli tigi poai tobage naga yali. Te da tigidaligo
Genuai Bidi deli naga elalubao, tama agai te olo mu tau siyu
mabo wiegi yai kolesaga te genuai mu te agaba i wabo we
bidi tigidaliba mabo dao.
13 Tama tiyu, te Godigo po bukude wali po tiwai dao, te po
e dao, “Tigidali bidigo Genuai Bidi nogi ilama tama agaba i
wali da, teda agai augwali ma saibao,” te po asęai dao. *

---

* **10:5:** Prs 18:5 * **10:8:** Bom 30:12-14 * **10:11:** Ais 28:16 * **10:13:** Jol 2:32

14 Tiali goli bidi me deligo te Juda dabede enabolo te po
waibao, “Te augwaligo konealubo po Kraisba hasia dąụ me
wasiąbaso da, teda augwaligo agaba gedu haluasa po olama
i wagobeo. Tama augwaligo agade po me odisąyu da, teda
augwaligo konealubo po agaba dąụ wagobeo. Tama te bidi
me deligo po te augwalibolo me pusisąwani da, magi ilama
augwaligo agade po odaibawe?
15 Tama Godigo te po pusabo bidi augwali me tagala
palisiąwani da, magi ilama augwaligo te po pusigi pogowe?”
Bidi mego enabolo te tobage po obaso da, teda eno te po
wei ponoyu, e po waibao, “Woo, te Juda dabe augwaligo
Kraisde te po odali dao, te Godigo po bukude elalubo po me
deli tiwai, te po e dao, ‘Te wiegi yai gesi po sesebo bidi dabe
augwali asobo te homu dwagi yai ilibo sę mu dao,’ te po
asęani,” eno te po waibao. *
16 Tiali goli, te Juda dabe tigidaligo te wiegi yai gesi
po selama wali me pabeo. Te polobadu bidali bidi nogi
Aisaia, aga Godigo po pusali profet bidi bidali. Tama te aga
dali bidali bagego yali kolesaga te megi bidibo bidi dabego
ebo kolesaga tiwai yai dao. Tama tede dwai homu eyu,
te Aisaiago te po asęani, “Genuai Bidi, dago te nago po
augwalibolo pusali. Tiali goli, augwaligo te po odaliwe ma
meniwe, te eno konebeo,” te po asęani. *
17 Tialima dago koneani, we bidigo te Godigo po odobaso
tama tebogo te konealubo po dąụ wabo homu hodolobo dao.
Tama bidi mego Kraisde po pusubaso, augwaligo Godigo po
odobo dao.
18 Tiali goli te Juda dabede, te mu dawe, te augwaligo
Kraisde te po odaliwe ma meniwe? Magia. Augwaligo
odalio. Te Godigo po bukude elalubo po me deli tiwai dao,
te po e dao,
“Te augwaligo dogoni te tigidali tọba pelama sabolali.
Tama augwaligo po pelama, te tigidali bulu mu
usu egi pai.” *
19 Tiali goli eno po ma obao, te Israel dabe augwaligo te
po koneaniwe ma meniwe? Awe, augwaligo koneani. Hasia
Mosesgo te sęde te Godigo wali po polobadu asęani,
“Te eno olo we bidi meba saibao, augwali te deli
hani mu meni, tama dagego tebode dwai homu
elama tama eno augwalibolo wiegi yai kolesaga
ebaso, tama dage te sulama pesa yaibao.
Te eno te kolesaga konesiąwai bidi hani augwali
me deli sobaso, tama dagego augwali dali sębę

---

* **10:15:** Ais 52:7 * **10:16:** Ais 53:1 * **10:18:** Tib 19:4

yaibao.” *
20 Tama te Godigo po polobadu pusali bidi Aisaiago te po
hanilama pusubo wi me ebeo. Agai Godigo te gasa hani we
bidide wali po e tiwai asęani,
“Te ena gegebo sę me isąwani bidi dabego, te
augwaligo ena suali.
Te bidi dabe meba augwaligo te bidi mebabolo te
enade po hanalusiąbadi, tiali goli ena augwaliba
hanilama pedalobo dao.” *
21 Tiali goli te Israel hani we bidide te Aisaiago Godigo e
wali po asęani, “Te bobage sogo mu eno augwali i wabo sę
ebadi, te hani bidi augwaligo te po sela sąnama tama dwai
po wei ponai dao.” *

11

Godigo te olo tau mabo wiegi yai kolesaga te Israel hani badu yali

1 Te bidi Aisaiago te tobage po asęai baso, eno e po hanalu
obao, te Godigo aga hani we bidi aga digi sela sąyabo homu
me yaliwe? Mu menio. Ena me ena te Israel bidi dao. Te
bidi Abraham te eno wąi mu dao. Ena te Benjamingo hani
dao.
2 Te Godigo hani augwali te agai polobadu koneyu hagea
sai, agai te augwali me sela sąwai menio. Dagego te Godigo
po pusali profet bidi Elaijago po te Godigo po bukude
elalubo te dagego koneani. Elaijago gedu haluasa po olama,
tama te Israel dabe augwali te Godigo gesabide po tų ela
mawai. Agai te wali po e dao,
3 “Genuai Bidi, augwaligo te nago po pusubo bidi profet
dabe augwali ela muyu yali. Tama augwaligo te nagebolo
mabo nai ulubo alta sai aluali. Tama ena deli naga ena
bidibao. Tama augwaligo ena gegebo sę eyu, tama ena ela
muainogo ebo dao,” Elaijago te po wai. *
4 Tiali goli Godigo agabolo mena po wei ponaniwe? Agai
te po wai, “Eno digi ena bidi dabe te bidi sese hauwa 7,000
bidi sali, tama augwaligo te tibo god Bal dologoba pelama
teba lotu me wasiąwai dao,” Godigo te po wai. *
5 Te tama megi e sogo me te hani bugai meba elalubao,
Godigo te aga olo tau mabo wiegi yai kolesagago te augwali
hagea siyu ma sai dao.
6 Agai te olo tau siyu mabo wiegi yai kolesaga ebaso tama
augwali sali. Tama agai te augwaligo yali sęde homugo te
augwali me sabeo. Tama augwaligo te sę ebode te Godigo

* **10:19:** Bom 32:21 * **10:20:** Ais 65:1 * **10:21:** Ais 65:2 * **11:3:** 1 Kin 19:10, 14 * **11:4:** 1 Kin 19:18

augwali siyu da, teda te olo tau siyu mabo wiegi yai kolesaga
ebo te olo munu me ma egi menigi dao.
7 Tama tibaso dago te Israel dabede magi po waibawe? Te
Israel dabe augwaligo te Godigo augwali doloba pai we bidi
nogi poabo tụ suainogo te sę dene yali goli, te tụ augwaligo
me susiąwai. Te Godigo meba we bidi naga dią selama, tama
augwaligo te tụ suali. Tama gasa bage, te augwaligo Godigo
po odobo hagela eyu, tama augwa olo dąụ wali.
8 Te Godigo po bukude wali po tiwai gilama yali, te po wai,
"Godigo te augwaligo homu kolesaga te godege
pibo tiwai ilali.
Agai te augwaligo gedu te susiąbo tiwai
ilama, tama ologo te po me odosiąyu yalio.*
Tama augwali te tiwai bidali, tama megi e sogoba
usu nagasai dao."
9 Tama Devitgo me te boi bidi dabede Godibolo te tiwai po
olama wai,
"Te eno homugo te nago tilama, tama augwaligo
wei ebo naigo te augwali te konesiąwai bidi tiwai
ilao, te aga te subigila peyu te no aselama bidibo
bidi te konegobeo. Te bidi tiwai nago augwali
tiwai ilao. Tama augwali tulolumainao, augwali
wei ponao.
10 Te eno homugo nago augwali gedu hulia
somainu elama, tama augwaligo te hulia sai
pedalumainogo elama, tama augwaligo gedu
pedama suainogo ebo usu me egobeo.
Tama nago augwalibolo sęgę mao, tama augwaligo
tudi sugunama, tama augwali te tiwai sesemane
sogo bidimainogo yao," *
Devitgo te po polobadu wai.

Godigo te gasa hani augwali ma sali

11 Te eno te po hanalu obao, te Juda dabe augwaligo te
Kraisde konealubo po dąụ wasiąyu tama tulaluama, tama
augwali tede mu dolaliwe? Mu menio. Augwaligo te dwai
sę eyu tama te tụ geda mubaso, tama tede te Godigo te gasa
hani dabe augwali ma sai. Godigo homugo te wiegi yai
kolesaga agai te gasa hani dali ebo te Israel dabe augwaligo
suyu tama augwali pesa emainogo tiai dao.
12 Augwaligo te dwai sę ebaso, tama tede Godigo te tigidali
tọde bidibo we bidi tau mu sidubadi geaibao. Augwaligo te
Godigo kolesagade tulalubaso, tama tede te Godigo te Juda
ąọ isąwai gasa we bidi hani augwalibolo wiegi yai kolesaga

* **11:8:** Bom 29:4; Ais 29:10 * **11:10:** Tib 69:22-23

mu yai. Tama tibaso, tigidali Israel dabe Godiba ma geasa asobaso da, teda tigidali hani wiegi yai mu bidaibao, me deli dwai bidigobeo.

13 Tiali goli megi eno po te dage gasa we bidi hani dabe dagebolo mawainogo obao. Godigo ena tagala palali, te eno dage Juda hani isąwai gasa we bidi dagede sę emainogo yai. Tama tibaso eno homu pemene wiegi yai te sęde elama, tama te sę bidigo gedude ugwaba siyu tama eno te sę ebo dao.
14 Magi baso meni, te sęde eno homugo te eno hani Juda bage augwaligo te Godigo dage dali yali wiegi yai kolesaga sulama pesa eyu, tama eno te augwali tomode meba te eno ma sainogo ebo dao.
15 Edao. Godigo te Juda dabe augwali sela sąnama, tama tede agai te tigidali tǫde bidibo bidi selama, tama augwaligo deli homu aga dali pedalabo tụ dawai. Te dwagi yai kolesaga dao. Tiali goli, Godigo te Juda dabe augwali ma sabo si, te wiegi yai mu yaibao, te isali bidi aga gụ pagede ma hodalobo tiwai yaibao.

16 Te po digi po si begelama tama eno dagebolo obao. Te Juda dabe augwaligo tubo nai bret nigibo si, tama hasia augwaligo te dwasianu pedai bret nigibo plaua te Godibolo hasia mabo dao, te Godigo nai dao, te po wabo dao. Tama tibaso, dago koneani, te plauago nigibo bret tigidali te Godigo nai dao. Tama te ni pedali dabe te Godigo da wida, teda te ni nologo dabe augwali me te Godigo naga dao. Tama te tiwai me te Juda dabego wąị dabe augwali Godigo we bidi bidalibaso, te megi bidibo Juda bage me te Godigo we bidi me bidibao.
17 Tama augwali te gide elalubo ni oliv tiwai bidiyu, tama Godigo te ni oliv nologo meba dwali togolama sela sąnama, tama agai dage olo ni oliv nologo te bulude elalubadi selama, tama dage te gide elalubo ni olivgo nologo togwali pesagede wadolali. Tama dagego augwali hasegelama, tama megi dage bugagia bidibao. Tama dage te elalubo dwagi yai ni olivba wadolobaso, tama dage dali te ni aga nologo mu dali te dagego te ni oliv pedalidu asobo ąịgo ili sabo dao, te nigo bomo me dagego sabo dao.
18 Tiali goli dagego te togwali ni nologo dabe augwalibolo te posobo po munu me olamuo. Te dagego duga nogi ugwaba siyu, augwalide posobo po wai wida, teda dagego homu bugagia koneyu bolo yao. Dagego te ni pedali me ugwaba sagolobo menio. Te ni pedaligo dage sagolobo dao.

19 Tiali goli dagego te duga nogi ugwaba sabo po wabo homu yaibao: “Godigo te ni oliv nologo dabe togwali

madi, te ena augwali togwali pesagede wadolomainogo yai,”
waibao.
20 Awe, te mu dao. Tiali goli, te augwaligo Kraisde
konealubo po dąụ me wasiąwani, tama te tialigo naga agai
augwali togwa sąwai. Tama dagego konealubo po dąụ
obaso, tama dage bugagia bidibao. Tiali goli dua dao,
dagego hagoma me elamuo. Te dage wi iyąo.
21 Polobadu, Godigo te Juda dabe, te nigo nologo mu
dabe augwali me sula tagalasiąwai, tama tiwai naga te dage
tuloluyu da, te agai dage me te me sula me tagalogobeo.
22 Tialima, dagego te Godigo te we bidi dali ebo tau sabo
kolesaga me te agai sesena pabo kolesaga dali me bugagia
suiyąo. Te aga kolesaga tagalali bidi dabe augwalibolo, te
agai augwali sesenaibao. Me ma, dage te Godigo dage homu
dene eyu tau sabo dao. Tama dagego te aga dage dali ebo
kolesagade puba hwi weyu tama agade homu kęą pai we
bidi bidiyu da, te usu da. Ma, te meni yani da, te agai dage
me togolama sela sąwaibao.
23 Tama te Juda dabe, te ni olivgo nologo mu, te augwaligo
te Kraisde konealubo po dąụ wabo hagelabo homu tagaluyu
da, teda Godigo augwali te augwali togwali pesagede ma
wadolaibao. Awe, Godigo te augwali ma wadoligi pabo usu
yaibao.
24 Magi baso meni. Dage gasa hani we bidi da, te buside
holali ni oliv nologo naga tiwai dao, te ni oliv mugo nologo
meni. Tiali goli Godigo dage te nide togolama, tama agai
dage te gide elalubo ni oliv muba wadolali. Tama te
Juda bage augwali da, te gide elalubo ni oliv dao. Tama
tibaso, Godigo te augwali polobadu te ni nologo tiwai togwa
sąnama, tama augwali te augwa oliv niba digi te augwa ma
wadoloyu ebo usu mu dao, te pedalisiąbo sę meni.

Godigo tigidali we bidibolo aga homu dene eyu tau sabo kolesaga yaio

25 Eno ama dede, dage homu hagoma me idali weyu tama
eno homugo dage te polobadu geme dualali po page gisiga
koneao. Te e tiwai dao: te Israel hani we bidi me badugo
homu palia sali, tama te kolesaga augwalide osogo elalubadi
tama te gasa haniani hani we bidi augwali te Godiba asiyu,
tama te sogo augwaligo hani nambaba usu nagasaibao.
26 Tama te kolesagago te Godigo te Israel dabe tigidali
ma dobola saibao. Te agai po asęani bukude wali po tiwai
gilama yaibao,
“Te we bidi ma dobola sabo bidi aga te Saion buludu
asaibao.
Te agai te Jekopgo bidi hanigo yali Godigo po sela

sąbo kolesaga te agai sela sąwaibao. *
27 Tama te sogo eno te po dąų augwali dali
waibao,
Te po e dao, Te eno augwaligo dwai sę ebo tigidali
sela sąwaibao.”*
28 Te Godigo gesi noma wiegi yai po pusubo sęde te Juda
dabe augwaligo Godide te boi bidi homu ebo dao, tama
tede Godigo dage gasa hani we bidi tau sobao. Tiali goli,
te Godigo augwali polobadu sa muani sęde, te augwali da
aga abagi hani dao. Magi baso meni, polobadu mu agai te
augwaligo wąį dabede mu po dąų walai dao.
29 Tama tiyu, te Godigo agai te bidibolo olo mani wiegi
yai naide te enabolo ma mao po munu me wagobeo. Agai
te bidi sa munama tama i obaso da, teda agai homu te sęde
me nosali ma hasegelegobeo.
30 Polobadu dagego te Godigo po sela sąwani. Tama
megi te Juda hani bidi augwaligo agai po sela sąnama,
tama Godigo augwali osogo tagalabaso, tama agai dage gasa
haniani hani we bidi dali homu dene eyu tau salio.
31 Tama te tiwai me augwaligo me te Godigo po sela sąbao.
Magi basowe? Te Godigo dage dali homu dene eyu tau sali
kolesaga naga ebo gilama agai augwali dali me emainogo
yaibao.
32 Magi baso meni, Godigo te po sela sąbo kolesagade te
tigidali we bidi dali kalabus ilama, te agai tigidalibolo me
homu dene eyu olo tau sabo wiegi yai kolesaga yainogo
tialio.

Dago Godigo nogi ugwaba sao

33 Ei tegoba! Te Godigo wiegi wiegi yai homu kolesagade
ena noma sobao. Te agai sę yabo homu kolesaga dali, agai
koneani kolesaga dali, te mu pągąna pelama, tama te tamu
ąį gebo dabo tiwai gilama aiyaba mu dulai. Da bidigo agai
yali homu kolesaga page tigidali konemainogo ebo usu me
egobeo. Dago agai da dali ebo sę page me munu me kuna
konegobeo, da tede usu me egobeo. *
34 Te agai po bukude te tiwai po me asęani,
“Dego te Genuai Bidigo homu kolesaga koneai
dawe? Dego te mobo mabo po agabolo mabo usu
egowe? *
35 Dego te nai me deli hasia agabolo mani, tama
agai te nai wei ponomainogo yaliwe?” *

---

* **11:26:** Ais 59:20 * **11:27:** Jer 31:33-34 * **11:33:** Ais 55:8 * **11:34:** Ais 40:13 * **11:35:** Jop 41:11

36 Bidi menio. Magi baso meni. Aga tigidali nai nigali bidi
dao, tama agade te tigidali elalubo nai te bidibo ula elalubo
dao. Tama tigidali naigo te aga nogi ugwaba somainogo eyu
bidibo dao. Tama eno homugo dago sesemane sogo bidada
peyu aga nogi ugwaba sao. Mu tama dao. *

Polgo te Kraisba homu dąụ wabo we bidi dabego yabo kolesagade po wali

12

(Dąị 12:1–15:13)

Dago dena tigi Godibolo ofa tiwai mainao wali

1 Eno ama dede, eno homugo te Godigo da dali homu dene
eyu tama haniani olo tau mani wiegi yai kolesaga genuai mu
yali, eno te homu ebaso, eno e po megi dagebolo hanilibao.
Bidigo hasa ela munama tama Godibolo olo mabo sę, te ebo
sę nogi poai te ofa dao. Tama te tiwai gilama dagego duga
tigi te Godibolo olo mabo ofa tiwai yao. Te tigi bidibo ula
elalubadi tama dagego Godibolo menama, tama te God aga
deliba naga mao, te dwai sę me isąwai nai ofa dao, tama
dagego te Godigo godolo ebo kolesaga yaibao. Dagego tama
tiyu, tama dage te tiwai God dologode bidiyu, tama duga
lotu po mu te Godibolo waiyąo.
2 Tama te kolesaga edubadi, dage te tọde bidi dabe
biladubo tiwai elama me bilalugio. Menio. Dagego homu
kolesaga Godigo gesi noma pedalomainogo ilama, tama
dagego kolesaga me gesi noma pedalomainogo emainao.
Tama tiyu da, teda dagego te Godigo homu kolesaga
koneaibao. Tama agai homu kolesaga koneama tama te
bidigo yabo wiegi yai sę me, te Godigo gedude te usu
niba kadu wabo kolesaga dali, te doloba pai kolesaga dali,
te tobage dwagi yai kolesaga page tigidali dagego hania
koneaibao.
3 Te Godigo te eno sę yabo homu kolesaga enabolo olo
mobaso, eno dage tigidali deli delibolo e po obao: nago geda
muyu naga digi te nage mu koneai bidi mu da nago te homu
me elamuo. Te menio. Hasia nago nagede homu dolo kone
palao. Te Godigo te agade konealubo po dąụ wabo bomo
nagebolo dobolama mani. Tama te bomo da, te usu ni tiwai
dao, nagede. Tama te usu nigo nago naga sę yabo bomo
dali, te nago sę yabo homu kolesaga dali te si usu sao. Dage
tigidali deli deligo te tama yao.
4 Magi baso meni. Dago koneani, bidigo tigide te nogo
me sągą me, te haniani badu sę ebo me te tigi delide naga

* **11:36:** 1 Ko 8:6

elalubao. Tiali goli tigidali badu te sę deli tigi tiwai sę naga
me ebo menio, te augwaligo haniani sę elalubao.
5 Tama te tiwai me da haniani we bidi hauwa elaluali goli,
Kraisde da wadolama tama da tigi deli naga elalubao. Tama
bidiyu, tama da tigidali deli deli da tigidali te gasa badu
abagi tiwai dao. *
6 Godigo dabolo olo mabo kolesaga elama, tama da deli
delibolo gasagi gasagi yai te we bidi tau mabo sę yabo
kolesaga dobola mani, te agai olo mabo kolesaga yai. Tama
agai tama tialigo da, te da tigidali deli deligo te mani
kolesagago dena hasi tau mao. Tama tiyu, bidi me deligo
te Godigo po pusubo homu kolesaga elaluyu da, teda agai
te aga Godide konealubo pogo bomo wali pelama te Godigo
po pusao.
7 Ma, te bidi me deligo te ama dede dabe tau sabo homu
kolesaga elalubaso da, teda agai te ama dede dabe tau sabo
sę mu yao. Tama bidi mego te Godigo po ola mabo tisa sę
ebo kolesaga elaluyu da, teda agai te tisa sę mu yao.
8 Bidi mego te bidi dabe augwali homu hodolobo kolesaga
elalubaso da, teda agai te augwali homu hodolobo sę mu
yao. Te Godigo hani we bidi tau somainogo aga nai dobabo
bidi, aga dwagi yai homu eyu agai nai hauwa augwalibolo
mao, te agai nai yogo homu elamuo. Te polalubo bidi, te
agai homugo te sę mu yao. Te gasa bidi homu dene eyu tau
sabo bidi, te bidi me agai homu pemene wiegi yai elama
tama aga tau sao. *

Te Godigo we bidi hanigo yabo kolesaga dago dolo mu yao

9 Duga hasi dagego duga ama dabebolo dwagi yai homu
eyu godolo eba wida, teda dagego homu mu naga eyu
augwali godolo mu ela pao. Tama tiyu, dagego te dwai
kolesagaba tudi mu ola menama, tama dagego te wiegi yai
kolesagaba homu mu kęą sao.
10 Dage da, te deli hani bage dao. Tama tibaso, te deli hani
we bidi dabego yabo kolesaga bomo eyu, tama duga hasi
duga ama dede abe dede augwali dali dwagi yai homu eyu
godolo mu yao. Dage tigidali deli deligo duga nogi aiyaba
elaluyu, te gasa bage augwali nogi naga ugwaba sao.
11 Dagego sesemane sogo sę bomo mu yao. Tama dagego
homude bomo eyu tama Genuai Bidigo sę yao.
12 Dagego agade konealubo po dąų olama, tama Genuai
Bidigo dage tau sabo tonalubadi tama dagego wiegi yai
homu pemene dali yao. Te sęgę dageba pedalobaso da, teda

* **12:5:** 1 Ko 12:12 * **12:8:** 1 Ko 12:4-11

dage bomo elama bugagia dolaluao. Dagego tigidali sogo
gedu haluasa po wao.
13 Tama te Godigo we bidi meba augwali te nai dabe meni
baso da, teda dagego augwali tau sao. Me ma, te gasa bulu
bidi dabe dage bidiboba pedalobo si da, teda dagego augwali
bugagia geseyu tonaluao.

14 Te bidi dabe augwaligo dage dali dwai sę eyu dene
mobaso da, te dagego Godibolo gedu haluasa po olama, te
agai augwali wiegi yai ilimainao. Awe, dagego gedu haluasa
po agaba obaso, te augwali agai wiegi yai ilimainogo wao.
Dagego agai augwali dolomainogo gedu haluasa po weyu te
i ola mabo po me olamuo. *
15 Te bidi dabe augwaligo wiegi yai pemene ebaso, te
dagego wiegi yai homu pemene augwali dali hodobo iyąo.
Augwali homu dene eyu gela obaso, teda dage me augwali
dali hodobo gela wao.
16 Dagego duga ama dede augwali dali deli homu tiwai
elama, te duga digi dugade ebo homu tiwai augwali dali yao.
Dagego homu dage genuai bidi bidabo homu me ilamuo.
Menio. Dage te nogi meni yai olo we bidi dabe dali abagi
homu eyu bidiąo. Dagego te homu elama duga digi te po
me wagio, “Eno naga eno koneai bidi dao,” te po me wagio.

17 Tama gasa bidigo dwai kolesaga dagebolo ebaso
da, teda dagego te dwai kolesaga augwalibolo wei me
ponogimio. Menio. Dagego duga ebo kolesaga bugagia
osola sulama, tama te tigidali bidigo gedude wiegi yai dolo
kolesaga te kolesaga naga iyąo.
18 Duga digi te hwįabo homu me egio. Te tų elalubaso da,
teda dagego deli homu tigidali bidi dali elama bidiąo.
19 Eno abagi dede muo, te augwaligo dwai sę dagebolo ebo
te duga digi wei munu me ponamuo. Te menio. Dagego te
Godigo sębę ebo sę augwalide emainogo sula tagaliąo. Magi
baso meni, te Godigo po bukude agai te po wai, “Te dwai sę
wei ponobo kolesaga da, te eno sę dao. Ena digi te eno dwai
dene wei augwalibolo ponaibao, Genuai Bidigo te po wai.”
*
20 Te dwai sę wei munu me ponamuo. Te menio. Tiali
goli, te Godigo po bukude wabo po tiwai, “Te nagebolo boi
bidi ebo bidi aga nasi ebaso da, teda nago aga nai mao. Te
aga ąi nogone ebaso da, teda nago ąi agabolo mao. Nago
tama tiali da, teda agai yali kolesagade te nago aga hale ebo
kolesaga mu ilaibao, tama te kolesagade ge naibao.” *

---

* **12:14:** Mat 5:44; Luk 6:28 * **12:19:** Bom 32:35 * **12:20:** Prs 25:21-22

21 Gasa bidigo nagebolo dwai sę elama tama nago aga
dwai sę ma wei ponoyu da, teda dwai kolesagago nage
aiyaba elaluai dao. Te tama gogologio. Menio. Nago agabolo
dwagi yai sę naga wei ponao. Tama tiyu, nago dwagi yai
kolesaga ebogo te aga dwai kolesaga yali aiyaba elaluao.

13

Da te gavman bidi dabe augwali dologode bidao po wai

1 Da Godigo po wali bilibo we bidi da tigidali te gavman
bidi dabe augwali dologode bidao. Magi baso meni. Te
tǫde elalubo gavman sę yabo bomo, te bomo tigidali te God
aga digi agai dodolai dao. Te gavman me deli te olo me
pedalubeo. Menio. Tigidali gavman bidibo, te Godigo digi
augwali munama tama augwali bidibao.
2 Tama tibaso, bidigo te gavmanigo po wali pabo hagela
homu ebo bidi, te agai Godigo muani naide te homu ebo dao.
Tama bidi augwaligo tama tibo da, teda augwali te augwa
yali kolesagade te dwai dene saibao.
3 Magi baso meni. Te wiegi yai dolo kolesaga ebo bidi
dabe augwali te gavman bidide wi ebo meni. Tiali goli te
dwai kolesaga ebo bage augwali wi ilainogo te gavman bidi
bidibao. Te nago te gavmanide wi ebo hagela homu ebowe?
Teda, nago wiegi yai kolesaga naga ebaso, tama agai nago
nogi ugwaba saibao.
4 Tama aga dali wi ebo page elalugobeo. Magi baso meni,
aga te Godigo sę bidi te agai nage tau siyu, tama nage
bugagia bidaibao. Tiali goli, nago dwai kolesaga ebaso da,
teda nage aga wi yao. Nago koneani, te gavman enesigi bidi
agai te poa pai genuai hwą ge tolalubo, tama agai te olo me
tolalubo menio. Te gavman genuai bidi aga da te Godigo sę
bidi, tama te dwai kolesaga ebo bidibolo te Godigo nogide
te wei ponama dene mabo dao.
5 Tama tibaso, da te gavman bidi dologode bidao. Da te
Godigo sębę geda somainogo ebode naga tama te gavman
bidigo po wali pigio. Menio. Dago homugo te kolesaga ebo
te dolo dao te tiwai homu yao.
6 Tama tede naga dagego te takis me abelebo dao. Magi
baso meni, te gavman bidi dabe augwali te Godigo sę bidi
bidibaso, tama sesemane sogo augwaligo bomo elama te sę
naga tonalubo dao.
7 Dagego te bidi dabe augwalibolo te haniani negeli
elalubaso da, teda dagego te augwalibolo mao. Te haniani
takis, te maket takis dali, kaunsil takis dali, te tobage negeli
te tedali tedali takis mone sabo bidi dabebolo mao. Dagego
te gavman dabede deli dologode bidabo negeli elalubao.

Tama tibaso, dage augwali dologode bidao. Dagego te gavman bidi dabe nogi ugwaba sabo negeli elalubao. Tama tibaso, dagego augwaligo nogi ugwaba sao. *

Te bomai po dolo wali pabo kolesaga

8 Dagego bidi me delibolo negeli elalubaso da, te negeli polo wei ponao. Te negeli tigidali bugagia wei ponao. Tiali goli te negeli me deli dage tigidali deli deligo sesemane sogo me elaluaibao, siligobeo: te da te ama dede dabebolo dwagi yai homu eyu godolo mu yabo negeli elalubao. Magi baso meni, te bidi me deligo te gasa bidi dwagi yai homu eyu godolo ebo bidigo agai te kolesaga ebogo bomai po wali mu peduai dao, te aga te bomai pogo usu niba kadu wai dao.

9 Dago koneani, te bomai pode te po wai, “Nago te penani sę egio. Nago bidi ela mugio. Nago nai wi sigio. Nago mena gasa bidigo nai dabe sulama pesa egio.” Te bomai po dabe me, tama gasa bomai po tigidali elalubo, te tigidali bomai po deliba sisinama, tama augwali page deli naga elalubao, te page po e dao, “Te naga digi naga godolo ebo tiwai gilama te nago gasa we bidi dabe augwali godolo eyu tiao.” *

10 Te bidigo gasa bidi dali dwagi yai homu eyu godolo mu ebo bidi, te agai dwai kolesaga te agabolo me egobeo. Tama tibaso, te we bidi dali wiegi yai homu eyu godolo ebo kolesaga ebo bidi, te agai te Godigo bomai po page usu nagasobo dao.

Da dolo bilao

11 Magi baso eno dagebolo te tiwai kolesaga yao po waliwe? Edao. Te megi da bidibo sogo te dagego koneanio. Megi dage te godege pila muani tagalama hodaloabo sogo dao. Magi baso meni. Polobadu da gesi konealubo po dąų wabo bidi pedalali, tama Godigo da ma dobola sainogo homu yali sogo te digibulu gana elalubadi yali, tiali goli megi e sogo te dwasianu pąba pedalalio.

12 Te be hulialuali silainogo elama, tama pąde be posainogo ebao. Tama tibaso, dago te be hulia saide bidibo we bidigo ebo dwai kolesaga ebo tagalao. Te ami bidi dabe augwaligo augwa pibo ugwa guda munama, tama te augwa tigi duala sabo hwįabo ugwa gudubo dao. Tama te tiwai gilama, dago te dwai bidi Satan aiyaba elaluabo wiegi yai kolesaga te dago ugwa gudubo gilama guda sao.

13 Da dolo bilao, te giligade bilibo bidi tiwai yao. Dago te hagoma eyu te bomai ąį tuai bidi tiwai dedege bilamuo. Dago te penani ebo kolesaga eyu tama te meda ebo dwai

---

* **13:7:** Mat 22:21; Mak 12:17; Luk 20:25 * **13:9:** Sai 20:13-17; Prs 19:18; Bom 5:17-21

kolesaga dali gagali egio. Dago gasa bidigo nai pesa elama godolo ebaso, tama wado po dabe me olamu dao.

14 Te tobage kolesaga menio. Dagego Genuai Bidi Jisas Krais selama, tama aga te bebo ugwa tiwai elama tama duga homude bea sao. Tama dagego te tigigo ebo dwai kolesaga wali pabo homu me egimio.

14

Dago ama bilibo me dagalamuo

1 Tama bidigo Kraisde konealubo po dąụ weyu da yali, tiali goli agai konealubo po bomo isąyu tama aga homu te God aga dali dwagi yai homu emainogo aga te bidigo nigali haniani bomai po aga wali pao homu ebo bidi dao. Te tobage bidi te dagego duga hani tomoba sela asao. Tiali goli tama tiyu te dagego homude aga dali gasa gasa konila po me olamu dao. Te menio. Te bidi olo mu sao.

2 E tiwai yao. Bidi me deligo Kraisde konealubo po bomo elama dąụ olama, tama agai tigidali haniani nai tubo dao. Tiali goli gasa bidi mego Kraisde konealubo po dąụ olama gisiga konesiąwai bidi, te bidi agai te mi tubo sęde habu selama, tama te gide holobo nai naga agai tubo dao.

3 Tama tigidali nai tubo bidigo, agai te kibu me gasa nai mi tusiąbo bidi dali dwai homu me egio, bo wagio. Me ma, te kibu me gasa nai mi tusiąbo bidigo, agai homugo te tigidali nai tubo bidi te sęgę sali homu me egio. Menio. Godigo te bidi me selama, tama aga hani dali dagayani dao.

4 Nage niwai bidi da olama, tama nago gasa bidigo sę ebo bidigo ebo kolesagade te sęgę sali homu ebo dawe? Te aga sęde bomo elama dolalubaso, ma aga tulalubaso da, te sę aga Genuai Bidigo digi osola sulama tama aga dali yaibao. Tama te bidi aga dolaluaibao. Magi baso meni, te Genuai Bidigo digi te aga dąụ ilama, tama aga bomo elama dolalubo usu yaibao.

5 Te Krais wali pabo we bidi hani tomode bidi me deligo homugo te deli sogo bubugade te Godigo gedude te genuai sogo da homu mu elama tama te gasa sogo dabe te aiyaba elaluali homu ebo dao. Tama gasa bidigo homugo tigidali sogo te deli sogo bubugade tiwai da te homu ebo dao. Tigidali bidi deli deligo augwa digi augwa homude te sęde bugagia hania homugo koneao.

6 Bidigo homugo deli sogo te polalubo genuai sogo da homu eyu da, te bidigo te Genuai Bidigo nogi ugwaba somainogo tama tebo dao. Te tigidali nai tubo bidi me, te bidigo te Godibolo te tubo naide puba hwi po obaso tama te nai tubo si agai te Genuai Bidigo nogi tama ugwaba sabo

dao. Me ma, te tigidali nai me tusiąbo bidi me, agai te
Genuai Bidigo nogi ugwaba siyu, tama Godibolo te puba hwi
po weyu ebadi, aga nai meba tubo menio. *
7 Dago koneani, te da usu da homu eyu, tama dena homu
naga wali peyu tama da e tiwai bidaibao, ma da e tiwai
isaibao, te homu eyu te da bidibo meni.
8 Menio. Te da bidibo ula elalubo sogo da, ma da isibo
si da, te dago te Genuai Bidi dwagi yai homu ilabo sę yao.
Tama tibaso, da bidibadi me, ma da isai digi yaibaso, da te
Genuai Bidigo we bidi hani dao.
9 Magi baso meni. Krais me isama tama bidibo ula ma sali
da, te aga te isali bidi dabe dali te bidibo ula elalubo bidi
dabe dali augwaligo Genuai Bidi bidainogo tama tiai dao.
10 Tama aga tama tialigo da, tama nago, magi baso nago
te naga ama bilibo kolesaga dagalama tama aga dali dwai
homu ebo dawe? Tama nago me, te magi baso nago te sęgę
sali homu naga ama u bidide ebo dawe? Dago koneani, te
da tigidali te Godigo po tụ ebode dolaluaibao.
11 Magu meni, te Godigo po bukude asęani po tiwai
yaibao, te po asęani,
“Genuai Bidigo te po wai dao: ‘Ena mu tama
bidibo, ena isigobeo. Te tiwai eno megi wabo
po me te mu usu nagasaibao. Te tigidali we
bidigo ena pagede kidu sugunama, tama tigidali
bidigo God po hanilama weyu aga God mu
da waibao.’ ” *
12 Tama agai tama po waligo da, teda da tigidali we bidi deli
deligo te dago Godibolo te dago yali tigidali kolesaga page
te po pusaibao.

Dago ama dolobo sę me egio

13 Te da tigidali te Godigo po tụ ebode mu dolalubaso,
tama dago dwai homu gasa amago ebo kolesagade ebo
tagalao, te me elamuo. Menio. Dago te tiwai homu yao:
dago te ama dwai sęgęba tulalumainogo magi sę me deli
elamu dao. Te aga Godigo pabo tụdu pabo dolamuo.
14 Ena te Genuai Bidi Jisas dali wadolama, tama agai ena
ola manigo tama te eno e po page bugagia hania koneai, te
magi tubo nai me deli te aga digi meda eyu tama te habu
selai nai menio. Tiali goli bidigo te nai me deli te meda yai
habu selali nai dao homu ebaso, te aga homude naga te nai
meda elalubao, te agade te nai te habu selai nai dao. Dagego
agabolo tuao olamuo.

---

* **14:6:** Kol 2:16 * **14:11:** Ais 45:23

15 Magi baso meni. E tiwai dao: nago amago homu te
tubo nai me deli te habu selai nai dao. Tama agai nago
te nai tubo subaso, tama aga homu te nai habu selali po
wai nai goli, tama aga te habu selali po bolama, agai me
te nai tubaso, aga te tiwai tulaluama te dwai homu sęgę
elaluaibao. Tama nago naga ama tama doloyu da, teda nago
koneao, te kolesagade nago te aga ama dali dwagi yai homu
eyu godolo eyu bidibo kolesaga nago tagalai dao. Krais
isilama te ama ma dobola sainogo yali. Tama tibaso, nago
nai tubo kolesagago te ama me dologio.
16 Tama tiyu, nago te kolesaga me deli dali te habu
selesiąwani kolesaga dao homu ebao. Awe, tiali goli nago te
kolesaga ebogo te nago ama te dwai sę tomoba kegeyu da,
teda te kolesaga ebo tagalao. Te gasa bidi dabe augwaligo te
sulama, tama Godigo nogi posobo po waidali weyu, te nago
te habu selesiąwani kolesaga ebo tagalao.
17 Magi baso meni. Te Godigo da we bidi tonalubo sę page
da, te nai me wę tubo kolesagade te page elalubeo. Menio.
Te aga da tonalubo sę page e dao, te doloba pai kolesagade
elaluyu, tama wiegi yai homu nagame eyu, tama wiegi yai
homu pemene ebo kolesaga ebo. Te Godigo Tedali Mobo
Bidigo te kolesaga da tomode nigilibo dao.
18 Tama bidi te tobage kolesaga ebogo te Kraisgo sę bidi
bidiyu da, teda aga Godigo usu niba kadu waibao, tama
te bidi dabe augwaligo homugo te aga wiegi yai bidi da te
homu yaibao.

19 Tama tibaso, da te tụ naga wali peyu, te da deli homu
ilabo kolesaga dali, te dena hasi dena bomo mabo kolesaga
dali si, te da pobasa pao.
20 Tama tiyu, e homu yao: eno ama da te Godigo ma
dobola sai bidi dao. Tama tibaso, eno aga te konealubo pode
dolidali weyu, te agai habu selali homu yai tubo nai te nai
eno me tugobeo. Mu tama, te tubo nai tigidali wiegi yai dao,
te we bidigo tuabo nai dao. Tiali goli, te nago nai me deli
tuali digi tama tede te gasa bidi me deli tulalubo sę ebaso
da, teda nago dwai kolesaga ebao.
21 Te doloba pai kolesaga e dao: nago amade kone palao.
Aga te mi tubo kolesagade, ma te bomai wę tubo kolesagade,
ma gasa sęde me te habu selai dwai sę dao homu ebaso da,
teda agai nage te tobage kolesaga ebo sulama, tama aga
homude elalubo habu selali po bolama tulaluidali weyu,
nago te tobage kolesaga egio. Tama tiyu te nago te wiegi
yai ilibo dao.
22 Nago te mi dali wę dali tubo kolesagade nago naga
homugo hania konebo, te homu te naga digi God dali dage

si tomode dodolama elaluao. Bidigo homugo te haniani
ebo kolesaga usu selama tama meba dwai dao, meba dwagi
yai sę dao, te aga konebo dao. Tama te bidigo te wiegi
yai kolesaga naga eyu, tama agai aga ebo sęde dwai homu
isąwai bidi, te bidi aga wiegi yai homu pemene yao.
23 Tiali goli bidigo homu si elama te nai tuali da, te Godigo
agabolo sęgę mawaibao. Magi baso meni. Aga te sęde te
wiegi yai sę naga dao te homu isiąbadi aga homu si elama
te nai tuali. Te tigidali sę deli delide e po mu po dao: te sę
doloba pai sę mu da homu isiąbadi tama homu si elama te
sę eyu da, teda dago tede dwai sę yalio.

15

Dago Kraisgo homu kolesaga wali pao

1 Te da Godigo we bidi hani tomode te we bidi meba
augwaligo te Kraisde te konealubo po bomo meni yai bidiyu,
tama augwaligo haniani sęde te habu selebo dao, te ena
tamadi tama te sęde po asęani. Tama da meba te Kraisde
te konealubo po bomo eyu dąų olama bidibao. Tama da
augwali dali te nagamea pai kolesaga eyu augwali sao. Dago
augwali dali tama tiyu, tama dago augwaligo sęgę tolao.
Dago augwali sula tagalama tama dena homu kolesaga naga
wali me piduamu dao.
2 Te menio. Da tigidali deli deli dago te da pąde bidibo
bidide homugo kone palama, tama aga tau sabo sę yao,
te aga wiegi yai kolesaga selama, tama aga te Kraisde
konealubo po bugagia dąų wali bidi pedalomainao.
3 Te Kraisgo me, Krais aga digi aga homu wali me pabeo.
Te meni. Te we bidi augwaligo agade nogi posobo po wali
goli, aga Godigo homu naga wali pali. Te agade pedalali
kolesaga te bidi mego Godibolo polobadu wali po tiwai
gilama yai. Te bukude asęani po e dao: “Te God, te bidi
dabe augwaligo nagebolo wabo dwai po wabo, te augwaligo
dwai po wabo te po asiyu ena mesegelai dao,” te po asęani,
tama te Kraisde usu nagasai dao. *
4 Godigo po tigidali augwaligo polobadu asęani, te aug-
waligo te po dabolo te wiegi yai bidabo kolesaga ola
momainogo asęanio. Tama dago te asęani po nededu geyu,
tama tede dago te haniani sęgę tolabo bomo dali, te dwagi
yai po mobo mabo po dali somainogo eyu augwaligo te po
asęani. Tama dago te bomo me te mobo mabo po me te
bukude asęani pode selama, tama dwagi yai homu eyu, dago
te Godigo da dali yabo wiegi yai sę bugagia tonaluaibao.

---

* **15:3:** Tib 69:9

5 Te God da, te haniani sęgę tolabo bomo page bidi dao, te
dwagi yai mobo mabo po page bidi dao. Tama eno homugo
te Godigo dage tau siyu, tama dage te Krais Jisasgo yali homu
kolesaga wali mu peyu, tama dage deli homu naga duga hasi
elaluyu bidaibao.
6 Eno homugo dage te tama bidiyu, tama pedauwali deli
elama, tama Godigo nogi ugwaba somainogo yao, aga God
tama dago Genuai Bidi Jisas Kraisgo Aya dao.

Krais da te Juda dabe dali gasa hani dabe dali ma dobola sabo bidi dao

7 Dago te da pąde bidibo bidide homugo kone palao.
Tama tibaso, duga hasi dage tigidali deli deligo te ama dede
dabe selama, tama augwali dali deli homu elama bidao, te
Kraisgo me da sali tiwai yaligi yao, te Godigo genuai nogi
ugwaba pedalomainogo tiao.
8 Eno po page e dao: Krais agade digi naga aga homugo
kone palisiąbadi tama aga te tigiwali togobo Juda hani tau
sabo sę bidi pedalai. Agai tama tialigo te God da te mu
po naga wabo bidi dao ola mani dao. Tama tede Kraisgo
te Godigo te polobadu bidali augwa wąi dabebolo menama
dąu wali po tigidali usu nai dao.
9 Tama aga te Juda hanigo sę ebo bidi pedalobo te page
me elalubao, te e dao: agai homugo te gasa hani augwaligo
te Godigo homu dene eyu olo tau mabo wiegi yai kolesaga
ebo te augwaligo sulama, tama aga nogi ugwaba somainogo
homu yali, te Godigo po bukude wali po tiwai gilama yali,
te po e dao:
"Tama eno nago nogi ugwaba sabo po gasa hani
dabe tomode augwalibolo pusaibao.
Tama eno tęąbi pogo nago nogi ugwaba saibao."*
10 Tama bukude te sęde gasa po me wali e dao:
"Dage gasa hani dabe, dagego te Godigo hani we bidi
dali wiegi yai homu pemene yao." *
11 Tama bukude te po gasa badu e tiwai po wali,
"Dage tigidali gasa hani bidi, dagego te Genuai
Bidigo nogi ugwaba sao. Tama tigidali we bidi
dagego aga nogi ugwaba sao." *
12 Tama te Juda hani isąwai bagede te polobadu Godigo po
pusali bidi Aisaiago me te po wai,
"Te gelali ni pedalide te ni koliama holobo tiwai
gilama tama te bidi me deli te Jesigo hanide
pedalaibao. Tama te bidi Godigo te gasa hani we
bidi tonalubo bidi nigilaibao. Tama nigilama, tama

---

* **15:9:** 2 Sml 22:50; Tib 18:49 * **15:10:** Bom 32:43 * **15:11:** Tib 117:1

augwaligo agade augwa homu tialuama, tama
dwagi yai homu eyu, agai augwalibolo nosali yabo
sę ebo tonaluaibao,” *
te Godigo po polobadu pusali bidi Aisaiago te po asęani.
13 God da, aga te dago homu agaba tialuama tama dwagi
yai homu eyu te agai dabolo nosali yabo sę tonalubo
kolesaga page bidi dao. Tama eno gedu haluasa po
weyu tama wabo dao, “God, te Rom bulude bidibo we
bidi augwaligo nageba te konealubo po dąu wali dao.
Tama tebogo nago augwali wiegi yai homu pemene genuai
elama, tama nagame yai homu te augwaliba pedalama
tama pągąnalumainogo yao, te eno homugo dao. Tama
nago Tedali Mobo Bidigo bomogo augwali tau siyu tama
augwaligo te nago nosali yabo sę bugagia tonalubo kolesaga
te geninama mu pedalomainao,” eno te tobage po te
Godibolo hanalu wabo dao.

Polgo aga ebo sęde digi po weyu, tama agai te Rom dabede siade po wai

(Dąi 15:14–16:27)

Pol agai te Godigo sę te Juda hani isąwai gasa hani bage tomode yali

14 Eno ama dede dabeo, te eno dagede te homu si ebo
meni. Te eno homugo digi te dagego te we bidi tau sabo
wiegi yai kolesaga sesemane sogo ebo dao, tama dagego
haniani kolesaga tigidali elaluyu, tama dagego te Godigo
wiegi yai homu kolesaga te duga hasi ama dede dabe
augwalibolo ola mabo te dage usu ebo dao.
15 Tiali goli eno e pas tomode po meba ena homu wi me
isąyu, tama bomo elama te po dagebolo hania asęani. Eno
te pode dage homu hodolainogo homu ebao, te dagego te
po kegeda pidali weyu yali. Magi baso meni, Godigo te aga
olo tau mabo wiegi yai kolesaga ena dali eyu, tama enaba
te dwagi yai sę mawai dao.
16 Tama agai ena te Krais Jisasgo sę ebo bidi bidimainogo
ilama, te Juda hani isąwai gasa hani augwali tomode sę
emainogo yai. Ena te Godibolo lotu po weyu sę ebo bidi
pris tiwai elama, tama eno Godigo wiegi yai gesi po pusubo
sę ebao. Eno te gasa hani augwali te Godiba sela aselama,
tama Tedali Mobo Bidigo augwali wiegi yai mu doloba pai
we bidi ilibo si, tama eno augwali Godibolo te usu si yai ofa
tiwai elama mawaibao.
17 Tama tibaso, ena Krais Jisas dali wadolama, tama eno
te Godibolo ebo sęde te ena wiegi yai homu pemene ebo usu
ebo dao.

* **15:12:** Ais 11:10

18 Tama eno gasa bidigo yali sęde po me wagobeo. Menio.
Tama bomo elama, eno te Kraisgo sę ena nogode yali sę
po naga pusubao. Agai eno po tau selama, tama wiegi yai
sę dabe eno nogode yai. Tama te si ebogo te Juda hani
isąwai gasa hani we bidi augwali te Godigo po odoyu, tama
augwaligo homu tulaluyu, tama augwali agai po wali pabo
sę ilali.
19 Tama agai eno nogode te haniani bidigo me isąwai
bomai sę yai. Tama Tedali Mobo Bidigo me enabolo sę bomo
yali. Te tigidali sę agai yai, te gasa hani dabe hodolama,
tama augwaligo te Godigo po wali pomainogo yalio. Tama
tiyu, eno te sę Jerusalemde gagalama, tama eno Kraisde
wiegi yai gesi po tigidali augwalibolo pusali, tama ena bilali
te tigidali habuba te digibulu mu bulu nogi Ilirikum dąi egi
pelama, tama te sę ela silai dao.
20 Tama tiyu, te sęde eno homugo te Kraisgo nogi
polobadu konesiąwani bage bidiboba pelama, tama augwal-
ibolo eno te wiegi yai gesi po pusabo homu godolo mu yalio.
Te po digi po begelama tama e tiwai dao, eno te gasa bidigo
tulai be ni daide eno be me sę idali weyu, ena te digibulu
buluba pai dao.
21 Tama tiyu, eno te Godigo po bukude polobadu asęani
po usu numainogo yai, te po e dao,
“Te agade po munu me odosiąwani bidi dabe, te
augwaligo aga sueibao. Tama agade po odosiąwani
bidi dabego, te augwaligo agade bugagia koneaibao.”*

Polgo Rom dabe suabo homu yali

22 Te digibulu bulude bidibo bage, te augwali Kraisgo nogi
munu me odosiąwani we bidi, te eno augwalibolo Godigo po
pusubo sę hauwa elalubaso, tama te sęgo hauwa sogo ena
tų palidubaso, tama ena dageba pabo usu me ebeo. *
23 Tiali goli megi eno yabo sę te gasa pąde elalubo tǫ pedai
dabede me elalubeo, te sę tede silai dao. Tama hauwa kibu
bede te ena dage bidibo madi asabo homu godolo mu yai
dao.
24 Tama tialigo da, megi eno homugo te ena te digibulu tǫ
pedai nogi Spen, te dagego bulu Rom u badu bulu, teba ena
paio. Tama te Spenba pobadi tama tomode ena dagego hanu
Romba hasia sabolaibao. Tama dageba te tiwai sabolama,
tama ena dwasianu sogo dage dali dwagi yai homu eyu
bidama, tama dagego ena tau siyu ena odasa pelama, te
Spen bulu pabo tųba tagaligi pagameo.

---

* **15:21:** Ais 52:15 * **15:22:** Rom 1:13

25 Tiali goli megi hasia bolo ena te Jerusalem hanuba pabo
tamadi gagalaibao, te tede bidibo Godigo we bidi tau magi
paibao.
26 Te e tama tiaibao: te Masedonia dali Akaia dali te tǫ
pedai side bidibo Godigo we bidi augwaligo po mia selama,
tama dwagi yai homu eyu augwa nai sesa pelama sisinama,
tama eno nogoba munama, tama te nai meni yai te Godigo
we bidi augwalibolo te Jerusalemba tolainogo ebo dao. *
27 Mu tama, augwa digi augwaligo te mone mabo sęde
wiegi yai homu elama augwaligo tama tiwai yali, tiali goli
augwaligo negeli me te Jerusalem dabede elaluai. Magi baso
meni, te Jerusalemde bidibo Juda dabe augwaligo te Juda
hani isąwai gasa hani dabe augwali te Godigo wiegi yai gesi
po mani negeli elaluai. Tama tibaso, gasa hani augwaligo
te tigide nai tau sabo negeli te Juda dabe augwalide elaluai
dao. *
28 Te gasa hani bage augwaligo Godigo wiegi yai po
odama, tama te pogo megi du walobao, te gasa hani bage
augwaligo augwa monego te Juda dabe tau saibao. Tama
eno te ena nogoba muani sę silabo homu eyu, tama eno te
wiegi yai du tigidali te Jerusalem dabe augwaligo nogoba
bugagia menama da, tama nosali ena te Spen buluba
pabo tǫdu painogo, tama tedu pobadi hasia eno dage bolo
suagasaibao.
29 Tama eno koneanio, te ena dage bidiboba sabalobo si,
te Kraisgo da tigidalibolo te wiegi yai homu ilibo dwagi yai
sę elama, tama da pągąwaibao.

30 Eno ama dede, eno homugo dagego te dago Genuai Bidi
Jisas Krais homu koneama, tama te Tedali Mobo Bidigo da
tomode hodolali duga hasi godolo ebo kolesaga me homu
kone palao. Tama te side homu kone palama, dage homu
hodolama, tama te gedu haluasa po wabo sę dene ena dali
emainu eno te homu godolo ebao. Dagego te Godibolo gedu
haluasa po weyu ena tau somainogo yao,
31 tama ena te Juda dabe meba te Godigo po sela sąbo
bidi augwali nogode ena dagala samainogo yaibao. Tama
me, dagego te Godibolo gedu haluasa po obaso, te Godigo
aga we bidi Jerusalem dabe augwaligo te eno augwali tau
sabo sęde dwagi yai homu eyu tama godolo emainao.
32 Tama tiyu, tama Godigo usu da homu ebaso da, te
ena wiegi yai homu pemene eyu, tama dage bidiboba
sabolaibao. Tama ena dage dali dwasianu sogo bidiyu toma
nabo homu yaibao.

---

* **15:26:** 1 Ko 16:1-4 * **15:27:** 1 Ko 9:11

33 Eno homugo God da, aga te wiegi yai homu nagame ebo
page bidi, aga te dage tigidali dali bidao. Mu dao.

16

Polgo we bidi hauwabolo siade da po ola tolali

1 Eno homugo te dago abe Fibi aga dage bidiboba sabalobo
si dagego aga selama, tama agabolo wiegi yai sę bugagia
yao. Agai te ede Senkria bulude Godigo po odobo we bidi
tau sabo sę ebo dao.
2 Eno homugo dagego homu Genuai Bidiba koneama,
tama dagego te we Fibi selama, te dage Godigo po odobo
we bidi dali bidimai homu yao. Te wiegi yai kolesaga da
Godigo we bidigo ebo kolesaga dao. Tama Fibi aga magi
nai me deli meni baso da, teda dagego aga tau sao. Magi
baso meni, agai abagi homu eyu tama we bidi hauwa tau
sai, tama agai ena me tau sai dao.
3 Dagego eno siade da po wali te we Prisilade, aga bidi
Akwila sibolo mao, augwali si te Krais Jisasde ena dali deli
sę ebo dao.
4 Te augwali sigo ena isidali weyu ena tau siyu isabo sisi
yai elaluali. Tama eno naga eno gedu haluasa po augwali
side weyu Godibolo usu da po me wabeo. Menio. Te Godigo
po odobo gasa hani dabe tigidali augwaligo me te gedu
haluasa po weyu, te Prisila dali Akwila dali side Godibolo
puba hwi wabo dao.
5 Tama eno siade da wali po dagego te augwali sigo beba
sisinibo te Godigo po odobo we bidibolo te po wao.

Dagego eno siade da wali po te bidi Epainetus agabolo
mao, eno abagi mu dao. Te moni tǫ Esiade te tigidali we bidi
augwaligo augwa homu Kraisba musiąbadi te agai polasa
aga Godigo po wali pabo bidi hasia pedalai.
6 Dagego eno siade da wabo po te we Mariabolo wao. Agai
te sę dene hauwa elama dage tau sai.
7 Te eno siade da wali po dagego te bidi si Andronikus
dali Junias sibolo wao. Augwali si eno Juda hani deli tama
ena dali me sogo polobadu kalabuside bidai dao. Augwali si
te Godigo po sela pabo bidi augwali tomode nogi elalubao,
tama augwali si ena dali polama Kraisde wadolama bidai.

8 Dagego eno siade da wali po te bidi nogi Ampliatusbolo
mao. Da si te Genuai Bidiba wadolama tama aga eno abagi
mu bidibao.
9 Dagego eno te siade da wali po te bidi Urbanus agabolo
wao, aga da dali te Kraisde deli sę ebao. Tama siade da po
te bidi Stakisbolo me wao, aga eno abagi mu dao.

10 Dagego eno siade da wali po te Apelesbolo wao, aga da
te aga Kraisde homu kęą pai kolesaga augwaligo usu selama
tama usu da wai nogi bidi dao. Dagego eno siade da wali po
te bidi Aristobulus dali deli bede bidibo bage augwalibolo
wao.
11 Te eno siade da wali po te bidi Herodionbolo dagego
waiyąo, aga te ena dali Juda hani deli dao. Te eno siade da
wali po te Genuai Bidide wadolali we bidi augwali te bidi
Narsisusgo bede bidibo bagebolo dagego te po augwalibolo
waiyąo.
12 Dagego eno siade da wali po te we ama name si Trifina
dali Trifosa sibolo wao, augwali si te Genuai Bidigo sę ebo
dao. Te eno siade da wali po te we nogi Persisbolo wao, eno
abagi mu dao. Agai sę dene hauwa Genuai Bidide yai dao.
13 Eno siade da wali po dagego te Rufusbolo waiyąo. Aga
te Genuai Bidi wali pabo wiegi yai bidi dao. Eno siade da
wali po agai idabolo me wao. Te we te enade te aga eno
ogwa tiwai dao homu eyu, tama agai enade dwagi yai sę
ebo dao.
14 Eno siade da wali po te Asinkritusbolo me, Flegon,
Hermes, Patrobas, Hermas me, te bidi dabebolo dagego te
po waiyąo, tama augwali dali bidalubo ama dedebolo me
wao.
15 Dagego eno siade da wali po te Filologus dali aga we
Julia sibolo me, tama te bidi Nereus dali aga abe dali sibolo
weyu, tama te bidi Olimpasbolo me, tama augwali dali
bidibo Godigo we bidi tigidali augwalibolo te po waiyąo.
16 Te Godigo we bidi dago ebo kolesaga te tiwai eyu, tama
abagi homu eyu, duga hasi dage tigidali deli deligo te ama
dede augwali pageiąo. Te Kraisgo po odobo hani tigidali
augwaligo siade da po dagebolo ola tolobao.

Bidi mebago Kraisgo hani we bidi tomode pedebo po

17 Ama dedeo, te we bidi hani pedebo kolesaga ebo
bidi dabe, te bagede dagego bugagia suao, dua dao. Te
dagego Kraisde polobadu odali ola mabo po, te po augwaligo
sela sąwainogo eyu, tama augwaligo we bidi dwai sę ebo
kolesaga tomoba kegebo dao. Te tobage we bidi dagego
tagalao, augwali tudiba mu muao.
18 Magi baso meni, te tobage bidi dabe augwaligo te dago
Genuai Bidi Kraisde sę me ebeo. Menio. Te augwaligo
augwa tigigo digi ebo kolesaga naga wali pabo dao. Tama
pusu ebo po me tama te bidi homu begasa pabo tibo pogo
augwaligo te dwai sęde konesiąbo we bidi dabe homuba
tibo po ola menama, tama te bidi dabe augwaligo homugo
te dwai kolesaga da homu me isąwaibao.

19 Dagego Godigo po bugagia wali pabo kolesaga po, te
tigidali bidi dabe augwaligo odalio. Tama tibaso, eno wiegi
yai homu pemene dagede ebao. Tiali goli eno homugo
dagego te wiegi yai doloba pai kolesagade bugagia gisiga
koneao. Me ma, te dwai kolesagade eno homugo dage te
tobage kolesaga isąyabo homu mu yao.
20 Tama tiyu da, teda God da, aga te wiegi yai homu
nagame ebo page bidi, dwasianu sogo tama silama, tama
agai te Satan dagego sągą dologoba munama agawaibao. Te
eno homugo te dago Genuai Bidi Jisas Kraisgo da olo mu tau
sali wiegi yai kolesaga dage dali bidao.

Bidi meba augwaligo Rom dabebolo siade da po ola tolai

21 Ena dali deli sę ebo bidi, Timoti, agai siade da wabo po
dagebolo ola tolobao. Tama Lusius me, Jeson me, Sosipater
me, eno Juda hani deli bage, augwaligo me siade da wabo
po dagebolo ola tolobao.
22 Ena Tertius, te eno Polgo pedauwalide po selama tama
eno e pas eno nogogo asęai. Te Genuai Bidigo nogide eno
siade da wabo po dagebolo obao.
23 Te bidi nogi Gaius agai siade da po dagebolo ola tolobao.
Agai ena Pol bugagia agai bede tonaluyu nai gesali. Aga
beba te Kraisgo po odobo we bidi augwali deliba sisinibo
dao. Erastus, aga e hanude te gavmanigo kuskus sę ebo
masigi tonalubo bidi, tama dago ama Kwartus, te augwali
sigo siade da po dagebolo ola tolobao.
24 [Te dago Genuai Bidi Jisas Kraisgo da olo mu tau mani
wiegi yai kolesaga te dage tigidali dali bidao. Mu dao.]

Dago God nogi ugwaba sao

25 Dago Godigo nogi ugwaba mu sinao. Eno aga gesi wiegi
yai po pusubogia tama God agai dage te Kraisde homu kęą
pai we bidi mu dąų wabo usu yaibao. Te wiegi yai gesi po
te Jisas Kraisde elalubao. Tama polobadu tigidali sogo te po
te geme dualali po geme dualaluali,
26 tiali goli megi Godigo te po hania hanilai dao. Godigo
po pusali bidi profet dabego te geme dualali po polobadu
asęani. Tama megi te sesemane sogo bidibo Godigo agai
te augwalibolo te po pusao po olama, tama agai po sela
pabo bidi dabe augwaligo te tigidali tǫde bidibo we bidibolo
pusugi peyu, tama augwalibolo hania ola mabo sę megi ebo
dao, te tigidali we bidi agaba konealubo po dąų olama tama
agai kolesaga wali pomainogo ebao.
27 Te God agaduba deligo naga mu koneai elalubao,
dago te Jisas Kraisde sesemane bidada pabo sogo aga nogi
ugwaba sao. Mu dao. Eno po tama dao. Ena Pol da.

Polgo Hasia Pas Deli Korin Dabeba Asęani

Hasia nedebo tau sabo po

Polobadu te bidi Pol bidali sogo, aga digi te bulu Korin genuai taun me deli te provins tǫ pedai Akaia bulude te Grik dabego moni tǫ pedai tomoba pelama, tama te moni genuai hanu Korin teba sabolama, tama Krais Jisasgo po te Korin we bidi dabebolo pusali. Te Korin hanu dwai nogi elaluali, te dwai dwai penani sę ebo hanu wai, tama tibo god hauwa tede elaluali. Te Korin we bidi mebago te Godigo po bugagia odali. Tama nosali Pol aga te gasa hanu nogi Efesus tede bidibadi, agai e pas te Korin bagebolo asęna tolali. Agai odali, te hani augwa hasi tomode pebeda pali. Tama bidi me deligo dwai penani sę yali. Tama te Korin bage augwaligo pas te Polba asęna toloyu, tama haniani kolesaga ebode te augwaligo aga po hanalu wali. Tama Pol agai te hanalu wali po wei ponoyu, tama aga homu me Godigo homu dali si augwalibolo pusa mani.

Polgo moni homu te Jisasgo po wali pabo te Korinde bidalubo we bidide yali, tiyu augwaligo konealubo homu dąụ wabo te bomo kimi meni dali weyu yali. Tama augwaligo wiegi yai kolesaga yali te dolidali homu yai. Agai te we de bidi si deliba dagana selama bidu ebo te doloba pai kolesagade po weyu, tama te sęgę dabe pedalubo si te Godigo Tedali Mobo Bidigo te augwali bilibo dodolomainu yabo po weyu yai. Agai te lotu wabo wiegi yai kolesaga ebo po me te haniani gasagi yai homu kolesaga te Tedali Mobo Bidigo te Jisas wali pabo bagede ebo po wali. Tama me te isali bidi dabe ma hodalueibao po wai dao.

Te tama tigidali sę dabego te Korin dabeba sęgę mobaso, te bidi Polgo te wiegi yai mu pogo te augwali tau somainu eyu te Godigo ebo homu kolesaga konemainu yali. Te e bukude dąị me badude te Genuai Bidi wali pabo bagego homu godolo ebo po te buku Dąị 13 tede te po elalubao. Te dąịde te tiwai po te gasa bidi hasi homu godolo ebo po wali elalubao, te hasia mu Godigo aga we bidi dabeba mani homu kolesaga te dao. Dago te tama kolesaga wali pabo usu dao.

Te Genuai Bidigo po wali pabo bagego augwa digi augwa nogi ugaba sabo konila po me olamuo po wai

(Dąị 1–4)

1-2 Ena Pol da, tama Godigo digi aga homugo konea pelama
tama agai ena i olama, te Krais Jisasgo tagala palali bidi sębа
muani. Ena dali dago ama Sostenes dadi sigo e pas te dage
Korin moni hanude bidalubo Godigo we bidi hanibolo asęna
tolobao. Dage te Godigo dwai sę me isąbo wiegi yai we bidi
pedalomainu eyu agai dage i wai dao. Tama dage Krais Jisas
dali wadolama, tama dage dali te tigidali bulude bidalubo
we bidi augwaligo te dago Genuai Bidi Jisas Kraisbolo lotu
po wabo bage dali, te da tigidali Krais Jisas dali wadoloyu
tama Godigo we bidi hani bidibo dao. Aga da, te augwaligo
me te dago me Genuai Bidi dao. *
3 Eno homugo dago Aya God dali, te Genuai Bidi Jisas Krais
dali, augwali sigo te augwa olo tau sabo kolesaga me, te bidi
homu dua digi nagame ilibo kolesaga dali si te dagebolo
mao.

Polgo Godiba puba hwi po wali

4 Eno gedu haluasa po weyu, tama tigidali sogo eno te ena
Godibolo dagede puba hwi po wabo dao. Magi baso meni,
dage Krais Jisas dali wadolobaso Godigo dage olo tau siduai
dao.
5 Dage Krais dali wadoloyu tama Godigo bomo dagebolo
mayu, dage te tigidali dwagi yai kolesaga ebode te dage usu
mu dao, sǫą pabeo. Tama tiyu, dagego te Godigo po kuna
koneyu tama gasa we bidibolo pusubo sę te dage usu nubo
dao.
6 Te Kraisde ola mani po te dagego bugagia mu odolama
te sai dao. Tama selama, tama dagego ebo kolesaga
hasegelebaso, te gasa we bidi dabe augwaligo sulama tama
augwaligo koneai, dagego te Kraisde ola mani po mu odobo
dao. Tama tibaso,
7 te Godigo dagebolo maiabo wiegi yai sę yabo bomo
tigidali dagego sai dao, tede dage sǫą peyu habuge me ebeo.
Tama dagego tama selama, dagego dago Genuai Bidi Jisas
Krais hania pedalabo sogo asobo tonaluyu bidibo dao.
8 Tama agai te dagego agade konealubo po dąụ weyu
agaba homugo tialubo kolesaga, te agai bomo ilama, tama
te tigidali nai silabo sogo usu nigi paibao. Agai tama tiyu,
tama dago Genuai Bidi Jisas Krais aga ma asobo sogo te sogo
dage sęgę meni yai we bidi pedalaibao.
9 Te God aga digi dage aga ogwa Jisas Krais dali wadolo-
mainogo eyu tama dage i wali bidi, te tiwai God aga digi da
te agai homugo dage dali kęą pai bidi mu dao, te dage agaba
tią pabo te usu dao.

---

* **1:1-2:** Tpi 18:1

Te Korin dabe augwa hasi bugulama hani si sela pedalai

10 Ama dedeo, te dago Genuai Bidi Jisas Krais agai aga
nogigo bomo enabolo mobaso, eno homu dene ebadi te nogi
bomogo eno e po dagebolo megi obao, dage tigidaligo deli
homu naga eyu tama po deli tama wao. Dage si sela pebeda
pigimio. Te mu menio. Dage bidibo deli hani tama bidiyu,
deli homu kolesaga naga dali, te deli sę yabo homu dali te
sę yao.
11 Eno te po dagebolo magi baso obawe? Woo, eno ama
dede, te dage tomode bidibo we nogi Kloe, aga bede bidibo
bage meba augwaligo enabolo wali, duga hasi tomode wado
ebo wali.
12 E tiwai dao: dage tigidali deli deligo gasagi gasagi yai
po wabo. Me badugo te po wabo, "Ena Pol wali pabo dao."
Me badugo te po wabo, "Ena Apolos wali pabo dao." Me
badugo "Ena Pita wali pabo dao" wabo. Tama me badugo
"Ena Krais wali pabo dao," te po wabo. *
13 Tega! Magi yaliwe? Krais tomode pebeda pali elaluba
agawe? Ena Pol, te ena dage tobade te ni pedaide isaliwe?
Te dage baptais yalide, te ena Pol wali pomainogo eyu tama
dage baptais yali dawe? Te mu meni.
14-15 Dage tomode eno baptais yali te Krispus dali Gaius
dali te bidi sidigi da. Gasa bidi meni. Tama eno te we bidi
hauwa te baptais masiąbaso, ena dwagi yai homu ebo dao.
Magi baso meni. Te eno we bidi hauwa te baptais magi sogo
da, teda augwaligo te "Da Pol wali peyu tama baptais salio,"
te po augwaligo wagi da.
16 E, eno megi tama ma kone palali, te bidi Stefanas dali
aga hani dali digi te me eno baptais mani da. Eno gasa me
baptais maniwe ma meniwe, te eno konebeo, kegeda pai.
17 Tama Kraisgo ena tagala palali te we bidi baptais
emainogo tagala palobeo. Menio. Agai ena tagala palali
eno te Godigo wiegi yai gesi po te we bidi augwalibolo
pusumainogo tagala palali. Tama tiyu agai homugo eno te
tǫde koneai bidi dabego wabo pogo agai gesi po page ola
menamuo te homu yai. Te Krais aga te ni pedaide isibogo
bomo eno dolidali weyu tama eno te tǫde koneai bidigo po
pusubo kolesaga wali pabo meni.

Godigo wiegi yai homu kolesaga dali agai genuai bomo dali si po

18 Eno koneani, te augwali digi dolobo sę ebo tụdu pabo
we bidi augwaligo homu te Krais ni pedaide isali po te homu
kolesaga meni yai bidigo wabo po naga dao. Tiali goli te da

---

* **1:12:** Tpi 18:24

Godigo ma dobola sabo we bidi, te dago homu te po da te
Godigo genuai bomo hania ola mabo po dao.
19 Tama tede te Godigo po asęani bukude Godigo wali po
me deli e tiwai elalubao:
“Te eno te tǫde koneani bidi dabego homu
kolesaga dolaibao, te haniani sęde polo konea pabo
bidi dabego homu kolesaga ena sela sąwaibao,”*
Godigo te po wai.
20 Tama Godigo te po polobadu obaso, te tǫde koneai bidi
dabe augwali magi yaibawe? Te buku hauwa elalubo po
page konebo bage, augwali me magi yaibawe? Ma, te gasa
bidigo homu bega sabo po bugagia wabo bage, augwali me
mena sę me elalubawe? Menio. Godigo dabolo hanilama
hania ola mawai dao, te e tǫde elalubo wiegi yai homu
kolesaga te olo nai tiwai dao, te homu kolesaga meni yai
bidigo olo po naga dao. *
21 Magi baso meni, God aga homu kolesaga te wiegi
yai mu, aga tigidali naide kuna konebo kolesaga sia pai
elalubo dao. Tama agai te tiwai ilama tama we bidi
augwaligo augwa homu kolesagago naga aga konesiąbo sę
ilali. Tialima Godigo homugo te dago Kraisde pusubo pogo
agai te po augwa homugo konealubo we bidi agai ma dobola
saibao. Tǫde we bidi augwaligo te pode te homu kolesaga
meni yai bidigo olo po naga dao homu yali, tiali goli Godigo
homugo te pogo agai we bidi ma saibao.
22-23 Te Juda bage augwaligo te po wabo dao, “Te ola mabo
pode, te dago gedugo te nago te bidigo isąbo genuai bomai sę
ebo subaso da, teda dago te nago ola mabo po te mu po dao
homu yaibao.” Tiali goli eno “Te Krais aga te ni pedaide isali
kolesaga te genuai sę dao,” te po eno te Juda dabebolo obaso,
augwaligo te po hagela eyu oda tagalobo dao. Me ma, te
Juda hani isąwai bage augwaligo homugo bidi mego aga digi
homu kolesagago naga augwalibolo augwa e tǫde bidibo
kolesaga page hania ola mao, te homu augwaligo ebo dao.
Tama tiali goli dago te Krais ni pedaide isali po augwalibolo
ola mobaso, hagela homu eyu te pode augwaligo me te
homu kolesaga meni yai olo po naga dao, te homu ebo dao.
24 Tiali goli te da Godigo i olama dią sali we bidi, da me
badu Juda bage, me badu te Juda hani isąwai bage, dago
homu te Kraisde pusubo pogo te Godigo genuai bomo dali
aga wiegi yai homu kolesaga me te hania ola mabo dao.
25 Magi baso meni, bidigo gedude te Godigo yali homu
kolesaga te page meni yai homu kolesaga dao. Tiali goli agai
homu kolesaga wiegi yai mu dao, tego te tǫde bidigo homu

* **1:19:** Ais 29:14 * **1:20:** Jop 12:17; Ais 19:12; 33:18; 44:25

kolesaga tigidali aiyaba elalubo dao. Tama bidigo gedude
Godigo yali sę, te bomo meni yai sę dao. Tiali goli te mu
meni, agai genuai bomogo te tǫde we bidigo bomo tigidali
aiyaba elalubo dao.
26 Eno ama dede, kone palao. Te Godigo dage i wali sogo
te dage magi we bidi dabe bidaliwe? Te tǫde bidigo gedude
dage tomode te haniani naide bugagia koneani bidi hauwa
meni, te gasa we bidi tonalubo bomo elalubo bidi hauwa
meni, te genuai nogi yai bidi dage tomode hauwa menio.
27 Te meni. God agai homugo eyu tama te tǫde haniani
naide kuna koneani we bidi hale emainogo eyu, agai te
augwaligo gedude te homu kolesaga meni yai bage dią sali.
Tama me te tǫde genuai bomo elalubo bage hale emainogo
eyu, agai te tǫde we bidigo gedude bomo meni yai we bidi
dią sali.
28 Te tǫde we bidi augwaligo gasa we bidi me badude e
homu ebo dao, “Woo, augwali te nogi meni yai bage naga
dao, dwai bage dao, augwali olo nai naga dao,” te homu ebo
dao. Tiali goli agai te tǫde we bidigo gedude genuai wiegi
yai nai dolomainogo eyu, Godigo te tobage olo we bidi dią
sai dao.
29 Tama tibaso, dago hania koneani, te bidi me deligo aga
digi nogi Godigo gedude ugwaba me sogobeo.
30 Tiali goli Godigo dage Krais Jisas dali wadolali, te agai
tilama tama Kraisgo da wiegi yai homu kolesaga elalubo we
bidi nigali. Te Kraisde God agai da agai wiegi yai we bidi
hani mu ilali, tama dago dwai sęde sali sęgę sela sąnama
tama da olo bugagia bidibao.
31 Tama tibaso, te dago te Godigo po bukude elalubo po
me deli tiwai inao. Tede e tiwai po wai dao, “Bidi me deligo
te nogi ugwaba sabo po wabo homu eyu da, teda agai dago
Genuai Bidigo nogi naga ugwaba sao,” te po asęani. *

2

Polgo te Korin dabego konealubo po dąų omainu te ni pedaide po page pusali

1 Tama eno ama dedeo, polobadu hasia ena dageba
asama, tama eno Godigo geme dualali mu po te dagebolo
pusagasali, tiali goli eno te haniani pogo te dage homu
begelemainogo me wabeo. Tama eno te koneani genuai
genuai kolesagade te po dagebolo me pusubeo.
2 Te eno homugo digi eno tiwai po walio: te ena dage
tomode bidibo sogo, te eno homugo gasa nai me konebo
sę me ebeo. Menio. Eno homugo te Jisas Kraisba naga

* **1:31:** Jer 9:24

konealumainogo yaibao. Awe, te Jisas Krais ni pedaide isai dao, tede naga eno dagebolo po pusabo homu yai.

3 Tama polobadu ena dage dali bidali sogo, te sogo ena bomo meni yani. Ena moni wi elalu, tama ena tigi didibili hauwa yai.

4 Tama eno ola mani po me, te dagebolo pusali po me, te eno te kolesaga koneai bidigo kolesaga selama, te dagego homu bega sabo po me wabe. Menio. Dagego te Tedali Mobo Bidigo bomo kuna konemainogo eyu, eno Godigo po dagebolo ola mayu wai dao.

5 Eno tama tiali. Magi baso meni, eno homugo te bidigo homu kolesagaba te dagego homu teba tialugobeo. Menio. Eno homugo te dagego Godigo bomode naga te Kraisde konealubo po dąụ weyu, tama teba naga duga homu bugagia tialuaibao. Tama tibaso, eno te Kraisgo po dagebolo pusuyu, eno te kolesaga koneai bidigo po wabo kolesaga wali pabeo, eno te tobage homu bega sabo pogo te Kraisgo po dagebolo pusubeo.

Godigo Tedali Mobogo te kuna koneabo kolesaga dabolo mani

6 Te tǫde kolesaga koneai bidi dabego kolesaga eno dagebolo ola masiąwani goli, te Godigo Mobo Bidigo te Godide ola mabo po page kuna konebo usu yali we bidi augwalibolo eno te koneani kolesaga po pusubo dao. Tiali goli te tǫde bidi dabego koneani kolesaga po me wabo meni. Tama te tǫde tobolu bidi dabego kolesaga me dago wabo meni, te augwaligo bomo kimi megi meni ebo.

7 Tiali goli dago te Godigo koneani kolesaga po pusubo dao. Te po te bidi dabego koneidali weyu geme dualaluali. Godigo te tǫ dagalu nigisiąbadi tama agai te koneani kolesaga sa muani te dabolo mayu, tama te koneani kolesagago dago te Godigo bomai ula digi nosali selama tama bugagia bidimainu yalio. Tama te tobage koneani kolesaga po dago te we bidibolo ola mabo da.

8 Te e tǫde tobolu bidi deli mego te koneani kolesaga po page me konebeo. Menio. Te augwaligo konegi sogo da, teda augwaligo te ula yai bomo elalubo Genuai Bidi me sisinama, tama aga te ni pedaide elama me isigi meni dao.

9 Tiali goli dago te sę dabe po wabo te Godigo po bukude wali po gilama yali,

“Te we bidigo gedugo susiąwani nai, tama odogo me odobe, tama bidigo homuba me pedalisiąwai, te nai digi Godigo sisi ilali te we bidi dabe augwaligo aga godolo mu ebo bage augwalibolo momainogo

yai.” *
10 Tiali goli te polobadu geme dualaluali po te Tedali Mobo
Bidigo sęde te Godigo dabolo ola mani. Tedali Mobo Bidigo
te tigidali nai osola suyu tama koneani. Tama te Godigo
homu kolesagade aga geme dualali nosali sę yabo homu, te
me te Mobo Bidigo konebo dao.
11 Mena bidigo te gasa bidi mego homu konegowe? Menio.
Te bidi aga mobogo digi, te aga tomode bidibo, tego naga
koneani. Te tiwai naga, te gasa bidi me deligo te Godigo
homu kolesaga me konesiąwai. Te Godigo Mobogo digi agai
naga konebo dao.
12 Tama dago e tǫde we bidi tonalubo mobo me sabeo.
Menio. Dago te Godidu asali Mobo Bidi sali, tama dago te
Godigo dabolo olo maiabo tigidali nai konemainogo yalio.
13 Tama tibaso, dago te Godigo Tedali Mobo Bidi elalubo
we bidibolo te Godigo olo maiabo naide po hanilama
pusubadi, dago te bidigo homude selama dago te po me
wabo meni. Menio. Te Tedali Mobogo digi da ola menama,
tama dago te po ola mabo dao.
14 Tiali goli te Tedali Mobo Bidi elalusiąbo bidi da, agai te
Godigo Mobogo olo mabo nai dabe sogobeo, aga usu egobeo.
Magi baso meni, agai homugo te page meni yai nai dao,
tama agai te naide te page bugagia konegobeo. Te naide po
dago te Tedali Mobo Bidide naga sali, tama te Tedali Mobo
Bidi meni yani bidi da, agai te po page me dagalogobeo.
15 Tialima, te Tedali Mobo elalubo bidigo, agai te tigidali
nai dagalama, tama te nai page konebo usu ebo dao.
Tiali goli te bidi me deligo te Tedali Mobo elalubo bidi
dagalainogo ebo te usu me egobeo.
16 Awe, te Godigo po bukude po me elalubo e tiwai wabo,
“Dego te Genuai Bidigo homu konebaso, te agai
Genuai Bidi mobo mabo usu egowe? Bidi meni,” te
asęani po tama wabo. Tiali goli te Kraisgo homu
kolesaga dago elalubo dao. *

3

Godigo po pusubo bidi da te Godigo sę ebo bidi dao

1 Tama tialima, ama dedeo, polobadu eno digi dagebolo
mani po te eno dagebolo te Tedali Mobo Bidi elalubo bidi
dabebolo mani po tiwai gilama me mabeo. Usubeo. Menio.
Eno dagebolo mani po te eno te poloba homu elalubo bidi
dabebolo mabo po tiwai mani. Te sogo dage te Kraisgo
kolesagade kuna konesiąyu tama te wai bǫų tiwai bidibadi
tiwai dao.

* **2:9:** Ais 64:4 * **2:16:** Ais 40:13

2 Eno po digi po begelama obao. Dage te Krais wali pabo
kolesagade wai bǫụ tiwai bidibaso, te eno po dagebolo ola
mobadi, eno te yadala pai po naga dage ola mani, te wai bǫụ
ame pe mabo tiwai. Eno te dili yai nai dage mabeo. Te sogo
dagego te dila pai nai tuabo ąǫ isąwai, dagego Godigo sęgę
yai po sabo usube. Megi me dage usu yabo me elalubao. *
3 Magi baso meni, dage te poloba meda yai homu
kolesagade me bididubao. Awe, te ama hasi dali dwai homu
eyu tama konila po wabo homu kolesaga te dagede me
elalubao. Tama te kolesaga dagego me idubo, te poloba
dobo homu kolesaga ebao. Te tama tebo kolesaga te tǫde
bidigo ebo kolesaga naga dao.
4 Dage tomode bidi me badu deli deligo te po wabo, "Ena
Pol wali pabo dao." Tama gasa bidi me badu deli deligo
te po wabo, "Ena da te Apolos wali pabo bidi dao," te po
wabo. Te tiwai kolesaga ebaso, dago koneani, te dage tǫde
bidi tiwai mę bidibao.
5 Dagego bugagia homu kone palao. Apolos wali te de
dawe? Ena Pol, ena de dawe? Da si da te sę bidi naga
bidibao. Genuai Bidigo gasa gasa sę da sibolo mawai, tama
da sigo te yali sęde dagego konealubo po te Kraisde dąụ wali.
6 Eno da te nai wai bulali. Te Apolosgo te nai wai bulali
madi pageba wę gegeli pali. Tiali goli God agai te nai pua
pai holomainu iliduali.
7 Tama te nai wai bulali bidi, agai nogi te meni yaibao.
Tama te wę mabo bidi, agai nogi me te elalugobeo. Magigo
menio. Godigo te nai holomainu ilidubao, agaduba deligo
genuai nogi naga elalubo dao.
8 Tama te nai wai bulubo bidi me, te nai waiba wę mabo
bidi, te augwali sigo sę te deli tigi poai naga yali. Tama
augwali si deli deligo te augwa si yali sę usu nama, te Godigo
augwalibolo mabo dwagi yai nai saibao.
9 Magi baso meni, da si te Godigo deli sę naga ebo sę bidi
dao, tama dage te Godigo gi tiwai dao.

Te Godigo we bidibolo po pusubo sę bidi te kamda sę ebo bidi tiwai

Tama dage te Godigo be tiwai, aga te be sędu bidibao.
10 Te God aga olo da tau sali wiegi yai kolesagade ena te
Godigo po pusubo sęde te polalubo tobolu bidi te kolesaga
koneai kamda bidi tiwai pedalali, tama eno te be pos ni
bulalio. Tama gasa bidigo te pos ni daide ugwadu te be
sę ebao. Tama tigidali bidi augwali deli deli dua bugagia
koneama tama te pos ni daide be sę yao.

---

* **3:2:** Hib 5:12-13

11 Dagego koneani, te be pos ni mu bulai elalubao, te Jisas
Krais naga dao. Tama niwai bidi me deligo agai te gasa pos
ni me bulainu ebo te usu me egobeo.
12 Tama te pos ni daide ugwadu be sę yainu ebo bidi
augwali deli deligo haniani naigo te be sę yaibao. Bidi me
deligo te wiegi yai kapa nogi gol tego te be sę yaibao. Bidi
mego te kapa nogi silvago ma te dila pai masigi mugo, me
te nigo, ma te kalago, ma te gasagi yai nosai dili dabego te
be sę yaibao.
13 Te magi naigo te be sę yainu homu ebaso da, teda
te tigidali bidigo sę yali te nosali po tų ebo sogo te hania
haninama pedalaibao. Tama te po tų ebo side te sia dabo
posolo ebo tiwai pedalaibao. Tama te sia aga digi te tigidali
bidi deli deligo yali sę usu sesa pelama, tama augwaligo yali
sę te wiegi yai yaliwe ma meniwe, te augwaligo koneaibao.
14 Te bidi deligo be te pos ni daide sę ebaso, tama agai te
be siago disiąbaso da, teda te sę bidibolo Godigo dwagi yai
nai mawaibao.
15 Tiali goli te sę bidi me deligo be te tigidali siago dobaso
da, teda te bidigo yali tigidali sę te hagawaibao. Tialima te
sę bidi aga digi te bugagia bidaibao, tiali goli te bidi siago
dabo be buluba wi paligo te sana pali bidi tiwai bidaibao.

Dage te Godigo wiegi yai be dao

16 Dage da te Godigo wiegi yai lotu be tiwai dao, tama te
Godigo Tedali Mobo Bidi te dage tomode bidibao, bidi aga
bede bidibo tiwai bidibao. Tama te dagego me konebewe?
17 Te bidi deligo Godigo te wiegi yai lotu be elalubo te
dolobaso da, teda Godigo te bidi dolaibao. Magi baso meni,
te Godigo be te tedali gasagi yai mu elalubo, te Godigo be
naga dao. Te dage tama dao.
18 Tiyu te bidi me deli agade digi tibo po ola mayabuo.
Te dage tomode bidi deli agai te e tǫde homu kolesaga wali
peyu tama te tiwai homu eyu, ‘Eno kolesaga koneai elalubo,’
aga te homu eyu da, teda aga hasia bolo aga te tǫde we
bidigo gedude te wabo pabo bidi tiwai pedalao. Tama tiyu
aga te Godigo gedude te kolesaga koneai bidi mu pedalaibao.
19 Magi baso meni, te e tǫde koneani kolesaga te Godigo
gedude te wabo pabo bidigo kolesaga tiwai ebao. Tede te
Godigo po bukude te e tama tiwai po wai:
“God agai tilama tama augwaligo kolesaga koneanigo
te augwa digi tibo haniani kolesaga koneai bidi
dabe sali, te bidigo ba munama te kebi sabo tiwai
gilama ebo dao.” *
20 Tama tede te bukude te tiwai po me wali:

* **3:19:** Jop 5:13

“Genuai Bidigo koneani, te kolesaga koneai bidi
dabego homu kolesaga te du walisiąbo olo nai
tiwai ebo dao.”*
21 Tama tibaso, te dage tomode te bidi me deligo te da Godigo
po pusubo bidigo nogi ugwaba sabuo. Suao, te tigidali nai
duga nai dao.
22 Ena Pol, me Apolos, me Pita, da te dage tau sabo sę ebo
bidi dabe da. E tǫde elalubo nai tigidali me, tego dage
aiyaba elaluama tonaluabo nai meni, dagego te nai tigidali
aiyaba elaluama tonaluabo bage dao. Te tǫde bidibo sogo
me, te isibo kolesaga me, te megi elalubo sogo me, te nosali
pedalabo sogo me, te tigidali te dagego nai dao.
23 Tama dage te Krais dologode bidiyu dage agai we bidi
hani dao. Tama Krais aga digi God dologode bidiyu aga
Godigo bidi dao.

4

Genuai Bidigo digi aga sę bidi dagalaibao

1 Dagego te ena Pol dali, Apolos dali, Pita dali te dade
dagego homugo kone paluyu tama koneao, da te Kraisgo
sę ebo bidi dabe tama Godigo te geme dualalubo po pusuyu
tonalubo bidi dabe dao.
2 Tama te sę tonalubo sęde te tiwai bomai po elalubao: te
sę ebo bidigo te sę idubadi aga te agabolo te sę mani bidi
dali homugo kęą pai bidi bidao.
3 Tiali goli te dage, ma te bidi me deligo po tụgo te eno te
sę ebo kolesaga dagalainogo da, teda eno homugo te magigo
meni. Magi baso meni. Ena digi me te ena sę ebo kolesaga
te me dagalabo menio. Tiali goli te usu dao, po meni.
4 Mu tama, te Godigo enabolo mani sę ebode eno homugo
eno te sęde sǫą pabeo, bugagia yai dao. Tiali goli te eno tama
tiwai po wabo usu me egobe: “Ena doloba pai bidi da,” te
wagobeo. Te ena dagalobo sę ebo bidi te Genuai Bidigo sę
naga dao.
5 Tama tibaso, te sogo me elalubadi, te dago Genuai
Bidi asisąbadi dagego te gasa bidi mego ebo kolesaga
dagaligio. Aga asama tama agai te we bidi augwaligo augwa
homu tomode geme dualaluali po tigidali selama te ulaba
muagasaibao. Tama tigidali bidigo homu kolesaga hania
hanilaibao. Tama te sogo Godigo da tigidali deli deli bidi
te dago yali sę osola sulama, tama te sę usu baso agai te sę
yali bidigo nogi ugwaba saibao. Bidi deli deligo yali sę usu
nama te aga nogi te tama naga ugwaba saibao.

---

* **3:20:** Tib 94:11

6 Ama dedeo, eno homugo dage tau sabo homu elama,
tama eno te ena dali Apolos da side te tamadi tama wali
po wali. Dagego homugo da side homu koneama, tama
te Godigo po bukude wali po tiwai gilama dolo wali peyu
tama te po me boligio. Tama tiyu dagego hagoma eyu tama
bidi me deligo nogi ugwaba siyu tama gasa bidi mego nogi
aiyaba munu me elalugio.
7 Abagi, magi yaliwe? Dego nage genuai bidi muai dawe?
Tama nago mena nai te Godide sisąwani nai elalubowe? Te
mu tama nago te nai Godide saligo da, teda magi baso te
nago naga nogi ugwaba siyu, te naga digi nage te nai page
bidi da wainogo ebawe? Te hagoma ebo tagalao.
8 Awe, dagego homugo te dagego haliga pągąna palio!
Dagego homugo te dage tigidali nai elalu tama dage usu
yai elalubao. Te dagego da aiyaba elaluama, tama dage
te gavman tuni bidi king tiwai pedalalio! Mu tama dawe?
Woo, te duga homu naga dao. Eno homugo dage te tuni bidi
king mu pedalomainao. Dage tama tigi sogo da, teda da me
dage dali te tuni bidi dabego bomo elalugi da.
9 Magi baso meni, eno te homu yali: Godigo te da aga
po sela pabo sę bidi da te nosali badu mubo bidi tiwai
ilama bidibao. Da te po tų yali bidi dabe da olama tama da
isimainu emainao wai. Tama augwaligo da tigidali te ensel
dabe me te tǫde bidi dabe dali augwaligo gedude da elainu
homu yali, te tigidaligo da dali gisugu mawainogo yali.
10 Te Kraisgo nogi ugwaba sainu, da te tǫde we bidigo
gedude te kolesaga geda muyu te polobo bidi tiwai bidibo
dao, tiali goli dage te Kraisgo kolesagade te kolesaga koneai
bidi tiwai bidibao. Dage bomai we bidi mu bidimainogo eyu
tama dago dena digi bomo meni yai bidi dabe ilali. Dage
genuai wiegi yai nogi elalubao, tiali goli dago nogi meni
yanio.
11 Polobadu me tama bidada asali te megi e sogoba me
usu nagasali, da Godigo po sela pabo bidi dabe, da nai sili
bidiyu, tama dago dogoni me wa peyu ąį nogone ebo, tama
da badi ugwa naga elaluali. Augwaligo nogo tudi badu da
eliyu ebo dao. Tama da bugagia dulalu bidabo pesage meni
yai dao.
12 Dago dena nogogo digi masigi dena tigi tau sabo sę eyu
dene mu ebo dao. Augwaligo dwai posobo po dabolo wabo,
tiali goli dago augwali bugagia bidabo po naga augwaliba
ponoyu ebo dao. Augwaligo dabolo dwai sę eyu, te dene
mabo kolesaga ebo, tama augwaligo te tiwai sę eyu dago
sula tagalama, te sęgę bugagia tolobo dao. *

* **4:12:** Tpi 18:3

13 Augwaligo po dwai mu da dali weyu ebo dao, tiali goli
dago homu nagame ilibo po dua digi augwaliba weyu ebo
dao. Da te tigidali tǫ pedaide bidibo bagego gedude te dwai
pobele bage tiwai mu gagawali. Da te tigidali bidigo gedude
te nai ulubo genagide nai kagali te ąįgo sela sąbo meda
yai nai tiwai dao. Da te tiwai bidali, te megi e sogoba usu
nagasu te tiwai me bidibao.

Te Korin we bidi augwaligo me te Polgo ebo kolesaga yao po wai

14 Te ena dali Apolos da si hobedagia bidibadi dage
bugagia te po asęanigo te dage hale eyu dwai bidimainu
homu me ebeo. Menio. Eno wai puluba tiwai dage eno
dwagi yai homu eyu godolo ebaso, tama eno dage homu
tau sabo po ola momainu obao.
15 Te mu tama dage te Kraisgo kolesagade te dage bugagia
tonalubo bidi te bidi sese umabo te 10,000 bidi elaluyu da,
tagalao, te dagego aya hauwa me elalubeo. Menio. Te da
Krais Jisas dali wadolobo kolesagade enaduba deli ena te
dagego aya tiwai bidibao. Dage eno te Kraisde wiegi yai
gesi po pusama, tama dagego te po odolama tama Krais wali
pabo gagalali. Tede te dage eno wai puluba pedalali.
16 Tama tibaso, eno dage te eno kolesagade usu selama
bilimainu tama dage eno hodolobo te usu dao, ena da
dagego aya tiwai dao.
17 Tama tibaso, te kolesagade naga eno te bidi Timoti
dageba tagala palali. Aga te eno ogwa tiwai da, tama eno aga
godolo mu eyu aga ena dali te homugo kęą pai bidi dao. Te
agai dagego homu ma hodoliyu, te eno Kraisgo kolesagade
wali pabo sunumi wali pomainu homu hodolaibao. Eno
te tigidali bulude te Godigo po wali pabo we bidi hani
tigidaliba te kolesaga naga ola mabo dao.
18 Te dage tomode bidi meba augwaligo homugo te ena
dageba asogobe homu eyu, tama augwali hagoma ebao.
19 Tiali goli menio. Te Genuai Bidigo homu usu yali da,
teda ena dage bidiboba polo asaibao. Tama eno te hagoma
ebo bidi dabego wabo po naga konegobeo, te augwaligo te
Godigo sę yabo bomo me elalubowe ma meniwe, te me eno
koneaibao.
20 Magi baso meni, te Godigo bidi deli tonalubo si, te
bidigo ebo sęde naga dago God aga dali bidibo te konebo
dao. Aga wabo pogo naga dago konegobeo.
21 Dagego mena kolesaga godolo ebowe? Te dagego
homugo eno te dage dodolabo dono wąbi tolasa ena dageba
asomainogowe? Ma, dagego homugo eno te dage dali dwagi
yai homu eyu godolo ebo kolesaga me, te homu nagame ebo

kolesaga elalubo te eno dageba sela asomainogo homu ebo dawe?

Te Godigo po wali pabo bagego te augwali tomode pedalubo dwai kolesaga dodolao po wali

5

(Dąị 5–6)

Te dwai penani sę te Korin bage tomode pedelali

1 Te we sabo kolesaga togolama dolobo sę te dage tomode
mu tama elalubao, te po wabo eno me odali. Tama te we
sabo togolama dolobo gasagi yai kolesaga me, te tobage
kolesaga te Godigo po odisawani we bidigo me isąbo dwai
kolesaga dao. Te e tama tiwai: te dage tomode bidi me
deligo aga ayago we sai. *
2 Tama dage, dage me tama duga nogi ugwaba siyu
hagoma idubawe? Te dagego tede hagoma ebo kolesaga
tagalama, te dage homu dene eyu gela wagi sogo da, teda te
usu igi mu da. Tama tiyu, te dagego te dwai penani kolesaga
ebo bidi sela sąnama, tama dage dali me bidimainu me
elamu dao!
3 Te enade, mu tama, te eno tigi te dagede digibulu
elalubo, tiali goli te eno homude ena te dage dali bidibao.
Tama ena da te ena dage dali mu bidibo tiwai ąọ ebo, tama
eno te kolesaga ebo bidigo sę te eno me dagala suai dao.
4 Eno te tiwai po wai dao: te Genuai Bidi Jisasgo nogide te
dage deliba sisinama po miao. Tama eno homu me, te dago
Genuai Bidi Jisasgo bomo me te dage dali bidaibao.
5 Tama tiyu te bidi dagego te Satango nogoba munama, te
agai te dwai sę yali bidigo tigi dolomainao. Dago te tiwai
elama, tama aga tigi dolai goli Godigo te bidigo mobo noma
bidi te Genuai Bidi ma asobo side ma dobola somainogo
tama tiao.

Te Korin bidi dabe augwaligo te dwai sę ebo bidi sela sąmainu wai

6 Te dage tomode te bidi me deligo te dwai penani sę
idubao, tama dagego tede hagoma ebo kolesaga ebao, te
dwali. Te aga dage dali me bididubadi, te aga te tubo nai
bret bo dabo nai yis tiwai dao. Te dwasianu yisgo te tigidali
bret bo domainu ilibo dao. Te dagego konesiąyu ebawe?
7 Dage da te yis meni yai bret tiwai dao. Awe, te eno
koneani. Tiali goli te dwai penani sę ebo bidi dage tomode
bididubadi aga te yis tiwai eyu, tama agai dwai sę ebo

* **5:1:** Bom 22:30

kolesagago dage me dolaibao. Te Juda dabego Pasova nai
tubo olo bidibo side, tede augwaligo te sipsip wai ela tuyu,
tama te sogo me te bo disąwai bret me tuai dao. Te tiwai
me megi te dago Pasova sipsip Krais aga isąma te ofa mayu
yai dao. Tama tibaso, dagego te bidi buluba sąyao, te dage
te gesi bret, te yis meni yai bret tiwai ma pedalomainogo
yao. *
8 Tama tilama, da dwagi yai homu eyu deliba sisinama
tama dago Pasova nai tuinao. Tede eno po digi po begelama
tama po page obao, dago tama tuyu dago te poloba yis dali
tulamuo, te yis meni yai bret naga tuao. Te po page e dao:
dago te dwai sę yabo homu dali te dwai dwai sę ebo kolesaga
dali te si ilamuo. Meni. Dago homu mu naga eyu, tama mu
po naga weyu yao. *

9 Te eno gasa me dagebolo asęna tolali pasde eno e tama
po wai: “Dagego te dwai penani sę eyu we sabo kolesaga
dolobo bidi dabe dali kisasa biligimio,” te po asęna tolali.
10 Eno te we sabo kolesaga doloyu ebo te Godigo po
odisąwani tigidali bidi dabe augwali te mu tagalao po weyu
eno te po wabe. Te tǫde bidi dabe augwaligo Godigo po
wali pisąyu tama te mena nai pesa ebo bidi dabe me te gasa
bidigo nai anoma elama sainu ebo bidi me, te tibo godiba
lotu po wabo bidi dabe, te augwali mu tagalao olama eno
te po me wabeo. Te dagego te dabe mu tagalabo homu egi
sogo da, teda dagego te tigidali tǫ mu taga pelama, tama
gasaba bidigi pigi da.
11 Tiali goli eno asęani po page te e tiwai dao: te bidi
me deligo aga dage dali ama da wabo bidigo te we sabo
kolesaga dolobo me, agai te gasa bidigo naide pesa eyu, me
agai tibo godibolo lotu po weyu, me agai posobo po obaso
me, ma agai bomai wę tubaso, ma agai te gasa bidigo nai
anoma elama te tigidali kolesaga ebaso da, teda dagego aga
dali kisasa biligio, aga dali abagi me wagio. Menio. Dagego
te tiwai sę ebo bidi dali te nai me munu me tulamo dao.
12-13 Te Godigo po odisąma dago hani bulu badu bidibo we
bidi dabe dagalobo sę, te eno sę dawe? Menio. Te God aga
digi augwaligo kolesaga dagalaibao. Tiali goli te dage dali
bidiyu Godigo po wali pabo we bidi hani tomode elalubo
bage, te augwali dagalobo sę, te dagego yabo sę dao. Tede
te Godigo po bukude po me deli elalubao, te po dago wali
pinao, te po e dao: “Dagego te dage tomode bidibo te dwai
bidi buluba mu sela sąyao.” *

---

* **5:7:** Sai 12:5 * **5:8:** Sai 13:7; Bom 16:3 * **5:12-13:** Bom 13:5; 17:7

6

Te Godigo po wali pabo we bidigo te augwa ama po tụ ela magio wali

1 Te dage tomode bidi me deligo po te gasa bidi me dali
elalubaso da, te agai te Godigo we bidi bolama tama te
Godigo po odisąwani jas bidi dabe gesabidide te po tụ egi
pogowe? Ya! Agai te tebo kolesagade te aga hale meni
yaibawe?
2 Da Godigo we bidi te dago te tigidali tọde bidigo kolesaga
nosali dagalainu yaibao, te dagego konesiąmawe? Mu tama,
te dagego te tigidali tọde bidigo kolesaga dagalaibao. Tama
magi egowe? Te dagego duga hasi te tobage dwasianu po
naga dagalobo te usu meniwe?
3 Te dago te mobo bidi ensel dabego kolesaga me nosali
dagalaibao, te me dagego konebewe? Mu tama, te dago
augwaligo kolesaga te dagalaibao. Tama tibaso, dago te tọde
dwasianu nai dabe po dagalobaso te usu mu yaibao.
4 Tama tialigo da, teda dagego e tọde naide po elalubaso
da, magi baso dagego te po dagalobo sẹ te Godigo po
odisąma te dago gedude nogi meni yani bidiba mobawe?
5 Eno te po wabode dage bugagia bidimainu obao, te
dagego te tiwai ebo kolesagade te dage hale yao! Magi baso
meni. Te dage tomode te ama name si tomode pedalobo po
dagalabo te kolesaga koneai bidi me deli naga meni ebawe?
6 Tiali goli dagego te tiwai ebo meni. Te po pagede naga
te ama me deligo te gasa ama me te po tụ ela mayu, tama
te Kraisde konealubo po dąụ wasiąwani bidi dabe gedude
te po tụ ilibo da. Te dwali.
7 Awe, dagego duga hasi te ama dabe po tụ ilibo, tama
te kolesagade digi te dage tulalualio. Magi baso augwaligo
te dwai sẹ dagebolo emainu gogolobewe? Magi baso te
augwaligo dagego doado bage anoma elama somainogo
gogolobewe? Dagego te tiwai egi sogo da, teda tebogo
dagego te Godigo po odisąwani bidigo gedude po tụ ebo
kolesaga aiyaba elalugi da.
8 Tiali goli menio. Duga digi te meba bidi dabe dali dwai
sẹ elama, tama augwaligo doado bage anoma elama sali!
Awe, dagego te tiwai dwai kolesaga te duga ama dabe mu
dali ebo dao.
9 Te dwai kolesaga ebo bidi dabe, augwali te augwali
Godigo te we bidi tonalubo bomo tomoba me pogobeo. Te
dagego konebewe? Tiyu dagego te duga homuba digi tibo
po ola maiabuo. Te penani sẹ kolesaga ebo bidi dabe me,
tama te tibo god wali pabo bidi dabe me, te we sabo kolesaga
dolobo bidi dabe badi, tama te we dali ebo kolesaga tiwai

eyu godolo ebo bidi dabe me, tama te hale ebo kolesaga te
gasa bidi dabe dali ebo bidi dabe me,
10 tama te nai wi sabo bidi dabe tama te gasa bidi dabego
doado bagede pesa homu ebo bidi dabe me, tama te bomai
wę tubo bidi me, tama te gasa bidi dali posobo po wabo
bidi dabe me, tama te gasa bidi dabego doado bage anoma
elama sabo bidi dabe me, te tobage kolesaga ebo bidi dabe
tigidali te augwali Godigo we bidi bugagia tonalubo bomo
tomoba pabo usu me egobeo.
11 Tama polobadu dage meba te tiwai sę ebo we bidi dabe
bidaluali. Tiali goli dagego te dwai sę ebo tagalama, tama
baptais salio. Godigo dage aga da olama sa muai. Dagego
te doloba pai nogi salio. Te Genuai Bidi Jisas Krais me te
Godigo Tedali Mobo augwali sigo sę eyu, tama dage Godigo
gedude doloba pai we bidi hani tama pedalai dao.

Te dago tigigo ebo kolesaga ebogo te God nogi ugwaba sao

12 Dage tomode te bidi me deligo e tiwai homu ebo dao,
'Te tigidali sę eno ebo da te usu egi da.' Awe, mu tama. Tiali
goli te tigidali sę ebogo ena tau me sogobe. Tigidali kolesaga
eno yabo usu da yaibao. Tiali goli eno te kolesaga me deli
ebogo te ena tonalumainu me gogologobeo.
13 Gasa bidigo eno po aiyaba elalumainu eyu e tiwai po
waibao, "Tubo nai te tabigo sabo nai da, tama tabigo te nai
sabo dao." Agai homu te tiwai me aga tigigo te dwai penani
sę ebo te me usu dao, te aga tigigo yabo sę dao. Awe, agai
te tubo nai dali te tabi dali side wali po te mu dao. Tiali
goli Godigo te si dali nosali silaibao. Tiali goli dago tigigo te
penani kolesaga yabo nai meni. Menio. Dago tigi da te dago
Genuai Bidigo nai dao. Tama Genuai Bidi te tigi tau sabo
nai dabolo mabo dao.
14 Tama tiyu, God aga bomogo digi te dago Genuai Bidi te
gụ pagede hodolali, tama te tiwai dago tigi tau siyu agai da
me hodolaibao.
15 Te dage deli deligo tigi te Kraisgo tigi nogo sągą tiwai
elalubo, te dagego me konebewe? Tama eno te Kraisgo tigi
pedai me badu dagala selama, tama penani eyu, te genuai
tụdu bilibo wego tigiba munama elalumainu homu egowe?
Munu me tegobeo. Mu menio!
16 Te penani sę ebo we dali kisa sali bidi, te aga dali te tigi
deli aga dali yali, te dagego konebewe? Godigo po bukude te
tiwai po olama hania wali, "Te bidi dali aga we dali augwali
si tigi deli naga pedalali," te po asęani. *
17 Tiali goli te Genuai Bidi dali kęą sali bidi da, agai homu
mobo bidi te aga dali deli elalubo dao.

---

* **6:16:** Gag 2:24

18 Dage te penani kolesaga idali weyu te boi bidi tiwai wi
pao! Te tigidali dwai sę te bidigo ebo, te tigi bulu badu ebo
dao. Tiali goli te penani sę kolesaga ebo bidi, agai aga tigi
aga digi dolobo dao.
19 Te dagego tigi da, te homude Godigo Tedali Wiegi Yai
Mobogo be elalubao, te dagego konebewe? Godigo te Tedali
Wiegi Yai Mobo te dagebolo manio, tama te Mobo dage
tomode bidibao. Dage te dugade digi me elalubo meni. *
20 Menio. Godigo te genuai naigo mu dage ma abelalio.
Tama tibaso, penani sę isąyu, te dagego tigigo te dagego
Godigo nogi ugwaba sabo kolesaga naga yao.

Polgo te we sabo kolesagade po wali

7

(Dąi 7)

Polgo te we sabo kolesagade ola mabo po wai

1 Megi da eno dagego enaba tolali pasde asęani po wei
ponainogo homu ebao. Eno homugo te bidigo te we
dwasianu me nogogo diąsiąbaso da, te wiegi yai dao.
2 Tiali goli te haniani penani ebo kolesaga te tǫde elalubao.
Tama dagego te kolesaga idali weyu, te tigidali bidi deli
deligo te augwa we sao, tama tigidali we dabe deli deligo
me te augwali sali bidi dali bidao. Te bidigo tigi te aga wego
da, tama bidigo me geą siyu tama dąų munu me olamuo.
Te tiwai naga, wego tigi te aga bidigo da, tama wego me geą
siyu tama dąų munu me olamo dao.
3 (-)
4 Magi baso meni. Te wego aga tigi me tonalugobeo.
Menio. Te aga bidigo tonalubao. Tama te tiwai naga, te
bidigo aga tigi geą selama dąų weyu munu me tonalugobeo.
Menio. Te aga wego tonalubao.
5 Dage we de bidi si taluama bidibo, te me deligo me
tudiba muyu tama aga tigi dąų weyu geą siyu me elamuo.
Te kolesaga ebo tagalao. Mu tama, duga si homu deliba
munama, tama duga si tigi te pęwadage sogo habu selabo
homu elama, te duga si Godibolo gedu haluasa po wabo sę
yainu osogo habu selabo homu ebaso da, te usu da. Tiali
goli nosali te duga si homu deli elama te duga si tigi deliba
ma taluao. Tiyu duga digi te duga tigi ma tonaluabo usu
isąyu, tama Satango dage usu siyu, te dagego dwai penani
sę emainogo sinabuo.
6 Te e we sabode wabo po, te dagego enabolo hanalu obaso
tama eno te usu da wai. Tiali goli te eno dagego we sao po
weyu te bomai po tiwai me ebeo.

---

* **6:19:** 1 Ko 3:16; 2 Ko 6:16

7 Te eno homugo tigidali we bidi te ena digi tiwai
bidimainu homu ebo dao. Tiali goli eno koneani, te Godigo
tigidali bidi deli delibolo te haniani sę yabo kolesaga mani.
Te me deligo te gasa tobage me tiwai tedali siyu, te gasa
mego te gasa tiwai tedali sali.
8 Tiali goli te we sisąwai bidi me, te bidigo sisąwai we
badi, tama te augwa bidi dabe isai we dabebolo me, te
augwalibolo eno te tiwai po obao: te augwali ena tiwai
bidibaso da, te wiegi yai dao. Ena da te we sisąyu enaduba
bidibo bidi dao.
9 Tiali goli, te augwaligo homu me tigi te augwa digi
bugagia tonaluabo homu usu yabo ąǫ isąbaso da, te augwa
sao. Te augwali we sobaso da, te wiegi yai da. Tiyu
augwaligo homu hogodaluyu tama dwai sę ebo homu
yabuo.
10 Te we sali bidi me, te bidigo sali we te augwalibolo eno
te bomai po mobao. Te eno digi eno bomai po me wabeo.
Menio. Te dago Genuai Bidigo polobadu mani bomai po dao.
Te e tiwai elalubao: te wego aga bidi me taga pelamuo wali.
11 Te aga bidi tagalai baso da, te aga olo bidimainao. Te
meni baso da, te aga ma begasa pelama, tama aga bidi dali
deli homu elama bidigi pao. Tama bidigo me te aga we
munu me sela sągio. *
12 Tama dage tomode gasa bidi dabe augwalibolo te ena
digi eno naga te po obao, te dago Genuai Bidigo wali po
meni. Eno e tiwai po obao: te ama me deligo we sali tama
te wego te Kraisde konealubo po dąų wasiąbaso, tama te we
aga dali bidainogo homu ebaso da, te amago te aga me sela
sągio.
13 Ma, we me deli selama tama te we aga bidigo te Kraisde
konealubo po dąų wasiąbaso, tama te bidi te we dali bidabo
homu ebaso da, teda te wego aga te bidi me taga pelamu
dao.
14 Magi baso meni. Te konealubo po dąų wasiąwani bidigo
te aga we dali mu kęą pelama bidiyu, tama tebogo te aga te
Godigo gedude te dwagi yai bidi ilaibao. Te tiwai naga te
Kraisde konealubo po dąų wasiąwani wego te aga bidi dali
mu kęą pelama bidiyu, tama tebogo te we aga te Godigo
gedude te dwagi yai we ilaibao. Te meni yani da, teda
dagego wai puluba dabe te augwali dwagi yai me egobeo.
Tiali goli megi te augwali Godigo gedude wiegi yai elama
mu bidalubao.
15 Tiali goli, te konealubo po dąų wasiąwani bidi agai te
aga Kraisde konealubo po dąų wali we tagalabo homu ebaso

* **7:11:** Mat 5:32; 19:9; Mak 10:11-12; Luk 16:18

da, te usu da, agai tagalomainao. Te tiwai kolesaga pedaliyu, te duga ama ma abe aga te kalabus tiwai me elalugobeo. Magi baso meni. Godigo dage i olama, te wiegi yai homu nagame ebo kolesaga wali pomainu ebo dao.

16 We, nago te naga bidi tau selama, te aga Godigo po wali pabo bidi pedelabo, ma meniabo, te nago konebeo. Te nage bidi, te nago naga we tau sobaso tama aga te Godigo po wali pabo we pedelabo, ma te meniabo me, te nago konebe dao.

Te Godigo dabolo doba yali kolesagade te da bidaluao

17 Tiali goli dago Genuai Bidigo te deli deli bidibolo dobaba pali sę eyu, tama aga te sę eyu bidibadi te Godigo aga i obaso da, teda aga te sęde naga bilao. Eno te tiwai bomai po te tigidali Godigo po wali pabo we bidi hanibolo bomonama ola mabo dao.

18 Te po page e tiwai dao. Te bidi me deli te Juda dabe augwaligo aga tigiwali sa muyu tama togolama tama te tiwai bidibadi Godigo aga i waliwe? Teda, agai te aga tigiwali togwali te ma dodolabo homu egio, te tagala. Te gasa bidi me deli aga tigiwali togosiąwai bidibadi te Godigo aga i waliwe? Teda, agai tigiwali megi togogio.

19 Te tigiwali togobo kolesaga, te Godigo gedude te olo nai tiwai dao. Tama te tigiwali togosiąbo kolesaga me te aga gedude te olo nai tiwai dao. Tiali goli te Godigo bomai po wali pabo kolesaga, te mu nai dao, te sęgę dao, tede magigo meni wagimio.

20 Te bidi te sę me delide bidibadi tama Godigo aga i obaso da, teda aga te sęde me bididuao.

21 Te e tiwai dao. Te nage masigi sisąbo olo sę ebo bidi bidibadi tama Godigo nage i waliwe? Teda, tagala, magigo menio. Tiali goli, nago te masigi sisąbo olo sę ebo tagalabo sunumi elalubaso da, teda nago te sunumi wali pao.

22 Tiali goli te olo mu sę ebo bidi bidibadi tama Godigo aga i wali, megi da te aga dago Genuai Bidigo selama, tama te Genuai Bidigo gedude te aga olo sę ebo bidi me bidigobeo, te aga olo naga bidibao. Te tiwai naga, te olo wiegi yai bidali bidi, te olo sę me isąbadi tama Genuai Bidigo aga i wali, megi da aga te Kraisde masigi sisąbo olo sę ebo bidi tiwai pedalama bidibao.

23 Te Godigo te genuai naigo mu dage ma abelalio. Tama tibaso, dage te bidi dabede te masigi sisąbo olo sę ebo bidi tiwai me pedaligimio, te bidi dabego olo nigibo bomo yai po dologoba bidigi pigimio.

24 Te ama dedeo, te dage deli deli te niwai sę bidi bidibadi tama Godigo aga i obaso, aga te sęde naga te God dali deli homu eyu tama bidimainao.

Polgo te we sisąwai bidi me te bidigo sisąwai we augwalide wali po

25 Te bidigo sisąwai we te augwalide po tama, eno te dago
Genuai Bidigo bomai po me elalubo meni, tiali goli eno te
ena homude po pusubao. Te Godigo olo tau sabo wiegi yai
kolesaga enade elama, tama agai ena te homu mu naga ebo
bidi ilali, tama dage enaba duga homugo tialubo te usu dao.
26 Eno homugo e tiwai kolesaga ebo te wiegi yai da
wai: te megi tama sogo te genuai sęgę dali dene dali si
te daba pedalubao, gasa bidi dabego nogogo. Tama tibaso,
dage tigidali deli deli te megi bidibo tiwai gilama te tama
bidaluao, te eno homu dao.
27 Te nago we sai dawe? Tialima, te nago aga tagalabo
sunumi gegebo sę me egio. Te nago we sabe dawe? Teda,
nago te we sabo homu ma elamuo.
28 Tiali goli, te nago we siyu da, te dwai sę meni. Tama te
gesi wegi te bidigo siyu da, te wegi agai te dwai sę me ebeo.
Tiali goli te we sali bidi me te bidigo sali we te augwali
sęgę meba te tǫde elaluaibao, tama eno homugo te tobage
sę dageba pedalidali homu eyu eno e po obao, te dage megi
bidibo tiwai gilama te tama bidaluao.

29 Ama dedeo, eno te megi wali po te page e dao: te tǫ
dali dagalu si silabo bodolu megi da pęwadage ebao. Tama
tibaso, te bodolu sogo elalubadi, te tǫde elalubo naide naga
dago homugo kone pelamuo. Te we elalubo bidi dabe te
augwali te we meni yai bidi dabe bidibo tiwai bidao.
30 Tama te homu dene eyu gela wabo bidi dabe, augwali
te gela wasiąbo bidi dabe tiwai bidaluao. Te wiegi yai homu
pemene ebo bidi dabe, te augwali wiegi yai homu pemene
isąbo bidi dabe tiwai bidao. Tama te doado bage abelebo
bidi dabe, augwali te doado bage mu sisąbo bidi bidibo tiwai
bidao.
31 Tama te tǫde doado bage sabo bisnis sę ebo bidi dabe,
augwali te e tǫde doado bage dąų olalusiąbo bidi dabe tiwai
bidao. Dago te tǫde elalubo nai dali kolesaga dali si tede
naga dago homugo kone pelamuo. Dago koneani, te e megi
elalubo tǫ silama tama hasegelama, tama te gasagi yai mu
pedalaibao.

32 Tama tibaso, eno homugo te haniani naide te dagego
moni homu isąyu tama dage bugagia bidao. Te we sisąwai
bidigo, agai te dago Genuai Bidigo kolesagade te aga
homugo kone palobo dao, te kolesaga aga bugagia wali
pomainogo aga tama tebo dao. Agai te Genuai Bidigo
homugo godolo yabo kolesaga yabo homu ebo dao.

33 Tiali goli te we sali bidi, agai te tǫde doado bagede
homugo kone palobo dao. Agai te aga wego godolo ebo
kolesaga yabo homu ebo dao.
34 Tama tiyu, agai homu kolesaga pebeda paibao. Tama
bidigo sisąwai we me, te gesi wegi me, agai te dago Genuai
Bidigo kolesagade te agai homugo kone palobo dao. Aga
homugo te aga tigi me te homu mobo bidi dali me te
Godigo gedude bugagia wiegi yai mu bidimainu homu ebo
dao. Tiali goli te bidigo sali we, agai te tǫde doado bagede
homugo kone palobo dao. Agai te aga bidigo godolo ebo
kolesaga yabo homu ebo dao.

35 Eno te megi asęani po te dage tau selama dage bugagia
bidimainogo wali. Te dage palibo po me wabeo. Menio. Eno
homugo te dage dolasa bidiyu, tama agade dagego homugo
kęą peyu tama sesemane sogo te dago Genuai Bidigo sę
emainogo, te nai me deligo te dage homu kegabi sidali weyu
te po wali.

36 Te bidi me deli aga homugo agai te dolo meniabo
kolesaga te aga noma sali gesi wegi te dali te tiwai kolesaga
ebaso, tama agai homu te wede hodoloyu bomo mu eyu,
tama agai suali te gasa sunumi me elalusiąbaso da, teda te
bidigo te wegi kęmainao. Te sęgę sabo sę ebeo. Te augwa si
bidimainao.
37 Tiali goli, te bidi me deligo aga homude bomo eyu,
tama te nai me deligo te aga selibo sę me isiąbadi, tama aga
homugo digi ebo tonaluyu, tama aga homude te po olama,
te agai homugo te gesi wegi te augwaligo aga noma sali te
aga olo mu bidimainogo ebaso da, te wiegi yai dao.
38 Tama tibaso, bidigo te gesi wegi sabo, te agai wiegi yai
kolesaga ebao. Tama te we sisąwai bidi, agai kolesaga te
wiegi yai mu ebao.

39 Te we me deligo bidi te aga bidi bidibadi, te we te aga
bidi dali naga kęą pelama bidao. Tiali goli, te we aga bidi
isibo si da, te we te bidi dali me kęąlubeo. Te aga gasa bidi
dali pabo homu ebaso da, teda aga te bidi dali pomainao.
Tiali goli aga te Godigo po wali pabo bidi dali naga pao.
40 Tiali goli ena digi eno homugo te tiwai homu yai: te bidi
isai we aga olo bidainogo ebaso da, te aga wiegi yai homu
pemene mu yaibao. Tama eno homugo te Godigo Tedali
Mobo Bidi te enade me bidiyu, tama agai ena te kolesagade
agai homu ola mani.

Te Godigo po odobo we bidi dabe augwaligo te tibo god dabeba ofa ebo kibu mi dabe tueibawe ma tugobewe?

8

(Dąị 8–10)

Te augwaligo tibo godibolo ofa mani kibu mi te augwaligo tugowe obaso Polgo te po wai

1 Dagego te enabolo asęna tolali pode, tede dagego e po me ena hanalu wali, “Te gasa we bidi augwaligo hasa ela munama, tama te tibo godibolo te ofa tiwai eyu, te hasa mi meba te tibo god pageba mubo dao. Tama da Godigo po wali pabo we bidi dago te tobage mi tubo te usu dawe, ma meniwe?” te po dagego enabolo asęna tolali. Te kolesaga ebode eno wabo po elalubao.

Dage mebago e po wabo dao, “Da tigidaligo koneani, te tibo god te olo nai dao.” Awe, te mu po dao. Tiali goli te olo konebo kolesagago te hagoma ebo kolesaga ebo homu hodolaibao. Tiali goli dago dena hasi te gasa we bidi dali wiegi yai homu eyu godolo ebo kolesaga selama, tama tebogo te da Godigo po wali pabo bomai we bidi pedalaibao.

2 Te bidi me deligo agai te nai me deli mu koneani homu ebaso da, teda te bidigo koneani kolesaga sǫą pali, te usu yabo me elalubao.

3 Tiali goli, te bidi me deligo aga God dali dwagi yai homu eyu godolo ebaso da, teda Godigo koneama, te bidi te Godigo bidi dao.

4 Te gasa we bidi augwaligo te tibo godiba ofa elama te mi dabe tubo kolesagade eno po megi obao. Dage mebago te tobage mi tuaio homu eyu tama dagego e po wabo dao, “Te tibo god te mu bidibo nai menio. Te olo piksa noma naga dao,” te po wabo. Awe, dago te po page koneani. Tama dage mebago e po me wabo dao, “Te god hauwa me elalubeo. Menio. Te God deli naga aga bidibao,” te wabo. Awe, te me dago koneani.

5 Mu tama, te gasa we bidi augwaligo te nogi “god” nogi ebo nai hauwa elalubao, tama te augwaligo hauwa naide nogi ilama, te “genuai bidi da” wai. Tama mu tama te “god” dabe, te dagalude, ma te tǫde bidigi sogo da,

6 tagalao, te dade dago God deli naga te elalubao, te God Aya dao. Aga te tigidali nai page bidi. Tama dago agai sę emainogo eyu da aga wai mu bidibao. Tama te Genuai Bidi deli naga elalubao, te Jisas Krais da. Agai te tigidali nai nigali. Tama dago bidibo ula te agadu sai dao.

7 Tiali goli dage tomode te we bidi mebago te tibo godide te kolesaga kuna konebeo. Te mebago te polobadu te tibo godibolo mi ofa yali kolesaga hauwa sogo wali pedu geani. Tama megi me augwaligo homugo te gasa we bidigo te mi te tibo godiba ofa mu yali homu me ebo dao. Tama te homu

ebadi augwaligo te tobage mi tubaso da, teda augwaligo
homu tede sęgę sobao.
8 Tiali goli dagego te kolesagade e po wei ponobo dao, “Te
nai tubo kolesagago da te God pąba odasa me pogobeo. Te
dago nai tusiąbaso, teda da te God gedude me sǫą pogobeo.
Me ma, te dago tubaso da, teda da te God gedude wiegi yai
me pedalugobeo.”
9 Awe, te mu dao. Tiali goli dage mi tubo bage dage dua
dao. Tiyu tama te tibo godibolo mani mi tubo sę duga digi
elama, tama te bomo meni yai bidi dabego sulama, tede
sągąde dolama, tama augwali te dwai sęgęba tula muabuo.
10 Nage bidi te koneani kolesaga elalubao wida, te nage
te tibo godigo lotu beba pelama, tama nage tede dulalu nai
tueibao, tama bidi me deli te aga Kraisde konealubo po dąų
wabo kolesaga bomo meni yai bidi te agai nage subaso, te
tebode te aga homu hodolama tama aga homu te mi tubo te
dwai kolesaga da homu yali goli, te tibo godiba ofa yali nai
tuabo homu yaibao, tama agai te mi tueibao.
11 Tama tibaso, te nago koneani kolesagago te bomo
isąwani bidi dolali, te amade te Krais aga isama tama aga
ma sai dao.
12 Te ama mebago te Kraisde konealubo po dąų wabo
kolesaga te bomo me ebeo. Tama dagego te dwai sę
augwaliba elama, tama augwaligo te augwa gedude sę ebo
dwai ilibaso da, te kolesagade te dagego dwai sę te Kraisba
digi yaibao.
13 Tama tibaso, te nai tubogo eno ama te dwai sęba
tulalumainogo ilibaso da, teda eno te mi munu ma tugobeo.
Tiyu eno te eno ama te dwai sęba tulalubo sę ilidalio.

9

Te Godigo po sela pabo sę bidi Pol bilali sęde po

1 Te gasa we bidi me tau siyu tama augwali dolidali weyu,
eno te gasa kolesaga me ebo dao. Ena olo mu bidibo dao,
te gasa bidigo enabolo “E tiwai kolesaga yao” te po wabo
usu egobeo. Tama me ena te Godigo po sela pabo sę bidi
mu dao. Aga te gų pagede hodaluama tama nosali eno digi
gedugo ena dago Genuai Bidi Jisas mu suai bidi dao. Te eno
dago Genuai Bidi tobade sę yaligo tama te sęde naga dage
te God wali pabo we bidi pedalali.
2 Te bidi meba augwaligo ena te Godigo po sela pabo bidi
meni da homu yali, tiali goli tagalao, duga koneani, ena te
Godigo po sela pabo bidi bidibo. Suao, ena te Genuai Bidigo
po sela pabo sę bidi bidibao, tama te koneabo sę te dagede
elalubao.

3 Te bidi mebago eno dagede masigi sisąbaso ena te
Godigo po sela pabo bidi meni da wabo si, tama eno e tiwai
po te augwaliba wei ponobo dao:
4 te eno ebo sęde te Godigo po odobo we bidi augwaligo
augwa doado bagego ena tau sobaso da, te dolo dawe ma
meniwe? Te dolo mu dao.
5 Te gasa Godigo po sela pabo sę ebo bidi dabe augwali deli
deligo te Godigo po wali pabo we kęnama, tama augwali te
po pusubo sę eyu gasaba bilibadi te augwa we augwali dali
hodobo pabo dao. Te dago Genuai Bidi Jisas aga ama dedego
badi, te Pitago me te tama tebo dao. Tama ena me, eno we
elalugi sogo da, teda eno me te tiwai eyu da te usugi mu da.
6 Te gasa Godigo po sela pabo sę ebo bage tigidali
augwaligo te Kraisde po pusubo sę sesemane sogo ebaso,
tama augwa nogogo te masigi sabo sę ebo meni. Te ena me
Barnabas da sigo naga te tiwai me ebo usu meniwe?
7 Mena bidi te ami sę ebo bidigo tama aga digi te aga tubo
nai abelegowe? Te menio. Mena bidigo te gi bulama tama
aga te gide bulali nai sabo meniwe? Me ma te bidi mego te
kibu meme dali sipsip dali hani tonaluyu tama aga digi te
augwaligo ame pę me tugobewe? Woo, te tiwai menio. Agai
te nai meba tueibao.
8 Te eno tede bidigo homu naga wali pelama tama eno te
tiwai po wabowe? Meni. Te bomai pode me te sę ebo bidigo
aga pe masigi sabode te tiwai page elalubo po me elalubao.
9 Mosesgo te bomai pode te tiwai po asęani elalubao: “Te
dagego wit ge dagalomainogo eyu tama te bulmakaugo te
wit sągągo agabo sę ebaso, teda nago te aga pedauwali me
paniamuo,” po wai. Te Godigo te bulmakau dabe augwa
tubo nai sabode naga homu koneama wali dawe? *
10 Menio, te agai te po bidi dabolo me wali homu ebao.
Awe, te po asęani te da tobade wali dao. Magi baso meni.
Godigo te tiwai kolesaga emainogo yai: bidigo te gi tǫ elibo
sę eyu, tama bidigo te gide inaiani nai sabo sę ebo bidi me,
augwali si augwa yali sęde te nai sabo homu elama tama te
sę ebo dao.
11 Tialima, dago te Godigo po dagebolo pusubo sę yali, te
dago te dagego homu noma bidi mobo tomode te ge bulali
tiwai yai. Tama tibaso, dagego dabolo te tigi tau sabo nai
naga mobaso, te dolo dawe ma meniwe? Te dobu si ebode
te dage sǫą paliwe? Te meni. *
12 Te dagede bidi mebago te tigi tau sabo nai sabo usu ebo
da wida, teda eno me te nai sigi sogo da, te usu mu egi dao.

---

* **9:9:** Bom 25:4; 1 Ti 5:18 * **9:11:** Rom 15:27

Te nai dago sabo usu yaiba wali goli, te dago me sabeo.
Menio. Dago te we bidigo Kraisde wiegi yai gesi po odobo
sunumi te panibo te dago hagela homu yai. Tama tibaso te
haniani sęgę dabe dago tolobo dao.
13 Te Moni Lotu Be tempel, te bede sę ebo bidi dabe, aug-
waligo te bede augwa nai sela tubo dao. Tama tiyu te Juda
we bidi augwaligo te Godibolo maiabo nai magaselama,
tama te be tomode te alta saide te nai Godibolo mabo sę ebo
bidi dabe augwaligo da te alta saide ulubo nai hasa mi meba
te sela tubo dao. Tama tiyu augwaligo augwa nai abelebo
menio, te augwaligo Godigo sę ebode augwa nai tama sabo
dao. *
14 Tama te tiwai naga dago Genuai Bidigo te bomai po
muani: te Godigo wiegi yai gesi po pusubo sę ebo bidi dabe,
te sęde augwaligo te wiegi yai gesi po sabo we bidigo tigi
tau sabo nai meba somainogo yao. *
15 Tiali goli ena digi eno te tama tiwai nai me deli sisąwai
dao. Tama megi me eno te nai saiba olama eno e po me
asębeo. Menio. Te ena bolo hasia isimainao wai! Eno
masigi sisąbadi te sę ebo dao. Tama eno te sęde wiegi yai
homu pemene ebao. Tama bidi me deligo enabolo masigi
mayu eno te wiegi yai homu pemene ebo page te dagala
samainogo me egobeo.
16 Eno te Kraisde wiegi yai gesi po pusubo, tede eno te ena
nogi ugwaba sabo te usu menio. Te menio. Eno sunumi gasa
me elalubeo. Dago Genuai Bidigo enabolo te sę naga mawai
dao. Tama eno te wiegi yai gesi po pususiąyu da, teda ena
hobedagia mu bidaibao.
17 Te ena homugo digi eno te sę egi da, teda eno te sęde
sabo usu egi da. Tiali goli, eno homugo te sę eno yabo homu
me isąbaso da, teda Godigo te sę enabolo emainu mawai
dao.
18 Tama tibaso, te sęde eno mena nai saibawe? Te eno
sabo nai te e tiwai elalubao: te eno sainu elalubo nai te
Godigo wiegi yai gesi po pusubo sęde sabo elalubo, te eno
me sabo meni. Menio. Eno te wiegi yai gesi po pusama
tama eno augwaliba olo mabo dao. Tama tede eno dwagi
yai homu pemene ebo usu baso, te wiegi yai gesi po olo
pusubo kolesaga da eno sabo nai tiwai dao.

Pol te tigidali we bidigo sę ebo bidi tiwai bidali

19 Ena da te bidi me deligo olo sę ebo bidi me bidainogo
me bidibe. Tiali goli te ena homugo ena digi te ena te
tigidali bidi dologoba muyu, tama ena augwaligo olo sę ebo
bidi tiwai bidainogo homu elama ebao, te eno bidi hauwa

* **9:13:** Bom 18:1 * **9:14:** Mat 10:10; Luk 10:7

sabo homu elama tibo dao. Augwali Jisas wali pabo bage
pedalomainogo eyu ena tama ebo dao.
20 Tama eno te Godigo wiegi yai gesi po te Juda dabebolo
pusubadi, ena te augwali tiwai bidibo dao. Ena digi ena
te Mosesgo mani bomai po dologoba pabe, tiali goli eno te
bomai po dologode bidibo Juda bidi dabe sainogo eyu tama
ena augwali tiwai gilama te bomai po dologode bidibo dao.
21 Te Juda hani isąwai bidi dabe, augwali te Mosesgo mani
bomai po meni yani bidi dabego gedude, ena te Mosesgo
mani bomai po meni yani bidi tiwai pedalali, te bomai po
meni yani bidi dabe sainogo tama tiali. Tiali goli eno te
Godigo bomai po tagalainogo ebeo. Menio. Eno te Kraisgo
bomai po wali pabo dao.
22 Te Kraisde konealubo po dąụ wabo bomo meni yani we
bidi augwali eno tau sainogo eyu, tama ena te bomo meni
yai bidi tiwai bidibo dao. Eno te tigidali sunumidu te gasa
bidi dabego ebo kolesaga tigidali usu siyu, tama augwali
tiwai bidibo dao. Augwali meba eno ma dobola somainogo
tama ebo dao.
23 Eno te sę tigidali ebo te Godigo wiegi yai gesi po pusubo
sę te ugwaba somainogo ebo dao, tama te wiegi yai gesi pogo
dabolo mabo dwagi yai nai meba me eno somainogo eno te
tiwai sę ebo dao.

Te dago te nai sigi painu bomonama udaiyąo po wali

24 Megi eno te po digi po begelama obao. Te udabo
ususu si ebo bidi dabe te tigidali augwali udulama, tama
te geanani bidi deligo naga te dwagi yai nai sabo dao. Te
dagego konebewe? Tialima, dage me te tiwai bomonama
Godigo po bugagia mu wali piąo, agai te dagebolo dwagi
yai sę emainogo yao.
25 Tama tigidali bidigo te nai sainogo homu eyu udabo da,
te augwaligo homu dali, te augwaligo tigigo ebo kolesaga
dali, te tigidali augwaligo aiyaba elaluyu bugagia tonalubo
dao. Te bidi dabego tama tiyu te geanani bidigo sabo dwagi
yai nai sainogo tebo dao. Tiali goli te nai polo dolobo nai
naga dao. Me ma, dago Godigo po wali peyu te me dolisąbo
nai sabo sę ebo dao.
26 Tama tibaso, ena digi me, ena te dwagi yai nai me
sainogo eyu tama ena udabadi te eno gasaba tonono peyu
me udagobe. Eno nogo wąbi hwịainogo, te eno nogo
subigila sąnama olo dali nogo me sągobeo, tama te wali
naga me eligobeo.
27 Menio. Eno te ena tigiba mu eliyu tama aga ena homu
wali pomainogo ebo dao. Magi baso meni. Eno te Godigo
wiegi yai gesi po te gasa we bidi hauwabolo pusubo dao, te

augwaligo te po bugagia wali pomainogo ebo dao. Tiali goli nosali ena digi te eno te po bugagia wali pisąyu tama ena tulaluidali weyu, tama eno bomonama te eno ebo kolesaga bugagia tonalubo dao.

10

Dago te tibo god dabe wali pelamuo

1 Ama dedeo, dage ede gegeda pelamuo: dago wąị dabe tigidali te bidi meni yai dwai bulude bilibadi augwali te dagalu pọ dologode bugagia bidali. Tama augwali tigidali te sągągo naga pelama, tama te tamu ąị nogeyu sana pai dao. *

2 Tama tigidali augwali te pọde tamu ąị side baptais sali tiwai yali, tama te baptais saligo augwali te Moses wali pomainogo sa muani.

3 Tama augwali tigidaligo te Godigo Tedali Mobo Bidigo augwali mani te nai nogi mana augwaligo tuai dao. *

4 Tama augwali tigidaligo te Godigo Tedali Mobo Bidigo augwali mani ąị te augwaligo tuali. Awe, augwaligo te Tedali Mobogo te genuai sau pado masigidu asobo ąị tuali, te masigi augwali dali hodobo pai. Te masigi te Krais aga digi dao. *

5 Te Godigo te tobage tau sabo sẹ tigidali augwali dali yali goli, agai te we bidi dago wąị dabe hauwa tomode augwaligo kolesaga te Godigo godolo me isiąwani. Mu menio. Magi baso meni. Dago koneai, augwali umabo te bidi meni yai bulude isilama, tama augwaligo tigi tede besela palama, wilalua pali, te bidi si sela naga bugagia sana pali. *

6 Tama te augwalide pedalali sẹ tigidali te noma tiwai pedalali, te dago sulama tama dago wąị dabe augwaligo te pesą yali tiwai te dago me te dwai sẹde pesą idali weyu dago sumainogo yali.

7 Tama suyu, tama dagego te tibo god dabebolo lotu po munu me wagimio, te augwali tomode mebago yali sẹ tiwai me egio. Te bukude te augwaligo te tibo god dali yali sẹde e po wai dao: “Te we bidi augwali dualama te nai tuyu wẹ tuyu elama, tama augwali hogodama tama augwaligo tẹąbi yali.” *

8 Tama dago me te penani ebo kolesaga me egimio, te augwali tomode mebago te yali kolesaga tiwai me egio, tama deli sogo naga te bidi sese umabo te 23,000 bidi te augwali isai dao. *

---

* **10:1:** Sai 13:21-22; 14:22-29 * **10:3:** Sai 16:35 * **10:4:** Sai 17:6; Nam 20:11 * **10:5:** Nam 14:29-30 * **10:7:** Sai 32:6 * **10:8:** Nam 25:1-18

9 Tama dago me dwai sę eyu te Genuai Bidi usu me
selamuo. Te augwali tomode mebago dwai sę eyu aga usu
sobaso, tama te dwai hasamani dabego augwali gąų kelama
tama augwali isai dao. *
10 Tama dagego dwai homu eyu Godibolo wado po me
olamuo. Te dago wąi dabe augwali tomode mebago te God
dali dwai homu eyu wado po obaso, tama te bidi ela mubo
ensel mobo bidigo te augwali ela munama tama augwali
dolai dao. *
11 Te sę dabe tigidali augwaliba pedalali, te gasa we bidigo
sumainogo ebo sę noma tiwai pedalali. Tama dago me te
tobage dwai sę idali weyu gasa bidi dabego te po te Godigo
po bukude asęani. Magi baso meni. Te da megi bidibo sogo
te tigidali nai silabo sogo pąba yagasai dao.
12 Tama tibaso, dagego duga digi bomogo bugagia
dolalubo usu da homu eyu da, teda dage tulaluyu dolidali
weyu dage bugagia suao.
13 Te dwai sę ilibo usu sabo sę dagebolo pedalobo, augwali
tigidali te gasagi yai me egobeo. Menio. Te tigidali we
bidibolo pedalobo usu sabo deli tigi poai sę pedalubao.
Tama Godigo aga dage dali homugo kęą pai bidi bidiyu
tama aga dąų wali po wali peyu, te usu sabo sę ebogo
dagego bomo aiyaba elaluainogo ebo gogolama me sula
tagalogobeo. Menio. Te dwai sę tomoba kegebo usu sabo
sę dageba pedalubaso da, teda Godigo dage sana pabo tų
nigilaibao. Te tų e dao: te agai dage dąų walama, tama
dage te usu sabo sęde bomo elama dolalubo usu yaibao.
14 Tama tibaso, eno abagi dede dabe muo, dagego te tibo
god lotu beba nai tugi pabo kolesaga wi eyu tagalama, tama
te kolesaga tudiba muao.
15 Dagego kolesaga elalubaso, tama eno dagebolo te po
obao. Duga digi eno pusubo po dagaliąo. Eno po e dao.
16 Te dago komunion tubaso da, dago te kapde gedu
haluasa po olama tama Godibolo puba hwi po wabo dao.
Te kapde elalubo wain ąi da tigidali deli deligo tubo si da,
tebogo dago te bidi Kraisgo tigi kaneme dobayu tubo dao.
Tama dago komunion tubadi, dago te dwasianu pebedama
dobaba pabo bret, dago te bret tubo si da, tebogo dago te
bidi Kraisgo tigi mi dobayu tubo tiwai ebo dao. *
17 Te komunion tubo bret te deli naga elalubao, tama da
we bidi hauwa elaluali goli, te tigi delide naga wadolali
elalubao. Magi baso meni, da tigidaligo te bret deli naga
tubo dao.

---

* **10:9:** Nam 21:5-6 * **10:10:** Nam 16:41-49 * **10:16:** Mat 26:26-28; Mak 14:22-24; Luk 22:19-20

18 Dagego te Israel dabe augwaligo yali kolesagade homugo kone palao. Godigo augwaligo yali dwai sę sela
sąwainogo eyu, tama augwaligo te sipsip dali meme dali
selama, tama te pris bidi dabego nogoba mawai. Tama
menama, tama te pris bidi dabego te nai dabe ela munama,
tama te mi te alta sai ugwadu daiba muyu, tama siago uluyu,
tama Godibolo ofa tama mawai dao. Tama tiyu te nai sesali
bage dali, te pris bidi dabe dali, augwali tigidaligo te altade
ofa mani nai tuyu deli hani naga bidiyu tama bidali. *
19 Eno magi homu elama tama te po waliwe? 'Te tibo god
me aga mu bidibao, te agabolo ofa mabo tubo nai me te
sęgę nai mu dao,' eno te tiwai homu elama te Israel dabego
Godibolo ofa mabo kolesagade po waliwe?
20 Mu menio. Eno wali po page e dao: te Godigo
po odisąwai bagego augwa alta saide ofa ebo nai, te
augwaligo dwai haubo noma bidi dabebolo te ofa mabo
dao. Augwaligo te Godibolo ofa me mabeo. Tama dage te
dwai haubo noma bage dali deliba sisinibo te eno godolo
me egobeo, ena mu hagelabo.
21 Dagego te dago Genuai Bidi Kraisgo kap wain wę tuyu,
te dwai haubo noma bagede lotu wainogo eyu augwaligo
kapde dali si wę tuyu ebo usu me egobeo. Te dagego dena
Genuai Bidigo ni nami tebol saide nai tuyu, te dwai haubo
noma dabego lotu bede tebol saide nai dali si tuyu ebo te
usu me egobeo.
22 Dago augwaligo te tibo god bagebolo ofa mani nai tuyu
da, teda dago te Godigo da dali dwai homu ebo sę ilaibao.
Dago bomogo agai bomo aiyaba elalubo da, agawe? Te dago
bomo usu menio.

Tigidali sę ebogo dago Godigo nogi ugwaba sao

23 Dage tomode bidi mebago e po obao, "Te mi tubo
kolesagade te da olo bidibo dao, tede habu selebo po meni.
Dago te mi tuyu da, tebogo dago Godigo bomo yai po me
bologobeo," augwaligo te po wabo dao. Awe, mu tama. Tiali
goli te tigidali sę ebogo da tau me sogobeo. "Te haniani sę
hauwa dago yabo te usu dao," augwaligo te po me wabo
dao. Tiali goli te tigidali sę ebogo da God wali pabo bomo
mabo meni.
24 Bidi me deligo aga digi naga bugagia bidabo homu
me elamuo. Menio. Tigidali we bidi deli deligo te gasa
bidi bugagia bidimainogo homu eyu tama augwali tau sabo
kolesaga yao.
25 Tigidali haniani mi augwaligo te maketde elalubo, te
dagego abela tuyu da, te usu da. Po meni. Dagego homu

* **10:18:** Prs 7:6

hauwa elama tama ‘E mi augwaligo te tibo god me delibolo
ofa maniwe, ma meniwe?’ te po hanalu wagio.
26 Magi baso meni. Dago koneani, te bukude elalubo po
me deli e tiwai dao, “Te e tǫde, pągąnalubo tigidali nai dabe
dali, te Genuai Bidigo naga dao.” *
27 Tama te Kraisba aga homu tigidali musiąwani bidi me
deli agai te dage meba i olama dage dali nai tuainogo ebaso
da, tama dage pabo homu ebaso da, te usu da. Augwaligo
dagebolo mabo te nai tigidali dagego tuiąo. Tama dagego
homu hauwa elama ‘E mi augwaligo te tibo god me delibolo
ofa maniwe, ma meniwe?’ te po wagio.
28 Tiali goli, te bidi me deligo te po dagebolo weyu,
“Te mi da, te ofa yai mi da” po obaso da, teda te bidigo
dagebolo wali po te dagego homugo koneama, tama aga
tobade dagego te nai me tulamu dao. Dwai sę dwagi yai
sę dagalabo homu dolidali weyu te nai tugio.
29 Eno dagebolo te po te dagego dwai sę dwagi yai sę
dagalabo homu tobade te po wabeo. Meni. Eno te dagebolo
te mi tubode po wali bidi agai te dwai sę dwagi yai sę
dagalabo homu tobade te po dagebolo obao. Magi baso
meni, te agai homu si eyu bidibao.
Dage tomode bidi me deligo te po hanalu waibao, “Ena
digi ena haniani nai tubo usu yabo digi, tama gasa bidigo te
ebo kolesaga dagalabo homugo digi eno ebo kolesaga magi
baso te dagalaibawe?
30 Te eno te tubo naide Godibolo puba hwi po olama te nai
tuali goli, te gasa bidigo eno te puba hwi wali tubo naide te
magi baso ena dali dwai po waibawe?”
31 Te dage tomode bidi me deligo te po obaso, eno e po
agabolo wei ponaibao, te dagego te nai tuyu me wę tuyu
ebode, ma dage gasa sę ebo si da, dagego gasa we bidide
homugo koneao, augwaligo Godigo nogi ugwaba somainogo
eyu dagego duga kolesaga tigidali tama bugagia tiao.
32 Tama tiyu, dagego te Juda dabe me, te Grik dabe me
homugo koneao, tama Godigo po odobo we bidi hani dabe
me, tama dagego ebo sęde augwaligo God dali agai po dali
si dali dwai homu idali weyu, dagego duga ebo kolesaga
bugagia tonaluao.
33 Ena me eno te tiwai kolesaga ebo dao. Eno homugo
te eno ebo kolesaga tigidalide te we bidi tigidali augwaligo
dwagi yai homu naga emainao. Tama te homu ebaso, eno
ena digi naga bugagia bidabo homu me egobeo. Meni.
Eno homugo te eno tigidali we bidi augwali tau siyu, tama

* **10:26:** Tib 24:1

Godigo augwali ma dobola somainogo eyu, tama eno ena ebo kolesaga tigidali tama dodolobo dao.

Polgo po weyu te Tedali Mobo Bidigo mabo wiegi yai sę ebo me te lotu wabo wiegi yai kolesaga yabo po wali

11

(Dąị 11–14)

1 Te we bidi tigidali agai augwali tau somainogo eyu Krais
agai aga digi aiyaba muyu bidali. Tama ena me eno agai
te yali kolesaga wali pabo dao. Tama dage me dagego ena
wali asiyu, tama te tiwai kolesaga naga yao.

Polgo te lotu wabode tobolu halubo kolesagade ebo po

2 Dagego sesemane sogo ena homugo koneama tama eno
te selama dagebolo mani po tigidali dąụ eyu wali pabo dao.
Tama tibaso, eno te po obao, dagego wiegi yai kolesaga mu
ebo dao.
3 Me ma, te dagego ena te po hanalu wali, “Te da deliba
sisinama tama Godibolo po weyu, tama Godigo po odoyu
tebo sogo, te dago we dabe sibi augwaligo augwa tobolu
te nami ugwago haluaibawe ma meniwe?” te po dagego
ena hanalu wai dao. Tiali goli eno homugo hasia dagego
te po konemainogo obao: te bidi Kraisgo tobolu bidi te God
dao, tama tigidali bidigo tobolu bidi te Krais dao, tama wego
tobolu te aga bidi dao.
4 Te dage deliba sisinama tama bidi mego tobolu haluama
tama Godibolo po weyu, ma te Godigo po pusuyu da, te
bidigo aga tobolu bidi Kraisba hale mabo dao. Te dwali.
5 Tama we me deligo te aga tobolu halusiąma tama
Godibolo po obaso, ma Godigo po pusubaso da, te agai aga
bidigo tobolu bidi tama tiwai bidiyu, aga aiyaba elalubo dao.
Te dwali. Tama tiyu da, te aga te hale isąbo moni tụdu bilibo
we tiwai dao.
6 Te tobage dwai penani kolesaga ebo we hale ilimainogo
augwaligo aga tobolu nisi tigidali mu poabo dao. Tama te
dage tomode te we me deligo aga tobolu halusiąma tama
Godibolo po obaso, te wego te sę ebogo aga bidi tama aiyaba
elalubaso, aga tobolu nisi mu poa yao. Tiali goli we aga
tobolu nisi mu poabo te moni hale iliyu da, teda te we te
lotu obadi aga tobolu te nami ugwago halumainao.
7 Bidigo te aga tobolu me haluamuo. Magi baso meni,
te Godigo bidi nigali sogo agai aga digi tiwai nigalio, tama
te bidibolo Godigo aga digi wiegi yai homu kolesaga tiwai

mani. Tiali goli te we aga te aga bidigo kolesaga naga
elalubo dao. *
8 Magi baso meni. Godigo bidi nigali te wego tigigo me
nigibeo. Menio. Agai we nigali te bidigo tigigo nigai dao.
9 Tama Godigo te we homu koneama tama bidi nigilama
aga tau somainogo me ebeo. Menio. Agai bidi homugo
koneama tama wego aga bidi tau somainogo nigalio. *
10 Tama tibaso, te Godigo sę ebo ensel mobo bidi aug-
waligo te we aga bidi dologode bidibo sumainogo eyu, te
wego aga tobolu te nami ugwago halumainao.
11 Tialima da we bidi te dena Genuai Bidi dali wadoloyu
bilibode, tede te we naga tedali bidiyu tama bidi meniama,
tama bidi naga tedali bidiyu, tama we meni eyu me ebeo.
12 Menio. Godigo hasia sogo te we bidigo tigigo nigali,
tama tialima megi te tiwai te agai bidi wego tigide nigilama
pedalobo dao. Tiali goli God da te tigidali nai nigali bidi mu
dao.
13 Duga digi te eno megi wali po dagaliąo. Te wego tobolu
halusiąma tama Godibolo po wabo, te kolesaga usu egowe?
14 Te we bidi dena kolesaga digi te tiwai dagebolo ola
mabo dao: te bidigo bobage tobolu nisi elalubaso da, te dolo
meni.
15 Tiali goli te wego bobage tobolu nisi elalubaso da,
te aga wiegi yai au yabo nai elalubao. Magi baso meni,
Godigo bobage tobolu nisi agabolo mani te aga tobolu
halualumainogo yali.
16 Tialima, bidi me deligo te wego Godibolo po obadi aga
tobolu haluabo sęde konila po wabo homu eyu da, te agai
koneao, dago gasagi yai kolesaga me elalubo meni, tama
gasa bulude bidibo Godigo po odobo we bidi hani dabego
me te gasagi yai kolesaga me elalubo menio. Da tigidaligo
te we aga tobolu haluabo kolesaga wali pabo dao.

Te komunion nai tubo po

17 Tialima megi eno te bomai po meba dagebolo mawain-
ogo ebao, tiali goli dagego te ebo sęde te eno dage nogi
ugwaba siyu dagego wiegi yai kolesaga mu ebo dao te eno
wagobeo. Magi baso meni. Te dage sisinibo si, te wiegi yai
kolesaga me pedalobeo. Menio. Te dwai kolesaga pedalobo
dao.
18 Tede hasia bolo eno te po obao: te dage lotu wainogo
sisinibo sogo, dage tedali tedela pabo dao. Eno te tiwai po
dagede odobao. Tama eno homu te po meba te mu po dao,
dagego te tiwai ebo dao.

---

* **11:7:** Gag 1:26-27 * **11:9:** Gag 2:18-23

19 Awe, eno koneani, te dage tomode te Godigo pode homu
mu kęą pai we bidi augwali hania hanilama pedalomainogo
eyu, te dage bidi mebago pode dwasianu tedela pabo
kolesaga te me sogo pedalaibao. Te eno koneani.
20 Tialima dage tigidali sisinibo sogo dagego te dago
Genuai Bidigo komunion nai tubo kolesaga ebo dao. Tiali
goli te mu meni.
21 Menio. Te dage tedelama, tama dage tigidali deli deligo
te duga digi duga nai naga polo selama tama tubo dao. Tama
me deligo nai tubo silisąbadi, tama mego gasa bage dali aga
nai dobasiąma te aga nai tubo polo silama, tama te wain
bomai ąį hauwa tulama wabo pabo bidi tiwai eyu ebo dao.
22 Magi basowe? Te dagego nai tuyu wę tuyu yabo be
elalubao. Te duga bede duga nai hasia tuao, tama nosali
deliba sisinama te komunion nai tuao. Ma, dagego homugo
te Godigo po odobo we bidi te olo nai tiwai da homu elama,
tama dagego te meba nai meni yani ama dedebolo hale
mabo homu eba, agawe? Tede eno mena po dagebolo
wagawe? Ma, eno dage nogi ugwaba somainogowe? Menio.
Te sęde te eno dage nogi ugwaba munu me sogobeo.
23 Magi baso meni. Te eno dagebolo mani po te eno dago
Genuai Bidide naga te ola mani po sali. Te e tiwai dao:
te pio hulide Judasgo Jisas te Juda dabe boi bidigo nogoba
musiąbadi, te sogo pio hulide te Genuai Bidi Jisasgo
24 te bret selama, tama te naide Godibolo puba hwi po
olama, tama te bret pebedama, tama aga dali bidali bidi
dabebolo mayu, te po wali, “Te eno tigi dao, te eno dage
tobade mobao. Dagego tigidali sogo tama tidu gebo si ena
homugo koneao,” agai te po wai.
25 Augwaligo augwa hulide tuabo nai tula silibo si, tama
agai te kap me selama, tama tiwai naga Godibolo puba hwi
po olama, tama augwalibolo mayu te po wali, “Te kapde
elalubo wain ąį te eno kaneme dao. Tama te kanemego
eno te gesi dąų wali po dąų obao. Tigidali sogo dagego e ąį
tubaso da, teda dagego tama tiyu ena homugo konealuao,”
te bidi Jisasgo te po wai. *
26 Tama tibaso, dago Genuai Bidi aga ma asisąbadi te
tigidali sogo dagego te bret dali te kapde dali wę tubo si,
dagego te aga isali po pusubo dao.
27 Tama tibaso, bidi me deligo hasia bugagia homu kone
palisiąma tama Genuai Bidigo te bret dali te kapde ąį dali
olo subigila tuali da, tebogo agai te Genuai Bidigo tigi me
kaneme te dolobo tiwai ilali, tama aga tede sęgę elalubao.

---

* **11:25:** Sai 24:6-8; Jer 31:31-34

28 Te komunion tubo sogo te bidigo aga digi homu bugagia
osalama tama usu yali homu eyu da, teda aga te bret me te
kapde te ąị tuao.
29 Magi baso meni, bidigo te dago Genuai Bidigo tigide
homu kone bugagia palisiąma, tama agai te bret me te wę
me olo subigila tuyu da, teda agai bret me wę me tuali
tede Godigo agabolo te sęgę menama tama dwai sę agaba
pedalaibao.
30 Te page delide naga te dage tomode we bidi hauwa
augwali tigi bomo meniama, tama augwali gasi elama, tama
augwali meba me isalio.
31 Te dago dena homu hasia bugagia osola suyu da, teda
te Godigo dabolo te sęgę magobeo.
32 Tiali goli, Genuai Bidigo dago ebo kolesaga osola
sulama, tama dabolo dene osogo mobaso da, tede te da aga
wai bọụ tiwai dodolobao. Agai tama tebo te da tọde bidi
dabe augwali dali nosali mu hagaidali weyu tebo dao.
33 Tama tibaso, eno ama dedeo, dage te nai tuboba
sisinainogo da, dagego te gasa bage augwali asobo hasia
tonaluao.
34 Te me deli moni nasi ebaso da, te agai bede nai tuao.
Tiyu dage deliba sisinibo kolesagade Godigo dagebolo sęgę
magobeo. Te gasa kolesagade elalubo po, te nosali ena
dageba asobo sogo te eno dodolaibao.

12

Te Tedali Mobo Bidigo haniani sę yabo homu kolesaga dobabo dao

1 Eno ama dedeo, te Godigo Tedali Mobo Bidigo te
haniani sę yabo homu kolesaga dabolo mabode, te dagego
tede gisiga konesiąma bididali weyu eno tede dage homu
dodolabo po me megi pusaibao.
2 Dagego koneanio, polobadu dagego te Godigo po
odisąbadi, te sogo augwaligo haniani kolesaga ebogo dage
te po meni yai tibo godiba kekasa pelama, tama dagego
augwali wali naga piduai dao.
3 Tama tibaso, eno homugo dagego hania koneao, te
Godigo Mobo Bidi te bidi me deli dali bidama tama
agabolo po mobaso da, te bidigo te po me wagobeo, “Jisas
hagamainao, agaba dwai sę pedalomainao,” te po munu me
wagobeo. Me ma, te Tedali Mobo Bidi meni yani bidigo “Te
Jisas da, te Genuai Bidi dao” po wabo te usu me egobeo.
4 Te Godigo Tedali Mobo Bidigo haniani sę yabo homu
kolesaga dabolo olo mu mabo dao, tiali goli te Godigo Mobo
Bidi deli naga elalubao.

5 Tama dago dena hasi haniani tau sabo sę ebo, tiali goli
dago Genuai Bidi deli naga bidibao.
6 Te haniani tau sabo sę ebo homu kolesaga elalubo, tiali
goli te God deligo naga te tigidali bidibolo bomo dali homu
kolesaga dali si menama, tama augwaligo tigidali tau sabo
sę ebo usu yaibao.
7 Te Tedali Mobo Bidigo aga bomo te tigidali we bidi deli
delibolo pedalobo dao. Tama elama, tama augwali deli
deligo te mani bomogo te Godigo po odobo we bidi hani
tau sabo usu yaibao.
8 E tiwai dao. Te Godigo we bidi hani tomode te bidi
me delibolo te Tedali Mobo Bidigo te we bidi dabebolo te
Godigo wiegi yai homu kolesaga ola maiabo homu kolesaga
agai olo mabo dao. Tama te gasa bidibolo te Tedali Mobo
deligo naga te Godigo kolesaga te we bidi augwaligo bugagia
konemainogo te po pusubo sę ebo homu kolesaga mabo dao.
9 Tama te Tedali Mobo Bidigo gasa bidi mebolo te bomo
mayu, tama te bidigo Godiba aga homu tigidali mayu agaba
tialubo kolesaga, te kolesaga bomo menama tama te bidigo
homu si isiąbadi tama agai genuai sę ebo usu dao. Tama
gasa bidi mebolo te haniani gasi yai we bidi dabe usu ilabo
bomo te Tedali Mobo Bidi deligo naga mabo dao.
10 Tama gasa bidi mebolo te Tedali Mobo Bidigo te haniani
bomai sę yabo bomo mabo dao. Tama gasa bidi mebolo te
Godigo po pusabo kolesaga agai mabo dao. Tama mebolo
te haniani dwai haubo noma bidi dali te dwagi yai noma
bidi dali dagalabo kolesaga agai mabo dao. Tama gasa bidi
mebolo te Godigo Mobo Bidigo te tǫde bidibo we bidigo
homugo konesiąwai po wabo kolesaga mabo dao. Tama
agai me te gasa bidi me delibolo te hasia bidigo wabo po
begelabo kolesaga olo mabo dao.
11 Eno megi tama nedada pali haniani sę yabo homu
kolesaga augwali tigidali te Godigo Mobo Bidi deligo naga te
nigibo dao. Te aga homugo digi agai te gasa sę yabo kolesaga
te gasa bidi me delibolo dobayu, tama gasa bidi mebolo te
gasa sę yabo kolesaga mayu ebo dao. *

Da tigidali da tigi delide sę hauwa elalubo

12 Te bidi Krais da te bidigo tigi me deli tiwai dao, tama
te tigigo nogo sągą me, te haniani nai hauwa te elalubao.
Tama te tigigo haniani gasagi gasagi yai nai hauwa elaluali
goli, te tigi deli naga dao.
13 Tama da me te tiwai elalubao. Te da meba te Juda hani
da, da meba te Juda hani bidi ąǫ isąwai bage dao, meba te
masigi sisąbo olo sę ebo we bidi da, meba olo sę isiąwani

* **12:11:** Rom 12:6-8

we bidi dao. Tiali goli te Tedali Mobo Bidi delide naga da
tigidali te baptais selama tama deli tigi poaị naga pedelali,
tama Godigo te Tedali Mobo Bidi deli naga dabolo mawai
dao. *
14 Te bidigo tigide, te dago koneani, te tigi te deli badu
naga me elalubeo. Menio. Te aga haniani sę yabo nai
elalubo dao.
15 Te sągągo te tiwai po wagi sogo da, “Ena te nogo meni,
tama tibaso ena te tigide me wadoalubeo,” te sągą aga
togolama tedali agaduba elalueibao wabo digi, tagalao. Te
meni. Aga te tigi badu naga me wadoalubo dao.
16 Tama ologo te po wagi sogo da, “Ena te gedu meni,
tama tiyu ena te tigide me wadoalubeo,” te olo aga togolama
tedali agaduba elalueiba wabo digi, tagalao. Te meni. Aga
te tigi badu naga me wadoalubao.
17 Te tigi sesede te gedu naga elalugi sogo da, magi ilama
te agai po odaibawe? Tama te tigi sese te olo naga elalubaso
da, teda magi ilama agai te nai denami ebo odaibawe? Meni,
te tiwai usu egobeo.
18 Tiali goli tigi te tiwai me elalugobeo. Menio. Godigo aga
digi homu wali peyu, te tigi tigidali badu te haniani sę yabo
nai deli deli muna muna pali, te aga digi godolo yainogo
tiwai dao.
19 Tama tigi sese te deli sę yabo nai naga elalugi sogo da,
teda te tigi mu te menade elaluaibawe?
20 Tiali goli te tiwai me egobeo. Menio. Te tigi badu
haniani sę hauwa yabo nai elalubao, tiali goli te tigi deli
naga elalubao.
21 Tama tibaso, gedugo te nogobolo te po wabo usu me
egobe, “Te nogo, nage bidigi menigi sogo da, te enaduba
deli ena bugagia bidigi dao.” Tama tobolugo me sągą bolo
te po me wagobeo, “Te sągą, nage bidigi menigi sogo da, te
enaduba deli digi ena bugagia bidigi dao,” te po wabo usu
me egobeo.
22 Mu menio. Te tigi dabe badu dago te bomo meni
homu yali, te me elalusiąwani da, teda te tigi bugagia me
elalugobeo. Mu menio.
23 Tama te tigi dabe badu dago homugo augwali te
dwasianu dwali homu yali, te dago augwali bugagia
tonalubo dao. Tama te tigi wiegi yai isiąwani dabe badu,
tede dago hale idali weyu, dago augwali te gudubo ugwago
halua sabo dao.
24 Tiali goli te dago augwalide hale isąbo badu, te dago
gudubo ugwago halua sabo menio. Tiali goli Godigo te
tigi dabe tigidali te deli badu wadolai elalubao. Tama me

* **12:13:** Rom 12:4-5

badu augwali te nogi meni yai tiwai elaluali, teda agai
augwalibolo te nogi ma mayu ebo dao.
25 Agai tama tiwai ebaso, te augwali tedali me pebeda
pogobeo, menio, te tigidali deli deli badu te augwaligo
augwa hasi te gasa badu te deli sę tiwai naga eyu bugagia
tonalumainogo ebo dao.
26 Tama tiyu te tigi me badu pedai badu dene eyu da, te
tigidali badu dwai bidaibao. Tama me deli badu te nogi
sobaso da, te tigi tigidali badu augwaligo te aga dali wiegi
yai homu yaibao.
27 Tialima dage da, da tigidali deliba wadolama, tama dage
da te Kraisgo tigi tiwai dao. Tama dage deli deli te Kraisgo
tigigo haniani sę yabo badu dabe dao.
28 Tama te Godigo po odobo we bidi hani tomode Godigo
aga digi te sę dodolama, tama tigidali bidi te haniani sęba
muani. Te hasia te po sela pabo bidi dabe nigilali, te si wali
te Godigo po pusabo bidi dabe, te sela wali te agai po ola
mabo tisa bidi dabe muani. Te dabe tudi badu nosali te
bomo menama, te bomai sę ebo bidi dabe nigilali. Tama
nosali ma te gasi yai bidi dabe usu ilibo bidi dabe elalubo,
tama te we bidi dabe tau sabo bidi me, tama te haniani
sę dabe tonaluabo bidi dabe muani, tama haniani homugo
konesiąbo pogo po wabo bidi nigilai. *
29 Magi yaliwe? Te Godigo po odobo we bidi hani tomode
te tigidali bidi te Godigo po sela pabo sę ebo bidi dabe bidibo
dawe? Ma, tigidali te po pusabo bidi bidibawe? Ma, tigidali
te po ola mabo tisa bidi bidibawe? Ma, tigidaligo te bomai
sę ebo bomo elalubawe?
30 Ma, tigidaligo te gasi yai bidi dabe usu ma ilibo bomo te
elalubo dawe? Ma, tigidaligo te haniani homugo konesiąbo
pogo po wabo dawe? Ma, te tigidaligo te gasa bidigo wali
po begelebo sę ebo usu egowe? Mu menio!
31 Tiali goli dagego bomo eyu tama godolo elama, te
Godigo dabolo olo mabo agai we bidi hani tau sabo bomo
tigidalide te polali nai sao.
Tama megi eno dagebolo te polalubo tụ mu me deli te
dagebolo ola maiabo homu ebao.

13

Te we bidi dali dwagi yai homu eyu godolo mu ebo kolesaga po

1 Te haniani dago homugo konesiąbo pogo po wabo, tede
eno po tamadi wai dao. Te eno te da tǫde bidibo we bidigo
dena homugo konesiąbo haniani pogo wabo, ma te tǫde bidi

* **12:28:** Ef 4:11

dabego wabo haniani po, ma te ensel mobo bidi dabego
gasagi yai po me, te po tigidaligo eno po wabo usu eyu da,
tiali goli eno te gasa we bidi dali dwagi yai homu eyu godolo
ebo kolesaga esiąyu da, teda eno po wabo te belo olo subigila
elibo tiwai eyu, ma te moni nigo nigali habidi te olo elibo
tiwai gilama yaibao.
2 Ma, eno te profet bidigo wabo po tiwai te Godigo po
pusubo bomo elaluyu, tama eno te Godigo geme dualali po
tigidali koneyu, tama eno gasa haniani homu kolesaga me
koneyu, tama eno Godide bomai konealubo po dąụ elaluyu,
tama eno te genuai bulu du gasaba pogolobo usu iligi da,
ena te tiwai bidiyu, tiali goli eno te gasa we bidi dali dwagi
yai homu eyu godolo ebo kolesaga esiąyu da, teda ena te olo
nai tiwai dao. *
3 Tama eno ena doado bage tigidali te magi nai meni yai
we bidi dabe augwalibolo mena mena pelama, tama ena te
Kraisde boi bidi homu ebo bagego selama, tama eno tigi te
siaba ulama tama ena te isiyu da, tiali goli eno te gasa we
bidi dali dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga esiąyu
da, teda te eno yali tigidali dwagi yai sęgo ena dwasianu
tau sabo usu me egobeo.
4 Te gasa we bidibolo wiegi yai homu eyu godolo ebo bidi
agai e tobage kolesaga ebo dao. Augwaligo dwai kolesaga
aga dali ebaso, te agai wei polo me ponogobeo. Te gasa
we bidibolo wiegi yai homu eyu godolo ebo bidigo, te agai
tigidali bidi tau sobao. Agai te doado bage hauwa elalubo
bidi dali dwai homu me egobeo. Te gasa bidibolo wiegi yai
homu ebo bidigo te aga digi aga nogi ugwaba me sogobeo.
Tama agai dwai hagoma me egobeo.
5 Agai te bidi dabe augwali dali te kolesaga usu isąwai
bidigo ebo kolesaga ebo meni. Agai te aga doado bage
dabede te nai yogo homu ebo meni. Te agai sębę polo me
egobe, konila po polo wagobeo. Te augwaligo agabolo dwai
sę ilibaso, te agai te sęde aga homugo ma nededu gebo meni.
6 Te gasa bidigo ebo dolo isąwai kolesagade te agai wiegi
yai homu pemene me egobeo. Menio. Agai te we bidi
augwaligo Godigo mu doloba pai kolesaga ebode te wiegi
yai homu pemene agai ebo dao.
7 Te gasa we bidibolo wiegi yai homu eyu godolo ebo bidi
agai tigidali sęgę bugagia tolobo dao. Te tama tiyu, agai
aga abagi dali homugo kęą pai bidi bidada pabo dao, te
kolesaga me sia sogobeo. Te aga dali dwai sę yali abagi,
tede agai wiegi yai homu pemene eyu tama te bidigo homu
hasegelebo aga bugagia tonalubo dao, agai te kolesaga ebo

* **13:2:** Mat 17:20; 21:21; Mak 11:23

tagalogobeo. Te tigidali sęgę sabode te aga bomo elama bugagia dolalubo dao, aga munu me sębę polo egobeo.

8 Te Godigo aga we bidibolo te tau sabo bomo osogo mawai dao. Agai bidi mebolo te Godigo po pusubo bomo olo mayu, tama gasa bidibolo te haniani gasagi yai homugo konesiąbo pogo po wabo bomo olo tama mayu, tama tedali bidibolo gasa haniani homu kolesaga koneabo bomo mayu ebo dao. Te tobage mani sę yabo bomo te osogo elalubo nai naga dao. Tiali goli te gasa we bidi dali dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga da, te gamonabo kolesaga mu dao, te munu me siligobeo.

9 Te megi dago haniani homu kolesaga koneabo bomo te sese meni, te sǫą pali. Tama te Godigo po pusubo bomo me, te sese meni, te sǫą pali.

10 Tiali goli nosali te sese usu mu yai nai asiyu, tama te sogo te sese isąwai sǫą pali nai dabe tigidali silaibao, te augwaligo sę me meni.

11 E tiwai yaibao. Polobadu ena dwasianu ogwa bidibadi, te sogo eno dwasianu ogwago po wabo tiwai yai dao. Eno te dwasianu ogwago homu ebo sę tiwai yai dao. Eno te dwasianu ogwago homu dodolobo kolesaga tiwai me eyu bidai dao. Eno kuna konesiąbaso, eno haniani sęde sǫą peyu bidali. Tiali goli nosali ena genuai bidi pedalama, tama eno bugagia konebaso, eno te dwasianu ogwago yali kolesaga yali te tagalai dao.

12 Dago te ąi dulade subadi, te dena gesabidi dago kuna subo meni, te dwasianu hulia sai tiwai subo dao. Tama te tiwai me, dago God gisiga mu konebo menio. Tiali goli te sogo nosali da, te dago Godigo gesabidi mu dolo sueibao. Megi dago te God kuna konebeo, te me badu naga koneani. Tiali goli nosali da, te dago aga mu koneyu, te agai da mu konebo tiwai gilama yaibao.

13 Tama te sogo asisąbadi, te kolesaga sela sesemane sogo elalubao, te homugo kęą pabo kolesaga dali, te dwagi yai homu eyu bugagia tonalubo kolesaga dali, te we bidi dali wiegi yai homu eyu godolo ebo kolesaga dali, te augwali sela sesemane sogo elalubo dao. Tiali goli te kolesaga selade te polalubo kolesaga me deli, te gasa bidibolo wiegi yai homu eyu godolo ebo kolesaga elalubo dao.

14

Te Godigo Tedali Mobo Bidigo mabo polalubo bomo sabo homu eyu, te dagego Godigo po godolo homu elama pusao po wai

1 Te gasa we bidi dali wiegi yai homu eyu godolo ebo
kolesaga da te polalubo kolesaga elalubaso, te dagego bomo
eyu te kolesaga bugagia wali pao. Tama tiyu, dagego te
Tedali Mobo Bidigo maiabo tau mabo bomo sabo homu
bomo eyu godolo tigidali sogo iduao. Tiali goli te maiabo
bomo dabe tomode te Godigo po gasa we bidi dabebolo
pusubo bomo te polalubo bomo elalubaso, dagego te bomo
sabo homu hasia yao.
2 Magi baso meni, te tǫde bidibo we bidigo konesiąbo po
wabo bidi agai te we bidibolo te po wagobeo. Menio. Agai te
po wabogo te Godibolo naga wabo dao. Magi baso meni, te
we bidi augwaligo agai wabo po page konegobeo. Te Tedali
Mobo Bidigo bomogo te agai te geme dualali po page wabo
dao.
3 Me ma, Godigo po pusubo bidi, agai po te we bidibolo
weyu, tama te pogo augwa homugo God dali kęą pabo
kolesaga tebolo bomo mabo dao, tama augwaligo kolesaga
wiegi yai emainu homu hodolama, tama augwali homu
nagame ilibo dao.
4 Te tǫde bidibo we bidigo konesiąbo po wabo bidi, te aga
digi naga tau sabo dao. Tiali goli te Godigo po pusubo bidigo,
agai te Godigo po odobo we bidi hani sese tau sabo dao.
5 Eno homugo dage tigidaligo te we bidigo konesiąbo pogo
po omainogo te homu godolo ebao. Tiali goli eno homugo te
Godigo po dagego pusumainogo te homu mu godolo ebao.
Magi baso meni, te Godigo po hania pusubo bidi agai te we
bidi tau sabo sę ebogo te we bidigo konesiąbo pogo po wabo
bidigo tau sabo sę aiyaba elalubo dao. Tiali goli, te we bidi
augwaligo te po page hania konemainogo eyu, bidi mego te
po page begeleyu da, teda te usu da, te po pusubo bidi dali
te we bidigo konesiąbo pogo po wabo bidi dali sigo tau sabo
sę te tiwai si dao.

Dago Godigo po dena pogo pusao po

6 Eno ama dedeo, dagego te po homugo bugagia koneao.
Ena te dage bidibo madi aselama, tama eno po te we bidigo
konesiąbo gasa pogo naga wainogo eyu da, tiali goli te
Godigo enabolo waselali po meba te eno dagebolo wasiąyu,
ma eno wiegi yai kolesaga dagebolo masiąma, ma te Godigo
po eno pususiąma, te eno dage me po ola masiąbaso da,
teda eno te we bidi konesiąbo pogo wabogo dage bugagia
tau sogobeo. Mu menio.
7 Te bidibo ula meni yai nai, te ona me gita, te tiwai naga
elalubao. Te agai haniani po dolo bugagia wasiąbaso da,
teda dago magi ilama te agai dogonide wabo po bugagia
odaibawe? Te usu egobeo.

8 Ma, te ami enesigi bidi dabe augwaligo te bu wabo nai
biugel bu wabo odobo si, augwaligo konebo dao, te hwịabo
sogo asai dao, te homu yaibao. Tiali goli ami bidi me deligo
te biugel naigo dolo hwa wasiąbaso da, teda dego te wąbi
hwịabo sisi elaluaibawe? Bidi meni.
9 Dage me, dage te tiwai gilama naga yaibao. Dagego
duga lotude te bidi dabego konesiąbo gasa pogo po obaso
da, magi ilama augwaligo te po page koneaibawe? Menio.
Teda dagego po olo madi hagagi paibao.
10 Mu tama, te haniani we bidi hani augwaligo te haniani
po hauwa e tọde elalubao, dago te haniani po nedebo usu
egobeo. Tiali goli te po me deli olo me elalubeo. Te tigidali
pogo te page elalubao.
11 Tialima, te bidi me deligo pusubo po page eno me
konesiąbaso da, te agai homugo ena te gasa digibulu bidibo
bidi hani da homu yaibao. Tama eno me eno homugo te po
wabo bidi te gasa digibulu bidibo bidi hani da, te homu ebo
dao.
12 Dagego me dagego te we bidigo konesiąbo pogo po
weyu da, teda dage tama tiwai ebo dao. Tialima, dagego te
Tedali Mobo Bidigo olo maiabo tau sabo bomo dabe sainogo
homu godolo yaligo da, teda Godigo we bidi hani bugagia
dolalumainao homu eyu, dagego te augwali wiegi yai mu
tau mabo bomo sabo homu bomonama eyu, tama te Mobo
Bidibolo te bomo da mao weyu bidiąo.

13 Tama tibaso, te we bidi dabego konesiąbo pode po wabo
bidigo, agai te po begelabo bomo somainogo eyu tama agai
Godibolo te bomo ena mao po hanalu wao. Tama tiyu, tama
agai te bomo sobaso da, teda agai te aga gasa pogo wabo po
begelama, tama gasa we bidi augwaligo te po page hania
koneaibao.
14 Magi baso meni, eno te da we bidigo konesiąbo pogo
Godibolo po weyu da, teda eno mobo bidigo me te gedu
haluasa po wabo, tiali goli tebogo eno homu kolesaga tau
sabo meni, te olo elaluaibao.
15 Tama eno magi egowe? Te eno ena homu ogwa wai
dali te da we bidi konesiąbo pogo Godibolo po weyu aga
nogi ugwaba saibao, tama ena homugo kone paliyu tama
waibao. Eno aga nogi ugwaba sabo tęąbi po te konesiąbo
pogo te eno homu ogwa waigo weyu, tama te eno homugo
dali me te tęąbi po waibao.
16 Te nago tama tisiąma, tama naga homu ogwa waigo
naga te lotu wabo sogode nago Godibolo puba hwi po weyu
da, tama tede bidibo olo bidi me deligo te po konesiąwani
da, teda magi ilama agai te nago puba hwi po walide te

“Amen, mu dao” po agai wagowe? Te usu me egobeo. Agai
nago te wali po me konegobeo.
17 Mu tama, nago Godibolo po wali te wiegi yai wali, tiali
goli nago te po waligo te gasa bidi homu tau siyu bomo me
mabeo.
18 Dagego te da tǫde bidibo we bidigo dena homugo
konesiąbo pogo me sogo Godibolo po wabo dao. Awe, te
usu da. Eno me hauwa sogo tama tebo dao, tama te sęde
eno dage aiyaba elalubo dao. God agai te pogo po wabo
bomo ena mobaso, eno agabolo puba hwi po wabo dao.
19 Tiali goli te Godigo po odobo we bidi sisinibode, eno
homugo te eno te augwaligo konesiąbo po hauwa mu
wagobeo. Menio. Eno homu e tiwai dao, te dena pogo
weyu, eno augwali tau siyu, te ola mabo po bugagia ola
momainogo eyu, te eno dwasianu pogo hania waibao, te
usu dao.
20 Eno ama dedeo, dagego te haniani sęde dagalabo
homude dage te wai puluba tiwai me bidilamuo. Menio. Te
dwai kolesaga ebode dage te dwasianu wai puluba bidibo
tiwai bidao, te dwai kolesaga egimio. Tiali goli duga haniani
sę ebo dagalabo homude, dage te genuai bidi tiwai pedaliąo.
21 Te Godigo bomai pode augwaligo te tiwai po polobadu
asęai dao, te gasa konesiąbo pogo wabo kolesagade,
“Genuai Bidigo te po wai, ‘Te gasa po wabo bidigo
pedauwalide, tama te gasa bidi hanigo pedauwalide
te eno po e we bidi hanibolo mawaibao. Tiali goli
tebogo me usu egobeo, te augwaligo eno po wali me
pogobeo,’ agai te po wai.” *
22 Tama tibaso, dago koneani, te da tǫde bidibo we bidigo
konesiąbo gasa pogo po wabo kolesaga da, te muani sa dao,
te Kraisba augwa homu tigidali musiąwai bagego augwaligo
te tobage po wabo odoyu, tama augwaligo Godigo bomo
meba sueibao. Me ma, te Godigo po pusubo kolesaga da,
te me te muani sa dao, tama te po odoyu bugagia wali pabo
we bidi augwaligo tedu koneaibao, augwaligo augwa homu
tigidali te Kraisba mu muai dao.
23 Tama tibaso, te dage Godigo po odobo we bidi tigidali
dage deli madi sisinama, tama dage te sogo po wabo bage
tigidaligo we bidigo konesiąbo gasa gasa pogo po weyu,
tama bidi mebago konesiąma, tama Kraisba augwa homu
musiąwani bidi dali, augwali te tomoba asiyu da, teda
augwaligo dagede te po waibao, “Dage esela pobao” waibao.
24 Tiali goli, dage tigidali deli deligo Godigo po dena pogo
pusubaso, tama Kraisba augwa homu musiąwani bage, ma
bugagia konesiąwani bidi me deli, aga te tomoba asobaso

* **14:21:** Ais 28:11-12

da, teda dage tigidaligo pogo te bidi homude enaibao, tama
dage tigidaligo pogo aga po tụ ela mabo tiwai eyu tama aga
koneaibao, Godigo gedude aga dwai sẹ yali sẹgẹ elalubao.
25 Tama tigidali po aga homude geme dualaluali, te agai
hania pusaibao. Tama aga ge neyu, aga gesabidiba basi
gulama, tama God nogi ugwaba siyu, tama hanilama te po
waibao, “Mu tama, God te dage tomode bidibao,” agai te po
waibao.

Te lotu po wabo sẹ tigidali dolo pedalomainao

26 Ama dedeo, dagego magi yaibawe? Dage lotu po
wainogo eyu sisinibo sogo, dage tigidali deli deligo te duga
hasi tau sabo sẹ elalubao. Me deligo te Godigo nogi ugwaba
sabo balia weyu, tama me deligo te dage po ola mabo sẹ
eyu, tama me deligo te Godigo agabolo tamadi mani po,
tama agai te po pusaibao. Tama me deligo te dago konesiąbo
gasa pogo po weyu, tama mego te po begelebo sẹ elalubao.
Dagego ebo sẹ tigidali ebogo te dage Godigo po odobo we
bidi tau siyu bomo momainogo iyąo.
27 Tama mebago te da tọde bidibo we bidigo konesiąbo
pogo po wainogo homu ebaso da, teda sigo ma selago naga
yao. Te usu dao. Tama augwaligo po hodobo me olamuo.
Menio. Me deligo bolo po hasia olama, tama gasa aga po
nosali weyu yao. Tama bidi me deligo te augwaligo wali po
page begelemainao.
28 Tama te po begelabo bidi meni baso da, teda te we
bidigo konesiąbo pogo po wabo bidi te dage Godigo po
odobo we bidi sisinani sogo po wabo pedauwali pania sao.
Agai aga digi homu tomode God dali naga aga po mimainao.
29 Tama te Godigo po pusubo bidi si ma sela, augwaligo te
Godigo po pusumainao. Tama gasa bage augwaligo te pusali
po dagaloyu tama osola suyu miao.
30 Tama me deli dulaluali bidibolo, tama Godigo Mobo
Bidigo po me deli agabolo te sogo naga ola mani po wainogo
ebaso da, teda te hasia doligulama po wabo bidi, te aga
wabo po silao, te Godigo agabolo po tamadi mani bidigo
te mani po omainao.
31 Te kolesaga ebogo da, teda dage tigidali deli deligo
Godigo po pusagameo, tama dage tigidali we bidigo
koneama kolesaga selama, tama dage tigidali bomo somain-
ogo yaibao.
32 Te Godigo po pusubo bidi dabe augwaligo augwa Godigo
Mobo Bidigo nogode sali po pusubo bomo augwa digi
tonalumainao.

33-34 Magi baso meni, Godigo te da dago lotu po wabode
te subigila ebo homu me ilibo meni. Te menio. Agai da deli
homude naga nagamea homu elama bidimainogo ilibo dao.
Te Godigo po odobo we bidi sisinibo sogo te we dabe
sibigo po me olamuo, augwali pedauwali naga pania sao.
Da Godigo po odobo we bidi hani te tigidali tǫde bidiyu, da
tigidaligo tama naga tebo dao. Te we dabe sibi augwali te
Godigo po odobo we bidi tomode me polalugobeo. Augwali
te dologode bidao, te Juda dabego bomai pode wali po
gilama yao.
35 Te we dabe sibi augwaligo te lotude odali po me deli
page koneainogo da, teda augwaligo augwa bidibolo augwa
bede hanalu wao. Ma, te Godigo po odobo we bidi sisinibo
sogo wego po obaso da, agai te dolo isąwai hale ilibo
kolesaga ebao.
36 Awe, eno koneani, te dagego eno megi tama wali po
bolobo dao. Te dage tomode te dage deliba sisinibo sogo te
we mebago po pusubo dao. Magi basowe? Dage te Godigo
wiegi yai gesi po page bage dagede da agawe? Dagego naga
te Godigo po siyu, tama gasa we bidi augwali meni yaiba
agawe? Te meni. Dagego te tigidali gasa tǫde bidibo Godigo
po odobo we bidi hani augwaligo ebo kolesaga wali peyu,
tama te we dabe sibigo lotu po obadi po pusubo habu selao.
37 Tama bidi me deli aga homugo digi aga te Godigo po
pusubo bidi da te homu ebaso, ma aga digi homugo te
Godigo Tedali Mobo Bidigo agabolo te Godigo we bidi tau
sabo sę agabolo mani, te homu eyu da, teda aga koneao,
te po eno dagebolo megi asęani te Genuai Bidigo bomai po
dao.
38 Tiali goli aga te tiwai homu me isąyu da, teda dago me
aga te Godigo po pusubo bidi da te homu me egobeo.
39 Eno ama dede dabeo, eno wali po page e dao: dagego
te Godigo po pusubo sę emainogo eyu duga homugo bomo
elama godolo yao. Tama me, dagego te da tǫde bidibo we
bidigo konesiąbo gasa gasa pogo te Godigo nogi ugwaba
sabo sę te habu munu me selamu dao.
40 Tiali goli dage deliba sisinama tama lotu po obadi,
te subigila egimio, te sę dodolama tama wiegi yai naga
pedalomainao.

Te isali we bidi dabe augwali ma hodalueibao

15

(Dąi 15)

Te Krais isilama tama ma hodaluali po

1 Eno ama dedeo, megi eno homugo te eno dagebolo
polobadu pusali wiegi yai gesi po, te po pagede dage homu
ma hodolainogo eno homu ebao. Dagego te wiegi yai gesi
po salio, tama dage tede bomo elama dolalubo dao.
2 Tama Godigo te wiegi yai gesi pogo naga dage ma dobola
siyu wiegi yai madiba mubao. Dagego te eno dagebolo
pusali wiegi yai gesi po dali duga homugo mu kęą peyu da,
te pogo agai dage ma dobola saibao. Te dagego te tiwai isąyu
da, teda dagego olo naga Kraisba duga homu tigidali muyu
agaba tialuali.
3 Te eno polasa po dagebolo hasia bolo mani, te eno
me eno polobadu te po naga sali. Te po e tiwai dao: te
Krais isilama dago dwai sęgę tigidali sela samainogo yali, te
Godigo po bukude polobadu asęani po tama usu nani. *
4 Tama augwaligo aga te masigi dedage gų pageba mugi
pai. Tama sela sogo wabode Godigo aga ma hodolama, tama
aga me bidibao, te Godigo po bukude polobadu asęani po
tama usu numainogo yai dao. *
5 Tama nosali aga Pita bidibo madi pedalali, tama nosali
te aga sę bidi nogo si olama sągą badu si bidi bidibo madi
pedalama augwaligo aga suali. *
6 Tama nosali ma dago ama dede hauwa dali augwaligo
aga suali, te bidi sese hauwa 500 bidi augwaligo sualio.
Tama te suali ama dede augwali meba nosali isiyu yai, tiali
goli hauwa augwali megi me bidibao.
7 Tama nosali ma Jemsgo aga suali. Tama te sogo nosali
aga sęba tagala palali bidi dabego me aga sualio. Te tiwai
aga isilama ma hodaluali po eno dagebolo hasia bolo ola
mani.
8 Tama augwaligo sula silama, tudi badu mu aga te ena
geduba me pedalai, ena te wai bǫų tiwai te aga idago te ame
nesiąbo sogo ame nani. *
9 Magi baso meni. Ena da, ena te Godigo po sela pabo
bidi dabe augwali tomode te dwasianu gagayali. Tama ena
te bidi augwaligo te Godigo po sela pabo bidi nogi wabo usu
me egi menio. Magi baso meni, polobadu eno te Godigo po
odobo we bidi hani dolobo sę hauwa mu yai dao. *
10 Tiali goli Godigo olo mu tau sabo kolesagago ena tau
selama, tama agai ena megi bidibo tiwai ilali, ena te aga sę
ebo tagala palali bidi dao. Tama agai ena olo mu tau sali
wiegi yai kolesaga te olo me hagabeo. Mu menio. Eno aga
sę bomo mu elama yai, te gasa Godigo po sela pali bidi dabe

---

* **15:3:** Ais 53:5-12 * **15:4:** Tib 16:8-10; Mat 12:40; 28:16-17; Mak 16:14; Luk 24:36; Jon 20:19; Tpi 2:24-32 * **15:5:** Luk 24:34 * **15:8:** Tpi 9:3-6 * **15:9:** Tpi 8:3

augwaligo yali sę eno yali sę ebogo aiyaba elaluali. Tiali goli
eno ena digi me ebeo. Menio. Te Godigo olo tau sabo wiegi
yai kolesaga ena dali bidiyu, agai naga te sę ebo dao.
11 Tiali goli te eno ma augwaligo te gesi wiegi yai po
pusali, te tagalao. Te magigo meni. Da aga tagala palali
bidi tigidaligo te Kraisde po naga pusubo dao. Tama dagego
te pode naga konealubo po duga homugo dąų olama tama
Kraisba homu dąų elalubo dao.

Nosali tigidali isali bidi ma hodalobo kolesagade po

12 Sesemane sogo da Godigo gesi wiegi yai po pusubo bidi
dabe dago te Krais isąma tama Godigo aga ma hodolali po
pusubo dao. Tama tialigo da, magi ilama tama dage tomode
meba augwaligo e tiwai tibo po weyu ebo dao: “Te isai bidi,
aga ma hodalugobe, dago te homu ebo da,” te po wabo.
13 Edao. Te isai bidi mu ma hodalobo usu menigi sogo da,
teda Godigo Krais te gų pagede ma hodoligi meni da.
14 Tama mu tama Godigo Krais ma hodoligi menigi sogo
da, teda dago te pusubo po, te po olo nai tiwai gagagi
da, tama dagego Kraisde konealubo po dąų olama agaba
homugo tialubo kolesaga, te me te olo nai tiwai pedaligi da.
15 Tama te tiwai da wida, teda me da te Godigo po
pusubode te da tibo po wabo bidi tiwai pedalaibao. Magi
baso meni, dago te Godide po weyu tama dago te agai Krais
te gų pagede ma hodolali po dago hanilama hania wali. Tiali
goli Godigo te isai bidi ma hodolobo meni eyu da, teda agai
te Krais me ma hodolobeo.
16 Awe, mu tama Godigo te isai bidi ma hodolobo meni da
wida, teda Godigo te Krais me hodoligi meni.
17 Tama mu tama Godigo te Krais ma hodoligi menigi
sogo da, teda dagego te Kraisba duga homu tigidali mubo
kolesaga ebogo te duga tau sabo usu me egi menio. Duga
dwai sęgę dali bididubadi gebo dao.
18 Tama me elalubao, te Kraisde konealubo po dąų olama
isali we bidi dabe, augwali me hagawai dao.
19 Te Krais agai da ma dobola somainogo eyu, dago dena
homu tigidali agaba munama tama agaba tialuyu, tama
dwagi yai homu eyu aga ma asobo tonalubo dao. Tama
tebogo da e tǫde bidibo sogode naga da tau siyu da, teda da
hobedagia mu bidibao. We bidi augwaligo da dali homu
dene ebogo te gasa we bidide homu dene ebo sę aiyaba
elaluaibao.
20 Tiali goli te tiwai me egobeo. Mu menio. Te Krais
isali, tama mu tama Godigo aga te isai we bidi tomodu ma
hodolali. Aga te isali we bidi dabe hodalomainogo te hasia
polasa hodaluali bidi aga dao. Tama te gide nai inabo hasia

pedalali nai tiwai aga te gụ pagede hasia mu ma pedalai
dao. Tama tibaso, dago koneani, agade konealubo po dąụ
wali we bidi tigidali augwali me te Godigo ma hodolaibao.
21 Magi baso meni, te bidi deli Adamgo yali sęde tedu te
isibo kolesaga pedalali, tama te tiwai me te gasa bidi me
deli Kraisgo yali sęde te isai bidi ma hodaloabo kolesaga me
pedalalio.
22 Te e tama tiwai: te Adamgo bulai wai augwali tigidali
isibo bage dao. Tama tiali goli Kraisgo we bidi hani augwali
tigidali bidibo ula saibao.
23 Tiali goli da tigidali we bidi deli deli te da ma
hodaluama, tama dena sogo tede te bidabo ula saibao. Te
hasia bolo polalubo te Krais aga ma hodaluama tama bidabo
ula sai dao. Tama nosali aga ma asobo sogo, da aga hani
tigidali ma hodaluaibao.
24 Tama te sogo tigidali nai silaibao. Tama Kraisgo te
gavman sę tigidali silibadi, tama te haniani tobolu bidi sę
ebo tigidali badi, tama tigidali bomo dola silibadi elama,
tama agai aga tigidali nai tonalubo bomo me ula te Aya
Godigo nogoba muaibao.
25 Magi baso meni, Krais te tuni bidi bidimainu eyu, tama
bidada pidubadi tama Godigo te boi bidi tigidali augwali
aiyaba elaluama siligi pabo si usu nigi paibao. *
26 Agai te gasa boi bidi dabe augwali tigidali dolobode da,
teda agai te isibo kolesaga me sia saibao.
27 Magi baso meni, te Godigo po bukude te tiwai po wai,
“Godigo tigidali nai te aga dologode muaibao” wai. Te
asęani pode te Godigo tigidali nai te Krais dologode muaibao
po wai. Tama tialima dago hania koneani, Godigo tigidali
nai te Krais dologoba muani, tiali goli God aga digi te Krais
dologode me bidigobeo. Menio. *
28 Tama nosali Godigo tigidali nai Krais dologode munama
silibo si da, teda God aga Ogwa digi te God dologoba pelama,
te tigidali nai aga dologoba munama, tama God te tigidali
nai dali, tigidali we bidi dali tobolu bidi mu bidimainogo
yaibao.
29 Edao. Te Godigo te bidi dabe te gụ pagede ma
hodaluaibao po te mu po menigi sogo da, magi baso te meba
bidibo bidigo te isali bidi tau somainogo eyu baptais sabo
dawe? Te mu tama te isai bidi munu me ma hodalugobe da
weyu da, teda magi baso te isai bidi dabe tobade te bidibo
bidigo augwali tau somainogo eyu baptais sabo dawe?
30 Tama ena dali, te ena dali deli sę ebo bage me, da me
sesemane sogo bidi mebago da dolainogo ebo dao. Te isai

* **15:25:** Tib 110:1 * **15:27:** Tib 8:6

bidi ma hodoligi menigi sogo da, teda magi baso da e tiwai
bidaibawe? Te isai we bidi ma hodoligi menigi sogo da,
teda te Godigo pode boi bidi homu ebo bagego da dene me
maidali weyu dago e sę tagaligi da.
31 Ama dedeo, te tigidali sogo te ena dali boi homu ebo
bagego dene mabo homu ebaso, te tigidali sogo deli deli ena
isigowe, te eno konesiąbadi ena tama bidibo dao. Te po
mu po naga dao, te eno dagede ebo homu te mu tama dao
tiwai. Mu tama, da tigidali dago Genuai Bidi Krais Jisasde tia
selama bidibo tama eno wiegi yai homu pemene dagebolo
mu ebo dao.
32 Ena e moni hanu Efesusde polobadu bidibadi, te Godigo
pode boi bidi homu ebo bagego ena dali dwai sę yali,
augwali te bulude bidibo dwai hui digi ebo hasa dabe tiwai
yali. Tama eno tǫde bidigo homu wali naga pigi sogo da,
teda te sęgę tolobogo ena mena tama tau sogowe ena te
homu egi da. Tama tiyu, mu tama te isai bidi dabe ma
hodoligi menigi sogo da, teda "Da do ma tamadi isibaso,
tagalao, dago te nai me wę me subigila tuinao," te homu egi
dao. *
33 Augwaligo dage te tobage tibo po ola mabo gogolamuo!
Bidi me deligo te dwai kolesaga ebode polobadu wali po te
mu po naga dao. Agai te po wai, "Te da dwai bidi dabe dali
kisasa biliyu da, teda augwaligo dwai kolesagago dago wiegi
yai kolesaga ebo dolaibao," agai te po wai.
34 Dagego te wabo pabo kolesaga tagalama tama dolo
homu kolesaga yao. Dagego dwai sę ebo tagaliąo. Dagego
odao. Dage tomode meba augwaligo te Godigo te isai we
bidi ma hodalugobe po wabo bage, augwaligo God kuna
konebeo. Te dage hale ilainogo eyu eno te po dagebolo obao.

Te isali tigi gasagi yai ma hodaluaibao

35 Tiali goli bidi me deligo te tiwai po hanalu waibao,
"Te Godigo po wali pali isai we bidi dabe augwali mena
tama hodalugowe? Te augwali mena tiwai tigi selama ma
hodalugowe?" agai te po waibao.
36 Te eno te po wei ponoyu e po obao: nage kolesaga meni
yai bidi dawe? Nago hanalu wali po si te kidu meni yai po
naga dao. Naga digi te nai yiyu ge bulubo naga koneani,
tama te nai ge bulama tama tǫ tomode te ge peda pelama
tama kulubi holisiayu da, teda te holabo yiyu aga bidabo
ula me sogobeo.
37 Tama nago te ge naga bulubo dao, te nosali pedalobo
sese nai tigi bulubo meni. Te menio. Nago olo ge naga

* **15:32:** Ais 22:13

bulali, te yiyu ge, ma gasa nai ge me te olo ge naga bulubo
dao.
38 Tama Godigo digi aga homugo te yiyu gede pedelabo
yabe dodolama nigali, te aga digi homugo koneama te tiwai
yali. Tama agai haniani yabe te haniani nai wai tigidali deli
delibolo mabo dao.
39 Tigidali tǫde elalubo naigo tigi te deli nai tigi tiwai naga
me elalubeo. Menio. Te bidigo tigi gasagi yai me tedali
elalubo, tama hasa dabego gasagi yai me tedali, tama ba
dabego gasagi yai me elalubo, tama sụgụ dabego me gasagi
yai tedali tigi elalubo dao.
40 Tama dagalude nai dabe me tǫde nai dabe me tedali
elalubao. Tiali goli te dagalude nai dabego au yali te deli
tigi poai elalubo, tama tǫde nai dabego au yali te gasagi yai
tedali elalubao.
41 Te giligago au yali te deli tigi poai elalubo, tama poluago
au yali te gasagi yai me, tama te hǫ dabego au te gasagi yai
me elalubo. Tama hǫ dabego au me te gasagi gasagi yai
elalubao.
42 Te Godigo te isali we bidi dabe ma hodolobo kolesaga
me, te tiwai naga yaibao. Te tigi dago te nai ge tiwai
pubalobo, te dolaibao. Te ma hodalobo tigi te gasagi yai
dao, te munu me dologobeo, te gamonabo tigi dao.
43 Te tigi dago pubalobo, te sawi isąwai dwai mu yali. Te
ma hodalobo tigi, te wiegi yai sawia pai mu yaibao. Te dago
tǫba pubalobo tigi, te bomo me elalubeo. Te ma hodalobo
tigi, te bomo hauwa elaluaibao.
44 Te tigi dago pubalobo, te tǫde bidabo tigi naga pub-
ulaibao. Te ma hodalobo tigi, te dagalude bidabo tigi
elaluaibao. Te tǫde tigi elalubo, tama tibaso dago koneani,
te dagalude bidabo tigi me elalubo dao.
45 Te Godigo po bukude asęani pode me te tiwai po wai,
“Te polasa hasia bidi, Adam, te bidibo ula elalubo bidi
pedalai,” te po asęani. Tama nosali mu pedalali Adam aga
te bidibo ula mabo mobo bidi pedalali. *
46 Tiali goli te bidibo ula mabo mobo bidi te hasia me
pedalobeo. Menio. Te e tǫde bidabo ula te hasia pedalali.
Tama bidibo ula ebo mobo bidi noma te nosali badu
pedalaibao, aga te tǫde bidabo ula hasegelaibao.
47 Te hasia polali bidi Adam te e tǫde bidibolo polali.
Godigo tǫgo naga aga nigali. Nosali pedalali bidi te agade
Adam si wabo bidi, te aga dagalude bidai bidi dao, tedu asai
dao.
48 Da tǫde we bidi tigidali, da te Godigo te tǫgo nigali bidi
Adam tiwai pedalali. Tama da Kraisgo we bidi hani bage,

* **15:45:** Gag 2:7

da te dagaludu asali bidi Krais tiwai mu pedalaibao.
49 Tama megi da te Godigo tǫgo nigali bidi Adam tiwai
dao, dago elalubo tigi te agai elaluali tigi tiwai si naga dao.
Tama te tiwai naga me dago te dagaludu asali bidi Krais aga
tigi tiwai naga digi dago nosali saibao.
50 Ama dedeo, eno megi wali po page e dao: te e tǫde
bidabo tigi naga elalubo bidi te Godigo we bidi tonalubo
madide bidibo usu me egobeo. Tama te gamonasiąbo tigide
bidibo bidi me gamonogobeo.
51 Dagego odiąo. Eno geme dualali po me deli dagebolo
pusubao: te da tigidali me isigobeo. Tiali goli Godigo da
tigidaligo tigi te hasegelama te gasagi yai tigi me pedalaibao,
52 polo mu, bidigo gedu gagamu ebo tiwai, te tǫde dagalu
si silibo sogo te bu wabo nai biugel po wabo sogo tiaibao.
Awe, te bu wabo nai biugel po waibao, tama te Godigo
po wali pali isali we bidi augwali gụ pagede hodaluaibao,
tama augwali munu me dologobeo, te augwali gamonaibao.
Tama da me bidibo bage, dago tigi hasegelama, gasagi yai
mu pedalaibao. *
53 Te e tiwai: te dolobo tigi, te hasegelama tama te
dolisiąbo tigi pedalama, tama sesemane sogo bugagia
bidimainogo emainao. Te isibo tigi te hasegelama, tama
gamonabo tigi ulade bidimainogo emainao.
54 Mu tamao, te dago elalubo tigi, te dolobo tigi, te
hasegelama sesemane sogo bugagia bidaibao. Tama te
isibo tigi te hasegelama te gamonabo tigi pedalama tama
sesemane sogo bidaibao. Te tebo sogo te Godigo po bukude
asęani po me deli te usu nagasaibao. Bukude te po wai:
“Godigo te wąbi hwịani bomo elama, tama te isibo
kolesaga te aiyaba elaluama, tama tigidali mu
silalio.” *
55 Bukude po me e tiwai elalubao,
“Nage da, isibo kolesaga, tama nago te we bidi
aiyaba elaluabo sę mena elalubawe? Menio! Te mu
silalio! Nage da, isibo kolesaga, te nago dene mabo
bomo menawe? Te menio! Te aiyaba elalualio!”*
Te po bukude asęani.
56 Tǫde we bidi augwaligo te isibode magi baso wi ebo
dawe? Woo, augwaligo koneani, augwaligo dwai sę eyu
bidibaso, nosali augwali dene saibao. Augwaligo dwai
sę yali, te augwaligo mena tama koneaniwe? Te Godigo
Mosesbolo mani bomai pogo te dwai sę yali page augwali
hania waselebo dao.

---

* **15:52:** 1 Te 4:15-17 * **15:54:** Ais 25:8 * **15:55:** Hos 13:14

57 Tiali goli Godibolo dago puba hwi po wao! Te dago Genuai
Bidi Jisas Kraisgo yali sęde, te Godigo da bomo mobaso,
tama dago te boi bidi, te isibo kolesaga, te dago aiyaba
elalubo dao.
58 Eno ama dede muo, te da nosali ma hodaluama tama
tebogo te isibo kolesaga aiyaba mu elalubaso, megi dage
bomo elama bidiyu, tama wi homu eyu dwasianu ibaba kila
selamuo. Te dagego Genuai Bidigo sę dene ebo, te olo me
tagalogobeo, te sę ebogo aga du mu walaibao. Dagego te
tiwai koneama, tama sesemane sogo dagego dago Genuai
Bidigo sęde sę bomo mu yao.

Polgo homugo mena sę dabe agai igi da, homu yali po

16

(Dąi 16)

Polgo te Godigo we bidi tau sabo masigi po wali

1 Dagego ena te Judia tǫde bidibo bage tau sabo masigide
po hanalu wali. Megi eno te po wei ponoyu, dagego
te sisinama Godigo we bidi augwalibolo mawainogo ebo
masigi po wabo elalubao. Te sę yabo sunumi eno te Galesia
moni tǫde bidibo Godigo po odobo we bidi hani dabe
augwalibolo ola mani, tama dagego me te tiwai gilama yao.
*
2 Te tigidali Sande dage tigidali deli deligo te hasia Sarere
sę elama sali mone tede homugo koneama, tama te bugu-
lama tama me badu te duga bede bugagia munalumainao,
te tiwai saboao. Tama nosali ena sabolobode, teda dagego
augwali maiabo mone gegebo sę me egobeo.
3 Nosali ena dage bidibo digi sabolobode, teda duga digi
te mone sela pabo bidi meba nogo tụ elama, dagego te tau
sabo masigi dabe te moni hanu Jerusalemba sela pomainogo
yaibao. Tama dagego pas dabe asęnama, tama augwalibolo
menama, tama augwali teba tagala palaibao.
4 Tama ena me ena pabo homu ebaso da, teda augwali
ena dali hodobo paibao.

Pol pelama Korin dabe suainogo homu yali

5 Eno tede sę me elalubaso, eno e bulu Efesus tagalama
tama hasia ena te Masedonia moni tǫ pedai teba paibao. Te
moni tǫ tomodu biliyu, tama tede eno sę silibo si, tama ena
dage bidibo madi pedalaibao. *
6 Tama sabolama, tama ena dwasianu sogo te dage dali
bidabo homu ebao. Ena kuna konebe, te ena dage dali

* **16:1:** Rom 15:25-26 * **16:5:** Tpi 19:21

bidibadi te moni kedau ebo silibo sogoba usu nagasaibao
homu yai. Tama nosali ena gasa buluba sę egi paibao, te
mena bulu te megi eno konebeo. Tialima ena gasa buluba
painogo ebode, teda dagego te pabo sunumiba ena odasa
pelama, tama tau siyu tagaligi pagameo.
7 Ena megi te Masedonia tǫba pobadi ena dageba asigi
sogo da, teda ena dage dali dwasianu sogo naga bidibo usigi
da. Te ena hagelabo. Dago Genuai Bidigo usu da po obaso
da, te ena Masedonia tǫde elalubo sę silama tama dageba
asama, tama ena dwasianu bobage sogo dage dali bidabo
homu ebao.
8 Tiali goli ena e Efesus bulude bidibadi te Juda dabego
moni nai tubo sogo nogi Pentikos pedalobo sogoba usu
nagasomainu homu ebo dao.
9 Magi baso meni, Godigo eno sunumi dalobaso, tama eno
te we bidi hauwa te Godigo po wali pomainogo tau sabo sę
genuai elalubao. Tama ena dali boi bidi homu ebo bidi dabe
me hauwa ede elalubao.
10 Te nosali Timoti dage bidibo madiba pedalobo si da,
teda dagego bugagia tonalu te aga dage tomode wi isąyu
homu nagame elama dua digi bidimainao. Magi baso meni,
agai Genuai Bidigo sę eyu, te eno digi ebo sę tiwai ebo bidi
dao.
11 Tama tibaso, bidi me badugo aga te olo nai tiwai bidi da
homu eyu, tama aga tudiba me munamuo. Menio. Dagego
aga homu nagame ilama, tama nosali aga te enaba asabo
sunumiba bugagia tagalagaselama, tama aga ena pageba
asomainogo yao. Eno te ama dede meba dali aga asobo
tonaluaibao.
12 Tama dago ama Apolos, te agade po te tiwai dao: te
hauwa sogo eno po agabolo bomo elama weyu, te aga ama
dede dali augwaligo dage suagasomainogo po wai dao. Tiali
goli aga pabo hagela homu mu yai. Nosali, te aga pabo sogo
suali usu ebaso da, teda aga dageba sabolagasaibao.

Po silagasu wabo po wai

13 Dagego bugagia tonaluyu, tama te Kraisde konealubo
pode bomo elama bugagia dolaluao. Dage bidi mu sese-
mane sogo bidiyu, tama bomo elama bidaloao.
14 Tigidali sę dagego ebo, dagego dwagi yai homu te
Godibolo me te we bidi dabe augwali dali eyu, tama dagego
duga sę tigidali iduao.
15 Ama dedeo, dagego te bidi Stefanas dali aga hani dali
koneani, augwali te gasa Akaia tǫ pedai hani bidi dabe
augwaligo Godigo po wali pabo gagalisąbadi te augwalibolo
polasa te Godigo po wali pabo hani we bidi pedalama
tama megi bidibao. Tama augwa digi homugo augwaligo

te Godigo po odobo we bidi augwali tau sabo sę salio. Eno homugo dage te tobage we bidi augwali
16 dologode bidimainogo homu ebao, tama tigidali bidi dabego augwali tau selama, tama te sęde sę bomo elama ebo dao.
17 Tama Stefanas me Fortunatus badi te Akaikus, te bage augwali ena bidibo madi asali, tama eno homu wiegi yai pemene yalio. Magi baso meni, dagego ena tau somainogo eyu eba asabo te usu isąbaso, tama augwali selago dage hasegelama, tama augwali ena bidibo madi asai dao.
18 Augwaligo ena homu me, tama dage homu me nagame ilali. Tama tiyu dagego te tobage tiwai bidi dabe augwali nogi ugwaba sao.
19 Te moni tǫ pedai Esiade te Godigo po odobo we bidi augwaligo te giligade dao po dagebolo obao. Te Akwila de aga we Prisila dali, te Godigo po odobo we bidi te augwali sigo beba sisinibo bage, augwaligo dage dali dwagi yai homu eyu, dagebolo te Genuai Bidigo nogide siade dao po hauwa obao. *
20 Tama tigidali Efesusde bidibo ama dedego siade dao po dagebolo wali. Te da Godigo we bidigo kolesagade, dage tigidali deli deligo te ama dedebolo wiegi yai homu eyu augwali nogo mayąo.
21 Ena Pol da, te ena digi eno nogogo te siade da po asęna dagebolo tolobao.
22 Bidi me deli aga homugo te dago Genuai Bidi Krais dali dwagi yai homu ebo hagela homu eyu da, te bidi agabolo dwai sę pedalomainao. Genuai Bidi, nage asao!
23 Te eno homugo te Genuai Bidi Jisasgo olo tau sabo wiegi yai kolesaga te dage dali bidao.
24 Te Krais Jisasgo yali sęde te da tigidali hodobo deliba wadoloyu bidibo dao. Tama tiyu, eno dage dali dwagi yai homu eyu godolo eyu bidibao.

---

* **16:19:** Tpi 18:2

Polgo Korin Dabeba Si Wabo Pas Asęani
Hasia nedebo tau sabo po

Te Korin moni hanude te Kraisgo po wali pabo we bidi hani dabe elaluali. Tama te tibo po ola mabo bidi dabe augwaligo ili po weyu tama te hani dabe bidibo tomoba pali. Te bagego augwa tibo po te Korin we bidibolo ola mobadi tama augwaligo Polde haniani dwai posobo po weyu, te aga te Godigo po sela pabo bidi mu menio wai. Tama te bidi Pol gasa digibulu bulude bidibadi agai te posobo po wabo kolesaga ebo po odolama, tama te tibo po ola mabo bagego te Korin we bidi dabego te Krais wali pabo kolesaga dolidali weyu, tama agai e tau sabo po asęna tolali. Aga da te Kraisgo sę ebo bidi mu da weyu, tama agai te sę ebode te boi bidi dabego nogode sali dene dali sęgę dali te tigidali te Polgo augwaliba ola mobao. Aga te Korin buluba ma asaibao wali.

Tama te sogo te Judia tǫ pedaide bidibo te Godigo po wali pabo bage augwali dwagila bidibaso, tama te bidi Pol aga hani bage dali mone sisilama, te augwali magi painu yali. Tama te buku Dąį 8 me 9de, te bidi Polgo te bulu Korin bidi dabe haliga hodolobo po weyu, te sęba mone maiabo po wai dao. Te te bidi Polgo silagasu asęani pasde te e tama po wali, te tibo po sela pabo bidi aposel dabe aselama te bulu Korinde bidiyu, tama augwaligo te bidi Polgo nogi aiyaba elalubo sę eyu, tama agai te Godigo po sela pabo sę emainu te tagala palali bidi nogi aposel sę ebo nogi dolama begela tagalali. Te po wai dao.

Polgo po hanilama weyu, te Godigo tagala palali bidi aposel dabeba sę mani po wali

(Dąį 1–7)

1 Ena Pol dao, ena te Krais Jisasgo sę ebo tagala palai bidi dao. God aga homugo digi tama Godigo ena te aga sę ebo bidi muai. Ena dali, te dago ama Timoti da sigo pas te dage Godigo po odoyu te Korin moni hanude bidibo we bidi dagebolo e pas asęna tolobao, te moni Grik tǫ pedai tigidali badu bidalubo te Godigo we bidi tigidalibolo eno e pas asęna tolobao.

2 Eno homugo te dago Aya God dali, te Genuai Bidi Jisas Krais daligo, te olo mu da tau siyu mabo wiegi yai kolesagago te dagego homu nagame ilama bidiąo.

Polgo te Godigo aga tau sobaso gedu haluasa po weyu usu da wai

3 Dago agabolo puba hwi po weyu, tama God nogi ugwaba
sao, aga te God tama dago Genuai Bidi Jisas Kraisgo Aya dao.
Aga te dago Aya, tama aga te hobede eyu tau sabo page bidi
dao. Aga te tigidali sęgę elalubo bidigo homu nagame ilibo
God dao.
4 Te tigidali dene mabo sęgę daba pedalobo agai te dago
homu nagame ilibo dao. Magi basowe? Agai da homu
nagame ilibo kolesagago naga dago te haniani sęgę elalubo
bidi dabe augwali homu nagame ilimainogo eyu, te Godigo
da homu nagame bugagia ilibo dao.
5 Magi baso meni, te Kraisgo tolali genuai dene, te dago
me te tiwai naga tolobao. Tama tiali goli, te sogo me te
Kraisgo genuai homu nagamego da pągąnai dao, te nagame
ilibo kolesaga te dene tiwai si pedalobo dao.
6 Te da sęgę tolobaso da, te dagego homu nagame iliyu
tiaibao, tama Godigo dage ma somainogo ebao. Tama
Godigo dago homu nagame ilibaso da, te dagego homu me
nagame ilimainogo ebao. Te dage bomo elama dolaluyu,
tama dago tolobo dene tiwai tolobaso da, teda Godigo dage
homu nagame ilaibao.
7 Tama homu si isąyu, dago homugo koneani, te dage
bomo elama dolalueibao. Dago koneai, dage da dali dene
tolobao, tama tibaso te dage da dali te homu nagame ebo
kolesaga me selama bidaibao.
8 Ama dedeo, te dago homugo te moni tǫ pedai Esia tede
te sęgę daba pedalali te dagego koneaibao. Te genuai sęgę
mugo da aiyaba elaluama, tama dago bomo aiyaba mu
elaluali. Tama tiyu, tama dago homugo te da isabo homu
yali dao.
9 Mu po da wali, te da homu sęgę ebo te po tų ebo bidi
jasgo te da isimainao po wali tiwai elama bidali. Te sęgę
dabe te tiwai magi baso pedalaliwe? Te dena bomogo usu
yabo homu idali weyu te sęgę daba pedalali. Dago te Godigo
bomoba homu tialumainogo yai, te agai te isai bidi dabe
augwali hodolobo bidi dao.
10 Te Esia tǫde dwai nai mugo da ela muainogo yali, tiali
goli Godigo tede da ma dobola sai. Tama megi me te agai da
ma sidu gebo dao. Tama tibaso, dago dena homu te tobage
sę ebo God agaba dąų weyu, tama dago homu e tiwai ebo
dao, sesemane sogo te dwai naigo da dolainogo ebadi, te
agai da ma selama, tama da bugagia bidaibao.
11 Tama dagego tede Godibolo hanalu wabo po wabogo da
tau sao. Tama tiyu te Godigo te we bidi hauwago aga hanalu
wabo po tama odama, tama agai da tau saibao. Tama we

bidi hauwago te agai da tau sali sęba homu koneama, tama
Godibolo usu da po agai te yali dwagi yai sęde waibao.

Pol aga sę yabo homu hasegelama, te Korin dabe tibo po ola mayabo homu me ebeo

12 Dago wiegi yai homu pemene ebo sę e kolesaga delide
ebo dao: dago homugo hanilama po pusuyu da, te magi
dwai sę isąbo te wiegi yai kolesaga me tama te Godigo da
mabo te meda isąwai homu kolesagade bilibo po pusubao.
Te e tǫde bidigo koneani kolesaga te dago wali pabeo.
Menio. Te Godigo olo mayu tau sabo wiegi yai kolesagago
naga da tau selama, tama da te tiwai kolesagade bilibao.
Tama da te kolesagade te tigidali bidi tomode bilibo dao.
Tama dageba dago te kolesaga me mu ela pidu geai dao.
13-14 Dago gasa po me dageba asęna tolobeo. Menio. Te po
dagego nedama tama page koneabo po naga asębao. Tama
megi dagego da gisiga konesiąyu, mesela naga koneai goli,
dena homugo te dagego nosali da kuna koneaibao homu yai.
Tama tiyu, te Genuai Bidi ma asobo sogo te dago dagede
wiegi yai homu pemene ebogia, te dagego da dali wiegi yai
homu pemene yagameo, te tiwai si naga yaibao.
15 Tama dagego enade te dwagi yai abagi homu ebo
kolesaga tede eno homu si isąbaso, tama polobadu eno po
weyu, te eno homugo hasia dage bidibo madibolo pelama,
tama duga wiegi yai homu si sogo yagameo po wai.
16 Eno homugo hasia ena dage bidibo madibolo pabo
homu yali, tama eno dage tagalama, tama ena te Masedonia
genuai tǫ pedai teba paibao wali, tama eno te Masedonia tǫ
tagalama, te ena dage bidiboba ma asaibao wai. Tama eno
homugo dagego ena te Judia tǫba tagala palomainogo yai
dao.
17 Tiali goli, te dageba pabo tų paliali, te ena dageba asobe.
Magi basowe? Eno e tama tiabo po wai, tiali goli eno po
subigila hasegelali homu elama tama eno po olo wali dawe?
Ma, eno te yaibao wali sę isąbaso da, te eno e tǫde bidigo
olo po wabo tiwai elama, tama ena te homu mu isąwai bidi
dawe? Mu menio.
18 God da, te homu mu ebo bidi dao, tama aga da dali
homu kęą pai bidi dao, tama agai dabolo te du walisiąbo po
pusubo meni. Tama tialigo da, te dago dagebolo pusali po
me te page si elaluali po meni. Polobadu eno dagebolo te
ena dageba asaibao po wai. Tama homu mu naga eyu eno
te po wai. Tiali goli eno gasa sę elalubaso, ena dageba ma
asobo usube.
19 Ena me Sailas me Timoti, dago dage tomode pusali po, te
Godigo Ogwa Jisas Krais agade te po pusali. Tama Krais aga
subigila hasegelebo menio, aga da te aga homu polo subigila

hasegelebo bidi meni. Agai aga dąų walali po togogobeo,
aga yaibao wali sę te aga mu yaibao.
20 Te Godigo dąų wali po hauwa elalubao, tama Kraisde
naga te dąų walali po tigidali mu usu nagasai dao. Tama
tibaso, dago Godigo po odama, tama Kraisgo nogide naga
dago te po weyu, “Awe, mu dao,” te pode olama, tama dago
Godigo nogi ugwaba sabo dao.
21 Tama Godigo digi da dali dage dali bomo ilama, tama
da Krais dali homugo kęą pai we bidi bidibao. Tama agai
digi da dią selama tama sęba me muai dao.
22 Agai aga dąi iliyu daba sa muani, tama dago homuba
Tedali Mobo Bidi mawai. Godigo te da dali gasa wiegi yai
sę nosali yabo homu eyu, tama te Mobo Bidi hasia dabolo
mani, tama dago te koneao wai: mu tama agai te tigidali
wiegi yai sę da dali mu yaibao.

Pol te augwali bidibo madi te Korinba polo me pabeo wai

23 Te eno te polobadu asęna tolali pasgo te dageba asobode
tibo po wai yaibaso da, teda Godigo eno te tibo po wali te
hania haninagameo. Tiali goli, menio. Eno mu po naga
obao. Te eno sęgę dageba mabo te eno hagela homu yali,
tama tiyu te ena dage bidibo madi polo me te Korin buluba
ma asobe dao.
24 Te dagego Kraisde konealubo po dąų olama, agaba
homu tialubo te dago tonalubo tiwai me egobeo. Menio.
Te agaba tialubo kolesagade dage bomo elama dolalubao.
Tama dago sę dage dali eyu te dagego wiegi yai homu
pemene ebo te pedalomainogo tebo dao.

2

1 Tama tibaso, ena homugo digi eno te po wai: ‘Te eno
hasia asęna tolali pas te Korin bagego selama, tama augwali
homu sęgę eyu bidali. Te ena augwali pageba pelama,
tama augwaligo ebo kolesagade te augwaligo dwai sę yali
po olama, tama augwali homu sęgę ma ilibo te eno hagela
ebao,’ eno dage dali te homu yai dao.
2 Magi baso meni. Te eno dagebolo homu sęgę mayu
da, teda dego te eno homu wiegi yai pemene iligowe? Te
eno dage homu sęgę ilai digi da, teda ena wiegi yai homu
pemene ilabo bidi menigi da.
3 Dage we bidigo te wiegi yai homu pemene enabolo
mabo bage dao. Tama ena dage pageba pelama, te eno
homu sęgę sidali weyu, te delide naga polobadu eno te pas
asęna tolama tama dagego sali. Eno dage tigidalide te tiwai
homugo koneai: te eno nai me delide te wiegi yai homu

pemene ebaso da, teda dage tigidaligo me wiegi yai homu pemene teba ebo dao.

4 Mu dao, polobadu eno pas dageba asęna tolali, te sogo eno homu sęgę genuai badi, dene dali elaluali, tama ena gela hauwa dali weyu bidali. Eno te pas asęna tolali te eno dageba homu sęgę mawainogo ebeo. Menio. Eno te pas polobadu asęani te dagego ena konemainogo yali, eno dage dali dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga te genuai mu dao.

Augwaligo te dwai penani sę yali bidigo yali dwai sę sela sąyao wai

5 Te dage tomode polobadu dwai penani sę eyu homu sęgę ilali bidigo, agai te homu sęgę enabolo naga me mabeo. Menio. Agai te homu sęgę meba te dage tigidaliba manio. Eno te po bomo elama wabo te ena hagela ebaso, tama eno te po wai, “Meba dao.”

6 Te dagego eno hasia asęna tolali pas po nedeyu, tama dagego eno po wali peyu te bidi buluba sąyu yali. Tama aga dali te sę ebogo te dwai dene te dage hauwa bidigo te bidi agaba wei ponani, te tibogo aga usu ilai, te bidigo ge neyu homu begelai dao.

7 Tama tibaso, dagego gasa kolesaga me megi iyąo. Te dagego agai sęgę sela sąnama, tama aga homu nagame ilao. Tiyu genuai homu sęgę mugo te bidi aiyaba mu elaluabuo.

8 Tama tibaso, eno homugo dagego te duga ebo dwagi yai homu eyu godolo ebo homu te agabolo bugagia ola mao.

9 Polobadu eno te pas asęna tolali, te dage eno usu naga sai. Eno koneainogo yali, dagego te tigidali naide eno po wali pogowe naga suainogo yai dao.

10 Tama dagego bidi me deligo sęgę sela sąbaso da, teda eno me eno tagalaibao. Awe, te eno sela sąbo gasa bidigo yali sę sęgę elaluyu da, te eno Krais gedude te sęgę sela sąbao, te dage tobade tau siyu tiaibao.

11 Eno te dago aga sęgę sela sąbo homu yali, tiyu Satango da tibo po ola menama tama da aiyaba elaluidali weyu tiaibao. Dago agai te we bidi dolabo dwai homu kolesaga koneai dao.

Pol aga te bidi Taitus suabo homu eyu, aga homu sęgę eyu te bulu Troasde bidali po

12 Polobadu gana ena pelama te Troas hanuba pedalama, te gesi wiegi yai po Kraisde pusainogo yali, tama Genuai Bidigo te po pusubo tụ dalalio.

13 Tiali goli eno te moni homu tagalama, te homu nagame me elalubeo. Magi baso meni, te eno ama Taitus aga dage bidiboba pelama bidali, tiali goli aga ma asama eno aga me

subeo. Tama tibaso, eno te Troas bage augwali tagalama, te
Taitus gegegi peyu, tama ena asama te Masedonia moni tǫ
pedaiba sabolai dao.

Te Godigo bomode te tagala palali bidi dabego te hwịbo bomo aiyaba elaluai

14 Tiali goli te Masedonia tǫde eno Taitus sulama, tama
agai dagede dwagi yai po olama, megi eno usu da weyu
Godibolo po odu gebao. Sesemane sogo agai da tau selama,
tama dago Kraisgo bomode te wąbi hwịani usu yai. Tama
dago sę ebode te Godigo po pusali, tama te bidi dabe
augwaligo Krais konea sabo dao. Te koneani kolesaga te
pusu ebo nai tiwai denami te tigidali habuba pabo tiwai
ebao.
15 Mu tama, dena digi te pusu yai denami ebo nai te
Kraisgo selama tama Godibolo mabo tiwai dao. Te denami
te Godigo augwali ma sabo tụ tomode bidibo we bidi dabe
augwaliba me, tama te bidi dolabo tụ tomode bidibo we bidi
dabe augwaliba me te denami pedalobo dao.
16 Te bidi dolabo tụ tomode bidibo hanigo te odobo
denami te isabo denami odobo dao, tama augwali te isabo
madi pedalaibao. Tama te Godigo augwali ma sabo tụ
tomode bidibo hanigo te odobo denami te bidibo ula sabo
denami odobo dao, tama agai te bidibo ula augwaliba
pedalomainogo yaibao. Te sęde Godigo da tau sisąyu tama
dago te sę ebo usu egowe? Mu menio. Tialima aga da tau
mu sabo dao.
17 Tiali goli, da te bidi hauwa augwali tiwai me ebeo,
augwali tedali tedela pelama, te Godigo pode masigi sabo
bisnis sę tiwai me ebo, te tiwai dago egobeo. Menio. Dago
te sę Godide sali, tama dago te Godigo sęde tibo po subigila
me wagobeo. Menio. Dago sę dolasa mu tigidali ela pobao.
Da te Krais dali wadolama, tama homu mu naga eyu, tama
God gedude dago agai po te we bidi dabebolo pusubo dao.

3

Te Godigo gesi dąụ wali po sę yabo bidi po

1 Eno te da bidi sigo ebo sęde te tobage po asębaso,
tama dago megi ma gagalama te dena nogi ugwaba ma
sainogo ebawe? Menio. Gasa bidi dabe, te dagebolo tibo
po ola mabo bage, augwali dageba asiyu tama pas dagebolo
mani. Augwali gasa bulude bidibadi, tama augwaligo te
bulu page bidi dabebolo te tobage po wai, “Te Korin bagego
da koneyu, da dali dwagi yai homu emainogo eyu, tama
dagego augwalibolo tolabo pas asęyu dago nogoba muao,”
te po olama, tama te tobage pas dageba tolasa asai. Me

ma, augwaligo dage tagaliyu gasaba pai hagede, augwaligo
homugo dagego me te tobage augwali tau sabo pas asęąo
wai. Te bagego te augwa nogi ugwaba sabo kolesaga ebo
dao. Tiali goli ena dali Timoti da sigo te tobage tau sabo pas
mao po dagebolo wabeo. Menio.
2 Eno te asęna tolobo pasde po digi po dwasianu begeleyu
tama obao. Te da bidi si te Godigo po pusubo sę ebo bidi mu
dao po wabo pas, te pas te dage we bidi dao. Tama dage te
dena homude asęai tiwai elalubao. Te pas nedebo sę tiwai
eyu tama tigidali bidi augwaligo dage suyu, tama da sigo
dage dali yali sę page augwaligo haninama hania konebo
dao.
3 Dage haninama te dage te Kraisdu asai pas tiwai me
deli bidibao. Te da sigo yali sęde Kraisgo te pas asęai. Agai
te asębo medabugo sisi ąį selama tama me asębeo. Menio.
Agai te bidibo ula elalubo Godigo Mobo Bidigo asęai. Agai
te sawali yai masigi daide me asębeo. Menio. Agai te we
bidigo homude asęai dao. *
4 Da Kraisde wadolama tama Godiba homu tialubaso,
dena homu si isąyu dago dagede yali sęde te tobage po wabo
dao.
5 Mu tama, dena digi te sę ebo usu egobeo, tama tiyu dena
digi dago te magi sę me deli yaibao po me wagobeo. Menio.
God deligo naga te dago sę emainogo ebo usu ilibo dao.
6 Magi baso meni, aga digi da usu ilama, tama da te agai
da tau somainogo eyu gesi noma dąų wali pogo sę ebo bidi
bidibao. Te gesi noma da tau somainogo eyu dąų wali po
te hasia asęani bomai po tego nai me egobeo. Menio. Te
Godigo Mobo Bidigo nai dao. Magi baso meni. Te hasia
asęani bomai pogo te bidi ela mubo dao, tiali goli te Godigo
Mobo Bidigo bidibo ula te bidibolo mabo dao. *
7-9 Te Godigo te we bidi dali polobadu yali sę dali, te agai
megi ebo gesi sę dali, te sę side dago homugo kone paluyu
dagalinao. Polobadu Godigo te bomo yai pogo po te sawali
yai masigi daide asęai. Tama te bomo yai pogo ebo sęgo te
we bidi dabe augwali isaboba pedalaibao. Te bomo yai pogo
sę te da we bidi po tų ilama, tama da sęgę sai bage dao hania
hanilabo sę dao. Tiali goli te sę te Godigo wiegi yai bomo
yai ula dali pedalali. Tama Mosesgo gesabidi ula mu ebaso,
tama Israel dabe wi eyu, augwaligo aga gesabidiba tonabo
usu me ebeo. Te bomo yai pogo sę tidubadi te sę ebode te
bomo yai ula elaluali. Tiali goli nosali te bomo yai ula silalio.
Tama megi, megi Godigo sę ebogo te we bidi augwalibolo
aga Tedali Mobo Bidi mabo dao. Megi Godigo wiegi yai

---

* **3:3:** Sai 24:12; Jer 31:33; Ese 11:19; 36:26 * **3:6:** Jer 31:31

gesi po pusubo sę ebode te bidi dabe augwali doloba pai
nogi nogi yaibao, te sęde Godigo bomo yai ula te umabo mu
elalubo dao. *
10 Tama te bomai pogo sę ebo ula polobadu sali, te tiwai
ula megi meni yanio. Magi baso meni, te nosali pedalali
gasa sęgo aga aiyaba mu elaluama, tama genuai ula mu
elalubo dao.
11 Magi baso meni. Te osogo elaluali sę aga te bomo yai
ula elalualigo da, teda te Godigo Mobo Bidigo te we bidibolo
maiabo gesi wiegi yai po sę, te sę sesemane sogo elalubao,
te sę aga Godigo bomo yai ula umabo mu elalubo dao.

12 Awe, te Godigo te we bidi doloba pai nogi nogi yabo po
pusubo sę, te sęgo bomo yai ulago te Mosesgo mani bomo
yai pogo ula aiyaba mu elalubo dao. Dago te sęde te homu
eyu tama dwagi yai homu ebaso, da wi me egobeo. Menio.
Bomo eyu dago po hanilama pusudubao.
13 Dago te Mosesgo yali kolesaga tiwai me ebo meni. Agai
aga gesabidi te ugwa namigo mesegeleyu palia sidu geai,
tama te Israel dabe augwaligo te aga gesabide elalubo ula
sula painogo ebo munu me suidali weyu idu geai. *
14 Tiali goli te Israel dabe augwaligo homu mu puna peyu,
kone tuą pali. Tama tigidali sogo augwaligo te Godigo te we
bidi tau sabo poloba dąų wali po naga te bukude nedeyu
iduai, te ugwa nami tiwai me augwa homude elalubadi, te
megi e sogoba usu nagasoba. Menio. Te Krais delide naga
Godigo te homu mesegaluali ugwa nami dagala sąbo dao.
15 Awe, tigidali sogo te Israel dabe augwaligo te Mosesgo
asęani po nedeyu ebo, te ugwa namigo augwaligo homu
mesegaluali tiwai elalubao, te megi e sogoba usu nagasobao.
Tama te nedebo po page augwaligo kuna konebo menio.
16 Tiali goli, bidigo homu Genuai Bidiba ma begelegi
pobaso da, teda agai te bidi aga homu mesegaluali ugwa
nami dagala sąbo dao.
17 Te pode, te Genuai Bidi wali, te da aga te Godigo Tedali
Mobo Bidi dao. Tama Genuai Bidigo Mobo te bidi me deli
dali bidiyu da, teda te nai me deligo te bidi me kęąlugobeo.
Menio. Aga olo mu bidibo dao.
18 Tama da tigidali, da te nai me deligo da gesabidi me
au palialubeo. Tama Genuai Bidigo wiegi yai bomo yai ula
daba asiyu, tama da te gesabidi subo ąį dula tiwai pedalama
te ula te bidi dabe augwaliba pobao, tama augwaligo subo
dao. Sesemane sogo dago ula umabo mu sabo, tama da
hasegeleyu tama Genuai Bidi aga noma tiwai pedalobo dao.

---

* **3:7-9:** Sai 34:29 * **3:13:** Sai 34:33

Genuai Bidi aga te Mobo, tama agai te tiwai kolesaga da dali ebo dao, tama te bomo yai ula te genilama mu ela pabo dao.

4

Godigo po sela pabo bidi augwali te tǫgo nigai sene tiwai

1 Godigo da homu dene eyu tau selama, tama te agai gesi dąụ wali po pusubo sę dabolo mawai. Tama tialigo da, teda te sęde da bomo kimi isąyu me egobeo, te sę tagalabo homu me egobeo.

2 Menio. Dago te geme dualama hale ebo kolesaga te tudiba muanio. Te tibo po wabo kolesagade da me bilibeo. Tama dago Godigo po me hasegelegobeo. Menio. Dago mu po hanilama mu pusubo da, tama tigidali bidi deli deli augwa homugo dago pusubo po mu po dao konemainogo ebo dao, tama augwa dago ebo sę God gedude konemainogo ebo dao.

3 Tiali goli te dago pusubo gesi wiegi yai po, te po te geme duala sobaso da, teda te hagayabo we bidi dabe augwaligo gedude naga te po te geme dualubao.

4 Magi baso meni. Te e tǫde tibo god Satan agai te Kraisgo poba augwa homu begi pisąbo bidi dabe augwaligo homu kone tuą palali. Magi baso meni, Krais aga da te God tiwai mu dao, tama agai dabolo Godigo noma mu hanilibo dao. Tama te Kraisgo genuai bomo yai ula waselabo wiegi yai gesi po, te po te giliga nanobo tiwai dao. Tiali goli te hagayabo we bidi augwaligo te pogo nanobo ula suidali weyu, Satan agai augwaligo homu kone puna palama tuą palali.

5 Dago denade po te we bidibolo me pusugobeo. Mu menio. Dago e tiwai po pusubo dao: “Te Krais Jisas aga dago Genuai Bidi dao, tama Jisas tobade da te dagego sę ebo bidi bidibao,” te tiwai po pusubo dao.

6 Magi baso meni, e tiwai dao. Polobadu mu Godigo te po wai, “Te be hulia sai madi ula pedalomainao,” wai. Tama te po wali God aga ula digi da dali bidibao, tama da homu ula mu ilibo. Te ula e dao: dago te Godigo bomo yai ula te Krais gesabidide elalubo koneai dao. *

7 Tiali goli ena dali, te ena dali deli sę ebo bidi dabe dali, dena te bomo yai ulade po pusubo wiegi yai sę elalubo, te tǫgo nigai olo sene tomode elalubo tiwai ebao, te dena isibo tigide naga elalubo dao. Te tigidali bidigo konemainogo ebao, te Kraisde wiegi yai gesi po pusubo sę ebo wiegi yai genuai bomo mu, te Godigo bomo naga dao. Te dago menio.

---

* **4:6:** Gag 1:3

8 Edao. E tiwai dao, te tigidali badu te bidi dabego dabolo
te sęgę madu gebo dao, tiali goli tego da mu dolobeo. Te
hauwa sogo dago dena pabo tụ hania konebo menio, tiali
goli tigidali sogo dena tụ me elalubo dao, te mu dąụ wabeo.
Tama tibaso da Godigo sęde bomo kimi munu me isibo
menio.
9 Te boi bidi dabe augwaligo dwai sę da dali yainogo da
pobesa bilidu gebo dao, tiali goli Godigo da me tagalobeo.
Augwaligo da elama tulaluidu gebo dao, tiali goli da mu me
dolobeo.
10-11 Polobadu te gasa bidi dabe augwaligo Jisas aiyaba
elalubo homu eyu, tama agabolo dene menama tama aga
isali. Tama te tiwai me te boi bidi dabe augwaligo dabolo
sęgę megi mayu, tama dene me mayu, tama da hauwa sogo
pąde isali, te Jisas tobade. Tialima dago Jisasgo bomo selama
tama aga sę eyu, te gasa bage augwaligo te suyu konebo dao,
te gụ pagede ma hodolali bidi Jisasgo da isabo tigide bidibo
bage tau siyu, tama dago agai sę tama ebo dao. Augwaligo
da dali tama homu ebo dao.
12 Tama tibaso, te e tiwai dao: te isabo sę te dade hauwa
sogo idubao. Tiali goli dago Kraisgo bomo elaluyu, tama
agai gesi wiegi yai po pusubo sę ebaso, tama dagego te
bidabo ula bugagia siyu tama bidada peyu, bidada paibao.
13 Awe, te isabo sę enade hauwa sogo idubao. Tiali goli
dago Godigo po pusubo sę tagalobeo. Magi baso meni.
Polobadu te Godigo po bukude bidi me deligo te po wai,
“Eno Godiba homu elalubaso, eno po hanilama pusai,” te
po asęani. Tama dago me te tobage homu eyu, dago Kraisba
homu elalubaso, tama dago te Godigo gesi wiegi yai po te
we bidibolo me hanilama pusubo dao. *
14 Dago homu si isąyu tama mu koneanio, Godigo dago
Genuai Bidi Jisas hodolali, tama agai da me Jisas dali
hodolama, tama da dali dage dali aga pąba odasa paibao,
te da tigidali aga gesabidiba pedalaibao.
15 Magi baso meni. Te tigidali sęgę te da Godigo po
pusubo bidi dabeba pedalali, te dage tau somainogo tama
yai. Nosali Godigo olo mu tau mani wiegi yai kolesaga te we
bidi umaboba ela pelama, tama genilama augwaligo usu da
po umabo mu Godibolo waibao, tama aga nogi ugwaba mu
saibao.
16 Dago te homugo konebaso, tama da Godigo sęde bomo
kimi munu me isibo menio. Te mu tama, dago tigi dolainogo
ebo dao. Tiali goli magigo meni, dago homu dali noma dali
si te tigidali deli deli sogo gesi ma pedaliyu ebo dao.

---

* **4:13:** Tib 116:10

17 Te e tiwai: te da Godigo po pusubo bidi dabe, te dabolo
pedalubo sęgę te dwasianu dao, tama te pęwadage sogo
naga osogo elaluaibao. Tama da e tǫde bidibadi te sęgę
tolobaso, nosali dagalude dago te sesemane sogo bugagia
bidada peyu, bidada pabo wiegi yai nai mu saibao. Tama
te dagalude bugagia bidabo te wiegi yai sęgo te dago megi
elalubo dwasianu sęgę aiyaba mu elaluaibao, te wiegi yai
mu naga yaibao.
18 Magi baso meni. Dago te gedugo e tǫde subo nai dabeba
dago tonǫlǫ me ebo meni. Te menio. Dago koneani, dago
gedugo subo nai, te pęwadage sogo naga elaluaibao. Tama
dago gedugo te susiąbo nai, te sesemane sogo bidada peyu,
bidada paibao. Tama tibaso, te tobage naiba naga dago dena
gedugo tonǫlǫ ebo dao.

5

Dago gedugo susiąbo nai tonalubadi bilibo dao

1 Dago te daba pedalobo haniani sęgę tede moni homu me
ebo menio. Magi baso meni. Dago te tiwai koneanio: te da
e tǫde megi elalubo tigi da, te dena osogo bidabo be tiwai
dao, te nami ugwa be tiwai dao. Tama te osogo bidabo be
hǫgibaso da, teda Godigo da maiabo be me deli elalubao.
Te be bidigo nogogo me sę ebeo. Te dagalude elalubo,
tama te be sesemane sogo elalua peyu, elalua paibao, te be
gamonaibao.
2 Megi da e tǫde tigi elalubadi, te haniani sęgę toloyu, tama
dago te hagela homu eyu me sogo gela weyu bidibao. Magi
baso meni. Dago dena te dagalude elalubo be, te dago gesi
tigi, tego te da tigi te gudubo ugwago mesega sabo tiwai
emainu godolo ebo dao.
3 Dago tigide te gudali da, teda da tigi bolu olo tiwai me
bidibo augwaligo sugobeo.
4 Awe, da e osogo bidabo ugwa bede me bidaludu, tama da
sęgę siyu gela weyu bidibao. Te dago poloba tigi tagalainogo
homu eyu me wabeo. Menio. Dago homugo dago gesi tigi
mubode, te gesi ugwa tiwai elama, teda te isibo tigi te aga
bidibo ula somainogo ebo dao.
5 Godigo digi dago te gamonabo tigi somainogo dabolo
sisi ilai dao. Tama agai Tedali Mobo Bidi dabolo mani. Te
Godigo me badu nai dabolo nosali mawainogo te agai hasia
podolali nai te Tedali Mobo Bidi dabolo mani, tama dago e
tama koneai: mu tama te agai tigidali nai dabolo maiabo
homu yai, tama mu mawaibao.
6 Tama tego dago homu sesemane sogo dąų waliyu ebao.
Dago tede bomo elalubao. Dago koneani, megi te dago tigi te

dena bidibo be tiwai elalubao. Tama megi e sogo da ede me bididubadi, da Genuai Bidigo bulude aga dali me bidibeo.
7 Menio. Tama megi da e tǫde bididubadi, dago dena homu tigidali agaba muyu tama aga dali bilibo dao. Dago gedugo aga susiąbadi tama tibo dao.
8 Tiali digi, dago homu sesemane sogo dąụ waliyu elama dago bomo elalubao. Dago homugo e elalubo tigi tagalama tama Genuai Bidi dali hodobo bugagia mu bidigi pabo homu godolo ebo dao.
9 Tama da dena tigide me bididubadi, ma tigi tagalama gasaba bidigi pai, te magigo menio. Sesemane sogo dago homu bomo elama, te Genuai Bidigo godolo yabo kolesaga tigidali naga inao homu ebo dao.
10 Magi baso meni. Dago koneani, da tigidali te Kraisgo po tụde hania hanilama pedalaibao. Tama da megi e bidibo tigi dali bidiyu tama wiegi yai kolesaga ebaso, ma dago dwai kolesaga eyu me yali da, teda da tigidali deli deli te dena yali kolesagade usu nama tama dago te tiwai saibao. *

Dago te we bidi dabego God dali deli homu ilibo sę yabo po elalubao po wali

11 Te da tigidali te moni po tụde pedalaibao homu ebaso, da Genuai Bidide wi eyu, tama te bidi dabe augwaligo te da Godigo po sela pabo bidi dabe mu dao te hania konemainogo eyu, dago augwalibolo homu bega sabo po weyu bidibao. Godigo da gisiga koneani. Tama eno homu te dage me, dage deli deli duga te dwai sę dali dwagi yai sę dali dagalabo homugo ena hania koneai, te ena homu mu eyu te Godigo sę ebo bidi bidibao.
12 Te dagego homugo da wiegi yai bidi da homu emainogo, dena digi dena nogi ugwaba siyu te po me wabeo. Menio. Dage tomode bidi meba hagoma homu eyu, augwa nogide naga olo wiegi yai homu pemene ebo bidi dabe bidibao, augwa ebo kolesagade wiegi yai homu pemene me isąbo bage dao. Tama bidiyu, augwaligo da Godigo po sela pabo bagede nogi posobo po wabo dao. Tama te ena te homu mu eyu Godigo sę ebo bidi bidibao po, dago te po asęna tolali, te u tobage bidigo gedude dagego da dali wiegi yai homu pemene emainogo ebao. Dago homugo dagego te bidi dabego wabo ena nogi posobo po te po wei ponabo usu yaibao homu yali.
13 Eno te Godigo sę bomo ebadi, tama gasa bidi dabe augwaligo ena dene mabo dao. Tama ena dali boi bidi homu ebo bage augwaligo te sę sulama tama “Te bidi Pol aga polobo bidi mu dao,” augwaligo enade te po obao. Te

* **5:10:** Rom 14:10

usu dao, eno Godigo sę me yaibao. Me ma, da Godigo sę
ebo bage, da homu dolo elaluyu bidibaso, teda tama bidiyu,
dena sę eyu, tama tebogo dage tau sabo da, te dage tobade
te sę ebo dao.
14 Magi baso meni. Te Kraisgo da dali dwagi yai homu eyu
godolo ebogo, tebogo naga da homu hodolama tama dago
Godigo sę ebo dao. Magi baso meni, dago homugo bugagia
kone palama, tama te tiwai homu koneanio: bidi deligo da
tigidali hasegelama tama da tobade aga isalio, tama tede da
tigidali isai tiwai yai dao.
15 Tama agai da tigidali hasegelama isalio, te agai tama
tibaso, da bidibo ula dali bidibo we bidi dago dena digi
homu koneama munu me biligobeo. Menio. Te da tobade
hasegeleyu isama tama ma hodaluali bidi, te dago aga homu
naga wali peyu tama aga sę eyu bilao.

16 Tama tibaso, megi dena digi te poloba te tǫde bidi
dabego ebo homu kolesaga wali me pisąma tama bidi
me deligo kolesaga me dagalogobeo. Mu tama, polobadu
dago te tǫde poloba homu kolesaga wali peyu tama Krais
dagaloyu tiwai. Tiali goli megi dago aga te dagalabo
kolesagade me dagalobeo.
17 Tama tibaso niwai bidi Kraisba wadolobo si da, teda
Godigo aga gesi noma bidi mu ilama pedalaibao. Bugagia
odao. Megi te bidigo ebo poloba kolesaga tigidali silalio,
tama gesi kolesaga pedalai dao.
18 God aga digi te tigidali hasegelebo sę page bidi dao.
Polobadu da agade boi bidi bidali, tiali goli Kraisgo yali sęde
Godigo da aga dali deli homu ilama, tama da aga abagi hani
pedalai. Tama agai te sę dabolo mani, te aga tau selama te
aga dali boi bidi homu ebo bidi dabe augwaligo aga dali
abagi homu pedalomainogo ilibo sę dabolo mani.
19 Dago pusubo po e tama tiwai: God agai te Kraisgo
yali sęgo te tigidali we bidigo te boi bidi sę ebo kolesaga
tagalama, tama aga dali abagi homu pedalomainogo yai.
Agai te augwaligo yali dwai sęde homu kone ma ebeo. Tama
agai dabolo te boi bidi dabe aga dali abagi homu ilabo po
pusubo sę dabolo mawai dao.
20 Tama tibaso, dago te Kraisgo pedauwalide po selama
tama agai po pusubao. Te tiwai God aga digi te tigidali bidi
dago pedauwaligo i obao. Dago Kraisde digi te po tigidali we
bidibolo pusubao, tama dago te tiwai po augwalibolo obao,
“Te dagego boi bidi homu ebo kolesaga tagalama, God dali
abagi homu ebo kolesaga mu yao,” dago te po pusubo dao.
21 Te bidi Krais agai dwai sę me isąwai, tiali goli da tobade
Godigo dago dwai sę yali sęgę tigidali agaba sisinama, tama

aga te dwai sęgę sai bidi tiwai mu pedalai. Agai tama tiali te da Kraisde wadolomainogo yali, tama agai bomogo da te Godigo gedude doloba pai we bidi pedalomainogo yai dao.

6

Godigo po sela pabo bidi dabe augwali te sęde sęgę hauwa tolali po

1 Dago sę God dali eyu tama dago te tiwai po bomo elama dagebolo obao: dagego te Godigo olo mani wiegi yai tau sabo kolesaga salio, tiyu dagego agai te olo mu mani wiegi yai tau sabo kolesaga tagalabuo, te kolesagago agai sę dage tomode bugagia emainao.

2 Magi baso meni. Polobadu Godigo aga we bidi hanibolo te po wai dao,
“Te eno bodolu mani wiegi yai sogo, eno nago po
odai dao. Tama te bidi dabe augwali ma dobola sabo
sogode, eno nage tau sali.” *
Odao! Megi naga te bodolu mani wiegi yai sogo. Megi e sogo naga te Godigo da ma dobola sabo sogo dao. Tama tibaso, dagego agai olo mabo wiegi yai tau sabo kolesaga sula tagaligimio.

3 Dago homugo te bidi dabe augwaligo dwai po te dago ebo sęba me badi te tama po waidali homu elama, tama augwaligo Godigo po tudiba muidali weyu, dago te bidi dabe augwali sągąde magi nai me deligo enama tulaluabo sę me egobeo.

4 Menio. Da Godigo sę ebo bidi bidiyu, tama tede sesemane sogo dago wiegi yai kolesaga ebogo tigidali bidibolo dago ola mayu, te tiwai ebao: te haniani sęgę daba pedalubaso, tama dwai naigo da dolobadi me, tama te dabolo pedalobo dwai sogo tego da dąụ obadi, te da bomo elama mu dolalubo dao. Tama tibaso, tigidali bidigo konebo dao, te da Godigo sę ebo bidi dabe mu dao.

5 Bidi dabe augwaligo da elama tama da kalabus iliyu yai. Te boi bidi dabe augwaligo da pobesa bilama tama moni po dagą weyu, po dwai i olama dabolo wai. Da moni sę dene mu yali. Da hauwa sogo bugagia godege me pisąwai. Tama da nai sili bidiyu yai dao. *

6 Dago meda isąwai wiegi yai kolesaga eyu, tama Godigo pode dago wiegi yai homu kolesaga elaluyu kuna koneai dao. Bidi dabego dabolo dene mani goli, dago wado po polo me wasiąbo. Dago te bidi tau siyu, augwalibolo wiegi yai kolesaga ilibo dao. Dago te Tedali Mobo Bidigo bomo elalubao. Dago dena homu mu eyu, te dwagi yai homu

* **6:2:** Ais 49:8 * **6:5:** Tpi 16:23

eyu godolo ebo kolesaga te bidi dabe augwalibolo ebo, te
pedauwalide naga te kolesaga ebode me wabo meni. Tama
dago te tobage kolesaga ebadi, gasa bidi dabe augwaligo
koneagameo, da te Godigo sę ebo bage mu dao.
7 Dago mu po pusubo dao. Dago dena sę Godigo bomode
ebo dao. Dago doloba pai kolesaga ebo dao, tama tebogo te
wąbi hwịbo nai te dolo nogode me, pobase nogo me elalubo
tiwai elama, tama tede dago wąbi hwịbo dao.
8 Tama bidi mebago dago nogi ugwaba sabo dao, tama
bidi mebago da nogi aiyaba elaluyu ebo dao. Mebago
posobo po dwai dabolo wabo, tama mebago gasa bidi dabe
augwalibolo te dago wiegi yai kolesaga ebo po pusubo dao.
Boi bidi dabe augwaligo da tibo po weyu, te we bidi dwai sę
tomoba kegebo bidi da homu ebo dao, tiali goli menio, dago
mu po naga wabo dao.
9 Te we bidi mebago gedude te da nogi meni yai bage
da, da koneabo bidi meni ebo tiwai ebo dao, tiali goli bidi
hauwago da koneani. Da te isainogo ebo bidi tiwai ebo
dao, tiali goli meni, da bidibo ula dali me bididubo dao.
Te Godigo da dodoloyu te keloago elebo tiwai ebo, tiali goli
agai da me ela mubeo.
10 Da Godigo sę ebo bidi dabe, da te homu sęgę mu hauwa
sogo ebo dao, tiali goli te magigo meni, sesemane sogo dago
homu pemene wiegi yai ebo dao. Da te magi nai meni yai
bidi tiwai bidibo dao, tiali goli tagala, dago te mu wiegi
yai nai hauwa we bidi hauwabolo mabo dao. Da te bidigo
gedude te magi nai deli me meni yai tiwai ebo dao, tiali goli
te meni, dago tigidali nai mu elalubo dao. Tama tebogo te
tigidali we bidibolo hania ola mabo dao, da te Godigo sę ebo
bidi dabe mu dao.
11 Dage Korin bulu we bidi dabe, dagebolo dago dena
homu hania hanilama dagebolo megi tama wai dao. Dago
dage dali dwagi yai homu eyu godolo mu ebo kolesaga te
genuai mu dao.
12 Dago dena homu dagede me palia sabeo. Menio. Dago
dage godolo mu ebao. Tiali goli duga digi duga homu da
dali palia selama, tama da deli homude me bidibeo.
13 Megi eno dagebolo wabo po te ayago aga waibolo po
mobo mayu wabo po tiwai obao: dabolo te kolesaga wei
ponoyu, dagego me da dali dwagi yai homu eyu, da godolo
mu genuai yao.

Da te Godigo be tiwai elalubao, tiyu Godigo po wali pisąbo bage dali kisasa biligio wali po

14 Te Godigo po wali pisąwai bage augwali te tedali gasagi
yai, tama dage augwali dali kisasa bilama tama augwaligo

ebo kolesaga tau me selamuo. Menio. Magi ilama tama te
doloba pai kolesaga dali, te bomai po sela sąbo kolesaga dali,
te si dali abagi omainu yaibawe? Menio. Mena tama te ula
te be hulia sai dali deliba sisinimainogo yaibawe? Te usu
egobeo.
15 Ma, te Krais te Satan dali deli homu elama bidibo da,
agawe? Te Kraisde konealubo po dąụ wali bidi dali, te
konealubo po dąụ wasiąwani bidi dali, te augwali sigo deli
homu tolaluaibawe? Mu menio.
16 Mena tama dago te Godigo wiegi yai be dali, te bulu
haubo bidigo dali si te deli madi sisinaibawe? Te tiwai me
egobeo. Dagego koneani, da digi, da te bidibo ula elalubo
Godigo bidabo be tiwai dao, te polobadu Godigo te tiwai po
wai,
"Te ena augwali dali bidiyu, tama augwali tomode
bilaibao. Tama ena augwaligo God bidiyu, tama
augwali eno we bidi bidaibao." *
17 Tama Genuai Bidigo te aga we bidigo te dwai sę ebo bage
tagalamainogo eyu po ma wai,
"Tama tibaso, dagego augwali tagalama, tama gasa
madi bidigi pao, tedali mu bidao. Tama dagego
te augwaligo dwai sę yabo meda yai nai munu
me tolamuo. Tama ena digi eno dage saibao.*
18 Tama ena dagego Aya bidiyu, tama
dage eno wai ogwa me wegi me bidaibao, Genuai
Bidi tigidali bomo page bidi, agai te po wai dao."*

7

1 Eno ama dede muo, dago te Godigo te da dali dąụ wali
po dabe tama salio. Tama tibaso, dago dena tigide me homu
elalubo meda tigidali sela sąnama tama wiegi yai tedali
bidinao. Tama dago Godide wi elama, tama wiegi yai doloba
pai kolesaga mu naga sesemane sogo wali pinao.

Polgo te Korin bulu bidi dabe dali wiegi yai homu pemene mu yali po

2 Dagego da dali dwagi yai homu eyu da godolo mu genuai
yao. Magi baso meni. Dago bidi me delibolo dwai sę me
ilibeo. Dage deli me dolosiąwai. Te dago bidi me deli tibo
po ola menama, agai nai anoma elama me sisąwai.
3 Eno dagebolo te tiwai po kisiliyu me wabeo. Magi baso
meni. Eno tama tiwai po polobadu walio: dago dage dali
dwagi yai homu eyu godolo mu ebao, tama dage isibo si da,
teda da me dage dali isabo homu yaibao. Tama dage bidibo

* **6:16:** 1 Ko 3:16; 6:19 * **6:17:** Ais 52:11 * **6:18:** 2 Sml 7:14; 1 Sto 17:13; Ais 43:6; Jer 31:9

ula elaluyu bidibaso da, teda da te bidibo ulade dage dali
bidabo homu yaibao.
4 Eno dagede homu si ebo meni. Eno homu pemene
wiegi yai dagebolo ebao. Te tigidali dabolo pedalobo sęgęde,
te eno homugo dage koneama, tama tede ena homu dua
nagame mu ilama bidibo, tama eno homu wiegi yai pemene
mu elalubo dao.
5 Magi baso meni. Polobadu da aselama te Masedonia
tǫba sabolali, tama tede me da tigi dwasianu toma me
nabeo. Menio. Te haniani sęgę daba pedalai. Dago po konila
te Godigo po odisąbo bidi dabe dali wali, tama da homude
wi yali.
6 Tiali goli God da, te sęgę elalubo bidigo homu dua
nagame ilibo bidi dao. Agai te Taitus da bidibo madi
asobogo agai da wiegi yai homu nagame ilai dao.
7 Taitus te da bidibo digi sabalobode, tede naga te Godigo
da wiegi yai homu nagame me ilibeo. Menio. Dagego
Taitusgo homu nagame ilibaso, tama agai te po sela asali,
tama tede me Godigo dago homu nagame ilama bomo mani.
Taitusgo te dagego da suabo homu godolo mu eyu, tama
dagego enade homu dene eyu gela wabo po dabolo pusali,
tama dagego ena dali deli homu elama bidabo homu ebo po
me wali. Tama eno homu pemene wiegi yai hauwa mu eyu
bidibao.
8 Eno koneani, eno asęna tolali pasgo dagebolo dene mani,
tiali goli tede eno ge nabo meni. Mu tama, polobadu hasia
bolo eno tede ge nani, tiali goli megi da menio. Eno koneani,
te pasgo dagebolo homu sęgę mani, tiali goli te pęwadage
sogo naga yalio.
9 Taitusgo po dabolo pusubaso, megi eno homu pemene
wiegi yai ebao. Eno dage homu sęgę yalide wiegi yai
homu pemene me ebeo. Menio. Eno te homu sęgęgo dage
homu begelali, tede eno wiegi yai homu pemene ebao. Eno
koneani, dagego duga homu begelemainogo eyu, Godigo
digi te homu sęgę dageba pedalomainogo ilali. Tama tibaso,
dago pogo dage dwasianu me dolobeo, te eno asęani pogo
dage te tiwai tau sai dao.
10 Homu sęgę ilibo te Godigo nigilibo, tebogo da bidi dabe
dago dwai sę yalide ge neyu tama homu begelemainogo ebo
dao, tama te kolesagade Godigo da ma saibao. Tama dago
te homu begelebo kolesagade te ge negobeo, te dwagi yai
naga dao. Tiali goli te tǫde bidi dabe augwaligo homu sęgę
ebo kolesagago, tede te isibo sę pedalobo dao.
11 Dagego bugagia homu koneao. Te homu sęgę Godigo
dagebolo mani, tego agai te haniani wiegi yai kolesaga
dagebolo pedalomainogo yali. Agai dage asesa selama, tama

dage hogodolama duga po dodolomainogo yali. Agai dage hodolama te dwai penani sę yali bidi wado ilama, tama dage Godide wi yaibao. Dagego homugo da suabo homu elama tama gela weyu, tama dagego te dwai penani sę yali bidi dodolobo sę bomo elama yabo homu yai. Te dage tomode te bidi me deligo dwai penani sę yali, tede te tigidali badude dagego ebo kolesaga te po dodoloyu yali. Dagego kolesaga tama tiwai hania hanilama pedalai dao. Tama tiyu, te dagego te bidigo yali dwai sęde megi sęgę me elalubo menio.

12 Te mu tama, polobadu eno te pas dagebolo asęna tolali. Tiali goli eno te bidi me deligo dwai sę yali te homu elama te po me asębeo. Tama eno gasa bidi homu me ebe, te agabolo dwai sę yali bidi me homugo konebeo. Eno homugo augwali siba naga homu elama te po polobadu asęna me tolobeo. Menio. Eno te dagego kolesaga hanilama pedalomainogo yali, tama God gedude duga bugagia konemainogo yai: dagego da godolo mu yalio. Tede me tama eno te polobadu pas dagebolo asęna tolali.

13 Dagego te kolesagago da homu nagame ilama dua bidai.

Tama dago homu nagame naga me ebeo. Menio. Dago homu wiegi yai pemene yai. Magi baso meni. Dage tigidaligo te Taitusgo homu noma toma nabo nigilali, tama aga wiegi yai homu pemene yalio. Dago te sulama, tama da wiegi yai homu pemene mu idubadi bidali.

14 Polobadu eno dage nogi te Taitus gesabidide ugwaba sali, tama megi eno te pode ena hale me sabeo. Menio. Tigidali po dago dagede wabo po, te mu po naga wai dao. Tama tiwai naga eyu, dago dage nogi te Taitus gesabidide ugwaba sali, tama te eno dagede agabolo pusali po me hanilama pedalali, te mu po naga dao.

15 Taitus aga dage bidibo madi pedalobaso, tama dage wi elama didibili eyu, tama dagego aga siyu geseali, tama dage tigidaligo agai po wali pai. Agai megi te homu me konedu tama agai dage dali dwagi yai homu eyu godolo mu ebo homu genuai pedalobo dao.

16 Megi eno homugo mu konebo, eno dage dali homu si ebo meni, te dagego tigidali kolesaga dolo mu ebaso, eno homu dageba tia pabo te usu dao.

Te Korin dabe augwaligo te mone me doado bage sisi elama, te Godigo po odobo we bidi te Judia tǫde bidigo bage tau sinao po wali

8

(Dąị 8–9)

Te Godigo po odobo we bidi augwaligo ama dede tau sao po

1 Ama dedeo, te Godigo po odobo we bidi hani dabe te
Masedonia moni tọ tomode te haniani bulude elalubao.
Tama dago homugo dagego koneao, te Godigo olo tau sabo
wiegi yai kolesagago augwali tomode yali sę, te dagego
koneao. E tiwai dao.
2 Genuai sęgę augwaliba pedalama, tama tego augwali
homu usu sabo sę mu yali. Tama te sogo augwali magi nai
meni yai mu bidali. Tiali goli magigo meni homu elama,
augwaligo wiegi yai homu pemene genuai mu dali elaluali.
Tama tiyu, augwaligo te gasa Godigo po odobo we bidi tau
sabo homu mu genuai elama, tama augwaligo masigi hauwa
sisinai dao.
3 Eno koneama tama eno po hanilama obao: augwaligo
augwa digi homu kolesaga wali pelama tama te masigi
muani. Augwaligo maiabo nai usu selama, tama te tiwai
augwaligo mawai. Awe, augwaligo te maiabo masigi aiyaba
elaluama tama umabo mu madu geai.
4 Augwaligo te dago usu da po omainogo bomo mu elama
augwaligo me te Godigo po odobo gasa we bidi dabe dali
hodobo augwaligo augwa masigigo te Godigo Juda we bidi
olo tau sabo sę yaio po bomonama wali. *
5 Polobadu dago augwalide tama tiwai homu yali, ‘Te
augwaligo mone meba mawaibao,’ wai. Tiali goli augwaligo
te tiwai naga me ebeo. Menio. Hasia bolo augwa
bolo augwa digi te dago Genuai Bidibolo menama, tama
augwaligo te Godigo homu wali pelama, tama augwa digi
dabolo me mawai dao. Tama elama tama augwaligo augwa
tau sabo masigi me mawai dao.
6 Polobadu Taitusgo te Juda bage olo tau sabo wiegi yai
kolesaga ebo sę dage tomode hodolali. Tama te Masedonia
we bidi augwaligo genuai olo tau sabo sę ebaso, dago bomo
eyu agai dage tau siyu, tama dagego duga tau sabo sę
silimainogo ebao.
7 Te tigidali sęde dagego kolesaga wiegi yai mu ebo dao.
Dagego homude Kraisde konealubo po dąụ olama, tama
dagego te konealubo po hanilama pusubo sę bomo ebo dao.
Dagego kolesaga hauwa koneama, tama dagego Godigo sę
yabo homu mu hodaluali. Dagego da dali dwagi yai homu
eyu godolo ebo kolesaga, tede me dagego bugagia mu yali
dao. Tialima te tiwai naga megi dagego te gasa we bidi olo
tau sabo wiegi yai kolesaga ebo sę me bugagia mu yao.

---

* **8:4:** Rom 15:26

8 E tau sabo sęde eno bomai po dagebolo me mabo meni.
Te menio. Eno dagebolo te meba bidi dabe augwaligo
te wiegi yai sę yabo homu hodaluali po obao, tama te
kolesagade eno dagego ama dabe dali dwagi yai homu eyu
godolo ebo kolesaga usu sobao. Te dago koneainogo, te
dagego te we bidi godolo ebo kolesaga te nai mu dao.
9 Magi baso meni. Dagego te dago Genuai Bidi Jisas
Kraisgo olo tau sabo wiegi yai kolesaga ebo sę koneai. Aga
God dali hodobo bidiyu, tama genuai nogi dali, bomo yai ula
dali si umabo elalubadi, tiali goli agai dage tau somainogo
eyu tama aga magi nai meni yai bidi pedalali. Tama aga te
magi nai meni yai bidi tiwai pedalaligo te dagebolo te God
dali bidiyu bomo yai ula umabo sabo tų dawai dao.
10 Te tau siyu maiabo masigi, tede eno yali homu megi
eno dagebolo pusubao: te hasia bidali kibu bede dagego te
sę yabo homu godolo naga hasia yai dao, tama te Masedonia
tǫde bidibo we bidi augwaligo nosali te sę yabo homu yai.
11 Teda te sę megi tama dagego ela sili yao. Polobadu
dagego te sę yabo godolo polo yali, tama tiwai yali gilama
megi me dagego te sę polo silao, te duga nai usu nama te
mone gego tiao.
12 Magi baso meni. Te bidigo godolo mu elama nai maiabo
homu ebaso da, teda Godigo te kolesaga godolo mu yaibao.
Godigo te bidigo elalubo nai tigidalide homu koneama, tama
agai kolesaga tede dagalaibao. Agai te aga elalusiąbo naide
me dagalogobeo.
13 Te Juda bage tau siyu, tama dagego duga mone hauwa
mayu, tama augwali bugagia bidiyu, tiali goli dage sǫą peyu
emainogo eno te homu ebeo. Te menio. Eno homugo dage
bidibo tigidali ususu si naga elama bidimainogo homu ebo
dao.
14 Megi e sogo dagego nai hauwago te nai sǫą pali we bidi
usu numainogo yaibao. Tama nosali me sogo dage nai sǫą
pelama tama te Juda dabe augwaligo nai hauwa elalubaso
da, teda augwaligo naigo dage usu numainogo yao, eno te
homu ebao. Te kolesagade te dage dali augwali dali si tiwai
usu yaibao.
15 Te bukude wali po e tiwai dao,
“Te bidigo te tubo nai nogi mana hauwa sali bidi,
te hauwa me meni yani. Tama te nai dwasianu sali
bidigo, te aga te nai me sǫą pabeo.” *

Te sę ebo bidi meba augwali te Korin buluba sabolaibao po wai

---

* **8:15:** Sai 16:18

16 Eno Godibolo po weyu usu da po obao, agai te bidi
Taitusgo homu hodolobaso, tama agai dago homu tiwai
ebao. Agai me dage tau sabo homu godolo mu ebo dao.
17 Magi baso meni. Agai dago Korin buluba pao wali po
wali pali. Tiali goli aga me te sę yabo homu godolo mu
ebaso, tama aga digi aga homugo dage bidibo madi asabo
homu ebao.
18 Tama dago ama me deli aga dali hodobo tagala
palaibao. Te tigidali bulude te Godigo po odobo we bidide
te ama agai Godigo gesi wiegi yai po pusubo sę ebo nogi
elalubao.
19 Tama te tiwai naga me ebeo. Menio. Te haniani
bulude bidibo Godigo po odobo we bidi augwaligo te aga
sa munama, te aga da dali Jerusalem hanuba biliyu, te olo
tau sabo wiegi yai kolesaga tau sabo sę emainogo yai. Dago
te Genuai Bidi nogi ugwaba siyu te sę ebao, tama te bidi
dabe augwali ola menalama augwaligo konemainogo yali,
te dago te tau sabo sę yabo homu mu ebao.
20 Dago te olo mabo genuai nai tonalubo kolesaga ebode
te bidi me deligo dwai po da dali weyu, “Polgo te Juda
bagebolo olo mu maiabo masigi meba buga salio,” te tobage
po waidali weyu dago homu yai. Tama tiyu dago te ama dali
tagala palobao.
21 Dago wiegi yai dolo kolesaga yabo homu ebo, te dago
Genuai Bidigo gedude naga te kolesaga me egobeo. Menio.
Te e tǫde bidi dabego gedude dali te kolesaga ebo dao. *
22 Tama tibaso, dago dena ama me deli augwali si dali
hodobo tagala palobao. Hauwa sogo dago aga haniani sęde
usu sali, tama agai sę bomo elama ebo dago suali. Megi agai
homugo te dagego wiegi yai kolesaga naga ebo homu bomo
ebaso, tama agai te sę yabo homu bomo ebao.
23 Te Taitusde dagego konemainogo ebao: aga tama ena
dali deli sęde dage tau sabo sę ebao. Tama dago ama si aga
dali hodobo pabo bage, te dagego konemainogo yai: augwali
si te Godigo po odobo we bidigo sa muani tagala palali bidi
bidibao, tama augwa sęde te Kraisgo nogi ugwaba sabo dao.
24 Teda dagego duga dwagi yai homu eyu godolo mu
ebo kolesaga te bidi dabe augwalibolo ola maiąo. Tama te
Godigo po odobo we bidi dabe augwaligo dagego te kolesaga
ebo mu konemainogo elama, tama dagego sęde dago
dagede wiegi yai homu pemene ebo page me augwaligo
konemainogo tiao.

9

* **8:21:** Prs 3:4

Godigo po odobo te Korinde bidibo we bidi augwaligo te Godigo po odobo we bidi me badu olo mabo tau sabo nai po wali

1 Te Godigo we bidi Juda bage augwali tau siyu olo mabo
nai te dagego koneanio. Tama eno tede bobage po me
asęgobeo.
2 Eno koneani, dagego te sę yabo homu hodaluali, tama
sesemane sogo eno dage nogi te Masedonia bulu bidi dabe
augwali gesabidide ugwaba sabo dao. Eno dagede te tiwai
po augwalibolo wabo dao, “Te polobadu bidali kibu bede
te Akaia genuai tǫde bidibo we bidi dabe augwaligo te
masigi mabo tau sabo sę gagalainogo sisi yalio.” Tama
augwaligo dagego te sęde bomo ebo po odolama, tama tede
te Masedonia bidi dabe me hauwa homu hodolalio.
3 Tiali goli dago te wabo pode te duga nogi ugwaba siyu,
te olo po tiwai pedali weyu, eno te ama dede augwali
dageba hasia tagala palobao. Te eno homugo te dagego duga
maiabo nai sisi elama bidao, te eno te Masedonia bagebolo
wali po gilama tiwai yao.
4 Dago homu si meni, te dagego maiabo nai sisi yali
elalubo homu ebao. Tiali goli eno te homu yali, te
Masedonia bidi dabe meba augwali ena dali nosali asiyu
tama suyu, te dage sisi isąwai ebaso, tama tiyu, da tede hale
siyu, tama dage dali me genuai hale mu yabuo.
5 Tama tibaso, eno homugo eno ama dede augwali bolo
te dage bidibo madi aselama polasa sabalomainogo eno
augwalibolo te po obao, tama dagego te olo tau selama
tolaibao wali nai te augwaligo hasia bolo sisi ilao. Tama
te ena me nosali sabalobo si, te olo tau siyu mabo nai te
olo mu mayu sisi ebo tiwai elama, tama te nai dago dagede
anoma elama sabo tiwai me egobeo.
6 Dagego homugo te bugagia koneao: nai yogo homu eyu
dwasianu nai bulubo bidigo, te agai nai dwasianu naga
nosali saibao. Tama te nai hauwa bulali bidigo, te agai nai
hauwa saibao.
7 Dage tigidali deli deligo te Juda bage tau mabo monede
duga digi duga bugagia homugo hasia kone palama, tama te
homu kolesaga tiwai wali naga peyu mone mao. Tiyu bidi
me deligo mabo naide homu sęgę elama, tama agai homugo
bidi dabego bomo ebaso, tama te kolesagade naga agai te nai
mani homu me ilamuo. Menio. Agai digi aga homu hasia
dodolama, tama te tiwai naga mao. Magi baso meni. Godigo
te bidigo wiegi yai homu pemene elama nai mabo kolesaga
ebo bidi, te tobage bidi Godigo godolo ebo dao.
8 Tama Godigo olo mabo nai tigidali te dagebolo mabo usu
mu eyu, tama dage mu pągąnaluaibao. Tama tigidali sogo

dage tigidali nai usu mu elama, tama dagego tigidali wiegi
yai sę yabo nai hauwa elaluaibao.
9 Te Godigo po bukude te nai mayu tau sabo kolesaga ebo
bidi dali po wali, te po e dao,
“Te bidigo nai hauwa te magi nai meni yai we
bidibolo mani, te bidigo nai wai sąnama bulala pabo
tiwai yalio. Te agai doloba pai kolesaga sesemane
sogo elaluaibao.” *
10 Godigo nai wai te bidibolo bulumainogo menama, tama
tigidali bidibolo tubo nai menama tama augwaligo tubo dao.
Teda Godigo dage usu nama te nai dabe mayu, tama dagego
te gasa Godigo po odobo we bidibolo tau sabo kolesaga
genuai mu ilaibao. Tama dagego doloba pai kolesaga umabo
mu pedaludaibao, te bidigo nai wai bulai digi tama nosali
te nai umabo mu walobo tiwai iduaibao. *
11 Tama dagego nai hauwa elaluaibao, tama dagego homu
mu naga eyu, nai hauwa te ama dede augwalibolo tigidali
sogo mabo usu yaibao. Tama dago sęde dagego te olo tau
siyu mabo naide te ama dede augwaligo te Godibolo usu da
po waibao.
12 Awe, dagego te tiwai sęgo te Godigo we bidi tau siyu,
te kolesagade dagego te augwali sǫą pali nai usu nubo sę
yaibao. Tama te tiwai kolesaga naga me egobeo. Menio.
Dagego te tebo kolesaga ebaso, te augwaligo dwagi yai homu
eyu, Godibolo usu da po hauwa waibao.
13 Dagego te ama dede tau sabo sę ebode, tede te dagego
kolesaga hanilama pedalaibao. Te ama dede augwaligo
koneama, dagego te Godigo po bugagia wali pelama tama
Kraisgo wiegi yai gesi po we bidi gedude hania hanilai dao.
Tama dagego homu mu naga eyu, olo mabo nai genuai
augwalibolo mabo me, te gasa bidi dabebolo me mabo
sueibao. Tama eyu augwaligo Godigo nogi ugwaba saibao.
14 Te Godigo olo mabo wiegi yai kolesaga genuai mu dagede
elalubo, te augwaligo koneaibao. Tama tiyu augwaligo dage
godolo elama, tama augwaligo Godibolo po weyu, te agai te
olo tau sabo wiegi yai kolesaga dagebolo mobaso, augwaligo
agabolo puba hwi po waibao.
15 Godigo dabolo te olo mani nai, te genuai mu egi pali, tama
tede te dwagi yai po tigidali dago pusubo usu me egobeo.
Dago Godibolo te olo mabo naide puba hwi po wao.

Bidi mebago po dwai Polba wali tama te Korin dabego agaba dwai haliga ilabo sę

* **9:9:** Tib 112:9 * **9:10:** Ais 55:10

yali, tiyu Polgo te Korin dabe augwali homu dodolobo po wali

10

(Dạị 10–13)

Polgo aga nogide posobo po wali bagebolo po wei ponai po

1 Te dage tomode bidi mebago po kisila ena dali weyu te po wai, “Pol aga da dali bidiyu, tama aga digi aga aiyaba elaluali, tiali goli aga digibulu bidibo sogo te agai po bomai asẹna toloyu da dali wabo dao,” te po wali. Tiali goli ena Pol eno homugo te dagego Kraisgo homu kolesaga hasia bolo kone palao, te aga digi aga homu aiyaba elaluama tama te bidi dabe augwali dali nagame yai kolesaga yai, tama eno me te tobage homu eyu, dagebolo e mobo mabo po megi obao.

2 Eno e tama tiwai po dagebolo obao: nosali ena dageba pedalobo si, teda dage dua dao, tiyu eno dagebolo sesena pai po mayabuo. Tiali goli eno homugo eno po te bidi mebago da te tọde kolesagade biliba homu ebo bidi dabe augwalibolo hanilama bomo elama te sesena pai po pusabo homu ebao.

3 Mu tama, da te we bidi tomode e tọde bidibo dao, tiali goli Godigo pode boi bidi homu ebo bidi dabe dali hwịbode dago te tọde bidigo wạbi hwịbo tiwai me ebo meni.

4 Tigidali wạbi hwịbo nai dabe dago tolalubo, te tọde nai tiwai me elalubeo. Menio. Te Godigo bomo elalubao, te boi bidigo bomai obo alubo usu yaibao.

5 Dago augwaligo da dali konila po wabo page pedeyu, tama augwaligo wabo po aiyaba mu elalubo dao. Tama tigidali kolesaga ugwadu mu dolaluyu tama te God koneainogo homu ebo bidi dabego tụ palialubo, te me dago hụgibo dao. Tama da tigidali bidigo homu kolesaga dago kalabus ilama, te Kraisgo homu kolesaga wali pomainogo ebo dao.

6 Tama da sisi elama dage tonalubao. Te da dagego bidibo digi sabolama, tama dagego dago po tigidali wali pobaso da, teda dago te dage tomode bidibo te po sela sạbo bidi augwalide po tụ dodolama tama augwali tigidalibolo dwai dene wei ponaibao.

7 Dagego te duga gedude elalubo nai bugagia suiyạo. Te dage tomode bidi me deli aga homu aga digi te Kraisgo bidi bidiyu da, teda aga digi homu kone ma palama tama aga te tiwai koneaibao, aga digi te Kraisgo bidi da homu yali da, teda da me te Kraisgo bidi bidibao, da aga dali tiwai si mu dao.

8 Magi baso meni. Dago Genuai Bidigo dabolo te sę
emainogo te genuai nogi dabolo mani, te dago dagego
Kraisde homu tialubo kolesaga ebode dąụ walomainogo
yali. Te dage dolomainogo eyu agai te bomo dabolo mabeo.
Tama eno dena te sęde dena nogi ugwaba mu sali goli, tede
ena hale me sogobeo, te dolo dao, dago dena sę bugagia
yaibao.
9 Tiali goli dagego eno asęna tolobo pasgo te dage olo wi
ilibo homu ebo te eno hagela homu ebao. Dagego te tama
egimio.
10 Mu tama, bidi meba augwaligo enade tama tiwai po
obao, “Awe, te agai asęna tolobo pasde sęgę yai po elaluyu,
tama bomo elalubo po me elalubo dao. Tiali goli aga digi
sabalobo si tama dago aga digi suyu bomo meni yani, tama
agai po te olo nai tiwai dao.” Te tama po wabo dao.
11 Te po wabo bidi dabe, augwaligo e tama tiwai homu
bugagia kone palao: da digibulu bidiyu tama dago pas naga
asęnama dagebolo tolobo po, te po dali, te da asama dage
dali bidiyu ebo kolesaga dali, te si tiwai si mu yaibao, te
tedali gasagi yai menio.
12 Te dago dena digi dali te augwali digi augwa nogi
ugwaba sabo bidi dabe dali si dago osola sulama, tama da
augwali tiwai si da po wagobeo. Te po wabo dago hagela
homu ebao. Magi baso meni. Te bidi dabego augwaligo
ebo kolesagago naga te augwa kolesaga usu sabo dao. Me
deligo aga ebo kolesaga te gasa bidi mego ebo kolesagade
usu sabo sę ebo dao. Te tama tebo bidi dabe, augwaligo
bugagia konesiąbaso, wiegi yai koneai kolesaga me elalubo
menio.
13 Tiali goli da dali, God agai te dago sę yabo madi
sesegede dąị ilali. Te dąị ilama, tama dage Korin bulude
bidibo we bidi dage te dąị tomode bidibao. Tama dago
ebo sęde dago dena sali dąị edelama tama dago dena nogi
ugwaba me sogobeo.
14 Tama dage te dąị tomode bidaligo da, teda da pologi
solama tama Kraisde wiegi yai gesi po dageba sela asali
sogo, te sogo dago dena sę yabo madi dąị mu edelebeo.
15 Dago te Godigo mawai dąị bolama, tama te gasa bidi
dabe augwaligo yali sęde te dago dena digi dena nogi
ugwaba me sabo meni. Te menio. Dago homugo te tiwai
bomo ebo dao: te dagego duga homu tigidali Kraisba mubo
kolesaga bomo yai pedalobo si, tama dago sę genuai dage
tomode pedalomainogo eyu, te dena dage tomode Godigo sę
yabo dąị usu nama tama te genuai mu pedalaibao.
16 Tama tiyu, dago dage tagalama, tama te Kraisde wiegi
yai gesi po te dage u badu elalubo me badu tọde bidibo we

bidibolo sela pabo usu yaibao. Te elama, tama dago gasa
bidigo te gasa dąi ilali tǫ tomode yali sęde te dago nogi olo
ugwaba me sogobeo.
17 Awe, te meni. Te Godigo po bukude po me deli e tiwai
elalubao, “Te nogi ugwaba sabo homu ebo bidi, agai te dago
Genuai Bidigo yali sęde po weyu, tama Genuai Bidigo nogi
naga ugwaba sao,” te po asęani. *
18 Magi baso meni. Dago koneani, te bidi aga digi aga nogi
ugwaba sabo, te bidi aga nogi te God gedude me elalugobeo.
Mu menio. Te dago Genuai Bidigo bidi me deligo nogi
ugwaba siyu, te dwagi yai bidi da obaso da, te bidi naga
nogi mu elaluaibao.

11

Polgo te tibo po sela pabo bidigo po hanilama pusali

1 Te dageba nosali asali bidi dabe augwaligo augwa digi
augwa nogi ugwaba siyu, tama homu kolesaga meni yani
po wali goli, dagego augwali tede tagalao wabeo. Tama
tibaso, eno homugo dagego ena me gogolama, tama eno te
homu kolesaga meni yai po dwasianu waio. Awe, dagego
ena gogolao.
2 Te gasa bidi dabe augwaligo te dagego Krais wali pabo
kolesaga dolidali weyu, eno augwalide dwai homu ebo dao,
te Godigo augwalide dwai homu ebo tiwai gilama. Magi
baso meni. Bidigo aga penani sę munu me isąwai wiegi yai
bidibo gesi wegi noma te bidi delibolo naga mabo tiwai, te
eno dage te bidi deligo naga somainogo eyu sa muanio. Eno
dage Kraisbolo maiabo homu ebo dao.
3 Tiali goli ena wi ebao. Dago koneani, te dwai hasamani
tiwai bidibo bidi Satan agai tibo po wabo mu koneani homu
elama, tama polobadu agai te we Iv dago auwa tibo po ola
menama tama aga tulaluali. Te dagego tiwai me dage, te
dageba tamadi asali bagego po odolama, te tiwai kolesaga
dageba pedalobuo. Tiyu, dagego homu mu eyu Krais dali
naga wadolama tama wali pabo wiegi yai kolesaga tagalidali
homu eno ebao. Ena tede wi ebo dao. *
4 Magi baso meni. Te bidi meba augwali dage pageba
pedalama, tama Jisasde gasagi yai po pusubao, augwaligo
wabo po te dago te Jisade pusubo po tiwai me wabo meni,
te gasagi yai tedali dao. Tama te kolesagade dagego te gasagi
yai mobo sabo, te dagego polobadu sali te Tedali Mobo Bidi
tiwai meni. Tama dagego gasagi yai po augwalidu odobao,
te dagego dade sali te wiegi yai gesi po tiwai meni, te gasagi
yai tedali dao. Te bidi me deligo te tobage kolesaga dage

* **10:17:** Jer 9:24 * **11:3:** Gag 3:1-5, 13

tomode me ebaso da, teda dagego dwagi yai homu eyu, agai te tobage kolesaga emainogo gogolobo dao. Tiali goli te dolo menio.

5 Te bage augwaligo homu te augwali Godigo po sela pabo sę ebo bidi dabe bidiyu, tama augwali te sęde polalubo bidi dabe dao, augwaligo te homu ebo dao. Odao. Eno homu augwaligo ena te dwasianu sę me delide aiyaba elalubo menio.

6 Mu tama, eno te Grik dabego po bugagia pusubo kolesaga te me konesiąwani, tiali goli te magigo menio, eno te Kraisde homu kolesaga me sǫą pabeo. Mu menio. Tigidali sę ebode dago dagebolo hania ola mawai dao, dago Kraisde kuna mu konebo dao.

7 Dagego koneani, eno te Godigo wiegi yai gesi po dagebolo ola mani sogo, tede eno masigi me sabeo. Te kolesagade ena digi ena aiyaba elaluama te dage ugwaba siyu yai. Magi yaliwe? Dagego homu eno te yali kolesagade te ena sęgę sali, agawe?

8 Eno masigi dabe te gasa bulude bidibo Godigo po odobo we bidi mebade sali, te ena dagede sę emainogo eyu augwaligo ena tama tau sai. Te kolesagade te eno augwaligo nai anoma elama olo sabo tiwai yai dao.

9 Ena dage dali polobadu bidali sogo ena nai me sǫą pali, te sogo eno dagede bidi me deli dali aga nai anoma eyu sęgę me mabeo. Menio. Te ama dede dabe augwaligo te Masedonia tǫ tagalama tama Korin hanuba pedaliyu, augwaligo ena sǫą pali nai usu nani. Tama tigidali nai eno bugagia tonaluama, tama dagego duga masigigo ena tau sabode eno dwasianu sęgę dagebolo me mabeo. Tama sesemane sogo eno te tiwai bugagia tonaluaibao. *

10 Te Kraisgo mu po enade elalubao. Tama tibaso, eno tibo po wasiąbo, e mu po naga obao, te tigidali Akaia moni tǫ badu te bidi me deligo te eno dagede masigi sisąbo kolesagade ena nogi ugwaba sabo te bidi mego tų palibo usu me egobeo.

11 Magi baso eno tama obawe? Eno te dagego masigi sisąbo kolesaga ebogo te eno dage dali dwagi yai homu isąyu godolo mu isąyu bidibo te waselebo dawe? Menio. Eno dage dali dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga ebo, te Godigo koneai dao.

12 Meba bidi augwaligo homugo eno me te eno ebo sęde dagede masigi sao, augwaligo te masigi dagede sabo tiwai yao, augwaligo te homu ebao. Magi baso meni, augwaligo homugo eno te tiwai eyu da, teda augwali da tiwai si bidibaso, augwa digi augwa nogi ugwaba sabo tų elaluaibao.

---

* **11:9:** Fil 4:15-18

Tiali goli menio, eno te dagego masigi sisąyu te tụ palibo sę augwaliba ebao. Tama eno tiwai sę naga me iduaibao.

13 Magi baso meni. Te tobage sę ebo bidi dabe augwali te Godigo po sela pabo bidi dabe mu menio, augwali te tibo po wabo sę ebo bidi dabe naga bidibao. Augwaligo augwa kolesaga hasegelama, tama tigigo naga augwali te Kraisgo po sela pabo bidi dabe tiwai bidibao, we bidigo gedude.

14 Tama dage tede moni midigi me selamuo. Dago koneani, Satango digi aga tigi hasegelama, tama tigigo naga aga te dwai sę isąwai wiegi yai ensel mobo bidi tiwai pedalobo dao.

15 Tama tibaso, aga sę ebo bidi dabe augwaligo me te augwa kolesaga tibo hasegelama, tama te bidi dabe augwali gedude te augwali doloba pai kolesagade sę ebo bidi dabe tiwai pedalobaso da, teda da tede moni midigi me selamuo. Nosali augwali te augwa sę yali usu nama tiwai dwai dene mu saibao.

Pol te Godigo po sela pabo sęde dene hauwa tolali

16 Hasia eno po wali, tama megi eno po ma obao, bidi mego ena te konesiąwai bidi da te homu munu me elamuo. Tiali goli, dagego homu ena te homu kolesaga meni yai bidi da homu ebaso da, teda dagego ena gogoliąo, tama ena me ena nogi ugwaba dwasianu sainogo yaibao, te homu kolesaga meni yai bidi tiwai.

17 Eno dago Genuai Bidigo homu kolesaga wali pelama, eno e po me wabeo. Menio. Eno po te konesiąwai bidigo po wabo tiwai eyu, tama ena nogi ugwaba sabo bomo ena digi ebo dao.

18 Bidi hauwa augwaligo te tọde kolesaga wali pelama, tama augwa nogi augwa digi ugwaba sabo dao. Tama eno me te kolesaga osogo wali pelama, tama ena digi ena nogi ugwaba sabo po dwasianu obao.

19 Dagego te eno te tobage kolesaga ebo sę ilali. Magi baso meni. Dagego wiegi yai koneani kolesaga elalubao, tama dagego te konesiąwai bidi gogola sula tagalabo homu godolo elama, te konesiąwai bidigo po dagebolo momainogo yali!

20 Awe, te bidigo dage te aga dologoba mubaso, ma agai dagego nai tigidali silibaso, ma agai dage dali hagoma ebaso, ma agai dage gesabidide elibaso da, teda agai tama temainogo te dagego gogolobo dao, po meni!

21 Mu tama, augwaligo te tebo kolesagade dago te sę yabo bomo me elalubeo! Tama eno te kolesaga igi sogo da, teda eno sęgę siyu tama hale egi da.

Megi eno po te aga digi nogi ugwaba sabo po wabo kolesaga meni yai bidigo po tiwai obao, te bidi mebago

augwa ebo kolesaga po te bomo elama pusubaso da, teda
eno me eno bomo elama tama augwali aiyaba elaluabo po
pusaibao.
22 Augwali te Hibru dabe da wida, teda ena me te Hibru
bidi dao. Augwali te Israel hani bidi dabe da, agawe? Teda,
ena me ena te Israel hani bidi da. Augwali te Abrahamgo
bulai wai hani da, agawe? Teda, ena me ena te Abrahamgo
bulai wai hani bidi mu dao.
23 Augwali te Kraisgo sę ebo bidi dabe da wida, agawe?
Megi eno po te aga digi nogi ugwaba sabo kolesaga meni
yai polobo bidigo po tiwai mu obao. Eno augwali te Kraisgo
sęde aiyaba mu elaluali. Te sę dene idu gealigo eno edelama
ugwanu igulali. Te eno Kraisde po pusubaso, te boi bidi
dabego ena kalabus beba hauwa sogo muani. Tede eno
te tibo po ola mabo bidi dabe ela holai dao. Te boi bidi
dabe augwaligo ena hauwa sogo mu elali, bidigo nedebo
usu egobeo, tede eno e bage augwali aiyaba mu elaluali.
Hauwa sogo ena pąde isabo tiwai yai. *
24 E tiwai yai. Te a naga sogo Juda dabe augwaligo ena te
dwai kibu waligo nigai bigo elali, te nedali te bidi sese deli
olama, nogo si olama, nogo me badu a naga me si me si, te
39 tama sogo dąi egi pai. A naga sogo te tiwai ena elali. *
25 Te sela sogo te Rom dabego ena keloago elali. Deli
sogo te Juda dabe augwaligo ena ela mumainogo eyu masigi
sąnama ena elali. Sela sogo moni geba sip dabe doloyu, ena
te tamu ąide hagawai. Tama tiyu, sip me deli tama dolali
sogo te deli sogo hulide me giligade ena te tamu ąi daide
bidali. *
26 Te hauwa sogo ena digibulu tụdu bilali. Ena te pabo
ąi hauwade hagawainogo yali. Ena te tụdu bilibo bidi elebo
aga nai wi sabo dwai bidi dabe augwaligo nogode dolainogo
yali. Te eno hani bage, te Juda hani dabe augwaligo me
ena dolainogo homu yali, tama Juda hani isąwai bidi dabe
augwaligo me ena dolainogo homu yai. Ena te haniani
hanude dolainogo yali, tama te bidi meni yai bulude me ena
dolainogo yai. Ena te tamu ąide dolainogo yai. Ena te tibo
po wabo abagi dede dabe augwaligo nogode me elainogo
yai dao. *
27 Eno sę dene haniani mu yalio. Hauwa sogo ena hulide
sę eyu, tama ena godege me pibe. Ena nai sili bidali, tama
ena ąi nogonego sali. Hauwa sogo eno nai gisilali. Ena
kedaugo me siyu, tama ena ugwa me meni yai bidai dao.
28 Tama te naga me ebeo. Menio. Te tigidali deli deli

* **11:23:** Tpi 16:23 * **11:24:** Bom 25:3 * **11:25:** Tpi 14:19; 16:22 * **11:26:** Tpi 9:23; 14:5

sogo eno te haniani bulude bidibo Godigo po odobo we bidi
tigidali tonalubo sę eyu, tama tede genuai sęgę mu enabolo
mubo dao.
29 Te bidi me deli bomo meni ebawe? Teda, ena me te
bomo meni yai tiwai bidaibao. Te bidi me deli te dwai sęba
tulaluai dawe? Teda, eno te aga te dwai sę tomoba kegali
bidi dali dwai homu mu yaibao. Awe, tigidali haniani sę
ebode eno te dagebolo tibo po ola mabo bage augwali eno
aiyaba elalubo dao.
30 Te gasa tụ me meniama, tama ena nogi ena digi ugwaba
sobaso da, teda eno te ena bomo meni da po olama, tama
tede ena homu pemene yaibao.
31 God, te God tama dago Genuai Bidi Jisasgo Aya, dago
sesemane sogo aga nogi ugwaba siyu tama bidada peyu
bidada pomainao. Agai koneani, eno tibo po te enaba
pedalali sęde me wagobeo.
32 Te polobadu eno Godigo sę edubadi, me sogo ena te
Damaskus moni hanude bidibadi, te tobolu bidi me deli aga
te tuni bidi Aretas dologode bidali. Tama te tobolu bidi agai
te Damaskus hanu buluba pabo tụde tonalubo bidi muani.
Agai ena selama kalabus ilainogo yali.
33 Tiali goli meba ama dede augwaligo ena moni bas-
ket wade munama, tama te hanu genuai masigigo nigai
bobage obo te windodu augwaligo ena buluba aba bonogo
tagalama, tama ena buluba dilama teda soali. Tama ena te
tobolu bidi nogode muani tagalama, tama ena sana pelama
wi pai dao. Te sogo te sęde ena bomo meni yai bidi mu
bidali. Tialima Godigo ena tau sali. *

12

Te nade subo sę dabe tiwai gilama eyu, te Godigo po hauwa Polbolo ola mani

1 Te gasa bidi dabe augwaligo eno nogi dolobo po dage dali
olama, tama dagego ena tau sabo po wei ponosiąbaso, ena
digi ena nogi ugwaba sobao. Te gasa tụ me elalubeo. Mu
tama, te kolesagago da tau me sisąbo usu me isąwani. Tiali
goli tagalama, te dago Genuai Bidigo enabolo te ną yali me,
te geme dualali po meba mani, tede eno po megi waibao.
2 Ena te Kraisgo bidi bidiyu, tama kibu be nogo si olama
sągągo me si me si polobadu Godigo ena te dagalu sela wali
sigi mu teba ugwaba sela holali. Te ena teba pobadi ena tigi
dali bidaliwe, ma ena tigi tagalama te eno noma bidi naga
teba paliwe, te eno me konebeo. Godigo naga koneanio.

---

* **11:33:** Tpi 9:23-25

3-4 Tama Godigo ena te Paradais teba sela holali. Te ena
tigi dali bidaliwe, ma eno tigi tagalama eno noma bidi naga
teba paliwe, te eno me konebeo. Godigo koneani. Tede eno
te bidigo me pusubo usu isiąbo tobage po odama, tama te
po bidigo me pusidali weyu habu selali dao.
5 Godigo ena dali te yali kolesaga, tede eno homu pemene
yaibao. Tiali goli ena digi ena nogi ugwaba me sogobe. Ena
bomo meni yani po ena olama, tama tede naga ena nogi
ugwaba sabo dao.
6 Mu tama, ena digi ena nogi ugwaba sigi sogo da, teda
ena konesiąwai bidi tiwai me egi menigi dao. Menio. Te eno
mu po naga wagi da. Tiali goli ena digi ena nogi ugwaba me
sogobeo. Magi baso meni, eno homugo te bidi me deligo te
po odolama tama agai homugo ena te wiegi yai bidi mu da
homu idali. Eno homugo dagego eno ebo kolesaga sulama,
tama dagego eno Godigo po pusubo po odolama, tama te
si naga osola sulama, tama dagego tiwai homu dolo enaba
emainogo ebo dao.

Te sesani tiwai naigo Pol tigiba enani

7 Te po hauwa Godigo enabolo te dagalude ola mani, te
genuai wiegi yai nai mu dao. Tama tede ena digi ena
ugwaba sabo te Godigo godolo me ebe, tama agai te dene
mabo sesani ena tigiba enebo nai tiwai nai me deli enabolo
mani. Te dene mabo nai te Satango sę ebo bidi tiwai dao,
te ena elidumainogo ebao. Te ena aiyaba elaluama tama te
eno te dagalude suali naide ena digi ena ugwaba me sidali
olama tibo dao.
8 Sela sogo eno dago Genuai Bidibolo hanaluyu po wali,
te dene mabo nai agai enade sela sąmainogo yai.
9 Tiali goli agai te po enabolo wai, “Woo, te eno olo tau
sabo wiegi yai kolesaga nagede usu yai elalubao. Magi
baso meni, te bomo meni yai bidide eno bomo hania mu
pedalobo dao,” Genuai Bidigo te po wai. Tama ena bomo
meni yai da te homu sęgę munu me egobeo. Menio. Ena
wiegi yai homu pemene mu tede ebo dao, te Kraisgo bomo
enade elalumainogo ebao.
10 Tama tibaso, Krais tobade ena bomo meniama, tama
te bidi dabego enade nogi dwai posobo po weyu, enabolo
dwai sę ilama, tama haniani sęgęgo ena siyu, tama bidi dabe
augwaligo ena doloyu dwai sogo enaba pedalobaso da, teda
eno wiegi yai homu tede ebo dao. Awe, te ena digi bomo
meni ebo sogo, te sogo naga eno homu Kraisba tialuyu, tama
aga bomo eno sabo dao.
11 Te eno te ena digi nogi ugwaba sali po tamadi weyu,
te eno te kolesaga meni yai bidi tiwai yali. Tiali goli dage,

dagego ena hodolobaso tama eno te po wali. Te duga digi eno nogi ugwaba sigi sogo da, te doloba pai kolesaga egi da. Tiali goli tama me tibeo. Mu tama, ena te olo nai tiwai dao. Tama te gasa bidi dabe augwaligo homu te augwali Godigo po sela pabo sę ebo bidi dabe bidiyu, tama augwali te sęde polalubo bidi dabe dao, augwaligo augwa sęde te homu ebo dao. Tiali goli ena dali augwali dali si usu siyu da, teda augwaligo ena te dwasianu sę me delide ena aiyaba elalugobeo. Mu menio.

12 Ena dage tomode bidibadi, te gasa bagego enabolo mani sęgę tigidali eno bugagia toloyu, tama dage tomode sę hauwa elama, tama ena da, te Godigo po sela pabo bidi mu da ola mabo bomai sę eno nogode pedalali. Te e dao: te haniani bidigo isąwai bomai sę dage tomode pedalali, te Godigo sę sa munama, tama bidi dodola midigi selama, tama Godigo bomo sumainogo yalio.

13 Eno te deli tiwai kolesaga te gasa Godigo po odobo we bidi hanibolo yali, te dagebolo yali tiwai sę yali. Eno dage tau sabo sę mede sǫą mu pabeo. Deli sęde naga eno dage dali te gasa Godigo po odobo we bidi hani dali tiwai si ebe. Augwaligo augwa masigigo ena tau sali goli, eno digi dagebolo duga masigigo ena tau sao po munu me wabeo. Tede dagego homu eno sęgę sali homu eyu da, eno homugo dagego te eno sali sęgę sela sąyao! Tiali goli eno koneani, eno tede sęgę me sabeo.

14 Megi ena sela sogo dage bidibo madi asabo sisi ebao, tama dagego nai eno anoma eyu sainogo tama dagego duga masigigo ena tau sao po me wagobeo. Te menio. Odao, eno dagego nai me sogobeo. Menio. Eno dage naga sabo homu ebao, eno dage Kraisbolo momainogo ebao. Dagego koneani, te wai dabe augwaligo te nai dabe gegebo sę elama te aya de ida si tau sabo sę me egobeo. Menio. Te aya ida augwaligo naga te wai dabe augwali tau sabo sę yaibao. Tama ena da dagego aya tiwai dao.

15 Tama dwagi yai homu eyu, dage tobade eno ena nai tigidali maiabo homu elama, tama ena bidibo ula me maiabo homu ebao, te dage tau sabo homu ebao. Eno dage dali dwagi yai homu eyu godolo mu ebo kolesaga genuai mu ebaso, tama te dagego magi baso ena dali homugo dwasianu naga kone palobowe?

16 Tiali goli dage tomode meba augwaligo enade te tiwai po waibao, “Mu tama, agai digi dago masigi hania hanilama me sabe, tiali goli agai te po bebegelebo bidi tibo sę ela mabo bidi, tama te tibo po wabo kolesagago agai te da muma menama, tama gasa bagego nogode te dago masigi sai dao,”

augwaligo te po wai.
17 Tialima, eno bidi meba dageba tagala palidu geai. Magi
yaliwe? Te augwali me deli augwali nogode eno tibo po
olama tama dagego nai anoma elama me sai da, agawe? Te
menio.
18 Eno te Taitus hodolama, tama aga dage bidibo madi
asali, tama eno te gasa ama me deli aga dali hodobo tagala
palali. Tama te Taitusgo ili po olama dagego nai anoma
elama me saliwe? Menio. Ma dagego homu te ena dali
Taitus si da te Tedali Mobo Bidi deligo bomode naga me
bidibo meni, dagego da si dali te homu ebawe? Da si te
tụ delide naga me bilibo meni, dagego te homu ebawe?
Edao. Dagego te tobage homu da si dali eyu da, teda duga
homu hasegelao, te da sigo ebo kolesagade bugagia homugo
koneao.
19 Dagego eno tamadi asęani po tigidali tede homugo kone
palama, tama tede dagego e tiwai homu idubadi bogo, ‘Te
wali pogo te Pol agai aga nogi tau sabo sę naga ebao.’ Tiali
goli te mu menio. Dagego da dali po tụ eyu, tama dena
yali sę osola suabo bidi dabe meni. Abagi mu dede, da
Krais dali wadolama tama Godigo gedude dolalubadi, dago
te po tigidali dagebolo asęna tolobao. Tama tiyu dage tau
somainogo eyu dago te po dagebolo asęna tolobao.
20 Eno e homu ebao: ena dageba asama, tama dagego ebo
kolesaga sulama te eno suainogo homu yali tiwai we bidi me
bidibo sugobe homu yaibao, dagego gasagi yai kolesaga ebo
eno sueibao. Tama tiyu, eno te dagego ebo kolesaga subaso,
tama eno dage dali dodolobo sę ebo tede dagego hagela
homu yaibao. Polobadu eno dage dali sę hauwa yali, tiali
goli megi ena wi dwasianu eyu homu si dagede ebao. Eno
homu ena dageba asama, tama eno dage tomode duga hasi
e tiwai haniani dwai kolesaga ebo eno sueibao: konila po
wabo me, te amabolo aga elalubo naide dwai homu ebo me,
tama sębę elama wado po wabo me, tama nai yogo kolesaga
ebo me, dwai nogi posobo po wabo me, bidi geme posobo
po wabo me, te hagoma ebo me, te Godigo po odobo we bidi
hani pedaloyu dolobo kolesaga me, te tobage dwai kolesaga
ebo eno dage tomode te sueibao, eno te homu ebao.
21 Eno e homu me ebao, ena dage bidiboba ma asobo
si tama ena God agai ena te dagego gesabidide aiyaba
elaluaibao. Tiyu eno dage hauwade gela waibao. Magi
baso meni, te we bidi polobadu augwaligo te dwai sę yali te
tagalama tama homu begelama, tama te meda yai kolesaga
me, te penani ebo kolesaga me, te hale isąbo dwai dwai sę
subigila ebo kolesaga, te augwaligo polobadu yali te dwai
kolesaga tudiba me mube. Tama tede eno dage dali yabo

sęde homu eyu tama homu sęgę elalubao.

13

Te Korin dabe augwa konealubo po bugagia tonalu dua dao wali po

1 Megi ena dage bidibo madi sela sogo wagisu te asainogo ebao. Tama asama, eno dage tomode po tụ eyu, tama bidi me deli ma we me deli agai naga gasa we bidide po kisilibo te usu egobeo. Godigo po bukude elalubo po me deli wali peyu dago te po tụ dodolaibao, te po e dao: "Te bidi si ma bidi sela te pedauwali deli poba muani wida, teda te po bomo elalubaso, tama te tobage pogo naga te po tụ dodolobo usu yaibao," te po asęani. *

2 Te polobadu dwai sę yali we bidi dabe augwali me, te gasa bidi dabe dage tigidalibolo me, te ena si sogo wagisu dage dali bidagasali sogo te eno yabo kolesaga po dage dali wali. Tama megi me ena digibulu bidiyu, eno te tiwai po dagebolo ma obao: te ena dage bidibo madi ma asobo si, teda eno te dwai sę yai we bidi dabe augwali eno olo me gogologobeo, eno augwalibolo sęgę mawaibao.

3 Dagego enade e tiwai homu ebao, 'Te Kraisgo Polgo pedauwalidu dabolo po wabo meni dawe, ma po wabo dawe?' Te homu dagego enade yaligo da, teda dagego hania bugagia konemainogo eyu eno te bagebolo augwa sali sęgę mawaibao. Te Krais dage dali bomo kimi me isiyu me egobeo. Menio. Agai dagede sę bomo mu ebo dao.

4 Magi baso meni. Polobadu agai aga digi bomo meni yai bidi tiwai ilama tama bidibadi, tama augwaligo aga ni pedaide elali goli, Godigo bomogo megi aga bidibo ulade ma bideibao. Tama da aga dali wadolama, tama da me bomo meni yani tiwai bidibao. Tiali goli Godigo bomogo da aga dali bidibo ulade bidibao. Tama dago te bomo dage tomoba hanilaibao.

5 Dagego sesemane sogo duga digi duga homu usu sela suyu, te duga homu tigidali Kraisba munama agaba homu tialubowe, ma meni yani, te bugagia koneao. Duga digi duga dagalao. Te bidi Jisas Krais dagego homude bidibo te dagego konebewe? Te meni wida, teda dage usu selama, te usu niba kadu wabeo.

6 Tama eno homugo dagego konebo te Godigo sę ebode da te usu niba kadu waibao homu dagego ebo dao.

7 Tama Godigo dage tau siyu, tama dagego dwai kolesaga me deli isąmainogo eyu, dago agabolo hanalu wabo po wabo dao. Dago magi baso te tiwai ebo dawe? Te dage wiegi

---

* **13:1:** Bom 17:6; 19:15

yai we bidi bidibaso, dago dena sę dage dali bugagia yali, te homu emainogo eyu, te dago Godibolo te po hanalu wabo dawe? Woo, te menio. Dena homugo te dagego doloba pai kolesaga yao. Tama tiyu, tama da dageba asama te duga ebo kolesagade po meni baso, tama dago dage dali po tų ebogo dena bomo ola mabo tų meni eyu da, te usu da, magigo meni.

8 Dagego koneani, dago te mu po aiyaba elaluainogo ebo usu me egobeo. Menio. Dago te mu po naga wabo sę tau sabo naga usu yaibao. Tama tiyu, dagego wiegi yai kolesaga naga eyu da, teda dago dage dali po me wagobeo.

9 Tama dago dage dali po tų isąyu tama tede Godigo da mani bomo waselabo tų meni baso, bidi mebago da bomo meni yai bage da te homu yaibao. Te usu da, po meni. Dagego dwai sę me isąyu tama Godigo po bugagia wali peyu tama tede bomo elalubaso, da wiegi yai homu pemene yaibao. Tama dago Godibolo sesemane sogo hanalu wabo po weyu, dago homugo agai dage tigidali dodolama tama dage agai po odobo bomai we bidi mu pedaloyu, agai we bidi mu naga bidaibao.

10 Megi ena digibulu bidiyu, tama eno te dagebolo po asęna tolali, te pagede naga dao: te ena dage dali bidagasobo sogo tama sesena pai bidi tiwai eyu, eno dage te dago Genuai Bidigo enabolo mani sę yabo bomogo eno dage selebo sę idalio. Agai dena yabo sęde te bomo dali, genuai nogi dali si dabolo mani, te dago dagego Kraisde homu tialubo kolesaga ebode dąų walomainogo yali. Te dage dolomainogo eyu agai te bomo dabolo mabeo.

Po silagasu wabo po

11 Eno ama dedeo, megi eno po paliama, tama eno dage tao po obao. Dagego duga ebo kolesaga dodolama, tama Godigo po odobo bomai we bidi mu pedalobo kolesaga yao. Dagego eno dage tau sabo po odiąo. Dagego te deli tigi poai deli homu naga elama, nagame yai bidao. Tama God da, te we bidi dali dwagi yai homu eyu godolo kolesaga ebo dali, te homu nagame ilibo kolesaga ebo dali si ebo God, aga te dage dali bidaibao.

12 Te da Godigo we bidigo kolesagade, dage tigidali deli deligo te ama dede, abe dede dali wiegi yai homu elama augwali nogo mao.

13 Ede bidibo Godigo we bidi tigidali augwaligo dagebolo wiegi yai homu elama siade da po ola tolobao.

14 Eno homugo dago Genuai Bidi Jisas Kraisgo olo tau sabo wiegi yai kolesaga dali, tama Godigo dage dali dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga dali, tama Tedali Mobo Bidi

dage tigidaligo homude abagi tiwai bidibo kolesaga dali, te kolesaga sela dage tigidali dali hodobo mu bidao.

Polgo Galesia Dabeba Pas Asęani Hasia nedebo tau sabo po

Te Jisas Kraisde gesi wiegi yai po sela pabo bidi dabe augwaligo te Juda dabego tǫ tagalama tama haniani gasa tǫba pali sogo, tede augwaligo te gesi po te Juda hani we bidi dali, te Juda hani isąwai we bidi dali sibolo te gesi po ola mani. Tama te po odali we bidi meba augwaligo te po mu po dao homu eyu, Krais wali pabo gagalali. Polgo te po ola mabo sę te Galesia Provinsde yali. Tiali goli nosali gasa bidi dabe augwaligo te po wai, "Te we bidi Krais mu wali pabo homu eyu da, teda hasia augwali te da Juda hani we bidi tiwai pedaluyu, tama te Godigo Mosesbolo mani bomo yai po wali peyu, tama te bidi dabe augwaligo Godigo dąį sainogo eyu augwa tigi togwao," te po wai.

Pol agai homugo te tobage po ola mabo po te dolo meni. Tialima te Galesia Provins tomode gasa bidi augwaligo te Kraisgo po wali pali we bidibolo te po wai, "Te bidi Pol te Godigo po sela pabo bidi mu menio, aga te bomo yai pode geda muani," te po wai. Te po obaso, Polgo e pas te Galesia tǫde bidali Krais wali pali we bidibolo asęna tolali, agai augwali tau somainogo yai. Tama tiyu, agai augwali ola mani, Godigo digi aga i obaso, aga te Kraisgo po sela pabo bidi mu dao. Tama agai te Juda hani isąwai we bidibolo Kraisde po pusumainogo eyu, Godigo aga te sęba muani. Te we bidi te Juda hani tiwai pedalomainao po tagalao, Polgo wali. Bidi aga Kraisde konealubo po dąų weyu, tama aga homu Kraisde naga tialubo bidi, te bidi Godigo gedude doloba pai bidi pedalaibao, Polgo te po wali. Tama te pasde simanobo po te tama wai, te Kraisgo da bidi te magi sę isąwai te tedali wiegi yai olo mu bidibo bidi dabe pedalomainu yali sogo, te Tedali Mobo Bidigo dago yabo wiegi yai kolesagadu pabo tų dodolobaso, tama dago te wiegi yai kolesaga te gasa bidi dabeba ebao, te po wai dao.

Godigo digi te bidi Pol agai po sela pabo bidi nigilai po

(Dąį 1:1–2:14)

1 Ena da Pol da. God agai ena tagala palali, eno agai po wagi pomainogo yai. Bidigo ena tagala palobeo, bidi mego ena te po wagi pabo sęba mubeo. Te menio. Te God dago Aya dali te agai te gų pagede ma hodolai bidi Jisas Krais dali, augwali sigo ena te sęba muai dao.

2 Tama ena dali, ena dali bidibo ama dabe tigidali dali,
dago te pas dage Galesia tǫ tomode bidibo Kraisgo po wali
pabo we bidibolo asęna tolobao. Tama asęnama, tama
dwasianu hani deli delibolo te po asęna tolobao.
3 Tama dago homugo God dago Aya dali, dago Genuai Bidi
Jisas Krais dali, te augwali sigo dagebolo olo tau sabo sę eyu,
dage dwagi yai homu elama bidao.
4 Tama Krais agai te dago Aya Godigo homu wali peyu,
tama aga digi aga bidibo ula olo mayu, agai dago yali dwai
dwai sęgę te sela sąwai. Tama tiyu agai homu da e tǫde
megi elalubo dwai kolesagade sela pomainogo yai.
5 Tama agai te sę ebaso, dago God agai nogi sesemane sogo
ugwaba mu sao. Eno homugo dago tama wainao.

Kraisde dwagi yai gesi po me deli digi elalubao

6 Tegoba! Dagego yali sęde ena noma mu salio. Dagego
magi yaliwe? Te Krais agai dage olo tau siyu, tama God agai
dage i wai dao. Tiali goli polo tama dagego te sę tagaluyu,
tama dagego gasagi yai po wali pabo gagalali. Tama te
gasagi yai po dagebolo pusali bage augwaligo “Ao, e po
Kraisde dwagi yai gesi po mu dao,” wali.
7 Tiali digi gasa wiegi yai po me elalubeo. Mu menio. Bidi
meba augwaligo dagego homu kolesaga gasaba hasegelabo
homu eyu, tama augwaligo te Kraisde wiegi yai po gasaba
begelainogo yai.
8 Tiali goli, dago digi, ma Godigo sę ebo ensel bidi me
deligo digi te dagebolo dago polobadu wali gesi wiegi yai
po hasegelama, gasa po weyu da, teda da te moni sia dabo
buluba pao, te eno homugo.
9 Dago te po polobadu wai dao, tama megi me eno ma
obao, niwai bidi agai te dagego polobadu odali dwagi yai
po wasiąyu da, tama agai gasagi yai po dagebolo obaso da,
teda te po wabo bidi aga te siaba pao, hagamainao.
10 Te eno te tobage bomai po weyu, te we bidi augwaligo
ena dali dwagi yai homu emainogo wabeo. Te menio. Eno
homugo God agai ena dali dwagi yai homu yaibao. Eno te
tobage po weyu, we bidi augwaligo eno nogi ugwaba sao,
eno te homu ebowe? Woo, te menio. Eno te we bidi te
enade homu bega sabo po wagi sogo da, teda ena Kraisgo
sę ebo bidi bidigi menio.

Godigo Pol agai po sela pabo bidi nigilai po

11 Ama dedeo, dagebolo eno mu po obao, e wiegi yai
gesi po eno polobadu dagebolo wali po page te bidi mego
pedalomainogo ebeo.

12 Tama eno te po bidi mede sabeo. Tama bidi mego te po
enabolo ola mabeo. Mu menio. Jisas Krais aga digi enabolo
te po ola mayu waselai. Tama te koneama, ena da Godigo
tagala palai po wagi pabo bidi mu dao, te dagego koneaibao.
13 Te eno polobadu yali kolesaga te ena Juda bidi hani dali
bidibadi yali sę po, te po dagego polo odai dao. Tama eno
Jisas konesiąbadi, te Juda bidi hanigo Godibolo lotu wabo
sę eno wali pai dao. Tama te tiwai bidibadi, te sogode eno
Kraisgo po wali pabo bidi hani elala bilaluai, tama eno te
hani tigidali mu ela silainu homu eyu bidaluali. *
14 Tama augwali dali homu dene isiąbadi eno te sę yai.
Tama me, te ena gesi bidi bidibadi, dena Juda dabego wąigo
yali kolesaga wali pabo homu ebode, tede te Juda hani
tomode elaluali gesi bidi tigidali eno ena abagi dede te dena
wąigo kolesaga wali pabo sęde augwali aiyaba elaluali. Te
Juda dabego ebo sęde eno bomo mu elama, tama Juda hani
tomode nogi sai.
15 Tiali digi, polobadu eno idago ena ame nesiąbadi, tama
Godigo ena te sogo sa muai dao. Tama tiyu, agai ena dali aga
dwagi yai homu eyu, olo tau siyu, tama ena ame nenama,
tama aga bidi mu pedalumainu ilama, tama agai ena i wai,
eno agai sę emainogo yai.
16 Tama agai ena i olama, tama agai eno homu mu
hasegelainogo eyu, tama agai homu ‘Megi eno Polbolo eno
ogwa waselaibao,’ te homu eyu, tama te sogo agai aga ogwa
Jisas enabolo waselai. Tama eno te Juda bidi hani isiąwai we
bidibolo te bidi Jisasde gesi dwagi yai po pusigi pomainogo
eyu, God agai ena i olama, tama ena gasa bidigo bidibo
digiba pabeo, agai enabolo te sę page ola momainogo eyu
teba pabeo. Te menio. *
17 Tama Godigo ena i wasiąbadi, agai gasa bidi dabe aga
po sela pabo bidi dabe nigilai dao. Augwali Jerusalem
hanude bidali. Tama Godigo enabolo aga ogwa waselama,
tama nosali ena augwali dali te sęde po miainogo ena
Jerusalemba pabeo. Te menio. Eno te bidi meni yai tǫ
Arebia teba osogo bidigi pai. Tama nosali te tǫ tagalama,
tama ena te Damaskus buluba bidigi pai.
18 Tama nosali kibu be sela bidama, tama ena Jerusalem
hanuba pai, tama Pita dali po miainogo yai. Tama ena aga
dali bidibadi, Sarere si te me deli tama sogo tede bidai.
19 Tama ena tede bidibadi, te Godigo po sela pabo bidi
tigidali eno subeo. Te dago Genuai Bidi Jisas aga amanu
Jems deli naga bidibo eno suai, Pita dali.

---

* **1:13:** Tpi 8:3; 22:4-5; 26:9-11 * **1:16:** Tpi 9:3-6; 22:6-10; 26:13-18

20 Tama eno megi dage dali asęna tolobo po, te eno te yali
sęde tibo po dage dali wagobeo. God agai koneani, e po mu
po naga dao.
21 Tama Jerusalem tagalama, tama nosali ena ma te tǫ
Siria dali te Silisia te tǫ siba pai.
22 Tama te sogo te Kraisde wadolama te Judia tǫde bidali
we bidi augwaligo ena gesabi susiąma,
23 tama gasa bidigo enade wali po naga odai. Tama
augwaligo enade te po wai, “Polobadu te bidi Pol agai da
elebo sę yai, dago Jisasde konealubo po doloyu yai. Tiali goli
aga homu begelama, tama megi aga biliyu, agai we bidibolo
te po wabo dao, ‘Te Jisasde konealubo po te po mu po dao.’ ”
Augwaligo enade te Godigo ena homu hasegelali po odali.
24 Tama augwaligo enade te po odoyu, tama augwaligo
Godigo nogi ugwaba sai. Tama tibaso, te sęde dagego
koneagameo, Godigo digi te eno dagebolo ola mani gesi
dwagi yai po agai enabolo ola mawai dao.

2

Godigo po sela pabo bidi dabe augwaligo Pol agai yali sę po odama, tama te usu dao wali

1 Te ena gasa bulude bidibadi, te kibu be nogo si olama,
sągą badu me si me si bidai. Tama nosali ena dali Barnabas
da si Jerusalemba pai. Tama eno te bidi Taitus me selama,
da hodobo pai. Te da bidi sela Jerusalem hanuba sabolama,
tama tede da dali pedalali sę dagego bugagia koneao. *
2 Ena Jerusalemba olo pabeo. Menio. Godigo digi ena
teba pao obaso, ena pai. Tama da teba sabolama, tama te
tobolu bidi dabe augwaligo beba pali. Te dagebolo gasagi
yai po ola mabo bage augwaligo te Jems dali, Pita dali, Jon
dali, te bidi sela te tuni bidi dabe da, te homu ebao. Tama
da augwaligo beba sabolama, tama eno augwalibolo naga te
eno te Juda bidi hani isąwai we bidibolo pusali dwagi yai po
te eno augwalibolo ola mawai. Te eno polobadu yali Godigo
po pusubo sę me, megi ebo sę me te sę olo ela tagalidali
weyu, eno augwalibolo te sę yali po page ola mawai.
3 Tama te sogo Taitus ena dali bidai. Tama aga te Grik
bulu bidi dao, Juda bidi menio. Tiali goli te tobolu bidi dabe
augwaligo sisinama, tama po mibadi, te bidi Taitus te Juda
dabego kolesaga wali peyu, te aga tigiwali togolama tama
dago bomo yai po tigidali wali pao, augwaligo te po wabeo.
Menio.
4 Tama te sogo gasa bidi meba asai. Tama augwaligo
“Ao, da Jisas wali pabo bidi dao,” weyu, te tibo po naga

* **2:1:** Tpi 11:30; 15:2

wai. Sa asobo bidi tiwai augwali geme aselama, tama da dali wadolali. Tama polobadu da te da Juda dabego wąị dabego nigali bomo yai po dologode bidaluali. Tama da Krais Jisasde wadolama, tama agai da te kolesagade tagalali, da olo bugagia bidimainogo yai. Tiali goli te bidi dabe augwaligo te kolesaga page geme suagasai, augwaligo da te augwa bomo yai po dologoba ma munama tama tede dąụ olama, da tede bidimainogo yai.

5 Augwaligo homugo te bidi aga Kraisgo hani tomoba asobo si, tama hasia aga tigi togwao, da Juda dabe tiwai eyu, tama dago bomo yai po tigidali wali pao. Tiali goli augwaligo Godigo gesi dwagi yai po dolidali weyu, tama te po bugagia bidiyu dage tau somainogo, dago augwaligo wali po odobeo. Te po dago polo odama tagalali.

6 Te Jems dali, Pita dali, Jon dali, te tobage bidi dabe augwali Jerusalem hanude bidiyu, te we bidigo gedude augwali te Godigo bidi hani tobolu bidi dabe tiwai bidai. Tiali goli, eno homu augwali da genuai bidi dawe, ma olo bidi dawe, te magigo menio. God agai we bidi osola subo si, agai augwaligo tigide osola subo meni. Tama te tobolu bidi nogi elalubo bidi sela augwaligo gasa po te eno te Juda hani isiąwai we bidibolo wabo pode wadolobeo.

7 Mu menio. Augwaligo koneai, God agai te Pitago agai po te Juda hanibolo pusumainogo yai tiwai gilama, tama megi Godigo ena te Juda hani isiąwai we bidibolo te Godigo po pusumainogo tagala palai bidi dao.

8 Tama God agai te Pitabolo aga bomo menama, tama Pitago te Juda bidi hanibolo Godigo po selama pusigi pali. Tama tiwai me te God agai digi enabolo aga bomo menama, tama eno te Juda hani isiąwai we bidibolo Godigo po sela pusigi palio.

9 Tama Jems dali, Pita dali, Jon dali augwali te Godigo hani bidi tomode te be ni bomo elama dolalubo tiwai bidama dolaluai, te we bidigo gedude. Tama te bidi sela augwaligo koneai, te God agai ena olo mu tau siyu, tama enabolo te sę mawai. Tama tibaso, augwaligo ena dali Barnabas dali si nogo mani. Tama nogo mayu, da tigidaligo te homu yali, te da sigo te Juda hani isiąwai we bidi tomode Godigo sę yaibao, tama augwali selago te Juda bidi hani tomode te sę yaibao.

10 Tama te homu eyu, tama augwaligo da sibolo te po wai, “Dage sigo te Juda hani tomode bidibo magi nai meni yai we bidi gegeda pelamuo, te dago augwaligo tuabo nai abelemainogo, dagego masigi dabe eba tolao,” augwaligo te po wai. Tama te sę eno digi eno bomo eyu, te sę ebo dao.

Pol agai Pitabolo te po wai, “Nago ebo kolesaga meba te dolo mu menio”

11 Te dageba tamadi asai gasagi yai po ola mabo bage, te bage augwaligo e tiwai po wabo dao, “Te bidi Pol agai Godigo po ola mabode te geda mubo dao. Tiali goli Pita agai te po bugagia dolo ola mabo dao,” te bagego te po wabo dao. Tiali goli deli sogo Pita aga geda muani te eno suali. Te e tiwai pedalali. Te ena te Jerusalem hanude te bidi sela dali po mibo silama, tama nosali ena te Antiok moni hanude bidibadi, Pita aga teba asai.

12 Tama aga Antiok tede osogo bidibadi, agai te Kraisgo po wali pabo we bidi dali nai tudu geai. Tama augwali meba te Juda hani we bidi dao, meba Juda hani isąwai bage dao. Tama Pita aga Juda bidi digi, agai te Juda bagego habu selali po me deli bolali, te aga te Juda hani isąwai we bidi dali nai tudu geai. Tama tiyu, bidi meba augwali polobadu te Jerusalem hanude bidibadi, augwali Jems dali bidai dao. Tama te bage augwali Jerusalem tedu asama, tama augwali te Antiok hanuba sabolali. Tama te bage sabalobaso, tama Pita agai te Juda hani isąwai we bidi dabe dali nai tubo tagalali. Magi baso meni. Te tamadi asai Juda bidi augwaligo bomo eyu, te homu yai, te Juda hani isąwai bidi Godigo hani tomoba asomai hagede, augwaligo tigiwali togobo kolesaga wali pao, te Juda bage tiwai. Tama Pita aga te tamadi asai Juda bage dali wi eyu, tama agai te Juda hani isąwai bidi dabe dali nai tubo tagalali.

13 Tama te Antiok bulude bidali Juda bage, te Kraisgo po wali pabo bidi, augwaligo me wi eyu, te Pitago yali dwai sę tiwai yai. Augwaligo koneai, te gasa hani we bidi dali nai tubo sę te Godigo gedude usu dao, dwagi yai sę dao. Tama augwaligo te tiwai koneai digi augwali te Jerusalemdu asai bidi dabe dali wi eyu, tama te Juda hani isąwai bage dali nai tubo tagalali. Tama Barnabas me, augwaligo te yali kolesagago te Barnabas aga digi kege elama, tama Barnabas agai me te kolesaga yai.

14 Tama tiali goli eno suali, augwaligo Godigo gesi dwagi yai po tagalama, te wiegi yai doloba pai kolesaga me wali pabeo, te eno suali. Tama tibaso, eno Pita augwaligo gedude te eno aga dali te po wali, “Naga ida dali aya augwali si Juda bidi hani bage dao. Tama augwali sigo nage Juda hani tomode ame nani, te nage Juda bidi mu dao. Tiali digi, me sogo nago te Juda dabego ebo kolesaga tagalama, tama nage te Juda hani isąwai we bidi tiwai bidibo dao. Tama tibaso, megi nago te Juda hani isąwai bidi dali bomo eyu, augwaligo te Juda hanigo ebo kolesaga wali pao po nago magi baso obawe?” eno Pitabolo te po wai.

Te Krais Jisasde konealubo po dąų wali we bidi dabe augwali naga te Godigo gedude te doloba pai we bidi pedelaibao

(Dąi 2:15–4:31)

15 Eno Pitabolo e po me augwaligo gesabidide wai, “Te mu dao, te gasa hani we dabego da si ame nabeo, te menio. Te Juda hani isąwai we bidi augwaligo Mosesgo mani bomo yai po konesiąma, tama augwaligo dwai sę eyu, subigila naga bidibo dao. Tiali goli da bidi si te Juda bidi hani tomode ame nenama, tama dago te Mosesgo mani bomo yai po koneai.

16 Tama tiali digi dago te me koneai, te Godigo agabolo ‘Nage doloba pai bidi mu dao’ omainogo, bidi mego te bomo yai po dolo mu wali pabo usu egobeo. Te tobage kolesaga ebo bidi Godigo usu niba kadu wagobeo. Tiali goli te bidi aga homu tigidali Jisas Krais teba munama, agade konealubo po mu dąų olama, tama te kolesaga ebo bidi naga te doloba pai bidi mu pedalaibao, te Godigo gedude. Tama tibaso, da me te tiwai yai. Dago te homu yai: te dago te bomo yai po bugagia wali peyu da, te sę naga usu egobeo. Tama dena homu tigidali te Kraisba munama, tama agade konealubo po dąų obaso, teda da Godigo gedude doloba pai we bidi mu bidaibao. Tama tibaso, dago Krais Jisasde konealubo po dąų wai dao. Te bomo yai po wali pabo kolesaga naga ebo bidi, aga Godigo gedude doloba pai bidi munu me bidigobeo. *

17 Tama da Juda dabe meba, da Krais dali wadolama, tama da Godigo gedude doloba pai we bidi bidaibao. Tama dago te homu naga eyu, dago te bomo yai pogo da tau sabo homu ebo tagalama, tama gasa Juda hani dabe augwaligo gedude da te bomo yai po bolobo bage dao, te dwai Juda hani isąwai we bidi tiwai dao, augwaligo da dali te homu yaibao. Tama tiyu da, augwaligo te homu me yaibao, ‘Ao, te Krais agai te bage te dwai sę yabo kolesagaba kegalio’, te homu yaibao. Tiali goli te pode eno bomo elama e po obao, te tiwai mu menio.

18 Edao. Polobadu eno te homu yai dao, ena te bomo yai po bugagia wali pobaso da, te Godigo ‘Nage doloba pai bidi dao’, te waibao. Tiali ma, nosali eno te homu ebo tagalali. Tiali goli megi ena te polobadu tagalali homu ma eyu da, teda te we bidi augwaligo hania koneaibao, ena polobadu te bomo yai po bolama, eno dwai sę yali bidi dao waibao.

19 Tama eno te bomo yai po nedeyu tama te nedebogo eno koneani, eno te bomo yai po dabe bolama, tama eno Godigo gedude dwai sę yai dao, tama agai ena sęgę mawaibao, te

---

* **2:16:** Tib 143:2; Rom 3:20, 22

eno konea sali. Tama koneyu, eno te me koneani, eno te
dena wąị dabego bomo yai po wali peyu, tama tedu ena
Godigo gedude te doloba pai bidi munu me pedalogobeo.
Tama tibaso, megi eno Godigo po wali peyu aga sę eyu
bidibo dao. Tama ena te bidi Jisas dali te ni pedaide isali
tiwai ebo ąọ te homu ebo dao.
20 Megi ena eno bomogo naga bidibo meni, ena Kraisgo
bomogo bidibao. Aga da te Godigo Ogwa da, tama agai
ena dali dwagi yai homu eyu godolo mu elama, tama aga
digi bidibo ula tagalama tama ena tau siyu isai. Tama eno
ena homu tigidali agaba muyu, megi ena e tọde tigi tomode
bidiyu, tama te tiwai ena aga bomogo bidibo dao.
21 Tama da te Godigo gedude doloba pai we bidi pedalo-
mainogo eyu, te bomai po bugagia wali pabo usu egi sogo
da, teda da tau siyu Jisas aga olo naga isali, dago te homu
egi da. Tialima agai te tiwai ebeo. God agai da dali olo mu
tau sabo kolesaga eyu, Jisas tagala palali. Tama eno agai te
sę yali tudi badu mugobeo,” eno te po me Pitabolo wai, te
Antiok hanude.

3

Dagego te duga homu tigidali Jisasba mubo kolesaga magi baso tagalaliwe?

1 Idao! dage Galesia bulu we bidi hani bage, dage
homu kolesaga meni yai bage, eno dagede noma mu sobao.
Polobadu ena dage dali bidibadi yaide, te sogo eno dagebolo
te Jisas Krais aga te ni pedaide wadolama tama isąma, dago
yali dwai sę sęgę sela sąwani po, te po eno dagebolo mu
hania pusai dao. Tama te po odolama, tama Godigo gedude
dage doloba pai we bidi pedalainogo eyu, dagego duga
homu tigidali te poba mu muani. Tiali digi megi dagego
homugo te Juda bagego bomo yai po wali paibao, te God agai
dage doloba pai we bidi dao omainogo ebao. Dagego duga
homu magi baso hasegelaliwe? Dego te homu bega sabo
pobi olama, tama homu begelabo po dagebolo pusaliwe?
2 Tama dagego te Juda dabego bomo yai po wali pabo
homu ebaso, eno dage te po me deli hanalu obao. Edao.
Godigo Dwagi Yai Mobo Bidi aga dageba asai dao, polobadu.
Tama aga dageba magi baso asaliwe? Dagego te bomo yai po
bugagia wali pidu baso Godigo Mobo Bidi dageba asaliwe?
Te menio. Dagego te Kraisde gesi dwagi yai po odama, tama
te poba duga homu tigidali mubaso, te Godigo aga Mobo Bidi
dagebolo mawai dao.
3 Tama Godigo Mobo Bidigo bomo dali dagego God wali
pabo gagalali. Tama megi dagego homu eyu, ‘Te Godigo

Mobo Bidigo bomo tagalama, tama dena bomo elama da te
bomo yai po bugagia wali peyu, te tiwai bidiyu, tama dena
kolesaga wiegi yai mu pedalaibao,' dagego te homu eyu da,
teda dage te homu kolesaga meni yai we bidi mu dao.
4 Tama homugo kone palao. Polobadu te Godigo Dwagi
Yai Mobo Bidi aga dageba aselama, tama haniani dwagi yai
sę dageba pedalai. Tama megi dagego te dwagi yai sę olo
subigila sela sąwaibawe? Woo, eno homu dagego te tiwai
egobeo.
5 Tama God agai aga Mobo Bidi dagebolo menama, tama
agai dage tomode bidi noma sabo bomai sę ebo dao. Magi
basowe? Dagego te bomo yai po bugagia wali pobaso agai
te Mobo Bidi mabo dawe? Te menio. Dagego te Kraisde
gesi dwagi yai po odama, tama te poba duga homu tigidali
mubaso, te God agai dage dali te dwagi yai sę ebo dao. *
6 Te Godigo dagebolo yali dwagi yai sę, te tobage sę naga
me agai te polobadu bidai bidi Abraham dali yai. Tama agai
Abrahambolo te sę yalide augwaligo Godigo po bukude e
po asęani, "Te Abraham agai Godigo wali po odama, tama
agai aga homu tigidali te poba mubaso, tama Godigo gedude
Abraham te doloba pai bidi mu pedalai," augwaligo te po
asęai.
7 Tama tibaso, dagego bugagia koneao, te Godigo wali po
odoyu, te poba augwa homu tigidali mubo we bidi, augwali
naga te Abraham aga hani we bidi mu dao. Te dagebolo
te homu bega sabo po wali bage, augwaligo geda muyu te
homu ebo da, 'Abraham aga bulai wai dabe augwali da te
aga hani we bidi mu dao,' augwaligo te homu ebao. Tiali
goli te mu menio.
8 Tama polobadu God agai koneai, nosali te Abrahamgo
bulai wai ąo isiąwai we bidi meba augwaligo Godigo po
odama, augwa homu tigidali te poba munama, tama Godigo
augwaligo yali dwai dwai sę sela sąnama, tama agai augwali
doloba pai we bidi dao waibao. Tama tibaso, polobadu, te
sę pedalisiąbadi, Godigo te Abrahambolo te po wai, "Te eno
nage dali wiegi yai sę eyu, tama tebogo nosali te tigidali
haniani bidi hani dali wiegi yai sę me yaibao." Godigo te po
olama, tama bidi mego te po bukude asęani. *
9 Tama Abraham agai Godigo agabolo wali po odama,
tama te poba aga homu sese mubaso, Godigo aga dali dwagi
yai sę yai dao. Tama tiwai, niwai we bidi augwa homu sese
Godigo wali poba mubaso, Godigo augwali dali dwagi yai sę
ebo dao.

---

* **3:5:** Gag 15:6; Rom 4:3 * **3:8:** Gag 12:3

10 Me ma, we bidi meba augwaligo te homu ebo dao,
‘Te dago te bomo yai po bugagia wali peyu, tama Godigo
gedude da doloba pai we bidi pedalaibao.’ Tiali goli te
tobage homu ebo we bidi augwalibolo Godigo dwai sęgę
mena mena piduaibao. Magi baso meni. Te God agai wali
po bukude te po me deli elalubao, e dao, “Niwai bidi aga te
bomo yai po wali pabo bidi aga sesemane sogo te bukude
asęani bomo yai po tigidali te gisiga wali pisąwai bidi, te
bidibolo God agai dwai sęgę mena mena piduaibao,” te po
asęani. Tama da we bidigo te bomo yai po tigidali gisiga
wali pabo usubeo. *
11 Tama Godigo po bukude tobo me wai, “Niwai bidi aga
homu kolesaga tigidali Godiba mubo bidi, Godigo agabolo
nage doloba pai bidi da olama, te tobage bidi naga bida
bida paibao,” te po te Godigo bukude elalubao. Tama tibaso,
tede dago hania koneani, bidi me te bomo yai po wali
pelama Godigo agabolo nage doloba pai bidi dao wagobeo.
Te usubeo. *
12 Te bomo yai po wali pabo kolesaga me, te bidi aga homu
kolesaga tigidali Godiba mubo sę me, te sę si tedali dao,
tiwai si menio. Tama Godigo po bukude te po me elalubao,
“Te bomo yai po tigidali mu wali pabo bidi, te bomo yai po
me deli sela sąsiąwai bidi, te sę ebogo te bidi tau siyu, tama
te bidi bidaibao,” te po te bukude augwaligo asęani. *
13 Tiali goli dago koneai, da te sę ebode usubeo, da te
bomo yai po tigidali mu wali pisąwai bage dao. Tama tibaso,
da te Godigo dabolo maiabo dwai sęgę dologode bidali.
Tialima, Krais agai da ma abelama, tama megi da te dwai
sęgę dologode bidibo menio. Tama agai da ma abelali sę
e tiwai yali, agai te Godigo dabolo maiabo dwai sęgę aga
tigide selama, tama aga digi isali. Tama Godigo po bukude
te po me deli e dao, “Te augwaligo nide walali bidi te bidi
te Godigo dwai sęgę maiabo bidi dao,” te po asęani. Tama
augwaligo Krais eleyu, te ni pedaide walama, tama aga da
tobade te Godigo dwai sęgę maiabo bidi aga pedalai. *
14 Agai te sę magi baso yaliwe? Te God agai te tama
homu yai, te da tigidali Krais Jisas dali wadolama, tama te
Godigo polobadu Abrahambolo dąų wali po te po te Juda
hani isiąwai bagede mu pedalaibao, te God agai augwali
tigidali dali dwagi yai sę mu yaibao, agai Abraham dali yali
gilama tiwaibao. Tama te tiwai eyu, Godigo homugo da
tigidali dena homu tigidali te Jisasba munama, tama God
agai aga Dwagi Yai Mobo Bidi dabolo mawaibao po weyu

* **3:10:** Bom 27:26 * **3:11:** Hab 2:4 * **3:12:** Prs 18:5 * **3:13:** Bom 21:23

dąụ wali. Tama te po mu pedalainogo, Jisasgo te dwai sęgę da tobade sali. Tama tiyu, te dago Godigo Mobo Bidi sabo tụ te tiwai megi elalubao.

Godigo bomo yai pogo te God agai hasia dąụ wali po sela sągobeo

15 Eno ama dedeo, megi eno te da tọde bidibo bidigo ebo kolesagade dwasianu po waibao, dagego Godigo ebo kolesaga hania konemainogo ebao. Te bidi si augwaligo homu deli eyu, tama te homude te dąụ wali po asęyu, te gasa bidi agai te augwali sigo dąụ wali po sela sągobeo. Agai te poba gasa po ma wadologobeo. Tama te dąụ wali po da te tọde bidi dabego po naga digi, gasa bidigo te po sela sągobeo. Tama te tiwai me, te Godigo dąụ wali po te gasa pogo munu me sela sągobeo, te usubeo.

16 Tama Godigo agai po dąụ weyu, tama Abrahambolo te tobage po wai, “Eno nage dali, nago wąị me deli dali, te dage sibolo dwagi yai sę yaibao,” te po dąụ weyu wali. Tama Godigo wali po bukude augwaligo te po asębeo, “nago wąị dabe,” te bidi hauwa badi wabo menio, te wąị bidi deli nagade Godigo agai dąụ wali po wai dao, tama te wąị deli te Krais naga dao. *

17 Tama eno megi dagebolo wabo po page e dao, te Abraham dali nosali yabo dwagi yai sę po weyu, tama te po Godigo polobadu mu dąụ wali. Tama tialigo da, te nosali asali bomo yai po tego te polobadu dąụ wali po togogobeo. Te kibu be 430 silama, tama Godigo te bomo yai po mawai. Tama tibaso, te nosali asali bomo yai pogo te hasia wali dąụ wali po aiyaba elaluama, tama te po hasegelama, te olo po tiwai pedalogobeo. *

18 Tama da te bomo yai po naga bugagia wali peyu, tama God agai da dali dwagi yai sę egi sogo da, teda agade agai dąụ wali po wali peyu agai da dali dwagi yai sę egi menigi da. Tiali goli te menio. God agai ‘Eno Abraham dali dąụ wali po polobadu obaso, tama megi eno aga dali dwagi yai sę yaibao’ te homu eyu, Godigo Abraham olo tau siyu, dwagi yai sę yai. Tama tibaso dago koneai, te Mosesgo sali bomo yai po tego te Godigo polobadu dąụ wali po aiyaba elalugobeo.

19 Tialima, te po konila eyu, bidi mego te po enabolo waibao, “Te nago megi wali po te mu po weyu da, tama Godigo te dąụ wali po hasia olama, tama agai te da Juda dabebolo te bomo yai po me magi baso nosali maniwe?” te po bidi mego ena hanalu waibao. Tama Godigo e homu eyu

---

* **3:16:** Gag 12:7 * **3:17:** Sai 12:40

te bomo yai po mani, ‘Augwaligo augwa te eno bomo yai po bolobo sę hania konemainogo yaibao.’ Tama te bomo yai po mayu, Godigo e homu me yali, ‘Polobadu eno te Abraham aga wąi deli te bidi dali eno dwagi yai sę yaibao po dąų wali. Tama te bidi asisąbadi te bomo yai pogo sę elalubao, te aga asobo sogo usu nagasaibao. Tama te bidi asobo si te bomo yai pogo sę silaibao,’ Godigo te bomo yai pode te homu yai. Tama te homu eyu, God agai te bomo yai po mayu, te we bidigo nogoba dolo mubeo. Te menio. Agai te bomo yai po te aga sę ebo ensel bidi dabebolo menama, tama augwaligo te tomode bidali bidi Moses tebolo mani, te po te bidi Mosesgo dabolo pusa mani.

20 Te bomo yai po mabo sę te tiwai yali. Tiali goli te Godigo hasia polobadu dąų wali po tego te bomo yai po aiyaba elalubaso, God aga digi te dąų wali po te Abrahambolo pusali, te tomode bidibo bidibolo pusa mabeo.

Te bomo yai pogo da te Kraisba odasa pabo te tudiba tonalubo aya tiwai elaluali

21 Te bomo yai po dali, te Godigo we bidibolo dwagi yai sę yaibao dąų wali po dali, te po si augwa hasi boi bidi si tiwai dawe? Woo, te tiwai mu menio. Te po olamuo. Tama Godigo te bomo yai po me deli menama, tama te bomo yai pogo te we bidi Godigo gedude doloba pai we bidi egi sogo da, teda te we bidi tigidali augwali te bomo yai po wali pelama, augwali Godigo gedude doloba pai pedelali wagi da.

22 Tialima, te tobage bomo yai po elalubo menio. Tama te Godigo po bukude augwaligo te po asęani, “Te tigidali tǫde bidibo we bidi augwaligo Godigo bomo yai po boludubo dao. Tama te kolesaga ebogo augwali mu dagana selama, tama augwali te sę tomode kalabus bidi tiwai dao,” te po asęani. Tama te asęani po odama, tama dago koneani, te bomo yai po wali pabo tų te usubeo. Tama tibaso, te pabo tų me deli naga elalubao. Godigo polobadu te po wai, “Niwai we bidigo homu kolesaga Jisas Kraisde dąų wabo we bidi eno augwali dali te doloba pai bidi da waibao,” te po dąų wai. Tama da dena homu tigidali agaba muyu da, teda da doloba pai we bidi te Godigo gedude pedalaibao.

23 Tialima, te dena homu te Jisasba muabo sogo pedalisiąbadi, tama te bomo yai pogo da kalabus bidi tiwai dąų wali, te da dena homu Jisasba muabo tų pedalabo sogo tonalubadi bidai dao.

24 Tama tibaso, te Krais aga asisąbadi te bomo yai pogo da tonaluai dao. Magi baso meni. Te Krais aga aselama, tama dago dena homu tigidali agaba menama, tama Godigo da

dali te doloba pai we bidi dao omainogo, da te bomo yai po
dologode tonaluyu bidai dao.
25 Tialima, megi te dena homu Jisasba muabo sogo asaligo
da, te da te bomo yai po dologode bidabo sogo sia sali dao.

Dago konealubo po dąụ weyu, Godigo wai puluba pede-
laibao

26 Te dage tigidali bidigo Jisas Kraisde konealubo po dąụ
weyu, tama dagego te konealubo po dąụ wabode te dage da
Godigo wai puluba dao.
27 Tama dagego duga homu tigidali Kraisba munama
tama baptais selama, tama dage aga dali wadolama tama
bidibao. Tama bidiyu, bidi aga gudubo ugwa gudubo tiwai
eyu, dagego Kraisgo digi homu kolesaga duga homude dąụ
walao, te dagego te homu kolesaga wali pomainogo tama
yao.
28 Tama aga homu kolesaga siyu, tama dage Krais agai we
bidi bidiyu, tama dage deli hani naga bidaligo da, teda dage
haniani tedali tedali bage dao, te homu egio. Polobadu dage
meba Juda hani we bidi bidai, meba Juda hani isiąwai bidi
bidai. Meba nogi meni yai we bidi bidai, meba genuai nogi
elalubo bidi bidai. Dage meba bidi, meba we dao. Tiali goli
megi dage te haniani tedali tedali bidali kolesaga mu sila
palio. Dage te Krais Jisasde wadolama, tama dage tigidali
megi Jisasde we bidi hani deli naga mu bidibo dao.
29 Tama tiyu, dage Krais aga dali wadolama, tama dage
agai hani we bidi bidibaso, te dage Abrahamgo wai me
bidibao. Tama tibaso, te polobadu Godigo Abrahambolo sa
muyu sagameo wali te hagea sali nai, te nai dagego sabo
bidi dabe dao. Godigo dage ma dobola sai dao. *

4

Te Kraisgo yali sęde da olo mu sę ebo bidi bidali tagalama,
te Godigo wai puluba pedelali po wali

1 Te Krais aga asisąbadi, te bomo yai pogo da tonaluai dao.
Tama eno po meba te pode elalubao. E tǫde dago kolesaga
e tiwai elalubo dao. Ogwa me deli aga aya ida si isibaso,
nosali agai aga ayago elaluali nai mu saibao.
2 Tiali goli aga dwasianu ogwa bididubadi, aga te nogi
meni yai bidi tiwai bidiyu, aga ayago amago aga tonalu-
aibao. Te ogwa te bidi dologode bidibo dao, te aga ayago
doado bage sabo sogo tonalubo dao.
3 Tama te tiwai polobadu dago bugagia konesiąbadi, da e
tǫde dwai olo kolesaga ebo dologode bidai dao.

---

* **3:29:** Rom 4:13

4 Tialima, te Godigo bodolu mani sabolobo side, agai aga
ogwa e tǫba tagala palai. Tagala palama, tama e tǫde wego
aga ame nai, tama aga e tǫde bidibadi aga te Juda dabego
bomo yai po dologode bididubadi yai.
5 Tama tiyu, agai da tǫde bidi bomo yai po dologode
bidibadi abelai dao, da Godigo wai puluba pedalama
bidimainogo yai.
6 Tama dage agai wai puluba bidibaso, God agai Ogwago
Mobo Bidi dago homuba tagala palama, tama dago i weyu,
te po agabolo wabo da, “Aya, Aya.”
7 Tama tibaso, megi dage deli deli te olo sę ebo bidi tiwai
ma bidigobeo. Menio. Dage agai ogwa dabe bidibao. Tama
agai aga ogwabolo maiabo nai dagebolo mawaibao, te agai
te we bidi ma dobola sabo kolesaga agai dage dali yaibao.

Pol agai Galesia hani dali moni homu ebo dao

8 Te polobadu dagego God konesiąbadi, tama dage e
tǫde dwai haubo noma bidi dabe dologode bidai dao, dage
augwaligo olo sę ebo bidi tiwai bidai dao. Tama te god mu
menio, te augwali tibo god dao.
9 Tiali goli, megi dagego God koneai dao. Woo, meo, te po
dwasianu usube. Te e tiwai dao, megi Godigo dage aga dali
wadolai. Tama megi dagego God mu koneai digi, magi baso
te tǫde dwai olo kolesaga ebo dologoba ma geasa peyu, tama
dage te kolesagade kalabus sęde ma bidibo tiwai ebawe?
Augwaligo dage tau sabo usu egobeo, bomo elalubeo.
10 Tama tiyu, sesemane sogo dagego te genuai si bidibode
me, te gesi polua pedalubode me, te genuai lotu po wabo
sogode me, te gesi kibu be gagalobode, te dagego suyu,
dagego homu te naide dąų wabo dao. Dagego homu ‘Dago
te sę ebode Godigo da ma saibao’ geda muyu te homu ebo
dao.
11 Dagede homu sęgę eyu, tama eno moni homu ebao. Te
eno dage dali yali sę te olo elama, tama tagalobowe te homu
eyu, eno dagede homu si ebo dao.

12 Eno ama dedeo, dagede eno homu dene eyu, tama
bomonama eno dagebolo e po obao. Polobadu ena te da
Juda dabego wąigo yali kolesaga dologode bidibadi, tama
dage te tiwai bidibe. Tama dage tau sainogo eno te eno
wąi dabego kolesaga dologode bidali tagalama, tama dage
tiwai bidali. Tama megi dage te Juda dabego wąigo kolesaga
tomoba pidali weyu, eno dagebolo te po obao, dage ena
tiwai olo mu bidao. Ena hasia dage pageba asali sogo dagego
ena dali magi dwai sę me yai menio.

13 Dagego koneani, te sogo eno tigi gasi selama, bomo
meni yai. Tama te sogo hasia eno te Godigo dwagi yai po
dagebolo pusai dao.
14 Tama eno gasi ebadi, dagego ena geseyu, bugagia
tonaluai dao. Te sęde dage dene sai dao. Tama tiali goli ena
tudiba muyu, tama dagego ena hagela ebo po me wai menio.
Te tiwai menio. Tama Godigo ensel bidi me deli aga dage
pageba asiyu da, tama dagego aga bugagia gesaibao. Ma,
Krais Jisas aga digi aga dage pageba asiyu da, tama dagego
aga bugagia gesaibao. Tama te tiwai ena dage pageba asali
sogo dwagi yai homu mu eyu, dagego ena bugagia gesai dao.
15 Tama dagego te gesebo sę ebadi dagego ena dali te
dwagi yai homu yali. Te homu megi mena tama elalubowe?
Dage te homu gegeda paliwe? Eno mu po tama dagego te
dwagi yai kolesaga yali haniliyu te po obao. Tama tebo
sogode dagego te homu yai, ‘Dago Pol tau siyu, dago dena
gedu ge gudama, agabolo magi sogo da, teda usu egi dao,’
dagego te homu yai.
16 Tiali goli dage megi magi yaliwe? Megi eno mu po dage
dali obaso, tama dagego ‘Woo, megi Pol agai da dali boi bidi
homu ebao,’ dagego te homu enade ebawe?

17 Te gasa bidi dabe meba augwali dage pageba nosali
asiyu, tama augwaligo dagebolo homu bega sabo po bomo
elama wabo dao. Tiali goli augwaligo dage homu bega sabo
po wabo te dwalio. Te dwagi yai po menio. Augwaligo
dage ena dali tomode togolama, dage augwaligo po wali
pomainogo bomo ebo dao. Tama dagego augwaligo nogi
ugwaba somainogo tama tebo dao.
18 Tama bidigo te homu bega sabo po te pode te wiegi yai
po obaso da, teda te po usu dao. Tama sesemane sogo da
te wiegi yai homu bega sabo po naga wao. Tama te sogo da
hodobo bidisiąyu da, tialima dagego te tebo homu kolesaga
me tagalamu dao.
19 Eno wai puluba, polobadu dagego homu kolesaga
Kraisde dąų wasiąbadi, te sogo dagede ena moni homu eyu
dene sai dao. Tama te tiwai megi me ena te dene ma sabo
dao. Te wego wai ame nainogo dene ebo tiwai, dene megi
eno ebo dao. Tama ena te dene sesa pidubadi tama dagego
homu kolesaga te Kraisgo homu kolesaga tiwai ebo side te
eno homu wiegi yai eyu usu yaibao.
20 Tama megi moni homu eyu, eno homugo dage pageba
asabo homu ebo dao. Tama ena dage dali bidiyu da, teda
eno po dua dage dali wagi da. Tiali goli ena dage dali meni
baso, eno dagede moni homu eyu, tama eno dagebolo te po
bomo elama obao.

Te we Hagarde Sara side po digi po begelama wai

21 Te dage Galesia dabe mebago ‘Godigo da doloba pai bidi
dabe da waibao’ homu eyu, tama dage te Juda dabego bomo
yai po dologoba painogo homu ebo dao. Tama tibaso da, te
po eno megi dagebolo hanalu obao, dagego te bomo yai po
page bugagia odobo dawe?
22 Tama te bomo yai po tomode po me deli e tama wai
dao, te bidi Abraham polobadu mu bidai, te Juda hanigo
agai wąi, te bidi Abraham agai wai ogwa si elaluai. Tama te
ogwa mego ida te Abrahamgo aga we mu bidai, te we nogi
Sara dao. Tama gasa ogwa aga ida, te we da te Sara aga sę
ebo we nogi Hagar dao. *
23 Tama Abraham aga te we Hagar dali bidibaso, te wego
aga ogwa nosali ame nani. Te ogwa ame nabo te tǫde we
bidi dabego ebo kolesagade bidiyu ebo kolesaga tiwaigo
te sę elama te ogwa ame nani. Te polobadu pedalisiąbo
kolesagade isiąbo tiwai yai meni. Tiali goli aga wai ame
nesiąbo mosi we mu Sara, te wede Godigo aga dąų wali po
wali pobaso, Sarago te ogwa ame nani. Tama tiyu, te we
bidi noma sabo sę tama pedalali.
24 Tama te we si augwalide te po digi po begelama tama
wali po page e tiwai elalubao. Te we si da, te dąų walali
kontrak po si dao. Te dąų walali kontrak po me deli te bulu
du nogi Sainai tedu asali, tama te dąų walali kontrak po te
Godigo Mosesbolo mani bomo yai po dao. Tama te bomo yai
po dologode bidibo we bidi augwali da te kontrak pogo wai
puluba tiwai dao. Tama dago po digi po begelama, tama te
bomo yai po kontrak po te we nogi Hagar dao.
25 Tama Hagar da, te Arebia tǫde elalubo bulu du nogi
Sainai dao. Tama gasa piksa mede, te we Hagar te megi
elalubo hanu Jerusalem tiwai dao, te hanude bidibo we bidi
augwali te bomo yai po dologode dąų weyu bidibo dao.
26 Ao, tiali goli megi eno te gesi hanu me Jerusalem tede po
digi po begelama obao, te hanu aga dagalude megi tonalubo
dao. Te gesi hanu Jerusalem te gasa we dao, te we nogi Sara
dao. Aga te olo sę ebo we menio. Tama da te Godigo mani
gesi kontrak po dologode olo bugagia bidibo, tama te we
Sara aga te dago ida tiwai bidibo dao.
27 Tama te Godigo da dali dąų walali gesi kontrak po, te
gesi pogo te polobadu mani bomo yai po kontrak po aiyaba
elalubao. Eno tede tamadi wali po digi po tiwai po meba te
bidi me deligo Godigo bukude tama po polobadu asęai,
“Tama nage dwai haliga tabi elalubo we, tama nago
wai ame nabo usu isiąwai, tama nage wai ame nabo

* **4:22:** Gag 16:15; 21:2

dene ebe, tama naga digi nago homu wiegi yai
hauwa elama, tama i bomonama ola bilao. Nago
bidi aga nage osogo taga pai goli, tama nosali nago
wai puluba hauwa ame naibao, te aga bidi dali
bidali wego wai puluba namba aiyaba elaluaibao,”
te po asęani. *

28 Eno ama dedeo, dage te bidi Aisak tiwai dao. Godigo te we Sarabolo dąų wali po mobaso, tama nosali te ogwa Aisak ame nani. Tama dagede me Godigo agai dąų wali po wali pelama, tama agai dage ma dobola sai dao.

29 Tama te Abraham tǫde bidali sogo te we Hagar aga ogwago te Sarago ogwa dali boi bidi homu eyu bidali. Awe, te tǫde kolesagade ame mani ogwa agai te Godigo Mobo Bidigo bomogo ame nani ogwa dali dwai homu eyu dene mani. Tama megi e sogo me te tǫde kolesaga wali pabo bage augwaligo te Kraisgo po wali pabo we bidi dali boi bidi homu ebo dao. *

30 Tiali goli, te bukude wali Godigo po te magi po elalubowe? Augwaligo te po e tama asęai:
“Te olo sę ebo we dali aga ogwa dali si megi sela
sąyao. Te olo sę ebo wego ogwa agai te aga ayago
doado bage meba nosali sogobeo. Te olo bidibo
wego ogwa naga, aga aya isibo si, agai aga ayago
doado bage saibao,” *
bukude te po asęani.

31 Tama tibaso, eno ama dedeo, suao. Da te olo sę ebo wego wai puluba menio, da te bomo yai po dologode bidibo menio. Da te dąų wasiąwai olo bidibo we Sarago wai puluba tiwai dao.

Te Kraisgo da bidi dabe olo magi sę isiawai pedelama bidimainu ilali sogo, te Tedali Mobo Bidigo da bilibo page dodolobaso tama dago wiegi yai kolesaga gasa bageba ebao

5

(Dąị 5–6)

1 Te da olo mu bugagia bidimainogo eyu tama Krais agai te da dąų wali nai pisigina sąnama, tama megi da olo bidibao. Tama tibaso, augwaligo dage te bomo yai po dologoba ma muidali weyu, tama dage bomo elama, tama dąų wasiąbo olo bidibo bidi dabe bidiąo.

---

* **4:27:** Ais 54:1 * **4:29:** Gag 21:9 * **4:30:** Gag 21:10

2 Odiąo. Ena da Pol da, tama eno dagebolo e sęgę yai
po megi obao. Gasa bidi augwaligo dagebolo te po waidu
gebao, “Te God agai dage dali ‘Dage dwagi yai doloba pai
bage dao’ agai te po omainogo, duga tigiwali togwao,”
augwaligo dagebolo te po mobo mabo dao. Tiali goli eno
dagebolo e po obao, dage te usu da po weyu, tama duga
tigiwali togoyu da, teda Krais agai dage tau somainogo yali
sę te sęgo dage tau sogobeo. Agai dage tau sainogo ebo usu
egobeo.
3 Te po tiwai me elalubo. Dage dolidali weyu, eno gasa
dage tau sabo po waibao. Te dage tomode bidi me deli aga
tigiwali togomainogo agai usu da weyu da, teda agai te gasa
bomo yai po tigidali me wali pao, te bomo yai po deli naga
wali pigio.
4 Tama dagego te bomo yai po wali pabo homu eyu da,
tama dagego te bomo yai po wali pabode God agai dage
doloba pai we bidi da te homu emainogo yali weyu da,
teda dagego Krais tagalama, tama duga tali bobogasa pai.
Tama dagego Krais agai dage olo tau sabo kolesaga tagalalio.
Tama tiyu, dage te sęgę sai we bidi me bidaibao.
5 Tiali goli dago da te gasagi yai homu kolesaga tedali sabo
dao. Tama dago e homu ebo dao: God agai Mobo Bidigo da
tau siyu, tama dago homu Godide dąų wabo dao. Tama te
tiwai elaluyu, dago aga tonaluyu, agai da doloba pai we bidi
da omainogo bugagia bidibo dao.
6 Tama tiyu, dago koneani, te bidi aga Krais Jisasde
wadoloyu da, teda aga tigiwali togobo sę te olo sę tama
tiwai da, tama te tigiwali togisąwai bidi me, te me te olo
sę tiwai da. Te sęde magigobeo, te olo sę tama dao. Tiali
goli, te bidigo aga abagi dali te wiegi yai homu elama tama
tau sabo, te bidigo Godide konealubo po dąų wabo homu
kolesaga hodolobao, te agai kolesaga te usu mu elalubao.
7 Te polobadu dagego Kraisgo mu po wali peyu, te tųdu
bugagia wali pai dao. Te mena bidigo te tų palibaso, dagego
te po mu bugagia wali pabo tagalaliwe?
8 Te dagego megi te wali pabo homu kolesaga te po page
God pagedu asobo menio. God agai dage i wali te mu po
wali pomainogo yai.
9 Te eno te gasa bidi augwaligo dage dolobo sę, tede te po
digi po begelama obao. Te bret bo dabo nai nogi yis, tama te
nai yis dwasianunu selama, tama te ąi dali te plaua hauwa
dali si taluama, tama te yisgo te plaua tigidali usu nama,
bo dela silibo dao. Tama te tiwai augwaligo dage dali wabo
dwai mobo mabo pogo dage tigidali mu dolaibao. *

* **5:9:** 1 Ko 5:6

10 Tiali goli, ena dage dali da tigidali te Genuai Bidi Kraisde
wadolobaso, tama dagede eno e homu ebao, dagego eno
homu wali pabo tagalama, gasa bidigo po wali pogobeo.
Tama te dagego homu hodolobo bidi te agai nogi eno
konebeo. Tialima, te bidigo dagede dwai sę ebaso, tama
Godigo agabolo dene mawaibao.

11 Te tigiwali togwabo po wabo bidi augwaligo dagebolo
te po wali, "Te bidi Pol me, agai te po wabo dao, 'Bidi me
Godigo agabolo te doloba pai bidi da omainogo, tama aga
tigiwali togwao, aga te Godigo bomo yai po tigidali me wali
asao,' Polgo te po wabo dao," augwaligo enade te po wali.
Tiali goli te mu meni, eno te po wabo menio. Eno ama
dedeo, eno te tobage po odubadi tigi sogo da, teda te Juda
dabe augwaligo ena dali boi bidi eyu, ena elainogo homu
me egi menio. Woo, eno te we bidibolo te Krais aga te ni
pedaide isiyu dago sęgę sela sąyani po naga ola mabo dao.
Tama eno te po naga ola mobaso, tama augwaligo hagela
eyu, tama augwaligo ena dene mabo dao. Tialima, te eno te
tigiwali togwao po me, te duga homu tigidali Kraisde muao
po me, te po si taluama, tama te po si wagi sogo da, teda
augwaligo ena dene dali sęgę dali magi menio.

12 Tama dage te tigiwali togwa po wabo bidi dabe
augwaligo dagego wiegi yai homu elalubo te homu kolesaga
augwaligo dolainogo eyu, te tigiwali togobo po wabo dao.
Tama eno homugo te bidi dabe augwaligo augwa digi domo
dįao!

13 Ama dede, polobadu God agai dage i wai dao, dage olo
mu bugagia bidimainu yai. Tama dage megi olo mu bugagia
bidiyu, tama bugagia suao. Te da te bomo yai po dologode
bidisiąbaso, tama dago polo homu kolesaga wali peyu, tama
dena tigigo kolesaga wali pinao, te homu egimio. Te menio.
God agai da tau selama, tama da olo mu bugagia bidibaso,
tama dage duga hasi dwagi yai homu eyu, duga abagi tau
sao, te augwaligo olo sę ebo bidi tiwai bidao.

14 Tama bidigo te bomo yai po me deli bugagia wali
pobaso da, teda agai gasa bomo yai po tigidali usu naga-
saibao. Tama te bomo yai po me deli e dao: dagego duga
hasi dali dwagi yai homu eyu godolo ebo homu yao, te duga
digi naga godolo ebo homu tiwai yao. *

15 Tiali goli, dagego wado wado po weyu, tama gasa bidi
aiyaba elaluyu, tama duga hasi tomode hwįbo po weyu da,
teda dage dua dao. Tiyu dage tigidali hodobo hagabo dao,
tama deli hani bidibo kolesaga dolaibao.

---

* **5:14:** Prs 19:18

Godigo Mobo Bidigo kolesaga dali tǫde dwai haligago meda kolesaga dali side po

16 Te eno po e tama dao: dage te Godigo Mobo Bidigo ebo
dwagi yai kolesagade bilao. Tama dagego tama tiyu da, teda
dagego te dwai dwai tǫde kolesaga wali munu me pogobeo.
17 Tama te dago tigigo ebo dwai tǫde kolesaga te Godigo
Mobo Bidigo ebo dwagi yai kolesaga tiwai menio. Te gasagi
yai dao, tedali dao. Tama augwali sigo augwa hasi hwịyu,
tama augwali si konila eyu, mego kolesagago me kolesaga te
aiyaba elaluainogo eyu, te kolesaga augwa si boi bidi tiwai
ebo dao. Tama te Godigo Mobo Bidigo ebo kolesaga dali,
te dago tigigo tǫde ebo dwai kolesaga dali, te kolesaga si
augwali dagego homude hwịbaso, tama dagego te yainogo
yali te sę egobeo. *
18 Tama te Godigo Mobo Bidigo dagebolo ola mabo tụ te
tụ dagego wali pidu da, teda dage te Juda dabego bomo yai
po dologode bidigobeo.
19 Te bidigo tigigo tǫde ebo dwai dwai kolesaga te hania
elalubo, te dago subo dao. Tama te tobage kolesaga nogi eno
nedada paibao, e dao: te penani ebo sę me, te dwai meda
yai kolesaga me, te homu hodolobo kolesaga hania ebo me,
20 te Godigo nogi aba munama tama gasa naigo nogi
ugwaba sabo kolesaga me, te animani sabo dwai pobi wabo
kolesaga me, tama boi bidi ebo kolesaga me, te wado po
wabo me, te dwai homu eyu, te konila po wabo kolesaga
me, te mena nai gedugo sulama godolo eyu sabo kolesaga
me, te sębę ebo kolesaga me, te nai yogo ebo homu me, te
bidi hani si pedebo kolesaga me,
21 te gasa bidigo naide dwai homu ebo kolesaga me, te
bomo yai ąị tulama polobo bidi tiwai ebo kolesaga me,
te dwai dwai penani sę ebo kolesaga me, tama te tobage
haniani kolesaga ebo dao. Tama eno polobadu dagebolo
wali po megi ma obao, te tobage kolesaga ebo bidi aga
te Godigo we bidi tonalubo bomo dologoba munu me
pisiąbaso aga tede wiegi yai homu egobeo.
22 Tiali goli Godigo Mobo Bidigo te bidigo homude
hodolobo dwagi yai kolesaga e dao: te we bidide dwagi
yai homu eyu, godolo mu ebo kolesaga me, te dwagi yai
homu ebo kolesaga me, te homu nagame ebo kolesaga me,
te wei polo ponosiąbo kolesaga me, te we bidi tigidali tau
sabo kolesaga me, te doloba pelama bilibo kolesaga me, te
homu kęą pabo kolesaga me,
23 te imilai bidigo ebo homu kolesaga me, te dago homu
kolesaga bugagia tonalubo kolesaga me, te tobage kolesaga

* **5:17:** Rom 7:15-23

tigidali te Godigo Mobo Bidi agai dago homude hodolobo dao. Tama te tobage dwagi yai kolesagade te bomo yai po me deligo habu selebeo.
24 Tama Krais Jisasde wadolali we bidi augwaligo augwa tigigo tǫde ebo dwai kolesaga ela silai dao, te ni pedaide elali gilama tiwai. Tama te dwai kolesagago hodolobo sę, te gedugo mena nai sulama sainogo ebo homu kolesaga te me, te Kraisgo we bidi augwaligo te kolesaga tagala silai dao.
25 Te Godigo Mobo Bidi agai da bidibo ula menama, tama da me te Mobo Bidi bilibo kolesaga tiwaide pepela walinao.
26 Tama tiyu, dago dena digi dena nogi ugwaba siyu, tama dago dena ama homu hodolobo po weyu aga sębę yabo po wagio, tama tiyu dago homugo augwaligo nai sabo homu elamo dao.

6

Mena tobage nai wae nago bulai baso da, te tobage naga nago saibao

1 Eno abagi dede, dagego bidi me deli aga dwai sę ebadi subaso da, teda te Godigo Mobo Bidi agai ebo wiegi yai kolesaga wali pabo bidi dagego te bidibolo dua dua digi agai homu begelabo dodolobo po wao. Dagego aga dali homu sębę eyu wado po wagio. Dage tigidali deli deli dua dao, tama te dwai bidi Satango dage me te dwai kolesaga tomoba kegidali weyu yao.
2 Tama dage tomode bidi me deli agai te tobage sęgę toloyu da, teda dagego aga tau mao. Tama dagego duga hasi te tobage tau sabo sę eyu da, teda dagego te Kraisgo bomo yai po usu nagasaibao.
3 Tama dage dua dao, bugagia suao. Te bidi deli agai te homu ebo, aga digi aga nogi ugadu elalubo homu eyu da, tama agaduba bomo dali bidibo bidi da homu eyu da, tiali goli aga nogi me bomo me elalusiąbaso, teda te bidi aga digi aga homu tomode ili po ola mabo dao. Tama aga tulamuidali weyu, agai te homu ilamuo.
4 Tama tidali weyu, tigidali bidi augwa ebo sę augwa digi osola suyu, tama dago ebo sę wiegi yai sę ebowe te suainogo bugagia osola suao. Tama tebo bidi agai te aga digi ebo kolesagade sulama, tama te kolesaga usu baso, aga wiegi yai homu emainao. Tiyu aga ebo kolesaga dali te gasa bidigo ebo kolesaga dali si te dagalamuo.
5 Magi baso meni. Godigo tigidali bidi deli delibolo augwaligo e tǫde yabo sę tedali tedali dobolama mawai dao. Tama tiyu, tama augwali deli deligo te mani sę te ni nagede tolobo tiwai ebo dao.

6 Te Godigo po odali bidi agai aga wiegi yai nai tigidali
togolama, tama te Godigo po ola mabo bidibolo dobayao.
7 Te e pode dagego geda munamuo: bidi mego te Godigo
po olo oda tagalama, tama nosali Godigo te bidibolo sęgę
magobeo, te homu mu egimio. Tama bidi mego te tubo nai
ge me tǫde buluyu da, teda te bulali naigo du te naga nosali
saibao, te gasagi yai naigo du sogobeo.
8 Tama te nai ge bulubo sęde eno te po digi po begelama
obao, bidi aga tigigo tǫde ebo dwai kolesaga wali peyu
bidiyu da, teda tede agai te tobage kolesagago du walama
saibao. Tama te kolesagago te bidi dolama, mu hagabo tiwai
yaibao. Tiali goli, te bidi agai Godigo Mobo Bidigo dwagi
yai kolesaga wali peyu bidiyu da, teda te bidigo te tobage
dwagi yai kolesagago walobo du nosali saibao, te Godigo
Mobo Bidigo agabolo te bidada pabo bidabo ula mawaibao.
9 Tama tibaso, dago te dwagi yai kolesaga edubadi, te tigi
dene eyu da, teda dago te dwagi yai kolesaga ebo sę hagela
ilamuo. Magi baso meni. Dago te sę ebo tagalosiąbaso da,
teda nosali te nai inabo side Godigo dabolo te wiegi yai
kolesaga ebo sęgo nai wai du mawaibao.
10 Tama tibaso, dago te dwagi yai kolesaga ebo tụ subaso
da, teda dago te tigidali we bidi tau sao. Tama te Kraisde
augwa homu tigidali muani we bidi te augwali dago hani we
bidi tiwai dao. Tama tibaso, dago bomonama, tama augwali
te dwagi yai kolesaga eyu, hauwa sogo tau sao.
11 Eno dagebolo e pas po tolainogo eyu, tama eno te
dagebolo pusubo po obadi, gasa bidigo odolama tama agai
nogogo asębao. Tiali goli megi eno dagebolo te po silagasu
wabo po obaso, ena digi eno e po eno nogogo asębao. Suao.
Eno e po silagasu asębo po te eno genuaigo asębao.
12 Te Juda bidi meba augwaligo bomo elama, tama te
dagego tigiwali togwao po te mobo mabo po dagebolo megi
wedu gebao. Tama tiyu, augwaligo te tigi daide ebo sęde
augwa nogi ugwaba saibao. Augwaligo e homu ebo dao,
augwaligo dagebolo te tigiwali togwao po olama, tama
dagego duga tigiwali togobo si, tama gasa Juda bagego te
sę yali po odobo si augwaligo te dage tigiwai togwao po
ola mani bagego nogi ugwaba saibao. Me ma, augwaligo
koneani, te augwaligo dagebolo te Godigo gedude dage
doloba pai we bidi pedalomainogo, Krais aga ni pedaide isali
po weyu da, teda te gasa Juda dabe augwaligo augwalibolo
dene mawaibao. Tama tibaso, augwaligo dagebolo te
tigiwali togwao po naga weyu, mobo mabo po dagebolo
wabo dao.
13 Tialima, te augwa tigiwali togwali bage, te bage augwa
digi augwaligo te Juda dabego bomo yai po tigidali mu

bugagia wali pabo menio. Tama dagebolo te duga tigiwali togomainogo mobo mabo po weyu, tama augwaligo dagede te homu ebao, ‘Augwali dago po wali peyu, augwa tigiwali togobo si, tama te dago Juda hani bagego dago nogi ugwaba saibao,’ te homu eyu augwaligo dagebolo te tigiwali togwabo po wabo dao.
14 Tama augwaligo te sęde augwa nogi ugwaba sabo dao. Tiali goli, ena digi eno te dago Genuai Bidi Jisas Krais agai da tau somainogo aga ni pedaide isali po, te po weyu, tama eno aga nogi naga ugwaba sabo dao. Tama te ni pedaide eno te po obao, eno ena tigigo e tǫde ebo dwai kolesaga ela silai dao, te ni pedaide elali gilama tiwai. Tama ena me, te tobage dwai kolesaga ebode mu isali bidi tiwai dao, te tǫde ebo kolesagago eno homu ma hodologobeo.
15 Tama te tigiwali togobo sę dali, te tigiwali togisiąbo sę dali si te olo sę dao. Te sęde magigobeo, te olo sę tama dao. Tialima, te God agai da gesi noma sai we bidi nigibo kolesaga, te kolesaga wiegi yai mu dao, genuai mu dao, sęgę mu dao.
16 Tama eno homugo te eno megi tamadi wali po wali pabo we bidi tigidali, te Godigo augwalide homu dene eyu, tau sao, augwali moni homu isiąma bugagia bidimainogo yao. Tama te tobage we bidi augwali te Godigo dią sali Israel we bidi hani mu dao.
17 Te eno po silagasu wabo po e dao: polobadu eno te Jisasgo sę ebaso, augwaligo eno tigi elali. Tama elama, tama te eno tigide elalubo masalu tego te ola mobao, te ena da te Jisasgo sę ebo bidi mu dao. Tama tibaso, megi gagalama, tama bidi mego eno po tudiba muyu te tigiwali togobo po wabo bagego po wali peyu agai tebogo ena dwai homu ilamuo. Dagego eno po wali piąo.
18 Eno ama dedeo, dagede eno homugo dago Genuai Bidi Jisas Krais agai dage tigidali olo tau sao, te dage bugagia mu bidimainogo yao. Te mu dao. Te eno po tama dao.

Polgo Efesus Dabeba Pas Asęani Hasia nedebo tau sabo po

Te boi bidi dabe augwaligo Pol dali dwai homu eyu, tama aga kalabus beba muani, te moni hanu Romde. Tama agai te Kraisgo po wali pabo we bidi hani meba tau somainogo eyu, tama Polgo augwalibolo pas dabe asęna tolali. Tama tiyu agai pas me deli te bidi Filemon agabolo asęna tolali. Te pas me deli me te Kolosi hanuba tolali. Tama te tudi badu Polgo e pas asęnama, tama te bidi Tikikus aga nogoba muyu, tama Tikikusgo e pas te Efesus moni hanuba sela pali. Te Efesus moni tǫ tomode bidali Kraisgo po wali pali hani bage augwaligo me e pas nosali selama tama nedali.

E pas tomode Polgo genuai po sela ola mani. Hasia agai te Kraisde wali, aga da te tǫde bidibo we bidi ma dobola sabo wiegi yai bidi mu dao. Tama gasa po te Krais wali pabo we bidi augwalide wali. Augwali haniani gasagi gasagi yai we bidi dao, tiali goli augwali me te dedeli hani naga elalubao, augwali te Kraisgo tigi dao. Tama te tudi badu Polgo te Efesus bagebolo te doloba pai kolesaga eyu bugagia bidabo tau sabo po ola mayu asęani.

Te pas asęani homu kolesagago page e tiwai dao, Godigo homude te tigidali elalubo nai te bidi Kraisba sisinabo homu yali, te tigidali dagalude nai me tǫde nai me, tama Kraid aga te tigidali naigo polalubo tobolu bidi bidaibao. Te Dąį 1:10 tede te tama po elalubao. Tama Godigo digi agade homu kęą pabo we bidi homu hodolabo homu yali, te augwali Krais dali mu usu selama, tama augwali haliga delide bidimainu yaibao.

Godigo Kraisde te da te gesi noma we bidi dabe ilibo sę yai dao

(Dąį 1–3)

1 Ena Pol da, ena Krais Jisasgo po pusigi pabo bidi dao. Tama God aga homugo ena te po wagi pabo sę emainogo eyu, agai ena te sęba muai dao. Tama eno e pas Godigo we bidi dagebolo eno asęna tolobao, dage Efesus bulu bidi hani, dage Krais Jisas wali pabo we bidi hani mu dao.

2 Tama eno homugo dago Aya God dali, dago Genuai Bidi Jisas Krais dali te augwali sigo dagebolo olo tau siyu, dage haliga nagame eyu bidao.

Godigo Kraisde wiegi yai homu ilibo sę da dali yai dao

3 Dago Godibolo usu da po weyu, agai nogi ugwaba sao.
Aga dago Genuai Bidi Jisas Kraisgo Aya dao, agai God dao.
Tama da te Krais dali wadolama, tama te da we bidigo
gedugo susiąbo bomo elalubo naide, te tobage naide Godigo
wiegi yai homu ilibo sę tigidali da dali yai dao. Agai te dago
homu noma bidi tau somainogo eyu te wiegi yai homu ilibo
sę yai dao.
4 Tama Godigo tǫ nigisiąbadi, agai da Krais dali
wadolainu, da sa muai dao. Te sę page e dao: Godigo
homugo da aga gedude dwai sę isiąwai we bidi, agai gedude
doloba pai we bidi bidimainogo eyu agai da sa muai dao.
5 Tama God agai da dali wiegi yai homu eyu, da godolo
mu ebaso, tama agai polobadu digi te agai da sa muyu, da
te Jisas Kraisgo yali sęgo da ma selama, tama da God aga wai
puluba bidimainogo yai dao. Tama te sę God aga homugo
digi da godolo eyu tiwai dao.
6 Tama Godigo aga ogwa Jisasde dwagi yai homu eyu,
tama da aga ogwade wadolo baso, tama agai da dali wiegi
yai homu ilibo sę yai dao. Tama God agai da olo mu tau
siyu agai te genuai sę ebaso, te dago God aga ula yai bomo
elalubo nogi ugwaba sao.
7 Te Krais aga ni pedaide isilama, tama agai kanemego te
da dąų wali nai pisigina sąwai, tama megi da olo mu bidibo
dao. Te po page e dao, te Jisasgo kanemede te God agai dago
yali dwai dwai sęgę tigidali te mu sela sąwai dao. Godigo
da dali yali olo tau sabo kolesaga te dwasianu menio, agai
te kolesaga umabo mu da dali yai. *
8-9 Tama tiyu, God agai te dwagi yai homu kolesaga eyu,
tama agai te tigidali naide mu konea silibaso, tama agai
polobadu mu yali homu aga wali peyu, agai dabolo te
bidibolo polobadu ola masiąwai po ola mawai. Tama te po
dabolo ola masiąbadi, God aga homu te Krais agai eno homu
wali peyu, te agai te sę yaibao, Godigo polobadu mu te homu
yai.
10 Tama te sę e tama dao, God agai tigidali nai dodolo
piduainu, agai bodolu mani sogo asobo si, te tigidali
dagalude elalubo nai me, te tigidali tǫde elalubo nai me,
te Kraisba tigidali nai deliba sisinaibao. Tama te sogo Krais
aga tigidali naigo tobolu bidi bidaibao.
11 Ao, te God agaduba agai te nosali pedalabo sęde homu
bugagia konea pelama, tama agai homugo magi sę yainogo
ebo sę, te sę tigidali mu pedalobo dao. Tama agai te homu
kolesaga wali peyu, tama polobadu agai da Juda dabe sa
muai. Tama aga homugo da Juda dabe da aga hani we bidi

* **1:7:** Kol 1:14

mu bidimainogo agai da Krais dali wadolali. God agai te
sęde hasia mu konea pelama, tama tiwai dao.
12 Tama hasia te gasa we bidi augwaligo te kolesaga
isiąbadi da Juda we bidi dena homu tigidali te Godigo sa
muani nosali asaibao wali bidi Krais te bidiba dena homu
muani. Tama dena homu tigidali agaba munama, tama
dwagi yai homu eyu, da aga ma asobo bugagia tonaluai dao.
Tama da te tobage sę hasia ebo bidi dabe dago Godigo ula
yai bomo elalubo nogi ugwaba sao.
13 Te dage me, dage Juda hani isiąwai we bidi, te mu po
pusubo dagego odai, te Godigo wiegi yai pogo dage ma sabo
po dao. Tama dagego te po odama, tama dagego konealubo
po Kraisde dąų wai dao. Tama dage Krais dali wadolama
bidibaso, tama God agai dage hagea siyu, sa mumainogo
tama aga Mobo Bidi dagebolo mawai. Polobadu agai po
weyu, te Mobo Bidi dabolo mawaibao po aga homugo wai
dao.
14 Polobadu Godigo aga we bidi dali wiegi yai kolesaga
yabo po wai dao. Tama megi agai dabolo aga Mobo Bidi
manigo da, teda agai tebogo dago konebo dao, te agai da sa
muani, te agai polobadu wali po tiwai nosali mu pedalaibao.
Agai aga Mobo Bidi dabolo mobaso, te nosali te Godigo
aga sa muani we bidi mu selama, tama augwali aga dali
hodobo mu olo bidaibao, te me dago hania konebao, tede
dago homu si ebo menio. Tama tibaso, dago Godigo ula yai
bomo elalubo nogi ugwaba sao.

Godigo Efesus hanibolo koneabo kolesaga momainogo Polgo hanalubo po wai

15 Te Godigo te tobage wiegi yai sę dabolo ebaso, eno
agabolo usu da po wabo dao. Eno odali, dagego konealubo
po Genuai Bidi Jisasde dąų wali po me, tama dagego augwali
dali wiegi yai homu eyu, te Kraisgo po odobo we bidi tigidali
godolo ebo po me, te po si eno odali.
16 Tama tibaso, dagego tebo po eno odoyu, sesemane sogo
eno Godibolo usu da po weyu agai dage tau somainogo po
wabo dao. Dage eno homugo gegeda peyu me tagalobo
menio. Tigidali sogo God dali eno po wabo si, dage tau
somainogo eno dagego nogi me eno wabo dao.
17 Tama God da dago Genuai Bidi Jisas Krais aga God da,
te dago genuai nogi mu elalubo Aya dao. Tama eno aga dali
po weyu, eno homugo agai aga Mobo Bidi dagebolo mao.
Tama menama, tama te Mobo Bidi agai dage wiegi yai homu
kolesaga menama, tama agai God dagebolo waselaibao, te
dagego God aga bugagia kuna konea silimainogo tiaibao.

18 Te eno homugo agai wiegi yai ula yai pogo dage homude
ula momainogo yaibao. God agai dage i wali, te dagego agai
te da mu ma sabo sogo tonalumainogo agai dage i wai dao.
Tama Godigo Mobo Bidi agai dagego homude te wiegi yai
ula yai po ola mayu, tama dagego te da mu ma sabo sogo
tonalubo sę page gisiga koneyu, tama wiegi yai homu ebadi
dagego te sogo asobo tonaluaibao. Tama God agai aga we
bidi dali wiegi yai kolesaga nosali yaibao po weyu, te po
dąų wai dao. Tama tibaso, dagego te kolesaga page wiegi
yai mu dao konemainogo, eno God hanaludu gebo dao, agai
te dagebolo te dage dali nosali yabo kolesaga page gisiga ola
mao.
19-20 Tama eno God dali po weyu, eno po me deli dage
tau somainogo wabo dao. Eno homugo te Godigo agai
bomo dagebolo ola menama tama dagego te bomo bugagia
koneaibao. Te bomo dwasianu meni. Tama agai bomo
te bidigo usu nigo usu sobaso, te usu egobeo, te bomo
genuai mu elalubo. Tialima God agai te bomogo da Kraisde
konealubo po dąų wali we bidi da tomode tau siyu sę ebo
dao. Tama te da tomode sę ebo bomo naga eyu, tama Godigo
Krais te gų pagede ma hodoloyu, tama aga dolo nogo badu
munama, tama megi aga God dali hodobo dagalude bidibao.
*
21 Tama megi Krais aga ugwadu mu bidalubao, tigidali
tobolu bidi, tigidali polalubo bidi me, tigidali bomai bidi,
tigidali nogi elalubo bidi me, tǫde me, dagalude me, Krais
agai augwali tigidali aiyaba elaluama, aga ugwadu mu
bidibo, te nosali me tama tiwaibao.
22 Tama Godigo tigidali nai mu Krais dologoba muai, tama
Krais aga te nai dabe tonaluabo bidi nigilama, tama Godigo
po wali pabo we bidi genuai tobolu bidi nigilai. *
23 Tama aga te tobolu bidi bidiyu tama Godigo po wali
pabo we bidi hani aga tigi tiwai bidiyu, tama te hani te Krais
agai te sę yao obaso, te po wali pabo dao. Te tigidali bulude
elalubo habuge yai nai tigidali te Krais aga da te nai tigidali
simanobo page bidi dao. Tama te Kraisgo po wali pabo we
bidi hani augwaligo Krais te tigi sese ilibo dao. *

2

Da isai bidi tiwai elalubadi Godigo da Krais dali ma hodolai

1 Te dage, polobadu dagego dwai kolesaga elama, te tų
geda mubaso, tama dage isai bidi tiwai elaluai dao. Isai

---

* **1:19-20:** Tib 110:1 * **1:22:** Tib 8:6 * **1:23:** Kol 1:18

bidi agai Godigo wabo po odosiąbo gilama, tama dagego me
Godigo po odobe.
2 Tama te sogo dage e tǫde bidibo we bidigo ebo dwai
kolesaga wali bilaluai dao. Tama tiyu, dagego te dwai haubo
noma tobolu bidigo kolesaga wali pai dao. Agai te dagalude
bidibo dwai haubo noma bage tonalubo dao, tama megi
me agai te Godigo po sela sąbo we bidigo homu kolesaga
tonalubo dao.
3 Tama da me, da tigidali polobadu te hani tiwai bidaluali.
Dago tigigo tǫde ebo dwai dwai kolesaga wali peyu, tama
dago tigide pusu yabo kolesaga ela piduai. Dago homude
pusu yabo kolesaga me dago ela piduai. Tama te kolesaga
edubadi, Godigo da dali sębę eduai, agai te gasa we bidi
tigidali dali sębę iduali tiwai. Tama God agai da eligi sogo
da, teda te dolo egi dao, po meni.
4-5 Mu tama, dago yali dwai kolesagago da ela munama,
tama da isai bidi tiwai bidibo ąǫ eyu bidai. Tama da te
tiwai bidaluai goli, Godigo da dali dwagi yai homu elama,
tama da godolo genuai mu yali. Tama tibaso, agai da dali
homu dene genuai mu eyu, da tau sabo homu mu yai. Tama
eyu, agai da Kraisba wadolama, da ma hodolai, te da ma
bidimainogo yai. Tama tiyu, te Godigo da olo mu tau sabo
wiegi yai kolesagago naga agai dage ma dobola sai dao. *
6 Tama Godigo da Krais Jisas dali wadolama, tama agai
Krais dali da dali ma hodolai, te da isai bidi tiwai bidibo ąǫ
ebo silalio, dago tomode ogwa wai gesi noma ma pedalai.
Tama da te Krais dali te dagalude bidiyu dago agai we bidi
tonalubo sę meba emainogo te God agai da ma hodolai tiwai
yai.
7 Agai te sę da dali magi baso yaliwe? Woo, agai da dali
dwagi yai homu eyu, da godolo mu ebaso, tama agai Krais
Jisas tagala palali, da tau somainogo yai. Agai da olo tau
sali, te dago abelegobeo. Tama agai da olo tau sali kolesaga
te mu genuai mu tama dao, te we bidi tigidali augwaligo
kuna konemainogo, tigidali sogo nosali, te Godigo da Krais
dali ma hodolali.
8 Tama tiyu, Godigo da olo tau sabo kolesaga naga tego
dage tau selama, dage Satango nogode ma sali dao. Tama
dagego te Krais hagede te konealubo po duga homu dąų
olama, tama God agai dage tau siyu ma sali dao. Te dagego
bomogo me ebeo. Te menio. Te God agai dage olo tau sai
dao.
9 Niwai bidi aga digi bomogo te wiegi yai kolesaga eyu,
aga digi nogi ugwaba sidali weyu, tama Godigo da olo tau
sai dao.

---

* **2:4-5:** Kol 2:13

10 Tama God aga digi agai da gesi noma ma nigilai. Agai da
Krais Jisas dali wadolama, tama da tǫde bidibo sogo tigidali
dago we bidi tau sabo sę naga ela bilimainogo eyu, agai da
gesi noma ma nigilai. Tama dago te we bidi tau sabo sę
yabo te sę agai polobadu sisi yai.

Krais agai te bidi hani si deliba sisinai

11 Te God agai dage olo tau selama, tama Satango nogode
ma siyu, tama dagego yabo wiegi yai sę sisi yai. Tama
tibaso, dagego duga polobadu bidali kolesaga ma konea
palao. Dage da te Juda hani isiąwai ame nani we bidi
hani dao. Da Juda hani bidi dago ge hwągo dena tigiwali
togobo dao, te da Godigo hani da olama waselemainogo ebo
dao. Tama te Juda hani bidi dabe augwaligo dage hagede
bo olama, “Te God konesiąbaso augwaligo augwa tigiwali
togosiąwani bidi dabe dao,” te po dagede wabo dao. Tiali
goli te tigiwali togobo sę te bidigo nogogo aga tigi daide naga
ebo sę dao, te genuai sę menio.

12 Tama polobadu dage te tiwai bidibadi, te dagego Krais
aga de dawe, te dagego konebeo. Dage te Israel bidi hani
bulu badu bidaluai, te dage God agai hagea sai we bidi hani
meni. Te God agai te da Israel we bidi dali dwagi yai sę
nosali yabo po olama, tama dabolo polobadu mu pusai dao.
Tama te pogo bomo te Godigo dena wąibolo mu dąụ wali
po te dao. Tiali goli Godigo dage Israel hani isiąwai we
bidi dali te tobage tau sabo dąụ wali po wabeo. Tama dage
tǫde bidibadi dage dwagi yai homu eyu, te Godigo dage dali
wiegi yai sę yabo sogo tonaluai menio. Tama dagego God
konesiąwai bidai dao.

13 Polobadu dage te God digibulu bidai dao, pąde meni.
Tiali goli te Godigo sa muani tagala palali bidi Krais aga ni
pedaide isilama, tama aga kanemego dage te Krais Jisasde
wadolama, tama megi agai dage God pąba bidagasomainogo
yai dao, dage te Juda dabe tiwai bidimainogo yai.

14 Magi baso meni. Krais aga digi te boi piabo tụ nigai
dao. Polobadu da Juda bidi hani dali dage Juda hani isiąwai
bidi hani dali gasagi yai tedali bidaluai. Tama tiyu, te bidi
hani si augwa hasi te boi bidi homu eyu bidaluai. Tama
te bidi hani si tomode te dąị tiwai elaluai. Tama Krais aga
ni pedaide isilama tama te tiwai eyu aga tigigo te hani si
tomode elaluali dąị te agai hụgialio. Tama hugilama, tama
agai da hani si deliba sisinama, deli hani tiwai nigilai, te
megi te boi bidi homu mu silai dao.

15 Magi baso meni. Agai te Juda dabego bomo yai po silali,
te bomai po te dąị tiwai polobadu elaluali. Awe, agai te
homu yali, ‘Te eno te bidi hani si deliba sisinama, tama

te gesi noma bidi hani deli nigilaibao, tama augwali enade
wadolaibao,’ te homu yai. Tama te homu eyu, agai te Juda
dabego bomo yai pogo ebo sę agai mu silali. Tama megi te
dwasianu bomo yai po me, te genuai bomo yai po me, te
augwali tigidali megi sę elalubo menio. *
16 Tama tiyu, agai te da Juda bage dali dage Juda hani
isiąwai bage dali tomode yali boi bidi homu agai ela
silimainogo eyu te aga te ni pedaide isali. Tama aga te ni
pedaide isilama, tama agai te bidi hani si deliba sisinama,
wadolama, tama tigi deli tiwai nigilama, tama agai te
wadolali hani we bidi God pageba ma sesali. *
17 Tama Krais aga asama, tama agai te wiegi yai gesi po,
te boi piabo po agai da tigidalibolo pusagasali. Te dage God
digibulu bidali Juda hani isiąwai bage dali, te da God pąde
bidali Juda bidi hani dali si, te da tigidalibolo agai te boi
piabo po ola magasali. *
18 Eno te po magi baso obawe? Te Krais agai te da hani
si tau sabo sę ebaso, Godigo Mobo Bidi aga da tigidalide
hodobo bidiyu, tama da gedu haluasa po wabo si te God
dago Aya agai dago wabo po odaibao.
19 Te Krais agai te tobage genuai sę tigidali ebaso, megi
dage Juda hani isiąwai we bidi te dage gasa bulu we bidi
menio, osogo bidagasai bage me menio. Woo, megi dage
Godigo we bidi hani tomoba mu asai dao, te bidi hani dage
mu wadolai dao, te augwali dali hodobo kaneme deli dao.
20 Tama eno te be sę ebo po pagede te po digi po begelama
te po megi obao. Te Krais aga digi aga te be dąų wabo
page ni tiwai dao. Tama agai tagala palali bidi dabe
augwaligo dagebolo pusali po me, te Godigo po ola mabo
bidi augwaligo dagebolo ola mani po me, te wiegi yai po te
be kau ni dabe tiwai dao. Tama dage da, te be kele ni dabe
tiwai dao, te be dąų wabo page ni dali te be kau ni dali si
tede dage bugagia dąų olama elalubao.
21 Tama Krais aga digi agai te be sę ebo ni tigidali
wadolama, tama te be genuai mu pedalobo dao. Tama tiyu,
te be gasagi yai tedali be elaluaibao, te dago Genuai Bidigo
aga hagea sai be.
22 Dage me Kraisde mu dąų olama, tama Krais agai dage
dali te gasa we bidi dali te deliba munama, tama Godigo
Mobo Bidigo bidabo madigi nigibo dao.

3

Pol agai Godigo wiegi yai po gasa hanibolo pusubo sę yai

* **2:15:** Kol 2:14 * **2:16:** Kol 1:20 * **2:17:** Ais 57:19

1 Te Godigo te da bidi hani si deliba wadolobaso, te ena
Pol ena digi eno Godibolo hanalubo po wabo dao. Tama eno
te dage Juda bidi hani isiąwai we bidi tau sainogo eno Krais
Jisasgo po ola bilaluali. Tama eno te sę ebaso, te Juda dabe
augwaligo tede dwai homu eyu tama te Rom gavman bidi
dabe augwaligo ena nogo si dunama, kalabus beba muani.
Tama megi ena tede bidiyu, te eno Godibolo hanalubo po
wabo dao, te dage tau somainogo ebo dao.
2 Dagego polo odai, te Godigo wiegi yai homu elama, olo
tau sabo te kolesaga agai enabolo mani, te eno te dage tau
somainogo yai. Eno homu dagego agai ena dali te sę yali po
odalio.
3 Te Godigo yabo kolesaga po te po polobadu geme
dualaluali. Tama te po God agai enabolo ola mani, te agai
yabo kolesaga page eno hania konemainogo yai. Tama
Godigo tede ena hania ola mani kolesaga eno megi tama
pęwadage asęani pogo dagebolo pusali.
4 Tama dagego eno te asęani po nedeyu da, teda dagego te
bugagia koneaibao, te eno homu kolesaga te hania ula eyu,
tama te Krais agai yabo sę po, te polobadu geme dualaluali
po, te po page eno hania konea pai, te dagego koneaibao.
5 Tama te tigidali sogo polobadu Godigo te geme dualali
po hania me haninai menio. Tiali goli megi Godigo Mobo
Bidi agai te po page te God aga po wagi pabo bidi dabe dali,
te Godigo po ola mabo bidi dali sibolo te geme dualaluali po
haninama ola mawai.
6 Te dualaluali po page e dao: dage Juda hani isiąwai bidi
hani dagego Godigo wiegi yai gesi po odama, dagego homu
kolesaga tigidali te poba munama, tama dage te Juda hani
dali wadolama tama da dali deli hani bidibao. Tama tibaso,
da te megi e tiwai dao: polobadu Godigo agai te Kraisba
augwa homu begi pabo Juda dabe dali dwagi yai sę hauwa
yaibao po dąų walali. Tama megi Kraisgo yali sęde Godigo
te tobage dwagi yai sę te Juda hani isiąwai bage dali me
yaibao, te augwa homu agaba begi pali we bidi augwali dali
agai te tiwai mu yaibao. *
7 Te God agai wiegi yai po eno pusigi pomainogo ena te
sęba muai dao. Tama agai te olo tau sabo wiegi yai sę
enabolo eyu, tama agai bomo me enabolo mani, te ena dąų
olama eno te sę emainogo tebo dao.
8 Tama Kraisgo we bidi tomode te eno nogi augwali
tigidali dologode elaluali goli, God agai enabolo olo tau
sabo kolesaga eyu, tama agai ena te wiegi yai po pusubo
sę gasa we bidi, te Juda hani isiąwai we bidi augwalibolo
te po pusumainogo ena te sęba muai. Tama te wiegi yai po

* **3:6:** Kol 1:26-27

page hagede eno augwalibolo te tobage po pusubo dao, te
Krais agai da dali ebo olo tau sabo kolesaga te moni genuai
mu, tama bidigo te kolesaga konemainogo eyu gegebo usu
egobeo.
9 Tama te tigidali nai nigai God, te hasia mu agai homude
aga nosali yabo kolesaga dualai. Tama te homu kolesaga
tigidali sogo polobadu aga homude dualaluai. Tama megi
agai homu kolesagade dualaluali yabo sę po page eno
haninama te tigidali we bidibolo pusumainogo agai enabolo
te wiegi yai po pusubo sę mawai.
10 Tama polobadu agai homude yabo sę dualaluai. Tiali
goli megi agai te agai po wali pabo we bidibolo haninama
ola mani. Te gasa we bidi me augwaligo te Godigo po
wali pabo we bidigo pedauwalidu te po odama tama Krais
wali peyu tama aga hani bage pedalomainogo eyu, agai aga
po haninama ola mani. Tama tebogo augwaligo te Godigo
wiegi yai sę ebo kolesaga te dagalude bidibo ensel mobo bidi
tobolu bidi dali, te polalubo bidi dabe augwalibolo te wiegi
yai ebo kolesaga page waselemainogo yai. Tama te wiegi yai
kolesaga page te ensel mobo bidi dabebolo tama waselama,
tama augwaligo Godigo haniani sę ebode wiegi yai homu
kolesaga mu elalubo te augwaligo hania koneaibao.
11 Polobadu digi dago Genuai Bidi Krais Jisasgo sęde
Godigo te wiegi yai homu kolesaga eyu tama tiaibao homu
yai. Tama megi agai te yali homu kolesaga wali pelama te
sę yali dao.
12 Tama dago Krais agai te wiegi yai sę ebo suyu, tama
dago homu kolesaga tigidali agaba muyu, tama aga dali
wadolobaso, tama wi esiąyu, homu si esiąyu, tama da God
pąba olo pabo da.
13 Tama tiyu dago konebao, te dago hanalu wabo po te
Godigo odaibao. Tama tibaso, megi eno te po dagebolo obao,
tama dagego odao: tama eno dage tau siyu te dene sabode,
te dagego homu kolesaga tede bomo kimi menia pigimio.
Menio. Te eno e sę ebode dagebolo genuai nogi mawaibao.

Te Efesus hani tau somainogo, Pol agai Godibolo tau sao po wali

14 Te Godigo agai homugo da Juda bidi hani dali te dage
Juda hani isiąwai bidi hani dali te si deliba wadolama te
hani deli tiwai elama bidimainu yali. Tama te hani si
deliba wadolabo homu yali te homu Godigo polobadu osogo
dualaluali. Tama polobadu Godigo dualaluali po page megi
eno homude konebaso da, teda eno kidu sugunama God
Ayabolo hanalobo dao.

15 Tama da tigidali dagalude me tǫde bidibo we bidi hani
da wiegi yai bomo dali bidabo ula me te God Aya aga nogode
sabo dao.
16 Tama tibaso eno gedu haluasa po e tama wabo dao:
“Aya God, nago naga we bidi dali wiegi yai sę yabo homu
umabo mu elalubo dao. Tama tiyu, eno homugo nago te
Efesus hani we bidi dali dwagi yai sę eyu, tama nago Mobo
Bidi agai nago bomo meba selama, tama agai augwalibolo
te bomo mao, augwaligo homu bomo ilimainogo, te Mobo
Bidigo bomogo augwali dąų mu walomainogo tama tiao,”
eno God dali te tobage hanalu wabo po wabo dao.
17 Eno homugo dagego Kraisde konealubo po dąų obaso
da, teda te Kraisgo dage tau siyu dage homude wiegi yai
kolesaga ola mayu bidaibao. Tama dagego God dali we
bidi dali wiegi yai homu eyu godolo ebo kolesaga bugagia
emainogo eyu, tama agai dage te sęde tau somainogo eno
God dali hanalu wabo po wabo dao. Tama eno homugo
dagego te God dali we bidi dali godolo ebo kolesagade te
dage dolaluao, te ni pedali tǫde dąų olama te ni dąų weyu
dolalubo tiwai yaibao.
18 Tama tiyu da, te dage me, te Godigo we bidi tigidali
me, te dage tigidaligo bomo selama, te Krais agai dage wiegi
yai homu eyu godolo mu ebo kolesaga dagego bugagia mu
koneaibao. Tama agai tebo kolesaga te genuai mu dao, te
bidigo pobesa pabo usu egobeo.
19 Awe, Kraisgo te dage we bidi godolo mu ebo kolesaga
tigidali te bidigo kuna bugagia kone palasiąbo kolesaga digi,
te eno homugo dagego te kolesaga bugagia mu koneao.
Tama dagego tama tiyu da, teda dagego ebo kolesaga tigidali
te God agai ebo wiegi yai kolesaga naga tiwai pedalobao.
Tama eno dagede te homu ebaso, tama eno God dali dage
tau sabo po wabo dao.
20 Te dago Godigo nogi ugwaba mu sinao. Tama agai te
wiegi yai kolesaga ebo bomogo da we bidi tomode genuai
sę ebo dao. Te sę ebo bomogo te da Godibolo hanaluyu
gedu haluasa po wabo me, te dago homude ebo kolesaga te
tigidali agai aiyaba elaluyu, tama agai wiegi yai kolesagade
sę ebo te genuai mu ebo dao.
21 Te dwasianu sę menio. Tama tibaso, da God agai po
wali pabo we bidi, da Krais Jisasde wadolai we bidi hani
dago Godigo genuai wiegi yai nogi ugwaba siyu, te tigidali
bidada pabo sogode me, te tigidali sogo te tiwai wiegi yai
kolesaga me mu ela pidubadi geao. Te tebo kolesaga me
tagaligio. Te mu po dao.

Da Kraisgo tigide dagana sai elalubao,

tama dago Godigo kolesagade digi wali pinao

4

(Dąị 4–6)

Da Godigo po wali pabo we bidi te Kraisde wadolama, tama da deli tigi tiwai dao

1 Te God agai dage Kraisde wadolomainogo agai dage
Juda hani isąwai we bidi i obaso, te eno dagebolo homu
hodolobo po megi obao. Tama ena Genuai Bidi Krais agai
sęba munama, tama eno te sę eyu, tama augwaligo ena
kalabus beba muai goli, eno bomo eyu dagebolo e homu
hodolobo mobo mabo po obao. Te dage agai we bidi hani
tomoba asomainogo Godigo dage i wali. Tama te sogo agai
dage aga usu ni ola mani. Tama dagego agai wali po bugagia
wali peyu, te usu niba dolo mu kadu wao. Dagego aga tama
wali peyu da, te usu mu dao.
2 Dagego tama kolesaga wali peyu, duga digi duga nogi
ugwaba sisiąma, tama imila pai we bidi mu bidiąo. Tama
bidigo dage dali dwai kolesaga ebaso da, te dagego te
sę emainu sulama tona tagalao, wei sigimio. Tama tiyu,
dagego duga abagi dabe dali wiegi yai homu elama godolo
mu yao, tama augwaligo mabo sęgę te dagego tolao. *
3 Tama Godigo Mobo Bidi agai dage homu kęnai we bidi
dabe nigilibaso, te kolesagago agai dage te bonogo kebo
tiwai elama tama dage deli hani tiwai mu bidibo dao.
Tama tibaso da, dage bomo elama sę dene eyu te deli hani
kolesaga dąụ ola selama bidao.
4 Tama da Godigo po wali pabo we bidi da tigidali deli
tigi tiwai elalubo, tama te Godigo Mobo Bidi me te deli naga
bidibo dao. Tama tiwai elalubaso, Genuai Bidi agai da i wali
sogo te sogo te po wai, “Te ena ma asobode homu konea
paluyu, tama dage ena tonaluao,” te po deli naga dao.
5 Tama dago Genuai Bidi deli naga elalubao, tama Kraisde
dago konealubo po deli naga elalubao, te baptais sabo
kolesaga me te page deli digi naga elalubo dao.
6 Tama te God me deli digi naga bidibo, te da tigidali tọde
hani bidi dabe dago Aya deli aga dao. Tama agai tigidali bidi
aiyaba elaluama tama agai nogi dali bomo dali te ugwadu
mu elalubao, tama tiyu agai sę tigidali we bidi tomode eyu,
tama tigidali bidi tomode bidibo dao.
7 Te Krais agai da deliba sisinama, tama agai da deli tigi
tiwai nigilai goli, tama agai da usu selama, nedama, tama

* **4:2:** Kol 3:12-13

aga homu wali peyu agai da deli delibolo haniani sę yabo
homu kolesaga agai dabolo dobawai dao.
8 Tama polobadu augwaligo Godigo po bukude te Krais
agai yabo sęde e tobage po asęani,
“Agai te genuai boi bidi hani nogo dunama,
kalabuside muainu dagalu sigiba mu sela holai dao.
Tama tilama agai wiegi yai nai dabe bidi dabebolo
olo mani,” *
te po augwaligo polobadu asęani.
9 Tama te “dagalu sigiba mu holai” po magi baso waliwe?
Woo, te page e dao, hasia bolo aga aiyaba mu dulai dao, e
tǫba sabolama, tama tǫ tomoba aga dulai dao.
10 Tama hasia dulali bidi, aga me te nosali ugwaba holali
bidi dao. Aga holali, te dagaluba holai, tama te dagalu ela
soali, te sigiba mu holali, agai te tigidali bulude elalubo sese
isąwai nai tigidali te ma siminainogo aga holali.
11 Tama aga digi agai naga agai te wiegi yai nai dabe bidi
dabebolo e tiwai olo mawai: te agai meba bidi augwalibolo
Godigo po sela pelama pusigi pabo sę yabo bidi nigilai. Bidi
me badubolo agai wabo po ola mabo bidi te sęba muai. Bidi
meba augwaligo Godigo wiegi yai po pusa mabo sę yabo
bidi nigilai. Tama me badu bidibolo te Godigo we bidi hani
tonalubo sę dali te Godigo po ola mabo sę dali emainu agai
te sę augwalibolo mawai dao.
12 Tama agai dabolo te haniani wiegi yai sę yabo homu
kolesaga magi baso dobabo dawe? Te Godigo we bidi hani
augwaligo we bidi tau sabo sę ebode bugagia sisi elama
bidimainogo agai tebo dao, te Kraisba augwa homu tigidali
muai we bidi hani augwali Krais aga tigi tiwai bidiyu,
augwali geninama eyu bomo siyu bugagia bidimainogo agai
te dwagi yai sę yabo homu kolesaga dabolo tama dobabo
dao.
13 Tama tiyu, tama we bidi tau sabo wiegi yai sę dago me
ela pidubadi geyu da, teda da tigidaligo bomo yai homu
Kraisde dąu wabo sę deli homu kolesaga naga mu eyu, tama
dago Godigo Ogwa bugagia konea silimainogo tiyu dago deli
homu kolesaga naga agade mu yaibao. Tama tiyu, te da
Godigo hani we bidi mu pedalaibao. Tama tiyu, da Godide
wiegi yai kolesaga ebo we bidi mu te Krais aga tiwai mu
elama bidaibao. Tama aga dago usu ni mu tiwai da, agai
usu niba dolo pedaliyu da, teda da aga dali usu mu yaibao.
14 Tama da Godigo hani we bidi mu bugagia pedalama, tama
te Godigo pode da te homu subigila pabo wai puluba tiwai
ma bidigobeo. Te eno po digi po me megi obao. Te geba,

* **4:8:** Tib 68:18

te geba moni sigi ąidu pobadi, wali asiyu te ąi dini me te bomo yai wali me augwali sigo te geba subigila bega sąyu sela sąbo dao. Tama te tiwai bidi muma sabo tibo po wabo bidi augwaligo ili po weyu, tama bidi hauwa augwaligo homu polo tulalubo dao. Tama tiyu, te bidi muma sabo bidi augwaligo te we bidi te gasa dwai sę ebo tuba kegebo dao. Tiali goli, da Godigo hani we bidi mu bugagia pedalama bidibaso, tama te bidi muma sabo dwai bidi dabe augwaligo wabo tibo pogo da tulalugobeo.
15 Te menio. Da Godigo we bidi hani tomode dena abagi dabe augwali dali wiegi yai kolesaga eyu godolo mu elama, tama Godide mu po naga wao. Tama tiyu, tama da te tobage wiegi yai sę idubadi, tama da Kraisde mu dąu waibao. Aga te dago tigigo tobolu bidi aga deli dao.
16 Tama aga te dago tobolu bidiyu, tama da agai tigi tiwai bidibaso, teda agai da nogo sągą gedu tigide elalubo te tigidali agai tonalubo dao. Tama aga da tigidali tonalubaso, tama da tigidali bugagia deli tigiba wadolama, tama te dili dabe wadolobo nai augwaligo te tigi deliba bugagia dąu wabo dao. Tama dago tigi deli badu sę ebo augwa hasi tau sabo sę ebo si, tama te tebo kolesaga te tigigo ebo wiegi yai kolesaga genuai eyu, tama te wiegi yai kolesaga eyu godolo mu ebaso da, tama te tigi genuai bomo selama wiegi yai mu pedalobo dao. *

Godigo po wali pabo we bidigo wiegi yai gesi kolesaga wali pao

17 Tama tibaso, eno po me deli dage dali wainu obao. Te ena da Genuai Bidigo po wabo bidi bidibaso, dage tau somainogo eno te po bomo elama obao. Odiąo. Dagego te Godigo po odisąbo bidi dabego ebo kolesaga munu me ma wali pelamo dao. Augwaligo homu kolesaga da te olo habuge naide naga te homu ebo dao.
18 Tama tiyu augwaligo homu kolesaga dwai eyu, be hulia sabo tiwai ebo dao, augwaligo ebo homu te kedu meni yai homu kolesaga dao. Tama te Godigo mabo bidada pabo ula augwaligo sogobeo. Magi baso meni. Augwaligo bomo elama konebo hagela homu eyu, tama augwali munu me konesiąyu bidibo dao.
19 Augwaligo te haniani dwai dwai kolesaga ebo tomoba mu peyu tama augwaligo homu mu hodaloyu tama dwai meda yai haniani kolesaga mu ebo dao. Sesemane sogo augwaligo te sę yaio homu ebo dao. Tama tiyu tama augwali hale munu me ebo menio.

---

* **4:16:** Kol 2:19

20 Tialima, dagego te tobage dwai sę emainogo gasa bidi
dabe augwaligo te Krais aga kolesaga page dagebolo ola
mabeo. Te tiwai si menio.
21 Tama augwaligo dagebolo agade po olama, tama dagego
mu odali. Tama dage Jisasde wadolama, tama augwaligo
agade mu po dagebolo ola mani dao.
22 Te mu po da wali po e tiwai dao: polobadu dagego
duga dwai dwai sę yabo homu kolesagade biliyu bidai dao.
Tama te sogo te dwai homu kolesagago dage tonaluyu, tama
dagebolo te dwai dwai sę yao po weyu yai. Tama tiyu, te
dagego te dwai sę ebode godolo emainogo tama te dwai sę
yabo homu kolesagago tibo po weyu, dagego homu hodolai
dao, tama dage te dwai sę ebo tụdu pai dao. Tama te dwai
sę ebogo te dwai sę yabo homu kolesaga doloyu yai. Tialima
megi dagego te polobadu yai dwai homu kolesaga mu sela
sąyao. *
23 Tama tilama, dagego homu kolesaga dali mobo dali
wiegi yai gesi mu ma pedalama bidiąo.
24 Tama dagego dwai meda yai kolesaga ebo tagalama,
tama dagego wiegi yai gesi kolesaga eyu tama dage te
gesi noma bidi tiwai pedalao, te aga tigi wę paluai bidigo
aga gesi ugwa gudubogia tiwai yao. Tama dage te gesi
noma bidi tiwai pedaloyu, tama God aga digi agai te dage
gesi noma bidi nigali, tama dage God aga homu kolesaga
tiwai mu pedalainogo nigali. Tama tibaso, gasa we bidi
augwaligo dagego Godigo po odoyu bidibo sumainogo te
dagego bugagia bidiąo. Tama tiyu, dage gasa we bidide te
wiegi yai dolo mu kolesaga naga eyu, tama God agade te
dagego aga pabo tụdu naga peyu yao, aga gedude doloba
pai we bidi mu bidiąo. *
25 Te God agai dage te gesi noma we bidi nigaligo da,
teda dagego dwai tibo po wabo kolesaga tagalama tama
munu me egimio. Te menio. Tama dage tigidaligo duga hasi
tomode mu po naga wao. Magi baso meni. Dagego koneani,
da tigidali te deli tigide naga wadolama bidibo dao. *
26 Tama me sogo dagego homu sębę eyu da, teda dua dao,
te dagego sębę ebo homugo dage te dwai sę ebo kolesaga
tomoba kekeidali weyu. Tama te giliga piode dega sigi
pisiabadi te homu sębę polo tagalama silao. *
27 Dagego tisiąwani da, te sębę me elalubadi, tea te
dwai haubo noma bidi dabe augwaligo tobolu bidi tebolo
te dagego sunumi dalaibao, agai dage dwai sę tomoba
kegaibao.

---

* **4:22:** Kol 3:9 * **4:24:** Kol 3:10; Gag 1:26 * **4:25:** Sek 8:16 * **4:26:** Tib 4:4

28 Tama te polobadu nai wi sidu geai bidi agai te nai wi
sabo sę tagalama silao. Megi aga digi doloba pai sę yao.
Tama agai aga digi nai sabo sę aga nogogo digi eyu, tama
aga digi tau siyu, te nai meni yai we bidi me tau siyu yao.
29 Tama dagego dwai meda yai po me wagio. Menio.
Dwagi yai po naga weyu, te bomo kimi meni yai we bidi
augwali bomo somainu te bomo mabo po wabo usu dao.
Tama tiyu, dagego te Godigo olo tau mabo wiegi yai kolesaga
te dagego po odobo we bidibolo tama mao.
30 Tialima dagego tisiąwani da, dwai meda yai po weyu
da, teda dagego te Godigo Mobo Bidi dwai homu dene mu
ilaibao. Tama te dwali dao. Te Godigo Mobo Bidi aga wiegi
yai tedali mu dao. Tama God agai dage ma dobola sai
hagede te dage hagea siyu sa mumainogo eyu agai dagebolo
aga Mobo Bidi mawai dao. Tama te Godigo Mobo Bidi dage
dali bidibaso, dagego mu konebao, te God agai dage olo mu
bidabo bidi nigilabo sogo te nosali mu pedalaibao. Tama
tibaso, dwai po weyu aga dwai homu dene mu iligio.
31 Tama dagego boi bidi homu ebo me, te wado po weyu
tama homu sębę ebo me, te genuai po daga wabo me, te
posobo po me, te moni dwai homu ebo me, te tigidali dwai
kolesaga ebo tagaliyu sela sąyao.
32 Te tobage dwai kolesaga munu me egimio. Te menio.
Tama dagego duga ama dede dali deli homu eyu dwagi
yai tau sabo sę yao. Tama duga hasi dali homu dene eyu,
augwali godolo mu yao. Tama duga hasigo dwai sę dagebolo
ebaso da, teda dage sębę egio, te dagego augwali godolo mu
eyu augwaligo yali dwai sę sela sąyao. Te Krais agai dage
tau selama tama Godigo dagego yali dwai sę sęgę sela sąwai
dao. Te tiwai kolesaga dagego me tiao. *

5

Da wiegi yai kolesaga ebo ulade bilao

1 Te God agai dage godolo mu eyu dage aga wai puluba
nigaligo da, teda dagego agai ebo kolesaga tiwai wali
bugagia pao.
2 Tama tiyu, dagego duga hasi godolo mu ebo kolesaga
eyu, tama dagego yabo sę tigidali ebo si te kolesagago dage
tonalumainogo, te Kraisgo da godolo eyu wiegi yai homu
ebo tiwai gilama. Agai da godolo eyu, tama aga digi aga
bidabo ula da hagede tagalama, tama augwaligo aga isilali.
Tama tiyu, agai aga tigi te Godibolo olo mani, te polobadu
bidali bagego Godibolo mani wiegi yai denami ebo nai mani

* **4:32:** Kol 3:13

tiwai yai dao. Tama te sęde God aga Kraisde dwagi yai homu
ebo dao. *
3 Te God agai dage aga hani we bidi nigaligo da, teda te
penani ebo kolesaga me, te dwai dwai meda yai kolesaga
me, te mena gasa bidigo nai pesa eyu godolo ebo kolesaga
tigidali, te tebo dwai kolesagago ebo sę dwasianu munu me
dage tomode te pedalamuo. Gasa we bidi dabe augwaligo
dagego te tobage dwai kolesaga yali po waidali weyu, tama
dagego doloba peyu bidiąo.
4 Dagego dwai meda yai po me, te homu kolesaga meni yai
bagego wabo po me, te dwai gagali po wabo me, te po dabe
dagego wagio. Te tebo kolesaga usu egobeo. Menio. God
agai dage tau sobaso, tama dagego agabolo usu da wabo po
weyu da, teda te po usu dao, te tobage po wao.
5 Dagego gisiga mu koneao, te penani ebo bidi me, te dwai
dwai meda yai kolesaga ebo bidi me, te mena gasa bidigo
nai godolo eyu pesa ebo bidi me, te tobage dwai sę ebo bidi
dabe augwali Krais dali God dali sigo tonalubo we bidi hani
tomoba munu me pogobeo. Tama te nai godolo eyu pesa
ebo kolesaga, te kolesaga da te tibo godibolo lotu po wabo
sę tiwai dao, te naiba te bidigo aga homu tigidali muani.
6 Dage bugagia dua dao. Tiyu dage te gasa bidigo agai dage
te dwai kolesaga tomoba kekainogo ebaso da, agai wabo
kedu meni yai po wali pelamuo. Te eno tamadi wali dwai
kolesaga ebode te Godigo agai po sela sąbo bidi dabe dali
sębę yaibao.
7 Tama tibaso, dage augwali dali kisa selama tama te hai
namu tiwai si elamo dao.
8 Te polobadu dage dwai kolesaga ebode biliyu tama dage
be hulia side bidibo tiwai yai dao. Tiali goli megi dage te
Genuai Bidide wadolama, tama agai dage wiegi yai ulaba
munama bidibao. Tama tibaso, dagego wiegi yai kolesaga
naga eyu dage te ula yai we bidi tiwai bidiąo.
9 Tama te gide bulali nai bugagia holama, tama geninama
walobo gilama tama te tiwai me te ulago agai te tigidali
dwagi yai kolesaga ebo me, te doloba pai kolesaga me, te
homu mu sai wiegi yai kolesaga, te tigidali hania bugagia
ugwaba hanilama pedalobo dao.
10 Tama te ula yai we bidi bidiyu, dagego mena tiwai
kolesaga ebaso te Genuai Bidi God aga dwagi yai homu ilabo
kolesaga dagego usu sela suao.
11 Tama dagego te dwai kolesagade biliyu hulia side bidibo
bidi dabe augwali dali hai namu olama augwaligo te ebo
kolesaga egio. Te tiwai kolesaga ebogo te nai dwagi yai me
walogobeo. Menio. Te kolesaga da te hulia sai kolesaga

* **5:2:** Sai 29:18; Tib 40:6

dao. Te egimio. Te kolesaga ebo page dagego hania bugagia ugwaba haninama pedalao, tigidali we bidi augwalibolo ola mao.

12 Me ma, eno augwaligo geme dualama ebo dwai meda yai kolesaga po pusugobeo. Menio. Eno augwaligo te tobage dwai dwai kolesaga ebode po wagi sogo da, teda eno pedauwali sęgę eyu hale naga egi dao. Magi baso meni, te dwai dwai sę ebo po pusainogo ebo te usu menio. Eno dage dali te sęde po mibo hagalabo.

13 Tiali goli, tigidali ebo kolesaga te ulaba sela mubo si, teda te kolesaga page tigidali hania haninama elaluaibao. Tama te haniani nai tigidali, te ula elalubo tiwai yaibao.

14 Tama tialigo da, te po me elalubao:

“Nage pila mubo bidi, hodaloao, tama nage te gụ
pagede ma hodaloama, tama Krais agai wiegi yai
ula nage mawaibao.”

15 Tama tibaso, dagego duga bilibo bugagia tonaluyu bilao. Dage bilibo te kolesaga meni yai bidi tiwai biligio. Menio. Dage bilibo te kolesaga koneai we bidi bilibo tiwai bilao. Tama tiyu dagego wiegi yai kolesaga naga yao.

16 Tama megi da, te we bidi hauwa augwaligo dwai sę ebo sogo dao. Tialima, megi da, te dage Godigo kolesagade bilibo sogo dao. Tama tibaso, te dwagi yai sę yabo sogo dagego olo gesegeliyu tagaligimio. *

17 Tama dage te kolesaga meni yai we bidi tiwai biligio. Te menio. Dagego mena tiwai kolesaga ebaso te Genuai Bidi God aga dwagi yai homu ilabo kolesaga dagego usu sela suao.

18 Te dage te bomo yai ąi hauwa tulama te polobo bidi tiwai egimio. Menio. Te tebo kolesagago dageba daganama dolainogo ebo dao. Dagego God agai wiegi yai Mobo Bidigo dageba daganama tonalumainao, te dage bugagia bidimainogo yao.

19 Tama tiyu, dagego duga hasi duga ama dedego noma bidi mobo dąụ omainogo, dagego haniani dwagi yai balia po wao. Tama te lotu balia wabo buku nogi Sam, te bukude elalubo Godigo nogi ugwaba sabo po me, te Jisasgo nogi ugwaba sabo tęąbi po me, te po tama duga ama dedebolo wao. Tama tiyu, bomo eyu te dago Genuai Bidibolo me aga nogi ugwaba sabo balia po dali lotu tęąbi po dali wao.

20 Tama te tigidali sogo te dageba pedalobo tigidali sęde te dagego God Aya dali usu da po wao. Te dage te dago Genuai Bidi Jisas Kraisde wadolobaso, God dali usu da po wao. *

Polgo te we sabo sęde da bugagia dodolobo po wali

---

* **5:16:** Kol 4:5 * **5:20:** Kol 3:16-17

21 Te bidi Krais agai genuai nogi mu elaluama, tama
dagego duga digi aga dologoba muani obaso, duga hasi dali
duga ama dede dologode bidao.
22 Tama tiyu, te we dabe sibi deli deli dagego duga bidigo
po bugagia wali peyu, te dagego te Genuai Bidi Kraisgo po
wali pabo tiwai gilama te duga bidigo wabo po wali pao,
augwali dologode bidiąo. *
23 Tama Krais aga te aga po wali pabo we bidide tobolu
bidi bidibo gilama, tama bidi me aga wede tobolu bidi
bidibo dao. Te agai po wali pabo we bidi te agai tigi tiwai,
tama Krais aga digi augwali ma dobola sabo bidi dao.
24 Tama tibaso agai po wali pabo we bidi te Krais aga
dologode bidibo gilama, te tiwai dage we dabego me tama
naga tiyu, sesemane sogo dagego duga bidigo po bugagia
wali peyu duga bidi dologode bidao.
25 Tama bidi dabe deli deli, dagego duga we dabe dali
abagi dao homu eyu, godolo mu yao, te Kraisgo aga po
wali pabo we bidi godolo mu yaligia tiwai yao. Agai da
godolo mu eyu, aga bidabo ula tagalama da tau siyu aga te
ni pedaide elama isai dao. Tama agai da dali godolo eyu tau
sabo homu tiwai dagego duga we dali tama naga tiao. *
26 Tama Krais agai tama tiali te aga po wali pabo we
bidi hani agai augwali Godibolo mawainogo agai augwali
ąį telawali te meda meni yai pedaliyu, tama agai pogo me
augwali tedali gasagi yai nigilali.
27 Tama Krais agai homugo aga po wali pabo we bidi
agai gedude augwali te wiegi yai mu pedalomainu yali.
Tama augwali te husugwa sai me, bedogola sai me, te tiwai
elaluidali weyu, tama augwaligo te magi dwai sę me esiąyu
wiegi yai kolesaga naga eyu bugagia mu bidimainao. Te
homu Kraisgo aga po wali pabo we bidi dali yai.
28 Tama dage bidi dabego duga we dabe augwali dali wiegi
yai kolesaga eyu, augwali godolo yao, te dagego duga digi
duga tigi dali wiegi yai homu eyu godolo ebogia yao. Aga
we godolo ebo bidi, te aga digi aga godolo ebo dao.
29 Dago koneai, te bidi mego aga digi aga tigi dali boi bidi
homu ebo meni. Te menio. Agai aga tigi nai mayu, bugagia
tonalubo dao, te Kraisgo aga po wali pabo we bidi dali ebo
gilama.
30 Da te nogo, sągą, gedu te nai dabe te Kraisgo tigi dagi
tiwai dao.
31 Tama te Godigo po asęai bukude te po me deli wai,
“Tama tibaso, te bidigo aga ida aya taga soyu, tama aga we

* **5:22:** Kol 3:18; 1 Pi 3:1 * **5:25:** Kol 3:19; 1 Pi 3:7

dali dagana selama, deli tigi gagawai pedalobo dao.” *
32 E po tomode te genuai geme po digi po page tede
elalubo. Tama ena digi eno homugo te Krais dali aga we
bidi dali po page hanilibao.
33 Tiali digi agai dage deli deli bidi dali me te po wali,
“Nago naga tigi dali dwagi yai homu eyu godolo mu ebogia,
nago naga we dali dwagi yai homu eyu, godolo mu yao.”
Me ma, we dabe dagego duga bidigo nogi ugwaba selama
augwali dologode bidao.

6

Te bidi Polgo ida aya me wai dabe dali po wali

1 Dage wai dabe dagego te Genuai Bidigo po wali pobaso,
te ida ayago wabo po wali pao. Te tama tebo kolesaga te
dolo dao. *
2-3 Te Godigo po weyu, tama Mosesgo bukude asęani po
tiwai, “Te duga aya idago po wali pao. Tama te po mobo te
wali peyu da, tama dage bugagia mu bidiyu, e tǫde hauwa
sogo bideibao,” te po wai. Tama Godigo te po bomo eyu,
dąų walai. Agai te mobo po hauwa weyu, te e po dali te dąų
wali po hasia wadolali. *
4 Tama dage aya dede dagego duga wai dabe homu
hodolama augwali sębę emainogo elamuo. Menio. Dagego
te Genuai Bidigo po wali peyu, tama augwali bugagia
tonaluyu, tama agai po augwali ola mao. *

Te bidi Polgo te olo sę ebo bidi dabe dali, te sę tonalubo bidi dabe dali augwali side po wali

5 Dage olo sę ebo bidi dabe, dagego duga sę ebo tonalubo
bidide wi eyu, augwaligo po wali peyu augwali dologode
bidao. Tama tiyu, homu mu eyu, dage deli deligo te homu
yao, ‘Eno yabo sę te Krais tobade yaibao.’
6 Tama te homu eyu duga sę yao. Dagego sę ebo tonalubo
bidigo dagede dwagi yai homu emainogo augwaligo dage
tonalubadi naga dagego sę bugagia egio. Te menio. Te homu
mu eyu, te dage Krais agai olo sę ebo bidi dabe bidiyu, tama
Godigo homu kolesaga wali peyu bidao.
7 Tama dagego dwagi yai homu eyu, sę yao. Te sę te bidide
naga ebo menio. Te menio. Te dagego duga sę te Genuai Bidi
Krais agade yao.
8 Dagego koneani, bidi me deligo dwagi yai sę eyu da,
Genuai Bidigo dwagi yai nai mawaibao. Agai te olo sę ebo

* **5:31:** Gag 2:24 * **6:1:** Kol 3:20 * **6:2-3:** Sai 20:12; Bom 5:16 * **6:4:** Kol 3:21

bidi dali me, te gasa bidigo sę isiabo bidi dali me te sę naga yaibao. *
9 Dage te olo sę ebo bage mu abelai bidi dabe, dagego odao. Dagego augwaligo sę ebo tonaluyu, dagego me Godigo homu kolesaga wali peyu te tiwai kolesaga naga augwali dali yao. Dagego augwali wi ilibo kolesaga tagalao. Dagego koneani, te Genuai Bidi aga dagalude bidibo, tama aga da te augwali olo sę ebo bidigo Genuai Bidi me, te dagego Genuai Bidi me bidibao. Tama agai tigidali we bidi deli usu nigo naga usu sabo dao. *

Godigo we bidi te enesigi bidi tiwai dao

10 Te eno po silagasu wabo po e dao: dage te Genuai Bidi Krais agade wadoloyu, tama dagego agai genuai bomo meba siyu, tama dage bomo eyu bidao.
11 Tama eno dagebolo hwịbo po digi po begelama megi obao. God agai dagebolo te duga tigi duala sabo nai mobao. Tama dagego bomo eyu, te dwai haubo noma bidi Satango geme dualama ebo dwai kolesaga tigidali te aiyaba elaluyu, dage bugagia dolalumainogo eyu, tama dagego te tigi duala sabo nai tigidali selama tigide muao.
12 Magi baso menio. Te da Krais wali pabo we bidi hani, dago te dwai sę ebo kolesaga dali hwịyu tama dago e tọde bidibo bidi dali hwịbo meni. Dago te dwai sę ebo kolesaga dali hwịbadi, tama dago te dwai haubo noma bidi ugwadu te dagalude bidibo bage dali me hwịbo dao. Augwali da te megi hulia side dwai sę ebo tobolu bidi dabe me, te polalubo bidi dabe me, te we bidi tonalubo dwai noma bidi dabe dao.
13 Tama tibaso, Godigo dagebolo mabo tigi duala sabo nai megi duga tigide muao. Tama tiyu, te augwaligo dage dali dwai sę ebo sogo pedalobo si, te dage bomo elama augwali dali hwịdu gelama, tama aiyaba elaluama, tama dage bomo yai bidi mu me dolaluaibao, wi pogobeo.
14 Awe, dage e tama tiwai dola selama dolaluao. Dagego Godigo mu po te duga kugulu tiwai gudulama, tama bugagia dąụ olama, tama te doloba pai wiegi yai kolesaga ebo te dagego duga hagawia sesela sabo nai tiwai abiao. *
15 Tama te enesigi bidi agai te hwịabo sisi elama, tama sągąde mubo nai nadoba mubo dao. Tama te tiwai dagego te Godigo dwagi yai gesi po mu konealubo kolesaga bugagia dolasa elaluao, God agai gasa bidi dali dwagi yai homu yabo po. *

---

* **6:8:** Kol 3:22-25 * **6:9:** Bom 10:17; Kol 3:25; Kol 4:1 * **6:14:** Ais 11:5; 59:17 * **6:15:** Ais 52:7

16 Tama enesigi bidi agai aga sabele abibo tiwai tama
dagego Godide konealubo po tigidali sogo abilasa bilao.
Tama tiyu, te sabelego te boi bidigo sia dage ponai ene dabe
sela sąwaibao. Te boi bidi nogi te Satan dao.
17 Te Godigo dage polo ma dobola sai dao. Te homu ebo
kolesaga te kapago nigai tobolu madi tiwai selama, tobolude
muao. Tama dagego te Mobo Bidigo bobobage poa pai hwą
ge tiwai te Godigo te bukude asęani po bugagia odama, sao.
*
18 Tama tiyu, tigidali sogo dagego po God dali wao, agai
dage tau somainu yai. Tama te Godigo Mobo Bidi agai dage
bomo mayu, tego Godibolo po wao. Te sę yainu, dage pila
mugimio, hodaluao, nolǫ isiąbo ąǫ egimio. Te sę munu me
tagaligio. Tigidali sogo dagego gedu haluasa po Godigo we
bidi tau somainu wao.
19 Dagego po Godigo ena me tau somainu wao. Eno
homugo dagego po e tama omainogo obao: God agai eno
pedauwalide po mumainogo, tama eno te wi ebo homu
aiyaba kęna sigulumainu, tama te Godigo wiegi yai pogo
geme dualali po page bugagia pusumainu agabolo po wao.
20 Ena da te Godigo dwagi yai po pusubo bidi. Tama te
tebo pode te ena kalabuside bidibao. Tama tibaso, ena te
wi ebo homu aiyaba kęna sigulumainu tama ena te bomo
elama te Godigo wiegi yai po pusumainu dagego God hanalu
wabo po wao.

*Te bidi Polgo Godiba hanalu te augwaliba wiegi yai sę
emainu augwali tobalobo po wali*

21 Te bidi Tikikus aga te dago ama mu tiwai, tama aga te
Genuai Bidigo dwagi yai sę ebo bidi dao. Tama agai te eno
ebo sę po tigidali dagebolo pusagasomainu te bidi eno megi
aga dage bidibo digi tagala palobao.
22 Tama eno aga dage bidibo digi tagala paliyu, da ede
mena tama bidibo wenama tama agai pusaibao, dagego
homu dąų walomainu tama yaibao.
23 Te eno ama dedeo, eno homugo dago Aya God me, dago
Genuai Bidi Jisas Krais me, augwali sigo dagego homu dua
nagame ilao, tama augwaligo dagebolo te godolo mu ebo
kolesaga me, te konealubo po dąų wabo kolesaga me mao,
te eno homugo.
24 Te eno homugo me, Godigo agai olo tau mabo kolesaga
te dago Genuai Bidi Jisas Krais godolo mu eyu aga me
tagalisąbo we bidi dabe tebolo te olo tau mabo kolesaga
mao. Tama dao. Ena da, Pol da.

---

* **6:17:** Ais 59:17

Polgo Filipai Dabeba Pas Asęani
Hasia nedebo tau sabo po

Te bidi Pol polobadu hasia sogo te tamu ąį nogelama, te bulu Grik moni tǫ pedai tomoba pelama, tama te Filipai moni hanuba sabolama, tama tede Kraisgo po pusa mani. Tama elama tama Kraisgo po wali pabo we bidi hani pedalali, te bulu Masedonia genuai tǫ pedaide dao. Te po da te buku nogi Tagala Palai te Dąį 16:8-15, tede elalubo suao. Tama nosali Pol gasa hanuba me bidigi pai elalubadi, te augwaligo aga kalabus hadabu ilali. Te aga kalabuside bidali sogo agai odali, te bidi mebago te Filipaide bidibo Godigo po wali pabo we bidigo konealubo homu dolobo po wabo odali. Tialima dago te pas Polgo asęnama te bulu Filipai haniba tolali pas nedebo sogo da, dago suali, te nai dabego te bidi Pol haliga sęgę yabo sę me ilibeo. Menio. Agai konealubo homu Jisasde mu kęą pelama elalu, tama aga homu pemene idu bidai dao.

Te Pol aga te kalabus bede bidibadi te mone me doado bage habuge yai elalubo po obaso, tama te Filipai bage augwaligo te Pol tau sabo mone ge sisinama, tama te bidi Epafroditus aga nogoba te mone munama tama Pol bidibo digiba tagala palali. Tama Epafroditus te Filipai buluba geasa ma pobaso, Polgo augwalibolo puba hwi po omainogo eyu, e pas asęnama tama agabolo mani. Polgo te Kraisgo po wali pabo we bidi homu bomo mabo po asęani. Te Juda dabego bomai po dologoba pigio wali. Agai te dene me sęgę dali elalubao, tiali goli aga dwagi yai homu pemene eyu bidibao. Aga homugo Godigo aga tau siyu tama aga kalabus tamadi silaibao.

Te Filipai dabego Pol dali hai namu elalubaso, tama Pol wiegi yai pemene mu yai

(Dąį 1–4)

1 Ena da Pol dao. Tama ena dali Timoti da si Krais Jisasgo sę bidi, da sigo e po te dage Filipai hanude bidibo Godigo po odobo we bidibolo asęna tolobao. Dage Krais Jisas dali wadolama bidu, tama e pas dagebolo me, te dage tonalubo bidi dabebolo me, te tonalubo sę tau sabo bidi dabebolo me, te dage tigidali Godigo po odobo we bidibolo tolobao.

2 Eno homugo dago Aya God dali dago Genuai Bidi Jisas
Krais augwali sigo dage dali te olo tau sabo kolesaga eyu,
tama dage homu nagamea peyu bugagia bidao.

Polgo augwalide Godibolo buba hwi po wai

3-5 Te polobadu hasia sogo ena dage bidibo digi sabolama,
tama eno dagebolo Godigo wiegi yai gesi po pusulama, tama
dagego te po homugo selama, tama Godigo we bidi hani
dage pedalali. Tama te sogo gagalama, eno te gasa bulu
we bidibolo te Godigo po pusubo sę eyu, tama dagego ena
tau siyu bididuai dao, tama megi me dagego tama tibo dao.
Tama tibaso, eno dage dali dwagi yai homu pemene eyu, eno
homugo dage ma kone palobo sogo tigidali te eno Godibolo
nage usu da po dagede wabo dao. Tama Godigo dage tau
somainogo eyu, eno agabolo hanalu wabo po wabo dao.
6 Tama tiyu, eno homu si menio, eno mu koneai, te
God agai dage deli deligo homu tomode te dwagi yai sę
gagalama, tama te sę ela peyu, mu ela pelama, tama Krais
Jisas tǫba ma asobo side naga agai te dagede ebo dwagi yai
sę silaibao. Te eno mu koneanio.
7 Tama tigidali sogo eno dwagi yai homu eyu dagede
homugo konea palobo dao. Tama eno dagede dwagi yai
homu ebo te dolo naga dao. Magi baso meni, God agai ena
dali dwagi yai sę elama, tama agai po pusubo sę eno nogoba
mani. Tama tigidali sogo eno te sę ebadi, te dagego ena
tau sai dao. Polobadu ena kalabus menibadi eno te Godigo
pode boi bidi homu ebo bagego po aiyaba elaluabo po wabo
sę yai. Tama tiyu, eno te gasa we bidi tau sali, augwaligo
augwa homugo Godigo po bugagia dąụ omainogo yai. Tama
megi ena kalabuside bidibao. Polobadu me, megi me, te
tigidali sogo dagego ena te sęde tau sai dao. Tama tibaso,
eno dage dali kone palobo si ena dwagi yai homu ebo dao.
8 Awe, eno dage dali dwagi yai homu moni pemene eyu,
bomo elama godolo mu ebo dao, te Krais Jisas agai aga digi
tiwai gilama ebo dao. Godigo koneai, eno tede mu po naga
obao.
9 Te Godigo dage tau somainogo eyu, eno agabolo hanalu
wabo po wabo dao. Tama tiyu, eno homugo agai dage
tau siyu, tama dagego duga hasi we bidi dali dwagi yai
homu eyu godolo ebo kolesaga te geninama mu pedaluyu
bididuao. Tama eno homugo me te dagego te mu po
page tigidali hania kuna koneama, tama dagego te dwagi
yai kolesaga me dwai kolesaga si bugagia dagalabo homu
kolesaga mu elaluaibao.
10 Magi baso meni, dagego te kolesaga dagalabo homu
kolesaga elalubaso da, teda dagego te tigidali kolesaga

osola sulama, tama te wiegi yai mu kolesaga sabo usu yaibao. Tama tiyu da, teda te Krais aga tǫba ma asobo sogo tonalubadi dage meda meni yai me, sęgę sisąwai we bidi bidaibao.
11 Tama Jisas Krais agai naga pedalabo dolo mu yai kolesaga augwali dagede geninama pedalama, tama dagego ebo kolesaga tigidali te tiwai naga elaluaibao. Tama tebogo Godibolo bomo yai ula dali genuai nogi si mawaibao. Eno dagede te homu eyu, Godibolo gedu haluasa po wabo dao.

Pol kalabuside bidali, tebogo te Godigo po pusubo sę tau sai

12 Eno ama dede, eno homugo dagego hania koneao, te enade ede polo pedalali sę, te augwaligo ena kalabus muani sę, te sę ebogo ena te Godigo po pusubo sę tagalamainogo eyu usu ebeo. Menio. Te augwaligo ena kalabusiba mubaso te Godigo po pusubo sę ela pomainogo tiwai, te gasa we bidi augwali te po odisąwani bage, te augwaligo me te po odai dao.
13 Tama tibaso, megi te gavman tuni bidigo be tonalubo enesigi bidi dabe augwali tigidaligo koneai, ena Kraisgo sę ebo bidi bidibaso naga, ena e kalabus bede bidibao. Tama gasa ede bidibo we bidi tigidali augwaligo me te koneai. *
14 Tama ena e kalabus bede bidibaso, dago ama dede meba hauwa augwaligo bomo te dago Genuai Bidide selama, tama wi ebo kolesaga tagaliyu bomo elama, te Godigo po pusubo sę megi bugagia ebao.
15 Awe, eno koneani, augwali mebago konila weyu, eno nogide dwai homu eyu, tama eno nogi aiyaba elalubadi tama augwa nogi ugwaba momainogo eyu, tama augwaligo we bidibolo Kraisgo po pusubo dao. Tiali goli dago ama dede me badu augwaligo enade dwagi yai dolo homu eyu, Kraisgo po te we bidibolo pusubo dao.
16 Augwaligo ena dali dwagi yai homu eyu godolo mu ebo kolesaga ebaso, augwaligo Kraisde po pusubo dao. Magi baso meni, augwaligo koneai, te Godigo pode boi bidi homu ebo bagego po aiyaba elaluabo po wabo sę, te sę Godigo enabolo mani.
17 Tiali goli u bage augwaligo eno nogide dwai homu ebo bage, augwaligo me Kraisgo po we bidibolo pusubo dao. Tialima augwaligo homu mu esiąyu, tama Krais po pusubo dao. Augwaligo eno nogi aiyaba elaluama, augwa nogi ugwaba sabo kolesaga naga eyu, tama e homu ebao, ‘Te dago Kraisde po te we bidi dabebolo pusuyu da, teda Pol te kalabuside bidibadi aga homu dwai mu ilaibao,’ te homu augwaligo ebo dao.

---

* **1:13:** Tpi 28:30

18 Magigo meni. Bidi mebago ena dali dwai homu eyu, augwaligo Kraisde po te we bidibolo pusubo dao. Bidi mebago me te homu mu eyu, te we bidibolo Kraisde po pusubo dao. Awe, usu dao, po meni, augwaligo Kraisde po pusubaso eno dwagi yai homu mu ebao. Tama eno dwagi yai homu mu eyu tama bididuaibao.

19 Magi baso meni, eno mu koneai, dagego ena tau somainogo gedu haluasa po wabogo me, te Jisas Kraisgo Tedali Mobo Bidigo tau sabogo me, te sigo ena tau selama, tama te ena kalabusiba muani bage augwaligo ena olo tagala palaibao.

20 Tama eno dwagi yai homu elama, tama eno te kolesaga mu pedalaibao olama tonaluyu, tama me eno te kolesaga pedalomainao homu mu ebao, te kolesaga e dao: eno homugo te Godigo ena mani sęde ena munu me tulalugobeo. Menio. Eno homugo te tigidali sogo, te megi tama me, te ena bomo selama wi esiąyu, tama eno tigigo me eno homu kolesagago me te eno te Krais te we bidibolo ola mayu, tama augwaligo agai nogi ugwaba saibao. Tama homu eyu, te ena me bidibogo ma ena isibogo, tebogo agai nogi ugwaba somainao.

21 Magi baso meni. Eno homu tama tiwai: ena e tǫde me bidiyu da, teda ena Krais dali homugo kęą pai bidi mu bidaibao. Ena isiyu da, teda ena wiegi yai mu bugagia bidaibao, tebogo e tǫde bidibo aiyaba mu elaluaibao.

22 Tiali goli ena e tǫde me bididuyu da, teda eno we bidi hauwa tau sabo sę ebo usu yaibao. Tialima eno mena tų wali pogowe? Te eno konebeo.

23 Eno homu si ebao, tama te homu sigo ena augwali si tomode dąų walali. Te homu me e dao: ena Krais dali bidigi pomainu ena isaio homu bomo elama ebo dao. Te aga dali bidibogo te e tǫde bidibo kolesaga aiyaba mu elaluaibao.

24 Tiali goli me homu e tiwai dao: eno dage tobade e tǫde me bidiyu dage tau sabo sę, te me te genuai sę dao, tebogo ena aga dali bidigi pabo sę aiyaba elalubo dao.

25 Tama tede eno homu si ebo meni, eno mu koneai, ena e tǫde me bidaibao. Tama ena dage dali bidiyu, tama dagego te konealubo po dąų wabo bomo genuai pedaluyu, tama dage dwagi yai homu mu pemene emainogo eyu, eno dage dali tau siyu bidaibao.

26 Tama tibaso, ena dage dali ma bidibo si, te dage Krais Jisas dali wadolobaso tama eno yali sęde dagego te dwagi yai homu pemene ebo page hauwa elaluaibao.

27 Te enade nosali pedalabo sę te dago megi konebeo. Tialima te tagalao, te sęgę menio. Te sęgę nai, te e dao: te dago Kraisde ola mabo wiegi yai po, te po te da usu

sabo usu ni tiwai dao, tama te dagego ebo kolesaga te usu niba kadu wao. Dagego tama tiyu da, teda ena dage bidibo digi pabo ma gasa bulude bidibo, te usu dao, eno dagego ebo kolesagade dwagi yai po naga odaibao. Dagego te Kraisde ola mabo wiegi yai po bugagia wali pobaso da, teda dage duga hasi deli homu naga eyu, tama bomo elama dolaluaibao. Tama me dagego ebo kolesaga deli naga eyu, tama duga hasi tau siyu, tama te Kraisde dwagi yai konealubo po aiyaba elaluabo dwai sę ebo bage augwaligo dage dologobeo. Dagego tama ebo kolesaga po eno odaibao.
28 Eno te dagebolo dene mabo bage augwalide po odaio. Augwaligo dage wi homu me ilibo gogologio. Dage munu me wi isiąbo, te kolesaga ebogo te augwalibolo ola mawaibao, te augwali dolama tama mu hagawaibao, tiali goli God aga digi dage bugagia tonaluyu tama dage wiegi yai bidaibao.
29 Magi baso meni, dage, dagebolo Godigo dwagi yai sę olo elama, tama agai dage te Kraisgo sę ebo we bidi nigilai dao. Tama tiyu, agai dage tau selama, tama dagego Kraisde konealubo po homugo dąų wali. Te me elalubao, te agai dagebolo agai nogide dene sabo kolesaga me olo manio, te wiegi yai dao.
30 Tama dagego te Krais tobade dene sobaso, te dage ena dali hodobo te tobage dene sabo sę ebo usu dao. Polobadu ena dage dali bidibadi eno hwįbo dagego suai dao, augwaligo Kraisde ena dene mani. Tama megi me dagego odali, augwaligo e bulude me enabolo dene mę mabo dao.

2

Kraisgo aga nogi ugwaba sisiąbo wiegi yai kolesaga yali

1 Te dage Krais dali wadolama tama bidu, tama dagego bomo tama elalubo dao. Tama agai dage dali dwagi yai homu eyu godolo ebaso, tama dagego homu nagame elama bugagia bidibo dao. Dage agai Tedali Mobo Bidi dali deli homu eyu kisasa biliyu bidibo dao. Tama dagego duga hasi tomode te abagi homu eyu, homu dene eyu duga hasi tau sabo dao.
2 Dagego tama tialigo da, eno homu dwagi yai genuai mu dagego emainu e kolesaga tama yao: te deli homu naga bugagia yao, tama duga hasi dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga te dobayao, tama homu dali, homu kolesaga dali te duga hasi deli naga tiwai si naga elaluao.
3 Gasa bidi tau sabo kolesaga tagalama, tama duga digide naga homugo kone paluyu, duga nogi naga olo ugwaba sabo kolesaga eyu, dage te tiwai bidilamuo. Te menio. Te imilai

homu eyu, e homu yao, “Te gasa we bidi augwali dwagi yai
bage dao. Ena augwali dologode bidaibao,” te homu yao.
4 Tama tiyu, dagego duga digi naga tau siyu, duga nai naga
bugagia tonalugimio. Gasa we bidi augwali me tau siyu,
augwaligo nai me dagego bugagia tonaluiąo.
5 Dagego elaluabo homu kolesaga te Krais Jisasgo elaluali
homu kolesaga tiwai gilama yao. Te kolesaga e dao:
6 Aga tigidali sogo polobadu God tiwai mu bididuai
dao.
Tiali goli agai aga digi tau somainu “Ena e tiwai
bidaibao” homu te munu me ebeo.
7 Te mu menio. Agai digi aga genuai wiegi yai
nogi tagalama, tama nogi meni yai sęde dąų walali
bidi tiwai pedalali.
Aga te tǫde bidibo bidi dabe tiwai pedalama, tama
bidi augwaligo suali aga be bidi mu bidai.
8 Aga digi aga nogi aiyaba munama, tama Godigo
po wali peyu, tama augwaligo aga ela muabo sogo
usu nagasai, te dwai ni pedaide naga isali.
9 Tama tialide Godigo aga ugwaba mu sela muai,
tama agabolo te gasa nogi tigidali aiyaba elalubo
genuai nogi mawai.
10 Tama tibaso, dagalu bidi me, tǫde bidi me,
tǫ dai dologo badu bidibo bidi dabe me, augwali
tigidaligo Jisasgo nogi ugwaba somainogo augwali
kidu sugunaibao,
11 tama tigidali bidigo e po hania waibao, “Jisas
Krais da, aga naga te Genuai Bidi dao.”
Tama tiyu, augwaligo God Ayago nogi ugwanu mu
elaluaibao. *

Godigo po odobo we bidi te dagalu ho dabe tiwai ula yao po

12 Eno abagi mu dede, Krais aga Godigo po mu wali pali.
Tama tibaso, ena dage dali polobadu bidibadi dagego eno
po wali pali tiwai gilama, te megi me, ena digibulu bidibadi
te dagego bomo elama, te eno po bugagia wali pao. Te sęgę
dao, olo sę mu menio. Tama tiyu, God dali duga homugo
kęą pai we bidi mu bidiyu, tama te dage bidibo kolesaga
wiegi yai mu sese pedalomainu bomo elama tiduao.
13 Magi baso meni, te dagego aga homu wali pabo
homu emainogo, te dagego aga homu wali pabo bomo me
elalumainogo, te God aga digi dage tomode aga sę eyu, tama
dagego homu agai hodolobo dao.

---

* **2:11:** Ais 45:23

14 Tama dage Godigo po tama wali peyu tama dagego
elalubo sę ebadi, te duga hasi wado po wabo me, konila
po wabo me, te tobage po wagimio.
15-16 Tama dagego te sę tama eyu da, teda dage te gasa
we bidigo gedude te magi sę isąwai we bidi bidiyu, tama
dage te dwai sę dali dwagi yai sę dali gealusiąbo we bidi
bidaibao. Tama bidiyu, dage te homu gagea pai haniani
dwai dwai sę ebo we bidi tomode bidibadi goli, dage Godigo
mu doloba pai wai puluba bidaibao. Tama dage augwali
tomode bidibadi dagego te ho dabe hulide ula nanobo tiwai
eyu bidiąo. Tama tibadi, dagego augwalibolo te wiegi yai
bidibo ula elalubo po pusao. Dagego tama tiyu da, teda
te Krais aga e tǫba ma asobo side eno dwagi yai homu
dage dali yaibao. Magi baso meni, eno koneaibao, eno dage
tomode yali tigi dene sę me te eno bomo me te olo dali ebeo.
*
17 Dagego duga homugo Kraisde konealubo po dąų wabo
kolesaga ebo, te kolesaga ebo te Godigo gedude te dagego
agabolo te ofa nai mabo kolesaga ebo tiwai dao. Tama
bidi dabe augwaligo ena ela mugowe, mugobewe, te eno
konebeo. Tama augwaligo ena ela muyu da, teda eno
kaneme dali te dagego ofa mabo nai dali te si dago agabolo
mawaibao, te polobadu bidali bidi dabego te wain ąį te ofa
nai daiba gelali tiwai yaibao. Awe, tama tiyu da, teda usu
da, eno tede dwagi yai homu pemene ebao, tama dage dali
hodobo eno dwagi yai homu ebao.
18 Te tama tiwai me, dagego me te enaba pedalabo sęde
dwagi yai homu pemene yao, tama ena dali hodobo dwagi
yai homu yao.

Polgo bidi si Filipai hanuba tagala palaibao

19 Genuai Bidi Jisasgo homu usu weyu da, te eno dage
bugagia bidibowe wabo po odomainogo, eno Timoti dage
bidibo digi tamadi tagala palaibao. Tama aga ma asama,
dagede po enabolo olama, eno me dagede dwagi yai homu
yaibao.
20 Eno Timoti tiwai bidi me menio. Agai ena dali homu
deli naga ebo dao. Agai dage tau sabo homu mu ebo dao.
21 Tigidali gasa bidi dabe augwa naide naga homu eyu,
tama tede tonalubo dao, tama augwaligo Jisas Kraisgo sęde
homu eyu tonalubo menio.
22 Tama duga digi Timoti mu koneai, te aga yali sę dagego
osola sulama tama dagego koneai, te aga sę bugagia ebo
dwagi yai bidi dao. Agai ena dali hodobo te Godigo po

* **2:15-16:** Bom 32:5

pusubo sę iduai dao, te aga ogwago aga aya dali hodobo
sę ebo tiwai yai dao.
23 Te gavman bidi dabe augwaligo ena e kalabus bedu
tamadi olo tagala palogowe, ma meniwe, te eno megi
konebeo. Tialima te eno nosali konebaso da, teda eno Timoti
polo dage bidibo digi tagala palaibao.
24 Tama Genuai Bidigo homu usu weyu da, te ena digi ena
dage bidibo digi tamadi asaibao, eno megi te homu ebao.
25 Eno homugo te bidi Epafroditus dage bidibo digi ma
tagala palaibao. Aga dago ama dao, tama ena dali deli sęde
abagi olama biduai dao. Tama gasa bidi dabe augwaligo
Godigo po pusubo sę dolidali weyu tama agai ena tau
siyu, tama da sigo tigi dene sę iduai dao, te ami enesigi
bidigo bomo elama hwịbo tiwai yai dao. Polobadu dagego
Epafroditus ena bidibo digi tagala palai, tama agai ena tau
siyu ena dali bidibao.
26 Agai dwai homu mu eyu, tama agai homugo aga dageba
polo paio wabo. Magi baso meni, dagego aga gasi yali po
odali, te po agai odali. Tama agai te po odama, tama dagego
agade moni homu idali weyu aga dagede homu dene eyu
dage sugi pabo homu eyu bidibao.
27 Awe, mu tama, polobadu aga gasi mu yai, tama pąde
mu aga isabo tiwai yai. Tiali goli Godigo aga dali homu
dene eyu, tama aga tau selama aga isibeo. Tama tebode
Godigo aga deli naga homu dene eyu tau sabeo. Agai ena me
homu dene elama tau salio. Agai koneai, ena e kalabuside
bidibaso, ena sęgę dali dene me te elalubao. Tama eno abagi
isibaso, eno genuai sęgę elaluaibao. Tama idali weyu Godigo
te bidi tau sabogo ena me tama tau sai dao.
28 Tama tibaso, ena wiegi yai homu eyu tama eno homugo
aga dage bidibo digi tagala palabo homu ebao. Tama tiyu,
tama dagego aga ma subo si, teda dagego dwagi yai homu
agade ma yaibao. Tama eno sęgę me te tama silaibao.
29 Dage dali, te bidi Epafroditus dali, te dage tigidali te
Genuai Bidi Kraisgo hani deli dao. Tama tibaso, aga dageba
asobo si, dagego aga duga ama tiwai ma sao. Te tobage
bidigo nogi dagego ugwaba siyu, tama augwali dali dwagi
yai homu yao.
30 Magi baso meni. Kraisgo sę tobade aga pąde tama isai
digi dao. Agai homugo aga bidabo homu yai menio. Dage
digibulu bidiyu, tama duga digi ena tau sabo usu sąbaso,
agai ena tau sabo homu elama, tama Kraisgo sę ebadi pąde
isai digi dao.

3

Godigo te we bidi doloba pai ilibo sę po

1 Eno ama dede, eno po silainogo e po obao, eno homugo
te dage te dago Genuai Bidi dali wadolobaso, te dage dwagi
yai homu pemene yao. Te eno dagebolo polobadu pusali po,
te po megi ma asębo eno hagelabo menio. Te po dagebolo
ma asębogo dage tau siyu, tama gasa bidigo ola mabo pogo
dage dologobeo.
2 Dage dua dao, te sę dwai ebo bidi dabe, te wili sulai yowi
tiwai. Dage dua dao, dwai bidi dabego dagebolo "Te da Juda
bidi dabe tiwai eyu, duga tigi togoyu, Godigo sa mubo dąį
tigiba muao," te po wabo bage, te augwalide dua dao.
3 Magi baso meni. Augwali meni, te dago naga te Godigo
sa mubo dąį mu sai dao. Augwaligo homu te augwa tigiwali
togobaso augwali Godigo gedude doloba pai bidi dao, tede
geda muyu augwaligo te homu ebo dao. Tiali goli dago te
doloba pai bidi nogi sabo tų koneai. Magi baso meni. Godigo
Mobo Bidigo da tau siyu, tama dago Godibolo lotu po wabo
dao. Da Krais Jisas dali wadolama bidiyu, tama tede da
dwagi yai homu mu pemene ebo dao. Tama bidiyu, dago
Godigo sa mubo dąį elalubao. Dago te dena tigiwali togobo
sęde te da tau sabo kolesaga dao, te homu mu ebo menio.
4 Te tigiwali togobo kolesaga dali, te bidi aga tigi bomogo
ebo haniani kolesaga dali, te tobage kolesaga ebogo te bidi
te Godigo gedude doloba pai bidi ilibo usugi da, teda ena
aga gedude doloba pai bidi mu dao. Tama gasa bidi me
deligo aga tigiwali togobo sę elama tama gasa sę me eyu,
tama aga wiegi yai bidi dao homu eyu da, teda eno te bidi
aiyaba elaluai dao.
5 Magi baso meni. Edao. Ena ame nenama, tama Sarere
deli bidama, tama augwaligo eno tigiwali togwai, te Godigo
hani sa mubo dąį enaba tama muai. Ena te Israel bidi mu,
tama ena Benjamin te bidigo hani. Eno aya ida si augwaligo
Hibru po weyu bidai, tama ena me Hibru po wabo bidi mu
dao. Ena genuai hodolama, tama ena te Farisi hani bage
dali wadolali. Augwaligo bomo eyu, te Juda dabego bomo
yai po tigidali deli deli dolo mu bugagia wali pabo bage dao.
Te tiwai ena me te da Juda dabego bomai po tigidali dolo mu
odama wali peyu bidai dao. Tebode ena olo bidi meni. *
6 Eno te Godigo nogi dolobo we bidi elaibao homu bomo
elama, tama tede geda muyu eno te Krais wali pabo we bidi
hani augwalibolo genuai dene mayu bidai dao. Te Godigo
te Juda dabego bomai po dolo wali pabo bidibolo te doloba
pai bidi nogi pogi sogo da, teda enabolo agai te nogi pogi

* **3:5:** Tpi 23:6; 26:5; Rom 11:1

da. Eno te bomai po me deli me bolobeo. Te eno dwagi yai
kolesaga tama yali goli, te usu meni. *
7 Tiali goli te eno megi tama nedali eno nogi tau sabo wiegi
yai kolesaga, te augwali tigidalide eno homu hasegelama,
tama megi eno homu te augwali te ena tau sisąbo nai naga
dao, te hagawai nai naga tiwai dao. Magi baso meni, Krais
agai ena tau mu sai dao.
8 Tiali goli te da Juda dabego ebo kolesagade naga eno
homu te augwali te ena tau sisąbo nai dao. Tede naga me-
nio. Te ena Godigo gedude doloba pai bidi pedalomainogo
eyu, polobadu eno haniani gasa kolesaga hauwa me eyu
bididuai dao. Te kolesaga tigidalide me megi eno e homu
ebo dao, te augwali ena tau sisąbo kolesaga dao, te olo nai
mu dao, te homu eno megi ebo dao. Magi baso meni. Te
wiegi yai kolesaga me deli naga eno megi subo dao. Te
kolesaga e dao: ena te eno Genuai Bidi Krais Jisas dali mu
wadolama, tama ena aga dali abagi mu kisasa bilibao, te
kolesaga da te genuai wiegi yai kolesaga mu dao, tebogo te
gasa kolesaga tigidali aiyaba elalubo dao. Tama aga tobade
eno te gasa ena tau sabo kolesaga tigidali tagalai dao. Eno
Krais tama somainu eyu, tama te gasa kolesaga tigidali te
dwai olo pobele bage naga dao, eno te homu ebo dao.
9 Eno homugo ena aga dali wadoloyu tama homugo mu
kęą paibao. Polobadu eno e homu eyu bidai dao: eno te
Juda bagego bomo yai po dolo mu bugagia wali peyu da,
teda Godigo gedude ena doloba pai bidi pedalaibao. Tiali
goli megi eno te homu ebo menio. Eno Kraisde konealubo
po dąų olama, tama Godigo ena doloba pai bidi nogi yai dao.
God aga digi te Kraisde konealubo po dąų wabo bidibolo te
doloba pai bidi nogi nogi ebo dao.
10 Tama bomo elama, eno deli homu naga ebo dao: ena
Krais dali wadoloyu, tama eno aga kuna koneaio. Aga isąma
ma hodaluama tama bomo elalubao. Eno homugo eno te
bomo mu koneaio. Eno aga dali abagi mu olama, tama aga
dene sali tiwai eno dene sobaso te usu dao, eno te dene saio.
Tama tiyu, aga isali tiwai ena isaio.
11 Eno homugo te tų elalubaso, nosali ena te isali we bidi
tomodu Godigo ena ma hodaluaibao, tama ena ma bidaibao.

Polgo bomo elama dąi yali digi sabolainogo udawai

12 Tiali goli eno megi tama wali kolesaga, te tobage
kolesaga eno polo selama, tama megi ena doloba pai wiegi
yai bidi mu dao, eno te homu ebo meni. Te menio. Bidi dabe
augwaligo bomo elama dąi yali digi polo sabolainogo udabo
tiwai, te eno bomo elama, tama te Godigo enabolo maiabo

* **3:6:** Tpi 8:3; 22:4; 26:9-11

nai sabo homu ebo dao. Eno te tiwai emainogo eyu, Krais
Jisasgo polobadu ena aga wali pomainogo ilai dao.
13 Ama dedeo, te enade, te eno homugo te kolesaga polo
mu sai dao, te homu ebeo. Meni. Tiali goli eno homu me
deli digi tama ebo dao. Eno polobadu yali homu kolesaga
tagaluyu, tama augwalide homu ma esiąyu, tama eno nosali
sabo nai sę bomo ebo dao.
14 Tama tibaso, eno bomo elama, dąį yali digi sabolama,
dwagi yai muani nai sainogo udabo dao. Te dwagi yai
muani nai sabo e tiwai, Godigo da Krais Jisas dali wadolama,
tama aga dali bidada peyu, bidada pomainu agai da
dagaluba holao olama i wai dao.
15 Te da Godigo po kibu be hauwa bugagia wali pali bage,
te dago aga homu kolesaga koneai bage, te da tigidaligo
te bomo elama dąį yali digi sabolama, dwagi yai muani
nai sainogo uda yabo homu deli naga yao. Tiali goli
dage mebago gasa homu me elalubaso wida, teda Godigo
dagebolo te po page hania waselaibao.
16 Tialima te Godigo dabolo polobadu waselali yabo
kolesaga, te kolesaga dago bugagia wali pomainao.
17 Eno ama dedeo, dage tigidaligo eno ebo kolesaga
sulama, tama te tama tiduao. Dago dagebolo te dolo yabo
kolesaga ola mawai dao. Tama tibaso, duga hasi dagego
dago ebo kolesaga wali asobo bidi dabe bugagia suao, te
dagego augwaligo ebo kolesaga dolo wali pomainogo tama
yao. *
18 Polobadu hauwa sogo eno dagebolo wai dao, tialima
megi eno dagebolo ma obao, tama eno homu dene eyu
gedude ąį pedalabo dao. Magi baso meni. Godigo po
odobo we bidi hani tomode te we bidi hauwa augwaligo ebo
kolesagago augwali te Krais ni pedaide isali sę page dali boi
bidi ilibo dao.
19 Augwa tigigo tuabo nai dabe, te nai sabo homu naga
augwaligo eyu, tama te kolesaga wali pabo dao. Te sabo
nai dabe augwaligo tibo god tiwai mu dao. Augwaligo
dwai haniani hale ebo kolesaga ebo dao. Tiali goli augwali
tede hale menio, tede augwaligo dwagi yai homu eyu,
tama augwa nogi ugwaba sabo dao. Tama augwaligo e
tǫde elalubo naide naga homugo dąų olama tama bidibo
dao. Tama augwaligo te tobage kolesaga ebaso, augwali mu
dolaibao, te dwai buluba paibao.
20 Tiali goli, da, te da gasagi yai we bidi hani dao. Dago
bulu mu te Godigo bidibo digi mu dao, tama wiegi yai homu

* **3:17:** 1 Ko 4:16; 11:1

eyu dago te da ma dobola sabo bidi, te Genuai Bidi Jisas
Krais, aga tedu dulama, tǫba ma asobo tonaluyu bidibo dao.
21 Magi baso meni. Agai bomo te gasa tigidali bomo aiyaba
elalubo dao. Tama agai bomogo agai tigidali nai deliba
sisinama, tama aga dologoba muabo te bomo tede usu dao.
Tama aga tǫba ma asama, tama dago bomo meni yai polo
isibo tigi, te tigi agai bomogo hasegelaibao, tama dago tigi
aga wiegi yai ula elalubo tigi tiwai si pedalaibao.

4

Dage deli homu eyu tama dwagi yai homu kolesaga sao

1 Eno ama dedeo, te Krais e tǫba ma asama, tama da dali
wiegi yai sę yaibao. Tama tibaso, dage aga dali polobadu
wadolama tama megi bomo elama dolaluiąo. Eno dage
dali wiegi yai homu mu pemene ebo dao, tama eno dagede
homugo ma kone palobo si eno homu dene ebo dao. Dagego
ena homu dwagi yai ilibo dao. Dage da, te eno bulali nai du
walali tiwai dao.
2 Yuodia dali Sintike, te we dage sigo odao: dage si Krais
dali wadolama, tama ama name si tiwai bidiyu, homu deli
naga yao. Dage si tama naga tiao.
3 Tama nage me, nage ena dali homugo kęą pai bidi, ena
dali deli sę ebo bidi dao, eno nagebolo e po obao, te we si
augwaligo deli homu naga emainogo nago augwali tau sao.
Eno Godigo po pusubo sę ebadi, augwali sigo tigi dene sę
eyu, ena tau sali. Te bidi Klemen dali, gasa ena dali deli sę
ebo bidi dabe dali, augwaligo te we si dali sę yali dao. Tama
augwali tigidaligo nogi te Godigo bukude asęna elalubo dao,
te bidibo ula sali bagego nogi asęani bukude.
4 Eno homugo dage te Genuai Bidi dali wadolali we bidi
dage sesemane sogo dwagi yai homu pemene eyu bidao.
Awe, eno te po ma obao, dagego homu dwagi yai pemene
yao.
5 Dagego homu nagame ebo kolesaga tigidali sogo eyu,
tama tigidali we bidi augwaligo te kolesaga sueibao. Dago
Genuai Bidi ma asobo sogo pąba yagasai dao.
6 Dagego haniani naide moni homu egimio. Te menio.
Te dageba pedalobo sę tigidalide dagego Godibolo tede po
weyu, tama agabolo buba hwi olama, tama te dagego sǫą
pabo naide aga hanalu wao.
7 Dagego tama tiyu da, teda dage Krais Jisas dali
wadolama, tama aga dali hodobo bidiyu, tama Godigo
dage nagamea pai homu ilibo kolesagago dage bugagia
tonaluaibao, tama dage wi egobeo. Te nagamea pai homu
ilibo kolesaga page te da tǫde bidibo we bidigo kuna munu

me konegobeo, te agai kolesagago dago homu kolesaga aiyaba mu elalubo dao. Awe, tede dago homu kolesagago dęą sabo dao, tiali goli agai te nagamea pai homu ilibo kolesaga page me hauwa elalubao.

8 Eno ama dedeo, eno po silagasu wabo po me deli waibao. Dagego eno e nedebo kolesaga nogi selama tama augwalide naga dagego homugo bugagia kone pabalo piduao. E tobage kolesaga augwali dwagi yai dao, tama tigidali we bidigo e kolesaga ebo bidigo nogi ugwaba sabo dao. E dao: te tibo po wasiąbo kolesaga me, te wiegi yai kolesaga me, te Godigo gedude me bidigo gedude me dolo kolesaga, tama meda isąwai kolesaga dali, te abagi homu ilibo kolesaga dali, te doloba pai kolesaga dali, te dwagi yai nogi elalubo kolesaga dali, te tobage ebo kolesagade dagego homugo kone pabalu pidubadi geao.

9 Ena dage dali bidibadi eno te haniani kolesaga po dagebolo ola menama tama dagebolo mani. Tama dagego eno yali kolesaga gedugo suali. Dagego te enade tama sali kolesaga sesemane sogo iduao. Tama tiyu te dabolo nagame homu ilibo God aga dage dali bidaibao.

Te Filipai hani bagego tau sabo nai dabe Polbolo tolai baso, te Polgo buba hwi po wai

10 Ena te dago Genuai Bidi dali wadolama tama bidiyu, tama megi ena dwagi yai homu mu pemene ebao. Magi baso meni. Hauwa sogo silama tama dagego ena tau sabo tụ ma dalama, tama dagego ena tau sabo kolesaga te ni dululi pisigalubo tiwai eyu, tama dagego mone ge enabolo tagala palali. Tama tiyu, tama dagego enade homugo konea palobo, te eno koneai. Dagego ena gegeda pabeo. Te meni. Tiali goli dage tụ meni yai dao.

11 Tama tede ena nai sǫą pabo hobedagia bidibao, eno te po megi wabeo. Te meni. Eno elalubo nai, te naide ena dwagi yai homu eyu bugagia bidibo kolesaga te eno konea silai dao.

12 Ena magi nai meni yai bidi bidibo kolesaga dali, te nai hauwa elalubo kolesaga dali si eno koneai. Te eno polobadu konesiąwai kolesaga eno megi konebo dao. Tama tibaso, tigidali bulude me, tigidali sogo me, te ena dwagi yai homu eyu, bugagia bidabo ena usu yaibao. Ma, eno nai hauwa tubo sogo ma nasi ebo sogo, tama doado bage hauwa elalubo sogo, ma nai sǫą pabo sogo, te magigo menio.

13 Krais agai aga bomo ena menama, tama te bomogo eno tigidali sę ebo usu ebo dao.

14 Tiali goli, dagego ena dali hai namu si weyu, eno sęgę dagego tolai, te kolesaga dwagi yai dao.

15 Tama dage Filipai we bidi, duga digi mu koneai: te
polobadu eno te Godigo gesi wiegi yai po sela pabo sę
dage tomode ebo gagalali sogo, te sogo eno te Masedonia
tǫ tagalama, tama gasa tǫba pali sogo, te sogo gasa Godigo
po odobo we bidi hani augwaligo ena tau sabe, te dagego
naga ena dali deli sę yabo homu eyu, tama enabolo mone
ge menama, tama eno te mone ge sai dao.
16 Ena Tesalonaika bulude bidibadi tama eno nai sǫą
pobaso, dagego ena si sela sogo tau sai dao. *
17 Te dagego ena tau sabo badi, te eno dagego enabolo
mani masigi gede homugo kone paluyu sabo homu ebo
meni. Te meni. Eno homugo Godigo te dagego ena tau siyu
duga nai dobabo dwagi yai sę ebo sulama, tama agai nosali
dage wei ponaibao.
18 Dagego mani tigidali nai usu elama eno selama, ena sǫą
pabo meni. Te dagego dwagi yai nai dabe te bidi Epafroditus
nogoba munama, tama agai tolasa asai, te eno sai, tama
megi ena pągąna pabo. Te dagego tolali nai dabe augwali
da te Godibolo olo maiabo denami ebo ofa nai tiwai dao, te
agai gedude te usu dao, tama agai homu dwagi yai ilibo nai
dao. *
19 Tama ena wali pabo God agai dage bugagia wei
ponaibao. Dage Krais Jisas dali wadolama tama dagego
mena nai sǫą pobaso da, teda agai umabo elalubo wiegi
yai ula yai naigo dage tau siyu, tama dage me mu pągąna
paibao.
20 Eno homugo da tigidaligo dena Aya Godigo bomo yai
ula elalubo nogi sesemane sogo uganu sao, bidada peyu,
bidada pabo sogo tama yao. Te mu tama dao.

Po me badu wai

21 Eno siade da wabo po te tede bidibo Godigo po odobo
we bidi tigidalibolo wao, augwali Krais Jisasgo hani bage
dao. Dago ama dabe ena dali ede bidibo bagego dage dali
siade dao po olama tolobao.
22 Ede bidibo Godigo we bidi augwali tigidaligo dagebolo
siade dao po ola tolobao. Meba gavman tuni bidi Sisar agai
bede sę ebo bidi augwaligo te siade da wabo po bomo elama,
dage dali te po wai.
23 Eno homugo dago Genuai Bidi Jisas Kraisgo olo tau sabo
wiegi yai kolesaga dage dali bidao. Te tama dao.

---

* **4:16:** Tpi 17:1; 2 Ko 11:9 * **4:18:** Sai 29:18

Polgo Kolosi Dabeba Pas Asęani Hasia nedebo tau sabo po

Te hanu nogi Kolosi te Esia moni tọ tomode elaluali. Pol aga digi te Kolosi hanuba pabe, gasa bidigo Godigo po teba hasia pusugi pai dao. Tama Pol te Rom moni hanu kalabus bede bidibadi tama te bidi Epafras te Kolosi hanu taga soyu, te Romba sabolama tama Pol suagasali. Agai Polbolo te Koloside pedalali sę po pusuyu, tama te we bidi meba te augwa polobadu yali dwai kolesaga tomoba ma painogo ebao wali. Te me te tibo po ola mabo bage augwaligo te we bidibolo te augwa tigi aiyaba elaluabo tibo po ola mobao, te po me Polbolo pusali. Tiali goli te we bidi hauwa augwali Krais bugagia wali pabo dao, te po me Epafrasgo Polbolo pusali. Tama tibaso, Pol dwagi yai homu eyu, tama agai te Kolosi we bidi dali godolo ebaso, agai e tau sabo bomo mabo po asęnama, tama te bidi Tikikusgo augwalibolo sela pomainogo yai. Te si wabo bidi nogi Onesimus, te bidide Polgo po hauwa olama, te bidi Filemonbolo te pas asęyu te tama po wai dao.

Krais aga te tigidali naigo tobolu bidi da, tama te tigidali bidibo ula me te Godigo kolesaga agade pągąnalubao

(Dąị 1:1–3:4)

1-2 Ena Pol dao, ena Krais Jisasgo po sela pabo sę bidi dao. God aga homugo digi ena te sęba muani. Tama dago ama Timoti aga ena dali bidibao. Tama eno e pas asęna dagebolo tolobao, dage Kolosi moni hanude bidibo Godigo we bidi hani. Dage da, dago ama dabe, dage Krais dali wadolama tama aga dali homu kęą pai bage dao. Eno homugo dago Aya Godigo olo tau sabo wiegi yai kolesagago dagego homu dua nagame ilama, tama dage bugagia bidimainao.

Polgo Godibolo puba hwi po wai

3 Te God agai dage tau somainogo da sigo gedu haluasa po wabo dao. Tama weyu, tama sesemane sogo te dago Genuai Bidi Jisas Kraisgo Aya Godibolo dago dagede puba hwi po wabo dao.

4 Magi baso meni, dago odali, te dagego Krais Jisasde konealubo po dąụ wali po me, te Godigo we bidi tigidali dali dagego dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga po me, te po si dago odobaso, dago agabolo puba hwi po wabo dao.

5 Te mu po, te Godigo gesi wiegi yai po, te po pusubo bidi
hasia sogo dage bidibo digi sabolali sogo, te sogo dagego
te po odama, tama dagego koneani, te nosali Godigo dage
dali dwagi yai sę mu yaibao. Te tama odama, tama dagego
tede dwagi yai homu eyu, bugagia tonalubo dao. Dage tama
tonalubaso, dagego Kraisde konealubo po dąụ olama, tama
Godigo we bidi tigidali dali dwagi yai homu eyu godolo ebo
kolesaga ebo dao. Tama te Godigo dage dali nosali yabo
dwagi yai kolesaga page te Godigo aga bidibo digide bugagia
tonalubo dao, te dologobeo.
6 Tama te gesi wiegi yai po pusubo bidi dabe augwali te
tigidali tọba tedali pelama, tama tede bidibo we bidibolo te
po pusama, tama tebogo te we bidi dali dwagi yai sę ebo
dao, te ni aga du bugagia walobo tiwai ebo. Te dage tomode
me te tiwai yai dao. Hasia dagego te Godigo olo tau sabo
wiegi yai kolesaga po odama, tama te kolesagago dage tau
selama, tama te kolesaga dagego kuna konebo dao. Tama te
sogo gagalama tama megi e sogoba usu nagasama te wiegi
yai pogo dage tomode aga du bugagia walobo dao.
7 Epafras agai te wiegi yai gesi po dage ola menama, tama
dagego konea sai. Aga dago deli sęde bidibo dwagi yai bidi
dao, tama da sigo aga dali dwagi yai homu ebo dao. Aga te
Krais dali homu kęą pai sę ebo bidi dao, tama agai da si te
sęde tau sabo dao. *
8 Tama agai da sibolo e po hania hanilai dao, “Te Godigo
Mobo Bidigo te Kolosi we bidi tau sobaso, tama augwaligo
te Godigo po odobo we bidi tigidali dali dwagi yai homu eyu
godolo ebo dao,” te po wai.
9 Te Godigo po dage tomode te tobage dwagi yai sę yali
baso, dago dagede te po odali sogo gagalama tama eduali
tama megi usu nagasama tama dago Godibolo po wabo
dao. Tama tiyu, dago Godibolo e po hanalu wabo dao,
“God, nago te Kolosi we bidi augwalibolo te nago Mobo
Bidigo maiabo wiegi yai homu kolesaga tigidali augwalibolo
mao. Tama mobaso, augwaligo nago sę yabo homu kolesaga
gisiga koneaibao,” dago dagede te po Godibolo wabo dao.
10 Tama agai te homu kolesaga dagebolo mobaso, teda
dagego ebo kolesaga te dago Genuai Bidigo gedude te usu
yaibao, tama te kolesaga tigidaligo aga homu dwagi yai
ilaibao. Tama dagego haniani dwagi yai sę yaibao, te dwagi
yai ni aga du walobo tiwai yaibao. Dagego God koneama
tama te konebo sę genuai pedalaibao.
11 Dago homugo Godigo agai moni ula yai wiegi yai bomo
meba selama, tama te bomo dagebolo mao, tama te bomogo

* **1:7:** Kol 4:12; Flm 23

dage bomai we bidi ilao. Tama agai dwagi yai bomogo dage bomo elama dolaluyu, tigidali sęgę bugagia tolaluyu, tama dagego boi bidi homu egobeo, dagego augwali wei ponobo homu egobeo.

12 Tama dagego tama tiyu, dwagi yai homu mu pemene eyu, dago Aya Godibolo puba hwi po wao. Magi baso meni. Te agai tonalubo wiegi yai ula elalubo digi tede agai aga we bidibolo maiabo nai hagea selama munaluali. Tama dagego te hagea sali nai meba somainogo agai dage usu ilai dao.

13 Da te dwai haubo tobolu bidi Satango dologode te hulia sai bulude bidibadi, God agai da ma dobola selama, tama da bugagia sela pelama, tama aga godolo ebo Ogwago we bidi tonalubo kolesaga dologoba mugi pali.

14 Agai Ogwago te da dąų wali nai pisigina sąwai dao. Te po page e dao, agai yali sęde Godigo dago yali dwai sę sela sąwai dao. *

Krais da te tigidali nai tobolu bidi dao

15 God aga te dago susiąbo bidi goli, Krais te God tiwai mu bidiyu tama bidigo gedugo suali bidi bidai. Aga Godigo hasia ogwa dao, te tigidali nigali naigo nogi agai nogigo aiyaba elalubo dao.

16 Magi baso meni. Godigo agabolo te sę yao olama, tama agai te dagalude nai tigidali dali, tǫde nai tigidali dali nigai. Agai dago subo nai me dago susiąbo nai te tigidali agai nigai. Te dago gedugo susiąbo dagalude bidibo ensel mobo bidi tonalubo bage dali, te haniani tuni bidi dabe dali, te tobolu bidi dabe dali, te bomo elalubo bidi dabe dali, agai augwali tigidali nigai. Tigidali elalubo naide Godigo agabolo nigao olama, tama agai nigilama, tama te Krais aga nogi ugwaba somainogo eyu bidibo dao, te aga te tigidali naigo peni dao.

17 Te tigidali nigali nai nigisiąbadi, te sogo aga bolo biduduai dao, tama tigidali nai agai aga bomogo tonaluyu, tama megi bugagia bidiyu tedela pabo menio.

18 Godigo po odobo we bidi augwali da te Krais aga tigi tiwai dao, tama aga da te aga tigigo tobolu dao. Tama aga da te tigigo bidabo bomo page bidi dao. Aga naga te tigidali naide polalubo bidi bidimainogo eyu, tama aga da te Godigo hasia ogwa da, tama aga hasia mu gų pagede hodaloai bidi dao. *

19 Magi baso meni. God aga digi homugo agai homu kolesaga sese te aga ogwago elaluyu, tama ogwa aga tiwai mu bidaibao.

20 Tama tiyu, God aga digi homugo te aga Ogwago sę ebogo agai te tigidali nai God dali deli homu ma ilaibao, tǫde nai

* **1:14:** Ef 1:7 * **1:18:** Ef 1:22-23

dali dagalude nai tigidali. Aga Ogwago kaneme ni pedaide gelai. Tama tebogo Godigo da dali boi piabo sę yai dao. *
21 Awe, polobadu dagego dwai homu kolesaga eyu, tama dwai sę idubaso, dagego God dali boi bidi homu elama tama dagego aga konebeo, dage digibulu bidai dao.
22 Tiali goli megi aga Ogwago tǫde bidali tigi isali kolesagago agai dage aga abagi ilai dao. Agai homugo dage tedali mu we bidi, dage bugagia magi sęgę me meniama wiegi yai agai gedude nigiliyu, tama agai dage aga pageba odasa asomainogo agai dage aga abagi dabe ilai dao.
23 Tialima dage, dagego bomo elama, te Godigo gesi dwagi yai pode homu kęą pai we bidi bidiyu tama dolaluao. Te bugagia sę yai be aga tǫba tuluali ni tigi augwali te tǫde mu dąụ obaso, te be peme egobeo. Te tiwai me dagego duga homu agai pode kęą pai we bidi bidao. Dagego polobadu te po odoyu, tama te Godigo dagebolo nosali maiabo naide dagego dwagi yai homu eyu tonalubo gagalali. Megi dage te tonalubo kolesaga tagaligio. Te gesi dwagi yai po augwaligo tigidali tǫde we bidibolo pusigi pai dao, tama ena Pol, ena te gesi dwagi yai po pusubo sę ebo bidi pedalai dao.

Godigo geme dualali po waselali

24 Ena megi e kalabus bede bidiyu tama dene sobao. Tiali goli eno dage tau somainogo eyu, tama te dene sobaso, eno dwagi yai homu ebao. Magi baso menio. Da Godigo po odobo we bidi da, te Krais aga tigi tiwai bidibao. Tama aga tigi tobade te dene tolobo sę me elalubao. Tama eno tigide te dene me sobaso da, teda eno te agai aga tigi tau sabo dene meba toloyu, tama te dene silibo sę eno tama tau sabo dao.
25 Tama God aga digi ena aga we bidi hanigo sę bidi nigilai dao. Eno dage tau somainogo eyu agai e sę enabolo mani, te Godigo po sese eno gisiga ola mayu, tama we bidi augwaligo te po page kuna konemainogo ebo dao.
26 Tigidali sogo polobadu te po page tigidali bidi hanigo gedude dulaluai. Tialima megi God agai aga we bidi mubolo te po page hania waselai dao.
27 Te Godigo homu e dao: agai aga polobadu dulaluai po agai we bidi mu augwalibolo hania hanilaibao. Tama te dulaluali pogo te gasa hani we bidi tigidali tau sabo po dao. Te dulaluali po wiegi yai mu dao, te bomo yai ula umabo elalubo po dao. Te dulaluali po page e dao: Krais aga digi dage deli delide hodobo bidibao, tama aga tama bidibaso dagego Godigo bomo yai ula dali, genuai nogi dali, bomo dali te meba saibao, tama tede dagego dwagi yai homu eyu bugagia tonalubo dao.

---

* **1:20:** Ef 2:16

28 Tama tibaso, dago Kraisde po te tigidali bidibolo pusubo
dao. Dago homugo tigidali we bidi deli deli augwali Krais
dali wadolama, tama bugagia holama, tama wiegi yai we
bidi mu bidimainogo eyu, tama dago augwali Godibolo
mawaibao, bidigo aga wiegi yai nai ofa te Godibolo mabo
tiwai. Tama emainogo dago tigidali wiegi yai homu
kolesagago augwali ola mayu, tama dua dao, e pode geda
mugio, te tobage po weyu dago tigidali we bidi Kraisde po
ola mabo dao.
29 Tama te sę emainogo eno bomo eyu tama ena sę dene
mu ebo dao. Kraisgo enabolo aga genuai bomo menama,
tama te bomogo naga eno bomo eyu te sę ebo dao.

2

1 Eno homugo dagego tama koneao: eno sę dene eyu, eno
dage Kolosi bage dali, te Laodisia hanude bidibo Godigo po
odobo we bidi hani dali, te gasa ena gesabidi susiąwai bidi
dabe tigidali dali, eno dage dali augwali dali tau sabo sę yai
dao.
2 Magi baso meni. Eno homugo te dage me, augwali
me, dage tigidaligo homu kolesaga bomo emainu eyu, tama
augwa hasi dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga ebogo
augwali deliba kęą somainogo ebo dao. Tama eno homugo
me te augwaligo te Godigo gesi dwagi yai po page sese kuna
koneama, tama te konebaso augwaligo tede homu si munu
me egobeo. Tama bidiyu, augwali tede te doado bage hauwa
elalubo bidi tiwai bugagia bidaibao. Tama tiyu, augwaligo
Godigo dualai po page hania koneaibao, te page da te Krais
aga digi naga dao.
3 Aga da te Godigo wiegi yai homu kolesaga dali konebo
homu dali si dabolo waselai bidi dao. Te homu kolesaga
dali konebo homu dali si polobadu dualalubadi bidai dao,
te bidigo umabo wiegi yai doado bage geme dualali tiwai
elaluali.
4 Bidi me deligo dage homu bega somainu ili po ola
menama, tama dagego homu polo tulaluidali weyu, eno te
po dage Kolosi we bidibolo asęna tolobao. Agai wiegi yai po
mu dage ola mani digi, te po ola tagalao.
5 Magi baso meni. Ena dage dali megi bidibo meni goli,
eno homugo dage dali kone palobo dao. Tama dagego
Kraisde konealubo po bugagia dąų olama, tama hani deli
naga wadoloyu, tama dage homu dila pai we bidi bugagia
bidibao. Eno dagede tama konebaso, ena dwagi yai homu
pemene ebao.

Dago Krais dali kęą selama bidao

6 Dagego “Awe, Krais Jisas aga dago Genuai Bidi dao,” te
po dagego polobadu olama tama aga tama saligo da, teda
agai kolesaga eyu aga dali hodobo bidao.
7 Dagego aga dali wadolama, tama bomo elama aga dali
bugagia dąų wao, te ni pedali sele tǫde aba mu peyu dąų
olama te ni dąų weyu dolalubo tiwai yao. Tama aga te
be dąų wabo tuni ni dali, te be kau ni dali si tiwai dao,
tama dage da te be kele ni dabe tiwai elaluyu, tama dage
aga dali bugagia dąų weyu bidiąo. Tama tiyu, te bidi
Epafrasgo dagebolo ola mani Kraisde konealubo po, te pogo
dagebolo bomo momainao, te dagego elalubo bomo genuai
usu emainogo yao. Tama bidiyu, tama dagego Godibolo
puba hwi po hauwa wao, dagego duga homu te puba hwi
pogo pągąnao.
8 Dage dua dao. Bidi dabe meba augwaligo te tǫde bidigo
olo homu kolesaga, te we bidibolo tibo po ola mabo homu
kolesaga, augwaligo dagebolo te tobage dwai homu kolesaga
ola menama, tama te homu kolesagago dage dąų waidali
weyu, dage dua dao. Te tobage homu kolesaga te Kraisgo
ola mabeo. Mu menio. Te tobage olo homu kolesaga te
bidi dabego polo wąįgo ola mani kolesaga dao, me te tǫ dali
dagalu dali si tonalubo dwai genuai mobo bagego ola mani
homu kolesaga dao. Te Kraisde sabeo.
9 Magi baso meni. God aga digi sese mu te Kraisgo tigi
tomode bidibo dao, tama Krais aga tiwai mu bidibo dao.
10 Tama dage aga dali wadolobaso, agai dagebolo te
bidabo ula sese mawai dao, tede dage sǫą pogobeo. Krais
agai te bomo elaluyu tonalubo sę ebo genuai mobo bidi dabe
tigidali aiyaba elaluama, tama aga polalubo bidi dao.
11 Te me elalubao. Te Juda dabe augwaligo ame nani ogwa
tigidali te tigiwali togwai, te Juda hanigo sa augwaligo tigiba
tama muani. Tama dage, dage Krais dali wadolobaso, te
dagede te Godigo sa mu elalubo dao. Te sa te bidigo nogogo
ilali sa meni. Te Kraisgo muani sa dao. Te dagego tigigo
dwai sę yabo kolesagago dage dąų wali. Tiali goli Kraisgo
te kolesaga pisigina sąyani. Tebogo dageba Kraisgo sa muai
dao.
12 Magi baso meni. Te dagego duga homu begelama tama
ąįba dulali sogo, te sogo dage Krais dali hodobo pubulali
tiwai yai. Tama te sogo me te dage te ąįdu ma hodaluali
sogo, te dage Krais dali hodobo gų pagede ma hodaluali
tiwai yai. Aga te isali we bidi tomode osogo bidama tama
Godigo aga tedu ma hodolali, agai sę yabo bomogo. Tama
dagego te bomode duga homu bugagia dąų obaso, God agai
dage me Krais dali hodobo hodolali tiwai yai. *

* **2:12:** Rom 6:4

13 Polobadu dage Juda bidi hani isąwai bage, dagego te
Godigo bomo yai po wali pisąyu, dagego te bomo yai po
bolama dagego haniani dwai sę iduyu bidai. Tama tibaso
dage Godide te isali bidi dabe tiwai bidai dao, dagego aga
me konebeo. Tiali goli Godigo dage Krais dali gụ pagede ma
hodolali tiwai elama, tama bidibo ula menama, tama dage
megi bugagia bidibao. Godigo dago yali dwai sę sęgę tigidali
mu sela sąwai dao. *
14 Dago agai bomo yai po bolama tama dago aga dali dwai
genuai negeli elaluali. Te bomo yai asęani pogo da po tụ
yabo paliali. Tama agai te po tụ yao wali po sela sąnama
tama te Krais aga te ni pedaide isibogo te bomo yai pogo da
po tụ yabo sę tigidali silai dao. *
15 Tama te ni pedaide Krais agai aga bomogo te bomo
elaluyu tonalubo sę ebo genuai dwai mobo bidi dabego
bomo aiyaba elaluama, tama dili eleyu, tama tigidali bidigo
gedude te dolali mobo bidi dabe hania waselali.

16 Krais aga isaligo te da po tụ yabo sę silibaso, dagego
bidi me deligo dagebolo po weyu dagego tubo naide me,
tubo ąide me te bomo yai po mabo gogolamuo. Te lotu po
wabo tedali sa muani sogo dabe dali, te yaluai polua sogode
wabo lotu dali, te Sarere deli deli toma tubo sogode me, te
sogo tigidalide te bidi me deligo dagebolo bomo yai po mabo
gogolamuo. *
17 Te tobage bomo yai po tigidali augwaligo sę polobadu
elaluali, te dago te nosali asabo bidi asaibao po wabo
konemainogo yai. Tama aga asai dao, te Krais dao.
18 Bidi me deligo agai nade suali nai po weyu, tama
dagebolo te po waibao, “Duga digi aiyaba elaluama, ensel
mobo bidi dabebolo lotu po wao,” agai te po waibao. Tiali
goli agai te tobage po olama, tama dagego homu polo
tulaluamuo. Godigo dagebolo nosali maiabo nai hagaidali
weyu dagego te bidigo wabo po odogio. Te bidi agai te tọde
homu kolesaga naga eyu, tama hagoma homu genuai eyu
aga nogi ugwaba sabo dao. Tiali goli agai po kedu meni yai
dao.
19 Te po wabo bidi agai Krais aga homugo dąụ wabo
tagalai dao. Krais aga da te tobolu tiwai dao, tama da Godigo
po odobo we bidi te tigi tiwai dao. Tama te tobolugo te
tigi sese bugagia tonaluyu te dili dabe te kigibiligo deliba
bugagia dąụ olama, tama nai tulama tama te tigi dwagi yai
pedalobo dao. Tama da Godigo po odobo we bidi me te dago
tobolu bidi Krais dali tama wadolama, tama Godigo bomo

---

* **2:13:** Ef 2:1-5 * **2:14:** Ef 2:15 * **2:16:** Rom 14:1-6

selama da bugagia holobo dao. *
20 Dage Krais dali hodobo isali tiwai yai. Tama tialigo da,
teda megi dage te tǫ dali dagalu dali si tonalubo dwai genuai
mobo bage dologode me bidibeo. Tama tibaso, magi baso
dage tǫde bidi tiwai me bidibawe? Magi baso dagego tǫde
bomo yai po dologode bilibawe?
21 E tobage bomo yai habu selebo po elalubao, “E nai
nogogo tugio, u nai tula sugio, te gasa nai nogogo diągio.”
Dagego te bomo yai po magi baso odobawe?
22 Te bomo yai po te naide wabo dao, tiali goli dago te
nai tubaso da, te nai mu ela silibo dao. Te tobage bomo yai
po dabe, te bidigo naga augwa homugo nigilama tama ola
mabo dao.
23 Mu tama, te tobage tubo naide wabo bomo yai po nigali
bidi dabe, augwali gasa we bidigo gedude te mu koneai
bage dao. Tiali goli, te meni. Augwaligo bomo elama tama
we bidibolo te po wabo dao, “Dagego te ensel mobo bidi
dabebolo lotu po wao.” Tama augwaligo tibo po weyu “Ena
imilai homu ebo bidi dao,” te po wabo dao. Tama augwaligo
te homu ebo dao, “Awe, eno ena tigibolo nai masiąbaso,
teda Godigo gedude ena dwagi yai bidi pedalaibao.” Tiali
goli augwaligo te bomo yai pode mu geda muani. Te tobage
habu selebo kolesaga ebogo augwaligo tigigo bomo elama
yainu ebo dwai kolesaga aiyaba elalugobeo. Te menio.

Krais da tomode bidibaso, tama da gesi noma we bidi dabe pedelama bidibao

3

(Dąị 3:5–4:18)

1 Dage Krais dali hodobo gụ pagede ma hodaluama tama
gesi noma bidabo ula elaluyu bidibao. Tama tialigo da,
dagego bomo elama, duga homu te dagalude elalubo naiba
muao, tede elalubo nai sabo homu yao. Tede Krais aga tuni
bidi duabo saide bidibao, te God aga dolo nogo badu. *
2 Sesemane sogo dagego te Godigo bidibo digide elalubo
naide homu dąụ wao. Dagego tǫde naiba duga homu mugio.
3 Magi baso meni. Dage isali ąǫ tiwai yai, tama dagego
megi elalubo bidibo ula te Krais dali God pagede geme
dulaluyu bidibao.
4 Krais aga dago bidibo ula page bidi dao. Tama nosali
aga e tǫba ma asama hania pedalama, tama dage me aga
dali pedalaibao, tama dagego agai ula yai wiegi yai bomo
meba elaluaibao.

---

* **2:19:** Ef 4:16 * **3:1:** Tib 110:1

5 Dage Kolosi bulude bidibo we bidi, dage Krais dali
hodobo gụ pagede ma hodaluali ąọ tiwai ebaso, dagego te
duga tigigo ebo dwai kolesaga tigidali isilao, te tọde kolesaga
ebo tagalao. Te tobage kolesaga e dao: dwai penani ebo
kolesaga dali, meda yai kolesaga dali, te homu hodolobo
dwai sę yabo kolesaga dali, te habu selali nai sabo homu ebo
dali, tama doado bage hauwa sainogo godolo ebo kolesaga
dali. Te doado bage hauwa sabo kolesaga da, te tibo god
selama tama agabolo lotu po weyu aga dologode bidibo
kolesaga tiwai dao.
6 We bidi augwaligo te tobage kolesaga dabe ebaso, te
Godigo augwali dali sębę eyu, tama augwalibolo dwai dene
mabo sogo mu asaibao.
7 Polobadu dage te bidi dabe dali bilali, tama dagego
te tobage dwai kolesaga tigidali duga digi yai, tama te
kolesagago dage aiyaba elaluali.
8 Tiali goli megi dagego e tobage kolesaga tigidali sela
sąyao: boi bidi homu ebo dali, haliga sębę ebo dali, gasa
bidi dene mabo homu ebo dali, te nogi posobo dwai po wabo
kolesaga dali, tama meda yai po wabo dali, te tigidali sela
sąyao.
9 Dagego duga hasi ama dabe tibo po wabo tagaliąo. Magi
baso meni, polobadu dagego tigigo dwai sę yabo kolesaga
dologode bidibo dagego tagalalio, tama te tobage dwai
kolesaga ebo dagego tagalali. *
10 Tama dagego te gesi noma homu kolesaga selama
elalubao. God aga digi te gesi noma bidi nigai, tama dagego
aga kuna koneyu, tama aga tiwai mu pedalomainogo, agai
dage sesemane sogo tau sabo dao. *
11 Tama Godigo tama tibaso, megi aga gedude te we bidi
haniani tedali elalubo menio. Te Juda hani isąwai hani
dali Juda bidi hani te si tedali gasagi yai meni. Te tigiwali
togolama sa elalubo bage dali, te tigiwali togisiąbo bage dali,
agai gedude te tedali gasagi yai me menio. Te bulu tomode
mu bidibo bidi dabe dali, te bulu yowi tiwai bidibo bage me,
te augwaligo sęde dąụ olama masigi sisąbo sę ebo bage me,
te olo bugagia bidibo we bidi me, Godigo gedude augwali
tedali tedali gasagi gasagi yai meni. Te magigo meni. Krais
aga digi naga te genuai dao, tama aga te aga we bidi tigidali
deli deli tomode bidibao.
12 Dage da, te Godigo we bidi hani dao. Agai dage dali
dwagi yai homu eyu, tama dage godolo ebaso tama dage
aga we bidi hani pedalomainogo, agai dage te tigidali we
bidi tomodu dią sali. Tama dią sobaso, bidigo aga gesi

* **3:9:** Ef 4:22 * **3:10:** Gag 1:26; Ef 4:24

ugwa dabe gudubo tiwai gilama dagego e dwagi yai kolesaga
selama tama yao: dagego we bidi hobede yao, augwalibolo
dwagi yai sę naga yao, hagoma homu eyu duga nogi ugwaba
sigio. Sesena pai homu egimio, we bidi dali dua dao. Bidigo
dage dali dwai sę ebaso da, te dagego sula tagalama sębę
polo egimio.
13 Duga hasi bidi me deligo "Eno ama dwai sę ena dali
yali," te po weyu, tama agai te dwai sę ebaso da, te agai
nagame homu eyu aga amago yali dwai sę sęgę sela sąyao.
Dago Genuai Bidi Krais agai dagego sęgę sela sąwai dao. Te
tiwai gilama duga hasi dagego me abagigo sęgę sela sąyao.
*
14 Tama te duga hasi dwagi yai homu eyu godolo ebo
kolesaga me te eno megi nogi yali haniani dwagi yai
kolesagaba te polalubo kolesaga dąų walao. Te duga hasi
dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesagago te gasa haniani
wiegi yai kolesaga deliba sisinama, tama wiegi yai mu
pedalama tama usu niba kadu mu waibao.
15 Krais agai da dwagi yai homu nagame ilibo kolesaga ebo
dao. Tama te kolesagago dagego homu tonalumainao. Magi
baso meni. Dage dwagi yai homu nagame eyu bidimainogo
God agai dage deli deli i olama tama deliba sisinama, tama
dage tigi deli naga tiwai pedalai dao. Tama sesemane sogo
dagego Godibolo puba hwi po weyu bidao.
16 Krais agai ola mani po te wiegi yai po mu naga dao.
Tama te po dagego homude bugagia elalumainao. Duga
hasi dagego wiegi yai homu kolesagago Kraisgo po ola mayu
tama dua dao, e pode geda mugio, te tobage po weyu duga
hasi ola mao. Tama tiyu, tama dagego haniani balia po wao,
tama te lotu balia wabo buku nogi Tęąbi Po Buku, te bukude
elalubo Godigo nogi ugwaba sabo po me, te Kraisgo nogi
ugwaba sabo tęąbi po me, te Godigo Mobo Bidigo mabo
haniani tęąbi pogo me duga hasi ola mao. Dagego duga
homude Godibolo usu da po weyu tama te balia po wao.
17 Tama tigidali sogo dagego po obadi ma dagego nogogo
sę ebadi, te tigidali ebo kolesaga dagego dago Genuai Bidi
Jisasgo nogide yao, tama agai dage dali yali sęde dagego
dago Aya Godibolo puba hwi po weyu bidao. *

Bede bidibo bagego yabo kolesaga po

18 Dage bidigo sai we dabe sibi, dage deli deli duga bidi
dologode bidiyu agai po odao. Dage dago Genuai Bidi Krais
wali pabo we bidibaso tama tiao. *

---

* **3:13:** Ef 4:2, 32 * **3:17:** Ef 5:19-20 * **3:18:** Ef 5:22; 1 Pi 3:1

19 We sai bidi dabe, dage deli deligo duga we dali abagi
homu eyu aga bugagia tonaluao. Tama sesena pai bidigo
kolesaga tiwai naga we dali egio. *
20 Wai dabe, dagego duga aya ida sigo wabo nai po tigidali
odoyu wali pao. Te dwagi yai kolesaga ebogo te dago Genuai
Bidi dwagi yai homu ilibo dao. *
21 Aya dabe, dagego duga wai dabe dali wado po tigidali
sogo olamuo, te augwali dwai homu ilibo kolesaga egimio.
Dagego augwali dali te tobage kolesaga eyu da, teda
augwaligo te sębę sabo homu eyu, tama dwagi yai kolesaga
ebo tagalaibao. *
22 Dage sęde dąų olama masigi sisąbo sę ebo bidi dabe,
duga tonalubo bidigo po tigidali wali pao. Augwaligo
dage dali dwagi yai homu emainu tama augwaligo dage
tonalubadi naga dagego duga sę bugagia egimio. Te meni.
Tigidali sogo dagego dago Genuai Bidi Krais dali wi eyu
aga dologode bidibaso, tama homu mu eyu dagego duga sę
bugagia yao.
23 Tigidali sę dagego ebo, te sę dagego bomo elama yao.
Tama dagego duga sę ebadi e homu yao, “Eno e sę ebo, te
bidi naga tau siyu ebo menio, te eno e sę ebogo te Genuai
Bidi Krais tau sabo dao,” te homu yao.
24 Tama tiyu dagego koneao, Genuai Bidi agai dage wei
ponoyu tama dage aga nai nosali sabo we bidi dabe ilaibao.
Te Krais aga da te dagego Genuai Bidi bidi dao, tama dagego
sę ebogo aga tau sabo dao.
25 Tama niwai bidi agai dwai sę ebaso da, teda Godigo
aga te yali dwai sęde wei ponaibao. Te nogi elalubo bage
da, ma nogi meni yai we bidi da, te magigo meni, Godigo
usu ni deligo naga da tigidali usu saibao. *

4

1 Dage sę bidi tonalubo bidi, dagego augwali tigidali dali
kolesaga deli naga yao, te doloba pai kolesaga naga yao.
Koneao, dage me te tonalubo Genuai Bidi elalubao, aga
dagalude bidibao. *
2 Dage Kolosi we bidi, dagego Godibolo gedu haluasa po
bomo elama oduao, tagaligimio, tama subigila wagimio.
Tama tiyu, agabolo puba hwi po wao.
3 Dagego gedu haluasa po obadi, Godigo da me tau
somainogo te po wao, “Aya, nago po, te Kraisde polobadu
geme dualali po, te po augwaligo te we bidibolo pusumain-
ogo tų dayao,” dagego te po hanalu wao. Eno gasa we

* **3:19:** Ef 5:25; 1 Pi 3:7 * **3:20:** Ef 6:1 * **3:21:** Ef 6:4 * **3:25:** Bom 10:17; Ef 6:5-9 * **4:1:** Ef 6:9

bidibolo agai po pusubaso, augwaligo ena e kalabusiba
muai dao.
4 Tama tibaso, eno agai po page hanilimainogo dagego
Godibolo ena tau sao po wao. Agai enabolo te sę mawai
dao.
5 Dage te Godigo obo tomoba asisąwai we bidi dali
bidibadi, dagego homugo kone palama tama bugagia bilao,
subigila meni. Augwalibolo Godigo po pusubo sunumi
dabaso da, teda augwalibolo pusao. *
6 Tama tiyu dagego wabo po sesemane sogo dwagi yai eyu
tama augwaligo odai hagede emainu tama pusu yabo po
naga wao. Tama bidi mego dage Godigo po pagede po me
hanalu obaso da, dagego agabolo bugagia wei ponobo po
kuna homu kone palama wei ponao.

Polgo te bidi si Tikikus dali Onesimus augwali si te Kolosi haniba tagala palu, siade dao wabo po silagasobo po wai

7 Tikikus da, te dago aga dali dwagi yai homu eyu godolo
ebo ama dao, tama agai dagebolo te enaba pedalali sę po
tigidali pusaibao. Agai te ena dali homugo kęą pai bidi dao,
tama agai te ena tau sabo dwagi yai sę bidi mu dao, tama
da dali deli sę eyu Genuai Bidigo sę ebo bidi dao. *
8 Tikikus agai te da ede bidibo bage te daba pedalali sę
po dagebolo omainogo, tama dagego te po odama homu
kolesaga bomo emai yainogo eno aga dage bidibo digi
tamadi tagala palaibao. *
9 Tama Onesimus me aga dali hodobo paibao. Onesimus
aga dago dwagi yai homu ebo ama mu dao, te homugo kęą
pai bidi dao. Aga Kolosi bidi hani me dao. Tama te bidi
Tikikus dali Onesimus sigo da ede bidibo bageba pedalali
sę po tigidali dagebolo pusaibao. *
10 Aristarkus, te ena dali Jisasgo sęde kalabus elama
bidibo bidi, agai siade dao te po dagebolo e pasgo ola
tolobao. Tama Mak, Barnabas aga hai, dage dali agai siade
dao te po ola tolobao. Dage bidibo digi aga sabaloyu da,
dagego aga bugagia sao, te eno dagebolo polobadu ola tolali
po tiwai agade yao. *
11 Josua, augwaligo te bidi nogi me Jastas wabo, agai me
dagebolo siade dao te po ola tolobao. Aga dali, Aristarkus
dali, Mak dali, augwali sela naga te Krais wali pabo Juda
bage ede bidiyu tama augwaligo ena dali sę eyu, te Godigo
te we bidi tonalubo kolesaga pedalomainogo ebo dao. Te

---

* **4:5:** Ef 5:16 * **4:7:** Tpi 20:4; 2 Ti 4:12 * **4:8:** Ef 6:21-22 * **4:9:** Flm 10-12
* **4:10:** Tpi 12:12, 25; 13:13; 15:37-39; 19:29; 27:2; Flm 24

gasa Jisas wali pabo Juda bagego ena te sęde tau sabo meni.
Tama te bidi selago ena tau genuai mu sabo dao.
12 Epafras agai dagebolo siade dao po ola tolobao. Aga me
dage hani deli dao, tama aga Krais Jisasgo sę ebo bidi dao.
Sesemane sogo agai gedu haluasa po weyu homu dąụ olama,
tama bomo elama weyu dage tau sabo dao. Agai homugo
dage Godigo homu tigidali bugagia wali peyu, tama tede
homu si munu me isąyu, tama dage bidi mu pedalama tama
bomo elama bugagia dolalumainogo eyu agai gedu haluasa
po Godibolo weyu, “Augwali te tiwai pedalomainogo, tau
sao,” agai te po wabo dao. *
13 Awe, ena digi eno aga koneama, eno e po agade obao,
te agai dage dali, te Laodisia hanu we bidi dali, te Hierapolis
hanu we bidi dali, dage tigidali tau somainogo eyu aga sę
dene mu ebo dao.
14 Luk, te dago aga dali dwagi yai homu eyu godolo ebo
dokta bidi dao, aga dali Demas augwali sigo dage Kolosi we
bidibolo siade dao po ola tolobao. *
15 Dagego eno siade dao wabo po te Laodisia hanude
bidibo ama dabe, te Godigo po odobo bage augwalibolo wao.
Tama eno te siade dao wabo po te we Nimfa dali, agai beba
sisinibo Godigo po odobo we bidi augwalibolo me wao.
16 Dagego e pas nedelama, tama dagego te Laodisia
hanude bidibo Godigo po odobo we bidibolo tolao, aug-
waligo me e po nedemainogo eyu yao. Tama eno te Laodisia
we bidibolo asęna tolali pas po, te dagego me selama nedao.
17 Tama dagego te bidi Arkipus aga dali e po wao, “Te
Genuai Bidigo nago nogoba muani sę sula tagaligio. Nage
aga sę ebo bidi bidibaso, te mani sę bugagia silao,” te po
Arkipusbolo wao.
18 Ena Pol da, tama ena digi eno nogogo dagebolo siade
dao po asęna tolobao. Dagego ena kalabus bede bidibo te
gegeda pigimio.
Eno homugo Godigo olo tau sabo kolesaga dage dali bidao.
Te tama dao.

---

* **4:12:** Kol 1:7; Flm 23 * **4:14:** 2 Ti 4:10, 11; Flm 24

Polgo Hasia Pas Deli Tesalonaika Dabeba Asęani
Hasia nedebo tau sabo po

Te Tesalonaika moni hanu te nabis bulu dao, te Masedonia moni tǫ pedai sesegede elaluali. Tama Pol teba sabolama, tama Kraisde po hasia te Juda hani we bidi dabebolo pusali. Augwali hauwa homu hasegelama tama Kraisgo po wali pabo gagalali. Tama te Juda hani isiąwai we bidi augwali me hauwa tama tiali. Tama nosali Pol te Korin hanude bidibadi, agai te Timoti te Tesalonaika hanuba tagala palali. Te Timoti ma asama, tama agai Polbolo te Tesalonaika hani tomode pedalali sę po pusali. Te tibo po ola mabo bage Tesalonaikaba asama, tama Pol nogi posobo po obaso, e pas tomode Polgo aga digi nogi tau sabo po asęani. Tama boi bidi dabego augwali dene mani goli, te Tesalonaika we bidi augwali Krais bugagia wali pobaso, Pol dwagi yai homu eyu, te Godibolo buba hwi po asęani. Tama augwaligo te augwa hani isali we bidide homu hauwa ebaso, Polgo te Godigo da gǫ pagede ma hodalueibao po augwalibolo wei ponobo po asęyu, tama gasa tau sabo homu bomo mabo po me asęna tolali.

Pol dali aga deli sę ebo bagego me te Tesalonaika hani bagede augwaligo moni homu yali

(Dąi 1–3)

1 Pol, me Sailas, Timoti dali, da bidi selago te po dagebolo asęna tolobao, dage Tesalonaika bulude bidibo we bidibolo. Dage te God Aya me Genuai Bidi Jisas Kraisde wadolama bidibao. God agai dage olo tau selama, tama dage bugagia bidao, dago homugo tebo dao. *

Tesalonaika we bidi augwaligo God dali konealubo po dąu olama, bugagia bidai

2 Tigidali sogo dago dage tigidali dali Godibolo buba hwi po weyu, dago bomo eyu, gedu haluasa po dage tau somainogo wabo dao.

3 Tama dago Aya Godibolo po obadi, dagego ebo dwagi yai kolesaga te dago gegeda pabo menio, te dago ma konebo dao. Dagego Kraisde duga homu tigidali mubaso, tama dagego dwagi yai sę ebo dao. Dagego duga hasi dwagi yai

* **1:1:** Tpi 17:1

homu eyu, tau siyu ebaso, sę dene ebo dao. Tama dwagi yai homu eyu, dagego ‘Dago Genuai Bidi Jisas Krais mu aselama, da tau saibao,’ te homu eyu, tama bomo elama, dagego tonalubo dao. Tama dagego te sę ebo po dago ma koneyu, dago Godibolo buba hwi po wabo dao.

4 Dago abagi dabe, God agai dage godolo mu eyu, agai dage aga we bidi mu da olama, sa muyu yai dao, te si dago konebo dao. Tama tibaso, dago Godibolo nage usu dao te po wabo dao.

5 God agai dagebolo te homu yali dago mena tama koneaniwe? Dago te Godigo po dagebolo pusagasali sogo, te olo po dali naga wagasai menio. Te pode Godigo Mobo Bidi agai bomo mu eyu, tama dagego te po mu po dao homu yali, te dagego te pode homu si ebeo. Duga digi dago dage dali hodobo bidiyu tau sabo kolesaga, te dagego konebo dao.

6 Tama dagego dago kolesaga dali, te Genuai Bidi Kraisgo kolesaga dali te kolesaga si dagego wali pabo gilama. Polobadu augwaligo da dali, Genuai Bidi Krais dali dene mani gilama, dage me Godigo po sobadi, tama dage me dene salio. Dage dene sali goli, te Godigo Mobo Bidi agai dagego homu dwagi yai mu ilalio. *

7 Tama tibaso, te Masedonia dali Akaia dali te genuai tǫ side bidibo Jisas wali pabo we bidi augwaligo dagego te dwagi yai sę yali po odama, tama augwaligo te tiwai inao, te po wai.

8 Dagego Genuai Bidigo po gasa we bidibolo pusubo te po te digibulu bulude odalio. Te po te Masedonia bulu dali Akaia te bulu side naga te po odai menio. Tigidali bulu bidi augwaligo dagego te Godibolo konealubo po dąụ wabo po augwaligo odalio. Tama tibaso, dago dagego te sę ebo po te dago augwalibolo ma wagobeo.

9 Dage bidibo digi da asali sogode dagego yali sę po augwa digi augwaligo dabolo pusubo dao. Augwaligo da dali pusuyu, te po wai, ‘Augwaligo te tibo god tagaliyu, tama augwaligo homu God muba muai,’ te po wabo dao, tama dage bidabo ula sabo te God agai sę bidi dage bidibao, te po wabo dao.

10 Tama augwaligo te po wabo dao, dage te Godigo Ogwa dagalu tagalama e tǫba ma asobo sogo te dagego tonalubo dao, te po wabo dao. Te Godigo polobadu gụ pagede ma hodolali bidi, te Jisas, tama te bidi agai da dali Godigo nosali sębę idali weyu tau sali bidi Jisas dao. Dagego te bidi asobo tonalubo po augwaligo dabolo pusubo dao.

---

* **1:6:** Tpi 17:5-9

2

Polgo Tesalonaika bulude sę yali po

1-2 Dago abagi dabe, polobadu da dage bidibo digi aselama, tama dago yali sę te nai walosiąwai sę menio, te dagego koneai dao. Hasia da dage bidibo digi asisąbadi, da Filipai bulude bidibadi, da dene siyu, tama augwaligo dago tigi doloyu, nogi posobo po weyu yai, te me dagego koneai dao. Tiali goli, da dage bidibo digi aselama, tama God agai da homu kolesaga dąụ waliyu, tama dago boi bidi sulama, wi eyu didibili homu yai menio. Dago bomo elama, Godigo po dagebolo pusa mawai. *

3 Dago dage dali po ola mobadi, te dago te po doloyu, dwai sę yabo po dali, ili po wabo kolesaga dali, dago te tobage po wabo menio.

4 Te menio. God agai da osola sulama, tama da usu ebaso, tama agai dabolo agai dwagi yai po pusumainogo dabolo te sę mawai. Tama tibaso, dago te po hania hanilama te po pusubo dao. Dago te sę ebo tọde we bidi augwali da dali homu dwagi yai emainogo te sę ebo menio. God agai deligo naga dago te sę ebo godolo emainogo te sę ebo dao. Tama God aga digi dago homu kolesaga tomode osola subo dao.

5 Dagego koneai, dago te wabo pode dage homu bega somainogo dago te po wabeo. Dago te Godigo po dage dali obadi, dagego nai sainogo dago tibo po dage dali weyu menio. Tama God agai me te sę ebo gedugo suai dao, te po mu po dao waibao.

6 Tama dago te sę ebo te tọde bidigo dago nogi ugwaba somainogo te sę ebeo, te dage me te gasa bidi me tomode te dago te sę ebeo. Te Jisas Krais aga digi da tagala palali agai sę bidi da bidibadi goli, dago bomo elama, tama dagego dabolo te genuai nogi momainogo dago te sę ebeo.

7 Te menio. Tialima, da dage dali bidali sogo, da homu nagame yai kolesaga eyu bidali, wego aga wai dabe bugagia tonaluyu negebo tiwai eyu bidai dao.

8 Tama dago dage godolo mu yai, tama dago Godigo dwagi yai po dagebolo te pusa mawainogo yai. Tama te sę naga menio. Dago dage tau siyu isabo te sisi eyu, te homu me dago yai dao. Magi basowe? Dago dage godolo mu eyu, te homu yai dao.

9 Dago abagi dabe, da dage tomode bidibadi, dago sę dene ebo te tigidali dagego koneai dao. Tama dago dagebolo Godigo dwagi yai po pusubadi, tama dago te masigi sabo gasagi yai sę yai dao, te siade me hulide me yai dao. Te yali

---

* **2:1-2:** Tpi 16:19-24; 17:1-9

sę dagego koneai dao. Dago te sę magi baso yaliwe? Te dago dagebolo sęgę maidali weyu, dago te sę yai dao.

10 Tama da dage Jisas wali pabo we bidi tomode bidali sogo, dago te gasagi yai mu kolesaga yali. God agai gedude dago yali kolesaga te dwagi yai mu yali. Tama we bidigo gedude dago yali kolesaga te doloba pai mu yali, tama te sę ebadi, magi dwai sę me yai menio. Tama te yali kolesaga dagego sulama, koneai dao. Tama God me agai te dago yali kolesaga sulama, koneai dao.

11 Tama dagego koneai, ayago aga wai dabe dali ebo kolesaga tiwai dago me dage deli deli dali yai dao.

12 Tama dage tulaluidali weyu, dago dagego homu kolesaga tomode hodoloyu, tama dagego homu kolesaga dąų waliyu yai. Tama dago bomo elama, dagebolo po mobo maidu geai, te po wai, “God agai dage dali dwagi yai homu emainogo, agai dwagi yai kolesaga mu wali pao. God agai dage i wali, tama dage aga obo tomode bidiyu, agai genuai ula yai bomo sumainogo agai dage i wai dao,” dago dage dali te po wai.

Augwaligo konealubo po dąų weyu, bomo elama, sęgę dali tolai

13 Tama tibaso, sesemane sogo dago Godibolo gedu haluasa po weyu, dago nage usu dao po wabo dao. Magi basowe? Polobadu Godigo po dago pedauwalide wabo po dagego odai. Tama te po odama, tama te olo bidigo po dao homu eyu, dagego te po sai menio. Te meni. Te po Godigo po mu dao. Tama dagego te po odoyu, dagego te homu yai, awe, te Godigo po mu dao. Tama te pogo te Godibolo konealubo po dąų wabo bidigo homu kolesagade sę bomo mu ebo dao. Te Judia tǫde bidibo we bidi meba augwali Godigo we bidi hani mu dao. Augwali te Jisas Kraisde homu dąų wali we bidi dao.

14 Dago ama dabe, dage augwali tiwai dao. Augwali te Jisasde homu dąų obaso, te Juda bage mebago hagela ebaso, augwali dene mawai. Tama te tiwai dage me duga hanigo nogode dene sai dao. *

15 Tama te dwai sę yali Juda bage augwaligo Godigo po pusa mani profet bidi elama isai, tama augwaligo Genuai Bidi Jisas me eleyu yai. Tama tiyu, augwaligo da me ela guduluyu sela sąwai dao. Tama augwaligo ebo sęde te Godigo dwagi yai homu isiąwai sę dao. Tama augwaligo tigidali bidi dali boi bidi mu ebo dao. *

---

* **2:14:** Tpi 17:5 * **2:15:** Tpi 9:23, 29; 13:45, 50; 14:2, 5, 19; 17:5, 13; 18:12

16 Tama boi bidi mu bidiyu, augwaligo dago sę yabo
tų pania sabo sę ebo dao. Tama te Juda hani isiąwai
we bidi Godigo augwali ma somainogo, dago Godigo po
augwalibolo pusainogo ebadi, te Juda bage augwaligo da
dali “Te po wagio,” wabo dao. Tama tiyu, augwaligo dwai
sę yali te hauwa mu yai dao, te genagi naigo pągąwai tiwai.
Tialima, God agai moni sębę ebo augwali pąba mu bidagasai
elalubao.

Pol agai Tesalonaika we bidi augwali ma suabo homu yai

17 Dago abagi dabe, Juda bage augwaligo da dage dali
bidibadi ela gudulai dao. Tama tiyu, da aya ida meni yai
wai bidibo tiwai yai dao, osogo. Dago dage gesabi subeo.
Tialima, dago homu dage dali bidibao. Tama dago dage
gesabi suainogo asabo tų gegebo sę bomo mu yai. Dago
dage suainogo dago homu bomo mu yai dao.
18 Tama da dage pageba asainogo yai. Ena Pol dao, tama
hauwa sogo ena dage bidibo digi asainogo usu sai, te usu
menio. Magi baso menio. Te dwai mobo bidi Satan agai da
asabo tų dąų walio.
19 Tama nosali dago Genuai Bidi Jisas e tǫba ma asobo
sogo te da tǫde we bidi aga gesabidide da dolaluaibao. Tama
aga asobo sogo da dwagi yai homu eyu tonalubo dao. Tama
aga asobo sogo dago te dwagi yai nai dali te dwagi yai au
yabo nai dali te si waibao. Dago dwagi yai nai dali au yabo
nai dali te si de dawe? Te dage tama dao.
20 Awe, duga digi te dago dwagi yai au yabo nai dao.
Dagede te dago dwagi yai homu mu ilibo nai dao.

3

Pol agai Timoti te Tesalonaika hanuba tagala palai

1 Te dago dage ma suainogo hauwa sogo tonaluama, tama
dago te homu yai, da nosali ma tonalugobeo. Pol me Sailas
da si naga te Atens hanude bidaibao homu yai. *
2-3 Tama te homu elama, da sigo dago ama Timoti dage
bidibo digiba tagala palai. Timoti aga te Godigo sę ebo bidi
dao. Aga te Jisas Kraisde po pusubo bidi dao. Da sigo Timoti
dage pageba tagala palai, tama agai dage bomo mayu,
tama dagego Kraisde konealubo po dąų walomainogo, tama
augwaligo dage dene mobaso da, dage meba bidi te Jisasgo
po tagalidali weyu yai. God aga digi da te dene dali sęgę
dali te somainogo, agai da te bodolu mawai.
4 Awe, polobadu da dage dali bidibadi, te dene dage
pageba asisąbadi, tama dago te po dage dali odu geai,

* **3:1:** Tpi 17:15

“Nosali da dene saibao,” wai. Tama te po wali gilama tama tiwai, tama dagego sulama koneai dao.

5 Tama te dene dage pageba asali baso, tama eno ma tonaluyu gesege ma egobeo homu eyu, eno bidi me deli dageba tagala palai. Te eno dagego Kraisde konealubo po me dąų wabowe, te eno koneainogo te bidi tagala palai. Te dwai sę ebo tomoba kegebo dwai mobo tuni bidi agai dage dali te sę yaliwe eno te homu yali. Agai te sę dage dali egi sogo da, tama dago dage dali yali sę olo dali eyu, te nai walosiąwai sę egi da.

6 Te da dagede moni homu te tiwai eyu bidali. Tiali goli, Timoti aga dage pageba sabolama, tama dage dali osogo bidiyu, tama agai dage tagasu, megi tama aga da bidibo digi ma asai. Tama aselama, agai dwagi yai po da dali pusai. Dwagi yai po pusuyu, agai te po wai, “Te Tesalonaika dabe augwaligo Godide konealubo po bugagia dąų waliyu bidibo dao. Augwaligo augwa hasi godolo mu eyu bidibo dao,” te po wai. Me agai te po wai, sesemane sogo dagego da dage dali bidali sogo homugo ma koneyu, tama dagego da dali dwagi yai homu ebo dao. Tama dagego da suabo homu bomo mu dali elama bidai, te dago dage suainogo ebo homu tiwai dagego me te homu ebo po Timoti agai da sibolo tamadi pusai, megi tama. *

7 Dago abagi dede, gasa bidi augwaligo dabolo sęgę dali dene si mayu, tama da isabo tiwai yai dao. Tiali goli, Timoti agai po dabolo pusubaso, tama dago konebao, dagego Godide konealubo po me dąų wabo dao. Tama tibaso, da bomo ma selama, bugagia bidibao.

8 Magi baso menio. Dage Genuai Bidi agai bomode bomo elama, tama aga dali bugagia wadoloyu ebaso, teda te tebogo dago sęgę dali dene dali si aiyaba elaluali. Tama elama, da moni dwagi yai homu elama, da bugagia bidibao.

9 Tama tibaso, dagego te dwagi yai sę ebo po odolama, tama God agai da dali te dwagi yai homu kolesaga mabo te sęde tama magi ilama dago agabolo te nage usu da po weyu, tiwai si yaibawe? Woo, da usu egobeo. Agai dabolo yali dwagi yai sę, te sęgo dago usu da po wabo sę aiyaba mu elalubo dao.

10 Tama hauwa sogo mu dago giligade me, hulide me God dali hanalu wabo po wabo dao, te da dage pageba aselama, dage pagia sainogo. Tama dagego God dali duga homu tigidali mubo sę dwasianu habuge eyu da, te dago ma pągąnainogo dage tau siyu, te po wabo dao.

11 Tama dago homugo dago Aya God, aga digi, te dago Genuai Bidi Jisas augwali sigo da dage pageba pabo tų

* **3:6:** Tpi 18:5

damainogo, dago te po olama, gedu haluasa augwali sibolo hanalobo dao.
12 Tama dagede, dago homugo Genuai Bidi agai te dagego duga hasi godolo mu ebo sę genuai mu ilimainogo dago hanalobo po wabo dao. Tama me agai dagego te gasa we bidi tigidali augwali dali godolo mu ebo sę genuai mu eyu pągąna palomainogo dago hanalobo dao. Tama te dago dage dali godolo ebo sę gilama dagego te tiwai emainogo dago Genuai Bidi hanalobo po wabo dao.
13 Tama te Genuai Bidi agai dage te we bidi dali godolo mu ebo sęde dąų omainogo, dago aga dali te hanalobo po wabo dao. Tama agai tama tilama, tama nosali dago Genuai Bidi Jisas aga doloba mu pai we bidi tigidali aga dali e tǫba ma asobo sogo, te dage me te sogo Godigo doloba mu pai we bidi dago Aya God agai gesabidide bidimainogo, tama dago te Genuai Bidi dali te po hanalobo dao.

Tesalonaika bagego te wiegi yai kolesaga dabe te augwa bidibo side bomo elama pedalumainao wali

4

(Dąi 4–5)

Mena kolesaga te God agai gedude dwagi yai kolesaga dawe?
1 Dago abagi dede, dago gasa po me elalubo. Tama da te Genuai Bidigo po sela pabo bidi dabe dao. Tama tibaso, dagego e po tudiba muidali weyu, tama dago bomo elama, dagebolo e po megi obao. Polobadu dago te Godigo gedude dwagi yai dolo yai kolesaga ebo po dagebolo ola mawai. Tama dago te tobage po dagebolo ola menama, tama dagego te po odoyu, wali peyu bidibo dao. Tiali goli, megi dago bomo elama, dagebolo e po megi obao, te dagego dene siyu te tobage sę tigidali dagego bugagia mu yao.
2 Tama te Genuai Bidi Jisas agai da tau selama, tama dago dagebolo te sę yao po wali, te dagego koneai dao.
3 Tama te po page mu e dao, God agai dage dali ebo homu e tiwai, dagego magi dwai sę me isiąma, doloba pai we bidi mu bidao. Tama penani ebo sę dagego egimio.
4 Tama te dwai sę isiąbo kolesaga bugagia wali peyu, tama we sabo kolesaga dage deli deligo bugagia koneama, tama tebo kolesaga eyu bidao, God agai homu dage dali te tiwai homu ebo dao. Tama dagego tebo kolesaga, te Godigo kolesaga naga tiwai wali pao, tǫde we bidi augwaligo ‘Te sę dwagi yai sę dao’ omainogo yao.

5 Tama we sabo sę te tiwai eyu, tama dagego te God
konesiąwai bidi hanigo ebo kolesaga tiwai egimio. Te God
konesiąma, augwali augwa dwai sę yabo homu kolesaga
wali peyu, te bomogo, te we sabo dao.
6 Tama God agai ebo homu e dao. Dagego te we sabo
sę po bolama, tama duga abagi dali dwai sę egimio. Magi
baso menio. Genuai Bidi Jisas agai te tobage dwai sę ebo
kolesaga ebo bidi augwali tigidali agai wei ponobo dao.
Tama polobadu da dage dali bidibadi, e sęgę yai po dao
homu eyu, dago te po hanilama, dage dali wai dao, dage
tau somainogo.
7 God agai da i wali, dago te dwai meda yai kolesaga wali
pomainogo da i wabeo. Menio. Agai da i wali, te dago dwagi
yai doloba pai kolesaga mu wali pomainogo agai da i wai
dao.
8 Tama tibaso, e po odolama ela pabo bidi, te bidi agai
e tǫde bidigo po naga tudiba mubeo. Te bidi agai Godigo
po odolama ela peyu, aga tudiba muani bidi dao. Te God
agai naga dagebolo te Dwagi Yai Mobo Bidi mani God da,
te Mobo Bidi agai dagebolo mani, dage Godigo we bidi mu
bidimainogo.
9 Te eno duga abagi dabe augwalibolo dagego dwagi yai
homu ela mabo, te po eno meba asęgobeo. Magi basowe?
God agai te duga hasi dali dwagi yai homu mabo te kolesaga
dagebolo ola menama, tama te kolesaga dagego koneyu
bidibao. Tama eno dagebolo te po ma ola magobeo.
10 Tama dagego dwagi yai homu duga abagi dabe te
Masedonia tǫ tigidali tomode bidibo bidi dabe augwali dali
ebo dao. Dagego te kolesaga ebaso, God agai te kolesaga
dagebolo ola mani, te dago koneai. Tiali ma, dago abagi
dede, dago po bomo elama, dage dali obao, tama dagego
duga abagi dabe augwali dali dwagi yai homu ebo kolesaga
te kolesaga dagego me mu ela pao.
11 Dagego homu kolesaga tomode bomo elama, tama
dagego homu dwagi yai nagamea peyu, tama duga bidibo
bugagia tonaluao. Tama dagego duga digi duga masigi sabo
sę yao, dago polobadu dagebolo te po wali gilama.
12 Dage magi nai me menia sidali weyu, te duga masigi
sabo sę yao. Tama te Godigo po wali pesiąwai we bidi
augwaligo dagego te dwagi yai kolesaga ebo sumainogo,
tama dagego homu dwagi yai nagamea peyu, tama duga
bidibo bugagia tonaluao.
13 Dago abagi dede o, edao. Te Godigo po wali pisiąwani
we bidi augwaligo augwa homu Godiba musiąyu, te isali we
bidi gǫ pagede ma hodalobo sogo augwaligo tonalusiąma,
tama te isibo we bidide augwali homu dene eyu, gela mu

wabo dao. Tiali goli, dago homugo te Godigo po wali pelama
isali we bidide te dagego bugagia koneao. Dagego te buluba
bidibo we bidigo gela wabo tiwai waidali weyu, dago e po
dagebolo obao.
14 Da tigidaligo te Jisas aga isilama, tama ma hodaloai
dao, te dago te mu po da homu eyu, konealubo dao. Tama
tibaso, da tigidali Jisas dali wadoloyu bidibaso, dago e po me
konealubo dao, te Godigo te Jisasgo bomode te agai po wali
pelama isali we bidi Jisas aga dali ma hodasa sela asaibao.
15 Tama Genuai Bidigo po naga dago dagebolo megi obao.
Nosali Genuai Bidi ma asobode, da e tǫde isisiąwani we bidi,
da polo hasia polasa te Godigo po odolama, isali we bidi taga
peyu da polo pogobeo. *
16 Te menio. E tiwai pedalaibao. Te Godigo bomo
elama po weyu, tama polalubo genuai ensel mobo bidigo
i weyu, tama Godigo moni bu wabo nai biugel po weyu,
tama tebo sogo Genuai Bidi Jisas aga digi dagalu tagalama,
dulubo gagalaibao. Tama polobadu Jisasde konealubo po
dąų olama isali we bidi, augwali polo hasia mu gų pagede
hodaloaibao.
17 Tama te sogo da tǫde isisiąwani we bidi, Godigo da te
ma hodolali we bidi dali pǫgo odasa dagaluba holaibao, te
da te asobo Genuai Bidi tiąba pomainogo yaibao. Tama
elama, da te Genuai Bidi Jisas dali sesemane sogo bidada
peyu, mu bidada paibao.
18 Te sę pedalama, tama da tigidali te tiwai bidaibao.
Tama tibaso, dage tomode we bidi meba augwali isibaso,
dagego te pogo duga hasi tau siyu, duga homu dąų walao.

5

Dago sisi elama, Genuai Bidi asobo tonaluao

1 Dago abagi dede o, te da dage dali bidibadi dago
dagebolo dago Genuai Bidi asobo po wai. Tama tibaso, agai
asobo sogode dago dagebolo po me asęgobeo.
2 Menio. Duga digi koneai dao, Genuai Bidi asabo sogo te
nai wi sabo bidi hulide geme polo asobo tiwai yaibao. *
3 Tama te Godigo po wali pisiąwai we bidi augwaligo te po
waibao, “Megi te da bugagia bidabo sogo dao, te da dolabo
nai pąba asogobeo,” te po waibao. Tiali goli, augwaligo
te tobage po obadi, sisi isiąwai, te sogo digi tama augwali
dolabo nai polo augwaliba pedalaibao, augwali noma mu
saibao. Te wede ebo sę tiwai, we mego wai ame nainogo
tigide ebo dene tiwai ebo si pedelaibao, tama te we te dene

* **4:15:** 1 Ko 15:51-52 * **5:2:** Mat 24:43; Luk 12:39; 2 Pi 3:10

wi pabo tụ menio, wi sana pogobeo. Tama te tiwai te Genuai
Bidi asobo sogode te Godigo po wali pisiąwai bage augwali
wi pabo tụ menio.
4 Tiali ma, abagi dede, dage hulide bidibo menio, te
Genuai Bidi asabo sogo te nai wi sabo bidi tiwai geme eyu,
polo aselama, dage noma sogobe. Menio. Dage te hulide
bidibeo.
5 Te menio. Dage tigidali we bidi giligade ula dali bidibo
dao. Da be hulia sai digi huli tomode me bidibo menio.
6 Tama tibaso, da sisi eyu, godege piabuo, te gasa sisi
isiąma godege pibo we bidi tiwai. Tama dago gedu
pedaluyu, bugagia tonaluyu, tama dago homu kolesaga
wiegi yai mu elama, bidao.
7 Dago koneai, godege pibo bidi augwali hulide pibo dao.
Tama bomo yai ąị tulama aiyoge ebo bidi, te bidi dabe
augwali te hulide naga te sẹ ebo dao.
8 Tiali ma, da ulade bidibo bidi dao. Tama tibaso, dago
homu kolesaga wiegi yai mu elama bidinao. Te hwịbo bidi
aga hagawiade te boi bidigo elidali weyu mubo nai tiwai,
tama dago Godide konealubo po bugagia selama, we bidi
dali dwagi yai homu ebo kolesaga eyu, bugagia bidinao.
Tebo sẹ si te dago hagawiade muabo dila pai nai tiwai dao.
Tama Godigo da ma sabo homu bomo eyu, agai te sogo da
somainogo dago tonaluinao. Tama te homu kolesaga tiwai,
te dago tobolude muabo dila pai kapa madi tiwai dao, te
hwịbo sogo da tau somainogo. *
9-10 Magi baso menio. God agai da bodolu mani te dago
agai homu sębę ebo dago somainogo ebo menio. Woo, agai
da sa muyu, te homu yai, augwaligo Genuai Bidi Jisas Krais
agai augwali tobade isilama, tama augwali ma saibao, God
agai te homu elama, da sa muani. Tama Genuai Bidi aga
ma asobo sogo da bidiyu da, ma da isali da, te sogo da aga
dali hodobo bidada peyu, mu bidada pomainogo, Godigo da
sa muani.
11 Tama tibaso, duga hasi te pogo duga abagi dabe augwali
homu kolesaga dąụ waliyu, tau siyu, te po augwalibolo ola
mao, tama megi dagego te ebo sẹ tiwai tama naga yao.

Po silagasu wabo po tama wali, Godigo te aga po wali pabo we bidi dabego te dwagi yai kolesaga mu saibao po wali

12 Dago abagi dabe, dago dagebolo te po obao, dage
tomode Godigo sẹ ebo bidi dabe dologode dage bidao.
Genuai Bidi agai te bidi dabe augwali dagego tobolu bidi
nigilama bidai, tama te bidi dabe augwaligo Godigo po
dagebolo ola mayu, dagego homu kolesaga dodolobo dao.

* **5:8:** Ais 59:17; Ef 6:13-17

13 Dagego homugo augwaligo sę ebo kone palao, augwaligo te sę eyu, dage tau sabo sę dao. Tama dagego augwali dali dwagi yai homu mu elama, augwali godolo mu yao. Tama dagego duga abagi dabe augwali dali deli homu elama bidao.

14 Dago abagi dage tuni bidi dabebolo dago po bomo elama dage dali obao. Dagego te sę hagela ebo bidi dabe augwalibolo po bomo elama, augwali homu kolesaga dagego bugagia ma dodolao. Tama te wi ebo bidi dabe augwaligo homu kolesaga dąų walao. Tama te bomo meni yai bidi dabe augwali dali dagego dwagi yai kolesaga naga eyu bidao, sębę egimio.

15 Gasa bidi dabe augwaligo dage dali dwai sę ebaso da, dagego augwali dali te dwai sę ebo wei ponogio. Dagego te tiwai idali weyu, bugagia tonaluao. Tigidali sogo dagego bomo elama, duga hasi augwali dali dwagi yai sę naga yao. Tama te sę tiwai tigidali bidi dali me yao.

16 Tama tiyu, sesemane sogo dage dwagi yai homu elama bidao,

17 te dagego sesemane sogo gedu haluasa po bidada peyu me, God dali po wao.

18 Te dage dali magi sę me ebaso da, dagego God dali buba hwi po wao. Te dage Krais Jisasde wadolama, tama God agai homugo dagego tama kolesaga emainogo tebo dao.

19 Dagego te Godigo Dwagi Yai Mobo Bidigo sę ebo paligio.

20 Bidi dabe augwaligo ‘Te God agai enabolo wali po eno dagebolo pusaibao’ obaso da, teda dagego te po olo sela sągio.

21 Tialima dagego te tobage po wabo tigidali bugagia osola suao. Tama dwagi yai po naga dagego dąų ola siyu,

22 tama dwai sę tigidali tagalama, sela sąyao.

23 Te God aga te dwagi yai homu nagame ebo kolesaga page bidi mu dao. Tama eno homugo te God aga digi dage doloba pai mu ilaibao, aga tiwai bidimainogo yaibao. Tama eno homugo agai dagego homu kolesaga tomode sę ebo mobo bidi me, te dagego noma bidi me, te dagego tigi me God agai bugagia tonaluaibao, tama dage dwagi yai mu bidimainogo. Tama dago Genuai Bidi Jisas Krais ma asobo sogo te dage magi dwai sę isiąwai we bidi tiwai bidaibao.

24 Tama te dage i wali God agai te sę dage dali mu tiwaibao. Magi baso meni. God agai te tigidali sę yaibao wali, te sę tigidali agai ebo dao.

25 Dago abagi dabeo, dagego God agai da tau somainogo gedu haluasa po wao.

26 Dagego tede bidibo Godigo we bidi dali dwagi yai homu
eyu, tama augwalibolo nogo maiąo.
27 Ena da te Genuai Bidigo po sela pabo bidi dao. Tama
tibaso, eno dage dali e po obao, eno te asęani po te tigidali
abagi dabe augwali dali nedao.
28 Eno homugo te dago Genuai Bidi Jisas Krais agai olo tau
sabo kolesaga dage dali bidaibao. Ena Pol dao.

Polgo Si Wali Pas Tesalonaika Dabeba Asęani Hasia nedebo tau sabo po

Te bidi Pol te Korin moni hanude bidibadi tama agai te hasia wali pas deli te Tesalonaika hani we bidibolo asęna tolali. Tama te pas sela pali bidi nosali ma asama, tama agai Polbolo te Tesalonaika bage tomode pedalali sę po wagasali. Bidi mebago geda muyu, tama te Krais aga polo e tǫba ma asai dao po wali, tama te pogo gasa we bidigo homu dolama, tama augwaligo augwa digi tau sabo sę tagalama olo bidali. Te Tesalonaika hanude bidibo Kraisgo po wali pabo we bidi dabego homude subo te tiwai yali. Te Krais ma asobo sogo mena sę mu pedalugowe tama homu yali. Te bidi mebago te po weyu, te Genuai Bidi asabo sogo te pedelalio tama po obaso, te bidi Pol dali Sailas me Timoti, augwali sela bidigo te hani bage augwaligo homu dodolobo po weyu, te si wali pas asęai dao. Polgo te tiwai po weyu, te sogo pedalube dao, wali. Hasia bolo te we bidi dabego dwai hagoma mu eyu, te tobage dwai kolesaga umagi elama bomo yai mu pedelaibao. Tama te bomo yai po bolama sela sąbo bidi me deli pedelama, tama agai Kraisba boi bidi mu yaibao. Tama te sogo te boi bidi dabego te Kraisgo po wali pabo we bidibolo dene dali sęgę dali si mabo po, te me Polgo odali. Tama tibaso, agai e pas asęyu, tama augwali te sęgę side tau sabo po augwalibolo tolali.

Genuai Bidigo side nosali pedelaibao wali

(Dąi 1–2)

1 Pol, me Sailas, Timoti, te dago te po dagebolo asęna tolobao. Dage Godigo po odama wali pabo we bidi, te dage Tesalonaika bulude bidibo we bidi dao. Dage dago Aya God me Genuai Bidi Jisas Kraisde wadolama bidibao.

2 Aya God dali Jisas Krais Genuai Bidi augwali sigo dage olo tau selama, tama dage haliga nagame ilama bugagia bidao, dago homugo tebo dao.

Te Tesalonaika bage te sęgę sabo sogo augwali bomo elama dolalu tulalusiąmainogo Polgo Godibolo gedu haluasa po weyu usu da wai

3 Dago abagi dabe, sesemane sogo dago Godibolo usu da weyu, dago dagede homu kone palu gedu haluasa po wabo dao. Tama dago Godibolo nage usu da po wabo si, te usu

si ebo dao. Magi basowe? God agai dage tau selama, tama
dagego Jisasde po konealubo kolesaga mu genuai mu yai
dao, tama dage deli deligo dwagi yai homu duga abagi dabe
dali ebo dao, tama dagego te kolesaga ebo mę ela pabo dao.
4 Tama tibaso, dago Godide dwagi yai homu ebo dao.
Dagego te dwagi yai kolesaga ebo po dago odobaso, tama da
gasa buluba biligi peyu, tama dago digi dagego ebo dwagi
yai kolesaga te Godigo po wali pabo we bidi augwalibolo
pusuyu, dago dagego nogi ugwaba sabo dao. Gasa bidi
augwaligo dage dali dwai kolesaga eyu, tama augwaligo
dage eleyu, tama dagebolo sęgę mabo dao, te po dago gasa
we bidibolo pusubo dao. Tama dago te po wabo dao, 'Te
Tesalonaika we bidi augwaligo tigide sęgę siyu dene sobadi
digi, tama augwaligo bomo elama dolaluyu, konealubo po
dąų wabo dao,' dago te po gasa we bidi dali weyu, dago
dagego nogi ugwaba sabo dao.

God agai dago ebo kolesaga dolo osola subo dao

5 Te dagego te ebo kolesagade God agai da hania tama ola
mobao, agai dago ebo kolesaga osola subo si, tama agai dolo
osola subo dao. Tama dagego te God agai we bidi tonalubo
sę tobade te dene dali sęgę dali si sai. Gasa bidi dabe
augwaligo dagebolo dene dali sęgę dali si mawai. Tama
tibaso, God agai dage dali tama tiyu, tama dage agai we
bidi hani tomode bidibo usu yaibao.
6 God agai dolo kolesaga e tama yaibao. Agai dage dali te
dwai sę yali boi bidi dali begelama wei siyu, augwalibolo
dwai sę hauwa elama, tigi dene mawaibao.
7 Tama agai dagego megi te tolobo sęgę sela sąnama, tama
dage da dali olo bidiyu, toma tuabo sogo menama bidaibao.
Agai tebo sogo Genuai Bidi Jisas aga boma pai ensel mobo
bidi dabe dali dagalu tagalama, e tǫba asobo te sogo aga
moni sia bogoli dali e tǫba asaibao, we bidigo bulu ulade
hania sueibao, te aga asobo sogode.
8 Tama tiwai aselama, tama te sogo God konebo hagela
yali we bidi dali, Genuai Bidi Jisasgo po wali pisąwani bidi
dali augwalibolo agai dene mawaibao.
9 Tama te bidi dabe augwali e tama dene saibao, augwali
Genuai Bidi gesabidide digibulu bidaibao, tama agai genuai
ula dali bomo dali digibulu bidada peyu, bidada paibao,
tama tiyu augwali mu dwai bidaibao.
10 Te we bidi dabe augwali te Jisas e tǫba asobo side
augwali te tiwai mu hagawaibao. Tama agai e tǫba asobo
sogode, agai doloba pai mu we bidi augwaligo aga nogi
ugwaba mu saibao. Tama konealubo po Jisasde dąų wali
we bidi, augwali noma siyu, Jisas dali dwagi yai po waibao.

Tama dago Godigo po dage tomode pusulama, tama dagego konealubo po te pode dąų obaso, te dagego me augwali dali Genuai Bidigo nogi te sogo ugwaba saibao.

Polgo Tesalonaika bulu we bidi tau somainogo Godibolo gedu haluasa po wai

11 Te dago te Genuai Bidi aga ma asobo sogode homu eyu, tama tigidali sogo dago Godibolo gedu haluasa po dage tau somainogo wabo dao. Tama Godigo dage polobadu i walide, tama agai homugo dage aga wai puluba gagawaibao, agai te homu elama, i wai dao. Tama megi dago Godibolo usu da weyu gedu haluasa po agai dage tau siyu dage aga wai puluba mu gagawaibao. Dago Godibolo po e tama wabo dao, "God, te Tesalonaika we bidi augwaligo konealubo po nagede dąų weyu, tama augwaligo homugo haniani sę te konealubo po dąų wabo bidi dabego ebo sę tiwai yabo homu eyu, tama augwali dwagi yai we bidi nago gedude bidainogo tebo dao. Tama dago nagebolo po hanaluyu, nago augwali tau siyu, tama augwaligo te sę tigidali emainogo tama augwaligo te sę yabo homu tiwai," dago te tobage po wabo dao.

12 Tama dagego te dwagi yai kolesaga ebode dago Genuai Bidi Jisasgo nogi dagego ugwaba saibao. Tama dago God dali Genuai Bidi Jisas Krais dali augwali sigo dwagi yai homu da dali eyu, da olo mu tau mabo homu kolesaga dwagi yai mu eyu, tama Jisasgo dagego nogi me ugwaba saibao.

2

Bomo yai po sela sąbo bidi po

1 Dago abagi dede, dago Genuai Bidi Jisas Krais aga ma asiyu, tama da aga dali deliba sisiniyu ebo, tebode megi dago dage tau sabo po elalubao. *

2 Bomo elama, dagebolo te po obao, bidi mego dagebolo te Genuai Bidi asabo bodolu te pedalai dao te po obaso, dagego te wabo po odolama, dage polo homu hauwa eyu, dage homu sęgę egio. Bidi mego na eyu, Jisas ma asai dao po te bidigo odali bogo. Ma, bidi mego aga homugo digi te po waliwe? Ma, augwaligo, 'Woo, Pol agai te Jisas ma asai dao po pasde asęna tolai dao, dabolo,' tama me augwaligo waliwe?

3 Jisas ma asobode augwaligo geda muani po dagego odamuo. Te Jisas ma asobo sogo olo dali tama polo pedalogobeo. Te menio. Te sę pedalainogo hasia bolo bidi hauwa augwaligo dwai sę hauwa elama, tama God nogi gegeda peyu, tudiba mu muaibao. Te bomo yai po sela sąbo

* **2:1:** 1 Te 4:15-17

dwai sę ebo bidi hasia aga bolo dago gesabidiba pedalaibao.
Te bidi Godigo te moni sia bulude nosali mu dola silaibao.
4 Tama te bidi mu dwai bidi mu dao. Tǫde we bidi
augwaligo haniani naibolo lotu po wabo dao. Tama te bidi
agai te nai tigidali dali boi bidi elama, tama te bidi aga God
tiwai mu yaibao. Tama te bidi aga digi aga nogi ugwaba
mu siyu, te tigidali lotu po wabo nai aiyaba elalu dolama,
tama te bidi aga Godigo Moni Lotu Be tempel tomode bidiyu,
tama agai po weyu te po waibao, “Ena digi ena God dao,”
te bomo yai po sela sąbo bidi agai te po waibao. *
5 Polobadu ena dage dali Tesalonaika bulude bidibadi
yaide, eno dagebolo te sę nosali pedalaibao po wai dao.
6 Tama te bomo yai po sela sąbo bidi aga asobo tų
palialubao. Tama te bidi aga Godigo bodolu mani sogo naga
bulu ulaba hania pedalaibao, tama dagego te konebao.
7 Megi te bomo yai po sela sąbo kolesaga e tǫde geme
dulalubo digi, aga sę ebo dao. Tama aga geme dulaluama,
tama aga te tų palialuali bidi bogia soabo tonalubao.
8 Tama te tų palialuali bidi bogia solama, tama te sogo
naga te bomo yai po sela sąbo bidi hania bulu ulaba
pedalaibao. Tama Genuai Bidi Jisas nosali asama, tama agai
te bidi agai po wabo mobogo ela muaibao. Tama Genuai
Bidi Jisas aga bomo dali ula dali hania pedalama, asaibao.
Tama agai te bomo yai ulago te bomo yai po sela sąwani
bidi mu dolaibao. *
9 Tiali goli te bidi pedalama, Jisasgo aga ela musiąbadi,
te bidi agai Satango genuai bomo selama, tama agai tigidali
me me bomai sę me, bidigo isiąwai sę me, bidigo noma sabo
tibo sę me, te sę tigidali te bomo yai po sela sąbo bidigo te
sogo yaibao. *
10 Tama agai tigidali ili po wabo dwai kolesaga eyu, agai
te hagayabo tųdu pabo bidi dabe dali tibo po waibao. Tama
te bidi dabe augwaligo te Godigo mu po dago odaio homu
egi sogo da, teda God agai augwali ma sigi da. Tiali goli
augwaligo te Godigo mu po odobo hagela yai.
11 Tama tibaso, Godigo augwaligo homu pesegelaibao,
tama augwaligo te tibo po wabo mu po dao omainogo
yaibao.
12 Tama elama, Godigo mu po augwaligo homude dąų
wasiąyu, tama dwai sę ebo kolesagade dwagi yai homu mu
yai we bidi tigidali augwali Godigo po tǫde sęgę mu saibao.

Godigo dage sa muyu, dage ma saibao

---

* **2:4:** Dan 11:36; Ese 28:2 * **2:8:** Ais 11:4 * **2:9:** Mat 24:24

13-14 Tiali ma, eno abagi dede, megi dage te tobage we
bidi menio. Genuai Bidigo dagebolo dwagi yai homu eyu,
dage godolo mu ebo dao. Polobadu mu God agai dage sa
muyu, dage ma saibao wai. Tama Godigo Mobo Bidi agai
dage habu seliyu, ‘Godigo hani dao’ wai. God agai homugo
dago Genuai Bidi Jisas Krais agai genuai ula dali bomo dali
agai dage dali nosali dobawaibao. Tama te homu eyu, agai
dage i wali, dago agai gesi dwagi yai po dagebolo pusali
sogo. Tama dagego te mu po dao wai dao, tama God dali,
dage dali sigo te tebo kolesagade Godigo dage ma sai. Tama
tibaso, sesemane sogo dago gedu haluasa po weyu, dago
Godibolo buba hwi weyu nage usu dao po wabo dao.
15 Abagi dedeo, God agai dagebolo te dwagi yai sę ebaso,
dage bomo elama, dago dagebolo pusali po me, pasde asęani
po me, te po tigidali mu dąų olama, tama bugagia bidao.
16-17 Te dago Aya God agai da dali dwagi yai homu eyu,
da godolo mu ebo dao. Tama tiyu, agai da olo mu tau siyu,
dago homu kolesaga dwagi yai eyu, sesemane sogo bidada
paibao. Tama agai da olo mu tau siyu, tama Godigo da
nosali bugagia bidimainogo yaibao, da tonaluyu bidibo dao.
Tama dago homugo dago Aya God dali, dago Genuai Bidi
Jisas Krais dali, augwali sigo dagego homu kolesaga bomo
dąų walomainao, tama dage tau sao, dagego tigidali dwagi
yai kolesaga eyu, tama dwagi yai po naga omainogo yao.
Dago homugo tama timainogo ebao, tama tibaso dago gedu
haluasa po obao.

Tesalonaika hani bage augwaligo te sę ebo hagela ebo bidi dabe dodolobo kolesagade po wali

3

(Dąį 3)

Dagego Godibolo gedu haluasa po da tau somainogo wao

1 Abagi dedeo, dago po me deli elalubuo. Te po e dao,
dagego Godibolo gedu haluasa po da tau somainogo wao.
Tama God agai da tau selama, tama dago Genuai Bidi Jisasgo
po te tigidali buluba polo sela pelama, we bidi hauwa
augwaligo te po odama, tama Genuai Bidigo nogi genuai
emainao. Te pogo dage tomode sę polo yali tiwai gilama
gasa bulude emainogo, dagego Godibolo po hanalu wao.
2 Dagego koneai, bidi hauwa augwaligo Godigo dwagi yai
po odoyu, homude dąų wabeo. Tama tibaso, te tobage mu
dwai sę ebo bidi dabe augwaligo da Godigo po sela pabo

bidi dali dwai sę idali weyu, dagego te sęde me Godibolo
gedu haluasa po wao.
3 Awe, we bidi mebago dwagi yai kolesaga mu ebo menio.
Tialima, Genuai Bidi Jisas agai da dali dwagi yai kolesaga
naga mu ebo dao. Tama tibaso, da we bidi agade homu dąụ
olama bidibaso, te usu yaibao. Agai dage bomo menama,
tama dage tonaluyu, tama dwai haubo bidi Satan agai dage
dali dwai kolesaga me egobeo.
4 Tama me, Genuai Bidigo da ola menama, tama dago
dagede te konebao, tigidali kolesaga dago dagebolo yao te po
wali, te sę dagego megi me ebo dao, tama nosali me dagego
tama naga tiwai sę yaibao.
5 Dago homugo Genuai Bidi Jisasgo dagego homu kolesaga
dodolomainogo yai. Tama agai te sę dage dali eyu, tama
dagego Godigo dage dali dwagi yai homu eyu, godolo mu
ebo sę page mu koneaibao. Tama agai dagego homu
kolesaga dodolama, tama Krais agai moni sęgę tolaluyu, aga
bomo elama dolaluali sę page dagego te me mu koneaibao.
Tama koneama, dagego te sę tiwai gilama eyu bidao. Dago
dage dali te homu eyu, dago Godibolo gedu haluasa po wabo
dao.

Godigo po wali pabo we bidi tigidali augwaligo sę yao wai

6 Abagi dede, dago Genuai Bidi Jisas Kraisgo nogide, dago
po bomo elama, dagebolo obao, dagego suali abagi agai tubo
nai sabo sę ebo hagelayu, olo bidiyu, tama agai dagego dade
sali po wali pisąbaso da, dagego te tobage bidi sula tagalao.
7 Polobadu da dage dali bidibadi, tama da olo bidai menio.
Tama dagego koneai, dagego dago yali kolesaga tiwai gilama
tama dagego tama tiao.
8 Tama da dage dali bidibadi dago dagego nogode tubo
nai olo me sabe. Menio. Dago abeleyu naga yai. Dago sę
bomo elama, tama siade me hulide me te sę dene hauwa
mu eyu, tama dago dagebolo naga sęgę maidali weyu tiwai
dao, dage habuge idali weyu.
9 Da da, dagego tubo nai masiąbo bidi menio. Da da,
dagego po ola mabo bidi dabe dao. Tama tibaso, dago
dagego nai olo sobaso, te usugi da. Tiali goli, te menio. Dago
te tubo nai sabo sę ebo dagego suali. Tama dagego dago yali
kolesaga wali pomainogo te sę dago yai dao.
10 Polobadu da dage dali bidibadi, tama dago e bomo yai
po dagebolo maiyu tama wai, niwai bidi sę ebo hagelabo
homu eyu sę isiąwani te bidibolo tubo nai magio.
11 Magi baso dago te po waliwe? Dago odali, dage tomode
bidi meba tubo nai sabo sę isiąma olo bidibo po dago odalio.
Augwaligo sę me ebo menio, tigidali sogo. Augwali olo

biliyu, gasa we bidigo ebo sę suyu, tama augwaligo te po ola
bilibo dao. Tama dago augwaligo te dwai sę ebo po odama,
tama dago dagebolo te nai magio po ma obao.
12 Te Genuai Bidi Jisas Krais agai nogigo bomogo dago te
tobage sę ebo bidi dabe augwalibolo po mobo mayu, bomo
elama te po obao, augwali nagame elama, bugagia bidiyu,
sę eyu, tama augwa digi nai sela tumainogo yao.
13 Eno abagi dede, dage dwagi yai sę ebo bage, dagego
dolo dwagi yai kolesaga ebo hagela egimio.
14 Tama niwai bidi me deligo dago megi asęna tolali po
tigidali wali pisąbaso da, te bidi dagego sulama, koneao.
Tama dage te bidigo ebo kolesaga sulama, sula tagalao,
digibulu bidao. Tama aga yali dwai kolesagade hale
emainao, aga homu begelemainogo tama tiao.
15 Tiali ma, dagego homugo aga dali boi bidi yabo homu
egimio. Te menio. Dagego homugo dago abagi dao te homu
elama, tama dagego agabolo po mobo ola mao.

Po silagasu wabo po

16 Te Genuai Bidi Jisas aga dwagi yai homu nagame ebo
page bidi mu dao. Tama dago homugo sesemane sogo aga
digi dage dali bidiyu, tama dage dwagi yai homu nagame
emainogo yao. Tama dago homugo haniani sę dagebolo
pedalubaso da, teda agai dage dwagi yai homu nagame
emainogo yao.
17 Ena Pol ena digi eno te po dage tao olama, asębao. Te
eno tigidali pas asębo silagasu, eno tama po naga asębo dao.
18 Eno homugo Genuai Bidi Jisas Krais agai da olo mu tau
sabo dwagi yai kolesaga dage tigidali dali bidao. Te tama
dao.

Polgo Hasia Pas Deli Timotibolo Asęna Tolai
Hasia nedebo tau sabo po

Te bidi Pol te Godigo gesi wiegi yai po pususu biligi pobadi, aga te hanu nogi Listraba sabolama, te bulu Galesia Provins tǫ pedaide biliyu, tama te po tede pusali. Tama gesi bidi me deli nogi Timoti agai te po odolama tama homu hasegelama, tama Kraisgo po wali pabo gagalali. Aga te hanu Listra buludu asai bidi dao. Aga ida te Juda hani we da, te aga aya te Grik hani bidi dao. Polgo aga selama, tama augwali si biliyu, te Godigo sę haniani buluba egi pai. Te po te buku nogi Tagala Palai, te Dąị 16:1-3, tede elalubo po suao. Nosali Polgo Timoti te Efesus hanude taga soali. Agai homugo te bidi Timotigo te tede bidali Kraisgo po wali pabo we bidi hani tonalubo sę eyu, aga augwaligo tobolu bidi bidaibao. Tama e pas tomode Polgo te bidi Timotibolo te haniani tau sabo po weyu, tama te we bidi hani dodolobo po wabo. Te tibo po ola mabo bage te Efesus bulude elalubaso, te bidi Polgo Timotibolo augwaligo po wabo tagala wao wali. Tama te bidi Timotigo te Kraisgo po wali pabo hani tomode elalubo bidi meba selama tama augwaligo te Godigo we bidi tau sabo sęba muao, te Polgo te tobage po me asęna tolali.

Timotigo aga digi aga ebo kolesaga bugagia tonalu, tama Godigo po wali pabo we bidi tigidali me tonalu yai

(Dąị 1–6)

1 Ena Pol dao, ena Krais Jisasgo po sela pabo sę bidi dao. God da, te da ma dobola sabo bidi dao, tama dago suainogo dwagi yai homu eyu tonalubo bidi deli te Krais Jisas dao, tama augwali sigo enabolo te sę yao po obaso, eno te Kraisgo po sela pabo sę bidi bidibao.

2 Timoti, nage dali eno e po asęna tolobao. Te eno nagebolo Godigo po pusama, tama nago homu te poba begi peyu, tama nage te gesi noma bidi pedalali. Tama tiyu, tama nage eno ogwa mu tiwai dao. Tama eno homugo dago Aya God dali, dago Genuai Bidi Krais Jisas dali, augwali sigo nagebolo te olo tau sabo kolesagago dwagi yai sę eyu, tama homu dene eyu elama, tama nago homu nagamea peyu bugagia bidao.

Tibo po ola mabo bage sagia sao wao po

3 Polobadu ena te moni tǫ Masedonia teba painogo eno
nagebolo po wali, te tiwai naga megi eno nagebolo po ma
obao. Nage te Efesus hanude me bidao, tama bidi meba
augwalibolo te po weyu, augwaligo te we bidi dabe augwali
tibo po ola mabo tagalao, te bomonama te po augwalibolo
wao.
4 Tama wao, “Dagego te haniani olo namu po dali, te
polobadu wąi dabego nogi hauwade po mibo dali, te tobage
po mibo tagalao,” te po bomonama augwalibolo wao. Magi
baso meni. We bidi augwaligo te po odolama, tama tede po
miyu, tama augwa hasi wado po wabo dao. Tama tebogo te
we bidi augwaligo Godigo sę yabo homu konebo tau sabo
menio. Te dago te Godide konealubo po dąų wabo, tebogo
naga dabolo Godigo sę yabo homu ola mabo dao.
5 Tama eno augwaligo te tobage po ola mabo tagalao
wali po page e dao: augwaligo eno po wali pobaso da,
teda augwaligo homu te meda meniama, tama te dwai sę
me dwagi yai sę me dagalabo homu bugagia elaluama,
tama augwaligo homu mu eyu, tama Kraisde konealubo
po dąų mu waibao. Tama tiyu, tama te tigidali kolesagago
augwaligo te gasa we bidi dali dwagi yai homu eyu godolo
mu yabo homu kolesaga hodolaibao.
6 Bidi meba augwaligo te dwagi yai kolesaga tagalama,
tama augwaligo te pabo tų me tagalama, tama augwali
subigila te olo kedu meni yai po ola bilibo dao.
7 Augwali te Godigo bomai pode te po ola mabo tisa bidi
bidabo godolo homu ebo dao. Tiali goli augwa digi augwa
wabo po page me konebe, tama augwaligo bomonama tama
“Awe, dago gisiga koneani, te dago ola mabo po te mu po
naga dao” wali goli, augwaligo te ola mabo po page me
konebeo.
8 Dago hania koneani, te Godigo bomai po da, te dwagi
yai dao, te bomai pogo ebo sę elalubao. Dago te bomai pogo
ebo sę naga eyu da, te usu mu dao.
9 Tiali goli te me dago konea. Godigo te bomai po mani. Te
bomai po da, te doloba pai we bidi dabe augwali tonaluabo
po meni. Te menio. Te bomai po te haniani dwai kolesaga
ebo bagebolo wai dao. Augwaligo te bomai po ola tagalama
tama te po sela sąbo bage dao. Augwaligo God tudiba muyu,
dwai kolesaga ebo bidi dabe dao. Te Godigo kolesaga tagala
po weyu, tama te tǫde kolesaga wali pabo we bidi dao. Meba
augwaligo augwa aya ida ela mubo bage dao, meba te gasa
bidi ela muyu ebo bidi dabe dao.
10 Te penani kolesaga ebo we bidi, te ogomani dali dwai
dwai sę ebo bidi dabe, te we bidi wi sabo bidi dabe me, te
tibo po wabo bage, te po tǫde tibo po wabo bidi dabe me, te

bomai po dabe te tobage we bidibolo muai dao. Te tobage kolesaga te Sodom de Gomora hanu side yali kolesaga tiwai dao. Me te gasa haniani dwai sę ebo bidi dabe me, te Godigo dwagi yai ola mabo po odisąbo bage, augwalibolo me te bomai pogo po elalubao.

11 Te dwagi yai ola mabo po da, te ula yai bomo elalubo wiegi yai bidi God agai te po pusao olama enabolo mani gesi wiegi yai po tomode elalubao.

Godigo Pol aga homu dene eyu tau sali po

12 Dago Genuai Bidi Krais Jisas agai eno sę yabo bomo mobaso, tama eno agabolo buba hwi wabo dao. Agai homu ena agaba homu kęą pai bidi bidiyu, tama agai sę yabo ena usu yaibao. Agai te homu elama, tama aga sęba ena mubaso, eno agabolo nage usu da po wabo dao.

13 Mu tama, polobadu eno agai nogibolo dwai posobo po wabo bidi bidai, tama eno agai po odobo we bidi dabe dali boi bidi eyu, augwalibolo dene mabo sę iduai. Tama eno aga dali hagoma eyu, aga nogi dolobo sę eyu bidai. Eno Kraisde tama dwai sę yali goli, Godigo ena homu dene eyu tau sali. Magi basowe? Eno konealubo po Kraisde dąụ wasiąbaso eno bugagia konesiąma, tama eno te tiwai dwai kolesaga aga dali iduai. *

14 Tama dago Genuai Bidigo olo tau sabo wiegi yai kolesaga umabo mu enabolo eyu, tama agai enabolo te agaba homu begi pabo bomo me, te we bidi dali dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga me, te kolesaga si agai enabolo olo mani. Da Krais Jisas dali wadolobaso, tama te kolesaga si agai dabolo mani.

15 E konealubo po te mu po dao, tama tigidali we bidi e po odama augwaligo homugo mu dąụ omainao: Krais Jisas te tọba dulali, te tọde dwai sę ebo we bidi dabe ma dobola sainogo asali. Awe, te mu po dao, tama te hasia polasa dwai sę yali bidi te ena digi tama e dao, eno yali dwai sę te gasa bagego dwai sę aiyaba elaluali.

16 Ena te hasia polasa dwai sę yali bidi te ena digi bidali goli, Jisas Krais agai ena dali homu dene eyu tau selama, tama ena ma dobola sai. Magi basowe? Te ena subo piksa noma tiwai yali. Tama nosali te gasa dwai sę ebo we bidi augwaligo te Kraisgo te dwai sę ebo bidi polo elisąbo wiegi yai kolesaga hania konemainogo eyu, agai ena dali te kolesaga naga hasia yai dao. Tama augwaligo homu aga poba begi peyu, tama bidibo ula selama, bugagia sesemane sogo bidada peyu, bidada pomainogo yaibao.

---

* **1:13:** Tpi 8:3; 9:4-5

17 Tama tibaso, eno agai ena dali yali sęde homugo kone
paluyu, tama aga genuai nogi me aga wiegi yai ula yai bomo
me te si ugwaba muyu, tama eno e po obao: “Aga te Tuni
Bidi tigidali sogo bidibao. Aga me isibo meni, gamonaibao.
Tama bidigo aga me subo menio. Agaduba deli naga te God
mu dao. Genuai nogi me bomo me te agade sesemane sogo
mu bidada peyu, bidada pomainao. Mu dao,” eno te po
obao.
18 Eno ogwa Timoti, polobadu Godigo po pusubo profet
bidi dabe meba augwaligo nago nosali yabo sęde mu yabo
po augwaligo dabolo pusai dao. Tama megi me eno te po
wali peyu, tama eno e po nagebolo obao. Tama nage me,
nago te po ma koneama, tama te pogo nage tau siyu, te nago
hwįabo nai tiwai elalumainao. Tama tiyu, tama nago bomo
elama, tama nago ebo sę bugagia yao, te hwįbo tiwai yao.
19 Tama bidiyu, tama nago te konealubo po nago homugo
bugagia dąų wao, te dwai sę me isiąma, tama nago te dwai
sę me dwagi yai sę me dagalabo homu bugagia elaluyu
bidao. Te bidi meba augwaligo te augwa dwai sę me
dwagi yai sę me dagalabo homugo augwalibolo wali po ola
tagaluyu ebaso, tama augwaligo Godide konealubo po dąų
wabo tagalai dao, tama augwali hobedagia dwai kolesaga
daide bidibao. Te augwali te tamu ąį daidu pabo moni geba
sip tiwai dao, tama tede elalubo moni masigigo te moni
geba sip dolobo tiwai gilama yai dao. Augwaligo Godide
konealubo po dąų wabo tagalai dao.
20 Te Himeneus de Aleksander, te bidi sigo te tiwai
kolesaga yalio. Tama tibaso, augwali si eno te dwai haubo
tobolu bidi Satango nogoba muani, agai augwalibolo sęgę
mawaibao. Augwali sigo sęgę selama, tama Godigo nogide
dwai posobo po wabo tagalamainogo eno tama yai dao.

2

Dago Godiba hanalu gedu haluasa po wabo kolesaga eyu, te tigidali we bidi tau sao wali po

1-2 Tama tibaso, nago yabo sęde, te sę nago emainogo eno
nage homu hodolobo po obao. Hasia tuni po e tama. God
agai tigidali we bidi tau somainogo eyu, nago te Godigo hani
we bidi tigidalibolo gedu haluasa po wao, te po wao. Tama
tiyu, agai augwali tau sao po hanaluyu, tama agabolo nage
usu dao po me wao. Godigo te gavman tuni bidi dabe dali, te
genuai gavman sę ebo bidi dabe tigidali tau somainogo eyu,
dagego agabolo gedu haluasa po wao. Magi basowe? Godigo
augwali tau siyu, tama augwaligo augwa te we bidi tonalubo
sę bugagia eyu da, teda da we bidi tigidali da bugagia

bidaibao. Gasa bidi augwaligo dabolo sęgę magobeo, tama
da tigidali homu nagame wiegi yai elama Godigo homu naga
wali peyu, tama gasa we bidi dali bugagia bidaibao.
3 Te tobage gedu haluasa po wabo kolesaga dwagi yai dao,
tama tede te da ma dobola sabo bidi God aga dwagi yai
homu ebo dao.
4 Te agai homugo te agai tigidali we bidi ma siyu, tama
augwaligo aga mu po page mu konemainogo ebo dao.
5 Magi baso meni. Te God deli naga bidibao. Tama te God
de bidi si tomode naga dolalubo bidi deli naga te elalubao,
te bidi te Krais Jisas dao. Agai God dali we bidi dali deliba
sisinabo bidi dao.
6 Agai aga bidibo ulago digi te tagaliyu, te tigidali we bidi
ma abelali. Te tama tiali kolesagade Godigo aga bodolu
mani sogo da ola mani, te agai tigidali we bidi ma sabo
homu ebo dao.
7 Tama tede Godigo ena te agai po sela pabo sę bidi
mubaso, tama eno agai po pusubo sę elalubao. Eno mu po
naga obao, eno tibo po me wabeo, te Israel hani isiąwai
bidi dabebolo po ola mabo tisa bidi agai ena nigilali, te eno
augwalibolo te Godigo mu po dali te Kraisde konealubo po
augwa homugo dąų wabo kolesaga me eno ola momainogo
yali.
8 Tama eno homugo te tigidali bulu bidi dabe augwaligo
gedu haluasa po omainogo homu ebao. Eno homugo
augwali Godigo kolesaga naga wali pabo bidi dabe bidu,
tama haliga sębę me wado po wabo tagaliyu, tama augwa
nogo ugwaba siyu, te augwaligo gedu haluasa po omainogo
ebo dao. Nago augwalibolo tama tiao po wao.

We dabe sibigo yabo kolesaga po

9 Eno homugo te we dabe sibigo me augwa gudubo
ugwade homugo bugagia kone paliyu, augwa nogi ugwaba
sabo kolesaga te ugwade elamuo, te bidigo homu hodolobo
sę me elamuo. Augwaligo te tobolu nisi me te tigi me te
haniani bis dabego badi, te wiegi yai kapa golgo me te moni
masigigo sabo ugwago me, te augwa tigi dali tobolu nisi me
au ilama elamuo. *
10 Menio. Te we dabe sibi augwaligo te Godigo homu wali
pabo homu eyu da, te augwaligo we bidi tau sabo haniani
wiegi yai sę yao. Te da te augwa au ilibo nai tiwai mu dao.
11 Te we dabe sibi augwa digi aiyaba elaluama, tama
pedauwali pania selama, tama po ola mabo bidigo wabo
po sao.
12 Te Godigo po odobo we bidi hani tomode te eno te we
me deli te po ola mabo tisa bidi ma te bidi dabego tobolu

* **2:9:** 1 Pi 3:3

we bidimainogo me gogolobo menio. Te menio. Te we dabe
sibi augwali te pedauwali pania selama, tama bidigo wabo
po naga odao.
13 Magi baso meni. Te tiwai yai: Godigo Adam bolo hasia
nigali, tama nosali agai te we Iv nigai dao. *
14 Tama me te Adamgo tibo po homude dąụ me wabe.
Wego te tibo po homu dąụ olama, tama agai Godigo bomai
po bolali. *
15 Tiali goli te we dabe sibigo te wai dabe ame nabo sę
yaibao. Augwaligo te wai ame nabo kolesagade Godigo aug-
wali ma dobola saibao. Tama augwaligo Godiba konealubo
po sesemane sogo dąụ weyu, tama we bidi dali dwagi yai
homu ebo kolesaga wali peyu, tama augwali dwai sę isąbo
kolesaga me wali pabo sę isąma bugagia bidiyu, tama wiegi
yai homu elalubaso da, teda Godigo augwali ma dobola
saibao.

3

Te Godigo po odobo we bidi tonalubo bidigo wiegi yai kolesaga yao po wali

1 E po te mu po dao: bidi me deligo te Godigo po odobo
we bidi tonaluabo homu ebaso da, te bidi aga wiegi yai sę
godolo ebao.
2 Tama nago te Godigo we bidi tonalubo bidi nigiyu tama
aga e tama bidao. Aga dolo mu bidao, tama te bidi dabe
augwaligo agade te dwai sę ebo me gegegobeo. Aga te we
deligo bidi naga bidao. Aga homu bugagia dodolama tama
dulaluao. Agai aga digi kolesaga bugagia tonaluao. Aga
subigila bidibo bidi bidamuo. Te aga te Godigo po odobo
gasa buludu asali we bidi agai aga beba sabo bidi bidao.
Tama aga te Godigo po ola mabo sęde aga usu yao.
3 Aga te bomai ąị tulama te esela pabo bidi tiwai bidamuo.
Agai sębę polo eyu, bidi eleyu me egobeo. Menio. Agai
te bidi dabe dali imilai homu nagame yao. Agai te wąbi
subigila hwịgio. Agai homu te monede kuna dąụ me
olamuo.
4 Aga bugagia kęnasa bidiyu, agai te aga digi we wai
puluba bugagia tonaluyu, tama te wai dabe aga dologode
bidiyu, te augwaligo agai po wali pomainogo yao.
5 Magi baso meni. Te bidigo aga digi aga we wai puluba
bugagia tonalusiąbo bidi da, aga te Godigo po odobo we
bidigo tobolu bidi bidibo te usu me egobeo.
6 Te tamadi gesi noma baptais tamadi sali bidi te tonalubo
bidi sę munu me menamuo. Tiyu aga te hagoma ebaso tama

* **2:13:** Gag 2:7, 21-22 * **2:14:** Gag 3:1-6

Godigo aga dali po tụ elama dene mayu, te agai Satan po tụ
yaligia tiwai elama sela sąwani.
7 Te bidigo wiegi yai nogi te Godigo po odisąwani bidi dabe
augwali tomode elalubo bidi, te aga naga te tonalubo bidi sę
ebo usu yaibao. Te aga nogi wiegi yai me elalusiąwani da,
teda aga dwai sę eyu, tama aga hale elama, tama te Satango
hagani togobo wago te aga saibao. *

Te Godigo po odobo we bidide sę ebo bidi po

8 Te nago te Godigo po odobo we bidi tonalubo sę tau sabo
bidi dabe nigiyu, augwali me e tama bidao. Te homu mu
naga eyu, te wiegi yai kolesaga ebo bidi bidao. Augwali te
bomai ąị tulama esela pabo bidi tiwai me elamuo. Augwali
te gasa bidi dabego mone dabe anoma elama sabo homu
ebo bidi bidamuo.
9 Te augwaligo dwai sę isiąma tama augwali homu wiegi
yai elaluyu, tama augwaligo te polobadu geme dualali po,
te Godigo Kraisde dabolo waselali konealuabo po homugo
dąụ olama bidao.
10 Te hasia dagego augwaligo ebo kolesaga usu sao. Tama
augwaligo kolesaga dolasa elama tama po meni baso da,
teda augwali te tau sabo sęba muao.
11 Tama te bidi dabe augwaligo we dabe, te we dabe
te wiegi yai kolesaga ebo we bidao. Augwali te posobo
po wabo we dabe bidamuo. Te augwaligo augwa homu
bugagia dodolama tama bidao. Sesemane sogo te augwaligo
wiegi yai dolo kolesaga naga yao.
12 Te tau sabo bidigo we te deli digi naga selama bidao.
Agai te aga we wai bugagia tonaluao.
13 Te bidi dabe augwali te Godigo po odobo we bidi tau
sabo sę bidi bidiyu tama wiegi yai sę eyu da, teda we bidi
gedude augwali nogi wiegi yai elaluaibao. Tama augwaligo
te Krais Jisasde konealubo po bomo elama pusubo usu
yaibao.

Godigo po page megi waselali kolesaga po page te genuai nai mu da po wali

14 Eno homugo ena nage bidibo madi tamadi asaibao.
Tiali goli megi eno e pas nagebolo asęna tolobao.
15 Magi baso meni, ena polo sabalisiąbaso da, teda nago
e pas selama tama nedama, tama nago nage Godigo hanide
bugagia bidabo kolesaga po tede koneagameo. Te God aga
da te bidibo ula elalubo God dao. Te agai po odobo we
bidi hani augwali da te Godigo be tiwai we bidi dao. Tama

* **3:7:** Tai 1:6-9

augwali te Godigo mu po tolalubo te bomai ni pos dali kau
ni me tiwai elalubo dao.
16 Awe, mu tama, te polobadu geme dualali po, te Godigo
dabolo waselali konealuabo po page te genuai mu elalubo,
tama bidigo te pode te po mu menio wabo te usu me egobeo.
Te konealuabo po e dao:
Aga te tigi elalubo bidi mu pedalali, tama hania
hanilai.
Tedali Mobo Bidigo we bidibolo ola mani, te bidi
aga dolo mu yali.
Te dagalude mobo bidi ensel dabego aga suai.
Tama po pusubo bidi augwaligo agade po te tigidali
we bidi hanibolo pusigi pali.
Te tǫde bidi dabe augwaligo konealubo po agade
dąų wai.
Te Godigo aga dagaluba odasa holama, tama megi
aga bomo dali, genuai nogi dali selama bidibo
dao.

4

Tibo po ola mabo bidi dabe augwaligo po waibao

1 Godigo Tedali Mobo Bidigo hanilama te po wai: nos-
ali sogo bidi meba augwaligo te Kraisde konealubo po
tagalaibao wali. Te augwaligo te tibo po wabo dwai haubo
noma bidi dabego ola mabo po odama, tama augwaligo te
dwai haubo noma bidigo po wali paibao.
2 Bidi meba augwaligo dwai sę dali dwagi yai sę dagalabo
homu te isali tiwai dao. Tama tibaso augwaligo augwa ebo
sę dagalisiąyu tama augwali tibo po wabo bage dao. Tama
“Eno mu po naga obao,” wai goli, augwaligo te dwai haubo
noma bidi dabego tibo po naga ola mabo dao.
3 Tama tiyu, augwaligo e tiwai po ola mabo dao, “Dagego
te we sabo sę elamuo, te sę habu selai sę dao,” te po
augwaligo ola mabo dao. Tama me augwaligo haniani tubo
nai me badu habu selebo dao. Tiali goli Godigo te nai dabe
nigali te da bidigo konealubo po dąų weyu tama agai mu
po koneani we bidi, dago te nai dabe selama tuyu, tama
Godibolo gedu haluasa po weyu ‘Nage usu da’ omainogo
yai.
4 Magi baso meni. Dago koneani, te Godigo nigali nai
tigidali, te wiegi yai naga yai. Tiyu dago sąyabuo. Dago
Godibolo usu da weyu gedu haluasa po olama sao.
5 Te Godigo te naide polobadu wali po dali, te dago gedu
haluasa po wabo po dali, te po sigo te nai wiegi yai ilama
pedalubo dao. Tama tibaso, te nai dago tuagameo, po meni.

Timoti te Kraisgo wiegi yai sę bidi bidimainao

6 Nago te eno megi asęani po te dago ama dedebolo
mobaso da, teda nage te Jisasgo wiegi yai sę bidi bidaibao.
Tama tiyu, te konealubo pode me, te nago wali pabo tigidali
wiegi yai kolesaga ola mabo po me, te po side nago genuai
bomo bugagia sidu bideibao.
7 Tiali goli te haniani olo namu po dali, te haniani kedu
meni yai po dali, te tobage po mibo te nago odogio, te tudiba
muao. Te tobage olo po dago God bugagia koneabo tau sabo
po menio. Bomo elama, nago naga digi te Godigo kolesaga
wali pabo sę ola mayu bidao.
8 Nago koneani, te dago tigigo sę ebogo te tigibolo bomo
mobaso, tebogo da tau sabo dwasianu usu ebo dao. Tiali
goli Godigo kolesaga wali pabogo te da tau sabo te hauwa
mu ebo dao. Te sę ebogo da megi te bugagia bidibo ula
mabo dao, te nosali bidabo ula tau sabo me te usu yaibao.
9 Te po mu tama wali, tama te po tigidali bidigo odama,
tama augwaligo homu te poba begi pobaso, te usu yaibao.
10 Tama da Godigo kolesaga wali pabo, tebogo da megi
me, nosali me tau sabo usu baso, dago bomo eyu sę dene
mu ebo dao. God da, te tigidali we bidi ma sabo bidi da,
tama agai te Kraisde konealubo po augwa homugo dąụ wali
we bidi da mu ma dobola sabo bidi dao. Tama tibaso, dago
te bidibo ula elalubo Godiba homu begi pelama, tama agai
da somainogo dago aga tonalubo dao.

11 Nago bomonama te po te Godigo we bidi augwalibolo
pusao, tama augwaligo wali pomainogo ola mao.
12 Augwaligo suali, nage gesi bidi homu ebo, tiali goli
augwaligo homugo nage te olo bidi yali homu ebo gogologio.
Menio. Nage te polalubo bidi bidao. Tama tiyu, tama nago
po wabo kolesaga me, te bilibo me, tama nago we bidi
dali dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga me, te nago
Godiba homu begi pabo kolesaga badi, tama te magi dwai sę
isiąwai wiegi yai kolesaga nago ebo augwaligo suyu, tama
augwaligo homu Godiba begi pabo we bidi augwaligo nage
wali asaibao.
13 Ena nago bidibo digi nosali asaibao. Te sogo nago ena
tonaludu digi, nago te Godigo bukude asęani po aga hani
we bidibolo nedebo sę yao. Tama augwalibolo Godigo po
pusuyu tama ola mayu bidaluao.
14 Polobadu te Godigo po pusubo bidi augwaligo nago
nosali yabo sęde mu yabo po weyu, tama te monu dabe
tobolu bidi augwaligo augwa nogo nago toboluba muani.
Tama te sogo Godigo nago sę yabo bomo dali, homu
kolesaga dali nagebolo olo manio. Te mani nai tagaligio.

Te mani bomogo me, te homu kolesagago me nago naga sę yao.

15 Tigidali bidigo nago ebo te pua pai holobo ni tiwai sę sumainogo eyu, tama sesemane sogo nago te Godigo we bidi tonalubo sę bomo elama bugagia yao.

16 Tama naga digi ebo kolesaga me, te we bidi ola mabo sę te bugagia tonaluao. Tama tiduao. Nago tama tiyu da, teda naga sęgo digi nage dali nago po odobo we bidi dali ma dobola saibao.

5

We bidi dodolobo wiegi yai kolesaga po

1 Te Godigo po odobo we bidi hani tomode te monu dabe tobolu bidi me deligo dwai sę eyu da, nago aga te dwai sęde ma dodoloyu tama nago agabolo sesena pai po me olamuo. Menio. Nago po nagame elama dua digi dodolao, te naga aya monu dodolobo tiwai gilama yao. Tama nago te gesi ogwa bidi dabe dodoloyu, te naga ama dodolobo tiwai gilama yao.

2 Tama nago te mosi dabe dodoloyu, te naga ida mosi dabe dodolubo tiwai gilama yao. Tama nago te gesi we dabe dodoloyu, te naga abe dodolubo tiwai eyu, te wiegi yai dolo homu naga ebadi augwali dodolao. Mena bidi nago dwai sęde dodolabo homu ebo bidi, nago sesena pai homu eyu dodologio.

3 Te we me deli aga bidi isai digi, tama we agaduba mu bidibaso da, teda nago te Godigo po odobo we bidi augwaligo te we tama bidibo koneama tama augwaligo augwa mone gego te we tau sao po wao.

4 Tiali goli te bidi isai we me deligo te aga wai genuai yai me, ma aga waigo wai te genuai yai elalubaso da, teda augwaligo bugagia koneao: te augwaligo polasa yabo sę te augwaligo Godigo po wali peyu, tama augwa hani we bidi bugagia tonaluyu, tama augwali polobadu dwasianude aya idago bugagia tonaluali tobage kolesaga wei ponoyu tonaluao. Awe, Godigo te kolesaga godolo mu ebo dao.

5 Tama we aga bidi isai madi, tama we agaduba mu bidiyu aga tau sabo bidi meni baso da, teda te wego te tiwai kolesaga ebo dao: agai Godiba tialuyu, tama Godigo aga tau somainogo eyu giligade me hulide me te agai Godiba gedu haluasa po weyu ena tau sao wabo dao.

6 Tiali goli gasa we me, te aga bidi isai madi, tama te wego te tigigo ebo kolesaga naga wali pabo homu eyu, tama dwai kolesaga ebaso da, teda aga tigi bididubadi goli aga bidibo noma te Godigo gedude isai dao.

7 Nago bomonama te eno tamadi wali po te Godigo po
odobo we bidi augwalibolo pusao. Awe, augwaligo tama
temainao, magi baso meni, augwali te gasa we bidigo
gedude augwaligo dwai kolesaga elalugobeo. Tiyu gasa
bagego po augwali dali elalugobeo.
8 Eno te po magi baso obawe? Te bidigo aga deli hani dabe
me, ma aga kaneme deli hani digi te bugagia tonalusiąwani
da, teda te bidigo aga Godide konealubo po te tudiba
munama tama agai ebo kolesaga te dwai mu elama, tama
tebogo te Godigo po odisąwai bidi dabego ebo dwai kolesaga
te aiyaba elaluaibao. Te Godigo po odisąwai bidigo augwa
digi te tiwai dwai kolesaga me ebeo. Menio! Augwaligo te
augwa bidi isai we dabe, te augwaligo bugagia tonaluyu tau
sabo dao.
9 Te augwali tau sabo hani bage meni yai wilawe we
elalubaso da, te Godigo po odobo we bidi hani augwaligo
augwa mone gego te tobage wilawe we tau somainogo eyu,
augwaligo nogi te bukude dago asębo dao. Te bukude nogi
elalubo wilawe we dabe naga augwaligo te tau sabo mone
sabo dao. Tama nago te bidi isai we dabe nogi te bukude
olo asęgio. Menio. Te bidi isai we aga kibu be bidi sese sela
wali, te tobage bidi isali we aga bidi deli naga dali bidali
mosi we elalubaso da, teda aga nogi naga nago asęąo.
10 Tama e tobage haniani wiegi yai sę yai nogi elalubo
we tiwai: agai te aga wai puluba bugagia tonaluali. Tama
agai te gasa bulu we bidi augwali te agai beba asobode nai
mayu yali. Tama imilai homu eyu, agai te Godigo po odobo
we bidi tau siyu sągą we tedabo sę yai dao. Tama agai te
sęgę dali dene dali sali we bidi dabe tau siyu yai. Tama te
wilawe we aga te tobage haniani we bidi tau sabo dwagi yai
sę ebo kolesaga wali pabo we bidali da, teda nago te tobage
we dabe augwali naga nogi te bukude asęąo.
11-12 Tiali goli nago te augwa bidi dabe isai, te gesi
we dabe augwali nogi asęnamuo. Menio! Te augwaligo
homu hodolama tama te bidi dali ma pabo homu ebo
si, te augwaligo Krais te tudiba muaibao. Tama tiyu,
tama augwaligo agai sęde te hasia dąų wali po augwaligo
togolama, tama tede sęgę saibao.
13 Tama gasa dwai kolesaga me augwaligo koneaibao.
Augwaligo sę isąyu tama augwali tigidali we bidigo beba
olo pabo kolesaga saibao. Te kolesaga naga egobeo, te
gasa dwai kolesaga me yaibao. Augwaligo te gasa we bidi
dabe augwaligo po anoma elama tama po sabilibo sę eyu,
tama augwalibolo posobo po weyu yaibao. Te po augwaligo
tedela paibao, haniani beba. Tama tiyu, tama augwaligo

me te hogwa sa wali po togolama, tama augwaligo gasa we
bidibolo subigila pusaibao.
14 Tama tibaso, augwaligo tama idali weyu, eno homugo
Timoti nago te bidi isai gesi we dabe te augwali bidigo ma
sao po wao, tama wai ame nobaso, te augwa hani tonalubo
sę yao. Te augwaligo tama tiyu da, teda, te da dali te dwai
po wabo boi bidigo tų gegabo usu meni yaibao.
15 Eno tama tiwai po te gesi we dabede wali, magi baso
meni, te we dabe mebago te Kraisgo sęde dąų wali po te
tagalama, tama augwaligo te Satan wali pabo gagalai dao.
16 Te Kraisde konealubo po dąų wali we me deli te aga
hani tomode te aga bidi dabe isai we dabe meba elalubaso
da, teda te we aga digi te bidi isai we dabe tonaluyu tau sao.
Te tau sabo sę te Godigo po odobo we bidi hanibolo te wego
munamuo. Meni. Augwaligo te agaduba deli mu bidibo
wilawe we dabe, te augwali tau sabo bage meni yai we dabe,
augwaligo te tobage we dabe tau siyu tonalumainao.

Tobolu bidi dabede wali po

17 Te Godigo po odobo we bidi hani tonalubo monu dabe,
augwaligo te sę bugagia eyu da, teda te hanigo augwaligo
nogi ugwaba siyu, tama augwalibolo te augwaligo sabo
pe mone mayu, tama meba ugwadu manuma mao. Te
tonalubo bidi dabe tomode te bidi dabe meba augwaligo
te sę eyu, tama augwaligo me te Godigo po pusuyu tama te
we bidi dabebolo ola mabo sę bugagia eyu te sę dene yali, te
tobolu bidi dabe augwalibolo te manani masigi polasa mao.
18 Magi baso meni. Te Godigo po bukude te Mosesgo
polobadu e po asęani, “Te nai wit ge bo sela somainu te nago
bulmakau agai sę eyu tama te ge dabe sągągo agabadi, nago
aga gani te bonogo dąų wagio, aga te ge meba tumainao,”
te po asęani. Te tobage po me elalubao, “Te sę bidigo aga
mone sabo usu dao,” te po wai dao. *
19 Tama bidi me deligo naga te po waibao, “Te Godigo po
odobo we bidi tonalubo bidigo dwai sę yali” po obaso da,
teda nago te po odogio. Tiali goli bidi sigo ma selago te po
obaso da, teda nago odao, te bidi osola suao. *
20 Tama tiyu, tobolu bidi dabe mebago te dwai sę yaibaso
da, teda nago te Godigo po odobo we bidi augwali tigidali
gedude te dwai sę yali bidibolo “Nago te dwai sę yalio, te
kolesaga tagalama, tama Godigo po wali pabo ma gagalao,”
te po wao. Augwaligo gedude tama eyu da, tama gasa
tobolu bidi dabe augwali me te tiwai dwai sę ebo wi elama
tagalumainao.

---

* **5:18:** Bom 25:4; Mat 10:10; Luk 10:7 * **5:19:** Bom 17:6; 19:15

21 Te God me, Krais Jisas me, te Godigo dią sali ensel
mobo bidi dabe, te augwaligo gesabidide eno nagebolo dolo
mu obao, te eno megi tama nagebolo asęani ola mabo po
nago bugagia wali pao. Tama tiyu, tama nago te tobolu bidi
dabego yali sę osola subadi, nago te bidi me delide wei ebo
abagi homu eyu, tama gasa bidi me delide dwai homu eyu
munu te tiwai elamu dao. Te bidi dabe osola subo sę te nago
dolo mu naga yao.
22 Tama me nago te bidi me deli polo selama, tama
aga bugagia osola susiąbadi, tama nago nogo aga toboluba
muyu, tama aga te Godigo we bidi tonaluabo tobolu bidi
nigilamuo. Magi baso meni. Te nago aga polo te tobolu bidi
nigilama tama agai dwai sę eyu da, teda nago aga te dwai sę
ebo tau sali tiwai waibao. Tama idali weyu, dua dao. Nago
te naga digi bugagia tonaluyu, tama dwai sę me deli isiąwai
bidi bidao.
23 Timoti, nago te olo wę naga tubo kolesaga tagalao.
Tama te hauwa sogo te tigi bomo silabo gasi nageba
pedaliyu ebo, tama te gasi sela sąwainogo da, teda nago te
naga tabi tau sainogo te nago dwasianu wain wę dali tuao.
24 Te Godigo po odobo we bidi hani tobolu bidi nigilibo
sęde eno e po me nagebolo obao. Nago te bidi dabe hasia
osola subadi, e po ma koneao. Te bidi mebago dwai sę
dabe hanilama hania mu elaluyu, tama augwali te po tų
yabo madi poligi pobaso, tama dago augwali polo dagalama
koneani. Tiali goli bidi mebago dwai sę geme dualaluama,
tama nosali naga hania hanilama pedalubo dago subo dao.
25 Te wiegi yai kolesaga me te tiwai naga dao. Te wiegi yai
kolesaga dabe me te hania elalubo dago subo dao. Tama
meba dwagi yai kolesaga te we bidi dabego ebo te hania
polo me pedalisiąyu yali goli, te me sesemane sogo geme
me dualalugobeo. Menio! Nosali dago te me koneaibao.

6

Olo sę ebo bidi dabede po wali

1 Te nago bidibo digi Efesusde bidibo Godigo po odobo
we bidi augwali meba te masigi sisąbo olo sę ebo we bidi
dabe dao. Augwaligo augwa genuai bidigo sę eyu augwaligo
tama tiwai homu yao, “Te ena genuai bidi aga te wiegi yai
bidi, tama eno aga nogi ugwaba sabo te usu dao. Agai te sę
yao wabo po eno odaibao,” augwaligo te homu yao po wao.
Tama te sę we bidi dabego te tiwai homu kolesaga eyu da,
teda te genuai tonalubo bidi dabego te Godigo nogide me te
Godigo po me te si dali dwai posobo po wabo kolesaga me
egobeo.

2 Me ma, te olo sę ebo bagego genuai bidi aga te Godigo
po odobo bidi bidiyu da, teda te sę ebo bidi dabego te homu
me ilamuo, “Te genuai bidi aga Kraisba homu begi pai bidi
bidibaso, aga da te eno ama tiwai dao. Tama tibaso, ena
dali eno sę tonalubo genuai bidi dali, te da si Godigo gedude
tiwai si dao. Tama tibaso, eno agai po odogobeo, te tigi dene
sę egobeo.” Te homu augwaligo ilamuo. Menio. Augwaligo
tama homu yao: “Eno bomo elama eno genuai bidigo sę
bugagia mu eyu, tama eno te tiwai aga tau saibao. Magi
baso meni. Eno genuai bidi aga te Kraisba homu begi pai
bidi, tama eno aga dali dwagi yai homu eyu godolo ebao.”
Te sę ebo bage augwaligo te homu yao wao.

Te mone me doado bage hauwa sabo godolo ebo homu kolesagade te tigidali dwai kolesaga page elalubao

Te sesemane sogo nago te we bidi augwalibolo te tiwai
kolesaga eno nagebolo wali po tiwai gilama te we bidi
ola madubadi geao, tama augwaligo homu hodolama wali
pomainao.
3 Tiali goli bidi mebago te po wali pisąma tama augwaligo
bidi dabe gasa po ola mabo dao. Te gasa po te dago Genuai
Bidi Jisas Kraisgo doloba pai po dali tiwai si isiąwai po dao.
Tama te gasa po te dago te Godigo kolesaga wali pabo ola
mabo po dali tiwai si isiąwai po dao.
4 Te gasa po ola mabo bidi agai te hagoma genuai eyu,
te agai Godigo kolesaga dwasianunu me konebeo. Menio.
Agai homu kolesaga gasi tiwai ebaso, tama agai te bidi
dabe dali konila po wabo kolesaga godolo ebo dao. Tama
subigila te dwasianu po pagede te po si wado po wabo ebo
tiwai kolesaga me agai godolo ebo dao. Te tobage konila
po wabode te tiwai kolesaga pedaludu gebo dao: augwaligo
dwai homu gasa bidi dabe dali eyu, tama augwaligo augwa
hasi konila po weyu, tama posobo po wabo, tama augwaligo
te homu ebo dao, ‘Te gasa bidigo dwai sę yabo homu ebao.’
5 Tama sesemane sogo augwaligo wado po subigila weyu
ebo dao. Te tobage bidi dabe augwali te gagea pai homu
ebo bidi pedalama, tama augwaligo te mu po te augwa
homude dąų wabo tagalai dao. Augwaligo homugo te
Godigo kolesaga wali pabo te bisnis ebo sunumi augwaliba
bugagia pedalama, tama mone hauwa siyu, tama walu
hauwa sabo mone bidi pedalaibao homu ebo dao.

6 Mu tama, te bidigo Godigo kolesaga wali peyu, tama aga
homude te tigidali nai te aga usu yali da homu ebaso da,
teda aga te wiegi yai doado bage hauwa elalubo bidi tiwai
yaibao.

7 Dago koneani, te idago da ame nenama tama da tǫde
pedalali, te sogo dago magi nai me deli sela asobeo. Menio.
Te da olo naga asai. Tama nosali sogo da isibo sogo tama te
tǫ tagalobode te dago magi nai me deli te dago isibo noma
bidigo me sela pogobeo. Menio!
8 Tama tibaso, dago tubo nai me ugwa me elalubaso da,
teda dago dwagi yai homu pemene idu te homu yao, “Te
naigo ena usu ilali. Ena dwagi yai homu pemene ebo dao,”
te homu yao.
9 Tiali goli te doado bage hauwa saio homu ebo bidi dabe
augwali te buside bidibo uni kibu dabego te nai tugi painogo
te denami odobo tiwai ebo dao. Tiali goli te kibu aga te
dedagede tulaluyu isabo homu me konegobeo. Te moneba
homu konebo bidi dabego homu te tiwai ebo dao. Te augwa
homu te moneba dąų olama, tama augwaligo te haniani
dwai kolesaga wali peyu, tama te homu kolesaga meni yai
bidi tiwai bilibadi, te augwa digi dene mabo kolesagago
augwali dąų wabo dao. Tama tiyu augwa digi dolama, tama
augwali dwai mu hobedagia bidaibao.
10 Magi baso meni, te mone godolo homu ebo kolesaga
te tigidali haniani dwai kolesaga page mu elalubao. Te bidi
meba augwaligo te bomo elama te mone godolo ebaso, tama
te kolesagago augwali kegelama tama augwaligo te Kraisde
konealubo po tagalai digi, tama augwa yali dwai sę hauwago
te augwali homude enani tama genuai dene mu tolali.

Timoti nage tau sabo po nago bomonama uda baso da, te bidibo ula selama, sesemane sogo bidada paibao

11 Te bidi dabe meba augwaligo te doado bage hauwa
saio homu ebaso tama tiwai dolaibao. Tiali goli Timoti,
nage da te Godigo bidi da olama, tama nago te tobage dwai
sę ebo kolesagaba tudi ola mao. Me ma, nago te bomo
elama te doloba pai kolesaga badi, te Godigo godolo mu
ebo kolesaga me, te Kraisde konealubo po dąų mu wabo
kolesaga me, tama te gasa ama dabe godolo ebo kolesaga
dolo wali pao. Tama te bomo elama dolaluyu, tama te boi
bidi dabego mabo sęgę tigidali bugagia tolobo kolesaga me,
tama augwali dali nagame elama bidibo kolesaga yao.
12 Te Kraisde konealubo po dąų wabo bidi te ususu
si yainogo udabo tiwai sę elalubao. Tama tibaso, nago
te sesemane sogo bugagia bidada peyu, bidada pabo ula
somainogo te sę bomo elama yao. Magi baso meni,
polobadu nago te we bidi hauwago gedu tomode te “Ena
Kraisde konealubo po dąų wai dao,” te dwagi yai po nago
augwalibolo pusali sogo te Godigo nage sa muyu te bidibo
ula saibao wali.

13 Te God da te tigidali nai bidibo ula menama tonalubo
bidi dao. Tama Krais Jisas aga te gavman tuni bidi Pontius
Pailat gedude te dolo po naga weyu, aga digi aga te Godigo
we bidi tau somainogo tagala palali bidi Krais dao po wai.
Tama te God badi, te Krais Jisas dali sigo gedude te tiwai po
bomo elama nagebolo eno megi obao: *
14 nago te Godigo po bugagia tonaluao. Nago te gasa
bagego te Godigo pode dolobo po wabo gogologio. Te nago
bugagia tonaluali da, teda te pode dwai po wainogo yabo
te usu meni yaibao. Nago tama tonalua pidubadi te dago
Genuai Bidi Jisas Krais te ma asobo sogoba usu nagasu tama
Krais aga hanilama hania pedalaibao.
15 Aga ma asobo sogo te Godigo aga digi sa muani bodolu
sogo elalubo, te sogo te dolo sogo mu naga yaibao. God naga
te dwagi yai homu pemene ebo page bidi, tama agaduba
deligo naga tigidali sę yabo bomo elalubao. Agai te tǫde
tuni bidi dabego Tuni Bidi, tama aga te genuai bidi dabego
Genuai Bidi dao.
16 Agaduba deli naga te munu me isisąbo ula page elalubo
bidi dao. Aga te genuai nanobo ula tomode mu bidibo, tama
da aga pąba pabo te usu me egobeo. Te bidi me deligo
aga munu me sube, tama aga me subo usu egobeo. Genuai
nogi mu me, bomo me te agade sesemane sogo bidada peyu,
bidada paibao. Mu dao.

Te doado bage hauwa elalubo bidi dabebolo wabo po

17 Timoti, nago te tǫde doado bage hauwa elalubo bidi
dabebolo e po bomo elama wao: “Dagego te gasa bidi
dabe dali hagoma me elamuo, tama dagego te tiwai homu
me egio, ‘Eno doado bage hauwa elalubaso, te bugagia
bidaibao.’ Dagego te homu me egio. Menio. Dagego
dąų wabo homugo te nai dabego augwali tau siyu bugagia
bidaiba homu elamuo. Magi baso meni, te tǫde nai
augwaligo da tigidali sogo tau sabo usu menio. Tama dagego
e homu yao, ‘Eno Godiba konealubo po dąų mu olama, tama
agai ena tau siyu, ena bugagia bidaibao,’ dagego te homu
yao. Te dago homu dwagi yai pemene emainogo eyu, tama
God aga digi te haniani dwagi yai nai te dabolo olo mu mabo
dao.” Te doado bage hauwa elalubo we bidibolo te po pusao.
18 Nago te augwalibolo te po weyu, tama e po me wao,
“Dagego te we bidi tau sabo dwagi yai kolesaga haniani yao,
dwagi yai sę umabo yao, te sesemane sogo dagego doado
bage te gasa bidi dabebolo olo mayu, tama te nai dobabo
bidi kolesaga bugagia yao,” te po bomo elama augwalibolo
wao.

---

* **6:13:** Jon 18:37

19 Te augwaligo tama tiyu da, teda augwaligo te augwa
nosali Godigo bulude te augwali tau sabo bomo hauwa tede
elaluaibao. Tama tiyu da, te augwaligo sabo bidibo ula
augwali te wiegi yai mu bidibo ula sabo usu mu yaibao.
20 Timoti, Godigo agai po nagebolo mani. Nago te po
bugagia tonaluao. Bidi dabe mebago te Godigo kolesaga
wali pisąbo olo po dabe wabo dao. Augwaligo homugo
augwa wabo po te koneai kolesaga po mu dao. Tiali goli
meni, augwaligo wabo po te page meni yai konila ebo po
naga dao. Nago te tobage po dabe tudiba muao.
21 Magi baso meni, bidi meba augwaligo te po wai, “Dago
te mu koneanio,” te po wali. Tiali goli augwali geda
muyu, tama augwaligo te Kraisde konealubo po dąụ wabo
tagalama tama bidibao.
Te tama dao. Te Godigo olo mu tau sabo wiegi yai kolesaga
te dage dali bidao.

Polgo Si Wali Pas Timotiba Asęani
Hasia nedebo tau sabo po

Te Pol te Rom moni hanude kalabus bidibadi agai e pas te gesi pasto bidi Timoti agaba asęna tolali. Polgo koneani, te Efesus hanude te boi bidi dabe augwaligo te Kraisgo po wali pabo we bidi dabebolo mabo dene dali, sęgę dali te genuai mu nosali pedalaibao. Tama agai me koneani, te Kraisgo po wali pabo we bidi hani tomode te tibo po ola mabo bage pedaluyu, tama te gasa we bidigo dwagi yai kolesaga ebo dolobo sę yaibao. Tama koneyu, tama Polgo te Timoti homu hodolobo tau sabo po asęani, te Timotigo te aga te we bidi tonalubo sę bugagia emainogo yai. Tama Polgo homugo te Timoti aga Romba asao, te po wali. Magi baso meni, Polgo koneani, aga digi isabo sogo pąba yagasai dao.

Te bidi Timotigo sę bomo elama ebaso, te sę bidi mu nogi te God gedude elalueibao

(Dąị 1–4)

1 Ena Pol dao, ena Krais Jisasgo po sela pabo sę bidi dao. God aga homugo digi ena te sęba muani. Da te Krais Jisas dali wadolobaso da, teda Godigo te bidibo ula dabolo mawaibao. Agai te ula mabo po mu dąụ walali. Tama agai ena te po we bidibolo pusigi pomainogo agai ena tagala palai dao.

2 Timoti, eno nage dali dwagi yai homu eyu godolo ebo dao, nage eno ogwa mu tiwai dao, tama eno e pas nagebolo asęna tolobao. Eno homugo God Aya dali, dago Genuai Bidi Krais Jisas dali sigo, te olo tau sabo wiegi yai kolesagago te nage homu dene eyu tau selama, tama nago homu dua nagame ilama bidimainao.

Dago te Godigo po dali hale me elamuo

3 Te eno wąị dabego Godigo kolesaga wali pali, te tiwai naga gilama eno me wali pobao. Tama eno te dwai sę dali dwagi yai sę dali dagalabo homugo kone paluyu, eno te ebo kolesaga te dolo mu ebo homu ebao. Tama eno gedu haluasa po wabo, te eno hulide me giligade me obao, sesemane sogo te eno nage homugo koneama te Godibolo buba hwi weyu, te nage usu da po agabolo wabo dao.

4 Te eno nage Efesus bulude tagalali sogo te nago homu dene ebaso nago gedude ąị gelali. Tama tede eno homu

ebaso, tama eno homugo eno dwagi yai homu pemene
yainogo eyu, eno nage suabo homu godolo mu ebao.
5 Eno te nago Kraisde konealubo po naga homugo dąụ
mu wali kolesagaba homu kone palama, te nago te tibo
menio. Te tobage konealubo po tiwai hasia te naga auwa
mosi Loisgo me, te naga ida Yunisgo konealubo po dąụ wabo
kolesaga me te tiwai elaluai. Tama eno mu koneani, homu
si meni, te tiwai konealubo po te nagede me elalubo dao. *
6 Tama tibaso eno nago homu hodolabo po megi nagebolo
obao. Te Godigo nagebolo te nago yabo sę me, te sę yabo
bomo dali, homu kolesaga dali si te nagebolo olo mawai dao.
Tama te nagebolo mani nai te nago homugo kone palao.
Polobadu eno nogo nago toboluba mubaso tama nago te nai
sai. Megi nago te sali nai ma hodolobo sę yao, te bidigo sia
bogoli genuai emainu ponobo tiwai ilao.
7 Magi baso meni, te Godigo da te wi ebo bage bidimainu
aga Mobo Bidi dabolo me mabeo. Menio. Agai Mobo Bidigo
dabolo te bomo hauwa me, te dena ama dede dali dwagi
yai homu eyu godolo ebo kolesaga me, te dena digi bugagia
tonaluabo bomo me, te dabolo momainogo eyu, Godigo aga
Mobo Bidi dabolo mani.
8 Tama tibaso, nago te dago Genuai Bidi Jisas da, te Godigo
sa muani te we bidi tau somainogo tagala palali bidi Krais
dao, te po te we bidibolo pusubo te hale me egio. Tama
eno te po we bidi meba augwalibolo pusubaso, augwaligo
ena kalabusiba muani. Tiali goli nago enade me hale me
elamuo. Menio. Nago bomo te Godide selama, tama ena
dali te Kraisde wiegi yai gesi po pusubo sęde sęgę tolao.
9 Godigo da ma dobola selama, tama da aga we bidi mu
bidimainu agai da i wali. Agai te dago dwagi yai kolesaga
ebaso, te homu elama tama i me wabeo. Menio. Te aga
homugo digi te agai da olo mu tau sabo dwagi yai kolesaga
elama tama da i wali. Polobadu mu, Godigo te tọ dali dagalu
dali nigisiąbadi, tama te Krais Jisasgo yabo sęde koneama
agai te olo mu tau sabo wiegi yai kolesaga dabolo mawai
dao.
10 Tama megi e sogo Krais Jisas, te da ma sali bidi, aga
te hanilama pedalalio. Tama tedu te Godigo olo mu tau
sabo wiegi yai kolesaga te hania pedalali. Krais Jisasgo te
isibo kolesagago bomo togolama, tama te agai ola mani gesi
wiegi yai pogo te dwagi yai bidibo ula dali, te dolosiąbo
gamonabo kolesaga dali te si pedalama, tama te ulaba
munama elalubao.
11 Godigo te wiegi yai gesi po pusubo sęba ena mubaso,
tama ena te po pusubo bidi bidiyu, tama ena te Godigo sęba

* **1:5:** Tpi 16:1

tagala palali sę ebo po ola mabo tisa bidi dao.
12 Tama tiyu, ena kalabus bidi megi bidiyu, tama te sęgę
eno tolobao. Tiali goli, ena tede hale me egobeo. Menio.
Ena da, te eno Godiba homu tia pai bidi da weyu, te aga eno
konebaso hale egobeo. Tama eno koneani, agai ena nogoba
te muani sę te agai mu tonaluyu, tama te sesemane sogo
bugagia bidada peyu, te genuai bodolu pedalubo sogoba usu
nigi pabo aga usu yaibao, te sę hagagobeo.
13 Te doloba pai tau sabo po nago eno pedauwalide odali.
Te odali po te usu ni tiwai elaluyu, tama te po bugagia wali
pao. Tama tiyu, nago konealubo po Krais Jisasba bomo
elama dąų weyu, tama aga dali wadolama, tama God dali,
we bidi dali dwagi yai homu eyu godolo mu eyu bidao.
14 Nago te Godigo nagebolo mani dwagi yai po te nago
bugagia tonaluao. Tama Godigo Tedali Mobo Bidi te da
tomode bidiyu, agai nage te sęde tau saibao.
15 Timoti, nago koneani, te Esia genuai tǫde bidibo Godigo
po odobo bidi augwali tigidaligo ena tagalai dao. Te
augwali tomode te bidi si Figelus me Hermogenes si dali,
te augwaligo me ena tagalai dao.
16 Eno homugo te Genuai Bidi Godigo te bidi Onesiforus
aga we wai puluba dali homu dene eyu tau sao. Te hauwa
sogo Onesiforusgo eno homu dwagi yai bugagia ilai. Tama
aga ena kalabus yalide hale me ebeo. Menio.
17 Aga te e moni hanu Romba asama, tama ena gegagasobo
sę dene iduama, tama nosali agai ena sualio.
18 Te genuai po tų yabo sogode eno homugo te Genuai
Bidigo Onesiforus homu dene eyu tau sao. Tama te bidi
agai ena te Efesus bulude hauwa sogo tau sali, te naga digi
bugagia naga koneai dao.

2

Nage te Krais Jisasgo wiegi yai ami bidi bidao

1 Timoti, eno ogwa, naga digi sesemane sogo nago te Krais
Jisasgo olo mu tau sabo dwagi yai kolesagago te nage bomo
momainao.
2 Tama tiyu, te nago eno pedauwalide odali po, te po
te bidi hauwa gedude pusali po tigidali nago odali. Tama
te po naga nago te Godigo poba homu kęą pai bidi dabe,
augwaligo nogoba te po bugagia muao, te augwaligo me
usu elama tama te po gasa Godigo poba homu kęą pai bidi
dabebolo nosali ola momainu yao.
3 Da Godigo po odobo we bidi te da te ami bidi hani tiwai
dao, tama Krais Jisas aga da te dago tuni bidi dao. Nage te

agai dwagi yai sę ebo ami bidi bididu, tama da gasa ami sę
ebo bidi dabe dali hodobo te sęgę dali dene tolobo sę yao.
4 Te ami sę eyu bidibo bidigo agai te gasa haniani sę dali
eyu me egobeo. Menio. Te aga tonalubo genuai ami bidigo
agai ebo sęde dwagi yai homu emainu eyu, agai te ami
bidigo sę naga ebo dao.
5 Te bidi geanainu udabo bidi, agai te udabo bomai po
bugagia dolo wali pao. Ma te meni eyu da, teda agai
te udabo bidigo ugaba ela holobo nogi sabo namba me
sogobeo.
6 Te sę dene elama gi bulama tonalubo bidi da, aga te
gasa bidi dabego te gide nai polasa sisąbadi te polasa nai
sabo bidi dao.
7 Timoti, nago eno te wali po digi po begelali po sela
homude kone palao. Te Genuai Bidigo nage homu ula
ilibaso, tama te po page tigidali nago koneaibao.
8 Sesemane sogo nago te Jisas Krais homugo koneao. Aga
te isąma, te isali bidi bidibo digidu ma hodaluali. Aga te
polobadu tuni bidi Devitgo hani bidi bidai. Te eno te Godigo
gesi dwagi yai po wabo si, te Krais aga te bidi Devitgo bulai
wai dao, te po me eno pusubo dao.
9 Eno te gesi dwagi yai po pusubaso, tama tede naga te
bidi augwaligo ena te gavmango bomo yai po bolali dwai
bidi da homu elama, tama augwaligo haniani sęgę enabolo
mani. Awe, augwaligo ena kalabusiba me muani. Tiali goli
te Godigo po da, augwaligo te kalabusiba me mugobeo, te
usu egobeo.
10 Tama tibaso, eno ena homu dąų walama, tama eno
te sęgę tigidali tolobode bomo elama dolalubo dao. Eno
te Godigo aga sa muani we bidi tau sainu ebo dao. Eno
homugo te Krais Jisasgo yali sęgo te Godigo augwali ma
dobola selama, tama dagalude bugagia mu bidada peyu,
bidada pomainu ebo dao.
11 E po eno megi obao te mu po dao, tama bidigo aga homu
teba tialubaso, te aga tulalugobeo:
“Te mu tama, da Krais dali wadolama tama aga dali
isali tiwai yaligo da, teda da me aga dali bidibo
ulade bidaibao.
12 Te da tigidali sęgę tolobode bomo elama dolaluali
da, teda da aga dali tuni bidi me bidaibao.
Te dago aga tudiba mubaso da, teda agai me da
tudiba muaibao. *
13 Te dago te Kraisba homu begi pabo kolesaga
tagaliyu da, teda agai aga doloba pai kolesaga
tagalogobeo.

* **2:12:** Mat 10:33; Luk 12:9

Agai te aga doloba pai kolesaga te munu me
hasegelegobeo. Mu menio.”

Te sę bidi mu nogi te Godigo gedude elaluainogo eyu, te bidi Timotigo sę bomo elama yao wali

14 Sesemane sogo nago te nago tonalubo we bidi augwali
homu te eno megi wali pogo hodolao. Tama God gedude
nago augwalibolo te haniani olo pode konila po olamuo po
bomo elama wao. Te olo pode konila po wabo kolesagago
te bidi me deli tau sabo usu me egobeo. Menio. Te tobage
po odobo bidi dabe te doloyu naga ebo dao.
15 Tialima, te genuai pabo tụ bugagia dolo mu nigibo
bidi tiwai gilama eyu, tama nago te Godigo mu po dolo
augwalibolo ola mao. Tama tiyu, nago naga sęde hale idali
weyu, te Godigo nago ebo sęde “Te usu mu dao,” omainogo
eyu, tama nago bomo elama, nago sę bugagia yao.
16 Te kedu meni yai olo po, te Godigo kolesaga wali pisąbo
olo po, te tobage po wabo nago ela soao, augwali dali
po migio. Te tobage po mibogo te bidi dabego te Godigo
kolesaga tagalabo kolesaga genuai ilibo dao.
17 Te tobage olo po ola mabo bagego po te dwai keni tiwai
elama, tama te genuai mu pedaliyu, tama tigi mi tụdu pabo
keni tiwai yaibao. Te tobage po ola mabo bidi si te Himeneus
de Filetus si dao.
18 Te bidi si augwaligo te Godigo mu pode geda munama
tama tagalali. Tama tiyu, augwaligo te we bidibolo te po
ola mabo dao, “Da ma hodaloai dao, tama da isibo si dago
tigi nosali ma hodalogobeo.” Te pogo augwaligo te we bidi
mebago Kraisde dąụ wali konealubo po dolobo dao.
19 Tiali goli Godigo mu po te bidigo dolobo usu egobeo.
Te bomai be tuni ni pos tiwai bulalio, tama te dolalubao,
te be peme egobeo. Tama te tuni ni posde hagea siyu
asęani po te tiwai elalubao, “Genuai Bidigo aga we bidi
digi bugagia koneani.” Tama te po me asęani elalubo, “Te
Genuai Bidi nogi nogi eyu ‘Ena aga bidi dao’ po wabo tigidali
bidi, augwaligo te dolo isiąwai kolesaga tudiba muao,” te po
asęani elalubao.
20 Te doado bage hauwa elalubo bidigo bede te haniani
plet pou elalubo dao. Te plet pou meba augwaligo te wiegi
yai kapa si gol me silva, te sigo nigali. Tama te nogi elalubo
sogo augwaligo nai tuenu augwaligo te wiegi yai nai naga
te tobage wiegi yai pou dabeba mubo dao. Te pou dabe te
gasagi yai tedali dao. Tama plet pou meba augwaligo nigo
nigali me, tama meba augwaligo te mama tọgo nigali me
elalubao. Te tobage olo pougo te olo sę naga elalubao.

21 Tama bidi dabe augwali te pou dabe tiwai dao. Bidi me
deligo te olo po ola mabo bage tagalama, tama aga te meda
meni yai bidali da, teda aga te dwagi yai sę mu ebo pou
tiwai bidiyu, te aga tedali gasagi yai sę ebo bidi bidaibao.
Magi baso meni, aga magi sę me isąwai bugagia bidibaso
agai aga Genuai Bidigo sę ebo usu eyu, tama we bidi tau
sabo haniani dwagi yai sę tigidali yabo sisi ilaibao.
22 Nage gesi bidi dao. Te gesi bidigo dwai sę godolo ebo
homu kolesaga nageba pedalubo si, te sesemane sogo nage
te kolesaga suyu sali siyu wi pao. Tama tiyu nago te doloba
pai kolesaga me, te homu mu ebo kolesaga me, te we bidi
dali dwagi yai homu eyu godolo mu ebo kolesaga me, te
homu nagame eyu we bidi dali bugagia bidibo kolesaga
me, te kolesaga tigidali nago pobasa pao. We bidi meba
augwali te meda meni yai homu kolesaga elalu tama te
Genuai Bidigo nogi nogi eyu, “Da aga we bidi dao,” te po
wabo bage dao. Tama nago augwali dali wadoloyu, tama
dagego te eno megi tama nogi yali wiegi yai kolesaga pobasa
pao.
23 Tama te kedu meni yai olo pode konila po wabo te nago
tudiba muao. Nago koneani, te tobage pogo te konila po
wabo homu hodolobo po page elalubao, tama tede te sębę
ebo kolesaga pedalobo dao.
24 Tiali goli te Genuai Bidigo sę ebo bidigo te munu me
pogo hwįnamuo. Menio. Agai te tigidali we bidi dali abagi
homu eyu dua digi yao. Aga te Godigo po ola mabo sęde
usu eyu wiegi yai tisa bidi bidiyu, tama sębę polo eyu polo
wei ponosiąbo bidi bidao.
25 Te agai ola mabo po sela sąbo bidi dabe dali agai te
nagamea pai homu naga eyu, augwaligo homu dodolao.
Te agai tama tiyu da, teda Godigo augwali tau siyu, tama
augwali homu hasegeleyu tama te mu po bugagia koneabo
tų elaluaibao.
26 Polobadu te Satango agai hagani togobo wago augwali
sali, te augwaligo agai po wali pomainu yali. Tiali goli
augwaligo te mu po koneyu da, teda augwaligo homu hania
ma ula eyu, tama augwaligo te Satango hagani togobo wa
wi pabo usu yaibao.

3

Te tų de dagalu si silibo sogo te bidi dabe augwaligo dwai kolesaga hauwa pedalaibao

1 Timoti, nago te tiwai tama koneao: te tų de dagalu si
silibo sogo te pąba yagasobo si te dwai sę ebo bidi dabe

augwaligo dwai sę hauwa ebaso, te Godigo po odobo we bidiba te dwai sęgo kekainu sinabo sogo pedelaibao.

2 Te bidi dabe augwa digi te augwa naga godolo elama, tama augwaligo te mone ge godolo mu yaibao. Te augwa digi augwa nogi ugwaba siyu, tama subigila hagoma eyu, tama posobo po waibao. Te meba augwaligo aya idago po sela sąwaibao. Te augwaligo buba hwi po te Godibolo me, te gasa we bidibolo me wagobeo. Augwaligo Godigo kolesaga tudiba muaibao.

3 Te augwa deli kanemede ame nani ama dede dabe dali digi te deliba wasia sogobeo. Gasa bidigo augwali dali yali dwai sę te augwaligo sela sąbo homu munu me egobeo, te homu dene me egobeo. Te geme dualama posobo po subigila waibao. Te meba augwaligo augwa tigigo homu me tonalugobeo. Te augwali sębę eyu subigila bidi dabe dolaibao. Tama augwaligo te tigidali dwagi yai kolesaga dali boi bidi nigaibao.

4 Te augwaligo augwa abagi dabe te boi bidi nogoba muaibao. Te augwaligo augwa ebo kolesaga osola susuąyu tama bomo elama, tama augwa homu naga polo wali paibao. Te augwa homugo digi te augwali genuai bidi da homu yaibao. Te augwaligo te tigigo te haniani godolo ebo homude te wiegi yai homu pemene eyu, tama augwaligo God godolo homu me egobeo.

5 Te augwaligo te Godigo po odobo we bidi mu tiwai me sogo bilaibao. Tiali goli augwa homu ugwadu daidu naga tama tiyu, tama Godigo augwaligo kolesaga hasegelabo bomo te augwa tudiba mubo dao. Te tama kolesaga ebo bidi dabe augwalide te nage ibaba kisa selama bidamuo.

6 Te tama tobage bidi dabe meba te augwali dua digi biliyu, tama te wiegi yai homu kolesaga meni yai we dabego be tomoba pelama, tama augwaligo augwali homu te kalabus ilibo dao. Te tobage we dabe augwali te dwai sę hauwa elalu, te augwali homude sęgę elalubao. Tama augwaligo homu te haniani naide hodolama, tama augwa homu subigila hogwaiabo homu eyu, tama tebogo augwali te haniani kolesagaba kegebo dao.

7 Te we dabe augwaligo sesemane sogo augwaligo te ola mabo po odobo sę ebadi, tiali goli augwaligo te Godigo mu po page koneainu ebo usu egobeo.

8 Polobadu Janes de Jambres te bidi sigo Moses dali boi bidi yali, tama tiwai yali gilama te megi elalubo bidi dabe augwaligo me te Godigo mu po dali boi bidi ebo dao. Te augwaligo homu kolesaga te dolalio, tama augwaligo Kraisde konealubo po dąų wali te tibo naga ebaso, Godigo

augwali buluba sąwai dao. *
9 Tiali goli augwaligo te Godigo mu po dali boi bidi ebo
kolesaga te we bidi tomode genuai mu me pedalugobeo.
Menio. Te tigidali bidigo augwaligo kolesaga te esela pabo
bidi dabego ebo kolesaga tiwai ebo sueibao, te tiwai te
polobadu te bidi dabego te bidi Janes de Jambres sigo te
esela pabo bidigo ebo kolesaga suali tiwai gilama yaibao.

Nago Godigo po dąụ ola sao

10 Te gasa bidi dabe augwaligo te tobage dwai sę eyu
bidaibao. Tiali goli nage da, nage ena dali biliyu, tama eno
te we bidi dabebolo ola mani po te nago koneai. Tama eno
kolesaga page tigidali te me nago koneai. Ena e tọde bidibo
sogo eno bomo elama, tama Godigo sę yabo homu ebo me
te nago koneai. Nago ena me koneani, eno konealubo po
Godiba dąụ olama, tama sesemane sogo eno te gasa we bidi
dali sębę polo ebeo, te eno sę augwali dali dua yali dao. Eno
augwali dali dwagi yai homu eyu, godolo mu ebo kolesaga
eyu, tama augwaligo enabolo mani sęgę menama, tama eno
bomo elama bididu te sęgę eno bugagia tolobo dao, te me
nago koneai. Eno ebo kolesaga tigidali nago koneama, nago
wali pabo dao.
11 Te bidi dabego dwai kolesaga ena dali ebo tigidali
te nago koneani, tama tigidali dene ena te bulu Antiokde
me, Aikoniamde me, te Listrade me sai. Te tigidali sęgę
augwaligo enabolo menama tama eno te sęgę tolobo nago
koneanio. Tiali goli Genuai Bidigo ena tau siyu, tama te sęgę
tigidali agai sila palali. *
12 Te mu po dao, tigidali bidi te Krais Jisas dali kęą selama,
tama Godigo kolesaga wali pabo bidi, teda te boi bidi dabego
dwai sę eyu, sęgę augwalibolo me mawaibao.
13 Tiali goli te dwai bidi dabego me, te tibo po ola
mabo bidi dabego me, te bidi dabe augwaligo ebo dwai
sę dwasianu gagalama tama genuai pedalaibao. Tama
tiyu, augwaligo te tibo po te gasa we bidibolo ola mobadi,
te Satango me augwali tibo po ola maduaibao. Tama
augwaligo kolesaga te dwai mu pedaluaibao.
14 Tiali goli, Timoti, nago da, nago te Godigo mu po odama
tama bomo elama nago "Te po mu po dao," te homu te pode
yali dao. Tama megi nago te kolesaga me eyu bididuao.
Dago nage te mu po ola mani we bidi nago da bugagia
konebo dao.
15 Tama e me nago koneani, polobadu nage te dwasianu
wai bọụ elalubadi tama nago te tedali gasagi yai wiegi yai
bukude po konebo sę gagalama sai. Te tedali bukude pogo

* **3:8:** Sai 7:11 * **3:11:** Tpi 13:14-52; 14:1-7, 8-20

te dwagi yai homu kolesaga nagebolo mabo usu yali. Tama nago te dwagi yai homu kolesagago eyu, tama konealubo po Krais Jisasba dąụ obaso da, teda Godigo nage ma saibao.

16 Te Godigo Mobo Bidigo digi te tigidali wiegi yai po bukude asęani bidi dabe tau selama, tama augwaligo te po te bukude asęai dao. Tama te dwagi yai kolesaga dabolo ola mabo sę me, tama dena dwai sę denabolo ola mabo sę me, tama da bilibo kolesaga ma dodolobo sę me, tama dabolo te doloba pai kolesaga ola mabo sę me, te sę tigidali ebode te Godigo bukude asęani po usu dao.

17 Tama tibaso, da Godigo sę ebo bidi tigidali dago te bukude asęani pode te sę yabo bomo dali, te homu kolesaga dali si selama, tama dago tigidali haniani dwagi yai sę yabo usu elama sisi ilimainu ebo dao.

4

Nago Godigo po mu pusao

1-2 Timoti, te God de Krais Jisas si gedude eno nagebolo e moni sęgę yai po bomo elama wainogo ebao. Krais Jisas agai te tigidali we bidi, te bidibo ula elalubo bidi badi, te isali bidi dabe dali me po tụ eyu dagalaibao. Te aga tọba ma asiyu, tama tigidali bidi geduba pedalama, tama tuni bidi mu bidaibao. Tama tibaso, eno e sęgę yai po bomo elama nagebolo obao, nago Godigo po mu pusao. Tama te po odainu sisi elalubo bidi dabe ebaso, ma augwali sisi elalusiąbaso me, te homu eyu tagalao, te sesemane sogo nago te Kraisgo po bomo elama pusubo sę yao. Nago te augwali homuba te po eniyu, te augwali homu begelemainu te augwali hodolao. Augwaligo dwai sę ebaso, tama nago te pogo te dwai sę tagalabo po augwalibolo pusao. Nago te augwaligo Godigo kolesaga wali pomainu homu hodolao. Tama te tobage haniani sę eyu, sesemane sogo nago augwalide sę dua digi eyu, sębę polo isąyu tama augwali bugagia ola mao.

3 Magi baso meni, nosali te gasa sogo pedalaibao. Tama te sogo te bidi dabego Godigo mu po ola mabo odobo hagela yaibao. Odogobeo. Menio. Te augwa digi augwa homu kolesaga naga wali peyu, tama augwaligo te po ola mabo tisa bidi hauwa saibao. Augwaligo godolo ebo po odomainogo te bage saibao. Tama te po ola mabo bidi dabe augwaligo te augwali sali we bidi dabebolo Godigo po pusugobeo. Menio. Augwaligo te we bidigo godolo ebo po naga pusaibao. Te we bidi augwaligo olo te dini ebaso, te tibo po ola mabo bidi dabego te augwaligo olo te pogo kieibao.

4 Tama te we bidi augwaligo te mu po odobo tagaliyu, te
tudiba munama, tama te haniani olo namu po waboba olo
munama odaibao.
5 Tiali goli naga digi te polobo bidi tiwai bidisiąyu naga
homu sesemane sogo bugagia tonaludao. Tama tiyu nago
te sęgę tolao. Nago te bidi dabe augwalibolo te Godigo gesi
dwagi yai po pusubo sę yao. Nago te we bidi dabe augwali
tau sabo haniani sę elalubaso, te sę nago bugagia mu yao.
6 Magi baso meni, te ena isąma pabo sogo pąba yagasalio.
Nago koneani, te polobadu te bidi dabe augwaligo te wain ąi
gelama te Godibolo ofa mabo, te tiwai naga te eno kaneme
gelabo sogo pąba yagasali.
7 Te Kraisde konealubo po dąų wabo bidi te usu si yainogo
udabo tiwai sę elalubao. Te usu si yainu ena bugagia udawai
dao. Megi da te dąi ilaliba ena mu sabolalio. Eno Kraisde
konealubo po homugo dąų mu wai dao, te eno munu me
tagalobeo.
8 Megi da te udabo dąi ilaliba pedalali bidigo genuai nogi
yai namba te sisi elama ena tonalubao. Te genuai nogi sabo
namba te tiwai yaibao: te Genuai Bidigo ena te doloba pai
bidi nogi poaibao. Genuai Bidi aga te doloba pai po tų ebo
bidi jas, tama te genuai sogo pedalubode agai te doloba pai
bidi nogi enabolo mawaibao. Tama agai enaduba delibolo
naga te me magobeo. Menio. Te aga hania pedalubo suainu
godolo homu ebo bidi dabe tigidalibolo te doloba pai bidi
nogi mawaibao.

Po silagasu wabo po

9 Nage asesą tama nage ena bidibo madi polo asao.
10 Te bidi Demas agai ena taga palio. Agai te megi tǫde
elalubo kolesaga godolo mu elama, tama agai ena tagalama
te Tesalonaika hanuba pai. Te Kresens aga te Galesia tǫba
pobadi yali, tama te bidi Taitus me te Dalmesia tǫba pai dao.
*
11 Luk deli naga ena dali bidibao. Nago te Mak selama,
tama odasa nage dali asao. Agai te bugagia te sęde ena tau
somainu usu yaibao. *
12 Eno te bidi Tikikus te Efesus hanuba tagala palai dao.
13 Nage enaba asobadi tama nago te eno kedau sogo
gudubo bobage ugwa sela asao. Te ugwa eno te Troas
hanude tagalali, te bidi Karpus aga bede munalubao. Tama
tede muani buku dabe me sao. Tama bugagia dua mu nago
te eno sipsip wali dabego nigali te buku dabe sabo te homu
munu me gegeda peyu tagalamu dao. *

---

* **4:10:** 2 Ko 8:23; Gal 2:3; Kol 4:14; Tai 1:4; Flm 24 * **4:11:** Tpi 12:12, 25; 13:13; 15:37-39; Kol 4:10, 14; Flm 24 * **4:13:** Tpi 20:6

14 Te bidi nogi Aleksander, agai mone ge sabo sę da te
haniani nai te aga kapago nigibo bidi, te bidi agai enabolo
dwai sę mu ilali. Nosali te Genuai Bidigo agabolo te dwai
dene wei ponoyu, te aga yali dwai kolesaga usu nama te
dene mawaibao. *
15 Nage me nage te bidi Aleksanderde dua dao, bugagia
tonaluao. Agai bomo mu elama, tama te dago ola mabo po
mu aiyaba elaluainu eyu, tede boi bidi homu yai dao.
16 Te ena ede Rom hanude bidiyu, tama te hasia sogo eno
te po tụde te po wei ponani sogo te bidi me deli ena tau
sabo po me wagasobeo. Menio. Tigidali bidi augwaligo ena
tagalali. Eno homugo te augwaligo te dwai sę te Godigo
homu kone me elamuo, wei ponamuo.
17 Tiali goli Genuai Bidi aga ena dali bidaluyu, tama
enabolo bomo mani. Eno te Godigo po sese pusubo te
usu mu emainu, tama te agai po odisąwai hani tigidali
augwaligo odomainogo eyu, agai bomo enabolo mani. Tama
augwali te bidi ela tubo dwai hasa laion tiwai bidiyu, tama
augwaligo ena ela muidali weyu Godigo ena tau selama
dwagi yai madiba muanio.
18 Te augwaligo dwai kolesaga tigidali ena dali yainu ebo,
tede te Genuai Bidigo ena tau selama, tama agai ena ma
sai hagede eyu, tama ena oda selama, te aga bomo elalubo
bulu te dagaluba sese muaibao, aga we bidi tonalubo sę ebo
madiba. Te genuai nogi me bomo te agade sesemane sogo
mu bidada peyu, bidada pomainao. Mu dao.
19 Nago eno te siade da wali po te we Prisila dali, aga bidi
Akwila si dali me, te Onesiforus me te aga we wai puluba
augwalibolo te po wao. *
20 Te bidi Erastus te Korin hanude me bidibao. Tama
Trofimus te gasi elalubaso, tama eno aga te Miletus hanude
tagalama bidibao.
21 Nage asesa polo asiyu, tama te kedau eyu dwai wali
asobo sogo asisąbadi nage eba polo sabolao.
Te bidi dabe Yubulus me, te Pudens badi, te Linus me, te
we nogi Klodia me, augwaligo te siade dao po nagebolo ola
tolobao. Te gasa ede bidibo ama dede dabe tigidaligo me te
po ola tolobao.
22 Eno homugo te dago Genuai Bidi te nage dali bidao. Te
agai olo mu tau sabo wiegi yai kolesaga te dage dali bidao.
Te tama dao.

---

* **4:14:** Tib 62:12; Rom 2:6 * **4:19:** Tpi 18:2

Polgo Pas Taitusbolo Asęani
Hasia nedebo tau sabo po

Te bidi Taitus aga te Juda hani bidi meni. Tiali goli aga te Godigo po wali pabo bidi pedelali sogo, agai te bidi Pol te po sela pabo sęde tau sabo sę yai dao. Te Grik dabego moni tǫ sesegede te genuai tamu ąį elalubao, tama te tamu ąį tomode te tǫ me nogi Krit te elalubao. Tama te bidi Pol dali, Taitus dali augwali si te bulu tǫ Kritba pelama, tama Kraisde gesi dwagi yai po pusa mani. Te po pusa menama, tama te Krit we bidi mebago te po odama, homu begelama tama Kraisgo po wali pabo we bidi hani tede pedalali. Tama nosali te bidi Pol gasa buluba painogo eyu, tama agai te bidi Taitus te Krit bulude taga soyu, te bidi Taitus te we bidi hanide tobolu bidi nigilali. Tama te bidi Pol nosali e pas te Taitusbolo tolali. Te bidi Polgo homugo te Taitus agai te Krit moni tǫ tomode te tigidali hanude te Kraisgo po wali pabo we bidi hani tonalubo tau sabo bidi dabe dodolama augwa sęba muao. Tama te we bidi dabe me augwaligo yabo wiegi yai kolesaga po me Polgo e pas tomode asęnama tama tolali.

Te bidi Taitusgo te tǫ ailan Kritde te Godigo po wali pabo bidi dabego konealubo po dąų waliyu, te augwaligo kolesaga dodolobo sę yali po

(Dąį 1–3)

1 Ena Pol dao, tama ena Godigo sę ebo bidi dao. Ena te Jisas Kraisgo po sela pabo sę ebo bidi ena dao. Agai ena dią selama tama tagala palama, tama eno te Godigo hagea sai we bidi augwaligo te agade konealubo po augwa homude eno bomo iligi pao ena dali te po wai, tama eno augwali tau siyu elama, tama augwaligo Godigo mu po selama, tama augwali aga tiwai bidimainogo agai ena te sę mani.

2 Tama te mu po page e dao: God agai tibo po munu me wabo meni, tama polobadu mu agai tigidali nai nigisiąbadi tama agai te sesemane sogo bidada pabo bidibo ula dabolo mawaibao te po agai olama tama dąų wali. Tama tibaso, megi dago te mu po odolama, tama dwagi yai homu eyu, te bidabo ula sabo sogo tonaluyu bidibo dao.

3 Tama polobadu mu agai te po dąų olama, tama tamadi te sogo aga digi bodolu mawai sogo agai bidi meba homu hodolama, tama agai po aga augwalibolo hania ola mani. Tama elama, tama agai te po pusubo sę eno nogoba muai

dao, tama te da ma dobola sabo bidi God agai te po ola mao obaso, tama eno te mu po te we bidibolo ola mabo dao.

4 Taitus nage dali eno e po asęna tolobao. Te da dali, nage dali da tigidaligo God dali, Krais dali te konealubo po deli naga elalubaso, tama nage eno ogwa mu tiwai dao. Tama eno homugo dago Aya God dali, Krais Jisas dali augwali sigo nagebolo te olo tau sabo kolesagago dwagi yai sę eyu elama, tama nago homu nagamea peyu bugagia bidao.

Polgo Taitusbolo sę mani, te Godigo we bidi tomode tonalubo sę yabo tobolu bidi polalubo bidi dabe nigilimainu yali

5 Eno nage taga soayu, tama nage te Krit moni tǫde bidibadi ena soai dao, nage eno taga soali te po pagede tama dao: eno homugo nago te tigidali dodoloyu silisąwani sę te sę nago dodolomainogo tiwai dao. Tama tiyu, nago tigidali hanu deli delide te Godigo po wali pabo we bidi hani augwa tobolu bidi nigilao, te eno polobadu nage dali wali po gilamao.

6 Tama nago te tobolu bidi nigibo si te pode ma kone palao: niwai bidi me deli te we bidi gedude agai dwai kolesaga isiąwai bidi yai baso da, tama agai we me deli digi yai baso da, tama agai wai dabe augwaligo Godide konealubo po dąų wai yai baso da, tama augwaligo dwai sę subigila yai po meni baso da, tama augwaligo ida de aya sigo po sela sasiąwai yai baso da, tama te tiwai bidi nago augwali tobolu bidi nigilao.

7 Magi baso meni, te Godigo we bidi tonalubo bidi te bidi agai Godigo sę tonalubo dao. Tama tibaso, te bidi aga dolo bugagia bilao, sęgę meni yai bidi bidao. Agai hagoma ebo kolesaga ebo bidi bidilamuo, tama agai sębę polo me elamuo. Agai bomai ąį hauwa tubo bidi menio, tama agai bidi dabe me elebo menio. Tama agai masigi dabe hauwa sabo homu eyu pesą ebo bidi menio.

8 Te menio. Tiali goli gasa buludu asobo we bidi agai augwali dali dwagi yai homu eyu bugagia gesebo bidi bidao. Tama agai dwagi yai kolesaga naga godolo eyu, tama tiyu dwagi yai homu dali yao. Aga homu kęnai bidi bidao. Aga te doloba pai bidi bidiyu, tama Godigo gedude aga dwagi yai bidi bidao. Aga digi aga bidibo te kolesaga bugagia tonaluao.

9 Te Godigo po da te wiegi yai tulalusiąbo po dao, tama te Godigo we bidi tonalubo bidi agai te po odolama, tama agai te po aga homugo dąų wao. Tama tiyu da, teda agai te ola mabo pogo te gasa we bidi tau siyu, augwaligo homu bomo ilibo usu yaibao. Me ma, agai te po sela sąbo bidi dabe dali

po miyu, tama augwaligo te pode geda muani kolesaga agai augwalibolo ola mabo usu yaibao. *

10 Magi baso meni. Te Krit tǫde te Godigo we bidi hani tomode te bidi hauwa augwaligo te tobolu bidigo po odogobeo, tama te po wali pabo hagela ebo dao. Augwaligo page meni yai olo po naga weyu, gasa bidi dabe tibo po ola mabo dao. Te tama tebo bidi dabe hauwa augwali te Juda bage dao. Augwaligo polobadu Kraisde konealubo po dąų wali goli, augwaligo homugo te da tigidaligo te Juda dabego bomo yai po me wali pomainao.

11 Tama augwaligo gasa bidi dabego mone masigi bomo elama sainogo eyu, tama augwaligo te ola masiąbo po ola mabo dao. Te usu meni. Tama tebogo augwaligo te we bidi hani meba tomode si bugulama, tama we bidi meba augwaligo Godigo po megi bugagia wali me pabo meni. Tama tibaso, te nago nigilibo tonalubo bidi dabe augwaligo te olo po ola mabo bagego pedauwali dąų wao.

12 Polobadu mu Krit bulu bidi me deli, te bidi agai haniani po page mu koneai bidi bidai. Tama te bidi agai te po wai, “Te Krit tǫde bidibo bidi dabe augwali tigidali sogo te tibo po wabo bidi hani bidibo dao. Augwali uni sulai kibu tiwai dao. Tama augwaligo nai hauwa tulama, tama sę ebo hagela ebo bidi dabe dao,” te Krit bidi aga digi agai te po polobadu mu wai dao.

13 Tama agai po mu tama dao. Tama tibaso, augwaligo te God dali konealubo po augwa homugo bugagia dolo mu ma dąų omainogo nago augwali dali po bomo elama te po wao, “Te gasagi yai po ola mabo tagalao.

14 Te Juda dabego haniani olo namu po dali, te bidi dabego olo nigali bomo yai po dabe me, te tagalao. Te tobage po page bidi augwali da te Godigo mu po tudiba muani bage dao. Tama tibaso, dagego te tobage olo po wali pabo tagalao,” nago augwalibolo te po wao.

15 Te homu kolesaga meda meni yai bidi dabe augwaligo gedude te tigidali nai te habu selisąwai nai naga dao. Tiali goli te dwai meda yai homu elalubo bage, augwaligo God dali konealubo po dąų wasiąwai bage augwalide magi sę dwagi yai me ebeo, augwaligo dwagi yai kolesaga ebo page konebo menio. Magi baso meni. Augwaligo homu kolesaga dali, augwa dwai sę dwagi yai sę dagalabo homu me, te si dolama tama dwai meda elama elalubao.

16 Augwaligo pedauwaligo naga te po wabo dao, “Eno God koneai dao,” te po wabo. Tiali goli augwaligo bilibo kolesaga ebogo te God hogwa sabo dao. Godigo augwali me godolo ebo menio, hagela mu ebo. Augwali agai po sela sąbo bidi

* **1:9:** 1 Ti 3:2-7

dao, tama augwaligo dwagi yai kolesaga me deli ebo usu meni.

2

Te monu dabego te Godigo godolo yabo kolesaga bugagia wali peyu, te wiegi yai kolesaga ola mabo po wao

1 Te dwai po ola mabo bage augwali te tiwai bidibo dao. Tiali goli nage, nago te Godigo wiegi yai po wali pabo we bidigo yabo kolesaga ola mabo po nago bugagia ola mao.

2 Tama tiyu, nago augwalibolo e tobo wao: monu dabe yai bidi augwaligo te bomai ąį hauwa tulamuo, augwaligo augwa tigigo ebo kolesaga bugagia tonaluao. Augwaligo doloba pai homu kolesaga naga koneyu, tama augwa homu kolesaga bugagia tonaluao, te po wao. Tama te God dali konealubo pode augwaligo te po page kuna koneyu bidao. Tama tiyu, augwaligo God dali, gasa we bidi dali dwagi yai homu ebo kolesaga eyu, tama tigidali sęgę yai sę asobadi bomo elama dolalubo kolesaga selama bidao, te po te monu dabebolo ola mao.

3 Te mosi dabe yai we augwalibolo me te po wao, augwaligo te dwai sę isiąbo wego ebo kolesaga dolo wali pao. Tama tiyu augwaligo te we bidi nogi posobo po wagio, augwali bomai ąį tubo sę te dologode bidigio, te po wao. Tama augwaligo te gesi we dabe sibibolo dwagi yai kolesaga ola mao.

4 Tama tiyu augwaligo te gesi we dabebolo te po wao, “Dagego duga bidi dali, wai dabe dali dwagi yai homu eyu godolo yao.”

5 Gasa we bidi augwaligo te gesi we dabego ebo kolesaga sulama, tama augwaligo Godigo po dali dwai posobo po waidali weyu, tama te mosi dabe yai we augwaligo te gesi we dabebolo e po me ola mao: “Dagego duga digi bidibo homu kolesaga bugagia tonaluao, tama dwai penane sę ebo homu egimio, tama dagego bidibo be tonalubo sę bugagia yao, tama dagego duga bidi dali wai dabe dali dwagi yai sę eyu bidao. Dage duga bidi dologode bidao,” te tobage po te augwaligo te gesi we dabebolo ola mao wao.

6 Te gesi bidi dabe augwalibolo me ola mayu, tama augwalibolo wao, “Dagego duga tigigo ebo kolesaga bugagia tonaluao,” te po wao.

7 Tama naga digi nago ebo kolesaga tigidali ebogo te nago te gesi bidi dabebolo dwagi yai kolesaga naga tama ola mao. Tama tiyu, nago homu mu eyu, tama ‘E po sęgę yai po dao,’ te homu eyu elama, tama Godigo po ola mao.

8 Tama nago agai po ola mabo si te dolo po naga augwali dali wao. Tama tiyu da, teda nage dali boi bidi homu ebo

bage augwaligo da dali, te nago ola mabo po dali, tede augwaligo dwai po me wabo usu sąbaso, tama augwali hale yaibao.

9 Nago te masigi sisąwai olo sę bidi augwalibolo te po wao: augwaligo tigidali sę ebode te augwa tonalubo bidigo augwali dali dwagi yai homu emainogo tama augwaligo augwa tonalubo bidigo po odolama, tama augwali dologode naga bidao. Tama augwaligo augwa tonalubo bidi dabebolo po wei ponoyu te dwai po me olamuo.

10 Te tonalubo bidigo nai dabe me wi selamuo. Te menio. Te doloba pai kolesaga naga eyu, tama augwa tonalubo bidi dabe dali homu kęą pai bidigo ebo kolesaga te tonalubo bagebolo augwaligo tama yao ola mao. Te sę ebo bidi dabebolo te po wao. Tama tiyu da, teda augwaligo tigidali sę ebogo te da ma dobola sabo bidi God agade ola mabo po augwaligo te gasa bidigo gedude ugwaba siyu au eyu yaibao.

11 Magi baso meni. Tigidali we bidi agai ma dobola somainogo eyu, tama Godigo agai da olo tau sabo wiegi yai kolesaga hania waselai dao.

12 Tama da tǫde we bidi dago Godigo bomai po tudiba muyu, tama te dwai dwai kolesaga eyu bidai dao. Tiali goli agai olo tau sabo wiegi yai kolesaga tego da e tiwai ola mabo dao: “Dagego te dwai sę tudiba muao, te doloba pai kolesaga naga yao, tama dage e tǫde bidibadi te Godigo gedude dwagi yai we bidi bidao.”

13 Tama dago te ola mani po odolama, tama te tiwai kolesaga eyu bidibadi, tama dwagi yai homu eyu, te wiegi yai sogo asobo dago tonalubo dao. Tama te sogo asobo si, teda dago genuai God te da ma dobola sali bidi Jisas Krais agai bomo yai ula dali, genuai nogi dali, te hania ulaba pedalaibao.

14 Aga digi aga bidibo ula tagalai dao, tama agai te bidibo ulago da ma abelama, tama dago te tigidali bomo yai po sela sąbo te kolesaga agai sela sąwainogo tama yai dao. Agai da penama, tama da we bidi aga hani mu pedalainogo te sę yai, tama dago tigidali dwagi yai kolesaga bomo elama te sę naga emainogo agai aga bidibo ula tagalai dao. *

15 Nago eno megi wali ola mabo po te po te we bidi dabe dali nago te po ola mao. Nago augwali te pogo hodolama, tama augwaligo te po wali pomainao. Tama nago te po sela sąnama wali pisąbo bidi augwaligo homu begelemainu nago augwali dali po bomo elama wao. Te bidi dabe augwaligo nage olo bidi yaliwe te homu idali weyu tama

* **2:14:** Sai 19:5; Bom 4:20; 7:6; 14:2; Tib 130:8; 1 Pi 2:9

nago te ola mabo po bugagia bomonama augwalibolo ola mao.

3

Godigo wiegi yai sę mu dade yali, tama dago dwagi yai kolesaga yao po wali

1 Taitus, nago te nago tonalubo Godigo po wali pabo we bidi augwalibolo e po widu geao: augwali te gavman tuni bidi dabe dali genuai bidi dali dologode bidiyu, tama augwaligo po odolama te po wali pao. Tama tiyu tama augwaligo tigidali dwagi yai kolesaga yabo sę sisi eyu bidao, te po ola mao.

2 Augwaligo bidi mede dwai po olamuo. Te menio. Augwali homu nagame elama, tama abagi homu eyu bidao. Tama sesemane sogo augwaligo tigidali we bidi dali te imilai homu eyu, tama augwali tau sao. Te po augwali ola mao.

3 Magi baso meni. Polobadu da me, nage me da tigidali Godigo po odisąbadi tama da te homu kolesaga meni yai bidi tiwai bidai dao. Tama dago me po sela sąwai dao, tama tibo po odolama, tama dago pabo tụde geda muyu tama bilai dao. Tama bidibadi tama dena tigigo ebo haniani dwai kolesaga dali te tigi pusu ilibo sę me, te tobage sę ebogo da kalabus mu yai dao. Dago te bidi hasi dali dwai homu ebo kolesagade biliyu, tama dago augwaligo nai dabe pesą eyu yai dao. Tama bidi meba augwaligo da dali boi bidi eyu, tama dena hasi tomode me boi bidi naga elalua pai dao.

4 Tiali goli, God aga da, te da ma dobola sabo bidi dao. Tama agai da dali yabo tau sabo kolesaga dali, aga da godolo ebo kolesaga me, te si hania pedalali sogo,

5 te sogo agai da ma dobola sai. Agai dago doloba pai kolesaga ebaso, tama agai da ma sabeo. Dago te doloba pai kolesaga ebeo. Aga digi da we bidi hobede mu ebaso tama da ma sai dao. Tama aga digi da ąịgo paluama, tama da gesi noma wai ma pedalai dao. Tama tiyu tama agai Mobo Bidigo da gesi noma bidibo ula mawai dao.

6 Te Jisas Krais da, dena ma dobola sabo bidi, te agai sęde Godigo aga Mobo Bidi dabolo mu mawai dao, te bidi mego ąị hauwa gea palobo tiwai eyu tama Godigo aga Mobo Bidi dabolo mani.

7 Agai homugo da aga gedude doloba pai we bidi pedaliyu, tama te da tonalubo bidada pabo ula dago mu somainogo eyu agai dabolo aga Mobo Bidi mawai dao.

8 Te po mu dao.

Tama eno homugo nago te po bomo elama ola mao, te Godibolo augwa homu tigidali mani we bidi augwaligo te ola mabo po dali homugo bugagia kone palama, tama

augwaligo bomo elama te dwagi yai sę eyu bidimainao.
Dwagi yai sę te dwagi yai page elalubao, tama te dwagi yai
sę ebogo te tigidali gasa we bidi dabe me tau sabo dao.
9 Tiali goli te Godigo we bidi meba augwaligo te peni meni
yai olo naide hanalua peyu te po wabo dao. Augwaligo te
polobadu wąi dabego nogide po weyu, tama augwa hasi
wado po wabo dao. Tama te bomo yai pode konila ebo dao.
Te tobage po wabo dabe nago gedelao. Dago koneani, te
pogo da tau sogobeo, tama dwagi yai nai walobo menio.
10 Niwai bidi agai te Godigo we bidi hani bugulubo po
wabo bidi da, nago te bidibolo deli sogo me si sogo me te sę
tagalao po wao. Tama agai nago po odisąbaso da, teda nago
te bidi aga tudiba muao.
11 Nago koneani, tama tiwai bidi aga homu te gagea pai
dao, tama agai ebo dwai sęgo aga te dwai bidi dao hania ola
mabo dao.

Po silagasu wabo po

12 Nosali eno Artemas me Tikikus te eno nage bidibo digi
tagala palobaso da, te nage polo ena bidibo digi Nikopolis
te hanuba asao. Magi baso meni, ena te Nikopolis bulude te
dwai kedau sogo ena te bulude bidaibao, eno te homu dąu
wali. *
13 Nago te bomai po page koneai bidi nogi Senas dali, te
gasa bidi me Apolos augwali si nago tau sao. Augwali si
te gasaba painogo ebo si, tama nago augwalibolo te gasaba
pabo tau sabo nai bugagia mao, tama augwali si bilibo nai
tụde menia sogobeo. *
14 Tama dago we bidi, te Krit tọde bidibo Godigo po wali
pabo we bidi, augwaligo te gasa we bidi tau sabo dwagi
yai sę ebo kolesaga koneao. Augwali tama tiyu da, teda
augwaligo te nai meni yai we bidi tau sabo sę ebo usu
yaibao. Augwali te nai walisiąbo ni tiwai bidilamuo.
15 Te ena dali bidibo we bidi tigidali augwaligo nage dali
siade dao, bugagia bidao, te po nagebolo ola tolobao, e
pasgo. Tama te nage dali bidibo bage, augwali da dali deli
homu eyu tama God dali konealubo po dąu wali, te we
bidibolo nago dago te siade dao, bugagia bidao wali po wao.
Eno homugo Godigo da olo tau sabo kolesaga dage tigidali
dali bidao. Te tama dao.

---

* **3:12:** Tpi 20:4; Ef 6:21-22; Kol 4:7-8; 2 Ti 4:12 * **3:13:** Tpi 18:24; 1 Ko 16:12

Polgo Pas Filemonba Asęani
Hasia nedebo tau sabo po

Te me sogo Pol kalabus tomode bidibadi tama aga te kalabusde bidali gasa bidi nogi Onesimus suali. Te Onesimus polobadu te Kolosi moni hanude bidama, tama aga te bidi Filemon aga masigi sisąbo olo sę ebo bidi bidali. Tiali goli aga wi peyu, tama gasaba pelama, te Pol kalabus bidibo digi sabolali. Tama Polgo agabolo Kraisgo po pusa menama, tama Onesimus aga homu hasegelama, te aga yali dwai sę tudiba munama, te Kraisgo po wali pabo bidi pedalali. Tama Polgo Onesimus te aga tonalubo bidi Filemon tebolo ma tagala palainogo eyu, tama agai e pas asęyu tama Onesimusgo nogoba muani. Agai homugo te Filemon agai Onesimus dali sębę esiąyu tama aga bugagia sao wali. Tama Pol nosali te Filemon bidibo digi asaibao, te po me asęna tolali.

Filemongo olo sę ebo bidi wi pali, tama nosali aga Godigo po wali pabo bidi pedelai, tama Polgo te bidi aga te Filemon bidibo digi ma tagala palali po

1 Ena Pol da. Tama eno we bidibolo Krais Jisasde po weyu, tama augwali mebago hagela eyu, tama augwaligo ena kalabus beba muani. Tama ena te kalabus bede bidibadi, te ena dali, dago abagi Timoti dali, da sigo e pas asęnama, Filemon nagebolo tolobao. Nage dago dwagi yai abagi mu, da dali deli sę ebo bidi dao.

2 Tama da sigo e po te we Apiabolo me, te bidi Arkipusbolo me asęai. Tama Arkipus agai te we bidi tau sabo sęde te aga bomo eyu te tau sabo sę ebo dao, ami bidigo bomo eyu hwįbo te tiwai ebo dao. Tama da sigo nago beba sisinibo Godigo po wali pabo we bidibolo me e po asębao. *

3 Eno homugo dago Aya God dali, te Genuai Bidi Jisas Krais dali, augwali sigo dage olo tau sabo kolesaga te homu dage dali bidimainao, dage dwagi yai homu eyu bidimainogo hagede.

Filemon agai dwagi yai kolesaga ebo dao

4 Eno abagi Filemon, eno Godibolo eno gedu haluasa po weyu, eno nago nogi wabo si, sesemane sogo eno Godibolo buba hwi wabo dao.

---

* **1:2:** Kol 4:17

5 Magi basowe? Sesemane sogo eno odali augwaligo
nagede po weyu, nago te Genuai Bidi Jisasbolo dwagi yai
homu eyu, tama nago konealubo po agade dąụ wai. Tama
tiyu nago Godigo we bidi tigidalibolo dwagi yai homu eyu,
tau sabo dao, te po me eno odali.
6 Tama eno Godibolo gedu haluasa po weyu, eno te
homu ebo dao: da dena homu Jisasba muyu, te da nage
dali wadolobo dao. Tama tiyu, eno homugo dago Jisasde
konealubo po dąụ wabo kolesaga ebogo nage ola momainao.
Tama ola menama, tama God agai da Jisasde wadolali
we bidi da dali yabo dwagi yai sę page nago gisiga mu
koneaibao. Te homu eyu, eno Godibolo hanalu wabo dao.
7 Eno dwagi yai ama, Godigo we bidi tigidali nago augwali
dali dwagi yai homu eyu, godolo mu ebo dao. Tama tiyu,
nago te kolesaga eyu, augwaligo homu pua peyu, dwagi yai
ilai. Tama te kolesaga ebode ena dwagi yai homu elama,
tama eno moni homu me esiąyu, te eno homu dwagi yai
elama bidibao.

Filemon agai Onesimus te aga ama ma oda sabo tiwai yao

8 Te nago te we bidi tau sabo sę ebaso, eno te homu elalubo
dao: Te Kraisgo nogi te bomode eno te po bomo elama,
nagebolo weyu te nage wiegi yai doloba pai kolesaga me
yainogo wagi sogo da, tama tiyu eno po nago wali pigi dao.
9 Tiali goli eno homugo nago te kolesaga emainogo te
eno nagebolo te bomo elalubo po wagobeo. Menio. Dago
dena hasi wiegi yai homu eyu godolo ebo homu eyu, tama
da deliba wadolama bidibao. Tama tiyu, eno nage dali
po bomo elama wabo homu eno egobeo, te eno duadigi
nage dali hanaluyu te po obao. Ena Pol, ena da Godigo po
sela pabo bidi dao, tama Krais Jisas tobade augwaligo ena
kalabus beba munama, megi tede bidibao. Tama ena te Pol,
tiali digi, eno nagebolo te po bomo elama wagobeo.
10 Tama tibaso, “Abagi aga tau saibao,” homu eyu, eno
te bidi Onesimus tobade megi nage dali eno hanalu obao.
Tama ena te kalabus bede bidibadi, te bidi Onesimus
aga me te kalabus bede bidai. Eno agabolo Godigo po
pusulama, tama Onesimus agai te po bugagia odama, aga
homu begelama, tama aga Godigo hani bidi pedalali. Tama
tibaso, megi aga da eno ogwa tiwai dao. *
11 Tama polobadu Onesimus aga nage dali bidali sogo aga
nago olo sę ebo bidi bidiyu, tama aga hagela eyu, tama aga
nage tau sisąbo bidi bidai. Tiali goli megi da, aga nage dali
ena dali tau sabo bidi mu bidaibao.

---

* **1:10:** Kol 4:9

12 Te eno te bidi Onesimus dali dwagi yai homu eyu godolo
mu ebo digi, megi eno aga nage pageba ma tagala palobao.
13 Tama eno homugo agai ena tau somainogo aga ede
ena dali bidimainao, homu yali. Eno Godigo gesi dwagi
yai po te we bidibolo pusubaso, augwaligo ena e kalabus
beba muani. Tama ena ede bidibadi nage digibulu bidiyu,
nago ena tau sabo usu sąbaso, eno homugo Onesimus aga e
hanude bidiyu agai ena tau somaina homu yali.
14 Tiali goli nago te usu da po wasiąbaso da, te eno aga ede
bidao wagobeo. Eno nage dali bomo egobeo. Menio. Eno
homugo nago dwagi yai sę eyu, nago homugo Onesimus agai
ena tau siyu ede bidiyu bidimainogo homu eyu da, nago te
homu usu eyu da, te aga ede bidiyu ena tau saibao.
15 Te Onesimus wi peyu, agai nage tagalama, osogo eba
bidagasai. Magi basowe? Nago aga ma siyu, tama aga nage
dali mu bidaibao, eno te homu ebao.
16 Tama megi aga te olo sę ebo bidi naga ma egobeo.
Menio. Da bidi sela Genuai Bidi Jisasde wadolobaso, te bidi
Onesimus aga da te da sigo ama mu dao. Tama megi aga
dago ama mu gagawali, dago dwagi yai homu aga dali ebo
dao. Te eno digi aga dali te eno ama mu te homu eyu, aga
dali wiegi yai homu ebo dao. Me ma, nago eno ebo homu
aiyaba elaluyu, tama nago te homu eyu, aga nago sę ebo
bidi bidiyu, te me nago ama dao, tama nago aga dali dwagi
yai homu elama, godolo mu yao.
17 Te nago homugo ena te Kraisgo sęde age name si ebo
tiwai homu eyu da, te aga nage pageba ma asobo si, te nago
Onesimus bugagia ma sao, te nago ena dali wiegi yai homu
ebo gilama te nago Onesimus dali me wiegi yai homu eyu
aga ma sao.
18 Tama agai nage dali dwai sę me elama, tama agai
nage dali negeli elaluyu da, teda nago agai te negeli ilali
hasegelama, eno nogi tede muao.
19 Ena Pol, ena digi eno e po eno nogogo asęai, ena digi eno
te Onesimusgo negeli ma wei ponaibao. Tama eno nagebolo
Godigo po polobadu ola magi menigi sogo da, teda te sęde
nago ena dali genuai negeli elalugi menigi da. Tiali goli
megi eno te genuai negelide po wagobeo.
20 Eno ama, te Genuai Bidi Jisasgo nogi tobade nago
enabolo te wiegi yai homu nagame ilao. Tama da si te
Krais agai sę ebo bidi bidai, tama tiyu nago te ebo dwagi
yai kolesaga te Onesimusde eyu, te nago eno homu wiegi
yai pua pomainogo tama tiao.
21 Eno te homu bomo ebogo da, te nago eno te po wali
pabo homu ebao. Tama tiyu eno nago Onesimus tau sao
po nagebolo asęna tolobao. Eno koneani, nago yabo te

kolesagago megi eno nagebolo te yao wabo kolesaga te aiyaba elaluama, tama nago te Onesimus dali nosali ebo kolesaga te wiegi yai mu yaibao.
22 Tama tiyu, eno po me deli elalubao. Te eno homugo dagego gedu haluasa po wabo te Godigo odabo homu yaibao. Tama tiyu, agai ena dagebolo ma maiabo homu yaibao. Tama tibaso, ena nage dali bidabo be tomode dąị togwali te ena bidabo digi sisi elama elaluao.
23-24 Te bidi Epafras aga ena dali e kalabus bede bidibao. Da sigo Krais Jisasgo sę ebaso, augwaligo da si kalabus beba muani. Tama Epafras dali, Mak dali, Aristarkus dali, te Demas dali, te Luk dali, te bidi tigidali augwaligo ena dali Kraisgo sę ebo bidi dabe dao. Tama tiyu, augwaligo nagebolo nage tao po obao. *
25 Eno homugo te dago Genuai Bidi Jisas Krais agai we bidi olo mu tau sabo kolesaga dage tigidalide bidimainao. Tama dao.

* **1:23-24:** Tpi 12:12, 25; 13:13; 15:37-39; 19:29; 27:2; Kol 4:10

Hibru Dabeba Tolali Pas Hasia nedebo tau sabo po

Te e pas nogi Hibru, te nogi page e dao: te pas bidi me deligo asęani te Godigo po wali pabo hani me deli augwa konealubo homu tagalainu ebaso, te haniba asęai pas dao. Magi baso meni, te bidi hani mebago augwali aiyaba elaluama, te augwaliba sęgę mani. Te Hibru po wabo Juda hani we bidi dabe, augwalibolo bidi me deligo e pas asęna tolali. Dego e pas asęaniwe, te dago konebeo, agai aga nogi e pas tomode asębeo. Tama augwali te Juda we bidi bidali goli, augwaligo te Kraisde gesi wiegi yai po odama, tama te Krais wali pabo we bidi hani pedelali. Tama e pas asęani bidi agai augwaliba te genuai po peni page sela ola mani. Te pogo me deli e dao. (1) Te Jisas Krais aga te wiegi yai mu tama, te Godigo Ogwa dao. Te Jisas e tǫde bidali sogo, agade te sęgę hauwa me dene dali tolali, tama te tiali kolesagade Godigo Jisas te polalubo bidi mu pedalumainu elama, te we bidi dabe augwali tau sali. Te po te Dąį 2:10 tede elalubao. Te bidi Jisas agai te Juda dabego polobadu elaluali nai tigidali aiyaba mu elaluai dao. Krais agai te ensel mobo bidi dabe me, te bidi Moses me, te bidi Arongo hani pris bidi sę ebo me, te bidi Melkisedek me, te tigidaligo nogi te Godigo Ogwa Jisas Kraisgo nogigo ela solama aiyaba elaluali. (2) Godigo digi Jisas sa munama, te pris sesemane sogo bidimainu yali, tama agai te Juda pris bidali bidi dabe aiyaba elaluai dao. (3) Jisas te dagalude polalubo pris me bidada pidu bidaibao. Tama agai te agaba konealubo homu dąų wabo we bidi ma dobola sobaso, te usu yaibao. Te bidi Mosesgo lotu po ola mayu pusali bomo yai po dabe, te Jisasgo yabo sę ola mabo sę ebo kolesaga naga yali.

Te pasgo te we bidi augwaligo konealubo homu dąų walobo po asęani, tama agai te polobadu bidali Israel we bidi dabego boma pai konealubo po dąų wali te po te Dąį 11 tede hauwa elalubao. Agai tame po wali, te mena tiwai sęgęgo augwali gegebaso, te augwa konealubo po dąų ola selama elaludu te augwa isiboba usu nubaso, te usu dao. Augwaligo te Jisasba naga tonono elalua pedu te agai kolesaga wali pobaso da, teda tebogo te augwalide tolobo sęgę me dene te dagala sąwaibao. Tama tibaso, augwali aga dali homugo kęą pai we bidi mu bidiąo, e pas asęani bidigo te po obao.

Jisasgo te ensel dabe aiyaba elaluali

(Dąị 1–2)

Godigo Ogwago po dabolo mani

1 Te polobadu mu hauwa sogo me, te haniani kolesaga
hauwago me, te Godigo agai po pusali bidi profet dabego
pedauwalidu agai po meba te dago wąị dabebolo mena
mena pai dao.
2 Tiali goli megi e sogo da, te nosali pedalobo sogo tiwai
mu yali, te Godigo aga Ogwago pedauwalidu agai po dabolo
pusai dao. Te aga Ogwago nogogo me te Godigo te tọ dali
dagalu dali te tigidali nai nigai dao. Tama Godigo agai te
tigidali nai nosali somainogo aga sa muai.
3 Te Ogwa agai te Godigo wiegi wiegi yai homu kolesaga
te dabolo hania ola mabo bidi dao, tama aga te God tiwai
gagawai mu tama. Agai po da te genuai bomo elalubo,
tama te bomai pogo agai te tigidali bidibo nai me bidaluao
odubadi tama te bidalubo dao. Agai te we bidigo sęgę
sali sela sąbo sę te silama, tama megi da te Tigidali Bomo
Elalubo Tuni Bidi, te God dolo nogo badu dulalubao, aga
genuai bidi mu dao.

Te Godigo Ogwago nogigo te ensel mobo bidi dabego nogi aiyaba elalubo dao

4 Te aga Ayade sali nogigo te ensel mobo bidi dabego
nogi te aiyaba elaluama, tama wiegi yai mu yali. Tama
tiwai yaligo da, aga digi te mobo bidi ensel dabe augwaligo
Genuai Bidi mu pedalama, tama augwali aga dologoba pali.
5 Magi baso meni. Polobadu Godigo aga Ogwa dali te po
wai,
“Nage eno Ogwa dao. Megi tama ena digi nago Aya
pedalomainogo yai.”
Tama agai po ma wai,
“Te ena digi agai Aya bidiyu,
tama aga te eno Ogwa bidaibao.”*
Te me sogo Godigo te po si te ensel mobo bidi me deli dali
wai dawe? Menio.
6 Tiali goli agai aga gomunai Ogwa te e tọba tamadi tagala
palobo sogo tama agai te po wai,
“Tigidali eno sę ebo ensel mobo bidi dabe, dage
kidu sugunama, tama dagego aga nogi ugwaba
sao,” wali. *
7 Tama God agai te ensel bidi dabe augwalide te po wai,
“Godigo te aga ensel mobo bidi dabe augwali te wali
tiwai pedalomainogo ilibo dao.
Te agai aga sę ebo bidi dabe augwali te moni

---

* **1:5:** 2 Sml 7:14; 1 Sto 17:13; Tib 2:7 * **1:6:** Bom 32:43

posolo ebo sia tiwai pedalomainogo ilibo dao.”*
8 Tiali goli aga Ogwabolo agai te tiwai po wai,
“Nage God dao, nage tuni bidi sesemane sogo bidada
peyu, bidada paibao.
Nago naga we bidi te doloba pai kolesagago tonalubo
dao, tama te kolesaga naga ebode nago genuai
wiegi yai nogi elalubao.
9 Nago te doloba pai kolesaga ebo te godolo mu
eyu, tama te bomo yai po sela sąbo te nago hagela
mu ebo dao.
Tama tibaso, ena nago God bidiyu, tama eno
nago nogi ugwaba somainogo eyu, te wel nago
toboluba gelali, tama tebogo nage te wiegi yai
homu pemene ilali.
Te naga hai namu dabe augwaligo te nago wiegi yai
homu pemene ebo tiwai me egobeo.” *
10 Tama agai po agabolo ma weyu te po wai,
“Genuai Bidi, polobadu mu nago e tǫ nigilama
tama aga bomo elalubao. Te dagalu me, te naga
nogogo nigai.
11 Te dagalu de tǫ si te tigidali dolaibao, tiali goli
nage da me dologobeo. Menio. Nage da sesemane
sogo bidaibao.
Te dagalu de tǫ si da te tigidali te badia paibao, te
poloba ugwa badia pai tiwai yaibao.
12 Te nago augwali pedeyu, te bidigo badia pai
ugwa pedebo tiwai yaibao.
Te nago augwali hasegeleyu, te bidigo ugwa
hasegelebo tiwai yaibao.
Tiali goli, nage da, tama naga bidibo dao. Nage
me hasegelegobeo.
Tama nage bidibo sogo te munu me siligobeo.”*
13 Polobadu Godigo te po wai,
“Nage genuai bidi ena dali hodobo bidimainogo eyu,
tama eno dolo nogo badu duayao.
Tama dualubadi, te eno nago boi bidi dabe augwali
te nago sągą dologoba muaibao.” *
Tiali goli me sogo Godigo te po te ensel mobo bidi me deli
dali waliwe? Menio.
14 Te ensel mobo bidi dabe augwali da, te noma bidi, tama
augwaligo te Godigo sę ebo dao. Te Godigo augwali tagala
palaibao, te aga augwaligo sęgę sali sela sąnama ma sainogo
ebo we bidi dabe tau somainogo tebo dao.

---

* **1:7:** Tib 104:4 * **1:9:** Tib 45:6-7 * **1:12:** Tib 102:25-27 * **1:13:** Tib 110:1

2

Godigo da ma sali, te genuai sę mu dao

1 Te Godigo Ogwago genuai nogigo te ensel mobo bidi
dabego nogi aiyaba elalualigo da, teda dago te dago odali
mu po tagalaidali weyu, dago ma bomonama tama te odali
po homugo bugagia dąụ ola sao.
2 Magi baso meni. Polobadu Godigo po meba te ensel
mobo bidi dabebolo pusama, tama augwaligo te we bidibolo
ma pusali. Tama pusama, tama te po Godigo bomonama
bugagia dąụ walali. Tama tiyu, tama bidigo te po bolama
tama te po sela sąwani bidi tigidali, augwali te dwai dene
mu te augwa yali dwai kolesaga usu nama sai dao.
3 Tiali goli megi da, Godigo da ma sabo sę yali, tama agai
te sę yali te genuai nai mu dao. Tama tibaso, dago Godigo te
sę yali po oda tagalama tudiba muani da, teda da wi peyu,
tama te dwai sę yalide te dene sabo sę te mena tama geda
saibawe? Te usu munu egobeo. Hasia Genuai Bidigo digi
po pusuyu, tama agai da ma saibao homu yai. Tama agai
po odali bidi dabe augwaligo dabolo te po mu po naga dao
hania ola mawai dao.
4 Tama ebadi, God me agai te po te haniani bomai sęgo me
tama agai haniani bomo yai idualigo te po mu po dao dabolo
hania ola mani. Tama tiyu, agai te Mobo Bidigo olo mabo
haniani wiegi yai sę ebo kolesaga te we bidi dabe augwaliba
dobayali, te God aga digi homugo tama tiai.

Te da ma sali sę yali tuni bidi Jisas dao

5 Eno megi asębo po, te we bidigo gesi kolesaga eyu bidibo
te nosali pedalabo po obao. Godigo te ensel mobo bidi
dabego te kolesaga ebo dodolama tonalumainogo teba me
mubeo. Menio.
6 Te Godigo po bukude asęani po me delide te bidi me
deligo te po pusai,
“God, bidi dabe augwali te magi nai da weyu, tama
nago augwali homugo konebo dawe?
Magi baso nago augwali tonalubo dawe? Augwali
tọde bidibo bage naga dao.
7 Te osogo naga, nago augwali te ensel mobo bidi
dabe augwali dologoba muai.
Nago augwalibolo genuai bomo me, genuai nogi
mawai, tama te kolesagago nago augwaligo nogi
ugwaba sai.
8 Nago te tigidali nai augwali dologoba muani,
te nai tigidali augwaligo tonalumainogo tiai.”*

---

* **2:8:** Tib 8:4-6

Awe, Godigo te tigidali nai bidi dologoba munama elaluai.
Tama agai te nai me deli te olo me augwali dologode
elalumainogo me ebeo. Tiali goli megi dago me susąbadi
digi te tigidali nai bidi dologode elalubeo. Menio.
9 Tiali goli dago Jisas konebao. Polobadu osogo naga
Godigo aga nogi te mobo bidi ensel dabego nogi dologode
bidimainogo ilali, te Godigo wiegi yai homu eyu, te olo mu
tau sabo kolesaga pedalomainogo me te tigidali bidi tau siyu
isainogo tiai. Agai te dene tolama isali, tama Godigo aga
nogi ugwaba selama, tama genuai bomo me genuai nogi
agabolo mawai dao, tama megi aga te tiwai bidibo dago
konebao.
10 God aga te tigidali nai nigai bidi, tama agai tigidali nai
bugagia bidimainogo tonalubo dao. Tama agai homugo aga
wai puluba hauwa te dagaluba odasa pelama, tama bugagia
mu aga dali bidimainogo yai. Tama tiyu, agai dene Jisasba
pedalobo gogolali, tama te dene yaligo te Jisas te we bidi
augwali hasia mu polasa pabo augwali ma sali bidi usu mu
ilali. Godigo te kolesaga yaligo, te dolo mu yai.
11 Dago koneani, te tigidali we bidi te magi dwai sę isąma
wiegi yai pedalomainogo ilali te bidi aga Jisas dao, tama
te magi dwai sę me isąyu te wiegi yai pedalali we bidi te
tigidali augwaligo aya te Jisasgo aya me te deli naga dao.
Tama tibaso, Jisasgo te we bidi augwali nogi weyu, “ama”
wai, tama agai augwali te tiwai nogi ebo te aga hale me
ebeo.
12 Te Jisasgo da “ama” wabo pode augwaligo polobadu e
po bukude asęai dao,
“God, eno nago nogi te eno ama dede augwalibolo
pusaibao.
Awe, te eno nago nogi ugwaba sabo tęąbi weyu,
te genuai po miyu sisinibo madi tomode te po
pusaibao.” *
13 Tama agai po ma wali,
“Te eno digi agade konealubo homu mu dąų
waibao.”
Tama agai po ma weyu te po wai,
“Ena digi bidibo, suao. Tama Godigo ena mani we
bidi dabe, augwali me ena dali bidibao, te wai dabe
tiwai bidibao.” *
14 Tama te agai “wai dabe” wabo we bidi dabe augwali
te tǫde we bidi bidai, te da tigidali tiwai yai. Augwali
tama bidaligo da, Jisas me te bidi augwali tiwai mu gilama
pedalai, te aga tigi isimainogo yali, tama te isibogo agai te

* **2:12:** Tib 22:22 * **2:13:** Ais 8:17, 18

bomo elalubo bidi agai te bidi isimainogo ebo bidi te agai
bomo dolaibao. Te bomo elaluali bidi te Satan dao.
15 Te we bidi augwali isibode wi yai. Tama augwali te
tǫde bidali tigidali sogo, te isibode wi ebogo augwali kalabus
elaluai. Tama augwali te kalabuside bidibo sela sąwainogo
eyu, Jisas aga e tǫde isai dao.
16 Mu tamao, agai te ensel mobo bidi dabe tau sainogo
te sę me ebeo. Menio. Agai te sę yali te Abrahamgo hani
augwali tau sainogo te sę yai dao.
17 Tama tibaso, te tigidali naide aga te tigidali we bidi tiwai
mu pedalomainogo tiali. Magi basowe? Agai tama tialigo
da, tama aga te God dali we bidi dali tomode dolalubo pris
tobolu bidi bidabo te usu igibu tama Godigo sę tolaluaibao.
Agai te we bidi homu dene eyu, tau sabo wiegi yai kolesaga
eyu, tama aga te Godiba aga homugo kęą pai bidi bidai.
Tama tiyu, agai te Godigo te tigidali we bidigo dwai sę yali
sęgę sela sąwainogo eyu, te aga ofa ilali te usu yai dao. Tiali
goli aga te we bidi tiwai mu pedaligi menigi da, teda te sę
tigidali ebo aga usu menigi da.
18 Aga digi te dene tolali, te Satango aga dwai sę ebo
kolesagaba kekainu eyu te usu sabo sę tigidali agaba
pedalali, tiali goli aga dwai sę me ebeo. Tama tibaso, megi
te usu sabo sę te we bidi dabe augwaliba pedalobo si te agai
augwali tau sabo usu dao.

Jisasgo genuai nogigo Mosesgo genuai nogi aiyaba elaluali

3

(Dąị 3:1–4:13)

Jisasgo genuai nogigo Mosesgo genuai nogi aiyaba elaluai

1 Te Godigo po odolama wali pabo ama dede dabe, te
dagalude bidibo Godigo dage me te Jisasgo sę ebogo i wai
dao. Tama tibaso, dagego homugo Jisas bugagia kone paliąo.
Agai te dago agade konealubo homu dąụ weyu tama agade
po te we bidi gesabide pusubo tau siyu, tama dago pris
tobolu bidi bidimainogo eyu, Godigo aga e tǫba tagala palali.
2 Godigo aga te sęba muani, tama agai Godide homu kęą
pai bidi bidai. Agai te bidi Mosesgo polobadu te Godigo we
bidi tau sabo sę tiwai yai. Te we bidi augwali Godigo be
tiwai bidai. *
3 Tama dago koneani, be sę yai bidigo genuai nogigo te
aga sę yai bego genuai nogi digi aiyaba elalubo dao. Tama te
tiwai me Godigo homugo Jisas koneani, agai te genuai nogi

* **3:2:** Nam 12:7

me deli sabogo te Mosesgo genuai nogi te aiyaba elaluabo
homu yai.
4 Te tigidali be te bidigo aga sęnama elalubao. Tama te
tigidali nai nigali bidi da, te God dao.
5 Te bidi Moses aga te Godigo sę bidi, tama te Godigo we
bidi tigidali tomode yali sęde agai Godide homu kęą pai bidi
bidai. Tama agai te Godigo nosali wabo po pusubo sę te
Mosesgo bugagia yai.
6 Tiali goli Krais aga da te Godigo Ogwa, tama agai da te
Godigo hani augwali tonaluyu tama te tobolu bidi bidibo
sę elaluyu, tama agai me te sęde Godide homu kęą pai bidi
bidibao. Tama tibaso, agai nogigo te Mosesgo nogi aiyaba
elalubo dao. Tama sesemane sogo dago konealubo po dąụ
weyu tama wi isąyu tama dago wiegi yai homu pemene
elama tama Genuai Bidi naga tonaluyu da, teda da me te
Godigo hani mu bidaibao, te da agai be tiwai elaluaibao.

Te Godigo po sela sąbo bidi dabe augwali toma munu me tugobeo

7 Te dago Kraisde konealubo po bugagia dąụ obaso da,
teda da te Godigo we bidi hani mu bidaibao wali. Tama
tialigo da, dago te Godigo dabolo wabo po mu odao, te
Godigo Mobo Bidigo polobadu wali po tiwai. Agai po te
bukude asęani, te po e dao:
“Megi e sogo tama dagego Godigo pedauwalide po
odali da,
8 teda dagego duga olo palia sigio,
te tiwai dagego wąị dabe augwaligo polobadu
Godigo po sela sąyu hagoma yali sogo tiwai.
Augwali te bidi meni yai madi bidiyu tama augwaligo
God usu sai. Te sogo augwaligo augwa olo palia
sali.
9 Tama Godigo te po wai, ‘Tede dagego wąị nọụ
dabe augwaligo eno yali bomai sę tigidali te kibu be
bidi sese si tede usu nama augwaligo suai.
Tiali goli te sula tagaliyu, augwaligo ena usu mu
sai.
10 Tama tibaso, te we bidi hani dali eno sębę
mu elama,
tama eno te homu yai, “Tigidali sogo augwali
te enade homu kęą pisąwai we bidi bidai dao.
Tigidali sogo augwaligo te eno kolesagadu me
bilai menio.”
11 Tama eno sębę eyu, tama eno po hasegelidali
weyu eno mu po olama dąụ wali, te po wai,
“Augwali eno te toma nabo pesageba munu me
asogobeo. Munu me asogobeo. Mu menio.” te po

wai dao.’ ” *
Te Godigo Mobo Bidigo te po tigidali polobadu olama tama bukude asęnama elalubao.

Dago te Godigo po te Israel dabego sela sąwani tiwai yabuo

12 Ama dede dabe, dage bugagia bidao. Tiyu dage tomode ama me deli aga homude dwai sę ebo homu elaluyu, tama aga Godide konealubo po tagaliyu, tama te bidibo ula elalubo God gegeda peyu tudiba muidali weyu, dagego dua dao.
13 Tama tiwai pedalidali weyu, megi e sogo Godigo nogi yali “te megi” te me elalubadi, tigidali sogo deli deli dagego wiegi yai po te ama dedebolo mayu, tama augwali homu hodoloyu tau sao. Duga hasi tama tiluao. Tiyu te sęgę sabo kolesagago dage tomode bidi me deli ili po ola mayu, tama te sęgo aga olo palia selamuo.
14 Magi baso meni. Polobadu dago Godide konealubo po dąụ wali, teda te konealubo po megi me dago bugagia dąụ weyu, teda da isiboba usu nigi paibao. Dago tama tiyu da, teda da te Krais dali wadolama, tama sę deli naga aga dali hodobo eyu tama bidaibao.
15 Dago koneani, te Godigo po bukude te po me elalubao,
“Megi e sogo tama dagego Godigo pedauwalide
po odali da, teda dagego duga olo munu me palia
sigio,
te tiwai dagego wąị dabe augwaligo polobadu
Godigo po sela sąyu hagoma yali sogo tiwai.”*
16 Polobadu niwai we bidi augwaligo Godigo po odali goli, augwaligo hagoma eyu, te Godigo po sela sąwai dawe? Te bidi Mosesgo te Isip tọ tagalama odasa asali we bidi tigidali augwaligo te sę yai. Augwaligo naga tama te kolesaga yai dao.
17 Te kibu be bidi sese si usu nama te Godigo sębę de dali yaliwe? Agai te dwai sęgę sabo we bidi augwali dali sębę yali, tama te we bidi augwali isai, tama augwaligo tigi te bidi meni yai bulude elaluai. Godigo te dwai sę yali we bidi augwali dali naga sębę yai.
18 Godigo debolo po olama, tama mu da olama agai po dąụ weyu, te augwali agai toma nabo pesage tomoba munu me asogobeo waliwe? Te agai po sela sąwani we bidi augwalibolo te po wai. Agai te po augwalibolo naga wai dao. *

---

* **3:11:** Tib 95:7-11 * **3:15:** Tib 95:7-8 * **3:18:** Nam 14:1-35

19 Tama tibaso, dago hania koneani, te augwaligo augwa
homugo Godiba tiąlusiąbaso, tama te tebogo naga te aug-
wali Godigo te toma tumainogo ebo digi te pesage tomoba
painogo ebo te usu me ebeo.

4

Te Godigo we bidi augwali toma nabo po wai

1 Godigo dąų wali po megi me elalubao, tama agai tede
te po wai, “Dage eno te toma nabo nigilali te tomoba
piagameo.” Tama tibaso da wi me yao. Tiyu Godigo gedude
dage tomode me deli te tų geda muyu, tama te toma nabo
pesage tomoba pabo usu egobeo waidali weyu, dage dua
dao.
2 Dago te Godigo bukude te toma nabo pesagede wiegi
yai po pusali te odai, te Israel dabego polobadu odali po
tiwai. Tiali goli augwaligo te po olo dali odolama, tama tede
augwaligo homude te konealubo po dąų me wabeo. Tama
tiyu, augwaligo te odali po, te pogo augwali tau me sabeo.
3 Da te Kraisde konealubo po dąų wabo we bidi, te da
toma nabo pesage te tomoba paibao. Polobadu Godigo te
pesageba pisąbo bagede po weyu te po wai,
“Ena sębę eyu, tama eno po hasegelidali weyu eno
mu po olama dąų wali, te po wai,
‘Augwali eno te toma nabo pesageba munu me
asogobeo. Munu me asogobeo. Mu menio,’ te po
wai.” *
Godigo te tigidali nai nigila silali sogo, te agai yabo sę me
elalubeo. Tiali goli dago agai te tiwai po te aga toma nabo
pesagede po wai odobaso, teda dago koneagameo, te toma
nabo pesage me elalubao.
4 Tama te bukude asęani po me delide te bidigo te nogo a
naga me badu si wali sogode te po wai,
“God aga tigidali nai nigila silama, tama te nogo a naga
olama me badu si wali sogo te aga toma neyu olo bidai.”*
5 Tama te gasa asęani pode me te toma nabo pesagede
Godigo te po wai,
“Augwali te eno toma nabo pesageba munu me
asogobeo. Munu me asogobeo!” *
6 Tama te wiegi yai po te polobadu odali te we bidi,
augwaligo te po mu po dao te homu isąyu tama te po
sela sąwani, tama augwali da te toma nabo pesage tomoba
pabeo. Tialima gasa we bidi augwali Godigo gedude te toma
nomainogo yali te pesage tomoba pabo usu dao.

---

* **4:3:** Tib 95:11 * **4:4:** Gag 2:2 * **4:5:** Tib 95:11

7 Te dago e tama koneani: Godigo bodolu me sogo deli ma
muai dao. Agai te bodolu muani nogi yali "Te megi naga
tama." Hasia te Israel dabego agai po sela sąwani. Tiali goli
nosali te kibu be hauwa pai madigi tama Godigo po te bidi
Devitgo penanede ma pusali, te dago te tiwai po tamadi wai,

"Te megi e sogo tama dagego Godigo pedauwalide

po odali da, teda dagego duga olo munu me palia

sigio." *

8 Te polobadu te tobolu bidi Josuago te Israel we bidi aug-
wali te Godigo mawaibao wali toma nabo pesage tomoba
selasa pigi sogo da, teda Godigo nosali te gasa sogode me da
po wagi menio. *
9 Tiali goli dago koneani, te toma nabo sogo te me
elalubao. Te Godigo tigidali nai nigila silama, tama aga toma
nani sogo, te tiwai tama te toma nabo sogo asobo te Godigo
we bidi augwali tonalubo dao.
10 Magi baso meni. Dago koneani, te Godigo te toma
nomainogo nigilali pesage tomoba pabo bidi, te aga digi sę
yali silama te toma nabo te tiwai ebao, te polobadu God aga
digi sę silama, te toma neyu olo bidali tiwai gilama tebo dao.
*

11 Tama tibaso, te toma nabo pesage tomoba painogo da
te dago sę bomonama yao. Tiyu yaide te bidi me deligo
te Godigo po sela sąbo kolesaga wali peyu, te Juda bage
augwaligo polobadu yali sę tiwai yabuo, tama aga tula
munama tama hagawaibao. Te tiwai idali weyu, dago
bomonama Godigo po bugagia wali pao.

12 Magi baso meni. Te Godigo wali po te bidabo ula
elalubao, tama aga te sę bomo idubao. Te mu poa pai, tama
te si dali si badu poa pai hwą gego poai yali te aiyaba elaluai.
Tama bidigo poa pai kago hwą gego hasa mi togoyu, tama te
poa pai hwą ge polo te hasa dili tomoba tugi pelama, tama
te dili hania pedalobo dao. Tama te tiwai me Godigo wali po
dago homu tomoba peyu, tama dago homu ogwa wai dali
dago mobo dali si pedebo dao. Tama agai wali pogo dago
ebo homu dali dago homu kolesaga page dali si, te tigidali
te agai osola subo dao.
13 Te Godigo nigali nai me deli te God agai gedude te geme
dula sainogo ebo te usu munu me egobeo. Menio. Te tigidali
nai te hania mu te Godigo gedude tigidali te elalubao. Tama
Godigo naga te dago ebo kolesaga tigidali dagalabo bidi dao.

---

* **4:7:** Tib 95:7-8 * **4:8:** Bom 31:7; Jos 22:4 * **4:10:** Gag 2:2

Te gesi dąụ wabo sę kontrak yali bidi Jisas te dagalude polalubo pris bidi bidibao

(Dąị 4:14–10:38)

14 Te God aga te dago ebo kolesaga dagalabo bidi bidibaso,
dago te Kraisde homugo konealubo po, te gasa we bidi
dabebolo pusabo po, dago te pode dago homugo mu kęą
pao. Magi baso meni, dago genuai pris tobolu bidi te
bidibao, tama aga te dagaluba holama tama Godigo bidibo
digi tomoba mu pai. Aga te bidi Jisas, te Godigo Ogwa dao.
15 Dago digi te sęgę aiyaba elaluabo bomo menio. Tiali
goli dago genuai pris tobolu bidi aga tede da homu dene
isąbo tiwai bidi da po wagobeo. Menio. Te daba usu siyu te
pedalobo sęgę tigidali, te tigidali sęgę agaba me pedalama
aga me usu sai. Tiali goli agai dwai sę munu me ebeo.
16 Tama dago te tobage genuai pris tobolu bidi elalubaso,
da te dwagi yai homu eyu tama God pąba pao, te da wi me
egimio. Aga da te olo tau siyu wiegi yai kolesaga mabo bidi
dao. Tama da agaba peyu, tama agai da homu dene ebo
homu eyu te da tau saibao. Tama dago sęgę elalubaso da,
teda agai te olo tau sabo wiegi yai homu kolesaga ebogo te
da tau saibao.

5

Jisas aga te dago genuai polalubo pris bidi da ma sabo te usu mu yalio

1 Te tigidali genuai pris tobolu bidi sa mubo kolesaga te
e tiwai ebo dao: te Godigo bidi dabe augwa hani tomodu
dią selama, te Godigo augwali sęba munama, te we bidi
augwali tau sabo sę elala paibao. Augwaligo te we bidi
dabego Godibolo haniani maiabo nai mabo sę eyu, tama te
sęgę sela sąbo haniani ofa me Godibolo mabo sę ebo dao.
2 Te bidi dabe augwa digi te Godigo po dolo wali pabo
bomo meni yai bidi me sogo bidibaso, augwaligo te kolesaga
konesiąbo te Godigo tụ wali pabo tagalali we bidi dabe dali
te dua digi kolesaga sesa pobaso te usu dao.
3 Tama augwali me te bomo meni yai bidi dabe bidibaso,
augwaligo te we bidi augwaligo sęgę sela sąbo ofa naga
mabo meni, te augwade digi sęgę dali sela sąbo ofa me te
Godibolo mabo te dolo dao. *
4 Te genuai pris tobolu bidigo ebo sę te genuai nogi
elaluaibao. Tama bidi me deli aga homugo aga digi te sę me
sogobeo. Menio. Godigo naga hasia agabolo i olama, tama

* **5:3:** Prs 9:7

agai te sę yaibao, te polobadu agai te bidi Aron te genuai
pris tobolu bidi sęba i wali tiwai gilama ebo dao. *
5 Krais me agai te Livai hani pris bidi dabe tiwai tama tiai.
Agai aga nogi aga digi ugwaba selama tama ‘Ena te genuai
pris tobolu bidi pedalaibao,’ agai te homu ebeo. Menio. God
aga digi aga nogi ugwaba siyu, tama te sę emainogo sa muai.
Tama tiyu Godigo agabolo te po wai,
“Nage eno Ogwa dao. Megi tama ena digi nago Aya
pedalomainogo yai.”*
6 Te Godigo po buku tomode te gasa badu me agai te po wai,
“Nage pris bidi sesemane sogo bidada paibao, te
polobadu bidali pris bidi Melkisedek tiwai yaibao.”*
7 Polobadu Jisas te e tǫde bidi tiwai bidibadi, te sogo agai
po Godibolo wai. Godigo aga te isibode ma sabo homu yali,
tama tiyu agai gedu haluasa po aga dali weyu genuai i wali,
tama aga gela hauwa mu wai. Agai aga homu kolesaga te
aga digi aiyaba elaluama tama imilai bidi bidama, tama aga
God dologode bidali, tama tibaso Godigo agai gedu haluasa
po wabo odai dao. *
8 Jisas da te Godigo Ogwa tama, tiali goli aga dene tolali,
tama te tialigo te Godigo po wali pabo kolesaga te aga mu
konea sali dao.
9 Te tama tialigo aga te usu mu ilama, tama aga te we bidi
ma dobola sabo bidi pedalama, tama agai po wali pabo we
bidi tigidali ma siyu, augwali bugagia bidada peyu, bidada
pabo bidi dao.
10 Tama Godigo aga sa munama tama te po wai, “Nage
pris bidi dao, te polobadu bidali pris bidi Melkisedek tiwai
yaibao.”

Da te dwasianu wai bǫų tiwai munu me bidigio po wali

11 Te bidi Krais aga te pris bidi dao, te Melkisedek tiwai,
tede eno po hauwa elalubaso, tama dagebolo eno te po
wainogo yai. Tiali goli dagego homu kolesaga megi puna
pelama, tama dagego polo konea sabo menio. Tama tibaso,
dagebolo eno te po page ola mawainogo sinabo sę dene
yaibao.
12 Te dage Godigo po ola mabo bidi bidabo sogo usu yali
homu yai. Tiali goli menio. Dagego homu kolesaga habuge
elalubaso, tama eno homu bidi me deligo te Godigo hasia
polalubo po page deli deli te dagebolo ma ola momainogo
yao. Dage te wai bǫų tiwai dao, dagego te dili yai nai me

* **5:4:** Sai 28:1 * **5:5:** Tib 2:7 * **5:6:** Tib 110:4 * **5:7:** Mat 26:36-46; Mak 14:32-42; Luk 22:39-46

sela tugobeo. Te dagego te ame pę naga tubo usu dao. Dage
tama bidibo te dwai dao, usu egobeo.
13 Dago koneani, te ame pę naga tubo bidi tigidali augwali
dwasianu wai bǫų naga bidibao. Tama augwaligo te doloba
pai kolesaga dali, te dwai kolesaga dali bugagia dagalabo te
augwaligo me konebeo. *
14 Tiali goli te dili yai nai da te genuai bidi dabe augwaligo
tubo dao. Te tobage bidi dabego te augwa digi augwa
homude kolesaga hauwa sogo osola suyu, tama augwaligo
te wiegi yai kolesaga ebo me te dwai kolesaga ebo me te
augwaligo dagalabo usu dao.

6

1-2 Tama tibaso, dago te bidi mugo odabo po odao. Dago
te hasia sogo odali Krais pode naga te po page po wabo sę
elala pigimio. Tama dago te be ni pos me deli te hauwa
sogo buluyu idu gebo menio. Dago te sę silama, tama gasa
sę egi pabo dao. Tama tiyu, dago e tobage po naga me
olamuo: te dago homu begelama te bidibo ula elalusiąbo te
kolesaga tigidali tudiba munama homu begeleyu, tama dago
Godide konealubo po dąų weyu, tama te haniani baptais
sabo kolesaga po wabo me, tama te bidi toboluba nogo
mubo me, tama te tigidali isai bidi ma hodaloabo po me,
tama te bidi dabe augwali te po tų elama, tama te po tų
dodolobo bidi agai po sesemane sogo bidada peyu, bidada
paibao po wai. Tama da te tobage hasia sogo odali po
wabode naga bidigimio. Menio. Te da pidu geyu, tama dago
te we bidi mu augwalibolo ola maiabo po odinao.
3 Tama Godigo tede usu da obaso da, teda mu tama dago
te tiwai sę naga eguo, tama dago agai gasa po me odama
tama wali paibao.
4-6 Magi baso meni. Te bidi meba augwaligo te Godigo
ula salio. Augwaligo te Godigo olo mabo wiegi yai nai usu
sela sulama koneani. Tama te Godigo Mobo Bidi me te
augwaligo sai dao. Augwaligo te Godigo wali po odolama,
tama augwaligo koneani, te wiegi yai mu da wai. Augwaligo
te Godigo wiegi yai sogo bomo ebo suyu gęnenama, tama
te tiwai bomo te nosali pedalaibao te homu yalio. Tama
te bidi dabe augwali tulaluyu tama God tudiba mubaso da,
teda augwali ma begasa aselama, homu ma begelabo tų te
usu munu me egobeo. Menio. Te tebo kolesagago augwa
digi augwaligo te Godigo Ogwa te ni pedaide ma elali sę
tiwai yai. Augwaligo aga ni pedaide walama, te bidi dabego
agade te posobo po waibao.

---

* **5:13:** 1 Ko 3:2

7 Eno te Godigo ula sela tagalali bidi tede po digi po
begelama tama aga e tiwai dao. Te tǫ elalubao. Te tǫde
te hauwa sogo tulubage teba bugagia tuluyu, tama tǫgo te
tulubage sabo dao. Tama te tǫde gi bulali we bidi augwali
tau somainogo eyu, tama te tǫgo wiegi yai nai walobaso da,
teda te kolesagade Godigo wiegi yai sę te tǫba ilibo dao.
8 Tiali goli, agai te haniani sesani yai bono naga walobaso
da, teda te tǫ te olo dwai tǫ dao. Te pąde Godigo gedude
dolaibao. Nosali da siago aga daibao. *
9 Te abagi dabe mu, megi eno e sęgę yai po dagebolo wali
goli, eno mu koneani, homu si meni, te dage te tiwai me
dologobeo. Menio. Eno e homu dage dali ebao, te dagego te
dwagi yai tụ wali peyu tama Godigo dage ma dobola saibao.
10 God aga te dolo osola subo konesiąbo bidi meni. Agai
homugo dagego te yali tigidali sęde te homu me gegeda
peyu, me tagalogobeo. Menio. Dagego duga homugo agade
kone palobadi tama agade dwagi yai homu eyu, tama te
tialigo te dage homu hodolama tama agai we bidi augwali te
dagego tau sidu geduai dao. Tama te tiwai kolesaga dagego
me ela pabo dao.
11 Tama bomonama eno homugo dage tigidali deli deligo
te tiwai sę bomo naga eyu, tama dwagi yai homu ebadi
duga konealubo po dąụ weyu, tama Godigo duga ma sabo te
tonaluao. Dagego te tiwai sę ela pidu, te duga e tǫde bidibo
sogo te silibode te usu nigi pao.
12 Dage sę ebo hagela egimio. Menio. Bidi meba
augwaligo te Godide konealubo po dąụ mu weyu, te hagela
homu polo isiąbo bidi dabe bidibao. Tama tiyu, tama te
polobadu Godigo te aga wai dabe augwalibolo mawaibao
wali nai tigidali te tobage bugagia tonalubo bidi dabego sabo
dao. Dagego augwaligo ebo dwagi yai kolesaga wali piąo.

Godigo dąụ wali po mu po pedalaibao

13 Polobadu Godigo te agabolo nai maiabo po Abraham
dali dąụ wai. Tama bidi me deli aga te genuai bidi da olama
tama God aga aiyaba me elalugobeo. Mu Menio. Godigo
nogi naga te ugwade mu elalubao. Tama tiwai tialigo da,
teda God agai homugo agai te Abrahambolo nai maiabo
mu po olama, tama te dąụ wali poba genuai bomo me
momainogo eyu, God aga digi nogigo bomo teba manani.
14 Agai te po bomonama wai, “Eno mu po naga obao, te
eno nagebolo dwagi yai sę yaibao, tama eno nage wąị hani
hauwa mu nosali pedalomainogo ilaibao,” te po wai. *

---

* **6:8:** Gag 3:17-18 * **6:14:** Gag 22:16-17

15 Tama Abrahamgo hauwa sogo bugagia tonaluyu, tama
aga hagela polo me isąwai, tama nosali agaba te tigidali sę
mu pedalali, te tiwai polobadu te Godigo agabolo te wąį
hauwa mawaibao po wai dao.
16 Bidi si augwa hasi konila po weyu da, teda bidi mego
te gasa bidibolo agai wabo po mu po naga dao te hania ola
momainogo eyu, te bidigo aga digi nogi weyu te mu po dao
te wagobeo. Menio. Agai te gasa bidi me deli, te genuai
nogi elalubo bidi, te bidigo nogi weyu tama agai wabo po te
tiwai dąų wabo dao. Tama tebogo te bidi si tomode elalubo
konila po togolama tama po me meni.
17 Tama te tiwai me, polobadu Godigo po weyu, te Godigo
aga we bidi tau saibao po wai. Agai hania mu augwalibolo
ola mawainogo yali, agai te tau sabo po me hasegelegobeo.
Tama tibaso, te dąų wali poba genuai bomo me momainogo
eyu God aga digi nogigo bomo teba manani.
18 Tama tibaso, te Godigo mu po dąų wabo me, te aga teba
aga nogigo bomo manubo me, te sę si me hasegelegobeo.
Te sę side Godigo tibo po munu me wagobeo. Tama tibaso,
tebogo da te God pąba wi pelama geme duala sigi pali we
bidi da homu bomo mayu, mu dąų ilimainogo yai. Tama
tiyu, dago homugo te Godigo po dabolo weyu te dąų olama,
te agai da dali nosali yabo dwagi yai sę dago tede dwagi yai
homu eyu tama tonalubo dao.
19 Tama agai wali pode dago dwagi yai homu eyu tonalubo
kolesagago te dago homu bugagia dąų wabo dao, agai po te
genuai sęgę yai ain nai bonogo gebelama, tama te moni geba
sip tede dąų olama, tama te tamu ąį sesegede te sip bugagia
dąų ola sali tiwai dao. Tama te tonalubo kolesagade dago
homu si ebo meni, tede dago mu koneani, te Godigo wali
po mu po pedalaibao. Tama te homu eyu, dago dena homu
te Jisasba muai dao. Aga te dagalude elalubo Moni Lotu Be
tempel tomoba pelama, tama tede walali genuai nami ugwa
tudi badu pelama, tama te God bidibo be habuba mu sabolai
dao. *
20 Tama da tobade Jisas aga digi polasa peyu, te be habu
tomoba pali, te da tau sainogo yali. Aga te genuai pris tobolu
bidi pedalali, te bidi Melkisedek tiwai pedalali, tama aga
sesemane sogo bidada peyu, bidada paibao. *

7

Melkisedek aga genuai nogi mu elaluai bidi mu da po wai

1 U bidi Melkisedek aga te genuai hanu nogi Salem tuni
bidi bidali, tama aga God ugwadu bidi mugo pris bidi

* **6:19:** Prs 16:2 * **6:20:** Tib 110:4

dao. Polobadu Abrahamgo boi hwịnama, te tuni bidi dabe
augwali elama tama aga buluba ma sobadi, tama te sogo
Melkisedekgo aga te tụde tiąba sabolama tama Godigo
Abraham dali dwagi yai sẹ emainogo eyu gedu haluasa po
wai.
2 Tama Abrahamgo te boi hwịgi pelama sali tigidali nai
dodolama tama nogo si selama, deli deli bugulama, tama te
bidi Melkisedekbolo deli mani. Abrahamgo te hwịbode sali
nai tigidalide tama yali. Dago te nogi Melkisedek begelama
e tama po wai: te doloba pai kolesaga ebo tuni bidi da wai.
Aga me te bulu Salem tuni bidi dao. Te nogi Salem begelama
tama te po page e tiwai dao: te homu nagamea peyu bugagia
bidibo kolesaga tuni bidi dao. *
3 Te Godigo po bukude aga aya me ida me augwali sigo
nogi asẹbeo, tama aga wąị nọụ hani me menio. Aga te aga
idago ame nani si te sogo nogi asẹbeo, tama aga isali sogo
me menio. Aga te Godigo Ogwa tiwai bidai, aga te pris bidi
sesemane sogo bidada peyu, bidada paibao.

4 Dagego te Melkisedek homugo koneao, aga genuai nogi
mu elaluai. Magi baso meni. Dago hasia wąị mu, Abraham,
agai digi te tigidali wiegi wiegi yai nai te wąbi hwịyu sali
nai dobolama, tama agai te nai nogo si nogo si dodolama
tama te tigidali nogo si nedali naide te nai deli digi wai
te Melkisedekbolo mawai, te aga genuai nogi elalubaso te
agabolo tama mawai.
5 Te Livai hanigo wai dabe augwaligo te pris bidi sẹ
sai dao. Tama Godigo te Mosesbolo mani bomai pogo
augwalibolo te po wai, augwaligo te Israel dabe augwaligo
tigidali elaluali nai nedeyu, nogo si nogo si tama dodolama,
tama tigidali nai nogo side te nai deli digi wabo somainao
wai, te sali nai te Livai hani bidi dabebolo momainogo yao
wai. Te Israel dabe augwali te augwa ama dede dabe mu te
augwali, tama augwali te Abrahamgo wai dabe dao. Tiali
goli tagaliyu, te Livai dabe augwaligo te augwa ama dedego
nai dabe te me badu deli deli te augwaligo siyu yai dao. *
6 Tama Melkisedek aga te augwaligo hanide te aga
pedalobeo, aga te Livai hani bidi menio. Tiali goli te
Abrahamgo aga nai dabe nogo si nogo si nedelama tama
nogo si deli delide Melkisedekgo nai me deli salio. Tama
Abraham aga te Godigo aga dali wiegi yai sẹ ilabo dąụ
wali po sali bidi bidaligo da, teda te Melkisedekgo Godigo
te Abraham dali dwagi yai sẹ emainogo eyu tama te gedu
haluasa po wai.

---

* **7:2:** Gag 14:17-20 * **7:5:** Nam 18:21

7 Tama dago koneani, te Godigo gasa bidi dali dwagi yai
sę emainogo eyu gedu haluasa po wabo bidi te aga ugwadu
elalubao. Te agade Godigo tau sali bidi, te aga aiyadu
dologode bidibao. Tama tibaso, dago koneani, Melkisedek
aga nogigo te Abrahamgo nogi aiyaba elaluali.
8 Te Livai dabe augwaligo te pris bidi sę eyu, tama te Israel
dabede te nai tigidali te tomode bugulama tama nogo si
nogo si dodolama tama me deli wabo siyu yali, augwali da
te isabo bidi naga dao. Tiali goli te bidi Melkisedek agai te
nai me deli wabo sali, tama te bukude po agade weyu te po
wai, “Aga da te bidibo ula dali bidibao” po wai.
9-10 Tama dago e tama tiwai po wabo te usu dao: te
Livai hani bidi dabe augwaligo te pris bidi sę eyu, tama
augwa ama dede dabe te Israel bagede te nai siduai dao.
Tiali goli polobadu hasia te Livai hani augwali Abrahamgo
hanide pedalisiąbadi, tama augwali te Abrahamgo tigi
tomode me bidibadi tiwai wabo, te sogo te bidi Melkisedek
aga te Abraham tiąba asama tama Abrahamgo agabolo te
hwįyu sali nai meba mani. Tama tiyu augwaligo wąį mu
Abrahamgo te nai meba te Melkisedekbolo mobaso, te Livai
dabe augwaligo me te nai te Melkisedekbolo mani ąo yai.
Tama tibaso, dago koneagameo, te bidi Melkisedek agai
nogigo te Livai hani pris bidi dabego nogi aiyaba elalubo
dao.

11 Te Livai hani bidi dabe augwaligo te pris bidi sę ebo
kolesaga, te kolesaga Godigo Mosesgo pedauwalidu te sę
yao wali. Tama te pris bidi sę ebo kolesaga elaluyu, tama
Godigo te Israel dabebolo agai bomo yai po hauwa mawai
dao. Tiali goli, te Livai dabe augwaligo pris sę yaligo te we
bidi augwali usu ilama tama wiegi yai mu pedaligi sogo da,
teda te gasagi yai pris, aga te Melkisedek tiwai elama, tama
aga te bidi Aron aga hani bidi meni, aga te Livai bidi meni,
te tobage gasagi yai pris bidi aga pedaligi meni da. Tiali goli
aga pedalama bidibao.
12 Tama te pris hani hasegelebaso da, teda te hasegelebo
sę usu ilimainogo eyu, augwaligo te pris sę ebo kolesagade
bomai po me augwaligo hasegelao.
13 Godigo po bukude te agade po wabo bidi, te bidi dago
Genuai Bidi, aga te gasa hani bidi dao, aga te Livai hani bidi
menio. Tama aga te hani bidi mede polobadu te Godibolo
ofa mabo sai nogi alta, te altade te pris sę munu me yai
menio.
14 Dago hania koneai, dago Genuai Bidi aga te Juda hanide
naga pedelai. Tama Mosesgo te hani augwali te pris hani
bidaibao po me wabeo.

Jisas aga te Melkisedek tiwai te pris bidi sesemane sogo bidaibao po wai

15 Te Livai dabe augwaligo pris sę yaligo te we bidi
augwali usu ilama tama wiegi yai mu pedalobo usu ebe.
Dago te po page te hania mu konebo dao. Magi baso
meni, te gasagi yai pris me pedalobo suao tama aga te bidi
Melkisedek tiwai dao.
16 Te bomai po me deligo aga mena hani bidi dawe, ma
aga mena kaneme bidi dawe, te tobage po wabo bomai
pogo bomogo aga te pris bidi sęba me mubeo. Menio.
Te gamonabo ula elalubo te bomogo naga, te munu me
dolisiąbo ulago bomogo aga te pris bidi nigilali.
17 Magi baso meni. Godigo po agade e tiwai po wai,
“Nage pris bidi sesemane sogo bidada paibao, te
polobadu bidali pris bidi Melkisedek tiwai yaibao,”
te po wai. *
18 Tama Godigo te hasia polobadu te pris sęde wali bomo
yai po te dagala sąyanio. Magi baso meni, te bomo yai pogo
bomo usu menio. Te bomo yai pogo da tau me sabo usu
ebeo.
19 Te Godigo Mosesgo pedauwalidu mani bomo yai pogo te
magi nai me deli te wiegi yai mu ilama sese me pedalubo
usu ebeo. Tiali goli Godigo gasa tų me dayali, te wiegi yai
elama tama te polobadu mani bomai po te aiyaba elaluai,
tama da dwagi yai homu eyu, agai da dali yabo dwagi yai
sę asobo sogo bugagia tonaluyu ebadi, te tųdu da te God
pąba pomainogo tiai dao. Da polobadu dwagi yai homu eyu
tonaluali kolesaga te gesi kolesagago aiyaba elalubo dao.
20 Me po elalubao. Godigo Jisas te pris sęba sa muani,
agai aga te olo me sa mubeo. Menio. Agai mu po obao
olama, tama aga sa muai. Te polobadu pris nigali bidi dabe
augwali dali te tiwai me ebeo. Te Godigo hasia agai mu po
obao olama tama augwali te pris bidi pedalai menio.
21 Tiali goli Godigo mu po da po wabogo te Jisas te pris
bidi nigilali. Godigo agabolo te po wai,
“Ena da Genuai Bidi dao, tama eno mu po da po wai,
tama tede eno homu me hasegelegobeo,
‘Nage te pris bidi sę eyu, sesemane sogo bidada peyu,
bidada paibao.’ ” *
22 Tama tiyu tama dago koneai, te Godigo agai da tau
somainogo eyu dąų wali po olama, tama Jisas da te Godigo
dąų wali po du mu walobo sę ilabo bidi dao. Tama te we
bidi tau sabo dąų wali gesi pogo te polobadu dąų wali po
aiyaba mu elalubo dao.

---

* **7:17:** Nam 18:21 * **7:21:** Tib 110:4

23 Polobadu te bidi hauwa pris sę ebo bidi bidai. Magi
baso meni, te bidi dabe augwaligo te pris sę iduama tama
augwali isibaso, te augwa ogwago augwa sę sali. Tama
nosali te bidi dabe me isama, tama augwa ogwago te pris sę
sali. Tama tiyu, te bidi me deligo sesemane sogo te pris sę
eyu me bidigobeo.
24 Tiali goli Jisas da, sesemane sogo bidada peyu, bidada
pabo dao. Tama tibaso, agai te pris sę sesemane sogo
tonaluyu, tama gasa bidigo aga me hasegelegobeo.
25 Tama tibaso, agai nogide te God pąba asobo we bidi
augwali te agai ma siyu, tama dwagi yai madiba mubo sę
bugagia ebode aga usu mu dao, tede sǫą pabo meni. Magi
baso meni, te agai bidibo ula sesemane sogo elalubo, tama
agai gedu haluasa po te Godigo da tau somainogo wabo dao.
26 Da we bidi te magi kolesagade sǫą pobaso, te tobage
polalubo pris bidi agai da tau sabo usu mu dao. Godigo
gedude aga te wiegi yai mu, tama magi dwai sę delinu te
agade me elalubeo. Aga te wiegi yai mu yai. Aga te sęgę
dwasianu sai bidi te tiwai me ebeo. Menio. Aga te dwai
sę ebo we bidi dali bidibo menio, aga gasagi yai tedali mu
dao. Godigo aga ugwaba mu selama, tama agai te dagalu
me aiyaba elaluama, tama ugwadu mu bidibo dao.
27 Te polobadu polalubo pris bidi dabe deli deli augwaligo
te tigidali sogo te Godibolo nai mabo ofa sę elaluai. Te
augwaligo hasia augwa sęgę bolo sela sąbo ofa yai. Tama
elama, tama nosali augwaligo te we bidigo sęgę sela sąbo ofa
me yai. Tiali goli Jisas aga gasagi yai tedali elalubaso, agai
te aga yali dwai sę sela somainogo te Godibolo nai mabo ofa
sę me ebeo. Menio. Te we bidi naga tau somainogo eyu agai
ofa te deli sogo naga yai. Me sogo te sę ma egobeo, te deli
sogo yali te usu dao. Te aga digi aga bidibo ula te Godibolo
mawai dao. *
28 Tama te Godigo Mosesbolo mani bomo yai pogo te bomo
meni yai bidi augwali sa munama, tama augwali te polalubo
pris sę ebo bidi bidai. Tiali goli nosali te bomo yai po aiyaba
elaluyu, Godigo agai dąų wali pogo aga Ogwa te polalubo
pris bidi sę emainogo eyu aga sa muani. Tama te sę bugagia
dąų omainogo eyu, Godigo te mu po obao olama tama te sę
yao wai. Tama tiyu, aga Ogwa te agabolo mani sę ebode te
usu sese mu pedalai dao, sę me delide aga sǫą me pabeo.
Tama sesemane sogo aga te tiwai naga tama bidada peyu,
bidada paibao.

8

* **7:27:** Prs 9:7

Jisasgo polalubo pris bidi sę dagalude te wiegi yai be mude sę ebo dao

1 Te dago te wabo po page mu, te po e dao: dago te tobage polalubo pris bidi elalubao, tama aga genuai nogi elalubaso, aga te dagalude te Polalubo Tuni Bidi Godigo dolo nogode dualaluyu megi bidibo dao. *

2 Agai te pris bidi sę te Godigo tedali wiegi yai mu bede sę ebao. Te nami ugwago nigali lotu be mu dao. Te bidi dabe augwaligo e tǫde te be me sę ebeo. Menio. Genuai Bidi Godigo naga te be aga bidibo digi sę yai dao.

3 Tigidali polalubo pris bidi augwali deli deli te augwaligo augwali sa munama tama te sęba muani, te augwali deli deligo te we bidi tobade te haniani nai dabe te Godibolo sela pelama ofa iligi pabo sę yai. Tama tibaso, dago polalubo pris bidi me agai ofa me deli elalumainao.

4 Aga e tǫde bidigi sogo da, te aga pris bidi munu me bidigi meni dao. Magi baso meni, te gasa pris bidi dabe e tǫde megi me bidalubao, tama augwaligo haniani nai te Godibolo te ofa ilama mayu ebo dao, te Juda dabego bomai pode wali po tiwai ebo dao.

5 Augwaligo pris sę te tǫde moni lotu bede ebo, te piksa noma naga ola mabo tiwai eyu, tama te wiegi yai sę mu da te dagalude elalubao. Te Godigo Mosesbolo wali po tiwai elama, te Mosesgo te polobadu lotu ugwa be sę yainogo ebo sogo tiwai po wai. Tama Godigo te po wai, “Nage dua dao, te nago te tigidali nai te eno nagebolo te bulu dude ola mani nai te noma tiwai mu usu nama nigao,” te po Mosesbolo wai dao. *

6 Tiali goli megi te Godigo Jisasbolo te pris bidi sę mawai dao, tama te mani sęgo te polobadu pris bidi dabe augwaligo yali sę te aiyaba elaluai. Magi baso meni, Jisas agai te God dali, te da we bidi dali, da si tomode te dąų wali po bugagia dodolai. Tama te dąų wali pogo te Godigo polobadu te Juda dabe dali dąų wali po te aiyaba elaluai. Magi baso meni, te gesi dąų wali po weyu tama te po dąų omainogo eyu, Godigo te we bidi bugagia mu tau saibao po wai. Tama te megi mani agai augwali tau saibao wali po, te gesi pogo te agai polobadu dąų wali tau sabo po te aiyaba elaluai.

Gesi dąų wali pogo te polobadu dąų wali po aiyaba elaluai

7 Te polobadu hasia dąų wali pogo aga sę tigidali bugagia egi sogo da, teda Godigo te gasa dąų wali te po me wagi menio.

8 Tiali goli Godigo te we bidi augwaligo sęgę po haninama agai te po wai,

---

* **8:1:** Tib 110:1 * **8:5:** Sai 25:40

“Eno te po obao, ‘Odao!
Nosali me sogo te eno augwali tau somainogo eyu,
dąụ wabo gesi po te Israel hani augwali dali me,
te Juda hani augwali dali me dodolama, tama
dąụ waibao.
9 Te megi e sogo te dąụ wabo gesi po polobadu
eno te augwa wąị dabe dali dodolama dąụ wali po
tiwai me ebeo. Menio.
Polobadu te eno augwali te Isip tọ taga somainogo
te eno augwali nogo bugagia tulama soali sogo te
eno augwali tau sabo po dąụ wai.
Tiali goli augwaligo eno augwalibolo mani dąụ wali
po te pode augwaligo augwa homugo kęą pisiąma
tama te po wali me pabeo.
Tama tibaso, augwali eno tudiba munama tagalali,’ ”
Genuai Bidigo te po wai.
10 Tama Genuai Bidigo po ma wai, “Te tama tiali
sogo te hasia silali. Tama nosali eno gasa augwali
tau somainogo dąụ wabo po augwalibolo mawaibao.
E tiwai yaibao. Te eno bomo yai po dabe tigidali te
eno augwaligo homu tomoba munama, tama eno
augwaligo homu kolesaga tomode te po asẹaibao.
Tama ena augwaligo God bidiyu, tama augwali te
eno we bidi bidiyu yaibao.
11 Tama tigidali bidi deli deligo te augwa hani
bidi dabe me te augwa ama dabe bidi hasi augwali
ola mabo sẹ te me elalugobeo,
‘Nago te Genuai Bidi koneao,’ te po wagobeo.
Menio.
Te sogo te tigidali augwaligo ena bugagia koneyu,
te dwasianu wai pulubago me, te genuai bidi dali
augwaligo ena koneaibao.
12 Te eno olo tau sabo wiegi yai kolesaga augwali
dali eyu, tama eno augwaligo sẹgẹ sela sąyu
yaibao.
Tama augwaligo sẹgẹ dabe, te eno homugo koneama
me egobeo,” *
Genuai Bidigo te po wai dao.
13 Agai te augwali tau somainogo eyu, te gesi dąụ wali pode tama obaso, agai te pogo te hasia dąụ wali po te poloba badia pai ugwa tiwai yai dao. Tama te poloba nai te polobadu badia pai nai tiwai elama te monu dabe yai tiwai yali, te aga dwasianu sogo naga bidama, tama te nai tigidali tamadi sia sabo dao.

---

* **8:12:** Jer 31:31-34

9

Polobadu polalubo pris bidigo Godibolo ofa nai mani sę po

1 Te hasia dąụ wali pode te Godigo te lotu wabo bomai po meba mawai. Tama te lotu wabo be, te me e tǫde sę yai elaluai dao.

2-3 Augwaligo ugwa be me deli sę yai. Tama te be tomode augwaligo te genuai nami ugwa te obo tiwai dąị ilama walali. Tama e badu, te tụ pąde te polalubo be habude te lam me, tebol sai me, te pris bidi dabego te Godigo gedude munalubo bret badi, tama nai munaluai. Te be habu augwaligo nogi yali nogi "Tedali Gasagi Yai Be Habu dao." Tama te obo tiwai ilama walali nami ugwa te tudi badu te be habu augwaligo nogi yali nogi e tiwai "Tedali Gasagi Yai Be Habu Mu dao" wai. *

4 Te wiegi yai denami ilibo alta sai te be habude munaluai. Te alta sai augwaligo ni namigo nigilama, tama te wiegi yai kapa nogi gol, te golgo te ni nami alta sai haluali, tama munaluai. Te Godigo dąụ wali po ola maiabo genuai halobage me munaluai. Augwaligo te halobage tigidali badu te golgo naga haluai. Te halobage tomode te gol sene me elalubao, te Godigo te Israel dabebolo polobadu mani tubo nai nogi mana meba me te gol sene tomode munaluali. Te polobadu te bidi Arongo te kulubi pedalali ni dono me, te polobadu Godigo mani nogo si bomai po asęani masigi name si me, te nai dabe me tama te halobagede munaluai dao. *

5 Tama augwaligo te kapa gol meba selama, tama te golgo augwaligo te wiegi yai au yai ensel mobo bidi si tiwai nigilama, tama te halobage ugwadu daide munama elaluai, tama te ensel mobo bidi sigo te God bidibo pesage ede da olama sa muani. Tama augwaligo te ensel mobo bidi si e tiwai nigali, augwa bogo dabe ugwaba dodolali, te bogo dabe dologode te polalubo pris bidigo kaneme gelama, te Godigo te Israel we bidi dabego sęgę sela sąbo pesage elaluai. Tiali goli megi eno te sę page tigidali haninibo te usu me egobeo. *

6 Augwaligo te tama tiwai nai dabe nigilama, te tigidali sogo te pris dabe augwali te polalubo ugwa be habu tomoba pelama, tama augwaligo te augwa sę egi pidu geai dao. *

7 Tama te polalubo tobolu pris bidi agaduba deli naga te si wali be habu tomoba peyu yai. Aga te tigidali kibu bede deli sogo naga peyu yali. Tama aga olo me pabeo. Menio. Agai te ela muani omai bulmakau dali te meme dali te sigo kaneme

---

* **9:2-3:** Sai 25:23-40; 26:1-33 * **9:4:** Sai 16:33; 25:10-16; 30:1-6; Nam 17:8-10; Bom 10:3-5 * **9:5:** Sai 25:18-22 * **9:6:** Nam 18:2-6

sela peyu te tomoba pai. Tama te kaneme agai Godibolo ofa mani, te kanemego aga sęgę bolo sela sąnama, tama te we bidi augwaligo bugagia konesiąma yali dwai sęgę me te sela sąmainogo yai dao. *

8 Te tama tebo kolesagade te Godigo Mobo Bidigo dabolo e tama ola mobao: tama te polalubo ugwa be habude te ebo sę me elalubaso da, teda da te Godigo dagalude elalubo Tedali Gasagi Yai Be Habu Mu, te be habu tomoba pabo tų, te me dabeo.

9 Te ugwa bego te megi e sogo te sa mubo tiwai te ebao. Te ugwa bede, augwaligo te haniani nai te Godibolo menama, tama augwaligo haniani ofa agabolo mabo dao. Tiali goli te nai dabe tigidaligo te augwaligo te lotu wabo bidi dabe augwali homu dodolabo te usu me ilibe, tama augwaligo wiegi yai mu me pedalobeo. Menio.

10 Magi baso meni, te tiwai Godibolo maiabo ofa te tubo nai tiwai eyu, te tubo ąį tiwai yali, tama haniani wę paubo gagawai yai. Te e tigide bomai po naga dao. Godigo te tigidali bomai po muani te augwaligo wali peyu, te agai tigidali nai gesi nigilama dodolobo sogo usu nigi paibao.

Krais aga kanemego digi ofa ilali po wai

11 Te polobadu augwaligo te ugwago nigali lotu bede tama kolesaga yali. Tiali goli megi da, Krais isaligo da, tama aga te wiegi yai nai dabe pedalabo te tobolu pris bidi pedalai. Tama aga te wiegi yai ugwa be mu tomoba pelama, tama tede aga sę ebo, te be te polobadu tǫde elaluali ugwago nigali lotu be te aiyaba elaluai. Bidigo te nogogo me nigibeo, tama te e tǫde nai menio.

12 Tama Kraisgo te kibu meme kanemego me te omai bulmakau kanemego me te selama, tama aga te Tedali Gasagi Yai Be Habu Mu tomoba me pabeo. Menio. Agai te aga kanemego digi ofa Godibolo elama, tama aga te Tedali Gasagi Yai Be Habu Mu tomoba deli sogo naga palio. Tama tiyu, agai da te sesemane sogo bidada peyu, bidada pabo tede bidimainogo da ma siyu abelai dao.

13 Tama we bidi mebago tigide ebo kolesaga te Godigo gedude meda pedalobaso da, teda te pris dabe augwaligo e tama yali: augwaligo te so kibu bulmakau ela munama, tama ofa eyu aga tigi siaba ulai. Tama augwaligo te keli selama tama ąį dali taluama tama te keli dali, te kibu meme kaneme badi te omai kibu bulmakau kaneme badi selama, tama augwaligo te we bidi dabe augwali tigiba te ąį segeni tiwai sąsąga pali. Te pris dabego tama tiyu, tama te we bidi

* **9:7:** Prs 16:2-34

augwali tigi wiegi yai ma elama, tama meda meni yai te God gedude ma pedaliyu yai dao. *

14 Te tama tialigo da, te Kraisgo kanemego digi ofa ebogo te genuai bomo mu elalubao, te hasia ofa yali sę aiyaba mu elaluai. Te Kraisde dwai sę deli agade me elalubeo. Mu menio. Tama te sesemane sogo bidada pabo Mobo Bidigo bomogo, aga digi te aga wiegi yai bidibo ula te Godibolo ofa tiwai elama mawai. Tama agai kanemego dago tigi naga me penebeo. Menio. Te dago yali dwai sę sela sąsiąbo polobadu ofa mabo kolesaga tagalama, tama agai dago homu me penaibao. Tama dago te bidibo ula mabo Godigo sę tulama emainogo agai tama yai dao.

Krais agai kanemego te gesi dąų wali po dąų waliyu dodolali

15 Tama Krais te gesi dąų wali po dąų walobo tomode bidibo bidi pedalai. Magi baso meni. Aga isilama, te we bidi augwali ma abelama, tama augwaligo te hasia sogo dąų wali pode me elaluali te bomo yai po bolali dwai sę tigidali yali te sela sąwai, tama megi augwali olo bugagia bidibao. Tama te Godigo i wabo odama te wali pali we bidi tigidali augwaligo te polobadu Godigo aga wai pulubabolo mawaibao wali te bidibo ula somainogo yaibao. Tama augwali tama eyu sesemane sogo bugagia bidada peyu, bidada pomainogo Krais agai te gesi dąų wali po dodolobo tomode bidibo bidi pedalai dao.

16 Te e tǫde te da bidi dabego ebo kolesaga e tiwai dao. Bidi mego te aga nosali isaibao te homu elama, tama dego agai nai dabe sabo po minama, agai te po te pepade asęnama, te dąų wabo po tiwai yaibao. Tama aga waigo te dąų wali po wali peyu, tama aga ayago te doado bage dabe sainogo homu eyu da, teda te bidi dabego hasia bugagia koneao, te aya mu isai dao. Te aga aya isibode naga te aga ogwago te doado bage dabe tigidali saibao.

17 Te bidi isai digi, teda te dąų wali po te bomo elalubao. Tama te po dąų wali bidi bidibadi da, teda agai te dąų wali po te olo elalubo dao.

18 Tama kone palao: augwaligo te kibu bulmakau dali meme dabe elama, tama te kaneme selama, te polobadu dąų wali po me tama dąų waliyu te kaneme gelai dao.

19 Tama tiyu, hasia bolo Mosesgo te tigidali bomo yai pogo te kolesaga yao po te we bidi augwalibolo pusai. Tama nosali agai te kibu bulmakau wai me te meme wai selama, tama elama, tama te kaneme dali, te ąį me, te mama yai sipsip nisi badi, te ni hisop dwasianu nologo me sai. Agai

* **9:13:** Prs 16:15-16; Nam 19:9, 17-19

te nai dabe sobadi elama, tama te mama yai sipsip nisi te
hisop ni nologoba gebelama, tama te naigo te taluali ąi dali
kaneme te Godigo bomo yai po buku daiba me te tigidali we
bidi tigiba te kaneme segeni tiwai sąsąga pai dao.
20 Tama tibadi agai te po wai, “Te e kaneme da, te Godigo
dagebolo te wali pao dąu wali po te dąu walobo kaneme
dao,” te po wai. *
21 Tama te tiwai me Mosesgo te kaneme te lotu po wabo
ugwa beba me, te lotu wabo doado bage te nai dabe tigidali
te pouba me te kaneme segeni sąsąga peyu yai dao. *
22 Te bomo yai pogo kolesagade te pąde te tigidali nai te
kanemego naga te meda isąwai naga pedalomainogo yai.
Tama te kaneme gelisąbaso da, teda Godigo te sęgę sela sąbe
da te homu yai dao. *

Kraisgo aga digi ofa iliyu te sęgę sela sąwai

23 Augwaligo tama tiwai ofa yaligo te tǫde elaluali nai
dabe peneai. Te nai dabe te dagalude elalubo nai dabe te
piksa naga ola mabo tiwai yali dao. Tiali goli gasagi yai
ofago te tǫde yali ofa aiyaba elaluyu, te wiegi yai mu yali,
tama tego naga te dagalude nai dabe digi te meda meni yai
ilibo usu yaibao.
24 Dago koneao, Krais aga te Tedali Gasagi Yai Be habu
tomoba peyu, aga te bidi dabe augwaligo nogogo sę yai be
tomoba pelama, tama te Godigo be mu tiwai elama te piksa
tiwai naga ebeo. Menio. Aga te dagaluba digi tomoba dolo
mu pai. Tama megi aga te God gedude hania bidibao, tama
agai da tau sabo sę megi ebo dao.
25 Tigidali kibu be tomode te deli sogo te tobolu pris bidigo
te Godibolo ofa ilibo kibu bulmakau kaneme sela peyu yali,
tama aga te Tedali Gasagi Yai Be Habu Mu tomoba pai. Tama
te kaneme te aga kaneme menio. Tiali goli Kraisgo te tiwai
me ebeo. Aga te dagaluba pali te aga bidibo ula te Godibolo
te ofa ilainogo pali, tama agai te sę hauwa sogo me idu
gebeo. Menio.
26 Te agai hauwa sogo te sę egi sogo da, teda aga dene
hauwa sogo toloyu, te Godigo tǫ nigali sogo gagalama tama
megi e sogoba usu nagasigi dao. Tiali goli menio. Megi e
sogo tigidali te pąde silainogo ebaso, tama Krais e tǫba deli
sogo naga mu asali, te aga digi aga bidibo ula te Godibolo
menama, tama te we bidigo yali dwai sę sęgę sela sąwainogo
yai dao.

---

* **9:20:** Sai 24:6-8 * **9:21:** Prs 8:15 * **9:22:** Prs 17:11

27 Tama te tigidali we bidi dabe augwali deli deli te deli
sogo naga isaibao, te isabo sogo sa muani, tama nosali te
augwali Godigo augwali po tụ ebo madiba pedalaibao.
28 Te tiwai me Kraisgo te aga bidibo ula aga digi te
Godibolo deli sogo naga mani, te we bidi hauwago sęgę sela
sąwainogo eyu tama tiai. Nosali te aga si sogo ma asiyu, te
agai te sęgę sela sąwainogo me asogobeo. Menio. Te aga
ma asobode te dwagi yai homu elama tonaluyu bidali te we
bidi dabe augwali naga te agai mu ma sagasaibao. *

10

Te polobadu yali ofago te sęgę sela sąbo usu me egi menio

1 Te Juda dabego ofa mabo bomai pode dago te nosali
pedalabo dagalude elalubo wiegi yai nai dabe noma naga
subao. Te bomai po da, te nai dabego te hania piksa noma
mu menio. Te bomai pogo te po wai, augwaligo te deli
tigi poai ofa naga te tigidali sogo yao wai, te tigidali kibu
bede me te yao wai. Tama te ofa maiabo bomai pogo te
we bidi augwali te God pąba asomainogo dodolobo te usu
egobeo. Te bomai pogo augwali te wiegi yai mu munu me
pedalogobeo.
2 Menio. Te ofa maiabo bomai pogo augwaligo yali dwai
sę sela sąnama tama augwali wiegi yai mu ilama pedaligi
sogo da, teda augwaligo te ofa ma egi menigi dao. Tama
te Godibolo lotu po wagasali we bidi dabe augwali te deli
sogo yali ofade te wiegi yai pedaligi sogo da, teda augwaligo
homude te sęgę elalubo homu kone me egi menio.
3 Tiali goli menio. Tigidali kibu bede, te ofa mabo sę ebogo
augwaligo te sęgę ma homugo kone palobo.
4 Magi baso meni. Te omai bulmakau kanemego me te
meme kanemego me te sęgę sela sąbo te usu munu me
egobeo.
5 Tama tibaso, Krais e tǫba dulubo sogo pąba yagasali sogo
agai Godibolo e po wai dao:
“Nago te augwaligo kibu dabe dali te gasa nai mego
te ofa yainogo te nago homugo hagela yai.
Tiali goli nago enabolo maiabo te tigi deli te sisi
ilai dao.
6 Te ofa dabe augwaligo te kibu tigi sese siago
domainogo ulubo ofa me, tama te sęgę sela sąbo ofa
me, tede nago homugo hagela ebo dao.
7 Tialima megi eno e po obao: Godio, ena asalio.
Te tiwai te augwaligo enade po olama, te po
polobadu te bukude asęani, te megi ena asali te

* **9:28:** Ais 53:12

eno nago homu kolesaga wali painogo asai dao.”*
Kraisgo te po polobadu wai.
8 Te po tomode hasia Krais agai te bomai pode augwaligo
te ofa ebo kolesaga po wai. Agai Godibolo te po wai, “Nago
homugo te augwaligo te kibu bulmakau dabe elama te ofa
ebo me, te gasa nai mabo me, tede hagela homu yali. Te
augwaligo te siago domainogo te kibu tigi sese ulubo ofa
me, tama te sęgę sela sąbo ofa me, te nago homugo hagela
ebo dao,” agai te po wai. Te we bidi augwaligo Godigo digi
bomai po wali peyu, tama te tobage ofa tigidali mani goli,
agai te po wai.
9 Tama nosali agai te po me wai, “Ena asali, te nago homu
kolesaga wali painogo asalio.” Tama tiyu, Godigo te hasia
elaluali ofa mabo kolesaga tagaliyu hasegelali, tama agai te
Kraisgo ofa mani nosali asali kolesaga bomonama dodolai
dao.
10 Jisas Krais agai te Godigo homu kolesaga wali pelama,
tama aga bidibo ula aga digi Godibolo te ofa tiwai ilama, te
deli sogo naga mawai. Tama tialigo agai da tigidali wiegi
yai mu ilai dao, te da sęgę me elalubo menio.

Te Kraisgo ofa ebogo te sęgę sela sąbo te usu mu yaibao

11 Te tigidali pris bidi dabe augwali doligulama, tama
augwa pris sę tigidali sogo ebo dao. Tama tiyu, augwaligo
te ebo ofa tiwai naga me idu gebo dao. Tiali goli te ebo ofa
dabego te we bidigo dwai sęde sali sęgę sela sąbo usu munu
me egobeo.
12 Tiali goli Kraisgo aga digi te sęgę sela sąbo ofa te deli
sogo naga mani, tama te ofa te tigidali sogo usu nama elalua
paibao. Agai tama tilama, tama aga megi te Godigo dolo
nogode dulalubao.
13 Aga te tiwai bidiyu, tama agai te Godigo aga boi bidi te
aga dologoba mubo te tonalubo dao. *
14 Te me te we bidi augwali agai te usu niba kadu mu
wagasomainu ilali, agai te ofa deligo naga augwali wiegi
yai mu pedalomainogo yali, te augwali bugagia mu bidada
pabo ula somainogo tama tiai dao.
15 Tama tede me Godigo Mobo Bidigo me e tiwai po dabolo
wai dao:
16 “Genuai Bidi Godigo te po wai,
‘Te sogo bolo silibo si, teda nosali te eno gasa po te
augwali dali dąų waibao.
Te augwali tau sabo dąų wabo po e dao:
Te eno bomai po tigidali te augwali homuba
munama, tama augwali homu kolesagade eno te po

* **10:7:** Tib 40:6-8 * **10:13:** Tib 110:1

asęaibao.’ ” *
17 Tama Mobo Bidi agai te po ma wadolama wai:
“Tama eno augwaligo sęgęba me te augwaligo
yali dwai kolesaga teba te eno homugo kone ma
egobeo.” *
18 Tama tibaso, Godigo te sęgę sela sąwai baso da, teda
te sęgę sela sąwainogo te ofa mabo kolesagago te sę me
elalugobeo.

Dago konealubo po dąụ mu olama God pąba pinao

19 Ama dedeo, Jisasgo aga digi te dago sęgę sela sąbo ofa
tama bugagia yaligo da, teda da wi isąbadi te Tedali Gasagi
Yai Be Habu Mu tomoba pabo usu dao. Jisasgo digi aga
kaneme geleyu tama isibaso, da te habu tomoba pabo usu
mu ilai dao.
20 Aga tigi isibogo te tụde walalubo nami ugwa bogo badu
muani tiwai, tama te bidibo ula sabo gesi tụ dalali, te da te
be habu tomoba painogo yali.
21 Tama aga da, te dago genuai polalubo pris bidi dao,
tama aga te Godigo dagalude elalubo be tonalubo bidi
bidibo dao.
22 Tama elalualigo da, teda da homu mu eyu, tama homu
si me esiąyu dago Godiba konealubo po dąụ mu olama, tama
da aga pąba pinao. Agai dago yali dwai sę sęgę sela sąnama,
tama dago homu wiegi yai ma ilali. Me agai dago tigi sese
te wiegi yai ąịgo mu telawali. *
23 Tama dago homu nosali da Godigo bidibo digi bidigi
paibao. Tama homu eyu, tama dago te gasa we bidibolo
te homu ebo po haninama pusali. Awe, dago te konealubo
pode dena homu bugagia dąụ olama, tama tede homu si
me ilamuo. Magi baso meni. Godigo ebo kolesaga dago
koneani, tigidali sę te agai yaibao po wabo sę te mu tama
agai te sę ebo dao.
24 Da we bidi deli deli dena hasi te dago abagide homugo
kone palao. Augwa hasi augwaligo dwagi yai homu eyu
godolo ebo kolesaga dali, te dwagi yai tau sabo kolesaga me,
te kolesaga si yabo homu hodolomainogo eyu, dago dena
abagi dabede homugo kone palama tama tau sao.
25 Tama tiyu, dago te ama dede dali deliba sisinibo
kolesaga te me tagalamuo, te bidi mebago te ebo kolesaga
tiwai egimio. Menio. Duga koneani, te dago Genuai Bidi
Jisas asabo side bodolu te pąba yagasalio. Tama konealigo
da, ama dedego homu kolesaga tau siyu dąụ walobo sę
bomonama dago yao.

---

* **10:16:** Jer 31:33 * **10:17:** Jer 31:34 * **10:22:** Prs 8:30; Ese 36:25

Dago Godigo Ogwa tudiba me mugio

26 Te dago te Kraisde mu po mu sai digi tama nosali
te dena homugo digi dago te sęgę sabo kolesagade ma
bilidubaso da, teda te sęgę sela sąyabo te gasa ofa me
elalugobeo.
27 Menio. Te da wi mu elama, tama te po tų yabo bodolu
naga tonaluaibao. Tama te sia te posolo yai mu elalubao
tama te siago te God dali boi bidi ebo bidi tigidali ulaibao,
te me tonaluyu bidaibao. *
28 Dago koneani, te bidi me deligo te Mosesgo bomai
po hagela homu eyu tama te bolobaso, tama te bidi sigo
me selago sulama tama augwaligo agai te dwai sę yali po
pusubaso da, teda augwaligo te bidi homu dene munu me
ebeo. Menio. Te aga isimainao wai dao, tama te tobolu bidi
dabe augwaligo aga ela muani. *
29 Te Mosesgo mani bomai po bolali bidi dali te bidi
dabego tama tialigo da, teda dagego magi homu te Godigo
Ogwa tudiba mubo bidi dali yaibawe? Magi baso menio. Te
Kraisgo te Godigo da tau sabo po dąų wali kanemego te bidi
wiegi yai ilali. Tiali goli te bidigo dwai kolesaga ma ebogo te
po dąų wali kaneme te olo nai tiwai ilalio. Tama agai dwai
kolesaga mu te olo tau sabo kolesaga mabo Mobo Bidi dali
eyu, tama Mobo Bidi nogi posobo po tama wai dao. Kone
palao. Te bidi aga sęgę genuai mu sobaso, te dolo mu dao.
*
30 Dago koneani, te Godigo me sogo po weyu te po wai,
“Te dwai kolesaga wei ponobo sę, te eno yabo sę dao. Ena
digi eno te dwai dene sabo te wei ponaibao.” Tama dago
koneani, agai po ma wai, “Genuai Bidi aga digi aga we bidi
augwali te po tų ebode dagalaibao,” te po wai dao. *
31 Te bidibo ula elalubo God agai da dąų weyu, te dwai
dene ebo te dabolo wei ponainogo eyu da, te dwai wi mu
ebo nai dao.

Da konealubo pode bomonama dolaluao

32 Tiali goli te dageba polobadu pedalali sę te dagego
homugo ma kone palao, te sogo dagego Godigo po odama
tama tede te ula sai. Te sogo gasa bidi dabe augwaligo
genuai sę dene dagebolo mani, tama dagego dene hauwa
tolai. Tiali goli dage bomonama bugagia dolaluai dao.
33 Me sogo augwaligo dage te tigidali we bidi gedude
dodolama, tama augwaligo dwai posobo po dagebolo wali,
tama augwaligo gedude dagebolo dene mawai. Tama me

---

* **10:27:** Ais 26:11 * **10:28:** Bom 17:6; 19:15 * **10:29:** Sai 24:8 * **10:30:** Bom 32:35, 36

sogo dage te sabo sęgę tiwai sabo we bidi dali dage kisa selama, tama dagego augwali tau sai dao.
34 Tama tiyu, dagego te kalabuside bidali we bidi augwali homu dene eyu tau sobadi, te dagego me te dene sali. Tama me sogo te bidi dabe augwaligo bomonama dagego doado bage dagala siyu yali goli, dagego homu wiegi yai pemene eyu, tama augwaligo te nai dabe sabo gogolali. Magi baso meni, dagego koneani, tama duga nai digi mu da, te tedali me elalubao homu yali, te Godigo dagebolo maiabo nai dabe, tama te nai da te sesemane sogo elalua pabo nai dao.
35 Tama tibaso, dagego duga te bomai konealubo po dąų wali te munu me tagaligio. Menio. Te kolesaga me ebogo te genuai nai nosali sabo bomo te elalubao.
36 Dage bomo elama dolaluyu, tama sęgę bugagia toloyu, tama duga te Godigo homu wali pagameo. Tama tiyu, duga wiegi yai nai somainogo yaibao, polobadu Godigo te nai dagebolo mawaibao po dąų wai dao.
37 Magi baso meni. Godigo wali po te bukude asęani me e tiwai po elalubao:
“Te sesabi me egobeo.
Dwasianu sogo digi, tama te asobo bidi te aga sabolaibao.
Te aga gesege elama me tonalugobeo.
38 Tiali goli eno doloba pai we bidi augwaligo enade konealubo po wali pobaso, tama augwali bidada paibao.
Tialima augwali tomode te bidi me deligo ena tagaliyu tama ibaba kila sobaso da, teda eno homu aga dali wiegi yai me egobeo,” te po wai.*
39 Tiali goli da te ibaba kila selama te hagayabo we bidi te me tegobeo. Menio. Da te konealubo po dąų wabo we bidi hani dao, tama God agai da ma dobola sabo dao.

Dago konealubo homu Godiba kęą pelama bomonama dolaluao po wai

11

(Dąį 11–13)

Konealubo homu dąų wabo kolesaga page po wai

1 Te konealubo po dąų wabo kolesaga te e tiwai ebo dao: te da Godide tiąlubaso da, teda te da dwagi yai homu eyu asobo tonalubo naide da hania konebao, Godigo te nai dabolo mu mawaibao. Tama dago gedugo susiąwai nai digi, tede dago homu si isąbadi te dago homugo mu konealuai.

---

* **10:38:** Hab 2:3-4

2 Te polobadu e tǫde bidali we bidi meba augwaligo
Godide konealubo po dąụ olama tama agade tiąlubaso, tama
Godigo te po wai, “Augwaligo kolesaga te wiegi yai yalio,”
te po wai dao.
3 Dago Godide konealubo po dąụ olama tama agade
tiąlubaso, dago koneani, Godigo agai po wabogo e tǫ de
dagalu si nigai. Tama agai tama tialigo da, tigidali nai megi
dago gedugo subo, te Godigo dago susiąbo naigo nigai dao.*

Abel me Enok me Noa tama bidide po

4 Te polobadu bidali bidi nogi Abel agai konealubo po
Godide dąụ weyu, tama agade tiąluyu agabolo ofa yai. Tama
te ofago te aga ama Keingo ofa yali te aiyaba elaluama
tama wiegi yai mu yai. Awe, Abelgo Godide tiąluali, tama
tego Godigo aga doloba pai bidi nogi yai. Godigo te Abelgo
agabolo mani naide te agai godolo yai. Tama nosali Abel
isali, tiali goli agai te Godide tiąlubo kolesaga yaligo te po
dabolo me ola mabo dao.*
5 Te bidi Enokgo konealubo po Godide dąụ olama tama
agade tiąlubaso, tama Godigo aga dagaluba sela holai. Aga
me isibeo. Meni. Te bidi dabe augwaligo aga gegebo sę
yali, tiali goli augwaligo aga me subeo. Godigo aga salio.
Tama Godigo po bukude te po wai, “Polobadu Godigo Enok
sisąbadi, tama te sogo Enokgo Godigo homu kolesaga wali
paligo da tama tede Godigo godolo yai,” te bukude te po
asẹai dao.*
6 Tama bidigo Godide tiąluama tama agade konealubo po
dąụ me wasiąwani bidi, agade te Godigo dwagi yai homu
egobeo, godolo munu me egobeo. Magi baso meni, te bidigo
Godibolo lotu po wagi painogo homu ebaso da, te bidigo
konealubo po Godide dąụ olama agade tiąluyu bidao. Tama
tiyu, agai e homu dolo yao: “Awe, God aga mu bidibo dao,
te aga gegebo we bidi dabebolo agai wiegi yai nai nosali mu
mawaibao,” te homu aga dolo yao.
7 Te Godigo te bidi Noabolo po weyu, “Te nago gedugo
susiąwai nosali pedalabo sęde dua yao,” te po wai. Tama
te bidi Noa agai Godide tiąluama tama konealubo po dąụ
obaso, agai te Godigo agabolo te aga gedugo susiąwani naide
pusali po bugagia odali. Tama te po wali peyu, tama agai
te moni geba me deli nigai. Tama tiyu, aga dali, aga we
wai puluba augwali te geba tomoba pelama, tama bugagia
bidali, tama augwali me dolobeo. Te geba sę tama ebogo
Noago te tǫde we bidi tigidali augwaligo dwai sęde po tụ ela
mabo tiwai yalio. Tama te bidi Noa aga Godigo wali pode

---

* **11:3:** Gag 1:1; Tib 33:6, 9; Jon 1:3 * **11:4:** Gag 4:3-10 * **11:5:** Gag 5:21-24

tiąlubo kolesaga elalualigode Godigo Noa te doloba pai bidi da wali, te Godigo tigidali konealubo po agaba dąụ wabo we bidi dabe dali ebo kolesaga yalio.*

Abraham aga we Sara dali augwali sigo konealubo homu Godiba dąụ wali po wai

8 Te bidi Abrahamgo konealubo po Godide dąụ olama tama agade tiąluyu bidali. Tama tibaso, Godigo aga i obaso, tama Abrahamgo Godigo po wali pai. Tama tiyu, aga bidali bulu tagalama, tama Godigo aga tọ mu dolo te agabolo mawaibao wali tọ teba pabo gagalali. Abraham aga menaba pogowe te agai me konebeo. Tiali goli aga Godigo agabolo wali pode aga homugo tiąluama, tama aga page bulu taga pai dao.*

9 Tama aga Godide tią peyu, tama Godigo agabolo polobadu te mawaibao po wali te tọde bidaluali. Tama aga te tọde bidali te gasa bidi hanigo tọde bidibo tiwai yai. Aga te ogwa Aisak de Jekop si dali te osogo bidabo ugwa bede bidaluali. Te agabolo te tọ saibao wali po, te Godigo te tiwai po polobadu wai dao, tama Godigo te po te bidi sibolo me nosali ma dąụ walali.*

10 Tama Abraham aga te osogo bidabo ugwa bede bidibode te usu da homu magi baso idualiwe? Woo, sesemane sogo aga te gamonabo hanu suabo homu yai. Abraham aga te hanu tomoba pabo sogo tonaluai. God agaduba deligo naga agai te hanu nigibo homu kolesaga koneama tama aga digi nigai dao.

11 Tama Sarago me konealubo po Godide dąụ olama tama agade tiąluali. Agai wai ame nabo sogo bodolu silai madi, tiali goli agai konealubo po dąụ elaluali, tama agai wai ame nabo bomo usu yai. Sarago e tiwai homu yai: ‘Godigo po dąụ weyu eno wai ame naibao wai. Tama Godigo mu po naga wabo dao,’ Sarago te homu yai.*

12 Tama te bidi deli, aga monu dabe elama tama pąde isainogo yai goli, aga te wai hauwago aya pedalai. Tama augwali hauwa mu pedaludubadi geai, te dagalude elalubo họ dabe tiwai me, tama te tamu ąị sanede elalubo masigi sane tiwai pedaludali. Te bidigo augwali nedebo me usu egobeo.*

13 Tama te Abraham dali Sara dali, te Aisak me Jekop, te we bidi augwaligo konealubo po dąụ olama Godide tią peyu bidaluama tama augwali isalio. Tama augwali e tọde bidali sogo, te Godigo polobadu augwalibolo te nai mawaibao po

* **11:7:** Gag 6:13-22 * **11:8:** Gag 12:1-5 * **11:9:** Gag 35:27 * **11:11:** Gag 18:11-14; 21:2 * **11:12:** Gag 15:5; 22:17; 32:12

wali, te wiegi yai nai augwaligo me sabeo. Menio. Augwali digibulu dolaluyu, tama augwaligo augwa homugo naga te Godigo augwalibolo maiabo nai sulama, wiegi yai homu pemene yai. Tama augwaligo te gasa we bidibolo te po haninama hania wai, “Da e tǫde bidibao te gasa bulu bidi tiwai bidibao. Da e tǫde dwasianu sogo naga bidagasai dao.”*

14 Te bidi dabe augwaligo te tiwai po obaso, te dago kuna koneai, te augwaligo te augwa mu bidigi pabo tǫ mu gegainogo homu eyu te po obao.

15 Tama augwali homu te polobadu taga soali bulude me elalugi sogo da, teda augwa ma geasa asabo tụ elalugi da.

16 Tiali goli augwaligo te tiwai me ebeo. Menio. Augwaligo homu gasa tǫba paiba homu elaluali, tego te augwaligo taga soali bulu aiyaba elaluama tama wiegi yai mu yalio. Te dagalude elalubo dao. Tama te po wabo bidi dabe dali te Godigo hale homu me egobeo, “Nage dago God dao,” te po wabo. Menio. Agai te agade konealubo po dạụ wali bidi dabe dali hale homu me isạbaso, agai te augwali bidabo hanu me deli sisi elama elaluai dao.

17-18 Polobadu Godigo Abraham usu sai. Hasia bolo Godigo agabolo te po wai, “Te eno nagebolo te bulai wai dabe umabo mawaibao, te po wai dao. Tama megi eno e po obao, te nago ogwa Aisak, te agade te augwali nosali pedalaibao,” te po wai. Tama nosali Godigo Abrahamgo agade konealubo po dạụ wabo kolesaga osola suainogo eyu, tama agabolo te po wai, “Nago naga ogwa Aisak digi selama, tama aga ela munama, enabolo te ofa tiwai mao,” te po wai. Abrahamgo koneani, te Aisak da, te aga nosali pedalabo hani we bidi page mu dao. Tiali goli agai te Godide konealubo po dạụ weyu, tama agade mu tią pobaso, tama agai te ofa tiwai eyu tamadi tama aga Aisak elama Godibolo mawainogo yai.*

19 Magi baso meni, agai e homu yai, “Awe, te eno aga ela munama tama Godibolo mobaso, teda Godigo te aga ma hodolama enabolo ma mabo bomo usu mu yaibao,” te homu yai. Tama mu tamao, dago te sẹde po digi po begelama e tiwai po wai: “Abrahamgo aga ogwa Aisak te gụ pagede ma sabo tiwai ạǫ yai dao.” Te po wai.

Aisak me Jekop me Josep te bagede po wai

20 Aisak me aga Godide konealubo po dạụ olama agade tią peyu bidibaso, tama agai aga ogwa si Jekop de Iso siba nosali pedalabo sẹde po pusali. Godigo augwali sibolo dwagi yai sẹ yaibao po agai dạụ walali.*

---

* **11:13:** Gag 23:4; 1 Sto 29:15; Tib 39:12 * **11:17-18:** Gag 21:12; 22:1-14
* **11:20:** Gag 27:27-29, 39-40

21 Te nosali Jekop me agai Godiba konealubo po dąụ olama
tama agade tią peyu bidibaso, tama aga pąde isainogo ebo
sogo, agai te aga ogwa Josepgo ogwa side dwagi yai po wai.
"Godigo augwali si dali wiegi yai sę yaibao," te po wai. Tama
te sogo aga te aga donoba tigulama, tama Godibolo lotu po
wai.*
22 Te nosali Josep me agai konealubo po Godiba dąụ olama
agaba tią peyu bidibaso, tama aga isainogo ebo sogo agai te
po wali, nosali te Israel dabe augwaligo te Isip tọ tagalama
gasaba paibao wai. Tama augwaligo agai dili dabe te sogo
teba sela pelama, gasa tọde pubulao po me wai dao.*

Mosesgo konealubo po dąụ olama, Godide tiąluali po

23 Te Mosesgo aya de ida sigo konealubo po Godiba dąụ
olama agaba tią peyu bidai. Tama te Mosesgo idago aga te
Isip bulude ame nenama, tama augwali sigo suali, aga sawi
yai wai mu bidai. Tama tibaso, polua selade augwali sigo
aga geme dualama bidai. Te Isip gavman tuni bidigo bomai
po weyu, te po polobadu gana wai dao, "Te Israel dabego we
dabego te wai ogwa dabe ame nobaso, augwali ela muao,"
te po wai. Tiali goli augwali si te tuni bidigo bomai pode wi
me ebeo. Tama tibaso polua selade augwali sigo aga geme
dualama bidai.*
24 Te bidi Moses me agai konealubo po Godiba dąụ olama
tama Godide tią peyu bididuali. Tama tibaso, nosali aga
genuai yaide, te Isip dabego aga te Isip tuni bidigo wegigo
negali wai da nogi wabo te tagalao, agai te homu yalio.*
25 Magi baso meni, aga digi te aga Godigo hani te Israel
we bidi dali dene sabo homu yai. Agai koneani, aga te tuni
bidigo wegigo negali ogwa me bidiyu da, teda agai nosali
dwai sę eyu bidagameo. Tiali goli te pęwadage sogo naga
tede wiegi yai homu pemene yaibao. Tama hagela homu
yai dao.
26 Agai te homu yali, te aga te nosali asaibao wali
bidi Kraisgo nogide hale siyu da, tego te tigidali mone
me te Isipde elalubo te au dobage dabe te aiyaba mu
elaluaibao. Tama te gasagi yai wiegi yai nai te Godigo
agabolo mawaibao po, tede aga homugo kęą palio.
27 Te bidi Mosesgo konealubo po Godiba dąụ olama tama
agade tią piduali baso, agai te tuni bidigo sębę homu ebode
te aga wi me ebeo. Meni. Aga hogodolama tama Isip tọ taga
soali. Te e tọde bidigo God gedugo me susiąbo digi, tiali goli

---

* **11:21:** Gag 47:31–48:20 * **11:22:** Gag 50:24-25; Sai 13:19 * **11:23:** Sai 1:22; 2:2 * **11:24:** Sai 2:10-12

Mosesgo te God subo tiwai yali, tama tiyu aga bomo elama geasa ma pabeo.*

28 Agai Godide mu tiąlubaso tama agai te Israel we bidi te tedali sogo nogi Pasova tede yabo kolesaga ebo sę ilali. Te bidi elabo mobo bidigo te Israel dabego gomunai ogwa tigidali ela muidali weyu, agai augwalibolo te po wai, “Te duga be deli delide kibu sipsip wai elama, tama te kaneme te be tų sesegede pos niba segeni tiwai sąsąga pao,” te po wai.*

29 Te Israel we bidi dabe augwaligo Godiba konealubo po dąų olama tama agade tią piduali baso, te Isip tǫ taga soali sogo augwali te tamu ąį nogainu, tama Godigo te ąį buga somainu ilama, tama augwali te wa pai tǫ tiwai elalubo tomo tųdu nogai. Te augwali pobeasa asobo Isip dabe augwali me te ąįdu usu selama nogali, tiali goli te ąįgo augwali elama, tama poma pobaso te wę tomode isila pai dao.*

30 Te nosali te Israel dabe augwaligo Godiba konealubo po dąų olama tama agade tią piduali baso, tama augwali pelama tama Jeriko hanu bagulali masigigo nigai obo te a naga olama me badu nogo si sogo usu nama bagulali, tama te masigigo nigali obo te tǫba degasa dulai dao.*

31 Te sę pedalisiąbadi, tama te hanude bidali penani ebo we Rahap agai te Godigo te Israel dabe tau sali po odoyu, tama agai Godide aga homugo tiąluali. Tama tibaso, agai te bulu geme sa pelama sugi pali Israel bidi si tau salio. Tama te we aga te Godigo po sela sąwani we bidi augwali dali me dolobeo.*

32 Tiali goli dagego te Godide tiąlubo kolesaga page bugagia konemainogo eyu, megi eno mena po me wadolama tama ma wagowe? Menio. Te eno te bidi Gideonde po wabo sogo me, te Barak me, te Samson me, te Jepta me, te Devit de Samuel, me te Godigo po pusali profet bidi dabe augwalide po eno wabo sogo te usu menio.

33 Te tobage bidi dabe augwaligo te Godiba konealubo po dąų olama tama agade tią piduali baso, tama augwaligo te wąbi hwįbo bomo ugwaba ela holoyu, tama te tuni bidi hauwago ami bidi dabe augwali aiyaba elaluyu yai. Augwaligo doloba pai kolesaga yai, tama augwaligo te Godigo augwalibolo mawaibao po wali nai me salio. Augwaligo te bidi ela tubo moni kibu laion dabego pedauwali pania siyu yai dao.*

---

* **11:27:** Sai 2:15 * **11:28:** Sai 12:21-30 * **11:29:** Sai 14:21-31 * **11:30:** Jos 6:12-21 * **11:31:** Jos 2:1-21; 6:22-25 * **11:33:** Dan 6:1-27

34 Tama augwaligo te moni sia bogoli ebo me sula sąyu
yalio. Tama me te augwali wi pidu gebaso te gasa bidi
dabego te bobage hwą gego te augwali elali te usu me ebeo.
Tama augwali bomo meni yai bidilama, tama nosali augwali
bomo sai. Augwali te wąbi hwịbode bomai bidi mu pedalai.
Augwaligo te gasa hanigo genuai ami bidi dabe augwali
aiyaba elaluyu pobeasa peyu yai dao.*
35 Te we dabe meba augwaligo Godide konealubo po
dąụ olama tama agade homugo tią piduali baso, tama isai
ogwa dabe augwali ma hodaloyu elama, tama augwa idago
augwali ma siyu yali. Tama gasa bidi meba kalabus elama
tama boi bidi dabego augwali tigi mu dolali, te augwali isabo
usu tiwai mu yai. Tama augwaligo te God tudiba mugi sogo
da, teda te boi bidi dabego augwalide te tebo sę tagaligi dao.
Tiali goli augwaligo te boi bidi dabego po te augwaligo wali
me pabeo. Menio. Augwaligo homugo te augwali gụ pagede
ma hodaloabo te homu elama, tama augwaligo tebogo te
bidabo wiegi yai ula sabo homu naga yalio.*
36 Tama te Godide konealubo po dąụ wali we bidi meba te
boi bidi dabe augwaligo te dwai posobo po sęgę siyu, tama
augwali dodolama te dwai bịgo subigila elali, tama sengo
augwali kęnama, tama augwali kalabusiba muyu yai dao.*
37 Tama augwali tigiba te boi bidi dabego masigi sąyu
ela muyu yai. Tama augwaligo te ni togobo so selama,
tama augwali tigi te sogo togolama pedai pedalai. Tama
augwaligo te bobage hwą gego augwali ela muyu yai.
Tama te konealubo po dąụ wali we bidi meba augwali nai
meni yai baso, augwaligo te kibu sipsip tigi waligo me te
meme waligo te ugwa tiwai gudama, tama augwali bilalio.
Augwali te tigi tau sabo doado bage tigidali menia sali, tama
te bidi dabego sęgę augwalibolo mayu, tama dwai kolesaga
mu augwalibolo yai dao.*
38 Tama tibaso, augwali tedela pelama, tama geme te bidi
meni yai buluba me, te bulu duba me, te masigi ola beba me,
te tọ dedage tomoba me geme bidigi peyu yai. Augwali te
wiegi yai we bidi mu, tama e tọde we bidigo te bidi dabego
konealubo po dąụ wabo te dali usu nisiąyu, tama augwali
tomode me bidigi homu elama augwali dali boi bidi mu
yalio.
39 Te tobage polobadu bidali Godiba konealubo po dąụ
wali tigidali we bidi, tama augwali te God gedude wiegi yai
nogi mu sai, agai augwalide ʻAugwaligo kolesaga te wiegi

* **11:34:** Dan 3:1-30 * **11:35:** 1 Kin 17:17-24; 2 Kin 4:25-37 * **11:36:** 1 Kin 22:26-27; 2 Sto 18:25-26; Jer 20:2; 37:15; 38:6 * **11:37:** 2 Sto 24:21

yai yali,’ te homu yai dao. Tiali goli augwaligo te wiegi yai nai polobadu Godigo augwalibolo te mawaibao po wali nai te augwaligo te sogo me sabeo.
40 Magi baso meni, polobadu digi Godigo wiegi yai nai me deli dabolo sisi ilama dodolali elalubao. Tama aga homugo te polobadu agade tią pai we bidi dabego da nosaliba ilama augwali polasa peyu tama te wiegi yai mu me pedalogobeo. Menio. Te da me doloba pai wiegi yai mu augwali dali naga pedalaibao, Godigo te tama homu eyu dodoloyu yai dao.

12

Dago Jisasba tonono eyu agade homugo kęą pinao

1 Te da me, da magi ebawe? Te polobadu bidali we bidi augwali doligulama tama da te genuai pǫgo bagulubo tiwai elama, tama augwaligo dabolo te Godide konealubo homu dąų wabo kolesaga ola mawai. Tama tibaso, dago me te ususu si yainogo uda yabo bidi tiwai eyu, te tigidali sęgę yai nai guda sąyao, te dade dąų wabo dwai kolesaga tigidali me te dago guda sąyao. Tama dena homu dąų ilama, tama Godigo dabolo sa muyu uda yao wali madi sabolainogo da bomonama te dąįba uda iyąo.
2 Tama tiyu dago gedugo Jisasba naga tonono iyąo, aga te dago agade konealubo po dąų wabo kolesaga page bidi, tama nosali agai dago agade tią pabo kolesaga ebo mu usu naibao. Polobadu Jisas aga homugo te wiegi yai homu pemene yabo sę te nosali sabo homu elama, tama aga bomo elama bidali, tama aga dene bugagia tolama aga ni pedaide isai. Agai homugo te ni pedaide hale sabo te olo nai tiwai da, te homu yai. Tama megi da agai genuai nogi elalubaso, aga te God dulalubo sia saide te dolo nogo badude megi dulaluyu bidibo dao.

Godigo sęgę dabolo mayu da, te da dodoloyu emainogo ebo dao

3 Dagego te bidi Jisasde bugagia kone palao. Te sęgę sai bidi dabego polobadu augwaligo dwai boi bidi mu aga dali eyu, tama aga dwai dene mawai. Tiali goli aga bomo elama dolaluai. Dagego te tiali koneba wida, te dage te Godide tią pabo kolesagade hagela me egio, tama dagego homu nagamea me pelamu dao.
4 Te Godigo po odobo hagela homu ebo bage augwaligo dage dali dwai sę elama, tama dage bomonama eyu, te Godide konealubo po dąų wabo kolesaga tagalobeo. Tama tiyu dage bomonama ebadi te boi bidi dabe augwaligo dage elama, pąde isainu yai. Te gasa bidi dabe augwaligo Jisas

dali dwai sę eyu aga ela muyu yali. Tiali goli te dagede
meni.
5 Te Godigo dagego homu bugagia dąų walomainogo bomo
mayu wali po te dagego homugo gegeda pai dawe? Agai
dage te aga wai da olama nogi ilama, tama agai te po wai,
augwaligo te bukude asęani,
"Te eno waio, te eno nage dodolobo kolesaga me
deli nagebolo ebaso da,
nago homugo te olo nai tiwai da me wagio. Nago
geda muani kolesagade bugagia kone palao.
Te eno sęgę nagebolo mayu te nage dodolobaso
da,
teda nago homu me dolamu dao.
6 Magi baso meni, te eno bidi me deli godolo
ebaso da,
teda agai kolesaga te eno dodolaibao.
Tama eno bidi me deli selama tama eno wai da
wabo nogi eyu da,
teda eno te aga dodolobo dao, te bidigo aga ene sigi
te siade ulama tama nogogo dodolobo tiwai ebogia
yaibao," te po wai. *
7 Te dage bomo elama dolaluyu, tama Godigo dage
dodolomainogo emainao. God agai dagebolo ebo kolesaga
ebogo dage te aga wai mu dao te hania ola mabo dao. Mena
wai bidibadi tama aga ayago aga me dodologobewe?
8 Menio. Godigo aga wai dabe tigidali dodolobo dao. Tama
agai dage dodoligi menigi da, teda dage te agai wai mu
menigi da, dage te tųde biliyu penani ela bilibo wego wai
tiwai egi da.
9 Dagego te me koneao. Te dena e tǫde aya augwaligo
da dodoloyu yai, tama dago augwali nogi ugwaba sai. Teda
dago dagalude bidibo Aya dologoba mu pelama, tama dago
te bidibo ula mu sao.
10 Te da te ogwa wegide bidibadi, dago e tǫde aya aug-
waligo te dago kolesaga te dwasianu sogo naga dodoloyu,
te augwaligo homu kolesaga usu nama tama tiali. Tiali goli
God agai da dodolobogo te da mu tau selama, tama dago
te aga digi ebo te wiegi yai magi dwai sę isąwai kolesaga
saibao wai.
11 Tama God Ayago sęgę dabolo mani te da dodoloyu
ebaso da, tama te sogo dago wiegi yai homu pemene me
ebeo. Menio. Dago homu te sęgę naga me elalubao. Tiali
goli agai da dodolali tama te tiwai wiegi yai nai nosali
pedalaibao wai: dago doloba pai kolesaga eyu, tama dago
homu nagame elama bidaibao.

---

* **12:6:** Jop 5:17; Prs 3:11-12

Dago dili bomaluyu bomo elama dolaluao po

12-13 Godigo te dago ebo kolesaga dodolobo sę tama yaligo
da, teda dagego agai po wali pabo kolesagade dage te bomo
kimi isali bidi tiwai eyu biligimio. Te meni. Te dagego nogo
te olo walalubo tiwai elalubo, te tagalao, dagego bomo ma
sao. Tama te sągą kidu isai tiwai ebaso da, tagalama, te duga
bomo elama dolaluao. Dage Godigo po wali pobadi, te dolo
wiegi yai kolesaga naga yao, te bilibo bidi agai te dwagi yai
dolo tụdu naga pabo tiwai yao. Te dage tomode bidibo bidi
me deli aga Godigo po wali pabode bomo meniama tama
aga tulaluidali weyu, dagego aga tau somainogo eyu, te dolo
wiegi yai kolesaga naga eyu bidao.*

14 Dage deli deligo te tigidali bidi dali te homu nagamea
pabo kolesaga wali pabo sę bomo elama yao. Tama dagego
te Godiba homugo kęą peyu, te dwai sę me isąwai kolesaga
me wali pabo sę bomo elama yao. Magi baso meni. Te
bidigo te tobage kolesaga meni yani da, teda agai dago
Genuai Bidi me sugobeo.

15 Te ama me deli tula muyu tama Godigo te olo tau siyu
mabo kolesaga tagalidali weyu dagego bugagia tonaluao.
Tama tiyu dage tomode pedalobo ama me deli aga te ha
ebo nedu du tiwai walama, tama dagebolo sęgę menama,
tama dage God gedude meda yai pedelabuo.*

16 Tiyu bidi me deligo te penani ebo kolesaga wali pabuo.
Tiyu bidi me deligo te God tudiba muyu, te polobadu Isogo
yali tiwai idalio. Te aga amade te tubo nai deli sogo naga
abela tuali, tama agai te aga digi gomunai ogwa da wali
bomo me, nogi me, te sigo te tubo nai abelama tama aga
olo sąwai dao.*

17 Dagego koneani, nosali agai te yali sęde ge neyu, tama
te gomunai ogwa da wali bomo dali nogi dali si ma sainogo
yali, tiali goli aga ayago te menio po wai. Iso aga te gomunai
bidi nogi ma sainogo te gela hauwa wali, tiali goli te aga dąụ
wali po togobo te tụ menio.*

18 Megi dagego te Israel hani we bidi augwaligo polobadu
mu yali sę tiwai ebeo. Augwali te augwa nogogo tula subo
naiba asali, te bulu du nogi Sainai teba augwali asali. Te
bulu dude augwaligo suali, te genuai sia dabo, tama be hulia
si te sisi yai mu me, te bomai wali dali be sele dali be kulu
wabo dali,

19 tama te bu wabo nai biugel moni bu wabo dali, te
Godigo po wabo me, augwaligo te suali me odali. Tama te
Israel we bidi augwaligo te po wabo odolama, tama augwali

---

* **12:12-13:** Prs 4:26; Ais 35:3 * **12:15:** Bom 29:18 * **12:16:** Gag 25:29-34
* **12:17:** Gag 27:30-40

wi eyu, tama bomo elama Mosesbolo te po wai, “Dago te po
wabo ma odobo usu egobeo,” te po wai.*
20 Magi baso meni. Te Godigo augwalibolo mani bomai
po, te po odolama augwali wi mu yai. Agai te po wai, “Te
bidi me deligo nogo munama te bulu du nogogo diąbaso
da, teda dagego masigi agaba sąnama tama aga ela muao.
Tama bulmakau ma sipsip dabe me te tiwai naga elama ela
muao,” te po wai.*
21 Augwaligo suali nai te dwai mu baso tama Mosesgo me
te po wai, “Ena wi mu elama, tama eno tigi didibili mu
ebao,” te po wai.*
22 Tiali goli dage, dage te tiwai naiba me asobeo. Menio.
Dage te Saion bulu duba asai dao, tama te bidibo ula mabo
God bidibo moni hanu te dao. Te bulu da te dagalude
elalubo Jerusalem hanu dao. Te moni umabo ensel mobo
bidi dabe augwali sisinama te wiegi yai homu pemene ebo
madi, teba dage asai dao.
23 Dage te Godigo gomunai ogwa dabe augwali sisinama
te bidibo madi, dage teba asai dao. Godigo augwali nogi
asęani, tama te asęani po Godigo bidibo digide elalubao.
Dage pąba dolagasali, tama po tų dodolobo bidi jas aga
bidibao, aga te tigidali we bidigo God dao. Polobadu mu
bidai we bidi meba, augwali isama tama Godigo augwali
doloba pai we bidi ilama tama augwaligo po wabo mobo
noma me bidibo dao. Tama dage augwali bidibo digi asai
dao.
24 Tama dage Jisasba asai dao. Godigo da we bidi tau
sabo po olama dąų walali. Tama te dąų wali tau sabo po
dabolo waselemainogo eyu Godigo Jisas tagala palali, tama
aga tomode bidiyu te dąų wali tau sabo po dodolali. Te
polobadu bidai bidi Abel aga amago aga ela mubaso, aga
gelali kanemego “Boi yao, boi yao,” po wali tiwai bidai.
Tiali goli Jisasgo kaneme te dago sali dwai sęgę te sela sąbo
kaneme dao, te boi ilabo kaneme meni. Tama teba me dage
asai dao.

Dago bugagia tonaluao po

25 Dage dua dao. Tiyu dage olo pania selama tama megi
e po wabo bidigo po sela sąyabuo. Polobadu digi e tǫde
Godigo bomai po te we bidi augwalibolo mani, tiali goli
augwaligo agai po sela sąwai. Tama te sogo polobadu, te
augwali wi me pabo usu meni eyu, tama augwa sęgę te geda
sabeo. Megi God te dagalude bidiyu dabolo agai po mawai.

---

* **12:19:** Sai 19:16-22; 20:18-21; Bom 4:11-12; 5:22-27 * **12:20:** Sai 19:12-13
* **12:21:** Bom 9:19

Tama dago aga tudiba muyu da, te da wi peyu te dabolo
mabo sęgę geda sabo usu egowe? Mu menio.*
26 Tama polobadu Godigo pedauwalide tǫ mali ilai. Tiali
goli megi agai dabolo e dąụ wali po walio, “Te eno tǫ deli
sogo ma mali ilaibao. Tama tǫ naga me tegobeo. Te eno tǫ
de dagalu dali si mali ilaibao.”*
27 Te pogo “Te deli sogo ma” weyu te po wai, agai dabolo
e tama ola mawai: te polobadu Godigo nigali nai dabe tama
megi agai dagalama, tama te nai dabe aga sela sąnama,
tama me elalugobeo. Tama agai te dagalisiąbo nai dabe da,
te me elaluaibao.
28 Te dago sali te bidibo digi te magi naigo munu me
dologobeo, usu egobeo. Tama te tebode dago Godibolo usu
da olama gedu haluasa po wao. Tama dago agaba lotu
po weyu, tama agai godolo ebo kolesagade sę tulama yao.
Tama tiyu dago aga nogi ugwaba siyu, tama agade wi yao.
29 Magi baso meni, dago God da, aga te tigidali nai dabo
genuai sia tiwai dao.*

13

Dago te Godigo da dali dwagi yai homu ilibo kolesaga iyąo

1 Dage Godigo po wali pabo we bidi, sesemane sogo
dagego duga hasi duga ama dede dali dwagi yai homu eyu
godolo iduao.
2 Dagego te duga beba digibulu asobo bidi dabe augwali
tau sabo homu ebo te dagego me gegeda pigio. Duga
koneani, polobadu bidi mebago te tiwai elama, tama
augwaligo te ensel mobo bidi meba te augwa beba odasa
pelama, augwali gesali. Augwaligo te ensel bidi asobo me
konebeo. Augwaligo te bidi naga da te homu yai dao. *
3 Dagego te ama dede augwaligo Krais wali pobaso te boi
bidi dabe augwaligo augwali meba kalabus beba muani.
Tama te kalabuside bidibo ama dabe dagego homugo
konealuao, augwali tau sao, te duga digi te kalabuside
augwali dali bidibo tiwai ebao. Tama te bidi dabe augwali
tigide sęgę sabo te dagego homugo koneao. Dagego koneani,
te duga me tigi elalubo dao.
4 Tama te we sabo te wiegi yai kolesaga dao, te we bidi
tigidaligo te homu yao. Dagego e tama yao, te bidi dali aga
we dali augwa hasi te homugo kęą pai kolesaga naga yao.
Dagego koneao, nosali Godigo te penani yali we bidi me,
te we sabo kolesaga dolali we bidi dali, augwalibolo te wei
ponabo te dwai dene genuai sabo te elalubao.

---

* **12:25:** Sai 20:22 * **12:26:** Hag 2:6 * **12:29:** Bom 4:24 * **13:2:** Gag 18:1-8; 19:1-3

5 Dagego te monede pesą eyu godolo ebo kolesaga wali
me pigio. Te dagego tolalubo naide te dagego e tiwai homu
yao, “Te wiegi yai dao. Te ena usu yaibao.” Magi baso meni,
Godigo digi te po walio, “Te ena nage munu me tagalogobeo.
Te eno nage tudiba munu me mugobeo.” *
6 Tama Godigo te po obaso, dago dena homu bomonama
tama dago e tiwai po waiyąo,
“Genuai Bidi da ena tau sabo bidi dao. Te ena wi
me egobeo.
Te bidi dabe augwaligo ena dali ebo dwai kolesaga
tigidaligo ena dologowe? Menio!” *
7 Dagego duga tobolu bidi dabego yali kolesaga homugo
bugagia koneao, polobadu augwaligo Godigo po dage-
bolo pusai. Dagego augwali bilali kolesaga dali, augwali
isali kolesaga dali si homugo koneama, tama augwaligo
konealubo po dąų weyu Godiba tią pali kolesaga te wali pao.
8 Jisas Krais aga munu me hasegelegobeo. Polobadu aga
hasegelebeo, megi aga hasegelebo meni, nosali aga munu
me hasegelegobeo. Aga ebo kolesaga deli naga me ela
piduaibao.
9 Tama tibaso, te gasa haniani haniani ola mani pogo
dagego homu kegeyu, tama dagego Godigo tų wali pabo
tagalu gogologimio. Te dago homugo te Godigo da olo tau
siyu mabo kolesagade dago bomo sai yai baso da, te wiegi
yai dao. Dago homugo te haniani nai tubode bomai po wali
pabode te bomo sainogo ebo usu egobeo. Te kolesagade
bilali we bidi augwali te kolesagago tau me sabeo.

E tiwai ofa mabode Godigo godolo ebo po

10 Dago ofa ebo alta sai tiwai elalubao, tama tede dago
Godigo nogi ugwaba sabo po wabogo te ofa tiwai agabolo
mabo dao. Tama te Juda dabego pris bidi dabe augwaligo
augwa lotu wabo te ugwa bede sę eyu, augwaligo te dago
ofa tiwai ebo kolesagade sę meni.
11 Tama tigidali kibu bede te Juda dabego polalubo tobolu
pris bidigo te sipsip dabe me te bulmakau me te kaneme
selama, tama agai te Tedali Gasagi Yai Be Habu Mu tomoba
pelama, te we bidigo sęgę sela sąyu ofa ilai. Tiali goli te kibu
dabego tigi da, te augwaligo te augwa bidibo digi bulu badu
sia nogonama, siaba ulai dao. *
12 Tama tibaso, Jisas me te obo bagulali hanu bulu badu
te aga dene tolali, te agai kanemego digi te we bidigo
sęgę sela sąyu, tama augwali Godigo gedude wiegi yai mu
pedalomainogo ilali dao.

---

* **13:5:** Bom 31:6, 8; Jos 1:5 * **13:6:** Tib 118:6 * **13:11:** Prs 16:27

13 Tama tibaso, da me te pesage nigali te bulu badu agaba
pelama, tama dago agai aga isibode tolali hale tiwai te dago
me tolao.
14 Dago koneani, te e tǫde dago te gamonabo hanu me deli
dago me elalubo menio. Tiali goli dago te nosali pedalabo
hanu godolo mu ebo homu ebo dao.
15 Tama tibaso, Jisasgo nogide Godibolo wiegi yai homu
pemene elama, tama dago te aga nogi ugwaba sabo kolesaga
te sesemane sogo agabolo mayu, te ofa tiwai yao. Awe, dago
pedauwaligo aga dago Genuai Bidi dao te po wabogo dago
Godibolo dena ofa tiwai mabo dao.
16 Tama dagego duga hasi te we bidi augwalibolo wiegi
yai kolesaga ebo te dagego homugo gegeda pelamuo. Tama
tiyu dagede elalubo doado bage, te dagego te nai meni yai
we bidiba dobayu, te augwali tau sao. Godigo te tiwai ofa
ebode dwagi yai homu mu ebo dao.

17 Te duga tobolu bidi dabe augwaligo dage tau sabo homu
elama, tama augwaligo dage sesemane sogo tonalubo dao.
Magi baso meni, nosali augwaligo digi yali sę po tigidali
te Godibolo pusaibao. Tama dagego augwaligo ola mabo
po wali pelama, tama augwali dologode bidao. Te dagego
tama tibaso da, teda augwali wiegi yai homu pemene elama,
tama augwa sę tulama sę eyu, tama augwali homu sęgę me
egobeo. Tialima augwaligo dage tonaluabo te homu sęgę
ebaso da, teda te tebogo te dage tau me sogobeo.

18 Dagego gedu haluasa po Godigo da tau somainogo
weduao. Dago homugo koneani, te da God gedude dolo
bidibao. Tama da tigidali sęde dolo bilabo homu ebo dao.
19 Tama eno homugo godolo mu ebao, te dagego gedu
haluasa po Godibolo olama ena tau somainogo yao, tama
ena dage bidibo madi polo tamadi asomainogo yao.

20-21 God aga te da we bidi homu nagame ilibo page bidi
elalubao. Agai te dago Genuai Bidi Jisas te gụ pagede ma
hodolama, tama aga ma bidimainu ilali. Hasia Jisasgo aga
digi bidibo ula olo mayu, tama Godibolo ofa tiwai mani, te
da we bidi tau somainogo yali. Tama tebogo agai te Godigo
te we bidi tau sabo dąụ wali gamonabo po te mu dąụ walali.
Tama tiyu, aga te da sipsip tiwai bidibo we bidi tonalubo te
polalubo bidi pedalai dao. Tama eno homugo te God agai
te tigidali wiegi yai kolesaga dagebolo mao, te dagego agai
homu kolesaga wali pabo usu ilimainogo yao. Tama eno
homugo me da tomode agai tigidali te aga digi godolo yabo
kolesaga tigidali pedalomainogo yao, te Jisas Kraisgo nogide
tama tiao. Aga genuai nogi te sesemane bidada pabo sogo
elalua peyu, elalua paibao, te eno homugo. Mu dao.

Po silagasu wabo po

22 Ama dedeo, eno po bomo elama dagebolo obao, dagego
eno e mobo mabo wali pode dwagi yai homu eyu, odao, te
eno dagego homu dạụ ilabo po e pas tomode wai dao. Eno
dagebolo e asẹna tolobo pas te pẹwadage tiwai naga dao.
23 Eno homugo duga koneao, augwaligo te dago ama Tim-
oti olo tagala palali, tama aga te kalabuside me bidigobeo.
Tama aga enaba polo pedalobaso da, teda ena dali da si
talua si pelama dage suagasaibao.
24 Te dagego dago te siade da wali po te duga tobolu bidi
tigidalibolo me, te tigidali Godigo we bidiba dali te po wao.
Te ede bidibo Itali hani Godigo we bidi augwaligo te siade
da wabo po te dagebolo tolai dao.
25 Te eno homugo Godigo olo tau siyu mabo wiegi yai
kolesaga te dage tigidali dali bidao.

Jemsgo Asęani Pas
Hasia nedebo tau sabo po

Te bidi nogi Jems, te aga Jisas aga amanu, te bidigo e pas asęani. Agai homugo te haniani bulude bidibo Kraisgo po wali pabo Juda we bidi augwalibolo agai te augwa ebo kolesaga tigidali bugagia suao po wali. Haniani sęgę augwaliba pedalobaso da, teda augwaligo te sęgę dabe bugagia tolao wali. Tama tiyu, te tibo kolesaga egimio wali, te homu mu naga eyu, tama wiegi yai doloba pai kolesaga gasa we bidi dali yao wali.

Dago te usu sabe sęgę toloyu bomo elama dolalubaso da, teda da God dali bugagia bidaibao po wali

(Dąi 1:1-18)

1 Ena Jems dao. Ena God dali, Genuai Bidi Jisas Krais dali sigo sę ebo bidi dao. Dage te Israel bidi hani nogo si olama, sągą badu si wali bidi hani bage, dagede eno homu kone paluyu, eno te pas asęna tolobao. Dagego duga page bulu tagalama, tedela pelama, gasa haniani buluba polobadu bidigi pai. Tama eno dage dali dwagi yai homu eyu, e pas toloyu, dage tao obao.

Da bomo somainogo, bidi usu sabo sęgę pedalaibao

2 Eno ama dedeo, haniani sęgę dagebolo pedalobaso da, teda dwagi yai homu yao.

3-4 Dagego koneai, te sęgę me deli dagebolo pedalama, tama dagego te sęgę bugagia toloyu, dagego te sęgę aiyaba elalubo dao. Tama dage te tiwai idu geyu da, teda nosali asobo sęgę tigidali aiyaba elaluabo bomo elaluaibao. Tama tilama, dage bugagia bidaibao, te Godigo dwagi yai kolesaga me deli habuge egobeo, dage usu mu yaibao. Habuge idali weyu, bomo yao.

5 Tialima, dage tomode te bidi me deli aga te sę yabo kolesaga habuge ebaso da, te agai God hanalu wao, dwagi yai kolesaga momainogo hanalu wao. Tama Godigo agabolo mawaibao. Wado po wagobeo, God agai tigidali bidibolo augwaligo hanalu wali nai mabo dao. Agai dwagi yai homu eyu augwalibolo nai olo mabo dao.

6 Tiali goli te bidi aga sęgę tolabo kolesaga habuge yai bidi agai Godibolo hanalu wabo po wabo si, deli homu naga eyu hanalu wao. Agai te homu si elamuo. Godigo te dwagi yai kolesaga ena magowe, ma magobewe, te homu egio. Magi

basowe? Bidi homu si ebo bidi aga homu kolesaga te tamu ąi asiyu, dini besela pabo tiwai dao.
7-8 Tama te tobage bidi aga sesemane sogo homu si ebo dao, tigidali sęde homu kolesaga besela pabo dao. Tama aga Godibolo po hanalu wabo tede me aga homu si ebo dao. Tama tibaso, bidi agai te homu elamuo, Genuai Bidi agai ena magi nai me mawaibao, te homu elamuo.

Te bidi Jemsgo te magi nai doado bage meni yai bidide po dali te nai doado bage hauwa munalubo bidi dali side po wali

9 Te dage magi nai doado bage meni yai we bidi, dagego Godiba konealubo po dąu olama, tama dagego dwagi yai homu yao. Magi basowe? God agai dagego nogi ugwaba saibao.
10 Tama dage doado bage nai hauwa munalubo bidi dabe, dage me dwagi yai homu yao, God agai dage nai meni yai bidi tiwai bidimainogo yaibao. Te magi baso menio. Te nai hauwa munalubo bidi aga te noswai wiegi yai holobo tiwai elama, tama nosali te noswai ma isibo dao. Tama te tiwai te nai hauwa munalubo bidi isiyu tama tiaibao.
11 Tama dago koneai. Te noswai plaua duduli wiegi yai au osogo elalubo dao. Giliga pedaliyu, te giliga posolo eyu, tama te noswai tigidali bogwa selama wa pabo dao. Tama te noswai tǫba tulaluai, tama te noswaigo au yali dolobo dao. Te tiwai te nai hauwa munalubo bidi me aga te tigidali sę yali nai dabe tagalama, tomode isiyu, te nai walu doado bage taga pabo dao. *

God agai dago dwai sę emainogo sinabo menio

12 Niwai bidi me aga dali te dwai sę yanama sinayu bomo ebadi tama te bidigo dwai sę emainogo te bidi me deligo te dwai sę yao po weyu da, te bidigo te sę isiąma, te bidi aga bomo elama te dwai sę aiyaba elalubaso, te tiwai bidi aga dwagi yai homu eyu bidaibao. Magi baso meni. Agai te dwai sę usu sabo sogo aiyaba elaluama, tama Godigo aga bidabo ula mawaibao. Godigo te po polobadu wai dao, “Niwai bidi agai ena dali dwagi yai homu eyu, godolo mu ebo bidi agabolo te bidabo ula eno mawaibao,” te po wai dao.
13 Tama bidi aga homude dwai sę yabo homu hodobaso da, agai te po olamuo, “Godigo enabolo ‘Dwai sę yao’ wali.”. Te menio. Dwai sę ebo homu God agai homu kolesagade pedalobo menio, usu egobeo. Tama tibaso, Godigo te bidibolo ‘Dwai sę yao’ wagobeo, te tobage po agai wabo menio.

---

* **1:11:** Ais 40:6-7

14 Tiali goli tigidali bidi deli deli augwa homugo digi te
dwai sę yabo homu hodolobo dao, tama dago te dwai sę
emainogo te dwai homu kolesaga tomode dabolo te ili po
wabo dao.
15 Tama tiyu, tama te dwai sę ebogo bidi homu hodolama,
tama te dwai kolesaga hauwa eyu, te wego wai ame nainogo
haliga ebo tiwai elama, tama nosali te dwai sę haniani
hauwa eyu, tama te dwai kolesagago wai hauwa ame nai.
Tama nosali te dwai sę ebo genuai mu pedalama, tama te
dwai sę ebogo te bidi dolama, tama bidi te sęgo isibo tiwai
pedalaibao.
16-17 Eno dwagi yai ama dedeo, dagego homu te dwai sę
ebode geda mugimio. God agai we bidi dwai sę yao olama
sinabaso, te dwai sę ebo menio. God agai te dwai sę egobeo.
Te menio. Te Godigo tigidali dwagi yai olo mabo kolesaga
me, te tigidali agai da mabo nai te dwagi yai mu dao, tama
te dwagi yai sę tigidali dagaludu asobo dao. God agai naga
te dagalude ula ebo nai tigidali nigali bidi, agai te dabolo
dwagi yai sę naga tǫba mabo dao. Tama God Aya agai te
kolesaga subigila hasegelebo menio. Aga te magi nai me
giligade noma pedalobo tiwai eyu, tama te noma bobobage
elama, pęwadage ma eyu ebo, God agai te tiwai egobeo.
18 Agai aga homu kolesaga naga wali peyu, agai mu po
dabolo ola menama, tama da aga hani mu tiwai dao. Te
da aga hani tomode te gomunai bidi tiwai bidimai hagede
agai da nigali. Te Godigo da nigilama, te tigidali gasagi yai
nai dabego gomunai bidi dabe bidiyu, te dago te nai dabe
tonalumainogo yai dao.

Te dago konealubo homu Godiba dąụ wabo si da, dago te wiegi yai kolesaga dabe me yaibao

(Dąị 1:19–5:6)

Dago po odama, wali piąo

19 Eno dwagi yai ama dedeo, dagego e po pagede bugagia
kone palama, koneao. Dagego te po odabo homu sisi elama,
wabo po odao. Te dagego polo asesa te po weyu, tama
dagego polo wado po wabo homu olamu dao. Dua yao, sębę
polo egimio.
20 Magi baso menio. Bidigo sębę ebogo te Godigo gedude
wiegi yai doloba pai kolesaga egobeo.
21 Tama tibaso, dage deli deligo aga me ebo dwai dwai
kolesaga tigidali mu sela sąyao. Tigidali dwai sę ebo homu
me te tagalama, te tobage sęde digibulu bidao. Tama duga
digi duga nogi aiyaba elaluao, te Godigo po dagego homude

bulali po sao. Te po aga digi usu elama, dage tau siyu ma saibao.

22 Dagego Godigo po dagego ologo naga odogimio. Ologo naga odoyu da, teda duga digi dugabolo ili po te ola mobao. Te egio. Dagego te Godigo po odama, mu wali pao.

23 Niwai bidi agai Godigo po ologo naga odama, agai te po wali pisąma ebo bidi, te aga digi gesabidi te duluade subo bidi tiwai dao.

24 Agai aga gesabidi polo sulama, tama bedu buluba teda pelama, aga gesabidi suali ma polo gegeda pabo dao, eno gesabi mena tiwai suali wagawe homu ebo dao.

25 Godigo wiegi yai doloba pai bomo yai po te bomo yai pogo da we bidi tau siyu, tama da bugagia bidiyu, tama da magi nai mego da kalabuside bidibeo. Tama niwai bidi me agai te Godigo bomo yai po page bugagia osola susa pelama, tama te bidi agai te po olo naga odola tagalobeo, menio, te bidi agai te bomo yai po wali pabo dao. Te tiwai bidi Godigo tau siyu, tama te bidi aga bugagia bidiyu, aga ebo sęde tigidali aga homu wiegi yai yaibao.

26 Te bidi me deli agai homu ‘Ena te baptais sali dwagi yai bidi dao, hauwa sogo eno lotu po wabo dao,’ te homu ebo bidi dao. Tiali goli agai bidi dene mabo dwai po waidali weyu, agai aga pedauwali bugagia tonalubo menio. Tama tiyu da, geda muyu, aga digi aga homugo agabolo tibo po naga wabo dao. Agai te baptais olo sali, agai lotu po wabo te olo po naga wabo dao.

27 Godigo gedude bidi agai wiegi yai kolesaga eyu, agai po bugagia odobo bidi agai magi dwai sę isąbo bidi, agai e tiwai kolesaga si yao: te kolesaga me e dao, niwai wai dabe meba augwa aya de ida si isiyu, tama te tiana wai dabe augwaduba naga bidibaso da, te me bidi isiyu we taga pai agaduba bidibaso me, te dago te tiwai wai dabe me, te wilawe we me augwali magi nai meni baso te sęgę sobadi tau sao. Te me kolesaga e dao: dago dena bilibo kolesaga bugagia tonalua bilao, tama e tǫde meda yai dwai kolesagago dago homu kolesaga dolidali weyu.

2

Dago tigidali bidibolo homu deli naga tiwai yao

1 Eno ama dedeo, dagego dago Genuai Bidi Jisas Kraisde duga homu tigidali muyu bidibao. Aga genuai tobolu bidi mu dao, moni nogi me, moni ula yai bomo me elalubo dao. Tama dagego Jisasde konealubo po dąų waligo da, teda dagego te nogi yai bidibolo naga dwagi yai sę eyu, te olo nai

meni yai bidi dagego tudiba muyu, te kolesaga munu me
egio.
2 Te bidi me deli agai wiegi yai tedela ugwa gudama, tama
aga nogode te nogi wabo dwagi yai nai ring munama, tama
te bidi aga dagego lotu be tomoba asiyu, tama me te nai
meni yai bidi aga me meda yai ugwa gudasa dagego te lotu
be tomoba asobadi da,
3 tama dagego te dwagi yai ugwa gudai bidibolo te po
weyu, “Nage te dwagi yai ni namide duayao,” te po wai.
Tama te ugwa meda yai bidibolo dagego “U badu dolaluao,
tama nage ena pagede degedude dulaluao,” te po wai.
4 Tama dagego te bidi si dali te tobage sę eyu da, teda
dagego duga ama dede dagego homugo augwali osalama,
dagalobao. Tiali goli dagego te kolesagade geda muyu,
dagego bugagia dagalobeo. Dage te bidi po tụ dodolobo
bidi jasgo dwai homu elalu te bidi dabe po tụde dagalabo
kolesaga tiwai dagego homude me gagabo. Tegio.

5 Eno ama dedeo, eno dagebolo dwagi yai homu eyu,
godolo mu ebaso, eno dagebolo te po obao. Bugagia odao.
Te tọde tigidali bidi gedude magi nai meni yai bage, te
Godigo te tiwai bidi sa munama, tama augwaligo te Godigo
po dạụ waligo te augwaligo te homu kolesagade te masigi
me walu hauwa munalubo bidi tiwai yaibao. Te polobadu
Godigo tama po wai, “Niwai bidi agai homu enaba muyu
godolo ebo bidi, te aga eno we bidi bugagia tonalubo madi
tomoba asagameo,” te po wai. Tama tiyu, agai te magi nai
meni yai bidi augwali sa muyu, augwaligo te Godigo po mu
dạụ waligo da, te augwali te dạị ilali madi te pesage saibao.
6 Tiali goli dagego te magi nai meni yai bidi augwali gisugu
mabo dao. Tama dagego bugagia kone palao. Te walu
hauwa munalubo bidi augwaligo Godigo po wali pisiąbadi,
augwaligo dage dali dwai sę haniani eyu, tama dage aiyaba
elaluama, tama dagebolo sęgę mabo dao. Tama te bidi dabe
augwaligo naga dage te po tụ ebo digi kegasa pabo dao,
augwaligo dagego nai somainogo.
7 God agai dage ma selama, tama agai dageba Jisasgo
dwagi yai nogi muai dao. Tiali goli te walu hauwa
munalubo bage augwaligo te nogi posobo po wabo dao.

8 Te dago genuai tuni bidi God agai bomo yai po me deli
bukude polobadu mu asęyu, te po wai, “Nago naga tigi dali
dwagi yai homu eyu, godolo ebo tiwai, nago gasa bidi dali
me tama naga tiyu, tama nago te bidi dali wiegi yai homu
yao,” te polalubo bomo yai po asęani. Tama tiyu, dagego
te bomo yai po wali peyu da, te dagego wiegi yai kolesaga

naga wali paibao. *

9 Tiali goli, dagego bidi deli dali wiegi yai homu eyu, tama
bidi me bidi dali dwai homu eyu da, te dage dwai sęgę
saibao. Tama tibaso, te bomo yai pogo dage homude dene
iliyu, tama te dene dagego mu siyu, tama dage te dwai sę
eyu bomo yai po bolobo bage dao olama, tama dagego te
sęde mu koneaibao.

10 Tama bidi me deli agai tigidali gasa bomo yai po wali
peyu, tama agai te bomo yai po me deli naga bolali, te bidi
agai te bomo yai po tigidali bolali bidi te tiwai dao, te sęgę
saibao. Magi baso meni.

11 Te God agai te po wai, "Nago te we sabo kolesaga
dologio." Tama agai te pogo naga te po me weyu te po wai,
"Nago bidi ela mugio." Tialima, nago te we sabo kolesaga
dolisiąyu da, tama nago te bidi me ela mugi sogo da, te nage
te bomo yai po bolali bidi dao wagi da. *

12 Tama tibaso, dagego te nosali pedalabo sę homugo
koneao. God agai te bomo yai po deligo da bugagia
bidimainogo ebo dao. Tama te sogo Godigo tigidali tǫde we
bidi te bomo yai po deligo naga osalama dagalaibao. Tama
dagego homugo te tiabo koneama tama duga po wabo me,
te bidibo kolesaga me te bugagia duga tonaluao.

13 Magi baso menio. Bidi me deligo gasa bidi homu
dene eyu tau sisiąyu bidali, tama te sogo Godigo we bidi
dagalobode, te gasa bidi homu dene esiąyu tau sisąyani te
bidi aga Godigo homu dene eyu tau sogobeo. Te menio. Tiali
goli, niwai bidi agai gasa bidi homu dene elama augwali tau
sali te bidi, te usu da, Godigo te bidi tau siyu, tama te Godigo
bidi dagalobode te tiwai bidi aga te po tų dali te sęgę me
dene sogobeo. Te menio.

Konealubo po wiegi yai kolesaga dali esiąyu te isibo dao

14 Eno ama dedeo, bidi mego te po weyu "Eno Kraisde
konealubo po dąų wabo dao" weyu da, tiali goli agai wiegi
yai kolesaga mu isiąwai, tiali ma te bidigo konealubo po te
olo nai tiwai yai. Tama te tiwai konealubo pogo aga tau siyu
ma sogowe? Menio.

15 Tama tiyu, ama me abe augwali te ugwa dwai eyu, tama
tuabo nai me menio.

16 Tama tibaso dage tomode bidi me deligo te magi nai
meni yai bidibolo te po weyu, "Nage homu wiegi yai elama
bidao," te po olama, "tama nage pelama naga tigi posolo
ilabo ugwa mugi peyu, tama naga nai selama tuyu naga
haliga pągąnao." Tama dagego te po weyu da, te dagego te
nai meni yai bidi ugwa me te nai me te bidi tigi tau selama

* **2:8:** Prs 19:18 * **2:11:** Sai 20:13, 14; Bom 5:17, 18

masiąyu da, tama dagego te po wabogo te bidi mena tama
aga tau sogowe? Te meni. Te usu egobeo.
17 Te tiwai gilama, te Jisasde konealubo po dąų wabo tama
naga ebo dao. Tama tibaso, te bidi aga olo bidiyu da, te tebo
kolesagago magi dwagi yai sę me pedalisiąyu, tama te olo
dwai nai tagalobo tiwai sę yaibao.
18 Te bidi mego te po wali, “Ao, eno Jisasde konealubo
po dąų wabo dao,” wai. Tiali goli agai gasa we bidi tau siyu
wiegi yai sę ebe, tama te tiwai bidi dali eno tama po waibao,
“Nago pogo naga te konealubo po dąų wabo po wai, tama
eno da, te eno we bidi tau sabo kolesaga ebo dao. Tialima,
eno te dwagi yai kolesaga ebo suyu da, te sogo nago koneyu
eno Jisasde konealubo po dąų wabo mu koneaibao. Tiali
goli nago wiegi yai kolesaga ebe, tama mena tama eno nago
te konealubo po dąų wabo koneaibawe? Te tų menio, eno
konegobeo.” Eno te po te tiwai bidibolo waibao.
19 Tama nago konealubo po dąų wabo homu tama yai, “Te
God deli digi bidibao,” wai. Te homu wiegi yai dao. Tama
tiali goli te usu menio. Te dwai haubo noma bidi augwaligo
me te homu tiwai ebo dao, tama te pode augwali homu
didibili eyu midigi sabo dao.
20 Nage homu kolesaga meni yai bidi, te nago konealubo
po naga dąų weyu, tama nago wiegi yai kolesaga dali esiąyu,
tama nago te konealubo po dąų wabo te olo nai tiwai eyu te
usu menio. Tama tibaso, nago te po page mu koneai homu
ebawe?
21 Edao. Dago wąi Abraham agade kone palao. Polobadu
Godigo agabolo “Te sę yao” po olama, Abraham aga ogwa
Aisak te masigi saiba munama elainogo, tama Godibolo te
ogwa te olo mabo tiwai yainogo tiwai. Tama te sogo Godigo
agai te kolesaga ebo sulama, tama “Abraham aga wiegi yai
doloba pai bidi mu dao” wai. *
22 Dagego suao. Abraham agai Godigo “Nago ogwa
enabolo mao,” wali po bugagia wali peyu, tama te yali wiegi
yai kolesaga aga konealubo po dali sę eyu, tama te dwagi
yai kolesaga yaligo te agai konealubo po Godide dąų wabo
te usu mu eyu, te habuge me ebeo. Menio.
23 Tama tiyu, Abraham agai tama tiai, tama nosali
Mosesgo te Godigo po meba te bukude agai asęai, “Abraham
agai te Godigo pode konealubo po dąų wai. Tama tibaso,
Abraham aga te Godigo gedude wiegi yai doloba pai bidi
mu pedalai,” Mosesgo tama po asęai. Tama me, te Godigo
Abrahamde dali te po wai, “Aga eno abagi dao.” *
24 Tama te wali pode te Abrahamgo yali kolesaga te po

* **2:21:** Gag 22:1-14 * **2:23:** Gag 15:6; 2 Sto 20:7; Ais 41:8

dagego koneao, te bidi mego konealubo po naga dąụ weyu, tama agai te wiegi yai kolesaga ebo po wali pisąwai, te tiwai bidi Godigo wiegi yai doloba pai bidi dao wagobeo. Menio. Niwai bidigo te wiegi yai yai kolesaga dali eyu konealubo po dąụ wabo bidi, te Godigo gedude te tiwai bidi te wiegi yai doloba pai bidi dao waibao.

25 Tama dago Godigo gedude doloba pai we bidi bidabo kolesaga sao, te polobadu we mego po wali, te we nogi Rahap. Te we aga penani we, tialima Godigo te Kanan tọ Juda bidi hanibolo mawainogo yali sogo, tama augwaligo te Kanan tọba sa pabo bidi dabe tagala palai, te sogo te we Rahap agai te bage tau sai. Te we aga hanigo augwali elidali weyu, tama te we Rahap agai te bidi dabe dualama, gasa tụdu Juda bage bidibo digiba tagala palai. Tama te wego te yali sęde, te we aga Godigo gedude doloba pai mu pedelai dao. *

26 Tama te bidi Abraham dali te we Rahap augwali sigo yali sęde dago koneaibao, tama niwai bidigo agai konealubo po naga dąụ weyu tama wiegi yai kolesaga esiąyu da, teda agai Godide konealubo po wabo isali tiwai dao, te bidigo tigide bidibo noma bidi meniama, tama te bidi isai tiwai yaibao.

3

Dago dena wabo po bugagia tonaluao

1 Eno ama dedeo, dage tomode Godigo po ola mabo bidi hauwago te po ola magio, bidi si sela naga usu yaibao. Dago konebo dao, nosali Godigo agai we bidi dagalobo sogode, agai da te po ola mabo bidi dabe agai da bugagia dagalama, osola sueibao. Tama dago dena sę bugagia esiąyu da, teda agai dabolo sęgę mawaibao. Tiali goli te sogo agai po odali gasa we bidi te agai dua digi augwali bugagia dagalama osola sueibao.

2 Tama hauwa sogo da tigidali bidigo te pode geda muyu haniani sę ebo dao. Tama tibaso, bidi mego agai wabo pode dwai sę me esiąyu da, te aga te wiegi yai bidi mu dao. Tama te bidi aga tigigo ebo sę tigidali bugagia tonaluyu te bidi usu yaibao.

3 Tama dago dena wabo po bugagia tonalubo sęde eno te po obao, dago te moni kibu hos kelede ain dage munama, tama te ain bonogo kegeyu, tama te hos aga dago ebo homu kolesaga wali bilimainogo tebo dao. Tama tiyu dago aga genuai tigi tigidali kegasa biliyu, tama da bidigo homu kolesaga wali hosgo pabo dao.

---

* **2:25:** Jos 2:1-21

4 Tama dagego homugo te moni geba sip, tede me bilibo
kone palao. Te moni geba sip te genuai nai mu dao, tama
tiyu bomai waligo te sip selasa, te tamu ąịdu bilibo dao.
Tama te sip tolasa bilibo nai te dwasianu nai mu dao. Tiali
goli, te sip tolasa bilibo bidi agai homugo gasaba painogo
da, te bidi agai te sip tolasa pabo nai teba begelama pabo
dao.
5 Te tiwai gilama, te da bidigo kele te dago tigide elalubo
dwasianu nai dao. Tiali goli te kelego genuai po hauwa
wabo dao, tama te wali pogo genuai sę ebo usu dao, te sę
meba dwagi yai dao, meba dwai sę dao.
Kone palao, te dwasianu sia dabogo te genuai sia mu
deyu, tama te bulu tomode elalubo ni dabe tigidali te siago
dainogo ebo te dagego konebo dao.
6 Te sia dabo tiwai da bidigo kelego wabo po tiwai dao.
Tama te sia dabo tiwai, dago wali dwasianu dwai po te
genuai mu pedaluama, dago tigi tomode dwai meda mu
elama, tama da dolobo page elalubo. Tama dago wabo dwai
po aga page bulu da te Satan aga moni dwai sia dabo bulu
dao.
7 Tama tigidali tọde bidibo bidi augwaligo te bulu tomode
bidibo wili hasa dabe sobadi, te ba me, te hasamani me,
tama te tigidali tamu ąịde bidibo nai tigidali sai. Tama
augwaligo te hasa dabe tigidali negelama tama nagame
ilibaso, tama augwaligo po odolama bugagia bidibo dao.
Tama megi me bidi dabe augwaligo tama tebo usu yaibao.
8 Tiali goli mena bidi deli agai kele bugagia tonaluaibawe?
Te tobage bidi menio. Sesemane sogo bidigo kelede dwai
po haniani subigila homu hodolama, te dwai po wabo dao.
Tama dago kele da te bidi isibo nai elalubo bidi gạụ kelebo
dwai hasamani tiwai dao, dago wabo pogo we bidi dene
mabo dao.
9-10 Tama dago kelego naga po weyu, te dago po si wabo
dao. Po me deli te dago Genuai Bidi dali te dago Aya God te
augwali sigo nogi dago ugwaba sabo dao. Tama gasa po me
dago kelego dwai po weyu, meba bidi dabe dali posobo po
olama dolobo dao. Tiali goli, God agai tigidali tọde we bidi
aga tigi tiwai nigaligo da, Godigo nogi ugwaba sabo po dali,
te bidi posobo dwai po wabo dali, te tiwai po si dago deli
kelego olamuo. Eno ama dedeo, te dwai po wabo tagalao. *
11 Te ąịde kone palao. Te dwagi yai asobo ulu wę dali te
tamu ąị dali gelama asobo menio.
12 Ama dedeo, te ni kayago te ni oliv du walogobeo. Tama
te bono du ni wain tego te ni kaya du walogobe. Tama tiali
me, te tamu ąịgo dwagi yai ąị ma gagagobeo. Menio.

* **3:9-10:** Gag 1:26

Dwagi yai homu kolesaga God pagedu asobo po

13 Te dage tomode bidi me deli agai wiegi yai homu eyu,
te dwagi yai po konebawe? Te dage tomode te tiwai bidi
me deli bidibaso da, te bidi agai bilibo kolesaga dwagi yai
yao. Tama wiegi yai kolesaga eyu dwai kolesaga isiąma,
tama dwagi yai kolesaga ebo koneyu, tama agai te dwagi
yai kolesaga ebo gasa bidi dabe augwalibolo ola mao.
14 Tiali goli, dagego dwai homu gasa we bidi dabe dali
elaluyu, tama dagego augwaligo nogi ugwaba sabo eno
hagelabo homu eyu da, tama dage nai yogo homu eyu da,
dage te tobage dwai homu eyu da, teda geda muyu dagego
te po wabo dao, “Da da, te wiegi yai homu eyu, te dwagi yai
po konebo bage dao.” Te tobage tibo po wabo tagalao, duga
nogi ugwaba sabo po wagimio.
15 Tama dagego te gasa we bidi dali dwai homu eyu, tama
duga digi duga nogi ugwaba siyu ebo, te tiwai kolesaga te
dagaludu asobeo. God agai te tobage kolesaga dabolo mabo
menio. Tama te homu ebo dwai kolesaga te e tǫde we bidigo
homugo naga ebo kolesaga dao. Te dago dwai tagalai sę ma
eyu, tama te dwai sę ebo page bidi te Satan dao.
16 Tama tiyu, bidi meba augwaligo gasa bidi dabe dali
dwai homu eyu da, tama augwaligo te haniani kolesaga
ebode te augwa digi augwa nogi ugwaba siyu da, te tiwai
bidi dabe augwaligo konila po subigila wabo bidi dao, te
haniani dwai sę ebo page bidi dao.
17 Tiali goli niwai bidi augwaligo te God pagedu asobo
te wiegi yai homu kolesaga sabo bidi dabe augwaligo ebo
kolesaga e dao: polasa mu, te augwaligo meda isiąwai wiegi
yai homu kolesaga wali pabo dao. Tama te kolesaga me, te
augwaligo gasa bidi dabe dali wiegi yai kolesaga eyu deli
homu elama bidiyu, tama augwali dali homu nagame eyu,
tama tiyu augwaligo gasa bidi dabego po wabo odobo dao.
Tama augwaligo homu dene eyu, we bidi tau sabo wiegi yai
kolesaga ebo dao. Tama tiyu, augwaligo deli homu tiwai
naga tigidali we bidi dali ebo dao. Tama augwaligo ugwadu
homugo naga augwaligo po wabo menio.
18 Tama tiyu, dago wiegi yai kolesaga eyu, deli homu naga
elama bidiyu da, te sę ebo dago te nai ge tǫba bulubo tiwai
dao. Tama dago te wiegi yai kolesaga eyu, te deli homu
naga ebo te kolesaga ebode te nai ge dwagi yai walobo tiwai
yaibao, te doloba pai kolesaga ebo genuai pedalaibao.

4

E tǫde ebo kolesaga godolo ebo bidigo te God dali boi bidi ebo dao

1 Te duga hasi te boi bidi yabo homu dali, te wado po wabo homu dali te si menadu pedalobo dawe? Woo, dage bidi deli deligo magi nai sulama, te nai eno tigi tau somainogo, te saio homu eyu, dini ebo dao. Te tama te ebo sęgo dagego homu hodolama, tama homu si eyu, tama duga hasi konila po weyu, wado po idu gebo dao.

2 Dagego te haniani nai sabo homu godolo yai, tiali goli dagego sabo menio. Tama tiyu dagego te bidi ela muabo homu ebo dao. Tama dagego nai sabo homu eyu pesą eyu, tama dagego te nai sisąma, tama dagego wado po weyu hwįbo dao. Tama me sogo dagego Godibolo nai sainu po hanalu wasiąbaso, dagego te nai sabe dao.

3 Tama me sogo dagego Godibolo te nai sainogo po hanalu obadi digi, dagego te nai sabe dao. Magi baso menio. Geda muyu, dagego homu dolo pisiąwai, dwai sę emainogo, duga tigi tobade, duga haliga tobade naga te nai sai hagede te dagego homu dąų ola sabo nai sainu te dagego God te naide hanalu wabo dao. Tiali goli agai dagebolo mabe.

4 Dage te penani ebo we tiwai dao, te we aga bidi dali bidisiąyu, gasa bidi dali penani ebo tiwai dao. Niwai bidi agai e tǫde ebo kolesaga naga godolo eyu da, teda te bidi aga God dali boi bidi homu ebo dao. Te dagego konebewe? Tama tiyu, niwai bidi agai te tǫde kolesaga ebo bidi dabe dali abagi weyu, te bidigo aga digi te God dali boi bidi gagawai.

5 Dagego te polobadu bidali bidigo asęani pode ma kone palao, te pode geda mugio. Te asęani po e dao: “God agai aga Mobo Bidi da dali bidimainogo tagala palali. Tama tiyu, da God taga peyu da, te Mobo Bidi agai bomo eyu, da dali dwai homu ebo dao,” te po Godigo po bukude bidi mego asęani. Te pode dagego “Te po olo po naga dao” homu elamuo.

6 Tama God agai aga Mobo Bidigo dabolo mabo sę te genuai dao. Tama agai da olo mu tau sabo sę, te genuai mu dao. Tama tiyu, agai da olo tau siyu, te dago homude pedalobo ‘Dwai sę yao’ po te po dago odosiąma, tama dago te po aiyaba elalubo dao. Tama te sę ebode te Godigo wali po bukude te po elalubao, “Te aga digi aga nogi ugwaba sabo bidi, te bidi God aga tudiba mubo dao. Tiali goli te imilai bidi da, te bidi God agai olo mu tau sabo dao,” te po asęani. *

7 Tama tibaso, dagego duga dwai kolesaga ebo te homu aiyaba dualao, tama dage Godigo bomo dologode bidao. Tama tiyu, dagego te Satango dwai sę yainogo ebo dagalama

* **4:6:** Pro 3:34

sela sąyao, tama agai dage dali te dwai sę yainogo yali
tagalama Satan aga wi paibao.
8 Tama tiyu, dage God pąba mu peyu tibaso da, aga dage
pąba mu aselama, bidaibao. Tama dage te dwai sę me sogo
me sogo ebo bidi dabe, duga nogogo dwai sę ebo tagalama,
dwagi yai sę naga yao, te bidigo nogo ąide telabo tiwai te
meda meniama dwagi yai tiwai yao. Dagego te Godigo po
wabo odobo me te tǫde kolesaga ebo te homu si elalubo,
te dwai homu ebo kolesaga dagego homude elalubo te sela
sąyao, homu deli naga eyu bidao.
9 Tama duga te dwai sę ebo kolesagade homu sęgę eyu
tama gela hauwa waiyąo. Tama dagego megi tama tebo
kolesagade dagego dwagi yai homu eyu gisugu wai, tama
dagego te dwai sęde gisugu wabo te kolesaga hasegelama,
tama duga te dwai sę yalide homu begeleyu gela wao. Tama
dage te megi naga wiegi yai homu te dwai sęde ebo bidi
dabe, dagego te homu ebo hasegelama, tama duga te yali
dwai sęde hale eyu homu dene yao.
10 Tama duga digi duga nogi Genuai Bidigo gedude aiyaba
dualao. Dagego tama tiyu da, te Genuai Bidi agai dagego
nogi ugwaba saibao.

Dena ama dali dolabo po olamuo

11 Ama dedeo, duga hasi bidi dolabo po dagego wagimio,
te tagalao. Niwai bidi agai aga abagi dali te nogi posobo
po weyu, “Nage dwai sę elama, tama sęgę sao,” te tobage
po weyu da, te bidi agai Godigo bomo yai po me posoyu, te
bomo yai po dolai dao. Tama nago te Godigo bomo yai pode
posobo po weyu da, teda nage te bomo yai po odoyu wali
pabo bidi me menio. Nago te bomo yai po osola sulama,
tama ‘Te bomo yai po usu ebe’ homu eyu, nago te bomo yai
po bolobo bidi dao.
12 Tiali goli, God aga digi naga agai bomo yai po dabolo
mawai dao. Aga digi naga we bidi osola suabo bidi dao. Aga
digi naga agai we bidi tau siyu ma sabo bidi dao, ma we bidi
mu dolabo bidi dao. Tama tibaso, we bidi osola suyu sęgę
mabo sę te nago sę mu menio.

Dago dwai sę egio wabo po

13 Dage meba bidi dagego te po wabo dao: “Megi me, do
me, da te hanu meba pelama, tama te hanude dago bisnis
sę eyu, kibu be deli bidaibao. Tama dago mone ge hauwa
saibao,” te po dage mebago wabo dao. Tialima eno dagebolo
te po obao:
14 Dagebolo magi nai te do pedalabo te dagego konebeo.
Tama dagego bidibo ula te mena tiwai dawe? Te dagego

bidibo ula e tiwai elalubao te kigamu pǫ holama, tama te giliga asobode te po polo hagabo tiwai, te da bidigo bidibo ula te tiwai osogo naga ebo dao. *

15 Tama tibaso, dagego nosali yabo sęde homu eyu, te po wao, “Genuai Bidi agai ‘Ao, usu da’ homu eyu da, te da bidibo ula dali bidiyu, tama dago te masigi sabo sę me te gasa sę me te nosali yaibao.”

16 Tiali goli dagego te tiwai ebo meni. Dagego genuai po dagą olo dali ola biliyu, tama dagego nosali yabo sęde duga digi nogi ugwaba sabo po wabo dao. Te tobage nogi ugwaba sabo po wabo te dwalio.

17 Tama tibaso, bugagia kone palao. Dwagi yai kolesaga ebo koneai bidi, tama te bidi agai te dwagi yai sę esiąyu da, te bidi agai dwai sę yali dao.

5

Te walu hauwa munalubo bidi dabe dali wali po

1 Megi eno te dage walu hauwa munalubo bidi dabe dali te po obao. Dage dwai homu eyu, te hwa weyu, gela weyu yao. Dagebolo moni dwai sęgę dali, dene dali si tamadi pedalaibao.

2 Tama dagego te wiegi yai walu dali te au dobage te nai dabe tigidali te dolama, tama damua pai dao. Tama dagego te ugwa dabe me tigidali, te asibago me te sagado dabego tula silai.

3 Tama dagego te wiegi yai kapa nogi gol te golgo nigali nai dali, te kapa nogi silva si te wiegi yai nai dabede nai yogo ebo homu eyu, te nai dabe olo munaluyu, te yaba yai. Tama te nai si yaba ebo gilama te dagego dwai sę ebo te hania pedaliyu, tama te naigo dagego tigi te sia ulubo tiwai yaibao. Dagego megi bidiyu, te walu me te mone ge hauwa sisinibao. Tiali goli te Genuai Bidi aga ma asobo sogo pąde dao. Tama tibaso, megi da te nai deliba sisinabo sogo menio. *

4 Te po bugagia odao. Te sę ebo bidi dabe augwaligo te dagego moni gide dagego nai sabo sę yai. Tama dagego augwali ili po weyu, te augwali maiabo mone ge bogia siyu, tama meba duga geme halobageba dualobo dao. Odao. Dagego te geme dualali masigigo agai i olama, dwai po dage dali wabo tiwai po wabo dao. Tama te sę bidi dabe augwaligo masigi habuge eyu, dwai homu eyu, tama augwaligo i wabo te dagalude bidibo Genuai Bidi agai odalio, God aga tigidali bomo page bidi mu dao, te aga digi augwaligo gela wabo po odalio. *

---

* **4:14:** Prs 27:1 * **5:3:** Mat 6:19 * **5:4:** Bom 24:14-15

5 Tama tigidali sogo dage e tǫde bidibo sogo, dagego dwagi
dwagi yai nai siyu, tama dage homu dwagi yai naga eyu
bidai. Tama dage nai hauwa tuyu genuai bidi nisai, tama
dage elabo bodolu te pąba pedalai dao, te nisai genuai kibu
tamadi elabo bodolu pąba pedalobo tiwai dao.
6 Dagego te wiegi yai doloba pai bidi dabe po tų elama,
te bidi dabe augwali ela muai. Tama dagego augwali dali
te dwai sę ebadi yaide, augwaligo dage dali po wei ponobo
usu ebeo.

Da bomo elalu bidu te Godiba gedu haluasa po weyu tama Genuai Bidi asobo tonaluinao

(Dąi 5:7-20)

Dago homu dąų olama te sęgę toloyu, Genuai Bidi ma asobo tonaluao

7 Eno ama dedeo, te walu hauwa munalubo bage aug-
waligo tama tiyu, dagego homu dąų olama, dagego te tigidali
sęgę toloyu, tama te Genuai Bidi Jisas ma asobo tonaluao.
Dagego koneani, te gi page bidigo te aga gide bulali nai
dwagi yai holobo tonalubo dao. Tama te bidigo homu dąų
olama, moni homu esiąyu, te tulubage dali te giliga dali sigo
sę usu ela silibo si, tama te bidi aga te gide te wiegi yai nai
sabo dao.
8 Dagego me tama duga homu kolesaga dąų olama, te
tigidali haniani sęgę tolao. Tama te Genuai Bidi ma asobo
sogo te pąba yagasobao. Tama tibaso, dwagi yai homu eyu,
dagego homu kolesaga dąų olama tonaluyu bidao.
9 Eno ama dedeo, te po tų ebo bidi Jisasgo dagebolo dwai
dene wei ponoidali weyu, duga hasi te gasa ama dabe
dali wado po weyu, augwali dali te posobo po olamu dao.
Dagego e po odao. Te po tų ebo bidi Jisas te be tų bulu badu
dolagasai elalubao.
10 Ama dede, dagego te polobadu Genuai Bidigo nogide
po pusali bidi profet bage augwali dali yali te sę homugo
koneao. Te bage dali gasa bidi dabe augwaligo boi bidi
homu eyu, augwali dali dwai sę yai. Tiali goli te profet
bidi augwaligo homu kolesaga dąų olama, te sęgę bugagia
tolai dao. Tama dagego augwaligo te yali kolesaga suyu, te
kolesaga dagego usu ni tiwai dao. Tama dage te usu niba
kadu wao.
11 Tama te tiwai augwaligo te sęgę polobadu bugagia tolai
baso, megi dago tama po wabo dao: “Te homu kolesaga
dąų olama te sęgę tolali bidi dabe, te bidi megi augwaligo
homu wiegi yai eyu bidibao.” Tama gasagi yai bidi me agai
nogi Jop, agai yali sę po dagego odai. Te genuai sęgę hauwa

te agabolo pedalali digi te agai bomo eyu dolalu, te sęgę te aiyaba elaluai. Tama nosali Genuai Bidigo dwagi yai kolesaga aga dali yai, te me dagego koneai. Tama te bidi Jopde yali sę po odama, tama dago koneani, Genuai Bidi agai da hobede mu eyu, tama sesemane sogo agai da homu dene elama, da agai dwagi yai homu eyu, da olo mu tau sabo dao. *

Dago po wabode dago Godigo nogi olo weyu da, te dwalio

12 Ama dedeo, dagego polasa te yabo sęgę sę e dao: Dagego te God aga bidibo madi dagalu me, tǫ me, te gasa nai me nogi eyu, tama dagego te po wabo dao te pogo dąų wagimio. Tama dagego "Awe" weyu duga wabo po dąų walomainu, "Awe" naga wao, te usu yaibao. Me ma, dagego mu po weyu, "Menio" weyu, duga wabo po dąų walomainu, "Menio" naga wao, te usu yaibao. Bidi mego aga wabo po dąų walomainu Godigo nogi weyu da, te bidibolo Godigo sęgę mawaibao. Tama Godigo dagebolo sęgę maidali weyu, dagego te Godigo nogi olo nogi igio. *

Dwagi yai doloba pai bidigo Godibolo hanalu wabo po te bomo elalubao

13 Te dage tomode bidi me deli aga te sęgę tolobawe? Tibaso da, agai te Godibolo gedu haluasa po hanalu wao, Godigo aga tau somainogo. Ma, bidi me aga homu dwagi yai eyu bidibawe? Te homu ebo bidi agai te Godibolo wiegi yai homu elama, tęąbi po weyu, Godigo nogi ugwaba sao.

14 Tama dage tomode ama me deli aga te gasi saliwe? Tama tibaso da, agai te Godigo po odobo we bidi tomode bidibo tobolu bidi augwali i wao. Tama augwali aselama, augwaligo te Genuai Bidi Jisasgo nogide te bidi tigiba te wel muagasiyu, tama Godigo te gasi sai bidi tau somainu augwaligo Godibolo gedu haluasa po hanalu waibao. *

15 Tama augwaligo Godibolo te konealubo po mu dąų olama gedu haluasa po weyu da, te Genuai Bidigo te gasi bidigo gasi usu ilama ma hodolaibao. Tama te gasi bidi agai dwai sę meba yaibaso da, te Genuai Bidigo te dwai sę tigidali sela sąwaibao.

16 Tama tibaso, dagego duga dwai sę yali te duga ama dabebolo pusao, te duga hasi tau somainogo Godibolo te po hanalu wao, te God agai dage dwagi yai ma usu ilimainogo yao. Tama tiyu, te doloba pai bidigo gedu haluasa po wabode bomo elaluyu, tama agai te gedu haluasa po wabogo te we bidi tau sabo sę ebo usu yaibao.

---

* **5:11:** Jop 1:21-22; 2:10; Tib 103:8 * **5:12:** Mat 5:34-37 * **5:14:** Mak 6:13

17 Te polobadu bidai bidi nogi Elaija aga doloba pai bidi
bidiyu, tama agai gedu haluasa po wabode bomo elaluali.
Tama agai Godigo nosali yabo sę po augwalibolo pusuyu
bidai. Tiali goli Elaija aga te da tiwai bidi bidai. Tama
bidiyu, agai Godibolo gedu haluasa po bomonama wai,
te tulubage tuluidali weyu, tama te tulubage dagalude
tulisiąbadi kibu be sela olama, tama te polua a naga olama,
me badu nogo deli olo bidai. *
18 Tama nosali agai Godibolo po ma hanalu obadi, tama
dagaludu te tulubage tagala palama, tama tulubage tuluyu,
te tǫde nai ma holai. *

Godigo po wali pabo tų tagalobo bidi, te dago ma oda sabo po

19 Eno ama dedeo, dage tomode ama me deli agai te
Godigo mu po tagalobaso da, tama ama me bidigo te ama
ma oda siyu da,
20 tama te gasa bidi ma oda sali ama agai koneama te
homu yao: tama te bidi mego te dwai sę yali bidi tau siyu,
tama te dwai sę yali bidi agai te dwai sę ebo tų tagalama
tama te bidi God pageba ma asobaso da, te bidigo te dwai
sę yali bidigo mobo ma sai, tama te bidi agai te dwai sę eyu
te dwai sęgo aga ela mugobeo. Te dwai sę yali bidi tau sabo
kolesagade Godigo te dwai sę ebo bidigo dwai sę hauwa sela
sąwaibao. Te tama dao. *

* **5:17:** 1 Kin 17:1; 18:1 * **5:18:** 1 Kin 18:42-45 * **5:20:** Prs 10:12; 1 Pi 4:8

Pitago Hasia Pas Deli Asęani
Hasia nedebo tau sabo po

Te bidi Jisas wali pali bidi nogo si olama sągago si bidi dabe tomode te bidi Pita bidali. Tama te bidi Pita nosali te Kraisgo po wali pabo we bidi hani dabe tomode te genuai bidi pedalali. Tama agai e pas te digibulu moni tǫ pedai a naga tede bidali Godigo we bidi hani augwalibolo asęna tolali. Magi baso meni, te sogo te Rom gavman me, te haniani olo we bidi me, augwali tigidaligo te Kraisgo po wali pali we bidibolo genuai sęgę dali dene dali mayu bidali. Tama tibaso, te bidi Pitago homugo agai te augwali homu hodolobo bomo mabo po augwalibolo pusa mawaibao. Augwaligo te haniani sęgę tolobadi, tama augwa hasi dali yabo kolesaga me, te gasa we bidi dali yabo kolesaga me, te gavman dali yabo kolesaga me, te tigidalide Pitago augwalibolo te tau sabo po e pas tomode asęnama tama tolali.

Da te Godigo hani we bidi mu pedelai baso, tama dago te wiegi yai kolesaga dabe eyu, te dago dwagi yai nai dabe saiba homu eyu tonaluinao

(Dąi 1:1–2:10)

1 Ena da Pita da, te Jisas Kraisgo tagala palai bidi me deli dao. Tama te dage haniani gasa tedali bulude bidibo we bidibolo eno e pas asęna tolobao. Dage meba te moni tǫ nogi Pontus tede bidibao, meba te moni tǫ Galesiade me, meba te moni tǫ Kapadosiade me bidibo, meba te moni tǫ Esiade me bidibao, meba te moni tǫ nogi Bitiniade me, dage te tǫde bidalubo, tede osogo bidibo we bidi tiwai bidibao.

2 Dago Aya God agai dage polobadu mu konebaso, agai dage hagea sai dao. Tama agai Mobo Bidigo dage doloba pai mu iliyu, tama dage wiegi yai kolesaga naga eyu bididuyu tama dage Jisas Kraisgo po odoyu, agai aga kanemego dagego yali dwai sę sela sąmainogo, God agai dage koneyu polobadu hagea sai dao. Tama eno homugo God agai olo tau sabo kolesaga dage dali genuai mu elama, tama dage bugagia mu bidao.

3 Te dago dena Genuai Bidi Jisas Kraisgo Aya God aga nogi dago ugwaba sinao. Agai da moni homu dene mu eyu, tama da tau somainogo, agai Jisas Krais te isai bidi dabe bidibo digi tomodu ma hodolali. Tebogo dabolo te gesi noma ula

mawai. Tama menama, da dwagi yai homu eyu, bugagia
tonaluyu bidalubao.
4 Aga bidibo digi dage maiabo nai agai dagala munama,
megi bugagia tonalubo dao. Tama agai dagebolo maiabo
nai te gamonabo nai dao, te dwai sęgo dolisiąbo nai dao, te
nai munu me mobia pogobeo.
5 Tama dagego duga homu tigidali te Krais agaba mubaso,
God agai bomogo dage bugagia tonalubao. Tama nosali te
tigidali nai silabo bodolu mani sogo pedalobo si, agai te
we bidi ma dobola sabo kolesaga polobadu sisi ela muani
te sogo waselaibao. Tama tibaso, megi agai dage bugagia
tonalubao.
6 Tama agai dage dali te sę ebode dage moni dwagi yai
homu mu ebo dao. Godigo te dage usu sabo sę pedalama
gogolama, tama dage homu osogo dene ebao. Tiali digi,
dage moni dwagi yai homu mu ebo dao.
7 Tama te haniani dene mabo sę augwaligo page elalubao.
Dage duga homu tigidali Godiba muani sę, te sę usu
somainogo te dene mabo sę dageba pedalobo dao. Eno megi
te wiegi yai kapa nogi gol te naide po digi po begelama
obao. Augwaligo te kapa gol te tǫde diganama, tama te dwai
nai sela sąwainogo augwaligo te gol siade ulubo dao. Siago
uludama, tama nosali te wiegi yai kapa gol naga pedalama,
augwaligo saibao. Tama te gol te osogo wiegi yai nai dao, te
tǫde elalubo nai dao, tama nosali te nai mu dolaibao. Tiali
goli dagego duga homu tigidali Godiba mubo sę te wiegi yai
mu dao, tebogo te kapa gol aiyaba elalubo dao. Tialigo da,
dagego konealubo po dąų wabo kolesaga usu selama, tama
usu baso, te Jisas Krais aga ma asobo hanilabo sogode te
Godigo dagego nogi ugwaba mu siyu, dagebolo dwagi yai
genuai nogi mawaibao.
8 Tama dagego duga gedugo aga munu me susiąwai digi,
dagego Kraisde dwagi yai homu eyu godolo ebo dao. Dagego
megi me aga susiąbadi digi, dagego duga homu tigidali
agaba muyu, tama wiegi yai homu mu ebo dao. Tebogo
te tigidali gasagi yai dwagi yai homu ebo aiyaba elalubo
dao. Tama te dagego wiegi yai homu ebo te genuai mu dao,
augwaligo Godigo bidibo digide ebo wiegi yai homu ebo sabi
si dao. Tama tialigo da, dagego pedauwaligo tede po wabo
usu egobeo.
9 Tama God agai dage ma dobola saibao homu eyu, megi
dagego Krais susiąbadi digi dagego duga homu tigidali
agaba muyu, tama God agai dage ma dobola sabo sę eyu
bididubao.
10 Te Godigo dage ma dobola sabo sę, polobadu mu te
sęde te Godigo nosali yabo sę po pusabo profet bidi dabe

augwaligo te sęde bomo eyu osola suali, te sę pagede
dua dua eyu hanalu wali, augwaligo te sę page kuna
konemainogo yai.
11 Tama Kraisgo Mobo Bidi agai augwaligo homu tomode
hanilama, te po widu geai, “Te Godigo sa muani nosali
asaibao wali bidi Krais agai dene selama, tama nosali agai te
genuai bomo yai ula me saibao,” te po wai. Tama augwaligo
te pode homu konea peyu, te po hanalu wai, “Te sę nisu
pedalaibawe, mena side pedalaibawe?” te po wai.
12 Augwaligo te po hanalu wali digi, tama God agai
augwalibolo waselama, tama augwaligo koneai, augwaligo
po pusubo sęgo augwa digi tau sabo sę meni, te dage nosali
bidabo we bidi tau sabo sę dao. Tama augwaligo te sę eyu,
augwaligo te polobadu sogo mu pusali po dagego tamadi
odali. God agai aga Tedali Mobo Bidi aba tagala palama,
tama agai gasa bidi dabe tau siyu, augwaligo Godigo dwagi
yai po dagebolo pusagasai. Tama te sęde te Godigo dagalude
sę ebo ensel bidi dabe augwaligo bomo eyu, te sę page kuna
koneaio homu ebo dao.
13 Te God agai dage dali te sę yaligo da, te bidi me sę
yai hagede aga ugwa sugwa sabo tiwai, dagego duga homu
bugagia dodola selama dąų wao. Tama dage deli deli duga
digi bugagia tonaluao, te homu kęnai we bidi bidao. Tama
te Jisas Krais aga asobo hanilabo sogo agai dagebolo te wiegi
yai olo tau sabo sę mawaibao. Dagego tede duga homu
bugagia dąų olama, dwagi yai homu eyu tonaluao.
14 Dage Godigo po wali pabo we bidi bidibaso, dagego
God konesiąbadi polobadu yali dwai dwai kolesaga wali ma
pigimio.
15 Te menio. Te dage i wali God aga da, te tedali mu doloba
pai bidi bidibaso, dage me tigidali kolesagade mu doloba pai
we bidi bidao.
16 Magi baso meni. Te Godigo bukude e po asęani, “Ena
tedali mu doloba pai bidi bidibaso, teda dage tedali mu
doloba pai we bidi bidao.” *
17 Tama nogi yai bidi dali, nogi meni yai bidi dali God
agai po tų ebo sogode dagalama egobeo. Te meni. God
agai we bidi po tų eyu osola subo si, agai augwaligo yali
sę naga osola subo dao. Tama tibaso, dagego agade dago
Aya waligo da, teda dage e tǫde osogo bidibadi, agade wi
eyu aga dologode bidao.
18 Magi baso meni. Dagego wąigo dagebolo polobadu ola
mani bidabo kolesaga te usu isiąbo kolesaga dao. Tama
dagego koneai, God agai dage te usu isiąbo kolesagade ma
dobola siyu, agai te mobi elama damua pabo nai mego agai

* **1:16:** Prs 11:44-45; 19:2

dage ma abela sabeo, te dila pai kapa si nogi gol dali silva
dali si, te tobage gamonasiąbo naigo dage ma sabeo.
19 Te meni. Te Kraisgo kanemego agai dage abelama, tama
ma dobola selama, tama megi dage olo mu bidibao. Tama
aga kaneme te dila pai nai mu dao. Krais aga te wiegi yai
kibu sipsip wai tiwai bidali, te sipsip wai aga tigi dwai naigo
doloyu husugu yai digi te menio, te Godibolo te ofa mabo
sipsip usu dao.
20 Tama God agai e tọ nigisiąbadi, polobadu mu agai aga
koneama tama te sę yabode sa muani. Me ma megi e nosali
sogo agai aga dage tobade waselai dao.
21 Tama tiyu, Godigo aga te gụ pagede ma hodolama,
agabolo genuai ula yai nogi mawai dao. Tama tiwai ebaso,
agadu dagego duga homu tigidali Godiba muyu agade mu
dąụ wali. Tama duga homu tigidali Godiba munama, tama
agai dage dali wiegi yai sę yabo sogo dagego dwagi yai homu
eyu tonalubo dao.
22 Te dagego Godigo wiegi yai mu po bugagia wali peyu
tama duga homu kolesagade elaluali dwai kolesaga sela
sąnama, tama dagego duga hasi we bidide dwagi yai homu
ebo gagalali. Tama tiyu, megi dage bomo eyu, homu mu
elaluyu duga hasi godolo mu yao.
23 Awe, duga hasi godolo mu yao. Magi baso meni. Dagego
te gesi noma bidabo ula sai dao. Tama te dagebolo te gesi
noma bidabo ula mani nai te gamonasiąbo nai menio, te
gamonabo nai mu dao, te Godigo bidabo ula mabo bidada
peyu, bidada pabo po, te pogo dagebolo te gesi noma bidabo
ula mawai dao.
24 Tama Godigo pode te bukude asęani po me deli e dao,
“Te tigidali we bidi osogo naga bidibo dao, te noswai tiwai.
Tama augwaligo genuai nogi me te osogo naga elalubo dao,
te noswai aga duduli tiwai. Te noswai holama, sasia peyu,
aga duduli me tegasa dulaibao.
25 Tiali goli te Genuai Bidigo po bidada peyu, bidada pabo
dao,” te po asęani. Tama te po da, te augwaligo dagebolo
pusagasali wiegi yai gesi po dao. *

2

1 Tama God agai dage te gesi noma bidabo ula mobaso,
dagego te gasa bidi dabe dene mabo kolesaga tigidali
tagalama, sela sąyao. Tigidali tibo kolesaga dali, te ugwadu
homugo tibo po wabo kolesaga dali, te si tagalao. Tama
gasa bidigo doado bage me, te agai ebo sę dali sigo dage
aiyaba elaluyu, tama tibaso dagego te bidi aga dali dwai

* **1:25:** Ais 40:6-8

homu elama tama aga dali sębę egio. Te gasa we bidi nogi
posobo po weyu ebo, te kolesaga me dagego tagalao.
2 Te tobage dwai sę egimio. Te menio. Te tamadi ame nani
wai bǫų aga bomo eyu, te ame pę naga tuabo homu ebo dao.
Tama dagego homu te wai bǫųgo homu ebo tiwai gilama,
dagego Godigo po naga sao, te gasa po dali talusiąwai po
dao. Te po naga sao. Tama tiyu, dage bugagia holoyu bidao,
te God agai dage ma dobola sabo sę silabo sogo tonaluao.
3 Tama dagego te Genuai Bidigo dage dali ebo dwagi yai
sę sulama koneai dao. *

Genuai Bidi aga te bidabo ula elalubo genuai masigi tiwai dao

4 Te eno megi te bede po digi po begelama obao. Dage te
dago Genuai Bidi Krais aga pageba asiąo. Aga da te bidabo
ula elalubo masigi tiwai dao. Tama bidi dabe augwaligo
agade 'Te olo masigi dao' homu eyu, aga sela sąwai goli, te
Godigo gedude aga da te wiegi yai masigi mu dao, te Godigo
aga deli hagea sali.
5 Tama bidi me deligo aga bidabo be te masigigo sę ebo
tiwai te Godigo dage aga we bidi hani ilibo dao. Tama tiyu,
dage tedali gasagi yai magi sę isiąwai we bidi hani bidaibao,
te pris bidi hani tiwai. Tama te pris bidi dabe augwaligo
Godibolo dwagi yai nai ula mabo sę eyu, tama agabolo ofa
nai mabo dao. Tama tede Godigo dwagi yai homu ebo dao.
Tama te tiwai me Krais agai dage tau selama, dagego Godigo
homu wali peyu dwagi yai sę yaibao. Tama dagego te dwagi
yai sę te tiwai ebaso, God agai te dagego ebo sęde dwagi yai
homu yaibao.
6 Te eno po digi po begelama wali pode, te Godigo po
bukude te Godigo wali po te bidi me deligo tama asęani,
"Odiąo. Te eno masigi dabego te be nigiyu, tama
eno te wiegi yai dila pai masigi me deli selama,
tama 'Te be bugagia dąų wabo masigi dao' weyu,
eno te dila pai masigi te sęba dąį ilali elalubao, te
bulu nogi Saion tede munalubao. Tama bidigo aga
homu tigidali agaba mubaso da, te bidi hale munu
me egobeo," *
te po asęani.
7 Tama dage duga homu tigidali agaba muani bage, te
dagego gedude te aga wiegi yai mu da. Tiali goli te agaba
augwaligo homu musiąwai bage, augwalide te bukude
asęani po tama dao,
"Te be sę ebo bagego polobadu sela sąwani masigi,
te masigi megi te bede te genuai nogi elalubo masigi

* **2:3:** Tib 34:8 * **2:6:** Ais 28:16

pedalai dao,” *
te po asęani.
8 Tama te bukude asęani po me dao,
“E masigi da, te we bidi augwali sągą dani tụąbo
masigi dao, te augwali te tọba tula muabo genuai
masigi dao.” *
Tama augwaligo Godigo poba augwa homu tigidali musiąbaso, tama augwali tulalubo dao. Te God agai polobadu augwali te sęba muani.
9 Me ma, dage da, dage te sa muani we bidi hani dao. Bidi meba augwali te we bidi dali, God dali tomode bidiyu, tama pris bidi sę eyu, augwaligo Godibolo te dwagi yai nai ula mabo sę ebo dao. Tama te tiwai dagego me te dago genuai tuni bidigo sę ebo dao. Dage da, te tedali gasagi yai doloba pai we bidi hani dao, God aga we bidi hani mu te dage dao. Tama agai dage i olama, tama dage te hulia sai bidibo digi tagalama, tama agai wiegi yai ula yai buluba bidagasai dao. Tama dagego agai yali wiegi yai sęde po te gasa we bidibolo pusumainogo te agai dage sa muani. *
10 Polobadu dage we bidi hani meni yai goli, megi dage te Godigo we bidi hani dao. Polobadu dage agai homu dene eyu tau sisiąwai goli, megi dage agai homu dene eyu tau sai dao. *

Da te gasa we bidi tomode bidu te doloba pai kolesaga naga inao

(Dạị 2:11–3:22)

11 Eno abagi dede mu, eno dage tau somainogo bomo eyu e po dagebolo obao. Dage da e tọba tamadi tama asai osogo bidibo we bidi dao. Tama tibaso, dago tigigo e tọde ebo dwai dwai sę egimio. Te tobage dwai sę dabe augwaligo da aiyaba elaluai hagede da dali hwịbo dao.
12 Tama dage te God konesiąwai we bidi tomode bidiyu, tama dwagi yai kolesaga naga yao. Magi baso meni. Augwaligo dage dali nogi posobo po weyu, “Dage dwai sę ebo we bidi dao,” po weyu da, teda augwaligo dagego dwagi yai sę naga ebo sulama, tama nosali te Godigo po tụ yagasabo sogo asobo si augwaligo aga nogi ugwaba siyu te po waibao, “Ao, agai po wali pabo we bidi augwaligo dwagi yai sę yalio.”
13 Te augwaligo gedude te dago Genuai Bidigo nogi tulaluidali weyu, augwali tigidali tuni bidi dologode dage bidao, augwaligo po wali pao. Tama tiyu, tama te genuai gavman tuni bidi dologode bidiyu agai wabo po odiạo.

---

* **2:7:** Tib 118:22 * **2:8:** Ais 8:14-15 * **2:9:** Sai 19:5; Bom 4:20; 7:6; 14:2; Tai 2:14 * **2:10:** Hos 2:23

14 Tama te tuni bidi agai aga sę bugulama, tama te me
me tǫ pedai tonalubo sę gasa bidi dabego nogoba muani, te
augwaligo te dwai sę ebo bage dene mayu, tama te dwagi
yai sę ebo we bidi nogi ugwaba somainogo ebo dao. Tama
dage augwali me dologode bidiyu, augwaligo po odiąo.
15 Te Godigo homugo te dage te tuni bidi dabe dologode
bidiyu, tama dagego te dwagi yai sę naga ebogo te homu
kolesaga meni yai bidi dabego kedu meni yai po wabo
pedauwali dąų waibao.
16 Tama dage God dali dąų olama, tama dage da aga olo
sę ebo we bidi dao. Tama te dwai sę ebo kolesagago dage
dąų waidali weyu, dage bugagia olo bidao. Tiali goli olo
bidibadi dagego te homu egimio, ‘Te da olo bidibaso, tama
dago dwai sę eyu da, te usu dao,’ te homu egio.
17 Tama dage tigidali bidi dali augwali nogi ugwaba sabo
homu eyu, augwali dologode bidao. Godigo we bidi hani
dali dwagi yai homu eyu, godolo mu yao. God aga wi eyu,
tama aga dologode bidao. Te gavman tuni bidi aga nogi
ugwaba muyu, aga dologode bidao.
18 Te dage masigi sisąbo sę ebo we bidi, te dagebolo sę
mabo bidi dabe wi eyu, augwali dologode bidao. Tama
dage te dwagi yai nagamea pai bidi dologode naga bidigobe.
Te sesena pai bidi dologode me dage bidiyu, augwaligo po
odiąo.
19 Tama tiyu, te dagego genuai bidi me deli agai dage dali
dolo sę esiąyu, dene mayu da, teda dage Godigo homude
homu konea peyu te sęgę bugagia tolao. Tama dage tama
tiyu da, teda God agai dage dali dwagi yai homu yaibao.
20 Me ma, dage dwai sę idu geyu, tama augwaligo nogogo
dage elama, tama dagego te sęgę bugagia toloyu da, te mena
bidigo dagego nogi ugwaba saibawe? Bidi meni. Tiali goli,
me sogo dage dwagi yai sę yai goli augwaligo dage dene
mawaibao. Tama te sogo dage nagamea homu eyu, te sęgę
bugagia toloyu da, teda God agai dage dali dwagi yai homu
yaibao.
21 Tama dagego te sęgę bugagia tolomainogo, God agai
dage i wali. Magi baso meni. Krais aga digi dage tobade
dene sai. Tama aga tama tiyu, dagebolo te sę page
agai bugagia hanilama ola mawai, dage aga tiwai gilama,
bugagia pąde wali asomainogo yai.
22 Tama tiyu, agai magi dwai sę munu me ebe, te tibo
kolesaga eyu tibo po me deli digi wabeo. *
23 Augwaligo aga dali dwai dwai po wabo si agai augwali
dali dwai po wei ponobe, sagia sai. Tama augwaligo aga

* **2:22:** Ais 53:9

dene maidu gebo si, agai te boi bidi homu eyu, po wei munu me ponobeo. Woo. Te menio. Aga te homu yali, ‘God agai te augwaligo ena dali yali sęde te po tų dolo mu yaibao,’ te homu yai. Tama te homu eyu, agai te po tų yabo sę Godigo nogoba maidu geai. *

24 Tama aga digi agai dago yali dwai sę sęgę aga tigigo selama, tama te niba dąų wagi pai. Tama tiyu, agai homugo dago te dwai sę ebo kolesaga tagalaibao, te isai bidigo dwai sę ebo tagalali gilama. Tama dago te dwai sę ebo tagalama, tama dago doloba pai kolesaga naga eyu bidaibao, te me aga homu dao. Tama augwaligo aga tigi doloyu dene mawai, tama tebogo da tau selama dwagi yai ilali. *

25 Tama polobadu dage te kibu sipsip tiwai eyu, augwali tonalubo bidi tagalama tama hagawai digi, megi dage ma geasa asiyu, te dage bugagia tonalubo bidi pageba ma asai dao. *

3

We aga bidi dali bidibo po

1 Te da te tigidali tuni bidi dologode bidabo po tama wali peyu, tama dage we dabe sibi dage deli deli duga bidi dologode bidiyu aga po odao. Tama tiyu, te bidi meba augwaligo Godigo dwagi yai po odobo hagela yai digi, augwaligo wego wiegi yai kolesaga ebo suyu, te wego po mobo masiąwaį goli te bidi augwa homu begelaibao. *

2 Tama te we dabe augwali Godide wi eyu aga dologode bidibo, te magi dwai sę isiąbo kolesaga te bidi dabe augwaligo subaso da, teda augwaligo homu tulaluama, tama Godigo po mu po dao te homu yaibao.

3 Tama dage we dabe sibi, dagego duga tigide bulu badu eda badu au ebo sę tede te moni homu egimio. Tama tiyu, duga tobolu nisi dali haniani sę eyu au egio. Te wiegi yai kapa nogi gol tego nigali tigi au yabo nai dali, te wiegi yai bobobage ugwa dabe dali, te tobage naigo duga tigi au eyu tama gasa we bidigo suyu, dage wiegi yai au yai we dao te po omainogo munamuo. Te meni. *

4 Te tobage au yabo nai te osogo naga elalubo nai dao. Dagego au yabo nai te gasagi yai mu dao. Te dagego homu kolesaga tomode geme dualali au yabo gasagi yai nai mu tedali elalubo dao. Tama dage nagamea pai homu eyu, dua bidabo kolesaga elalubaso, teda te gamonabo au yabo nai mu dao, tama Godigo gedude te wiegi yai dila pai nai mu dao.

---

* **2:23:** Ais 53:7 * **2:24:** Ais 53:5 * **2:25:** Ais 53:6 * **3:1:** Ef 5:22; Kol 3:18 * **3:3:** 1 Ti 2:9

5 Te polobadu bidai we dabe sibi augwali te tama tiwai
bidai dao. Augwali dwagi yai homu eyu, God agai augwali
dali dwagi yai sę ebo sogo bugagia tonaluali. Tama tiyu,
augwali nagamea pai homu eyu dua bidabo kolesaga ebadi,
augwali deli deli augwa bidi dologode bidai dao.
6 Te polobadu mu bidai we nogi Sara agai tama tiyu, tama
aga bidi Abraham dali te nage da eno genuai bidi dao weyu,
agai wali po bugagia wali pai dao. Tama dage me, dage Sara
tiwai dwagi yai sę eyu da, tama te homu wi ilabo naide wi
esiąyu da, teda dage me te Sara aga wegi hani mu dao. *
7 Te dage we sai bidi dabe me, dage Godigo we bidi hani
dali dwagi yai homu eyu, tama dage deli deli duga we
dali tau sabo homu eyu, abagi homu eyu, bugagia bidao.
Tama dagego koneani, te bidi me aga we me augwali sibolo
God agai te bidada peyu, bidada pabo bomo olo mawaibao.
Tama dagego augwali bomo genuai meni homu ebadi, te
bidi agai aga wego nogi ugwaba sao. Bidigo tama tiyu
bidibaso da, teda Godigo augwali sigo aga hanalu wabo po
odaibao. *

Dwagi yai sę yai goli dene sabo po

8 Te eno po silagasu po obao. Dage tigidali deli homu naga
eyu bidiąo. Tama teyu, hobede eyu, te dage Godigo hani
we bidi bidiyu, duga hasi dwagi yai homu eyu godolo mu
yao. Tigidali we bidi dali homu dene eyu, tama nagamea
pai homu ebadi bidao.
9 Bidi mego dage dali dwai sę ebo si, tama dagego dwai
sę eyu ma wei ponogio. Ma, bidi mego dage dali dwai dwai
po wabo si, dagego te dwai po me weyu wei ponogio. Te
menio. Dagego God hanalu wabo po wao, agai augwali dali
dwagi yai sę emainogo yao. Te God agai dagego te tobage sę
emainogo dage i wali dao, tama nosali agai dagebolo dwagi
yai kolesaga mu yaibao.
10 Magi baso meni. Te polobadu mu bidi mego e po asęani,
“Niwai bidi agai homu ‘Ena dwagi yai homu eyu,
tigidali sogo bugagia bidaio,’ te homu agai eyu da,
teda agai dwai po olamuo, te we bidi dene maiabo
tibo po wagio.
11 Me ma, agai dwai sę tudiba muao,
te dwagi yai sę naga yao. Tama agai bomo eyu, te
gasa we bidi dali bugagia bidabo sunumi gegegi pao,
tama sulama aga te sunumi wali bugagia pao.
12 Magi basowe? Te Genuai Bidi God aga gedugo te
doloba pai we bidi dabe augwali bugagia tonaluyu,

---

* **3:6:** Gag 18:12 * **3:7:** Ef 5:25; Kol 3:19

augwali dali dwagi yai homu ebadi, tama agai
augwaligo hanalu wabo po odoyu, wei ponobo dao.
Tialima, te dwai sę ebo bage dali agai te boi bidi
homu ebo dao." *
13 Te dage bomo eyu, tama te dwagi yai sę yabo homu
dąų weyu da, teda tego dagebolo dene mawaibawe? Woo,
te tobage sę ebo bidi hauwa meni.
14 Tialima dagego te doloba pai sę yai goli te gasa bidi
dabe augwaligo dage dene me sogo mayu da, teda God agai
dage dali dwagi yai homu eyu dwagi yai kolesaga dage dali
yaibao. Tama tibaso, dage augwalide wi egio, te augwaligo
dage dali ebo sęde me dage moni homu egimio.
15 Te meni. Dage duga homugo "Krais aga da, dago Genuai
Bidi mu dao" homu eyu, aga dologode mu bidao. Tama teyu,
dagego duga homu hasia bugagia dodolama, tama me sogo
bidi mego dagego Kraisde konealubo po page hanalu obaso
da, dagego agabolo te konealubo po page bugagia ola mao.
*
16 Tialima, te po page agabolo ola mobadi dagego wado po
wagio. Te meni. Dage te nagamea pai homu kolesaga elama,
tama aga dologode bidiyu, te konealubo po page agabolo
ola mao. Tama timainogo dage te doloba pai kolesaga naga
yao. Tama dagego tama tiyu da, te bidi meba augwaligo
dage dali nogi posobo po weyu, tama dage Krais aga hani
we bidigo ebo dwagi yai sęde augwaligo 'Te dwai sę dao' po
wabo bage, nosali augwaligo koneaibao, te pode augwaligo
mu geda muani. Tama te koneama tama augwali ge neyu
hale mu yaibao.
17 Tama dago dwagi yai sę naga yai goli, tama God agai
"Awe" weyu, te bidi dabe augwaligo dabolo dene mayu da,
te usu dao. Tialima dago dwai sę elama tama augwaligo da
dene mayu da, teda te dwali dao.
18 Magi baso meni. Te Krais aga digi agai dago yali dwai
sę sęgę sela sąmainogo aga deli sogo naga isali. Tama aga te
doloba pai bidi mu bidai goli, tama agai da doloba pisiąwai
bage te God pageba sesimainogo agai da tobade dene sali.
Bidi dabe augwaligo aga tigi isilali. Me ma Godigo Mobo
Bidigo Krais bidimainogo ma hodolali.
19 Tama te sogo Krais aga mobo bidigo te isali bagego
noma bidi dabe kalabuside bidalubo madiba aga teba
pelama, tama agai aga po augwalibolo pusali.
20 Tama polobadu mu te bage augwali e tǫde bidibadi
augwaligo Godigo po odobo hagela yai dao. Tama te sogo
polobadu mu te bidi nogi Noa aga e tǫde bidiyu, tama Noa

---

* **3:12:** Tib 34:12-16 * **3:15:** Ais 8:12-13

agai te moni geba nigibadi te sogo Godigo te dwai sę yali we bidi dali sębę polo isiąbadi tonaluali. Tama te moni geba nigibo sę silama, tama te we bidi isilabo moni ąį asali sogo, te we bidi hauwa te geba tomoba pelama bugagia bidibeo. Woo, te we bidi a naga olama me nogo sela naga augwali te sipde bidibadi te ąįdu sela bilama tama bugagia bidaligo sana pali. Tama tebogo Godigo augwali te ąįgo tau siyu ma dobola sali. *

21 Tama te ąį te augwaligo dage baptais mani ąį tiwai dao. Tama Jisas Krais aga te gų pagede ma hodalobaso, Godigo te baptais mani ąįgo dage tau siyu ma dobola sali. Te ąįgo te dagego tigide elalubo meda sela sąyu, tama dage tau siyu ma dobola sabo menio. Te meni. Te dagego te doloba pisiąwai sę idali weyu, tama dagego Godibolo te da tau sao po weyu, tama augwaligo dage baptais mawai dao. Tama te tiwai ebogo dage tau siyu ma dobola sabo dao.

22 Tama te Jisas Krais aga te gų pagede ma hodolama, tama Godigo dagalude bidibo madiba sabolama tama genuai nogi sobaso, aga te Godigo dolo nogo badu megi bidibao. Tama aga tede bidiyu, tama ensel mobo bidi dabe tigidali dali, te noma bidi tuni bidi dabe dali, te bomo yai noma bidi dabe dali, augwali tigidali Krais aga dologode bidibo dao.

Genuai usu sabo sę te Godigo po wali pabo we bidi dabeba pedelama augwali te sęgę tolali

4

(Dąį 4–5)

1 Te bidi Krais aga tigide dene saligo da, teda dage bomo siyu bugagia bidimainogo eyu, dagego agai yali homu kolesaga tiwai gilama yao. Magi baso meni. Niwai bidi agai dwagi yai sę yali goli aga dene siyu da, te bidi agai te dwai sę ebo tagalai dao.

2 Tama tiyu aga e tǫde bidibo sogo tigidali agai e tǫde we bidigo yabo dwai dwai kolesaga munu me egobeo. Te meni. Agai te Godigo homu naga wali peyu bidaibao.

3 Tama polobadu te dagego te tǫde bidibo we bidigo ebo dwai dwai sę hauwa sogo yai dao. Tama tiyu, dagego te penani ebo sę te we bidi gabidide hania idu geai dao. Tama dagego te dwai meda yai penani yabo homu eyu, tama te bomai ąį tulama te polobo bidi tiwai idu geai dao. Tama tiyu, te moni nai hauwa mu nogelama, te nai daa mu te ma tuyu, ma tuyu ela pedubadi, tama dagego te bomai ąį subigila tuyu, te polobo bidi tiwai pedaluyu, tama dwai sę

* **3:20:** Gag 6:1–7:24

eyu bidai dao. Tama dagego te tibo god augwalibolo lotu
po weyu tama augwaligo dage tau somainogo te dagego te
dwai dwai penani ebo sę te polobadu idu geai dao.
4 Tiali goli megi te dagego polobadu abagi dabe augwaligo
dagede noma siyu bidibao. Dage augwali dali kisasa biliyu,
tama bomo eyu, te haniani dwai dwai sę ela bilisąbaso,
tama augwali noma siyu, dage dali te nogi posobo dwai po
augwaligo wabo dao.
5 Tialima, te po tų dodolobo bidi Krais aga tamadi asobo
si, te agai te polobadu isali we bidi dali, te me bidibo we
bidi dali si augwali tigidali dali agai te moni po tų yaibao.
Tama te sogo te dage dali dwai po wabo bage augwaligo te
bidibolo te nogi posobo dwai po wali po page pusulama, te
pode te augwali dene saibao.
6 Tama te Krais agai te isali we bidi dali me te po tų ebo
sisi yai elaluyu, tama agai te polobadu isai we bidi dali me te
Godigo gesi dwagi yai po pusigi pai. Magi basowe? Te God
agai augwali osola sulama, tama augwali isali, te tigidali
tǫde bidibo we bidi tiwai. Tama augwaligo tigi isali goli,
augwaligo noma bidi te God tiwai bidimainogo Krais agai
augwalibolo te Godigo po pusigi pai.
7 Te tigidali nai silabo sogo te pąba yagasobao. Tama
tibaso, dage te homu nagamea pai we bidi bidao, te dage
God dali te hanalu wabo po gisiga omainogo te dagego duga
homu bugagia tonaluyu bidao.
8 Tama dagego genuai hasia yabo sę e dao, te dage bomo
eyu, te duga hasi te dwagi yai homu eyu godolo mu yao.
Tama te we bidi godolo mu ebo kolesaga, te tebogo te
augwaligo ebo dwai sę sula tagalabo kolesaga dao. *
9 Tama tibaso te kolesaga yao. Tama te kolesaga eyu, te
dwagi yai homu eyu, tama duga hasi dage deli deligo te gasa
we bidi dali te nai gesebo sę yao.
10 Tama God agai te dage deli delibolo te haniani tau sabo
homu kolesaga olo mena mena pai dao. Agai tama tialigo
da, dage deli deligo te olo mani homu kolesaga ebogo gasa
we bidi tau sao. Tama dagego tama tiyu da, teda dage te
Godigo olo mani tau sabo homu kolesaga bugagia tonalubo
we bidi mu bidaibao.
11 Tama dage deli deligo te haniani sę eyu, tama te po
ola mabo bidi agai te Godigo po ola mao. Tama te gasa we
bidi tigi tau sabo sę yabo bidi me, agai te Godigo agabolo
mabo bomogo te sę yao. Tama te tiwai yao, tama dage Jisas
Kraisde wadolama, tama tigidali sęde Godigo nogi ugwaba
somainogo te tiwai yao. Te God aga te moni ula yai nogi

* **4:8:** Prs 10:12

dali, te tigidali nai tonalubo bomo dali si te sesemane sogo
elalua peyu, elalua paibao. Te tiwai emainao. Mu dao.
12 Eno abagi mu dede, te dageba te dwai usu sabo sogo
megi pedalobo. Tama te sęde te gasagi yai konesiąbo sę dao
homu eyu, dagego noma sigimio. Woo, te menio.
13 Dagego te Krais aga dene sali tiwai te dagede me te dene
tolobo sę meba megi tama siyu ebaso, tama dage dwagi yai
homu yao. Tama nosali aga ma asobo si, aga bomo yai ula
te sogo hanilibo si, te dagego aga dene meba ede sobaso
tama dage te sogo me te didibili eyu moni dwagi yai homu
yaibao.
14 Tama dage Krais wali pobaso augwaligo dage dali te
nogi posobo dwai po weyu da, teda dage dwagi yai homu
yao, God aga moni ula yai Mobo Bidi aga dage dali bugagia
bidibaso.
15 Me ma, dage tomode bidi me deli agai te bidi ela mubo
sę, ma te nai wi sabo sę te si ilamuo, te tobage sę ebode dene
sigio. Dagego dwai sę ebaso dene sigimio. Ma, te kolesaga
hagoma eyu, gasa bidi dabe dali augwali tonalubo bidigo po
weyu bidigio. Te tobage sę ebode me te dene sigimio.
16 Tiali ma dage te Godigo po wali pabo we bidi bidibaso
tama tede augwaligo dage dene mayu da, teda dage hale
ilamuo. Woo, te menio. Dagego te nogi te Godigo po wali
pabo we bidi nogi elalubaso te Godigo nogi ugwaba siyu,
nage usu da po agabolo wao.
17 Magi baso meni. Te Godigo we bidi osola subo bodolu
mani sogo pąba yagasai dao, tama agai te aga hani we bidi
dali te osola suyu, te po tų ebo sę gagalaibao. Tama da, te
da Godigo po wali pabo we bidi hani dao. Tialima God agai
te po tų dodolobo sę gagalainogo eyu, tama hasia bolo agai
te da aga hani we bidi dali te sę yaibao. Tama tibaso da,
te Godigo gesi dwagi yai po odobo hagela yai we bidi dabe,
nosali agai augwali dali te po tų ebo si, te augwaligo genuai
dene mu saibao.
18 Tama te asęani po tiwai,
“Te doloba pai bidi, te tobage bidi Godigo agabolo
dene hasia mayu, tama nosali God agai te bidi
ma dobola sabo dao. Tama te doloba pai bidi dali
tama tialigo da, teda te Godigo po sela sąyu dwai
sę yali bidi te aga dali te Godigo magi yaibawe?”*
te po asęani.
19 Tama tibaso, God agai “Awe” weyu, tama dage dene siyu
da, teda dagego dwagi yai sę naga ebogo dagego duga digi
God nogoba muao. Te God aga digi agai dage nigali, te agai
dage tau siyu ma dobola sabo bomo te munu me siligobeo.

* **4:18:** Prs 11:31

5

1 Tama tibaso, megi eno te dage Godigo hani we bidi
tonalubo bidi dabe dali e homu kęna sabo po obao. Ena
digi me ena da te Godigo hani we bidi tonalubo bidi dao, te
dage tiwai. Tama eno gedugo Krais aga dene sabo suai bidi
dao. Tama aga ma asiyu, tama aga bomo yai ula pedalobo
si, te sogo ena te bomo yai ula meba sabo bidi me bidaibao.
2 Tama te homu kęna sabo po e dao: te kibu sipsip
tonalubo bidi agai te kibu sipsip bugagia tonalubogia tama
dagego te Godigo dagego nogoba muani we bidi bugagia
tonaluao. Tama te sęde augwali tonalubo hagela homu eyu
tama tonalugio. Woo, te menio. Dwagi yai homu naga eyu,
dagego augwali bugagia tonaluao. Tama dagego te masigi
naga somainogo te sę egimio. Te menio. Dagego homu mu
bomo eyu, te augwali tau somainogo te sę yao. *
3 Tama kolesaga hagoma elama, tama dwai homu eyu te
Godigo dagego nogoba muani we bidi tama tonalugio. Woo,
te dage te dwagi yai sę ebo tụdu polasa pao, te augwali dage
wali asomainu, te kibu sipsip augwali te augwali tonalubo
bidi wali pomainogo aga polasa pabo tiwai gilama yao.
4 Tama dage te kibu sipsip tonalubo bidi dabe tiwai bidiyu,
tama Krais aga te sipsip tonalubo bidi dabego tuni bidi mu
tiwai dao. Tama aga ma asiyu hanilibo si, te sogo dagego
te bomo yai ula saibao, te bomonama udayu nai sabo bidi
agai te wiegi yai tobolu au yabo nai sabo tiwai. Tama agai
au yabo nai osogo elaluyu dolai goli, te dagego sabo bomo
yai ula te dolisiąbo nai mu dao.

5 Te dage gesi bidi dabe, dage me te dolo kolesaga eyu,
te tonalubo bidi dabe dologode bidiyu, augwaligo wabo po
bugagia odiąo. Tama dage we bidi me, dage tigidali te
nagamea pai homu eyu, tama te olo sę ebo we bidi tiwai
bidiyu, dage tomode duga hasi te tau sabo sę yao. Magi
baso meni, te Godigo po bukude te nagamea pai homu ebo
kolesagade e po elalubao,

“God agai te kolesaga hagoma ebo we bidi dali boi
bidi homu eyu, bomo elama dolalubo dao. Tialima
te nagamea pai homu ebo we bidi dali agai te olo
tau sabo kolesaga ebo dao.” *
6 Tama tibaso, te nagamea pai homu eyu, God agai genuai
bomo elalubo nogo dologode bidiąo, te agai bodolu mani
sogo asobo si agai dage ugwaba somainogo tama bidiąo. *

---

* **5:2:** Jon 21:15-17 * **5:5:** Pro 3:34 * **5:6:** Mat 23:12; Luk 14:11; 18:14

7 Tama bidiyu, tama God agai dagede homu eyu, tama
agai dage bugagia tonalubaso te dagego moni homu ebo sę
tigidali aga nogoba muiąo.
8 Te dagego duga homu bugagia dodolao, tama bugagia
tonaluao. Te dagego boi bidi Satan aga susa bilibo dao. Te
moni hasa nogi laion, te aga nasi baso bomo elama, tama
moni hwa olama gaa weyu aga tuabo nai gegeyu bilibo dao.
Tama te boi bidi Satan aga te tiwai eyu susa bilibo dao, te
dage dolainogo ebo dao.
9 Tama dagego duga Godide konealubo homu bugagia
dąų olama, tama dolaluyu te boi bidi sela sąyao. Dagego
koneani, te augwaligo dage dene mabo tiwai gilama eyu,
te gasa bidi dabego te Godigo hani we bidi tigidalibolo te
tobage dene mabo dao, te tigidali tǫde.
10 Tama dagego te sęgę osogo tolama, tama God aga digi
agai dage sese bugagia ma ilama, tama dage bomo menama,
bugagia mu dąų waibao. Te God aga da te tigidali wiegi yai
olo tau sabo kolesaga page bidi dao, tama agai dage i wali,
te dage Krais wali peyu, te Godigo bomo yai gamonabo ula
meba dagego somainogo yali.
11 Eno homugo te God aga te tigidali nai tonaluabo
bomo sesemane sogo elalua peyu, elalua paibao. Te tiwai
emainao. Mu dao.

Po silagasu wabo po

12 Te bidi nogi Sailas agai ena tau siyu, tama eno e
pęwadage po dagebolo asęna tolobao. Tama eno homu te
bidi Sailas da te aga nogoba muani sę bugagia tonaluyu sę
ebo bidi dao. Tama eno e po dagebolo asęyu, tama bomo
elama eno dage homu kęna sabo po weyu, tama te eno
asęani po te God agai aga we bidi olo tau sabo kolesaga
mu dao. Tama tibaso, te kolesaga bugagia dąų olama, tama
dolaluyu bidiąo.
13 Te Godigo hani we bidi meba augwali te bulu nogi
Babilon tede augwali bidibao. Tama Godigo augwali te dage
dali te hagea sai dao. Tama te we bidi dabe dali, te eno ogwa
tiwai bidibo bidi nogi Mak dali, augwaligo dagebolo te dage
bugagia bidao po obao.
14 Tama dage me duga hasi pagea siyu, tama gasa we bidi
bugagia bidao po wao. Tama eno homugo te dage Kraisde
wadolai we bidi dage tigidali te homu kęnasa bugagia
bidiąo.

Pitago Si Sogo Asęani Pas
Hasia nedebo tau sabo po

Te bidi Pitago koneani, nosali te haniani tibo po ola mabo bage aselama, tama te asobo bagego te tibo po ola mabogo te Kraisgo po wali pali we bidigo ebo kolesaga dolainu yaibao. Tama te tiwai idali weyu, te bidi Pitago e pas tomode te we bidi tau sabo po asęani. Agai homugo augwaligo te bidi Jisas Krais dali, te agai yali sę dali, tede homugo bugagia kone palao. Tama eyu augwaligo bomo siyu, tama augwaligo te Godigo po odobo hagela homu ebo bagego wabo dwai po te augwaligo wali pogobeo. Bidi mebago homu te bidi Krais ma asogobeo, te po obaso, te wabo pode mu po wabowe te homu idali weyu, tiali goli Pitago asęani pasde te po weyu, aga mu asaibao po wai. Mu tamao, aga te polo asesa me asogobeo, tiwali goli te page e tiwai elalubao. Godigo homude te da bidi dabe me deli hagaidali homu ebao. Agai homugo te tigidali bidi homu begelimainu ebao, tama agai te we bidi augwalide dua dua tonalua peyu bidibo dao. Te buku Dąi 3:9 tede te po elalubao suao.

Dago dena te bidibo ula elalubo sogo te dwagi yai kolesaga dabe ebo bomo elama pedalubo sę eyu, tama dago dwai bidi dabego dwai dwai po sela sąyao

1 Ena da Saimon Pita dao, te bidi Jisas Kraisgo sę ebo bidi dao, te ena agai tagala palai bidi me deli dao. Tama eno e pas asęna dagebolo tolobao. Te Jisas Krais aga te dago God dao, te aga da te da ma dobola siyu dwagi yai buluba muabo bidi dao. Tama aga doloba pai bidi mu bidiyu, tama da tigidali dali deli homu naga elama, tama agai te dagebolo te agaba duga homu tigidali muabo kolesaga mawai dao. Tama te dagebolo mani kolesaga te agai dabolo mani kolesaga tiwai si dao, te wiegi yai dila pai kolesaga mu dao.
2 Tama eno homugo dagego te God dali, te dago Genuai Bidi Jisas dali si bugagia kuna koneyu, tama tebogo te God agai olo tau sabo kolesaga dage dali genia peyu, tama dage nagamea homu eyu bugagia mu bidimai yaibao.

Godigo augwali hagea siyu, i wai dao

3 Te God agai aga bomogo te dabolo te da God tiwai bidibo usu ilabo bomo tigidali mawai dao. Tama agai aga bomo yai

ula me, te aga wiegi yai kolesaga me te dabolo mawainogo agai da i wai. Tama dago aga koneyu, tama tebogo te agai te doloba pai bidabo bomo dabolo mabo dao.

4 Tama tiyu, agai te polobadu wali maiabo genuai wiegi yai nai dabe dabolo olo mawai dao. Tama agai te nai dabe dabolo magi baso mawai dawe? Te dagego te mani nai dabe selama, tama dage te God konesiąbo we bidigo ebo dwai dwai sę yabo homu tagalama, tama te tobage we bidi dolobo sęde geda selama wi peyu, tama dagego te Godigo doloba pai wiegi yai homu kolesaga somainu, agai te polobadu mawaibao wali maiabo genuai wiegi yai nai dabe dabolo olo mawai dao.

5 Tama agai da dali tama tibaso, dagego duga homu Godigo poba dąų wabo kolesaga ebadi, te gasa kolesaga me yao, te dwagi yai sę naga ebo kolesaga yao. Te tama eyu, tama dagego Godigo homu konebo kolesaga me yao.

6 Tama te kolesaga ebadi, te duga digi duga tigi dali homu dali si bugagia tonalubo kolesaga, te me yao. Tama te kolesaga ebadi, e kolesaga me yao, te dagego dene hauwa sogo bugagia tolao. Tama dene bugagia tolobadi, dagego Godigo kolesaga naga dolo mu wali pabo kolesaga yao.

7 Tama te kolesaga ebadi, te duga hasi abagi dali dwagi yai homu eyu godolo mu ebo kolesaga me yao. Tama tibadi, te tigidali we bidi dali dwagi yai homu eyu godolo mu ebo kolesaga, te me dagego yao.

8 Tama te tobage homu kolesaga dagego elaluyu, geneniyu da, teda dagego dago Genuai Bidi Jisas Krais bugagia kuna mu koneyu, tama wiegi yai du walaibao.

9 Tialima te tobage wiegi yai kolesaga esiąbo bidi te gedu widai bidi tiwai dao, aga digibulu tonobo gisiga bugagia susiąbo bidi dao. Tama te bidigo gegeda pai, te Godigo aga polobadu yai dwai sę tigidali sela sąwai dao.

10 Eno ama dede, u haniani dwagi yai kolesaga ebode eno po me elalubao. Godigo dage aga sa muyu, tama agai dage i wai dao. Tama agai dage dali yali sę bugagia dąų omainogo te dage bomo eyu, te u haniani dwagi yai kolesaga yao. Dagego tama tiyu da, teda dage munu me tulalugobeo.

11 Tama te kolesaga dagego wali peyu da, teda te tų mu dala pelama, tama dage te Jisas Kraisgo we bidi tonalubo bomo dologoba olo bugagia mu peyu tama bidaibao. Aga te dago Genuai Bidi, tama agai da ma sali bidi dao. Tama te agai we bidi tonalubo sę bidada peyu, bidada paibao.

12 Tama tibaso, dagego te kolesaga page koneyu, tama dagego te mu po selama, tama dage tede bomonama dolaluai goli, eno homugo te eno dagebolo te po widu geaibao.

13 Eno homugo e kolesaga ebo dolo dao, ena megi e
elalubo tigi me bidibadi te eno dagebolo te po ma widu
geaibao, te dage homu hodolomainogo yaibao.
14 Tama eno koneani, dwasianu sogo digi te eno e tigi
tagalaibao, te dago Genuai Bidi Jisas Krais agai tama tiabo
po enabolo pusalio.
15 Tama eno bugagia dua dua eyu te tụ nigaibao, tama ena
isai digi nosali dagego te po tigidali sogo dagego homugo ma
koneaibao.

Dago suali, Godigo ula yai bomo Kraisde bidai

16 Te dago dagebolo te dago Genuai Bidi Jisas Kraisgo
bomo dali, aga nosali ma asobo po dali, te po si polobadu ola
mobadi yaide, te dago te bidi me aga homugo naga olo nigali
po wali pelama, tama dagebolo te Kraisgo po ola mabeo.
Woo, te menio. Dago suali, Godigo genuai ula dali bomo
dali te dago gedugo suai.
17 Tama da aga dali bidibadi te aga Aya Godigo aga nogi
ugwaba siyu, tama te wiegi yai ula agaba mawai. God aga te
hasia polalubo dagalu ulade bidiyu, agai te po wali, tama te
dagaludu wali po Kraisba dulama te po wai, “Te eno ogwa
dao, eno aga godolo mu eyu, tama eno homu wiegi yai aga
dali mu ebao.”
18 Da aga dali te tedali bulu dude bidibadi, tama te po
dagaludu asiyu wabo po odai dao. *
19 Tama tibaso, dago te Godigo po odolama we bidibolo
pusali bidi dabego polobadu wali poba dena homu te poba
dạụ wabo dao. Tama te tiwai gilama tama dagego me
augwaligo wali po bomonama dạụ ola siyu da, te wiegi yai
yaibao. Te Godigo po pusali bidi profet bagego po te be hulia
sai madide te lam sole ula elalubo tiwai dao. Tama dagego te
profet bagego po bugagia odao, tama te po ododubadi te be
posainu ebode tama te genuai ula elalubo họ pedalugulama
tama te họgo ula te dagego homu tomode ula elaluaibao. Te
sogo asobo tonalubadi, dagego te profet bagego po bugagia
odiạo.
20 Tiali goli hasia dagego te bugagia koneao, bidi mego aga
digi aga homu wali peyu, te bukude elalubo profet bagego
po me deli te page pusugobeo. Te aga usu egobeo.
21 Magi basowe? Polobadu bidi me deli aga homugo digi
te Godigo po pusubo profet dabego wabo po munu me
pedalobeo. Menio. Godigo Mobo Bidi aga digi te bidi dabe
homu hodolobaso, tama augwaligo te Godigo augwalibolo
mani po pusai dao.

---

* **1:18:** Mat 17:1-5; Mak 9:2-7; Luk 9:28-35

2

Tibo profet bidi dabe augwaligo ebo dwai kolesaga po

1 Tiali goli polobadu te tibo po wabo profet bidi dabe meba
te Israel dabe tomode pedalai. Tama tialima te tibo po wabo
tisa bidi dabe meba augwali te dage tomode me pedalaibao.
Te augwaligo geme te bidi dolabo tibo ola mabo po haniani
ola mabo gagalaibao. Tama tiyu, te Genuai Bidigo augwali
ma dobola siyu abelai goli, augwaligo te Genuai Bidi nogi
tudiba muyu hogwa saibao. Te augwaligo tama tiyu, te
augwa digi polo dolaibao.
2 Tama we bidi hauwa augwaligo dwai penani ebo
kolesaga haniani augwaligo wali paibao. Augwaligo tama
tibaso, gasa we bidi augwaligo te wiegi yai kolesaga mu wali
pabo bidi dabego kolesaga dali dwai posobo po waibao.
3 Tama te tibo po ola mabo bage augwaligo te gasa we bidi
dabego nai sulama pesą elama mu sainogo ebo bidi dabe,
tama augwaligo te dagego mone dabe bomonama sainogo
tibo po hauwa dage dali waibao. Tiali goli polobadu mu
Godigo augwali po tų ilama hagayabo te sisi yai elalubao.
Tama augwali mu dolabo nai te sesemane sogo tonalubao.
4 Magi baso meni. E tiwai dao. Te Godigo ensel mobo bidi
dabe augwali mebago polobadu dwai kolesaga yai. Tiali goli
Godigo augwali sula tagalobeo. Menio. Agai augwali te sao
dedage pagede kalabus elaluyu, tama te sau dedage page
dwai be mu hulia side bidibao. Tama megi me augwali te
po tų yabo sogo te pedalobo tonaluyu bidibo dao.
5 Te polobadu mu bidai we bidi augwali me, te augwaligo
God gegeda peyu tudiba muai, tama agai augwali sula
tagalobeo. Menio. Agai te wę genuai augwaliba asomainogo
elama, tama augwali te węgo ela silama tama hagawai. Tiali
goli te bidi Noa aga te doloba pai kolesaga ebo po pusubo
bidi bidai. Tama Godigo aga dali, te we bidi a naga olama
me badu nogo si agai tonaluyu ma dobola sai. *
6 Tama agai te Sodom dali Gomora dali si me dene ilai. Te
genuai hanu si Godigo siago ulai, tama te keli naga elaluai
dao. Agai te hanu sigo yali dwai kolesaga wei ponama tama
te hanu si tigidali mu dolai. Tama nosali, te Godigo po
tudiba mubo bidi dabe, augwaligo te polobadu yali po tų
konemainao. Te po tų nosali augwaliba pedalabo te piksa
noma waseliyu yali dao. *
7 Tama Godigo te doloba pai bidi Lot ma dobola sali, tama
Godigo aga dolobeo. Lot aga te penani kolesaga ebo we bidi
augwaligo yali kolesagade aga homu sęgę mu yai. *

---

* **2:5:** Gag 6:1–7:24 * **2:6:** Gag 19:24 * **2:7:** Gag 19:1-16

8 Te doloba pai bidi augwali tomode bidai, tama augwaligo
ebo dwai kolesaga hauwa sogo sudu geai, tama tigidali
sogo augwaligo dwai po wabo agai odai. Tama agai homu
bugagia dolo elaluai, tama aga noma siyu, tama agai homu
dene mu augwaligo te bomo yai po sela sąbo kolesagade yai.
9 Tama te polobadu yali sę pode dago koneai, Godigo te we
bidigo ebo dwai sę wei ponobo konealigo da, teda e me dago
koneani, te God wali pabo we bidi augwalibolo te usu sabo
sę pedalobaso da, teda Genuai Bidigo augwali te sęde ma
dobola sainogo koneama tama tiaibao. Tama agai te dwai
bidi dabego ebo kolesaga me koneyu, tama te dwai dene wei
augwaliba ponobo, te me agai konebao. Tama koneyu, agai
te po tų yabo sogo tonalubadi augwali dene mabo dao.
10 Tama te bidi dabe augwali meba te dene genuai mu
saibao. Te augwaligo tigigo yainu meda yai kolesaga wali
pabo homu hodolo bidi dabe augwaligo te tigidali genuai
bidigo po hagela eyu, tama te po sela sąbo dao.

Tama te tibo po ola mabo bidi dabe augwali te hale isiąbo
bage dao, tama augwaligo augwa homu naga wali pabo dao.
Wi me esiąyu, tama te bidi dabe augwaligo te dagalude
bidibo genuai mobo bidi dabe dali dwai posobo po wabo
dao.
11 Tama te mobo bidi augwaligo te bidi dabe augwali
aiyaba mu elaluabo digi, tama augwaligo augwali dali te
posobo po me wasiąma, tama augwali te Genuai Bidi gedude
po tų ela magobeo.
12 Tama te tibo po wabo bidi dabe augwaligo homu te bulu
hasa dabego homu tiwai elaluyu, tama augwaligo tigigo ebo
kolesaga naga wali pabo dao. Te idago augwali ame nani
tama te bidigo augwali selama ela mumainogo tebao. Te
augwaligo konesiąbo naibolo te augwaligo dwai po aga dali
wabo dao. Tama te bulu hasa dabe dolobo, te tiwai ebo
gilama tama te bidi dabe augwali me dolaibao.
13 Tama augwaligo dwai kolesaga haniani ebo, tama
augwalibolo te dwai kolesaga ebo wei ma ponobo sę
pedalaibao. Augwaligo homugo te siade nai dali te wę dali
hauwa tubo kolesaga, te wiegi yai homu ebo kolesaga dao.
Tama tebo homugo augwaligo nai dabe dage dali tuyu, tama
augwali te dwai meda yai tiwai dage tomode bidiyu, tama
augwaligo tibo kolesaga ebode te wiegi yai homu pemene
ebo dao.
14 Tama augwaligo gedugo te we dabe sibi sesemane sogo
tonono eyu te penani yainogo, tama augwaligo te dwai
kolesaga ebo tagalogobeo. Mu menio. Augwaligo te homu
bomo meni yai bidi dabe augwali te sę emainogo homu
begelama, tama augwaligo te dwai sęgę sabo kolesaga yai.

Te augwaligo gasa bidigo nai sabo pesą ebo kolesaga konea
sai dao. Tama Godigo te bidi dabe augwali mu dolaibao.
15 Tama augwaligo te doloba pai kolesaga wali pabo
tụ tudiba muyu, tama augwali hagawai. Augwaligo te
polobadu bidai bidi Beorgo ogwa, Balam, tego yali kolesaga
te tụ wali pai. Agai te sęgę sabo sę elama, tama te sęde sabo
masigi te agai godolo mu yai dao.
16 Tama te moni kibu donki tego po wabo meni, tiali goli
te kibu donki me deligo te bidigo po wabo tiwai olama, tama
agai te bidi Balamgo dwai kolesaga ebaso te aga dali wado
po wai. Tama te kolesaga yaligo, te donkigo te nosali yabo
sę po pusubo profet bidi Balamgo dwai kolesaga yainogo
yali tụ te paliai dao. *
17 Tama te tibo po ola mabo bidi dabe augwali te wę ulu
meba te wę meni yai pedalisiąbo tiwai dao. Tama augwali
te pọ tiwai elama, te genuai waligo besela sąnama tedela
pabo tiwai gilama ebao. Godigo te be sisi yai hulia sai digi
aba mu tama augwali teba pabo sisi yai elalubo dao.
18 We bidi meba augwali te Godigo po odisąwai bage
tomode bidai digi, tama tamadi tama augwaligo te kolesaga
ebo tagalali. Tama te we bidi dabebolo te tibo po ola
mabo bage augwaligo te genuai po weyu, tama augwaligo
te dwai kolesagade te po dwai dabe wabo dao. Augwaligo
te homu begelai we bidi te homu hodolobo kolesaga eyu,
te penani me te tigigo haniani dwai kolesagago augwali te
dwai kolesagaba ma kekebo sę eyu tama augwali te kolesaga
wali pabo dao.
19 Tama te tibo po ola mabo bidi dabe augwaligo te po te
we bidibolo wabo dao, “Dagego dago po wali peyu da, teda
dage olo mu bidaibao.” Tama augwaligo te tobage po wabo
digi tiali goli augwali te augwa digi dolobo kolesaga ebo sę
bidi bidibo dao. Te tiwai dao: tama te bidi te magi kolesaga
me deligo te bidi me deli aiyaba elaluyu aga dąụ obaso da,
teda te bidi aga te elalubo kolesagade dąụ wali bidi dao.
20 Mu tama, augwaligo te Jisas Krais koneani, aga dago
Genuai Bidi tama da ma sali bidi dao. Tama tede koneyu
augwali wi pelama, te tọde elalubo dwai meda yai kolesaga
tigidali tagalai. Tama augwali te kolesagade dąụ ma weyu,
tama te kolesagago augwali aiyaba elalubaso da, teda
augwali tama tiwai bidaibao: te hasia mu augwali dąụ
olama, augwali dwai bidali, tiali goli nosali augwali ma dąụ
wai, tama augwali dwai mu bidibao.
21 Tama augwaligo te doloba pai kolesaga ebo tụ munu
me konegi menigi sogo da, teda augwaligo nosali te genuai

* **2:16:** Nam 22:4-35

sęgę sigi meni da. Tiali goli megi te tụ augwaligo koneama, tama augwaligo te wiegi yai tedali bomai po sali, tiali goli te wiegi yai po te augwaligo geasa peyu, te po tudiba muai dao. Tama tibaso, sęgę saibao.

22 Tama augwaligo ebo kolesaga te dago wąigo polobadu wali mu po tiwai dao, “Te yowi ma geasa pelama, aga bugali bogu ma tugi pai.” Tama gasa po me weyu te po wai, “Te kibu aga wę pauwai digi, tiali goli te kibu aga pelama te tọ pu yai digi pebege ma piligi pabo dao.” *

3

Mu tama, te genuai bidi asaibao

1 Eno abagi dede dabe mu, megi eno e asęna tolobo te eno pas si dao. Tama eno dagebolo asęna tolali pas side te dagego homu wiegi yai ilimainogo hodolobo po wai dao, te po dagego ma koneiąo.

2 Tama eno homugo dagego te nosali pedalabo nai po ma konemainogo homu eyu, te wiegi yai tedali profet bidi dabego pusali po dao. Tama te Genuai Bidi te da ma sali bidi agai aga bomo yai po olama, tama te dugaba tagala palali sę bidi dabego pedauwalidu wali po odoyu, tama te po me dagego homude dąụ olama ma koneiąo.

3 Hasia dagego tebolo koneiąo: tama te tọ de dagalu si me te tigidali nai silibo sogo, te posobo po wabo bidi dabe augwali pedalama, tama augwa bomonama naga te homugo ebo dwai kolesaga naga wali paibao. Tama augwaligo posobo po e tiwai po weyu, “Aga ma asabo po wali dawe? *

4 Tama aga menade bidibawe? Aga asobeo. Tama te dago wąị dabe isali sogo tama dąị elama megi tama bidada asobo sogo, te tigidali nai Godigo nigali sogo, te tiwai polobadu elaluai dao, hasegelebeo,” augwaligo te tobage po waibao.

5 Tama tiyu, augwaligo homugo te Godigo polobadu yali sę konebo hagela homu yai dao. Te polobadu mu Godigo po obaso te dagalu pedalama elaluai, tama tọ te wę tomodu pedalama, tama te wę tomode te tọ elaluai dao. *

6 Tama nosali te wę te tọde te genuai asama, tama te sogo tọde elaluali nai tigidali mesegelama dolai. *

7 Tiali goli, megi Godigo pogo naga te dagalu me tọ me sa munama, tama te dolobo sia dabo pedalobo tonaluyu bidibao. Tama te dagalu de tọ sigo te Godigo po tụ te agai po tudiba muani we bidi augwali te po tụba pedalobo tonalubao, tama te we bidi augwali dolaibao.

---

* **2:22:** Prs 26:11 * **3:3:** Jut 18 * **3:5:** Gag 1:6-9 * **3:6:** Gag 7:11

8 Tiali goli, abagi dede dabe mu, dagego homugo te po me
deli gegeda pigio. Te po e dao, te Genuai Bidigo gedude be
deli sogo siade te kibu be hauwa mu 1,000 tiwai te si dao,
tama te kibu be hauwa mu 1,000 wabo kibu be te deli sogo
siade tiwai si dao. Te Genuai Bidigo homude te si te deli tigi
tiwai dao. *
9 Tama tede konesiąwai bidi mebago homu te Genuai Bidi
agai te po dąų wali sęde te sę dua dua eyu polo egobeo.
Tiali goli te menio. Agai dage bugagia tonaluyu bidibo dao.
Agai homugo te we bidi me deli hagaidali te tonaluaibao.
Agai homugo tigidali we bidi augwa homu begeleyu te dwai
kolesaga ebo tagalamainogo, te aga tonalubo dao.

Te tǫ de dagalu si sia saibao

10 Tiali goli te Genuai Bidi asobo sogo mu asaibao, te nai wi
sabo bidi geme asobo gilama. Tama te sogo dagalu kulukulu
genuai olama tama hagawaibao. Tama te giliga dali, polua
dali, te hǫ dabe tigidali, te siago dela silaibao. Tǫ me, te
tigidali nigali nai elalubo me, te siago tigidali daibao. *
11 Tama te nai dabe tigidali tama tiwai ela silaibao.
Tama tibaso, dage kone paliąo, te dage magi we bidi megi
bidaibawe? Dage te wiegi yai tedali kolesagade biliyu, tama
Godigo kolesaga naga tigidali wali piąo.
12 Tama tibadi, te dagego te God aga sę yabo sogo asobo
tonaluyu, tama dagego bodolu pedelaiba weyu, tama sę
bomonama selebo sę yao. Tama te sogo te dagalu sia dela
silama, tama posolo yai siago mu te dagalude elalubo nai
dabe tigidali delama, tama te wę tiwai begelama pedalaibao.
13 Tiali goli Godigo te gesi dagalu dali gesi tǫ si nigabo
po dąų wai, tama doloba pai kolesaga naga tede bidaibao.
Tama dago te nai naga tonalubo dao. *

Dago dua bugagia te Genuai Bidi asobo tonaluao

14 Abagi dede mu, dagego te gesi nai pedalobo tonalualigo
da, teda dagego bomo eyu, te meda meniama tama magi
dwai sę me isąma bidiyu, tama God dali dagego deli homu
elama bidao. Tama nosali te sogo Godigo dage osola suyu,
dage te tiwai bugagia bidibo agai sueibao.
15 Tama Genuai Bidigo me tonaludu tama agai da dali dua
ebao. Tama dagego te kolesaga ebode tama kone palao, te
agai da ma sainogo ebao. Tama Godigo wiegi yai homu
kolesaga te dago dwagi yai ama Polbolo menama, tama agai
me te tobage po dagebolo asęna tolai dao.

---

* **3:8:** Tib 90:4 * **3:10:** Mat 24:43; Luk 12:39; 1 Te 5:2; Ped 16:15 * **3:13:** Ais 65:17; 66:22; Ped 21:1

16 Agai tigidali pasde agai te sęde te tobage po naga wabo
dao. Tama meba po te pasde elalubo te po page polo hania
pedalobo meni, te dago bugagia hania koneainogo sinabo sę
ebo dao. Tama te bugagia dolalusiąbo bage, te konesiąwai
bidi dabe, augwaligo te po hasegelebo dao, te augwaligo te
gasa po te Godigo bukude elalubo po te me hasegelebogia.
Tama tebo bidi dabe augwali augwa digi dolaibao.
17 Abagi dede dabe mu, dagego te tibo po ola mabo bage
nosali pedalabo te polo konealigo da, teda dagego duga digi
bugagia tonaluao. Tiyu te bomo yai po sela sąbo tibo po
wabo bidi dabego dage te geda muani poba kegelama tama
dage pasega sąyu tulaluidali weyu, bugagia suiąo.
18 Me ma, dage te dago Genuai Bidi me te da ma sali bidi
Jisas Kraisgo olo tau sabo kolesagade bidiyu, tama dagego
aga koneanio. Tama dagego te olo tau siyu mabo kolesaga
me mu siyu, tama dagego Krais aga konebo kolesaga hauwa
siyu bidiąo. Tama agai te genuai ula yai bomai nogi megi
elalubao, tama te nogi sesemane sogo mu bidada peyu,
bidada paibao. Mu dao.

Jongo Hasia Deli Sogo Asęani Pas Hasia nedebo tau sabo po

Te haniani tibo po ola mabo bage pedalama tama Jisasde nogi posobo dwai po weyu bidali. Mebago te agade te tiwai po pusali, aga te isi bidi ma te noma bidi tiwai naga asai dao, aga tigi mu elalubeo. Tama e pas tomode te bidi Jon, te Jisas dali polobadu bidali bidi, agai bomo elama tama Jisasde genuai po si wali. Te Jisas da, te Godigo Ogwa mu dao, te Godigo sa muani bidi Krais mu dao. Tama gasa po me wali, te Jisas e tǫde bidibadi aga da olo bidi dabe tiwai bidiyu, tama agai tigi mu elaluyu bidali. Tama Jongo dago te Godigo bomai po dabe wali peyu, tama dena hasi we bidi dali dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga yao, agai te po me e pas tomode ola mani.

Da te ulade bilinao tama te be hulia side bidibo hani bagego dabolo tibo po omaina olama sula tagalu gogoligimio

(Dąi 1:1–3:10)

Gesi noma bidibo ula po hanilama pedelali po

1 Dago te gesi noma bidibo ula elalubo pode, te pode dagebolo e po asęna tolobao. Te Godigo nai me deli me nigisiąbadi te po hasia bidaluai dao. Te po polobadu mu elaluali goli dago te po dena ologo odali dao, tama dena gedugo suai. Awe, dago gedugo suali, tama dago nogogo tuyu yai. *

2 Te gesi noma bidibo ula aga bulu ulaba hania pedalama, tama dago aga suai. Tama tibaso, dago agade po dagebolo pusuyu, tama te Ayade bidali bidada peyu, bidada pabo ula aga hania pedalama, tama dago sulama, tama dago dagebolo pusubao. *

3 Awe, agade dago gedugo suali sę dali te dago ologo odali po me, te si dago dagebolo me pusubao. Te dage da dali wadolama, tama da tigidali te dago Aya dali, aga ogwa Jisas Krais aga dali me dago deli homu elama bidimainogo eyu te dago megi e po dagebolo pusubao.

4 Tama da dali dage dali te da tigidali dwagi yai homu pemene mu emainogo dago e po dagebolo asęna tolobao.

Da ulade bilinao

---

* **1:1:** Jon 1:1 * **1:2:** Jon 1:14

5 Te Kraisgo dabolo ola mani po dago megi dagebolo hania
ola mobao. Te po e dao: God aga te ula dao, tama dwasianu
hulia sali agade me elalubo menio.
6 Tama tibaso, dago “Da God aga abagi bidiyu, tama dago
aga dali deli homu ebo dao,” te po weyu, tiali digi da hulide
biliduyu da, teda dago tibo po wai, tama dago ebo kolesaga
te mu menio.
7 Tiali goli da ulade biliyu da, te aga te ulade bidibo
gilama, tama tiali da, da dena hasi abagi dede dali deli homu
elama bidaibao. Tama bididuyu, tama Godigo ogwa Jisas
agai kanemego dago dwai sę tigidali sela sąnama, tama da
dwagi yai ma pedalobo dao.
8 “Eno dwai sę menio,” dago te po weyu da, teda dago
dena homu kolesagabolo ili po ola mayu, tama mu po wabo
dago homu kolesagade me menio.
9 Tiali goli dago yali dwai sę dabe po dago te Godibolo
pusuyu da, teda agai aga polobadu dąų wali po wali peyu,
tama agai da dali te doloba pai kolesaga naga eyu yaibao.
Agai dago dwai sę yali sela sąwaibao, tama dago yali dwai
kolesaga tigidali agai sela sąnama tama da te meda isąwai
we bidi ilaibao.
10 Dago hogwa sabo po weyu, “Eno dwai sę me ebeo,”
dago te po weyu da, teda te po wabogo dago God aga nogi
ili po wabo bidi dao wai, tama agai po dago homude menio.

2

Krais agai da tau sabo bidi dao

1 Eno wai dabe, dagego dwai sę isąmainogo eno e po
dagebolo asęna tolobao. Tama bidi me deligo dwai sę eyu
da, te da tau sabo bidi me deli elalubao, te mu doloba pai
bidi Jisas Krais dao. Tama aga Aya dali bidiyu, tama agai te
da tau sabo po agabolo wabo dao.
2 Tama Krais agai tigi menama, tama aga digi dago dwai
sę yali sela sąbo tų dawai bidi dao. Tama agai da naga tau
selama, dago dwai sę yali te naga sela sąbo bidi menio. Agai
tigidali tǫde bidibo we bidi me tau siyu, tama augwaligo yali
dwai sę sela sąbo tų dawai dao.
3 Te dago Godigo bomo yai po dabe wali peyu da, teda
homu si isąbadi dago e po mu wagameo, “Dago God koneyu
bidibao.”
4 Godigo bomo yai po wali pisąbo bidigo te po weyu da,
“Eno God mu koneai dao,” te po wabo bidi aga te ili po wabo
bidi dao, tama mu po te bidigo homude bidibeo.
5-6 Tiali goli niwai bidi me deligo Godigo po wali pabo bidi,
teda te bidi agai God dali dwagi yai homu eyu godolo ebo
kolesaga te sese mu ebao, te sǫą pabeo. Tama niwai bidi

me deligo te po weyu “Ena God dali wadoloyu bidibao,” te po wabo bidi aga te Jisas Kraisgo yali kolesaga tiwai dolo wali pao. Tama dago te tiwai gilama eyu da, teda dago homu si isąbadi dago e mu hania koneagameo, te da God dali wadoloyu bidibao.

Niwai bidigo aga abagi dabe dali dwagi yai homu ebo, te bidi ulade bidibo dao

7 Eno abagi mu dede, eno dagebolo e bomo yai po asębo po te gesi po menio. Te hasia bomo yai po polobadu mu dagego sai po dao, te augwaligo dagebolo Godigo po ola mabo gagalali sogo dagego te bomo yai po odai dao.

8 Me ma, megi eno dagebolo te asębo bomo yai po page meba te gesi po dao. Tama te eno asębo bomo yai po te mu po dao, te dago konebao, te Kraisde me, te dagede me, tede dago te bomo yai po te mu po dao dago subo dao. Magi baso meni, te ula mu te pedalama bidiyu, tama te ulago te be hulia si elaluali silibao.

9 Niwai bidi me deligo te po weyu, “Ena te ulade bidibo dao” obaso da, tialima te po wabo bidigo aga ama dali sębę elama boi bidi homu eyu da, te bidi aga be hulia sai digi me bidibao.

10 Niwai bidigo aga ama dali dwagi yai homu ebo bidi, te bidi aga ulade bidibo dao. Tama aga ulade bidibadi te aga dwai sę ilibo magi dwai nai pedelegobeo.

11 Tiali goli niwai bidigo aga ama dali sębę eyu boi bidi homu eyu da, te bidi hulide bidibo dao. Aga hulide biliyu, be hulia saligo agai gedu dąų olama, tama aga pabo tų aga konesiąbaso gegebo dao.

12 Dage eno wai dabe, tama Krais aga nogi tobade Godigo dagego dwai sę yali sęgę sela sąwai dao. Tama eno te po dagebolo asęna tolobao.

13 Aya dede, dagego te tigidali nai gagalali sogode bidali bidi, aga megi me bidibo, te bidi dagego koneai dao. Tama eno te po dagebolo asęna tolobao. Dage gesi bidi dabe, dagego Satango bomo aiyaba elaluai dao. Tama eno te po dagebolo asęna tolobao.

14 Dage eno wai dabe, dagego dago Aya bugagia koneai. Tama tiyu, eno te po dagebolo asęai dao. Dage aya dabe, te tigidali nai gagalali sogode bidali bidi, aga megi me bidibo, te bidi dagego koneai dao. Tama tiyu, eno te po dagebolo asęai dao. Dage gesi bidi dabe, dagego bomo yai, tama Godigo po dage tomode bidibao, tama dagego Satango bomo aiyaba elaluai dao. Tama eno te po dagebolo asęai dao.

Dago tǫde kolesaga teba homu mugio

15 Dagego te tǫde kolesaga dali, tǫde elalubo nai dali pesą
eyu teba homu mugio. Niwai bidi me deligo e tǫde kolesaga
teba homu mubaso da, te bidi agai Aya God dali dwagi yai
homu elama godolo ebo menio.
16 Magi baso meni, tǫde bidigo kolesaga tigidali, te
kolesaga e tama telalubo da wali, te tigigo bidigo homu
hodolama tama mena dwai sę ebo kolesaga, te gedugo
haniani nai sulama godolo ebo kolesaga, te bidigo mena
naide hagoma homu eyu aga nogi ugwaba sabo kolesaga,
te tobage kolesaga Aya Godigo mabeo. Menio. Te kolesaga
e tǫde pedalobo kolesaga dao.
17 Tama e tǫde kolesaga silaibao, tama te mena nai
sainogo gedugo sulama godolo ebo te sę me sia saibao. Tiali
goli Godigo pedauwalidu wabo po wali pabo bidi, te bidi
aga gamonaibao, aga sesemane sogo mu bidada paibao.

Krais dali boi bidi homu yabo bidi pedalai dao

18 Dage eno wai dabe, te tigidali nai silabo sogo pąba
yagasai dao. Polobadu augwaligo dagebolo te po wai, "Te
Krais dali boi bidi homu yabo bidi pedalaibao," wabo, te po
dagego odali. Awe, megi Krais dali boi bidi homu yabo bidi
hauwa augwali mu pedalai dao. Tama tibaso, dago koneai,
te tigidali nai silabo sogo pąba yagasai dao.
19 Te bidi dabe augwali polobadu te da bidi hani deli
bideiba homu meni baso, tama augwaligo da tagalai dao.
Augwali dago hani tigi sogo da, te da dali me bidigi dao.
Augwaligo da taga pobaso, dago hania koneani, te bidi dabe
tigidali augwali da deli hani bidi mu meni.
20 Dage, te dagebolo te Tedali Bidi Kraisgo te Godigo Mobo
Bidi olo mani. Tama tibaso, dage tigidaligo te mu po koneai
dao.
21 Dagego te mu po page konesiąbaso, tama te pode eno
dagebolo e po asębao, te homu dagego egimio, te menio.
Dagego te mu po page koneai, tama te mu pogo tibo po
munu me wabo menio, te me dagego koneai dao, eno te
homu elama te po eno dagebolo asębao.
22 Tibo po wabo bidi de dawe? "Jisas aga Godigo sa muani
tagala palali bidi Krais menio," te po wabo te bidi aga te tibo
po wabo bidi te dao. Te bidigo te Aya dali aga ogwa dali sigo
nogi wabo hogwa siyu, tama tudiba mubo bidi, te bidi agai
Krais dali boi bidi homu yabo bidi dao.
23 Niwai bidi agai te ogwa nogi wasiąma hogwa siyu
tudiba muani bidi, te bidi agai te ogwa aga Aya me nogi
wasiąma hogwa siyu tudiba muai dao. Niwai bidi agai te
ogwa dali konealubo po dąų wali da, te bidi agai Aya dali
me agai konealubo po mu dąų wabo dao.

Godigo Dwagi Yai Mobo Bidi agai da mu po ola mabo dao

24 Te dagego polobadu te Godigo po odobo gagalali sogode
odali po, te po dagego duga homude dạụ ola sao. Dagego
te gagalali sogode odali po bugagia dạụ ola siyu da, teda
dage te Ogwa dali Aya dali si dali wadoloyu sesemane sogo
bidaibao.
25 Tama aga digi agai dabolo aga dạụ wali po tama wai,
agai da sesemane sogo bidabo ula mawaibao, te po wai.
26 Eno te dagebolo te tibo po ola mawainogo ebo bidi dabe
augwaligo ebo kolesaga te po dagebolo pusuyu asẹbao.
27 Tialima dagede, dage Kraisgo aga Mobo Bidi olo mayu
tama aga dage dali me bidibao. Tama aga Mobo Bidi dage
dali bidibadi, te sogo dage te po ola mabo bidi dage dali me
sọą pabeo. Dagego te gasa po ola mabo bidi dabe sabo homu
egio. Menio. Mobo Bidi agai dage tigidali kolesaga ola mabo
dao. Tama te Mobogo mu po tama naga wabo dao. Agai tibo
po me wabeo. Agai tama tibaso, dagego agai po wali peyu
tama Krais dali wadoloyu bidiạo.
28 Awe, eno wai dabe, dage aga dali bidao. Magi baso
meni, nosali aga hania pedalaibao, te sogo da bomo elama
dolaluaibao, te aga ma asobo sogode, te tama da hale eyu
geme duala sogobeo.
29 Dagego te bidi Krais aga dwagi yai doloba pai bidi mu
da weyu mu dolo kolesaga ebo bidi da te tiwai konealigo da,
teda dagego me tama koneao: dwagi yai doloba pai kolesaga
ebo bidi, aga te Godigo wai mu bidibao.

3

Megi da Godigo wai dabe bidibao

1 Te goba! Ayago da dali dwagi yai homu eyu godolo mu
yali kolesaga te moni genuai mu pedalali. Suao. Godigo
aga digi da te agai wai dabe dao wai. Mu tama, da Godigo
wai dabe dao. Tama da Godigo wai dabe tama bidiyu, tama
tọde bidi dabe augwaligo God konesiąbaso, tama augwaligo
da me konebeo. *
2 Abagi mu dede, megi da te Godigo wai dabe bidibao.
Tama nosali da mena tama bidigowe, te dago megi bugagia
hania konebeo. Tialima dago koneani, nosali Krais hania
bulu ulaba pedalobo si, te sogo dago aga magi bidi dawe te
dago te page mu hania koneaibao. Tama dago aga subaso,
te sogo da aga tiwai gagawaibao.
3 Tama te augwali Krais tiwai pedalobo sogo bugagia
tonaluyu bidibo we bidi tigidali, augwaligo magi sẹ isạyu
dwagi yai naga tedali gagabo dao. Magi baso meni,

* **3:1:** Jon 1:12

augwaligo koneani, te Krais me aga magi dwai sę isąyu
dwagi yai naga tedali bidibo dao.
4 Dwai sę ebo bidi, agai Godigo bomo yai po olo oda
tagaluyu sela sąbo bidi dao. Magi baso meni, te dwai sę ebo
kolesaga page da, te Godigo bomo yai po bolobo kolesaga
dao.
5 Dagego koneai, Krais asali agai te tǫde we bidigo
dwai kolesaga ebo sela sąwainogo asai, tama dwai sę ebo
kolesaga agade me bidibo menio. *
6 Tama tibaso, aga dali wadolama bidibo bidi, te bidi agai
te dwai kolesaga me eyu bidibo menio. Niwai bidi me deligo
dwai kolesaga eyu bidibo bidi, te bidi agai Krais susiąma,
tama agai Krais konesiąwai bidi bidibo dao.
7 Dage eno dwasianu wai dabe, dage dua dao. Dage bidi
me deligo tibo po ola maidali weyu bugagia suao. Dwagi
yai doloba pai kolesaga ebo bidi, te doloba pai bidi dao, te
Krais aga dwagi yai doloba pai bidi tiwai dao.
8 Niwai bidigo dwai sę idu bidibo, te bidi Satango hani
bidi dao. Magi baso meni, te Godigo tigidali nai nigisiąbadi,
polobadu mu Satango dwai sę ebo gagalama, tama eyu,
tama megi me aga tama tibo dao. Tama agai te Satango we
bidi tomode ebo dwai kolesaga ela silimainogo te Godigo
Ogwa aga hania pedalai.
9 Niwai bidi me deli aga Godigo wai gagawai bidi, te bidigo
dwai kolesaga idu bidibo menio. Magi baso meni. Godigo
homu kolesaga page te bidide elalubo. Tama God da aga
Aya bidibaso, te bidi agai te dwai kolesaga idu bidibo usu
egobeo.
10 Edao. Te Godigo wai dabe dali, te Satango wai dabe
dali, augwali dagalama hania koneabo tụ e dao: dwagi yai
doloba pai kolesaga wali pisąbo bidi, aga te Godigo wai
menio. Tama aga ama dali dwagi yai homu eyu godolo isąbo
bidi, te bidi me aga te Godigo wai menio.

Da deli deligo gasa abagi dede dabe godolo homu yao po

(Dąị 3:11–5:21)

Ama dali dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga

11 Te tobage kolesaga isąbo bidi aga Godigo wai menio.
Magi baso meni. Augwaligo dagebolo Godigo po ola mabo
gagalali sogode, te sogode dagego tama po odai: dago dena
hasi abagi dali dwagi yai homu eyu godolo mu iyąo. *
12 Da te polobadu bidali bidi Kein bidali tiwai bidamuo.
Aga te Satango bidi bidai, tama agai aga ama ela muai. Tama

* **3:5:** Jon 1:29 * **3:11:** Jon 13:34

magi baso aga ama ela muaniwe? Agai dwai kolesaga naga yali, tama aga amago yali kolesaga tigidali dwagi yai doloba pai kolesaga yai. Tibaso, aga sębę elama, aga ama ela muai. *

13 Eno ama dede, tǫde elalubo kolesaga wali pabo bidi dabe augwaligo dage dali boi bidi ebaso da, dage te kolesagade dage midigi sigio.

14 Dago dena ama dabe augwali dali dwagi yai homu eyu godolo ebaso, tama te dago koneai, dago te genuai sia dabo buluba pabo tų tagalama, tama da te bidada peyu bidada pabo ula sabo tų sabolai dao. Gasa we bidi dali dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga masiąbo bidi, aga te genuai sia dabo buluba pabo tǫdu me bilibo dao. *

15 Bidigo aga ama dali boi bidi homu ebo bidi, aga te bidi ela mubo bidi dao. Tama dagego koneai, bidi ela mubo bidi, te bidi aga te dwagi yai bidada peyu, bidada pabo ula elalubo menio.

16 Tama bidi dali dwagi yai homu eyu godolo mu ebo kolesaga page, te kolesaga page dabolo hania ola mabo sę e dao: Krais aga digi agai da tǫde we bidi tau somainogo aga bidabo ula tagalama, tama da tobade isali. Tama tibaso, dago me dago bidibo ula tagalama, dago ama dede augwali tau sao. Tama tiyu, dago augwali tau sobadi tama gasa bidi dabego da elebaso, dago usu da homu yao.

17 Tialima te doado bage hauwa elalubo bidi agai aga ama te nai meni yai bidi bidibo sula tagalama, tama aga tau masiąyu da, teda magi baso te bidigo te po wali, “Eno Godibolo dwagi yai homu eyu godolo ebo bidi dao.”

18 Dage eno wai dabe, dago te we bidi dali dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga, te kolesaga dago pedauwaligo po wabogo naga ilamuo. Menio. Dago homu mu eyu, tama dago augwali dali dwagi yai homu ebo kolesaga te dago augwali tau sabo sęgo augwalibolo hania ola mao.

Konealubo po dąų wali bidi aga Godide wi meni yaibao

19 Te eno megi tama wali kolesagade, te dago te kolesaga ebaso da, teda dago koneagameo, da te mu po naga wabo Godigo we bidi dao. Dago te gasa we bidi dabe dali dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga eyu da, teda da God pąba pabo sogo te da agade wi egobeo.

20 Magi baso meni. Dago homude te dena homugo da dali po tų ebaso da, teda dago koneani, te God agai dago homu kolesaga aiyaba elalubo dao, tama agai homu kolesaga genuai ugwanu mu ela holai elalubogo, tama agai tigidali nai mu konebo dao.

---

* **3:12:** Gag 4:8 * **3:14:** Jon 5:24

21 Abagi dede, dago homude ebo te kolesagade da po tụ
esiąyu da, teda Godigo gedude wi isiąma da dolalubo dao.
22 Tama tiyu, tama dago magi nai me sainogo gedu
haluasa po obaso da, te agai dabolo mabo dao. Magi
basowe? Dago agai bomo yai po wali peyu, tama agai godolo
ebo kolesaga dago ebo dao.
23 Tama agai bomo yai pode tama wai: dago konealubo po
agai ogwa Jisas Kraisgo nogide dąụ olama, tama dago gasa
we bidi dabe augwali dali dwagi yai homu eyu godolo mu
yao, te agai dabolo polobadu wali po tiwai. *
24 Niwai bidi me deligo Godigo bomo yai po wali peyu
da, te bidi God dali bidalubo dao, tama God aga te bidi dali
bidalubo dao. God agai aga Tedali Mobo Bidi dabolo mawai.
Tama tibaso, dago koneai, God da dali bidibo dao.

4

Dagego te Godigo Mobo dali, tibo mobo dali si dagala suiyạo

1 Abagi dedeo, tibo po ola mabo bidi dabe hauwa augwali
tigidali tọde bilalubao. Tama bidi hauwago te po obao,
"Godigo Mobo Bidi agai enabolo mu po olama, tama eno te
mu po pusubo dao." Te po obaso, dagego homu te augwaligo
ola mabo poba olo subigila dąụ wagio. Dagego koneainogo,
tigidali te po ola mabo bidi osola suao, te Godigo tagala
palali Mobo Bidi augwali dali bidibawe, ma meniwe, te
suainogo tama tiao.
2 Dagego te bidi me deligo Godigo Mobo Bidi elalubowe
naga tede dagego hania konemainogo e tiwai aga osola suao:
Bidigo "Te Jisas aga Godigo sa muani bidi Krais dao, tama
aga tọba asama aga e tọde bidigo tigi tiwai selama tama
bidali bidi dao," te po wabo bidi te Godigo Mobo Bidi aga
dali bidibo dao.
3 Tiali goli tigidali bidigo Jisas dali te po tiwai wasiąbaso
da, te bidi dabe augwali te gasa dwai bidi nomago dagana
sagasali, te Godigo Mobo Bidi menio. Te tobage bidi agai
Krais dali boi bidi homu ebo dao, polobadu dagego po odali
te tobage bidi aga asaibao wai. Tama megi aga aselama,
tọde bidibao.
4 Dage eno wai dabe o, dage Godigo we bidi hani, tama
dagego te tibo po ola mabo bidi aiyaba elaluai dao. Magi
baso meni. Te Mobo dage tomode bidibo Mobo Bidi agai
bomogo te tọde bidi dali tomode bidibo mobogo bomo
aiyaba elalubo dao.

---

* **3:23:** Jon 13:34; 15:12, 17

5 Te tibo po ola mabo bidi dabe augwali tǫde bidiyu, tama
tǫde elalubo kolesaga naga augwaligo wali pabo dao. Tama
augwaligo po te tǫde elalubo naide po wabo dao. Tama
tibaso, tǫde bidigo augwaligo po odobo dao.
6 Da Godigo we bidi dao. God koneani bidi, te bidi agai
dago po odobo dao. Tialima God konesiąwani bidi, agai
dago po odali goli, te po wali pabo menio. Tede dago te mu
po wabo Mobo dali, tibo po wabo dwai bidi noma elalubo
bidi dabe dali dagalama, tama augwali si koneagameo.

God aga te dwagi yai homu eyu godolo mu ebo kolesaga page bidi mu dao

7 Abagi mu dede o, dena hasi dago we bidi dali dwagi yai
homu eyu godolo mu inao. Magi baso meni. Te we bidi dali
dwagi yai homu eyu augwali godolo mu ebo kolesaga page
bidi te God dao. Bidigo dwagi yai homu mabo kolesaga wali
pabo bidi, aga te Godigo wai dao, tama agai God mu konebo
dao.
8 Bidigo aga ama dali dwagi yai homu eyu godolo isąbo
bidi, agai God konebeo. God agai homu kolesaga page da,
te we bidi dali dwagi yai homu eyu augwali godolo mu ebo
homu kolesaga dao.
9 God agai Ogwa deli digi mu, tama agai te Ogwa e
tǫba tagala palai, tama agai da aga yali sęde te bidibo ula
somainogo tiwai. Tebogo da ola mani, God agai da dali
dwagi yai homu eyu, da godolo ebo dao.
10 Dwagi yai homu mabo kolesaga te tama menio: hasia
dago bolo God dali dwagi yai homu eyu godolo yai da, te
homu egobeo. Te tama menio. Dwagi yai homu mabo
kolesaga e tama tiwai: God agai bolo te dwagi yai homu
mu da dali elama, tama aga Ogwa e tǫba tagala palama,
tama agai aga tigi menama, tama dago dwai sę tigidali sela
sąbo bidi bidimainogo tiwai dao.
11 Abagi mu dede o, God agai te tiwai da dali dwagi yai
homu eyu godolo mu yaligo da, teda dago me dena hasi
dwagi yai homu dago abagi dabe dali inao.
12 Bidi me deligo God munu me subeo. Dago dena hasi
dwagi yai homu dago abagi dali eyu da, God aga da dali
bidibo dao, tama aga dwagi yai homu eyu godolo ebo
kolesaga te da tomode sese wiegi yai mu pedalai dao. *
13 God agai aga Mobo Bidi dabolo mawai. Tama tibaso,
dago koneai, da God dali bidibo dao, tama aga da dali bidibo
dao.
14 Tama Aya God aga Ogwa e tǫba tagala palama, tama
agai da e tǫde we bidi tigidali ma dobola sabo bidi

* **4:12:** Jon 1:18

pedalomainogo yai. Dago te suai dao, tama dago te sę po gasa we bidi dabe augwalibolo pusubo dao.

15 Bidi me deligo te gasa we bidi gabidide po weyu, “Awe, te bidi Jisas aga te Godigo Ogwa dao,” obaso da, God aga te bidi dali bidibao, tama te bidi aga God dali bidibo dao.

16 Tama dago koneai dao, Godigo da dali dwagi yai homu eyu godolo mu ebo dao. Tama koneyu, tama da te kolesagaba dago homu tiąlubo dao, tede homu si ebo menio.

God agai homu kolesaga page da, te we bidi dali dwagi yai homu eyu augwali godolo mu ebo homu kolesaga dao. Tama bidi te kolesaga eyu bidibo bidi, aga God dali bidiyu, tama God aga te bidi dali bidiyu ebo dao.

17 Tama bidiyu, tama te dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga te da tomode sese wiegi yai mu pedalobo dao. Magi baso meni. Tama tiyu da, da e tǫde bidibo sogo te da Krais tiwai bidibo dao. Tama tibaso, te nosali te tǫ dagalu silibo side genuai po tụ ebode da wi me egobeo.

18 Tama God agai da dali te dwagi yai homu eyu godolo mu ebo kolesaga te sese wiegi yai mu dao, sǫą pabeo. Tama tibaso, da wi menio, te agai da dali ebo kolesagago te wi ebo sela sąbo dao. Wi ebo page e tama: da dwai dene sabo homu ebo we bidi bidiyu da, teda da wi ebo dao. Tama tiyu da, dago koneaibao, te Godigo da dali dwagi yai homu ebo kolesaga page te dago kuna konebeo, da tede sǫą pabo.

19 Te dago God dali, dena hasi abagi dali te dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga page e dao: hasia bolo God agai da dali te godolo ebo kolesaga yali.

20 Bidi me deli agai te po weyu “Eno God dali dwagi yai homu eyu aga godolo ebo dao,” te po agai weyu, tiali goli te bidi agai aga ama dali dwai boi bidi homu eyu da, teda te bidi agai tibo po wabo dao. Magi baso meni. Te bidigo aga gedugo aga ama subo dao. Tiali goli agai aga dali dwagi yai homu eyu godolo ebo menio. Tama tibaso, agai te aga gedugo susiąbo God dali mena tama dwagi yai homu ebo kolesaga egowe? Mu menio, aga usu egobeo.

21 Tama te bomo yai po dago God agade sai, te po tama wai: niwai bidigo God dali te dwagi yai homu eyu godolo ebo bidi, agai aga ama dali me dwagi yai homu eyu godolo mu yao.

5

Kraisde konealubo po dąụ wabo bidi agai tǫde kolesaga aiyaba elalubo dao

1 Tigidali bidigo Jisas aga te Godigo sa muani tagala palali bidi Krais dao olama konealubo po dąụ wai, te bidi dabe

augwali Godigo wai dabe dao. Tama tigidali bidigo aya dali dwagi yai homu ebo bidi, te augwaligo te dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga agai wai dabe dali me ebo dao.
2 Tama dago God dali dwagi yai homu elama tama aga godolo mu eyu, tama agai bomo yai po dago wali peyu da, teda dago te kolesaga ebode koneagameo, dago God agai wai dabe dali dwagi yai homu eyu godolo ebo dao.
3 Magi baso meni. Dago God dali dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga page e dao: dago God agai bomo yai po wali pabo dao. Tama agai bomo yai po dabe augwali te bidigo wali pabo usu isąbo bomo yai po meni, te dago augwali wali pabo usu yaibao. *
4 Godigo wai dabe tigidali augwali deli deligo te tǫde elalubo dwai kolesaga aiyaba elaluai dao. Te dago e tǫde elalubo dwai kolesaga aiyaba elalubo tụ e dao: dago te Jisas aga te Godigo sa muani tǫba tagala palali bidi mu dao, te konealubo po dago Jisasde dąụ wabo, te kolesagago dago te tǫde kolesaga aiyaba elaluama tagalobo dao.
5 Mena bidigo hwịnama tama tǫde dwai kolesaga ebo aiyaba elalubo bidi dawe? "Te bidi Jisas aga Godigo Ogwa mu dao," te po konealubo po dąụ wabo bidi aga naga dao.

Godigo agai Ogwade po hania pusai

6 Te aga da, Jisas Krais aga digi aga hania pedalali. Aga ąịgo baptais mabo te kolesaga dali, tama aga te ni pedaide kaneme gelabo te kolesaga dali asai. Aga asali te ąịgo kolesaga dali naga asai menio. Aga asali te aga ąị dali kaneme dali te kolesaga si dali asai. Tama tiyu, te Godigo Mobo Bidi agai te Krais aga asali kolesagade te mu po dao, te po wai dao. Magi baso meni, te Mobo Bidi da te mu po wabo page mu dao.
7 Awe, sela augwaligo te da ola mabo da, te Krais aga Godigo Ogwa dao.
8 Me te Mobo Bidi, me ąị, me te kaneme tama dao. Tama te sela augwaligo te Kraisde deli po naga dabolo ola mabo dao.
9 Bidi me deligo agai suali sę po dabolo pusubo si, te dago homu si isąyu tama "Te mu po dao" weyu dago agai pusali po sabo dao. Tama bidigo wabo pode dago tama tialigo da, teda dago Godigo aga Ogwade dabolo pusubo po odoyu, dago mu po dao weyu te po sao. Magi baso meni, te Godigo pogo bomo te bidigo pogo bomogo aiyaba elalubo dao. Te Godigo aga digi aga Ogwade pusali po dao.
10 Tama te konealubo po Godigo Ogwa dali dąụ weyu agaba tiąlubo bidi, te bidi agai te Godigo aga Ogwade pusali

* **5:3:** Jon 14:15

po aga homude elalubo dao. Te Godigo aga Ogwade wali po, te pode “Mu po dao” wasiąbo bidi, te bidi agai “God aga nogi ili po wabo bidi dao” wai dao. Magi baso meni. Te po, te Godigo aga Ogwade wali pode te bidigo “Te po mu po menio” homu eyu sela sąwai dao.
11 Tama Godigo aga Ogwade wali po e dao: God agai da sesemane sogo bidada peyu, bidada pabo bidibo ula mawai dao, tama te bidabo ula page aga Ogwa Jisasde elalubo dao. *
12 Bidigo Godigo Ogwa dali kęą pali bidi, aga dali te bidibo ula elalubo dao. Tama bidigo Godigo Ogwa dali kęą pisąwani bidi, aga dali te bidibo ula elalubeo.

Po silagasu wabo po

13 Te dagego Godigo Ogwago nogide konealubo po dąų weyu agaba tiąlubo we bidi, te dagego te dwagi yai bidada peyu bidada pabo ula elalubo konemainogo eyu, eno e po dagebolo asęna tolobao.
14 Da Godigo gesabide bidiyu, tama dago aga dali homu si ebo menio. Magi baso meni, magi nai po aga dali gedu haluasa po weyu, tama dago aga homu wali peyu da, teda agai dago te gedu haluasa po wabo odobo dao, te dago mu hania konebo dao.
15 Awe, dago aga dali gedu haluasa po weyu da, teda agai te po odobo dao. Tama te dago konebo dao. Tama konealigo da, teda dago e me konebo dao, te dago magi naide po aga dali gedu haluasa po weyu da, agai te nai dabolo mabo dao.
16 Bidi me deligo aga amago dwai sę ebo suyu da, tama te dwai sę ebogo te yali bidi aga dwai madigi pisąbo dwai sę elaluyu da, teda aga amago Godibolo gedu haluasa po wao. Tama weyu, tama Godigo te dwai sę yali sela sąnama tama bidibo ula te bidibolo mawaibao. Te dwai sę tedali tedali dao, mebago te sę yali bidi dwai madigi tagala palabo dao, mebago meni. Tama te sę yali bidi dwai madigiba pisąbo dwai sę ebode eno te po wai, Godibolo gedu haluasa po wao. Tiali goli te bidi dwai madigi tagala palabo dwai sę, tede eno dagebolo “Gedu haluasa po wao” wabeo.
17 Tigidali dolo isąbo kolesaga, te dwai sę dao. Tiali goli dwai sę mebago te bidi dwai madigi tagala palabo menio.
18 Dago koneai, tigidali bidi Godigo wai dabe bidalubo bidi, augwaligo dwai kolesaga wali me pabo menio. Magi baso meni. Godigo Ogwago augwali bugagia palibo dao, tama Satango augwaliba aga nogo mugobeo.
19 Dago koneai, te tigidali tǫde bidibo we bidi augwali te Satango dologode bidibo digi, da Godigo wai dabe bidibao.

---

* **5:11:** Jon 3:36

20 Dago koneai, Godigo Ogwa aga asai, tama agai homu
kolesaga da mawai, dago te God aga God mu dao, te dago
konemainogo te kolesaga da mawai. Da aga Ogwa Jisas
Krais dali wadolama bidibaso, tama da God dali bidibo dao.
Te Krais da, te aga God mu dao, tama agai te bidibo ula
sesemane sogo bidada peyu, bidada pabo ula mabo dao.
21 Eno wai dabe, dua dao. Dagego te tibo god dabe wali
pidali weyu, dagego duga digi bugagia paliąo. Te tama dao.

Jongo Si Sogo Pas Asęani
Hasia nedebo tau sabo po

E pas asęani bidigo aga digi nogi tiwai wabo “Ena monu dabe dao,” tama weyu, tama dago homu te aga Jon dao. Agai e pas hasia nedali we bidi tau somainogo eyu, tama te Kraisde polobadu ola mani po tagaluyu gasa po ola mabo bidi dabe augwalide dua dao wali. Te tobage tibo po ola mabo bage dali kisasa biligio wali.

Dago Godigo po mu dąụ ola sai elalu tama te bidi dabego te tobage gasa po pusubo side dua dao

1 Ena monu dabe bidiyu, tama ena Jisasgo sę ebo tobolu bidi, te eno te Godigo dią sali we dali nago wai puluba dali, te dagebolo e po asęna tolobao. Eno homu mu eyu, dage dali dwagi yai homu eyu godolo mu ebao. Tama eno naga te kolesaga dage dali ebo menio. Tigidali Godigo mu po koneani we bidi augwaligo me dwagi yai homu dage dali ebo dao.
2 Magi baso meni, te Godigo mu po da dali bidibo dao, tama sesemane sogo da dali mu bidada peyu, bidada paibao, tama tiyu dago dwagi yai homu dage dali ebao.
3 Dago Aya God dali, te Aya aga Ogwa Jisas Krais dali, augwali sigo da dali olo tau sabo kolesaga dali, te homu dene eyu tau mabo kolesaga me, te bidi homu dwagi yai nagamea ilibo kolesaga me, te kolesaga sela da dali augwaligo yaibao. Tama dago Godigo mu po koneyu, tama dena hasi dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga ebadi, augwaligo te kolesaga da dali yaibao.

Dago dena hasi dwagi yai homu eyu bidiąo

4 Eno odali, nago wai dabe meba augwaligo Ayago dabolo “Tama tiao” wali po odoyu, tama augwaligo te mu po wali peyu bidibo dao. Tama odolama, eno dwagi yai homu yai.
5 Nage we, megi eno nagebolo e po ma obao, da tigidaligo dena hasi abagi dali dwagi yai homu eyu godolo yao. Eno gesi bomo yai po nagebolo asęna mabeo. Menio. Te dago Godigo po odobo gagalali sogo dago te bomo yai po odai dao. *
6 Te we bidi dali dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga page e dao: dago Godigo bomo yai po dabe wali peyu bidao. Tama te Godigo po odobo gagalali sogo dąị elama, tama megi

* **1:5:** Jon 13:34; 15:12, 17

e sogoba usu nagaselama, dagego te bomo yai po e tiwai odai dao, dagego te dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga eyu bidao.
7 Magi baso meni. Bidi hauwa augwaligo da dwai sę tomoba kegainogo eyu tibo po ola mabo bidi dabe, augwali haniani tǫba augwaligo po pusigi pai dao. Tama augwaligo "Te Jisas Krais e tǫba asama bidali te bidi mugo tigi sali, te da bidi dabego tigi tiwai sali," te po wabo augwaligo hagela ebo dao, te po page hogwa sabo dao. Te tobage bidi aga te tibo po wabo bidi, tama agai Krais dali boi bidi ebo bidi dao.
8 Tama tibaso, dage dua dao. Dagego sę elama tama te Godigo dagebolo maiabo nai tagalabuo. Te menio. Dagego dwagi yai sabo nai mu sese somainogo dage dua dao.
9 Bidi mego Kraisgo ola mani po tagalama, tama agai gasa poba begegi pai, te tobage bidi God te bidi dali bidibo menio. Niwai bidi me deli agai Kraisgo po dali homu kęą pai bidi, te bidi te Aya dali aga Ogwa dali augwali si te bidi dali bidibo dao.
10 Tama tibaso, bidi me deli dage bidibo digi pedalama, tama agai Kraisgo ola mani po dagebolo sela asisąma olo asobaso da, dagego beba te bidi odasa pigio. Tama me dagego aga dali dwagi yai homu elama nage bugagia bidao po wagio.
11 Magi baso meni. Bidigo te tiwai bidi dali dwagi yai homu elama siade dao po wabo bidi, te agai te bidigo dwai sę ebo tau sabo bidi pedalaibao.

Po silagasu wabo po

12 Eno dagebolo pusubo po hauwa me elalubao. Tiali goli eno te po dagebolo asęna tolobo hagela homu ebo. Eno dage suagasobo homu ebao. Tama eyu, tama dagego gesabide eno te po dagebolo pusaibao, tama da tigidali te dwagi yai homu mu yaibao.
13 Godigo nago ama aga dią sali. Tama nago te amago wai dabe augwaligo nage dali dwagi yai homu elama, bugagia bidao po nagebolo tolobao. Te tama dao.

Jongo Sela Sogo Wabo Asęani Pas Hasia nedebo tau sabo po

Te e pas Jongo aga abagi Gaius agabolo asęna toloyu, tama te bidi Gaiusgo te Godigo po sela pabo bidi dabe tau sabo sęde buba hwi po wali. Jongo gasa bidi side me po asęyu, te bidide dow dao wabo po wali. Te bidi me nogi da, te Diotrefes dao.

Dago te Godigo sę ebo bidi dabe tau sabo sę inao

1 Ena monu dabe bidiyu tama ena Jisasgo sę ebo tobolu bidi, eno e po Gaius nagebolo asęna tolobao. Nage eno abagi mu dao, eno homu mu eyu nage dali godolo mu ebo dao. *
2 Abagi mu, eno homugo nago sę ebo tigidali dwagi yai emainao, tama nage me bugagia bidimainao. Eno koneai, nage te God dali bidiyu, tama nago noma bugagia bidibao, tama eno homugo nago tigi me te tiwai bugagia bidao.
3 Te nago noma bugagia bidibo pode, abagi dabe meba augwali ena bidibo digi sabolodu geani, tama augwaligo te po widu geai, nage te mu pode homu kęą pai bidi dao. Eno tama po odolama, tama eno dwagi yai homu yai. Mu tama eno koneai, sesemane sogo nago te mu po naga wali peyu bidibo dao.
4 Awe, eno wai dabe augwaligo mu po wali peyu bidibo te po eno odu gebaso da, teda eno dwagi yai homu pemene mu ebo dao. Tama gasa po odobode dwagi yai homugo te dwagi yai homu ebo aiyaba elalubo menio.

Gaius agai dwagi yai sę yai

5 Abagi mu, nago homu mu naga eyu, tama tigidali ama dabe augwali tau sabo sę yai. Tama tiyu, te nago konesiąwai bage augwali gasa buludu asali digi, augwali me nago tau siyu tebo dao.
6 Tama te nago tau sali bidi dabe augwaligo te ede bidibo Godigo we bidibolo te nago augwali dali dwagi yai homu eyu tau sabo sę ebo po pusali. Tama te tobage bidi augwali Godigo po haniani buluba sela peyu, tama nago bidibo digi asobo si, teda nosali augwali gasaba bugagia ma pomainogo eyu nago augwali tau sao. Augwaligo Godigo sę ebo dao.
7 Augwaligo te sęde Kraisgo po wagi pai. Tama peyu, tama augwaligo te Godigo po wali pisąbo bagego augwali tau sabo hagela yai, te sabeo.

---

* **1:1:** Tpi 19:29; Rom 16:23; 1 Ko 1:14

8 Tama tibaso, da Godigo po wali pabo we bidi, dago augwali tau sao. Te kolesagade dago augwali dali hodobo sę deli eyu, tama te Godigo mu po te haniani buluba tedela paibao.

Bidi nogi Diotrefes agai dwai kolesaga yai

9 Eno po meba te nago bidibo digi bidibo Godigo we bidibolo asęna tolai. Tiali goli te bidi Diotrefes aga augwaligo polalubo bidi bidainogo homu eyu tama agai eno wabo po odobo menio.

10 Tama tibaso, ena dage bidibo digi sabalobode, eno dagebolo agai te yali kolesaga te po hanilaibao. Agai nogi posobo dwai po haniani da dali wabo dao. Tama agai homugo te sę ebo naga usu egobeo. Meni. Godigo po pusigi pabo bidi dabe, dago ama dabe, augwali teba asobo si agai augwali beba odasa pabo menio. Tama bidi meba augwaligo te asai ama dabe beba odasa painogo ebaso, agai augwali dali te tigio olama, tama agai augwali te Godigo we bidi hani tomode me bidigio olama, augwali sela sąbo dao.

Bidi nogi Demitrius agai dwagi yai kolesaga yai

11 Eno abagi mu, nago te dwai kolesaga ebo bidigo kolesaga wali pelamuo. Nago dwagi yai kolesaga wali pao. Dwagi yai kolesaga ebo bidi, te bidi Godigo bidi dao. Dwai kolesaga ebo bidi, agai God konebeo.

12 Te bidi Demitrius, agade tigidali we bidi augwaligo aga nogi ugwaba sabo po weyu, “Te aga dwagi yai bidi dao,” te po wabo dao. Tama aga homu mu eyu doloba pai kolesaga ebo te Godigo mu po dolo si dao. Tama da me dago aga dwagi yai bidi dao po weyu, aga nogi ugwaba sobao. Tama nago koneai, dago po te mu po dao.

Po silagasu wabo po

13 Eno nagebolo pusubo po hauwa me elaluai dao. Tiali goli eno te po nagebolo asęna tolobo hagela homu ebo.

14 Eno nage tamadi suagasobo homu ebao. Tama eyu, tama nago gesabide eno te po pusaibao.

15 Eno homugo nago homu dwagi yai elama bidao. Nago ede bidibo abagi dabe augwali tigidaligo nagebolo siade dao po obao. Nago te nage dali bidibo dago abagi dabe augwali deli delibolo siade dao po wao. Te tama dao.

Jutgo Asęani Pas
Hasia nedebo tau sabo po

Te Jutgo e pasde asęani po tiwai si dwasianu te 2 Pitago asęani pas tiwai elalubao. Te bidi Jut aga da, te Jems aga ama da wabo, te po obaso dago koneagameo, aga te Jisasgo amanu dao. Tama te tibo po ola mabo bage augwalide te bidi Jutgo wado po weyu, tama augwaligo ebo dwai dwai kolesaga te Godigo wei ponaibao wabo po asęani. Tama te bidi Jutgo te Kraisgo po wali pabo we bidi te Krais ma asobo sogo bugagia tonaluao po weyu, tama Godigo augwali tau saibao wabo po pusali. Te tiwai po te ves 3, tede elalubao.

Dagego te duga konealubo homu dąu wabo bugagia tonalu tama te dwagi yai buku po dali boi bidi ebo bidi dabego po sela sąyąo

1 Ena Jut da, ena te Jisas Krais agai sę ebo bidi da, tama ena Jems aga amanu dao. Tama eno e po dage Godigo i wali we bidibolo asęna tolobao. Tama God dago Aya agai dage dali dwagi yai homu eyu, tama godolo mu ebo dao. Tama Jisas Krais me agai dage palibo dao. Augwali sigo dage dali tama tiyu, tama dage bugagia bidibao. *

2 Te eno homugo Godigo agai homu dene eyu tau sabo kolesaga me, te dage homu nagamea ilabo kolesaga me, te agai dage dali dwagi yai homu eyu godolo ebo kolesaga me, te kolesaga sela dagebolo geninama mu pedalaibao, te eno te homu ebao.

Tibo po ola mabo bidi dabe pedalali

3-4 Eno abagi mu dede, hasia eno homugo te Godigo da tigidali ma dobola sabo sęde eno po dagebolo asęna tolabo homu bomo yai. Tiali goli, eno homu hasegelali, tama megi dagebolo gasagi yai po asęna tolobao. Magi baso meni, gasa bidi dabe augwali dage Godigo we bidi hani tomoba geme asai, te sa asobo bage tiwai asai. Te polobadu te deli sogo naga te God agai aga po te aga we bidibolo mu mawai dao. Tama te po e dao, te dago te God dali Jisas dali augwali side konealubo po dąu wao. Tiali goli, te geme asai bagego augwaligo ebo dwai dwai kolesaga bolainogo augwaligo te Godigo mani po hasegelali, tama tibo po dagebolo ola mayu, “Woo, te God agai da olo tau siyu, tama dago ebo dwai sęgę

* **1:1:** Mat 13:55; Mak 6:3

sela sąbaso, teda dago dwai dwai penani ebo kolesaga eyu
da, te usu da," augwaligo te tibo po ola mabo da. Tama
tibaso, eno megi dagebolo e po asęna tolali, te dage bomo
elama tama te Godigo mani po bugagia tonaluyu paliąo,
augwaligo te po dolidali weyu yao. Tama augwaligo te
tobage tibo po weyu, augwaligo te Jisas Kraisde hogwa sabo
po wabo dao. Augwaligo dago Polalubo Bidi, te dago Genuai
Bidi deli naga tudiba mubo dao. Tama polobadu mu Godigo
po asęani bidi augwaligo te po asęani, te God agai te tobage
dwai dwai sę ebo bage sa munama tama sęgę mawaibao, te
po te bukude asęani.
5 Te Godigo polobadu mu yali sę po te dagego gisiga koneai
digi, eno dagego ma konealumainogo eyu e po ma obao.
Polobadu agai te Israel bidi hani tau siyu, tama augwali
kalabus togaluyu elama, tama Isip tǫ tagalama odasa pai.
Tiali goli nosali augwali meba agai wali poba augwa homu
tigidali musiąwai, tama te po wali pisiąbaso agai augwali
doloyu ela silai. *
6 Tama te ensel mobo bidi meba me, augwalide ma kone
palao. Te ensel mobo bidi meba augwaligo te Godigo
augwaligo nogoba mani tonalubo bidi sę hagela eyu, tama
te sę tagalali. Tama agai augwalibolo mani bidabo madi,
te me augwali hagelama, tagalalio. Tama Godigo augwali
dila pai aligabo bonogo nogo dunama, kalabus ilama, bida
bida peyu bidibo, tama augwali te a bulu hulia sai digi tede
mu dąų olama bidibao. Tama augwali te a hulia sai digide
bidiyu, tama augwali Godigo genuai bodolu sali te tonaluyu
bidibadi, tama te moni po tų ebo sogo pedalaibao.
7 Te polobadu elaluali moni hanu si me, te nogi Sodom
dali, Gomora dali, te hanu side pedalali dwai sęgę dagego
ma konea palao. Tede bidali bage me, te hanu si pąde
elaluali dwasianu bulude bidali bage me, augwali tigidaligo
te ensel mobo bidi mebago yali dwai dwai penani ebo sę
tiwai yali. Augwali penani sęde bidaluali, tama augwaligo
homu hodaloama, tama augwali te sę bomo elama eyu
pobeasa pali. Tama tibaso, Godigo augwali te moni sia te
dagaludu tagala palali, tama augwali te siago ela silai. Tama
dago augwalide te yali sę sulama, tama dago koneai dao, te
tobage dwai dwai sę dago ilamuo, da te dene sidali weyu. *
8 Tama te dage tomoba geme duala sagaselama bidibo bidi
dabe augwaligo me te tobage dwai dwai kolesaga ebo dao.
Haniani na eyu, augwali homu hodoliyu, tama augwaligo
meda yai kolesaga augwa tigide ebo dao. Tama augwaligo
dago Genuai Bidigo augwali tonaluabo bomo sela sąyu,

* **1:5:** Sai 12:51; Nam 14:29-30 * **1:7:** Gag 19:1-24

tama augwaligo te Godigo dagalude bidibo ensel mobo bidi
dabe dali me nogi posobo po wabo dao. Te ensel dabe
augwaligo ula yai bomo elaluali goli, te bagego nogi posobo
po augwalide widu gebao.
9 Augwaligo te posobo po olamuo. Suao. Polobadu te ensel
mobo bidi dabego polalubo ensel nogi Maikel, agai te dwai
haubo mobo tuni bidi Satan dali augwali si po konila yai,
te isai bidi Mosesgo tigi hagede konila yai. Tama te sogo
Maikel agai te Satan dwai nogi posobo po me wabeo. Te
meni. Agai Satanbolo te po wai, "Genuai Bidi aga digi nage
osola sulama, tama sęgę mawaibao," te po wai. *
10 Tiali goli te tibo po ola mabo bidi dabe augwaligo te
page konesiąwai naide te dwai posobo po wabo dao. Me
ma, augwaligo te dwai sęde kuna koneani. Tama koneyu,
te homu kolesaga meni yai bulu hasa tiwai bidiyu, tama
augwaligo magi magi dwai sę edubadi gebo dao, tama
te tobage dwai kolesaga ebaso augwali mu dolama dene
saibao.
11 Augwali hobedagia bidibao. Augwali te polobadu mu
bidali dwai sę yali bage tiwai ebo dao. Te polobadu bidali
bidi nogi Kein, te Adam aga ogwa, te bidi aga pali dwai tụ te
augwali megi te tụdu bilibo dao. Tama te dwai bidi me aga
nogi Balam, agai yali sę tiwai eyu, tama augwaligo masigi
sabo pesą eyu, gasa we bidibolo dwai sę yabo po hwa po
mabo po wabo dao. Tama augwaligo te polobadu bidali
bidi me nogi Kora agai yali sę tiwai ebo dao. Te bidi Kora
agai te Godigo wali po odobo hagela eyu, tama te po sela
sąbaso, nosali dene mu sai. Tama e bidi dabe me augwaligo
te tobage po sela sąbo kolesaga ebaso, tama augwali me mu
doloyu hagawaibao. *
12 Te dage deliba sisinama, tama 'Da deli hani dao,' te
homu eyu, dagego nai tubo dao. Awe, tiali goli te tibo po
ola mabo bage augwali me te nai tubo madiba aselama,
tama augwaligo dagego ebo kolesaga dolobo dao. Augwali
te gudubo ugwa dwai meda ilibo nai tiwai dao. Augwaligo
dage dali nai tubadi, te augwali wi isąyu tama augwa hasi
naga kisasa bidiyu, tama te nai tubode gasa we bidi tau
sisąyu, augwaligo te nai subigila tuyu ebo dao. Augwali
te tulubage tulisiąwai pọ tiwai dao, tama waligo augwali
pona palobaso tedela pabo dao. Tama augwali te ni aga du
walobo sogo walisiąwai ebo, te tobage ni tiwai dao. Tama
augwali te page sasia pai ni tiwai dao, te bidigo te ni page
guda sąwai. Tama augwali te tiwai bidiyu, du walobeo, we
bidi tau sabo sę dwagi yai ebo menio.

---

* **1:9:** Bom 34:6; Dan 10:13, 21; 12:1; Sek 3:2; Ped 12:7 * **1:11:** Gag 4:3-8; Nam 16:1-35; 22:1-35

13 Tama te moni tamu ąį bǫį dini wadolama nosali asiyu,
tama te ąį dinigo meda yai pesa hania pedalobo dao, te ąį
sanide. Tama te tiwai te bidi dabe augwaligo te hale ilibo
kolesaga hania ebo dao. Augwali te dagalude elalubo hǫ
meba tiwai dao. Te tobage hǫ osogo ula eyu, ma sula siyu
ebo hǫ dabe dao. Te hǫ pabo te bugagia dolo pabo menio.
Tama Godigo te dwai sisi mu a bulu hulia sai digi sisi yai
elalubo, tama te tibo po ola mabo bidi augwali te hulia sai
bulude sesemane sogo bidada peyu, bidada paibao.
14 Te polobadu bidi Adam aga ogwago ogwa tama nedada
peyu, te nogo a olama me badu nogo deli wali, te bidi mego
ogwa te Inok da, aga polobadu mu bidai bidi dao. Tiali
goli, agai te sogo polobadu te megi bidibo tibo po ola mabo
bagede te po wai, “Suao, Genuai Bidi aga ensel mobo bidi
umabo mu dali asaibao. *
15 Tama aselama, tama agai te we bidi tigidali osola
sueibao. Tama osola sulama, agai augwaligo aga tudiba
muani bidi tebolo augwaligo sęgę hania ola mawaibao.
Tama augwaligo Godigo po oda tagalama te dwai sę eyu,
tama te God tagalali bagego dwai sesena pai nogi posobo
po agade odu geai. Tama te yali sę tigidali me, te wali
dwai po tigidali me wei ponoyu, tama Godigo augwali dene
mawaibao,” te bidi Inok agai te po polobadu wai.
16 Te dage tomode bidibo tibo po ola mabo bidi dabe,
augwali te tigidali pedalobo naide hagela homu eyu, tama
sesemane sogo augwaligo gasa we bidide dwai homu naga
ebo dao. Tama augwaligo tigigo ebo kolesaga hodolama,
tama augwaligo te kolesaga naga wali pabo dao. Augwaligo
genuai po weyu, tama augwa nogi augwaligo ugwaba sabo
dao. Te gasa we bidi dabebolo augwaligo po mumubo po
weyu, tama te bagego nai dabede pesą elama sabo dao.

Te dago konealubo po dąų homu dagego elalumainu eyu,
te bugagia suao po wai

17 Te bidi dabe augwaligo te dwai sę yali goli, dage da,
dage abagi dabe mu, te dago Genuai Bidi Jisas Krais agai
po sela pabo bidi dabego dagebolo polobadu pusali po te
dagego te po ma koneao.
18 Te sę pedelasiąbadi tama augwaligo dagebolo te po
wai, “Te nosali te tǫ dali, dagalu dali si silibo sogo te
pąba yagasobadi, tama bidi mebago Godigo da ola mabo
wiegi yai doloba pai kolesagade gisugu wagasobo bidi dabe
pedalaibao. Tama augwaligo Godigo po tudiba muyu, tama
bomo eyu, augwa tigigo tǫde ebo dwai dwai kolesaga naga
wali paibao,” te po augwaligo wai dao. *

---

* **1:14:** Gag 5:18, 21-24 * **1:18:** 2 Pi 3:3

19 Te tiwai asobo bidi dabe augwaligo dage Godigo po
wali pabo we bidi hani tomode si pedebo bage dao. Tama
augwaligo e tǫde ebo kolesaga naga wali peyu, tama Godigo
Mobo Bidi agai augwali dali hodobo bidibo menio, te mu
dao.
20 Tiali goli dage abagi dabe mu, dagego te Godide
konealubo po bugagia dąų olama, tama bidigo aga be
bugagia sę ebogia tama duga digi duga homu kolesaga dąų
olama te sęde bomo yao. Te konealubo po te gasagi yai
tedali mu dao. Tama te Godigo Mobo Bidigo dage te gedu
haluasa po wabo tau siyu, tama dagego te po sesemane sogo
bugagia dąų weyu yao.
21 Tama God agai dage dali dwagi yai homu eyu godolo mu
ebo dao. Tama tibaso, dage duga ebo kolesagade bugagia
tonaluyu tama dage aga pąde mu bidaluao. Tama tiyu, te
dago Genuai Bidi Jisas Krais dagego tonaluao, te agai dage
dali homu dene eyu, tau siyu elama tama agai te dagebolo te
bidada peyu, bidada pabo ula mabo sogo te dagego bugagia
tonaluyu bidiąo.
22 Te dage tomode te we bidi meba augwaligo te tibo po
ola mabo bagego wabo po odama, tama megi augwali te
Godigo pode homu si ebo dao. Tama tibaso, dagego augwali
dali homu dene eyu, tama tau somainogo te augwalibolo te
homu bega sabo po wao.
23 We bidi mebago te dwai dwai sę ebo kolesaga ma
gagalama, tama augwali te sia tomoba tuloluali bidi tiwai
da. Tama tibaso, augwali te moni sia dabo buluba nosali
pidali weyu, dagego augwali polo tau siyu ma sao. Te we
bidi meba gasagi yai dao. Augwaligo augwa tigigo tǫde ebo
dwai dwai kolesaga naga wali pobaso, dagego augwali dali
homu dene eyu tau sao. Tialima, dagego augwaligo ebo
dwai kolesaga wai selama gagaidali weyu dage dua eyu,
wi yao. Augwaligo dwai dwai kolesaga ebogo augwaligo
gudubo ugwa dabe meda ilali. Te ugwade me dage boi bidi
homu mu eyu yao. Tiali goli te hobedagia bidibo we bidi
tau sao.
24 Te God agai bomo elalubaso, agai dage bugagia
tonaluyu, dage me tulalugobeo. Tama agai dage tau siyu,
tama dage dwai sę me isiąwai, dwagi yai homu pemene mu
eyu, tama agai dage aga moni ula elaluyu gegemani ebo
madigi teba sela pabo usu yaibao.
25 Tama God agaduba deli naga bidibo dao. Agai da tau
siyu ma dobola somainogo, tama agai dago Genuai Bidi Jisas
Krais e tǫba tagala palali. Tama tibaso, dago Godigo nogi
ugwaba sinao. Awe, tama tiyu, God aga polalubo tuni bidi
bidimainao, tama aga genuai bomo mu dali, agai moni ula

dali si elalubaso, tama dago aga nogi ugwaba sinao. Te tigidali sogo polobadu aga tama bidai, te megi me aga tama bidibao, te tigidali sogo nosali God aga tama bidada peyu, bidada paibao. Te po mu po dao. Tama dao.

Kraisgo Geme Dualali Sę Pedelabo Po Jonbolo Ola Mani Hasia nedebo tau sabo po

Te boi bidi dabe augwaligo te Kraisgo po wali pabo we bidibolo dene dali sęgę dali mayu bidali. Magi baso meni, tama aga wali pabo we bidigo te Jisas Krais augwa Genuai Bidiba konealubo homu dąụ wai elalubaso. Te Godigo nosali yabo kolesaga augwaligo konemainogo eyu, Godigo te sę te Jisas Kraisbolo ola menama, tama Kraisgo te nosali pedelabo kolesagade yabo sę po te aga wali pali bidi Jonbolo waselali. Te haniani na ebo tiwai yali sogode ola mayu waselai dao. Tama dago te bidi Jongo nade suali nai po nedebaso da, teda dago konemainu ebao, te Godigo bomogo te dwai sę ebo bage te Jisas Krais Genuai Bidigo, te agai nogode te Godigo bomogo te dwai sę ebo bage tigidaligo bomo nosali aiyaba mu elalueibao. Tama agai te Satango bomo me aiyaba elalueibao. Tama te Jisasgo ebo sę tigidali siminagasobo sogode, Godigo te yali sęgęde bomonama dolaluali we bidi dabe augwaliba te gamonama bidada peyu, bidada pabo nai mawaibao. Te augwali God dali bidu, te augwalide sęgę mu meni yaibao. Magi baso meni, Godigo te tigidali nai gesi nigilama pedalubo sogo tama tieibao. E buku nogi “Revelesen” dao, tama te nogi page te “te geme dualali po waselebo” wabo dao.

Te bidi Jisas Kraisgo te aga po wali pabo bulu we bidi a naga me badu si buluba te po ola tolobo po tagala palali po

(Dąị 1–3)

1 Te eno megi asęna tolobo po, polobadu te po geme dulaluai, tama Godigo te po Jisas Kraisbolo waselama ola mani. Te Kraisgo aga sę ebo bidi dabebolo te nosali gana pedalobo sę hania hanilainogo tama Godigo agabolo te sę ola mani. Tama agai aga ensel mobo bidi me deli te Jon enabolo tagala palama, tama ena agai sę bidi, tama te tagala palali ensel mobo bidigo te waselali po enabolo ola magasai.

2 Tama ena Jon, eno te sę tigidali sulama, tama te po me eno koneai, tama eno hanilama te Godigo po dąụ weyu, tama Jisas Kraisgo enabolo pusali po me, te pode eno te po wai dao, “Te mu po naga dao.”

3 Eno e po asęani, te nosali gana pedalobo sę po dao. Tama e asęani po gasa we bidibolo nedebo bidi, te bidi dwagi yai

homu pemene eyu, bugagia bidaibao. Tama aga nedebo po odobo we bidi me, augwaligo te asęani po odama, tama wali pobaso da, teda augwali me dwagi yai homu pemene eyu, bugagia bidaibao. Magi baso meni. Te sę pedalobo sogo pąba yagasai dao.

Jongo a naga olama me badu nogo si Godigo po wali pabo haniba asęai po

4 Ena Jon, eno e po dage a naga olama me badu nogo si te Godigo po wali pabo we bidi hani, dagebolo e po asęna tolobao, te dage te genuai tǫ Esia te genuai hanu dabede bidibo we bidi. God aga te megi bidibo, tama polobadu mu aga bidaluai, tama nosali aga ma asiyu, tama eno homugo te God agai da olo mu tau sabo te kolesaga dali, tama te dwagi yai homu nagame ilibo kolesaga dali te si dageba mao. Tama eno homugo te a naga olama me badu nogo si mobo bidi augwali me, te tuni bidi God aga au yali duabo sia sai pąde bidibo bage, augwaligo me te dwagi yai homu eyu olo tau sabo kolesaga dali, te dwagi yai homu nagame ilibo kolesaga me dagebolo mawaibao. *

5 Tama Jisas Krais me, agai dagebolo te kolesaga si dagebolo momainao, te eno homugo. Aga te Godide homu kęą pai bidi bidiyu, tama agai Godigo po tigidali dolo mu pusali bidi dao. Aga da te isama, tama isali we bidi dabe tomode bidama, tama aga te hasia mu gụ pagede ma hodaloali bidi dao. Aga da, te tigidali tǫde bidibo tuni bidigo polalubo genuai bidi dao.

Agai da dali dwagi yai homu eyu godolo mu ebo dao, tama aga isaligo dago dwai sę yali sęgę tigidali sela sąwai dao, tama da megi olo bidibo dao. *

6 Tama tiyu, agai da tau selama, tama dabolo genuai sę menama, tama da te tuni bidi kingo pris hani bidi dabe nigilama, tama megi da te Jisas aga Aya Godibolo me te lotu po weyu, sesemane sogo aga sę ebo pris bidi dabe bidibao. Tama tibaso, eno homugo agai genuai wiegi yai nogi dali, te we bidi tonalubo bomo dali me bidada peyu, bidada pomainao. Te mu tama dao.

7 Suao, Krais aga te dagalu pǫ me tomodu tiąba asaibao, tama tigidali bidi augwa digi gedugo aga te pǫ tomodu tiąba asobo sueibao. Tama te aga tigide enani bidi dabe augwaligo me sueibao. Tama tigidali tǫde we bidi augwaligo aga asobode homu eyu, tama agai augwalibolo dene wei ponaibao homu elama, tama augwali homu sęgę eyu gela waibao. Awe, te tama tiaibao. Mu tama dao. *

---

* **1:4:** Sai 3:14 * **1:5:** Tib 89:27; Ais 55:4 * **1:7:** Sek 12:10; Jon 19:34, 37

8 Te Tigidali Bomo Elalubo Genuai Bidi God agai aga
bidibo pagede te po wai, “Ena da, ena digi te hasia bididuali
bidi dao, ena te nosali sogo mu bididueibao wabo bidi mu
dao,” agai te po wai. Te God aga te megi bididubao, tama
polobadu mu aga bididuai, tama nosali aga ma asaibao. *

Jongo Krais suali po

9 Ena Jon, ena duga ama dao. Ena dage dali hodobo te
Jisasde wadolama, tama da deli hani elalubaso, tama gasa
bage augwaligo dabolo dene dali, sęgę dali mayu elama,
tama da tigidali hodobo bomo elama dolaluyu, sęgę bugagia
tolobo dao. Tama ena Godigo we bidi tonalubo sę tomode
dage dali hodobo bidibao. Tama eno te we bidi dabebolo
Godigo po dali, te Jisasgo hania hanilali mu po dali, te po
si augwalibolo pusubaso augwaligo ena sela sąnama, ena
te tamu ąi tomode elalubo dwasianu tǫ nogi Patmos teba
kalabus mugi pali dao.
10 Tama ena e bulude bidibadi, ena te moni Sarere ulade
digi na tiwai ebadi Godigo Mobo Bidi agai enaba dagana
sagaselama, tama ena tudi badu bidi me deligo po dage
bomonama weyu i wabo odali, te genuai bu wabo nai
yadogoli te biugel bu wabo odai.
11 Tama te wali pode te po wai, “Nago naga gedugo subo
sę po tigidali te bukude asęnama, te Godigo po odobo we
bidi bidibo bulu a naga olama me badu nogo si, te buluba
nago te sę po asęna tolao. Nago te po Efesus buluba asęna
tolobadi, me te Smerna buluba, me te Pergamum bulu, me
Taiataira, me Sardis, me Filadelfia buluba tolobadi, me te
Laodisia buluba te po asęna tolao,” weyu te po enabolo wai.
12 Tama enabolo te po wali bidi eno begelama suainogo
yai. Tama ena gesabidi begelai, tama eno suali, te kapa nogi
gol, te golgo nigali lam sole a naga olama me badu nogo si
tama munalubo suali.
13 Tama eno suali, te sole dabe munalubo tomode bidi me
deli te bidi mu tiwai tede dolalubo suai. Tama te bidi aga
bobage ugwago sągą halua sai bidi, tama te bidigo tigide
eno suai, te kapa golgo nigali nai aga hagawia bagulai nai
te eno suai. *
14 Tama te bidigo tobolu nisi dali tedela mu yai, te kibu
sipsip nisi tiwai, tama te tedela dagalu pǫ tiwai yai. Tama
te bidigo gedu te sia bogoli ebo tiwai yali.
15 Tama te bidigo sągą ula mu yali, te augwaligo te gasagi
yai kapa nogi bras te genuai sia dabo digi ulama ąi tiwai
pedaluyu, tama te gegemani ebo tiwai aga sągąde te tama

---

* **1:8:** Ped 22:13 * **1:13:** Dan 7:13

tiwai mu yali, Tama eno odali, agai dogonide po wabo te
mone sabo ąįgo u wabo tiwai odai. *
16 Tama te bidigo dolo nogo sawali daide te hǫ a naga
olama me badu nogo si elalubo suali. Tama te si badu poai
yai bainat hwą ge te hwą mu poa pai, te bidigo pedauwalidu
te buluba dią soai. Tama aga gesabidi ula mu yai, te sia
bomo elama giligade nanobo tiwai yai.
17 Tama eno te bidi sulama, tama ena aga sągą pageba
kidu pǫgulai, tama ena te isai bidi pigulali tiwai yai. Tiali
goli agai dolo nogo ena tigiba munama, tama agai te po wai,
“Nage wi tagalao. Ena da, ena digi te hasia bidaluali bidi
dao, ena te nosali sogo mu bidaluaibao wabo bidi mu dao.
*
18 Ena bidibo ula dali bidibao. Polobadu ena isai, tiali goli
nago ena bidibo subao, te ena sesemane sogo bidada peyu,
bidada pabo ula selama, megi bidibo dao. Tama tibaso, eno
bomo elalubao, te isibo kolesaga dali, te isai bidi dabe osogo
bidabo madi dali, te si tonalubo bomo eno elalubo dao.
19 Tama tibaso, nago te gedugo suali sę po asęąo, te megi
pedalobo sę me, te nosali pedalabo sę po me asęąo.
20 Tama nago eno dolo nogode te hǫ a naga olama me
badu nogo si elalubo suali. Te lam sole gol a naga badi me
si tama te me nago suai. Tama te nai dabe geme dualali page
e dao: te hǫ a naga olama me badu nogo si wali, te Godigo
po wali pabo bulu a naga olama me badu si te bulude bidibo
we bidi tau sabo ensel mobo bidi dabe dao. Tama me te a
naga olama me nogo si te lam sole po wali, te a naga olama
me badu nogo si Godigo po wali pabo we bidi hani dabede
po begelama weyu,” agai te po wai dao.

2

Efesus buluba Godigo po odobo we bidibolo asęai po

1 Te bidigo enabolo e po me wai, “Te hasia Efesus hanude
Godigo po odoyu bidibo we bidi tonalubo ensel mobo
bidibolo e po asęna tolao: eno dolo nogogo te hǫ a naga
olama me badu si eno tolaluyu, tama ena te a naga olama
me badu nogo si te lam sole tomode bilibo bidi dao. Tama
tiyu, eno e po nage dali obao:
2 Te nago ebo kolesaga tigidali eno koneani, te nage
sę dene ebo dao. Te me eno koneai, nage bomo elama
sęgę bugagia tolama dolaluyu, tama nago te dwai sę ebo
bidi dabe augwali hagela mu yai. Te bidi dabe augwaligo
nagebolo te po wai, ‘Da me te Jisasgo sę ebo bidi dabe dao’
wai. Tiali goli te menio, augwali te Jisasgo sę ebo bidi dabe

* **1:15:** Dan 10:6 * **1:17:** Ais 44:6; 48:12; Ped 2:8; 22:13

menio. Tama nago augwaligo wabo po osola suai dao, tama
nago augwaligo ebo kolesaga page gegelama koneai, tama
augwali te ili po naga wabo bidi dabe dao. Nago tama yali
augwali osola suali sę eno koneai.
3 Tama te bidi dabe augwaligo nage suali, te nage ena wali
bilibo dao, tama augwaligo nage dali dwai sę yali dao. Tiali
goli nago bomo elama dolaluyu, te dwai sę nage dali eyu
sęgę mabo nago bugagia tolalubo dao. Te nago tigi dene
ebo hagela ebeo. Nago te sę ebo te eno konebo dao.
4 Tiali goli, eno po me nage dali elalubao: polobadu nago
enaba te konealubo po hasia dąų wali sogo, te sogo nago
wiegi yai homu ena dali mu yai, tialima megi nago ena dali
te hasia dwagi yai homu eyu godolo yali tiwai ebo menio.
5 Tama polobadu nago dwagi yai kolesaga yai, tialima
nago te kolesaga tagaliyu tama nage tulaluai dao. Tama
nago te polobadu yali kolesaga ma homugo koneyu, tama
nage homu begeleyu, te hasia yali wiegi yai kolesaga ma
yao. Nago te sę esiąyu, tama nage homu begelesiąyu da,
te ena nage pageba pedalaibao, tama eno nago te lam sole
elaluali ena ma sagasaibao, aga nage dali me elalugobeo.
6 Tialima te kolesaga me nago eyu tama te dolo dao: nago
te bidi Nikolas hanigo ebo dwai dwai kolesaga dali boi bidi
homu ebo dao. Eno me, eno augwaligo ebo kolesaga dali
boi bidi homu ebo dao.”
7 “Te olo elalubo bidi, agai te Godigo Mobo Bidi agai
Godigo po odobo we bidi hani dabebolo e wabo po bugagia
odao: ‘Niwai bidi agai bomogo te dwai sę ebo kolesagago
bomo aiyaba elaluyu da, te bidibolo eno aga usu da weyu,
tama agai te bidi bidibo ula mabo ni du sela tumainao
waibao. Tama te bidi bidibo ula maiabo ni te God aga gide
elalubo dao.’ ” *

Smerna buluba Godigo po odobo we bidibolo asęai po

8 Te bidigo enabolo po me wai, “Te Efesus hanuba u po
asęna tolama, tama megi Smerna hanude Godigo po odoyu
bidibo we bidi tonalubo ensel mobo bidibolo e po asęna
tolao: ena da, ena digi te hasia bididuali bidi dao, ena te
nosali sogo mu bididuabo bidi mu dao. Tama polobadu ena
isai, tiali goli ena ma hodaluama, megi me bidibao. Tama
eno e po nagebolo ola tolobao.
9 Eno koneani, nago te sęgę te gasa bidi dabego nogode
siyu dene dali ebo, tama tiyu nage magi nai meni yai mu
bidibo te eno koneai. Tiali goli nage nai meni yai bidi
mu menio, te God dali nage nai umabo elalubo bidi dao.
Tama bidi meba augwaligo dagebolo posobo po wabo, te

* **2:7:** Gag 2:9; Ped 22:2

eno koneai. Tama te posobo po wabo bidi dabe augwaligo
te po wabo dao, ‘Da Juda bage dao.’ Tiali goli augwali te
tigide naga te Juda bage dao wabo, tama augwaligo ebo
kolesagade augwali te Juda bage mu menio. Augwali te
Satango hani dao.
10 Tama nosali gana gasa bagego dagebolo dene
mawaibao. Tiali goli dage te dene sabo sęde wi egio. E
po odao. Satango dage meba kalabus iliyu, te dage agai
poba asobowe suainogo usu siyu tiaibao. Tama dage te
dwai sę ebogo sęgę me dene dali te nogo si sogo usu nama
saibao. Gasa bidi augwaligo dage dali te dwai sę eyu, tama
augwaligo dage ela mubo sę me eyu da, teda dage enade
homu kęą pai bidi dabe bidiyu da, eno dagebolo wiegi
yai nai mu mawaibao, te bidada peyu, bidada pabo ula
dagebolo mu mawaibao.”
11 “Olo elalubo bidi, agai te Godigo Mobo Bidi agai Godigo
po odobo we bidi hani dabebolo e wabo po bugagia odao:
‘Niwai bidi agai bomogo te dwai sę ebo kolesagago bomo
aiyaba elaluyu da, te si sogo isibogo te bidi munu me
dologobeo. Mu menio.’ ”

Pergamum buluba Godigo po odobo we bidibolo asęai po

12 Te bidigo enabolo po me ma wai, “Te megi nago te
Pergamum bulude Godigo po odoyu bidibo we bidi tonalubo
ensel mobo bidibolo e po asęna tolao: ena da, ena te si dali
si badu poa pai bobage ge hwą ge elalubo bidi dao. Tama
eno e po nagebolo ola tolobao.
13 Nago bidibo bulu eno koneai dao. Te bulude te dwai
mobo bidi Satan agai we bidi hauwa tonaluyu te tuni bidi
bidibao. Tiali goli, nago eno nogi bomo elama tolaluyu,
tama enade homu kęą pai bidi bidibao. Tama nago te enade
konealubo po hogwa sabeo. Tama tiyu, polobadu te bidi me
nogi Antipas, te eno po te we bidibolo pusali bidi, te bidi
dage dali bidai. Tama agai eno po wali mu pai dao. Tama
augwaligo dage tomode te bidi ela muai, te Satan bidibo
bulude. Tama te sogo me te dagego eno nogi dualobeo.
14 Tiali goli eno po meba nage dali elalubao. Nage dali
bidibo bidi meba, augwaligo te bidi Balamgo kolesaga wali
pabo dao. Tama te Balamgo kolesaga e dao. Polobadu
bidibadi agai te tuni bidi nogi Balak agabolo te Israel dabe
gea gano bilabo kolesaga ola mawai. Tama ola menama,
tama Balakgo te Israel we bidi homu hodolama, tama
augwaligo te tibo god dabebolo ula mani nai tuyu, tama
augwaligo te penani ebo kolesaga emainogo yai. *

---

* **2:14:** Nam 22:5, 7; 31:16; Bom 23:4

15 Tama nage dali me, te bidi meba bidibo bage, augwaligo
te bidi Nikolas hanigo ola mabo po wali pabo dao.
16 Tama tibaso, tede ge neyu nage homu begelao. Tama
nago homu begelesiąyu da, teda tamadi tama ena nage
pageba pedalaibao, tama eno te pedauwalide elalubo poa
pai ge hwą gego te dwai sę ebo bidi dabe augwali dali
hwįaibao.”
17 “Olo elalubo bidi, agai te Godigo Mobo Bidi agai Godigo
po odobo we bidi hani dabebolo e wabo po bugagia odao:
‘Niwai bidi agai bomogo te dwai sę ebo kolesagago bomo
aiyaba elalubo bidi, te bidibolo eno megi geme dulalubo
tubo nai nogi mana meba mayu, tama eno te tedela yai
dwasianu masigi me agabolo mawaibao. Tama te masigide
gesi nogi asęai, tama niwai bidi mego te nogi konegobeo. Te
masigi sali bidi, aga naga te nogi koneaibao.’ ” *

Taiataira buluba Godigo po odobo we bidibolo asęai po

18 Te bidigo enabolo po me ma wai, “Te megi nago te
Taiataira bulude Godigo po odoyu bidibo we bidi tonalubo
ensel mobo bidibolo e po asęna tolao: ena Godigo Ogwa
dao, tama eno gedu te sia bogoli sesena pai bomonama dabo
tiwai, tama eno sągą te kapa meda meni yai eyu te gegemani
ebo tiwai ebo. Tama eno e po nagebolo ola tolobao.
19 Nago ebo kolesaga tigidali eno koneai. Tama eno
koneani, nago te bidi dabe augwali dali dwagi yai homu
elama tama godolo mu eyu, tama nago homu enade kęą
peyu, tama nago tigidali bidi dabe tau sabo sę ebo dao.
Eno koneani, tigidali sęgę nageba pedalobode te nage bomo
elama te sęgę bugagia tolobo dao. Tama eno koneani, te
tiwai kolesaga hasia nago yai, te wiegi yai, tama megi nago
te nosali ebo kolesaga te dwagi yai mu me ela pabo dao.
20 Tiali goli, eno te po me nage dali elalubao. Nago te
we Jesebel nage dali bidibo we, agai ola mabo po dagego
odobo dao. Te wego te po wabo dao, ‘Ena da, te Godigo
nosali yabo sę po megi pusubo we dao.’ Tiali goli agai eno
sę bidi dabebolo te penani ebo kolesaga wali pomainogo
ola mayu, tama augwaligo te tibo god dabebolo ula mani
nai tumainogo ebo dao. Te kolesagade te wego augwali ili
po ola mabo dao. *
21 Eno homugo aga homu begelemainogo, tama eno aga
osogo sula tagaliyu bidimainogo yai. Tiali goli menio. Aga
te homu begelebo te homu esiąyu, te penani ebo kolesaga
tagalama tudiba muabo te homu menio.

---

* **2:17:** Sai 16:14-15; 16:33-34; Jon 6:48-50 * **2:20:** 1 Kin 16:31; 2 Kin 9:22, 30

22 Tama tibaso, suao, te eno dene dali, genuai gasi dali
te webolo mawaibao. Tama aga dali te penani yali bidi
dabe, augwaligo homu begelesiąyu, tama aga dali yali dwai
kolesaga tudiba musiąyu da, teda eno augwalibolo me te
genuai dene dali sęgę dali mawaibao.
23 Tama agai wai dabe me, te eno augwali mu ela silaibao.
Tama tiyu, te Godigo po odobo we bidi tigidali augwaligo
koneaibao, te ena da, te tigidali bidigo homu kolesaga osola
subo bidi dao. Tama dage deli delibolo eno dagego yali
kolesaga dolo si wei ponaibao."
24 "Tiali goli megi eno e wabo po dage te gasa Taiataira
bulude bidibo we bidi dali obao. Dagego te we Jesebelgo
dwai tibo po wali pisąwani. Tama augwaligo agai pode te po
wabo dao, 'Te kolesaga da, te Satango ebo kolesaga page mu
dao, te bidi hauwago konesiąbo po dao.' Tama augwaligo te
po dagebolo wai digi, dagego te dwai po wali pabo menio.
Awe, te usu dao. Eno dagebolo te po obao, dagebolo eno
gasa sęgę mabo sę me mugobeo.
25 E sę naga yao: dagego megi ebo wiegi yai kolesaga
bomo elama tolalua peyu, tama ena ma asobo sogo bugagia
tonaluao.
26 Tama niwai bidi agai te dwai kolesaga ebo aiyaba
elalubo bidi, te bidi agai te eno kolesaga wali peyu, aga te
bodolu muani sogo siligibu, tama te bidi agabolo te eno te
nogi dali bomo dali si menama, tama aga te we bidi haniani
tǫde bidibo bage augwali tonalubo tobolu bidi bidimainao.
27 Te sę eno agabolo mawaibao, te eno Ayago agai ena te
we bidi tonalubo sę mani sę tiwai dao. Tama te bidi agai
te ain dono tulama, augwali bomogo tonaluaibao. Tama
te tǫgo nigai sini te bidi mego donogo elebadi te dwasianu
pebeda pabo tiwai, te bidigo haniani tǫde bidibo we bidi
augwali aga bomogo tonaluaibao. *
28 Tama eno agabolo te kigamu mu dagalude pedalobo te
genuai hǫ, te me agabolo mawaibao."
29 "Olo elalubo bidi, agai te Godigo Mobo Bidi agai Godigo
po odobo we bidi hani dabebolo wabo po bugagia odao."

3

Sardis buluba Godigo po odobo we bidibolo asęai po

1 Te bidigo enabolo po me ma wai, "Te megi nago te Sardis
bulude Godigo po odoyu bidibo we bidi tonalubo ensel
mobo bidibolo e po asęna tolao: eno te a naga olama me
badu nogo si te Godigo mobo bidi dabe elaluyu, tama eno
te a olama me badu nogo si hǫ te eno nogogo tolalubo dao.

* **2:27:** Tib 2:8-9

Tama ena digi eno e po nagebolo ola tolobao. Tama nago
ebo kolesaga tigidali te eno koneai. Gasa we bidi augwaligo
te po dagede wabo dao, ‘Te Sardis bulude bidibo Godigo po
odobo we bidi hani augwali bomo elama, wiegi yai kolesaga
wali peyu bidibo dao,’ augwaligo dage dali te po wabo dao.
Tiali goli menio, eno gedude dage isai bidi tiwai dao.
2 Tama tibaso, dage hodaloyu, te pila mubo tagalao. Tama
hodaloama, tama te dagego dwasianu me elalubo dwagi yai
kolesaga te bugagia tonaluyu, tama bomo elama te dwagi
yai kolesaga geninama pedalomainao, te kolesaga dolidali
weyu yao. Magi baso meni, te dagego ebo kolesaga tigidali
te eno Godigo gedude tigidali te usu niba kadu wabo menio.
3 Tama tibaso, te dagego polobadu Godigo po mu sali, te po
dagego odali, te pode homugo ma kone palao. Tama te pode
homugo ma kone paliyu, ge neyu, homu begeleyu bidao.
Te dage pila muani tagaliyu hodalusiąyu da, te ena dagego
bidibo digi te geme nai wi sainu asobo bidi tiwai eyu, tama
ena dage pageba asobo sogo te bodolu dagego konegobeo. *
4 Tiali goli, dage Sardis bulude bidibo we bidi tomode
te we bidi meba te bulude bidibadi digi te dwai kolesaga
medago augwali ugwa meda ilibeo. Te we bidi dabe
augwaligo te tedela yai ugwa munama ena dali bilaibao.
Te augwali te sęde usu si dao.
5 Tama niwai bidi agai te dwai kolesaga ebo aiyaba
elalubo bidi, te bidi agabolo eno te tedela yai ugwa tiwai
munama, tama agai nogi te isisąma gamonabo we bidi nogi
asęani bukude eno agai nogi sela sągobeo. Menio. Te agai
nogi eno Ayago gesabidide me, te aga mobo bidi ensel dabe
augwaligo gesabidide me te bidigo nogi po eno pusaibao, te
aga eno bidi dao, te po waibao.” *
6 “Olo elalubo bidi, agai te Godigo Mobo Bidi agai Godigo
po odobo we bidi hani dabebolo wabo po bugagia odao,” te
bidigo enabolo te tama po wai.

Filadelfia buluba Godigo po odobo we bidibolo asęai po

7 Te eno suali bidigo enabolo po me wai, “Te megi nago te
Filadelfia bulude Godigo po odoyu bidibo we bidi tonalubo
ensel mobo bidibolo e po asęna tolao: ena da, te Godigo
bidi naga dao, ena magi sę isąwai tedali gasagi yai bidi dao.
Tama ena te mu kolesaga ebo page bidi mu dao. Te eno te
polobadu bidali bidi Devit agai tų dalabo ki tolalubao. Eno
te tų dayu, tama niwai bidi mego te tų ma paligobeo. Tama
eno te tų paliyu da, te niwai bidigo te tų ma dagobeo. Tama
eno e po nagebolo ola tolobao. *

---

* **3:3:** Mat 24:43-44; Luk 12:39-40; Ped 16:15 * **3:5:** Mat 10:32; Luk 12:8
* **3:7:** Ais 22:22; Jop 12:14

8 Nago ebo kolesaga tigidali te eno koneai. Eno koneani,
nago bomo dwasianu elaluali digi tama nago ola mani po
wali peyu, tama nago eno nogi hogwa sabeo, eno nogi geme
dualobeo. Suao. Te nago gesabidide te eno tụ dala munama
elaluai, tama niwai bidigo te tụ me paligobeo.
9 Suao. Nago te Satango bidi hani augwali koneai, tama
augwaligo te po wabo, ‘Da te Juda bagego hani dao.’ Tiali
goli menio. Augwali te tigide naga te Juda bage da wabo
dao, tama augwaligo ebo kolesagade te Juda bage mu menio.
Tialima te bidi dabe augwali eno selama, tama augwali te
nago sągą pageba kidu sugunagasiyu, eno nage godolo mu
ebo homu yali te augwaligo mu koneaibao.
10 Nago eno po wali peyu, tama sęgę nageba pedalobode te
nage bomo elama dolaluai. Tama tibaso, nage eno bugagia
tonaluyu, tama te usu sabo sę te tigidali we bidibolo te
tigidali tǫde pedalainogo eyu, te sę nagebolo pedalidali
weyu eno nage paliaibao.
11 Ena tamadi nage pageba asaibao. Tama nago te ebo
dwagi yai kolesaga tagaligio, te nago bomonama dąụ wao.
Te gasa bidigo nagebolo ili po olama, tama nage te wiegi yai
kolesaga tagaliyu te Godigo mabo nai sisąyu bididali weyu,
bugagia dąụ wao.
12 Niwai bidigo te dwai kolesaga ebo aiyaba elalubo bidi,
te bidi aga eno te Godigo Moni Lotu Be tempel te be pos
ni bulali dąụ olalubo tiwai eyu, tama aga te dwagi yai be
tagalama buluba munu me ma soagobeo. Tama te bidi
agade eno Godigo nogi asęyu, tama eno Godigo genuai
hanu nogi me asęaibao. Te gesi hanu te Jerusalem dao.
Te hanu eno Godigo nogogo asiyu, te dagalu tagalama e
tǫba dulaibao. Tama eno gesi nogide digi, te me eno agade
asęaibao.” *
13 “Olo elalubo bidi, agai te Godigo Mobo Bidi agai Godigo
po odobo we bidi hani dabebolo wabo po bugagia odao,” te
bidigo enabolo wai.

Laodisia buluba Godigo po odobo we bidibolo asęai po

14 Te eno suali bidigo enabolo te po me ma wai, “Te
megi nago te Laodisia bulude Godigo po odoyu bidibo we
bidi tonalubo ensel mobo bidibolo e po asęna tolao: ena
te mu po wabo page bidi mu, ena te Godide homu kęą
pai bidi bidiyu, tama eno te Godigo po tigidali dolo mu te
we bidibolo pusubo dao. Sesemane sogo eno mu po naga
pusubo dao. Ena te Godigo nigali nai tigidali page mu dao.
Eno e po nagebolo ola tolobao.

---

* **3:12:** Ais 62:2; 65:15; Ped 21:2

15 Nago ebo kolesaga tigidali eno konea silai. Eno koneani,
nago eno po selama, tama ena wali asobo dao. Tiali goli,
nago eno po sali digi, nage bomo elama te po wali pabo
menio. Me ma, nago eno po oda mu tagalobeo. Nage te
tiwai tomode naga bidibo dao. Te dwali. Eno homugo nage
te tiwai iyu bidigio. Deli kolesagade naga nago homu kęą
peyu bidao.
16 Tiali goli nage te kolesaga si tomode bidibaso, nage eno
pedauwalidu bugulabo homu ebao, te bidi mego te pusu
meni yai ąị bugulubo tiwai yaibao.
17 Nago te po wabo dao, ‘Eno nai hauwa selama, tama eno
walu hauwa elalubao. Tama ena magi nai me sọą pabeo,’
nago te po wabo dao. Tiali goli nago naga bidibo page
bugagia konebeo. Nage da, nage te dwai mu bidibo, nage
mu hobedagia bidibao. Tama nage magi nai meni yai mu
bidiyu, tama nago gedu halua sai bidiyu, tama nago tigi bolu
olo bidibao.
18 Tama tibaso, eno e po mobo mabo po nagebolo mobao.
Eno te gasagi yai kapa nogi gol te elalubao, te kapa gol te
siaba ulama te dwai nai sela sąnama, tama te wiegi yai yai.
Tama eno homugo nago te kapa gol abelao, te nago doado
bage hauwa elalumainogo yao. Tama nago te tedela yai
ugwa te naga tigi haluabo abelao, te bidi dabe augwaligo
te nago tigi bolu olo elalubo sulama, tama nage hale idali
weyu te tama kolesaga yao. Tama nago te geduba muabo
ili yabo marasin me abelao, te nago gedu ma tonono bilibo
usu emainogo yao.
19 Te eno bidi meba wei eyu da, te eno augwali dali wado
po weyu, te augwaligo kolesaga eno dodolobo dao. Tama
tibaso, nago bomo elama, tama homu hodolama, nago yali
dwai kolesagade ge neyu, tama nage homu begelao. *
20 Odao. Ena te tụde dolaluyu, tama eno te tụba begebo
wabo odao. Tama niwai bidi me agai eno te be tụba bebego
wabo po odoyu, te be tụ dayu da, te ena te be tomoba pelama
aga dali bidaibao. Tama ena aga dali nai tuyu, tama aga ena
dali nai tuyu bidaibao.
21 Niwai bidigo te dwai kolesaga ebo aiyaba elalubo bidi,
te aga dali eno usu da weyu, aga te ena pạde duawaibao,
te ena eno tuni bidigo duayabo madide duabo sogo. Te
polobadu ena me te dwai kolesaga ebo aiyaba elaluama,
tama ena Aya dali agai duabo sia sai te naide dugulalu
bidibo dao. Te tiwai te bidi ena dali bidaibao.”
22 “Olo elalubo bidi, agai te Godigo Mobo Bidi agai Godigo
po odobo we bidi hani dabebolo wabo po bugagia odao,” te
eno suali bidigo enabolo wai.

---

* **3:19:** Prs 3:12; Hib 12:6

Kibu sipsip waigo te dagalude buku dagabaso, te dwai dene mabo nai te tǫde we bidi augwaliba pedelaibao

4

(Dąị 4–11)

Augwaligo Godibolo dagalude lotu po wai

1 Te bidigo enabolo te po wabo silama, tama eno te gasa
na tiwai eyu tama eno suali, dagalude tụ me deli dalaluai.
Tama te pedauwalidu polobadu eno odali agai po enabolo
mayu te genuai yadogoli tiwai naigo te bu wabo tiwai eyu,
tama agai te po wali, “Nage edaba holao, tama eno nagebolo
te nosali pedalabo sę tigidali ola mawaibao.”
2 Tama polo mu, te Godigo Mobo Bidigo ena tigiba dagana
sagaselama, tama dagalude eno te tuni bidi duabo nai sia
sai elalubo suai, tama bidi me deli te duabo nai sia saide
dulaluai.
3 Tama aga gesabidi te ula gegemani yai, te wiegi yai dila
pai mama yai masigi nogi jaspa me, te gasa mama yai masigi
nogi konilian, te masigi si ula ebo tiwai yai. Te unigi bidi
mego te tuni bidi duabo nai sia sai bobegela sai elaluai, tama
te unigi bidi eno te wiegi yai masigi nogi emeral te ni yano
tigi poai tiwai eno suai. *
4 Tama te 24 wabo tuni bidi duabo nai sia saigo te
genuai tuni bidi bidibo digi bobegela sai elaluai, tama te 24
polalubo tobolu bidi augwali te duabo nai sia saide dualama
bidai. Tama te polalubo tobolu bidi dabe augwaligo te
tedela ugwa muai elaluai, tama augwaligo tobolude te kapa
golgo nigai wiegi yai madi muai elalubo, te eno suai dao.
5 Tama te tomode bidibo genuai tuni bidigo duabo digide
te be sele eyu, tama be kulu kulu wai, te moni u wabo odai.
Tama te tuni bidigo gesabidide te sole a naga olama me badu
nogo si te ula elaluai. Te sole ula elalubo te Godigo mobo
bidi a naga olama me badu si dao. *
6 Tama te genuai tuni bidigo gesabidide te magi nai me
deli elalubao, te nai te genuai tamu ąị tiwai dao. Tama te
gesabidi subo dula tiwai, te hania mu subo dao.
Tama te bidibo ula elalubo hasa me si me si augwali
te tomode bidiyu, tama augwali te tuni bidigo wiegi yai
duabo nai sia sai bobegelalu bidiyu, tama augwali dolaluai.
Te bidibo ula elalubo hasa me si me si augwaligo gedu te
hauwa te gesabidide me elalu, te tudi badu me elalu, te tigi
sibi mu simina selama halualubo dao. *

---

* **4:3:** Ese 1:26-28; 10:1 * **4:5:** Ese 1:13; Ped 1:4; Sek 4:2 * **4:6:** Ese 1:22

7 Tama te bidibo ula elalubo hasa me deli aga te moni
hudigi ebo kibu laion hasa tiwai bidibo eno suai. Te hasa
me aga te bulmakau omai tiwai suali. Te bidibo ula elalubo
hasa sela wali te bidi gesabidi tiwai yai. Tama te tudi badu
hasa te ba kemodage ugadu bola bilibo tiwai eno suali. *
8 Tama te bidibo ula elalubo hasa me si me si, te augwali
deli deligo bogo te a naga olama me badu nogo deli elaluali.
Tama gedu hauwago augwali tigi te bulu badu me tomo
badu me usu nama mu elaluai. Te bogo dologode me
elaluali. Tama ulade dali te hulide dali augwaligo te balia
weyu te po wabo,
“Genuai Bidi Godigo tigidali bomo elalubao, te
aga wiegi yai tedali, wiegi yai tedali, wiegi yai
tedali mu dao. Tama polobadu aga bidai, tama
megi me aga bidibo, tama nosali aga asaibao.”*
Tama augwaligo te po wabo toma me tubo menio.
9 Tama te bidibo ula elalubo hasa dabe, augwaligo te God
aga te sesemane sogo bidada pabo te tuni bidi duala tiąlubo
nai saide dulalubaso, te augwali homu wiegi yai mu ebo
dao. Tama tibaso, augwaligo aga ula yai bomo dali, aga
nogi dali te si ugwaba siyu, tama aga dali usu da po weyu
balia wedu gebo dao. Tama tibaso da,
10 te bidi sese olama me si me si polalubo tobolu bidi
augwali te tuni bidi duabo naide dulalubo bidigo gesabidiba
kidu sugunama basi gulubo dao. Tama augwaligo agabolo
lotu po weyu, aga nogi ugwaba sabo dao, aga te sesemane
sogo bidada pabo bidi dao. Tama tiyu, augwaligo augwa te
kapa golgo nigai wiegi yai madi dabe te tuni bidi duabo nai
sai pageba te madi guda mayu, tama augwaligo te po wabo,
11 “Genuai Bidi, nage dago God dao. Tigidali
bidigo nage dali wiegi yai homu ebo te usu mu nage
dali emainogo, tama tiyu nago nogi ugwaba siyu,
tama augwali nage dologoba bidagasomainogo tebo
dao. Magi baso meni, nago tigidali nai nigai. Te
naga homugo digi nago te nai nigilama pedalai,
tama megi te nai tigidali e tǫde elalubao,”
augwaligo te po agabolo wabo dao.

5

Jongo te buku me augwaligo dąų wai suai

1 Tama eno suai, te genuai tuni bidi duabo naide dulalubo
bidigo dolo nogo ugwadu daide eno suali, te buku tiwai nai
me munalubo. Te bukude asęani po te me tomode elaluyu,

* **4:7:** Ese 1:5-10; 10:14 * **4:8:** Ais 6:2-3; Ese 1:18; 10:12

me bulu badu elaluyu yai. Tama augwaligo te a naga olama me badu nogo si te dąų wabo naigo te buku dąų walai. *

2 Tama eno suali, Godigo bomai ensel mobo bidi me deli agai po dagą genuai weyu te po wali, “Niwai bidi aga te wiegi yai bidi da obaso, te bidi agai te bukude dąų wali nai dalama, tama te dąų wali buku dagabo usu egowe?” ensel bidigo te po wai.

3 Tiali goli mena bidi dagalude bidibo bidigo me, te tǫde bidigo me, te tǫ dologode bidibo isai bidigo me, te dąų wali buku dagalama, te tomoba suainogo ebo usu menio.

4 Tama eno suali, te buku dąų wali dagalama tomoba suabo bidi gegali te me sube. Tibaso, ena gela hauwa wali.

5 Tama tibaso, polalubo tobolu bidi me deli agai enabolo te po wali, “Nage gela wagio. Suao. Bomo elalubo tuni bidi te Juda hanibolo pedalai, aga bomo te moni hudigi ebo kibu laiongo bomo tiwai dao. Te bidi aga polobadu bidai Juda bidi Devitgo wąigo hanide pedalali bidi. Aga te gelali ni pagede kulubi pedalobo tiwai gilama yai. Tama tiyu, agai te dwai kolesaga ebo aiyaba elalubaso, agai te a naga olama me badu nogo si te dąų wali nai togolama, agai te buku dagawaibao,” te tobolu bidigo enabolo te po wai. *

Jongo agai te kibu sipsip wai suai

6 Tama te sogo eno suali, te kibu sipsip wai dolalubo suai, te augwaligo aga hwągo ela muai subo tiwai homu yai. Tama aga te genuai tuni bidi duabo nai dali te bidibo ula elalubo hasa me si me si te pąde aga dolaluyu, tama te polalubo tobolu bidi dabe tomode bidai. Tama agai te bulmakaugo tobolude elalubo gąų tiwai te a naga olama me badu si badi, te agai gedu me te a naga olama me badu nogo si elalubo. Tama te gedu dabe augwali te Godigo mobo bidi a naga olama me badu nogo si dao. God agai augwali te tigidali tǫba tagala palai dao.

7 Tama te kibu sipsip wai aga pelama, tama te genuai tuni bidigo duabo nai pageba sabolama, tama tede dulalubo bidigo dolo nogo ugwadu daide elalubo buku agai sai.

8 Tama agai te buku sai digi, te aga genuai bidi mu bidibaso, te bidibo ula elalubo hasa me si me si badi, te bidi sese olama me badu nogo me si me si te polalubo tobolu bidi augwali te kibu sipsip wai pąba pelama, kidu sugunigi pai. Tama te tigidali tobolu bidi deli deli augwaligo te elebo nai gita tiwai badi, te wiegi yai kapa golgo nigai pou te tola sobadi yai. Tama me te pauda denami ebo nai te tigidali poude elalubo siago deyu, tama te holobo denami yai hano

* **5:1:** Ese 2:9-10; Ais 29:11 * **5:5:** Ais 11:1, 10

te Godigo we bidi augwaligo Godibolo wabo gedu haluasa
po tiwai holobo eno suai.
9 Tama augwaligo gesi tęąbi me tama wai,
“Nago te buku selama, te dąụ wali nai togobo usu
mu dao. Magi baso meni. Augwaligo nage ela muani,
tama nago isibo kanemego te bidi dabe augwali
ma abelai, te augwali Godibolo mayu tiai dao. Te
nago tigidali we bidi hanide we bidi meba abelali,
te tigidali haniani po wabo bulude me, te tigidali
haniani tigi yai bidi hanide me, te tigidali genuai
tọde bidibo bagede me te nago we bidi meba
abelai.
10 Tama abelama, te bage nago augwali te
dago Godibolo lotu po weyu sesemane sogo aga sę
ebo pris bidi hani pedalumainogo yali, augwaligo
Godigo sę emainogo yai. Tama tiyu augwali tuni
bidi te tọde bidaibao,”
augwaligo te tęąbi po tama wai. *

Augwaligo te kibu sipsip wai nogi ugwaba sai

11 Tialima, eno tonolo ma bilibadi, tama eno te Godigo dagalude bidibo ensel mobo bidi augwaligo pedauwalide moni po wabo odai. Tama te ensel dabe augwali hauwa mu te handet milion bidibao, tama bidigo augwali nedebo usu me egobeo, te tausen tausen te kisu umabo mu bidai. Tama augwali dolaluyu, tama te genuai tuni bidi duabo nai me, te bidibo ula elalubo hasa me si me si me, te polalubo tobolu bidi dabe me, augwali tomode bidiyu, tama te ensel mobo bidi dabe augwaligo te bage bagulama dolaluali. *

12 Tama dolaluyu, tama augwaligo i bomonama weyu, e tama balia wai,
“Te kibu sipsip wai polobadu augwaligo ela mubaso,
agai te tigidali nai tonalubo bomo mu sabo usu
eyu, tama te tigidali wiegi yai nai me, te wiegi yai
homu kolesaga me, tama te tigidali genuai bomo
agade usu elalubo dao. Tama aga nogi te tigidali
bidigo ugwaba sabo te usu da, tama ula yai bomo
agabolo mabo me, te usu dao, te agabolo genuai
nogi mabo me te usu dao.”
13 Tama tiyu, te Godigo nigali nai tigidaligo wabo po eno odali, te dagalude bidibo naigo me, te tọde bidibo naigo me, tama te tọ aiyadu dologode bidibo nai me, te tamu ąịde bidibo, te nai dabe tigidaligo te po wabo odai. Awe, te tigidali bulude bidibo Godigo nigali naigo po eno odali, augwaligo e po wai,

---

* **5:10:** Sai 19:6; Ped 1:6 * **5:11:** Dan 7:10

“God aga te wiegi yai duabo naide tuni bidi dulalubao,
tama te kibu sipsip wai me, augwali sigo nogi
dago ugwaba sao, augwali sibolo genuai nogi mu
mao, te ula yai bomo me mao, te genuai bomo
me dago mao, tama sesemane sogo bidada pabo
te usu mu yaibao.”
14 Tama te bidibo ula elalubo hasa me si me si augwaligo
te pode te po wai, “Mu dao.” Tama te polalubo tobolu bidi
dabe augwaligo basi gulama, lotu po God de Krais si dali
wai.

6

Te kibu sipsip waigo te buku dąụ wali nai a naga olama me badu nogo deli togwa sąwai

1 Tama eno suali, te kibu sipsip wai agai te buku, te dąụ wali nai a naga olama me badu nogo si elalubo buku, te agai tolalubo eno suai, tama agai te buku dąụ wali nai hasia me deli togwai. Tama eno odali, te bidibo ula elalubo hasa me si me si tomode me deligo agai te po wabo, te dogoni te dagalude be kulu wabo tiwai yai. Agai te po wai, “Nage asao,” po wai.

2 Tama eno ma tonono bilibadi, tama eno te tedela yai kibu hos asobo suali, tama te kibude duayali bidigo enesigi tolaluai. Tama augwaligo te bidi agabolo te wąbi hwịbo bomo aiyaba elalubo bidibolo mabo te tiwai madi augwaligo agabolo menama, tama aga sęba tagala palai. Tama te bidi aga pelama, te wąbi hwịbo bomo aiyaba elaluabo sę egi peyu, tama tiyu agai te wąbi hwịbo bomo aiyaba elaluabo bomo hauwa elalubao. *

3 Tama te kibu sipsip wai agai te buku dąụ wali nai me si wali togwa sąwai, tama te bidibo ula elalubo hasa me sigo wabo po eno odali, te hasa sigo te po wali, “Nage asao.”

4 Tama gasa kibu hos me pedalai, te mama yai. Tama te kibude dualasa asobo bidibolo augwaligo bomo mawai. Tama te bidi agai te tọde we bidi tomode elalubo boi pibo sogo togolama, tama genuai wąbi hwịbo sogo gagalama, tama bidi dabe augwaligo augwa hasi bidi ela mubo sę gagalamainogo te bidibolo te bomo mawai. Tama tiyu, augwaligo te bidi agabolo te genuai poa pai hwą ge te sę emainogo mawai. *

5 Tama te kibu sipsip waigo te buku dąụ wali nai sela wali togwa sąwai, tama te bidibo ula elalubo nai selago wabo po eno odali, “Nage asao,” wali. Tama eno ma tonono bilibadi, tama eno te sisi yai kibu hos asobo suai. Tama te kibude

* **6:2:** Sek 1:8; 6:3, 6 * **6:4:** Sek 1:8; 6:2

duawali bidi agai nogode te walu dabe skel ebo nai tolaluai. *
6 Tama eno odali, te bidibo ula elalubo hasa me si me si tomode me deligo pedauwalide wabo po, tama te pedauwalidu te we bidigo tubo nai mude te po wali, “Nago te tubo nai wit ge, te gego dwasianu sini pągąnama tama te naigo sęgę skel ela suao. Tama te nai abelabo masigi hasegelao, te genuai muao, te masigi sabo sę ebo bidigo deli sogo sabo masigi tiwai si ilao. Tama nago te masigi hauwa meni yai bagego tubo nai nogi bali, tede me tama tiao, te bali gego dwasianu sini me si me deli pągąnama, tama te naigo sęgę skel ela suao. Tama te nai bali sela abelabo masigi nogi genuai naga nogi yao, te sę ebo bidigo deli sogo sabo masigi tiwai si dao. Tiali goli, nago te tubo wel dali te tubo ąi wain si dolamuo,” te po wali.
7 Tama te kibu sipsip waigo te buku dąu wali nai me si me si wali te togwa sąwai, tama eno odali, te bidibo ula elalubo hasa tomode me deligo agai te po wali, “Nage asao.”
8 Te po obaso eno tonono ma bilali, tama eno sewa yai kibu hos me deli asobo suali. Tama bidi te kibu hosde dulaluali, tama te bidi aga nogi isibo kolesaga da wali. Tama isai bidi bidibo madi aga wali asai. Tama augwaligo te we bidi hani tigidali tomode buguluyu, tama hani me si me si nigilali. Tama augwali sibolo augwaligo te hani dabe tonalubo bomo mawai. Tama te bomogo augwali sigo te we bidi me habu badu ela muao wali, te poa pai ge hwągo hwibogo ela muainogo, tama te nai nasi me eyu, te haniani gasi me eyu, tama te tǫde bidibo haniani uni hasago me ela tuyu tama elama augwali sigo te bomo selama, te we bidi me habu badu ela muao wali. *
9 Tama te kibu sipsip waigo te buku dąu wali nai a naga wali togwai, tama eno suali, te isai bidigo noma bidi meba augwali te Godibolo maiabo nai ulubo alta sai dologode bidai. Polobadu te bidi dabe augwaligo Godigo po te we bidibolo pusubo sę eyu, tama te pode augwaligo homu kęą pai bidi dabe bidai. Tama tibaso, te boi bidi dabego augwali ela munama isai dao.
10 Tama te noma bidi augwaligo i bomonama weyu tama wai, “Tigidali nai tonalubo Genuai Bidi, nage magi sę me esiąyu wiegi yai mu bidibo, tama nago kolesaga te mu naga ebo dao. Te tǫde we bidi augwaligo dwai sę da dali elama, tama da ela muani. Tede dago homugo nago augwali dali po tu eyu, dago kanemede augwalibolo wei ponao. Nisu naga sogo bidai madigi tama nago augwalibolo wei nisu ponaibawe?” te po wai.

* **6:5:** Sek 6:2, 6 * **6:8:** Ese 14:21

11 Tama agai bobobage tedela yai ugwa augwali deli
delibolo mena mena pai, tama agai te po augwali dali wai,
“Dage toma tuyu, olo dwasianu sogo nagamea pai bidi
bidao. Tama nosali boi bidi dabe augwaligo dage dali deli
sę yali bidi dabe me, duga ama dabe me ela muaibao,
te augwaligo dage ela muani tiwai yaibao. Tama nosali
augwaligo te ela muani bidi dabe nedebo usu ebaso da, te
God agai dagego kanemede augwali wei ponaibao,” te po
wai.
12 Tama eno tonono ma bilibadi agai te buku dąụ wali nai
a naga olama me badu nogo deli wali te togwai, tama eno
suali, tǫde genuai tǫ mali pedalai. Tama giliga ge begelama,
te sisi yai gagawai. Tama te polua genuai ebadi te mama
yai, te kaneme tiwai mu pedalai. *
13 Tama dagalude hǫ dabe tǫba tulaluyu, te ni kaya du te
moni bomai wali asiyu sela sąyu tulalubo tiwai yai.
14 Tama te dagalu me aga tomode buguluyu, te somo bebe
pelama dąụ wabo tiwai yai. Tama tigidali bulu du me, te
tamu ąị tomode elalubo dwasianu tǫ tigidali me, augwali
memenege elama tama bidali bulu taga soai, tama augwali
gasa buluba kilasa pai. *
15 Tama te tǫde tuni bidi dabe dali, te genuai nogi yai bidi
augwali me, te ami genuai bidi augwali me, te walu hauwa
dali te masigi hauwa munalubo bidi badi, te bomo yai bidi
augwali me, tama te tigidali bidi, te masigi sisąbo sę ebo
bidi dabe me, te bugagia olo bidibo bidi dabe me, tigidali
hodobo augwali te tǫ olua bede duala siyu ela bilai, tama te
genuai bulu dude elalubo masigi dologoba teba duala sisa
bilai.
16 Tama augwaligo te bulu du dali masigi dabe sibolo i
weyu te po wai, “Dagego da mesega sigulao, te genuai tuni
bidi duabo naide dulalubo bidigo da suidali weyu, tama te
kibu sipsip waigo sębę elalubo te aga gesabidide da duala
saio, agai da suidali. *
17 Magi baso menio. Te genuai sogode te augwali sigo sębę
elaluali te wei ponoyu dwai dene maiabo sogo dao, te megi
pedalali dao. Tama niwai bidi aga doligulama te sę yainogo
ebo aiyaba elaluaibawe? Te mu menio,” augwaligo te po
wai.

7

Godigo te Israel we bidi hauwa mu te 144,000 sa muani

---

* **6:12:** Ais 13:10; Jol 2:10, 31; 3:15; Mat 24:29; Mak 13:24-25; Luk 21:25 * **6:14:** Ais 34:4 * **6:16:** Hos 10:8; Luk 23:30

1 Te sę tigidali ela silai digi, te nosali eno suali, te Godigo
ensel mobo bidi me si me si olama te tǫ sesege me si me si
bogo badu dolalubo suali. Augwaligo te tǫ me si me si bogo
badu te wali yabo te augwaligo dąụ ola sai elaluali, tama
te waligo tǫ me, tamu ąị me, te ni dabe me te waligo me
degelebo usu egobeo. *
2 Tama eno suali, gasa ensel mobo bidi te giliga pedalobo
badu ugaba holobo eno suai. Agai te bidibo ula elalubo God
agai we bidi sa mubo nai tolalubo eno suali, tama agai te
Godigo tǫ dali tamu ąị dali dolomainogo bomo mani te ensel
mobo bidi me si me sibolo bomo elama i wali.
3 Agai te po wai, "Dagego asesa polo te tǫ me, te tamu ąị
me te ni dabe dolamuo," te po wali. "Dago te dena Godigo
sę ebo bidi dabe augwali deli deligo gebode te augwali sa
mubo nai hasia muna muna paibao. Tama nosali duga te
tigidali nai dabe dolagameo," wali.
4 Tama eno odali, te sa muabo we bidi augwali nedali.
Augwali te we bidi nedali dąị te 144,000 nogi wabo namba
te genuai mu dao, teba usu nigi pali. Te Israel we bidi hani
deli delide meba sa muani.
5 Tama tiyu, te bidi sese umabo hauwa mu te 12,000 te
bidi Juda aga hanide augwaligo te sa muani nai sali, tama
te bidi Ruben aga hani augwaligo me te bidi sese hauwa
mu te 12,000 sali, tama te bidi Gat aga hani augwaligo me
te tiwai naga te bidi sese hauwa mu 12,000 sali.
6 Tama te bidi Asergo hani augwali me te bidi sese hauwa
mu 12,000 sobadi, te bidi Naptali hani augwali me te bidi
sese hauwa mu 12,000 siyu, te bidi Manase hani augwali
me te bidi sese hauwa mu te 12,000 sali,
7 te bidi Simeongo hani me te bidi sese umabo mu te
12,000 sai, me te bidi Livai hani me te bidi sese umabo mu
12,000 sobadi, te bidi Isakar aga hani me te bidi sese hauwa
mu te 12,000 sali,
8 te bidi Sebulun hanigo me te bidi sese umabo mu 12,000
siyu, te bidi Josepgo hani me te bidi sese hauwa mu te
12,000 sali, te bidi Benjamin hanigo me te tama bidi sese
naga 12,000 sai dao. Te Israel hani dabe tama te ensel mobo
bidigo augwali te Godigo sa muna muna pali.

Genuai we bidi hani augwaligo Godigo nogi ugwaba sai

9 Tama te we bidi sa mubo sę tigidali ela silai digi, eno
tonolo ma bilibadi, tama eno te we bidi hauwa augwali
sisinama bidibo suali, tama umabo mu, te bidigo te we
bidi augwali nedebo usu me egobeo. Te we bidi augwali
te tigidali bidi hani dao, tama te tigidali bulu tǫde me, te

* **7:1:** Jer 49:36; Dan 7:2; Sek 6:5

tigidali haniani tigiwali yai me, tama te tigidali haniani
po wabo bulu bidi dabe dao. Augwali te tuni bidi duabo
nai te gesabidide dali te kibu sipsip wai gedude augwali
dolaluali. Tama augwaligo te bobobage tedela yai ugwa
munama, tama augwaligo nogode te kokonas yabe tolaluai.
10 Tama augwaligo bomo elama i weyu tama wai, "Dago
God aga te tuni bidi duabo naide dulalubao, tama te kibu
sipsip wai me, augwali sigo te da ma dobola sabo sę yabo
bomo mu elalubao, tama tialigo megi da bugagia bidibao."
11 Tama tigidali ensel mobo bidi augwaligo te genuai tuni
bidi duabo nai dali, te polalubo tobolu bidi dabe dali te
bidibo ula elalubo hasa me si me si tama bobegelaluyu
augwali dolaluali. Tama augwali te tuni bidi dulalubo digi
te badu basi gulama, tama gesabi tǫba munama, augwaligo
te Godibolo aga nogi ugwaba sabo lotu po wali.
12 Tama augwaligo te po wai, "Mu tama dao. Dago dena
God dali wiegi yai homu mu eyu, tama dago agai genuai ula
yai bomo po hania pusao. Agai wiegi yai homu kolesaga
tigidali elalubao, tama dago aga dali nage usu da weyu,
tama agai nogi ugwaba sao. Te bomo tigidali agai naga
dao, tama te tigidali nai tonalubo bomo me, tama e nedali
wiegi yai kolesaga tigidali augwali agade naga elalubo dao,
sesemane sogo te bidada peyu, bidada paibao. Te mu tama
dao," augwaligo te po wai.

Te dene sali bidi hanigo sęgę silaiba wali po

13 Tama polalubo tobolu bidi me deligo te po ena dali
wai, "Te bobobage tedela yai ugwa muani we bidi dabe, te
augwali de dawe? Tama augwali menadu asaliwe?"
14 Tama eno agabolo te po wei ponai, "Genuai bidi, naga
digi nago koneai." Tama agai enabolo te po wai, "Te we
bidi dabe augwali te boi bidigo nogode genuai sęgę dali
te dene dali sali we bidi dabe dao. Tama augwaligo te
sęgę bugagia tolaluama, tama te sęgę tolalubo sogo silalio.
Tama augwaligo augwa ugwa te kibu sipsip wai kanemego
ąį telawai, tama augwaligo ugwa te tedela yai dao. *
15 Tama tibaso, augwali te Godigo tuni bidi duabo nai te
gesabidide dolalubo bage dao. Tama siade me hulide me
augwali te Godigo wiegi yai lotu be tempel tede bidiyu,
agabolo lotu po wabo dao. Tama aga te genuai tuni bidi
dulalubo naide dulalubo bidi aga digi augwali dali bidiyu,
tama augwali paliyu, tama augwali bugagia tonaluaibao.
16 Tama tiyu, augwali nasi munu me esiąyu, tama augwali
ąį nogone munu me ma egobeo. Tama augwali giliga posolo

* **7:14:** Dan 12:1; Mat 24:21; Mak 13:19

esiąyu, tama magi nai mego augwali tigi posolo me iligobeo. *

17 Magi baso meni, te genuai tuni bidi duabo nai gesabide
bidibo kibu sipsip wai, te aga digi agai augwali tonalubo
bidi bidaibao, te kibu sipsip tonalubo bidi agai aga sipsip
dabe tonalubo gilama tiwaibao. Tama agai augwali te ąị
ulu pedalobo digi odasa pelama, tama augwaligo te bidabo
ula yabo ąị saibao. Tama Godigo augwaligo gedude gela
wali gedu ąị hola sabaso, tama augwali gela ma wagobeo,”
te polalubo tobolu bidigo enabolo te po wai. *

8

Te kibu sipsip waigo te buku dąụ wali nai me badu nogo si wali me deli togwa sąwani

1 Te kibu sipsip wai agai te buku dąụ wali nai me badu
nogo si te me deli togwa sąwai, tama tibo si dagalude kili
kili me wasiąyu, tama me po me wabe, tama hauwa sogo
bidibo ąọ yali, te sesabinu gana bidalio, te hap aua tama
dao.
2 Tama te dwasianu sagia sai elalu bidali sogo silama,
tama nosali eno te God gesabidide dolalubo ensel mobo bidi
a naga olama me badu nogo si eno suali, tama augwaligo te
ona tiwai nai a naga olama me badu nogo si selama tolaluai.
3 Tama gasa ensel mobo bidi me te Godibolo nai ulubo
sae yali pąba dolagasai. Tama agai te denami ilabo nai te
kapa golgo nigai pou tolaluai. Tama augwaligo agabolo te
denami ebo nai pauda hauwa mani, te agai te nai te Godigo
we bidi tigidaligo wali gedu haluasa po dali manama, tama
te si te golgo nigai saede te siago ulumainogo tiaibao. Te
sae te genuai tuni bidi duabo nai gesabidide elalubo, tama
te denami ebo pauda dali te gedu haluasa po dali agai te
duabo naide dulalubo bidibolo olo mawaibao. *
4 Tama te pauda hano ebo denami ebo me, tama te Godigo
we bidi augwaligo gedu haluasa po wabo te me, te tigidali
te ensel mobo bidigo nogode tolaluali tagaliyu, tama God
gesabidiba naga ugwaba te denami ebo hano holai.
5 Tama tilama, te ensel mobo bidi agai te denami yai nai
muani pou selama, tama agai te nai ulali saide sia dage te
poude pągąnama, tama agai te sia tọba aiya sąwai. Agai te
sia sąwai digi, tama te dagalude be kulu kulu weyu, genuai
po me weyu, tama dagalude be sele eyu, tama tọ mali yai.

Ensel mobo bidi me si me si augwaligo te ona tiwai nai elali po

---

* **7:16:** Ais 49:10 * **7:17:** Tib 23:1, 2; Ais 25:8; 49:10; Ese 34:23 * **8:3:** Amo 9:1

6 Tama te sogo te ensel mobo bidi a naga olama me badu
si augwaligo te ona tiwai nai a naga olama me badu nogo
si tolaluali, augwaligo te ona tiwai nai elainogo sisi elaluai.
7 Tama te hasia wali ensel mobo bidi me deli aga te ona
tiwai nai elali, tama te talua ge tulubage me, te sia dali, te
si te kaneme dali gelama, tama e tǫba tulaluai. Augwaligo
te tǫ me tigidali ni dabe dali te sela tama usu siyu dąį ilali,
tama siago te tǫ me habu badu deyu, te ni me badu habu
badu deyu yali. Tama te ni yabe tiwai nosai dabe tigidali,
te me te siago dai.
8 Tama te hasia wali enselgo aga sę silama, tama te si wali
ensel mobo bidi aga te ona tiwai nai elali, tama tialima,
augwaligo magi nai me deli sąyu tama te genuai bulu du
me siago dabo tiwai eyu, tama te nai tamu ąįba tulaluali.
Tama augwaligo tamu ąį usu siyu dąį mubo te sela nigilali,
tama me habu badu begelama te kaneme pedalali.
9 Tama augwaligo te tamu ąįde bidibo ula elalubo nai
tigidali tomode bugulama, tama te nai hani sela me tali
muani, tama te nai hani me deli te sia dabo genuai bulu
dugo isilali. Tama augwaligo te tamu ąįde elalubo sip, te
moni geba dabe, te sip me bugulama tama tiyu, te hani sela
tedali muani, tama te sip hani me deli dolai.
10 Tama te tudi badu te sela wali ensel mobo bidi aga te
ona tiwai nai elali, tama te badi, te genuai hǫ me deli te sole
ula ebo tiwai mu yali, te sole ula ebo hǫ dagalu tagalama
e tǫba tulaluai. Augwaligo te tigidali pabo ąį aga hani sela
tedali bugulali, tama hǫ te ąį hani me deliba tulaluali, tama
te tigidali ąį ulu asobo digi me te sia bogoli tulaluali.
11 Tama te tulaluali hǫ nogi te Ha Ebo Marasin da wai.
Tama augwaligo te ąįgo hani sela muani, tama te ąį hani
me delide te ha ebo marasin pedalai. Tama bidi hauwa
augwaligo te ha ebo marasin ąį tuali, tama te marasingo
augwali elama tama augwali isali. *
12 Tama te sę silama, tama te me si me si wali ensel mobo
bidi aga te ona tiwai nai elali, tama tebadi, tama augwaligo
te giliga me, poluade me, te tigidali hǫde me augwaligo
tomode dąį sela muani. Tama te giliga ge me badu dolali,
te polua me tama tiyu, te tigidali hǫ me te me badu dolali.
Tama tibaso, augwaligo ula ebo sogode te ula bugagia ebeo.
Ulade te me badu pedaigo te giliga gego ula bugagia ebeo.
Tama hulide me te polua dali, hǫ dabe dali, augwaligo me
badu ula ebo pedai te bugagia ula ebeo. *
13 Tama eno suali, te ba kemodage tiwai ba me deli dagalu
tomodu sigide bola pabo eno suali. Tama eno odali, agai

* **8:11:** Jer 9:15 * **8:12:** Ais 13:10; Ese 32:7; Jol 2:10, 31; 3:15

i bomonama weyu te po wali, “Hobede, hobedeo, te tǫde bidibo we bidi hobedagia bidaibao. Te gasa ensel mobo bidi me sela augwaligo te ona tiwai nai elebo si, tebode te genuai dwai dwai sęgę te tǫde we bidi augwaliba pedalaibao,” te bago te po wai.

9

Te nogo a wali ensel mobo bidigo te ona tiwai nai elai

1 Tama te nogo a wali ensel mobo bidigo te aga ona tiwai nai elali, tama tebode eno suali te hǫ me deligo te dagalu tagalama, e tǫba tulalubo suai. Tama augwaligo agabolo te tǫ dedage aba mu yai te aga page meni yai, te ki mawai.

2 Tama agai te tǫ dedage dabode, tama te dedagedu te genuai sia hano tiwai pedalai. Tama te tǫ dedagede pedalali moni hano agai te giliga de te dagalu si te haluai, tama augwali si te hulia sai.

3 Tama te kuli mano tiwai nai dabe umabo augwali te hano ebo tagaliyu, tama augwali e tǫba dulai. Tama augwaligo bomo te nai hwą, te bidi gąų kelebo nai hwągo bomo tiwai sali.

4 Tama augwaligo te kuli mano nai dabebolo te po wai, “Dagego te noswai dabe me, te ni me deli me, te tǫde pedalobo haniani nai dabe me, te nai dabe tigidali dologio. Dagego te bidi dabe augwaligo gebode te Godigo sa muani nai musiąwai bidi augwalibolo naga dene mao. *

5 Dagego te tiwai bidi dabe augwalibolo dene mayu, tama polua a naga silibo si te dene mabo tagalao. Tiali goli dene mobadi dagego augwali ela mugio,” te po wai. Tama te kuli mano nai dabe augwaligo te bidi dabe augwalibolo dwai dene mabo, te nai nogi hwą agai te bidi gąų keleyu dene mabo tiwai ebo dao.

6 Te tama tebo sogo, polua a naga sogo, te bidi dabe augwali te isabo tų gegebo sę ebadi, tiali goli augwaligo sugobeo. Awe, te augwaligo homugo te isabo homu godolo yai, tiali goli te isibo augwali suyu wi paibao. *

7 Tama eno suali, te kuli mano augwaligo hwįainogo sisi elalubo te hwįbo bidigo duabo kibu hosgo ebo tiwai gilama tigi palibo nai elaluali. Augwaligo tobolude te kapa nogi gol tego nigai wiegi yai madi tiwai nai elaluai, te tuni bidigo tobolu madi tiwai. Tama augwaligo gesabidi te bidi gesabidi tiwai dao. *

8 Tama augwaligo tobolu nisi bobobage, te we dabego tobolu nisi tiwai. Tama augwaligo kele te moni hudigi ebo kibu laiongo nai gąų kelebo genuai kele tiwai elaluai.

---

* **9:4:** Ese 9:4 * **9:6:** Jop 3:21; Jer 8:3 * **9:7:** Jol 2:4

9 Tama augwaligo hagawiade te kapago nigai holobo ugwa
muai elaluai, tama augwaligo bogo te saba saba ebogo u
wabo te hwịbo bidi duabo nai te kibu hosgo kegasa peyu
udabo tiwai eyu te nai kidagalo wabo tiwai ebo dao.
10 Augwaligo danu te nai hwągo danu tiwai elalubo, te
danude te bidibolo dwai dene mabo marasin te elalubao.
Tama augwaligo danu dabego bomogo te bidi dabe dolobo
sę elaluyu, tama te polua a nagade te sę ela bilibo.
11 Tama augwa te sę ebo tuni bidi me deli aga te tobolu
bidi bidai. Te tuni bidi aga te tọ dedage aiyanu mu yai
digi te tọ page meni yai digi tonalubo ensel mobo bidi dao.
Tama augwaligo Hibru pogo te ensel mobo bidi nogi Abadon
wai. Tama te Grik pogo te bidi nogi augwaligo te Apolyon
wai. Te Grik po nogi begelama tama dago pogo te bidi nogi
augwaligo te Tigidali Nai Dolobo Bidi da wabo.
12 Tama te hasia yali genuai sęgę da, te silai dao. Odao.
Sęgę si digi te me elalubao, tama te nosali pedalaibao.

Te nogo me badu deli wali ensel mobo bidigo te ona tiwai nai elali

13 Tama te a olama me badu nogo deli wali te ensel mobo
bidi agai te aga ona tiwai nai elali, tama eno po me wabo
odali. Te Godigo gesabidide te kapa golgo nigai sai elalubo,
te Godibolo maiabo nai ulubo sai dao. Tama te saide elalubo
gąụ yai nai me si me si tomodu te po me wabo eno odali.
14 Agai te a olama me badu nogo deli wali te ensel mobo
bidi dali te po wali, “Te ensel mobo bidi me si me si olama
augwali te genuai pabo ąị nogi Yufretisde kalabus elalubo
da wali, tama nago augwali olo tagala palao,” te po wai.
15 Te po obaso, agai te ensel bidi me si me si augwali tagala
palali. Tama te ensel mobo bidi me si me si augwali sisi
elama, te we bidi ela mubo sę ebo sogo tonaluali. Te sę
ebo bodolu mani kibu be me, te bodolu mani polua me, te
bodolu mani sogo me, te we bidi ela mubo bodolu mani aua
me augwali tonaluyu bidaluali. Tama te bodolu mani aua
asama, tama agai augwali tagala palama, tama augwaligo
te we bidi hani tigidali dąị sela muani, tama me hani deli
ela muai.
16 Tama te kibu hosde duawali ami bidi dabe hauwa mu,
te bidi sese hauwa mu da wali, te 200 milion. Te tama nogi
ebo eno odai.
17 Tama eno te na ebo tiwai eyu, tama te kibu hos dabe
me te hosde duawali bidi dabe augwali suali, tama augwali
e tama bidibo eno suali. Bidi dabe augwaligo te kapago
nigai hagawia polibo nai muai, te holobo ugwa tiwai muai,
tama te muani nai meba mama yai, te sia bogoli tiwai mama
yai, me sisi yai, me sewa yai, te masigi nogi salfa te tiwai

sewa yai. Tama te kibu hos dabe augwaligo tobolu te moni
hudigi ebo kibu laiongo tobolu tiwai yai. Tama sia me, hano
me, te dwai kugumini ebo masigi salfa te sewa yai masigi te
sia deyu augwaligo pedauwalidu te hamena tiwai sia deyu,
tama te sia bogoli buluba pedalai.
18 Augwaligo tigidali we bidi hani dąị sela ilali, tama
augwaligo te we bidi hani me deli te dwai nai selago augwali
ela muani. Te sia badi, me hano, me te masigi salfa sia deyu,
te tama nai sela te kibu hos dabe pedauwalidu pedalama,
te we bidi hani deli ela muani.
19 Magi baso meni. Te hos dabe augwaligo te we bidi ela
muabo bomo te augwa pedauwalide me te augwa danude
me elalubo dao. Tama augwaligo danu te hasamani dabego
danu tiwai, tama tobolu me elaluai. Tama bidi augwaligo te
naigo dolobo dao.
20 Tama tigidali gasa bidi dabe augwali te dwai nai selago
ebo sęde isisąwai bage, augwali homu begelesiąma tama
augwa nogogo nigali nai tagalama tudiba musiąyu me
bidaluali. Tama tiyu augwaligo te dwai haubo noma bidi
dabebolo lotu po wabo tagalobe. Augwaligo te tibo god dabe
te kapa golgo dali silva dali te bras me, te masigi me, te
nigo me, tama naigo nigai tibo god dabebolo augwaligo lotu
po wabo tagalobeo. Te nogogo nigali tibo god augwaligo
gedugo sugobeo, ma ologo odogobeo, ma biligobeo. Tiali
goli augwalibolo te bidi dabego lotu po weyu bidaluali. *
21 Te bidi dabe augwaligo bidi meba ela muyu, tama
bidi dolobo pobi wabo sę eyu, tama augwaligo penani ebo
kolesaga wali peyu, tama nai wi sesa bilibo sę eyu bidaluali.
Tama tiyu, augwali homu begelama, te dwai kolesaga ebo
augwaligo tudiba me mubeo.

10

Ensel mobo bidi agai buku Jonbolo mayu, nago tuao po wai

1 Te eno suali, gasa bomo mu yai ensel mobo bidi
dagaludu e tǫba dulubo eno suali. Aga tigi te dagalu pǫgo
halua sai, te gudubo ugwa tiwai. Tama agai tobolude unigi
bidi elaluai. Agai gesabidi te giliga ge ula ebo tiwai yai, tama
agai sągą te ni tigide tigidali sia dabo tiwai yai.
2 Tama agai nogode dwasianu buku tolaluai, tama te buku
dagawai elaluai. Tama aga dolo sągą te tamu ąị daide muai
elaluali, tama aga pobase sągą te tǫ daiba ugwadu munama
elaluai.

---

* **9:20:** Tib 115:4-7; 135:15-17; Dan 5:23

3 Tama agai i bomonama weyu, te bulude bidibo moni
hudigi ebo kibu nogi laiongo gaa moni bage wabo tiwai yai.
Agai te i wabode, tama a naga olama me badu nogo si te
dagalu pọ kulu weyu wei ponai.
4 Tama te a naga olama me badu nogo si be kulu po wai
digi, tama te po eno asẹainogo yai. Tiali goli dagaludu po
me deli asiyu wali po eno odali, “Te a naga olama me badu
nogo si te be kulu weyu wali po, te po naga homude dạụ
elaluama, tama tede dualali po elalumainao. Nago te po
asẹgio,” te po wai.
5 Tama te ensel mobo bidi tamadi eno te tamu ạị de tọ si
tede dolalubo suali, agai dolo nogo dagaluba ugwaba muai,
agai wabo po dạụ omainogo,
6 tama agai Godigo nogi weyu, te eno mu po naga obao
homu eyu agai po wai. Te God aga sesemane sogo bidada
peyu, bidada pabo bidi agai te dagalu dali tede elalubo nai
nigali, te tọ dali tigidali e tọde elalubo nai nigai, tama tamu
ạị me te tigidali tede elalubo nai me nigali bidi dao. Tama te
ensel mobo bidigo aga nogo ugwaba munama, tama Godigo
nogi weyu tama agai te po wai, “Megi me gesege iligobeo.
7 Menio. Tama nosali te nogo a naga olama me badu nogo
si wali te ensel mobo bidi me deligo agai te ona tiwai nai
elebadi, te sogo te Godigo homude polobadu dualali nosali
yabo sẹ te hania pedalama, tama agai te sẹ yaibao. Polobadu
agai aga sẹ ebo bidi augwalibolo te aga nosali yabo sẹ po
pusali, tama augwaligo koneani, te sẹ hania pedalaibao,” te
ensel mobo bidigo te po wai. *
8 Tama te eno polobadu dagaludu po me deli asiyu wali po
odali tiwai, agai enabolo te po ma wali, “Te dagawai elaluali
buku te tamu ạịde me te tọde dali me te dolalubo ensel mobo
bidigo nogode tolalubo buku nage pelama sigi pao,” te po
wali.
9 Te po obaso, ena te ensel bidi pageba pelama, tama eno
agabolo te po wali, “Nago te dwasianu buku ena mao.”
Tama agai enabolo te po weyu “Nago te buku selama
tuao,” wali. “Te nago haligade ha yaibao. Tiali goli nago
pedauwalide te mege ạị pusu ebo tiwai yaibao,” te po wali.
10 Agai te po wai digi, tama eno te dwasianu buku te
ensel mobo bidigo nogode selama, tama eno tuai. Tama
eno pedauwalide te mege ạị pusu tiwai yai. Tama eno tuai
digi te eno haligade ha yai. *
11 Tama agai enabolo te po wai, “Nago te Godigo yabo sẹ
po ma pusao. Te po te hauwa bulu tọde bidibo hanide me, te
haniani tigiwali yai me, te haniani po wabo bulu bidi dabe

* **10:7:** Sai 20:11; Bom 32:40; Dan 12:7; Amo 3:7 * **10:10:** Ese 2:8–3:3

me, tama te tǫde tuni bidi hauwade me, augwali tigidalide nago te nosali pedalabo sę po pusao,” agai enabolo te po wai.

11

Godigo po pusubo bidi si

1 Te ensel mobo bidigo enabolo te usu ni sabo nai mani, te bilibo dono tiwai nai, tama agai enabolo te po wali, “Nage hodaloama, te usu sabo nigo te Godigo Moni Lotu Be tempel dali, tomode elalubo te Godibolo maiabo ofa nai ulubo sai dali te si usu sao. Tama nago te lotu be tomode bidiyu agabolo lotu po wabo we bidi augwali nedao.

2 Tiali goli te lotu be bulu badu, te we bidi bilibo madi, te nago tagalao, tede nago usu nigo usu sigio. Te madi te Godigo po wali pisąwani we bidigo nogoba mawai dao, tama augwaligo te Tedali Wiegi Yai Hanu sągągo agayu, tama polua bidi sese si olama me si tama yaibao,” te po wai.

3 Tama Godigo enabolo te po wai, “Eno po pusabo te bidi si tagala palaibao. Tama te bidi sigo gudubo ugwa te beg nigali nami ugwa tama gudulama, tama eno po augwali sigo pususu pidubadi te polua bidi sese si olama me badu nogo si te 42 polua bideibao, te tama polua dabede bidada pali sogo nedali usu nama te bidi sese hauwa mu wabo nogi te 1,260 ulade bidibo tiwai si tama bideibao,” te po wai dao.

4 Te bidi si augwali te oliv ni si tiwai, te sole si tiwai me, te tigidali tǫ tonalubo Genuai Bidigo gesabidide dolalubo nai si dao. *

5 Tama bidi mebago augwali si dali dwai dene mabo sę ebo homu eyu da, augwali sigo pedauwalide te sia bogoli pedaliyu, tama te boi ebo bidi te siago dolaibao. Awe, bidigo dwai sę augwali si dali eyu da, te kolesagade naga te aga isaibao.

6 Tama te bidi sigo te dagalu dąų walobo bomo elalubao. Tama te dagalu dąų olama, tama augwali sigo Godigo po pusubadi te tulubage tulugobeo. Tama augwali sigo bomogo te tigidali wę begelama kaneme pedalabo bomo elalubo. Tama te haniani dwai naigo te tǫde we bidi dolabo bomo me elalubao. Tigidali sogo augwali sigo homugo tama tiainogo eyu da, teda te augwali sigo te sę ebo usu yaibao.

7 Te bidi sigo te Godigo po pusubo silibo si, tama te dwai hudigi ebo hasa te tǫ dedage page meni yai digi bidali tagaliyu, tama aga buluba eda holaibao. Tama holama tama agai te bidi si dali hwịaibao. Agai te bidi sigo bomo aiyaba elaluyu, tama te bidi si ela mueibao. *

---

* **11:4:** Sek 4:3, 11-14 * **11:7:** Dan 7:21

8 Tama ela munama, tama te bidi sigo tigi te genuai hanu
tomode te genuai po mibo pesagede olo munalueibao, te
hanude polobadu augwali sigo Genuai Bidi te we bidigo ni
pedaide dagana selama isali. Te genuai hanu nogi po digi
pogo begelama tama nogi Sodom wabo, me nogi Isip wabo
dao, te po digi pode. *
9 Tama bidi meba tigidali haniani tigi yai me, te tigi-
dali tǫde, te haniani po wabo me, te tigidali bidi hani,
augwaligo te bidi si tigi te sela sogo bidilama me sogo te
giligade deli tama sogo te bidi si tigi te po mibo pesagede
munalubo sueibao. Tama bidi meba augwaligo "Te bidi si
pubulumainao," te po waibao. Tiali goli gasa bidi dabego
"Menio, tagalao," waibao.
10 Tama tǫde we bidi augwaligo te bidi si isalide augwali
wiegi yai homu yaibao, tama augwali tęąbi eyu, nai tuyu,
tama wiegi yai nai dabe dobu si yaibao. Magi baso meni.
Te Godigo po pusali bidi sigo te tǫde bidibo we bidi tigidali
dwai dene mawai dao.
11 Tama te sela sogo olama me deli sogo te giligade tama
sogo silama, tama Godigo pedauwalidu mobo augwali sigo
tigi tomoba ponai. Tama mobo ponama, tama te bidi si
hodaloama doligulai. Tama te bidi si suali we bidi tigidali
augwali wi mu yai.
12 Tama augwali sigo dagaludu po me wabo odali te po
weyu, augwali si bomonama i wali, "Dage si eba eda holao,"
wali. Tama te bidi si te pǫ me tomodu dagaluba holali, tama
te boi bidi dabe augwaligo te bidi si pabo suai.
13 Tama te sogo naga, genuai tǫ mali eyu, tama te moni
hanu me badu dolali, tama a naga olama me si me si habu
badu naga elaluai. Tama we bidi hauwa mu te bidi sese
umabo te 7,000 bidi dabe te te mali yali digi isai. Tama
te isisąwai we bidi augwali wi mu eyu, tama augwaligo te
dagalude bidibo God nogi ugwaba sai.
14 Te genuai sęgę si wali te silali. Odao. Te dwasianu sogo
digi te sela wali sęgę pedalaibao.

Te nogo a olama me si wali ensel mobo bidigo te ona tiwai nai elali po

15 Te nogo a naga olama me badu nogo si wali te ensel bidi
me deli agai te ona tiwai nai elali, tama tebadi, dagalude
ensel mobo bidi meba augwaligo i bomonama weyu te po
wali, "Dago Genuai Bidi God dali, te Godigo sa muani te we
bidi tau somainogo tagala palali bidi Krais dali, augwali sigo
te tigidali tǫde we bidi tonalubo bomo megi selama tama

* **11:8:** Ais 1:9-10

elalubao. Tama aga sesemane sogo te tuni bidi bidada peyu,
bidada paibao,” te po wai. *
16 Tama te bidi sese olama nogo me si me si polalubo
tobolu bidi augwali te God gedude te duabo naide dulaluyu,
tama augwali basi gulama tama gesabidi tǫba munama
Godibolo lotu po wali.
17 Tama aga nogi ugwaba siyu tama augwaligo te po wali,
“Genuai Bidi, nage God te Tigidali Bomo Elalubo
bidi dao. Nage megi bidibo, tama polobadu mu
nage bidai. Nago genuai bomo naga selama, tama
nage te we bidi tonalubo sę ebo gagalai dao. Tama
tibaso, dago homu nagebolo munama, usu da po
obao.
18 Tama nago po konesiąbo haniani tǫde
bidibo bage augwali sębę mu yai. Tiali goli megi
nago sębę yabo sogo te pedelalio. Tama megi te
isali we bidi augwali te po tụ eboba pedalobo sogo
dao. Tama megi e sogo naga sę ebo bidi dabe, te
nago nosali yabo sę po pusali bidi, augwalibolo te
wiegi yai nai mabo sogo pedalai dao. Tama nago we
bidi tigidali, te nogi yai bidi me, te nogi meni yai
bidi, tigidali nagede wi eyu nago bomo dologode
bidibo we bidi, te megi da te nago augwalibolo
me te wiegi yai nai mabo sogo pedalai dao,”*
augwaligo te po wai.
19 Augwaligo po ola silama, tama augwaligo te Godigo
dagalude elalubo Moni Lotu Be tempel te be tụ dawai. Tama
polobadu Godigo te Israel we bidi dali po dąụ olama, tama
augwaligo te asęani po te halobage me deli tomoba muani.
Tama te halobage te Lotu Be tomode munalubo eno hania
suali. Tama te sogo tama te be sele eyu, tama moni u wabo
me, te be kulu wali me, tama tǫ mali ebadi, te kedau ebo
nai talua ge tulubage hauwa te dagaludu tǫba tulaluai.

Satan dali aga hani bage dali tigidali dolali po

12

(Dąị 12–20)

Jongo te we dali genuai hasamani dali si suali po wali

1 Te sogo te dabolo Godigo bomo ola mabo genuai sę me
deli te dagalude pedalai, te we bidi noma sabo sę. E tiwai.
We me deli bidai, tama agai tigigo te giliga te ugwa tiwai
elama sesela sai. Tama polua agai sągą dologode elaluali.

* **11:15:** Sai 15:18; Dan 2:44; 7:14, 27 * **11:18:** Tib 115:13

Tama họ nogo si olama sągą badu si te agai madi tiwai tobolude munama elaluai.
2 Tama aga wai haliga elaluali, tama te wai ame nabo dene agaba pedalai. Tama te dwai dene mu eyu, tama agai i bomonama weyu te wai ame nainogo yai.
3 Te gasa genuai sę me dagalude pedalali, te we bidi noma sabo sę. Te sę yali e tiwai. Genuai hasamani me deli bidai. Te mama yai tama, aga tobolu te a olama me badu nogo si, tama nogo si gąų elaluai. Tama a naga olama me badu nogo si te tuni bidigo madi aga tobolude muani elaluai, te tobolu deli delide elaluai. *
4 Tama agai danugo te họgo hani deli dagaludu te pobele bage tiwai tọba aiya poala sąwai. Tama họ hani si digi te dagalude me elaluali. Tama te hasamani te wego gesabidide te wai ame nainogo ebadi dolaluali, tama agai tonaluali te wego te wai ame nabode, te wai agai tuainogo yai. *
5 Tama wego wai ogwa ame nai. Te waigo nosali te ain dono tulama tigidali we bidi hani tonalueibao. Tiali goli te wai ame nenama digi, tama polo mu augwaligo te wai te God pageba me, te ugwaba sela holali, te aga tuni bidi bidiyu dulalubo nai sia sai teba sela pai. *
6 Tama te we aga te bidi meni yai buluba wi pai. Tede Godigo aga bidabo bulu sisi ilali, tama augwaligo te we aga bugagia tonaluyu, tama nai mayu tede hauwa sogo te 1,260 te sogo usu nama mu bideibao.
7 Tama te sogo dagalude genuai wąbi hwịai. Tama te ensel mobo bidi dabego augwa polalubo bidi te Maikel aga dali, te aga tonalubo ensel bidi dabe dali, augwaligo te genuai hasamani dali hwịai. Tama te hasamani aga dwai ensel mobo bidi dabe dali augwaligo te wąbi wei augwali dali ponainogo yai. *
8 Tiali goli te hasamanigo bomo elama te wąbi hwịabo bomo usu menio. Tama tibaso, te hasamani dali, aga dwai ensel bidi dabe dali, augwali dagalude ma bidainogo ebo usu egobeo.
9 Tama Godigo ensel mobo bidi augwaligo te genuai hasamani e tọba sąwai dao. Te hasamani aga te polobadu digi bidai, tama augwaligo te hasamani aga nogi “Te Bidigo Tigidali Bidi Kisiliyu Po Tụ Ela Mabo Dao,” gasa nogi me Satan poai. Agai tigidali tọde we bidi ili po ola mabo bidi dao. Augwaligo aga e tọba tula palai, tama augwaligo aga dwai ensel mobo bidi dabe dali hodobo e tọba tula palai dao. *

---

* **12:3:** Dan 7:7 * **12:4:** Dan 8:10 * **12:5:** Ais 66:7 * **12:7:** Dan 10:13, 21; 12:1; Jut 9 * **12:9:** Gag 3:1

10 Tama dagalude i me deli bomon bomonama ma wabo
eno odali, “Megi da, dago God agai we bidi ma dobola sabo
kolesaga mu hania pedalai dao. Megi me agai tigidali we
bidi tonalubo bomo hania pedalai, tama aga tuni bidi bidibo
dao. Tama megi me agai sa muyu asaibao wali bidi Krais
agai bomo dali, genuai nogi dali si hania waselai dao. Magi
baso meni. Dwai bidi me deli agai dago ama dede augwali
dali kisiliyu po tụ ilai, agai augwali te dago God aga gedude
te po tụ siade me hulide yali. Tiali goli megi te dwagi yai
ensel mobo bidi augwaligo aga te dagaludu a tọba sąwai
dao.
11 Tama te kibu sipsip wai aga isiyu aga kaneme gelebaso,
tama dago ama dede augwaligo te dwai bidigo bomo aiyaba
elaluai dao. Tama me augwaligo Godigo po gasa we bidibolo
pusali, tama augwaligo te kolesaga yaligo me augwaligo te
dwai bidigo bomo aiyaba elaluai dao. Tama te kolesaga
ebadi augwaligo te homu yali, ‘Te Godigo po odobo hagela
ebo bage augwaligo da eleyu da, teda te usu da, da wi
egobeo,’ te homu yali. Tama te homu eyu, augwaligo
augwali e tọde bugagia bidabo te homu ebeo.
12 Tama tibaso, dagalu, nage tama dage tigidali dagalude
bidibo bage, dage homu wiegi yai yagameo. Tiali goli
tọ dali, te tamu ąị dali, te side bidibo we bidi tigidali,
dage hobedagia bidaibao. Genuai sęgę dageba pedalainogo
ebao. Tama Satan dagebolo e tọba dulai dao, tama agai
sębę genuai mu elalubao. Agai koneani, aga bidabo sogo
te pęwadage sogo elalubo homu ebo dao,” te po wabo
dagaludu asobo eno odali.
13 Te genuai dwai hasamani agai suali, augwaligo aga e
tọba aba aiya sąwani, tama agai te wai ame nani we pobeai.
14 Tiali goli augwaligo te webolo te genuai ba kemodage
bogo si mawai, tama te we aga te bidi meni yai buluba
bola pabo usu yali, tama aga te genuai dwai hasamani wi
ebaso, aga digibulu bidigi pabo usu dao. Tama augwaligo
aga bugagia tonaluyu nai mayu yai, tama tede bidibadi kibu
be sela olama, polua nogo a naga olama me badu nogo deli
bidaibao. *
15 Tama te we dolainogo eyu te hasamanigo pedauwalide
ąị bugulai. Te bugulali ąị te pabo genuai ąị tiwai, tama te ąị
peyu te we wali pobasa pai. Te hasamanigo homugo te ąịgo
te we selama hagamainogo yai.
16 Tiali goli e tọgo te we tau sali. Te tọ peda peyu, te
bidigo gani tiwai dalama, tama te ąị te tọ dedageba pai, te
hasamanigo pedauwalidu bugulali ąị.

---

* **12:14:** Dan 7:25; 12:7

17 Tama tibaso, te genuai hasamani agai te we dali sębę
mu yali, tama aga pelama, te wego gasa wai dabe dali wąbi
hwįainogo pai. Te we bidi augwaligo te Godigo bomo yai po
tigidali wali peyu, tama augwaligo Jisasgo po pusuyu tama
agade homu kęą pai we bidi mu bidibo dao.
18 Tama te hasamani te tamu ąį sesege badu dolalubo dao.

13

Te dwai hudigi ebo hasa si pedelali po

1 Te genuai dwai hudigi ebo hasa me deli te tamu ąįdu
pedalobo eno suali. Tama te hasago tobolu te a naga me si
elaluali, tama agai tobolude te gąų nogo si pedelai elaluali.
Te agai gąude te tuni bidigo mubo te tiwai wiegi yai madi
te nogo si elaluali, tama agai tobolu deli delide asęani dwai
nogi elaluai. Tama te nogi deli deli page e tama tiwai: te
God dali haniani dwai posobo po wali te tobage nogi po
asęai elaluai.
2 Te dwai dwai kolesaga eyu te hudigi ebo hasa megi eno
suali, te moni hasa nogi lepat tiwai, tama te hasago sągą te
gasa moni hudigi ebo hasa nogi bea, te beago sągą tiwai,
tama te hasa agai penani te moni hasa lainogo penani tiwai
yai. Tama te genuai dwai hasamanigo aga bomo te dwai
hudigi ebo hasabolo mawai. Agai te dwai hasa aga tuni bidi
aga tiwai nigilama bidali, tama agai we bidi tonalubo genuai
bomo me te dwai hudigi ebo hasabolo mawai. *
3 Tama augwaligo te hudigi ebo hasago tobolu me delide
elama isali tiwai eno suali ąǫ yai. Tiali goli te tobolude keni
pedela selama, tama usu ma yai. Tama tigidali tǫde bidibo
we bidi augwaligo te sę te dwai hudigi ebo hasade pedalobo
sulama, tama augwali noma genuai siyu, tama augwali aga
wali pai.
4 Te genuai dwai hasamanigo agai bomo te dwai hudigi
ebo hasabolo mobaso, te we bidi tigidali augwaligo te
hasamanibolo aga nogi ugwaba sabo po wai. Tama
augwaligo te dwai hudigi ebo hasabolo me aga nogi ugwaba
sabo po weyu, augwaligo te po wai, “Niwai bidi aga te dwai
hudigi ebo hasa tiwai dawe? Niwai bidigo aga dali hwįbo
usu egowe? Bidi menio,” augwaligo te po wai.
5 Tama Godigo te dwai hudigi ebo hasa sula tagalali, tama
agai dwai dwai po ola biliyu, God dali posobo po weyu,
“Ena, ena digi ena God dao,” te tobage dwai po weyu bidai.
Tama tiyu, agai te dwai kolesaga eyu, te we bidi tonalubo
sę yabo bomo te polua bidi sese si olama me si, te 42 polua
tama te usu nama elaluai.

* **13:2:** Dan 7:4-6

6 Tama agai pedauwalidu dwai dwai po weyu, God dali
posobo po wabo gagalali. Agai Godigo nogide posobo po
weyu, tama Godigo bulu dali me te po wali, tama te Godigo
hani dagalude bidibo hani augwali dali me te dwai posobo
po wai.
7 Tama Godigo aga sula tagaliyu ebaso, tama agai te
Godigo we bidi dali wąbi hwịyu, tama augwali bomo aiyaba
elaluai. Tama tiyu, aga te tigidali bidi hani tuni bidi
bidainogo eyu, te tigidali tọde me, te tigidali po wabo me, te
tigidali haniani tigi yai bidi dabego tuni bidi aga bidainogo
Godigo aga tama osogo sula tagalali.
8 Tama te we bidigo polobadu ela muani kibu sipsip wai
agai te genuai buku elaluyu bidibo dao. Tama te bukude
agai te agade konealubo po dąụ wali we bidi augwaligo nogi
agai asẹai dao, te polobadu mu, te Godigo te tọ nigisiąbadi,
tama augwali isisąma gamonaibao. Tiali goli te bukude nogi
asẹsąwai we bidi, augwali tigidali augwaligo te moni hasa
lepat tiwai yai dwai hudigi ebo hasa aga nogi ugwaba siyu,
tama agabolo lotu po waibao.
9 Olo elalubo bidi, agai e po bugagia odao.
10 Niwai bidi me deli te boi bidigo aga nogo dunama tama
aga kalabusiba muabo sa muani bidi, te aga te kalabusiba
pomainao. Niwai bidi me deli aga te poa pai gaia gego
elabo sa muani bidi, te bidi augwaligo te ge hwągo mu
ela mueibao. Te tiwai kolesaga augwalibolo pedalobaso
da, teda te Godigo we bidi augwaligo Godide augwa homu
bugagia kẹą pai we bidi bidiyu, tama augwaligo te sẹgẹ
bugagia tolao. *
11 Tama eno te gasa dwai hudigi ebo hasa me te tọdu eda
buluba holobo suai. Te genuai hasago gąụ si aga tobolude
elaluai te kibu sipsipgo gąụ tiwai, tama agai po wabo te
genuai dwai hasamanigo po wabo tiwai po wai.
12 Te nosali pedalali genuai dwai hudigi ebo hasa agai te
hasia te dwai hudigi ebo hasago sẹ yabo bomo tigidali sai,
tama agai sẹ te bomogo te hasia hudigi ebo hasago gesabide
te sẹ yai. Agai te mani bomogo te tọde we bidi tigidali
augwaligo te hasia hudigi ebo hasabolo aga nogi ugwaba
sabo po wabo sẹ ilali, te hasia hasa polobadu gasa bidigo
aga te ela muainogo yali dwai keni te pedala sai.
13 Tama te nosali pedalali dwai hudigi ebo hasa agai te
haniani genuai sẹ te bidi noma sabo sẹ yai. Te we bidi noma
sabo sẹ agai yali e dao, te tọde we bidi augwali gedude agai
te dagaludu sia dabo bogoli e tọba dulubo sẹ idu geai.

---

* **13:10:** Jer 15:2; 43:11

14 Tama tiyu, tama Godigo agai te haniani noma sabo sę
te hasia hudigi ebo hasago gedude emainogo sula tagalali,
tama te hasago te kolesaga ebogo te tǫde we bidi ili po ola
mawai. Te hasago te we bidi augwalibolo te po wai, “Dagego
nigo te hasia dwai hudigi ebo hasa usu selama noma nigiyu,
te agai nogi ugwaba somainogo yao. Te hasa polobadu
augwaligo aga te poa pai ge hwągo elali, tiali goli aga bidibo
ula dali bidai,” agai te po wai.
15 Tama Godigo te nosali pedalali dwai hudigi ebo hasa
aga sula tagaliyu, tama te hasa agai te bidibo ula elalubo
mobo te we bidigo nigali hudigi ebo hasa noma tomoba
ponai, tama te dwai hasa nomago po wabo gagalali. Tama
tiyu, niwai bidi meba augwaligo te hasa noma dali aga nogi
ugwaba sabo po wabo hagela eyu da, agai te bidi dabe
augwali ela muani.
16 Tama te nosali pedalali dwai hudigi ebo hasago po
bomonama obaso tama “Te tigidali we bidigo dolo nogode,
ma gebode, te dąi ilao,” te po wai. Te nogi meni yai bidi
dali, te nogi yai bidi augwali me, tama te masigi hauwa
munalubo bidi dali, te magi nai meni yai bidi augwali me,
te olo bidibo bidi dali, te magi nai sisąma olo mu sę ebo
bidi dabe dali, augwali tigidali te dąi sali, te dolo nogode
ma augwaligo gebode.
17 Tama niwai bidi agai te dwai hudigi ebo hasago nogi
dąi te elalusiąyu, ma agai nogi ma agai nogigo namba te
elalusiąwani da, teda te bidi agai te bidi dabe augwali
dali nai abelegio, tama augwaligo aga dali nai abelamuo.
Augwalide habu selalio.
18 Dago homude te po pagede bugagia kone palao. Te
nogode me, gebode me asęani dąi, te bidigo nogi meni, te
nedebo namba naga asęani. Tama te namba da te 666 dao.
Tama te namba 666 po digi po begelama tama bidigo nogi
pedalaibao, te namba tomode te bidigo nogi gea pelama
elalubo. Tama tibaso, dagego tede hania homugo kone
palao.

14

Te kibu sipsip waigo te we bidi hauwa umabo mu te 144,000 augwa gesi tęąbi po wai

1 Te eno ma tonono ebadi, te eno te Kibu Sipsip Wai te
Saion bulu dude dolaluali, tama we bidi hauwa umabo mu
te 144,000, augwali aga dali dolalubo eno suali. Tama te
Kibu Sipsip Waigo nogi dali te aga Ayago nogi dali si, te
nogi te we bidi gebode asęai elaluali. *

* **14:1:** Ese 9:4; Ped 7:3

2 Tama eno odali, te dagalude wiegi yai po weyu, te kulu
kulu asobo po eno odali, te wę asiyu genuai kulu kulu wabo
tiwai eyu, tama te dagalude be kulu genuai wabo tiwai
yai. Eno odali, te habidi po wabo tiwai yai. Te bidi dabe
augwaligo te gita tiwai nai eleyu, te kulu kulu wabo tiwai
pedalai.
3 Tama te genuai hani we bidi augwaligo gesi balia me
deli te tuni bidi God dulalubo gesabidide bidibadi te balia
weyu, tama te bidibo ula elalubo hasa me si me si gedude
me, te polalubo tobolu bidi augwali gedude me te balia wai.
Te we bidi hauwa umabo mu te 144,000 augwali Godigo te
tigidali tǫde we bidi bidibo tomode agai augwali dią selama
tama ma abelali, te augwaligo te gesi balia wabo koneabo te
usu yaibao. Tama niwai gasa bidi agai te balia koneainogo
ebo usu munu me egobeo.
4 Te bidi dabe augwaligo te meda yai penani ebo kolesaga
me ebeo. Menio. Augwali te gasagi yai meda meni yai mu
bidali dao. Te tigidali bulu te Kibu Sipsip Wai painogo ebo
bulu, te bidi dabe augwaligo me te aga wali naga pabo dao.
Godigo augwali te tǫde bidibo we bidi tomode augwali dią
siyu ma abelama, tama augwali te Godigo hasia bidi hani
bidali God aga digi ma aga te Kibu Sipsip Wai dali sigo sai
dao.
5 Augwaligo tibo po me deli munu me wabeo. Te
augwaligo magi sę me delide te dali dwai sę me deli ebeo.
Menio. *

Ensel mobo bidi selago po wali

6 Tama eno suali, gasa ensel mobo bidi te dagalu tomodu
sigide mu bola soabo eno suali. Agai te sesemane bidada
pabo wiegi yai gesi po elaluai, tama agai te po te tǫde bidibo
we bidi augwalibolo pusubo sę elalubo dao. Agai te wiegi
yai gesi po pusubo sę te tigidali tǫde bidibo we bidi hanibolo
te po pusubo sę eyu, tama te tigidali haniani tigiwali yai
bidi dabe dali, tama tigidali haniani hani bidi augwalibolo
te wiegi yai gesi po pusubo sę elalubo dao.
7 Tama agai i bomonama weyu te po wabo, “Godigo te
tigidali we bidi dodolama po tụ yabo sogo te pąba pedalalio.
Tama tibaso, dage agade wi eyu tama aga nogi ugwaba sao.
Tama dagego Godibolo lotu po wao, te agai dagalu dali tǫ
dali me, te tamu ąi me, te pusu ąi ulu pedalobo me, te tigidali
nai nigali page bidi aga dao,” te dagalude bola soabo ensel
mobo bidigo te po wai.
8 Te gasa ensel mobo bidi aga te polasa soali ensel bidi wali
asai. Te nosali asali ensel bidigo te po wali, “Dolalio, dolalio,

* **14:5:** Sef 3:13

te genuai hanu Babilon mu dolalio. Te nogi elaluali hanude
bidali we bidi augwaligo bomonama te tigidali haniani tǫde
bidali bidi dabebolo te dwai dwai meda yai kolesaga ola
mani dao. Te penani sę ebo wego te bidibolo bomai ąį
menama, tama te bidigo te ąį tulama aga homu kolesaga
dolama, tama agai te we dali penani sę ebogia, te hanu
bidigo gasa we bidi te dwai dwai sę ebo kolesaga tomoba
kekai dao," te ensel mobo bidigo te po wai. *
9 Te gasa sela wali ensel mobo bidi me te polasa soali
ensel bidi si wali asai. Agai bomonama i weyu, e tama
wali, "Te niwai bidi me deligo te dwai hudigi ebo hasa me,
te augwaligo agade augwa nogogo nigali noma dali lotu po
weyu te aga nogode ma te gesabidide dąį sali bidi,
10 te augwali sibolo lotu po weyu tigide dąį sali bidi
agabolo Godigo te bomai ąį wain tiwai mabo te agabolo
dene mawaibao. Te wain te Godigo genuai sębę ebo te
dao. Godigo te wain ąį te ąį mu dali hasia te si talubeo.
Menio. Te sębę te bidibolo dolo mawaibao, aga dali homu
dene dwasianu egobeo. Agai sębę ebo te dene sabo kapuba
gelama mabo ąįgo wei ponoyu, tama te bidigo tumainogo
yaibao. Tama te bidi dwai dene siyu, te posolo mu yai sia
dali, te masigi salfade dabo sia bogoli dali, augwali side te
dwagila dwai dene mu siyu, te magi dwai sę me isiąbo ensel
mobo bidi dabego gedude me, te Kibu Sipsip Waigo gedude
te dene saibao. Te bidibolo te dwai posolo yai siago dene
mayu, te masigi salfade dabo posolo yai siago me te dene
madueibao.
11 Tama augwali te dene maiabo sia hano holoyu, tama te
hano sesemane bidada pabo sogo holodubadi geaibao. Te
dwai hudigi ebo hasa dali, te hasa aga noma dali, te sibolo
lotu po wabo bidi dabe augwali te naigo elalubo nogi asęani
dąį sali bage, augwali te siade me hulide me te toma me
tugobeo, sesemane sogo te dwai dene saibao," te ensel mobo
bidigo te po wai.
12 Tama tibaso, Godigo we bidi augwali bomo elama, tama
augwaliba pedalabo sęgę bugagia toloyu bidao. Te we bidi
augwaligo Godigo bomo yai po wali peyu, tama Jisasde
homu mu kęą pai we bidi bidibo dao.
13 Tama eno odali, po me deli dagaludu asiyu, te po wai,
"Nago e tiwai po asęąo: 'Megi e tiwai sę gagalobao, te
Genuai Bidide wadolali we bidi isibo si, te augwali wiegi
yai homu pemene mu yao,' " te po wai.
Tama Godigo Tedali Mobo Bidi agai me te po wai, "Awe,
mu tama dao. Te augwali tigi dene ebo sę tagaliyu, tama

* **14:8:** Ais 21:9; Jer 51:8; Ped 18:2

augwali toma tueibao. Augwali olo me pogobeo. Menio. Te augwaligo yali wiegi yai kolesaga, te kolesaga augwali wali paibao,” te po wai.

Te tǫde holali tau yali nai sabo sogo pedelali dao po wai

14 Tialima, eno ma tonono bilibadi, tama eno suali, te tedela yai dagalu pǫ me deli elaluai, tama bidi me deli te pǫde dulaluai, te da tǫde bidi tiwai, aga te Godigo Bidi Mu tiwai dao. Te agai tobolude te kapa golgo nigai wiegi yai madi elaluali, tama agai poa pai hwą ge mu agai nogode tolaluai, te gi nai togobo hwą ge dao. *

15 Tama gasa ensel mobo bidi te Moni Lotu Be tempel bede bidai buluba soali. Agai te dagalu pǫde dulalubo bidi dali bomonama i weyu, te po wali, “Nago hwągo te nai togwao. Tigidali tǫde elalubo nai te inilama tau ela silali dao. Tama megi da, te nai sabo sogo dao,” te po wai.

16 Tibaso, te pǫde dulaluali bidi agai te hwą ge nogogo tolaluyu, tama agai te tǫde elalubo inawai nai hwągo togolama sai dao.

17 Tama gasa ensel mobo bidi te Moni Lotu Be tempel bedu buluba teda soai. Agai me te poa pai gi nai togobo hwą ge nogode tolalubo dao.

18 Tama gasa ensel mobo bidi me ma te nai ula mabo alta saide bidali tagalama asai. Te ensel bidi agai te sia tonalubo bomo elaluai. Te ensel bidi agai te poa pai hwą ge tolalubo ensel mobo bidibolo i bomonama mu wai. Agai te po wali, “Nago naga te poa pai hwą ge selama, tama nago te tǫde te wain bonode walali du tigidali togolama, tama sisinama elaluao. Te tigidali nai polo inilama tau yai dao,” agai te po wai.

19 Te po obaso, te ensel bidi agai te hwą ge nogogo selama, tama te wain bonode walali du tigidali togwali, tama deliba sisinama elaluai. Tama agai te bono du dabe te wain agabo te dawai halobage tiwai genuai masigi tomoba sąwai. Te po digi po begelama, te genuai bono du agabo halobage te Godigo genuai sębę dao.

20 Tama augwaligo te wain nigibo bono du dabe te genuai halobage tiwai nai tomoba munama, tama te genuai hanu bulu badu elalubadi tama agawai. Tama kaneme te halobage buluba pedaliyu, tama te kaneme te moni pabo ąi tiwai pidubadi, te usu selama nedada pali, te bidi sese nogo si olama sągą badu a naga, te 300 kilomita te tama tiwai yali, tama te edaba holali te ain te kibu hos augwali pedauwalide elalubo, te ainba te kaneme ugwaba sabolali. *

---

* **14:14:** Dan 7:13 * **14:20:** Ais 63:3; Gel 1:15; Ped 19:15

15

Te 7 ensel mobo bidi dabego te 7 te bidi dolabo dwai nai tolaluai

1 Te eno suali gasa genuai noma sabo sę te dagalude pedalali, tama eno homu hauwa te sęde yali. Eno suali, ensel mobo bidi a naga olama me badu nogo si bidali, tama augwaligo te bidi dolabo dwai nai mu a naga olama me badu nogo si tolaluai. Tama nosali te dwai nai augwaligo sę ebo silibo si, teda te we bidi dolabo gasa dwai nai ma pedalogobeo. Te nogo a naga olama me badu si te dwai nai, te naide te Godigo sębę ebo mu silaibao.

2 Tama eno te nai me deli te genuai tamu ąį tiwai suai. Te nai augwaligo te dula tiwai te augwaligo sia bogoli dali te si taluama gelai. Te we bidi augwaligo te dwai hudigi ebo hasa dali hwįnama tama augwaligo aga aiyaba elaluai, te we bidi dabe eno suali. Augwaligo te hasa agai bidibo ula elaluali noma dali, te agai nogigo nedebo namba me te si me aiyaba elaluai. Tama te we bidi augwali te tamu ąį tiwai madi sesege badu te dula dolaluyu gegemani ebo tiwai eyu dolaluai. Godigo augwalibolo te gita tiwai nai mena mena pelama, augwaligo te tolalubo eno suali.

3 Tama tiyu, augwaligo te Godigo sę yali bidi Mosesgo polobadu wali tęąbi weyu, tama te Kibu Sipsip Waigo tęąbi me wai. Te tęąbi po wali e dao:

“Genuai Bidi, nage te God te Tigidali Bomo Elalubo
Bidi dao.
Tigidali sę nago ebo, te genuai mu eyu, tama dago
te sę ebo suyu, tama da noma siyu homu hauwa
ebo dao.
Nage tigidali hani bidigo tuni bidi, tama nago
kolesaga te dolo eyu tama tigidali mu naga ebo
dao. *
4 Tama Genuai Bidi, nagaduba deli digi naga nage
te magi dwai sę me esiąyu wiegi yai doloba pai mu
bidibo dao.
Tama tibaso, niwai bidigo nage dali wi egobewe?
Tama niwai bidigo nage nogi ugwaba sogobewe?
Te tobage bidi menio.
Tigidali bidi hani augwali aselama, nage pagede
lotu po nage dali wagasaibao. Magi baso menio,
nago doloba pai kolesaga te hania bulu ulaba
pedalai dao,”
augwaligo te tęąbi po wabo eno odali.

5 Te eno nosali ma tonono bilibadi, tama te dagalude elalubo Moni Lotu Be tempel tų dawai eno hania suali.

* **15:3:** Sai 15:1

Tama te be tomode te Mosesgo nami ugwago polobadu sę
yai lotu be eno suali, te be elalubogo te we bidibolo te God
augwali dali bidali te ola mawai. *
6 Tama te nogo a naga te me badu nogo si ensel mobo
bidigo te a naga olama me badu nogo si te bidi dolabo dwai
nai mu tolaluai, te augwali te Moni Lotu Be tempel bede
bidali tagalama buluba teda asai. Augwaligo magi meda
mu meni yai tedela yai te ula mu yai ugwa gudai. Tama
augwaligo te kapa golgo nigai kukulu te augwa hagawiade
bagulama muai.
7 Tama te bidibo ula elalubo hasa me si me si te tomode
me deligo, agai te golgo nigai pou a naga olama me badu
nogo si te nogo a naga olama me badu si te ensel mobo bidi
deli delibolo mena mena pai. Tama God aga sesemane sogo
bidada pabo bidi agai sębę ebo homu te a naga olama me
badu nogo si te poude pągąnalubao.
8 Tama te Godigo bomo yai ula dali, agai bomo dali sigo
hano ebogo hano te Moni Lotu Be tempel bede pągąnaluai.
Tama niwai bidi me deli aga te be tomoba painogo ebo usu
egobeo. Menio. Augwaligo te a naga olama me badu nogo si
te ensel mobo bidi augwaligo te bidi dolabo dwai nai nogo
a naga te me badu si te naigo sę silibo sogo tonaluali. *

16

Godigo moni sębę te a naga olama me badu nogo si te poude elalubao

1 Te eno odali te Moni Lotu Be tempel be tomode te
pedauwalidu po me deli pedaliyu te po wai. Agai te nogo a
naga olama me badu si ensel mobo bidi i bomonama weyu,
te po wai, “Dage deli deli pelama, tama te pou a naga olama
me badu nogo si te poude te Godigo homu sębę elalubo te
gea sąnama, te tǫba tulalumainao.”
2 Te po obaso, te polalubo ensel bidi pelama, aga pou tǫba
geligi pai. Tama gelama, tama polo te haniani bomai dwai
keni mu te dwai hudigi ebo hasago dąį elalubo bidi augwali
tigide pedalai, tama te nigo nigai noma bidi dali lotu po wali
bidi augwali tigide me te dwai dwai keni pedalai.
3 Tama te tudi badu te si wali ensel bidi me agai pou te
tamu ąįba gelai. Tama te tamu ąįde begelama, te isai bidigo
kaneme tiwai pedalali. Tama tiyu, te tamu ąįde bidibo ula
dali bidibo nai dabe tigidali, augwali isila pai dao.
4 Tama te tudi badu te sela wali ensel mobo bidi agai pou
te genuai pabo ąį dabeba geleyu, tama te ąį ulu pedalobo

* **15:5:** Sai 38:21 * **15:8:** Sai 40:34; 1 Kin 8:10-11; 2 Sto 5:13-14; Ais 6:4

digi tigidali me gelai. Tama te ąị tigidali begelama, kaneme pedalali.

5 Tama eno odali, te ąị tonalubo ensel mobo bidigo te agai te po wali, “Genuai Bidi, Tigidali Bomo Elalubo God, nage megi bidibo, tama polobadu mu nage bidai bidi, nage te magi dwai sę me esiąyu wiegi yai doloba pai mu bidibo dao. Te nago te bidi dali po tụ ebode, te nago te dwai sę ebo bidi dabe augwali dolo mu dagalobo dao.

6 Te dwai sę ebo bidi dabe augwaligo te nago po odobo we bidi augwali dali, te nago po pusubo bidi dabe dali ela muyu, tama augwaligo kaneme gea sąwai dao. Tama nago te dwai bidi dabe augwalibolo kaneme mayu, tama augwa te kaneme tumainao. Augwaligo augwa te dwai sę yalide dolo mu te dene sabo dao,” te po te ąị tonalubo ensel bidigo wai.

7 Tama eno odali, te Godibolo mabo nai ulubo alta saigo i wali, “Awe, mu tama, Genuai Bidi, Tigidali Bomo Elalubo God, nago te bidi dabe augwali po tụde dagaliyu, tama mu po naga wali peyu nago po tụ te dolo mu naga tigidali ebo dao,” te po wai.

8 Te tudi badu te me si me si wali te ensel mobo bidigo pou te giligaba gelali, tama Godigo te giligago te bidi dabe augwali domainogo sula tagalalio.

9 Tama te genuai giliga nanobo siago te posolo mu eyu, tama te siago te bidi dabe dwai dene mu mawai. Tibaso, augwaligo God nogide posobo po wai, agai te dwai dene mabo nai tonalubo bomo elalubaso, tiali goli augwaligo ge neyu homu begelama God agai nogi ugwaba sabeo.

10 Tama te tudi badu te nogo a naga wali ensel mobo bidigo agai pou te dwai hudigi ebo hasago tuni bidi duabo naiba gelai. Tama te hudigi ebo hasa dologode bidali bidi augwali bidibo digi be hulia sabo te dolo pedalai. Tama augwali dwai dene mu sali, tama tilama augwa hamena ma halua tuyu bidai.

11 Augwaligo homugo te dene me te keni augwali si dali homu eyu, augwaligo te dagalude bidibo God nogide posobo dwai po wai. Tiali goli augwaligo homu begelama te augwaligo dwai kolesaga ebo tagalama tudiba mubeo.

12 Te sę silama, tama te a naga olama me badu nogo deli wali te ensel mobo bidi aga pou te genuai ąị nogi Yufretis te ąịba te gelai. Tama te ąị tigidali wa pela tama te giliga pedalobo badu tuni bidi dabe asabo tụ sisilama tonaluai dao. *

13 Tama eno te dwai haubo noma bidi sela te gedeli tiwai gagawai suali, te me deli aga te genuai dwai hasamanigo

* **16:12:** Ais 11:15

pedauwali ą elalubo digi pedalali, tama me deli aga te dwai
hudigi ebo hasago pedauwalidu me, me deli te tibo po ola
mabo bidigo pedauwali ą elalubo digi tedu pedalai. Augwali
sela te tiwai pedalali eno suali.
14 Tama te dwai haubo noma bidi augwaligo te bidigo
isiąwai sę te bidi noma sabo sę haniani mu ebo dao. Tama
augwali te tigidali tǫba te tigidali tuni bidi bidibo digi
pelama, te bidigo isiąwai bomo yai sę augwaligo sulama
noma somainogo ebo dao. Augwaligo homugo te tuni bidi
dabe augwali deliba sisinama, tama augwaligo te Tigidali
Bomo Elalubo God dali hwįabo sogo asobo tonalumainogo
yaibao.
15 (Genuai Bidigo te po wai, “Te po odao. Te ena dageba
asabo sogo te ena te nai wi sainogo asobo bidi tiwai geme
polo pedalaibao. Tama niwai bidi aga te godege pisąyu da,
tama aga ugwa bugagia guduyu, tama aga tigi olo bilisiąyu
da, te bidi dabego aga suali te hale me isiąwai, teda te bidi
aga homu wiegi yai mu yaibao, te ena asabo sogode.”) *
16 Tama te dwai haubo noma bidi augwaligo te tuni bidi
dabe teba sisinai, te Hibru pogo augwaligo te bulu nogi
Armagedon wai. *
17 Te a naga olama me badu nogo si wali ensel mobo
bidigo aga pou te wali elalubo digi gelai. Tama te Moni Lotu
Be tempel be tomode te God dulalubo digi tuni bidi bidibo
nai tedu te pedauwali me delidu i bomonama wali, tama te i
wali te bulu badu pedalai. Agai te po wai, “Te sę megi tama
silai dao,” te po wai.
18 Tama dagalude be sele eyu, tama be kulu kulu weyu,
genuai po me weyu, tama moni genuai dwai tǫ mali yai.
Te mali genuai mu yali, tama bidi tǫde bidibo sogo tigidali,
te polobadu te tiwai tǫ mali genuai me pedalai menio. Te
maligo bomogo te tigidali polobadu yali maligo bomo aiyaba
mu elaluali.
19 Te genuai hanu tomode te sela pepeda pali, tama te
tigidali tǫde hani bidigo hanu te mu dolai. Tama Godigo te
genuai hanu Babilon homugo koneani, tama agai te Babilon
te wain ąį elalubo kapde ąį tigidali tumainogo yai. Te ąį
wain te Godigo agai genuai sębę mu elalubo dao. *
20 Tama te tigidali dwasianu tamu ąį tomode elaluali ailan
bulu dabe te augwali wi pela silai, tama te haniani tǫde
elalubo bulu du tigidali augwali tedela pali.
21 Tama te genuai talua ge tulubage tulai. Tigidali deli
deli badu tulali talu ge tulubage te sęgę te moni masigi

* **16:15:** Mat 24:43-44; Luk 12:39-40; Ped 3:3 * **16:16:** 2 Kin 23:29; Sek 12:11
* **16:19:** Ais 51:17

tiwai yai. Te talua ge tulubage dagalude asiyu, te bidi tigiba ugwadu tulai. Tama augwali te talua ge tulubagego mu dolai, meba isali. Tama te talua ge tulubagego augwali dolobaso, tama bidi dabego God dali dwai posobo po wali, te talua ge tulubagego augwali dolobo sę te genuai dwai mu ebaso, augwaligo te dwai po Godigo nogide wai.

17

Genuai penani we aga dwai dene mu sai

1 Te pou elaluali a naga olama me badu nogo si ensel mobo bidi augwali tomode me deli te aga asama, enabolo te po wai, “Nage suagasao. Te penani ebo we te genuai ąi dabe ugwadu daide dulaluali, aga te yali dwai sęde dwai dene mu sabo sę, eno nagebolo te sę ebo ola mawaibao. *

2 Te haniani tǫde tuni bidi augwaligo penani sę ebo kolesaga hauwa te we dali yali dao. Tama tigidali tǫde bidi dabe augwaligo me te we dali te penani ebo kolesaga eyu, tama augwali te kolesaga meni yai bidi tiwai eyu, te bomai ąi tuai bidi tiwai yai dao,” te ensel bidigo enabolo te po wai. *

3 Tama agai enabolo te po olama, tama agai eno noma bidi te bidi meni yai tǫba selasa pai. Te tǫde eno te we me deli aga te mama yai genuai dwai hudigi ebo hasa daide ugwadu dulalubo suai. Te mama yai dwai hudigi ebo hasa tigide te Godigo nogi posobo po hauwa asęna pągąnaluai. Tama aga tobolu a naga olama me badu nogo si elaluai, tama te gąų nogo si me te hasago elalubo eno suali.

4 Te we agai te mama yai bobage ugwa me, te pe yai ugwa me muani, tama te ugwade haniani au yai te kapa golgo nigai nai elaluali, tama te wiegi yai au yai nai augwaligo gasa haniani wiegi yai masigi dali te bis dali sigo nigai. Tama te we agai nogogo te gol kap tolaluai. Tama te dwai damua pai haniani kolesaga me, te haniani dwai meda yai kolesaga te penani wego yali, te dwai kolesaga tigidali te kapde pągąnaluai.

5 Tama aga te dwai sę yali nogi aga gebode asęai elaluai. Te nogide te geme dualali page elaluali, tama te nogi aga digi te e dao: “Genuai hanu Babilon, te tigidali penani we dabego ida mu, tama te tigidali tǫde elalubo dwai dwai meda yai kolesaga augwaligo ida me dao,” te po te penani wego gebode asęani, te eno suali.

6 Tama te we agai te Godigo po wali pabo we bidi augwali dali te Jisasde homu kęą pai we bidi dali augwali te wego ela

---

* **17:1:** Jer 51:13 * **17:2:** Ais 23:17; Jer 51:7

munama, tama eno suali te wego augwali kaneme tulama te kolesaga meni yai bidi tiwai aga yai.

Eno te sulama, ena noma mu siyu, tama eno homu hauwa mu yai.

7 Tama te ensel mobo bidigo enabolo te po wai, “Magi baso nago noma siyu tama homu hauwa ebawe? Te eno te wede geme dualali po page nagebolo ola mawaibao. Tama te dwai hudigi ebo hasa tobolu a naga olama me badu nogo si me, te nogo si gąų tobolude elaluyu, tama te naigo te we selasa pabo. Agade me te geme dualali po page nagebolo ola mawaibao.

8 Te nago suali dwai hudigi ebo hasa aga polobadu bidai, tiali goli megi aga me bidibeo. Tamadi tama agai te page meni yai tọ dedage tagalama, tama aga edaba holama, tama aga pelama, aga mu dolaibao. Polobadu mu te Godigo te tọ nigisiąbadi agai te augwali isiąma gamonaibao wali we bidi nogi te bukude asęai dao. Tama te bukude nogi asęsiąwani te tọde bidibo we bidi augwali tigidaligo te hudigi ebo hasa sulama, tama augwali homu hauwa eyu, aga nogi ugwaba saibao. Magi basowe? Polobadu aga bidai, tama megi aga me bidibeo, tama nosali aga ma pedalaibao,” te ensel mobo bidigo te po enabolo wai.

9 Te po me agai enabolo wai, “Te dwai hudigi ebo hasade te dwagi yai homu kolesaga elalubo bidi agai bugagia kone palao, te hasade po page kuna konemainogo yao. Te a naga me badu nogo si tobolu te tiwai te a naga olama me badu nogo si bulu du dao, tama te penani we te bulu du dabe daide ugwadu dulalubo dao.

10 Tama te tobolu dabe augwali te tuni bidi a naga me badu nogo si me tiwai dao. Tama te tuni bidi dabe tomode te a naga dolai, tama me deli megi bidibao, tama me deli nosali pedalaibao. Nosali aga pedalobo si, teda aga te dwasianu sogo naga bidaibao.

11 Tama te polobadu bidali dwai hudigi ebo hasa, tama megi aga me bidibeo, te aga digi aga te a naga olama me badu nogo sela wali tuni bidi dao. Tiali goli aga te gasa tuni bidi a naga olama me badu nogo si te hanigo deli hani bidali. Tama tiyu, aga pelama tama aga dolama, tama mu hagawaibao.”

12 “Tama te nago suali te nogo si gąų, te gąų dabe te tuni bidi nogo si tiwai dao. Megi augwaligo te tuni bidi bomo me sabeo. Tiali goli augwaligo te tuni bidi bomo te dwai hudigi ebo hasa dali selama, tama augwali aga dali te dwasianu sogo naga we bidi tonalubo sę yaibao. *

---

* **17:12:** Dan 7:24

13 Tama te tuni bidi nogo si augwaligo homu deli naga
elaluyu, tama augwaligo augwa genuai nogi me, te bomo
me, te tigidali te hudigi ebo hasabolo mawaibao.
14 Tama menama, augwaligo te Kibu Sipsip Wai dali
hwịaibao. Tiali goli, te Sipsip Waigo augwali aiyaba mu
elaluaibao. Magi baso meni. Aga da te genuai bidi dabe
tigidaligo Genuai Bidi dao, tama aga te tigidali tuni bidigo
genuai tuni bidi aga dao. Tama aga dali bidibo we bidi
te augwali agai i olama, tama augwali agai gasa we bidi
tomodu dią selama, tama augwaligo homu agade mu kęą
peyu bidibo we bidi hani dao."
15 Tama te ensel mobo bidigo enabolo te po wali, "Nago te
genuai ąị dabe, te ąị daide ugwadu te penani we dulalubo
suali. Tama te ąịde po digi po begelama wali te po page e
dao: te ąị wali da, te haniani genuai tọde bidibo we bidi
me, te tigidali hani we bidi me, tama te tigidali haniani tigi
yai me, te tigidali haniani po wabo bidi hani me, augwali te
genuai ąị dabe elalubo tiwai dao.
16 Tama te nogo si gąụ nago suali, te dali te dwai hudigi
ebo hasa dali augwaligo te penani we dali boi bidi yaibao.
Te penani we augwaligo aga mu dolama, tama agai ugwa
dabe me tigidali doado bage dolaibao. Tama augwaligo agai
tigi mi tuyu, tama aga tigi tigidali siago domainogo ulaibao.
17 Magi baso meni. Godigo augwali homu kolesaga mawai,
tama augwaligo te sẹ emainogo eyu te polobadu agai te po
wai. Te augwaligo homu deli naga eyu, tama augwali tuni
bidi bidainogo te bomo sai, augwaligo te bomo tigidali te
dwai hudigi ebo hasabolo mawainogo yai. Te augwaligo
tama tede pidubadi, te Godigo te penani wede wali poba te
usu nainogo tiaibao."
18 "Tama nago te suali we, agade te po digi po begelama
wali te po page e dao, te we da te genuai hanu, te tigidali
tọde bidibo tuni bidi dabe tonalubo tobolu hanu dao," te
ensel mobo bidigo te po enabolo wai.

18

Te moni hanu Babilon dolalio

1 Te penani wede pedalabo sẹ eno te tiwai suali. Tama
nosali te sogo eno suali gasa ensel mobo bidi te dagalu
tagalama e tọba dulubo eno suali. Agai bomo genuai mu
elaluai, tama agai bomo yai ulago te tọ ula mu ilai.
2 Agai i genuai bomo elama mu weyu, te po wai,
"Dolalio, dolalio, te genuai hanu Babilon mu dolalio.
Megi te bulu te dwai haubo noma bidi dabego bulu
pedalama bidibao. Te dwai meda yai mobo bidi

dabe me augwali tede bidibao. Te meda yai ba dabe
me, te dwai bulude bidibo ba dabe me, augwali
me tede naga kalabus bidibo dao. *
3 Magi baso meni. Te moni hanu Babilon aga te
bomo yai ąi wain hauwa tubo penani sę ebo we
tiwai dao. Te we agai te bomonama tama te dwai
dwai sę ebo dao. Tama agai aga bomo yai ąi wain
te tigidali tǫde bidibo we bidibolo menama, tama
augwaligo me te penani ebo kolesaga aga dali me
yali dao. Tama te tǫde tuni bidi augwaligo me te
penani ebo kolesaga aga dali me yali dao. Tama
tigidali tǫde bidi augwaligo mone sabo bisnis sę
eyu, tama tede te masigi hauwa mu umabo sali. Te
moni hanu aga te we me deli tiwai bidiyu, tama te
wego homugo ‘Eno ena tigi tau sabo nai, te tigide
pusubo nai, te ena homu dwagi yai ilibo haniani
nai, te tobage wiegi yai nai hauwa eno abelaio,’ te
tobage homu eyu, tama te hanugo te bisnis bidi
dabego nai umabo abelai dao,”
te ensel mobo bidigo te po wai. *
4 Tama eno odali, gasa pedauwalidu po dagaludu pedalali,
tama agai te po wali,
“Eno we bidi hani, dage te bulu tagalama buluba soao.
Dage aga dali te dwai sę ebode te dene sidali weyu,
tama dagego agai ebo dwai dwai sę me egimio. Tama
tibaso, te bulu tagalao.
5 Magi baso meni. Te agai dwai sę ebo sęgę te
pobele bage deliba sisinibo tiwai mu yali, tama te
dagaluba mu usu nainogo holai. Tama God agai
te bulude ebo dwai dwai kolesaga tigidali agai
homugo ma koneai.
6 Dagego te penani wego yali kolesaga tiwai
koneyu, tama dagego te kolesaga ebo usu nama aga
dali wei sao. Te agai dage dali yali dwai kolesaga
dali gasa me dali ugwadu daganama agabolo ma
mao.
Te wego dagebolo dene dali sęgę si mani, te bidigo
bomo yai ąi si te kap deli tomode taluama tama
gasa bidibolo mabo tiwai yai. Tama te kapde po
digi po begelama, tama dagego te bomo mu yai
ąigo te wego kap pągąnama tama aga tumainao.
Tama tiyu, tama agai dagebolo mani dene dali sęgę
dali agabolo ma mao.
7 Te aga digi aga nogi ugwaba siyu, tama aga tigi

* **18:2:** Ais 13:21; 21:9; Jer 50:39; 51:8; Ped 14:8 * **18:3:** Ais 23:17; Jer 51:7

naga tau sabo sę yai dao. Tama dagego agabolo
dene dali sęgę dali si hauwa mayu, te yali dwai
sę usu nama yao. Tama dagego aga gela hauwa
omainogo yao.
Magi baso meni. Agai aga homude e tama po wabo
dao: ‘Ena te tuni we bidibao, tama ena te tuni bidi
bidibo saide dulalubo dao. Ena te bidi isai we bidibo
tiwai olo bidibeo. Tama tibaso, te sęgę enabolo
pedaluyu, te ena gela me wagobeo. Mu menio,’
agai te homu ebo dao.
8 Agai te homu ebaso, polo te haniani dwai sę mu
agabolo te deli sogo naga pedalaibao. Te genuai
gasi pedaliyu, tama bidi hauwa augwaligo dwai
gela weyu, tama genuai nasi yaibao.
Tama siago te Babilon tigidali daibao. Magi baso
meni, te genuai bomo mu elalubo Genuai Bidi God
aga digi dagalama tama Babilon hanuba te dwai
dene wei ponobo dao,”
te po wabo te dagaludu asobo eno odali.
9 Te tǫde tuni bidi augwaligo te penani we dali penani eyu
bidai dao. Tama te kibu dabe augwali te we gede pebege
pibo tiwai, te tuni bidi augwali te wego haniani wiegi yai
naide dwagi yai homu eyu bidai dao. Tama augwaligo te
penani we siago deyu hano holobo subaso, tama augwaligo
moni gela weyu nogo pagasayu bidaibao.
10 Te we aga te dwai dene sabo suyu, te augwali aga
digibulu dolaluyu te po wabo,
“Aua, hobede yali, hobede mu te bulu Babilon dali
yai. Nage te genuai hanu, tama nage bomo yai hanu
dao. Tiali goli te deli sogo naga nago dwai sę yali
sęgę nageba mu pedalalio.”
11 Tama tigidali tǫde bidi augwaligo te mone sabo bisnis
sę ebo bage, augwaligo homugo te bulu Babilon kone paliyu,
tama augwaligo agade gela weyu, te homu sęgę dali bidibao.
Magi basowe, te augwaligo doado bage abelabo bidi me
menio. *
12 Te wiegi yai doado bage e tiwai dao, te kapa gol me silva,
te gasa haniani wiegi yai masigi me, te bis gasagi yai nai me,
te wiegi yai tedela yai ugwa dabe, tama te haniani mama
yai ugwa me, te dila pai ugwa nogi slika elalubao. Tama te
gasagi yai denami ebo ni dabe tigidali, tama tigidali dila pai
nai augwaligo te kibu elefan kelego nigali nai dabe, tama te
genuai masigi elalubo nigo te nai tigidali nigali, te kapa nogi
bras me, te ain me te sigo nigali wiegi yai nai tigidali, me

* **18:11:** Ese 27:31, 36

te tomode dodobolo pai wiegi yai masigigo nigali nai me, te
tobage doado bage.
13 Tama te meba doado bage e tiwai elalubo, te denami
ebo tubo nai nogi sinamon me, te tubo gagi, tama te denami
ebo nai pauda me, tama te haniani denami ebo ili yai nai
elaluai, tama wiegi yai denami ebo nai sanda, me te bomai
ąį wain me tubo wel, te wiegi yai tubo plaua me te tubo
nai wit ge, te kibu bulmakau me sipsip, te me hos dali te
hosgo kegasa pabo wiegi yai nai nogi karis dabe me, tama
te augwaligo mu abelai masigi sisąbo sę ebo we bidi dabe
me, te tigidali nai bidi dabe augwaligo ma abelegobeo.
14 Te masigi hauwa sabo bisnis sę ebo bidi dabe augwaligo
te po waibao, “Te nai nago homu hodaloyu sabo homu yai,
te nai tigidaligo nage tagalama pai dao. Tigidali dwagi
dwagi yai tubo nai dabe te genuai mone naga elaluali, te
nago wiegi wiegi yai tigidali au ebo doado bage dali, te nai
tigidaligo nage taga palio. Tama te bidi dabe augwaligo te
tobage nai dabe nagede munalubo ma sugobeo,” te bisnis
sę ebo bagego te po waibao.
15 Tama te sęde te mone umabo sali bisnis sę ebo bidi dabe
augwaligo te masigi hauwa mu te hanude sai, te augwali te
hanugo dwai dene mu sobaso tama augwali wi mu yaibao.
Tama augwali aga digibulu dolaluyu, tama augwali gela
weyu, tama dwai homu sęgę elama bidaibao.
16 Tama tiyu, augwaligo te po waibao, “Hobede ebo, te
genuai hanu te hobedagia bidibao. Polobadu agai te wiegi
yai tedela yai ugwa gudai, tama haniani mama yai ugwa
gudama, tama aga tigi te golgo au ilai, tama te wiegi yai dila
pai masigi dali bis dali te nai dabego tama au yai.
17 Te megi deli sogo naga, te masigi me te tigidali au ebo
doado bage tigidali dola silai dao,” augwali gela weyu te po
waibao.
Tama te moni geba sip guni tolasa bilibo bidi tigidali me,
tama te sip abelama gasa buluba painogo ebo bidi dabe
me, te sip tomode sę ebo bidi dabe badi, tama te tamu
ąide masigi sabo bisnis sę ebo bidi tigidali me, te bidi dabe
tigidali augwali te Babilon bulu digibulu dolaluali. *
18 Tama dolalubadi, augwaligo aga te siago dabo hano ebo
suyu, tama augwaligo i e tama wai, “Mena hanu te e tiwai
genuai hanu elalualiwe? Mu menio,” te po wai.
19 Tama augwaligo te tǫ pobele bage augwa digi augwa
toboluba sąyu, tama gela weyu augwali homu sęgę dali
bidai dao. Tama augwaligo i weyu, “Hobede ebo, te genuai
hanu te hobedagia bidibao! Te tigidali moni geba sip aga

* **18:17:** Ais 23:14; Ese 27:26-30

aya te tamu ąide masigi sabo bisnis sę ela biliyu, te augwali te sęde masigi sabo bidi mu pedaliyu, te genuai hanude genuai masigi sabo sę yai dao. Hobede mu ebao! Te megi deli sogo naga mu te genuai hanu aga mu dola silai dao!” te po wai.

20 Nage te dagalu, nage dali te Godigo we bidi dali, tama dage te Godigo po pusigi pabo bidi dabe me, te Godigo nosali yabo sę po ola mabo bidi dali, dage tigidaligo te genuai hanude megi pedalobo sęde wiegi yai homu yao! Godigo aga dagalama, tama agabolo te dwai dene sabo wei ponai dao. Tama te kolesagade agai te hanu agai dwai kolesaga dage dali yali wei ponai dao!

21 Te po silali, tama moni bomai ensel mobo bidi me deligo te wit ge agaga pelama pęgą sabo moni masigi tiwai sela asai. Tama agai te moni sęgę yai masigi ugwaba selama, tama tamu ąi aba sąwai. Tama agai te po wai, “Te kolesagade naga augwaligo te genuai hanu Babilon selama bomonama aiyaba sąyu, tama bidi dabe augwaligo aga ma suainogo ebo usu egobeo. *

22 Tama te gita elebo po wabo me, te haniani habidi po wabo tiwai ebo me, te genagi me te bu wabo nai me, te tobage naigo po wabo nage pagede ma te po wagobeo. Tama bidigo tigidali haniani sęde konea sali bidi, te tiwai bidi nage Babilon bulu tomode bidibo augwaligo ma sugobeo. Te nai wit ge agaga pabo masigigo kulu kulu wabo, te tiwai wabo augwaligo nagede ma odogobeo.

23 Te lam sole ula ebo te ula nagebolo ma iligobeo. Tama te we sainogo ebo bidi me, te bidi dali painogo homu ebo we me, augwali si dwagi yai homu eyu po wabo te nage tomode ma wagobeo. Polobadu nago bisnis bidi dabe augwaligo te masigi sabo sę elama, tama augwali te tǫde genuai nogi yai bidi dabe bidai. Tama nago tigidali bidi hani dali te nago tibo pode haniani pobi po wabo sę elama, tama augwali dwai tǫba kegasa pali.”

24 “Tama Godigo suali, te Babilon hanude bidibo we bidi augwaligo agai po ola mabo bidi dabe dali, te agai po wali pabo we bidi dali ela mubo sę yai. Tama tigidali tǫde augwaligo we bidi meba dali boi bidi eyu, augwali ela muyu, tama te dwai sę ebo page te bulu Babilonde naga elalubo dao. Tama tibaso, te hanu dola silai dao,” te moni bomo elalubo ensel mobo bidigo te po wai.

19

Babilon bulu dolobaso te dagalude bidibo we bidi augwali

* **18:21:** Jer 51:63-64; Ese 26:21

wiegi yai homu yai

1 Tama te sogo nosali eno odali, te genuai dagalude bidibo
we bidi hani tiwai moni i wabo odali. Augwaligo te po wai,
“Dago God nogi ugwaba sao! Dago God agaduba deligo naga
te we bidi ma dobola sabo sę yabo bomo elalubao. Agai
genuai nogi dali bomo dali elalubo dao.
2 Magi baso meni, te po tụ ebode God agai te mu po naga
wali peyu, doloba pai kolesaga te po tụ ebode ebo dao. Te
genuai penani we agai te tǫde we bidi agai te penani ebo
kolesagago mu dolai dao. Tibaso, Godigo aga dali po tụ
elama, tama dwai dene wei agabolo ponai dao. Te we agai
Godigo sę bidi dabe augwali ela mubaso, tama Godigo agai
te dwai sę ebo wei ponoyu, te penani we aga dene mawai
dao,” augwaligo te po wai.
3 Tama augwaligo i e tama ma wai, “Dago God nogi
ugwaba sinao! Te genuai hanu sia dabo hano ebo, te
sesemane sogo te hano ugwaba holobo dao!” te po wai.
4 Tama te bidi sese olama me si me si tama polalubo tobolu
bidi dali, te bidibo ula elalubo hasa me si me si te augwali
kidu sugunama, Godibolo lotu po wali, te aga te tuni bidi
duabo wiegi yai nai saide dulalubadi augwaligo agabolo te
po wai, “Mu tama dao. Dago God nogi ugwaba sinao!” te
po wai.

Kibu Sipsip Wai we siyu, genuai nai tubo si pedalai

5 Tama Godigo te tuni bidi dulalubo te naidu i ola asiyu
te po wali, “Dage Godigo sę bidi dabe, dage God dali wi ebo
we bidi dali, te dage olo bidi me, te dage nogi yai bidi me,
te dage tigidaligo Godigo nogi ugwaba sao,” te po wai.
6 Tama eno odali, te genuai we bidi hani sisinama bidibo
digi po me deli tiwai pedalai. Ma, te ąị hauwa kulu kulu
weyu u wabo tiwai yai. Tama te dagalu be kulu wabo
tiwai genuai u wabo tiwai yai, te eno odali. Te augwaligo i
bomonama wai, “Dago God nogi ugwaba sao! Genuai Bidi,
aga e dago God, te Tigidali Bomo Elalubo Bidi, megi aga te
tuni bidi mu bidibao.
7 Te megi dago bugagia homu pemene eyu, tama dago
wiegi yai mu ela pidu geyu, tama aga nogi ugwaba sao!
Magi baso menio. Te Kibu Sipsip Waigo we sabo bodolu
megi pedalalio. Tama aga we sisilama bidibao.
8 Tama Godigo te webolo te tedela yai bobobage ugwa
menama, te wiegi yai ugwa te ula mu yai, tama meda mu
meni yai, tama agai te ugwa aga tigide muaibao,” augwaligo
te po wai. (Te wiegi yai tedela mu yai ugwa te Godigo we
bidigo ebo wiegi yai doloba pai kolesaga dao.)

9 Tama te ensel mobo bidigo enabolo te po wali, “Nago te
po asęąo: te we bidi dabe augwali Godigo te genuai nai tubo
digi asomainogo i wai, te Kibu Sipsip Wai aga we kębode te
sogo te i wali we bidi augwali wiegi yai homu pemene eyu
bidaibao,” agai te po wai. Tama olama, agai enabolo te po
me wai, “E po, eno nagebolo tama wali po, e po te Godigo
wali mu po dao,” te ensel bidigo enabolo te po wai. *
10 Tialima, ena te ensel mobo bidi sągą pąba kidu
sugunama, tama eno gesabidi tǫba munama, tama eno aga
dali lotu po wabo homu yai. Tiali goli agai enabolo te po wai,
“Nago tama tigio! Ena nage dali, nago ama dede dali deli sę
ebo bidi dao. Dagego konealubo po Jisasde dąų olama, agai
nogi haninama pusubo dao. Nago God deli dali naga lotu po
wao. Te Jisasde gasa bidibolo po pusubo we bidi, te Godigo
Mobo Bidi agai augwali homu hodolama, tama augwaligo te
po pusubo dao. Te Mobo Bidigo te tobage sę naga te Godigo
nosali yabo sę po pusubo bidi dali me ebo dao,” agai te po
wai.

Bidi tedela yai kibu hos ugwadu daide dulaluai

11 Te eno suali, dagalu tų genuai dawali, tama tedela yai
kibu hos me deli tede bidibo eno suali. Bidi te kibu hosde
dulaluali. Te bidi agai sę te we bidi po tų ebode dagaliyu
da, tama agai boi bidi dabe dali wąbi hwįbaso da, teda agai
te mu po dali, te wiegi yai doloba pai kolesaga dali si naga
wali peyu, agai te sę si bugagia ebo dao. Tama tibaso, agai
nogi si elalubao, me nogi “Godide homu kęą pai bidi.” *
12 Tama te gasa nogi te “Mu po naga wabo bidi.” Tama
agai gedu te sia bogoli ebo tiwai yali, tama agai tobolude
te tuni bidigo mubo wiegi yai madi hauwa muai elaluai.
Tama agai tigide po me deli asęai elaluali, te aga nogi dao.
Te agaduba deligo naga te nogi page koneani, tama gasa bidi
dabe augwaligo te nogi me konebeo.
13 Tama agai muani bobage ugwa te kanemego ąį telawai
dao. Tama augwaligo agai nogi e tama wai: “Godigo po
dao.”
14 Te dagalude bidibo ami bidi dabe augwaligo te augwa
tedela yai bidi duabo kibu hos dabede dulaluali, tama
augwali te bidi wali pai. Tama augwali tigide te tedela yai
meda mu meni yai wiegi yai bobobage ugwa gudali.
15 Tama te bobage poabi hwą ge me deli te augwa polalubo
bidigo pedauwalide munaluai, tama te hwą ge buluba teda
soai. Tama te hwą gego agai te tigidali tǫde we bidi hani
elaibao. Tama agai te ain wąbi nogogo tulama, tama te we
bidi hani augwali te ain dono wąbigo tonalueibao. Tama

* **19:9:** Mat 22:2-3 * **19:11:** Tib 96:13; Ais 11:4; Ese 1:1

agai augwali tonaluyu, tama te Tigidali Bomo Elalubo God
agai te we bidi dali moni dwai sębę ebaso, te bidi agai
augwalibolo dwai dene mu mawaibao, te bomo yai ąį wain
nigibo bidigo te wain bono du dabe te masigi halobage
tomoba munama, tama agai sągągo agalalubo tiwai yaibao.
*

16 Te aga nogi asęani aga ugwade me te sągą telede me
elaluai. Te nogi asęani e tama tiwai, tigidali tuni bidigo Tuni
Bidi, te tigidali genuai bidi kingo Genuai Bidi King dao.

17 Tama te sogo eno suali, te ensel mobo bidi me deli
te giliga ge pąde te dagalude dolaluai. Agai te dagalude
ugwadu bola bilibo tigidali ba dabe dali bomonama i weyu,
tama agai te po wai, “Dage te Godigo genuai nai tubo digi
sisinagasao.

18 Dagego te tuni bidi king dabego tigi mi tuyu, tama te
ami bidi polalubo bidi dabego tigi mi me tuyu, tama te ami
bomai bidi dabego tigi mi me tuyu, te hos dabe mi dali, te
hosde duawali bidi dabego tigi mi me tuao. Tama dagego
te tigidali Godigo po sela sąwani bidigo tigi mi tuao, te olo
mu bidibo bidi me, te masigi sisąbo sę ebo bidi me, te nogi
meni yai bidi dali te nogi yai bidi, te augwali tigidaligo tigi
mi tuagasao,” te ensel mobo bidigo te po te ba dabebolo wai.
*

19 Tama eno suali, te polobadu suali dwai hudigi ebo hasa
dali, te haniani tǫde tuni bidi dabe dali augwali eno suali, te
augwa ami bidi dabe dali, te augwali deliba sisinai elaluai.
Augwaligo te kibu hosde dulalubo bidi dali wąbi hwįainogo
yai, te aga ami bidi dabe dali augwaligo hwįainogo eyu
deliba sisinagasali.

20 Tiali goli agai te dwai hudigi ebo hasa dali, te ili po wabo
po ola mabo bidi dali, augwali si kalabus ilai. Te tibo po
wabo sę ebo bidi agai te bidigo isiąwai bomo yai sę hauwa
te hudigi ebo hasago gedude te sę yai, tama agai te tebo
kolesagade te bidi tibo po ola mayu, augwali te hudigi ebo
hasago dąį augwa tigide selama, te hudigi ebo hasa nomade
lotu po omainogo yai. Te hudigi ebo hasa dali te tibo po ola
mabo bidi augwali si te bidibadi, tama augwaligo te bidi si te
genuai bagua si dedage pageba aiyaba mu sąwai dao. Tama
te dedagede te posolo yai sia dabo masigi salfa elalubao.

21 Tama te kibu hosde dulaluali bidi, agai te pedauwalide
elaluali bobage hwą gego te augwali sigo ami bidi dabe ela
muai. Tama tigidali ba dabe augwaligo te bidi dabe tigi mi
tuali, tama augwali tabi mu pągąna pai dao.

---

* **19:15:** Tib 2:9 * **19:18:** Ese 39:17-20

20

Satan kalabuside kibu be hauwa mu 1,000 bideibao

1 Tama eno suali, ensel mobo bidi me deli te dagalu
tagalama e tǫba dulai. Te agai nogode te page meni yai
dedage ki tolaluai. Tama agai te genuai aligabo bono sen
me elalubo, te me eno suali.
2 Agai te genuai dwai hasamani dąụ ola sai, te hasamani
te polobadu mu bidai, agai nogi Satan dao, tama agai gasa
nogi page e dao: “Agai te tigidali we bidide kisiliyu po tụ
ela mabo bidi dao.” Tama te ensel mobo bidigo aga te
sen bonogo dąụ olama bidibadi te kibu be hauwa mu 1,000
bidai.
3 Te ensel bidigo aga te page meni yai dedage aiyaba
sąwai, tama te ugwadu paliai, tama bomonama e tụ dąụ
walai. Tama tibaso, Satan agai te haniani tǫde we bidi
augwali ili po ma ola magobeo. Agai te bodolu muani
kibu be hauwa 1,000 te bolo silimainogo tonalueibao. Tama
nosali augwaligo aga kalabuside bidali tagalama silibo side,
tama pęwadage sogo aga menaba painogo ebaso da, te aga
pomainao.
4 Tama eno suali, te tuni bidi dulalubo nai meba elaluai,
tama bidi meba te duabo naide duawai. Godigo augwalibolo
te bidi dabe po tụde dagalobo kolesaga ebo sę yabo bomo
mawai. Tama eno me suali, we bidi hauwa augwaligo
konealubo po Jisasde dąụ weyu, tama agai nogide po pusubo
sę yai, tama tiyu Godigo po bomo elama tola sai. Te
augwaligo agai nogide po pusubo sę ebaso, te boi bidi
dabego augwali elama, mage togolama, augwali isai dao.
Tama eno augwaligo noma bidi homu ogwa wai dabe suali.
Tama tǫde bidibadi augwaligo te dwai genuai hudigi ebo
hasabolo lotu po wasiąma bidibadi, te agai noma me, te
augwaligo gebode me te nogode me te hudigi ebo hasago
asęai dąị me sabeo. Te we bidi dabe augwali te bidibo ula
ma selama, tama augwali Jisas dali tuni nigilama bidibadi
te kibu be hauwa 1,000 bidai. *
5 (Te gasa isali we bidi dabe augwali bidibo ula te sogo
sabeo. Augwaligo te bodolu mani kibu be 1,000 te bolo
silimainogo tonalueibao.) Tama te sogo te hasia sogo mu te
we bidi meba augwali te gụ pagede ma hodaluali, te hasia
sogo mu dao.
6 Tama augwali te gụ pagede hasia sogo hodalobo we bidi,
augwali te wiegi yai homu pemene elama, te magi dwai sę
isiąwai bidi tama tiyu, augwali bugagia bideibao. Tama
te si wali isibo bomogo te bidi dabe augwali aiyaba me

* **20:4:** Dan 7:9, 22

elalugobeo. Menio. Te augwali God de Krais sibolo lotu po weyu, sesemane sogo augwali sigo sę ebo pris bidi dabe bideibao. Tama augwali te Krais dali tuni bidi te hauwa kibu be mu te 1,000 bidaibao.

Satan mu dolai

7 Te nosali te kibu be 1,000 silibo side, teda te kalabus be tụ palialuali te tụ dabode, tama Satan aga te kalabus elaluali tagalaibao.

8 Tama kalabus tagalama, tama aga buluba solama, agai te haniani tigidali digibulu tọ pedaide bidibo we bidi hani augwaliba tibo po ola mena mena biligi paibao, te bidi hani me nogi Gok me Magok dao. Te Satango augwali deliba sisinama hwịmainogo yaibao. Tama augwaligo namba te nedebo te usu egobeo, te masigi kemi tiwai dao.

9 Tama augwali te tigidali tọ habu badu tedela pelama, tama augwaligo te Godigo we bidi hani dali, te Godigo godolo ebo hanu dali te bidibo digi pelama, augwaligo te we bidi dali te hanu dali bagulai. Tiali goli dagaludu sia tulaluyu, tama te boi bidi hani ami bidi dabe augwali siago mu dela silali.

10 Tama te augwali ili po ola mani bidi Satan aga Godigo te genuai dedage pageba te posolo yai sia ula te masigi salfa teba sąwai dao. Tama te dedage pageba polobadu augwaligo te dwai hudigi ebo hasa dali, te ili po ola mani bidi si aba sąwai dao, tama augwali sela te siade me hulide me dene siyu, tama te dene ebo sesemane bidada pabo sogo te dene ela pidubadi bideibao.

Te genuai po tụ pedalai

11 Te eno suali, genuai tedela yai te tuni bidi duabo nai elaluali, tama bidi te duabo naide dulaluai. Tama tọ dali dagalu si te agade wi pali, tama augwaligo bulu ma elalugobeo. Menio. Augwali si mu silalio.

12 Tama eno ma suali, te isai we bidi dabe augwali bidaluali, te augwali nogi yai bidi dali, te nogi meni yai bidi dabe dali, augwali te tuni bidi dulalubo nai te gesabidide dodolalubo, te eno suali. Tama te saide dulalubo bidi agai te buku meba dagawai. Tama agai gasa buku me deli dagawali, te augwali isiąma gamonaibao wali we bidi nogi asęani buku dao. Tama agai te tigidali isai we bidi dagalai. Agai te augwaligo yali kolesagade po te buku dabede asęani po nedama, tama te asęani pode agai augwali dagalali. *

13 Tama te tamu ąide isali bidi tigidali te ma pedalali, tama te isibo kolesaga dali te isai bage osogo bidibo sao dedage page te side bidali bage augwali ma pedalali. Tama te po

* **20:12:** Dan 7:9-10

tụ ebo bidi agai te tigidali deli deli bidi po tụde dagalali, te
augwaligo yali kolesagade te sogo naga dagalai dao.
14 Agai te isibo bomo dali, te isai bage osogo bidali madi
dali si te genuai sia dabo dedage pageba aiyaba sąwai. (Te
genuai dedage sia dabo elalubo te si wali isibo bomo dao.)
15 Tama e po tụ odobo bidi agai te gamonaibao wali we
bidi nogi asẹani buku nedeyu, tama niwai bidi agai nogi te
bukude me elalusiąbaso da, teda agai te bidi te moni genuai
sia dabo dedageba aiyaba te siade dene somainogo sąwai.

Godigo tigidali gesi noma nai dabe pedelabo sẹ ilali

21

(Dąị 21–22)

Gesi dagalu dali gesi tọ side po wai

1 Te po tụ ela silama, tama nosali eno suali, gesi dagalu
dali, gesi tọ dali elaluai. Te hasia dagalu dali, te hasia tọ dali,
te tigidali pela silai. Tama te tamu ąị me te ma elalugobeo.
*
2 Tama eno te wiegi yai magi dwai sẹ isiąwai hanu suali,
te gesi hanu nogi Jerusalem dao. Eno te hanu te God dali
bidibo suali, tama te hanu te dagalu tagalama, tama e tọba
dulali. Te gesi hanugo au dobage wiegi yai elaluali, te we
aga bidi dali painogo aga wiegi yai au dobage sisi elama aga
bidi dali painogo ebo tiwai ebo suali.
3 Tama eno odali, po me deli te tuni bidi dulalubo digi
pedauwalidu pedalama, tama i bomonama e tama wai,
“Odao! Megi te God agai bidibo digi te bidi dabe augwali
dali elalubao. Tama aga augwali tomode bidiyu, tama
augwali agai we bidi bideibao. Awe, God aga digi te augwali
dali bideibao. *
4 Tama agai augwaligo gedude elalubo gedu ąị omainogo
deli deli hola sąwaibao. Tama te we bidi dabe augwali ma
isigobeo, tama augwali homu sẹgẹ ma isiąma, tama augwali
gela weyu dene eyu ma egobeo. Tama te polobadu elaluali
kolesaga tigidali pela silai dao,” te po wai. *
5 Tama te duabo wiegi yai naide dulalubo bidi, agai te
po wai, “Megi eno te tigidali nai gesi noma pedalomainogo
nigibao.” Tama agai po ma wali, “Nago e po asẹąo. Magi
baso meni, e po te mu po dao, tama tigidali bidigo e pode
homu dąụ olama, tama teba tiąlubo te usu yaibao,” te po
wai.

---

* **21:1:** Ais 65:17; 66:22; 2 Pi 3:13 * **21:3:** Ese 37:27; Prs 26:11, 12 * **21:4:** Ais 25:8

6 Agai enabolo te po ma wali, “Te sę tigidali pedela silalio!
Ena da, ena digi te hasia bidaluali bidi dao, ena te nosali mu
sogo bidalueibao wali bidi mu dao, te ena tigidali nai page
bidi, tama eno ebo sę tigidali ela silibo dao. Tama niwai bidi
aga te ąį nogone ebaso da, teda eno te bidibo ula sabo ąį te
wę ulude selama tama agabolo olo mawaibao. *
7 Tama niwai bidi agai bomogo te dwai sę ebo kolesagago
bomo aiyaba elalubo bidi, te bidi agai te tama siyu, tama
ena agai God bidiyu, tama aga eno ogwa bideibao.
8 Tiali goli te wi elama tama Godigo po wali pabo tagalabo
homu eyu, ma geasa painogo ebo bidi dabe augwali me,
te Godigo pode augwaligo homu dąų wasiąbo bidi augwali
badi, te haniani dwai dwai kolesaga mu ebo bidi badi, tama
te bidi ela mubo bidi, tama te penani kolesaga ebo bidi, tama
te dwai pobi elalubo bidi dabe, tama tibo god dali lotu po
wabo bidi, tama tigidali tibo po wabo bidi, te augwaligo sabo
bulu te genuai posolo mu yai sia dabo dedage page masigi
salfa teba bidigi paibao. Te isibo te si sogo wali isabo dao,”
agai te po wai.

Gesi hanu Jerusalem po

9 Te ensel mobo bidi me deli enaba asai. Aga te a naga
olama me badu nogo si wali te tomode ensel bidi te pou te
a naga olama me badu si te bidi dolabo dwai nai elaluali pou
dabe nogogo tolaluali, te bidi me deli dao. Te dwai sę ebo
nai pedalabo sogo te nosali mu dao. Tama te ensel mobo
bidigo enabolo te po wai, “Nage asao. Te eno nagebolo te
Kibu Sipsip Waigo sabo we ola mawaibao, te we agai nosali
mu saibao,” agai te po wai.
10 Tama te po olama, tama agai eno noma bidi te genuai
bobobage bulu du ugwaba mu tolasa holai. Tama agai
enabolo te Jerusalem hanu ola mani, te wiegi yai magi dwai
sę isiąwai hanu, aga te God dali bidai, tama dagalu tagalama
e tǫba dulubo te eno suali. *
11 Godigo genuai bomo yai ula te hanude ula yai. Te ula
te gasagi yai mu, te masigide genuai mone elalubo tiwai
mu dao. Awe, te wiegi yai masigi nogi daimon tiwai, tama
gegemani ebo, tama te ula hania mu ula yai.
12 Te hanude te genuai masigigo nigai obo ugwanu mu
yai elaluai dao. Te obode tų te nogo si olama te sągą badu
si elalubo, tama te nogo si olama sągą badu si tama ensel
mobo bidi augwali deli deli te tų deli deli pąde dolaluai.
Tama te Israel hani nogo si olama sągą badu si nogi deli
deli te tų deli delide asęai elaluali.

---

* **21:6:** Ais 55:1 * **21:10:** Ese 40:2

13 Tama te hanu obode te giliga pedalobo te badu te obo
tụ sela elaluai. Tama sesege badu obo tụ sela elaluai. Tama
me sesege badu tụ te sela elaluai. Tama te giliga ge dega
sabo badu te obo tụ sela elaluai. *
14 Te hanu obo page dạụ walali moni masigi te nogo si
olama sągą badu si elaluai, tama te nogo si olama sągą badu
si bidi augwali te Kibu Sipsip Waigo po pusigi pabo sę bidi
nogi te masigide asęai elaluai.
15 Tama te ensel mobo bidi agai ena dali po wali bidi,
agai te kapa golgo nigai dono te hanu usu sabo nai nogogo
tolaluai, tama te usu nigo agai te obo me te obo tụ dabe me
usu sela sueinogo yai.
16 Te genuai hanu usu sali te genuai mu yai. Te hanu
tigidali badu usu sali, te tiwai si naga ususu si yali. Tama
tigidali badu deli deli usu selama, tama te namba te 2,400
kilomita yai. Te hanu ugwaba yali bobage me te tigidali
badu me, te tigidali tiwai si naga yali.
17 Agai te hanu obo ugwaba bobage me usu sai, tama te
obo usu sali aga bobobage te namba ugwaba mu holai te
namba te 64 mita, te genuai mu. Te usu sabo nai te da bidi
dabego usu sabo ni tiwai yai, tama te ensel bidigo te naigo
naga te obo usu sai.
18 Te hanu obo te wiegi yai masigi nogi jaspa te masigigo
nigai. Tama te hanu te kapa nogi golgo naga nigidubadi,
tama te ula te dula ula ebo tiwai yai.
19 Te hanu obo page masigi dabe augwaligo te haniani
genuai mone elalubo masigigo au ilai. Te hasia page masigi
te wiegi yai masigi nogi jaspago au yali. Tama te si wali
muani moni masigi te sisi yai wiegi yai masigi nogi sapaia
te masigigo au yali. Tama te sela wali obo page masigi te
tedela yai masigi nogi aget tego au yali. Tama te me si me
si wali te masigi te ni yabe tiwai masigi emeral elaluali.
20 Tama te a wali obo page genuai masigi te wiegi yai
sadonikis masigigo au yali, te sadonikis masigi te mama
yai dali te tedela yai dali dao. Te a naga olama me badu
nogo deli te mama yai masigi konilian. Tama te a olama
me badu nogo si te sewa yai masigi krisolait. Tama a olama
me badu nogo sela wali te gasagi yai wiegi yai masigi te ni
yabe tigi tiwai masigi beril. Te a olama me si me si te sewa
yai masigi topas. Te nogo si wali masigi te krisopres, te me
ni yabe tiwai me te sewa yai masigi dao. Te nogo si olama
sągą badu deli wali te gasagi yai sisi yai masigi nogi haiasin.
Tama te nogo si olama sągą badu si gasagi yai mama yai
masigi nogi ametis masigi dao. Te obo page genuai masigi

* **21:13:** Ese 48:30-35

dabe augwali te tedali tedali wiegi yai masigigo tama tiwai
au elama bidibo eno suali.
21 Te nogo si olama sągą badu si obo tụ te nogo si olama
sągą badu si te tedela yai bis te wiegi yai mu dao. Tụ me
deli augwaligo te genuai bis mu me deligo naga nigai. Te
tigidali hanude pabo tụ te wiegi yai kapa golgo naga nigai,
tama hania mu te glas tiwai yai eno suali. *
22 Eno te moni lotu be tempel me deli te hanude elalubo
subeo. Magi baso meni. Genuai Bidi God, aga Tigidali Bomo
Elalubo Bidi, aga dali te Kibu Sipsip Wai dali, augwali si digi
te hanugo moni lotu be tempel tiwai dao.
23 Tama te hanude te giliga dali polua si te sẹ esiąyu te ula
ilibeo. Menio. Te God aga digi te genuai ulago te ula mabo
dao. Tama te Kibu Sipsip Wai te aga te hanugo ula mabo
lam sole dao. *
24 Tama tigidali tọde bidi hani augwali te hanu ula ebode
biliyu bidaibao. Tama haniani tọde tuni bidi augwaligo
nogi elalubo au dobage tigidali te hanu tomoba naga selasa
asaibao.
25 Tama siade augwaligo te hanugo obo tụ dabe munu me
paliagobeo, tama be hulia sabo te hanuba pedalogobeo.
26 Tama tigidali tọde bidi hanigo genuai nogi me, te ula
yai bomo me, te tigidali te augwaligo te hanu tomoba naga
sela paibao. *
27 Tiali goli, te dwai meda yai kolesaga ebo bidi te hanu
tomoba pogobeo. Te haniani dwai kolesaga eyu, te tibo
po weyu ebo bidi dabe, te hanu tomoba me pogobeo. Mu
menio. Te Kibu Sipsip Wai agai te we bidi dabe meba
augwali nogi te isisąma gamonaibao wali we bidi nogi
asẹani buku, te bukude augwali nogi asẹani we bidi dabe
augwali naga augwa te hanu tomoba pabo usu yaibao.

22

Bidabo ula mabo ạị badi, te bidabo ula mabo ni dali si

1 Tama te ensel mobo bidigo pabo ạị me deli ena ola
mawai, te bidibo ula mabo wẹ, tama te wẹ te dula ula mu
gegemani ebo tiwai ula yai. Tama te ạị aga gomo, te God
dali te Sipsip Wai augwali sigo tuni bidi duabo sai pagede
te ạị gomo elalubao. *
2 Tama te ạị te duabo sai pagedu pedalama, tama te ạị
te hanu moni pabo tụ tomodu mu pabo dao. Te wẹ sesege
u badu me, te wẹ sesege e badu, tede te bidabo ula mabo
ni dabe elalubao. Te ni dabe augwaligo du walobo sogo te

* **21:21:** Ais 54:11-12 * **21:23:** Ais 60:19-20 * **21:26:** Ais 60:11 * **22:1:** Ese 47:1; Sek 14:8

kibu be delide te nogo si olama sągą badu si sogo walobo dao. Te tigidali poluade walobo dao. Tama te ni yabego te tigidali tǫde we bidi hani augwali usu ilibo dao. *

3 Tama tigidali nai Godigo agabolo po hwa pabo po obaso, te nai te hanude ma elalugobeo. Te God dali te Sipsip Wai augwali sigo tuni bidi duabo sai te hanu tomode elalueibao, tama Godigo sę bidi augwaligo aga dali lotu po waibao.

4 Tama augwaligo aga gesabidi sueibao, tama agai nogi augwali gebode asęnama elalueibao.

5 Tama be ma hulia sogobeo. Tama te lam sole ulade me te giliga ulade me sę yali te sę ma elalugobeo. Menio. Genuai Bidi Godigo aga digi ula augwalibolo mawaibao. Tama augwali te sogo tuni bidi bidada peyu bidada paibao. *

Jisas tamadi asaibao po wai

6 Tama te ensel mobo bidigo enabolo te po wai, “Te nago asęani po tigidali, e po te mu po dao, tama tigidali bidigo e pode homu dąų olama tama teba tiąlubo te usu yaibao. Tama Genuai Bidi God agai po pusumainogo ebo bidigo homu noma bidi hodolomainogo agai aga Mobo Bidi te bidi dabebolo mabo dao. Tama megi agai aga ensel mobo bidi tagala palama, agai sę bidi tigidalibolo te tamadi pedalabo sęde po ola momainogo yai,” te ensel mobo bidigo enabolo te po wai.

7 “Odao,” te Jisasgo te po wai. “Te ena dage bidibo madi tamadi asaibao. Tama niwai bidi me deligo agai te e bukude elalubo po wali peyu da, teda te bidi aga wiegi yai homu pemene yaibao.”

8 Ena Jon, eno digi te po tigidali odai, tama te nai dabe tigidali eno suai dao. Eno odolama tama eno suai, tama enabolo te nai ola mani ensel mobo bidi sągą pąba eno kidu sugunama, tama agabolo eno lotu po wainogo yai.

9 Tiali goli agai enabolo te po wali, “Nago tama tigio! Ena nage dali me, e naga ama dede dali, da deli sę naga ebo dao, augwali te Godigo po ola mabo bidi dabe dao. Tama ena e bukude po wali pabo tigidali bidigo deli sę ebo bidi dao. Nago lotu po God deli dali naga wao,” te ensel bidigo te po wai.

10 Tama agai enabolo te po wai, “Te po nago e bukude asęani po, te nago geme dualama dąų wagio. Menio. Te po we bidigo nedemainao. Te bukude wali sę dabe yabo sogo te pąba yagasai dao.

---

* **22:2:** Gag 2:9 * **22:5:** Dan 7:18

11 Tama te dwai kolesaga ebo bidi agai te dwai kolesaga
mę ela pomainao. Bidigo dwai meda yai kolesaga ebo, te
bidi agai te meda yai kolesaga mę ela pomainao. Tama te
wiegi yai doloba pai kolesaga ebo te bidi, agai te wiegi yai
doloba pai kolesaga mę ela pomainao. Tama magi sę me
isiąma olo mu bidibo bidi, te bidi aga te sę me isiąma aga
olo mu mę bidimainao," te ensel mobo bidigo te po wai. *
12 Te Jisasgo te po wai, "Odao! Te ena tamadi asaibao.
Tama eno te tigidali bidibolo maiabo nai sesaibao. Tama
eno te tigidali we bidi deli deli augwalibolo wei ponomain-
ogo, te augwa yali kolesaga te usu nama te tama tiaibao.
*
13 Ena da, ena digi te hasia bididuali bidi dao, ena te nosali
sogo mu bididueibao wai bidi mu dao. Ena naga te polasa
mu peyu, te ena nosali mu eyu ebo bidi dao. Te ena tigidali
nai page bidi, tama eno ebo sę tigidali ela silibo dao," agai
te po wai. *
14 Te we bidi augwaligo augwa ugwa we telabo bage, te
we bidi augwaligo wiegi yai homu yao. Augwaligo te bidabo
ula sabo nide te du sabo usu yaibao. Tama augwali te hanu
tomoba pabo tụdu pabo usu yaibao.
15 Tiali goli te dwai dwai kolesaga ebo bage, augwali te
yowi dabe tiwai da, augwali me, te pobi po wabo bidi dabe
me, te penani kolesaga ebo we bidi me, te bidi ela mubo
bidi dabe me, te tibo god dali lotu po wabo bage, tama te ili
po wabo kolesaga godolo eyu wali pabo bidi dabe, te dwai
kolesaga wali pabo bidi dabe augwali te Godigo hanu bulu
badu bidaibao.
16 "Ena Jisas, eno digi eno mobo bidi dageba tagala palai,
tama agai te eno po wali pabo we bidi hani dagebolo e po
pusumainogo yai. Ena digi ena te polobadu bidai bidi Devit
aga hani bidi wąị dao. Tama te kigamu mu pedalobo te
genuai họ te ena dao," agai te po wai. *
17 Te Godigo Mobo Bidi dali, te Kibu Sipsip Waigo we dali
sigo te po obao, "Nage asao." Tama e po odali we bidi
tigidali augwaligo me te po wao, "Nage asao." Tama te wę
nogone ebo bidi, aga asomainao. Wę tuainogo ebo bidi, aga
aselama, te bidabo ula mabo wę tuagasao, te Godigo agabolo
olo mu mawaibao. *
18 Te ena te bidi Jon dao, tama te e bukude elalubo
po, te nosali pedalabo sę po, te po odobo we bidi tigidali
augwalibolo eno e bomo yai po megi obao. Niwai bidi me
deli agai aga homu wali peyu, tama te gasa po e bukude

* **22:11:** Dan 12:10 * **22:12:** Tib 28:4; Ais 40:10; Jer 17:10 * **22:13:** Ped 1:8
* **22:16:** Ped 1:8 * **22:17:** Ais 55:1

wasiąwai po agai te po wadolobaso da, teda e bukude wali
dwai bidi dolobo nai te Godigo te bidi dolomainogo te bidiba
te dwai nai tagala palaibao.
19 Me ma, bidi me deligo te e bukude elalubo po, te nosali
pedalabo sę po, te po meba agai sela sąyu da, teda Godigo
te agabolo maiabo sa muani nai sela sąwaibao. Tama tiyu,
te bidigo te bidabo ula mabo nide te du sogobeo. Tama
aga te dwai sę isiąbo wiegi yai hanude bidabo madi tede
bidigobeo. Te nai side po e bukude elalubao. *
20 E tigidali sęde po pusali bidi megi agai te po obao, “Mu
tama, te ena polo asaibao!”
Awe, mu tama dao. Genuai Bidi Jisas, nage asao!
21 Te eno homugo te Genuai Bidi Jisas agai da
olo mu tau siyu te mabo wiegi yai kolesaga te dage
tigidali dali bidao.

* **22:19:** Bom 4:2; 12:32